

Innum. 283 - 287

Bibl. Jag.

283-287

Inc.

Call
X

libre ligatus & libere Minor College arthropod
p. 2000 Michaelis officij Orembrak
est p. 10 1 2 2 1

libre ligatus p. 10
p. 2000 Michaelis 1511
Arthur Butler
p. 163

Sermones Francisci de Mayrme
Gregorii Papae Pastoralis Expositio
super Cantica Canticorum, Ezechielis;
Dialogi

fratelli nostri

ferri
rie
a d
tas

f.

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

41

42

43

44

45

46

47

48

49

50

51

52

53

54

55

Tabula alphabetica super pmo volumine sermonum de tpe elegantissimi viri & pfecto-
ris francisci de Mayrone ordinis minorum
a dominica prima aduentus vsq; ad feriā quar-
ta; in paschalib; bene quotata incipit feliciter.

F. De. My. Car. Bac.

Arti. i. articulo vel lis.
Consi. i. consideratione vel bus.
Conclu. i. conclusione vel bus.
Concl. i. conelario vel rijs.
Contē. i. contemplatione vel bus.
Decre. i. decreto vel tis.
Docu. i. documento vel tis.
Dub. i. dubio vel bijs.
Nota. i. notabili vel bus.
Princi. i. principali vel bus.
Proba. i. probatione vel bus.
Parte. i. parte vel bus.
Questi. i. questione vel bus.
Requi. i. requisito vel tis.
Rati. i. ratione vel bus.
Ser. i. sermone vel bus.
Veritate. i. veritate vel bus.

Sermones hui; pmi voluminis sunt. 92.

1y A notat causam efficientem
vel esse ppetuam sermone. 18.
pnci. p. p. cōne prima.
Abicere debemus qnq; . ser. pmo. cōfide. 5.
Abilina interpretat. ser. 11. consi. p. cōclu. 6.
Abcondit se deus a multis & propter tria. ser.
72. confide. 3. conclu. 5.
Abcondit se deus a tribus generibus hoīum
ibidem conclu. 5.
Abcondit se xps & qre. ser. 78. p. 8. p. 3.
Abfolon interpretat. ser. 83. ante confide.
Abfolutio sacerdotis actiua requirit tria . ser.
60. consi. 2. conclu. 6.
Accedē ad aīaz qñ xps dī. ser. 59. p. 5. p. 4.
Accedentium idoneitas ad sacramentum .
ser. 81. consi. 3. nota. primo.
Accelerationem incarnationis filij dei merue-
runt sanctorum patrum desideria & suspiria.
ser. 12. pnci. 2. conclu. 3.
Acceptare aliquē ad vitāz eternā in puris nā/
libus est possibile de potentia dei absoluta .
ser. 63. consi. 3. docu. 3.

Accidia est cā destructiōis virtutum . ser. 34.
pnci. scdo. conclu. prima.
Acies tres ordināt vitā carnīs . ser. 67. consi.
tertia. conclu. prima.
Actio in diuinis est duplex . ser. 19. pncip. p.
conclu. tertia.
Actiones humane pprie loquēdo que dicunt
& quibus actōibus hō differt a brutis: & qd
ob; huiusmodi actionū . ser. 20. pnci. p. p. p.
Actio pportio nate vitę eterne que est . ser. 78
confide. quinta. conclu. prima.
Actio creati agentis dependet a deo qm ad
duo . ser. 63. consi. pma. p. 2. docu. 4.
Actiua & ptemplatiua vita differunt . ser. 70.
consi. 3. circa septimum requisitum.
Acti nri quō sunt meritorij . ser. 9. p. 3. p. 3.
Actus quor sunt essentialr ordinati in vitā cō
templatiua . ser. 20. pnci. 3. circa sextum .
Actus rōis quor sunt . ser. 43. p. p. p. 3.
Adam primus factus est in aīam viuentē: s;
scds adam factus est in spīritūz viuificantē
ser. 23. pnci. 2. conclu. 5.
Ad est deus oībus fm qd inuitatur . ser. 76.
consi. prima. conclu. tertia.
Adiutorij quadruplex dat pueritēbus se ad
pniām . ser. 64. consi. 4. docu. 2.
Adiutoria quadruplicia contra temptamenta.
ser. 68. consi. 3. conclu. 2.
Adolescentia prona est ad malum . ser. 69. con-
sidera. quinta. conclu. secunda.
Adoptio vel adoptatio fit in nobis per tria.
ser. 18. pnci. 3. conclu. 4.
Adoptatio & pcedestinatio differunt . ser. 19.
pnci. primo. conclu. prima.
Adoptiuus filius xps est . ibidē p. 2.
Adoptionis gratia ducit nos ad hereditatem
eternam . ibidem conclu. quarta.
Adoptionis impedimenta sunt quinq; . ibidē
pnci. secundo. conclu. quarta.
Adoptamur ad futurā glīaz solū ex tpe: s; pde-
stinati sumus ab eterno . ibidem conclu. 3.
Adoptionis effectus quatuor sunt & qui ibidē
pnci. tertio per totum.
Adorandum est in altari quod creditur: non
quod cernitur . sermone. 80. contem. pma.
docu. primo.
Adoranda non est hostia: nisi post prolatoem
foīne . ibidem docu. secundo.
Adorare: laudare: reuereri & glīficare quomo-
do conueniunt: & quomodo differūt . ser. 24
consi. quinta. conclu. tertia.

A 1

Aduene prohibebantur ab esu agni paschalis
 ser. 81. confide. 3. notabili. 2.
Aduentus domini quadruplex. ser. pmo an-
 te considerationes.
Aduentus xpi triplex est. ser. 2°. pclu. scda.
Aduentus christi fuit eternaliter pdestinatus
 ser. 12. pncipi. tertio. conclu. secunda.
Adulteriū quare tam grauiter punit. ser. 64.
 confide. scda. docu. tertio.
Adulteriū spirituale quale est ibidem pside.
 quarta. documento primo.
Adduxit xps secum quadruplicem militiā de
 inferno. ser. 86. considera. quinta.
Affectus gaudij quare datus est homini. ser.
 primo. confide. prima. pclusi. scda.
Affectus ire quare datus est homini. sermōe
 primo. confide. prima. conclu. secunda.
Agere quid significat. Et q tripliciter fit exco-
 lendus. Et quid post seminabitur in ipso.
 ser. 37. pncipi. 3. conclu. pma scda ⁊ tertia.
Ager bene colendus cor humanū est. ser. 41.
 confide. prima. conclu. scda.
Agit ne ds iusti? cum vno q̄ cū alio. ser. 37.
 pnci. 5. pclu. p. 3. Idē ser. 45. pfi. p. p̄e. 3
Agrum cordis bene culti deus ingreditur.
 ser. 41. confide. prima. conclu. tertia.
Agricole veniunt in vineam domini hora vn-
 decima. ser. 36. pncipi. scda. pclu. prima.
Alguū paschalis. phibebantur quatuor gnā
 boium comedere. ser. 81. pfi. 3. nota. 2.
Allegationes spiritus ptra carnem ⁊ contra
 ponuntur. serm. 2. confide. 2°. pte scda.
Alientigene phibebantur ab esu agni pascha-
 lis. ser. 81. confide. terna. nota. scda.
Ambulare spūali qd sit ser. 75. pfi. 2. pclu. p.
Ambulare debemus ad deū multis gradib⁹
 Ibidem conclu. tertia.
Amicia dī regit ser. ser. 48. pfi. p. pclu. 3.
Amicia addit aliqd sup amorē. ser. 70. cōfi.
 prima. conclu. prima.
Amicū maximū xps se exhibuit in sacramē-
 to eucharistie. ser. 81. pfi. pma. pba. pma.
Amor pparat pōderipp tria. ser. 42. pside.
 prima. conclu. quinta.
Amor pte celestis panis ē. f. 65. pfi. 2. do. 4
Amor mūdānus. ser. 79. pnci. 3. conclu. 6.
 Item ser. 24. cōfi. 6. conclu. prima.
Amor ordinat⁹ vllis ē: ⁊ qd sit ibidē pclu. 7.
Amor dei est exemplar amoris pmi. ser. 31.
 pncipi. secundo. conclu. prima.
Amor est causa pceptōis filioꝝ in mulieribus

Appetit^{us} b
 Appetit^{us} a
 Appetitus
 42. conf
 Appetitus
 le peccat
 sualutas
 Apostolo
 sis. serm
 Apostoli
 duplex
 Aqua gra
 legis. i
 Arbor
 conf
 Arborei
 Arboree
 conf
 Ardelex
 ertia
 Arefcen
 Arguer
 fide. 2
 Arguit p
 Alridi q
 Arma d
 Alma sp
 67. co
 Arta est
 36. p
 Ascende
 30. p
 Ascensu
 ertia
 Aspice
 cipa. t
 Affidui
 37. p
 Afluere
 conf
 Astutia
 concl
 Atruio
 in nat
 Quariti
 Aureol
 2. 2. ti
 Aucton
 ferm
 Azer in
 Azuna

Appetit honoris qre dat^r e^r hoi. ibid^e. doc. 2.
Appetit auaritie qre dat^r est hoi. ibid^e. doc. 3.
Appetitus tendentes i fine tres sunt. sermo. 42. confide. 3. conclu. tertia.
Appetitus sensitivus est corruptus per origina le peccatu³ in hoie : que alio noie dicitur sen sualitas. ser. 59. p^osi. prima. conclu. prima.
Apostolor predicatione : seminato dicitur et mel lis. sermo. 63. confi. tertia. documen. 6.
Apostolicum negocium in quo consistit et quo duplex est. ser. 12. p^onci. 2. p^oclu. prima et 2.
Aqua gratie h³ quintuplic^r differetiam ab aq legis. ibidem. confi. 2. docu. 6.
Arbor h³ in se tria vilia : sic et homo. ser. 38. confide. prima. conclu. 3.
Arbores et ficulnea exponunt. f. 2. p^osi. 2. pte. 2.
Arbores homines spirituales sunt. serm. 78. confide. 2. conclu. 3.
Archelaus quid significat sermo. 22. confide. tertia. circa finem sermo.
Arefcere quid sit. ser. 2. p^oside. 2. parte. 2.
Arguere peccatorem quid sit. sermo. 47. confide. 2. conclu. prima.
Arguit peccator a deo p^o q^otuor. ibid^e. p^oclu. 2.
Aridi qui sunt ser. 49. p^osid. prima. p^oclu. 4.
Arma diaboli et dei q^o sint. f. 58. p^osi. 4. p^ocl. p^o.
Arma spiritus contra vicia carnis sunt. serm. 67. confide. tertia. conclu. secunda.
Arta est via que ducit ad penitentiam. sermo. 36. p^onci. 6. conclu. secunda.
Ascendere volens debet onus deponere. ser. 30. p^onci. primo : conclu. secda.
Ascensus gratie in animam sermo. 67. confi. tertia. conclu. tertia.
Aspicere et respicere differunt. sermo. 39. p^onci. p^onci. tertio. conclu. quinta.
Astiduitate vilipenditur verbum dei. sermo. 37. p^onci. 3. conclu. quarta.
Astueti sic vel sic re. multum iuvat. sermoe p^o confide. prima. conclu. secda.
Astutia serpentis in quin³ consistit. ser. 27. conclu. 3. circa officia prudentie.
Atitio et p^oritio differunt et pbatur per simile in naturalibus. ser. 22. confide. 3.
Auaritia e^r semen maluz. ser. 34. p^onci. 2. p^ocl. 4.
Aureola quid sit. sermo. 36. p^onci. 2. conclus. 2. et triplex est : et quibus debetur. ibidem.
Auctoritas quadruplex est in iudicio reperiet. sermo. 45. confi. prima. conclu. quinta.
Azer interpretatur. ser. 20. p^onci. 3. circa. 2^m.
Azuma derivatur. ser. 87. conclu. 8.

De littera B

Baptismus fit in aqua et spiritu. serm. 6. confide. quarta. p^oclu. secunda.
Baptizati sum³ et q^oio. ser. 35. p^onci. 3. p^oclu. 2.
Beatitudo per diez innuitur ppter octo ratio nes. ser. p^o. confide. 4. circa me.
Beatitudo pfecta no^r est in via et quare. Et quare beatissima virgo maria habuit q^ondaz p^oliba tionem. sermo. 9. confide. 3. conclu. 2.
Beatitudo in quo consistit. ibidem.
Beatitudo e^r p^omiu^r virtutu³. f. p^o. p^osi. 5. circa p^onci^m
Beatitudo non consistit in transitorijs ppter q^o tuor. ser. 55. confi. prima. p^oclu. prima.
Beatitudo no^r p^osistit in diuitijs : no^r in honori bus : non in gloria : no^r in p^oate. ibid^e. p^ocl. 2.
Beatitudo solum habet p^o opationez sp^ois san / cti et adducitur ratio ad hoc. ibidem.
Beatitudo perfecta hic haberi non potest. Et quid includat. Et quid excludat. ser. 58. co / fide. quinta. conclu. secunda. veritate secda.
Beatitudo diuersimode dicitur. sermo. 66. co / fide. 2. conclu. prima. circa quartum.
Beatitudinem quatuor impediunt. ibid^e.
Beatitudinem mereri solus potest homo. ser. 56. confi. 2. conclu. prima.
Beatitudinis aliqua participatio hic haberi po test. ser. 58. confi. 5. veritate prima.
Beificabilis solus ho^r est. ser. 9. p^osi. 3. p^oclu. p^o.
Id^e sermo. 58. confide. 5. conclu. prima.
Beatificatio vel beator quomodo vnus po / test esse altero : et q^oio non. pater ibidem sub duabus veritatibus ante secundaz p^oclu.
Beatissima fuit virgo maria propter quatuor. ser. 7. confide. 2. conclu. quinta.
Benedicendus est ds multipliciter. serm. 78. confi. prima. conclu. 3. circa finem.
Benedictio triplex est nobis necessaria. serm. 50. confide. 3. conclu. 7.
Benedictio diuina que sit. ser. 9. confi. 2. p^ocl. secunda. Id^e p^osi. ser. 20. p^onci. 2. circa. 2^m.
Beifacere noiat duo. ser. 42. p^osi. p^o. p^oclu. 3.
Beneficijs dei debemus semp esse grati. ser. 39. p^onci. 3. conclu. sexta.
Benignitas diuine misericordie apparuit no / bis multipliciter. ser. 16. conclu. 3.
Benignitas dei est semp presto ad miserendu^m sermo. 11. confide. 3. conclu. prima.
Benivolenta p^omiu^r maxime nutrit p^o tria : et q^o sunt illa. ser. 33. p^oside. prima. conclu. 6.
Bethania interpretatur. ser. 6. p^oside. 4. p^oclu. 2.

Item ser. 70. confide. 7. conclu. tertia.
 Bethania duplex. ser. 6. confide. 4. conclu. 2.
 Belli mentis q̄ sedant. ser. 79. cōfi. 3. p̄clu. 5.
 Betbleez interpretatur. ser. 24. ante confide.
 Item ibidem confi. secunda. conclu. secūda
 Bethsaida interpretat. ser. 88. p̄fi. 4. p̄clu. 2.
 Bona quatuor desiderabilia sunt: sed gratia
 plus. ser. 25. confi. tertia. conclu. prima.
 Bona opa nostra debemus p̄uidere. ser. 39.
 confide. secunda. conclusionē tertia.
 Bonitas actus plura regit. ser. 3. p̄fi. 2. p̄o. 2.
 Boni et mali p̄mutantur simul esse et stare p̄p̄ ra
 tiones aliquas. ser. 12. p̄nci. p̄. p̄clu. 2. circa
 quartum. Idem ser. 45. confi. 3. cōclu. p̄a.
 Idem ser. 49. confi. tertia. conclu. scda.
 Boni a malis separari debent tripl̄. ser. 12.
 p̄nci. p̄. conclu. secunda circa quartum.
 Boni a malis in fine separabunt tripliciter.
 ser. 45. confi. tertia. conclu. secunda.
 Boni resurgēt illustrati quadruplici dote. ser.
 92. articulo octauo.
 Boni a malis qual̄ discernent. ibidē arti. 10.
 Bonos debemus imitari. ser. 35. p̄nci. 3. p̄clu.
 prima. Idem ser. 78. confi. 2. conclu. tertia
 Bonū quadruplex est. ser. 55. cōfi. 2. cōclu. 6.
 Bonum nāc est triplex. ser. 18. p̄fi. 2. p̄clu. 2.
 Bonū aliquod est exis: aliquod apparet.
 ser. 63. confi. tertia. docu. secundo.
 Boves eieci de templo qd̄ significant. ser. 27
 ante considerationes.
 Brauius consequi volens d̄s habere quatuor
 ser. 35. p̄nci. primo. conclu. quinta.

Sequitur littera C

Adere cur deus p̄mittit p̄destinatū
 ser. 57. confi. 2. conclu. prima.
 Cadunt iusti in faciē. ser. 50. cōfi. 3. conclu. 5.
 Cayphas quō p̄phetando potuit peccare v̄l nō
 ser. 78. confi. secunda. conclu. prima.
 Calix dñici sacramenti cōtinet quatuor. ser. 8.
 contem. prima circa mām de calice.
 Calix in triduo mortis xp̄i consecratus qualis
 fuit. ibidem veritate quarta.
 Capsona ars an licita sit. ser. 46. do. 4. veri. 5.
 Cana galilee interpretat. ser. 28. p̄fi. p̄. 4.
 Capbarnauim interpretat. ser. 49. cōfi. prima.
 Caput v̄lis ecclie christus est. ser. 14. p̄nci. p̄.
 cōclu. 3. Idem p̄ ser. 25. cōfi. 4. cōcl. tertia.
 Caput p̄p̄ietas q̄ntuplex est: que conuenit
 xp̄o. ser. 14. p̄nci. p̄. conclu. tertia.

Cardinales virtutes ponuntur. sermo. 64.
 confi. quarta. docu. tertio.
 Caritativa p̄passio p̄. ser. 27. p̄cl. 3. circa 7m.
 Caritas panis est sp̄ialis. ser. 65. p̄fi. 2. do. 4.
 Caritas se h̄z ad alias virtutes sicut supbia ad
 alia vitia. ser. 6. confi. secunda. conclu. 2.
 Caritas est via dei ad hoies et ecōtra. ser. 24.
 confi. prima. conclu. sexta. docu. quarto.
 Caritas fraterna est amplexanda. ser. 29. con
 fide. secunda. conclu. prima.
 Caritas facit nos noiari et esse amicos dei. ser
 mone. 36. p̄nci. 3. conclu. quarta.
 Caritas de tribus quadrupl̄. ser. 38. confide.
 prima. conclusionē prima.
 Caritatis effectus q̄s sunt. ibidē conclu. 2.
 Caritatis fructus q̄ndeciz sunt. ibidē p̄clu. 4.
 Caritas nūq̄ excidit et manet in patria. ibidē
 confide. secunda. conclusionē prima.
 Caritas vie p̄t amitti dupl̄. ibidē conclu. 2.
 Caritas ponderat vltra difficultatē et mlt̄ tudi
 nem opey. ser. 36. p̄nci. 3. concl. secunda.
 Carnis maceratio est nobis necessaria. ser. 25
 confide. prima. conclu. tertia.
 Carnis prudentia patet. ser. 29. confi. prima.
 conclu. prima.
 Carnis vitia quatuor sunt. ser. 53. confi. p̄ma
 conclusionē quarta.
 Castz qd̄ sit reat. ser. 79. confi. 3. conclu. 2.
 Castz aie quō impugnat. ibidē conclu. tertia.
 Castz aie h̄z in se p̄rouersia. ibidē conclu. 4.
 Castrum obsessum regnum celoz est. ser. 71.
 confi. quinta. conclu. 2. versus finem.
 Castrum aie v̄ndic̄ est muniendum: q̄ ex oī
 parte impugnat. ser. 5. cōfi. 3. conclu. p̄ma
 Casu tripliciteccidit homo. ser. 83. cōfi. prima.
 conclusionē prima.
 Causa vniuersalis oīum rerum est deus. ser.
 61. confide. secunda. conclu. prima.
 Causa pene et nō culpe deus est. ibidē p̄clu. 2.
 Causa peccati directe diabolus non est. ibidē
 conclusionē quarta.
 Causa est duplex. s. siue qua non est cā merito
 ria. ser. 69. confi. prima. conclu. quarta.
 Causa p̄secutōis xp̄i in iudeis fuit timor mūda
 nus. ser. 77. confi. prima. conclu. tertia.
 Causa permissiua peccati deus est. ser. 34. p̄nci.
 tertia. conclu. secunda.
 Cause sacramenti altaris sunt quatuor. ser. 80
 contemplatione secunda.
 Cecano est effectus peccati: et ordinat aliqui ad
 damnationē alicui. ser. 39. p̄nci. 3. cōclu. 2.

Secario sicut et peccatum ad duo ordinatur .
 ibidem conclusionem tertiam .
Ceci et claudi qui sunt . sermo . 49 . consi . prima
 conclusionem quartam .
Secitas est privatio corporalis visionis : sic et
 peccatum est privatio visionis spiritualis .
 ser . 39 . pñci . tertio . conclu . tertiam .
Secitas depellit per lumen fidei . ibidē pñci . 5
 Idem ser . 52 . consi . 5 . conclu . prima .
Secitas duplex in iudeis quare ignorabāt pas
 sionem xpi . ser . 78 . consi . 7 . conclu . tertiam .
Secitas mentis incurrit per peccatum . ser . 61 .
 confide . secunda . conclusionem sextam .
Secitas mentis et subtractionis gratie . ser . 68 .
 confide . prima . conclu . prima .
Secitas mentis unde orit . ibidē conclu . tertiam .
Secitas et ebetudo quomodo conveniunt et disse
 runt . ibidem conclusionem primam .
Securatio mētis an deus ea est . ibidē pñci . 2 .
Celeberrimus est sacramētus altaris pp quor
 sollicitates . ser . 80 . pñci . 4 . consi . 7 .
Celoz virtutes que sunt . ser . 2 . parte secunda
Cerebr aie est liberz arbi . ser . pñci . 2 .
Certitudo multis fit in pñmissis . sermone . 80 .
Cib xpi sunt penitētes . ser . 63 . pñci . 3 . docu . 4
Cibus diabolis sunt peccatores . ibidem .
Cibus sacramētalis est valde singularis p ali
 is cibis . ser . 81 . consi . 7 . docu . secundo .
Cicatrice an ppetuo manebūt in xpo . ser . 92
 arti . octavo . questione quarta .
Cicatrice sanctorum an erunt in resurrectōe
 ibidem questione secunda .
Circūcisio deleuit pñci originale et actuale in
 adultis . ser . 21 . consi . prima . conclu . secunda
Circūcisio data fuit abrahe in signum obedi
 entie . ibidem conclusionem secundam .
Circūcisio mutata est in baptismum et quare
 ibidem conclusionem tertiam .
Circūcisio spūalis triplex est . ibidē conclu . 4
Circūcidi voluit xps ppter tres rōes . ibidē
Circūcidi voluit xps octavo die ppter duo .
 ibidem conclusionem quintam .
Circūdare qd est . ser . 13 . pñci . pñci . conclu . 4 .
Circūspēctio hūda est . ser . 7 . consi . 7 . pñci . 6 .
Circūventio unde causat . ser . 25 . pñci . 2 . pñci . 3
 Idem ser . 53 . consi . prima . conclu . secundam .
Cyrogaphus est duplex . ser . 68 . confidera
 septima . documento quarto .
Civitas qd sit . ser . 7 . consi . prima . conclu . 6 .
Claritas transfigurationis qualis fuit . ser . 50 .
 consi . secunda . conclu . quartam .

Claritas transfigurationis fuit miraculosa .
 ibidem conclusionem sextam .
Claritas glorię corporis quomodo videri
 potuit . ibidem conclusionem octavam .
Claritas transfigurationis multa de hac . ibi
 dem per totum .
Claves ecclesie sumunt fm similitudinē . ser . 60
 confide . secunda . conclusionem primam .
Claves ecclesie qd sunt . ibidem conclu . secundam .
Claves ecclesie quot sunt . ibidē conclu . tertiam .
Claves hñt posse in culpā . ibidem . 4 .
Claves hñt posse sup penam et culpā mortales
 ibidem conclusionem quintam .
Clavis est triplex . ibidē : sed conclu . prima .
Claves ecclesie p xpi passionē operant . ibidem
Clausura regni celestis est triplex . ibidem .
Cognitio angelorum duplex . ser . 7 . pñci . pñci
 conclusionem secundam .
Cognitio de diuinis via est obscura . ser . 38 .
 consi . secunda . conclu . quartam .
Cognitio dei in pñci est mltuz clara . ibi . pñci . 5 .
Cognitio diuinitatis duplex . ser . 45 . consi . 2 .
 conclusionem tertiam .
Cognitio dei quaz bñmus p grām perfectior
 est qñ cognitio : quam habemus per rōnez
 nalem . docu . 8 .
Cognitiones habere de deo possum⁹ duplicē
 ser . consi . tertiam . docu . septimo .
Cogitationum prauarū tria sunt gnā . ser . 75 .
 consi . tertiam . conclu . tertiam .
Cōlūba qd significat . ser . 65 . pñci . 2 . pñci . pñci
Cōlaudatio magnifica tria regit . f . 32 . pñci . 4
Cōmuniō prauantur q incorrigibiles sunt .
 ser . 60 . consi . prima . conclu . sextam .
Cōmissio peccati hz quatuor vias . ser . sexto .
 confide . quartam . conclu . secundam .
Compati debemus pñmo propter tria . ser . 51
 pñci . conclusionem secundam .
Conceptio xpi fuit de virgine propter quatu
 or . sermo . 7 . consi . tertiam . conclu . primam .
Conceptio spiritualis xpi in mēte deuota quo
 fieri dñ . ser . 8 . consi . prima . conclu . primam .
Conceptionis spiritualis signa que sunt . ibidē
 conclusionem . 4 .
Conceptionis spiritualis modus quis sit .
 ibidem considerationem secundam .
Conceptus dicitur xps de spiritu sancto pro
 pter quatuor rationes . ser . 13 . pñci . pñci .
 conclusionem quintam .
Concupiscentia est duplex . ser . 46 . docu . 4 .
 effectu quarto .

Concupiscentia carnis et spūs quō ad inuicem
 habent p̄tinuaz pugnaz: et qd vtrazq; sit, ser.
 52. confide. tertia. conclu. prima.
Confessio quid sit cum declaratione diffinitio-
 nis, ser. 58. confi. sc̄da. conclu. secunda.
Confessio aliqua est p̄ctōz aliqua laudis, ser.
 69. p̄fide. quinta. conclu. secunda.
Confessor debet polere tribus virtutibus.
 ser. 60. confi. secunda. conclu. octaua.
Confessi fratribus p̄uilegiatis non tenent ad
 reiterationē p̄fessionis, ibidē p̄f. 2. p̄clu. 7.
Confessionez reiterare p̄tigit in. 6. casib⁹. ibidē
Confessionis efficacia ostenditur per tria, ser.
 65. p̄fide. prima. conclu. quarta.
Cōforma voluntatis nostre ad dinaz. Et q̄ il-
 la p̄forma h̄z duplēc̄ respectū p̄s, ser. 4. cō-
 sidera. prima. Idem ser. 25. p̄f. 2. p̄clu. 5.
Congruitas t̄p̄is natiuitatis xp̄i p̄z ex tribus:
 ser. 15. p̄f. prima. p̄clu. prima.
Cōfirmat h̄ finalr nemo ē. f. 45. p̄f. 4. p̄. 3.
Conscientia vas quoddaz est fm̄ Gregom.
 ser. 4. confi. tertia. conclu. tertia.
Conscientia quadruplex est, ibidē ad lōgum.
Conscientia h̄z sex p̄prietates angeli: inquan-
 tum est nomen officij, ibidē in fine.
Conscientia n̄ra monumētuz xp̄i est, ser. 68.
 cōfide. secunda. conclu. secunda.
Conscientia p̄cludit in syllogismo pratico.
 ser. 11. confi. prima. conclu. sexta.
Conscientia quadrupl̄r se p̄t habere, ibidēz.
Conscientia et timor p̄scie differunt, ibidēz.
Conscia est vinea, ser. 36. p̄nci. p̄. p̄clu. 4.
Conscientia in nobis fit ex duobus, ser. 45.
 confide. tertia. conclu. secunda.
Conscientia duo dicit: et qd facere h̄z: et quotu-
 plex est, ser. 56. confide. p̄ma. p̄clu. tertia.
Conscientia torcular et turris est, ibidēz.
Cōfua alicui⁹ in eē p̄fecto regit tria, f. ibidē
Considerare debemus in quol̄z tria, f. actum:
 gratiam et voluntatē, ser. 46. docu. tertio.
Cōsiliuz p̄p̄iū qd sit, ser. 42. p̄f. 3. p̄clu. p̄ma.
Cōsiliū qd imponat: et vñ dī. et qualr̄ d̄z p̄-
 cedere i futuris euētib⁹, f. 17. p̄f. p̄. p̄clu. 4.
Cōsilioz et mādatoz impleto h̄z q̄druplicem
 effectuz, ser. 11. p̄f. 4. conclu. prima.
Consolatio sp̄ualis vtilis, ser. 3. p̄f. 4. p̄clu. p̄.
Constantia qd sit, ser. 68. confide. tertia. p̄clu.
 secunda circa tertium adiuto.
Consuetudo h̄z tria difficilia, ser. 70. confi. 3.
 circa finem.
Consumata sunt omnia per passionem christi

ser. 39. p̄in. secundo. conclu. secunda.
Conspuit xp̄s a gbusdaz, ibidēz conclu. 3.
Contēplatio qd est, ser. 25. confi. 2. p̄clu. p̄ma.
Contēplativa vita a quibus potentis fuit.
 ibidēz conclu. secunda.
Contēnnendus nullus est in hac vita, ser. 56.
 confi. tertia. conclu. tertia.
Cōtēpt⁹ mīdi panis est, ser. 65. p̄f. 2. dō. 4.
Contrino declarat, ser. 58. p̄f. 2. conclu. 2.
Contritio est optima medicina p̄p̄ quatuor ibi-
 dem repta, ser. 59. confi. 2. conclu. secunda.
Contritio impedit p̄ quatuor, ibidē p̄clu. 3.
Contritio sufficit pro omnibus peccatis, ser.
 68. confi. sexta. conclu. secunda.
Contumeliā q̄ntuplicem intulerunt iudei xp̄o
 ser. 72. confide. secunda. conclu. quarta.
Conuersatio mundana impedit p̄tēplatiōem
 ser. 25. confide. secunda. p̄clu. tertia.
Cōuersio qd est, ser. 24. confi. 8. p̄clu. sc̄da.
Conuertunt diuersi diuersimode, ser. 28. con-
 fide. prima. conclu. tertia.
Cōuersi nouiter sustinebunt multos cōsictos
 ibidē p̄clu. 4. Idē p̄z ser. 78. p̄f. p̄. p̄clu. 2.
Conuersio p̄ctōz regit duo, ibidē p̄clu. 5.
Conuersio p̄ctōz gaudiuz facit in celo, ser. 57.
 confi. quarta. conclu. quarta.
Conuersio vera amplectitur tria, ser. 63. confi.
 dera. tertia. docu. secundo.
Cōuersio nostra effectiue est a deo: dispositiue
 a nobis, ibidēz docu. quinto.
Conuersio hois est a deo p̄ncipalr, ser. 79. cō-
 sidera. prima. conclu. prima.
Conuersio vera quid requirat, ser. 78. cōf. 2.
 conclu. prima.
Cōuersio d̄z esse festina ibidēz conclu. sc̄da.
Conuersio panis in corpus xp̄i, ser. 80. p̄tem-
 plati. tertia. confi. prima.
Conuersus exercere se d̄z in tribus, f. 78.
 confi. secunda. conclu. tertia.
Conuentio cum operarijs quid est, ser. 36. p̄n-
 cipa. secundo. conclu. prima.
Coniue in nuptijs celebratis in cana galilce
 fuerunt, 14. ser. 28. confi. sc̄da per totum.
Cor dūz qd est, ser. 4. p̄f. 2. circa 5m̄ defc̄m.
Cor durum quis habet, ser. 72. confide. tertia.
 conclu. septima.
Cor instabile quid sit ibidēz.
Cor humanum est simile molendino, ser. 41.
 confi. prima. conclu. prima.
Cor humanum est diligenter colendum pro-
 pter tria ibidēz conclu. secunda.

Cor hois est
 Cordis cultus
 Cordis p̄p̄
 Corpus m̄
 Conceptio v
 culas: qd
 Correctio a
 actus iul
 Conceptio
 Correctio f
 pductio
 Conceptio
 pertinea
 Conceptio
 et q̄ h̄
 Creator o
 p̄clu. p̄
 du. p̄
 Creatur
 ser. 18
 Credere
 conclu
 Crux xp̄i
 Culpa m
 Culpa al
 ser. 60
 Culpa p̄
 confid
 Culpa p̄
 secun
 Culpa i
 confi.
 Culpa p̄
 Culpe re
 57. co
 Cultura
 his p̄p̄
 Cupido
 secun
 Duratio
 confi.
 Duratio
 prima
 Duratio
 fide. sc̄
 Duratio
 prima
 Durum
 conclu
 Durus
 Durus

Cor hoīs est sicut vas. ser. 74. pñ. 2. pñ. 3.
Cordis custodia pñ. 61. conf. tertia.
Cordis puritas. ser. 45. conf. 3. conclu. 2.
Corpus mysticum. ser. 25. pñ. 4. conclu. 3.
Correptio vñ correccio est duplex: qñ daz de oc-
 cultis: qñ daz de manifestis. ser. 60. añ pñ. 2.
Correccio aliquando est actus caritatis: aliquñ
 actus iustitie. ibidem conf. pñ. 2. conclu. 2.
Correptio est duplex ibidem.
Correccio fraterna aliquando admittit testium
 pñ. 5. conclu. 5.
Correptio vñ correccio fraterna qñ ad omnes
 pertineat. ibidem conclu. tertia.
Correptionem fraternā dñ precedere monitio
 et qñ bñ fieri dñ: et qñ nō. ibidem conclu. 4.
Creator oīum rex deus est. ser. 10. cōf. pñ.
 pñ. 2. conclu. 2.
Creatura oīs in verbo eterno bz esse virtualr
 ser. 18. pñ. 1. conclu. quarta.
Credere cuius actus est. ser. 45. conf. tertia.
 conclu. tertia. docu. primo.
Crux spūalis xpīani. ser. 67. pñ. 3. pñ. 2.
Culpa multa mala facit. ser. 59. pñ. 2. pñ. 1.
Culpa aliquñ est manifesta: aliquando occulta.
 ser. 60. ante considerationem.
Culpa pñ. 70. conclusio. tertia.
Culpa plus bz de malo qñ pena. ser. 61. conf.
 secunda. conclu. tertia.
Culpa inducit quadruplex periculum. ser. 43.
 conf. secunda. docu. primo.
Culpa pñ. 3. fuit infinita tripl. ser. 51. pñ. 3.
Culpe remissio solis ministris referuat. ser.
 57. conf. quarta. conclu. tertia.
Cultura vinee diuersi et diuersimode et diuer-
 sis tñibus ingrediunt. ser. 36. pñ. 3. pñ. 4.
Cupidorum scelera quatuor sunt. ser. 39. pñ.
 secundo. conclu. quarta.
Curatio spiritualis requirit quatuor. ser. 43.
 conf. sexta. docu. tertio.
Curatio anime requirit duo. ser. 49. confide.
 prima. conclu. 4. docu. quarto.
Curatio anime habet tres gradus. ibidez con-
 fide. secunda. docu. sexto.
Curatio a morbo requirit sex. ser. 25. confide.
 prima. conclu. tertia.
Currunt tria genera hoīum. ser. 35. pñ. 1.
 conclu. quarta.
Cursus in stadio qñ significat ibidez pñ. 2.
Cursus spiritualis caruate perficitur. ibidem

pñ. 1. secundo. conclusione prima.
Cursus stadioz quatuor. ibidez pñ. secunda.

Sequitur littera D

Damnati an resurgēt cum suis defor-
 mitatibus. ser. 92. arti. 9. qñ. pñ.
Damnatoz quatuor gnā sunt. ibidez arti. 13.
Damnatoz pena an aliqd relaxet de ea. ser.
 55. conf. secunda. conclu. tertia.
Dare debemus elemosynam et qñ. ser. 28.
 conf. prima. conclu. tertia.
Dari et reddi premium beatitudinis differūt
 ser. 36. pñ. 1. tertio. conclu. secunda.
David interpretatur. ser. 39. pñ. 1. tertio. cō-
 clu. tertia circa finem.
Debitores sumus deo multipl. ser. 21. cōf.
 prima sub octauo die in secunda expositione.
Debitores sumus corpori nostro: pctō: mun-
 do: proximo: et anime nostre. ibidem.
Debita multa pñ. 1. sunt deo: nobis et p-
 ximo. ser. 31. pñ. 1. primo.
Debitum quoddam dilectio est. ibidem.
Debitū duplex. ser. 29. pñ. 2. conclu. quinta.
Debitum mortis soluit xpī passio. ser. 39. con-
 sidera. sexta. conclu. prima.
Decipit hō per tria. ser. 6. pñ. 3. conclu. secunda.
Deductionis ibi a turba est nobis exemplum.
 ser. 49. conf. tertia. conclu. quarta.
Decretum ab eterno quadruplex fuit. ser. 2.
 conf. secunda. parte prima.
Decreti cyrographus quis sit. ser. 78. conf.
 septima. conclu. secunda.
Defect⁹ septē incurrit aīa p pctñ. ser. 4. pñ. 2.
Delecatio qñ sit. ser. 53. conf. 2. conclu. 2.
Delecationes posuerunt stoici esse malas: et
 quare hoc ibidem pñ. prima. pñ. prima.
Delecationes aliquas esse malas: et aliquas ef-
 se bonas posuit ibidem pñ. 2. pñ. 2.
Delecationes corporales impediunt rationē
 propter tria. ser. 70. pñ. 1. pñ. 4.
Deliberare debet homo anteq̃ aggrediatur
 opus. ser. 17. pñ. 1. pñ. 4.
Demonēs in voluntate sunt obstinati. ser. 58.
 pñ. 2. pñ. 2. pñ. 2.
Demonēs aliquñ cognoscunt cogitationes ho-
 mīnum ibidem pñ. 2. pñ. 2.
Demonēs impugnant homines ibidez pñ. 3.
Demonium duplex scilicet agnans mentes et
 carnem. ser. 78. pñ. 7. pñ. prima.

Denarius diurnus quid significat et vñ dicat
 et qd regit ad ei⁹ bonitatē. f. 36. pñ. 2. pº. 3.
Deseritur quandoq; predestinatus et quomo
 do. ser. 70. conf. pº. conclu. 3.
Desperare non debet quantumq; magnus
 peccator. ser. 78. conf. pma conclu. pma
Desperandū non est propter multitudinē pec
 cator. ser. 39. pñci. 2. conclu. 6.
Detrimentum triplex incurrithomo peccādo
 ser. 68. pñ. 4. pñ. 2.
Deus dicitur lux sñm diuinam et humanaz na
 turam essentialiter et proprie illustrans. ser.
 18. pñci. pino. conclu. 5.
Deus est in omnibus creaturis in omni loco
 et in omni tēpore. ibidē pñci. 2. conclu. 4.
Deus erat i se ante q̄ res essent et qñ. ibidē.
De⁹ nō agit i vno q̄s cū alio. f. 36. pñ. 5. pº. p.
Deus est creator oīuz supra in creator.
Deus peccati causa non est. ser. 10. conf. pº.
 conclu. 2. Idem patet ser. 61. pñ. 2. pñ. 2.
Deus et sol sunt causa vniuersalis illuminatio
 nis. ser. 46. docu. 4. in p̄ effectu gratie. Idē
 patet ser. 61. pñ. 2. pñ. 7.
Deus cognoscit se et alia a se. ser. 49. conf. 2.
 docu. p. et secundo.
Deus pater noster est. ppter quinq; sermone
 56. conf. p. iuna. conclu. pma.
Deus p̄mississimus est ad miserendum. ser.
 57. conf. 4. conclu. pma.
Deus diligit cōmuner specialiter tñ electos
 ser. 70. pñ. pma pñ. pma.
Diabolus maxime insidiatur lingue. ser. 58.
 pñ. pma. conclu. 4.
Diabolus facit os mutum dupliciter. ibidem.
Diabolus nō est causa peccati directe. ser. 61.
 conf. 2. conclu. 4.
Diabol⁹ viciū inimic⁹ hō. f. 34. pñ. 2. pñ. 2.
Diaboli man⁹ duplex. ser. 68. pñ. 7. pñ. 2.
Diabolo subiect⁹ hō p̄ peccatū. ibidē pñ. 7.
Dictamen recte rationis sequi tenemur. ser.
 69. conf. 3. conclu. 2.
Dies quatuor motus exponunt. ser. 70. pñ. 3.
Dies octo post quos xp̄s circūcidi voluit expo
 nunt spūalr. ser. 21. pñ. 5. sub duplici expo
Dies vna dicit totum tēpus vite nostre et q̄re
 ser. p. ante consideratio.
Differit deus eraudire ppter quatuor. sermo.
 48. pñ. 2. conclu. pma.
Difficile difficilius et difficillimuz est aliqd pe
 nitenti. ser. 66. pñ. 2. concl. 2.
Difficilia tria habet cōsuetudo. ser. 70. pñ. 3.

Diffidētia est mala. ser. 34. pñci. pñci. secundo
 pñci. quarta
Diffidentia ex duobus nascitur. ser. 90.
Diffidentia quatuor causant. ser. 15. pñci. pñci.
 5. pñci. 4.
Diffidentia voluntatis nostre ad voluntatez
 diuinam qñ ē peccatū et qñ nō. ser. 4. pñ. 7.
Dilectio perdit p qd. ser. 31. pñ. pº. pñ. pma
Dilectio dei et pñci ē quoddā spūale. vngue
 tum. ibidem pñ. 3.
Dilectio debiti quoddā ē. ibidē pñ. 4.
Dilectio mutua requirit qñq; ibidē pñ. 5.
Dilectio dei in ser est exemplar dilectionis p
 ximi. ibidē pñci. 2. conclu. pma.
Dilectio pñci excludit qñq; mala. ibidē pñ. 2.
Dilectio vera abhorret malū. ibidē pñ. 3. pº. p.
Dilectio opat omne bonū. ibidē cōcl. secunda.
Dilectio vera patet. ser. 27. pñ. 3. circa octauū
Dilectio inimicorū quo ad iudeos et paganos
 ser. 42. pñ. pma. pñ. pma.
Dilectio inimicorū certificat nos de eterna mer
 cede. ibidē pñ. 5.
Dilectio dei actiua et quō sit eterna et quō tem
 poralis. ser. 45. docu. 3. ante veritates.
Dilectionis inimicorū tria sunt motiua. ser. 42
 consideratione pma. conclu. 3.
Diligere quid est. ser. 70. pñ. pma. pñ. 2.
Diligere accipit dupliciter. f. 42. pñ. pº. pº. 2.
Diligere inimicum est de necessitate salutis
 et quomodo. ser. 29. pñ. 3. Idē. f. 42. pñ.
 pma. pñ. 2. 3. 2. 4.
Diligere deū qñ plus tenet an cui plus cōmi
 sit. vel cui plus dimisit. ser. 76. pñ. 4. pñ. 4.
Diligit de⁹ plus peccatore p̄destinatū qñ iustū
 p̄scatū. ser. 70. pñ. pma pñ. 2.
Diligit deus plus innocentē qñ penitētē. ser.
 57. pñ. 6. pñ. pma
Disceptatio vocalis fiet in iudicio solū de opi
 bus misericordie s̄ de operibus iustitie fiet
 disceptatio mētalī. ser. 45. pñci. pñci.
 quarta pñ. pma.
Discipuli triplices seq̄bant ibz. f. 59. pñ. pº.
 conclusione. 2.
Discipuli ibz duo sūt. f. 53. pñ. 4. i 2º. expo.
Discretio qd sit sñm ber. ibidem pñ. secunda.
Discussio meritorū duplex est. sermone. 45.
 confide. 4. pñ. pma.
Dispensatores duplices sunt. sermone. 10. pñ
 deratione. 2. pñ. pma.
Dispensator sacramentorum debet esse m̄p̄s
 finis. ser. 60. conf. 2. pñ. 8. doc. vñci.

Dispositio ad
 52. conf. 2.
 Dispositio del
 uan. ser. 15.
 Dispositio nes
 3. conf. 4.
 Dispositio ho
 diuin. r. m.
 Diuine dup
 Diuine celest
 nant et qu
 Diuinitatis
 secunda.
 Doctor deb
 sunt illi.
 Doctor fidei
 Doctores f
 ser. 63. co
 Doctrina e
 est n. b. b.
 Doctrina s
 propter
 Doctrina s
 rates tria
 apostolu
 Doctrina r
 tuor. ser.
 Doctrina p
 opportu
 Doctrinae
 Doctrina
 tum vñci
 Doctos pro
 Dominica
 le et qñ n
 Dominica
 tuor casti
 Dominica
 plex myst
 Donum de
 46. docu
 Dona dei i
 quarta. c.
 Donum h
 get diuin
 mo. 49.
 Donus gr
 care. ser.
 Donum
 in more
 Donum

Dispositio ad penitentiam quadruplex est. ser.
 52. conf. 2. concl. prima.
 Dispositio debita requiritur ad habendam gra-
 tiam. ser. 15. pfi. prima. concl. 2.
 Dispositiones septem sunt ad virtutes. sermo.
 3. conf. 4. concl. 2.
 Disposuit hominem tria ad thesaurizationem
 diuinarum celestium. ser. 40. pfi. 2. pcl. 5.
 Diuitie duplices sunt. ibide pcl. prima.
 Diuitie celestes sunt durabiles et perpetue sa-
 tiant et quietant. ibide pcl. 5.
 Diuinitatis cognitio duplex est. ser. 45. cōfi.
 secunda. concl. 3.
 Doctor debet habere quinq; predicantia que
 sunt illa. ser. 64. conf. p. doc. 2.
 Doctor fidei q in principio facere debet. doc. p.
 Doctores fidei sunt apud deum magni meriti
 ser. 63. conf. 3. doc. 6.
 Doctrina aliqua diuinitus inspirata necessaria
 est nobis ad salutem. ser. 3. pfi. p. pcl. p.
 Doctrina sacra adducit magnam remunerationem
 propter multiplicem perfectionem. ibide pfi. 6.
 Doctrina sacra et si multiplicem adducit utili-
 tatem tria tamen vilia ipsius scripture ponit
 apostolus ad Rom. 15. ser. 3. pfi. 4.
 Doctrina xpi veritatis testimonium habet a qua-
 tuor. ser. 79. pnci. 3. conclu. 2.
 Doctrina predicationis habet quadruplicem
 opportunitatem. ser. 63. pfi. p. concl. 2.
 Doctrina efficaciam habet per tria. f. 64. pfi. p. do. 3.
 Doctrina falsa est periculosa imitatione sed mul-
 tum vilius vitione. ser. 53. pfi. 7. pcl. 3.
 Dolosi prophete q sunt. ser. 4. pfi. 3. xpus fi.
 Dominica die tenere foris qm est peccatum morta-
 le et qm no. ser. 49. pfi. 3. pcl. 4.
 Dominica die laborare non est peccatum in qua-
 tuor casibus. ibidem.
 Dominica die solemnizatur propter quadru-
 plex mysterium. ser. 86. pfi. 2. pnc. 3.
 Donum dei efficitur spelunca latronum. sermo.
 46. docu. 2. veri. 4.
 Dona dei multiplicia ponuntur. ser. 67. cōfi.
 quarta. concl. secunda.
 Donum habitualis gratie habens adhuc indi-
 get diuino auxilio vt meritorie operetur. ser-
 mo. 49. pfi. 4. doc. secundo
 Donum gratie et non nature est non posse pec-
 care. ser. 67. pfi. 4. pcl. 2.
 Dormiunt aliqui grauitate; alii quae lente; alii qui
 in morte. ser. p. pfi. p. pcl. p.
 Dormiunt diuersi diuersimode. ser. 34. pnci-

pal. 2. concl. secunda.
 Dormire ibm quid sit. ser. 32. pnci. p. pcl. 5.
 Dotes corporis gloriosi xpi i vita habuit. ser.
 50. pfi. 2. pcl. 4.
 Dotes corporis gloriosi quatuor sunt. ser. 82.
 conf. 3. dis. 4.
 Dubia in meliorem partem interpretanda sunt
 ser. 67. pfi. 3. concl. 2. circa. 3^m.
 Dubitare ioseph d. maria cur deus permisit
 ser. 13. pnci. 2. concl. 2.
 Dulcia quid sit. ser. 24. conf. 5. concl. tertia.
 Duritia cordis est signum reprobationis. ser-
 mo. 4. conf. 2. sub defectu quinto.

Sequitur lucra. E.

Betudo et cecitas mentis differunt
 e ser. 68. conf. p. concl. prima.
 Betudo scilicet vsi causet. ibi. p. 3.
 Ecclesiam suam xps auit in quatuor. ser. 15.
 conf. prima. concl. prima.
 Ecclesie ministri requirunt quatuor ad suum of-
 ficium. ser. 57. conf. 4. concl. 3.
 Effectus caritatis quadruplex. ser. 38. pfi. p. p. 2.
 Effectus gracie quadruplex. f. 25. pfi. 3. pcl. 2.
 Effectus gratie gratis date ponunt. f. 27. p. 3.
 Effectuum vt aliquid sit requirunt tria. ser.
 63. con. 2. docu. quarto.
 Egiptus interpretatur. ser. 22. pfi. 3.
 Elano debet excludi ab ope bono. ser. 25. pfi.
 tertia conclusionem tertia.
 Elano est liberi arbitrii et requirit aliquid ex pte
 cognitiue et aliquid ex parte appetitiue.
 et quid sit proprius elongationis. ser. 20. pnci-
 p. p. concl. 3. Idem. ser. 23. pnci. 2. pcl. 6.
 Idem. ser. 63. pfi. 3. docu. 5.
 Elemosyna q placeat deo et q non. ser. 42. pfi.
 deratione. 2. concl. 2.
 Elemosyna si debet esse accepta deo dz habe-
 re tria. ser. 45. pfi. 4. pcl. 2.
 Elemosyna facta pauperibus spiritu est deo ma-
 gis grata. ibide pcl. 4.
 Elemosyne utilitates septem sunt. ibide pcl. 2.
 Elemosyne diuerse largiende sunt de diuersis
 diuitijs. ser. 40. pfi. 2. pcl. 6.
 Elemosyne corporales et spirituales ponuntur
 ser. 27. con. 3. circa. 5^m.
 Elemosynam quomodo debes dare. ser. 38.
 Elemosynam dans pauperi debet attendere
 quatuor. ser. 45. pfi. 4. conclu. 4.
 Elisabeth interpretatur. ser. 9. pfi. p. cōcl. 6.

Elongat peccatū a deo ser. 79. princ. p. pcl. p.
 Emanatio in diuinis distinguit vetus testamē
 tum a nouo. sermo. 18. princ. pmo. pcl. pma
 Emere redditus an sit licitū. f. 46. doc. 4. xi. 2
 Emptio vendi et mutuū dñi. ibidē xi. 7.
 Eradicatio festina phibet. f. 34. princ. 3. pcl. 3
 Error manichei. ser. 71. confi. pma. pcl. 5.
 Error nestorij. ibidē. Error quadruplex cir
 ca resurrectionem hominum. ser. 92. arti. 3.
 Error originis. ser. 45. confide. 5. pcl. pma
 Esca pmedat ex quatuor. f. 81. pfi. p. pcl. vnica
 Esse verius hz omnis effectus i sola pma ca
 sermo. 18. princ. pmo. conclu. 2.
 Esse in xpo duplex ē. scilicet diuinū et huma
 num. ibidem. princ. 3. conclus. pma.
 Essentiam diuinā videntes peccare non pos
 sunt. sermo. 63. confi. 3. documen. pmo
 Eterna pena dignus est peccator propter duo
 sermo. 45. confi. 10. concl. pma.
 Eternam vitā meretur impletio mandatorū
 sermo. 11. confi. 4. conclu. pma.
 Eternitas signa ponuntur. sermo. 28. confid.
 quarta. ante secundam expositionem.
 Euacuare debem⁹ que sunt paruuli et sunt de
 cem. sermo. 38. consider. 2. conclu. 6.
 Eubolia virtus ē. ser. 14. pfi. 2. conclu. 3.
 Eucharistia hz aliqd qd credit et aliud qd vide
 tur. ser. 30. ptempla. 3. confide. 2.
 Eucharistia angeloz esca ē. f. 81. an pdera.
 Eucharistia in fuscipiente requirit quatuor ibi
 dem. confide. 3. notabili pmo
 Eucharistie sacramentū quare sub vtraqz spē
 non traditur. ibidē. ptem. pma. docu. 2.
 Eucharistie commendatio ex tribus. serm. 81.
 in diuisione themas ante confide.
 Eucharistie sacramentum habet tria pmenta
 bilia. ibidem ante contempla.
 Exaudire differt deus propter quatuor. serm.
 48. confide. 2. conclu. pma.
 Excecatio est quodāz pambulū ad pctm et ipoz
 tat duo. ser. 19. pnci. 2. pcl. 6. Idē. f. 52.
 pfi. 4. pcl. 3. Idē. ser. 61. pfi. 2. pcl. 7.
 Excecatio ordinatur in dñatione; et quomo
 do. sermo. 61. confi. 2. conclu. 8.
 Excecatio a quibus sumit originē. sermo. 68.
 confide. pma. conclu. tertia.
 Excecatis causa quō dñs est. ibidē. pcl. 2.
 Exercitatio conuersi debet fieri in tribus. ser.
 78. confide. 2. conclu. tertia.
 Exempla sanctorum sunt vt stelle. semoe. 24.
 confide. 7. conclu. pma.

Exempla sanctorum valent ad correctionē mo
 rum. sermo. 35. princ. 3. conclu. pma
 Exempla virtutū habem⁹ in sanctis. ibidē. pcl. 2
 Expulsio peccati requirit gratiā spiritus san
 cti. sermo. 58. confide. 4. conclu. pma
 Extensio corporis xpi nō sit extra species illas
 sermo. 80. contem. 3. confide. 2.
 Extraneitas creature est triplex. sermo. 19. pñ
 ci. pmo. conclu. secunda.

Sequitur de littera f

Alma bona quid facit. ser. 7. confi/
 f dera. pma. conclu. sexta
 f amelici sequuntur xpm propter
 quinqz. sermo. 65. pside. 2. docu. quarto
 f antasma qd est. sermo. 13. pnci. 2. pcl. 3.
 f elicitas eterna promittitur in nouo testamen
 to. In veteri autem testamento felicitas tpa
 lis. sermo. 9. confide. 3. conclu. tertia.
 fenum aridum et fenum siccū calcare quid sit
 sermo. 65. confide. 2. docu. 4. circa finez.
 fermentum quid sit f3 fidorum. sermo. 87.
 conclu. secunda.
 fermentum quadruplex est. ibidem.
 fermentum id est peccatum eticiendū est p/
 pter quatuor. ibidem. conclu. tertia.
 feria quinta fuit consecrata quadruplici myste
 rio. sermo. 80. ptem. 4. pside. 3. parti. 2.
 feruor magdalene perpenditur ex tribus. ser.
 mo. 70. pside. 3. circa septimus.
 festina debet esse conuersio sermo. 78. ptem
 pla. secunda. conclu. secunda.
 festinanter currere debemus et quare. sermo.
 35. principa. 2. conclu. secunda.
 ficulnea quid significat. sermo. 2. consider. 2.
 parte pma.
 fides quid scdm apostolum. sermone. 57. con
 fide. secunda. conclu. secunda.
 fides qd est f3 crisosto. sermo. 41. confi. 3. do
 cu. 4. in fine. Idē. sermo. 72. in pñ.
 fides firmatur per tria. ibidem.
 fides formata et informis. sermo. 4. confi. p.
 Idem sermo. 72. confi. 4. conclu. 3.
 fides est maxime necessaria ad nostram glori
 ficationem. sermo. 78. considera. 8. conclu.
 pma. Idē. sermo. 4. confide. pma.
 fides sine fide impossibile est saluari. sermoe
 78. considera. 8. conclu. secunda.
 fides dicitur magna tribus modis. serm. 41.
 confide. tertia. documen. quarto.

fides est fū
 fides nō est
 fides habet
 confide. 2
 fides est reli
 fides spes
 potiores
 ser. 64. co
 fides est ra
 Idem ser
 fides tria op
 fides et spes
 scda. com
 fides plus p
 tas. ser. 9
 fides et spes
 pma cir
 fides magni
 fidera. 3
 fide certifi
 conclu. re
 fide seruāt
 figura sacra
 ser. 80. co
 filiatio xpi
 filiatio ad b
 cum req
 filius dei f
 4. confi
 filius in t
 ad dina
 princ. p
 filius spū
 12. pñ
 filius sub
 confide
 filij dei su
 confide
 filij ad op
 princ. p
 filij ad op
 patris
 filiorum p
 conclu. 2
 finis dupl
 finis vltim
 confide
 fines bum
 ser. 92. an
 finem vlti
 in quatu

fides est summe auctoritatis. ser. 43. pñ. 4. do. 2.
 fides nō est ficta. ser. 45. conf. 3. pñ. 2.
 fides habet efficaciam ad impetrandū. ser. 46.
 confide. 2. conclu. 2.
 fides est religio appellata:quare ibidez.
 fides spes et caritas licet sint simplr virtutes
 potiores: tñ manifestatio fm quid peminet
 ser. 64. confide. 2. docu. primo.
 fides est radix virtutū. ser. 25. pñ. 4. pñ. p.
 Idem ser. 30. pñ. 2. pñ. 3. circa 2^m.
 fides tria opatur: et q sunt ibide conclu. 2.
 fides et spes euacuatur in patria. ser. 38. pñ.
 scda. conclu. tertia.
 fides plua profuit marie q̄ materna p̄pinq̄
 tas. ser. 9. confide. 3. conclu. 2.
 fides et spes sunt duo discipuli. ser. 4. confid.
 prima circa quartum motuum.
 fidei magnitudo requirit septem. ser. 48. con
 sidera. 3. conclu. prima.
 fidei certificamur de beatitudine. ser. 9. pñ. 3.
 conclu. tertia.
 fidei seruantes dñs custodi. s. 75. pñ. 4. pñ. 3.
 figura sacramenti eucharistie est quadruplex
 ser. 80. contempla. 4. conclu. 2.
 filiationis xpi duplex. ser. 15. conf. 3. conclu. 3.
 filiationis ad hoc q̄ sit inter produccens et produ
 ctum requirit multa ibidem.
 filius dei fuisse pro nobis propter tria. ser.
 4. conf. prima. circa tertium motuum.
 filius in dñis quo se habeat ad patrem: quo
 ad diuinam: et quo ad humanam nām. ser. 18
 pñ. 1. primo. conclu. prima.
 filius spūs sancti xps dicendus non est. ser.
 12. pñ. 3. conclu. 3.
 filius subtractionis et acquisitionis. ser. 57.
 confide. prima. conclu. 2.
 filii dei sunt innocentes et penitentes. ser. 3.
 confidera. 3. conclu. 2.
 filii adoptiui dei habet quinque tutores. ser. 19
 pñ. 1. primo. cōclu. 7.
 filii adoptiui nos proprie sumus nō soluz dei
 patris: sed etiā ibi xpi. Ibidem conclu. 3.
 filiorum panis est tribulatio. ser. 48. pñ. 2.
 conclu. 2. circa fi.
 finis duplex est. ser. 53. pñ. 2. pñ. p̄ma.
 finis vltimi productiue sunt due vie. ser. 78.
 confide. 4. cōclu. 2.
 fines humani quatuor ponuntur in scriptura
 ser. 92. articulo. 2.
 finem vltimum hominis quidam posuerunt
 in quatuor. ser. 50. conf. 3. conclu. 3.

flagella seu pene infliguntur alicui a deo pro
 pter multas rās. ser. 69. cōfi. p̄ma. pñ. 4.
 fluctus maris qd significant. sermo. 2. cōfi. 2.
 parte prima.
 fomite carnis verati sollicitius debent implo
 rare diuinum auxiliū. ser. 57. pñ. 4. pñ. p̄.
 fides duo sunt i aia nra. ser. 25. pñ. 2. pñ. 2.
 forme exēplares qd sunt. ser. 56. pñ. p̄. pñ. 2.
 forme cōsecrationis hostie et calicis. ser. 80.
 cōtempla. 2. confide. 2. circa documenta.
 formidanda in penitētia sunt quatuor. ser. 56
 confidera. 3. conclu. 3.
 fortitudo diffinitur a Tullio. ser. 43. confid.
 prima. conclu. prima.
 De hac virtute ser. 64. pñ. 4. docu. 3.
 fortitudo quadruplex in xpo resurgente. ser.
 82. confidera. 3.
 forum tenere dominica die an sit peccatum.
 ser. 49. confide. 3. conclu. 4.
 fraudes diaboli in temptando. ser. 24. confi.
 sexta. conclu. 4.
 fremere quid sit. ser. 70. confide. 3.
 fructus incarnationis xpi est triplex. ser. 18.
 pñ. 3. conclu. 5.
 fructus spūs sancti numerantur. ser. 38. con
 sidera. prima. conclu. 4.
 fructus. s. s. exponunt. ser. 56. pñ. 2. pñ. p̄.
 fructus quibus debetur regnum celoz sunt
 quinque. Ibidem conf. 4. conclu. prima.
 fugit xps a lapidibus propter tria. ser. 72. cō
 sidera. 3. conclu. 4.
 funiculus triplex ligans voluntatem nostrā
 ad diuinam. ser. 4. pñ. p̄ma. circa 2^m.

Sequit littera B

8 Abriel interpretatur. ser. 7. conf. 1.
 prima. conclu. 3.
 Gabrielem archangeluz fuisse summe gloria
 tum et adhuc in hoc gloriari q̄ detulit nunci
 um incarnationis peragende non dubitat.
 ser. 16. confide. 6. conclu. prima.
 Galilea interpretat. ser. 11. pñ. 1. pñ. 6.
 Idem pz ser. 20. pñ. 4. conclu. 2.
 Gaudium duplex est: et qd sit vtrunq̄. ser. 5.
 confide. prima. conclu. prima.
 Gaudium maximū fecit nobis natiuitas xpi.
 ser. 15. confide. 5. conclu. 5.
 Gaudium sit in celo in conuersione peccatoz
 ser. 57. confide. 4. conclu. 4.
 Gaudium sanctorū in celo duplex est. Ibidem.

Gaudēduz in quo est et in gaudiū nřz pseue
 rare debeat. ser. 5. pñ. 7. pñ. 2. et 3.
Gaudendū est in deo affectu et effectu ibidem
 conclu. quarta.
Gaudij affectus quare datus est hoi. ser. 40.
 confide. prima. conclu. secunda.
Gazophilatium qđ sit: et quando apitur: et qñ
 ibi iuxta loquitur. ser. 71. in fine sermonis
Gentes quid sint spiritualiter. ser. 2. parte. 2.
 circa aliam expositionem.
Gentes sunt p miaz assumpte iō debēt deuz
 laudare. ser. 3. confide. 5. conclu. 2.
Generis humani repatio decens fuit. ser. 14.
 pñci. tertio. conclu. prima.
Generatio filij pcedit oia que sunt ad extra.
 ser. 18. pñci. primo. conclu. secunda.
Gigantiuz resurreco qñs erit. f. 92. ar. 7. qñ. 3.
Gloria qđ sit. ser. 24. confi. 5. conclu. 3.
Gloria celestis dicitur hereditas propter tria
 ser. 19. pñci. primo. conclu. quinta.
Gloria mudi est fugienda. ser. 74. pñ. 3. pñ. 3.
Gloriam mundi querere est anime piculosuz
 ibidem confi. secunda. conclu. tertia.
Gnanorum resurrectio qualis erit. ser. 92. ar.
 ticulo septimo. questi. quarta.
Gnomi vut^o est et qñs. ser. 53. pñ. 2. pñ. 3.
Gratia qđ sit descriptiue. ser. 9. pñ. p^a. cōclu.
 pñ. Idem pz ser. 7. confi. 5. conclu. 2.
Gratia orta a verbo passo pficitur inesse
 grato per virtutes. ser. 4. pñ. 3. docu. pñ.
Gratia vnionis: gra singularis pfone: gra ca
 pñs qñ pueniat et differat. ser. 12. pñci.
 tertio. conclu. quarta.
Gratia vnionis accipitur triplr. ibidem.
Gratia capitis accipitur triplr. ibidem.
Gratia xpi fuit plena et pfecta. ibidem.
Gratia xpi excedit gratiam alioz in infinituz
 ibidem. Idem ser. 14. pñci. pñ. pñ. 3.
Gratia accipitur generalr: spālter et proprie.
 ser. 14. pñci. primo. conclu. prima.
Gratia qđ facit in aia peccatrice. ibidē pñ. 3.
Gratia dei illuminat: iustificat: excitat: et spez
 certā donat. ibidē pñ. 2. pñ. p^a. 2. 3. et 4.
Gratia et si oib^o pñs est: qñ tñ dispōnem de
 bitam in recipiente. ser. 15. pñ. prima.
 pñ. 2. Idem ser. 18. pñci. 3. pñ. 2. Idem
 ser. 78. pñ. 3. pñ. 7.
Gra incarnationis auulz nob tria. f. 16. pñ. 5.
Gratia incarnationis causat in nobis triplice
 effectum. ibidem conclu. 7.
Gratia est decor et pulchritudo anime et qñ.

ser. 24. confi. 4. conclu. 2. Idē. ser. 41. pñ.
 pñ. pñ. 3. Idē. ser. 71. cōfi. 5. cōclu. 2.
Gratia est desiderabilior omni bono. sermo.
 25. confide. 3. conclu. prima.
Gratia est qđā habitus supernālis et sermo.
 26. ante pñ. Idē pz. ser. 7. doc. 3. veritate. 4.
Gratia causat in nobis quintuplicem puritatē
 sermo. 26. confi. prima. conclu. prima.
Gratia hz duodecim effectus et ponenda est in
 voluntate: et auxilio eius puenitur ad statum
 pfectiōis. ibidem conclu. 2. 3. et 4.
Gratia pñs p qñoz. ibidē. pñ. 2. conclu. 2.
Gratia repit. 4. modis. ibidē. pñ. 4. pñ. p^a.
Gratia est radix et principium meriti vel me
 rendi. sermo. 2. confi. 7. conclu. 3.
 Idem sermo. 36. pñci. 3. conclu. 2.
 Idem sermone. 78. confi. quinta. cōclu. 3.
 Idem. 64. sermone: confide. 4. docu. 3.
Gratia soli permanens in pacificis facillime
 pñtur. ser. 26. confi. 2. conclu. 3. et quarta.
Gratia dei representat se studiose inuestiganti
 bus. ibi. confide. 4. conclu. prima.
Gratia nusquā inuenitur nisi in scientia et sa
 pientia. ibidem. conclu. tertia.
Gratia dirigit mētes humanā. ibidē cōclu. 5.
Gratia dotat hoiez triplr. ibidēz conclu. 7.
Gratia est dupler. sermo. 27. ante conclusio.
 Idem sermo. 41. confi. secunda.
Gra gratis data ad qđ dat. sermo. 27. pñ. 2.
Gratia gratis data plurificat hñs multos esse
 ctus et sunt. 24. i numero: ibidē pñ. 2. et 3.
Gratia spūs scī ignis dī: ibidē conclu. tertia.
Gratia ifusa causat iustificationēz ipij qz p eaz
 offensa remittitur. sermo. 46. docu. 3.
Gra et virtus ifusa dñt: ibidēz sub. 2. Virate
Gratia habet diuersa nomina: qz diuersa ope
 ratur: ibidem veritate tertia.
Gratia potest competere omni dono naturali
 ibidem veritate quarta.
Gratia gratum faciens habet quadruplicē ef
 fectum: ibidem documen. quarto.
Gratia dei sanat animam peccatricez. ser. 49.
 confidera. scđa. documen. septimo.
Gratia dei excitat hoiem: ibidem docu. 8.
Gratia hz quinqz noia ser. 52. confi. 2. pñ. 2.
Gratia pdestinationis hz triplices effectus: ser.
 57. confi. quarta. cōclu. prima. docu. 3.
Gratia causat sanitates anime et augetur p san
 ctuoz et angeloꝝ intercessionem. sermo.
 62. confidera. quarta. conclu. prima.
Gra cāt in aia triplex vnguentū: ibidē. pñ. 2.

Gratia sanan
 litas: ibidē
 Gratia est dñ
 hoiez dñe
 Gratia pñe
 Gratia num
 tes. ser. 69
 Gratia quid
 ser. 71. co
 Gratia con
 confide. 1
 Die plenit
 Gratie plen
 ria. ser. 7
 Gratie effe
 scđa. 3. de
 Gratie effe
 cōd. 2. 3.
 Gratie effe
 cōd. 2. 3.
 Gratie effe
 cōd. 2. 3.
 Gratie co
 plex. ser.
 Gratie effe
 rate. ser.
 Gratie asce
 lis. ibidē
 Gratie dei
 76. confi
 Gratiam t
 quarto.
 Gratiam
 scđa. con
 Gratiam
 pñci. p
 Gratiam
 potest. f.
 Gratia ba
 ho dñe
 Gratiam
 noem u
 ter: cui
 gratiaru
 pñi docu
 prima. co
 Gratiam d
 75. confi
 Gratiam
 tuoz. sermo.
 Gratiam
 an penit
 fidratio

Gratia sanans animam ponit ibi septem vi-
lites: ibidem.

Gratia est quasi ductor et regula in finez vltimoz
hoiez ducens. ser. 67. conf. 2. pclu. prima.

Gratia predestinationis semp preesto est ibide
Gratia nunq sola est: sed eaz comitatur virtu-
tes. ser. 69. conf. prima. conclu. 2.

Gratia quid faciat in anima: et d signis gratie
ser. 71. confide. 5. conclu. 2.

Gratia confert nobis sex virtutes. sermo. 73.
confide. tertia. conclu. secunda.

Sic plenitudo triplex. f. 12. pica. 3. pclu. 4.

Gratie plenitudo multiplex fuit i virgine ma-
ria. ser. 7. conf. 2. conclu. quinta.

Gratie effectus qntuplex est ser. 9. cōfi. 2. pcl.
scda. Idem. serm. 67. conf. prima. concl. 3.

Gratie effectus qdruplex est. ser. 25. cōfid. 3.
cōcl. 2. Idem. ser. 63. conf. 2. documen. 2.

Gratie effectus est duplex. ser. 67. cōfi. 2. cō-
clu. 2. Idem. ser. 69. conf. 5. cōclu. prima.

Gratie consequende impedimentum quadru-
plex. ser. 64. confide. 4. documen. 2.

Gratie efficacia est a passione xpi: et nō a volū-
tate. ser. 67. confide. 2. conclu. tertia.

Gratie ascensus in anima est multiplex et vi-
lis. ibidem. confide. prima: conclu. tertia.

Gratie dei receptiones impediunt tria. serm.
76. confide. prima. conclu. scda.

Gratiam triplicem accepimus diuinitus. ser.
quarto. conf. prima circa finem.

Gratiam habere obligari somus. ser. 9. conf.
scda. conclu. prima.

Gratiam christus nobis meruit. sermōe. 14.
princi. primo. conclu. scda.

Gratiam primam mereri ex condigno nemo
potest. sermo. 16. conclu. quarta.

Gratia habitualis: hās adhuc idiget alio auxi-
lio dīno: vt recte viuatur. ser. 49. pfi. 2. doc. 8.

Gratiam preseruatiōis in vtero matris: ho-
nozem infinitatis respectu filij: vt fieret ma-
ter: cuius deus est pater. Et plenitudinem

gratiaruz in conceptiōe filij dei virgo maria
fm doctores nunq meruit sermo. 7. conf.
prima. conclusio. sexta.

Gratiam dei volens habere faciet tria. sermo.
75. confide. quarta. conclu. secunda.

Gratiarum actio ad eam incitatur ppter q-
tuor. sermo. 46. circa finem.

Gratiarum actio quis magis teneatur ad eaz
an penitens vel innocens. sermone. 57. cō-
sideratione. sexta. conclu. secunda.

Gratiarum actio: oratio: obsecratio: et petitio
differunt. sermo. 5. confid. 2. conclu. tertia.

Gratus curationis anime tres sunt. sermōe
49. confide. secunda. docu. sexto.

Gratus peccati distinguuntur ab henrico. ser-
mo. 59. confide. prima. conclu. secunda.

Grati debemus esse deo. sermone. 39. princ.
tertio. pclu. quarta. Idem. sermo. 65. con-
sidera. tertia. conclu. prima.

Grati debemus esse deo singulariter de ope-
ribus miraculosis. ibidem. cōclu. 2.

Gratitudo debet esse sub timore dei: ibidem
conclusionem tertia.

Gratitudo est de lege nature et moris. sermo.
80. consideratione tertia.

Bremium diuine pietatis semper apertus est
ad colligendum penitentes. sermōe. 75. cō-
sideratione. quinta. documen. 2.

Gula multa mala facit et dissuadetur. sermo.
61. consideratione tertia.

Gustari mors quando dicitur. sermo. 72. con-
sidera. secunda. conclu. tertia.

Sequitur de littera H

h Abile ad gratiam dicitur dupliciter
ser. 78. conf. 3. conclu. prima.

Abundantia gratiarz quinqz habet effectus
in aia deuota. ser. 9. cōfi. scda. conclu. 2.

Helyas et moyses quomō apparuerūt in trās-
figuratione: de hoc est duplex opinio. ser.
49. confide. prima. docu. tertio.

Helyseus interpretatur. ser. 59. considera. 3.
conclusionem tertia.

Hereditas multiplex est. ser. 19. prin. primo.
conclusionem quinta.

Hereditate celestē adducit nobis duo: ibide.
Herodes interpretatur. ser. 11. confid. prima.
conclu. sexta. Idem ser. 23. consideratōe. 2
conclu. tertia.

Herodis regnatio. sermone. 11. consideratōe
prima. conclu. 7.

Herodis vltio. ser. 22. conf. prima

Herodes et iudei maxime peccauerunt i mor-
tem christi. sermone. 24. considerati. 6. con-
clu. scda et tertia.

Homo describitur fm isidorum. sermo. tertio
ante confide. Item fm augusti. p statu in
nocentie. ser. 57. conf. prima. pclu. prima.

Homo quid sit. sermone. septimo. confid. pri-
ma. conclu. sexta.

Homo unde dicitur. sermo. 18. pñci. 2. con-
 du. 3. circa quartum notabile.
Ho solus est beneficiabilis. ser. 9. cōfi. 3. con-
 du. pñma. Idē. ser. 58. cōfi. 5. cōcl. p^a
Ho ante pñm habebat duplicem pfectionem
 sermo. 25. confide. 2. conclu. quarta.
Ho q̄ nobilis fuit ante lapsum: et quo ad corp⁹
 et quo ad animā. sermo. 46. documento. p.
Homo deus factus est propter multa. ser. 12.
 pñcipa. tertio. conclu. pñma.
Ho ē dñs suar actionum. f. 11. pñ. p^a. pñ. 2.
Ho illumināda a deo regit tria. ser. 18. pñ-
 cipa. 2. conclu. 3. circa quartum notabile.
Homo habet tria vilia in se: vt arbor. fmo.
 38. confide. pñma. conclusio. tertia.
Homo nō est finalr confirmatus i bono vel
 obstinatus i malo. sermo. 45. cōfi. 4. pñ. 3.
Ho decipit pñia. ser. 6. cōfi. 3. conclu. pñia.
Ho p culpā fact⁹ est cec⁹. f. 39. pñ. 3. pñ. p^a
Ho in statu integre et corrupte nāe indiget vir-
 tute supaddita: s; diuersimode. f. 46. doc. 3.
Ho cecidit triplici casu. f. 83. pñ. pñia. pñ. p^a
Humana natura redempta est. ppter quatuor
 rationes. sermo. 2. cōfi. 2. parte pñma
Hominis reparatio infra ponitur in. R.
Hominis natura fuit multipliciter vulnera-
 ta. sermo. 58. ante considera.
Hois dignitas. ser. 75. cōfi. infra. pñ. pñia.
Homines vocat⁹ dii propter tria ibidē cōfi.
 sexta. conclu. 2.
Hominū tria genera fuerunt ab initio sermo.
 75. pñci. pñmo. pñ. 4.
Hominū quorū genera phibebant ab esu agni
 paschalis. sermo. 81. confide. 3. nota. scdo.
Hominem facere deus potest quatuor modis
 sermo. 7. confide. pñma. conclu. quinta.
Homines tria ornant que in ipso sunt. sermo.
 75. confide. pñma. conclu. pñma.
Honor septuplex factus est christo in die pal-
 marum. sermo. 79. confide. quinta.
Honoriānt homines xp̄m septem modis mo-
 re indeorum. ibidem per totum.
Honoris appetitus datus est homini. sermo.
 sexto. confide. 2. conclu. quarta.
Honorare laudare et reuereri q̄o conueniant
 vel differant. sermo. 24. cōfi. 5. conclu. 3.
Honorauit deus caphaz pontificem dono p-
 phete. sermo. 77. confide. 2. conclu. 3.
Honestas quid sit. sermone pñmo. confid. 5.
 Idem sermo. 71. confide. 5. conclu. 2.
Honestas in. 4. operibus consistit. ser. pñmo

confide. 5. Idem. ser. 71. cōfi. 5. conclu. 2.
Hora completorij fuit eucharistia instituta. ser-
 mo. 80. contempla. 4. confide. 3.
Hore diuerse ingredientū vinca; qd signifi-
 cant. fmo. 36. pñ. 2. conclu. pñma.
Hostia dñce eucharistie continet quatuor. ser-
 mo. 80. contē. pñma ante doc.
Hostia in triduo pasche consecrata qualis fuit
 ser. 3. ibidem contēpla. pñma. veritate. 3.
Hostia frangitur et non corpus christi. ibidē
 contempla. tertia. considera. scdo.
Hospitalitas vtilis est ad ser. sermo. tertio. cō-
 sidera. quarta. conclu. secunda
Humilitas quid sit. sermo. 48. cōfi. 2. pñ. 2.
 pñma. Item sermo. 20. pñci. pñ. conclusi.
 quarta. Itē ser. 53. cōfi. 2. conclu. 4.
Humilitas h; tres gradus. ser. 9. pñ. 2. pñ. 2.
Humilitas habet duodecim gradus. ser. 58.
 confide. secunda. conclu. sexta.
Humilitas acquiritur tribus vijs. sermo. 57.
 confide. quarta. conclu. secunda.
Humilitas acquirit gratiam ibidem.
Humilitas panis est. fmo. 65. pñ. 2. doc. 4.
Humilitas necessaria est ascendere volētib⁹
 sermo. 74. confide. 3. conclusio. pñma.
Humilitas preseruat in temptatione. sermo. 6
 confide. tertia. conclu. pñma.
Humilitas p q̄ conseruatur. ibidē conclus. 3.
Humilitas custodit virtutes. sermo. 20. pñ-
 ci. pñmo. conclu. quarta.
Humilitas disponit ad gr̄as. f. 27. i fine. ser.
Humilitas oritur ex duplici inclinatioe. sermo.
 20. pñcipa. pñmo. conclu. 4.

Sequitur littera B

B accre: residere: et stare differunt. sermo.
 69. cōfi. 5. conclu. secunda.
Baculi quidem in terra multipliciter. sermo. 23.
 pñcipali. secundo. conclu. sexta.
Ba est pars sp̄s presentis. sermo. pñmo.
Beatus qd sit: quos obligat: quotuplex ē: per
 que redditur acceptabile. Et qui effectus ie-
 iunij. sermo. 40. cōfi. pñma. conclu. pñia:
 secunda: tertia: quarta: et sexta.
Beatiū quid sit et quare fiat sub numero q̄-
 drigenario. Et q̄ sit actus virtutis ordina-
 tus ad tria bona honesta. sermone. 44. con-
 fide. pñma. conclu. quarta.
Bigne triplici cruciantur reprobi in inferno. ser-
 mone. 45. confide. 5. conclu. tertia.

Ignorantia
 confide. q
 Ignorantia
 Ignorabant
 percussit. si
 Iherosolē
 Iherosolē in
 sexta. doc
 Ihesus notat
 Ihesus bz gr̄
 bis. fmo
 Ihesus tradit
 occiditur
 Ihesus in
 cavit in
 Ihesus iter p
 Ihesus duo
 deci effect
 Ihesus nō
 in tēplo
 ibidē. pñ
 Ihesus se fac
 dez confid
 Ihesus non
 7. confid
 Ihesu diuer
 Illuminatio
 confide
 Illuminatio
 ibidem.
 Illuminat
 Illumināda
 Illusus est
 Imitari deb
 24. confid
 Imitari deb
 sermo. 35
 Impossibil
 ita. fmo
 Impedim
 sermo. 38
 Impedim
 67. confid
 Impedim
 Impius q
 Impossibil
 Impossibil
 Impletio
 effectus
 Impletio

Ignorantia nescientia differunt rōne ser. 71.
 confide. quarta. conclu. prima.
 Ignorans ignorabit exponit ibidē. p̄clu. gnta
 Ignorabant iudei passionē xpi duplici cecitate
 percussi. sermo. 78. confi. 7. conclus. tertia.
 Ihericō iter p̄tatur. fmo. 39. p̄nci. 3. p̄clufi. 3.
 Iherusalē interfatur. fmo. 24. p̄fi. p̄ma. p̄cl.
 feta. docu. 4. Jē fmo. 26. p̄fi. 2. p̄clu. 3.
 Jēsus noīat. 5. viciō p̄uer. f. 26. p̄fi. p̄. p̄. 1.
 Jēsus h̄z gnt̄z discipulos intercessores p̄ no
 bis. fmo. 62. confi. 3. conclu. scda.
 Jēsus traditur. illuditur. flagellat. p̄spuitur. et
 occiditur. fmo. 39. p̄nci. 2. conclu. gnta
 Jēsus intiauit salutē nostrā in icarnatōe expli
 cavit in puerfatiōe et. ser. 13. in fine ser.
 Jhs iter p̄tatur. ser. 7. confi. tertia. p̄clufi. 2.
 Jēsus duodec̄z annoz fuit. et significant duo
 deci effect̄z gr̄e. ser. 26. confi. p̄ma. p̄clu. 2.
 Jhs p̄dit p̄ quoz. ser. ibidē. p̄fide. 2. p̄clufi. 2.
 Jēsus nō inueniatur inter cognatos et notos. h̄z
 in tēplo inter doctozes deuotos post tridui
 ibidē. p̄fi. 3. docu. p̄. 2. 2. p̄fi. 4. p̄cl. 2. 2. 3.
 Jēsus se facientibus suā voluntates subdit. ibi
 dez. confi. quarta. conclu. sexta.
 Jēsus nomē h̄z quadruplicem vilitatem. ser.
 7. confide. terna. conclu. secunda.
 Jēsu diuersa noīa et vilitates illoz. f. 21. p̄fi. 2.
 Illuminatio p̄fecta requirit duo. sermone. 56.
 confide. scda. conclu. tertia.
 Illuminatus perfecte ne obscuretur regit̄ tria
 ibidem. conclu. quarta.
 Illuminat̄ os oīa diuersimode. f. 18. p̄n. 1. p̄. 3.
 Illuminādus hō a deo h̄z tria habere ibidem.
 Illusus est xps a multis ser. 39. p̄nci. 2. p̄cl. 3.
 Inuitari debemus tres reges in septem. serm.
 24. confide. octaua. conclu. quarta.
 Inuitari debemus exempla sanctor̄ virozum.
 sermo. 35. p̄ncipali. tertio. conclu. p̄ma.
 Impassibilitas corporis christi est in eucharis
 tia. fmo. 80. p̄templa. tertia. confi. q̄rta.
 Impedimenta vite contēplatiue sunt quatuor
 fmo. 88. confide. tertia.
 Impedimentum nostre salutis est duplex. ser.
 63. confide. p̄ma ad 3m.
 Impedimēta gr̄e. 4. sūt. f. 64. p̄fi. 4. docu. 2.
 Impius quis sit. sermo. gnto. confi. p̄ma.
 Impossibile accipit q̄drupl̄. f. 7. p̄fi. 3. p̄cl. 3.
 Impossibile accipit tripl̄. ser. 24. ante p̄fider.
 Impletio mandator̄ et cōsilioz h̄z q̄druplicēz
 effectus. sermo. xi. p̄fi. 4. conclu. prima.
 Impletio p̄ceptoz iduc ad vūā etnā ibidē i fi.

Impuritas vniuscuiusq̄ rei vñ cāf. f. 61. p̄fi. 3.
 In ly. in qd sapit. ser. 18. p̄nci. p̄. cōclu. p̄ma.
 Incarnatio p̄t accipi tripl̄. f. 12. p̄nci. 2. p̄cl. 3.
 Incarnatio p̄clit nob̄. 4. dōa. f. 15. p̄fi. 3. p̄. 2.
 Incarnatio christi contulit nob̄ tria beneficia
 ibidem confi. quinta. conclu. quarta.
 Incarnatio xpi angelis et hoibus est maxima
 gloria ibidem. confi. sexta. cōclu. scda.
 Incarnationis xpi modus expediebat p̄pter
 quinqz. sermo. 22. confi. 2. conclu. p̄ma.
 Incarnatōis filij dī acceleratōez suspicia et de
 sideria scōz p̄iz meruerūt. f. 12. p̄n. 2. p̄. 3.
 Incarnationis mysterij reuelatio quo ad ange
 los. ser. 7. confi. p̄ma. conclu. scda.
 Incarnationis nuncius puenienter fuit ange
 lus propter tria ibidem.
 Incarnatōis nūci⁹ fuit gabriel ibidē p̄cluf. 3.
 Incarnationez opata est sola diuina voluntas
 effectiue ibidem. conclusio. quarta.
 Incarnari deū fuit pueniēs et q̄re. f. 7. p̄fi. p̄.
 p̄clu. p̄ma. Idē ser. 15. confi. 3. p̄clu. p̄ma.
 Incircūcisi phibebantur ab esu agni pascha
 lis. ser. 81. confide. terna. conclu. scda.
 Incozigibiles cōione p̄uandī sunt fraternitā
 tis. fmo. 60. confi. prima. conclu. 6.
 Inclinantur diuersimode ad virtutū opera p̄
 secta et ipei secta. ser. 64. confider. 3. docu. p̄.
 Incredulitas est maximum omnium peccatoz
 fmo. 75. confide. 4. conclu. p̄ma.
 Indignano puenit ex. 4. ser. p̄fi. 2. p̄clu. 6.
 Indurāt hoiez. 4. fmo. 72. p̄fi. 3. conclu. 2.
 Indurare quō deus dicatur ibidem. conclu. 3.
 Industria facit peccatum irremissibile propter
 tria. sermo. 46. docu. 2. veritate tertia.
 Infirmari dicitur anima ad modum corporis.
 sermo. 62. confide. scda. conclu. prima.
 Infirmitas corporis vñ gñat. f. 72. p̄fi. 2. p̄cl. 5.
 Infirmitas aīe vñ de causatur ibidem.
 Infirmitas cōicandus qualiter sit interrogādus
 sermo. 80. contēpla. prima circa finem.
 Infirmitas et malestas in xpo p̄fuerunt nob̄is
 ad salutem. fmo. 19. p̄nci. 2. cōclusio. gnta
 Ingratitudo qd sit. fmo. 48. p̄fi. p̄. p̄cl. p̄ma.
 Ingratitudo tria mala causat. fmo. 56. añ p̄fi.
 Inhonorauerūt. xpm iudei i die pasceus septē
 modis. fmo. 79. p̄ncipali. 5. per totum.
 Ioab interpretat. fmo. 83. ante p̄fideratōez.
 Ioseph interpretatur. fmo. 22. p̄n. vel p̄fide. 3.
 Ioseph apparuit angelus in somnis p̄ tria.
 sermo. 22. confide. scda. conclu. tertia.
 Inimicus accipitur dupliciter scilicet negative

et positive. sermo. 42. confi. prima. pclu. 2.
 Inimici nostri ruina potest aliquando non si-
 ne peccato lenificare et quando hoc. sermone
 27. conclu. tertia. circa nonum.
 Inimicorum dilectio. sermone. 42. confide. pri-
 ma sub sex conclu.
 Initium velle mori quomodo quis potest ibi-
 dem conclu. tertia.
 Inimicum diligere est magis meritorium: qm
 amicum. ibidem conclu. sexta.
 Innocens plus meret qm penitens. ser. 22. psi. 3
 Innocentes et penitentes sunt filij dei. ser. 67.
 considera. prima. conclu. secunda.
 Innocentem an deus plus diligat vel peniten-
 tem. ibidem. confide. sexta. pcl. prima.
 Inimicitia peccati pz ex gng. pmo. 61. cōfi. 3
 Impedimenta vite contemplative sunt quatuor.
 sermo. 88. confide. tertia.
 Impedimentum nostre salutis est duplex. ser-
 mo. 63. confide. prima ad tertiam.
 Impedimenta gratie sunt quatuor. sermo. 64
 confide. quarta. docu. secundo.
 Impuritas vniuscuiusqz rei unde ca. i. tur.
 sermone. 61. confide. tertia.
 Iniurie remissio: et de tribus qz oriri solent ex
 iniuria. sermo. 19. confide. secunda. pcl. 5.
 Inquisitio xpi nobis duplex proponitur. ser-
 mo. 29. confide. tertia. docu. primo.
 Intellectus et intelligentia quales vires anime
 sunt. sermo. 20. princi. primo. conclu. 2.
 Intentio vel intendere quid sit. serm. 19. prin-
 ci. tertio: circa tertium.
 Idem. sermone. 42. conclu. prima.
 Intentio bona que est. ser. 42. psi. 2. concl. 2.
 Intentio duo regit. ser. 43. psi. 2. docu. 2.
 Intentio qualis requiritur in consecratione
 sermone. 80. cōtem. 2. confi. secunda.
 Interpretanda sunt dubia in meliorem partem
 sermo. 67. confide. terna. conclu. secunda.
 Intentio mortis xpi a iudeis triplices habuit
 progressus. sermo. 77. confid. 3. conclu. 2.
 Insufficiencia nostra sine deo patet. serm. 65.
 confide. secunda. docu. quarto.
 Instruit nos deus d multis: et hoc tripliciter.
 sermo. 64. confi. quarta. docu. secundo
 Invidia qd sit: et eius gradus. sermone. 73.
 confide. prima. conclu. 2.
 Inuocandus est deus principaliter: et alij san-
 cti secundario. sermo. 62. pld. 3. pclu. primis
 Ira quomodo hominem deordinat: et qd ope-
 ratur. ser. 58. confide. 4. conclu. 2.

Ire affectus quare datur est homini. sermo. 29
 confide. prima. conclu. quarta.
 Irremissibile aliquod peccatum est propter tria
 sermo. 28. confide. tertia. pclu. quinta
 Irremissibile simpliciter nullum peccatum est
 sermo. 46. docu. secundo. veritate tertia.
 Irremissibile quomodo intelligitur. serm. 56.
 confide. 3. pclu. tertia.
 Irreprehensibilis fit aliquis tribus modis. ser-
 mo. 29. confide. 2. conclu. tertia.
 Israel interpretatur. sermone. 20. principa. 2.
 circa secundum.
 Iudei machinantes in mortem xpi maxime
 peccauerunt. serm. 77. confi. prima. pcl. 2.
 Iudeorum malicia quare christus declinauit
 ibidem confide. quarta per totum.
 Iudeorum habilitas ad prophetandum. ser.
 73. confide. 3. conclu. prima.
 Iudex dz habere tria. sermo. 10. confi. quarta
 Iudex malus an peccet sententiando. sermo.
 64. confide. 3. documen. secundo.
 Iudicium extremum est timendum propter duo
 sermo. 36. princi. 2. conclu. prima
 Iudicium extremum timendus est ppter octo
 causas. sermo. 21. considera. prima. sub se-
 prima die. in secunda expositione.
 Iudicium duplex est. sermo. 2. ante confid.
 Iudicium proprie conscientie est verius iudi-
 cio alieno: et tamen nullus inde sumere ha-
 bet certitudinem. ser. 10. psi. 3. cōcluf. 2. 7. 3.
 Iudicium finale quatuor modis fiet. ser. 45.
 confi. prima. conclu. quinta.
 Iudicia actus est iustitie. ser. 67. psi. 3. pclu. 2.
 Iudicare nemo debet alium propter tria. ser-
 mo. decimo. confide. quarta.
 Iudicij temerarij repressio. ibidē. conclu. prima
 Iudicium temerarium est vitandum. ser. 76.
 confi. 3. conclu. secunda.
 Iudicabunt multi diuersimode. ser. 55. confi.
 secunda. conclu. gnta.
 Iudicantes et accusantes alios quando refelle-
 di sunt. ser. 64. confide. 3. documen. 2.
 Iudiciale preceptum circa hoc est duplex error
 ibidem. docu. tertio.
 Iudith interpretatur. ser. 24. psi. 5. conclu. 2.
 Iusti patiuntur a quatuor sermo. 49. confide.
 tertia. conclu. prima.
 Iustitia originalis quid sit. sermo. primo. con-
 fide. prima. conclu. secunda. Idē. sermo.
 25. confide. secunda. conclu. quarta. Idē
 sermo. 46. docu. primo. verit. quarta.

Iustitia est
 lis. ser. 2
 Iustitia
 Iustitia no
 45. confi
 Iustitia acc
 Iustus ar
 mo. 36.
 45. con
 Iustificat
 conclu.
 Iustificati
 confi.
 Iustificati
 te ager
 Iustifica
 est m
 Iustifica
 di con
 Iustifica
 pasc
 Iustifica
 birij
 Iustifica
 mo. 4

Labor
 ibidē
 Lachry
 confi
 Lachry
 confi
 Lachry
 ibidē
 con
 Lachry
 iesu
 Lachry
 6. co
 Lachu
 Lapi
 Lapi
 ser
 Lapi

Iustitia est prima dies circuncisionis spiritalis. ser. 21. confli. prima. conclu. quinta.
Iustitia est duplex. ser. 46. docu. p. verita. 3.
Iustitia nominat duo sicut benefacere. serm. 45. confide. prima. conclu. tertia.
Iustitia accipitur dupliciter ibidem.
Iustus an deus agat cum vno q̄s euz alio. sermo. 36. princi. 5. conclu. prima. Idem ser. 45. confide. prima. conclu. tertia.
Iustificatio impij quid sit. ser. 14. principa. 2. conclu. 2. Idem ser. 49. confli. 2. docu. 5.
Iustificatio impij requirit quatuor. serm. 43. confli. sexta. docu. tertia.
Iustificatio impij potest esse miraculosa ex parte agētis. sermo. 65. p̄si. prima. p̄clu. prima.
Iustificatio ip̄i ex parte forme introducte non est miraculosa. ibidem. conclu. secunda.
Iustificatio impij singularem ordinem causandi concernit. ibidem. p̄clu. tertia.
Iustificatio impij maxime congruit tempore paschali. ibidem. conclu. quarta.
Iustificatio requirit duplicem motū liberi arbitrij. sermo. 14. princi. scdo. p̄clu. secunda.
Iustificacionem impij operatur gratia dei. sermo. 46. documen. tertio.

R in L reperies

Sequitur littera L

Laborare debemus: ut anima vir-
 tutibus adornetur et hoc tripliciter.
 ser. 44. confli. prima. conclu. scda.
Laborem virtuosum gratuz faciunt quatuor.
 ibidem. conclu. tertia.
Lachryma fundenda est quintuplex. sermo. 6.
 confide. quarta. conclu. secunda.
Lachryma baptismus quidem est. sermōe. xi.
 confide. tertia. conclu. secunda.
Lachryme merentur gratiam et misericordias
 ibidem. Idem sermo. 69. confide. quarta.
 conclu. prima.
Lachryme causantur per appropinquationem
 iesu. ibidem. conclu. secunda.
Lachrymarum effusio signum est p̄nie. serm.
 6. confide. 4. conclu. secunda.
Laguidus q̄s est. ser. 49. p̄si. prima. p̄clu. 4.
Lapis sup lazaz qd significat. ser. 70. p̄sid. 3.
Lapidatur xps a septe generibus hominum
 ser. 71. confide. 3. conclu. 4.
Lapides fugiebat xps pp̄ tria. ibidē. p̄clu. 5.

Lapides i panē p̄mutare qd sit. ser. 44. p̄cl. 5.
Lapides fuit dupliciter. sermo. 88. p̄sidera. 3.
Latria et dulia ponunt. ser. 24. p̄si. 5. p̄clu. 3.
Latria xps adorat. ser. 68. p̄si. 4. p̄clu. 3.
Laudare honorare reuereri quomodo differūt
 supra in honorare.
Lazarus interpretatur. ser. 55. confli. p̄. p̄cl. 6.
Lazarus peccatorē significat: et q̄o euz d̄s dili-
 gat. sermo. 70. p̄side. 3. circa quantum.
Leges quare sunt facte. sermone. 61. confide:
 prima. conclu. quinta.
Lege melius est oia ordinari ibidē. p̄clu. 4.
Legis none et veteris differentia. sermōe. 64.
 p̄sidera. 3. docu. primo.
Legunt diuersi sacram scripturam sermo. 3.
 confide. 5. conclu. prima.
Lepa significat peccatum et quare. sermo. 30.
 principa. 2. conclu. secunda.
Lepre mundatio requirit quatuor ex parte no-
 stri ibidem. conclu. tertia.
Lepre sp̄ualis curatio: ex parte diuine potentie
 requirit octo. ser. 30. princi. 2. p̄clu. 4. p̄totū.
Leprosus sigat gen⁹ humanū. ibidē. p̄clu. p̄.
Leprosus mundatus missus est ad sacerdotes
 p̄pter quatuor. ibidē. cōclu. 4. circa octauū.
Lethicari possumus aliqui sine peccato in rui-
 na inimici nostri et. supra i inimici nr̄i et.
Lex quid est. ser. 61. p̄si. p̄. p̄clu. prima.
Lex sextuplex est. ibidē. conclu. secunda.
Lex diuina necessaria est ad directionē vite hu-
 mane propter duo ibidem. conclu. 3.
Lex est instituta pro communi vtilitate. ibidem
 conclu. sexta.
Lex moysayca q̄ est. ser. 20. princi. 4. concl. p̄.
 Et disponebat ad vitaz p̄templatiuā. ibidē.
Lex euangelica quare superaddit legē moysay-
 ce. ibidem. conclu. secunda.
Lex euangelica est regula et mensura humano-
 rum actū data diuinitus. ibidem.
Lex peregrini multiplex. sermo. 89.
Lex p̄sumata i duob⁹ p̄sistit. ser. 31. ante p̄ric.
Liber vite quid est. Et q̄ duplex est. ser. 56.
 p̄sidera. 4. conclu. prima.
Liber arbitrium qd. ser. p̄. p̄side. 7. p̄clu. scda.
 Item ser. 20. princi. primo. conclu. septima.
 Item sermo. 76. confide. 4. conclu. scda.
Liberum arbitrium destituitur de imperio re-
 gni anime per quindēcim mala. sermōe. xi.
 confide. prima. conclu. sexta.
Liberum arbitriuz est imperator in regno ani-
 me: ibidem. conclu. tertia.

Liberz arbitrium quid includat ibidē.
Liberz arbitriū est neutrale. ibidē. cōclu. 4.
Liberz arbitriū vocatur a philosepho desiderium p̄siliabile. ser. 20. p̄inci. p̄. cōclu. 3.
Liberum arbitriū capax est salutis. serm. 56. confide. p̄ima. conclu. quarta
Liberū arbitrium p̄sideratur ex electione. ser. 63. confide. tertia. documen. quinto.
Libertas et simplicitas ligatē sunt in castro intellectus. sermo. 89. confi. 3. conclu. sexta
Liberi arbitrij q̄i dicimur. f. 20. p̄n. p̄. p̄cl. 3.
Liber fmo. 63. confide. 3. documento quinto.
Lingua mala multiplex est: et multa mala operatur. sermo. 21. confide. 7. conclu. 4.
Lingue vinculum est multiplex. sermo. 58. cōfide. p̄ima. conclu. quarta.
Lingue maxime insidiatur diabolus. ibidem
Lutino luti qd significat. ser. 68. confi. 2. p̄cl. 2
Lippa ē ratio q̄i intellectus est obscurus. ibidē.
Lysania interpretatur. ser. xi. p̄si. p̄ima. p̄clu. 6.
Locus aiaz post mortem duplex est. serm. 45. confide. quinta. conclu. scda.
Locus p̄p̄ius habitationis xp̄i quis est. ser. 24. confidera. scda. conclu. secunda.
Loca quatuor xp̄s sibi appropriauit. serm. 15. confidera. secunda. conclu. p̄ima.
Locatio corporis xp̄i in sacramento. serm. 80. contempla. tertia. confide. tertia.
Loganunitas qd fit. ser. 48. cōfide. 2. p̄clu. 2.
Lucez xp̄m sequi est vile propter tria. ser. 23. p̄incipa. scdo. conclu. tertia.
Lidem sermo. 71. confide. scda. p̄clu. 4.
Lucis manifestatio fit q̄drupl̄. ser. 18. p̄ric. 2. p̄clu. p̄ima. Idē. ser. 71. p̄si. p̄. p̄cl. 4.
Lumē: lux: radi⁹: et splēdor d̄rnt. f. 24. p̄ric. p̄ p̄clu. p̄ima. Idē. ser. 71. p̄si. p̄. p̄cl. p̄.
Lumē est triplex. ser. 61. p̄si. 2. p̄clu. sexta.
Lutum factum ex sp̄uto quid significat. ser. 68. confidera. secunda. conclu. p̄ima.
Lux xp̄s d̄r fm humanaz et diuinam nāz. ser. 23. p̄ric. p̄. p̄cl. 2. Idē f. 71. p̄si. p̄. p̄cl. 3
Lux est quedam qualitas. ibidem. conclu. 2.
Lux ois alia a dō tenebris p̄misceat. ser. 18. p̄ri. scdo. p̄clu. p̄. Idē ser. 71. p̄sid. p̄. p̄clu. 4.
Lux mūd̄s d̄s est duplici modo. ibidē. p̄clu. 5.
Lux p̄p̄rie d̄s est. ser. 18. p̄inci. 2. p̄clu. p̄ima
Lux xp̄s er pellit triplices tenebras. serm. 23. p̄incipa. 2. conclu. quarta.
Lux xp̄s illuminat triplicē vitaz. ibidē. p̄cl. 5.
Lux triplex est. ser. 39. p̄inci. 3. conclu. 3.
Lux malis facit quinq; : que lux sp̄ualis: id est

xp̄s facit. ser. 23. p̄inci. scdo. conclu. 7.
Lux christus est: via: veritas: et bonitas. sermo. 71. confide. scda. conclu. quarta.
Lux semper est p̄sens intellectui nostro: licz non comprehendamus. ibidem. conclu. 3.
Lux diuina habet quadruplicem virtuositatez ibidem confide. quinta. conclu. secunda.
Luxuriosi p̄sp̄uit xp̄s. ser. 39. p̄ric. 2. p̄clu. 4.
Lucis receptio requirit debitam dispositionez ibidem conclu. sexta.

Sequitur littera AD

m Agdalene deuotio supra in sermoz
ADagi qui erant et vnde venerunt ser. 24. p̄si. p̄ri. p̄clu. p̄. 2. 3. 7. 4.
ADagi quesierunt christuz in iherosalem propter quatuor. ibidem. conclu. sexta.
ADagni meriti sunt predicatoris apud deum sermo. 63. confide. 3. documen. quarto.
ADagnificatio xp̄i hz quadruplicem actū. ser. 9. confi. quarta. conclu. tertia.
ADalum vel bonuz reddere est multiplex. sermo. 29. confide. p̄ima. conclu. quarta.
ADali vi malitia f̄z ber. ē duplex. f. 46. do. 2
ADali separabuntur a bonis in iudicio tripliciter. sermo. 45. confi. 3. conclu. secunda.
ADaliam iudeoz quare christus declinauit. sermo. 77. confide. quarta per totum.
ADalum culpe deterius est q̄ malum pene. sermo. 61. confide. secunda. conclu. tertia
ADalum deus permittit fieri propter tria. ser. 34. p̄inci. tertio. conclu. secunda.
ADalos et bonos p̄m̄uit deus simul stare propter rationes. serm. 45. confi. 3. p̄clu. p̄ima.
ADala non agere nō sufficit. sermo. 87. confide. p̄ima. conclu. quarta.
ADala xp̄o elata fuerit quicq; f. 59. p̄n. 2. p̄cl. 3
ADalorum prosperitas non debet nos scandalizare. ser. 55. confi. p̄ima. conclu. tertia.
ADalina est quintuplex quam excludit dilectio proximi. ser. 31. p̄inci. 2. conclu. 2.
ADanbu interpretat. ser. 81. p̄si. p̄. doc. 2 i fine
ADanere in sermone quid fit. sermone. 21. cōfide. quinta. conclu. secunda.
ADanichei error. ibidem. p̄si. p̄ima. p̄clu. 5.
ADandatoz obseruantia an sufficit ad salutem sermo. 87. confide. 2. dubita. p̄ima.
ADanductio et respectio christi quid significat. sermo. 63. confi. tertia. docu. quarto.
ADasiones inferni quatuor sunt. ser. 82. confi. 5.

Manifestudo qd est. ser. 7. pfi. p¹. pclu. sexta.
Manus diaboli duplex est. ser. 78. pfi. 7. cō-
 clusione secunda.
Martius quadruplici mysterto fuit consecra-
 tus. ser. 82. confi. quarta.
Mare est cor humanū. ser. 32. pñ. p. pclu. 3.
Maria dicitur luna. ser. 2. pfi. 2. parte prima
Maria fuit idonea mater xpi propter sex. ser.
 septimo. confide. prima. conclu. sexta.
Maria fuit preferuata a quadruplici re. ibidez
 confide. secunda. conclu. quinta.
Maria fuit plena tripli gratia. ibidem.
Maria interpretat. ser. 17. pfi. 2. pclu. prima
Marie tres. ser. 88. confid. prima. pclu. scōa.
Maria meruit p̄cipere xpm ⁊ quomō. ser. 13
 pñci. secundo. conclu. quarta.
Marie tres p̄fecerunt vitam actiuam. ser. 88.
 confi. prima. conclu. secunda.
Mater dei tota ⁊ vera fuit virgo maria. ibide
 pñci. primo. conclu. quarta.
Martyrium est meritotium quando h̄ tria.
 ser. 54. confide. secunda. pclu. quinta.
Matrimoniu qd fit. ser. 7. pfi. 3. pclu. tertia.
 Item ser. 13. pñci. primo. conclu. prima.
Matrimoniu ⁊ sponsalia differunt. ibidem
Matrimoniu verum fuit inter maria ⁊ iō-
 seph. ibidem conclu. secunda.
Matrimoniu h̄ tria bona ⁊ q̄ sunt. ibidez.
Medella q̄druplex. ser. 25. ante confide.
Mediator noster fuit xps. ser. 81. pñci. 3.
Medicus noster fuit xps in passione. ibidem
Medicus celestis fm̄ p̄dōnem vulnex me-
 dicamenta ordinauit. ser. 81. pñci. tertio.
Medicina est bona quadruplici circumstantia
 vallata. ser. 59. confi. secunda. conclu. 2.
Mendacium quid fit. ser. 61. confi. tertia.
Mendici ⁊ pauperes differunt. ser. 55. confi.
 prima. conclu. sexta.
Mendici lazari indigentia ostendūtur. ibidem
 confide. secunda. conclu. sexta.
Mens hois obfcurata est in se. ser. 43. confi.
 quinta. conclu. prima.
Mens hois significat per agz. ser. 37. pñi.
 tertio. conc u. prima.
Mensa dñi valde mirabilis est: qz plura frag-
 menta q̄ secula. ser. 65. confi. 2. docu. 4.
Mentiri ⁊ mendacium dicere differunt. ser.
 61. confide. tertia.
Mercatores ingrediunt vineam hora tertia.
 ser. 36. pñci. secundo.
Mercena ius duplex. ser. 57. pfi. 3. pclu. 2.

Mercenarij phibebantur ab esu agni pascha-
lis. ser. § I. confi. tertia. nota. secundo.

Mirabile triplex in sanguine xpi. ser. 85. pñ. 2.
Mirabilia quatuor sanguinis xpi. ibidem.
Miraculū qd est. ser. 13. pñ. 2. pñ. 2. tertia.
Miraculū maximū est resurrectio mortuorū
 ser. 92. arti. 15.
Miraculum fecit xps in nuptijs ppter duo.
 ser. 28. conf. tertia. conclu. prima.
Miracula facta sunt in incarnatione. ser. 7. cō
 fide. tertia. conclu. prima.
Miracula excedunt nām: artes: et pñ. 2. tertia.
 ser. 17. confide. secunda. conclu. quarta.
Idem ser. 65. conf. tertia. conclu. secunda.
Miracula magis fiebant in pñ. 2. tertia.
 modo pp rōnes. ser. 4. conf. 5. docu. pñ. 1.
Miracula faciebat xps ppter quatuor motus.
 ibidem conf. quinta. conclu. tertia.
Miraculorū quatuor sunt gnā: ibidē pñ. 6. do. 2.
Misericordia quid sit. ser. 69. ante confide.
Misericordia dei circa penitentes ostenditur
 quadruplici exemplo. ser. 65. pñ. 3. pñ. 2.
Misericordia et iustitia sunt christo appropia
 ta. ser. 64. conf. quarta. docu. primo.
Misericordia vestis qdam est: et est duplex: et
 requirit quatuor virtutes. ser. 38. pñ. pñ. 1.
 conclu. quarta et quinta.
Misericordia dei est pñ. 2. tertia.
 dum. ser. 11. conf. tertia. conclu. prima.
Misericordia dei apparuit in nobis multiplex
 ser. 16. conclu. tertia.
Misericordie opera deo accepta tria faciunt.
 ser. 45. conf. quarta. conclu. secunda.
Misericordie pñ. 2. tertia.
 pñ. 2. do. 2.
Misericordie opera vilitates septē. ser. 45
 conf. quarta. conclu. secunda.
Misericors deus magis est qñ iustus. ser. 64
 conf. quarta. docu. primo.
Modestia qd sit. ser. 5. conf. pñ. 2. pñ. 4.
 Item ser. 33. pñ. 7. conclu. quinta.
Moyles interpretat. ser. 66.
Moyles et helyas apparuerunt in transfigu
 ratione supra in helyas.
Monumentum quid est et vnde dicatur. ser.
 70. conf. tertia circa tertium.
Monumentum xpi quale fuit. ser. 88. conf.
 secunda. conclusione secunda.
Mors duplex est. ser. 30. pñ. pñ. 2. pñ. 3.
Mors qdam pñ. 2. tertia. ser. 51. conclu. prima.
Mors ad testimoniu pñ. 2. tertia.
 pñ. 2. do. 2.
Mors qd est. ser. 82. conf. prima.
Mors duplex est. ser. 4. pñ. 2. circa 4m dese

cum. Item ser. 70. conf. 3. circa 7m.
Mors triplex est. ser. 55. pñ. 2. conclu. secunda.
 Item ser. 22. pñ. pñ. 2. pñ. 3.
Mors est pena pñ. 2. tertia. ser. 70. pñ. 2. pñ. 3.
Mors corporalis h3 ser conduiones. ser. 21.
 pñ. pñ. 2. pñ. 3. circa 2m die in 2a expōne.
Mors spiritalis sit ad similitudinez mortis
 corporalis. ibidem.
Mors christi ser vilitates. ser. 83. confide.
 prima. conclusione prima.
Mors xpi tria motus. ser. 83. pñ. pñ. 2. pñ. 3.
Mors xpi ab eterno fuit pñ. 2. tertia. ser. 77. con
 fide. prima. conclusione prima.
Mors christi expēdiebat hominū pp quatuor
 ibidem conf. secunda. pñ. 2. pñ. 3.
Mors christi fuit pñ. 2. tertia. a quatuor ppbe
 us. ibidem conf. tertia. conclusione. 7.
Mors xpi pñ. 2. tertia. quatuor reb⁹. ibidē cōclu. 3.
Mors quadruplex est. ser. 92. arti. primo.
Mors qd est: et mors secunda quid est. ibidē
 arti. secundo. questi. tertia et quarta.
Mors triplex causa sola. voluntas est. ser.
 69. conf. secunda. conclusione secunda.
Mors xpi intentatio triplex habuit pñ. 2. tertia.
 sum. ser. 77. conf. 3. conclu. secunda.
Mortem triplicem induci pñ. 2. tertia. et q sit mors
 anime. ser. 69. conf. secunda. conclu. pñ. 1.
Mori xpm oportebat pp septē. ser. 90.
Mori dicuntur quidam peccato: qdam in pec
 cato. ser. 52. confideratione tertia.
Mortuos tres suscitauit dominus. ser. 70. cō
 fide. secunda. conclusione quarta.
Motus liberi arbitrii duplex ē. ser. 14. pñ. 2.
 pñ. 2. Item ser. 49. conf. 1. docu. gñto.
Motus sensualitatis quis sit. ser. 66. conf. 1.
 conclusione prima.
Mundus pñ. 2. tertia. mari pp mltia. ser. 81. do. 2.
Mundus dicitur oriens propter tria. ser. 24.
 conf. prima. conclu. 6. docu. secundo.
Mundus decipit quadrupliciter. ser. 43. con
 sidera. prima. conclusione tertia.
Multitudo duplex ē. ser. 69. pñ. 3. pñ. 4.
Multitudo pñ. 2. tertia. non pñ. 2. tertia. qñ deus mlti
 retur. ser. 65. conf. secunda. docu. secundo.
Murmuratio aliquādo idez est qd admiratio
 ser. 36. pñ. 2. quarto. conclusione prima.
Mutata re triplex pot carius vendi qñ fuit em
 pta. ser. 46. docu. 4. sub quarta veritate.
Mutatio captozia an lita sit. ibidem sub qu
 ta veritate.
Mutuitas in dilectione quid sit. ser. 31. pñ. 1.

primo. conclusione quinta.
Mutuas dilectionis h3 gñq3. ser. 27. pñ. 3.
Mutua dilectio regit gñq3. ser. 31. pñ. 3.
conclusionem quinta.

Sequitur littera M

M Aman interpretatur. ser. 59. confi.
tertia. conclu. tertia.
Maym interpretatur. ser. 69. ante confide.
Masci xpm de femina sine viro fuit pueniens.
ser. 7. confi. prima. conclu. quinta.
Masci debuit xps de virgine. ibide pñ. 3. con
clu. scda. Idem ser. 17. confi. 2. cōclu. pma
Masci ex deo fit duplx. ser. 18. pñ. 3. cōclu. 4.
Mativitas xpi damnat diuitias: delicias: et ho
nores. ser. 15. consideratione quarta.
Mativitas xpi primo nuntiata fuit pastoribus
et quare. ibidem confi. 5. conclu. secunda.
Mativitas xpi multum conueniebat. ibidem
confide. prima. conclusione prima.
Mativitatē spūalem quatuor ostendunt. ser.
17. confi. tertia. conclu. secunda.
Matura hoīs qualis fuit añ pñm: quo ad cor
pus et aiām. ser. 46. docu. primo.
Matura hoīs vulnerat per pñm quadruplici
ser. 49. confi. prima. conclu. prima.
Matura hoīs multiplex vulneratur. ser. 59. au
te considerationem.
Matura hominis in se non est nisi tenebra.
ser. 71. confi. secunda. concione secunda.
Matura hoīs pparat speculo. 6. pñ. 3. pñ. 2.
Matura hominis sui redemptio ppter qtuor.
ser. secundo. confi. scda. parte prima.
Matura hoīs per incarnationem est totali re
staurata. ser. 23. pñ. 3. terti. conclu. scda.
Matura hoīs inualida est ex se ad recuperanduz
statum gratie. ser. 15. conclu. prima.
Matura humana h3 duo extrema. ser. 24. con
sidera. 7. stella. 3.
Matura humana vel mens hoīs significatur
per agz. ser. 37. pñ. 3. conclu. prima.
Mās qtuor xps assumpsit. ser. 85. pñ. 1. pñ. 3.
Mālia pura nō sufficiūt ad pducēduz nos i re
gnū celoz. ser. 34. pñ. 3. pñ. 1. conclu. prima.
Māus est xps tpe pacis: ppter tria. ser. 15.
confi. prima. conclu. prima.
Māues due sunt homini necessarie. ser. 51. cir
ca pñ. ante conclusionem.
Māucula qd significat. ser. 32. pñ. 3. pñ. 1. conclu. prima.
Māzareth interpretatur. ser. 15. confi. 2. pñ. 1.

prima. Item sermo. 22. confi. tertia.
Māzareth interpretatur. ser. 88. confide. tertia.
Necessarium: congruum: et expediens disce
runt. sermo. 84. confi. prima. conclu. pma.
Necessitari nō potest humana volūtas: s3 ma
nuduci. ser. 64. confi. 4. docu. 2.
Negociatio h3 mltā pñā annexa. ser. 40. pñ. 2.
Negociū apostolicū qd sit et in qbus consistit.
sermo. 12. pñ. 2. cōclu. pma et 2.
Negociū incarnationis fuit pphetatuz ibidem
Nesciētia et ignorātia differūt supra ignorātia.
Nesciētia ē triplex. ser. 71. pñ. 4. pñ. 2.
Nesciētia vnde causatur ibidez conclu. 3.
Nestorij error ibidez confi. prima. cōclu. gnta
Nobiluat nos sanguis xpi triplr. 6. 75. pñ. 2.
Nōmē imponitur a proprietate rei. sermōe. 7.
confide. tertia. conclu. secunda
Nōmē iesu h3 quadruplicēz vilitatez ibidem.
Nōmen habet proprietatez rei exprimere. ser.
mōe. 21. ante confide.
Nōmen iesu de hoc vide multa ibidem confi.
secunda per totum.
Nōmina peccatorum seu peccati ponunt. ser.
octavo. confi. prima. conclu. prima
Nōminatur christus septem nominibus. ser.
91. documento tertio
Nōtia dei. ser. 48. pñ. 2. docu. pñ. 2. secundo.
Nuditas qd est. ser. 33. pñ. pma. cōclu. pma.
Nudi an induti sancti resurgem. sermōe. 92.
arti. 8. questione prima
Nūmerus predestinatorum est certus: serm.
54. confi. prima. conclu. quarta.
Nūmismata verba dei sunt. sermōe. 71. cō
fide. 5. conclu. quinta
Nūc aliquod est in quo merituz terminatur
et incipit premium. Et multa de hoc. serm.
49. documento sexto

Seguitur littera O

O Bediētia quid sit. ser. 6. confide. 4.
conclusionem secunda.
Obediētia multiplex est. ser. 76. considerati.
quarta. conclu. prima.
Obediētialem potentiā ad gratiam adipiscē
dam qlibet h3 in se. ser. 66. pñ. 3. pñ. 1. pñ. 2.
Obligatio ad hñduz gratiā. ser. 4. confi. pma
Idem ser. 9. confi. secunda. cōclu. prima.
Obsecratio et oro dñt. ser. 5. pñ. 1. conclu. 3.
Obstaculuz introitus paradisi quod fuit. ser.
49. confi. prima. conclu. septima.

Obstinatio quid sit. ser. 46. doc. 6. veri. 4.
 Obstinatio habet quatuor gradus ibidem.
 Obstinatio est pccm in spūz scūz. ser. 70. pñ. 3.
 Obstinatus in hac vita finaliter nemo est. ser.
 46. pñ. 4. pñ. 3.
 Occidit xp̄s recidivātes. ser. 39. pñ. 2. pñ. 4.
 Ociositas malum operatur. ser. 6. ante pñ. 1.
 Oculi tēpore christus natus ē ppter tria
 ser. 15. pñ. prima pñ. prima.
 Oculi dei est duplex. ser. 49. pñ. 2. doc. 3.
 Oculi ihu. qui sint. ser. 65. ante pñ. 1.
 Occupatio laboris honesti valet ad hoc vt q̄s
 pertingat ad perfectionem virtutū. ser. 9.
 pñ. prima. pñ. prima.
 Odire malū in primo licet. ser. 27. pñ. 3. cir-
 ca nonum.
 Odium causatur ex reprehensione malorum.
 ser. 64. pñ. 3. pñ. secunda.
 Officiū angeloz in tribus ostendit. ser. 34. pñ. 4.
 Officiū ministrorum ecclesie quatuor requi-
 rit. ser. 57. pñ. 4. pñ. 2.
 Oleum habet quinque proprietates. ser. 64. pñ.
 prima. doc. secundo.
 Opera extra caritatem facta valent ad ser. ser.
 52. pñ. tertia. pñ. tertia.
 Opera carnis contrariantur fructibus spiritus
 sancti. ser. 56. pñ. 2. pñ. 3.
 Opera quatuor difficilia sunt penitenti. ser. 66.
 pñ. secunda pñ. secunda.
 Opera nostra bona parumpendere debemus.
 ser. 73. pñ. 1. pñ. tertia.
 Operatio debita alicuius instrumentū requi-
 rit tria. ser. 60. pñ. 2. pñ. sexta.
 Operatio om̄z virtutū ē vna. ser. 67. pñ. 3. pñ. 2.
 Operatio memoriosa est in hac vita tantū. ser.
 71. pñ. 5. pñ. 2. Idez ser. 79. pñ. 2. pñ. 2.
 Operatio virtuosae sunt cause dispositivae ad
 meritum sermo. 79. pñ. 2. pñ. 3.
 Operarii quinquagesimi mittuntur in vineam.
 ser. 36. pñ. secundo.
 Operum misericordie utilitas. sermo. 45. pñ.
 4. conclus. secunda.
 Opinio iudeoz et paganoz de dilectione ini-
 micoz est varia. ser. 69. pñ. pñ. pñ. prima.
 Opus creatiōis includit tria attributa. sermo.
 16. pñ. prima.
 Opus reformationis hominis requirit eadez
 tria ibidem conclus. secunda.
 Opus virtutis quomodo sit in deo. ser. 18.
 pñ. primo. pñ. 4.
 Opus vel officii pastoris consistit in ser. ser.

Sequitur littera **D**

Paraliticus
er post cal
Passio xpi
cuz & crea
Passio xpi
princi p
Passio xpi
dem pin
Passio xp
phi terri
Passio xp
28. ph.
fide. p
Passio xp
ser. 78
Passio xp
viden
Passio x
imitat
fideret
Passio x
bitum
Passion
porcin
priuna
Passione
tres re
Passione
tate pe
Pastore
fide. p
Pastore
Pallone
ibide
Pastorid
ser. 13
Pater fa
Pater no
phi. pr
Pon de
reflen
Paullus
Pauper
clufus
Pauper
Pauper
15. ph
Pauper
tuos.
Pauper

Paraliticus in lecto torquetur scz ante casum
et post casum ibidem.
Passio xpi fuit supplicium: opprobrium: pre-
ciuz et exempluz. ser. 82. prin. p. 2. 3. et 4.
Passio xpi fuit dolorosa triplici ratione ibide
princi. primo.
Passio xpi fuit turpis quadruplici ratione ibi
dem princi. secundo.
Passio xpi nos liberauit a quatuor ser. 47.
psi. tertia. pclu. tertia.
Passio xpi pusa et exhibita quo se heat. ibide
Passio xpi quo fuerit finita et quo infinita. ser.
28. psi. 3. conclu. tertia. Idem pz ser. 49. co
fide. prima. conclu. sexta. rone quarta.
Passio xpi fuit ordinata ut nos redimeret.
ser. 76. confi. quarta. conclu. prima.
Passio xpi adduxit nobis tps reconciliatiois
ibidem conclusionem tertia.
Passio xpi est nobis meritoria pp tria: rad ea
imitandam hortamur tripliciter. ibidem co
sidera. quinta. conclu. secunda et tertia.
Passio xpi corporalis sufficit ad soluendū de
bitum. ibidem confi. sexta. conclu. prima.
Passionis xpi tps: ordinem: locum: et genus
pordinauit deus. ser. 79. an. p. 1. et confi.
prima. conclusionem prima.
Passionis xpi participes si esse voluerimus
tres requiruntur ibidem conclu. tertia.
Passionem xpi ignorabant iudei duplici ceci-
tate pculsi. sermo. 78. psi. 7. pcl. 3.
Pastoris officiu consistit in ser. sermo. 17. co
fide. prima. conclu. 3.
Pastor est ratio in ouili pscit. ibide pcl. 2.
Pastoris exemplo monemur aliqua facere.
ibide pclu. pma.
Pastoribus primo nunciata est natiuitas xpi
ser. 15. psi. 5. pcl. 2.
Pater familias deus e. ser. 36. prin. p. pcl. 3.
Pater noster deus e propter quinq. ser. 56.
psi. prima pcl. prima.
Pon debuit xps propter septem virtutes inno
tescendas. ser. 90. parte. 2. per totuz.
Paulus interpretatur. ser. 11. prin. p. pcl. 2.
Paupertas e deo multū grata. ser. 55. psi. p.
pclusi. sexta.
Paupertas tollit tria impedimēta. ibide. pcl. 5.
Paupertas inualida est sine humilitate. serm.
15. psi. 4. pcl. secunda.
Pauperes aliquos deo voluit esse ppter qua-
tuor. ser. 55. psi. p. pcl. 6.
Pauperes aliqui sunt non mendici. ibidem.

Paupertates summā xps habuit in natiuitate
ser. 15. confi. quarta. conclu. 7.
Pax multiplex est. ser. 5. psi. 3. pclu. secunda
Pax quid est: et q multiplex est. ser. 33. confi.
prima. conclu. sexta.
Pax mala triplex est. ibidem.
Peccare qd fit. ser. 67. confi. 4. conclu. scda.
Peccatū nullum est simplr irremissibile: sz
quid dicitur irremissibile propter tres rōes
ser. 28. confi. tertia. conclu. quinta.
Idem ser. 46. docu. 2. veri. quarta.
Peccatum in spiritum sanctum vnde pcedu.
ser. 46. docu. secundo. veri. tertia.
Idem ser. 56. confide. prima. conclu. prima
Pecm inducit duplicē miseriam: et infert boi sex
plagas: et bz triplices pgressum. ser. pmo.
confide. tertia. conclu. prima et secunda.
Peccatum pena est septem defectus ducēs in
aiam. ser. quarto. confide. secunda.
Peccatum quomō dicatur nihil. ser. 18. p. p.
conclu. tertia. Idem ser. 61. psi. 2. pclu. 2.
Peccatum ad duo ordinat. ser. 18. prin. 2.
conclu. 6. Idem pz ser. 39. pnci. 3. pclu. 2.
Idem ser. 51. confi. quarta. conclu. tertia.
Peccatum et vniuersalr mala non sunt ecntia
vel natura aliqua. ser. 18. p. pmo. pclu. 3.
Pecm fit ex deliberatiōe et puerfa intentione.
ser. 24. confi. sexta. conclu. secunda.
Peccatum ordinat in quadruplex bonum.
ser. 57. confi. secunda. conclu. prima.
Peccatum multa mala facit et aufert triplicem
substantiam. ibidem conclu. secunda.
Pecm vnus per aliud posse eici qdam estima-
uerunt de hoc. ser. 58. confi. 3. conclu. 2.
Peccatum et gratia opponunt. ser. 19. psi. 4.
pclu. p. Idem ser. 59. psi. 4. pclu. prima.
Pecm alicuius consideratur vel inquātur fit
in nocumētum peccantis tantum: vel in no-
cumentū alioz. ser. 60. psi. p. pclu. scda.
Peccatum occidit aiaz. ser. 62. psi. 2. pclu. 2.
Peccatum quadrupliciter representat se mēn.
ser. 14. psi. 2. do. 2. Idem ser. 67. psi. 2. p. 2.
Peccatum reperitur in naturalibus artificiali-
bus et moralibus. ser. 67. psi. 4. pcl. 2.
Peccatum inducit triplicem mortem. sermo.
69. psi. 2. pcl. prima.
Peccatū hyemi pparat. ser. 75. psi. 2. pclu. 3.
Peccatū subiicit hominē diabolo. sermo. 78.
psi. 7. pclu. prima.
Peccatū elongat a deo. ser. 79. psi. p. pcl. p.
Peccatum habet multa nomina propter diuer

los effectus. ser. 47. pñ. p^a. xcl. prima.
 Peccatum quasi quibusdam gradibus incalce-
 scit. ser. 48. pñ. prima. conclusio. prima.
 Peccatum naturam vulnerat quatuor modis
 ser. 49. pñ. p^a. xcl. prima.
 Peccatum turpius animam figurat propter q̄
 tuor. ser. 51. xcl. 3.
 Peccatum originem habet a voluntate et ge-
 nerat rebellionē. ser. 52. pñ. p^a. xcl. p^a. et 2.
 Peccatum est quedam mors spiritualis mori-
 ficans bona opa. ibidē. pñ. 3. xcl. 2. et 3.
 Peccatum ex malicia grauius est ppter duo
 ibidē pñ. 4. xcl. prima.
 Peccati venialis et mortalis differentia. ser.
 45. docu. 2. veri. secunda.
 Peccati expulsio requirit assistentiam spiritus
 sancti pp̄ quatuor rōnes. ser. 58. pñ. 4. p^a. p^a.
 Peccati gradus distinguunt ab herico. ser. 59
 pñ. p^a. xcl. secunda.
 Peccati inmundicia detestanda est ppter qnq̄
 ser. 61. pñ. 3. circa. fi.
 Peccati remissio regit ser. 6. 28. pñ. 3. p^a. 4.
 Peccati pmissio includit in se quatuor peccato-
 rum vias. ser. 6. pñ. 4. xcl. 2. cir. 3.
 Peccati causa permissiua de^o est propter tria.
 ser. 34. pñ. 3. xcl. 2.
 Peccato mori et in peccato mori. differūt. ser.
 52. pñ. 3. xcl. 2.
 Peccator dignus est eterna pena propter duo
 ser. 45. pñ. 5. xcl. prima.
 Peccator obtinet multas mīfias. f. 47. pñ.
 prima. xcl. prima.
 Peccator non habet unde deo satisfaciāt. ser.
 76. pñ. 4. xcl. 3.
 Peccator quantūcūq̄ magnus despare non
 debet. ser. 78. pñ. p^a. xcl. p^a.
 Peccatores viuere cur deus finit. ser. 34. pñ.
 cipa. 3. concl. quarta.
 Peccatorum sex genera tēptant christum pro-
 pter sex appropata sibi. ser. 47. pñ. p^a. p^a. 2.
 Peccatoz vulnera putrefaciūt q̄tuor. sermo.
 49. pñ. p^a. concl. secunda.
 Peccatorum remissio nō fit sine gratuito do-
 no dei. ser. 76. pñ. 4. concl. prima.
 Peccata committimus tripliciter. ser. 90.
 Pene infliguntur ppter multas causas. ser.
 68. conf. prima. concl. quarta.
 Item sermo. 70. conf. 2. cōcl. 2.
 Pene damnatoz considerantur dupliciter.
 ser. 55. conf. secunda. concl. tertia.
 Penitentia quid facit fm̄ Augustinum. ser.

sexto. consideratione quarta. conclusionē
 prima. Idem sermo. 63. conf. p^a. xcl. 2.
 Penitentia mater est infinite potentie. sermo.
 22. conf. 3. Idem. ser. 51. p totum. Idem
 ser. 66. conf. 3. concl. prima et secunda.
 Penitentia habet quatuor formidāda. sermōe
 66. conf. 3. concl. 3.
 Penitentia desertum dicitur qđ xps intrauit.
 ser. 44. pñ. prima. concl. 2.
 Penitentia habet quinq̄ porticus. ser. 49. pñ.
 deratione prima. concl. 5.
 Penitentia perfecta requirit. ser. ser. 51. con-
 cl. 4. quarta.
 Penitentia refrenat rebellionē. ser. 52. cōfi.
 prima. concl. tertia.
 Penitentia est a deo et a nobis. Et est multuz
 meritoria et expulsiva peccati actualis. ibidē
 conf. 2. concl. p^a. 2. et 3.
 Penitentia est creatrix mediatrix et doctrix. f.
 52. conf. 5. concl. secunda.
 Penitentia habet efficaciam ex passione xpi.
 ser. 48. conf. p^a. concl. 3.
 Penitentie signa quinq̄ sunt. sermo. 6. cōfi.
 quarta. concl. secunda.
 Penitentie fructus sex sunt. ser. 51. concl. 5.
 Penitentie causa duplex est. ser. 44. confide.
 prima. concl. tertia.
 Penitentie dispositio requirit quatuor. ibidē 3.
 Penitentie efficaciam est in quadruplici disse-
 rentia. ser. 47. conf. 4. concl. p^a.
 Penitentie partes tres sunt. ser. 58. conf. p^a.
 conclusionē secunda.
 Pene ipēdīcta tria sunt. f. 76. pñ. 2. p^a. 2.
 Penitentia per se aggredi nemo potest et ali-
 qui introducunt ad eam quadrupliciter. ser.
 44. conf. prima. concl. 3. p totuz.
 Penitentiam agere volens debet habere tri-
 plicem cognitionē. ser. 51. concl. 2.
 Penitentiam vanam agentes quatuor fuerūt
 ser. 66. conf. 3. concl. 3.
 Penitentiam perfectam quatuor adducunt et
 quatuor eā psequunt. ser. 76. cōfi. 2. cōcl. 3.
 Penitēs tria debet exire. ser. 37. pñ. p^a. p^a. 6.
 Penitens an magis teneat ad gratia actionē
 q̄ innocens. ser. 57. cōfi. 6. concl. 2.
 Penitens magnos insultus per vinā sustinet
 ser. 47. conf. 4. concl. 2.
 Penitentes et innocentes sunt filij dei. ser. 57
 conf. pma. concl. secunda.
 Penitenti sunt opa quatuor difficilia. sermo.
 66. conf. secunda. concl. secunda.

Penitentem
 nocentem
 Percussio
 Perfectione
 sed etiam
 conclusio
 Perfectione
 Perfectione
 Perfectione
 prima.
 Perfectione
 virginē
 Perfectione
 ad opem
 Peregrinatio
 per totum
 Periculosa
 ser. 4.
 Permissio
 cipa.
 Permissio
 33. p.
 Persecutio
 mundicia
 Persecutio
 tria. se.
 Persecutio
 Persecutio
 ratione
 Persecutio
 prima
 Persecutio
 mo. 5.
 Personae
 pter p.
 sermo
 Personae
 54. co.
 Persecutio
 ser. 7.
 Persecutio
 runt s.
 Persecutio
 chulsi.
 Petra e.
 concl.
 Partur.
 dera.
 Prima
 39. co.
 Pileos

Penitentem deus magis diligit q̄ inno-
 nocentem. ser. 62. confi. 6. concl. prima.
Percussio triplex circa xpm passum. ser. 90.
Perfectio nō consistit totaliter in paupertate:
 sed etiam in sequela christi. ser. 55. confi. p̄.
 conclusionē quinta.
Perfectio vite requirit ser. 20. princip. 3.
Perfectio vite requirit quatuor. ibidē pn. 2.
Perfectio spiritualis regit tria. ser. 17. confi.
 prima. concl. quinta.
Perfectionem duplicem operatus est. s. f. in
 virgine gloriosa. ser. 13. prin. p̄. concl. 5.
Perfecti et imperfecti diuersimode inclinatur
 ad opera virtutum. ser. 64. confi. 3. doc. p̄.
Peregrini leges duodecim sunt. ser. 89. pte. 2.
 per totum.
Periculum quadruplex existitibus in culpa.
 ser. 43. confi. 2. docu. primo.
Permisiva causa peccati deus est. ser. 34. p̄i
 cipa. 3. conclu. secunda.
Permittit deus mala fieri ppter tria. sermo.
 33. principi. 3. concl. secunda.
Persecutionis christi a iudeis causa fuit timor
 mundanus. ser. 78. confi. prima. concl. 3.
Persecutione; sustinere laudabile est propter
 tria. ser. 74. confi. prima. concl. 3.
Persecutionem vitare licet propter tria ibidez
Perseuerantia duo dicit. sermo. 25. confide-
 ratione. prima. concl. tertia circa quartum.
Perseuerantia quatuor bona facit. ser. 5. confi.
 prima. concl. quarta.
Perseuerantia innocentie quid mereatur. ser-
 mo. 59. confi. tertia. concl. 3.
Persona filij est nobis magis diligibilis pro-
 pter passionem quam sustinuit pro nobis.
 sermo. 77. consideratione prima. concl. 6.
Personarū acceptio apud deum nō est. sermo.
 54. confi. 2. concl. 5.
Persuadere malum est occidere spiritualiter.
 ser. 74. confi. 2. concl. 2.
Petino oratio obsecratio: et gratiarū actio disse-
 runt supra in gratiarū actio.
Petio nulla exaudibilis fuit ante passionem
 christi. sermo. 32. principi. tertio. concl. prima.
Petra est christus. sermo. 35. principa. tertio
 conclusionē secunda.
Parturitus spiritualis quid sit. sermo. 8. confi-
 dera. prima. p̄clu. 3.
Piscina habet quinque ponticus mysticos. ser.
 39. confi. prima. concl. 5.
Piscines duo evangelici quid significant et ubi

nutriantur. ser. 65. confi. 2. docu. 4.
Phanuel interpretat. ser. 20. p̄i. 3. circa. tertiū.
Philippus interpretat. ser. 78. p̄i. 4. p̄cl. 2.
Plātata et radicata a deo sunt stabilita. sermo.
 59. confi. 2. concl. 5.
Plato quid senserit de incarnatione passionē
 et resurrectione xpi. sermone. 87. considera-
 tione p̄. p̄clusionē. 5.
Plenitudo triplex. ser. 12. prin. 3. concl. 4.
Pontificatum in caphsa deus honorauit do-
 no p̄petie. ser. 77. p̄i. 2. p̄cl. 3.
Populus i ecclesia dei est duplex. sermō. 46
 documento. 5.
Porte anime duplices sunt. ser. 69. confi. p̄.
 conclusionē. tertia.
Porte diuerse sermone. 74. p̄sideratione. 3.
 concl. secunda.
Potentia ad gratiam est duplex. sermone. 7.
 confi. secunda. concl. 5.
Potentiam obedientialem ad gratia habet
 quilibet viator. ser. 66. p̄i. p̄. p̄cl. p̄.
Precio comparatur mors xpi. ser. 78. confi.
 3. conclusionē tertia.
Predestinatio quid sit. ser. 12. prin. 3. p̄cl. 2.
 Idem. ser. 54. confi. p̄. p̄cl. 7. Idem. ser.
 70. confi. 7. concl. 2. Idem. ser. 67. confi. 4.
 conclusionē. tertia.
Predestinatio qd̄ importat. sermo. 12. principa.
 tertio. p̄clusionē. secunda.
Predestinatio quem effectum habet. ser. 54.
 confi. 7. concl. prima.
Predestinatio fit ex sola pietate dei. ibidem
 conclusionē. secunda.
Predestinatio habet certitudinem. ibidez cō-
 clusionē tertia.
Predestinatio habet triplicem effectum in pre-
 destinatis. sermone. 57. consideratione. 4.
 concl. prima. documento primo.
Predestinatio iuuatur precibus. sanctorum.
 ser. 54. confi. 2. concl. prima.
Predestinatio passiva non conuenit christo:
 secundum quod deus. sermone. 12. principi.
 pali. 3. concl. secunda.
Predestinatio et adoptio quomodo differunt
 sermone. 19. p̄nci. primo. p̄cl. prima.
Predestinatio infallibiliter consequitur suum
 effectum non imponens necessitatem et est
 pars prudentie. sermone. 67. consideratio-
 ne. quarta. p̄cl. tertia.
Predestinationis signum est audire verbum
 dei. sermone. 58. p̄i. 5. concl. 3.

Predestinatus quique deseritur sine presentem
iustitiam. ibidem. conclu. tertia.
Predestinatus solis christi meruit apertionez re
gni. ser. 54. confide. prima. pclu. 6.
Predestinatus cur deus permittit cadere. ser.
mo. 57. pside. 2. conclu. prima.
Predestinatus per orem diligat deus plus quam iustum
presatu. ser. 70. confi. prima. pclu. secunda.
Predicatio apostolorum dicitur seminario et messis
sermo. 63. confide. 2. document. 6.
Predicationis doctrina habet quadruplicem op
portunatē. ibidem pside. prima. pclu. 2.
Predicator quid habet facere: et quot sunt predicabi
lia per ipsum. ser. 64. pside. prima. doc. p. 2. 2.
Predicator verbi dei debet habere patientiam in
iuria illata. sermo. 72. pfi. prima. pclu. 7.
Prelati primo mane ingrediuntur vineam domini
sermo. 36. principia. 2. conclu. prima.
Premium eternum quid sit. sermo. 45. confi
dera. tertia. conclu. tertia.
Premium quoniam incipit. ser. 49. pfi. 2. docu. sexto.
Premium crescit tribus. ser. 34. prin. 4.
Premium celeste dicitur dari et reddi. sermo.
36. principia. 3. conclu. secunda.
Premium promittit inchoantibus. sed datur perse
uerantibus. ser. 6. pside. prima. conclu. p.
Prerogative quatuor sunt in angelica saluta
tione. sermo. 7. confide. 2. conclu. quinta.
Pressio et semper prope est deus sibi seruieni
bus. ser. 5. confide. 2. conclu. prima. 2. secunda.
Presumere de se nullus debet. sermo. 10. con
fide. prima. conclu. quarta.
Preuaricationis quadruplex via. sermone. 6.
confi. 4. conclu. secunda.
Pressio mortis christi ab eterno. sermo. 77
confide. prima. conclu. prima.
Primitas quadruplex reperitur. sermone. 18.
princi. primo. conclu. prima.
Princes mundi quomodo eijcitur foras. ser
mone. 78. confi. 7. conclu. secunda.
Prinicipia duo rex omnium quidam posuerunt
sermo. 58. confi. tertia. conclu. prima.
Prinicipium peccati volūtas est. ser. 4. pfi. prima.
Priuilegia quatuor habent perseuerantes in vita
preparata. ser. 20. prin. 4. conclu. tertia.
Probatio duplex est. sermo. 90.
Progressus in anima quadruplex. sermo. 41
confide. 2. document. 7.
Progressus peccatorum quomodo fiat. sermo.
49. confide. prima. conclu. tertia.
Progressus curationis anime fit in triplici gra

du. ibidem pside. 2. document. 6.
Progressum triplicem habuit intentatio inor
tis christi a iudeis. sermone. 77. considera.
tertia. conclu. secunda.
Proficere in virtutibus videtur sonare imp
fectum. ser. 9. pside. prima. conclu. tertia.
Proficienti fuit maria nobis figura. ibidem
conclu. quarta.
Profectus spiritualis in nobis est duplex. ser
mo. p. confide. tertia. conclu. secunda.
Prophetare contingit ignorantes et malos. ser
mo. 73. confide. 3. conclu. secunda.
Prophetando cayphas potuit peccare: et quo
modo non. sermone. 77. confide. secunda.
conclu. prima.
Prophete dolosi qui sunt. sermo. quarto. con
fide. 3. versus finem.
Propinationis spes non debet esse sine metu
sermo. 76. confide. 2. conclu. prima.
Propria duplicia appropriantur christo. sermo.
18. principia. tertia. conclu. prima.
Proprius humane nature est triplex. ibidem.
Proprium diuine nature in christo est quadruplex. ibidem.
Proprius veritatis quid sit. sermo. 72. confi
sde. prima. conclu. prima.
Prouidentia et predestinatio quomodo disse
runt. sermo. 32. prin. 3. conclu. secunda.
Prudencia habet quadruplicem consideratio
nem. sermo. 88. confide. tertia.
Prudencia habet duo officia. ser. 27. pclu. 3.
Prudencia assimilatur astutie serpentis pro
pter quinq. ibidem.
Prudencia est duplex. sermo. 29. considera.
prima. conclu. prima.
Prudencia carnis est fugienda. ibidem. pcl. 2.
Prudencia habet quatuor actus. ser. 43. con
fide. prima. conclu. 3. circa 2.
Prudencia spiritus quid est. ser. 53. pside. 2. pclu. 3.
Prudencia quid sit. ser. 64. confi. 4. docu. 3.
Pudor malus est vinculum quoddam. ser. 78.
confide. 7. conclu. sexta.
Puer habet quinq. panes et duos pisces quos
sit. sermo. 65. confide. 2. document. 4.
Puer ihs vocatur est tribus prerogatiuis. ser.
7. confide. 3. conclu. 3.
Pugil noster fuit christus in passione. sermo.
81. principia. tertio.
Purificatio penitus per sex opera satisfactoris.
sermo. 28. confide. 3. conclu. quinta.
Puritas quintuplex est: quam operatur in nobis
gratia spiritus sancti. ser. 26. pfi. p. pclu. p.

q
Quantitas
Querere g
no: sed d
Querit ibi
ta, ante
Querunt
nitar m
sermo.
Querunt
duo ibi
Querend
cogita.
Querieru
dem co
Querent
nota in
Querent
ser. 21
Questio
dendu
Quinqu
princi
Quinta s
crata. s

Radius:
71. con
Radix m
ser. 36.
Ramos
ser. 78.
Ratio bu
ficiens.
Ratio n
Rano est
idem s
Ratio po
ser. 11. c
Rano e r
confi. p
Rationis
confi. c
Rauonia

Incipit littera Q

Quatriuanus quid significat, sermo
ne, 70. confide, tertia.
Quantitas resurgentiū, ser. 92. art. 7.
Querere gl'iam nō debemus nobis ex ope bo
no: sed deo, ser. 72. pñ. 2. conclu. quinta.
Querit ihs a militibz diuerſi mode, ser. 24. no
ta. ante pñ. 3. de ser. 74. pñ. p. 2. conclu. pma
Querunt grām quatuor gnā hoībz: et nō inue
nitur nisi in triduo cuiuslibet statui cōpetent.
sermo. 26. confi. 4. conclu. secunda.
Querunt perfecti p'clati: p'iores: clerici in tri
duo ibidem.
Querendus quomodo est ihs, ser. 24. confi.
octaua. conclu. tertia.
Querierunt magi ibi iherusalem et quare ibi
dem confi. prima. conclu. sexta.
Querendus nūq; est deus nisi in mente de
uota ibidem confi. 3. conclu. secunda.
Quietare vltimate appetitum hoīs quid pōr.
ser. 21. confi. prima. conclu. quinta.
Questio triplex ad quam negatiue est respon
dendum, ser. 6. confi. 3. conclu. tertia.
Quinquagesimus quare sic dicitur, ser. 39.
princi. primo. conclu. secunda.
Quinta feria est quadruplici ministerio conse
crata, ser. 30. contem. 4. confi. tertia.

Incipit littera R

Radicata a patre sunt stabilita, ser. 61.
confide. secunda. conclu. quinta.
Radius splendor: lux et lumen differunt, ser.
71. confi. prima. conclu. prima.
Radix meriti fundatur in gratta grati faciēte
ser. 36. princi. 2. conclu. secunda.
Ramos de arboribus carpere quid significat
ser. 78. confi. secunda. conclu. tertia.
Ratio humana in diuis rebus est multuz de
ficiens, ser. 50. confi. tertia. conclu. prima.
Ratio nra lippa ē, ser. 68. confi. 2. conclu. 2.
Ratio est vis aīe, ser. 20. prin. p. conclu. 2.
Idem ser. 70. confi. prima. conclu. tertia.
Ratio ponit minorem in syllogismo practico.
ser. 11. confi. prima. conclu. sexta.
Ratio ē rer et pastor: et habet sex facere, ser. 17
confi. prima. conclu. 2. 7. 3.
Rationis recte seq tenemur dictamen, ser. 69
confi. tertia. conclu. secunda.
Rationis actus quatuor sunt, ser. 43. cōfi. pma.

conclu. 3. Idem ser. 44. pñ. pma. 5. conclu. p.
Reccedit xps ab hoīe multipli, ser. 84. cōfide.
secunda. conclu. vnica.
Receptio xpi a iudeis in festo palinax, ser. 79
confide. quinta. in principio.
Recta intentio disponit laborem boni operis
ser. 9. confide. prima. conclu. secunda.
Rectitudo voluntatis an sufficiat ad salutem.
ser. 87. confide. secunda. dubi. 3.
Reciduum in pñm volens declinare d3 bre
quatuor, ser. 47. confide. 3. conclusi. tertia.
Idem ser. 62. confi. 4. conclu. secunda.
Reciduum precauētes habent quadruplicē
pñiationem ibidem confi. 5. conclu. 2.
Reciduiantes occidunt xpm, ser. 39. pñci. 2.
conclu. quarta.
Reconciliatio nobis venit p passionem xpi.
ser. 79. confi. secunda. conclu. secunda.
Redemptio hominis fuit possibilis, sermo. 2
confi. secunda. decre. quarto.
Redempta est humana natura ppter quatuor
ibidem decre. tertio.
Redempti sumus magis pprie q̄ empti, ser.
67. confi. secunda. conclu. tertia.
Redēpti sumus xpi sanguine a tribz, ser. 85.
Reddere bonum vel malum est multiplex.
ser. 29. confi. prima. conclu. quarta.
Redditus vitales aut ppetuos an liceat emē.
ser. 46. docu. 4. veri. secunda.
Refectio spiritualis xpi quid sit, ser. 63. con.
tertia. docu. quarto.
Reformatio hoīs fit p tria, ser. 25. pñ. 2. 2. 5
Reformari bz aīa p quatuor ibidem 2. 4.
Refrigerium triplex in inferno: sed nulla re
demptio, ser. 45. confi. quinta. cōclu. gnta.
Refrenatio oris persuadetur, ser. 61. pñd. 3.
documen. quarto.
Regnum celoz dicitur pñens ecclia, ser. 36.
princi. primo. conclu. secunda.
Regnum celorum est castz obsessum, ser. 71
confide. quinta. conclu. secunda.
Regnum celoz quinq; fructibus acquiritur,
ser. 56. confide. 4. conclu. scda.
Regnum anime destruitur per duo, ser. 11.
confide. prima. conclu. sexta.
Regna aīe tot sunt quot sunt vires, ibidem.
Regla qdam pñia est, ser. 66. pñ. 3. conclu. 3.
Reiteratio confessionis in sex casibus, ser. 60.
confide. secunda. conclu. sexta.
Religio qd sit, ser. 39. prin. primo. 2. conclu. pma.
Religio aerea est, ser. 34. pñ. 4. docu. pmo.

Religiosi ingrediunt vineam boza nona ser.
36. princi. secundo.
Remediuz triplex fuit contra pctm originale.
ser. 21. confi. prima. conclu. tertia.
Remedium triplex contra temperamta. ser.
69. confi. 2. conclu. quarta.
Remissio iniurie. ser. 29. confi. 2. conclu. 5.
Remissio pctoy regit ser: duo ex pte remitte
tis 2c. ser. 28. confi. tertia. conclu. quarta.
Remissio culpe ministris ecclie referuatur.
ser. 57. confi. quarta. conclu. tertia.
Remissibile est omne pctm simplr: irremissibi
le tamē fm qd. ser. 28. psi. 3. pclu. 5.
Remuneratio bone voluntatis. ser. 87. psi. secū
da. dub. secunda.
Remuneratio carius pbraui. ser. 35. pn. se
cundo. pclu. secunda.
Reparatio generis humani decens fuit. ser.
14. principali tertio. pclu. prima.
Reparatio hominis facta est per satisfactionez
Et per illuz qui deus est e homo et per mor
tez illi? ibidē pclu. 2. 3. et 4. Idē patet. ser.
21. psid. prima. sub sexta die. secūde exposi
tionis sub. 2. 3. 4. 5. et 6. pclusione.
Repatio nostra regrebat dinam potentia et sa
pientiam. ser. 47. confi. tertia. conclu. pma.
Repatio aie nostre fit per effectum gratie. ser.
69. confide. quinta. conclu. prima.
Reparationis nostre duplex est cā. ser. 54. cōfi.
prima. conclu. quinta.
Represenat se pctm menti quadruplr. ser. 67
confide. secunda. conclu. secunda.
Reprobatio qd sit et quis effectus eius. ser. 54.
confide. prima. conclu. prima.
Reprobationis signū est nolle audire verbuz
dei. ser. 71. confi. prima. conclu. quinta.
Reprobi post iudicium cruciabuntur triplici
igne. ser. 45. confi. quinta. conclu. tertia.
Reprobi increpationez non sustinent. ser. 71
confi. prima. conclu. sexta.
Residere: stare et iacere differant. ser. 69. cōfi.
dera. quinta. conclu. secunda.
Res perditā qzuo fuerit nobilior: tanto maior
adhibet insitio. ser. 26. confi. 3. docu. 2.
Resurrectio duplex. ser. 4. confi. 2. circa quar
tum defectum.
Resurrectio quid sit. ser. 86. confide. prima.
Item ser. 92. arti. primo.
Resurrectio xpi declarat veritate vtriusqz te
stamenti. ser. 86. co nide. prima.
Resurrectio xpi pfirmata fuit quadruplici an

gelico testimonio. ibidem.
Resurrectio xpi qualr facta est ibidē pside. 3.
Resurrectio xpi qñ facta est. ibidem confi. 3.
Resurrectio xpi fuit accelerata ppter quatuor
ibidem confi. septima.
Resurrectio cum xpo dispositio. ibidem.
Resurrectio prima quid est. ser. 92. articu. 2.
questione prima.
Resurrectio secunda q est ibidem questi. 2.
Resurrectio oium erit et probatur auctoritate
vtriusqz testamenti. ibidem arti. tertio.
Resurrectio hois quando: vbi: quoz ministe
rio: qzito: in qua etate: et qualr bōi: et quali
ter mali resurgēt. ibidē ar. 4. 5. 6. 7. 8. et 9.
Resurrectio mortuoz est maximū miraculuz
ibidem arti. 15.
Resurrectio mortuoz fiet pp qtuor rōes ibidē.
Resurrectio gigantum et gnanorum ibidem
arti. 7. questio. 4.
Resurrectio in qua qzitate: affinitate: an cuz
virginitate et circūcissione fiet ibidē sub qua
tuor dubijs.
Remio qdruplex facta est in xpo resurgente
bidē psi. pma. nota bene. Idē sermo. 85.
parte secunda. confi. sexta.
Reatributōis tps. ser. 36. pnci. 2. pclu. prima.
Reuereri et laudare quomō differunt. ser. 24.
confi. quinta. conclu. terna.
Ruina angeloz per mozem xpi staurabitur.
ser. 83. confi. prima. pclu. secunda.
Ruina inimici nostri aliqui pōt nos sine pctō
iustificare: et ei? glia sine culpa inuidie pstrista
re. ser. 27. pclu. tertia circa nonuz.
Ruine et repatiōes sanctoz scribunt et quare.
ser. 33. princi. secundo. requi. 2.

Sequit littera S

Sabbatum est triplex. ser. 68. confi.
tertia. pclu. tertia.
Sabbatum est ordinatū pp tres rationes.
ser. 49. psi. tertia. conclu. tertia.
Sabbato laboras excusaf i qtuor casib? ibidē.
Sacerdos solus pōt pficere etiam hereticus
scismaticus et degradatus. Et an sacerdos
malus celebras sit audiendus. Et de quatu
or sacramentis in iherusalem institutis hec
patent. ser. 80. ptempla. 2. confide. prima.
Item contem. quarta. confi. quarta.
Sacra scriptura est summe auctoritatis. ser. 3
psi. 2. pclu. pma. Idē ser. 56. psi. 2. pclu. 2.

Sacra scriptura
ser. 3. psi. 2.
Sacre scri.
Sacre scri. in
Sacramenta
effectus. s.
Sacramēto
59. confi.
Sacramēto
erof. ca
Saluari sin
ocaua. co
Salus dei
a differre
Sanaria in
Sanatio ni
Sanatio sp
sera do
Sanat xpi
confi. p
Sanatio
Sanguis
menti. s.
Sanguis
duo su il
Sanguis
clu. pma
Sanguis
Sanguis
confi. p
Sanguis
parte p
Sanguini
dem pa
Sanguin
Sapor qu
ser. 80.
Sarepta
Satisfacti
ca tertia
Item. s.
Satisfacti
ser. 49.
Satisfacti
conclu.
Satisfacti
sidera. 3.
Sator qui
primo.
Scandali
loz. ser.

Sacra scriptura quādoq; vitū humana rōe
ser. 3. pñ. 2. pñ. 2.

Sacre scri. vilitates tres. ibidē pñ. 4. pñ. 4.

Sacre scri. intēto qñs est. ibidē pñ. 5. pñ. 4.

Sacramenta medicamenta sunt: et quis eorū
effectus. ser. 59. pñ. 2. pñ. 4. 2. 2.

Sacramētoz medicine sunt valde viles. ser.
59. confi. 2. conclu. pñ. 2. 2.

Sacramētoz dispensator dñs esse minimus
ergo. confi. 2. conclu. 8. docu. vnico.

Saluari sine fide impossibile est. ser. 78. pñ.
octaua. conclu. 2.

Salus dei est nobis propinqua in quadrupli
ci differentia. ser. pñ. 3. pñ. 4.

Samaria interpretatur. ser. 63. pñ. 2. in fine

Sanatio nālis fit duplr. ser. pñ. 3. pñ. 3.

Sanatio spūalis regit quatuor. ser. 43. confi.
secta documento tercio.

Sanat xps multa genera infirmoz. ser. 49.
confi. pñ. 2. conclu. 4.

Sanatio aie est a grā. ser. 62. pñ. 4. pñ. totum.

Sanguis xpi sumitur sub vtrāq; specie sacra
menti. ser. 80. pñ. 4. docu. pñ.

Sanguis xpi in reliquis an et qualiter venerā
dus sit ibidem.

Sanguis xpi commendatur a tribus. ser. 85. cō
clu. pñ. 2. pñ. 2.

Sanguis xpi lauit nos. ibidē conclu. tertia.

Sanguis xpi prefiguratio. ibidē pñ. 2.
confi. pñ. 2.

Sanguis xpi septem pñsiderationes. ibidem
parte pñ. 2.

Sanguine xpi redempti sumus a tribus. ibi
dem parte pñ. 2. conclu. 2.

Sanguine xpi nobilitati sum⁹ triplr. ibidem

Sapor quintuplex in sacramento eucharistie
ser. 80. pñ. 3. pñ. pñ.

Sarepta exponitur. ser. 59. pñ. tertia conclu. 2.

Satisfactio distinguit. ser. 6. pñ. 4. pñ. 2. cir
ca tertiam pñ. pñ. ser. 49. pñ. 2. docu. 6.

Satisfactio dñs fieri p opa penalia ppter duo.
ser. 49. confi. 2. docu. 6.

Satisfactio consistit in septem. ser. 58. cōfi. 2.
conclu. secunda.

Satisfactioni pparatur mors xpi. ser. 77. con
sidera. 3. conclu. 3.

Sator quid dicit et qd facere hñ. ser. 37. pñ. 2.
pñ. 2. conclu. pñ. 2. tertia.

Scandalizarc nemo dñs in pñprietatibus ma
loz. ser. 57. confi. pñ. 2. conclu. 3.

Scelera cupidoz quatuor sunt. ser. 39. pñ.
secundo. conclu. 4.

Scribit xps electos suos quadrupliciter. ser.
15. pñ. 4. conclu. pñ. 2.

Scriptura sacra est summe auctoritatis: et nun
cus ad nos missus. ser. 56. pñ. 3. pñ. 2.

Secta nulla alia hñ miracula p sui pñfirmatiōe
nisi fides xpianoz. ser. 70. pñ. 3. circa. 5m.

Semen qd est fñ lñugo. ser. 37. pñ. 2. 2. pñ. 4.

Semen quadruplex seminavit xps ibidem cō
dusione secunda.

Semen affectus et semen actus triplr impedi
unt. ibidē pñ. 3. conclu. 4.

Semen in intellectu fructificat in humilitate
semen in affectu in pietate: et semen in actu
in obedientia. ibidem pñ. sexta.

Semen significat virtutes ppter quatuor. ser.
34. pñ. 3. pñ. 3.

Seminare debet homo quatuor semina. ser.
27. pñ. 2. conclu. 3.

Seminatores multi sunt sed ppter xps. ibidē
pñ. 2. pñ. 2. et tertia.

Semini comparatur verbum dei ppter septē
ibidem pñ. 2. conclu. 4.

Seminator non est culpandus nec predicator
dicit pñ. 2. pñ. 2. sed magis seminang

cophinus. ibidē pñ. 3. conclu. 5.

Sensitius appetitus est in homine per origi
nale peccatū. ser. 59. pñ. pñ. 2. pñ. 4.

Sensualitas est corrupta in homine. ser. 25.
confi. pñ. 2. conclu. pñ. 2.

Sensualitas debet restringi qz multipliciter p
turbat rationē ibidem confi. secunda. 3des

patet ser. 59. pñ. pñ. 2. pñ. 2.

Sensus nostri fenestre aie nostre sunt. sermo
ne. 26. confi. pñ. 2. pñ. 2. pñ. 2.

Sensus nostri fenestre aie nostre sunt. sermo
ne. 26. confi. pñ. 2. pñ. 2. pñ. 2.

Sentiant aliqui male de dei potētia iustitia: et
bonitate ser. 72. ante pñsiderationem.

Separatio in morte xpi fuit qduplex. ser. 87.
consideratione prima.

Sparari nolens a summo delectabili debet ha
bere tria. ser. 56. confi. pñ. 2. conclu. 3.

Separant boni a malis opere mente et remu
neratione. ser. 12. pñ. 2. pñ. 2. circa. 4m.

Sepes animaz circūdans que est. ser. mone
56. confi. pñ. 2. conclu. 5.

Septuag. sumā quare dicat illa dominica. ser.
36. pñ. 2. pñ. 2. pñ. 2.

Sequi lumen xps est vile ppter tria. ser. 23.
pñ. 2. conclu. 3. Itē. ser. 71. pñ. 2. pñ. 4.

Superbia nos postergat a virtutibus et quod videtur superbus. ser. 53. pñ. 2. concl. 5.
Superbia se habet ad vitia sicut caritas ad virtutes alias. ser. 6. pñ. 2. pñ. secunda.
Superbia dicitur initium omnis peccati triplici ratione. ser. 12. pñ. pñ. conclu. pñ.
Superbia excludit per quatuor. ibidem pñ. secunda.
Superborum genus triplex est. ser. 39. pñ. 2. pñ. 4.
Suscitatione spiritualiter mortui septem precedunt quod operantur et duo sequuntur. ser. 70. conf. 3.

Sequitur littera. T.

Altiturnitas quandoque est vitiosa. ser. 72. conf. 3. conclu. 3.
Temperantia quid est. ser. 64. pñ. quarta docu. 3.
Temporalia habere et sollicitudines habere debitis differunt. ser. 59. pñ. 3. conclu. prima.
Templum quatuor sacre scripture. sermone. 67 pñ. prima conclu. prima.
Templum et domus dei est anima scilicet diversimode ibidem conclu. 2.
Temptatio quid sit et quod duplex est. ser. 42. pñ. 2. pñ. pñ. 3. pñ. 3. pñ. 2.
Temptatio etiam habet a quatuor et repellit per quatuor. ibidem conf. 4. concl. prima et tertia.
Temptatio infertur non ad deceptionem sed ad probationem. ser. 32. pñ. primo. pñ. 5.
Temptationis adiutoria sunt quatuor. ser. 68. conf. 3. concl. 2.
Temptationum remedia sunt quatuor. ser. 43. conf. prima conclu. 3.
Temptationum venti sunt quatuor. ibidem.
Temptari quare christus voluit. ser. 44. pñ. pñ. 5.
Temptator quatuor modis decipit et quod diabolus dicat per temptator. ibidem pñ. 2. pñ. 3. et 5.
Temptatione fieri deus permittit propter quatuor. ibidem pñ. 4. concl. 2. Idem pñ. 22. pñ. pñ. 3.
Temptari permittit deus conversos ad penitentiam. ser. 68. conf. prima pñ. 3.
Tempus passionis christi est tempus acquirende gratie. ser. 73. pñ. 4. pñ. prima.
Tempus gratie dicitur dies et unus dies propter quinque. ser. primo conf. 4.
Tempus dividitur in presens preteritum et futurum. ibidem pñ. secunda.
Tempus incarnationis multis congruebat et dicitur tempus plenitudinis propter octo. ser. 19. pñ. 3. conclu. prima et secunda.
Tempus natiuitatis fuit aptum ad interpellandum pro peccatis. ser. 24. conf. 2. conclu. prima.
Tempus reconciliationis adduxit passio christi. ser. 77. conf. 4. conclu. 3.
Tempus retributionis. ser. 36. pñ. 2. concl. prima.
Tempestatem volens euadere debet habere sex. ser. 32. pñ. 3. conclu. secunda.
Tenere in fine est duplex tenere est in aliud tenere et hoc dupliciter. ser. 42. pñ. 2. pñ. pñ.
Teneritudo corporis christi. ser. 82. pñ. primo.
Terra bona melior optima que est. ser. 37. pñ. 3. conclu. 6. in fine.
Testis transfigurationis dominice significat genera hominum. ser. 6. conf. prima. doc. 2.
Testimonium quod est et quod triplex est. ibi. doc. 2. et 3.
Testimonium per se vel contra quoniam valet et quoniam quis potest proferre testimonium ante intentionem pro se. ser. 71. conf. 3. conclu. 2. et 5.
Testimonium puri hostie efficax sic debet ibi. pñ. 4.
Testimonium habuit doctrina christi a quatuor. sermo. 79. conf. 3. pñ. secunda.
Testificari est de necessitate salutis. ser. 71. pñ. tertia conclu. prima.
Testificari qui possunt. ibidem.
Testimonium scripture confirmant facta divina. ser. 69. conf. 4. conclu. prima.
Testium productio in fraterna correptione debet fieri propter tria. ser. 60. conf. pñ. pñ. 5.
Thesaurizare quid sit et ad quid est et de octo affectibus suis. ser. 40. conf. secunda.
Thesaurizatio celestium. ibidem.
Tiberius interpretatur. ser. 11. pñ. pñ. 4. conclu. 4.
Timor debet adesse gratitudinem. ser. 65. pñ. 3. conclusione tertia.
Timor dei unde causatur in nobis. ser. 69. pñ. 6. conclusione secunda.
Timor naturalis ponitur. ser. 70. conf. 3. circa tertium necessarium.
Timor mundanus unde causatur et quod est vinculum quoddam. ser. 79. conf. 2. conclu. 6.
Timor mundanus in iudeis fuit causa persecutionis christi. ser. 77. conf. pñ. conclu. 3.
Timor mundanus ponitur. ser. 84. pñ. pñ. 4. conclu. prima.
Timor ordinatus utilis est et quid sit. ser. 79. conf. 3. conclu. 6.
Timorem filialem incutunt septem. ser. 69. pñ. 6. pñ. prima.
Tyranii flagellant christum. ser. 39. pñ. 2. pñ. 4.
Toxular est scientia. ser. 17. pñ. pñ. 3. pñ. 3.
Traditiones phariseorum fuerunt defectuose tripliciter. ser. 61. pñ. prima. pñ. 6.

Vinculū est triplex. ser. 4. considera. prima.
Vincula iohannis exponuntur. ibidem.
Videte parat mors xpi. ser. 76. pñ. 3. 2. 3.
Vindictam petunt iustus et iniustus sed diuer
 simode. ser. 29. conf. 2. conclu. 5.
Vinea est conscientia et quare et quib⁹ ē cōmis
 sa et regit quor. ser. 36. prin. p. pñ. 4. 2. 5.
Vinea est anima hominis ppter quinq. ser.
 56. conf. prima conclu. secunda.
Virginitas ē deo maxie accepta et ē qntuplex
 et simillima angel. ser. 7. pñ. 2. pñ. 2. 1. 3.
Virginitas quid est fm Augu. ser. 20. pñ. 1.
 terno circa 5m.
Virginitas stat⁹ qñs fit. ser. 7. pñ. p. pñ. d. p.
Virgo fuit mater i pi pp quor. ibidem pñ. 5.
Virgo fuit maria eade, veneratione debet ve
 nerari qua et xps. ibidem conf. 2. cōcl. 4.
Virgo de virgine xps concipi et nasci voluit
 ppter quatuor rationes ibidem pñ. 3. cōcl. p.
Viri quinq. sensus quinq. sunt. ser. 63. conf.
 secunda docu. 8.
Virtus quid ē. ser. 33. pñ. prima. pñ. secunda
Virtus dicitur fortitudo graua violentia et bone
 stas s; diuersimode. ser. 71. pñ. 5. pñ. pma
Virtutes sex ordinat nos in deum et que sunt.
 ser. 33. prin. secundo p totu.
Virtutes arma dicunt ppter quinq. sermo.
 primo pñ. quinta.
Virtutes morales nō sunt nobis a natura. ser
 mone terno conf. 4. conclu. 2.
Virtutes cardinales et theologicæ ponuntur
 ser. 21. conf. secunda circa finem.
Virtutes designantur per semen. ser. 34. prin
 cipali primo conclu. 3.
Virtutes an insunt nobis a natura ibidem con
 clu. quarta. Idē pñ. ser. 41. pñ. 2. docu. 4.
Virtutes cardinales ponunt. ser. 64. conf. 4.
 conclu. tertia.
Virtutes in nobis existētes sunt duplices. ser.
 41. conf. secunda docu. 4.
Virtutes sex disponunt hominem ad gratias
 ser. 68. conf. 3. conclu. 3.
Virtutis perfectio requirit sex et ei⁹ debita dis
 positione patent. ser. 20. prin. secundo et 3.
Virtutū omniū opatio vna est. ser. 67. conf.
 tertia. conclu. secunda.
Virtuosi c sunt sibiipsis in ser. 71. conf. 2.
 conclu. secunda.
Virtuositas ē qduplex; habet lux dina. ibidem.
Visio qd est. ser. 13. prin. 2. conclu. tertia.
Visio corporalis requirit quatuor sicut et spūa

lis visio. ser. 22. prin. secundo pñ. 7.
Vita nostra dicit vna dies. ser. pmo ante pñ.
Vita hominis ē tēptatio. ser. 32. prin. p. pñ. 2. 1.
Vita spiritalis resuscitatur per fidem. sermo.
 41. pñ. 3. documento. 3.
Vita triplex est. ser. 71. conf. 2. conclu. sexta.
Vita vera in quo pñstat. ser. 72. conf. pma.
 conclusionē quarta.
Vita pfecta est alijs i exēplum. ser. 78. conf.
 prima conclu. 3.
Vita actua requirit tria et est via ad cōtempla
 tiuam. ser. 88. conf. prima. pñ. prima.
Vita contemplatiua quid sit. ibidem confide.
 secunda. conclu. prima.
Vite contemplatiue signa septem sunt. ibidem
 conclu. quarta.
Vite contemplatiue impedimenta sunt quatu
 or. ibidem conf. 3.
Vite actiue et cōtemplatiue differentia. ser. 79.
 conf. 3. circa septimum.
Viuere cur deus sunt peccatores. sermone.
 31. pñ. 3. conclu. 8.
Vltimū finem hominis posuerunt quidam in
 quatuor. sermo. 50. conf. 3. concl. 3.
Vmbre comparatur vita hominis ppter ser.
 ser. 21. conf. prima pñ. 5.
Vnguentum est triplex. ser. 62. conf. 4. pñ. 2.
Vnio pposita fuit occasio ruine et peccati.
 ibidem conf. prima concl. prima.
Vnitas beatorū est duplex. ser. 27. conclu. 3.
Vocat nos xps per tria. sermone. 70. confide.
 3. circa septimū quesitum.
Voluntas diuina est regula effectū ptingen
 tum. ser. 4. conf. prima.
Voluntas creata tenetur se conformare volun
 tati diuine quantum ad duo. ibidem.
Voluntas diuina oīū que fuit est prima et sum
 ma. sermo. 25. conf. 2. conclu. 5.
Voluntas antecedens et voluntas consequēs
 in deo. ser. quarto conf. prima. Item ser.
 7. conf. prima conclu. 6. Item ser. 63. con
 fide. secunda docu. quarto.
Voluntas est cā peccati et causa triplicis mor
 tis. sermone. 61. conf. 2. conclu. 4. Item ser.
 69. conf. 2. conclu. 2.
Voluntas non meret nec vitare potest pecca
 tum ex paris naturalibus et quare nisi ino
 nitione diuina moueat ad bonum. sermone
 quarto confide. prima. Item ser. 59. conf.
 tertia conclu. secunda.
Voluntas mouetur dupliciter. sermone. 24.

principali tercio. concludione prima.
 Voluntas est subiectum gratie et peccati. ser. 4.
 consideratione prima.
 Voluntas dupliciter potest considerari. ser. 41. co-
 sideratione secunda. docu. secundo.
 Voluntas vnius hominis sunt in diuersa fieri est
 impossibile. ser. 50. consi. 3. conclu. tertia.
 Voluntas dei est causa voluntatis creaturarum
 et inaequaliter vult creaturis bonum. ser. 63.
 confide. secunda. documento primo.
 Voluntas dei prius quam sit. ibidem psi. 3. docu. 4.
 Voluntas necessitari non potest: sed manuduci.
 ser. 64. consi. quarta. docu. secundo.
 Voluntas cuiuslibet creature recitudo: ne a suo
 actu non habet: sed sola voluntas dei est impeccabi-
 lis. ser. 67. confide. 4. conclu. secunda.
 Voluntas mala perfici non potest: nisi permittente
 deo. ser. 73. consi. secunda. conclu. tertia.
 Voluntas bona an sola remuneret. ser. 87. co-
 sideratione secunda. dubio secundo.
 Voluntas recitudo an sufficiat. ibidem du. 3.
 Voluntas nostre ad vitam performatio. ser. 40.
 consideratione prima.
 Voluntas nostre deformitas ad voluntatem diuinam
 quam quoniam est peccatum et quando non. ibidem
 quasi sit ponit. ser. 25. psi. 2. conclu. quinta.
 Voluntas diuine quadruplex respectus.
 ser. 25. consi. secunda. conclu. quinta.
 Voluntas carnis multa mala operatur. ser. 21.
 consi. prima. conclu. quarta.
 Verbum virginis marie multa de hoc. ser. 13.
 princi. primo. conclu. secunda et tertia.
 Verbum in cor. habet duas species: et quoniam manifesta: et quoniam
 palliata cum speciebus suis: et quoniam quoniam modo
 dis habet fieri circa pignora. ser. 40. psi. 2. co-
 clusione quarta.
 Utile quod sit. sermo. 23. prin. 2. conclusio. 7.
 Idem ser. 71. conti. secunda. conclu. prima.
 Utilitas passionis christi: quam persequentem efficaciter
 vocati. ser. 78. consi. prima. conclu. prima.
 secunda. 3. 4. 5. et sexta.
 Utilitates quatuor persequimur in nomine iesu.
 ser. 7. consi. secunda. conclu. prima.
 Ulnera quatuor sunt nobis inflata ex peccato
 Adde secundum Bedam. ser. 46. docu. secundo.
 Ulnera putrescere faciunt quatuor. ser. 49.
 consi. prima. conclu. secunda.
 Ulneratur anima per peccatum: non tamen au-
 fertur capacitas. ser. 46. docu. secundo.

Sequitur littera X

Christus nasci voluit de virgine. supra in
 nasci christum.
 Christus venit in mundum propter octo. ser. 12.
 princi. secundo. conclu. tertia.
 Christus in incarnatione fuit nobis multum volens
 ibidem princi. 3. concludione prima.
 Christus dicitur conceptus de spiritu sancto. supra
 in conceptione christi.
 Christus caput ecclesie est. supra in caput.
 Christus comprehensor et viator fuit. ser. 14. prin-
 cipali primo. concludione secunda.
 Christus auxit ecclesiam in quatuor. ser. 15. confid.
 prima. concludione prima.
 Christus scribit electos quadrupliciter. ibidem.
 Christus natus est tempore pacis. ibidem.
 Christus quatuor loca sibi appropriauit. ibidem
 confide. secunda. concludione prima.
 Christus dicit esse in mundo ratione diuinitatis et huma-
 nitatis: sed diuersimode. ser. 18. prin. 2. pd. 4.
 Christus lux dicit. supra in lux.
 Christus subdit se voluntatem suam amplexan-
 tibus. ser. 26. consi. quarta. concludione sexta:
 Christus trahitur: illud: flagellatur: conspuitur:
 et occiditur. ser. 39. princi. 2. concludione quinta.
 Christus fecit miracula. supra in miracula.
 Christus meruit omnibus: et specialiter predestinatis
 supra in meritum christi.
 Christus caritas liberat. ser. 67. consi. 4. pdu. p.
 Christus mundicia. ibidem.
 Christus vocat nos. supra in vocat.
 Christus loquitur in gazophylatio. supra in gazophi-
 lum. ser. 72. consi. prima. concludione tertia.
 Christus triplicem veritatem nobis exemplifica-
 uit. ibidem consi. secunda.
 Christus est totus sub vtraque specie sacramenti. ser. 80.
 prin. prima. docu. 2. circa maiorem de hostia.
 Christus qualiter videri dicatur in sacramento.
 ibidem veri. secunda.
 Christus fuit leo in resurrectione. ser. 91. consi. tertia.
 Christus est latra adorandus. supra in latra.
 Christus ad iudicium veniet cum diuina natura ap-
 parent in forma gloriosa et quare. ser. sexto
 confide. prima. concludione quarta.
 Christi incarnationis mysterium. sermo. septimo
 per totum.
 Christum oportuit pati propter septem virtutes in
 notescendas. ser. 90. parte secunda per totum.

Sequitur littera Y

i Dee quid sunt. ser. 56. confi. pma.
conclusionem secunda.

Ydoneitas virginis marie ut esset
mater dei. ser. 7. pside. pma. conclu. sexta.
Ymagi dei anima hois est. ser. 20. punci. 3°.
circa quatuor.

Ymagi dei semper pmanet in mente. ser. 63.
confi. secunda. docu. 7.

Ymagi & similitudo differunt. ser. 46. docu.
pr. mo. veri. prima & secunda.

Ymutari debemus bonos. ser. 78. confide.
secunda. conclusionem tertia.

Ymitari debemus passionem christi. ibidem
confi. quinta. conclusionem tertia.

Ypocritus quid sit & ypocrita. ser. 40. confid.
prima. conclusionem quarta.

Ypostolica unio. supra in unio.

Ydrie iudeorum ponuntur mystice. ser. 28.
confi. tertia. conclusionem secunda.

Seguit littera 3

3 Elus quid sit. ser. 18. confi. prima.
conclu. quinta. Item ser. 66. confi.
secunda. conclu. tertia.

Zacharias interpretatur. ser. 9. confide. prima
conclusionem sexta.

Zizania significat vita propter quatuor. ser.
34. punci. secundo. conclusionem tertia.

ExPLICIT tabula super primo volumine ser.
monum de tempore ab adventu vsq; ad ferias
quartaz i paschalibus doctoris illuminati ma
gistri francisci de Aldayrone de ordine mino
rum. Et sunt sermones numero. 92.

Quadragesimale doctoris illuminati
Francisci de Mayronis.

Incipit
minan fra
rum ab ad
quartam se

Domi
mus de e

E

mus in

Se

Te

Qu

one; q

nu agif

mana n

diu qui

ni per t

mundi

sunt gr

tales: r

bus de

est salu

Hora

vanita

ista sp

gnat: i

bu. **C**

dicif t

nan fia

ri grat

viden

acr ill

lectu

dies v

terum

dies f

Hur

rom i

culpe

z pla

rum

peccat

Sermo

Incipiunt sermones aurei doctoris illu-
minati francisci de mayronis ordinis mino-
rum ab aduentu eius quadragesimali usque ad
quartam feriam post pascha.

Dominica prima aduentus. Sermo pri-
mus de epistola et habet quatuor consideraciones.

Resciscere

tes quia hora est iam nos
de somno surgere etc.

Ad Ro. 13. Aduentus
domini quatuor dominicis ce-
lebratur: quatuorplex
est aduentus christi.

Pri-
mus in mundum per carnis assumptionem.

Secundus in mentem per gratie infusionem.

Tertius in mortem per anime susceptionem.

Quartus ad iudicium per meritum: discussi-
ones.

In hac tamen dominica de ultimo adue-
ntu agit. Hic de causa quod ad illum maxime hu-
mana mens contemnitur et excitatur: in ea timor
domini qui est initium omnis boni. Et quod munda-
ni per delectationem quiescunt in vanitatibus
mundi: in quibus quod diu permanent: indigni
sunt gratia dei. Ideo apostolus in epistola excitat
tales: ut postpositis vanitatibus seculi in qui-
bus dormiunt et quiescunt: ad gratiam dei que
est salus nostra: digne se disponant dicendo:
Hoc est iam etc. quasi dicat nunc tempus est ut a
vanitatibus spiritualiter resurgamus. Hora
ista spiritalem in nobis resurrectionem desi-
gnat: in qua nobis salus nostra appropinqua-
bit. **E**t tamen notabile quod totum tempus vite nostre
dicitur dies unus. Dicitur autem dies: quod illumi-
nati fidei lumine: meritoque poterimus opera-
ri gratia cooperante. Unde sicut oculus clare
videns: non cognoscit differentias rerum: nisi
aer illuminetur splendore solis: sic reuera intel-
lectus lumine fidei illuminatus. Dicit autem
dies una: quod nec ante: nec post istam vitam po-
terimus operari meritoque. Et ideo dicitur etiam
dies saluus. 2. cor. 6. In die salutis adiuvante
Nunc autem diem praecepsu non sive caligo erro-
rum ignorantie sine ruine spiritualis et casus
culpe. **C**um igitur anima penitens desit errore
et plangit culpam: commutat noctem in diem: et
ruinas in resurrectionem. Unde dicit: **N**on
cessit: dies autem appropinquabit. Et sic abijci-

Primus

entes opera tenebrarum: induamur arma lucis
Que autem sunt opera tenebrarum: enumerat di-
cens. Non in comestationibus etc. Arma lu-
cis sunt indumenta virtuosa: quibus induimur:
id est sequimur dominum nostrum Iesum christum.
Hec est sententia moralis.

Circa totum occurrunt quatuor consideraciones.

Prima consideratio.

Runa est videre quod per somnum intel-
ligatur: ubi ponuntur due conclusiones.

Prima conclusio est quod somnus
est sicut Aristotelem vinculum et immobilitas sen-
sum. Nam virtus sensibilis et motiva in som-
no ligatur. Vigilia vero est solutio sensuum.
Ex quibus videtur quod vigilia nobilior est somno:
quod solutio virtutis sensitiue est nobilior eiusdem
ligatione. Unde sicut immobilis sensuum
ostendit somnum: sic mobilitas ostendit vigiliam
sicut apostolus dicit somnum esse quandam
immobilitatem et cessationem ab opere me-
ritorio. Unde illi qui sunt sine gratia in mun-
danis quiescentes: proprie dicuntur dormientes.
Quid enim sunt ista mundana: nisi quedam fig-
menta sensibilia et vanitates istius mundi: quae
delectant admodum somni non satiantis: unde
psal. Dormierunt somnum suum et nihil inue-
nerunt etc. Sic etiam illi qui sunt in gratia: vi-
gantur vigilantes: quod existentes in continuo motu
virtuose exercitacionis: sopiti mundo: vigilant
ad eterna. Ideo dicit sponsa in cantico. 5.
Ego dormio et cor meum vigilat. Sed in vani-
tatibus quedam dormiunt tam grauer quod nec ad
clamorem predicationis: nec ad tonitruum comi-
nationis: nec ad fulmina diuine aduersio-
nis excitantur. Tales valde numerare possunt: ne
somnia mori contingant. Sicut de fizaris legitur
Iudic. 14. Quidam etiam dormiunt lente. s. pi-
gri ad operandum. Qui etiam orto iam sole non
possunt euelli de somno: quos dominus ar-
guit Math. 26. Non potuistis una hora vi-
gilare mecum. et corin. 13. Id quod in presenti est:
momentaneum est etc. **Q**uidam etiam in no-
cte dormiunt: ut infideles per ignorantiam pec-
cantes: quos ignorantia excusat: sed non a toto
psal. Modum verterunt in diem. **N**on mi-
rum si torpet in vitis qui non habet notitiam ve-
ritatis. **E**t valde mirum videtur de fidelibus
quod dormiunt in die orto iam sole. et reuelata cum
gelica veritate. Et ideo tales ut euangelicis sunt
pungendi stimulo triplici. s. mortis et iudicii: et
ignis eterni. vñ eccl. ultimo. Verba sapien-

*In mundum
apparet et primo*

Sermo

tum quasi stimuli: ut dicat. Hora est iam nos
 et quasi dicat ne mori acerbitas: iudicii stre-
 nuitas: et donationis perpetuitas nos inueniat
 hora est. i. nunc in tpe gratie expedit ut a vani-
 tatibus respiciamus. **C** Secunda conclusio est q
 talis somnus: q est recessus virtutis sensitiue
 ab exterioribus: a quatuor causat. **C** Primus
 est profunda cogitatio. **C** Secundum est magna af-
 fectio sensus circa aliqd sensibile. **C** Tertius
 est labor corporalis. **C** Quartum est euapora-
 tio a loco digestionis ad caput virtute calidi.
C Primus patet. Nam cum aliqs pfunde co-
 gitat in parte in qua sit cogitatio: fit magna co-
 sumptio calorem et spirituum: et tunc reuocat
 calor ab organis et sensibus exterioribus: ut
 ibi confortetur. Et ideo tunc talibus si aliqd
 ponat super oculos: illud non vident: sed sunt
 sicut dormientes: et tandem sine dubio reuo-
 cantur spiritus ad interiora: ut pfortent. et tunc
 dormiunt sine veritate: et talibus etiam in il-
 lo somno ptingit videre mirabilia. Sic etiam
 causat somnus spiritualis. Nam cum aliqs so-
 licitudine distrabit imaginando qualiter sibi
 acquirat vana mundi delectabilia: ut ipsis in
 ordinate fruatur: pro certo tunc euanescent caritas
 et spiritus etiam psumit deuotionis. Et tunc
 etiam dilectio que fert in vana mundi delecta-
 bilia exercitata i sensibus exterioribus: ab ipsis
 reuocat ad interiores: metis affectiones: ut vi-
 goratur. Et tunc si aliqua spiritualis informa-
 tio ponatur eis super oculos: non vident: q ce-
 cauit eos malitia eorum: sed sunt dormientes.
C Primo q ponit suam felicitatem in hijs
 que non satiant: sed per modum somni euane-
 scunt: et tunc etiam contingit eis videre mira-
 bilia in quibus decipiuntur. unde mirabile est q
 credunt tunc tales vanitates durare semper.
C Secundo q ponunt in hijs felicitatem: que ut
 vapor euanescent. **C** Tertio q delectationes
 tales preponunt eternis. Ne igitur sic seduca-
 mur: aplos primo corin. 16. hortat nos ad vigi-
 landum: ut circospicientes perseueranter in fi-
 de: fortiter resistamus: dicens. vigilate: state
 in fide. **C** Secundum etiam patet: q cum aliqs sen-
 sus nimis afficit circa aliqd possibile in ipso
 delectando et gaudendo: tunc in illa parte fit ma-
 gna psumptio calorem et spiritus aliorum sensi-
 tiuorum ad illam partem mittunt et tandem ad
 interiora reuocant: ut pferuent: et fit somnus
 Sic etiam. 2. causat somnus spiritualis. Nam
 affectus gaudij datus fuit homini: ut in deo

gauderet: et sic in spe eternorum honorum et in-
 tuitu beneficiorum dei gaudens primo in bo-
 nis suis iocundaretur in operibus diuinis.
 Sed hic affectus puerus est in dissolutionem
 et vanitatem: ut homo gaudeat de infantijs falsis
 et affluentia temporalium rerum: et honorum: et volu-
 ptatibus: tunc vere psumitur calor. i. gratia dei
 q fastidit omnia q dei sunt: et spiritus ab ex-
 terioribus. s. exercitijs honeste puerlationis:
 uocant ad interiora pportis. et sic pigritatur
 ad studia deuotionis et virtutis: et sic fit som-
 nus: q deserentes studia deuotionis: irrefre-
 nabiliter ad carnales vanitates ferunt. Hos
 hortat dominus **Matth. 6.** dicens. Vigilate
 q nescitis quando dominus veniet. Segitur. Ne
 cum venerit repente: inueniat vos dormientes.
C Tertium etiam patet. Nam in labore corporali
 nalis vis accendit et vigoratur ppter motum.
 Nunc autem ptingit q in corpore sit aliquis cibum
 congelatus et pglutinator. Et ideo cum calor
 beat calcificare: et calidus habeat subnare. i.
 colliquare huiusmodi cibum: talis autem cibus
 colliquatus vaporat: et vapor resolutus a loco
 digestionis per calorem ascendit ad caput et cau-
 sat somnum: sic etiam spiritualiter causat som-
 nus. Nam sicut ait Seneca: Multumq dif-
 fert assuesci sic vel sic ad vitia vel virtutes: q
 qui in iuuentute assuescit vitijs: vitiosus erit.
 et ep. Et ideo Dionysius nam pparat speculo
 qui illi rei assimilatur: ad quas pueritur. Si
 cut. n. scientia moralis per operationes morales
 demonstrat: sic habitus vitiosus per vitia at-
 tendit ppter operationem. Sed ptingit q qua-
 doq in ope pscientie inuenit spiritualis habi-
 tus siue cibus ita pglutinator per inuetera-
 tam pfectudinem: qd facilius resolu non pot.
 sed q talis actus vitiosus allicit p delectatio-
 nem: tunc calor talis cibum spirituale calore in
 ordinato ad nichilum et psumit. vapor autem cibi
 colliquat. i. experientia adducit per calorem cu-
 ius est ascendere vsq ad caput. i. sensualita-
 tem: que est caput vitiorum. et tunc vere fit som-
 nus. i. cessatio ab omni bono. Talem autem
 hortat sapiens ecclesiastici. 31. ut a tali somno
 surgens vigilet. i. reseruat operationem fructuo-
 sam dicens. Vigilia sua perficiet opus suum.
C Quartum etiam patet: q euaporatio ascen-
 dens a loco digestionis ad cerebrum virtute
 calidi: et ibi infrigidata descendit per poros
 illos per quos calor et spiritus dñatur. Nam
 cerebrum est frigidissimum: et tunc euaporatio

reuerberat calorem et spiritum ad interiora corporis: et sic fit somnus. Quod declaratur. Vidimus enim quod humidum quod euaporatur a terra vel aqua: et hoc a calore solis cum venerit ad locum supremum: ibi in frigidatur propter nimiam loci frigiditatem: ut dicitur primo metaphisicorum. Illud humidum illuc congestum deorsum fertur: factum sursum nix: vel grando: vel aqua fit. Sic etiam fit somnus spiritalis. Nam cum summa dignitas sit anime quod est capax summi boni: et summa utilitas eius sit deus in se habere et in ipso esse bonum ideo toto desiderio debet deum querere: qui promouet eum ad huiusmodi inuentionem eius et omnia euiare que elongant eum a deo: et hoc est spiritaliter euigilare. Sed multi in hijs dormiunt: quia cum possint summum bonum comprehendere: eo neglecto se occupant circa vilia et caduca transitoria. Quare hoc? quia eorum delectatio magis se tenet ex parte sensitiua quam intellectua. Delectabile autem apprehensum per sensum et imaginationem quasi de necessitate mouet concupiscentiam. et quod facit quod mouet ad malum: semper intra nos est: gloria vero quam querimus: extra nos est. Locus autem digestionis est appetitus sensitivus: qui aptus natus est recipere aliquas qualitates: quibus mediantibus fit rebellis vel obediens rationi. Et in hoc duplicem habet digerere cibum. scilicet cibum obediens et rebellis. Cibum obediens est originalis iustitia: que est habitus quidam supernaturalis coelestis homini: ut eum ordinar et respectu dei principaliter ut plene obediret. Deinde respectu sui ut perfecte faceret inferiores potentias se qui motus recte rationis et voluntatis. Deinde de respectu proximorum: ut redderet unicuique quod suum erat. scilicet debitam dilectionem. Sed cibum rebellis est iustitia originalis: que immediate fertur in obiectum sibi pueniens contra dictamen rationis. et hoc est sibi naturale: nisi refrenetur per habitum virtuosum vel per maximum conatus virtutum superiorum imperantium inferioribus. Ratio est: quod potentia naturalis circa naturale obiectum mouetur quantum potest nisi ab alio impediatur. Appetitus sensitivus est huiusmodi et hoc est signum nature deprauate: que semper prona est ad malum. Primus cibum habet euaporationes: que est desiderium eternorum in amore: que cognitionem preponit: sine qua esse non potest: eo quod opus ob-

iectum presentari ipsi voluntati ab intellectu. Secundus etiam cibum habet euaporationem que est concupiscentia terrenorum. Ipsa est enim vis motiua faciens tendere ad illicitum: et propter cecitatem malum culpe non precauet. Hinc est quod ruit in peccatum. Nam sicut vapor ad modicum parens cito enanescit: sic delectatio alliciens non satians cito transit. Cerebrum autem ad quod vtriusque cibi fit euaporatio: est liberum arbitrium: quod est anime rationalis potentia: que velle malum et bonum potest vtriusque discernens. Unde patet quod liberum arbitrium duo complectitur. scilicet intellectum quo discernimus: et voluntatem qua eligimus bonum vel malum. Et dicitur liberum quantum ad voluntatem: que ad vtriusque flecti potest. Arbitrium quantum ad intellectum: cuius facultas est discernere inter bonum et malum. Hic liberum arbitrium dicitur bene cerebrum: quia sicut cerebrum inter omnia membra corporis frigidissimum: sic liberum arbitrium vapores predictos habet in frigidare duplici consilio. scilicet rationis et sensualitatis. Consilium rationis est intellectus possibilis cum recta ratione dictante rectitudinem operationum. Consilium sensualitatis est facere contra id quod recta ratio dicit: et iudicat esse faciendum: et ab eius iudicio deuiat. Unde cum operatio confortatur recto dictamini rationis dicit sequi consilium rationis. sed cum deuiat ab ea: sequitur consilium sensualitatis. Unde quando vapor primi cibi fertur secundum desiderium superiorum: sursum ad liberum arbitrium frequenter in frigidatur. et hoc per subuersionem iudicii rationis. Hoc. n. iudicium semper nititur inspirata desideria impedire et sepius sub spe pietatis infundit virus impii tepiditatis. dicit nimis magnus est quod incipis: arduum quod proponis: mirabile quod facis: vires tibi non suppetunt: virtutes naturales deficiunt. Hijs oibus subiacebis: nisi ab inceptis abstineas: et comodo corporali amplius intendas. Hec est illa diabolica persuasio: que omnem deuotionem extinguens hominem in operibus reddit tepidum et somnulentum. unde tales excitat apostolus dicens. Surge qui dormis: et illuminabit te Christus. Quando autem vapor cibi qui est concupiscentia terrenorum fertur sursum: sine dubio ipsa in frigidatur. et hoc per intellectum possibilem cuius recta ratione dictante rectitudinem operationum sicut patet: quoniam aliquis reuersus in se et displicens sibi: in oibus malis que fecit cogitat respicere et re-

Sermo

dire a vita mala et carnali puerfatione: tunc talis concupiscentia in frigidatur et causat somnum. Nam sicut sopitus est quies et cessatio motus sensuum particularium: sic talis concupiscentia in frigidata facit hominem quiescere et delectari in opibus deuotionis securans eum de eterna retributione. **Psalmus.** Quia dederit dilectis suis somnum ecce hereditas domini. Tales enim suauiter dormiunt: quia in eis sensus exterior ligantur: et a suis actionibus suspenduntur. In his inuenitur diffinitio somni. Somnus est quies animarum virtutum cum intentione naturalium quiescentium virtutes animales. Auditus quod scit ne audiat ociosa. Visus ne videat vana. Gustus ne grauetur ebrietate siue crapula.

Olfactus ab odorum delectatione illicita. Tactus ab operatione mala. **Nota** quod status istius miserie paratur ad status celestis patrie: sicut somnus ad vigiliam duplici ratione.

Prima ratio est: quod sicut dormiens nihil potest clare cognoscere: sed platebras fantasmatum somniando discit. Quando autem euigilat: tunc perfecte et intuitiue cognoscit omnia: ita dum hic sumus per modum somni omnia obscure cognoscimus. Quando autem ibi erimus quasi euigilantes perfecte intuebitur. Sicut ait apostolus. Nunc cognosco ex parte: tunc cognoscam: sicut et cognitus sum. **I. corinthios. 13.**

Secunda ratio est: quod sicut homo dormiens perfecte delectari non potest: sed dum delectari se somniat: est in anxietate. Quando autem euigilat: percipit illam delectationem fuisse inanem. Ita hic delectamur quasi per somnum: quia nunquam reficimur quoniam cunctis voluptatibus insistimus sed languemus. quoniam euigilabimus: percipiemus istam delectationem fuisse penitus inanem. **Ysa. 29.** Sicut somniat esuriens se comedere: expergefactus autem vacua est anima eius. ita est multitudo gentium querens mundi delectationem.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de tempore surgendi a somno: et dicitur quod ita: quia omne tempus diuiditur in preteritum: presens et futurum. Preteritum est quod fuit et non est. Presens est finis preteriti et initium futuri continuati ad instans. Sed futurum est quod non est: sed erit. unde nihil remanet de tempore nisi nunc. Ratio: quia nunc nunquam potest accipi: ut finis et principium: quoniam cadat tempus medium. Huic autem nunc puenit multum iam: quia iam est per

futuri temporis prope nunc futuri temporis: ut iam faciam. Est etiam per preteritum prope nunc presentis: ut iam feci. Sed quia tempus cum sit possessio rarissima: debet esse carissima: ita rara est: quod duo momenta simul haberi non possunt: quia quicquid cito habet unum: alterum desinit. In ultimo. n. termino dicere solent homines se habere. 20. annos. et tunc desinunt habere. unde iam surgendum est a somno. Ideo dicitur ecclesiastici. 34. Conserua tempus et declina a malo. Sed mirum si horae non existant: sed venit quantum ad temporis ordinem: et nunc est quantum ad considerationis solitudinem.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est videre de salute nobis appropinquante: cuius dicitur. Proprius est nostra salus. Sed quia salus respicit merita: ideo occurrunt nobis quatuor conclusiones. **Prima** conclusio est quod homo propter peccatum incurrit duplicem merita. Una est spiritualium priuatio. Alia est naturalium vulneratio. **Primo.** n. priuatur spiritualia. scilicet virtutes et dona: quae sunt anime vestimenta et ornamenta. unde apocalypsa. 16. Beatus qui custodit vestimenta. id est merita omnium bonorum operum: quae precesserunt: in quibus frustra laborauerunt si admisit sum est peccatus. **Secundo** vulnerat naturalia: quia multe inferuntur plage ex peccato. **Primum** est error intelligendi quae est cecitas incognitiua. et hoc quoniam auferuntur spiritualia vltima: ita quod vident eterna supplicia quibus terreat: dei beneficia quibus alliciantur. **Secundo** est difficultas operandi. Bonum. n. aliquando retrahitur ex fomite: licet conetur ad faciendum. **Sapientia. 9.** Corpus quod corrumpitur etc. Quandoque a contraria consuetudine: quia plus potest diabolus in eos consuevit sunt peccare. Aliquando ex defectu gratiae. **Amos. 2.** reddidit leuia quae vident onerosa. **Matthaeus. 23.** Jugum. n. meum etc. Aliquando ex corruptione. **Corinthios. 2.** Corrupti sunt bonos mores. Sicut error figuratur peccitate: ita difficultas operandi per manus ariditatem.

Tertium est penitus ad malum: quod ex predictis est. Predicta. n. non solum impediunt facere bonum: sed etiam inclinant ad malum. Et hec penitus significat per curuatum. de qua **psalmus.** Adversus factus sum et curuatus sum etc.

Quartum est infirmitas male resistendi: quae predicta consequitur. Etenim sicut inualitudo corporis quae remanet post longas infirmitates

stare in labore non patitur: sic infirmitas male resistendi non potest stare contra temptationes. Hanc infirmitatem sequellam medici licet curen-
rent infirmitates: tamen non volunt. sed diu re-
manet post curationem. Deus autem in aiab⁹
curatis ea tolerare potest: ut patet in sacro Simo-
nis & iudei. 8. Quintum est impotentia ad
resurgendum: que contingit similiter ex causa p-
dicta: scilicet ex longa infirmitate: que dicitur
laguor: hec eadem figurat per paraliticum Mat. 9.
Sextum est vulnus: quod post omnium
gravissimum est: cuius dolor non cessat nec unquam
quiescit: qui est vermis conscientie: qui continue
et incessanter affligit: dicitur febris illa conti-
nua: quae verabatur filius Reguli. Iohannis
quarto. ubi dicitur quod incipiebat mori.

Secunda conclusio est: quod vulnus tanto cu-
ratur difficilior: quanto penetrat profundius:
quod autem sinitur quasi in superficie cutis facile
curatur. Hoc autem declaratur per triplicem pro-
gressum peccati. Primus patet: quod pecca-
tum progrediens incipit a cogitatione: ex qua
sequitur delectatio: et quasi in superficie est vul-
nus. Deinde fit morosa delectatio: de qua tra-
hitur ad consensum: de consensu ad opus: de
opere in consuetudinem operandi: et sic pro-
fundatur vulnus. Prover. 18. Impius cum
in profundum venerit peccatorum contemnit: et
sequitur eum ignominia et opprobrium. Se-
cundus progressus peccati attenditur exterius
scilicet de visu ad factum gradatim: de visu mu-
lieris ad colloquium: de colloquio ad frequen-
tiam: de frequentia ad contactum: de contactu
ad osculum: et tandem ad consumationem flagitii.
Tertius progressus attenditur secundum gene-
ra peccatorum: de minori ad maius: secundum quod ali-
quis non reputat venialia peccata: non attendens
quod occasione eorum potest incidere in mortalia.
Unde poeta. Laue minima ne forte subrua-
ris arena. Sic de delectatione potus in ebrie-
tatem: de qua in maius peccatum: sicut patet
in Iob: genesis tertio.

Tertia conclusio est: quod christus venit ut sal-
uator pius: ut humanam naturam tot vulne-
ribus sauciatam repararet. Quod patet. Vide-
mus enim quod sanatio naturalis fit dupliciter.
Primo totaliter ab intrinseco: quando a sola
virtute naturali sanatur. Et quandoque ab ex-
trinseco et intrinseco simul: ut quando opera-
tio nature iuvatur exteriori beneficio vel me-
dicamine. Quod autem ab extrinseco totaliter

curatur non contingit. Habet autem in seipso
principia vite. Et quibus sanitas causatur in
ipso. Natura autem humana tot vulneribus
sauciata: sine extrinseco iuvamento non pote-
rat reparari. Unde saluator assumens nostra
rum penalitatem defectus: non defectus per-
sonales: nec culpabiles: sed naturales opera-
batur salutem in medio terre. Et hos defectus
non habuit ex necessitate nature: sed assump-
psit voluntarie: alias eius natura fuisset vicia-
ta. Et ideo talibus defectibus fuit miraculose
subiectus. Ratio huius: quia christus ad
hoc assumpsit naturam nostram: ut deperdi-
tum per Adam mereretur in ea reparari. Ta-
le meritum consistit: et in tolerancia passionum
et defectuum. Item christus fuit minister
iustitie: ideo non debuit assumere defectus qui
sunt via ad culpam. Item ille qui venit re-
dime totam naturam humanam sine defe-
ctione persone: ille debuit assumere defectus
respicientes totam naturam: et non illos qui
respiciunt distinctas personas. Item nec
defectus qui contrahuntur ex necessitate: hoc
est ex vino vel corruptione nature. In christo
enim non fuit vinum. Item anima christi con-
iuncta fuit verbo: igitur debuit voluit: et po-
tuit nos saluare. Unde psal. Opatus est salu-
tes in medio terre. id est in assumpta humanitate.
Quarta conclusio est: quod ista salus est no-
bis prope in quadruplici differentia. scilicet gene-
ris affinitate: loci vicinitate: familiari cari-
tate: et temporis breuitate. Primo est no-
bis prope generis affinitate. Caro enim et fra-
ter noster est. Ista autem propinquitas est ma-
teria gaudij propter duo. Primo quod per
ipsum humana natura est ineffabiliter subli-
mata. Quid enim sublimius fieri poterat hu-
mane nature: quam deo coniungi in unitate perso-
ne? In hoc enim extulit super angelicam di-
gnitatem. Secundo quod nobis in ista affinita-
te beatitudo est possibiliter preostensa: quia ex
eo quod possibile fuit humanam naturam uniri verbo
in unitate persone: ostenditur possibilitas unio-
nis ad deum actibus beatificis adipisci. Hu-
mana enim natura quam deus omni creatu-
re etiam angelicis preferebat: dignitatem istam
amisit per peccatum. Sed per hanc propinqui-
tatem est super omnem creaturam etiam angelicam
sublimata. Munus enim angelos apprehendit:
sed semen Abrahe: ut ait apostolus ad hebreos. 2.
Est nobis prope loci vicinitate. et hoc ipsum ad

Sermo

pñtiam sacramentalem. vnde Matth. ultimo
Ecce vobiscū sup omnibus diebus. Totus
enim mundus nec sciisset: nec ausus fuisset
petere quod ipse gratuita pietate nobis de-
dit: scilicet suam presentiam corporalem.

Tertio est nobis prope familiari caritate.
Non enim poterat assignari melior ratio di-
vine incarnationis: q̄ vt dilectionem quam
ab eterno habuit deus: nobis cōmunicaret:
vt sibi vicissitudinem dilectionis impendere
mus. Quid. n. amabilius: q̄ reamare aman-
tem? Et ideo ista p̄pinq̄uitas incarnationis
maxime apparet in accēssione amoris spiritus
sancti in cordibus fidelīū: cūm non sit melior
ratio q̄ caritas diuina. Hanc enim familia-
ritatez meretur sola innocentia: in cuius signū
in exordio natiuitatis sue: innocentes pueros
voluit sibi associare: offendens in puritate in-
nocentie p̄fectam p̄formitatem ad ipsam: quia
omne aliud diligit sibi simile. vnde sapiē. 6.
Incorruptio p̄mūz facit esse deo. **Q**uar-
to est nobis p̄pe t̄pis breuitate: q̄tum ad ad-
uentum ad iudiciū. et hoc tripliciter. Est. n.
prope omnibus vniuersaliter ad eorūz discre-
tam examinationem. Ia. 4. Ecce iudex ante
ianuam assidet. **S**ecūdo est p̄pe peccatorū
bus ad eorūz p̄demnationem. Ysa. 3. Olula
te quia p̄pe est tempus dñi. **T**ertio prope
est iustis ad eorūz remunerationem. Ysa. 46.
Prope feci iustitiaz meā: et nō elongabit: et
salus mea nō morabitur. Dicit. n. p̄pe feci:
nō semp fuit p̄pe iustitia. s. mercedis reddēde
Ante incarnationez nullus q̄tumcūq̄ iu-
stus: mercedez illā recipiebat: sed in incarna-
tione et passione fecit eam p̄pe. Ideo dicitur
ephe. 2. Qui ante eratis lōge: facti estis p̄pe
in sanguine xp̄i. Dicitur igitur bene. Pro-
pior est nostra salus etc.

Quarta p̄sideratio.

Quarta p̄sideratio est videre de pro-
fectu quez efficit in nobis p̄sentia sa-
lutaris: dicens. Nox p̄cessit. Et sunt
due. **P**rimus docet nos resp̄uere statum
mundi: qui per noctem significat propter tria
Itaq̄ sicut in nocte errant viatores: q̄ deficit
eis lux: que viam ostendit: sic oēs qui in mun-
do sunt. Et hoc frequenter: quia est tenebro-
sus: q̄ lux iustitie non lucet eis. Sapiē. 5.
Errauimus a via veritatis: et lux iustitie nō
luxit nobis. **S** peccator nox est tuus status.
Nescis ergo quo vadis. Ioba. 12. Qui am-

bular in tenebris: nescit quo vadat: quia ibi
vbi dicitur. Nescio vos. **S**ecūdo in no-
cte frustratur labores: quia sicut quicquid in
tenebris operatur: minus bene fit. sic quicq̄
in tenebris et nocte huius mūdi etc. Iob. 9.
Venit nox: in qua nemo operari potest.

Operantur quidam: sed parum proficiūt
quo ad premium vite eterne. vnde Luc. 5.
Per totam noctē laborantes nihil cepimus

Tertio in nocte augmentatur dolores in-
firmorum. Vt nam si sciremus in nobis spi-
rituales dolores nostros p̄siderare: qui in no-
cte huius mundi sunt. vnde de hoc Iob. In
nocte os meum perforatur doloribus: quod
fit in coruisione p̄scientie cum consideramus
nos tam multipliciter corruiere: nunc verbo:
nunc facto. Et inde doleremus: vt ossa no-
stra. i. vt fortiora que sunt corda doloribus p̄-
forarentur. Talis vox p̄cedit die appropin-
quante. **S**ecūdos est: q̄ facit beatitudinē
adipisci: que per diē nobis innuit. et hoc me-
rito. **P**rimo q̄ ipsa est eterna: quia nulla
nocte interpolat. Ysa. 6. Non occidet sol vl-
tra: q̄ dominus est in lucem sempuēnam.

Secūdo morte interueniēte nō subripit
Istud seculum lz semper duraret: per morte
nobis subriperetur. Psal. Quis est homo q̄
vivet et non videbit mortem etc. i. q̄ felix?

Tertio nullis temptationibus inquietat.
Ephe. 5. dicitur. In presenti redimētes tem-
pus: q̄m dies mali sunt. i. pleni temptations
bus. **P**rimo Iob. ultimo. Adūsus in ma-
ligno positus est. In presenti enim frequēter
sponsa ingetat: sed tunc erit in pace. Ysa. 62.
Electi mei nō laborabunt frustra. **Q**uar-
to dissensionibus non perturbatur: sicut p̄e-
sens dies. de quo Ysa. 37. Dies tribulatio-
nis quātum ad bella: et angustie quantum ad
particulares dissensiones. **C**orrectionis quā-
tum ad egritudines. famis: et t̄pestatis blas-
phemie q̄tum ad subsannationes. **A**d alorū
dies hcc. sed erit dies illa in pace et p̄cordia.

Ysa. 65. Exultabo in iherusalem: et gaudebo
in populo: et non audiet in eavor sictus vltra
et vox clamoris. Psal. Qui posuit fines tuos
pacē. **Q**uinto nullis amaritudinibus asp̄-
getur. Apoca. 27. Et mare iam nō est. i. erit
amaritudo p̄sens. De qua dicit Matth. 7.
Sufficit diei malitia sua. **S**exto nullo re-
dio molestabatur: q̄ nihil videbitur ibi quod
displiceat. et nihil optabitur quod nō habeat.

Psal. Qui replet in bonis desiderium tuum.
C Septimo nullis solitudinibus occupabit
 sicut mo. De quo matth. 7. Nolite solitari
 anime vestre. Sed in die illa non oportet
 bit aliquem solitum esse de aliquo: quoniam deus
 erit omnia in oibus: ut dicitur. I. corin. 14.
C Octavo exercitium sine labore decorabit.
Apoca. 14. Amodo iam dicit spiritus: ut re
 quiescant a laboribus suis. quod nunquam est in
 presenti. Homo natus de muliere. Vel dic
 q. scdo facit nos gratiam adipisci: que p. diez
 intelligitur. Tempus aut gratie a xpi resurre
 ctione incepit ad imitationem: ut Ro. 6. Ut
 quomodo resurrexat xps a mortuis per gloriam
 patris ab omni pena: ita et nos ab omni cul
 pa resurgamus. Et bene dicitur dies: q. an
 te illam horam fuit. Sol enim absconditus erat
 sub terra. Veniente autem sole iustitie: ortus
 est dies gratie. Et nota q. tempus gratie dicit
 dies propter quod. **C** Primo propter clarita
 tem. Natura enim claritatis est ostendere tur
 pitudinem rerum: que in tenebris latitabant
 et ea vitare. unde Jo. Qui ambulat in die. s.
 gratie non offendit: quia lucem huius mundi vi
 det. Si autem ambulaverit in nocte: offendet:
 quia lux non est in eo. **Ephe.** 5. Eratis autem
 tenebre: nunc autem lux in domino: ut filij lucis am
 bulate. fructus autem lucis est in omni bo
 nitate: et sanctitate: et veritate. Probantes q.
 sit beneplacitus deo. et nolite communicare opi
 bus infructuosus tenebrarum. Adagis autem
 arguite que in occulto sunt. **C** Scdo propter
 secunditatem. Sicut enim terra est sterilis nisi
 irrigetur aqua: ita anima nostra nisi roretur gra
 tia. que singula nostra opera facit meritoria:
 et vita eterna p. digna. unde puer. 4. Iustorum
 semita. s. operationum virtuosarum quasi lux
 splendens. s. meritorie per gratiam: semper cre
 scit usque in perfectum diem. s. merendo vitam
 eternam. **C** Tertio propter exprofectionem
 quia habet animam excitare a somno. Illi enim qui
 sunt sine gratia: dormiunt. s. in vanitatibus mu
 di: que delectant ad modum somni. **Psal.**
 Dormierunt somnum suum. et anima exi
 stens in gratia: et si sit mundo p. opita: est vi
 gilans tamen ad eterna. unde Ro. 13. No
 ra est tam nos de somno surgere. **C** Quar
 to quia sicut in die rerum veritas apparet: ita
 in tempore gratie. **Joelis.** 4. Iuvenes vestri
 visiones videbunt. **C** Quinto quia sicut in
 die ambulant homines: et faciunt dictas: sic in

tempore gratie ambulate dum lucem habe
 tis. **Primo** Johannis nono. Operamini
 dum dies est.

Quinta consideratio.

Quinta consideratio est quomodo pote
 rit hec dies adipisci. Et dicit q. sola
 honestate: quia honestas est virtuosa
 operatio cuius oppositione mox respuens vitia in
 se et in alio intuitu dei. Ratio est: quia beati
 tudo premium est virtutum. unde non adipi
 scitur beatitudo nisi per virtutes: sed cum ho
 nestas sit virtutibus mediatrix. Quare et.
 Interdum tamen ut innuit descriptio hone
 statis: honestas consistit in quatuor opibus.
C Primum est declinatio mali. s. peccati cui
 dicitur. Respuens vitia: peccata. s. que sunt
 opera tenebrarum: quia tenebre exteriores in
 ducunt tenebras interiores: et perducunt ad te
 nebras inferiores. unde sapie. 9. In fraude
 circumvenientium affuit illi: ne. s. deceptus pec
 caret. et sic honestum fecit illud. unde dicit in
 textu. Abijciamus opera tenebrarum. ubi no
 ta q. quinq. abijcere debemus. **C** Primo
 temptatoris astutiam. **Jaco.** 5. Resistite dia
 bolo: et fugiet a vobis. **C** Secundo carnis
 concupiscentiam per penitentiam mortificatio.
Trenorum. 2. Virgines iherosolites accende
 sunt facis: abiecerunt in terra capita sua.
C Tertio terrenorum affluentiam. **Ysa.** 31.
 In illa die abijcet homo ydola auri sui et ar
 genti. Quarta enim est fm apostolum: ydo
 lorum servitus. **C** Quarto propriam volun
 tatem se perfecte humiliando. **Psalmista.** Ele
 gi abiectus esse in domo dei mei. **C** Quinto
 peccati omnem imunditiam: ut in proposito.
 Abijciamus et. **C** Secundum est operatio
 boni: quia dicit q. honestas est virtuosa opa
 tio. Sciosus enim quantumcumque compositus
 in exterioribus: non debet reputari honestus.
Sapientie. 8. In operibus manuum illius ho
 nestas sine defecatione. unde dicit. Et indua
 mur arma lucis. Vbi nota q. virtutes dicun
 tur arma propter sex usus armorum. **C** Pri
 mus est ad exercitationem: ut in torneamen
 tis. Et hoc in adolescentia. Licet enim homo
 ab hostibus tunc non impugnetur: tamen de
 bet ea assumere: ne imminente necessitate non
 habens istorum armorum consuetudinem: co
 gatur ea deponere. unde ephe. Assumite ar
 maturam dei: ut possitis resistere in die malo
C Secundo ad cautelam: ut hostes cauea

Sermo

mus. Solent enim homines in terra hostili esse armati: licet a nemine impugnentur: et maxime quando timent de produtione.

Cum igitur aduersarius noster proditor est: et calide nobis insidietur: debemus semper esse armati. scilicet virtuosa operanone. Vnde Iheronimus. Semper aliquid boni operis facito: ut te diabolus inueniat occupatum.

Non enim facile capitur a temptatione: qui bono vacat exercitio. **T**ertio ut hosti resistamus. **3a.** 4. Resistite diabolo: et fugiet.

Quarto ut bona nobis a deo data pacifice possideamus. **Luc.** 12. Cum fortis armatus custodit etc. Et hoc est nobis necessarium. **Da** bitamus enim inter latrones: qui conantur nos spoliare. **Luc.** 20. Non quidam descendeat etc.

Quinto ut bona perdita recuperaremus. **Ista** namque sunt arma: quibus regnum celorum vim patitur: quibus armati filii israel ascenderunt de Egypto in terram promissionis.

Ero. 13. **S**exto ad ostentationem: ut ipso iam deuicto: ei terrorem incutamus. Etiam ad ostentationem contra inimicos domini: ut ostendamus nos esse de exercitu suo. **Secundo**

corin. 6. In omnibus exhibeamus nosmet ipsos etc. Contra illos quos alij armis inuenit armatos: quorum arma confringet et scuta comburent igne.

Tertius est exteriorum morum spoliatio. **1. thessa.** 4. Boneste ambuletis ad eos: quia foris sunt. scilicet per exteriorum morum compositionem. Et ideo quia compositio morum deordinatur in carnis concupiscentia. id est peccatorum lasciuia in iniusti sententia: ideo

utilis honestas est: quia per eam carnis lasciuia reprimitur. **Ecclesiastici.** 31. Vigilia honestatis tabefaciet carnes.

Secundo per eam peccator corrigitur. **Ecclesia.** 13. Modus super se tollit: qui honestiori se comunicat.

Tertio iustus in bono confirmatur. vnde dicit **Eleazarus.** 2. machabeorum. 7. Adolescentibus exemplum forte relinquendo: propter quod pro gratissimis legibus honesta morte perfungar.

Et ideo. 4. consequenter per eam regnum celorum acquiritur. **Sapientia.** 10. Ostendit illi regnum dei: honestauit illos in laboribus.

Quartum est in hijs omnibus recta intentio. Sine hac honestas enim ficta est: et non vera: propter quod primo **corin.** 13.

Omnia honeste et secundum ordinem fiant: ordinando videlicet omnia inter se ad finem debitum qui finis est beatitudo.

Hoc enim patet in operibus quatuor virtutum. **P**rimo temperantie. Qui enim vult seipsum honeste custodire: oportet eum parce vivere. scilicet parum comedendo. **Ecclesiastici.** 31. Vigilia honestatis tabefaciet carnes: et cogitatus illius auferet somnum.

Item oportet eum insistere continentie. vnde apostolus sciens honestatem maximam esse in continentia: que est si non in precepto: saltem quoniam liceat uti coniugio.

Mortatur ad eam apostolus ex consilio primo ad **corin.** 7. dicens. Que nuptia est cogitat quomodo placeat viro. Porro hec ad utilitatem vestram dico: non ut laqueum vobis iniiciam: sed ad id quod honestum est: et facultate prebeat sine impedimento dominum obsecrandi

vnde licet carnem nostram diligamus: tamen non est sibi nimis indulgendum. vnde **Seneca.** Honestum ei vile est: cui corpus nimis carum est.

Secundo prudentie. **Sapientia.** 8. Immortalis est in cogitatione sapientia: et in amicitia illius delectatio bona: et in operibus

manuum illius honestas sine defectione. Quod vacandum est sapientie. **Seneca.** Nullus mihi per otium dies exit: partem noctis mihi vendico: non vaco somno: sed succubo: et oculos vigilia fatigatos cadentesque in opere detineo.

Tertio fortitudini et sapientie. Honestum est enim eos maxime qui vacant scripturis: paratos esse: ut capite exponant per veritatem: sicut **Eleazarus.** 2. machabeorum. 7.

Adolescentibus exemplum ut supra. **Q**uarto iustitie. **Secundo** **corinthiorum.** 12. Omnia honeste et secundum ordinem fiant in nobis. Iustitia enim ordinat hominem: ut reddat unicuique suum.

Hoc autem est: quando ad id quod supra nos ordinati sumus per contemplationem ad id quod iuxta nos per delectationem: ad id quod infra nos per abdicationem et contemptum

In nobis autem per rectam intentionem: et de coram conuersationem: ut in die honeste ambulemus.

Dominus aliquos.

oia iudici
est indic
ut in m
plex est
Aliud e
nus qu
dam ex
lia iud
uenire
quia t
no vi
signifi
ducere
signa
tur. E
ris pre
confid

Euangel
tus m
um di
cium:
ca. 1
bere l
ut vid
finis t
um t
tem t
no: f
tur: z
cium i
tur m
Salu
uentu
dicat d
retribu
neom
tentia
facto a

Dominica sc̃ba aduentus: vel prima fm
aliquos. Sermo secundus de euangelio.

Runt signa
in sole: luna ⁊ stellis: ⁊ in
terris pressura gētū ⁊c.
Luc. 21. Sicut dicit glosa
sup illo verbo psal. Qm̃

oia iudicia eius in spectu meo. **D**uplex
est indicium dei. Quoddam est particulare
vt in morte. Aliud vniuersale. Et illud du-
plex est: scilicet manifestum in die iudicii.
Aliud occultum in presenti: quia hic domi-
nus quosdam eligit: quosdam reprobat: quos-
dam extollit: quosdam depumit. Sed quia ta-
lia iudicia in conspectu cordis non possunt p-
uenire: nisi manuducantur quibusdam signis
quia fm̃ Augustinum: omnis nostra cogni-
tio vtitur quibusdam signis ducibus in sua
significata. Unde euangelista volens nos
ducere in cognitionem iudiciorum: premitit
signa tanq̃ prestigium iudiciorum: vt dica-
tur. Erūt signa in sole: luna ⁊ stellis: ⁊ in ter-
ris pressura gentium ⁊c. vbi occurrunt due
considerationes.

Prima consideratio.
Arca primam considerationem que
est de huius euangelij positione.

Nota q̃ aliqui reprehendunt hoc
euangelium legi in prima dominica aduen-
tus moti ista ratione: quia cum hoc euangeli-
um dicat de secundo aduentu scilicet ad iudi-
cium: ideo non deberet legi in prima domini-
ca. Alij autem dicunt hoc euangelium de-
bere legi in hac dominica moti hac ratione:
vt videlicet inducamur ad amores dei: qui est
finis totius scripture. vnde ait sapiens. De
um time. hoc est omnis homo. Per nihil au-
tem timor dei tantum incutitur generi huma-
no: sicut per finale iudicium: quo mali terreni
no: sicut per finale iudicium: quo mali terreni
tur: ⁊ boni consolantur. Sed quia tale iudi-
cium in hoc euangelio nobis exprimit. Igi-
tur merito debet legi in prima dominica.

Salua reuerentia vtrouq̃ ambo iuste mo-
uentur: quia cum hoc euangelium non solus
dicat de aduentu ad iudicium: vbi fient iuste
retributiones premiorum: aperte declaratio-
nes meritorum: ⁊ irrevocabiles rationes sen-
tentiarum. sed etiam de aduentu ad carnem:
facto a tali iudicio: scilicet trinitatē. de quo est

miseratio miserorum: liberatio captiuorum:
⁊ etiam restitutio prescriptorum. sed etiam de
aduentu in mentem: qui acquiritur per iudi-
cium proprium suis ipsius: per quod fit consci-
entie mundatio: mentis sanctificatio: ⁊ etiam
meritorum cumulatio. Et ideo non solum in
vna dominica: sed per totum aduentum pos-
set legi. Congruentia huius posset assignari
Nam taliter de rebus debet primo fieri nar-
ratio: qualiter se obiective primo intellectui re-
presentant. Sed hoc euangelium representat
se expositiue primo comuniter applicabile ad
hec iudicia diuersa intellectui primo ⁊ per se:
quia intellectus primo ⁊ per se intelligit ipm̃
vniuersale ⁊ conueniens cui singulari: vt in-
cludit naturam vniuersalis: ⁊ ab ipso desen-
denti per rationem propriam superaddita ra-
tioni vniuersalis. vnde hoc euangelium vt
pertinere existens sub generalibus conditio-
nibus. representat se primo ⁊ per se: vt sic pri-
mo est legendum ⁊c. vt patet in vidente a lon-
ge. Nam illud quod videtur: certum est q̃
est substantia. Deinde per motum progressi-
uus q̃ est animal. deinde q̃ homo. deinde q̃
Petrus ⁊c. vnde secundo posteriorum dicitur.
Vniuersale est quod dum intelligitur. s. pri-
mo ⁊ per se. Hoc dico propter singulare: q̃
etiam intelligit per reflexionē ad vniuersale.

Sec̃da consideratio.

Arca secundam considerationē que
est de diuersa expositione. Nota q̃
tripler est aduentus christi.

Primus est ad homines per visibiles na-
turam. **S**ecundus est in homines per in-
visibilem gratiam. **T**ertius erit ad iudici-
um per inflexibilem iustitiam. Et fm̃ hoc hu-
ius considerationis tres sunt partes.

Prima pars.

Arca primam partem est notandus
q̃ primus aduentus. s. in carne est
propter decretum trinitatis iudicium
celebrantis. vnde dicitur q̃ in superiori ihe-
rarchia beatissimē trinitatis fuerunt ab eterno
quatuor decreta celebrata. Quorum primum
fuit: qualiter ciuitas eterne patrie edificaretur:
⁊ fuit decretum q̃ angelis tanq̃ nobilissimis
ciuibus inhabitaretur. Et quia deus preuidit
aliquos eorum ruituros perpetuo: ⁊ sic rema-
neret ciuitas damnificata. **T**erc̃ secundum
decretum fuit: qualiter ciuitas illa repararetur
Et fuit ordinatus q̃ crearent homines ⁊ assu-

Sermo

merentur ad angelicos ordines: unde ceciderunt lapsi. Et qz deus preuidit qz homines in Adam peccaturi erant: ac per hoc priuandi ciuitate illa. Ideo fuit tertium decretum de reedificatione trinitatis. scilicet. virum melius esset angelos reducere: an hoies redimere. In hoc ergo conflictu materia dei nostra aduocata pro nobis iudices interpellauit. scilicet. nostram redemptionem expedire propter quatuor rationes.

Primo vt totius trinitatis beniuolentia erga nos monstraretur. Signum magne dilectionis est qm magnum factum sit pro alio. unde aplos. Propter nimiam caritatem suam quam dilexit nos deus: filium suum misit in similitudinem carnis peccati. **S**ecundo ne humana natura cuius casus erat iam priuatus: totaliter amitteretur: cum non posset redimi per puram creaturam: quia quicquid habet: debet homo. Ideo dicit aplos qz xps uenit in mundum peccatores saluos facere. **T**ertio vt ruina angelica ab eterno preuisa: repararetur. qd fieri non poterat: nisi per mediatorem. **Q**uarto vt humana natura ad salutem deduceretur.

Nam trinitas beatissima prouidit qz angeli obstinati essent: et pueri non uellent. Stabat contra hoc diuina ueritas: proponens hois transgressionem: et late sententie ueritatem: et firmitatem: quia saluator dicit. Celum et terra transibunt etc. Dumqz illa allegaret et ista repelleret: neutram uoluit depellere iustus iudex: qz misericordiam et ueritatem diligit deus. Et qz difficile est uidere modum per quem homo posset debite redimi: fuit factum. **Q**uartum decretum: vt misericordiam supereratalia ret iudicio: nec remisit peccatum gratis: nec mutauit sententiam mortis: sed filius q est sapientia patris: p hoie sententiauit ipm posse redimi: lz non per se: saltem per alium: dando p pretio redemptionis aliquam puram creaturam: qz nullus obligat ad impossibile: sed eius redemptionis fuit p se impossibile. Igitur debebat fieri per alium. Hoc autem probat per aliquam mediam. **P**rimus est: qz nullus debite redimitur de iniuria facta: nisi in tm detur: inquam tuam danum danificauit. Offensio fuit infinita qz offensus dignitas infinita. sed infinitus pretius reddere est boi impossibile. Igitur etc.

Secundum est primum: quo quis redimitur: dicitur esse tm in bono: qm fuit in malo peccatus. a quo redimimur: alioquin non esset equalis commutatio. **T**ertium est: qz nullus potest alicui

satisfacere p alio de eo qd ipsemet dicit. **D**es enim sumus debitores. **Q**uartum est pretium quo qd iuste redimitur: dicitur hinc aliquam equalitatem valoris cum redemptio. Nulla autem creatura equalitatem toti humane nature. Quibus uisus pater et sps sanctus sententiauerunt qz filius daret semetipsum p pretio redemptionis humane nature: et ipse filius grater hanc determinationem suscepit. et sic fuit eius missio ab eterno de necessitate tractata. Et ideo dicit aplos Ro. 9. qz xps est predestinatus filius dei in uirtute ex resurrectione mortuorum. Prius autem aduentus in carnem et redemptionis humane nature signa premitit euangelista dicit. Erunt signa. Sol iste est mens eterna vel intellectus diuinus: in quo sex precesserunt signa. **I**n primo signo uoluit suam bonitatem creaturis coiccare non solum ad intra: sed etiam ad extra: qz in Dionysium: natura boni est qz sit suipsius boni coicatus. **I**n secundo signo uoluit creaturam rationalem fore: que posset particeps esse istius bonitatis. **I**n tertio signo preuidit deus totum humanum genus in primo parente lapsurum. **I**n quarto signo uoluit ipsum ex speciali cõdecencia reparare. **I**n quinto signo uoluit merita singulorum et demerita approbare vel reprobare. **I**n sexto signo uoluit malos damnare: et bonos saluare quod patet in Augustinum. Omnia que uisibiliter ad oculos nostros foris produnt: de summa et inuisibili aula dei procedunt. Omnia ergo que fiunt in creaturis: ex dispositione preuia de mente dei procedunt. vel sic. In sole leguntur tria signa fuisse. scilicet. statio tpe Josue. Io. cap. 10. Retrocessio tpe Ezechie. Ysa. 38. Reuersus est sol decem horis Obscuratio in xpi passione: qm uir eclypsim passus est. Mat. 27. Iste sol est xps. Adalachi. ultimo. Orietur uobis timentibus nomen meum sol iustitie. Et merito dicitur sol xps: qz sicut sol illuminat: attrahit: et calefacit: et fecundat: sic xps illuminat lumine ueritatis in predicatione. Calefacit in sua passione calore caritatis. Attrahit in sua resurrectione et ascensione spe felicitatis. Tunc enim ostendit qz spes non fuit inanis. fecundauit in spiritus sancti missione. Iste sol obscuratus: qz diuinitas in carne uelata. Apocal. 6. Sol factus est niger: quasi saccus in quo pater posuit omnes thesauros. sed in passione conuersus: thesauros super nos recordatos effudit.

Secundus

7

du. Psalmista. Confidisti sacrum meum. **E** Secundo iste sol statit affixus cruci per diuinitatem in offractione humanitatis: ut de hostibus triumpharet: ut deum patrem nobis placaret: ut diem diuine gratie et diuine glorie continuaret. Josue. 10. Stetit sol in medio celi. i. xps in aere pendens. **T**ertio iste retrocessit in resurrectione et ascensione. vnde Jo. 16. Eriui a patre et veni in mundum. et iterum etc. Luna dicitur ecclesia. Nam sicut luna non habet lumen nisi a sole: sic ecclesia solum habet a xpo influentiam gratiarum. vnde Jo. 6. Ego sum lux mundi. **I**n hac luna quatuor signa apparent. **P**rimum est quod aliqui luna obscuratur in inferiori parte et clarescit in superiori: sic ecclesia quanto magis accedit ad xpm: tanto magis in inferioribus per adrenuntiationem temporalium obscuratur: et in superioribus clarescit per contemplationes. **S**ecundum est quod aliqui obscuratur etiam in superiori parte quod fit quando nubes interponitur. sic homo obscuratur in intellectu: maxime quando nubes temporalium vel peccati sibi opponit. **T**ercium. **Q**uod posuisti tibi nubem ne transiret omnino. **T**ertium est quod quando eclipsatur. quod fit quando terra interponitur inter solem et lunam. sic homo eclipsatur: quando terrenorum amor interponitur inter deum et ipsum. **Y**sa. 13. Sol et luna obtenebrati sunt. **Q**uartum est quod quando fit rubra. quod fit quando magis descendit: sic reuera homo rubescit sanguine carnalitatibus: et priuatur lucido honestatis: quando per affectum descendit ad terrena. **L**una dicitur etiam maria: in qua erant quatuor signa. **P**rimum est ipsius cum sole coniunctio. i. quando fuit amicta sole in conceptione filii. **A**pocal. 13. Quod fuit mirabile cum fuit in diuersis et multum distantibus circulis. **S**ecundum est solis intra lunam visus absconditus: cum virgo circumdedit virum. **I**here. 13. Quod fuit valde nouum: cum sol sit multo maior luna. **T**ertium est solis de luna gradatio. quod fuit magni signum. **Y**sa. 7. Ecce virgo concipiet. **Q**uartum est lune statio. ipsa sola tunc in fide fuit statio marie: cum oēs alij pariterentur a fide retrogradationem: quod sol et luna steterunt. **A**bacuch. 4. Stelle sunt membra ecclesie: que lumen fidei receperunt. Nam stelle inter alia corpora sunt pulchrioris apparitionis: sunt irradiationis luminis in orbe purioris existentie: sunt ab omni mixture con-

trarii elongate: et claritatem sibi mutuo communicant: et sunt potius influentie. **E**fficiunt. n. mirabiles effectus in inferioribus istis. Sic fideles illuminati. Sicut enim virtus et lumen stellarum influit ad elementorum conciliationem: ad inimicorum defensionem: ad viuendum vegetationem: ad nauigantium directionem: sic beatorum intercessionibus peccatores inimici iustitie ad penitentiam reducuntur. **D**emonos veritatis aduersarii fugiunt imperfecti perficiuntur: et in periculis mundi diriguntur. **I**n hijs etiam erunt signa. **P**ercutuntur. n. dolore in peccatione: obscurantur pudore in confessione: stant perseverantes in satisfactione: et sic redeunt ad statum pristine gratie obtenta perfecta absolutione. **A**pocal. 8. Percussa est tertia pars stellarum. quod vix tertia pars hominum dolore contritionis percutitur pro peccatis. Etiam in terris pressura gentium. **P**er terram intelligimus illos qui sunt terreni et carnales. **I**n hijs tria erunt signa. i. pressura gentium pre confusione sonitus maris et fluctuum: que tria referuntur ad tres temptationes. i. carnis: mundi: et diaboli. **A**d temptationem carnis pertinet: quod dicitur pressura gentium. **G**entes. n. sunt primi motus et appetitus brutales secundum gloriam. **P**ressura igitur gentium est infestatio carnalium motuum: quorum turba opprimit nos ad concupiscentiam oculorum sumendo. **A**d mundanam cupiditatem spectat: quod dicitur pre confusione sonitus maris. **A**mare. n. mundus: sonitus maris: tumultus mundi et tribulationes: et fere mergunt nauem ecclesie. **A**n de **A**mar. 8. **A**mor magnus factus est. **A**d superbiam vite respicit quod dicitur. et fluctuum. **E**latio fluctuum designat elationes maris. **L**uc. 8. fluctus spumosi etc. Sicut spuma cito transit: sic et fastus superbie cito euanescit. **F**luctus eleuantur: et depumuntur: et extenduntur et retrahunt: sic in fluctibus designantur quatuor affectiones. **I**nquantum eleuantur: significant aie inanem letitiam. **I**nquantum depumunt: metus tristitia. **I**nquantum retrahuntur: animi timorem: quia timor secundum gloriam. **J**ob. 1. est fuga animi: ne perdat quod amat. **I**nquantum etiam extendunt: significant desiderium sine spe: quod fit concupitum. **D**e due affectiones. i. timoris et spei ponunt: cum dicitur. **A**rescētibus hominibus. vnde sicut securitas reficit mentem: sic timor arescere facit. vnde cor

Sermo

hominis est sicut fenum quod cito arefcit. vnde psalmista. fiant sicut fenum. Expectatio pertinet ad spem: que etiam arefcere facit. quod fit qui oppressus nondum tribulationibus expectat tribulationem: cum nimis differat affligit aiam. Proverbiorum. 13. Spes quod differit reficitur.

Item qui ex toto aufert: tunc magis arefcit: quod nulla spe reficitur. Adare ergo est mens reprobi. Ysa. 19. Arefcit aqua de mari. vnde dicit. Que superuenient vniuerso orbi: non quod superueniant bonis et electis: sed tamen reprobis: qui per orbem accipiunt. Sequitur. Nam virtutes celorum mouebuntur. Hic ostenditur quod affectus non solum fit in malis: sed etiam in bonis. vnde per celos intelligunt electi: quorum virtutes mouebuntur. sed aliter quam virtutes malorum: que mouebuntur motu corruptionis: vtpote in quibus fides ex toto deficiet. Similiter spes et caritas non solum tepescit: sed etiam frigescit: vt Matth. 24. dicit. Et patientia victa cedit. Sed virtutes electorum mouebuntur motu diminutionis: non ita quod ex toto deficiat fides: sed erit sicut de lumine candelae: que videtur statu alicuius extingui et non extinguitur. Similiter caritas tepescet a primo seruiore: sed non ex toto refrigescet. Item patientia fatigata in quibusdam lassabit: sed non succumbet. Psalm. Patientia pauperum non peribit in finem. Et tunc videbunt filium hominis venientem in nube. scilicet nostre infirmitatis et carnis: in qua fuit diuinitatis potentia occultata. Hys autem fieri incipientibus respicite. scilicet per fides et leuate capita vestra. id est mentem per spem. Nam sicut despatio ostendit: sic spes erigit. Ecce enim appropinquat redemptio vestra: quasi dicat quod aditus eius erit nobis redemptio culpe et pene et a potestate tenebrarum. Et dixit illis similitudines. Videte ficulneas et alias arbores. ficulnea est humana natura: omnes arbores alie creature: et notatim exprimitur ficulnea propter humane nature dignitatem cum producit iam ex se. scilicet explicite sapientia diuina facere fructum. scilicet dignum penitentie appropinquat regnum celorum. vnde penitentia agite. Amen dico vobis non preteribit generatio hec. Non generatio carnalium: quod nec sunt filii: nec heredes: sed generatio que est per spiritum: que fit per sacramentum dei. Matth. 13. In generatione reficitur. Celum et terra transibunt. id est iusti transibunt de

gratia ad gloriam per virtutum operationem et terra. id est peccatores transibunt de peccatis ad gratiam per penitentiam. Verba autem mea. scilicet predicationis et veritatis non transibunt a veritatis promissione: sed perficient vestram spem in eterna fructuione.

Secunda pars.

Circa secundam partem que est de aduentu in mentem: est notandum quod propter iudicium quod intra nos est celebrandum: est nobis necessarium quod christus adueniens in mentem per gratiam nobis assistat. Duplex est iudicium. scilicet exterminationis: et discretionis. Psalm. Beati qui custodiunt iudicium reficitur. Habemus enim intra nos aduersarios ingiter litigantes. Ad galathas. 5. Caro concupiscit aduersus spiritum: et e converso. Unde hic primo videndum est de allegationibus spiritus. Secundo de allegationibus carnis. Tercio quod iudex et quo facit iustitiam. Primo allegat spiritus contra carnes peccatum esse fugiendum triplici ratione. Prima propter turpitudinem: quia delet imaginem dei: et facit hominem brutum. vnde tre norum. 3. Denigrata est facies eius super carbones. Psalm. Homo cuius in bonore erat reficitur. Secunda est propter sterilitatem et damnum: quod nihil confert: et multa bona aufert. Ro. 6. Quem fructum habuistis: in quibus nunc erubescitis? Et Luc. 15. dicitur. De illo qui incidit in latrones quod expoliaverunt eum reficitur. scilicet grauitatis et vulnerauerunt eum in naturalibus. Tertia est propter penam: quod propter momentaneam delectationem reddidit pena eterna. vnde qdam ait. Quod cito preterit: quod in eternum cruciabit. Et mirum est: quod vix aliquis tantam delectationem in aliquo peccato habet: cum multo maiorem habeat penam in modica febre: et preter hanc expectat penam eternam. vnde petrus sapiens ecclesiasticus. 33. Aufer a me concupiscentiam ventris et concubitus. Habet autem aduocatus spiritum sanctum qui vt dicit Ro. 8. interpellat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. id est interpellare facit. Contra allegat caro aduersus spiritum esse manendum in delictis et alijs oblectamentis vsque ad senium: et quod tunc peniteat. Ista ratio est falsa: quod sicut in foro plures inueniuntur pelles agnorum quam arietum: ita frequenter citius moriuntur iuuenes quam senes. Secundo quod presumit recuperare in posterum per

Secundus

penitentiam. Ista etiam est falsa: quia non est in eo recuperare nec de peccato resurgere: quia peccatum cōparatur vasi: in quod de facili pl scis intrat: de quo exire non pōt. **T**ertio quia non dicitur te nimis terrere magnitudo peccati: propter dei misericordiam infinitam: et inducit de Magdalena exemplum. Hec ratio nulla est: quia exempla sanctorum non sunt adducenda ut peccet: sed si peccauerit quis ne desperet: et attendere debet quod non omnibus hoc exemplum debet prodesse: patet de Juda et Caym. Ad uocati eius sunt demones et mundana delectabilia. Demones decipiunt rationibus falsis: sed mundana delectabilia alliciunt sermonibus blandis. De sunt exhortationes dum cum: de quibus Job. 29. Abundantia autem delectabilia decipiunt sine accidentia: quia reputant dulcia que amara sunt. vnde Ysa. 4. Ubi qui dicitis malum bonum esse etc. Aliberum autem arbitrium sedet: ut iudex inter ista et discernit que proponunt: inter bonum et malum distinguendo. Recte ergo iudicat: sed non custodit iudicium: quia non facit iustitiam. Deterius peccat: quia nouit iudicium: et iustitiam non facit. vnde de pe. di. 2. Adhuc erat eius viam veritatis non agnoscere: quod post agnitam retroire: quia illis traditus est mandatum: et sunt sicut iudices: qui non puniunt puniendos: sed absoluunt. vnde Josue quarto. Iubentur reges suspēdi super quinque stipites: quod fit quando pro modo culpe quinque sensus debita satisfactione puniuntur. Tales crucifigunt ipsum et dimittunt barrabam: quia non puniunt sensualitatem et veterem hominem. Matth. 27. Sed quia voluntas inualida est ad predicta: oportet ut gratia dei: qua mediante christus venit in mentem sibi assistat: quia ipsa gratia animam peccatis iam mortuam habet viuificare: viuificata a torpore negligente excitare: et excitatam contra insidiantia temptamenta munire: ac muniam in operibus virtutum secundare. Curre de gratia supra secunda parte istius considerationis. Potest igitur euangelium istud ad propositum sic exponi. **P**rimo dicitur de aduentu. **S**ecundo de signis concomitantibus vel etiam longe precedentibus ut sunt sonitus maris et fluctus. **T**ertio de signis consequentibus: ut sunt signa in sole: luna et stellis. **P**rimo ostendit de aduentu cum dicit. Tunc videbit filium hominis etc. Dominus in nube venit quia conturbat cor ad

penitentiam: ut nubes consurgit de vilitate peccatorum: que dicuntur extrema. **P**sal. Educens nubes ab extre. ter. et sicut nubes resoluitur in pluuiam: ita conturbatio hec in lachrymas. vnde sequitur. Fulgura in pluuiam fecit. Dicitur etiam venire in magna potestate: quia maxime potestatis est deicere diabolum: qui hominem inhabitat per peccatum. Job 11. Non est potestas etc. Ad hoc autem venit: ut eum eiciat. Vnde Abacuch. Egredietur diabolus ante pedes eius. Et dicitur etiam venire in potestate: quia cuncto diabolo regnare incipit et thronum suum ponere in anima. **P**sal. Dominus diluuium inhabitare facit etc. Et sequitur. Non sibi fieri incipientibus respicere. Ante enim quod dominus veniat in mentem depressa est mens sub onere peccati. Eo autem veniente erigitur. **P**sal. Dominus erigit elyos. Deinde de signis que concomitantur aduentum: cum dicitur. Et in terris pressura gentium. Terre sunt terrerem et carnales sensus: gentes appetitus carnis. Et hi in aduentu christi comprimuntur: quia incipit dominari ratio sensualitati. vnde gene. 3. In micatias ponam inter te et mulierem etc. ipsa conteret caput tuum. Cum autem dicit. Preconfusione sonitus maris: designat status penitentis: in quo attenditur amaritudo cordis. vnde trezor. 3. Magna est velut mare contritio tua. De hoc mari sunt sonitus et gemitus **P**sal. Rugiebam a gemitu cordis mei. In confusione notat erubescencia de peccatis **E**ccl. 4. Est confusio adducens peccatum. Per fluctus confusio animi quia delibet de statu suo. **P**sal. Qui conturbat profundum maris. Sed tandem dominus hos fluctus mitigat: cum determinat apud illum quod cesset a peccato. **P**sal. Non dabis in eternum fluctuationes iusto. Sequitur. Arescentibus hominibus. Arescit. n. ille in quo concupiscentie exsiccantur. Arescit etiam ille qui in se exsiccatur propriam voluntatem: et proprium sensum: et abundantiam rerum temporalium: de quo **O**see. 13. Adducet dominus ventum vrentem: de deserto ascendentem et siccabit venas eius: et desolabit fontem eius: et ipse diripiet thesaurum omnis vasis desiderabilis. Quod enim dicitur: adducet deus: pertinet ad siccationem concupiscentie. Ventus vrens timor diuini iudicii. Vene sensum concupiscentiam. fons interiorius innata concupiscentia: a qua emergunt

Sermo

stati: et hii deficiant per timorem diuini iudicii. Sequitur. Nam virtutes celorum mouebuntur et cetera. Quoddam celum aie est inferior pars rationis: ad quam pertinet exercitium bone actionis. Ceterum aliud celum est portio superior: ad quam pertinet studium contemplationis. De sunt virtutes horum celorum: que tunc mouentur cum de exercitijs bone actionis ad studia transitur contemplationis: et econuerso.

Deinde exponenda sunt signa consequentia cum dicitur. Erunt signa in sole: luna et stellis et cetera. Sol est gloria mundane felicitatis que cum spernitur: erit signum in celo. Job 31. Vidi solem cum fulgeret: et lunam incendentem dare: et letatum est cor meum in abscondito. Luna est gloria transitoria: quam qui diligit: potest de ipso vere dici stultus: ut luna et cetera. Luna conuertitur in sanguinem: quoniam per carnis mortificationem voluntas conuertitur in penitentialem afflictionem. vñ exo. 7. dicitur quod aqua conuersa est in sanguinem.

Stelle cadunt de celo: cum omnes mundane et phibice rationes cedunt fidei: et tanquam infirme eiiciuntur ab aie. vñ de. 2. corin. 10. Armamilitie nostre non carnalia: sed potentia deo ad destructionem munitionum: consilia destruentes: et omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam dei. Et a iudice apiatur similitudo dicta. Videte ficulneam. ficus caritatis dulcedinem ad deum significat: qui in caritate est: non timet. Tunc dicitur ficus producere grossos suos. Quod quis non ex timore operatur bonum. Et quomodo protulit: dicitur Jo. 4. Perfecta caritas et cetera. Huius ficus fructus dulcis est: quia calor non permittit esse acerbum: sed reddit maturum. Videte ficulneam et cetera. Per arbores virtutes alie designantur. Caritas autem per ficulneam designatur: quod qui habet caritatem: habet omnes alias virtutes. Ipsa. n. est vinculum omnium. Colocen. 3. Super omnia caritatem habentes: que est vinculum perfectionis. Et quod huiusmodi fructus. s. bona opera et aliarum virtutum: signum sunt spiritus ritualis caritatis in aia. Recte dicitur. Cum producant ex se fructum. Caritas. n. feruor excludit omne gelidum peccati: ut posset diuinus canticoz. 2. Jam hyems transijt. Hec eadem nunciat christum venisse: qui non venit vacuus: sed cum abundantia virtutum: de qua sapien. 7. Venerunt mihi omnia bona et cetera. Recte ergo dicit. Et vos cum videritis hec

fieri: scitote quod prope est regnum dei: quia predicta omnia sunt per caritatem: et ipsa mediantes regnat christus in anima.

Tertia pars.

Circa tertiam partem que est de aduentu ad iudicium. vbi notandum quod velox erit iudicium. Item quod ibi iudicabuntur boni et mali. Item quod in hoc iudicio erit apertio librorum. s. libri conscientie: et libri vite. Item quod hoc iudicium pertinet ad christum vide in sermone dominice. 24. Expositione evangelij vide in sermone Engelberti. Est tamen notandum quod sunt diuersitate creaturarum diuersa signa preecedunt. Primo in natura superintellecuali: quod omnis actionis dei ad extra possunt poni aliqua signa: quibus ordinate preuidet et vult omnia que fiunt ad extra. Possunt ergo sex signa imaginari in mente diuina finalem mundi terminum precedentia. In primo enim voluit deus suam naturam communicare creaturis. Non enim voluit deus solum suam bonitatem coiccare ad intra: sed etiam ad extra quod secundum Dionysium. Natura boni est quod sit sui ipsius diffusiuum et coicatuum. In secundo voluit creaturam rationalem fore: que posset particeps esse istius bonitatis communicande. In tertio preuidit deus totam naturam humanam in hoc parte lapsuram. In quarto voluit ipsi et speciali decentia reparare. In quinto voluit merita singulorum et demerita appbare vel reprobare. In sexto voluit malos damnare: et bonos saluare. vñ Augustinus. Dia que visibiliter ad oculos nostros foris producit: de summa et inuisibili aula dei procedunt. Omnia ergo que fiunt in creaturis: et disponunt preuia et mente dei procedunt. Secundo fiunt signa in natura intellectuali. s. in angelis: qui timore reuerentie mouebuntur. vñ dicit. Virtutes celorum mouebuntur. vñ Augustinus. Quid faciet tunc virgula deserti. s. homo quando sic pcutietur cedrus paradisi. i. angelus. Tercio preecedunt signa in natura rationali. s. in hominibus: vñ dicit. Arescentibus hominibus pre timore. Arescentibus. s. ab humore gratie pseruade vel augmetande: quod tanta erit tribulatio: qualis non erat ab initio mundi: ut in errorem ducatur: si possibile esset etiam electi. Quarto preecedunt signa in natura pura corporali. vñ dicitur. Pre pfusionem sonitus maris et fluctuum: vbi notatur vbi quidem signa secundum Ihero. preecedentia diem iudicii.

Tertius

Dominica secunda aduentus. Sermo
de epistola.

Uecunque

Scripta sunt etc. Ro. 15.
Secundus q. docet Yfidorus. Homo est aial dei forme māsuetus in natura fm leges ratiois discipli-

ne susceptible diuinaz habēs imaginez in potentia cognoscendi: et in potētia diligēdi similitudinem. Sed q. fm Aug. Nihil potest diligi nisi cognoscatur: ideo vt dictum est: cum sit aial susceptible discipline: opz ad hec vt actu diligat: vt in cognitionē diligibiliuz p. doctrinales disciplinas inducat: sed q. nihil est diligibile: nisi ratioē boni. Vnde primū diligibile est ipſus ſumus bonum. In cuius notitiam ſolū illa doctrinalis ſciētia inducit: cuius ſcire est pphēſio eius: qd immutabiliter est. ſ. in eſſendo et cauſando. Et hoc ē ſimplr: et maxime ppter ſcire cauſaz rei immutabilez. Et iō reſpectu hui⁹ ſcie alios modos ſciēdi Aristo. ſophiſtos vocat. Vnde qcquid in alijs ſciētijs inuenitur: verūtan huius doctrine repugnās totū pdenatur vt falſus. Huius ſciētie verus doctor est: q. mente illuminat: et veritatez oſtēdit. Ad hanc autē doctrinā in epistola hortatur dicēs. Quēcūq. ſcripta ſunt etc. Vbi circa totum in generali pono ſex conſiderationes.

Prima pſideratio.

Circa primaz cōſiderationē: que est de eius neceſſaria reuelatione. Cum dicitur. Noſtra doctrina: ſunt due conſuſiones. Prima p. clō est: q. neceſſariuz fuit ad humanā ſalutē eſſe doctrinā quandaz: ſz reuelationē diuinaz. Cuius ratio est. Nā qn aliquid ordinatur ad finē: ſz rationē finis que pprehēſionez humane rationis excedit: ſz illud Yſa. 64. Oculus nō vidit etc. Opz finē eſſe p. cognitum hoibus: qui ſuas intentiones et actōes debēt ordinare in finē. Vnde neceſſariū fuit homini ad ſalutē: q. ei nota fierent quedā per reuelationem diuinam: que reuelationē humanaz excedāt. Tota enim ſalus hois que in deo est: dependet a cognitionē huius veritatis: ſcilicet ſciētie et doctrine. Vt igitur ſalus hoibus et cōius et citius et ſecuri⁹ pueniat propter indigentiaz noſtraz: et excellentiam eius: neceſſarium erat reuelari.

Secunda p. clō est: q. ſz ea que ſunt ſupra cognitionē humanaz non ſunt ab hoie inquirenda: ſunt tñ a deo reuelata ſuſcipiēda per fidem: cuius est hec doctrina: tñ ppter certitudinē: tñ propter finis nobilitatez. Nam alie ſciētie habent certitudinē ex naturali lumine ratiois: que potest errare: q. procedūt ex principijs notis lumine naturalis intellectus. Nec autē habet certitudinē ex lumine diuine ſcie: que decipi non potest: q. pcedit ex principijs notificatis a deo: et ideo dicitur ſciētia dei et beatorū. Et alie ſciētie conſtituunt ſibi finē tranſitoriū. Nec autē finis est et beatitudo eterna: ad quaz ſicut ad vltimū finē ordinatur: et ideo dicitur doctrina noſtra: eo q. ordinat nos in noſtram ſalutem. Vnde dicitur. Imo Per tri. 2. Spiritu ſancto inſpirati: locuti ſunt ſancti dei.

Secunda pſideratio.

Circa ſecundam pſiderationē: que est de eius dignatio auctore: cū dicitur Scripta ſūt. Vbi ſunt due p. clōes.

Prima p. clō est: q. ſacra ſcriptura est ſūme auctoritatis: et ideo ſūme est ſibi adherēdū q. a deo reuelata nihil p. tinent falſitatis. Vñ Aug. ad Hiero. in epla dicit: q. ſi in diuinis ſcripturis manifeſtus admittat mēdaciuz vel iocoſuz totū erit ſuſpectus. Vnde cū duplex ſit argumentatio: ſcilicet ex auctoritate: et ex ratione: argumentari tñ ex auctoritate maxime est propriū huius doctrine: que p reuelatiōez habetur. Vnde oportet q. oſtendatur auctoritate eoz quibus reuelati est: vnde ſz locus ab auctoritate q. fundat ſup reuelationē humanā ſit inſirmiſſimus. Locus tñ ab auctoritate q. fundat ſup reuelationē dina: est efficaciffim⁹.

Secunda conſuſio est: q. ſacra ſcriptura quandoq. etiam vtiur ratione humana: non quidem ad probandū fidem: ſed ad manifeſtandū. Ratio est q. cū gratia nō tollat naturaz: ſed perficit: oportet q. naturalis ſubſeruiat fidei: ſicut naturalis inclinatio volūtatis caritati. Primo corin. 10. In captiuitate redigentes oēm intellectus in obſequiūz chriſti: et ideo etiam ſacra ſcriptura vna exiſtens extendit ſe ad ea que ſunt diuerſaz ſciētiarū ppter rationē p. munez quā in diuerſis attendit: ſcilicet prout ſunt diuino lumine cognoscibilia: et ideo etiam ſciētie dicuntur ancille eius. Proverbiorum. 9. Adhuc ancillas eius vocare ad arcem.

Sermo

Tertia consideratio.

Circa tertiaz cōsiderationem: que est de aliarum scientiarum suffragatiōe: cum dicitur. *Quęcunq; scripta sunt Vbi transco de duabus conclusionibus*

Quarta consideratio.

Circa quartaz cōsiderationem: que est de eius vilitatis exhibitione. cu; dicitur: *Ut per patientiā z cōsolationez* zc. Vbi sunt aliquę conclusiones.

Prima p̄lo est: q; hec sacra doctrina: licz conferat nobis multiplicem vilitatem. Tres tamen nobis hinc exp̄mūt̄ur. **P**rima est patientia contra angustias malitię. **S**ecunda est cōsolatio p̄ra incolatuz huius miserie. **T**ertia est spes contra dilationē patrię dicens. *Ut per patientiā z cōsolationez scripturaz spem habeamus. q. d. fm glo. Ut p patientiaz aduersoz ex libris edoctā: in quibus nobis ostēdunt̄ exempla paciētię. Sac. vltimo. Exemplū accipite fratres laboris z paciētię. pphetarum: z cōsolationez scripturaz* **C**onsolant. n. nos in incolatu huius miserie **I**machabeo. 12. **H**abentes solati libros sanctos. zc. **S**pem habeamus. **S**pes. n. ex promissionibus scripturaz p̄cipitur. **P**sal. *Ademore esto verbi tui seruo tuo: in quo mihi spē dedisti.* **Q**d aut̄ patientia sit nobis necessaria z vtilis p̄z. **N**am virtutes morales ordinant̄ in bonum: inquantū conseruant bonuz rationis cōtra impetum passionū. **I**nter alias autē passiones tristitia efficac̄ est ad impedienduz bonum rationis. **S**ecūdo corin. 7. **S**eculi tristitia mortē operatur. **V**nde necesse est habere virtutem aliquā: per quam bonū rationis p̄seruetur cōtra tristitiā: ne succūbat. **H**oc facit patientia. **V**nde patientia describit̄ in prima rethorica. *Patientia est vilitatis z honestatis causa rex arduaruz z terribilū voluntaria z diuturna p̄pessio. i. ne in turbatiōe tristitie aio iniquo bona descramus: p̄ que ad meliora perueniamus.* **H**anc p̄fert nobis sacra scriptura. vnde puer. 19. **D**octrina viri per patientiam nascit̄. **Q**d etiam cōsolatio sit nobis vtilis: p̄z. **N**am cum beatitudo sit p̄miuz virtutum: solum adipiscit̄ per exercitiū virtutuz **H**oc aut̄ exercitiū per multitudinē turbationum z dolorum frustratur: fm illud p̄salini.

Dolores inferni circōdederūt me: p̄occupauerunt me laquei mortis. **E**t ideo necessaria est multum cōsolatio spiritalis: que auferat hos dolores. vnde in p̄sal. dicitur. **S**ed z dolorum meorum cōsolationes tue zc. **S**lo. **M**ulti sunt dolores z amari: sed multe cōsolationes z suaves nō desunt laboranti. **E**t he cōsolationes sunt in corde meo. **P**er hoc salubres cogitationes signans: vt cum eternas retributiones in scriptura p̄missas cogitares mala spalia despiceres. **H**ec aut̄ cōsolatio effectus est sacre scripture. vnde **H**ugo de sancto victore. **S**acra scriptura est nobis pro mōvie omnia in oibus. **N**am quęcunq; desiderari possunt: in omni necessitate solant̄ p̄stat pro varietate: vt morborū varia medicamenta ministrat: tribulatos p̄fortat: temptatos sustentat: pauperes beatificat: leſos sanat: tenebrosos illuminat: errantes reuocat: humiliatos subleuat: insolentes humiliat. **V**bi sunt p̄cepta dñi que faciamus: ibi cōsilia que eligamus: ibi futura que fugiamus: ibi temptamēta que caueamus: ibi exempla que sequamur: ibi p̄mia que speremus: ibi pene quas vitemus: ibi sancta incitāmēta ne in via huius vite torpeamus. **Q**d etiaz spes sit nobis vtilis patet. **N**az cum finis vltimus transcendat facultatem humane nature: eo q; ex puris naturalibus acquiri non pōt: si absq; doctrina verbi dei relictā fuisset: desperaret hunc finem se posse obtinere. **I**deo vt per spem tenderet in bonum arduuz: vt possibile acquiri doctrina fidei reuelata sanctis: z exemplificata: z edocta erat necessaria. vnde **Y**sidorus de summo bono dicit. **Q**b hanc vilitatem scribuntur sanctoz ruine z reparationes: vt spem faciant salutis humane: ne quisq; post lapsum penitendo: desperet veniam: dum p̄spicit sanctorum reparationē fuisse etiam post ruinam **S**pes p̄ncipaliter respicit beatitudinē eternā **E**t ideo nulla alia bona debem̄ petere a deo nisi in ordine ad illam. **D**eus. n. illam cōfert nobis ex sui potentia z mia: cui etiaz spes p̄ncipaliter innitit̄. **E**t ideo q; aliqui hñtes spem deficiant a p̄secutione: hoc cōiungit̄ ex defectu liberi arbitrij: ponētis obſaculuz peccati: nō autem ex defectu diuine omnipotentie. vnde ex hoc non p̄iudicat certitudini spei: cum spes sit certa expectatio future b̄titudinis: vt elicit̄ ex. 2. thi. 2°. **S**cio cui credidi: z certus sum. **S**ecūda conclusio est: q; q; virtutes morales

non infint nobis a nā saltem psumatiue: licet bene infint nobis dispositiue. Deus tamen ficut nobis pferit dispositiones ad virtutes: sic operatur in nobis habitum virtutū: fm illud apostoli ad philip. Deus qui operatur in nobis velle et perficere. **C** Nota q̄ septem sunt dispositiones ad virtutes nobis a deo cellatas: quas apostolus ponit hic in epistola.

C Prima est lumen fidei: quo mens illu- stratur virtute eorū: que ad salutē requirunt. vnde lz intellectus noster sufficienter intelli- gat ea que sunt sub sua facultate: indiget tamē lumine fidei in hijs que excedunt naturalē co- gnitionem. vnde dicit. Deus autē patiente et solatijs: quasi dicat q̄ deus pferens nobis hec dona. s. patientiam in aduersis: et spirituales p̄olationes etiam dat nobis dispositiones ad has. Quarum vna est lumen fidei. vnde ad- dicitur. **D**et vobis id ipsum sapere fm verita- tem salutis per lumen fidei. **C** Secūda est cari- tas: que sine operibus sufficiens est in merēdo: fm Augm. vnde addit. In alterutrū fm ihm xp̄s: de quo Grego. in omelia. Nemo eijs pprie ad seipsum habere caritatē dicit: sed dilectionē in alij tendit: vt esse caritas possit. Et ideo dicit fm ihm xp̄m: qz caritas proprie debet habere respectum ad deum et ad ea q̄ or- dinant ad deum. vnde Grego. Ille veracit caritatem habet: q̄ et amicus diligit in deū et c.

C Tertia est vnitas mentium: ad quam cum summa diligētia hortatur nos ap̄s dicens. Solliciti seruare vnitatē spiritus in vinculo pacis. vnde additur. Et vnanimēs. Serua- tur autē hec vnitas duobus modis. s. ad se: et ad prorumū. Ad seipsum per integritatem. Ad prorumū per p̄formitatem. Ratio est. Omnis ḡppe creatura dz suum p̄ncipiū imi- tari. **C** Cum igit deus noster sit vnus et idē ac in seipso p̄fecte: nec vllō indigens: inest ei benignitas erga nos et amor et beniuolentia in nos veniēs: debemus et nos q̄sqz sibi vn⁹ esse per integritatem virtutis: et vnum cum p- rimis per vinculum dilectionis. **C** Quarta est recta locutio. Ratio est: quia nihil ita ener- uat virtutē diaboli: sicut lingua recte loq̄ns. **L**anti. 4. Labia mea detestabuntur impium vnde ille recte loq̄tur: qui nec cupiditate: nec metu vel ignorantia phibetur ad laudem dei et edificationē primibonos p̄ferre: impios damnare: trāsgressores arguere. vnde psal. Dñe labia mea ap̄ies et c. Et hoc est qd dicit

vno ore. s. intentionem cordis et laudez ois diuine voluntati vnendo. **C** Quinta est in- tentio pura. Nec. n. in omni actione sua: aut honorem dei: aut vtilitatē praximi pretendit. vnde dicit. Ut honorificetis deū. Tunc. n. deum honoramus: cum p̄uertimur ad christū per gratiaz actionem: tanq̄ ab ipso beneficia ti. et etiam per voces laudis. s. vocaliter bene- ficia in deum referēdo. De quo psal. Sacri- ficium laudis et cōtra illos: qui beneficia dei p suis meritis accepisse putant: qbus nō im- merito aliquando beneficia subtrahuntur.

C Sexta est filialis subiectio per p̄nam imi- tationem. vnde dicit. Et patrem dñi nostri ie- su christi. Sunt. n. duplices filij xp̄i. s. peni- tentes et inocentes: qz imitant patrem xp̄m.

C Primus p̄ de penitentibus. Adij sunt fi- lij: q imitantes xp̄m: carnem suam crucifigūt cum vitijs et p̄cupiscentijs. In cuius figura sup xp̄m trāfiguratum vox patris audita est. Hic est filius meus. vt sic etia ia trāfigu- rata p p̄nam sit filius dei. **C** Innocētes etiā dñtur filij dei: qz p̄destinati sunt ad vitā eter- nam. vñ dicunt filij dei p adoptionis gratiā: in quantum deus dat eis ex gratia ius perci- piende hereditatis sue: quibus per naturam nō competit. et ideo dñtur spiritalr filij dei.

C Septima est fraterna honorificentia: q̄ ex- hibetur alicui in p̄stacionē excellēt et alicui⁹ bonitatis. vnde lz oēs se inuicem iubent ho- noze puenire: interdum tñ p̄uate p̄sone ho- norantur: nō ppter aliquem gradū dignitatē sed ppter excellentiā virtutū. Licet. n. hoc cō- sistit in pluribus obsequijs exhibendis: maxi- ma tñ in hospitalitate: q̄ nobis ē multū vtilis. **P**rimo. n. nos ad cognitiōnem dei p̄parat: vt p̄ de duob⁹ discipulis eūtib⁹ in emaus: q xp̄m in hospitiō cognouerunt: ad qd euz in- uitauerunt. **L**uc. vlti. **C** Secūdo a malo p̄fer- uat: vt patet in Raab: que nuncios recepit.

C Tertio temporalia multiplicat: vt patet in vidua: que Helyam hospitiō recepit. Et ideo farina et oleuz non defecerunt. **3. regum. 17.** **C** Item deum meretur recipere. **Matt. 6.** Qui vos recipit: me recipit. **C** Item beni- uolentia dei impetrat. **Hebre. 13.** Hospitali- tatem nolite obliuisci. **P**er hanc enim multi placuerunt deo. **C** Item eternam gloriāz me- retur. **Adams. 25.** Hospes fui: et collegi- stis me et c. Ideo dicit. Sustinete inuicem. s. necessitatibus praximi: subueniendo scilicet

Sermo

ex caritate : qz sic suscipit nos xps. s. acceptan-
do meritis in honorem dei. s. ut in nobis ho-
norificetur deus. i. ut honor proximo exhibi-
tus: ad honorem dei referatur.

Quinta p[er]sideratio.

Quinta p[er]sideratio est de eius confir-
matione: cum dicit. Dico enim ibm
xpm. vbi sunt due conclusiones.

Prima est q[ue] int[er]tio sacre scripture est: ut
per lectionis exhortationez intelligat ipsa ad
scientia; et per operis exhibitione p[er]uertat ad
iustitiam. Legitur in sacra scriptura diversi-
mode a diuersis. Nam alig legunt: ut sciant
et noua ingrant. et hec curiositas est. Alij ut
sciantur. et hec vanitas est. Alij ut vendant.
et hec symonia est. Alij ut edificent. et hec cau-
tela est. Alij ut edificet. et hec caritas est. Qui
autem in sacra scriptura sciaz querunt: ut que
mundi sunt: obtineant. Eoz int[er]tio q[ue] per
uerfior: tanto miserabilior est. Illi vero per
oem moduz laudandi sunt: q[ui] ideo sacraz scri-
pturaz adiscunt: ut parati sint facere et docere
que audierint: et veritate reddere de fide: et ut
indoctos erudiant. et eo quo altius secreta dei
nouerint: gratus deum ament. vnde Hugo
de sancto Victore. finis sacre scripture est di-
ligere deum: et madata eius custodire. finis
enim legis xps est. finis p[re]cepti caritas est.

Secunda p[er]clusio est q[ue] cu[us] laus p[ro]pria sit testi-
ficatio alicuius de bonitate in ordine ad finez
sicut laudamus bene opantem p[ro]pter finem.
Vultum laudandus est xps: q[ui] non solum
hanc doctrina instituit: sed ad eius p[er]firmatio-
nem diuersas r[ati]ones induxit ad gratiaz actio-
nes. et hoc est q[ue] dicit. Dico. i. in sinu vobis
ad vestram salutem xpm fuisse ministrum. i. insti-
tutorem sacre doctrine. Circoscisionis. i. eoz
que spirituali per p[er]tinent: c[on]fessionez et sa-
tisfactionem: circumcidunt in p[er]scia a sordibus
peccatoz: p[ro]pter veritates dei. i. doctrinaz sa-
cram a deo infusam ad p[er]firmanduz p[er]missio-
nes patrum. et sic spirituali circoscisioz: q[ui] ta-
libus p[er]mittitur vita eterna. In remissionez
quam iam receperunt: ut sic in p[er]missorum im-
pletionem se ostenderet esse verace. Et hijs p[er]
q[ui] no[n] reppulit iudeos: q[ui]bus p[ro]prie veritas
exhibita est. gentibus vero misericordia p[re]sti-
ta est: quibus nulla p[er]missio facta est. Et ideo
dico et adduco g[en]tes debere honorare deum
super misericordia. i. de mia p[er]tra eas: no[n] eis
p[er]missus: nec ad eas missus: s[ed] Hugo. susce-

pu tr[ans]. **A**d p[er]firmationem huius adducta p[er]-
bationem: sicut scriptum est. Confirmans de
gentibus q[ui] assumpit sunt p[er] miam: de quib[us]
minus videt. **P**ropterea p[er]stebor tibi in g[en]-
tibus. i. facia tibi p[er]stere in gentibus voce lau-
dando. Et nomini tuo cantabo. Corde exul-
tando. i. faciam cantantes tibi canticu nouum
et cum letitia te laudantes. Et itez Ysa. dicit
Letamini gentes: q[ui] assumpit estis: ut finis
vnum ouile cum plebe eius: et cum spiritu ali-
ter circoscis. Et itez. Laudate eum oes gen-
tes. Barbarce gre. et lati. Cum q[ui]bus et oes
populi. i. ibi. s[ed] glo. Tribus magnificate eu[m]
qui adduxit numerum plebis sue. Et rursus
Ysa. ait ca. xj. Erit radix yesse: qui fuit pater
dauid. Et dicit radix: quia sicut radix latet in
terra: et no[n] apparet super terra: sed q[uo]d ex radi-
ce p[re]cedit. sic yesse latuit sub terra: q[ui] non fuit
rex: sed ho[m]o popularis. sed ex ipso reges p[re]ces-
serunt. Huius radices dauid arbor fuit: qui
per ramu[m]. i. p[ri]maria fecit fructum. i. christu[m].
Et ex hac radice erit ille: q[ui] exurget a morte re-
gere gentes per fidem et opera. Et ideo gen-
tes sperabunt in eum. Genes vlamo. Ipse
erit expectatio gentium.

Sexta p[er]sideratio.

Sexta p[er]sideratio est de eius p[er]missio-
ne cum dicit. Deus aut[em] sp[iritu]s. vbi est
vna p[er]clusio: q[ue] est q[ue] per sacram do-
ctrinam p[er]sequitur q[uo]d magnam remuneratio-
nem p[ro]pter multiplicem p[er]fectionem. Nam per
virtutuz p[er]fectionem ho[m]o accipit eterna remuneratio-
nem. Sacra aut[em] doctrina docet nos
in virtutib[us] exercere. vnde Hugo de sancto
Victore. Sacra scriptura docet nos. et fruct[us]
eius est: q[ui] et mente scientia erudit: et morib[us]
ornat: docet q[uo]d scire delectet: et quod imitari
expedit: p[re]ceptum m[un]di suadet ad amorem
co[n]ditoris inflamat: docetq[ue] qualiter virtutes
debeant accipi: et qualiter vitia valeant decli-
nari. Et ideo sancti doctores p[re]destinati fue-
runt no[n] solum ad p[ri]mum: sed etiam ad excel-
lentem gradu p[re]mij. vnde dicit. Deus aut[em]
sp[iritu]s. i. dator sp[iritu]s repleat vos omni gaudio sp[iritu]-
ali expectatione future remunerationis:
et pace: sine qua gaudium non est introducendu[m]
scilicet per fidem: ut abundens in spe. i. certi-
ores sitis de vita habenda in virtute sp[iritu]s
sancti: ad e[ss]e bone operationis: quam dat sp[iritu]-
ritus sanctus.

Effica scda aduētus. Sermodē euang^o.

Ohānēs cū

audisset in vinculis opera christi: mittēs duos de discipulis: ait illi etc. Mat. 11°. Sicut vidimus q̄ ad introductionē forme na-

turalis oꝝ mām debitam disponi. Nec autē dispositio fit per prohibitionem amonitionem: et per mouentium adhibitionem. Sic reuera in spūalibus inuenit: q̄ ad hoc vt forma gratie diuine introducat: oꝝ vtripsa voluntas debite disponat. Nec autē dispositio fit per vitiorum extirpationem: et virtutum insertionem. Qd̄ quidem p̄tendens saluator: nostre imaginationi tres cōsiderationes in euangelio isto moraliter intellecto representat.

Prima p̄sideratio est de debita dispositione voluntatis ad gratie receptionē: qd̄ notat in Iohis vinculati discipulorū missione. vñ dicit. Iohes cū audisset in vinculis opa xp̄i.

Scda p̄sideratio est de puida extirpatione et hoc per gratie infusionem: q̄ intelligit in saluatoris responsione: ibi. Euntes renunciate Iohi q̄ audistis et vidistis. Ceci videt. Claudi ambulant. Leprosi mundantur. Surdi audiunt. Ad ortum resurgūt etc. **T**ertia p̄sideratio est de cōgrua perfectiōe voluntatis. et h̄ p̄ gratie inhabitationem: qd̄ intelligit in Iohē per saluatoris commendationem: ibi. Illis autē abeūtib⁹: cepit illis ad turbas dicere de Iohē.

Prima p̄sideratio.

Intra primam p̄siderationem est notandum q̄ voluntas cum equaliter fit subiectum gratie et peccati. et rōe nālīs inclinationis etiā infecta sit peccato: opz q̄ reformet per gratiā: q̄ peccatū et gratia ratione p̄taretatis nō se cōpatiantur in eodem sed mutuo se expellunt. **N**ec ergo voluntatis reformatio initiari debuit per gratiā preuenientem: que quidem est inuitatua ad bonum: quia est motus bone volūtatis: quo d̄s nos puenit vt de p̄gruo nos disponamus ad recipiendū xp̄m in mentem per gratiā. Qd̄ autem hec receptio sit nobis possibilis: p̄ per bñm Aug. dicentē q̄ beata virgo prius xp̄z mente concepit: q̄ carne. sed aia virginis fuit eiusdē sp̄s cum aia n̄ra. Igit̄ quicqd̄ fuit sibi possibile: et nobis. sed tñ gratia mediāte: q̄ in

puris nālīb⁹ ipsa volūtas non meret: nec vt tate p̄tūm pōt. Quod p̄ priore rōne: q̄ nullum agens pōt pducere effectum excedentē p̄p̄tiam virtutem: nisi assit altior virtus. S̄ mereri est effectus excedens potentiā et virtutem voluntatis in puris nālīb⁹. Hunc ḡ effectus nō potuit voluntas pducere sine virtute altiori. Nec autē virtus est gratia: que est principium productuum actus meritorij.

Patet etiā scdo: cum gratia sit p̄m vite spūalis: q̄ aia mortua peccatis: reuiuiscit grā. vnde gratia perficiens voluntatem: facit eius actus deo acceptos: et vita eterna dignos. vnde p̄cordat apls. Iustificati igit̄ gratia ip̄ius: per fidem beredes simus: s̄m sp̄m etc. Sed nunqd̄ obligamur ad grām hñdaz: cū sit donū sup̄naturale: et per p̄sequens nō est in potestate nostra: **D**icendū q̄ sic: q̄ l̄ non est in p̄tate nostra: tñ deus sic ordinauit: q̄ eam disponenti se daret. s. de p̄gruo: nō de necessitate: q̄ cum voluntas diuina sit infinita: et grā creata finita: per eam necessitari non potest. vnde l̄ ex institutione diuina gratia h̄eat rationem acceptationis: tñ deus posset actū bonum acceptare sine gratia: q̄ ille actus. s. acceptare est ipsum ordinare in vltimum finem scilicet vite eterne. Istud pōt fieri vel mediāte gratia: que est bitus caritatis: que deus instituit esse rōnem acceptandi: vel sine tali bitu.

Sufficit ḡ iste ordo rōis. s. actum mō ordinari ad vitam eternā: q̄ ante nō ordinabatur. Secus autē est de peccato: q̄ vt dictus est: pro prius p̄m actus peccati est volūtas: q̄ omne peccatum est voluntariū: vt p̄ per Augu. dicentē q̄ nulla alia re sit mens humana scrua libidinis: nisi p̄p̄ia volūtatē. Dicit. n. p̄p̄ia s̄m Ber. q̄ nō est cōis cū deo et hoīb⁹: s̄ n̄ra tñ: qñ qd̄ facimus: nō ad honorē dei: et nō ad vtilitatē priuati: sed p̄ nos ipsos facim⁹ nō intendentes placere deo: et p̄desse primo.

Sed reuera huic tria est caritas: sine qua oia alia dona non pducunt ad deum: et ip̄a si ne alijs nos pducunt ad deum: et per quaz tota nos inhabitat trinitas: s̄m Augu. 15. de trinit. vñ oꝝ vt hanc relinq̄ntes: p̄formemus eaz diuine voluntati: et hoc vinculo caritatis: q̄ s̄m Ber. voluntatē p̄p̄iam relinquentes: nihil amittunt: immo lucrant: cōmutantes illam in melius: vt cōis fiat que p̄p̄ia fuit: q̄ cōmūnis voluntas caritas est. Et sic habet primū motum valens ad disponēdū volūtas: qd̄

Sermo

est gr̃e dīne reformatio: qđ notat cum dicitur
Iohes q̃ interpretat i quo est gr̃a. Et signifi-
 cat voluntatē gratia reformatā. Ideo sequit.
Tertium qđ requir̃ ad debitam mentis dis-
 pōnem. s. humane volūtatis ad dīnaz p̃firma-
 tiōē ibi. In vinculis morabit̃. Per vincula
 intelligit̃ p̃firmatio volūtatis nostre ad dīnaz
 mediātē dilectionē: q̃ est vinculu p̃fectionis:
 s̃m aplm. Mos ḡ debem⁹ p̃formare volunta-
 tem nostrā dīne voluntati: qz voluntas dīna
 est regula effectū p̃tingentium: qz regula ap-
 posita regulabili: eius curuitatem manifestat.
 Auta igit̃ nostra volūtas pp̃ instabilitatē est
 curua: o3 ad h̃ vt rectificet̃ q̃ recte regule vni-
 atur. Hoc aut̃ est dīna volūtas: q̃ semp vni-
 formi regulat. vñ Aug. Impius est cui nō
 placet dīna p̃videntia. vñ quicqđ dei p̃vidē-
 tia ordinat: tenemur velle. **S**z qualr̃ hec
 p̃formatio fieri debeat: est notandū: q̃ hec cō-
 formatio h3 duplicē respectū. Unum ad volū-
 tatem nr̃am. Alium ad voluntatē dei. Si re-
 spicit ad voluntatē nr̃am: q̃ duplex est. s. sen-
 sualitat̃is et rōis. Si respicit p̃mam: sic nō d3
 fieri cōformatio: qz ista etiā in xp̃o remurmu-
 ravit passiōi: qz nō fuit p̃formis voluntati di-
 uine in volūto. Sz hic est vna dubitatio. An
 in appetitu sensitiuo christi fuit pctūm: qz nō
 erat p̃formis volūtati dīne in volūto: qđ videt̃
 peccatū esse. **D**icendū ḡ h̃re voluntatem
 difforme dīne voluntati in volūto: nō est pec-
 catum: sed h̃re voluntatē difformē in forma
 volendī. verbī gratia. De⁹ vult patrē meum
 mori: et tñ vult me velle patrē meum nō mori.
 Ecce q̃ ego sum difformis volūtati diuine in
 volūto: sed nō in forma volendī: qz voluntas
 diuina volebat p̃tem sensitiuā appetere oppo-
 situm eius qđ ipse volebat. Sic est in p̃posito
 qz nō fuit impletu3 qđ voluntas in xp̃o voluit
 vt nālis. qz velle voluntatis vt naturalis non
 est nisi inclinatio ad suas p̃fectiones natura-
 les sibi p̃uententes. s. ad esse in corpore p̃ ali-
 quo tpe. et voluntas dīna erat ad oppositum:
 vt non esset in corpore p̃ aliquo tpe. sic quan-
 do qđ nō fuit impleta: vt p3 in orōne: qz volū-
 tate eliciente simplr̃ voluit mori: vt cum dixit
 Fiat volūtas: nō mea: sed tua: s3 alia volūte
 vt nā non: vt cu3 dixit. Adī pater si possibile
 est: transeat a me calix iste et. **A**lia est rōis
 et hec est duplex. Quedā est determinata ad
 vnum: vt est volūtas nālis. et sic non est p̃for-
 mis: qz elicit actum p̃formē inclinationi nāli
Alia est indeterminata: vt volūtas delibe-

rattua et p̃ditionata: et fictenemur. vel hec cō-
 formatio respicit dīnam voluntatem. et h̃ vel
 q̃tum ad voluntatē signi- ficat tenet̃ p̃formari:
 vt p3 de Abrahā. h̃ p̃ceptum fuerit sibi: vt fi-
 lium suum imolaret: tñ voluit deus aliud: qz
 aliud significat qđ volebat Abrahā velle. s. i
 carnatione: siue imolatione filij dei. vel respi-
 cit voluntatē antecedentem: qz sic deus vult
 omnes hoies saluos fieri: sic et tu. vel respicit
 voluntatē p̃ntem. sic nō tenetur p̃formari: qz
 voluntate p̃ntē vult deus mala fieri p̃missiue
 cum oīa p̃hibere posset. et tñ nullus d3 velle
 malum: qz nō solum malū facientes: sunt di-
 gni morte: sed etiā qui p̃sentunt facientibus.
Ro. 3. Differunt tñ voluntas aīis. et p̃is: qz
 voluntas antecedēs est respectu possibilitatis
 ad salutē. **S**ecūda est respectu ad salutem
 p̃ditionalr̃: vt saluet ipsum si vult. Et hec nō
 semp̃ impletur: qz dependet a libero arbitrio.
 Hec aut̃ vnūto fit p̃ amore3. **A**mor. n. est qđ
 dam vinculu: qz h̃et quandā virtutē vnūtuā.
 P̃uīusmodi aut̃ vinculi triplex est funiculus.
Primus est p̃seruatio spūalis vite: et isto
 ligat̃ cum corpore: ne defluat per lasciuīam.
Secūds est sollicitudo bñficētie: et isto ligat̃
 hō cu3 p̃mo: vt faciat ei sicut veller sibi fieri.
Tertius est ei hibitio filialis reuerentie: et
 isto ligatur hō cum deo p̃ debitā subiectionē.
 Sed q̃te virtutis sit huius vinculi caritatis:
 oñdit **H**ugo de laude caritatis: dicens. Hec
 enim trahit dei filiū in virginis vter: de mun-
 do ad patibulū et ad infernum. Et hec est qui
 cuncte saluādo3 aīe trahuntur in paradisu3.
 Sed prob̃ dolor qđam hec vincula relinquen-
 tes: capiunt̃ vinculis pctō3 p̃teritis multis an-
 nulis. Nam ex delicato victu p̃mo p̃surgit la-
 sciua carnalis: cui innectit̃ leuitas mentis: et
 huic loq̃citas oris. ociositas t̃pis: huic horror
 p̃nie: huic torpor negligēcie: huic lāguor natu-
 re: huic mors gebēne. **H**ec vincula p̃eui-
 dens ap̃ls multos alligare: lamentat̃ cum fle-
 tu: dicēs phil. 3. Aduli ambulāt: quos sepe
 dicebam vobis. Nunc autē flens dico inimi-
 cos crucis christi: quoz finis interitus. quoz
 deus venter est. Ad hoc vt huiusmodi vincu-
 la dirumpant̃ et a nobis p̃hiciantur: op3 dīne
 sapientie adhibere informatiōē. Sequitur.
 Tertium qđ p̃mouet voluntatis dispōem. s.
 dīne sapientie informatiō. vñ dicit. Cum au-
 disset opera christi. **C**arissimi sicut videm⁹
 qđ creatio mundi dat quoddā testimoniū ma-
 iestatis imensitatis et auctoritatis. sic humani

generis repatio per filij incarnationē dat maximum testimonium eterne bonitatis: et impē se caritatis. Nam cum humanū genus p peccatum p̄morum parentū iusto dei iudicio fuerit a sup̄nis elōgatum: multis miserijs impletus: et eternis supplicijs mancipatū: nec creatura inueniebatur: q̄ debuit i m̄ dinam ordinationem reparare. Quicq̄ creature p̄miserant et cōpatiēti suam inclinavit maiestātē ad carnis v̄nionem: et suam dilatavit caritatem per mortis passiōē. vñ p̄pter nūmā caritatē etc. Vnde q̄ alium modū potuisset hūisse nostre repationis absolute. s. p̄ puram creaturā p̄z: q̄ mors xp̄i fuit sc̄daria cā et meritoria. De autē p̄maria nostre redēptionis. Cūcūq̄ deus q̄ potuit mediātē alio: h̄ potuit sine eo. sed deus deleuit culpā mediātē mortē filij sui: tanq̄ mediātē eā sc̄dā. Igit̄ potuit sine ea. et h̄ de potētia absoluta: si h̄ ordinasset. sed magis ordinavit q̄ filius suus satisfaceret. Et hoc p̄pter multas rōes. Cūcūq̄ prima est vt humana nā non teneretur tanta dilectione nisi a deo. Cūcūq̄ itez vt ex h̄ oñderet summā dilectionē ad hoīem: et ex hoc per amorem eum traheret. Cūcūq̄ item vt ista satisfactio eēt efficacior: et excelentius mō fieret. s. p̄ talem: q̄ erat infinite diligibilis: et p̄ p̄is eius actio esset infinite acceptabilis ex pte sui. vñ Jobes. s. volūtas purgata p̄ grām in vinculis caritatis: vñ itus dine voluntati: cum audisset opa xp̄i. s. creanōē et reparationem: et informationē virtutis: merito debuit illustrari. Ad etiā p̄z rōe. Nam b̄tudo est p̄mum virtutis. Q̄ p̄z q̄ ad b̄tudines tendentes: fm̄ virtutem disponi ad virtutem aut verbis: aut exēplis. Exempla autē alicui⁹ et verbi tanto efficacius ad virtutem inducunt q̄to et firmior b̄tur opinio bonitatis. Opinio autē bonitatis infallibilis de nullo hoīe b̄ri poterat: q̄ etiā sc̄ti viri in aliquo inueniunt deliquisse. vñ necessariū fuit hoī ad h̄ vt ad redemptiōē gr̄e mens debite disponeret: q̄ a deo humanato doctrinaz et exēpla virtutis: q̄ sunt opa xp̄i: audiēdo p̄ciperet. Propter qd̄ dñs dicit Joh. 3. Exēplū dedi vobis. Quare Jo hānes audiens doctrinā et exēpla xp̄i: merito debuit p̄ mētis adhesionē: et sp̄i desiderii asserere. vñ sequitur. Quartū motuū valens ad debita mētis dispōē. s. volūtas formate p̄ grām: p̄ desiderii: sursum actio: ibi. Aditens duos de disc̄pulis. Quid p̄ hos disc̄pulos moralit̄ intelligit: nisi fides formata et sp̄s: q̄ sunt due ale: q̄b̄ mens eleuat in deū: q̄ et cō

gnitione fidei: q̄ in dei filios adoptamur: fm̄ Ber. Expectam⁹ p̄ sp̄em futurā b̄tudinē q̄ spes orit̄ ex meritis p̄cedentibus: gr̄a dei copante. vñ addit. Tu es q̄ ven. es. q̄. d. Sci mus te p̄ fidem formatā. Tunc. n. fides formata est in intellectu: q̄ caritas est in volūate. An aliū expe. q̄. d. nō dubitando: s̄z admirando gr̄e gratū facientis delectationē et mētis satisfactionē. Expectam⁹ p̄ sp̄em: quaz b̄mus ex imaginatōe sumi boni: ip̄s desiderādo. vñ ad h̄ vt mēs p̄ desiderium eleuet in deum: p̄ regitur fides: q̄ sicut videmus q̄ oculus nālis nō pōt videre rex dñas lumine nālī: nō illustratus radio solis: cognoscit etiā minima rex. Sic intellect⁹ humanus q̄tūcūq̄ p̄spicius nō sufficit ad cognoscendū deum: nisi lumine fidei fuerit illustratus. Ysa. 7. Si nō credideritis: nō intelligetis. Hoc etiā p̄z rōe. Nam b̄tudo hoīs p̄sistit in quadā sup̄nālī dei visio ne: ad quā nemo p̄tingere pōt: nisi p̄ modum adiscēti a deo doctore. et hec successiue p̄ modum nāc sue. Omnis autē talis adiscens o: q̄ credat. Ad h̄ q̄ ad p̄fectā sc̄iam pueniat: et ad p̄fectam visionē b̄titudinis: p̄erigit q̄ credat deo: vt discipulus magis docenti. Quare necessariū est credere ad salutē. vñ fides regitur ad h̄ vt mens in deum p̄ desiderii erigat. Ad autē fides necessaria sit: h̄ p̄z rationibus. Cūcūq̄ prima est vt citius hō ad veritatis dñe cognitionē dei pueniat. Cūcūq̄ sc̄da vt cognitio dei sit color. Adulū. n. in studio sc̄ie p̄ficere nō possunt: vel pp̄ hebetudinē ingeni: vel p̄pter alias occupatiōes et necessitates tp̄alis vite. vel ēt pp̄ torpore adiscēdi: q̄ oīo a cognitiōe dei fraudarent: nisi p̄ponerent eis dina p̄ modum fidei. Cūcūq̄ tertia pp̄ certitudinē. Ratio eiz humana in rebus dñis est multū deficiēs. Qui⁹ signū est: q̄ p̄bi de rebus humanis nālī inuestigatōe p̄scrutātes: in multis errauerūt. Et q̄ eēt indubitata et certa cognitiō ap̄d hoīes de deo: oportuit q̄ dina eis p̄ modū fidei traherent: q̄si a deo: q̄ mētiri non pōt. vñ p̄z q̄ fides regitur ad h̄ vt mens erigat et accipiet: q̄ sicut nunq̄aia est deo accepta nisi sit ordinata q̄tum ad voluntatem p̄bitum caritatis: q̄ est b̄tus sup̄nālis: sic nunq̄ pōt esse deo accepta nisi sit ordinata q̄tuz ad intellectū p̄bitū fidei q̄ est b̄t⁹ sup̄nālis. Cūcūq̄ est igit̄ duplex fides. s. formata: qua ex̄te in intellectu: caritas est in volūate. Alia est fides iformis: q̄ ex̄te in intellectu: caritas nō est i volūate. S̄z vide ne p̄ istā fidē infor̄mē disc̄ipularis: q̄ hec fides nō ē

Sermo

virtus non habens in voluntate caritatem: que est forma fidei. Quod non sit virtus: patet: quia virtus est habitus: quo mediante actus fit bonus et perfectus. Hoc non facit fides informis: quia non dirigitur caritate. id est opum impletio: quia probatio dilectionis exhibitio est operis secundum Gregorium. unde Ber. si fides sine operibus mortua est. unde Ber. si quis queris que sit fides viva: certe illa per quam Christus habitat in cordibus nostris. unde Ber. Tam diu Christus in nobis vivit: quamdiu vivit fides. Et postquam fides mortua est: quodammodo Christus mortuus est in nobis: quia Christus per fidei vivit in nobis. unde Ber. Sicut corporis vitas ex motu cognoscimus: ita et fidei vitas ex operibus bonis. Quid. n. mortua est fides: nisi fides sine opere dilectionis? Sicut. n. vita corporis est anima: per quam movetur et sentit. Ita vita fidei est caritas: quia per illam operatur: unde refrigerante caritate: fides moritur: sicut corpus anima recedente: unde sine fide. id est formata caritate: impossibile est deo placere. Et secundo ad hoc ut mens in deum per desiderium transformetur: requiritur spes certa: unde dicit. An alius expectamus: quia proprius actus spei est expectare. Quod patet: quia expectare est actus voluntatis: sed actus voluntatis est velle: sed velle non est velle respectu rei presentis: sed respectu rei absentis: sed hoc velle est expectare: unde Augustinus dicit. Quod spes est certa expectatio beatitudinis future: proveniens ex meritis et ex gratia dei. Dicit enim. An alium. Ad insinuandum quod gratia et gloria deferunt realiter: id est tamen secundum apostolum sunt eiusdem rationis: quod dicit. gratia dei vita eterna. unde Ber. nar. in sermone de assumptione. Triplicem gratiam divinitus accepimus. Unam qua convertimur: Aliam qua in temptationibus adiuuamur. Tertiam qua probati remuneramur. Et prima iniuncta per quam vocamur. Et secunda provehit qua iustificamur. Et tertia consummat qua glorificamur. Prima beneplacitum. Secunda meritum. Tertia premium. De prima dicitur de plenitudine eius omnes accepimus. De alijs dicit gratiam pro gratia: id est munera eterne glorie pro merito temporalis militie.

Secunda consideratio. Secunda consideratio: est de provida extirpatione vitiorum: per gratie operationem: cui dicit. Euntis renunciate Johanni. etc. Secundo Ber. gemina est species vitiorum: Alia. n. sunt que nocent nobis: et alia que nocent proximo. Et hec omnia dicuntur vallis la-

chrymaz: quia omni facto fluminis plangenda est vita peccatorum: que sic vitis patet: quia vitis aliud causat: et unum alterius est pena. Et primo patet. quia remouens illud quod prohibet a peccato: effectum inducit aliud: sed hoc facit peccatus: quia scilicet demeritorie remouet gratias: virtutes: diuinam curam: angelicam custodiam. unde Anselmus. Si quis voluntarie peccat: extitit nisi deus maximo miraculo ipsius abstrahat a peccato ruit in peccatum: ut sibi datur in pena. Qualiter autem peccatum sit alterius pena: vide. Nam pena duo dicit. scilicet damnum et malum: quod infligitur pro demerito precedente. Peccatus sequens respectu precedentis sic se habet: quia in se est malum et damnum et puniatur a deo non sibi coassistente pro demerito precedentis peccati. Sed dices: quomodo peccatus est pena cum sit voluntarius? Et respondeo quod sufficit ad hoc quod aliud sit pena quod sit pro inclinatione naturalis voluntatis: et bonus proveniens sibi inesse: quamvis non sit pro eius actum illicitum. Exemplum: Adartres sustinebant maximos cruciatus: quos tamen summe volebant sustinere ergo sustinebant penam non pro ipso velle: sed contra modum nature. Sed quia vitia: ut sic sunt mortua: operibus ut extirpentur. Peccatum autem extirpatio fit per gratiam: quia gratia et peccatus mutuo se expellunt: cuius sint opposita. Quod patet. Et primo ex parte peccati: quia peccatum priuat bonum hominis: videlicet gratiam et certitudine debita esse actui: non tamen priuat habilitate ad bonum ut aliquid dicit. scilicet quia cum ista habilitas sit finita: tamen deus posset totam tolli per maximam continuationem peccatorum: quod efficere inhabilis ad omne bonum. Hoc autem est falsum: quia peccatum nihil priuat realitatis in anima. Cuius igitur habilitas anime fit generalis sibi. igitur etc. Nec tamen oppositum. Et secundo ex parte gratie: quia gratia dat primum esse spirituale: cum sit principium productionis actus meritorij: quia anima mortua peccatis: per gratiam reuiuiscit. Unde in persona peccatorum Romanus 7. Infelix ego homo quis me liberabit etc. Et sequitur. Gratia dei per Iesum Christum. Peccatum enim non dimittitur: nisi operante virtute infinita. Subiacet enim pene infinite: quia implicat offensam infinitam. Et ideo cum nulla creatura sit capax virtutis infinite: operibus quod remittatur per gratiam: et per descensionem diuinam. Et quia secundum Ber. Gemina est species vitiorum: quia aliqua sunt remissibilia: aliqua irremissibilia: quorum utraque species: qualiter per gratiam extirpetur est videndum. Et primo de remissibilibus:

ubi nota qd euangelista in euangelio enumerat
sex defectus quibus anima inficitur per peccatum.
¶ Primus est error rationis: qui intelligitur
in cecitate. ¶ Secundus est curuitas affectio
nis mouentis: qd proponitur in claudicatione
¶ Tertius imundicia concupiscentie carnalis:
que infertur in lepre infectione. ¶ Quartus est
separatio anime a deo: qd insinuat in mor-
tis inflectione. ¶ Quintus est duritia cordis
qd innuit in sorditate. ¶ Sextus est dese-
ctus gratie et virtutum: qd ostenditur in pauper-
tate. ¶ Primo dico qd peccatum opatur in anima
errore rationis eligentis: cum dicit. Ceci vi-
dent. Nam cum anima facta esset: vt esset capax
sume beatitudinis: date erant ei potentie ad su-
mum bonum cognoscendum: appetendum: et fru-
endum. Sed cum homo pferat in peccatum: co-
tra dei prohibitionem: tunc oēs vires anime sunt
deordinate. Et n. homo ex amore visibilium
ab inuisibili amore cecidit: sola iam visibilia co-
gnoscat: diligit: et eis inheret: et ita ceca est anima
qd nec cognoscit seipsam: vt de ea dicat: Sapi.
2. Errebat eos malitia eorum. Hunc autem de-
fectum tollit gratia: cuius est anima illuminare
non formaliter: qd est in voluntate. Sed dicit
illuminare imperatiue precipiendo actus illumi-
natos fidei. Unde cum ideo nostra lippa sit fa-
cta per peccatum: qd non possumus per nos in-
telligere: nec veritatem inuenire: bene deus ope-
scendit nobis: ne in errore essemus: deducitque
nobis notitiam veritatis in fide: vt regulis fidei
sensum nostrum humiliter subiciamus: si non vo-
lumus deuiare: vnde sicut oculus naturalis non
potest videre rem: differentias lumine natura-
li: tamen radio solis cognoscit etiam minima rem:
sic intellectus humanus in lumine fidei cogno-
scit defectus etiam latentes. Et h. est qd euangeli-
sta dicit. Ceci videt. fides enim aperit oculum
finistru: cuius facit homines considerare mala sua
et ostendit ei eterna supplicia. ¶ Secundo aperit ei
oculum dextru: cuius facit hominem considerare diui-
nam largitatem: et ostendit ei eternam beatitudi-
nem. ¶ Secundus defectus est curuitas affec-
tionis cum addit. Claudii ambulant. Affectus
namque datus est homini: vt deum diligeret. Sed
per peccatum curuatus est: ita qd eligit dete-
rius per bonum. Ratio est: qd voluntas non fer-
tur in suorum obiectum: nisi vt a ratione postensur:
qd ergo ratio errat: sic voluntas acceptat. Af-
fectus incuruatur et claudicat a rectitudine actus.
Unde quis homo naturaliter vellet finem vlti-

mum? Boetius dicente. Inserta est nobis ve-
ri bonique cupiditas. Tunc oēs hunc finem non co-
sequuntur: qd per electionem errant diuerso tra-
mite incedendo: et sic contingit ipsos a fine vlti-
mo deuiare et finali frustrari. ¶ Hic igitur
defectum excludit gratia: affectus rectificando.
in deum: et sic fit reductio. Nam voluntas per ca-
ritatem informatam vitiis sic resistit: et virtutibus
operibus fideliter insistit propter deum. Que-
renis curua et auersa fuit a deo: necesse habet vt
peruersa cogat se concordare cum deo. Et motus re-
belles per studium boni operis ad rectitudinem re-
flectere diuine voluntatis: et sic claudii incipi-
unt ambulare. Duo pedes anime sunt effectus
placendi deo: et proficere proximo. Quidam
tamen claudicat pede sinistro. scilicet qui voluit deo va-
care. non autem primo ministrare. Quidam autem
ecouerso: et illi claudicant dextro. Quibus nec
deo nec primo intendunt: utroque pede claudi-
cat: sicut illud. 3. pe. 18. Viquequo claudicat
in duas partes: Quasi diceret. Nunc tempus
est: vt deo intendatis: simul etiam de primo per-
ficiatis. ¶ Tertius defectus est imundicia concu-
piscencie carnalis: qd infertur in lepre infectione
¶ Per peccatum. n. peribit anima macula et effi-
citur leprosa. Macula proprie dicitur in corpo-
ralibus: quoniam aliquid corpus nitidum: puta argentum
vel vestimentum: ex statu alterius corporis per-
dit nitorem. Exemplum: inter oēs infirmitates
lepra est periculosa: qd contagiosa. Solo autem ta-
ctu inficit: et tactu cessante non cessat infectio le-
pre. Sic reuera in spiritualibus: opus maculam
imaginari. Habet autem anima hominis duplicem ni-
torem. Vnum quidem ex lumine naturalis ratio-
nis: per quem diriguntur in suis actibus. Alium
ex lumine diuine illustrationis: per quem etiam
homo perficitur ad bene et deceter agendum.
Est autem quasi quidam anime tactus: quando
peccatur adherendo aliquibus rebus per amo-
rem: contra lumen rationis et diuine legis: vnde detri-
mentum nitore ex tali tactu perueniens: macula
anime vocatur. Et quis cesset actus peccandi: tamen re-
manet macula. vnde sic paulatim rubigo peribit
quoniam non statim macula abstergit: sic veniat macula
si purgari negligit: successiue venit ad rubigi-
nem mortalis peccati: qd non ita cito auferretur. hec
autem macula lepre per solam gratiam extirpat. Nam gra-
tia est in anima per modum sanantis getantis. Sicut
enim homo sanus non incitat a peraritate humorum
spiritum molestatum. Ita i gratia exilis qd delet tale
infirmitatem non ingrat ab ipugnantibus passio

Sermio

num ipsius veratibus ad modum febrium. Puta a concupiscentia carnis: pro qua infirmitate dicit apostolus. Inter vos multi infirmi sunt et debiles sed qui aduenit gratia: unice anima efficitur sana. Unde Ysa. 53. de anima seipsam ad gratiam disponentem dicit. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum: et sanitas tua cito ostenditur. Ratio est: quia non dimittitur peccatum: nisi tollat offensam. Sed offensam tollit per effectum dilectionis dei: qui est gratia. Nec ergo sanatio fit per gratiam: sed n. dilectio dei fit immutabilis et eterna: tunc eius effectus. scilicet gratia quando tollitur: quasi ab ipso deficiamus iterum recuperatur: cum ad ipsum peruenimus: et hoc est quod dicit. Leprosi mundantur. Ab immundicia concupiscentie carnalis: quia sicut lepra solo tactu inficit: sic minimum in natura. scilicet concupiscentia carnis multo magis exis in sua totalitate. Adinimum huius vitij est imaginatio: nam nullus alterius vitij imaginatio: ita cito inficit conscientiam: absorbet intelligentiam: armat inimicam carnem contra animam. Sed medicina gratie diuine facilius celeriter et integrat curat. Facilius: quia potentia dei. Celeriter: quia statim cum applicat sanat. Integrat: cum sit indiuisa. Salubriter: quia non solum sanat: sed et in posterum preseruat. Hac medicina mundatus fuit Naama a lepra cuius caro restituta est sicut caro pueri. 9. Reg. 1. Quartus defectus est separatio anime a deo quod insinuat in mortis afflictione. Quid enim mors nisi priuatio vite? Unde Bernardus. Unde n. non fit separatione anime et corporis mors preeditur. Item Bernardus. Quid hoc in rebus humanis certius morte? Quid horum mortis itumetur incertius? Non misetur inopie: non diuitias reueret: non generi cuiuslibet: nec ipsi denique parcat etati: nisi quod senibus quidem est in annis: et adolescentibus quidem in insidijs. Item bona mors iusti propter requiem: melior propter nouitate: sed optima propter securitatem. Contra mors peccatorum pessima: mala siquidem in amissione mundi: peior in separatione carnis: pessima in vniuersis ignis duplici strictione. Unde Bernardus. Studeamus viuere vitam iustorum: sed mortem eorum multo magis desideremus. Sapientia enim iustorum nouissima presert: hec mors propter peccatum est nobis inflicta. Unde Bernardus. Peccatum persequitur: ut sequatur mors. Quasi sane diceret. Si caruisset homo peccato: mortem non gustasset eternam. Peccando itaque vitam amittit et mortem inuenit. Hanc autem mortem duplicem esse describit Bernardus. d. Due sunt mortes et tondem resurrectiones. Prima: mors anime. Secunda: corporis. Adhuc anime: separatio anime a corpore. Hanc

operator peccatum. Hanc pena peccati. In prima resurrectio anime. In secunda corporis. Primam operator humilis: et occultus aduentus christi. Secundam gloriosus et manifestus christi proficiet aduentus. Prima. scilicet mortem corporis nullus euadere potest: cuius sit propria passio persequens totas naturas specificas et solam humanam. Sed secundam mortem. scilicet anime sola gratia tollit: ipsam viuificando: quia sicut corpus per animam: ita anima per gratiam viuunt. Et ideo sicut decedente anima corpus moritur: radueniente viuificatur. Ita et anima per gratiam. Et hoc est: quod dicit euangelista. Adhuc resurgunt: id est anima mortua per peccatum. Peccata enim mortalia habent animas occidere: que per gratiam viuunt. Roma. 6. Stupedia peccati mors sed resurgit per gratiam verbi incarnati in virgine Maria. Unde sibi dictum est ab angelo. Que gratia plena dominus tecum erit. Quintus defectus est duritia cordis: quod inuitur in surditate. Surditas est priuatio virtutis auditiue: et inualida efficit ad aliquod bonum percipiendum. Sic reuera: surdus spiritualis est: qui secundum Bernardum. Non aures ad verbum dei audiendum aperit: secundum illud psalmi. Tamen surdus non audiebat. Ratio est: quia mens allecta sensibilibus: non nisi delectationibus repleta sensibilibus per inordinatum amorem pascitur. Et ideo inflexibilis efficitur diuine inspirationi: et sic indurat et surdescit. Et reuera magni signi reprobationis: quia ad reprobationem sequitur induratio. Et inflexibilitas diuine inspirationis: signum est eterne indurationis: quia anima homo non percipit quod sunt spiritus dei. Nec autem surditas dicitur bene cor induratum: quia sicut durus est quod non scinditur nec mollescit. Sic cor durus: nec per punctum scinditur sed Bernardus. Nec pietate mollescit: nec mouetur precibus: minis non cedit: flagellis indurat: ingrati est ad beneficium: ad omnia infidus: ad iudicia seruus: inuerecundus ad turpia: impudicus ad picula: nec deum timet: nec homines reueret. Unde Bernardus. Inter roget se unusquisque. Si aure cordis verba dei percipit et intelligit. Quasi dicat: quod non. Quia omnes predictis surditate predicta: nec intelligit aut percipit. Iustus defectum habet gratia extirpare: quia gratia veniens in animam induratum ad receptionem diuinam inspirationum mollescit et habilitat audire: ut dicat illud psalmi. Audiam quod loquatur in me spiritus: quoniam loquatur pacem me. Et sic surdi audiunt. Audiunt enim. aliqui cum finistra aure clamorem pauperum: ut et ipsi erandi-

antur. Por-
am ad clam-
eraudientem
dam predic-
nat autem su-
crabilis er-
defectus:
dicit. Por-
denus: quod
in exteriori
tas in spiri-
pauperis
Quia pa-
secundam
quod a fine
boni pui-
ad finem
gratia in-
tio est:
fertur:
boie p-
tes. Ja-
in anima:
ideo ait
forat. A-
signi gra-
cum hoc
tes quas
uenimus
et ab illi-
alioz. X-
id est di-
et gratia

G Nam sic
irpantur
infusione
cuius effe-
ubi non est
Sed cum
uales in-
quod virtutes
perfecton-
dantur. H-
C. Circa
ma docum-
ta a verbo
virtutes et

antur. Prover. 21. Qui obturant aures suas ad clamorem pauperum: ipsi clamabunt et non eraudientur. Alij aperuit dextras ad audientiam predicationem. Prover. 28. Qui declinat aurem suam ne audiat legem: oratio eius erubilis erit. Sextus defectus: est virtutis defectus: et paupertatis gratie: quod notatur cum dicit. Pauperes euangelizantur. Sicut enim videmus: quod paupertas corporalis defectum patitur in exterioribus bonis. Sic spiritualis paupertas in spiritualibus. unde psalm. in persona pauperis clamat. Adiuua nos deus. Et sequitur Quia pauperes facti sumus nimis. Idem. n. secundam paupertatem peccatum causat in anima: eo quod a fine ultimo eliminat: eo quod ois spiritualis boni paupertate destituta: pauper efficitur et incipit ad finem ultimi consecutionis. Idem autem delet gratia in anima ipsarum virtutibus adornando. Ratio est: Nam gratia cuius sit radix meriti a deo conferitur: sic ut possint singula opera meritoria ab homine perfici: et hoc non potest fieri nisi per virtutes. Ideo deus perferendo gratiam causat virtutes in anima: quibus opera meritoria possent perfici. Et ideo ait apostolus. Si a possumus in gratia que me confortat. Ex isto sumit documentum: quod maximus signus gratie in homine est operari virtuose. Quia cum hoc perficere non possit: nisi per ceteras virtutes quas gratia causat in anima. Ideo ab omnibus de uenimus in cognitionem habitumque virtuosorum: et ab istis in cognitionem gratie: que est radix omnium aliorum. Unde dicit. Pauperes euangelizantur: id est dantur euangelij thesauro preioso: scilicet gratia: et sic patet secunda consideratio.

Tertia consideratio: que est de congrua voluntatis perfectione: et hoc per gratie in habitationem. Ibi. Beatus et est. Nam sicut per gratiam verbi incarnati vita creantur. Sic per gratiam verbi: passim virtutum infusione voluntas perficitur. Quod patet: quod perfectum esse: omnem additionem excludit. Et ideo ubi non est perfectio: additio non est adhibenda. Sed cum voluntas nostra quoad partes virtuales inesse grato: multum sit imperfecta. eo quod virtutes non sint sibi innate. Ideo ad eius perfectionem requiritur: ut sibi virtutes infundantur. Idem autem fit per gratiam: quare et. Circa istam considerationem: ponenda sunt tria documenta. Primum est: quod gratia operata a verbo passo perficit animam inesse grato per virtutes eius. Ratio est: quia gratia est prin-

cipium productionis actus meritorij: et in actu consistit beatitudo: in quantum dicitur a gratia: quia actus non accipitur: nisi in habitudine gratie ad habitum quo eliciuntur. Et gratia habet rationem acceptionis: quia ex divina institutione. Hoc est: quod quicumque habet gratiam: fit deo acceptus. Hanc autem gratiam meruit nobis Christus sua passione omnibus sufficere: Licet solum predestinatis efficaciter: ut ei dicamus. Quia obsecro anima mea ob gratiam tuam: quando scilicet auersi conuertuntur: et peruersi corriguntur: et conuersi proficiuntur. Unde dicit. Beatus est qui non fuerit scandalizatus etc. Quasi dicat per contrarium. Qui fuerit emendatus in mea virtuosa perfectione: quam habuit in passione et hoc per imitationem: scilicet merente vobis gratiam per passionem. Idem beatus est: id est certificatus de gratia animam proficiente quam meruit per passionem. Secundum documentum est: quod fundamentum huius gratie virtutes in nobis operantur: est ipsa conscientia: quod notatur ibi. Illis autem abeuntibus dixit ihesus etc. Per desertum. n. conscientia intelligitur: quod sicut in deserto sole irradiante genera diuersarum herbarum reuiuiscunt: et generantur: et florescunt. sic sole iustitie. id est gratie splendente super conscientiam: germinant et florescunt diuersa genera virtutum in ea. Et hoc est quod dicit Bernardus. Bona bone conscientie reuiuiscunt in laboribus. scilicet exercitijs virtuosum. non arescunt: nec in morte euanescent sed florescunt: nec deficiunt in eternum. unde dicit. Illis autem abeuntibus. id est post vitiorum expiationem. Dixit ihesus ad turbas. id est ad dispontes se ad gratiam. De Iohanne. id est conscientia: quod Iohannes dicit in quo est gratia: quod scilicet virtutes ponit in conscientia. unde Ambrosius. Virtutis fructus sapiens in conscientia ponit.

Tertium documentum est: quod secundum Gregorium conscientia est vas in interiori homine: in quo ponuntur vita et virtutes cuiuslibet hominis. Ne ergo in errore labamur: conscientia distinguenda est. Ad declarationem huius nota quod secundum Bernardum quadruplex est conscientia: quod aliqua est non bona: sed tranquilla. Alia non tranquilla: sed bona. Alia nec tranquilla: nec bona. Alia tranquilla et bona. Conscientia autem prima est adolescentium qui in spe peccant dicentes. Dominus non requirit ista. Deinde autem assumulat arundinem. unde dicit. Quid existis in desertum videre? Arundinem vento agitatam? Quia sicut arundo est

Sermo

lenis: et molliis: et vacua: sic talem pſciam habentes: cito credunt et delectationem carnalē sequunt. unde tales dicunt. I. corin. 10. Quod in macello venit: māducate: nihil interrogantes propter pſciam. Et ideo dicitur sicut Ber. vulpina pſcientia: que est tepida conuersario: aialis cogitatio: ficta pſessio: breuis pſpicio: obedientia sine deuotione: oratio sine intentione: sermo sine circospectione. Et ideo talis pſcientia admodum arundinis levis est: ad contrupiscendum mollis: ad resistendum temptatio nibus vacua omni gratia. **E** Scōa pſcientia est bona: et non tranquilla: et hec est eorum: qui ita conuersi ad deum: recogitant annos suos in amaritudine. unde dicit. Quid existis in deserto videre? **I**doiem mollis vestium etc. **P**er vestimenta mollia intelligunt vita delicta. **H**anc autem vitam non habet pſcia: quia non est tranquilla. et hoc propter asperitatem contritionis interius: et penitentiae exterius. unde aspiratam eorum puerorum: qui recogitant annos suos in amaritudine: pſiderans Ysidorus dicit. Nulla penitentia grauior pſcientia mala. vis autem nunquam esse tristis: mundā conscientiam scilicet per penitentiam aspiratam habere. et bene videtur: ut possis dicere illud Act. 23. Viri fratres in pſcia bona sum conuersatus ad deum. quasi dicat: conuersatus sum in asperitate penitentiae: quia pſcientiam feci bonā ad percipiendam gratiam: quia sicut Ber. laus gratiae est pſcia bona. **E** Tertia pſcientia est: que nec est bona: nec tranquilla. **H**ec est eorum: qui in multitudine peccatorum desperant. unde dicit. Quid existis videre? **P**rophetā? Etiam dico vobis plusquam prophetam. Videmus. n. in moralibus quod virtus semper pſistit in medio. unde l3 sapiat nam extremorum: nisi ad quodcumque extremorum se declinat: ideo non est virtus si non tenet medium. **E**xrema autem eius sunt dolositas et fatuitas. **S**ed prudentia si in sua mensura permanet: virtus est. si minus: fatuitas. si plus: dolositas. unde in hoc quod dicit saluator. Plusquam propheta. **H**oc non potest sonare in vicinū: quia excludit dolositatem. **D**olosi. n. prophetae sunt: qui dolosis argumentationibus et falsis opinionibus corda subuertunt simplicium a veritate recte fidei et statu boni operis. **H**os reprehendit Iheremias. 14. Visionem mendacem et diuinationem fraudulentā: et seductionem cordis sui prophetant vobis. **E** Quarta pſcientia bona est et tranquilla: et ista est eorum: qui carnem spiritui

subdiderunt: qui cum illis qui oderunt pacem: sunt pacifici. **H**anc pſciam assimilatur angelus saluator dicens. Ecce ego mitto angelum meum etc. **A**ngelus. n. est nomen officij: non nomen. **H**ec autem assimilatio est. propter proprietates ipsius angeli. **I**psi enim sunt custodes nostri increpatores derelinquentium: promotores ad bona virtutum: solatores patientium: propugnatores confugientium: introductores decedentium. **S**ic reuera pſcientia a malo nos pſeruat unde Grego. Quid poterit obesse nobis: si omnes derogent: et pſcientia sola defendat nos? **E** Scōa malum nostrum reprehendit. unde Seneca. Nil timendum facit animus: nisi reprehensibilis vite pſcia. **E** Tercio nos duat virtutibus. unde Ber. Vere diuites non sunt opes: sed virtutes: quas secus pſcientia portat: ut in perpetuum diues sit. **E** Quarto onus penitentiae alleviat. unde Ber. Onus quod fertur pro domino: pſcientia alleviat. **E** Quinto nos a malo securos facit. unde Ber. Quid in terra quietius atque securus bona pſcientia? **D**amnatio rerum non metuit: nec verborum contumelias nec corporis cruciatus. **E** Sexto gaudia eterna donat. Seneca. Nunquam sapiens sine gaudio est. **H**audius autem non nascitur nisi ex virtutum conscientia etc.

E Dominica tertia vel quarta. Sermo de epistola. Sermo quintus.

Audete in domino semper etc. phi. 4. Cum gaudium sit de aliquo bono quantum ipsum bonum maius est: tanto magis de ipso est gaudendum.

Inter cetera autem bona cōe bonum est maius: quia diuinius: ut primo eibi. dicitur. Et ideo dicitur de ipso maxime gaudendum. Sed quia aduentus redemptoris est quoddam cōe bonum ideo est maxime gaudendum: ut dicatur. **A**udete etc. **E** In epistolis precedentibus apostolus pronuncians nobis redemptoris aduentum: per euidentiā signorum et prestationem scripturarum hortabatur nos ad p̄dignā dispōem: quod pſistit in pfectione exercitij virtuosi. **I**n pſenti epistola hortatur nos: ut in adepta pfectione: iocunde mur propter certitudinem expectationis: ubi occurrunt tres pſiderationes.

Gr
De
sunt quinqu
E Prima
E dicitur
corporale
pumus ga
dis habet
vine exhib
gratia dei
est qz pmi
debet seru
creatu: p
resultat de
delectatio
ueniens
honata su
ria: et in p
ppales. v
gtiam in
tale sit in
gebene d
dño. i. in
spe eterni
poterunt
re in dño
micus de
E Scōa
in hys: q
video in
noubus
denduz:
antidunc
pediunt.
nis sit q
celle est q
fit boi: se
huc multa
santas. 1
Ibere. 9.
pientia su
amaritudi
luc? occu
E Terna
uerandum
co gaudet
qz pſer
apli pſer
sanctum.

Quoniam prima consideratio. Circa primam considerationem que est de gaudio perfectionis et eius perseverantia: cum dicitur. Gaudete: sunt quinque conclusiones.

Prima conclusio est videre quod sit gaudium. Et dicitur quod cum duplex est gaudium. scilicet spirituale et corporale. Duplex est eius descriptio. unde primum gaudium. scilicet spirituale est exultatio cordis habens certitudinem fiducie promissionis divine exhibentis liberaliter premium causati ex gratia dei: et de meritis precedentibus. Et ratio est quod promissit deus se datum liberaliter primum debite servientibus. unde Gregorius. Quis opus crescit: primi fiducia proficit. unde per oppositum resultat descriptio gaudij secularis. scilicet que est delectatio male mentis: impunita nequitia perveniens ex voluptuosa libidine carnis: occasionata superfluitate cibi et potus in rebus abundantia: et in pace carnis: excludendo aduersitates temporales. unde magne mie iudicium est tales nequam impuniti non relinquere: nec gaudium tale fit in seculo: per quod cogat quis in extremo gehene danare. unde benedicit. Gaudete in domino. id est in veritate: non in seculi vanitate: sed in spe eternitatis. unde Augustinus. Sicut. n. nemo potest servare duobus dominis: sic nemo potest gaudere in domino et in seculo. Amicus. n. mundi inimicus dei reputabitur.

Secunda conclusio est: quod solum gaudendum est in hijs: qui nos ordinant in deum: cuius odium video in mundanis: qui gaudent in divitijs: bonorum et preteritis. Quare autem in hijs non sit gaudendum: ratio est: quod ista aliena sunt a vera beatitudine: nec perveniunt ad eam: sed plerumque impediunt. Quod patet: quia cum de ratione beatitudinis fit per se sufficiens: ut patet per ethicam. Necesse est quod beatitudine adepti nullum bonum de se habent: sed adeptis singulis hijs: possunt adhuc multa bona necessaria esse: puta sapientia: sanitas. Et ideo in eis non est gaudendum. unde Iheronimus. 9. dicit. Non gloriatur sapiens in sapientia sua etc. Item quod vertitur in luctum et amaritudinem. Prover. 13. Extrema gaudij luctus occupat. Ideo dicit in domino esse gaudendum.

Tertia conclusio est: quod in tali gaudio est perseverandum. unde dicitur semper. Iterum dico gaudete. Ratio est multiplex. Primo quod perseverantia queque vult: a deo impetrat. unde apostoli perseverantes in oratione: acceperunt spiritum sanctum. Act. 1. Secundo bona habita custodi-

dit. Augustinus. Perseverantia magnam donum est quo bona cetera servantur. Tercio quod facilia facit difficilia. unde Bernardus. Procedenti de ocio ad laborem graue cernit quod incipit. sed cum post assuescere cepit: invenit facile quod ante impossibile putavit. Quarto premium obtinet unde Crisostomus. Tolle perseverantiam: nec obsequij mercedem habebit: nec beneficium gratias: quod non qui cepit: sed qui perseveraverit saluus erit. unde apostoli dicunt semper gaudendum: non ad horam. Quarta conclusio est: quod non solum gaudendum est in domino per affectum: sed etiam per effectum in operibus virtuosissimis: cum dicit. Admodum vestra. Nec autem secundum glossam. dicitur instantia bonorum operum. Nec virtus virtutum omnium mater et custos est: omnes modificat: omnes dirigit. unde Tullius. Modestia est pudor honestatis: declinans indecentiam in exterioribus: et efficit ordinationem interiorum. ubi nota quod ad integritatem modestie tria requiruntur.

Primus est honestas discrete perversationis. Secundus est mundicia cordis sincere conscientie. Tercius est castitas corporis. unde primo dicitur quod modestia cavet indecentiam in actu. sic est castitas corporis. Secundo in membro rum situ. sic est honestas. Tercio includit ordinationem intrinsecam. sic est sinceritas conscientie. unde dicit de honestate: quod sit virtuosissima operatio cum compositione morum: respondens veritati in se et in alio intuitu dei. ubi innuit quod ad honestatem quatuor requiruntur.

Quinta conclusio est: quod tales operationes debent omnibus innotescere: quod ad perfectum in virtutibus pertinet: quod non solum sibi vivat: sed etiam alijs proficiat ad exemplum. unde dicit. Nota sit omnibus. id est vestra perversatio nota sit omnibus fidelibus: ut imitentur. Mat. 5. Sic luceat etc. Et infidelibus: ut ibi nihil invenient irreprensibile: sed potius aliquo exemplo nostro convertantur. unde Cassiodorus. Exemplo eorum vult eos accipere. Cum. n. lucebunt opera eorum: non deerunt qui imitentur bonum illorum.

Secunda consideratio. Circa secundam considerationem que est de perfectorum confidentia: ad deum habenda: cum dicitur. Dominus enim prope est. Sunt tres conclusiones.

Prima conclusio est quod deus sollicitans nos ad bonum: semper primo est: fideliter sibi servientibus ad remunerandum. unde dicit. Dominus enim prope est. unde apostoli vult dicere quod dominus

Sermo

dicat. *Eccē venio cito: et merces mea etc.* Apoc. ultimo: dicit. n. venio cito: ne dilatio tedii pariat: et merces mea mecum ē: vt certitudo mercedis ad laborem accedat. Dare vnicuique etc. *Me mal' ipuniētes sibi pmitat: vñ dñs.* Dñs enī ppe est. i. paratus dare qcquid opus ē: in spiritalibus et in temporalib'. Unde Ysa. 55. *Querite dominum dum inueniri potest. Sequitur. Inuocate eum: dñs prope est.*

¶ *Secūda p'ctio ē: q' dñs ppe est semp: per suam grāz fideliter fruētib'. Ideo cū fiducia post ponēda est sollicitudo tpalis: vñ dicit. Nolite solliciti esse. i. seposita mūdi sollicitudine: promissa dei p oculis habete.* *1° p' 5. Dñs sollicitudinē vestrā piciētes in eū. Sollicitudo temporalis facit nos indignos puidētia dei. Rō est: q' sollicitudo de temporalibus reuocat animā a sollicitudine de eternis: et de fruēdo deo cū sollicitudini solum adest diuina puidētia. Tū q' generat in aīa mūdi p'ceptuz: et eternoz puz amorē: q' quāta sollicitudine q's plus profundat in mūdi p'ceptu: tanto plus accēditur in eternoz amorē: et p' p'ns. Et copiosius diuina prouidentia efficitur dignus.*

¶ *Tertia p'ctio ē: q' q' fm Greg. o'f ostēdit desiderii nostre volūtatis: illi a quo qd speramus ipetrare. Ideo postposita tpaliuz sollicitudine: spūali sollicitudine p' o'f oēs p' eternis. Ratio pōt esse: q' q'uis deus nobis multa dat ex sua liberalitate et nō petita: quedā tñ nobis petentibus decreuit dare: pp nostrā vtilitatem: vt. s. fiducia q'ndaz acceptem' ad ipsuz recurrendi: et vt ēt ipsum recognoscamus esse oīuz bonoz auctore. Et ideo h' etiā ad pficiēdnz illud bonū eter'ū sumus indigni: tñ nullus d'z diffidere: cū dñs etiā nos ad petēdum instigar. Unde Criso. Mūdnz orāti sua beneficia dñe gat: que orātes: vt nō deficiāt sua pietate instigat. Unde dicit. In oī ofone et obsecratione petēdoes vestre inotescāt apud deū. Quāto ē p bonis adipiscēdis. Obsecratio fit p malis amouendis. Gratiaz actio p preceptis. Qñ alia vult ipetrare: gratus d'z esse de p'teritis. Petēdoes aut sunt p rebus nodū habitis. s. p bonis corporis et aīe i britudine vite eterne et a deo petēdū ē: vt possim' i ei' fuitio sustētari.*

Tertia p'fideratio.

¶ *Prca tertiam p'fiderationē: que ē de saluatoris erga nos sedula indulgētia tñ dñs. Et par dñs: vbi sūt due p'ctones*

¶ *Prima p' est: q' adeptis beneficiis et gra*

tias dei. In hac vita necessariuz ē nobis ad b diuinum auxiliū: quo mediāte cast'z aīe. i. cor nostrū: q' ab ipso vita pcedit solici' custodiat q' sūm in terra inimicor' vndiq' ipugnat: et iō ex oī parte ē municiendū. Mā iferius ipugnat p'cupiscētia: q' caro p'cupiscit aduersus spiritū. Supius iminet iudiciū dei. Morēdū enī ē incidere in manus dei viuētis. Ratio mortisera delectatio ex recordatione p'dictor' delictor' aut instātia tēptationū. Assūst arrogantiū frat'z ingtudo. A' d'etris obediētiū frat'z feruor et deuotio. Dñs inuidēdo: ergo cōtra carnē vigilet rigor discipline. Cōtra iudiciuz dei. Iudiciū p'p'riū p'fessiois: q' si nosmetipos dijudicarem': nō vtiq' iudicaremur. Contra delectationē ex memoria peccator' frequentia lectiois. Cōtra tēptatioes: ofonis istātia. Cōtra frat'z iquietudinē: patiētia et ppassio. Contra frat'z deuotionē: pgratulanō. *1° dñs. n. ex pellūt inuidiā: et ideo expedit custodiri cor: ut intelligētiā. Cor: ne hīs impugnationib' inquietet. Intelligētia: ne erroneis dogmatibus a veritate fidei abducatur.*

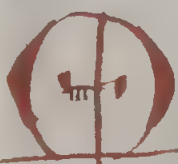
¶ *Secūda p' ē: q' ab hīs ipugnationib' sola pax dei nos p'seruat: vñ sic triplex ē ingtudo ipugnationū: sic triplex pax dei ad p'suādum nobis p'serf. Mā ratio pacis i generali ē repugnantia oēs excludere. Vñ dicit Aug. Pax corporis ē ordinata partiu. Pax aīe ordinata cognitiōis actioisq' p'fessio. Pax aīe et corporis est ordinata vita et salus mētis. Pax hoīs mortalis et dei ē ordinata i fide sub eterna lege obediētia. Pax hoīuz ē ordinata cōcordia cohabitātiuz. Et iō Aug. de ciuitate dei dicit Quid ē aliud victoria: nisi repugnātiuz subiectio? Qd cū factū fuerit: pax erit. Et h' ē qd dicit. Et pax dei. Quā. s. dat ipse dñs. Vel pax i creata: que est dñs. Ephe. 7. Ipse ē pax nra. Agis etc. Que exupat oēs sensuz. i. oēs intellectū creatū. Custodiat corda v'ra. s. a mala affectioe. Et intelligit v'ras. Ita vt extra ipsum nihil intelligatis. Et iō dicit. In xpo ihu. Q' q' cū xpo hnt pacē: nō timēt aduersa. Et ideo dicit Ber. sup illo verbo. Pax meā do vobis: pacē desidero et nihil ampli': cui nō sufficit pax: nō sufficit tu. Tu es. n. pax nra. An addit Ber. Virtus i pace acgritur: in p'ssura pbat. vnde cū nostro genere bene agitur: si dñs frui pacē dei. vnde amē' sic adiutus a deo poterit dñari sui: vt nō dominetur ei oīs iniquitas et iniustitia: qd nobis pcedat etc.*

Domini

Q

g querunt
et aliorum
aliquē in q
habentē: et
cantem in d
tio palios:
Tu quis e
mis. Adul
inuidie it
tio de trib
xpm. De
1° dñs. n.
ligitur. E
rogantiāz
qui nō que
putatur lau
per oēs ad
citur. 1°
stio: tria ip
onē p'p'ri
¶ Secur
rius: dñs
¶ Terna
dit dicens
cat aplūs.
no gloriēti
gantes mū
occulant s
da. ¶ 1°
ipso: q' et
rare hoīum
negatiue d
famam et n
per Ch'istū
Oleū cūstū
gando vite
tracabile
sum 1° dñs
factioe enī
1° dñs. n.
ne erit: et
serio. 1° dñs

Dominica quarta vel secundum alios dominica tertia.

Iserunt iu-

dei ab iherosolimis sacer.
et leni. et. Job. p. Secum
morales sensus huius euā
gelij. Per uideos intelli-

guntur mudane uariates:
querunt propria gloria: confidentes de seipso
et aliorum gratias invidentes. Qui uidentes
aliquē in quo est grā dei. s. Johāne zelū aiaz
habentē: et errantes a fordidis peccator: vo-
cantem indignantur. Nā missio et interroga-
tio p alios: indignationem ostendit dicens.
Tu quis es? si ita uet: hec missio ab iherosoli-
mis. Multi sunt qui videntur filij pacis: qui
inuide stimulis agitantur. sit aut interrogatio
de tribus. s. de caritate: que intelligit per
xpm. De uite austeritate: que intelligitur per
Helyā. De scientia que per prophetam intel-
ligitur. Et ideo iustū humilitate precludat ar-
rogantiam et dicat. Ego vox et. Quasi. d. q.
qui nō querunt laudē hominū: digni merito re-
putantur laude dei. Propter qd Johānes su-
per oēs adeo laudatus est. Adh. ij. vbi di-
citur. Plus qd propheta. Est aut triplex que-
stio: tria iplicans. **P**rima dicit psumpti-
onē proprie dignitatis: dicens. Tu quis es?
Secunda innuit reputationē ex laude alte-
rius: dicens. Quis es ut responsus dem? et.
Tertia laudes proprii omis sordescere ostē-
dit dicens. Quid dicis de teipso. et. Cum di-
cat apłus. 1. corint. 10. Qui gloriatur: in domi-
no gloriatur. vnde vir spiritualis sic interro-
gantes nūcios: sciat esse regis babilonis. Et
occultans domū eis aromatiz: caute respon-
det. **P**rimo docēs quēlibet sentire de se-
ipso: qd ex ipso nihil sit. **S**ecundo non cu-
rare hominum laudē. **T**ertio: uitare iactantiā
negatiue dicens. Nō sum. s. xps: excludēdo
famam et nominis claritatem: que significatur
per Chistū: propter vnctionem. Cant. p.
Oleū effusus nomē tuum. **S**ecundo: ne-
gando uite austeritatem: que reddit homines i-
tractabiles et rigidos. Contra qd dicit. Nō
sum Helyas. **T**ertio negando scientiam:
Iactantes enī de scientia a deo cecari merentur
Dñs Adh. 3o. Propterea uobis nō pvisio
ne erit: et iō dicēdo. Ego uox clamantis in de-
serto. Vbi sibi nihil ascribit: sed clamāt. q. d.

fistula suz. Moille q clamat. Adh. 10. Nō
vos estis qui loquimini. Iactantiam etiā ex-
cludit dicens. Cuius nō suz dignus soluere co-
rigiā calciamenti et. vnde ad hoc ut qs eua-
dat ipugnationē predictarū uanitatū: oportet
ut uiaz merui p penitentiā sparet: impletionē
pceptor: et semitas pñioz rectificet: intentio-
nez in deū imediate dirigendo. Ad qd etiam
regitur pñio: q etiā nobis expamitur i ags
lachrymar. vnde dicit. Ego baptizo in aqua
q. d. in pñioe lachrymas fundere possū. S.
mediator xps has stādo i cruce passiois digni-
ficauit. i. meritorias fecit diuina acceptatione
cuius humanatio ē supra humanū intellectū.
Et ideo sciētes hos nūcios esse dolosos: qd ex
phariseis. s. diuidētes nos a nra salute. Ideo
mentez nostraz diuine uoluntati subijciam?
quia hec non sunt nisi in Bethania: id est in
domo obedientie. Trans iordanem: id est hu-
mili corde: vbi solum Christus lachrymarū
effusionem operatur. Secundum quod di-
cit Hidorus de summo bono. Adhuc res-
missa conuersio in pñios errores durit.
Me ergo quis torpore mundanis, erroribus
immergatur. Utile est seruo dei plus conuer-
sionem temptari. Quatenus a torpore negli-
gentie solitudinibus uinis ad uirtutes ani-
mum per exercitium preparat uitiorum. Sal-
uator dat formam conuersis resistendi. Et iō
in euangelio quatuor occurrūt pñideratiōes.

Prima consideratio.
Circa primam considerationem: q est
de pñioz mediante gratia: perfe-
ctione: que intelligit in hoc noie Jo-
hannes: qd interpretatur in quo est gratia.
vbi sunt due conclusiones.

Prima pñio est: q inchoantibus p pñio-
nem pñitur pñioz: sed pñuerantib? dat
vnde scriptum est. Qui pñuerauerit et. Yfi-
dorus. Tunc. n. placet nostra pñio deo: qñ
bonū qd inchoamus: pñueranti fine pñlem?
Secunda pñio est: q lumen iudiciariū: quod
in hoīs potestate pñit: per qd nos metipfos
iudicamus: qñ flentes mala nostra punim?
qei ex bono: quod ex deo nobis est: solidius
inheremus: est gratia pñionis. vnde Yfi.
Nemo pñendere pōt quanti sit ponderis in
uistitia: vel quāti fulgoris iustitia dareat: nisi
prius toto mētis nūssu pñertat ad deū: qñ tenus
ipō lumine quo illustrat ut suā fedritatē cogno-
scat: et lumē qd toto corde nō ituebat: itelligat

Sermo

Hoc enim lumen est gratia. Unde intelligitur dicitur Iohannes: qui interpretatur gratia. Nam gratia huius illuminare: non formaliter quod est in voluntate: que non est potentia cognitiva: sed dicitur illuminare operativum: precipiendo actus illius fidei superne scientie et sapientie.

Secunda consideratio.

circa secundam considerationem: que est de vitiorum derelictorum impugnatio: cum dicitur. Adversum iudei etc.

Sunt quatuor conclusiones.

Prima conclusio est: quod deus perversos frequenter permittit sustinere insultus temptationum: ut in virtutibus exerceantur. Unde Ysaia. de summo bono. Tunc magis aggravari se quis impulsu vitiorum agnoscit: dum ad cognitionem dei accesserit. Nam vitia ante perversione pacem habent in homine quam autem expelluntur: tunc acriori virtute insurgentes: sunt inimica converso: que peccatori ante blandiebantur. fit tamen talis afflictus non ad damnationem: sed ad probationem. Et hoc intelligitur cum dicitur. Adversum iudei. Per iudeos demones intelliguntur: sub quibus: tanquam sub capite militantis omnia genera peccatorum: quia de ipsis dicitur Iaco. 2. Demones credunt et contremiscunt. Iudei etiam interpretantur confidentes. Quod mittit: intelligitur immissiones: que sunt per angelos malos: id est temptationes anime quibus molitur eas circumvenire.

Secunda conclusio est: quod hec vitia sic derelicta maxime temptant hominem de superbia: quod ut dicitur ecclesie. In initium omnis peccati superbia. Nam sicut sine caritate alie virtutes nihil sunt secundum Augustinum. Ita sine superbia vitia non sunt. **T**ercia quod primum fuit peccatum: hoc genere peccavit diabolus in celo: et primus homo in paradiso. Unde Gregorius. Quid securius celo? Quid iocundius paradiso? Et tamen angelus de celo: et homo de paradiso ceciderunt superbiendo. Est enim hoc vitium periculosum valde. Tum quod in ipso omnia vitia sumpserunt originem: tum quod in ipso est impugnatio humane nature: sicut in sua radice: et ideo multum huius potentie. Hoc patet cum dicitur. Quod illi. scilicet sacerdotes et levite erant ex phariseis: scilicet temptationes quibus molitur elevari cor in superbiam. Et hoc fit quando potuit ante oculos eius quante est dignitatis: vel quanto dignus honore: quante scientie: quante singularis vite: ut inde extollatur: unde dicuntur sacerdotes propter vite singularitatem: et levite propter dignitatem: et dicitur fuisse ex

phariseis: qui interpretantur divisi. Ipsi enim dividunt quemlibet arrogantiam ab acceptioe divini. Deus autem superbis resistit: humilibus autem dat gratiam.

Tertia conclusio est: quandoque ex abundantia devotio in viris perfectis occasionaliter quod sunt suspicantes: impossibile seipsos posse moveri secundum illud psalmi. Ego dixi in abundantia mea non movebor in eternum. Sicut enim ex pinguedine bonorum prodijt iniquitas et superbia luciferi. Ita etiam ex temeraria securitate multi corruerunt. Et ideo ipsa merito est fugienda: quod secundum beatum Gregorium. Sepe quod certamine sue temeritatis non valuit superare: sua dierum servitus stravit. Et ideo secundum beatum Augustinum. Nemo securus dicitur esse in vita ista: quod tota temptatio est. Unde sancti viri sic de se sunt certi: ut tamen semper sint de temptatione suspecti. Que securitas est: ubi dona dei: ut est divina revelatio possunt esse homini occasio ruine. 2. corinthios. 12. Ne magnitudo revelationum extollat etc. Unde secundum Gregorium. Multis sepe grave periculum incanta securitas fuit. Et hoc est quod isti. scilicet sacerdotes et levite dicuntur venisse ab iherosolymis: quod interpretatur visio pacis: propter incautam securitatem: quod conscientia que sibi videtur immunis a peccato: videtur habere scrupulum quo turbetur. Unde per ad thessalios. 5. dicitur. Cum dixerint pax et securitas: tunc repentinus superveniet interitus.

Quarta conclusio est: quod tres sunt virtuales probationes: que si presentarentur menti inconsulti: eas a merito evacuarent. Etiano. scilicet dignitatis et honoris: que per christum accipitur: qui est caput ecclesie: et sanctitas vite: que intelligitur per prophetam. **P**rimus patet de honore. Nam appetitus honoris nobis datus erat: ut altissimus honorem haberemus. scilicet deo placere: dei amicum esse: et ei coregnare in equalitate potentie. Sed in imitatione bonitatis. Iste honor degenatur apud inconsultos: allocatione vitiorum: qui illo honore postposito: nunc appetunt hominibus placere: et gloriam mundi querere: que fallax est et vana. Unde queritur si sit christus: id est vinctus propria reputatione in platur. Nam solent reges inungi. **S**ecundum patet de sanctitate vite que duplex est. Quarum una est activorum: et hec consistit in custodia mandatorum: et meretur vitam gratie in presenti et glorie in futuro. **A**lia est contemplativorum: et hec consistit in iniectione consiliorum: quod etiam meretur spiritualium revelationem.

Deus. 5. 18
ro e sagua n
mas mntu
sentans fio
Debas est
steritatem. C
lmer omnia
bac via mar
cu hoc requ
plationis: q
qd alia pp
na celestia
clat: coruq
Iste enim
eterna: q
tur: cum ei
mudi astut
ta estu?

Q

Primus
domine se
nos impu
humil. tate
omma que
tinuata ecc
bono facto
nu superbi
fione. Iste
comedatu
credi potu
se: ne hui
Secur
Dugo. de
fi occulte p
sciens qd n
cipit: qd qd
Iste dicitur
si sine culp
se arduar
re: que faci
nioc. Quo
cundum lau
emz iunif
quis cor. E
dignitate:
te nihil fis
existimatis
interrogat

Matth. 5. Beatus es simon bartona: qz caro & sanguis nō reuelauit tibi: s; & cetera. **Has** vitas nititur degenerare turba vitioz: repze / sentans sibi delectamenta mundanoz dicēs. **Helyas** est tu. s. ppter sanctitatem: et vite auferatatem. **Tertium** patet de scientia. **Matth.** Inter omnia que pōt exercere vir perfectus: in hac vita maxime meritorium est alios docere: cū hoc requirat dulcedinem diuine contemplationis: qua spiritali pteplatione hauriat: qd alijs pponat. vnde **Breg.** Viri pfecti bona celestia que pteplari poterat fratribus enūciāt: corūq; aios in amore caritatis accendūt. **Hij** enī p mercede laboris pmititur vita eterna: a q mercede animi incōsultus frustra tur: cum ei per turbam vitioz: fallat et vana mūdi astutia ostendit. Et ideo dicit. **Propheta** est tu? Interpretatur enī vidēs de oibus.

Tertia consideratio.

Circa tertiam considerationē: que ē de impugnantia expulsiōe. et negatiue rīdet. vbi sūt tres pclusiōes.

Prima conclusio est: q; humilitas est que hominē seruat in temptatiōibus. sed qz vitia nos impugnant: subito recurrendum est ad humilitatem. Et iō dicit **Aug.** Nisi humilitas omnia quecumq; benefacimus precefferit & cōtinuata resecuta fuerit: ita nobis de aliquo bono facto gaudētib; totum aufert de manu superbia. vnde **Breg.** de negatiua respōsione. **Johānes** dicit q; **Johannis** humilitas cōmēdatur: qui cū tante virtutis esset: vt xps credi potuisset: elegit plus solide subsistere in se: ne humana opatiōe rapetur ianiter sup se.

Secunda conclusio est q; quia secundum **Hugo.** de sancto victore. **Diabolus** iustos quasi occulte per reuerentiam nititur supplāre: sciens qz mens hoīs. s. cuius in laude sua decipit: qz qd libētius accipit: difficiliter expellit. **Mā** dūz bona sua laudari audit. Ideo & quasi sine culpa: in adulatione sua delectari se posse arbitrat. Ideo d; maxime a se tria repellere: que faciūt mentē inaniter elenari falsa opiniōe. Quoz vnum est psumptio pproa. Secundū laus aliena. Tertium est iactātia. **Hoc** enī inuit in hac triplici interrogatiōe. s. Tu quis es? Quasi. d. Nunquā pp honoris tui dignitate; psume te aliqd magis esse: cum ex te nihil sis: s; in illud galathas. 5. Si quis existimat se aliqd esse cum nihil sit. **Tercia** interrogatiō est. Quis es? Quasi. d. perfecti

ones tuas indica vt lauderis: qm multū intersit: quale testimoniū d; de seipso dicere. **Cū** dicat **Ber.** Vt qd alieno testimonio pteutus sum: cuius nec vitupio reprobis: nec laude dignus inueniat. Si ante tribunal vestrum indicādu; astare; de vestra laude merito gloriarer. Nunc autē cum solus christi iudicio sim pteutandus: quāte insanie est de alterius iudicio gloriari. **Tertia** interrogatiō ē. Quid dicis de teipso? Quasi. d. Indica nobis quid tu de te sentias: vt nos te laudemus: qm laus hoīs in ore proprio nō sorescat: cū dicat apostolus. 1. corinth. 13. Qui gloriatur in dō gloriatur. **Tertia** pto est: q; volentes inter insultus inimicorū spiritaliū humilitate; illam custodire. Debent ante oculos suos ponere statum lapsus. Cuius pshderatio generat voluntariā mentis inclinationē corā deo: ipsūz semper vnerate. Causa huius inclinationis ē intuitus pproie pditionis: vt **Job. 17.** Putredini dicit: pater meus est tu. Ad quē intuitū mittimur. **Abichet. 5.** Humiliatio inquit tua in medio tui. Alia est intuitus cōditiōis: in quo nullus est defectus. Vnde pparatiōe eius magis apparent defectus nostri. **Uñ Ber.** Nūquā se melius modus humane ipfectionis: q; in speculo humanis vultus tue diuine visionis reprehēdit. Vnde in huius figura **Joh.** interrogatus. Tu quis es? Pro statu nature lapsē respōdu negatiue. **Mō** sum ego xps: nō sum **Helyas**: nō ppheta. In quibus tribus negantur predicta: que habuit homo pro statu innocentie. Vnde interrogābus. Tu quis es? Respondit negatiue. Non sum ego christus. Quasi. d. honoris dignitatem: que est christi: cum sit caput nostrum: modo nō vsurpo: cum sim vermis. Interrogat. Quis es? Respondit negatiue. **Mō** suz **Helyas**. i. nō habeo vite sanctitatem pp scelerū infectionē cum sim peccator. **Helyas**. n. in veteri lege fuit probate sanctitatis: a qua cecidit homo in statu nature lapsē. Interrogantibus enī: Tu quis es? Respondit negatiue. Non sum propheta: qz. s. perdidit scie claritatē: quam pdidit primus hō di. Errauit sicut ouis q perijt. **Hec** autē omnia **Johānes** a se exclusit: & per hoc a nobis ea excludere docuit: & a nostris meritis soli deo ea ascribendo.

Quarta consideratio.

Circa quartā pshderatiōē q est de fortiter repugnantiū ipugnantibus di-

Sermo

nina roboratione: cum dicit. Ego vox clamantis. Ubi sunt due conclusiones.

Prima p̄cto est: q̄ conuersis repugnantibus vitijs deus cōfert per p̄niam spirituale robur. vnde Augu. Penitentia est medicamentum miseris et spes salutis: per quam peccatores saluantur: et deus ad miam puocatur: que nō tpe p̄catur: sed p̄funditate luctus et laborum. vnde intelligitur per desertum. vnde de postillator qdam dicit. Desertum dicit penitentia: per quā deserit omne p̄cātum. vnde ipsa p̄nia l̄a nobis fit dispositiue: est tamen a deo ipsam conferente effectiue. vnde Ysido. r̄us de summo bono. Doctorum de dei p̄cedit clementia: vt nos non damnet crudeliter: sed expectat ad p̄niam patienter.

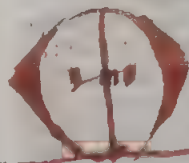
Secunda p̄cto est: q̄ q̄nq̄ sunt eius insignia. **P**rimus est amara p̄fessio. **D**ec. n. miaz dei meret. vnde Aug. Laborat mens patiente do erubescentiā. Et qm̄ verecūdia magna est pena eius q̄ erubescit p̄ x̄po: fit dignus mia. Et h̄ est qd̄ dicit. Ego vox. vnde p̄pha petijt. fiant aures tue intēdentes in vocem. s. accusantem p̄cātā. deprecationis. s. p̄ venia supplicādo. Et ideo d̄ q̄ p̄fessio est vocalis fassio pro venia obtinēda. **S**cd̄ est cordis p̄punctio. **D**ec. n. oēs affectus carnalium desideriorū a se repellens: intentionem suā toto mentis studio in dei p̄emplationē defigit. vnde Ysid. de sum. bo. d. Compunctio cordis est humilitas mentis cum lachrymis exortis de recordatione p̄cātī et timore iudicij. **I**ntelligendum tamē q̄ quorū sunt affectiones: qbus mens tedio salubri p̄pungit. **P**rima est memoria p̄teritorū facinorū: recordatio futurarū penarū p̄sideratio p̄grinationis in incolata huius vite: et desiderij patrie eterne. quatenus ad eam q̄tocius valeat puenire. **D**ec. n. nobis sub voce clamantis exprimit: q̄ dolor pungitius penetrans corda: generat clamores. vnde aia veratione vitiōrū: sentiens virtutes grauias in se debilitari. s. caritatem minus feruere: patientiam mollescere: fortitudinē labescere: donum intellectus erubescere. qd̄ intelligendū est de moribus: nō de substantia virtutū. bene clamare d̄ cum p̄pha. De p̄fundis clamaui: dum de virtutū harū diminutione cōteris. vnde Aug. sup̄ eodē. Qm̄. n. q̄s sentit se fore in p̄fundo: vbi fluctibus interioris siue exterioris miserie atterit. Imago dei tunc gemit: do nec eam liberet deus. **T**ertium est satisfactio que p̄sistit in viarū directiōe. Nam satisfactio

est redditio volūtaria equalētis alias indēbiti. **Q**d̄ p̄: q̄ hō pōt deo aliqd̄ reddere volūtarie et equalēs ad suā offensā: q̄ offensa dei nō fuit forl̄ infinita nisi forte obiectiue: q̄ fuit act̄ finit̄. Ita possit eē vn̄ actus forl̄ finit̄ et satisfaciens: s̄ obiectiue infinit̄. Sed satisfactio stricte sūpta: est opatio extior laboriosā et penalis volūtarie assūpta ad puniendū peccatum p̄missum a se: ad placandū diuīnā offensā. Nam in p̄cā p̄missione q̄tuor vie p̄cōrū p̄currunt. s. irreuerēcia dei: deordinatio culpe infectio nāe: et solutio debiti. vnde q̄ in satisfactiōe huius vie reformet̄: vt dicat. Dirigite vias dñi. qd̄ fit p̄ satisfactiōnem. Nam in satisfaciēdo est honoris ablati redditio. Et ideo q̄ vt hō non tñ famulet deo per bonam opationem: vix etiam vt seipm̄ deticiat p̄ volūtariam punitionē. **I**tem est ibi deordinati ordinatio. sed qd̄ deordinati est per culpas optime ordinat per penā. **I**tem est infirmatū curatio. Infirmit̄ aut̄ p̄ delectationis calorē: puenienter curat per penalitatis algore. **I**tem est ibi debiti redditio: siue solutio. **E**t q̄ p̄cōrū est debitor pene: iō et merito hanc penam tenet sustinendo reddere. vnde dicit Luc. 24. Venit Iohes in viam iustitie et penitentie. Et dicit p̄nia iustitia: q̄ sicut p̄ leges iustitie interficiunt latrones: ita opibus p̄nie interimunt peccata: et puniunt peccatores. **Q**uartus est lachrymarū effusio. de qua dicit Ysido. de sum. bo. Omnis autem p̄uersus ex fletu inchoet p̄cōrū: vt sic transeat a desiderium sup̄no. **P**rius. n. purgāda sunt vitia: que gessimus: vt dum p̄cā caligo a nobis detergit̄: mundatis cordis oculis: libere superna inspicantur. In cuius figura dixit. Ego baptizo in aqua. **B**aptismus in aqua consistit in ablutione exteriori baptismus in spiritu: in mudatione interiori. **E**t q̄ Iohes significat gratiā que est dolor de p̄cō: nondū tamen in caritate. Et hic dolor abūdat lachrymis: q̄ q̄ nō suff. ciūt mundare cor. Recte dicit Ego baptizo in aqua. Ille vero baptizat nos in spū sc̄o. Sicut aqua sine spiritu nō mundat: nisi exterior. sic et lachryme sine caritate. Et ideo d̄. **A**d d̄i. ve. i. r̄ps: q̄ est mediator dei: et huius baptizat. s. in spū. **I**pe est: q̄ post me vēturus est. qd̄ de caritate recte d̄: s̄ qd̄ deus venit in mētē. Naturali. n. p̄cedit dolor de p̄teritis p̄cātis: et tādē: infundit caritas. q̄ l̄ sit posterior: nā: prior in dignitate. vñ d. **A**n̄ me. s. ē. i. **P**pe. 4. **A**n̄ oia mu. ca. cc. **L**a

lus nō fuy bi
br. n. q̄ i fuy
dum pedē fuy
affectu. **L**or
cū intellectu
et doloris ē
vncōe carit
explicari nō
quāplex l̄
p̄p̄p̄is
p̄alientis
timore pen
dis p̄p̄ rep̄
p̄nis vñ.
claritat̄. **L**
bi lachrym
est obialis
pio studic
frenādo.
nuas pad
di: sua m
obia eaz r̄
rigit gressū
meret. **S**
hac p̄fecti
aplo. **Q**u
firmatib
plicate fun
l̄decin b
significat
Est aut̄ d
Jordanē:
rus fuit su
gnat statu
fioni pacis
tatur vita
p̄cōrū defici
p̄dicta dñi
xpi in aian
Et f̄ria

Est. Ma
pagadi. q̄
sua libertat
fecit et euz

ius nō suz di. vbi pmedat ei⁹ dignitatē. Do-
lor. n. q̄t suus lachrymis lauat pedes: fides in
duit pedē similit⁹. s. intellectus: caritas dert⁹. s.
affectu. Corrugia est ligatura: q̄ inheret fides
cū intellectu. qd̄ q̄uo fiat: nō sentit q̄t: dū in sta-
tu doloris ē: q̄t nōdūz sentit dulcedinez: q̄ ex
vncioe caritat⁹ hētur: quā gustādo sentit. qd̄
explicari nō p̄t: q̄t melius sentit: q̄t dī. Est m̄
quāplex lachryma fundata. Vna ē p̄tritiōis
p̄p̄p̄is delictis. 2ª est p̄passionis: q̄ fundit⁹
p̄ alienis miserijs. 3ª est horrois: q̄ fundit⁹
timore pene gehēnalis. 4ª est p̄fussionis: q̄ fū-
dit p̄ repugnātiāz carnis t̄ spūs: t̄ de exilio
p̄nīs vīe. 5ª est desiderij p̄ dilectiōem sūme
claritat⁹. De hīs Aug. dīc. Stuebāt in d̄g mi-
bi lachryme: t̄ bñ mibi erat cū eis. Quintū
est obialis subiectio. Nam obediētia cum sit
pio studio p̄p̄ie volūtatis abneg⁹: vehement⁹
applicat aīuz ad cultū dei. p̄p̄ias aīalūates re-
frenādo. Nec. n. si p̄fca fuerit: ap̄t nobis iā/
nuaz padis. Aldat. 18. Si vis ad vīā ingre-
di: suā mādātā. In nobis clauē amissū padis: s̄z
obīa eaz recuperāuit. Et iō dīc Ber. Obīa dī
rigit gressus n̄ros: t̄ scē p̄uersatōis grām p̄-
meret. S̄z heu pauci s̄m eundē inueniunt in
hac p̄fecti: q̄ suā iā deiecerūt volūtatez. d. cūz
ap̄to. Dīc qd̄ me vis s̄a. Et iō oīz aliq̄n vī in-
firmitatib⁹ cū ap̄to p̄sternant. Psal. Adulti-
plicate sunt infirmi. eo. 2c. Et hoc est qd̄ dīc:
Nec in bethania rē. Bethania domus obie
significat aīaz: q̄ obedire p̄ceptis dei tenetur.
Est aut̄ duplex Bethania. vna est q̄ est citra
Jordanē: t̄ hec p̄p̄inqua iherl̄m: t̄ in ea X̄p̄s
gus suū suscitatus: vt Johis. 9. dī. Et iō defi-
gnat statū p̄nīe: p̄ quā p̄pingores efficiuntur vi-
sioni pacis. t̄ in ea mortuus morte culpe susci-
tatur vīa gr̄e. Bethania trās Jordanē: statū
p̄oīz designat: se t̄n ad p̄nīaz p̄parātūz. vbi
p̄dicta dīntur fieri. s. q̄t iherl̄m p̄ aduentūz
x̄pi in aīam sp̄ualem influentiā gr̄az. quā 2c.
C⁹eria 4^a quorū 1° 2° 3° 4°. Sermo de euang⁹.

Iesus est an-
gelus Gabriel 2c. Lu. 1°
s̄m qd̄. d. Ansel. de p̄e-
ptu virginali. Item ingt
vnusq̄sq̄ a p̄o vī debito
Alde quat: q̄t de illo p̄pa-
gatur. Ma cūz d̄s fecit Aldā: fecit in eo nāz p̄-
pagādī. quā subiectus p̄tati: vt ea vteret. p̄
sua libertate: q̄dīu ipe veller subditus ēē deo.
fecit t̄ euz rōales: t̄ iustū: vt q̄s gnāret opante

nā t̄ volūtate: rōales t̄ iustū fierēt. Q̄ isigī hō
si nō p̄cessiss⁹: p̄tūz s̄l esset iustus t̄ rōnalis.
Q̄m̄ vero adā subdit⁹ ēē volū dei volūtati:
iō oēs q̄ opante nā quā accepat. p̄pagant⁹: ciuz
astrieti debito nascunt⁹. vñ saluator huic luctu-
ose p̄dūi subuenire volēs: p̄ mouē ei⁹ futurā
de massa peccatrice. i. de humano gnē qd̄ totū
infectū fuerat p̄o: hoīem sine p̄o d̄s assum-
psit de virgīe m̄re mūda. Que nisi fuiss⁹: ipe
de ip̄a ēē nō potuiss⁹. Quāuis ḡ de mūdiss⁹/
ma virgīe fili⁹ dei vīssime sit p̄cept⁹: t̄n h̄ nō
ea necessitate scīz est: q̄t de peccatrice parente
iusta p̄les rōabilr gnārī p̄ huūsmōi. p̄pagati-
onēz negret: s̄z q̄t decebat vt illius hoīs p̄ce-
de m̄re purissima fieret: p̄deccēs erat vt ea pu-
ritate q̄ maior nēq̄t itelligi: virgo illa nūeret:
Cui d̄s p̄ vncū filiūz: quē de corde suo equa-
lem sibi gētūz tanq̄ seip̄z diligebat: ita dare
disponēbat: vt nāl̄r ēē vnus idēq̄z cois dei
p̄ris t̄ virgīs fili⁹: t̄ quā filius ipe finalr sibi
in m̄rez eligebat: t̄ de q̄. s. f. volebat t̄ opatu-
rus erat: vt p̄cipere t̄ nascere filius ille: de q̄
ipe p̄cedebat. vñ in euang⁹ p̄nti circa huma-
nationē huius reconciliatoris res occurrunt
p̄siderationes.

Circa p̄maz p̄siderationē: que est de
nūcīj legatōe gaudiosa: cum dīcitur
Adissus est: sunt sex conclones.
C⁹irca p̄mo est: q̄ p̄ueniēs fuit deū incar-
nari. Rō est. Mā vniciūq̄ rei p̄ueniēs est id
qd̄ p̄petit sibi s̄m rōez p̄p̄ie nē. sicut p̄ueniēs
est hōi rōnari. Māz h̄ p̄petit ei ex nā. Mā aut̄
dei ē bonitas: s̄m Dion. de di. no. vñ q̄qd̄
p̄tinet ad rōem boni: p̄ueniēs est deo. Ad rō-
nem aut̄ boni p̄tinet: vt se alijs coicet. qd̄ qd̄
maxime sit p̄ h̄: q̄ nām creatā sibi sic p̄iungit:
vt vna p̄a fiat: ex deo. s. verbo: aīa t̄ carne: s̄z
Aug. vñ p̄z p̄ueniēs fuisse deū incarnari. vñ
Ansel. d. de p̄ceptu virginali. Op̄tuit itaq̄: vt
illa redēptio quā x̄ps fecit: p̄deccs nō soluz il-
lis: q̄ eo ipe fuerūt: s̄z alijs ēē: q̄ nō poterunt
p̄ntes ēē: q̄n redēptiōnez illā x̄ps fecit. vnde
Aldā t̄ Enā ad illā p̄tinuiss⁹: nō dubiū est re-
dēptiōnē: cum deus illos fecit: vt de eis facēt
hoīes: q̄s ad celestē ciuitatē assūpturus erat.
C⁹irca 2° est: q̄ h̄ i gnālī mysteriū incarna-
tiōis oib⁹ anglīs bonis reuelatū est a p̄n sue
bñtudinīs: q̄t h̄ ē qd̄dā gnāle p̄n^m ad qd̄ oīa
eoz officia ordinant. vñ dīc heb. 4. Dēs. n.
sunt admi. sp̄i. mīf. in mī. p̄p̄ eos: q̄ heredita-
tez capiūt salutē. t̄n q̄m̄ ad sp̄ales p̄dūōes nō
oēs angeli a p̄ncipio erant de oībus edocē.

Sermo

Ubi sciendum q in angelis duplex est co-
gnitio. Una est nālis: fm quas cognoscūt res
per essentia suam: et p spēs innatas. Hac co-
gnitione mysteria gratie cognoscere non pos-
sunt: q ex pura dei voluntate dependēt. Pri-
ma corin. 2. Quis. n. scit homin q sunt hois:
nisi spūs hois: q in ipso est? **A**lia est cog-
nitio: qua vident verbum et res in verbo: et hac
visione cognoscunt mysteria gratie: nō qdēz
omnia: nec equaliter oēs: sed fm qd deus eis
voluerit revelare. Prima corin. 2. Nobis
autem deus revelavit p spūm suum: ita tñ q
superiores angeli perspicacius dinam sapientia
contemplant: plura mysteria et altiora in ipsa
dei visione cognoscunt: q inferioribus mani-
festant: eos illuminādo. Et hoc est qd dicit.
Diffusus est angls. Qd congruebat. Pri-
mo rōne ordinis: vt ordo repationis respon-
deret ordini puaricationis. vnde sicut diabo-
lus tēptatione traxit ad dubitationez: et debic
ad p̄sensum: et debinc ad lapsus. sic angls vir-
gini nunciādo: eaz excitavit ad fidem: et debic
ad p̄sensum: et debinc ad p̄cipienduz dei filiū.
Scdo rōne mysterij angelici. Quia. n. an-
gelus dei est minister et finis: et bñ virgo ele-
cta erat: vt mater dei esset: pueniens fuit nun-
ciationem p angelum fieri. **T**erno rāione
lapsus angelici reparādi. Nam incarnatio nō
tñ faciebat ad repationem humani generis:
sed etiam ad repationez angelice ruine. Ideo
angeli non debebant excludi.
Tertia p̄lo est: q nuncius bñ incarnatio-
nis erat angls Gabriel: vt ex hoc noie opus
ad qd missus est: innotescit. vnde Gabriel for-
titudō dñi interpretat. vnde fm glo. denotat
nuncius ex suo noie: vt opus ad quod vene-
rat: innotescat. Per hoc. n. opus vici se: for-
mam serui accipiendo. vici diabolū: hoī e3
ab eo redimendo. vici mundū: vici oēs in
tellectum creaturū: q nullus pfecte pprehē-
dere potuit vnionis illius modum: nisi a deo
revelatum esset. vici infernū: vici mortis im-
perium. **S**ec. 13. **M**ors ero mortua.
Quarta p̄lo est: q sola voluntas dina
effectiue opata est ad hāc incarnationez: ideo
merito nunciuz huius incarnatōis debuit de-
stinare. Et ideo dicit missus a deo etc. Nam
sola voluntas dei fecit in pñ rerū nās: dans
qbusdam nās et voluntates: vt nature et volū-
tates fm ordinem sibi traditum: suum opus
in rex cursu p̄soluerent. Et adhuc multa de

cum eisdem nās et voluntatibus opatur: que
ille fm suum vsum et ppositum nequaquā face-
ret. vnde l3 nihil fiat: nisi voluntate dei facien-
te et p̄mūente: qdam tñ sola voluntas et p̄as
eius facit: qdam creata nā: quedā volūtas et re-
ature. **S**ed sicut creata nā p se nihil facere
pōt: nisi qd a voluntate dei p̄cepit. Ita volun-
tas creature nequit per se quicquid operari.
Cum g oia fiant: aut sola volūate dei: aut
nā: fm v3 illi a deo inditā: aut voluntate cre-
ature. et ea: q nec nā creata: nec voluntas crea-
ture: sed solus deus facit: semp miranda sunt.
Quia g ppugnatio viri de sola virgine:
ita nō est nālis aut voluntaria: sed est mirabi-
lis: sicut illa: q mulierem p̄tulit de solo viro.
Et sicut creatio viri de solo limo p3 q nō sub-
iacet legibus et meritis illius p̄pagationis:
quam voluntas et nā discrete opantur. Aliud
enim facit nā: aliud volūtas et natura pariter.
Tamen verus est hō: et Adam de non hoie:
et Jhs de sola muliere: et Eva de solo viro. si-
cut est verus hō: q nascitur de viro et muliere.
Et hoc solum p̄tinet ad dinam potentia et vo-
luntatem. vnde dicitur. Diffusus a deo.
Quinta p̄lo est: q cum quorū modis pōt
deus hoiem facere: v3 aut de viro et femina:
aut nec de viro q3: sed de limo: aut de viro tñ
vt Eva. aut de femina sine viro: tñ mundior
et honestior modus et puenientior erat sibi na-
sci de femina sine viro: q3 de mixtione viri et
q3 de virgine dei nasci o3 ppter quorū rōes.
Prima q3 pueniens fuit vt sicut hois pec-
catus et cā nostre redemptionis pñ sumpsit
a femina: ita medicina peccati et cā nostre sal-
uationis nascat de femina. vnde Ber. De
terrā celesti rore rigauit: q3 cum de viro seiaz
p̄durit in dānationem: voluit de femina pro-
ducere virum in salutem et benedictionem.
Scda ne mulieres despēnt se p̄tinere ad
sortem brōz. Et ideo qm de femina tantū ma-
lum p̄cessit: op3 etiam vt ad reformādum sp̄e
eaz de muliere tantum bonum procedat.
Tertio fm Orige. Decuit vt ille esset in
terris sine patre: q in celis fuit sine matre: ne
duos patres habere videret. **Q**uarto q3
si virgo erat: q causa fuit humano generi to-
tius mali: tanto magis decet vt virgo sit: que
causa erit totius boni. vnde fm Ber. ipsa fu-
it p̄ma: que virginitatem voluit. vnde dicitur
hec missio fuisse ad virginem desponsatā etc.
Sexta p̄lo est: q ppter has sex p̄ditiones

inuenta est idonea mater dei. **P**rima est caritas. Nam obtemperare mandatis dei: nos adoptat in familiare dei consortium. Sed h facit caritas: qz dilectio diuina per opis ostensionem pbatur: fm Bre. Maximum autem opex: est mandatis dei obedire: Ideo caritas facit hoies expediri z pempti ad bonoz opex executione. Mo. n. amor dei e ociosus. **P**atur. n. magna fm Greg. si est. si opari negligit: amor no est. Quod intelligit per id qz misio facta est in ciuitate. Naz fm Yfido. Luitas est hoium multitudo vinculo societatis adunata. Nam caritas tendit in altex. Et ideo beata virgo ppter caritatis excellentiam: merito ciuitas gloriosa noiat. **P**sal. Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei: Nam in ea deus homo nasci dignatus est. **S**ecunda est contemptus terrenoz. vnde dicit galilea qd interpretatur transmigratione. Ad dei. n. amicitiam adipiscendam vtaia deuota celestibus affectionibus eleuetur in deum: opz omnia terrenacotentia. Non. n. pot anima simul terrenis affectu: z celestibus. vnde fm Jaco. Qui voluerit amicus huius mundi esse: inimicus dei constituitur. z ep. **E**t ideo virgo vt vera amicitia deo vniretur: oia respuit: ita pauper effecta: qz manu z arte panem suum meruit. Et ideo merito sui dei gratia pueniri meruit. Nam fm doctores beata virgo nunq meruit ista. s. gratiam preservationis: honorem maternitatis: respectu filij: vt fieret mater: cuius deus e pater: z plenitudinem gratie in conceptione filij. **A**ec. n. habuit sine meritis: verus est de condigno ex natura rei: sed meruit de pdigno ex institutione dei: z de condigno: z de congruo. Et ideo dicitur **M**ar. 16. **P**recedet vos. s. gratia dei. i. alta merita pter ista: in galilea. s. in hanc virginem: eam meritis pueniendo. **I**bi eum videbitis. s. incarnari. **T**ertia est bona fama vite opose virtutum. vnde addit. Cui nomen nazareth: qd interpretatur floridus. Nam sicut flores flagrant suauitatem odoris sic debemus esse odoriferi z bonis opibus referti: vt flores virtutu in mente apparentes: spiritali in mente christus reficiat: z fons prunum edificet bona fama. vnde dicit Aug. ad Julianam: z est in glo. sup illud philip. 4. Quicqz bone fame etc. Decet iustos: vt de eis non habeat mala opinio: sed bona: vt pfit alijs. **M**ois. n. nostra vita necessaria est. alijs fama nostra. vnde figs a criminibus vi

tam suam custodit: sibi beneficit. Qui aut famaz custodit: in alijs misericors est. vnde pie credendus est de virgine: qz nunq cessauit a meritoria opatione virtutum. qz quicqd est pfectionis p statu vie in ordine ad britudinem non est negandum in ea. Cum igitur mereri sit perfectionis in via. semper creuit in gratia merendi: quietiam spiritali delicias prebuit filio de ea nascituro. vnde dicitur **L**uc. 4. **V**enit nazareth. s. in hanc virginem florentem virtutibus per gratiam. vbi erat nutritus. s. delectatione spuali. vnde dicitur **P**uerbio. 8. **D**elicie mee esse cum filiis hominum. **Q**uarta est istinctio ordinate metis ad obedientiale pformatione dine voluntatis. Naz diuina voluntas est pma regula omnium contingentiu z necessarior: fm illud **A**ug. **D**i uina voluntas est oia que sunt preuia z summa causa. Et ideo voluntas creata tenetur sibi pformari: maxime qstum ad duo. s. qstum ad voluntatem signi: qz voluntas nostra legi diuine est alligata. z ipsa lex pnet ad voluntatem signi. Non est tñ obligatio ad voluntatem signi: nisi eo mo: quo est manifesta: vt teneat quis ad psilia. inquatum sunt non spernenda z ad pcepta vt adimplenda. Et hoc dico: cum consilia sint de voluntate signi. **S**ecundo qstum ad voluntatem antecedentem: qz sicut deus voluit oes hoies saluos fieri: ita z nos vnde z dicitur qz desponsata fuit viro. i. virtuti: que disponit z habilitat mentem ad subiendum se diuine voluntati. vnde de spiritu z anima dicitur: qz virtus est bitus metus bene institute. **E**t intelligo mentem bene institutam: ad similitudinem regni quod bene institutum est: si ratione in eo consulatur: z ratione imperetur: z recte obediatur. Sic metus bene instituta est: cum ratio recte consulit: voluntas recte impat: z vires subiecte voluntati: recte obediunt. **H**anc bonam institutionem virtus in mente facit. Ipsa. n. rōnem illuminat: z voluntate deferuiente: vires ad imperium submittit. Et ideo nomen viri **J**oseph quod interpretatur augmentum: qz qstoz virtutibz habilitatur: tanto magis ipsi gratia augetur. Vnde qz virgo pre oibus sic fuit virtutibus sublimata: igitur superabundans gratia dei in ea opabatur. Ideo spiritus sanctus loquitur de ea. d. 1. corinth. 12. **D**espodi. i. eternali copulauit vos. s. sic sublimata virtutibz. Et sequitur. **V**irginē castaz: **A**ug. dicit. **P**ropter

Sermo

integritatem fidei: soliditatem spei: et sinceritatem caritatis. **Uni viro.** .i. virtutum meritoz actioni et. **Quia** est cordis mansuetudo. **Mansuetudo**, n. est vt dicit glo. sup. **Matth.** q. mores temperat: nō n. p.mittit hoies ferocem esse: vrpz in hois descriptione: q̄ dicitur esse: aial mansuetuz et natura sua: etiam attestatur eius forma et dispositio exterior. **Hec** cedit in probitatibus: et resistit malo: sed et vincit in bono: malum: et dimittit penas fm iniectione legislatoris: lz nō fm verba legis. **Ad**odificat etiam animuz ne quis vtatur sua potestate in vltascendo: et ideo puenit et quadam dulcedi ne affectus: qua quis abhorret oē illud qd potest aliū tristare: vnde ecclesi. **Q** Tertio dicit. **Fili** in mansuetudine p.ice opera tua: et sup hoium gloria diligeris. Sed qz hec virtus su it speciale ornamentum virginis. **I**deo ab eo accepta meruit eē mater xpī: vt de ea dicitur illud **Jacobi. I.** In mansuetudine q. nostre cōpositiois: suscipite pp ydoneitatem. **I**nsitū verbum. s. filium vex dei a vobis nascituz. **Talis**, n. solus potest saluare aias vestras: et hoc notatur. cū dicitur. **De** domo dauid: qui interpretatur aspectu desiderabilis: pp eius māsuetudinē: que tempz mores. **E**t ideo psal. horzatur nos ad eius exēplum di. **A**demento domine dauid et ois mansuetudinis eius. **I**pse eniz pepcit inimicis: cū eos supare potuisset. **Sexta** est circūspectio pprij status. **Hec** eniz corrigut errata preterita: et ordinat presentia in debitum finē: et p.auerit impedimenta finis in futurz: h notatur cū dicitur. **E**t nōmē virginis **Maria**: **Q** interpretatur stella maris: **Quis** talis est situs in celo qz circa ipsaz voluuntur septe stelle pppter quas ista regio dicitur septētrionalis. **Sic** etiā circa circūspectio nez pprij status: debet fieri reuolutio. .i. p.feratio. **7. virtutum:** vt in eis quis se exerceat: que etiā p.riantur septe peccans moralibz que iuxta se posita magis elucescūt. **Unde** cū quis cogitat istaz virtutum pulchritudinez: de testatur peccatoz turpitudinez. **E**t ideo dicit **Ber.** Sollicite discerant quilibet qd acquirit quoridie faciendo: ne qd: qd ab sit: p.dat deficiendo. **Sic**, n. in virtutibus difficilius est nō habita conando assequi: q̄ s. fidia carere. **I**ta grauius est recuperare: qd per negligentiam amittitur: q̄ adipisci qd nondū qz habuisse cognoscitur. **Unde** qz virgo in oibus sic ar. cūscripta fuit: ideo potest de ea exponi illud

Luc. 14. Maria optimam partem elegit: quia
 consideratis hijs transitorijs delectationibus pec-
 cator optimam partem elegit. s. vitam eternam hijs
 defectibus. vñ Aug. Huius sex pñditiõibz pñde-
 rans in virgine glorioza: ejs idonea matre xpi us
 dicabat. Nulla dei sapia massaz iuuent huma-
 ni generis p quã vt dispoſuerat in mūdus veni-
 ens luctuose pñditiõ ſubueniret: donec ad iſſã
 vginẽ veniẽ effz. Que mor vt in mūdus p hu-
 mane gnatiõis lineã venit: ita ois boni vir-
 tute atqz pñstia reſplēdiũ: vt iſplam dei ſapia
 fore dignã iudicaret: p quã in hoiez veniens
 ſola p cunctis mediatrix eſſe meruĩt.

Secunda consideratio.

Scūda p̄sideratio ē de v̄ginis salu-
tatione gratiosa: cuius dī. Et igr̄ angelus
ad eā. vbi sūt. 6. p̄sonas.
Cū est q̄ status v̄ginitatis est dī stat⁹ an-
gelic⁹ siue celic⁹. Ideo nō cadit sub p̄cepto p̄-
pter sui arduitatē: ⁊ difficultatē: ⁊ iō maximi
est meritū: vñ 3hiero. dic. Virginitas nō est
in p̄cepto: q̄ maioris mercedis est q̄ nō cogit
sed offertur: ⁊ durissimū erat p̄tra nām cogere
quēpiā angeloz vitā ab hoibz extorquere:
Est ēt ardua res p̄tra lege; carnis viuere: qd̄
faciūt v̄gines. vñ Greg. dicit: q̄ iter oīa cer-
tamina duriora sunt castitatis p̄lia: in quibus
quondiana pugna: s; victoria rara. Maior ē
enī; virginuz q̄s angeloz: Angeli sine carne
viuunt: homines in carne triumphant
Sc̄da conclusio est: q̄ virginitas maxime pp̄-
votum est deo accepta: vñ Aug. de virginitate
ter dicit. Virginitas non q̄ virginitas: sed q̄
deo dicata honorat. Et no. q. 5. sūt differētie
v̄ginū. **C**ū est q̄ vovit se deo nō sensuraz
se libidinē. **S**c̄da est: q̄ hoc pponit: n̄ sine
voto. **T**ertia est q̄ suuz p̄gressum p̄mittit:
dei dispositiōi. **Q**uarta est: q̄ nōduz delibe-
rauit de sentēdo: vel nō sentēdo libidincm.
Quinta est q̄ pponit se sensurā libidinē: s;
sub dei voluntate. **C**ū est. a. semp tenet sum-
muz gradū: q̄ sola ē meritioria. Adūc gradum
beata virgo habuit. vñ cu; xps d̄ ea voluit na-
sci deuit ipsa; vovit fecisse. vñ Aug. Beata
virgo pposuerat se fuaturā virginitatē: i corde
s; ipsi⁹ vovū nō exp̄ssit ore: postea vero exp̄s-
sit ⁊ in v̄rginitate permansit.
Tertia p̄ est: q̄ virginitas s̄sima ē angelis:
⁊ p̄ncip̄ ē humanitatē angelicā. Mā v̄rgi-
nes sunt iēxpres delectationū carnaliū: ⁊ hā-
bandēt delectatiōibz spūalib⁹. Qu igitur pro

pru sit angelice nature nō posse carnales: sed
spūales et intellectuales dicitur expiri: necesse ē
vt āgeli amore nālī plus diligāt v̄gies pp qđ
putāt qđas de virgibus nū ruinas angelicas
restaurādu: vñ filius dei ingrediēs in mūdū
nouā familiā instuuit: vt q ab angelis honora
batur in celis: angelos. s. virgines h̄ret in ter
ris. vnde Ambro. Supgreditur virginitas
p̄ditionē humane nature: p quā hoies ange
lis assimilātur. Ideo ēt v̄biero. isert dī. Esse
angelū felicitatis ē: esse vero virginē virtutis
M̄as h̄ obtinere virib⁹ vñtūz qđ h̄z an
gelus ex nā: vt qđ tñ. s. esse virginē et angelū
diuini muneri ē off. cū nō humanū. Et ideo
p̄culosus ē virgines a virginitatis p̄posito re
trahere: cū sint vxores regis eterni: et p̄pares
quodāmodo regine celi: et tēplūz dei. vñ apls
cori. 3. Sigs tēplūz dī violauerit dispdet illū
ds. p̄pter hāc. n. filitudinēz virgo gl̄iosa
debut ab angelo salutari: vñ dicit. Et igres
sus angelus ad eā. Debebat. n. virgo ad hoc
vt corporālī deū p̄cipet p̄fici inius intellectua
li cognitiōe: et exterius corporali angeli appa
ritōne: vt ad consensum traheretur.
Quarta p̄cō est: qđ beata virgo eadē vene
ratiōe d̄z venerari: qđ r̄ps. M̄a idē honor exhi
bendus est matri regi: et regi. vñ Aug. dicit.
Thronū dī tabernaculū dñi xpi dignū est ibi
eē: vbi est ipse. S̄z r̄ps adoratur adoratiōe la
trie. Hoc idē dīc Damascen⁹. Honor m̄is
refert ad filiu: et ideo salutari eē gratia plena:
quod etiam refertur ad filium.
Quinta p̄cō est: qđ i hac angelica salutatiōe q̄
tuor solēnes p̄rogative p̄ceduntur. **Q**uaz
prima est carētia ois mali: cuz dī. Mue. i. sine
vbe: qđ imunis sine omni peccato: qđ soli dño
p̄secrata: et ideo debebat eē intus et extra: pu
ra et mūda: vt dicat: de ea illud cāicoz. Tota
pulchra es et c. vñ s̄z Ber. Illa ē tota pulchra
cui nihil deest formositat: et nihil inest defor
mutatis. Sed ista pulchritudo nulli inesse pōt
nisi a fomite p̄seruato: nā fomes ad maculā p
tinet saltē carnis. vñ dicit aliq: qđ verisimile ē
qđ in primo instāti fuit p̄seruata ne p̄cipetur in
originali ei⁹ aīatione. Ratio est. Nam cui
p̄cessus est maior et min⁹: s̄z magis est eē ma
ior dei: qđ a peccato p̄seruari: igit et. Itē au
ctor nature p virginez nāz recupauit: igit ab
ei vñio imunis fuit: qđ pp qđ vñūquodqz tale
et ip̄z magi. vñ Aug. dīc. Cū de p̄cis agitur
nulla uelle p̄sūs de M̄aria fieri m̄tionem.

Bene ergo dicit de ea. Mue. i. sine vbe. M̄a
sicut in Eua fuit vbe culpe: pene: ignorācie et
expulsiōis patrie: sic M̄aria fuit avbe. i. sine
vbe. s. culpe: qđ sc̄issima: sine vbe pene: qđ be
atissima: sine vbe ignorācie: qđ illuianissima: si
ne vbe expulsiōis p̄rie: qđ celi porta. **E**t 2^a. est:
ois bōi affluētia M̄a ei⁹ aīa fuit repleta gr̄a an
qđ eēt m̄r dei: tñ postea fuit magi repleta. vbi
notān. qđ ē duplex po^a ad gr̄az. vna. s. nālīs si
cut dī de angel qđ recepit ex suis actib⁹ elicis
Sc̄ba ē po^a obialis: qđ est triplex. **P**o^a qđ re
plet sine illapsu spālī: et i supposito absolute ac
cepto: et sic virgo anqđ esset m̄r dei fuit repleta
gr̄a: ita qđ nō hūit peccādī nēcitātē: nec ēt p̄ni
tātē. 2^a que repleti pōt in supposito relative
accepto: cuz ēt illapsu spālī: et sic vgo fuit reple
ta in q̄tūz fuit m̄r dei: qđ tūc fuit firmata qđ nō
potuit peccare nec mortālī nec veniālī: et tāta
gr̄a nō possz p̄cedi creature nisi eēt m̄r dei. 3^a
po^a qđ replet in nā: nō stāte i supposito p̄prio:
s̄z dīno: et sic aīa xpi fuit plena gr̄a. Virgo m̄r
fuit plena. **P**o^a gr̄a dono: qđ dona ip̄s sc̄i
fuerūt ei data excellēter sup oēs creaturā. vñ i
ea fuit ois gratia vite et bōitat. **E**ccl̄i. 24. 2°
fuit plēa gratia labioz. qđ diffusa ē gratia i la
bijs suis. 3° fuit plēa gratia p̄mioz. **E**ccl̄i.
26. Gr̄a sup gratiaz: mulier sc̄a et pudorata.
gr̄a gl̄e sup gr̄az vie: gratia p̄mioz i celo: sup
gratiaz meritoz i mūdo: Et iō Ber. In vētre
gr̄a dītat: i corde gr̄a caritat: in ore gr̄a affa
biluat: i māib⁹ gr̄a mie et largitat: Ber. Ve
plena: qđ de plenitudie ei⁹ capiūt vniuersi ca
piūt redēptiōes: tristes p̄solatiōē: p̄cōres ve
niā: iusti gr̄az: āgeli lectiā: tota trinitas gl̄iaz.
filī⁹ hoīs humane carnis s̄bz. Decuit. n. v̄gi
nē gr̄a repleti: vt nō solū nālī p̄ditōe: vexatiā
spūali adoznatiōe cūct⁹ creaturis p̄ferret. Et
iō Aug. dīc. Q̄ plena et supplena gr̄a. Q̄ cui⁹
plenitudie supflua remuiscūt oēs creature: et
bñ plena: qđ ceteris partialī p̄stat: M̄arie vo
totālī. Bñ plena: qđ ei⁹ intellect⁹ plen⁹ clari
tate affect⁹ caritate: corpus puritate: man⁹ pie
tate. Tertia ē corporalis xpi p̄ntia. vñ dicit.
Dñs tecū. Ipsa. n. meruit p̄cipe x̄p̄z: qđ ipsa
fuit repleta tāta gr̄a: qđ plus potuit mereri:
qđ aliq pura creatura: vel ēt oēs simul. Et tñ
sc̄ieduz qđ triplex ē merituz. s. meritū p̄grui. s.
qñ aliq disponit se ad recipiendū gr̄a: qñā
tum potest. s. per p̄tritionem et p̄fessionē. Si
autem hic cōnuat: tunc per aliqđ instāa illi⁹
temporis meretur accipere gr̄a de cōgruo.

Sermo

Aliud est meritū digni. s. quando aliquis iustus alteri impetrat gratiaz. 3^m est meritū de p̄digno: sic q̄ bz gr̄az d̄ p̄digno meret̄ gl̄iam: q̄ p̄positio est inter gr̄az & gloriā. Et qui habz gr̄az mereatur gloriā. Hīs visis dico q̄ bea ta virgo ante euāgelicaz salutationem meruit xp̄z concipere de congruo: & fuit puella castis/ sima. Humillima & benignissima. Sed post angelicaz visitationē & sp̄itus sancti superue/ tionem meruit xp̄m concipere de digno: quia tunc fuit repleta tanta gratia: q̄ fuit digna cō/ cipere xp̄m. Unde eccl̄ia dicit d̄ ea in collecta. Ut dignū filij tui habitaculum esset ei merere/ tur &c. Sed de p̄digno nō meruit concipere xp̄m: & esse mater filij dei: & q̄ deus fieret ho/ mo: in ea excedit merita cuiuscunq̄ creature. vñ Ber. dicit. Dñs pater tecū qui genuit quē cōcipis. Dñs sp̄itus sanctus tecum: de quo p̄cipis. Dñs filius tecum. quem carne iduis.

Quarta est singularis super oēs excellen/ tia. Bñdicta ingtu in mulieribus. i. p̄ lūq̄ oēs mulieres: & hoc p̄pter quatuor que fuisse/ runt in eius carne: q̄ fuit virginitas p̄mice/ ria: sine corruptione secunda: sine grauedine grauida: sine dolore puerpera. Et ideo Ber. dicit. Benedicta est inter oēs mulieres: Cuius virginitati additur fecūditas: & fecundita/ ti i p̄cepto sc̄itas: & sc̄itati i partu iocūditas.

Scunda p̄cō est q̄ virgo gloriosa apud deum gratiā inuenit propter quatuor mora/ lia ornamenta. **P**rimū est modestia: quia audit et tacet. Ipsa ēz Tullia: est pudor bone stas purā & stabilem operans auctoritatem. **P**rouidor. n. qui est timor turpitudinis vel fuga rei indecentis declinando indecentiaz in exterioribus: efficit ordinationē exteriorē que modestie est. Unde modestia cauet indecen/ tiam in verbo: in risu: in motu corporis: i mē/ brorum situ: in habitu: in cultu: in occupatione vel actu: ut p̄z in virgine.

Secundum est verecundia: q̄ turbata. Nō fuit ista turbatio ire vel doloris: s̄ pudoris & admirationis inu/ ens verecundiam: que est color oīum virtu/ tum. vñ Ber. super cantu. dicit. Nescio an quicq̄ gratius verecundia aduertit in morib⁹ boīum queat: que est certe omnium ctatuz or/ namentū: sed tenere gratiaz verecūdie in tene/ riori etate āplius pulchritusq̄ nūscit. Quid amabilius verecundia in adolescente: q̄ pul/ chra bea: & q̄ splendida gēma mox in vita in vultu adolescentis. Ipsa enim est munda bo/

ne indolis: & virga discipline: soror p̄mētē: indicū columbine simplicitatis: testis innocē/ tie: lampas pudicitie: mentē iugiter lucēs: ut nil in ea turpe residere attemptet: q̄ nō illi/ co prodat. Expugnatrix in alioruz: propugna/ tris puritatis innate: specialis gloriā p̄mētē: fame castos: vite decus: virtutis sedes: virtu/ tum p̄mūtē: nature laus: & signe toti⁹ bone stas. **T**ertium est prudentia: q̄ cogitabat statim prebere assensum differebat: ne exem/ plum leuitatis ex ea sumeretur: q̄ qui cito cre/ dit leuis est corde. Unde q̄ p̄p incōsuetaz sa/ lutationē intellect⁹ virginis rapiebat in ad/ mirationē: reputabat se indignā tanto myste/ rio adaptandā. Et ideo audito verbo: pruden/ ter reuoluit in cogitationē salutationis qualita/ tem: ut sic ad p̄sensuz ordinate duceretur. Ad hoc. n. expediebat prudentia: que non solum quid: quando & qualiter sit agēduz. Sed etiam mouer voluntatē: ut appetat bonū post iudici/ um & fugiat maluz. Et ideo Aug. dicit. Pru/ dentia est amor ea quibus adiuuatur in deum p̄e hīs quibus impeditur sagaciter eligens.

Quartus est p̄stantia: quā habuit ex angeli/ ca salutationē dī. Ne timeas Maria. Ista con/ foratione indigebat: ut modus i sinuaretur. Na: in hīs que sunt supra naturā opz huma/ nū gen⁹ informari de mō p̄tingēte rei: ut pos/ sibilitas euer⁹ rei & sup̄nālī saltē agēte ondat. vñ sic p̄firmata: de dñi beneficio p̄fisa constan/ ter p̄sensum dedit. Et ideo dicitur: q̄ p̄stantia est animi stabilitas firma & in p̄posito perse/ uerans. Unde a p̄posito recedendū est: cum creditur deo displicere: & tunc p̄seuerandum est: cū creditur ei placere. Et ideo virgo glori/ osa per angelū fornicata: de diuino benepla/ cito prebuit assensuz: & inuenit gratiam. Vñ de dicitur. Inuenisti gratiaz apud deuz. s. oi/ potentes: cui uibil est impossibile. vñ propter ista ornamenta ad hoc opus peragendū inue/ nit gratiam coram oculis dñi. Et ideo dicit Berna. Qd̄ audiuit & tacuit modestie est: q̄ turbata fuit verecūdie virginis: q̄ timor per angelum remouetur constantie est: q̄ cogita/ uit prudentie fuit & discretionis.

Tertia consideratio. **I**n tertiā p̄siderationē: que est de p̄olis p̄mendatione gl̄iosa: cū dī. Ecce p̄cipies &c. vbi sūt. 7. p̄cōes.

Prima conclusio est: q̄ huius benedicti filij conceptio d̄ virgine fuit propter quatuor.

Primo p̄
tum xp̄s fuit
fuit dñi
dignitas trā
gruebat p̄p
dei. Verbu
dis p̄cipit
tu verbi p̄
hic fuit a ve
bi p̄uenien
matris p̄ci
tati human
bre nō deb
datur: s̄ il
Nō poter
p̄cubitu ca
lia peccat
cubitus i
fuit: q̄ in
vlla carni
to: sine q̄
peccato. i
natiōis x̄
rentur in
ex volunt
plū appar
de Aug.
raculo fin
caret sua
scitura. s̄
virgo p̄
imuta m
q̄ olim in
est bonu
de mulie
q̄ p̄mūtē
nitas tēp
tas huma
ro: nō ab
res: sed
ries. s̄ si
dei: zide
Terti
Ibs: q̄
p̄p̄ctat
noie app
hoc nom
saluos fi
primo. o
saluū fac
gendū

Primo propter patris dignitatem. Nam
eum ipse sit verus et naturalis dei filius: non
fuit ueniens ut alius pater haberet deum: ne dei
dignitas transferretur ad alium. **S**ecundo con-
gruebat proprietati filij: que quidem est verbum
dei. Verbum autem absque omni corruptione cor-
dis percipitur: quoniam imo cordis corruptio perfe-
cti verbi conceptione non patitur: quoniam igitur caro
sic fuit a verbo dei assumpta: ut esset caro ver-
bi ueniens fuit: ut etiam ipsa sine corruptione
matris perciperetur. **T**ertio congruebat digni-
tati humanitatis christi: in qua locum peccatum
habere non debuit: et per quam peccatum mundi tolle-
batur: secundum illud Iohannis. **E**cce angelus dei etc.
Non poterat esse quod in natura iam corrupta ex
concubitu caro nasceretur sine infectione origina-
lis peccati. unde Aug. Solus nuptibilis con-
cubitus in matrimonio Marie et Ioseph non
fuit: quoniam in carne peccati fieri non poterat: sine
vlla carnis concupiscentia: que accidit ex pecca-
to: sine qua percipi voluit qui futurus erat sine
peccato. **Q**uarto congruebat propter finem incar-
nationis christi: que ad hoc fuit: ut homines renasce-
rentur in filios dei: non ex voluntate carnis: nec
ex voluntate viri: sed ex deo. Cuius rei exem-
plum apparere debuit in ipsa conceptione christi. Un-
de Aug. dicit. Opus caput nostrum insigni mi-
raculo secundum corpus nasci de virgine: ut signifi-
caret sua membra de virgine etiam secundum spiritum na-
scitura. De ista conceptione dicitur Ysaia. **E**cce
virgo concipiet. Et ecclesi. 26. Innoua signa:
imuta mirabilia. Sunt enim mutata in melius:
quoniam olim homo voluit fieri deus: et nunc deus factus
est homo. **O**lim de viro facta est mulier. Nunc
de muliere factus est vir. Et bene mirabilia:
quoniam primum vltimatur: infinitum terminatur: eter-
nitas temporatur: virginitas secundatur: diuini-
tas humanatur. Unde dicit. Concipies in vie-
ro: non ab extrinseco principio: sicut alie mulie-
res: sed ab intrinseco: id est spiritu sancto. Et pa-
ries. scilicet sine dolore filium: non solum tuum: sed etiam
dei: ideo simpliciter dicit filium non determinando.
Secunda ratio est: quod huius plis nomen est
Iesus: quod interpretatur saluator. Cum enim nomen
proprietati rex correspondere debeat: iuste hoc
nomen appellatus fuit: quod ab effectu saluationis
hoc nomen impositum est. Ipse enim vult homines
saluos fieri. scilicet voluntate antecedere. unde Matt.
primo. Vocabis nomen eius Iesus. Ipse enim
saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Intelli-
gendum in quo hoc nomen Iesus consequitur

quadruplices utilitatem. **P**rima est venia
peccatorum. Actuum. 10. Hunc omnes prophete te-
stimonium perhibent remissionem peccatorum
accipere per nomen eius. unde Aug. Quid
est Iesus nisi saluator? Igitur propter temetipsum esto
mihi Iesus. In cuius figura est ei impositum in
circumcisione immensum quod per hoc nomen Iesus
circumcidamur a peccatis. **S**ecunda est gratia
donorum. Luc. 2. Inuenisti enim gratiam apud
deum. Sequitur. Et vocabis nomen eius Iesus.
unde Ber. Iesus est melius ore: Adelos in au-
re: Iubulus in corde. **T**ertia est victoria
inimicorum. Luc. 10. Domine etiam demonia in tuo
nomen subijciuntur nobis. unde Ber. Preci-
piens demoni: ut in nomine Iesu de obsessio exi-
ret ait demon. O terribile nomen cogis me exi-
re: et eruit. **Q**uarta est gloria premiorum
Actuum. 1. Hic Iesus qui assumptus est in ce-
lum etc. Qui in celum vult ascendere: hoc no-
men Iesus debet inuocare. Unde non est aliud no-
men sub celo: in quo oporteat homines saluos fie-
ri. Et ideo Petrus ravanensis dicit. Iesus est
nomen quod dedit cecis visum: surdis auditum:
claudis cursum: mutis sermonem: mortuis
vitam: obsessis demonis eiectionem. Unde
Iesus dicitur saluator.
Tertia ratio est: quod iste puer vocatus est tri-
bus prerogatiuis. **P**rima est magnificen-
tia. unde dicitur. Hic erit magnus: quoniam magnus
opus pretendebat facere: quod erat omnibus gaudi-
osum: Angelo dicente. Annuncio vobis gau-
dium magnum: quod erit omni populo. Et perti-
net ad sanctitates. Exo. 15. Magnificus in san-
ctitate. Quod per rationem. Nam magnificencia in-
tendit opus magnus facere: ut per eius nomen.
Opera autem ab hominibus facta ordinantur
ad aliquem finem. Nullus autem finis huma-
norum operum est ita magnus sicut honor dei
Et ideo magnificencia precipue magnus opus
facit in ordine ad honorem dei. Unde. 4. ethi.
dicitur quod honorabiles sumptus sunt qui per-
tinent ad diuina sacrificia. Et circa hoc studet
maxime magnificus. Et ideo magnificencia
coniungitur sanctitati: quia precipue eius effe-
ctus ad sanctitatem ordinatur. Unde merito de-
betur sibi magnificencia: quoniam hoc opus magnus
scilicet nostra redemptio ordinabatur in laudem
et honorem dei: ad quod perficiendum nullus
alius sufficiebat. Unde Ber. Hic est ille qui
est magnus deus: futurus magnus homo:
magnus doctor: magnus propheta.

Sermo

C Secunda est oipotentia. vnde dicit. Et filius altissimi vocabitur. i. in quantum deus per eternam generationem. **Psal.** Ex vtero ante luciferum genui te. Sed in quantum homo vocatur altissimus filius per gratiam unionis. **Ioh. p.** Vidimus gloriam eius quia vni. Altissimus autem dicitur. quia altior homines: altior angelis: altissimus deus. **Ad autem** filius sit oipotens per: quia cum sit filius dei: et deus est oipotens. **Igitur et filius.** **Ad autem** deus sit oipotens per. Deus est quo magis cogitari non potest. **Maius autem** est oipotentiam habere quam quaecumque potentiam: cui desit aliquid de plenitudine potencie. Ergo quia est ois: colligitur: quia oia potest quaecumque posse potentia est. vnde notandum quod quatuor sunt modi impossibilitatis. **Quoddam** est quod dicitur impossibile simpliciter: quia nullius agentis subiaceret potestati: sicut creare alium deum. **Secundum** est impossibile secundum quod quod non subiaceret potestati alicuius agentis limitati. sed bene subiaceret voluntati divine. sicut quod virgo pariat est impossibile secundum naturam. **Tertium** est impossibile per accidens: quod per se non est impossibile per naturam: sed sub ratione preteriti tempore ponitur: ut quod preteritum non fuerit: et sic per violationem non fuerit corrupta. **Quartum** est impossibile simpliciter: ut quod idem sit album et nigrum. **Et** cetera igitur deus non possit impossibilia simpliciter: quia eorum impossibilitatem accipit in habitudine ad ipsum. **Nec** impossibile per accidens: quia solo eo fruatur deus vnicuique ingenua facere ea quae facta sunt. **Nec** impossibilia: quia tunc posset facere eundem hominem et asinum simul: tamen bene potest facere impossibilia secundum quod: quia plura potest deus facere: quam intellectus noster intelligere. sicut docet **Ylarius** de tri. et tamen intellectus noster potest plura intelligere: quam natura potest facere: ut per in abstractionibus multis. **Ad autem** filius sit ois per: quia hoc puenit sibi secundum diuinam naturam. sed reconciliari habet ppetu sibi ut persone. vnde si dicatur. **Christus** homo ois: hoc non est falsum quod homo. **Cum** autem dicitur. potest reconciliari: istud ppetu sibi secundum vtramque naturam: sed secundum diuinam tantum habet secundum carnem primam: secundum humanam: tantum secundum primam. **Sed** queritur. **Christus** non dicitur ois secundum humanam naturam: sicut oisiciens quia oisiciens non opponit creature: sed omnipotens quoniam esse creature est ab alio. **Omnipotentie** vero non ponitur esse ab alio. **Tertia** est prudentia sine sapientia: quam quandoque per eodem sumuntur: ut dicitur **puer. 16.** Qui sapiens est corde: appellatur prudens. **Hic** ad regendum multum

est expediens. vnde. **Dabit illi. d. d. f. d. pa.** eius: et re. **Ad autem** sapientia valeat ad regendum: patet in discretis. vbi dicit **Aristo.** **Primo** et principaliter puenit regi quantum ad se ipsum: ut fama sui nominis divulget in laudabili sapientia: quod suis hominibus ratiocinet sapienter quia inde laudatur et honoratur ab hominibus: quando vident eum in sua sapientia loquentem: et in opibus prudenter agentem. **Etiam** valet prudentia: quia habet exercere causas. vnde **Seneca** **Prudentis** proprium est examinare consilia: et non cito facit credulitate ad falsa plabi. **Prudens** non nisi iudicio credit: et non nisi examinatam suam in sensum admittit. vnde **Seneca.** De dubijs non diffinas: sed suspensam tene sententiam: et nihil affirmes. vnde dicitur: **Et dabit:** quasi dicat propter hanc sapientiam dabit ei dominus deus sedem david. i. successionem in regno. **Ysa. 9.** Super solum david et super regnum eius sedebit in eternum: et regnabit in domo iacob: non secundum successionem carnis: sed fidei in oibus electis in eternum: quia hic per gratiam: et in futuro per gloriam. **Et regni eius** non erit finis: quia eternaliter regnabit deus in secula. **Quarta** conclusio est: quod **Maria** de conceptione certificata per angelum propter votum castitatis emissum: de re tamen non dubitans: modum ingredi cepit. **Mouerat. n. modum:** quo prius homo factus fuerat sine viro et muliere. Item mulier de viro sine muliere. Item quomodo homo de viro et muliere. Sed quia non mouerat alium modum: ideo quod dicitur. **Quomodo** fiet istud quoniam virum non cognosco: id est nunquam me cognoscituram propono ut. f. virgo mente et carne permanentem. **Quomodo** ergo fiet ista conceptio? quasi dicat: licet verum matrimonium contraxerim: hoc tamen non derogat voto vere virginitali. **Matrimonium** est consensus in carnalem copulam altero coniugum petente. **Si** ergo constaret per reuelationem ipsi femine: quod nunquam vir ab ipsa debitum peteret. **Cum** vero voto castitatis posset stare verum matrimonium: quia nunquam carnalis copula sequeretur: et ita fuit in proposito: quia virgini gloriose reuelatum fuit: quod nunquam ab ea Ioseph debitum peteret. **Quinta** conclusio est: quod licet beata virgo fuerit vera mater christi: secundum illud **Luc. p.** Ecce percipies et paries filium. et illud **Ioh. 12.** Vidit Ihs matrem: tamen maternitati eius non

derogat: quia cum dicit. **Sponsus** altissimus intelligitur cum apostola dicit. **Christus** filius dei ob hoc si vult acule dicit. **Ysa.** Sic apparet simul opus prius factum dicit. **Epiphonem:** ibi. **Christus** virtute gratia mater natus est et per hunc suum filium percurrunt quam agere non principale est in non percurrere men agens principalis tam. quam capitale agat. **U. sed** spiritus quam agens agens in generatione co-ppinquar actione spiritus dedit sibi habuit: sed corporis christi. **Sed** si accererationem enim ut sic eius natura actum saltem masculinum te: sic spiritus Quod nasci dei: quasi dicitur et spiritus sanctus obumbrata. **Et** dicit. **Christus** filius dei: non ne: ut sic dei

derogat: q̄ talis incarnatio sp̄s sc̄o appropriat
euz dicit. Sp̄s sanctus sup̄uenit in te: et vir
tus altissimi obumbrabit tibi. Glo. filius in
telligitur euz dicit. Virtus. Prima corin. 1.
ap̄ls dicit christum dei virtutē. Pater intelli
gitur euz dicit altissimi. Virtus galissimi. i.
filius dei obumbrabit tibi. i. de te corpus qua
si vmbra culum assumit: in quo deus abscon
dit se. Ysa. Vere tu es deus absconditus.

Sic apparet q̄ hanc incarnationē tota trini
tas simul opata est: valde discrete tamē appro
priat sp̄s sancti incarnationis operationem: cum
dicit. Sp̄s san. su. sed filio carnis assumpti
onem: ibi. Et virtus etc. sed patri auctoritate
ibi. Altissimi. vnde h̄ sp̄s sanctus dederit sibi
virtutē gñatūam: ideo nō minus dicit virgo
mater nālis: cum q̄ hūit in se nālem secundita
tem et p̄m naturale actuum percipiendi: et nō
fuit sterilis. Ratio est. Nam q̄ duo agentia
p̄currunt ad aliquē effectū. sic q̄ vnus est tan
quam agens p̄ncipale: et aliud tanq̄ agēs mi
nus p̄ncipale: tunc nūq̄ agens minus p̄n
cipale: est in potentia p̄pina ad talem effectū
non p̄currunt agente magis p̄ncipali. nō ta
men agens magis p̄ncipale dat agenti min⁹
p̄ncipali aliquā formam seu virtutē absolu
tam. quam nō habet. sed q̄ agens minus p̄n
cipale agat in virtutem agentis magis p̄ncipa
li. sed sp̄s sanctus in generatione christi est tan
quam agens magis p̄ncipale. Btā aut virgo
agens minus p̄ncipale. Igit b̄tā virgo in ge
neratione corporis christi nō potuit esse in po
p̄pina respectu talis effectus: nisi mediāte
actione sp̄s sancti: non tñ q̄ spiritus sanctus
dederit sibi aliquā formam absolutā: quāz nō
habuit: sed q̄ solum ip̄a nō potuit in effectum
corporis christi sine cooperatione spiritus sc̄i.
Sed si accipitur mater nālis: q̄stus ad actus
exercitationes: vel in ordine ad actus reducti
onem vt sic nō fuit mater naturalis christi: q̄
eius naturalis secunditas nō fuit reducta ad
actum saltem p̄ virtutem nālem. Et ideo Ma
riam nascens dicit: q̄ sicut sol dat virtutem plan
te: sic spiritus sanctus Marię. Et ideo addit.
Quod nascetur ex te: sanctum vocabitur fili⁹
dei: quasi dicat. Quicquid sit q̄ Maria sc̄ifi
cata et sp̄s sancto p̄uenita: et virtute altissimi
obumbrata genuit: hoc vnq̄ sanctum fuerit.
Et dicit. Vocabitur sc̄ilicet vera appellatiōe
filius dei: non adoptione: sed naturali origi
ne: vt sic deus pater et Maria hēant vñ filiu

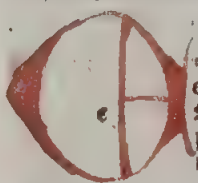
C Sexta cōs̄o est: q̄ virgini huius conceptio
nis seu incarnationis christi possibilis o fēdi
tur per simile sc̄ilicet per conceptionem sterili
mulieris. s. Elizabeth. Hoc nō tamen minu
it meritum fidei: sed p̄secrauit: q̄ remouit im
pedimenta fidei: ostendendo nō esse impossi
bile qd̄ in fide p̄ponitur. Nam hō cum habz
p̄mptam voluntatem ad credendum: diligit
voluntatem creditā: et super ea excogitat et am
plectitur: si quas rationes ad h̄ inuenire pōt.
Et sic ratio humana nō excludit meritū fidei:
sed est signum maioris meriti. Et hoc figurat
Jos. 4. Ubi samaritane: per quam ratio hu
mana figuratur: dixerunt. Jam nō p̄pter tuā
loquellā credimus. Sic virgo hac ratione ad
credulitatem nō ducit: sed in fide solidatur.

Et ideo adducit exemplū ad maiorem certitu
dinem: dicens. Ecce elizabeth: q̄si dicat. Tu
Maria vt dixi concipies et paries. Et vt faci
lius credas. Ecce elizabeth cognata tua et ip̄a
et cetera. Quod etiam erat sup̄a naturā: que
erat sterilis de se. sed nunc secundata ex dina
virtute. Et tu similiter nō dubites: quia concipies
et paries filium per sp̄s sancti opatōez.
Quia nō erit impossibile apud deum etc. Et
omnis res digna verbo: vel omne factibile:
de quo p̄ceptibile est verbum: et omne qd̄ nō
implicat p̄ditionem: et omne tale habet rōem
factibilem. et si nō respectu virtutis create: sal
tem respectu virtutis increate. Et dicit omne
verbu: et non omne factum: q̄ fm Ber. So
li deo idem est facere: et dicere: et velle.

C Septima cōs̄o est: q̄ licet beata virgo per
virginitatem deo placuit fm Ber. tamē per
humilitatem p̄cepit ip̄a. vnde Iheronimus
Ipsa virgo beata deum de humilitate laudat
et seip̄am quodāmodo. s. deum p̄cipue dicens
Magnificat anima mea dominum etc. Quia
respexit humilitatem ancille sue etc. vnde solū
de humilitate: nō de virginitate: nec de ceteris
virtutibus et p̄rogatiuis suis facit virgo mē
tionem. Vnde q̄uis caritas sit oīum virtutū
mater origine et informatione: tamen humi
tas est mater omnium virtutum conseruatōe
Vnde dicit August. q̄ castitas et virginitas
est virtus. Sed huius virtutis custos est hu
militas. vnde additur. Ecce ancilla domini.
Ber. Non audet virgo petere: vt fieret ma
ter dei: nisi diceret. fiat mihi fm verbis tuis
quia tanq̄ humillima se indignāz reputauit.

Sermo

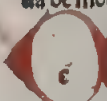
Seria sexta quatuor temporum. Sermo.

Ecce concipi

es et paries filius. Luc. 1.
Quia secundum Augustinum in rebus
per ipsum exortis: illa sum-
ma gratia est: qua homo in
unitate persone unitus est

deo: quia in tali unione humana natura est ineffabiliter
sublimata. Eius beatitudo est possibiliter pre-
ostensa: ad amicitiam dei est misericorditer re-
uocata. et que ad omnes defectus est totaliter re-
staurata. et quia possibilitas spiritualis conceptionis
nobis ostendit in tali hypostatica unione. ideo
in verbo proposito: precipitat nos ad intuendum
huius conceptionis complementum. Et hoc in huius
adverbij demonstratione. Ecce concipies et paries
Secunda tangit eius fructum plecurum. ibi.
Filius etc. Et videamus de isto conceptu et partu
spirituali in mente deuota. Sunt due considerationes.
Prima est de eius possibilitate. Secunda
de modo: qui ponitur in euangelio.

Circa primam considerationem sunt
quatuor conclusiones.

Prima pro est videre quid sit con-
ceptio spiritualis in mente deuota. ubi sciendum quod
sicut videmus in conceptione naturali: quod tunc secundum unum
modum sit conceptio plenis: quia anima infunditur corpo-
ri organizato. sic etiam sit conceptio spiritualis christi in
anima deuota: quando ipsa organizata. id est. habitibus
dignificata. scilicet. habitu fidei in intellectu: et habitu ca-
ritatis in affectu diuine gratie fluentia recipit: con-
cipiendo propositum beneuoluntatis: transformabi-
le diuine voluntati. ubi inuenit: quod subiectum huius
conceptionis debet esse dispositum. Ad quod tria reuertuntur.
Primum est lumen fidei in intellectu: quo. scilicet.
super nos videamus dei misericordiam: alliciente
infra nos diuina iustitia remunerante: in no-
bis nostris deficientem: retro nos culpam inficientem
ante nos gehennae penam: naturae mortem: et immutabi-
litatem sine diminutione. Secundum est caritas
in affectu. Nam sancti ponunt caritatem in anima: non
propter necessitatem conceptionis diuine: sed solum ex qua
dam predecepcionis dignitatis: qua deus statuit omnem
beantem habitum caritatis: esse dignum vitam eter-
nam. quod fuit personarum rationi: ut anima attingens vl-
timum perfectionem naturae intellectualis: quod est beati-
tudo: disponeret habitibus dignis ad eam. unde
de segetur documentum: quod non est meritoria

actio: non potest haberi diuina acceptio sine caritate.
Ideo summe quod se debet disponere quantum potest
ad eam habendam. Nam ipsa deo impensa est pro
deo rependit. et ideo nihil desiderabilius: quam
deum diligere: quia cum omnis readamatio sit defe-
ctuosa et piculosa: propter quod comodo innixa.
Et ideo in actu suo non potest habere puritatem et
veritatem sine admixtione falsitatis. et hoc solum
in readamacione diuina inuenit: quod sine defe-
ctione amat in ordine ad summum bonum. scilicet. ad
suscognitionem: frumorem et amorem. Ideo
non est herendum amori cuiuscunque creature non
habentis ordinationem in finem. Tertium
est assistentia diuine gratie: quia nullus potest pse-
rare in bono sine gratia. Ratio est: quia omne
quod est veribile de bono in malum: ad hoc ut
figatur in bono: indiget auxilio mouentis imo-
bilis. sed hoc sicut est veribile per libere arbitri-
um. Quod igitur quod per gratiam stabilizatur: ut pse-
ueret in bono. unde ad philippos. Qui cepit in
nobis opus bonum: perficiet usque in diem iesu christi.
Secunda pro est: quod hec conceptio est possibilis.
Ratio est. Nam sicut videmus quod possibile
fuit reuera verbum concipere et nasci: sic reuera possi-
bile est mentaliter etiam concipere et nasci. unde dicit
Augustinus. quod virgo beata prius concepit mentem quam cor-
pore: et beatorum extitit concipiendo spiritualiter quam cor-
poraliter. Sed anima beate virginis eiusdem est
spiritus cum anima cuiuscunque alterius hominis: Quis
gratius et donis super alias animas sublimata fue-
rit. unde sicut ipsa habuit possibilitatem quocunque
modo ad concipiendum verbum increatum: ita et anima
cuiuscunque alterius. Est tamen notandum quod tria
impedimenta huius conceptionis remouentur.
Primum est quod eternum et increatum esse ab
aliquo creato conceptum. scilicet. verbum increatum a mente ge-
gnente. Hoc remouetur: quia ista gignitio verbi
spiritualis non est aliud: nisi notitia vel conceptus
nisi ad verbum increatum: terminatio obiectiua
Et ideo increatum non incipit esse simpliciter a creato sed
incipiat esse per cognitionem in cognoscente.
Secundum est: quod non esset subsistens: cum verbum
natum sit inherens. Hoc et soluitur: quia non est ver-
bum volubili cogitatione dictum: sed conceptus a vo-
lubili cogitatione formati terminatum. Et ideo potest
esse in mente ut subsistens. Tertium est: quia non
est eiusdem naturae nobiscum. Hoc et soluitur: quia ista
spiritualis notitia non regit tantam parentis et pro-
lis identitatem. Sed sufficit identitas talis uni-
onis intellectualis vel spiritualis. et sic nihil est
quod impediatur huius partus possibilitatem.

Tertia de
rinalis: quod om-
parturito non
nec ad ipsam pe-
atur aut partu-
in deum: per
gratia spiritus
et in bono
fectus. scilicet. g.
f. cois. et h.
gratia spiritus
et immutabi-
citas: esse al-
et immaculata
spualis: quod
et immundum
non possit
nurus eu-
dam hum-
plo pncip-
care. que
ana mali-
tem religio-
ad saluam
geungis re-
egrepijs
nantur: in
Quart-
nis. ubi se-
pione nat-
impugnate
cibi et pon-
scunt: facit
Sic reuer-
noni subij-
sideratio-
lor: vilesu-
siderum d-
ca spualia:
quod in m-
res et ofe-
cunda ob-
nis mace-
dio nimie
ponendum
a spiritu sa-

Tertia p̄cto est videre qd sit parturitiō spi-
ritualis: qz omnis p̄ceptus est leualis: quem
parturitiō non seguit. vnde egrotat aiūs: do-
nec ad ip̄s perueniat: et quasi sit partura. Vi-
etur aut parturitiō spūalis: regnatio mentis
in deum: p̄ficiendo actu: qd p̄ceptum erat per
gratiā spūs sancti mundatē vel sc̄ificantem
et in bono p̄firmantē. vnde tangit duplex ef-
fectus. s. q. talis regeneratio p̄t esse duplex:
s. cois. et hec mundata culpa. vñ dīc. Per
gratiā spūs sc̄i, mundatēz. Cōfert. n. sc̄itatē
et immunitatē a culpa. vnde Diony. Si est san-
ctitas: est ab omni imundicia libera et p̄fecta:
et imaculata mundicia. Est etiā regeneratio
spūalis: que nō solum mundat ab omni culpa
et immundicia: vex etiā cōfirmat in bono: vt
non possit q̄s peccare mortalr: et ad venialia
minus eum inclinat fomes. **E**t sed heu qui
dam hunc p̄tum suggestione maligna: exem-
plo p̄miciofo: et scandali occasione nitunt suffo-
care. quos Ber. resp̄hendit dicens. Herodi-
ana malicia et babilonica crudelitas est: nascē-
tem religionem extinguerē velle. Si qd eim
ad salutem p̄tinent: si quid religionis oritur:
gcunq; resistit: quicunq; repugnat: plane cuz
egyptiis puulos isrl̄itici germinis necare co-
nantur: timo nascentem persequit saluatorē
Et quarta p̄cto est videre de signis p̄ceptio-
nis. vbi sciendum q. simili mō sicut in conce-
ptione nālī. sic etiā in spūali est. Nam mulier
imp̄gnata: corpore grauidatur: nausēā patit
cibi et potus: affectat inconfusa: oculi nigre-
sunt: facies pallefcit: et sempr̄ istis incedit.
Sic reuera si corpus. i. aiales affectiones ra-
tioni subiiciuntur. Si nausēā pateris. i. si ex
p̄sideratione cox: q. nobis p̄mittuntur in ce-
lo: vilesunt aio que habēt in terris. Si de-
siderium tuum fertur in celestia et afficitur cir-
ca spūalia: sollicitudo quasi opere perficiatur
quod in mente p̄ceptum est. Si oculi interio-
res ex p̄sideratione turpitudinis petōx: vere-
cundia obnubilant. Si facies pallefcit ex car-
nis maceratione. Si tristis incedis affecta te-
dio nimie expectationis eternoz. Jam pro-
ponendum q. id quod in te natum est: sanctū
a spiritu sancto est.

Secunda p̄sideratio.
Arca secundā p̄siderationem: que ē
de mō conceptionis: sunt quatuor ex
pediēda: ad h. q. p̄m modum p̄ce-
ptionis xpi in vtero matris: p̄cipitur in vtero

anune deuote. **E**t p̄mo regitur angelica
annūciatio. vbi nota q. timor dñi ē angls. de
quo Math. xj. Ecce ego mitto angelum me-
um et. Angelus. n. est nomen officij: non na-
ture: qz nuncius interpretatur. Hoc qdem con-
uenit timorē dñi: q. mittitur a deo ante faciem
tuam: imprimendo cordi noticiā: p̄cutiendo
p̄sciam: considerādo futura gehenne suppli-
cia: iudicis sapiam infallibilem: potentia inui-
cibilem: sniam irrevocabilem: et mortis certi-
tudinem: et inducit peccati disciplinā: et p̄niaz
disponit ad iusticiam. Et sic efficitur nuncius
spūalis p̄ceptionis: in qua gratia acceptatiōis
p̄meretur et retinetur. vnde Ber. In verita-
te didici nil ita efficax esse ad gratiā. p̄meren-
dam et retinendā: q̄s si omni tpe corā deo in-
ueniaris nō alta sape sed timere. Mo. n. qui
admittit superbiā: repletur timore dñi. et sic
de ceteris vñs sentiendum est: qz necesse est
oia plenitudine timoris dñi excludi: et tūc dei
de si plene: si p̄fecte timueris: dabit sapore ca-
ritatis. Sine eius caritate timor penam hēt.
Timor q. non est in caritate: cum incipiat ad fa-
pientiam: neminem p̄sumat: qm̄ supueniens
caritas expellit illum. Nec Ber. Et recte ti-
mor hic intelligitur p̄ angelum Sabulez: q.
fortitudo domini interpretatur. Nam timor ho-
mines fortes facit. Proverbi. 14. In timore
domini fiducia fortitudinis. Nec fiducia de-
bilitatem hois in dei formā mutat. vñ Gre.
In via domini opatur fortitudo. **E**t Secū-
dum est dīne grante adoptio. vnde dicit. Me-
timeas Maria. Inuenisti gratiā et. Anima
ab oibus terrenis elōgata: timet de possibili-
tate istius p̄ceptus. Reputat. n. se indignā: di.
Quomō fiet istud: quaz angelus p̄fortare dz
Et h. merito: qz nulli terrene affectioni innitit
et ideo dignum est: vt celesti dulcedine fulciat
Et h. maxime fit p̄ gratiā: qua mediante deo
fit accepta: vt digna mater spūalis effici merea-
tur. vnde sicut brā virgo ante angelicā annū-
ciationē meruit xpm̄ p̄cipere de p̄gruo: qz fuit
puella castissima: humillima et benignissima.
Sic aia deuota et spiritualis: qm̄ disponit se p̄
virtuosas operationes: de p̄gruo meref spiri-
tualiter p̄cipere xpm̄. **E**t Tertiū est spūs san-
cti operatio. Unde dī: Spiritus sanctus sup-
ueniet i te et. Qd exponitur de spūali p̄ceptu
qui attribuit spiritui sc̄to: qz non p̄t esse: nisi
per grām spiritus sancti effectiue: et spiritus san-
cti assistentia: qz in hoc ope nō solum efficitur:

Bermo

sed etiam assistit. Et hec supernario spiritus sancti dicitur ibi. Spiritus sanctus superueniet etc. Et tunc est anima deuota virtute alacritatis obambulantur: et ab omni carnali affectu refrigeratur. Umbra. n. refrigerat et quietem prestat: unde in canticis. Sub umbra illius que desiderabam sedui et factus etc. Ista ergo anima deuota sic obambulantur per refrigerium et sedationem passionum. ut imaginemur quid deitatis radij et getis causari ex gratia. Videmus. n. q. radij solares incidentes circa aliquod corpus transparentem: et diapasonum sicut est speculum refraguntur: et speculum circumstant: et calefaciendo et accedendo magis apparet. Sic diuinitatis radij incidentes circa animam deuota circumstant: calefaciunt: et accedunt in amore diuino. Sic q. spirituali anima obambulantur spiritu sancto superueniente. Licet igitur filius sit ante spiritum sanctum origine productionis sue. Tamen spiritus sancti pruenit filium ad animam deuota. Hoc. n. spiritualiter spiritu sancto attribuitur: cuius est per gratiam animam sanctificare. Quartum est consensu virginis exhibitus: ibi. Ecce ancilla domini. Quod autem ad hanc preceptionem requiratur plenitudo anime spiritualiter pregnantis: per. Modum. n. produciuntur verbum in anima deuota: nisi voluntate antecedente: nisi. n. per voluntatem haberet desiderium ad istam productionem: ab intellectu nullatenus produceretur. Unde Augustinus dicit: q. verbum est cum amore notitia: amor autem ad voluntatem pertinet: et quod ad hanc productionem reputat se indignam: ideo propriam humilitatem recognoscit. Et non petendo sed voluntati diuine se coaptando: dicit. fiat michi secundum verbum tuum. Modum vocaliter expressus: sed mentaliter et obiecti iue in anima gignente impressum: non per informationem: sed subsisteret se in intellectu representando. Et hoc secundum Bernardum. Recurrebant tua miracula. scilicet deus et homo: mater et virgo: fides et cor humanum. Ista. n. simul concurrat in isto sensu virginis dicendo. Ecce ancilla domini etc.

¶ Feria sexta quatuor temporum. Sermo nonus de euangelio.

Ergens ma

ria etc. Accipit. Secundus q. Bernardus dicit. Iustus nunquam arbitrat se prebuisse: sed semper esurit: sititque iustitiam. Quia ut si semper viueret: semper quantum in se est

de bono in melius proficere totis viribus conaretur. Non ad annum: sed in eternum diuino se mancipat famulatu. Semper eterna itaque iustitiae esuries: semper eterna meretur refectionem. Beata igitur virgo: hanc assistentiam diuini numinis omnium gratiarum et virtutum perfectionem adeptam fuerit: tantum etiam: q. digna mater dei est inuenta. In his tamen adhuc noluit esse contenta: quin non solum seipsam adhuc plus visa est proficere: sed etiam alijs voluit ostendere formam perficiendi: ut etiam sic in alijs suis perfecti augmentaret. Hoc enim inuitur in presenti euangelio moraliter intellecto. di. Exurgens Maria. Vbi sunt quatuor considerationes.

Prima consideratio.

¶ Circa primam considerationem que est de modo et forma proficiendi. Exurgens Maria: sunt sex conclusiones:

¶ Prima conclusio est: q. continua occupatio laboris maxime valet ad hoc: ut in disciplina morum valeat quis peruenire ad perfectionem virtutum: Ut patet in viatore: qui viam peruenit: et in labore vie perseverat: et ad finem peruenit. unde Gregorius. In vanum opus bonum agitur: si ante viam terminum deferatur: quod frustra velociter currat: Qui antequam ad terminum peruenit deficit. Et ideo dicit apostolus ad hebraeos. 12. In disciplina perseverate. Tantum filijs vobis offeret se deus. unde dicit. Exurgens. Surgere. n. est signum incepti laboris. Jacere et sedere fatigationis.

¶ Secunda conclusio est: q. recta sincera intentio laboris boni operis ordinat et disponit. unde Bernardus. Pura et sincera intentio erit: si in omni actione nostra: aut honore dei: aut utilitate proximi: aut bonarum scientiarum queramus. Hoc enim potest declarari. Videmus. n. in naturalibus: q. corpus simpliciter purum: bene continue mouetur sursum: nec sistit: donec perueniat ad terminum: imo quanto plus ascendit: tanto intensius mouetur. Unde fortius mouetur in fine: q. in principio: et in medio. Corpus vero mixtum et impurum: hanc quicquid mouetur sursum: non tamen continue nec directe. immo mouetur motu reflexo. Sic q. in ascensu paulatim reuertitur: deinde modicum quiescit: tandem subito cadit deorsum: unde primo venerat. Sic spiritualiter homo simpliciter et sancte intentionis: et pure in mente affectionis: continue ascendit ad deum: non sistens: nec etiam retrocedens. figurat. Ezechielis per. Animalia sancta ibant: et non reuertebantur. Unde Ambrosius. Quanto plus

appropinquat quis: tãto intẽus fertur in de-
um. Contra homo impurus mixtus munda/
nis affectionibus et terrenis: Licet aliqui ascẽ-
dat ad deũ p quedã opera: tũ cito reuertitur:
et tepescit p peccata venialia: q̃ feruorẽ carita-
tis remittunt. Deinde quiescit homo ab oibus
opibus desistẽdo: tandem subito refectitur et
relabatur in peccatũ: de quo primo ascẽderat.
Vnde dicitur. *Adaria. i. amara mare.* Nã mũdus
nostre sensualitati nunc dalcis ratiõis amare
scit: ex p̃sideratiõe deliciarũ supnarũ: in qua re-
cta est intentio intellecta: q̃ actiões iformat.

Tertia p̃lo est: q̃ h̃ p̃ficere in virtutibus
sonet quasi imperfectum: q̃ s̃m Ber. *Perfe-*
ctus non h̃z quo p̃ficiat: et qui p̃ficit: eo ipso
quo proficit: p̃fectus non esse cõuincitur. Tũ
in desessum p̃ficiendi studiu: et magis cona-
tus ad perfectionem: perfectio reputatur. Et
ideo sequitur: q̃ studere perfectioni: est perfe-
ctum esse: p̃ certo nolle proficere: est deficere.
Non est stare oino in incerto huius mortalitatis
vite: in quo nullus in eodem statu permanet.
Vnde necesse est: vt aut ascẽdas: aut descen-
das: vnde dicit Ber. *Adinime est bonũ: qui*
melior esse nõ vult. Et vbi incipis nolle eẽ me-
lior: ibi definit esse bonus. vnde beata virgo
abijt ad meliora proficiendo.

Quarta p̃clusio est: q̃ beata virgo est no-
bis figura proficiendi. vnde glo. *ibidẽ dicit.*
Accepto virginis p̃sensu: celestia petit ange-
lus: quem virgo sequitur: que in montana p̃-
greditur. Sicut aia deuota: que verbum dei
concipit: virtutum cacumina p̃gressu amoris
cõscendat. In ciuitate iuda. i. confessionis et
laudis arcem penetret. Et vsq̃ ad perfectionẽ
fidei: sp̃ci et caritatis. Quasi tribus mēfibus
in ea cõmoretur. Qd autẽ virgo gloriosa fu-
it nobis figura p̃ficiendi in vita. Datet in ei⁹
quadruplici statu. Nam si *Johãnes baptista*
in statu sue conceptionis: quãdiu fuit in vtero
matris: sanctificatus et sp̃ritu p̃phetie super-
fusus fuerit: Ut xpm cognosceret et exultaret
Adulto magis videtur: q̃ anima virginis fu-
erit in vtero matris sic illustrata: vt ibi vacaret
contemplationi. **Secundo** in statu pueri-
tie sue vsq̃ ad. 12. annos etiam floruit vita cõ-
templatiua. Quia cum angelus. 12. anno ad
ipsam aduenerat: vt serunt hystorie: ita sapien-
ter fuit angelum allocuta: q̃ tanta sapientia in
muliere nunq̃ fuit reperta. *Luce p. C. Ter-*
no in statu adolefcentie excellentissime floruit

caz tota die mysteria et mirabilia: que fiebant
circa filiu suũ p̃sideraret. vñ *Luce. Adaria autẽ*
p̃seruabat oia verba hec. **Quarto** i statu p̃-
fecte etatis. quãdo. i. existens. 45. annorum
missus fuit sibi spiritus sanctus et aplis. vnde
apostoli postq̃ p̃dicare ceperũt: ab ea fuerũt
illustrati. Sicut dicit *Ihero. sp̃aliter de Johã*
ne et de Paulo. Ip̃s ergo: quõ nobis duas vi-
tas p̃ficiendi figurauit. i. actiua et p̃tēplatiua.
Quinta p̃lo est: q̃ due sunt vite: quibus
melioribus fit p̃fect⁹ spiritualis. i. actiua et cõ-
tēplatiua. Nãz vita actiua ordinat et disponit
ad vitã p̃tēplatiua. Vnde *Greg. Ad vitam*
p̃tēplatiua ordinatẽ nõ perueniunt: nisi medi-
ante actiua: que est ad ipsaz dispositio p̃reuis.
Sicut labor est dispositio ad requiẽ: et sicut fi-
nis optatus belli est par h̃z *Aug. Iste due vi-*
te sunt nobis i sacra scriptura figurate i *Lyã:*
et Rachele. q̃ s̃m Greg. Sicut Lyã tanq̃
primogenita: fuit primo desposata Jacob: sed
Rachel magis inguter d̃siderata. Ita vita acti-
ua coniungitur primo viro p̃fecto: sed p̃tēplati-
ua magis desiderat. Ip̃s etiã de p̃tēplatiua vi-
ta: q̃ valeat ad p̃fectũ. Nã s̃m *Dyon. vita*
p̃tēplatiua est assistentia spiritualis: qua confi-
lit aia nostra coniuncta deo: qd fit: qñ castiss i
mis orõnibus ad diuinaz p̃tēplationem: nos
reuelata mente conuertimus: et tunc nõ trahi-
mus deũ ad nos: sed potius trahimur ad ip̃s
vt p̃ i similitudine. Quia sicut illi qui sunt in
nau ligata ad lapidẽ in littore manentẽ et fixũ
et sicut si nos volumus lapidem ad nos trabe-
re p̃ funem: trahimus nos ipsos ad lapidem.
Ita et in actu p̃tēplatiõis nõ trahimus deũ
ad nos: p̃manentẽ in loco suo immobiliter: sed
nos ipsos trahimus ad deũ: q̃ p̃tēplatio nõ est
nisi quidã motus mentis in deũ per motũ:
nõ ducitur terminus ad mobile: sed ecõuerso
Sic xps in ascensione non transiit ad se ce-
lum: sed seipsum ad celũ. Sed iste motus nõ
est violentus sed naturalis. Quia sicut centz
trahit graue: ita vltimus finis attrahit omnẽ
affectum s̃m *Aug. Hec vite signantur p̃ mō-*
tana: p̃ que Adaria festine: p̃ p̃optitudinem
affectiõis cucurrit. Nã mōtana citius radios
solares suscipiunt: et ideo iocũdi. Et p̃p sinuat-
ones nõ possunt faciliẽ ascendi: et ideo secu-
ri. Etiam quia sunt cauernosi: et ideo sunt a-
quarum attractiui: et remissiui: et ideo commu-
nicatiui. Etiam quia sunt metallorum no-
bilium contentiui: Et ideo vberes.

Sermo

Sic reuera vita contemplatiua: habet iocunditatem: propter inchoatam felicitatem. Nam hij felicitatis participes sunt effecti: gustantes virtutem futuri seculi: sicut apostolus. Habet etiam securitatem: quia hij sunt ut perfectis actibus accensi: qui non timent. Nam perfecta caritas foras mittit timorem. Iohannes in canonica. Habet etiam tranquillitatem: quia virtutes superiores tenent totam subiugatas vires inferiores. Unde apostolus. Si spiritu facta carnis mortificaueritis: viuatis. Habet etiam facultatem ad virtutem: Unde apostolus. Laetifico corpus meum et cetera.

Quinta pars est: quod terminus huius spiritualis perfectio: est ipsa beatitudo. Nam secundum Augustinum. Contemplatio diuina est finis omnium bonorum actionum: requies sempiterna: et gaudium quod non auferetur. Fine autem cuiuslibet ageris adepti: non restat nisi in ipso quiescere et gaudere. Unde beata virgo dicitur iussisse ciuitatem iuda. Beatitudo dicitur ciuitas: propter mansionem et securitatem. Et etiam innuit auctoritas super praedicta de mansionem: quia terminus ad quem cui aliquid imanet quiescendo: dicitur mansio eius. Quia igitur talis quies est in beatitudine in manendo in obiecto beatifico: sicut in termino: ad quem terminatur appetitus: ideo dicitur mansio. Patet etiam de securitate: quia beatitudo est status omnium bonorum perfectus: et sic talis securitas est ei intrinseca: quia est quoddam bonum: quod bene decet habere sanctos. Unde est documentum: quod in hoc mundo: quasi in loco alieno: detinemur quasi violenter: quia mansio et locus proprius aie est deus: sicut Augustinus. Unde ait apostolus. Quamdiu sumus in hoc mundo: peregrinamur a domino. Et ad hebreos. Non habemus hic manentes ciuitatem: sed futuram inquirimus. Et dicitur ciuitas inde: propter perfectionem laudis. Ysa. Gaudium et letitia inuenitur in ea et gratiarum actio: et vox laudum: unde secundum Bernardum. discamus in terris: quas facturi sumus laudes in celis. Nihil utique proprie celestis habitationis statum representat: sicut alacritas laudantium deum maxime si de puro corde procedat.

Sexta pars est: quod talem et tantam perfectionem adepti: non presumant de se: sed bonorum domino persistant: a quo omne donum perfectionis est descendens. Nam sine eius adiutorio: nullus perseverare potest in bono. Ratio est: quia quamvis secundum philosophum de bona fortuna. Homo sit dominus suorum actuum: tamen non est dominus suarum poten-

tiarum. Unde non potest volendo facere: ut voluntas in eo quod vult: ad id quod vult: vel eligat: immobiliter se habeat. Et ideo ut immobiliter se habeat in bono quod eligit: necessarius est diuini adiutorium. Unde Bernardus dicit. Loquitur deus. Sine me nihil potestis facere. Ita est. Nec surgere ad bonum: nec stare in bono possumus. Tu igitur qui stas: da gloriam deo: cui manu erigens. Sequitur. Minus si non presumat de se: si possetur a deo: poteritque dominum suum. Et non dicitur ei ois iniustitia. Ita inquam animam deo inmixtum: nulla vis: nulla fraus: nulla iam illecebra poterit: vel stantem deicere: vel desinantem subicere: aliogen frustra innititur. Si non innititur: vincitur. Minus si iuguram ostendit gloriosa virgo: quam intrauit domum zacharie: et salutauit elysabeth. Nam zacharias interpretatur auxilium domini. Et elysabeth interpretatur dei mei securitas. Tunc enim quod saturatus beneficiis et donis dei meritisque: et etiam debita remuneratione intrat domum zacharie: quam nihil de se presumens: omnia dona a deo accepta: tribuit deo cum gratiarum actione. Et tunc salutatur elysabeth: quam sufficientiam suam cognoscit: sibi indidit esse a deo: dicens cum apostolo. Omnis sufficientia nostra ex deo est.

Secunda consideratio. Secunda consideratio est de promptitudine gratie perficientibus cooperantibus: cum dicitur. Et factum est: ut audiuit salutationes marie elysabeth: ubi sunt due plones. Prima pars est: Cum gratia sit quidam habitus supernaturalis: mediante quo ois actus electus ordinatus in ultimum finem sit dignus vita eterna: habens nihilominus meritum diuine acceptationis a deo: qui sic instituit. Tamen ad ipsam obligamur non obstante: quod non est in nostra potestate: quod deus sic ordinauit: quod eam disponenti se daret. scilicet de proprio. Ratio. Nam quis maxime obligat ad illud: quod in actu meritorio habet rationem cause principalis: gratia est huiusmodi. Quia habet rationem merendi a deo: qui sic instituit. Tu igitur beatitudo nostra solum merito adipiscitur: gratia maxime est nobis necessaria in ordine ad finem ultimum vite eterne: quare pro consequens ad ipsam obligamur: tantum ad dignificandam nos vita eterna: que semper parata est se offerre disponenti. Et hoc est quod dicit. Et audiuit salutationem marie elysabeth. Unde addita est deuota anima: que per debitam dispositionem acquisiuit sibi abundantiam gratiarum.

Que quidem acquisitio est quedam spiritualis saluatio. Nam sicut saluatio est signum pcor-
dier dilectionis. Sic gratiar actio est signum
diuine acceptationis. Vnde Elisabeth: que
interpretatur dei mei saturitas: signat plenitu-
dinem gratiar. Audiens. s. aure cordis. Ma-
riam. i. aiam deuotas se exhibet ad parenduz
etiā innuit exultatio Iohānes in utero: osten-
dens pōpitudinē exhibēdi se disponēbus
Dat. n. deus oibus affluēt: et nō improp-
rat. Jac. I. Ipse. n. plus est paratus dare: q̄
tu audeas petere. vnde dicit Eugenēs. De-
us ad benefaciendū est promptissimus.

Secunda conclusio est q̄ abundātia gratia-
rum: quinq; hz effectus i aia deuota. C Pri-
mus. n. est: q̄ hz spiritum sanctificare. Nam
talis perfectio gratiaruz: causans in aia virtu-
tes morales expellendo peccatum: domat car-
nem ptra spirituz pcupiscētē. vnde dicit. Et
repleta ē spū sancto Elisabeth. s. effectiue: q̄
ipsa gratiar pfectio: que p Elisabeth intelli-
gitur: fomite domat: pmpitudinē peccati au-
fert: et pferat ad spiritualia habilitatē: et etiā a
peccato pseruat: et p pns spiritū reddū sanctū.
Nam fin Dyo. de diuinis noibus. Sancti-
tas est ab omni imundicia libera et pfecta et i-
maculata mundicia. C Scōs est: q̄ hz eam
deuotā reddere: q̄ feruere facit mētem de fide-
rio ad eterna. Ad hanc deuotionē valent etiā
signa exteriora: que excitāt aiam ad deuotiōez
vt sunt verba clamorosa. vnde Aug. dicit: q̄
verbis alijs exercitijs ad augendū sanctū de-
sideriū nos ipsos arcitius exercitamus. vnde di-
cit. Et clamauit voce magna. In quo clamo-
re exprimitur mentis deuotio: vbi etiā dicit
glosa. Nō tam clamorosa q̄ deuota. Deuo-
tio. n. magnus clamor est: ita vt vsq; ad celuz
audiat. vnde Adopfi dictum est. Exo. 14.
Quid clamas ad me: qui tamē non ore: s; cor-
dis desiderio clamauit. C Tertius est causa
adoptare in herede: eterni regis: q̄ facit pro-
missio pmiōz. Nam ad religionis obseruantia
boni inclinatur ex amore premij: et mali ex ti-
more supplicij. In pfectu igitur spirituali da-
tur nobis promissio pmiōz si fidelit labora-
uerimus. Psal. Hic accipiet benedictionez.
vnde dicit. Benedicta tu ier mulieres. Nam
benedictio diuina nihil aliud est: q̄ singularis
adoptio in heredē eterni regni: vnde antiqui
patres in lege solebant benedicere filios suos
ad habenda bona tpalia. Sicut pz de Ylaac

Genesis. 27. Sic deus pater benedixit nos
omni benedictiōe spirituali in celestibus: quā
etiā psequemur: p perfectū virtuosuz omniū
virtutum. C Quartus est fecundare actus vir-
tuosos. Nam fin Aug. oēs virtutes sine gra-
tia possunt esse: sed nō pdesse: q̄ hz ad meritiū
regrat volūtas: tamē radix meriti ē ipsa grā.
C P^o dico bñ regrat volūtas qñ ordinata est
h; affectionez iustitie: q̄ vt sicut h; motū ordi-
nati circa deū. s. volēs oia q̄ sūt circa deū iusta
et ei placētia. Requiritur etiā gratia: q̄ meri-
toria nō possunt perfici: nisi p virtutes: q̄ gra-
tiam causant in aia: dicte aplo. Oia possum
in gratia: q̄ me pfortat: vnde addu. Et bene-
dictus fructus ventris tui. Istud est meritiū
q̄ originat a ventre. i. de cauerna bone volū-
tatis: nihilominus attrahētis sibi flumen gra-
tiar: de quibus dicitur in psalmo. De fructu
opex tuoz satiabitur terra. Iste fructus benedi-
ciur: qñ copiose remunerat. Psal. Hic acci-
piet benedictionez a dño rē. C Quintus est
q̄ hz virtutes custodire. Hoc. n. sic p humili-
tatez: q̄ est secundatiū omnium bonoz: in q̄
oēs virtutes radicātur. vnde Aug. Nisi hu-
militas oia quecūq; benefacimus pcesserit: et
pnuata secutaq; fuerit: iam nobis de aliquo
bono gaudētibz totū auferit de manu supbia
Exēplū huius est. Si qs in obsequio facit li-
beter officia humilia: vt patet de virgine glo-
riosa: cuius humilitatē pmedat Elisabeth. d.
Vnde b mibi: vt veniat mater dñi mei ad me
Sciebat. n. q̄ ex humilitate beate virgis erat
Et ideo verbū illud h; glosaz nō erat dubitan-
tis questio: s; humilitatis admiratio: que oīuz
virtutū est custos. q. d. Vnde mibi hoc? Nam
admiror de humilitate visitandis tue. Et me-
rito: ppter magnificentia virtutis: que appa-
ret in te. Ecce enī: vt facta est vox salut. q. d.
Postq̄ vidi te dispositaz: et ornatā virtutibz.
Infans Iohes. i. gratia exis in ventre. i. in
merito xpi. Exultauit in gaudio. Exhibens
se gaudiose in obsequiis. Et nota: q̄ pfecta hu-
militas hz quiq; gradus. C Primus ē sub-
dere se maiori: et nō pferre se equali: q̄ est suffi-
ciens. C Scōs est: subdere se eq̄li: et nō pfer-
re se minori: et hec dicit abundās. Istos gra-
dus virgo Maria pfecte habuit in se. Sub-
didit se maiori obediēdo diuine voluntati: vt
pz in angeli annūciatione. d. Ecce ancilla do-
mini rē. Equali se non poterat subdere inter
puras creaturas: q̄ nō est innētus similis illi

Sermo

Item subdidit se minori: vt pz in obsego Ely
sabeth: cui tribus mensibus seruiuit.

Tertia consideratio.

Circa tertiā p̄siderationē: que est de
certitudine remunerādi cum dicit.
Bea q̄ credidisti: vbi sūt tres p̄sides

Prima p̄sides est: l3 ois homo fit beatifica-
bilis: q̄ capax p̄fecti boni: Nā intellectus eius
apprehendere potest vniuersale & p̄fectus bonū
& eius volūtas appetere illud. vnde psal. Be-
atus homo quē tu erudieris domine: tū quan-
tum ad huiusmodi boni fructiōē beata virgo
fuit beatissima. Nā quāto magis aliquis hic
bono frui potest: tāto magis est beatificabilis
sed hoc p̄tingit maxime in beata virgine pro-
pter optimā eius dispositiōē ad fructiōē: q̄
vltia oēs creaturā erat dotata virtutibus & do-
nis gratiarū: que ipsam maxime ad fructiōē
disponēbāt. vnde Aug. dicit. Nullam dei sa-
pientia massam inuenit humani generis: per
quā vt disposuerat in modū veniēs: luctuose
p̄ditioni subueniret &c. vide supra in euāgelio
additus est. Pax ante secūdas p̄siderationē
Hanc autē p̄fectionē p̄siderās in ea Elysa-
beth. Dicit. Et beata es. Innuēs suāz beati-
tudinez hic inchoasse. vnde Beda dicit. Nec
mirz si dñs redēptur mūdūz opationē suā in
choauit mīse: vt p̄ quāz salus oībus parabat.
eadēz p̄ fructū salūz filij hauriret ex pignore.

Secūda p̄sides est: q̄ l3 in hac vita p̄fecta & ve-
ra beatitudo nō potest haberi: cū sit p̄fectum &
sufficiens bonū: excludens omne malūz: & im-
plens oē desiderū boni: qd̄ impossibile est in
hac vita. Tñ beata virgo habuit participatio-
nem beatitudinis in hac vita: pp̄ similitudinē ve-
re beatitudinis: s̄m aliqualem suū boni frui-
tionem. Hoc tñ maxime erat p̄ fidem: quam
prius habuit: anteq̄ corporālī p̄cipere xp̄m.
vnde Aug. Virgo beata xp̄s p̄cepit prius mē-
te q̄ corpore per fidem. Et beator erat in cō-
ceptione mētis. Et ideo dicitur. Beata q̄ cre-
disti. q. d. Ideo beatitudinis inchoationē hic
in vita p̄secuta es: q̄ fide nō ficta: sed vera: sū-
me veritati: que mētiri non potest immobiliter
inhesisti. Et ideo dicit Aug. de virginitate.
Ad eterna propinquitas nihil. Adarie p̄suil-
set: nisi felicius xp̄m in corde p̄ fidez: q̄ carne
gestesset. Cū igitur xp̄s habet p̄ fidez in cor-
dibus nostris: quo habito habet omne bonū:
Ipsa fides videt hīc meritiūz beatitudinis eter-

ne: pz etiā ratione. Nā vltima beatitudo hoīs
cōsistit in quadā sup̄nālī visionē. Ad quāz ne-
mo p̄tingere pōt: nisi deo doctore: a q̄ hēmus
vitatē fidei: q̄ sola hētur p̄ fidez. Quare &c.
Tertia p̄sides est: q̄ cōter per fidem de eter-
na beatitudine certificamur. Ad heb. xj. San-
cti p̄ fidem &c. I3 etiā ratione. Nam act⁹ no-
stri sunt meritiūz inquantū p̄cedunt ex libero
arbitrio moto a deo p̄ gratiaz. vnde ois actus
humanus si sit relatus in deum. potest ēē me-
ritorius. Ipsum autē credere est huiusmodi:
q̄ actus intellectus assentiens veritati diuine
imperio voluntatis a deo mot⁹ p̄ gratiā in or-
dine ad deum. Et ideo dicitur ibi: q̄ fides est
substantia rez sperandaz. Blo. i. que res spe-
randas facit nos consequi. s. bona futura. Et
Criso. ibidē dicit: q̄ fides est augmentum. i.
p̄mōstratio & certitudo rez: que nō apparēt
q̄ si de eis dubitas per fidē p̄bantur. i. indu-
bitanter facit ea cōsequi. Et ideo addit. Quo-
niam perficientur ea que dicta sunt tibi a dño.
q. d. Propter fidez tuaz p̄ficiuntur. i. certitu-
dinaliter dantur tibi: que dicta. i. promissa
sunt tibi a dño. i. a xp̄o: qui credentibus nunc
in nouo testamento p̄mittit eterna: sed non tē-
poralia. Sicut carnalibus in veteri testamēto
p̄mittebat. vñ glo. Aug. dicit sup̄ illo verbo
Sāci p̄ fidem &c. **I**n veteri testamento se-
pe patribus sp̄alis felicitas mōstratur exhibi-
ta. **I**n nouo autē testamēto non est tps talūz
rez. Ante autē dedit deus talia ad veterēz ho-
minem p̄tinentia: vt p̄ter eūz non intelligatur
alius largior terrene felicitatis. In xp̄o autēz
nouo hoīe: nouis noua p̄mittit. i. eterna. vñ
de ipse voluit pati & mori tanquā a deo dereli-
ctus: vt gratia noui testamēti p̄mēdareur:
qua discerneremus aliā felicitatez querere. Que
nunc est in fide: Postea in spe: ut sic hōrare-
tur nos terrenam felicitatem continere pro
eterna.

Quarta consideratio.

Circa quartā considerationē: que
est de gratitudine regratiandi. Luz
dicit. Et ait Maria. Magnificat
anima mea &c. Vbi sunt tres cōclusiones.

Prima conclusio est: q̄ licet de lege cōi nos
multa beneficia receperimus. Puta creatio-
nem: redemptionē: multoz beneficiōz largi-
tionem. **I**te expectationē: iustificationem
& obseruationē: & preservationem: p̄pter que
etiā obligamur ad gratiaz actionē: s̄m Ver.

di. gr̃as agam⁹ factori nostro: redēptori nro: benefactori: remuneratori nostro. Tñ ex speciali prerogativa beata. Vgo recepit ista: adhuc dona excellentissima. s. sanctificationis in vite: ro: gratiam maternitatis. Honorez respectu filij: gratie plenitudinem in conceptione filij: et resurrectionis accelerationem. Que omnia non cadūt sub merito condigno ex natura rei: Licet ex institutione diuine voluntatis: propter inequalitatem: p̃portionis gratie ad gloriam: et ideo obligatur adhuc ad maximas gratiarum actiones. Cuius ratio prima esse potest. Nam s̃m diuersas causas: ex quibus aliquid debetur. Necessē est diuersificari debiti reddendi rationem: ita tamen q̃ semper in maiori: illud quod minus est contineatur. Et Cuz igitur hijs considerans primo et principaliter inuenitur causa debiti in deo. s. q̃ ipse est primum principium omnium bonorum nostrorum. Ideo virgo gloriosa tot et tanta beneficia a deo recipiens: ad impendendum sibi maximum cultum reuerentie obligatur. Cuius ratio est secunda. Nam gratiarum actio in accipiente respicit gratiam dantis: unde ubi est maior gratia dantis: ibi requiritur maior gratiarum actio ex parte recipientis. Cuz ipsa igitur ultra oēs creaturam receperit abundantiam omnium gratiarum: merito debebat reddere maximas gratiarum actiones. Vñ dicit de ea. Et ait Maria. Magnificat etc. ubi Beda dicit in persona ei⁹. Primo dona sibi specialiter p̃cessa p̃ficetur. inter beneficia d quibus generaliter humano generi in eternum consulere non desistit: enumerat. Quasi diceret. Tanto munere me dominus sublimauit. Ut nullo lingue officio explicare possim. Sed totum animi interioris affectum in agendis gratiarum laudibus offero totum quod uiuo: quod sentio: quod discerno: in eius magnitudine p̃teplando: implendo. Secunda conclusio est: q̃ virgo beata: siue deuota anima: non solum deum magnificat honorificentia cordis et oris: Sed etiam effectum operis: ipsum in omnibus perfecte imitando. Cuius ratio potest esse. Nam cuz omnis effectus naturaliter conuertitur ad suam causam. Oportet enim q̃ effectus ordinetur ad finem agentis. Sed benefactor inquantum huiusmodi est causa beneficiati. Et ideo naturalis ordo requirit: ut ille qui suscipit beneficium per gratiarum reparationem conuertatur ad benefactorem. Hoc enim sit effectiue

per gratiarum actionem. Cum igitur anima deuota sicut copiosissime a deo sit beneficiata ut virgo gloriosa prefiguratur ordine naturali. requiritur: ut ipsa tanquam effectus ad suam causam per imitationem effectiuam ad ipsum conuertatur. Ipsum scilicet in omnibus perfectionibus in seipso magnifice representando. Unde dicit. Magnificat anima mea etc. Vbi Beda. Magnificatur dominus in nobis: dum anima nostra: que ad imaginem dei creata est p̃ iustitiam se xpo conformat: que est imago patris: et sic dū ipsum xpm imitando magnificat quadam participatione magnitudinis eius sublimior fit: ut illa unanimitatem splendido calore bonorum factorum: et quadam emulatione virtutis in se videatur exprimere. Tertia conclusio est: q̃ talis effectiua honorificentia: qua de⁹ magnificatur in anima deuota: habet quadruplicem actum. Primum habet respectu presentium. s. circa omnia temporalia et creata: cum omnia ad deum referuntur: et per ipsa laudatur: et eius magnificentia extollitur. Sicut consueuimus cōfurgere ad laudem artificis ex pulchritudine artificij. Et ad cōmendandam magnificentiam regis ex magnitudine operum et subditorum. Que actus habet anima deuota considerans s̃m Augu. In omni creatura relucere vestigiū creatoris dī. Et exultauit etc. Quia ad laudem eius sequitur mentis exultatio: s̃c̃m illud psal. Anima mea exultabit in domino etc. Secundum habet de preteritis bonis a deo receptis: propter quod debet deo regratiari: et maxime de passione Christi: per quod beneficium redemptionis summum bonum collatum fuit nobis. Et ideo Ecclesi. 19. dicitur Gratias fideiussoris tui non obliuiscaris. Dedit enim pro te animam suam. Christus enim pro nobis in morte fideiussit: cuz se pro nobis liberandis posuit. Hūc actus habēs deuota anima poterat dicere cū aplo. Adibi absit gloriari nisi i cruce etc. Unde dicit. Et exultauit etc. Unde Abacuch Et exultabo in deo iesu meo. s. pro me passio. Tertium habet de futuris: quia anima deuota cū pro futuris debet deuotissime deprecari: et ad ipsum desiderio indefesso: sitire spe firma. Donec optata veniat: sicut mercenarius dies eius. sc̃dm illud psal. Situit anima mea ad deum etc. Et ideo dicit. Et exultauit spiritus meus etc. Psal. Reminuit consolari anima mea: memor fui dei et delectatus suus.

Sermo

Igitur in deo qz solus bonus est. Max ratio
omnis boni in eo inuenit. **¶** Quartum ha
bet respectus eternoz: qz vita abstractiua aie
deuote in talium pñderatõe pñstut fm Augm
sed nō respiciendo ad pñerua: nec futura: vel
pñsentia: sed ad imutabilia: sicut est dei summa
bonitas: et pñsonaz trinitas. De qbus inducit
apls. Que sursum sunt sapue etc. De quibus
Ihere. 14. Qui gloriatur: gloriẽt in hoc scire
et nosse me. Sic aia deuota ab oibus dele
ctationibus abstracta: spñtis oibus tñalibus
et caducis omni conamine nūlla ē: ex tota aia
et mente: et viribus oibus inherere: vt dicat.
Et exultauit spūs meus etc. nō caro mea. In
deo saluari meo: nō in mundialibus: que du
cunt nos in pñditionez. vnde Beda. Et exul
tauit spi. me. etc. Quia nil me in terrenis libz
nulla caducaz rerum affluentia emollit: nul
la aduersitas frangit. Sed sola illius memo
ria delectat: a quo salus eterna sperat. Illius
diuinate letor: cuius tñali pñceptione mea ca
ro fundat. Et ideo ibidem dicit glo. interline
aris. Anima spiritu deo patri et filio deuota:
vnum deum ex quo oia: et vnum dominum:
per quem omnia pio veneratur affectus: quod
nobis concedat.

¶ Dominica quarta aduentus. Sermo de
epistola. Sermo decimus.

E Ratres sic
nos existimet hō. **¶** Prima
corin. 4. Quia fm qd ait
beatus Aug. apls dicit.
Spectaculum facti sum⁹
mundo: et angelis: et ho
ibus. Qui nos amant: querunt qd laudis in
nobis. Qui aut nos oderunt: detrahūt nobis
Nos aut in vtroq; medio cōstituti: gratia dei
assistente: vitam nostrā et famam sic custodire
debemus: vt nō erubescant de detractoribus
laudatores. Sed qz saluator fidelibus suis spi
ritualia pñcessit: fm Bre. vult ad seruendum
deo esse ex munere pñpñtiores. Sed qz ma
ximum seruitiū et deo acceptissimū: est fra
tribus seu fidelibus pñficere verbo et exēplo:
dicēte Ber. fratribus nr̄is inter q̄s viuim⁹
ip̄o iure fraternitatis et societatis humane: pñ
lij sumus et auxilij debitores. Sed nulluz cō
filiū melius arbitror: q̄ exēplo fratrem

tuū docere studeas: prouocans ad meliora
nō soluz lingua: sed ope et veritate. Ideo apo
stolus volens nos hortari ad fidelitatē disp̄
sationis ministerioz dei. in epistola prop̄posita
pñponit quatuor pñsiderationes.

¶ Prima consideratio.
¶ Circa primam considerationem: vbi
apostolus propriam presumptionē
damnat: diuine voluntati oia ascri
bendo. Sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima concolo est: qz deus est oium reruz
creator et donator: vt pz Ro. xj. Et ipso: p
ipsum: et in ipso sunt oia. **¶** Ratio etiā p̄t ad
duci. Quicunq; aliqd inuenit in aliquo p par
ticipationem: necesse est qz causet in eo ab illo
cui essentialr puenit: sicut serz fit ignitum ab
igne si qua deus est in ip̄s esse subsistens: nō
pōt eē ab eo nisi eē. vñ relingitur qz oia alia
a deo nō sunt suū esse. Necesse est igit qz oia
que diuersificant fm diuersam pñicipationez
essendi: causari ab vno p̄mo ente: qd pñfectissi
me est. vnde Aristo. 2. metha. dicit: qz illud
qd est maxime ens et maxime vez: et est causa
ois entis et omnis veri. vnde Iohis primo.
Omnia per ipsum facta sunt etc.

¶ Secda p̄clo est: qz licet deus sit creator et do
nator oium: nō tamen est cā peccati. vñ Aug.
dicit: et est in glo. Iohis. xj. Cum audimus
oia esse a deo: omnes vnq; nās intelligere de
bemus: et oia que naturalr sunt: neq; ex ipso
sunt peccata. que naturā non seruant: sed viti
ant: qz peccata ex voluntate peccantiū nascunt.
¶ Ratio etiā pōt esse. Nam malū qd in defe
ctu actionis pñstut: semp causat ex defectu agē
tis. In deo aut nullus defectus est: sed sum
ma pñfectio. vnde malum qd in defectu actōis
causatur: non reddit in deum: sicut in causaz.
vnde Ioh. p. dicit: Et sine ipso factū est nihil
vbi dicit Aug. Per nihil pōt intelligi pec
catum: qd factum est sine ipso. vnde addit.

Peccatum nihil est: qz nihil sunt hoies cum
peccant. qz licet aliqd sint in esse nature: nihil
tamen sunt in esse gratie.

¶ Tertia p̄clo est: qz cum deus creator et do
nator sit oium bonoz: siue naturalū: siue spi
ritualium: siue gratuitoz: dicente psal. Aperi
ente te manum tuam etc. Omnia tamen p̄mi
sit nostre dispensationi vt libera electione libe
ri arbitrij meritorie opantes: non solum quo
ad nos: sed etiā quo ad alios. nō solum nobis
viuendo: sed alijs pñficiēdo mereamur eterna

Unde Augu. in glosa dicit. Dispensatores sunt: per quorum ministerium puenitur ad eternam salutem. unde addit glosa ibidem. Dispensatores conuenit hec spiritualis custodia et preparatio: ut nos cum alijs preparati in aduentum iudicis inueniamur. Ille autem qui repertus fuerit fidelis in cura gregis: eterna beatitudine gloriabitur.

Quarta p̄clo est: q̄ nullus presumere debet de seipso: cum deus ip̄s largit̄e donorum vocat. 2°. Gratia. n. estis ex salute p̄ fide: et hoc non ex vobis: sed dei donum est: nō ex operibus: ut ne quis gloriatur: vbi Aug. in glosa. Nemo extollatur de operibus. Nō hoc ideo dicit: q̄ opera bona: pia cogitatione facta frustrentur: cum deus reddat unicuique iuxta opera sua: sitque gloria omni operanti bonum: s̄ q̄ opera ex gratia: nō ex operibus gratia. Bonum est igitur hominibus ut de viribus liberi arbitrii sui non presumat: q̄ ille qui putauit: non eius adiutorio posse se custodire: q̄ dederat. Profectus et viuens p̄dige consumpsit cuncta. Et miseria attritus: et in se reuersus dixit. Surgas et ibo ad patrem meum: quam cogitationem bonam nō habuisset: nisi deus inspirasset illi in occulto: et hoc est q̄ dicit. Sic nos existimet homo. q. d. Cum deus sit auctor: et nos eius adiutores: q̄ bona que p̄didit: nobis ad dispensandum commisit. Et ideo homo. s. alius qui nos melius p̄siderare potest. Existimet. i. laudet. Nos. s. p̄siderans opera nostrorum: siue dispensationis nostre iustitiam: ut ministros xpi: Nō autem: ut pseudo. 2^a. corinth. 11°. Non mix si ministri satbane transfiguratur veluti ministri iustitie: et sic homo sentiat: ut deus qui eum eligit: et sic existimet nos: ut dispensatores ministeriorum dei. q. d. considerantes nos veraciter solum cultum diuinum exercere.

Secunda consideratio

Quia secunda p̄sideratione que est de redargutione corporis in spirituali labore: cum dicitur. Hic iam queritur. Vbi sunt due conclusiones.

Prima p̄clo est: q̄ sunt duplices dispensatores. s. boni et mali s̄m Aug. Et ideo p̄solum est ut quis officium sibi iniunctum fideliter exequatur: q̄ totum. s. omisum: et neglectum diuinis oculis patebit: qui reddet unicuique iuxta opera sua. vbi Aug. Quisquis p̄ se reddet rationem: tunc secreta cordium patebunt. unde apostolus. Quis putas est fidelis dispensator et prudens et.

Secunda p̄clo est: q̄ propter grauitatem laboris non debet quis respicere a bono opere: q̄ deus in omni ope bono semper assistit. vbi Aug. Cum aspera et graua inquit sustineant sancti: adest profecto spiritus sanctus: qui in exterioris hominis corruptione: interiore renouat de die in diem: et gustata requie spirituali spe future beatitudinis: omnia aspera leuiat: et sic etiam in torporis leue est onus xpi: et requies est iuxta spiritum sancto viuificante et spe futuri: omnia mitigat. Oia enim seua et imania et prope nulla facit amor. vbi dicit. Hic iam queritur inter dispensatores et c. q. d. Ita de nobis est existimandum. s. opinione dei et hominum. Ut. s. fideles inueniantur: cum pauci sint. Tum propter torporis: tum propter laborem: non respicientes mercedem: dicente domino. Voca operarios et c.

Tertia consideratio.

Quia tertia p̄siderationem: que est de temerarij iudicij reprehensione: cum dicitur. Adhibi autem pro minimo est et cetera: vbi sunt quatuor conclusiones.

Prima p̄clo est: q̄ aliqui habentes ignorantiam iudiciorum dei temerarie iudicant. Et ideo talium iudicia non sunt curanda: dummodo sint eorum facta fidelia et recta: et deo accepta. Nam s̄m glosam super Ro. 2°. Iudicium hominum multipliciter corrumpitur: amore: odio: et timore. Sepe iudicium violatur: et contra iustitie regulam interdum misericordia inclinatur. Iudicium dei est s̄m veritatem: q̄ non attendit personam: sed vite meritum: q̄ corda hominum noscere solius dei est: est et mentis secreta dinoscere. Sunt enim aliqua opera bona: sed animo mala et euerfusa. Et ideo s̄m glosa: q̄ diu quisque in carne viuat: non potest iudicari. Et ideo dicit apostolus. Adhibi autem pro minimo est: ut a vobis iudicet: quasi infidelis dispensator: pro magno quidem: esset mihi: si a viris spiritualibus sed pro minimo si a vobis carnalibus: ab humano die. i. ab homine: dum in suo die est: vel ab intellectu humano: qui non videt occulta: et potest falli. Sunt. n. aliqui qui temere iudicant apostolice inuentes sententie dicentes: omnia indicat spiritualis: unde sic iudicās sibi magis precipitius facit. Pone ergo te in p̄sideratione tui: in nouissimo loco: et tandem cadere non valebis. Apostolus. n. non vult innuere: q̄ spiritualis homo debeat omnia iudicare ad damnationem: cum alibi dicat. Nolite ante tempus iudicare: sed dicat q̄ hec secreta diuine sapientie non percipit

Sermo

homo carnalis. Sed spiritali mente predictus: melius in qualibet creatura iudicabit. i. discernet oia: scz diuinā potentia: sapientia z bonitates: vt inde oīz honorificet p̄dītozem.

¶ Secunda p̄cō est: q̄ nullum iudiciūz bu manum verius est iudicio p̄pue conscientie. Et ideo hoc iudicium solus est timendū. Nam cum hoc iudicium nihil inuenerit reprehendē dum in corde: nō sunt curāda falsa iudicia aliorum. vnde Bern. super cantica dicit. Nihil hac luce clariū. Nihil h̄ glorioſius testimo: nio: cum veritas in mente fulget: z mēs in veritate se videt. Et ideo dicit ap̄lus. Sed neqz meip̄s iudico. s. ego qui melius me noui: q̄ alij. Et ideo periculosum est nobis de ignotis cordium iudicare: vnde Aug. Quō quis potest iudicare d̄ alio: cū nemo ſciat quid agatur in hoīe: niſi ſp̄s hominis? Nihil. n. mibi cō ſcius ſum. i. in nullo me remordet conſcientia mea. Actuum. 23°. Viri fratres in omni p̄ſcientia bona p̄uerſatus ſum ante deum.

¶ Tertia p̄cō est: q̄ exinde nullus ſumat certitudinem: qz ſicut tu meli⁹ nouiſti ſecreta cordis tui: q̄ alius. Sic deus melius te nouit: q̄ tu teip̄ſum. Et ideo apoſtolus dicit. Sz non in hoc iuſtificatus ſum. i. nō in deo me iuſtus reputo: qz poteſt eſſe aliquod debitum qd̄ neſcio. Pſal. Delicta quis intelligit? Et eccle. nono. Nemo ſcit vtz amore vel odio dignus ſit. Et quis gloriatur ſe habere mūdum cor? Et ideo dicit Bern. in libro de conſideratione Perfecta itaqz z absoluta excuſatio ē teſtimonium p̄ſcientie: ſed nihilominus vt eodē ipſa humiliteris: rara vox. Nihil mibi cōſcius ſuz Launior in bonis ambulat: ſi z mala non lateant. Quāobrem noueris te: vt inter anguſtias que non deſunt. fruaris conſcientie bono: magis aut vt ſcias quid deſit tibi. Nam cui nō deſit: oia illi deſunt: q̄ nil ſibi deſſe putat.

¶ Quarta p̄cluſio eſt: q̄ oia nuda ſunt ante oculos eius. Ad heb. 6. prouer. 15. In omni loco oculi domini p̄tēplantur bonos zc. Ideo iuſtiſſime iudicare poteſt. Et ideo apoſtolus ad ſolum iudiciūz appellat diuinum. di. Qui autem iudicat me dñs eſt. q. d. Neqz ego me debeo iudicare: neqz vos: ſed qui iudicat me dñs eſt. i. q̄ pōt z debet me iudicare dñs eſt.

Quarta p̄ſideratio.

¶ Circa quartam p̄ſiderationē: vbi veri iudicis inſinuatur aduentus ad incutiēdūz temerarijz terrorē. Cū dicit

Itaqz nolite ante tempus iudicare. Notādū q̄ deus dominus eſt: qui poteſt z ſcit z debet iudicare. Inexcufabilis eſt ergo qui iudicat. z hoc propter tria. **¶** Primo p̄p̄ ip̄s qz ſerūt ſn̄az aī ip̄ſi: vñ ait. Nolite ante tps iudicare. Tps iudicādi occulta dies erit iudicij. De q̄ pſal. Cum accepero tempus ego zc. Tēpus nāqz p̄ſentis vīte induiſit deus hominibz: ſed poſt mortem tempus accipiet ſibi. Totūz igit tempus iſtud quaſi inducie ſunt illius diei: vt interim: mala que geſſim⁹ bonis actibus corrigamus. **¶** Secundo propter perſonam: qz ſententia non fertur a ſuo iudice. vñ ait. Quo aduſqz vēiat domin⁹ zc. Y ſai. p̄. Domn⁹ ad iudiciūz veniet: cui iudiciūz competit. Ratio eſt: qz in eo excellentiſſima ſunt omnia: que in iudice requirūtur. ſ. poteſtas: diſcretio: bonitas vīte: poteſtas enim eius ampliſſima eſt qz omnia ſubiecta ſunt ei. Diſcreto ſumma: qz nullus eum fallere poteſt. Bonitas omni moda. qz non ſolum actualis: ſed etiam origi nalis malicia priuſus a dño eſt religata. Et iō merito conſtitutus eſt iudex a deo zc. **¶** Tercio improbat ex ordine: quia ſententia fertur ſi ne p̄cedentis cauſe cognitione: qd̄ oſtendit per contrarium: qz in die iudicij fiet reuelatio ſingulorum. vnde ait de dom̄no. Qui z illu minabit abſcondita tenebrarum: ideſt pateſciat omnia opera: que modo non ſolum alijs ſed ipſis quoqz agentibus ſunt ignota: quia ſicut Job ait. Omnes inuoluimur tenebris. Et manifeſtabit conſilia cordium: z pateſciat etiam cogitata: que nunc illi ſoli ſunt cognita. Qui ſcrutatur corda z renes: ideſt quodcunqz delectat: z quod quiſque cogit: z tunc vnicui que bene agēti: vel cogitanti. Erit laus: ideſt remuneratio a deo ſm̄ merita. Vñ autēz ſm̄ Ambro. Meſcit q̄ ſit laude dign⁹. Vñ de p̄uerbi. vltimo. Laudēt eūz i poſitis opa eius. **¶** Sabbato quatuor tēpōz. Sermo de euāgelio: vel ſm̄ alios. Dominica quarta.

¶ Anno decimo quinto imperij Tyberij Ceſaris zc. Luce tertio: ſm̄ qd̄ dicit Bernardus. Adagnuſ peccator magna miſericordia opus habet: vt vbi abundauit delictum: ſupabundet z gratia. Talis nanqz magna miſericordia ſoli deo appropiatur: qui etiam dicitur pater miſericordiāz: quia miſerendi cau

sa; sumit ex pprio: vlciscēdi ex nostro. Sz qz
mia pprie respicit miseria. vnde qzto misia
est maior: tāto efficacior dz esse mie respectus
vt propter delicti abundantiam: gratia miseri
cordie supabundet. Accirco enang^o p^odicto fz
intelle^m morale itellecto: si quorū p^osideratōes

Prima p^osideratio.
Ira primam considerationem que
est de magnitudine nostre indigēte
occurrunt septem conclusiones.

Prima conclusio est ponere hystorias: ad
cuius euidētiā est notandum q^o christus fu
it natus anno quadagesimo secundo Cesaris
Augusti: qui etiam post Christi natiuitate; re
gnauit quindecim annis: ita q^o in vniuerso re
gnauit quinquaginta septē annis. In morte ei⁹
Christus erat. 15. annoz. Augusto autēz suc
cessit Tyberius imperator: de quo hic dicit.

Huius Tyberij anno decimognto: q^o fuit tri
gesimus annus Jobis r^opi. factum est ver
bum zc. **N**otandum est hic q^o Herodes
qui triginta septē annis regnauit: in toto re
gno iudeoz sub quo natus est Christus: oc
cidit pueros ppter xpm. Iste bñt ser filios de
qbustres occidit. f. Antipatrem: Alexādrūz
z Aristobolūz. Alij tres fuerunt Archelaus
Herodius Antipas: z Philippus. Adoruo
patre hij tres eius filij contēdebāt de regno
habendo: sed tādē Cesar regnum patris in
quatuor ptes diuisit: dāns ptes duas Arche
lao: Iudcam z Ydumcam. Tertias Herodi
Antipe. f. Galileam. Quartā Philippo. f.
Mptuream z Traconitidē regionem. Et ita
Archelaus nunq^o fuit nonarcha: nisi opinio
ne vulgi. sed fuit diarcha. i. duaz partium re
gni princeps. **I**tem Archelaus ppter ni
miam eius crudelitātē erpulsus de regno mis
sus est in Diennam: z ibi moruus est. Et ex
tunc cepit regnum eius administrari per pecu
ratores romanos. i. p^osides. quoz vnus fuit
pōtius Pillatus: Hoc est q^o dicit. Procu
rante pontio Pillato Iudcā ex parte roma
norū: z vocat hic iudea non totūz regnū: sz
tū illa ps: que Archelai fuit: z Ysania Albi
line tetrarcha. Abilina est quedam regio fm
glo. sub pncipibus Anna z Carpha.

Scda p^olo est doctrina beati Grego. in
omelia di. Redēptoris pcurzor quo tpe ver
bum predicationis accepit: memorato roma
ne reip. pncipe z iudee regibus designat: cuz
dicitur. Anno zc. Quia. n. illum p^odicare ve

niebat: qui ex iudea quosdā z multos ex genti
bus redēpturus erat. Per regez gentiū z p^on
cipes iudeozum zc. vsque ad finem.

Tertia p^olo: q^o in impio aie nostre locū im
peratoris t^o libez arbitrium. Est autē hō dñs
suoz actuum p^o rōnem z voluntatē. vñ liberū
arbitriū dicit esse facultas voluntatis z rōnis
Et ideo dicit q^o libez arbitrium est itellectus
z voluntas: vñ v^o dictans z iudicās. f. in
tellectus: aliud libere eligens. f. volūtas. Et
dicit libez: q^o ad voluntatē: que ad vñq^o
flecti pōt. Arbitriū q^o ad rōnem: cuius ē
discernē inter bonū z malū. Due g^o pcurrit
ad libez arbitriū q^o ad rōnez q^o tota se t^o ex
pte itellectus: q^o arbitrari est iudicare z sentē
tiare z ipā electio: q^o tota se t^o ex pte voluntatis

Quarta p^olo est: q^o libez arbitriū est neu
trale: quod p^o magis finiaz: Illa aie ratio
nalis p^o: qua velle bonum z malum potest:
vñq^o discernens: libez arbitriū vocatur.
vñ p^o itellectum discernimus: z p^o volunta
tem bonum z malū eligimus. Qd aut libez
arbitrium pōt velle bonum: osidū Ber. di.
Libez arbitrium saluat: tolle libez: arbitriūz
nō erit: q^o saluet opus h^o sine duobus fieri nō
pōt. Vno a quo fit. Aliero cui vel in quo fit.

Deus auctor salutis est libez arbitriūz tñ ca
par est: nec dare illā nisi deus: nec cape istam
pōt nisi libez arbitriū. qd tamen nō pōt: si illi
voluntarius p^osensus desit. Qd aut libez ar
bitrium pōt velle malū: p^o pp fomū origi
nalis infectōis ad malum hēt quandā seruile
inclinationē fz illd Jaco. Qui fa. pec. ser. est
pcti. vñ d. Volūtas cum sit libera: se tuaz
pcti facit: pctō p^osentiendo. Hoc. n. inuelligit
in h^o q^o dicit Tyberius impatorē. Interpretat
eim videns eum vel bonū: vel bonitas eius.

Hoc. n. p^o in eccl^oastica hystoria. Qd Tybe
rius Cesar cuius tpe nomen xpianū in sectm
intranit: referente sibi Pillato q^o gesta sunt a
xpo. Hanc sniam tenuit: ne qd aduersum do
ctrinā xpi trum molliret. Lōminans piculū
accusatoribus xpianoz q^o pfecto dina puidē
tia ita tū Cesaribus ingessu: vrabz vñ ob
staculo in ipis inijs euāgelij sermō vsq^o q^o
pcurreret. vñ z scūz est: vt repēte q^o celū lu
men ostēdūz: aut radiū qdā solis erūpens: to
tum orbē claritate supni luminis illustraret.

Quinta p^olo ē: q^o qnq^o sunt: qbus mediā
tibz libez arbitriū de impio aie destituit:
qd nnuū cuz dicitur. Anno decimoquinto.

Sermo

E Primum est sectari ea: q̄ mundi sunt. Hec enim sunt stultitia apud deū. Prima corin. 3. Sapia huiusmodi stultitia est apud deum. **S**ecundus est studiosius impleri ea q̄ sunt carnis Ro. 8. Prudentia carnis mors est. **T**ertium est alios astutia circumveniente: que puenit ex h̄ q̄ bona apparens loco boni veri: se similitudinarie representat: ut dicit. 6. ethicorum. **Q**uartum est in noxijs cogitationib⁹ inozari. Seneca. Cogitationes vagas et iunctas: et velut somno files nō recipies: quibus si animū tuū oblectaueris: tristis remanebis. **Q**uintus est ea q̄ sunt vitia salutis: nō ingredi. vñ Ber. Scire ea plus ampliusq̄ curato: q̄ senseris vitiosa salutis. **S**extum est tanq̄ verisimilia affirmare. vnde Seneca: De dubijs nihil affirmes: q̄ nō omne qd̄ est verisimile: statim est verū: q̄ crebro mendaciū: facie veritatē occultat. **S**eptimū est salubria obliuisci: ut beneficia: et noxia reminisci: ut iniurie proximi Ecclesiastici. 13. In die bonorum ne immemor sis malorum. et ex. **O**ctauus est nunq̄ respicere finem facti. vnde Seneca. Quicūq̄ facti cām regre: cum initia inueneris: exitus cogitabis. **N**onum est nō inuestigare presentibus futura. Seneca. Consilia peritorum ex apertis obscura existimat: ex paucis magna: ex proximis remota: ex partibus tota. **D**ecimum est temerarie iudicare. s. de incertis. vnde glo. sup illud Luc. 6. Nolite iudicare: dicit. Sunt. n. qdam incerta: que bene et male possunt fieri. Nescimus. n. qualis futurus est: q̄ nūc apparet malus. De cuius correptione desperare eumq̄ q̄si obiectum reprehendere temerarium iudiciū est. **U**ndecimū est iudiciū nō pertinens ad eum sibi usurpare. quod sit: q̄ aliquis iudicat personam: que sibi subiecta non est Job. 14. Tu qs es qui iudicas alienum etc. **D**uodecimū ē nimia leuitas: vel nimia tarditas ad credendum. Omnibus. n. et nulli credere vitium est: ut ait Seneca. Qui leuiter credit: vitiose facit etc. **D**ecimūtertium est nō moderari frimonē. Ecclesiastici. 21. Labia imprudentis stulta narrabunt. **D**ecimūquartus est periculus non precavere. Nam imprudentia in bello spūali succubit. Baruth. 3. Quoniam nō bebant sapiam: perierunt etc. **D**ecimūquintum est nimis innitipre sapie: credentes prudentiā se h̄re. Ro. 12. Nolite prudentes esse apud vosmet ipsos. Idijs. n. libez arbitrium destituit in regno anime.

Sexta sc̄lo est: q̄ h̄ in impio aie nostre sit vnum iudiciariū h̄is coiter imperare et dñari oibus viribus: ut exteant in suos actus: mibi hominus tamē sicut in patria sunt diuersa mansiones. sic etiā in impio aie diuersa regna sūt q̄ quot sunt vires aie: tot sunt regna. **P**rima tamen solum mentio de regno p̄scientie: in quo solus deus p̄ suam gratiā vult dominari. **E**t dicitur regnū: q̄ quadā remuneratione infortioria docet facere bonū: et fugere malū: q̄ est habitus qdam n̄alis: nō solum cognitiuus sed etiā motiuius. Inclinat. n. aiaz ad p̄secutionem boni et fugā mali. **I**ntelligendū tamē q̄ p̄scientia recipit p̄teritum: accusando mentem de h̄ q̄ sibi p̄scientia resp̄ndit. s. de malo commissō: vel bono omisso. **P**resentia. n. respicit remurmurādo eius cuius h̄et oppositum. futura respicit p̄uimendo. q̄n instruit et stimulat mentem ad ea faciēda vel vitāda: ad q̄ iudicat nos teneri. **H**ec. n. signata est p̄ iudeam: que interpretat p̄fessio laudis. Nam in ea p̄ficitur p̄fessio diue laudis: inq̄stus est ordinata. **S**ed heu h̄ regnum p̄stituitur duplici ex cā. **P**rimo p̄p̄ter rectoris d̄structionē vi p̄ supra. **S**ecundo p̄p̄ter sui p̄p̄s dionem. Nam sic illud quod est cā dionis: est causa et p̄stitutionis. Nam oia genera virtutum militat sub gratia tanq̄ sub capite i regno iude et p̄fessionis laudis vel p̄scientie. sic oia virtuosā in se diuincta faciunt vnum regnum nō diuisū: sed si diuideretur: desolaret. Causa hui⁹ dionis est peccatum: nō p̄p̄ter peccatū diuidit inter se a deo et a merito: et cadit in errorem. **D**eclaratio hui⁹ p̄. **M**as p̄scia. put includit sciam in se: h̄z se sicut sapius et p̄iungit ei: et semp est recta. **S**ed q̄n p̄iungitur rōni: h̄z se sicut inferius. hoc mō recipit errorem et p̄turbationē. de q̄ conuerit p̄. **H**ec. 2. **D**ēs nos quasi onus erramus: vnusq̄s in viā suā declinat. sic p̄z in sp̄llo p̄scie: in q̄ synderchis. p̄ponit maiorē sic nullū malū est faciendū. **R**ō assumit minorē h̄ est malū tunc p̄cludit. **C**onscia igit nō est faciendū. **E**t circa primum non est error. **E**t circa sc̄dm q̄nq̄ est error: et ex h̄ est falsitas in p̄ne. **H**ec p̄s regni signat p̄ galileam: q̄ rota vel volubilis interpretat. vñ p̄p̄ in stabilitatem ruit in errorem. quāz p̄tem regni vsurpat sibi Herodes: qui interpretat gl̄ians in pellibus. signans in arrogantia mentalē. vñ ex arrogātia causat error: q̄n q̄s nō humiliat intellectum. ut. s. melioribus et sapientioribus se

velit credere. **M**ā qbus in credēdo plus d; cō
sentire fidei: q; sibi? **E**t scō etā aliqñ pscia
efficit nimis larga sic generat psumptionē: q;
sic dicit semp māi bonum saluādo dā nandū
Hec ps regni dicit iudea q interpretat pscio
pprie laudis: quā pontius. **M**illatus q inter
tatur declinās pscium: vel ore tundens: qd si
gnat psumptionē. pcurat a romanis. i. diabo
lo: q semp mut infringe opus diuinum. vnde
Roma interpretat magisterij pstratio: q; p
sumptuosus ex singlitate sensus: pprius seqns
nō pformat se aliis: nec seqs vias cōs bonoz
Et Tercio efficit aliqñ nimis strica. sic parat
despationem: q; semp dicit bonū malū dānant
saluādo. Hec ps dicit yturea: q mōtana iter
pzetatur: et traconinda regio: q interpretat co
gitans tristitiā. vnde talis volens esse nimis
iustus: semp patit in pscia remorsum. Hanc
ptem cepit philippus: q interpretat os ma
nuum: q; nō ptentus semp in ore ruminat: in
sufficiētia et opa manuum suaz. qd venit ex
ppleritate: qñ hō se credit inter duo pctā posi
tum. quoz alterum sit impossibile declinare.
Sed sciendū q; pplexitas nihil est. simplr p
tamē aliq; pplexus esse f; qd pp errore in cō
scientia: qua deposita erit libertas. **B**rego.
Bonaz mentū est ibi culpa nō recognoscē
vbi etiā culpa nō est. **Q**uarto aliqñ sit ni
mis timida. qd puenit ex pusillanimitate: qñ
quis timet nō tūmenda fm rectū iudiciū rōis
Hec ps regni pscie dicit abilina regio: que lu
ctus vel ploratio interpretat. **R**aro enī caret
tristitia cordis. Hanc prez capit **L**ysania: qui
interpretat rara tēptatio: q; q; tēptat ad meli
eligiētū. **E**t nota q; aliud est pscia: et aliud
est timor pscie. **L**ūc. n. pscia qñ q; sententiali
iudicat aliud eē faciēdū vel vitādū ptra talē
psciam facere etiā si sit erronea pctū est. **S**;
ptra timorem pscie facere nō semp pctū est:
q; talis timor nō semp est ex diffinitua rōis
snia: p quā iudicet se teneri ad aliud. sed ex eo
q; vacillat inter duo necessaria. f. qd sit melius
vel ad quid teneat potius: cum tñ nō obmitte
retur quicqd secrete esse placitū diuine voluntati.
S Septima pctō est: q; q; regnū pscie sic ra
tione erroris: et largitatis: et strictionis: et timo
ris: et dubij diuisum sit lapsum: op; ad h; vt re
formetur: vt inuestigatione pprie industrie ad
assistentiā diuine gratie recurrat. **M**is enim
duobus mens pscrat in fessione. f. virtutum
et vitioz extirpatōe: q; gratia dei infundit vir

tutes: industria coopatur grante ex libro arbi
trio: q; sine gratia nunq; pōt esse virtus: et lu
beri arbitrij pscensus. Quibus eam tamen in
fundit gratia virtutē: cu; modico vel nullo la
bore industrie. pprie: l; nō sine pscensu volūta
tis: sine quo nullum sit meritū. Sic aplos et
alios maxime in pmitua ecclia legimus repē
te spūitu scō repletos: in qbus ad virtutes et
dona diuersa carismata spūs sancti gratia exci
tat voluntatē: et instruit: et roborat: et industrie
agant ad pfectum virtutis: q; gratia tales ita
puenit. vt aut multa facilitate: imo cu; multa
suauitate faciant bonum: et declinent a malo:
aut ita accedāt voluntatē: vt cu; magno seruo
re q; faciēda sunt: pmpre aggrediant. **Q**uis
difficilia et dura. Industria. n. pscitū in pūda
pscideratōe: in labore conatus: et in pscueranti
diligentia. **M**is. n. tribus adiuuante gratia
mens pscrat. **E**t in h; est q; dicit. Sub pnci
pibus Anna et Lappha. Anna. n. dicit grā:
Lapphas dicit sagax vel inuestigator. **S**acer
dos dicit quasi sacra dant. vnde sub pncipatu
gratie et inuestigatōe voluntatis seu industrie
mens pscrat.

Scdā pscideratio.
Quia scdā psciderationē: que est de
aptitudine diuine clemētie: cum dicit
scitū est ver. d. ec. vbi si due p^os.
Prima pctō est: q; q; nostz arbitriū soluz
est a deo: ideo solum deo innitendū est: et pro
prijs viribus est semp diffidendū. de quibus
Ber. pulchre ait. d. Crede te bo: pmitte te ei
Maz est ei pscidentia. **S**z diffidentia magis in
temet ipso h;e fiducia. **I**deo vere fidelis est:
q; nec sibi ipsi credit: nec spat in factis suis.
Primo dicit. f. acus sum tanq; vas pscitū
Sed sic pdes aīam tuam: vt in vitam eternaz
custodias eū. **I**llud qdem facit humilitas cor
dis: vt nō sibi fidelis aīa innitat: s; deserēs se
ipam ascendat iam de deserto innita sup dile
ctum. **E**t h; est q; dicit. Sup **J**obez **Z**acharie
filiū in deserto. **Z**acharias interpretat auxiliū
dñi **J**ob. in q; ē grā: raptitudo ad grāz: q; p
sus de dō meret auxiliū ei. **E**t iō in deserto
dicit. **I**s. **E**st in aīa pus deserta a deo vltiā dse
rēte pctūz: vel mundū: vltiā pscipaz p humilitatē
Scdā p^o ē: q; q; b; benign^o et misericors
est: est pscabilis sup malitia: vt dñi **J**ob. 2.
Ideo nō solum pctatus aliqñ ad viciscendūz
in delinquentes benignitate in pendo reuē
sed ad informationem moralesz semper pscito
est indigent.

Sermo

Tertia pſideratio.

Quarta pſideratio. Circa tertiam pſiderationē q̄ eſt de plenitudine executōis cuſ dr̄. Et venit in oēm regionē ior. vbi ſitres p̄es

Prima p̄o eſt q̄ mīa dei eſt p̄cipuiffima ad indulgēdū oibz. Ipſa. n. ſin Ber. tam liberali p̄donat oēm iniuriā vt iam nō dānat viciſſēdo: nec p̄fundat in p̄perādo: nec nimis diligit in puniendo benigniffima eſt dina nā liberali agut: iſſeu plenarie: ita vt pp̄ fiducia p̄ctōz penitentiā vbi abundauit delictum: ſo/ leat et gratia ſup̄abundare. Et h̄ eſt q̄ dicit. Et venit in oēm re. ior. Jordanis. n. deſertū ſignat: et dicit in oēs ſtātū deſectuoſuz: ſine ſit rōuerſoz: ſine tēptatoz. Nam gr̄a mie ſemp oibz p̄ſto eſt p̄ducēs ad regnū. vnde Ber. ait. Triplex dītus accepim⁹ gr̄az. Vnā qua p̄uertitur. Aliā qua in tēptationib⁹ adinuātur Tertiā qua p̄batū remuneramur. Per p̄māz vocamur. p̄ 2^a iuſtificamur. p̄ 3^a gl̄ificātur

Secunda p̄ eſt: q̄ lachryme ap̄d deum mari me merent mīam. Ratio eſt: q̄ mīſericordia magis mouet ad maiorem indigentia: maior indigentia eſt: quam incurrimus per p̄ctū. Per ip̄s. n. imago dei in aīa deturpat: radij dine gr̄e p̄cludunt: ornatibus ſp̄ualib⁹ ſpoli ant: et imagies turpiā rex ſenſibiliū ip̄rūmūt. Sequit⁹ q̄ ad talez indigentia mīa dīz moue ri: maxime ſi ſibi p̄ lachrymas inoteſcat. vnde Grego. Illuz quē p̄ſpicias delicta fleu delere in p̄ſpectu dītatis: nō dubites mīam cōſequi: q̄ nullum peccantē reuerſum ad ſe deſpicit: q̄ peccatores redimere venit. Vñ ſequit⁹. P̄re dicās baptiſmum p̄nie: q̄ nō lōge eſt a ſalute aīa q̄ peccauit: cū poſt p̄ctū: itaz flere icipit. vñ lachryma rei b̄p̄ſm⁹ q̄dem eſt: q̄ vīm obtinet p̄fecte p̄nie: p̄fert ei remiſſionē p̄cti ex vi mor tis xpi. Ad cui⁹ ſititudinē ſit: vnde regit⁹ ge mituz et plāctuz. vñ actū. 2. P̄niaz agite et c.

Tertia p̄ eſt: q̄ gratia iuſtificatōis occulta inſpiratōe inſtillat aurib⁹ p̄ctōz: maxime duo in q̄bz p̄ſumatio eſt n̄re ſalutis: q̄. ſ. ſunt p̄ceptoz ipletio: et p̄ſiloz ſuperrogatio. Nam per p̄cepta iuſſio dine volūtatis oñdit. ſz p̄ cō ſilia beneplacitū eius p̄ficiť. et ſic n̄ra ſalus cō ſumat: cū ſm aplm volūtas dei ſit n̄ra ſcificatio. Tunc. n. ſcificamur: cuſ a malo prohibe mur: et ad bonū inſtigamur. vnde dicit. Ego ſum vox clamātis in deſerto. ego. ſ. gratia ſuz vor. ſ. occulte inſpiratōis: in deſerto. i. in pec catoze deſerto a merito clamātis. i. dei inſpirā

tus: et mouētis. Nam ſicut vox verbū baulat ad aures auditoz. Ita gratia inſtillat benefi cia dei in cordibus p̄ctōz. Parate vias dñi: quo ad mandatoz dei impletionē. Pſal. U am mādatoz tuoꝝ cucurri. Et iſte vie ſunt a xpo directe. Primo q̄ docuit Mat. 24°. Magiſter ſcimus q̄ viam dei in veritate do ces: C Secdo exēplificatōe: q̄ q̄b decuit exē plo firmari. Jobis. 14. Ego ſuz via: Virtas et vita. C Tercio ducit ad deum p̄miatiue. Pſal. In via tua viuifica me: rectas facite ſe mitas eius: q̄ ad p̄ſiloz ſuperrogationem. Pſal. Et ſemtas tu. edo. me. Dicunt aut cō ſilia ſemite: q̄ ſunt arciozes et rectiozes. Re ctum. n. eſt cuius mediū nō diſcrepat ab extre mis. Qui q̄ pauper eſt in medio vite: ſicut in p̄n^o et fine: rectus eſt. Semite q̄ p̄ſiloz recti ficabuntur: ſi voluptates reſrenant p̄ caſtita tem et aſtinentia: ſi facultates addicant p̄ volū tate paup̄tatis indigentia. Si volūtas abne gatur per humilitatē et obiam. Si aduerſa tes tollant: per mititatem et patientia.

Quarta pſideratio.

Quarta pſideratio. Circa quartam pſideratōē q̄ p̄cludit effectus certitudinē cuſ dr̄. Omnis vallis iplebit⁹. vbi ſunt due p̄ctoes.

Prima p̄ eſt: q̄ impletio p̄ceptoz et p̄ſi ozum q̄druplices hēt effectuz. C Primus eſt exaltatio humilis. Ratio eſt: q̄ p humilitatez maxime remouet impedimētuz ſalutis huma ne: q̄ p̄ſita in h̄ q̄ hō ad celeſtia ſp̄alia tēdit: a q̄ hō ipedit⁹: duſ in terrenis magnificari ſtu det. et h̄ eſt q̄ di. Vñ vallis. i. humilis iplebi tur. ſ. gr̄a in p̄nti: et gl̄ia in futuro. vñ humili tati p̄mittit ſp̄ualis exaltatio: Ideo q̄ ip̄a ſola eam meret⁹: q̄ eius p̄prium ē p̄tēnere ſublimi tatem terrenam. Pſal. Vallēs abunda. fru.

Secds eſt euacuatio ſupbie. Nam ſupbia mltuz nos a via vitatis poſtergat. Et h̄ iō: q̄ ſz ſit ſp̄ale h̄ p̄ctū: h̄ns ſp̄ale obin: q̄b ē mor dinatus appetū p̄prie excellēte: tñ pp̄ redun dantiā q̄ndaz i alia p̄ctā hēt quādaſ gnātātē: inq̄tuz ex ip̄a oriū p̄nt oia p̄ctā: vñ Grego. Ipi vitoꝝ regina ſupbia: dū de manu plene cor cepit: mor illō ſeptē p̄ncipalib⁹ vitijs: q̄b⁹ daz ſuis duclib⁹ duāſtādūz tradit. ex q̄bz viti ozum multitudines oriūnt. vñ. d. Et ois mōs et col. bu. q̄ vñ ſup. re. et c. C Terc⁹ ē pecca toꝝ p̄uerſio. Nam ad verā p̄uerſionē nō ſuffic mala relinq̄re: ſz oꝝ etiā vt talis ſe exerceat in opibz virtuoſis. vñ Bre. d. Adin⁹ ē ma.

non agere
deus i illo
ueat volu
Et h̄ eſt q̄
corda mal
.i. ad iuſti
iracundia
furore de
quertit i
tōis vidi
C Ite p̄
do. vñ di
ſegut. E
iſuſionez
C Secda
ritūta etc
di ſua mā
vñ iō q̄ ſ
lat. Jo. n
videbit⁹
bile ad gr̄
faciem dñi
C In vig

Tertia p̄ eſt: q̄ impletio p̄ceptoz et p̄ſi ozum q̄druplices hēt effectuz. C Primus eſt exaltatio humilis. Ratio eſt: q̄ p humilitatez maxime remouet impedimētuz ſalutis huma ne: q̄ p̄ſita in h̄ q̄ hō ad celeſtia ſp̄alia tēdit: a q̄ hō ipedit⁹: duſ in terrenis magnificari ſtu det. et h̄ eſt q̄ di. Vñ vallis. i. humilis iplebi tur. ſ. gr̄a in p̄nti: et gl̄ia in futuro. vñ humili tati p̄mittit ſp̄ualis exaltatio: Ideo q̄ ip̄a ſola eam meret⁹: q̄ eius p̄prium ē p̄tēnere ſublimi tatem terrenam. Pſal. Vallēs abunda. fru.

Secds eſt euacuatio ſupbie. Nam ſupbia mltuz nos a via vitatis poſtergat. Et h̄ iō: q̄ ſz ſit ſp̄ale h̄ p̄ctū: h̄ns ſp̄ale obin: q̄b ē mor dinatus appetū p̄prie excellēte: tñ pp̄ redun dantiā q̄ndaz i alia p̄ctā hēt quādaſ gnātātē: inq̄tuz ex ip̄a oriū p̄nt oia p̄ctā: vñ Grego. Ipi vitoꝝ regina ſupbia: dū de manu plene cor cepit: mor illō ſeptē p̄ncipalib⁹ vitijs: q̄b⁹ daz ſuis duclib⁹ duāſtādūz tradit. ex q̄bz viti ozum multitudines oriūnt. vñ. d. Et ois mōs et col. bu. q̄ vñ ſup. re. et c. C Terc⁹ ē pecca toꝝ p̄uerſio. Nam ad verā p̄uerſionē nō ſuffic mala relinq̄re: ſz oꝝ etiā vt talis ſe exerceat in opibz virtuoſis. vñ Bre. d. Adin⁹ ē ma.

non agere nisi etc. Talem puerficiem operat deus i illo q iplet pcepta vt et simul cu h mo/ ueat voluntates ad bonu donuz gre acceptanduz. Et h est q dic. Et erit praua indirecta. Idem corda maloz p iniustitia distoria erit indirecta .i. ad iustitie regulaz dirigan. C Quartus est iracundiaz in mansuetudinem puertere. Ma ira furore dei ptra nos puocat: qz dinaz amicitia puerit i offensione: aufert. n. deo vis retribu tiōis videte. vñ Ysaas. Adhū viditam etc. C Itē pumeliā infert: gliaz ei sibi vsurpan do. vñ dicit. Gloria mea alteri non dabo. vñ sequit. Et aspa i vias pla. i. mētes iracunde p ifusionez gre ad mansuetudinē redibunt.

C Scba 2° est: q ipletio pceptoz finalit me ritū vitā eternā. Adat. 19. Si vis ad vitā ingre di fga mādara. Ma vitā eternā pstitit in qdaz vifioe q facies dei fruiuit i terminio vite specu lat. Jo. 17. Hec ē vitā eterna etc. vñ dicit. Et videbit: oculo mēti. Dis caro. i. eē cor flexi bile ad grānā pmerendaz. Salutare dī: idest faciem diuinam in eterna fruitione.

C In vigi. natl. dñi nri. Sermo. 12. d epla.

Paulus seruus
Iesu xpi vocatus apls etc.
Ad ro. p. Cum pdestinatio

C Vno est pordinatio dine voluntatis ad salutidū electos fm illud apli ad ephe. 1. Deus pdestinavit nos hz ppositū voluntatis sue: si obicē nō oppo nam^o. S; qz supbia: cū sit intitiū oīuz vitoruz maxime ipedit dine voluntatis ordiatōes: num qz ab ipā oīa vitia supserunt intitiū: tū qz i ipsa ē ipugnatio humāe nature: sic in sua radice. Jo apls nūit eaz excludere: icrepās ex iudeis con uersos: et ex gētib^o infimul alicantes vñ dēdo nullos illoz suis meritis eē saluatos: qz oēs sub pctō tenebant: s; p grām dī libati sunt. Et iō pstatas vtroq; docet eos humiliari: vt oīa attribuāt gie dei: ofiden^o oīb^o gratis eos ve nisse ad grāz fidei: et euāg^m xpi. vñ i epla no bis istinuat tria picipalia. Ppim picipale.

C Itē pūm: vbi seipm ponit i exēpluz humilitatis sunt due conclusiones.

C 1° 2° est: q supbia dī intitiū oīs pcti tripli rōe. 1° pp pēpū dī: q a creatore nos auertit: et h est i oī pctō. 2° qz pūmū fuit pec catū. Hoc. n. gnē peccauit diabolus i celo: et pūmus homo i paradiso. vñ Bre. qd securi celo: qd iocūdus paradiso: et tñ angelus dce/

lo: et hō de paradiso ceciderūt supbiēdo. 3° qz ex ea nascunt alia vitia fm prius et posterius.

C Scba 2° est: q quoz excludunt supbiam.

Ppim est acta humiliatio: qz p ea marie re mouet hūane salutē: qd est tēdere ad celestia: ipedūctuz. Impedit. n. nra salus duz i terre nis magnificari studem^o. vñ Aug. Nisi hu militas oīa qciq; bñfacim^o pcellit: et pūnata pscutaz fuerit: iā nob de aliq bono gaudēt: b^o totū aufert de manu supbia: vñ pau. noiāf rōne hūlianōis. Ma paulus hebrayce: getus grecc modic^o: latie for^o. vñ de seipso dicit p co rin. 15. Ego sū nimus aploz etc. 2^m: dine voluntat^{is} subiectio: qd fac fuit amoris. ro. 8. Mō accepist^{is} spū fuitus itē i timore. Sūt ei; duo gnā fuitus. Est. n. fuitus timoris et pene fuitus: et ē fuit^{us} amoris et filianōis: q in star filij q fuit. nō vult offendere pēz: hec fuitus ē marie dignitat^{is}: qz subijciēs se dine volū tari ordiat ad exaltationē. Ma seruus relative dī ad dñz. Et iō d; sibi i pfectiōe pporionari Cū igit pfectiōes in dño exaltent eū spūalr in fus. Jo d; sūū sūū nō solū vult pficere: s; et alijs pferre: cū debeat eē immediatus executor oīuz q pūnēt ad cultū dī. vñ Pau. dicit se fūū hic et alibi libez: qz cū libtate nobili ē seruitus xpi: et ne misia fuit^{us} videat addit. Iesu. i. sal uatoris: cui oēs fuitre dēbēt. Ma fuitre deo re gnare ē xpi. i. vñ vñctiōe gre: h; nāz huma nitat^{is}. 3^m: est d bñficijs grāz actio: ordo nā lis et moralis dicat: vt ille q suscepit bñficiū: p grāz actionē puerat ad bñfactorē: et sic deum honoram^o: cū pueritūmur ad ipz p grāz actio nē tanq; ab eo bñficiati: et p vocē laudis. f. vo caliter bñficia referēdo i deū: d qd^o psal. Sa crificiū laudis honorificabit me: p illos q bñfi cia dī p suis meritis se accepisse putāt. Talib^o ei; d; aliqñ bñficia retrahit: ne tāq; igrati: ex tollētia plus peccēt. Et iō si pscie speculū inty etur: appēbunt beneficia dei tibi collata ex grā sui: nō pp merita tua: Et iō affectiōe et cogita tiōe recurrēdū ē ad magnitudinē dine misati onis: tanq; ad oīuz bñficioz nro; largiorem Sic paulus grā dī nō meritis pprijs sublima tus ad apicē aplice dignitatis grā agēs deo dicit. Vocat^{us} apls: ecce bñficiū dignitatis. q. d. ex fuoz humili fecit me dñs aplz et sublimē Ita et vos hūilamini vt exaltemini: et h ex grā dei. Et iō dicit. Vocat^{us} qñi nō a se veniēs tāq; sibi met sumāt honore: s; a dō vocat^{us} etna ele ctiōe ad apostolatū: h referēs cuz grāz actiōe.

Sermo

Quartus ab inquinamentis huius mundi separatio. Nam h; i hoc tpe dens pmitit bonos esse inter malos. **P**rimo ut mali puerit **S**ecundo ut iusti p eos exerceantur. **T**ertio ut ostendatur diuina potentia peccatorem sustentando: diuinag sapia et clementia ipsum sustentando: fm illud **Al**ait. 13. Sinite utraq; crescere vsq; ad messem: tñ debent ab eis separari: mente. ope: et remuneratione. **P**rimo p de voluntate. Nam fm **Be**er. voluntas bona intelligitur de corde puro: vt. s. quicq; agitur ad vtilitatē pñmi: ad honorem dei fit. **H**anc debemus pñmi. Cōscientia bona fit: qñ p pñia pñm punimus et per pñentia puniendā nō pñmittimus. **H**anc debemus nō bis: fides non ficta est que operibus comprobatur: et hoc debemus deo. **S**ecundo p de merito: qz sancti de pgruo merentur regnum: qz pgruum est qñ homo bene vitur pñia virtute faciendo qd in se est: qz deus fm excellentē virtutem remuneret excellentē. **T**ertio p de premio. Nam sancti per opationes virtutis premium eternum sunt adepti: mali autē peruersa voluntate volunt perpetuam dānationem: ideo ab inuicem segregabuntur. vnde **Be**er. **S**eculum nequam tuos soles sic beatificare: vt dei facias inimicos et indignos cōsortio beatorum. Amicus ergo mundi excluditur a cōsortio amicorum dei: et hoc est qd dicit. Segregatus a grege phox et doctoruz legalium: corpore: mente: et doctrina. In euāgelium dei predicans ptra iudeos: qz paulus in lege peritus ob fidei catholice assertionem pgrua auctoritatē legis testimonia adduxit.

Secundum principale.

Equitur secundum: vbi legationis sue negociū exponit: cum dicitur. **Q**uā pñmiserat: vbi tres sūt pñes **P**rima pñes est: qz negociū apostoli est nobis clementia dei: qua affectū nostz ab oibus rebus hic mundanis euocavit in tot et tantoz mirabilium operationez ostendere. vñ **Be**er. Quis. n. cogitare sufficit qualiter rerum dominus puenierit nos. Venerit ad nos: subuenierit nobis: et singularis illa maiestas voluit mori: vt viueremus: fuisse: vt regnarem: exulati: vt repatriarem: et vsq; ad seruissimā opera inclinari: vt pñmueret nos sup oia opa sua: et ideo addit **Be**er. Venit. n. fili? dñi: tot et tāta mirabilia opat? ē i mūdo: vt nō imerito affectū nřz ab oib? reb? mūdāis euocaret.

Secunda pñes est: qz negociū apostoli est nobis ostendere. s. diuinā potentia: qua nostros inimicos supauit. Sūt. n. nobis duo inimici: scilz mors corporis et aie: vtrūq; supauit dñs: et ab vtroq; nos liberauit: tñ pñm supauit: qñ humanā nāz sine vlla piagione suscepit: tunc morte supauit: qñ resurrexit pñgenitus mortuorum: postmodū dbellatur? eaz i nobis oib? qñ. s. suscitabit corpora nřa. vñ **Be**er. Cōtra pñm dimicauit i puerlatōe sua vñbis pariter et exemplis pñra mortē: quā nouissime dñstruit. **T**ertio qd nobis ostendit ē ei? infinita mīa. vñ psal. Semel locut? est dñs: duo hec audiuit: qz potestas dei est: tibi dñe mīa et c. Et bñ etia; vult inuere cum dicit qz est segregatus et cetera.

Tertia pñes est: qz suspiria et desideria patrū meruerūt acceleratiōez icarnatiōis filij dñi. vñ psal. **P**ropter miseriā inopuz et gemitū pauperū et c. Est tñ sciēdū qz icarnatio pōt accipi tripliciter: vel qñtuz ad ei? essentia vel qñtum ad tēpōis circūstantia. vel qñtuz ad ei? affectū. vñ respiciēdo icarnatiōis cōntinū: suspiria patrū nō meruerūt: qz nullus pōt aliqd mereri nisi sit deo accept? bñ facit fides icarnationis: qz est fundamētū ois meriti: qz nullus sine ea mereri pōt: s; meruerūt eaz. **P**rimo qñ ad tēpōis circūstantias: qz meruerūt ei? acceleratiōem et pp hoc in deo nulla fit mutatio: qz i eodez in stātū: in quo pñdit icarnatiōis filij: pñdit et suspiria patrū. **T**ertio ē meruerūt quo ad efficaciaz qz pñst i liberatiōe carēteris dñi: vñ ē i liberatiōe reat? culpe. **R**atio huius est: qz nō decebat diuinā virtutē scōs suos et electos positos inter inimicos: et iniuriā passos et sub crudeli pñcipe degētes et dñō vero carētes: et captos: religatos: icarceratos: ac multiplici supplicio deditos relinqre desolatos: bñ factū fuisse si icarnatus nō fuisset fili? dei. vñ primo veniens eos ab inimicis liberauit: qd petebat **Ysa**ias dicēs: **U**tinā disrumperes celos et descenderes: vt a facie tua gens turbaretur: et notum faceres nomen tuū inimicis tuis **S**ecundo venit eis iudex iustus: vt **Ysa**ias petijt dicēs. **R**orate celi desaper et cetera. **T**ertio venit eis dominus māsuctus. vñ de **Ysa**ias petijt dicēs: **E** mute agnuz dñe. **Q**uarto vt faciem suam eis ostenderet: vt **Dauid** petijt dicēs. **D**omine ostende faciem tuam et salu erimus. **Q**uinto venit eis vt precium redemptionis: vñ eis pñmisi a deo p prophetam ait. **D**e morte redemā eos.

Sento vt sum: dicent.

Sep̄t̄ quod ppheta dñr̄pet. **C**io: qd erat i dñer̄at. **S**al in fine. **S**al aut negociū tum. vñ de ctum suum dñr̄u **Al**do pñs. **S**ur̄us. **C**z. **S**tudius pñ uocatur: nō auertat. **C**ba gene. **S**cep̄t̄ de i dñens scilz sit ante m ferat grati sed longe per ppheta qz ppheta mobilis ver firmatione pñst: sed re loquūti re: que vñ nentes fac ad eius in

C fa ra

vbi sunt qu **P**rima est dominus nostram vi ret. **Q**uid. **S** deo iun do vñ dñr̄u qz in eo p verbo in vñ vñonis ad quia per bar qua cū bum inuicā: nō per quam ad dñr̄u medi nis uir no

Sexto ut reuocaret eos de exilio fm pmissum: dicens. Et reducam captiuitatē vestram. **S**eptio ut liberaret eos d' carcare isformi: quod pphetatum fuit p David & vincula eorū dirūperet. **O**ctauo ut nos solueret a supplio: qd erat in inferno. Et ideo Jacob postqz dixerat. Defendā lugens in infernum: dicit in fine. Salutare tuum expectabo dñe. Hoc aut negotiū. s. incarnatōis fuit a pphīs pñcia tum. vnde Malach. 4. Venit ad templū sanctum suum: dominat quem et. Item ero. 4. dicit Moyses. O bsecro dñe mitte quez missurus es. Item David dubitās ne ppter multitudinē peccatorū pmissio facta de christo reuocaretur: dicit. Propter David seruus tuū nō auertas faciem christi tui. Jacob patriarcha gene. vlti. moriens dicit. Non auferetur sceptrū de iuda et. Et hoc est qd tangit apłus dicens scilicet qd negotium incarnationis christi ante multa tpa vel ante cōplectionem pmisserat gratis deus pater. Non. n. venit subito sed longe ante pmissum & pñciatūz in quā per pphetas suos: qui nullo modo mentirent qd prophetia est diuina inspiratio euentus in mobili veritate denuncians. & ad maiore confirmationē addit in scripturis: qd non modo pmissit: sed diu ante: qd inspirati sancto spiritu loquuti sunt sancti dei. Sancti sunt scripturae: que vitia dñanr: & extollunt virtutes pñnentes sacramēta incarnationis filij dei: quo ad eius iustitiam: clementiam & sciam.

Tertium pñcipale.

In circa tertium pñcipale: vbi auctoritas auctoris huius negotij pñemo ratur cum dicat. Qui factus est et. vbi sunt quatuor conclusiones.

Prima cōclō est: qd huius negotij auctor est dominus: qd factus est hō ppter multiplicē nostram vilitatem. **P**rimo ut nos excitaret. Quid. n. sublimi fieri poterat nē humanē qd deo iungi in vnitāte persone. **S**ecundo ut bñtudo esset nobis possibilis pñostensa qd in eo qd possibile fuit humanam nām vniri verbo in vnitāte pñone: ostendit possibilitas vnionis ad deum actibus bñficis. **T**ertio quia per hanc sumus ad amicitia dei reuocati quia cū humana nā fuerit ppter peccatūz tota inimica: nō habuit aliam pñonam deo acceptā per quam ad amicitiam reformare. Et ideo dicitur mediator: qd sapiens nām dei & hominis inter nos mediavit. **Q**uarto quia per

hanc mens humana amore diuino dulciter ē inflammata. **Q**uinto qd per hanc humana natura quo ad oēs effectus est totalr restaurata. & hoc est qd dicit qui. s. filius factus est: nō dicit natus: vt notet qd non mō naturali nat⁹ est: sed quasi artificiali: qd de sola muliere artificio spūs sancti factus est in qd ei ad honorem & vtilitatem nostram. & hic ex semine David quia de Maria que fuit de stirpe David. Et hoc dicit: ppter regiam dignitatem factus in quam fm carmen: nō fm deitatem. vtiā sit vnus dei filius & hois ihs xps: vt dicit Alm.

Scōda pñclō est: qd aduentus christi fuit eternaliter pñdestinatus: qd tota trinitas ab eterno pñordinauit: vt secunda pñona in tps plenitudine mitteret. Et h quadruplici rōne. vide supra in pñ. **H**ic occurrunt aliqua notabilia.

Primum est videre qd sit pñdestinatio. Et dicitur qd est gratie preparatio: qua ab eterno deus hōi christo & cunctis: quos pñsciuit cōformes fieri imaginis filij sui bona fine meritis pparauit. **S**cōda est qd pñdestinatio spāluter inusta importat ex pte dei gratum dei bene placitum: qd ordinauit aliquem ad gratiā ab eterno: qd ex hoc dicitur pñdestinatus: quia ad gratiā grato dei beneplacito ordinatus.

Sed deus & tota trinitas grato beneplacito naturam humanā ordinauit ad gratiā vnionis & ad gratiam habitualē. & ideo christus fm qd homo pñdestinatus fuit: vnde Aug. eundez sane ipsum: qui fm carnem factus est ex semine David: pñdestinatum dicit filium dei in virtute id est sola gratia: qua humana ei⁹ natura vnita est verbo pñelectum in virtute. i. in potentia eodem cuz patre. **T**ertium est qd non est pñdestinatus fm diuinam naturam vt quid enīz pñdestinare: cuz iam esset sine initio & sine termino sempiternus. vnde Augustinus. Illud aut pñdestinandum erat: qd nondū erat: vt sic suo tpe fieret: quemadmodum ante tpa pñdestinatum erat: vt fieret.

Et hoc est qd dicit. Qui pñdestinatus est. qd scilicet filius dei fm qd homo pñdestinatus. i. sola gratia non meritis pñelectus esset filius dei id est vt ille hō esset filius dei non adoptiuus: sed naturalis scilicet in virtute. i. in eadez potentia cum patre. **H**ic fm Hylarium filius origine: non adoptione. veritate: non nuncupatione. natiuitate: non creatione.

Tertia pñclō est: qd non est dicendū qd christus sit filius spūs sancti: qd ad hoc qd aliqd sit

Sermo

filius: requiritur q̄ debeat partes substantie a patre: et partes a matre. Sed christus s̄m carnē habuit p̄tem substantie a matre. s. carnem. et in hoc assimilabat matri: et non spiritui sc̄o. Et s̄tum ad diuinitatem: accepit p̄tem substantie a patre. et nō a spiritu sc̄o. Et in hoc assimilabatur patri: et nō spiritui sancto. **Igitur** et c.

Patet tamen incarnatio verbi sp̄ui sancto appropriari. vnde **Ad**at. p̄. dicit. **Q**uod natum est in ea: de spiritu sancto est. Et in symbolo. **M**axime sapie caritatis et clementie maxime est approprianda illi p̄sone: p̄ quam omnis p̄sumptio erronea excludit. et per quas veritas p̄ceptionis magis manifestat. Sed huiusmodi est p̄sona spiritus sancti. **Igitur** et c. **M**inor patet. **M**aior probatur: que est bimebris.

Ideo p̄ ostendit: q̄ per hoc q̄ incarnatio spiritus sancti appropriat: excluditur suspicio v̄l p̄sumptio erronea circa incarnationem: q̄ in cōceptione hoīs de patre et matre naturalr est carnalis copula et feda concupiscentia. Sed hec penitus excludunt a p̄ceptione: q̄ fit per sp̄z sanctuz. **C** Sc̄o q̄ ex h̄ q̄ incarnatio appropriatur spiritui sc̄o: veritas p̄ceptionis manifestatur. Sicut oēs mulieres p̄cipiunt p̄ amorem: sic et beata virgo. **C** Sed differentia est q̄ ceterae mulieres cōcipiunt per amorem viri. seu per delectationem carnalē: que consistit in virtute generatiua. Sed ista cōcepit per amorem diuinum. **A**ugo. n. dicit. Quia amor diuinus tam singl̄r in eius mente nō habuit socium: ideo eius partus nō habuit exemplum. Et hoc est q̄ dicit. Sc̄m sp̄m sc̄ificationis id est per operationem spiritus sc̄i. **Q**uod enim in ea natus est et c. Ex resurrectione mortuorum. i. ex resurrectione sp̄uali aiarum mortuorum morte peccati. Que sunt dñi ih̄u christi: q̄ ipse solus: et non alius potest eos suscitare.

Quarta p̄lo est: q̄ christus liberalr contulit nobis plenitudinē omnium gratiarum. **I**oh̄. p̄. De plenitudine eius oēs accepimus gratiā.

Et nota q̄ illud plene haberi dicit: q̄ s̄m omnes differentias: et modos: et effectus suos habetur. Et s̄m hoc x̄ps gratie plenitudinem habuit. Est. n. plenitudo gratie triplex. s. sufficientie: vt in Stephano. Spirituālis prerogatiue: vt in beata virgine. Et superabundantie: illa fuit in christo. **R**atio est: q̄ in illo oportebat esse gratiā superabundantē: cui⁹ gratia redundabat in alios. Sed gratia christi fuit huiusmodi: vt p̄ in simili de luce. **V**idem⁹

enim q̄ aliqd habet lucez corporale in tñ: vt luceat: sic q̄ alia illuminat: et illuminata facit. Aliqd aut vt omnis illuminatio ab eo fit: sicut de sole. Ita est de gratia christi: q̄ ipse habet gratiam: per quas in seipso perfectus est: et ex ipso in alios redundat: et eoz in quos redundat: quosdā facit coopatores dei: vt ipsi p̄ ministerium alios ad gratiam adducant: vt dicitur p̄ corin. 3. Et iterum ex ipso in omnes redundat. Et hoc est q̄ dicit per quem. s. x̄pm talem et tantam accepimus gratiam. s. cum oibus fidelibus. i. remissione peccatorum. et alia dona sp̄ualia gratis nobis data. et apostolatū solum cum apl̄s. s. auctoritatem non tñ modo apostolatū dicit se accepisse: ne ingratus existeret gratie: per quam illi peccata dimissa sunt x̄pi in oibus gentibus: q̄ factus est sollicitudo omnium ecclesiasticorum. Ad quid? Ad obediendum: vt faciā ego cum alijs apl̄s obedire fidei x̄pi. Et hoc p̄nomine eius. s. christi. vice ei⁹: quia eius vicarij sumus: vel p̄ noie eius dilatādo: id est p̄ gloria eius: nō nostra. In quibus et vos habitantes Rome. Estis vocati: per gratias Et in timore: et inspiratione iesu x̄pi. i. a iesu christo: q̄ est oium salus. **E**t nota q̄ hic occurrunt aliquae veritates de gratia christi.

Prima est q̄ accipiendo gratiam collatā pro habitu: sic gratia vnionis et gratia singularis persone: et gratia capitis non est realuer alia et alia. Sed solum differunt p̄ diuersos respectus. Nam gratia singularis p̄sone in x̄po est qdam habuus faciens aiam christi deiformem: et disponens eam ad dei assimilationem.

Gratia autem vnionis accipitur tripliciter. **U**no modo p̄ illo q̄ est effectiū talis vnionis: et sic est idem quod diuina essentia.

Sc̄o modo pro dispōe ad talem vnionē et sic est quidā habitus. **T**ertio modo pro ipsa vnione iam gratis facta: et sic notat ipsam relationē. Sic gratia capitis pot accipi tripliciter.

Uno modo p̄ illo quod est p̄m effectiū influens sensum et motum in aia christi. et sic est idem quod essentia diuina. vnde per motū intelligitur dilectio per sensum cognitio.

Sc̄o mō p̄ illo quod disponit per modū meriti et reparationis ad talem influentiam: et sic est habitus qdam in aia christi. **T**ertio mō pro ista gratuita p̄sidentia: quam deus gratis fecit: dum verbum suum nobis caput fecit: et preposuit. **I**sta tria p̄mo modo sumpta:

sunt idem q̄d p̄nos p̄notat cum circa membra x̄pi na et perfecta gratia: oēs q̄ christus habet. **T**ertia eorum in infinitam et aliorum aliqua p̄ in omnia cum v̄cedit meritis huius creaturam infinitum meritorium christi deus spiritus non habuit.

Invisibile

ritate interligi: q̄ deus suo equalē sibi dare debet: q̄ eoz de filiis substantia de qua sp̄s accipere: et bat. **I**deo ponit duos p̄nomis eius tñ fluctuantis fluctuantis certificationem cum dicitur

Quod p̄m et maritimer p̄missio fuit v̄n sp̄s alia. Nam moris h̄bi v̄rore est. Symmā indididā manituri

sunt idem qd essentia diuina: sed dñunt soluz penes pnotata: qz gratia vnionis pnotat esse: cum circa chbustum. Sed gratia capitis circa membra xpi. **S**cda est qz talis gratia est plena et perfecta. Ratio est: qz qd bñt alijs inferre gratia: o3 qz sua gratia sit plena et pfecta. S3 chbustus hñt nobis gratia inferre. Igitur etc. **T**ertia est qz talis gratia excedit granā aliorum in infinitū. Ratio est: quia inter talē gratiam et aliorum nulla est ppor. als sequeret qz aliqua p^o in tñ posset pficere: qz eēt capax vñionis cum verbo: qd saluz est. **I**tem qz excedit meriti aliorum in infinitum. qd p3: qz nullus creature meritum sufficiebat ad redimendum infinita multa hominum: si actu fuissent: sic meritum chbusti. vnde Job. 3. dicit: qz nō dat deus spūm ad mensuram. Et Aug⁹. dicit: qz non habuit gratiam ad mensuram.

In vñgi. natiuitatē xpi. Sermo de euāg^o.

Quam esset de sponsata mater iesu Maria Joseph. **M**at. p. fm qd dicit Anselmus in li. de con. vir.

Mempe decēserat: vt ea puritate nūteret virgo: qz maior negt sub deo itel ligi: qz deus pater vñicū filium: quē de corde suo equalē sibi genitū tanqz seipm diligebat: sibi dare disponebat: vt naturlī eēt vnus idē qz cois dei: patris et virginis fili⁹. et quā ipse filius substantiāli facere sibi matrē eligebat: et de qua spūs san. volebat et opaturus erat: vt pcepere: et nascere filius ille: de qz ipse pcedebat. Ideo euāgelium h̄ circa pceptum et pñt ponit duo aduertenda. **P**rimū est de pceptionis eius admiratione: quā fert nostre mētis fluctuatio. **S**cđm de eius conceptionis certificatione: quāz confert angelica saluatio cum dicitur. Ecce angelus.

Primū pñcipale. **C**irca primū vbi agitur de virginis pñtis admiratione. sunt septē pñes.

Prima p^o est videre dñam inter spōsalia et matrimoniu. Nam spōsalia sunt mēcio et re pmissio futurarū nuptiarū: vt hñtur. ff. e. l. i. vñ spōsalia dicunt a spōdendo. i. pmittendo. Nam moris fuit stipulari et spōdere veterib⁹ si bi vxores futuras. vñ spōsi et sponse appella⁹ est. S3 matrimoniu est vñctio maris et feie. indiuiduā vñe pñtudinē retinēs: dñi et humani iuris coicatio: vt de. ff. de ri. nu. Coniū

ctio pponit de vñiūsqz mētis et cordis vñctio maris et feie dicit: qz in eodē sexu nō pōt cadē. Nam nuptie pter pñtutionē sexū: non hñt in se xpi et ecclie sacramētū: vt hñtur. 27. q. 2°. **C**um societas. dicit etiā maris et feie in singulari et nō in plu. qz vnus masculus pñes feias nec vna feia plures masculos ducere d3. **I**n diuiduā dicit: qz eiūsdē debēt esse ppositi: vt nūqz diuidant. Nō igit d3 disrūpe iugalit vñctatis ppagem: vt habet. 30. q. 5°. qz quādoqz feie. **D**ivini aut iuris coicatio dicit: qz debēt esse eiūsdē secte: qz si sunt dispis cultus nō pñunt: imo matrimoniu dñctum dissoluūt vt habet. 28. q. 1. §. ex hīs. **H**umani etiā iuris dicit: quia fm leges humanam contrahendum est: vt vxor sequat forūm viri.

Scda p^o est: qz h̄ bec dicta: vñ Joseph. s. et virginē fuit vñx matrimoniu. **C**ui⁹ duplex est rō. **P**rima rō est: qz vñctūqz sunt dona matrimonij: ibi est vñx matrimoniu. s3 inter istos fuerūt. Igitur etc. **M**aior et minor pñant 27. q. 2. c. **O**mne. vbi dñr qz ibi fuit pñs xpi fides: qz nullū interuenit adulterū sacram. qz nullū diuoriū. **S**cđo sic. **I**llud decuit i virginē glōsa: qd fuit tā multiplicantiūz boni bonest. Tale aut fuit mīmo^m marie cū ioseph g⁹ etc. **P**robatio minoris p Ambro. d. vt eēt testis vñginitatē eius. **E**t ne infamaret ipavirgo cū pñs inupte etiā dñaret in lege: et vt obsequeret puulo in egypto eunti et redeūti. **A**d h̄ est et auctoritas canoīs. 27. q. 2. c. i. vbi dñr: qz bñā virgo pñt matrimoniu cū ioseph. et nibi lomin⁹ pponebat in vñginitate pmanē. vñ dixit. **Q**uo fiet istud etc. **A**d qd dñr qz bñā vgo pposuit se fuaturā vñā vñginitatē in corde: sed nō expñsit ore: subiecit. n. se dispōni dñe: dñz pposuit se pseruaturā vñginitē: nisi dñs alit reuelaret. **C**ōmittens g⁹ vñginitatē suā dñe dispōi pñt i carnalē coplā: nō illā appetē: s3 dñe ispiratōi vñroqz obediē⁹. vñ dñr. **C**ū eēt d. etc. **A**lia p^o est: qz bñā vgo vere vouit vñginitatez. **N**ā vñginitas qz deo dat: est fm Aug. di gnior pñtū. vñ in li. de vir. **V**irginitas deo placet: nō qz vñginitas: s3 qz deo dicata honorat. **C**uz igit decuit deū nasci de vñgine: de vñgie dignissima decuit: qz et añ pceptōez saluatoris vñginitatez voueret. vñ Aug. **B**ñā vgo pposuit se fuaturā in corde vñginitatez: s3 ipi⁹ votūz nō expñsit ore. **P**ostea vero cum viro ex vñiūsqz pñsensu expñssu: et vñroqz cum vñginitate permansit.

Sermo

Tertio cluſio eſt: q̄ beata virgo cuꝝ viro
voti virginis potuit vere ſtrahere. Iſto
modo matrimoniu eſt ſenſus in carnalibꝫ co
pulā altero iugum petente. Si ergo ſtaret
p̄ reuelationē ipſi ſemine: q̄ nūq̄ vir ab ipſa
debuit peteret. Luz vero voto poſſet ſtare ve
rum matrimonium: q̄ nūq̄ carnalis copu
la ſequeretur: et ita fuit in ppoſito: q̄ virgini
glorioſe fuit reuelatū q̄ nūq̄ Joſeph ab illa
peteret debitum: et forte etiā ipſi Joſeph: cum
dicatur a multis: et ſpāliter a Iheronymo p̄tra
Claudiū q̄ ipſe virginitatē vouerit ſicut ipſa
q̄ matrimoniu ſit p̄tractus et p̄mutatus: quo
alter acquirit poteſtatem et dñiꝝ in corpus al
terius: modo dñiꝝ pōt ab eius vſu ſeparari
p̄petuo: extra de verborꝫ ſignificatione: Erit
qui ſeminat lib. 6. Potuit ergo Joſeph babe
re dominiꝝ in corpe virginis: et eꝛuerſo: et tñ
p̄petuo abdicare: et hoc eſt q̄ dicit: Cum eſſet
deſponſata etc.

Quarta cōclūſio eſt: q̄ beata virgo fuit vera
mater chriſti: vel tota mater: et hoc p̄ Dam. d.
Qd̄ generatio vere terminat ad ſuppoſitum
ſed in xp̄o fuit vere ſuppoſitus: ergo genera
tio virginis terminabatur ad illud: et per p̄ſis
q̄ fuit vera mater: de quo Luce. p̄. Ecce con
cipies et paries filium: Et Job. 12. Videns
Jeſus matrem etc. Qd̄ aut̄ fuit tota mater p̄.
Nam alie matres: h̄ ſunt vere matres non tñ
ſunt tote matres: q̄ pater in gnatione filij pa
trem h̄. Ipſa. n. vera et tota mater fuit: q̄ to
ta ſubſtantia corporis xp̄i de ipſius viſceribus
fuit ſumpta. vnde d̄ Iſe. 13. Monum faciet
deꝫ ſup̄ terrā. Mulier circūdabitur vix. Qd̄ ſi
erponit. Solet homo circūdare qd̄ ſuū p̄p̄u
um eſt: et non alienū. Cetero matres in vtero
puerum ſuū nō circūdederunt: q̄ caro nō ſu
it tota ipſa: ſed ibi eſt de alieno ſemine. ſ. pa
terno. Virgo aut̄ xp̄m circūdedit: q̄ in eius
corpore nihil de alieno fuit: ſed tota virginis
fuit caro: et hoc eſt q̄ dicit Maria mater Jeſu
ſ. ſaluatoris: qui non eſt purus homo: ſ; d̄s
homo. Alias. n. ſaluare non poteſt.

Quinta p̄ eſt: q̄ ſpiritus ſanctus beatam
ginem quadā ſpālī ſanctificatione habilita
uit et dignificauit: vt merito fieret digna ma
ter dei et xp̄i. Nam ſpiritus ſanctus in beata
virgine p̄fectionem duplicem fecit. **U**naꝫ
quidem quaſi preparatoriam ad xp̄i p̄ceptioꝫ
que non fuit ab aliqua impuritate culpe vel ſo
nitis. ſed mentē eius magis in vnū colligēs

et a multitudine ſuſtollens ex abundantia gra
tie descendētis in ipſaꝫ p̄ſtitit ei: vt talis eſſet
diſpoſitio viriꝝ aie in ipſa: q̄ inferiores vi
res nūq̄ ſe opponerent arbitrio rationis: ita
q̄ quātū ad hoc gr̄a ſanctificationis habuit i virgi
ne vix originalis iuſtitie: q̄ eā fecerat ipeccabi
leꝫ ſuſtollēs fornicis p̄nitates. **A**liaz v̄o p̄
fectioneꝫ operatus eſt in ea ſpiritus ſanctus me
diantē conceptione xp̄i qd̄ fuit opus ſpiritus
ſancti. ſ. q̄ repleuerat eam ob abundantia ple
niſſime gratiarū: Et h̄ ſignificat Ezech. 4.
vbi dicit: Ecce gloria dei: iſrael egrediebatur
p̄ viam orientalem. i. per beatam virginem et
terra ſplendebit. i. caro eius a maieſtate eius:
ſcilicet xp̄i. Et hoc p̄p̄ redundantiā gratiaꝫ
in ipſa: et hoc eſt qd̄ dicit. Anteq̄ conueniret
ſm̄ Raſ. Anteq̄ nuptiaꝫ ſolēnia celebraret
vel cōmuni cōhabitatione ſimul cōmorarent.
Inuenta eſt. ſ. a Joſeph ex timore ventris ha
bens in vtero. i. grauida: et illud erat de ſpī
tu ſancto p̄ opationē ſpiritus ſancti. **E**t nō
q̄ xp̄s dicitur p̄ceptus de ſpītu ſancto q̄drū
plici ratio. **P**rimo p̄p̄ offenſionē eximie
caritatis: vt. ſ. oſtendatur: q̄ ineffabili dei ca
ritate: verbū dei factum eſt caro. **S**ecundo
propter offenſionem gratie abſq̄ meritis: vt
per hoc q̄ dicat p̄ceptus de ſpītu ſancto oſte
datur q̄ ſit ex ſola gratia: quā nulla merita ho
minum p̄ceſſerunt. **T**ertio p̄p̄ virtutē opa
tionis: q̄. ſ. operatione et virtute ſpiritus ſan
cti p̄ceptus eſt. **Q**uarto p̄p̄ motiū con
ceptionis: q̄ ſ; Aug. in eius corde amor ſpī
ritus ſan. mirabilia faciebat.

Sexta p̄clūſio eſt: q̄ Joſeph cognoscens vir
ginem imp̄gnatam opatione ſpiritus ſancti:
vel per inſpirandem: vel p̄ reuelandem ange
licam: vel p̄ ſpiraculum: q̄ vultus eius mira
biliter irradicabat: vel ſm̄ Liſo. omnibꝫ ar
gumētis: q̄bus fornicatio mulieris intelligi et
argui ſolet deficientibus: ſola remanebat ap̄d
eum ſuſpicio gratie dei. Unde magis crede
bat caſtitati eius q̄ v̄tri. **P**lus gratie: q̄ na
ture. Ideo ex quadam humiliatione et reuerē
tia: voluit occulte eam dimittere: q̄ non repu
tabat ſe cum ea ſtare vel conuerſari dignum.
Hoc etiam p̄: q̄ Liſoſto. et Orige. dicunt
q̄ non dubitans eſſe magnum myſteriu: ve
rebatur eam contingere indignu: ſe reputās
Joſeph autem vir eius cum eſſet iuſtus et nol
let traducere. i. in conſugē accipere: voluit oc
culte dimittere eam ſe humiliando: reputans

ſe indignu
putabat
peccare.

Et
eo cogit
quatuor
C. **P**rimo
p̄: videtur
Noli tim
cta de cr
ſecurus: ſ;
Ideo med
mitte eaz
audens tra
dens illu
us certifi
tem eo cog
vix eam
pabilem ſ
modum p̄
naturalis
cemur q̄ ſi
dum: pecc
C. **S**ecūdo
angelus a
ſo. ne uſt
ſo p̄p̄o
imp̄ius
reus ſi ſe
cens ver
C. **S**exto
Nam ſi
ſaltem ap̄
terat care
ctas p̄cept
pauis. C.
ret dubit
autem ant
poſſet dū
ad maiore
etiam ad
ipſum Jo
mit q̄ ſib
rime cum
deteret. C.
turbatione
p̄uere de
ad hoc op
tia. Sed

se indignum. vnde f3 Crisostomus. Possibilis putabat mulier sine viro parere q3 Mariā peccare. Secundus principalis.

Circa secundus: ubi agitur de conceptionis certificatione: quā contulit angelica annūciatio cū dicit. *Ne caute eo cogitante. Ecce angelus domini: ubi sunt quatuor conclusiones.*

Prima conclusio est: q3 sicut ex tertio euangelij: p3: videtur dubitasse: et ideo angelus dicebat. *Noli timere.* vnde dicitur: *L3 non es3 suspecta de crimine: tamen Ioseph non erat plene securus: s3 inter duo fluctuabat eius animus.* Ideo mediā viam eligens voluit occulte dimittere eas: tunc eas tenere: q3 grauida: nō audens traducere: q3 sancta. Permisit autem deus illuz aliquantū dubitare: vt nos pleni us certificemur. Et ideo subditur. *Ne autem eo cogitante. i. deliberante quid ageret: vt eam in coniugem duceret: cum eas inculpabilem sciret. An eam occulte dimitteret: q3 modum conceptionis cum esset insolitus et supernaturalis penitus ignoraret. Per q3 etiā docemur q3 in dubijs et in incertis non est agendum precipitanter: sed diu deliberandum.*

Secunda conclusio est: q3 ppter sex rationes angelus apparuit Ioseph. Prima est f3 Crisostomus. ne iustus ignorans faceret rem iniustā: iusto proposito. Nam in re incerta melius est: vt impius euadat: q3 q3 innocens moriatur: quia reus si semel euaserit potest iter perire: innocens vero si semel perierit nō potest reuocari. **S**ecundo f3 eundem ppter honorem matris. Nam si dimissa fuisset: et si non apud fideles saltem apud infideles turpi suspitione nō poterat carere. **T**ertio vt sciens Ioseph sanctas conceptionem eas diligentius custodiret: q3 p3. **Q**uarto f3 in glo. ne ulterius premeret dubietas quā equitas commendabat. Non autem ante conceptionē certificatus est. Sed postq3 dubitauit: et dubitando deliberauit: et h3 ad maiorem certitudinē et facti euentū: nec etiam Mariā dubietatem istā perpendens: ipsum Ioseph presumpsit erigere: q3 forsanti mut q3 sibi nō crederet de se testificant: maxime cum res ista iam insolita et incredibilis videretur. **Q**uinto: q3 non decuit ipsaz in perturbatione relinqui: que dominū gaudij in se p3nere debebat. **S**exto: q3 eius assensus ad hoc opus requirebatur tanq3 dispositio p3ua. Sed nemo inclinatur ad illud assensum q3

penitus ignorat: ideo congruum fuit sibi conceptionis modus per angelū p3nunciari: et hoc est q3 dicit. *Ecce angelus domini apparuit.* Credendus est q3 idem angelus fuit de superioribus: q3 iste incarnationē sciebat quam inferiores ignorabant. Itē inferiores mutūtur a superioribus: et superiores a deo. Sed iste in mente a deo missus fuit. Luce. primo.

Tertia conclusio est: q3 hec angelica apparitio non fuit manifesta s3 occulta: q3 in somnis q3 f3 Crisostomus. conueniens fuit: vt sicut deus Adam dormienti creauit uxorem. Ita Ioseph dormienti assignaret coniugē: vel de assignata certificaret. **S**ecundo: vt f3 Aug. Sopor sensibus exterioribus: facilius celestia caper.

Tertio: q3 Ioseph fidelis erat. Et ideo nō indigebat visione sensibili. Pastores autem et Zacharias q3 minus credebant: corporali visione indigebant. Mariā autē si nō ppter hoc tamen ex alio. s. vt angelo responderet: et ab eo inquireret et cōsensum suum sibi exprimeret: et hoc est q3 dicit. *Apparuit ei in somnis di. Ioseph fili dauid.* Nota vt dicit in libro 8 spiritu et anima de quatuor generibus somniorum: omnium que sibi videre videntur quatuor sunt genera: videlicet oraculū: visio: somnium: et fantasma. Oraculum est: cum in somnis apparens aliqua grauis persona: vt angelus vel sacerdos. Per eos deus euenturum quid aperte: vel non euenturum faciendū vel euitandū denunciat. Visio: cum quis prospicit illud quod viderat eodem modo quo apparuerat euenire. Somnium est: quando illud quod vigilantes sanguerat ingerit se dormienti. Fantasma est: quando dormire vir cepit homo: et adhuc vigilare se existimat: aspice re videtur irruentes in se formas discrepantes: quod non est nisi quedam fumefitas a stomacho vela corde ad cerebrum ascendens: et ibi vires animales comprimens. Etia3 dicit. *Noli timere: excludens in Ioseph timorē hesitationis.* Sequitur. *Accipere Mariam coniugem tuam: et hoc dicitur et prima dispensatione vel ex coniunctione animorū nō corporū.* **Q**uarta conclusio est videre quomodo beata virgo meruit xpm concipere. Ubi est sciendum q3 triplex est meritum: scilicet meritū congrui: quando. s. aliquis disponit se ad recipiendum gratias quantū potest: scilicet per contritionem et p3fessionem. Si autem hoc continuat: tunc per aliquod instās illius tēporis me-

Sermo

retur accipe gratiā de pgruo. Aliud est meri-
tum digni. s. quādo aliquis iustus orat p aliq
tunc dignus est eo q est iustus: vt alteri impe-
tret gratiā. **T**ertium est meriti de pdigno
sicut q habet gratiā: meret et gloriā: qz propor-
tio est inter gratiā et gloriā. Tunc dico pmo
qz bñ virgo ante angelicā visitationem meru-
it xpm accipere de pgruo. **P**robo: qz fuit puel-
la castissima: humillia et benignissima. Qua-
re et. **S**ecundo dico qz post angelicā visi-
tationem et spūs sancti supuentionem: bñ vir-
go meruit christum accipere de pdigno. **P**ro-
bo: qz tunc fuit repleta tanta gratia: qz fuit di-
gna cōcipere christum. unde et dicit de ea in col-
lecta. **E**t vt dignum filij tui hitaculum effici
mereretur. Quare et. **T**ertio dico qz bea-
ta virgo de digno nō meruit accipere christus
Quis ratio est: qz ibi dicit esse pportio equali-
tatis: Sed concipe christum et esse matrem fi-
lij dei: et qz deus fieret hō: in ea excedit meriti
cuiuscunqz creature. Et h est qd dicit. Quod
natum est in ea. s. de congruo vel de pdigno:
de spiritu scō est. Et h nō digne in pte sui: qz
nō cadit sub merito creature. sed pdigne et or-
dinatione diuina: q sic ordinauit: qz dicit an-
gelus. **P**ariet aut filius: vbi ostendit celebra-
dam germinationem: qz pariet filium: non so-
lus sibi: sed oibus nobis. **Y**sa. 9. **P**aruulus
natus est nobis: et filius datus est nobis. et vo-
cabis nomen eius **I**esum: vbi ostendit sacre-
ptis nominationē. unde dicit. Vocabis: nō
impones: qz ab eterno imposu est: vt saluator
vtriusqz serus nōiaretur. **I**pse. n. sal. fa. **E**c-
ce clementia: pplm suum. s. fide formatum in
eum credentē. **A**l p̄cis eoz. s. originalibus et
actualibus: et a penis debitis p eis dē. **D**ec-
cata enim nostra ipse tulit in corpore suo sup li-
gnus. **P**rima **P**e. 2. **M**ota hic qz ibi ini-
tiāuit salutem in incarnatiōe: explicauit in con-
uersatione: publicauit in p̄dicatione: cōsuma-
uit in passione: demonstrauit in resurrectione:
intrauit in ascensione: et p̄firmāuit in spūs san-
cti missione. Quod nobis et.

C In p̄^a missa nag. in galicām. Sermo. 14

Arissime ap-
paruit gratia dei saluato-
ris nri oibus hoibus et.
ad Titus. 2. Scdm qz dicit
apostolus ad Ro. 3. **D**ēs

peccauerūt et egent gratia dei iustificati gratis
p grāz ipsius: p redēptiōez que est in xpo iesu
vnde dicit glo. **A**ugu. **M**empe vt iustificarē-
tur hoīs diuina gratia. **V**eritas de terra. s. de
Adaria nata est: vt posset pro iustificādis illis
offerre sacrificiū passionis crucis. **A**lps
igitur p̄sentis epla remouens ingratitudinem
docet nos mōitioni accēscere: pponēdo no-
bis triplex beneficiū. **P**rimo incarnatiōis
Secdo informatiōis: ibi. **E**rudi. **T**ertio
passionis: ibi. **Q**ui dedit et.

Primum principale.

Circa p̄mum vbi pponit nobis bñfi-
cium incarnatiōis. **S**unt tres p̄es
Prima p̄lo est: qz gratia gene-
raliter et specialiter dicitur adiutorium diuinum
homini gratis imp̄sum: indifferenter ad quē
cunqz actum: sine quo nec possumus aliquid
efficere: nec durare in esse. **D**i etia adiutoriū
diuinum specialiter: quo perueniat ad meriti
statum: Sed dicitur proprie adiutorium diui-
num: qz sine deo nullus potest in bono perficere:
nec ad eternam salutem prouenire.
Ratio est: quia cum deus omnem creatu-
ram de nūbilo produxit ad esse: ac per hoc cre-
atura de se non habet esse: sed habeat aliunde
Et ideo suo semp principio indiget: qz nunqz
influeret cessat. **E**t cum ergo homo existēdo
sit in se defectiuus: et de se tendit in non esse:
ideo indiget semper diuino adiutorio manute-
nente ipsum in esse gene. ali: sed specialiter ad
hoc: vt se preparat ad donum superne gratie:
cum sit recuruus: indiget dono alterius gra-
tie gratis dare: per quāz humilis efficiatur ad
bona moralia: que sunt bona ex intentione re-
cta. **S**ed dicitur adiutorium diuinum pro-
prie in quantum prouenit aliquem ad hoc qz fa-
ciat opera meritoria mercedis eterne: cum to-
taliter sit debitor sui totius. **E**t ideo indiget do-
no gratie gratis facientis: per quam deus sibi
condescendit: prius acceptans suam imaginē
et voluntatem. **Q**uam operationem quia nul-
lus potest facere: opus bonum deo placens:
nisi prius placeat ipse: vt deus prius ipsum
respiciat: qz ad munera eius. **E**t ideo radix
meriti fundatur in ipsa. et hoc est qz dicit. **A**p-
paruit gratia dei. i. filius: qui est deus per na-
turam: vt dicit glo. **S**ecunda conclusio est: qz hanc gratiā chri-

flus nobis meruit. **C** Ratio est: quia christus qui est mediator dei et hominum: omnia de nobis creans: et recreare debuit. Quare et deformatum per vitium culpe: reformat per habitum gratie et iustitie obligatum ad penam. absolucio per satisfactionem condignam. Hinc est quod nos reparat suscipiendo pro nobis penam in natura assumptam: et infundendo gratiam reformativam. Huc quantum continuat nos sue origini: facit nos membra christi: ac per hoc animam peccatrice: que fuit inimica dei: prostibulum diaboli: et serva peccati. Faciat sponfam Christi templum spiritus sancti: et filiam patris eterni. Quod totus fuit per gratiam saluatoris. Et ideo dicitur. Saluatoris nostri dei. scilicet per gratiam apparentis in carne. Abacuch. 2. Apparebit in finem: et non metetur etc. **C** Nota tamen quod tria possent facere difficultatem: dicendo quod christus non posset mereri. videlicet status beati: status impecabilis. et quod nec posset sibi mereri. **C** Primus non impeditur: quia christus fuit vere viator et comprehensor. et quia vere subiectus glorie. quo ad superiores portiones rationis: et vere subiectus miserie: quo ad corpus et appetitum sensitivum. Et ut coiter dicitur: quo ad inferiores portiones. et ideo quod verus viator potuit mereri. **C** Secundum etiam non impeditur: quod ad hoc quod vere mereatur: non requiritur quod possit peccare. Sed sufficit quod sit natura talis: que de se potest in oppositum. tamen ex motu gratie quo semper agit: determinat ad bonum. et sic erat in voluntate dei. Et ideo non obstante humana natura a deo assumpta. licet fuerit impecabilis: adhuc potuit tamen mereri. Sed de tertio dico: quod non potuit sibi mereri gloriam: quia iam erat in termino. Nobis autem potuit mereri. **C** Tertia conclusio est: quod christus mediante hac gratia dicitur caput universalis ecclesie. et hoc per prolixitates capitis ad corpus. **C** Primo quia est altior in situ dignitatis. **C** Secundo in ipso se sensus cognitiois et amoris. **C** Tertio quia ab ipso fluunt omnes sensus. scilicet. motus dilectionis et amoris in membris ecclesie. **C** Quarto quia homines qui sunt in ecclesia regit et dirigit ad actus: quibus incedantibus pervenitur ad finem optatum. **C** Quinto est eiusdem nature cum ipsis. et sic est caput ecclesie per gratiam unionis: et per gratiam singularis persone. Nam gratia eius plena fuit plenitudine superabundantie: quia redundat

bat in alios. **C** Et nota quod talis gratia collata anime christi: excedebat aliorum sanctorum gratiam in infinitum. ratio duplex est. **C** Prima est: quia inter gratiam Christi et aliorum sanctorum nulla est proportio: quia si sic: tunc aliqua persona posset tantum mereri quod esset capax unionis cum verbo. quod falsum est. **C** Secunda ratio est: quia meritum Christi procedens ex gratia eius excedit meritum angelorum in infinitum. Nam nullius creature meritum sufficiebat ad redimenda infinita milia hominum: si actu fuissent sicut meritum Christi. Et hoc est quod dicit. Omnis homo hominibus erudiens nos: id est ad salutatem omnium. Et hoc intelligitur omnibus sufficienter: sed predestinatis efficaciter.

Secundum principale.

C Circa secundum ubi proponitur nobis beneficium informatiois: cum dicitur. Erudiens nos etc. Vbi sunt quatuor conclusiones.

C Prima conclusio est: quod deus per hanc gratiam habet nos illuminare. sed impatiatur: precipiendo actus illuminatos fidei firme scie et sapientie. Dicitur autem gratia illuminare: quod sicut in lumine solis apparent athomi: sic in lumine gratie apparent defectus nostri latentes. unde Augustinus. Per rationales habitus est anima illuminari ad cognoscendum deum supra se: et in se. Et hoc est quod dicitur. Erudiens nos scilicet: exemplo vite: et verbo doctrine. Deutero. 8. Sicut erudit homo filium suum: sic dominus deus tuus erudiet te.

C Secunda conclusio est: quod tale lumen gratie ostendendo impietatis turpitudinem: impius facit iustum: ipse a peccato cessare faciens: et in virtutibus exercere. **C** Ratio est. Nam in omni iustificatione impij: oportet quod sit duplex motus liberi arbitrij. Unus quo per desiderium tendat in dei iustitiam: et alius quo detestetur peccatum. Nam iustificatio impij est motus: quo humana mens movetur a deo a statu peccati ad statum iustitie: Oportet igitur quod humana mens: se habeat ad utrumque extremum: scilicet motum liberi arbitrij. Sicut se habet corpus locale ad motum ad duos terminos motus. scilicet ad terminum a quo: et ad terminum ad quem accedit. Sicut oportet quod mens humana dum iustificatur per motum liberi arbitrij recedat a peccato: et accedat ad iustitiam.

Sermo

Et hoc est qđ dicit. Ut abnegātes etc. q. d. qđ in lumine gratie vobis apparent pcti turpitu do: et pena debita peccati. Oportet vt sitis abnegantes. i. fugientes impietatez turpium actionum: et secularia desideria. i. affectiones secularium hoium: que inducunt vos in cor ruptionem spūaliuz desiderioz. Nec. n. duo militāt contra salutem animaz.

Tertia p̄clo est: qđ tale lumen gratie nō so lum iustificat impiū: sed etiā excitat ad virtu tutes. Nam maximū signum gratie est opera ri virtuose. quod sine opibus non pōt fieri. Unde deus p̄ferendo gratia: causat virtutes in anima. qđas meritorie poterit opari. vnde apls. Omnia possum in gratia: q me p̄fortat vnde Augustinus dicit. Sicut oculus corpo ris plenissime sanus: nisi candore lucis adiu tus fuerit: non pōt cernere: sic et hō perfectissi me iustificatus: nisi luce gr̄e diuinitus adiuet recte non pōt viuere: sed iustificatio fit p̄ gr̄az Ad Ro. 3. Iustificati gratis p̄ gratiā ipsius. Ergo hō etiam hīs gratiā: indiget alio auxi lio gratie ad hō recte viuat. Et hoc est qđ di cit. Sobrie in nobis. i. actōes nostras discre te discernēdo. Iuste quo ad p̄ximū vnicuiq; quod suum est reddēdo. p̄cie: quo ad deū. i. suis iussionibus obediendo. Viuamus: vitā nostrā hīs virtutibus p̄ficiētes: in hoc secu lo neq; p̄stuenti nos inimicos dei. vñ Ber. O secl; neq; q soles tuos sic b̄nificare amicos vt dei facias inimicos: et idiq; p̄sortio b̄dōz. **Q**uarta p̄clo est: qđ sic iustificatis p̄fert cer tam spem eterne retributiōis. Nam s̄m magi struz sniaz: spes est certa expectatio future be atitudinis: veniēs ex dei gratia: et ex meritis p̄cedentibus: cōferēs securitatē. vnde psal. In deo sperant: nō timebo qđ faciat etc. Et iō dicitur esse anchora aiām p̄seruans: ne procel lis temptationū a deo rumpat. Unde Aug. dīc. Si videris fluctuari in mari isto: noli ab rumpi ab anchora anteq; intres portuz. p̄ flu ctuat nauis in anchoris. sed nō longe a terris p̄ijciunt: nec in eternum fluctuabit: si ad tem pus fluctuat. Et hoc est quod dicit. Expectan tes tāq; certi. Stāim spem. i. beatitudinez pa ratam. vbi nota qđ spes aliquādo ponit pro re quam speramus: vt hic. quādoq; p̄ certitudi ne glorie future: vt ad Ro. 5. Probatio ve ro spei gloria. i. certitudo glorie future. Quā doq; p̄ virtute: vt p̄ corin. 13. Nunc aut ma nēt fides: spes etc. Quādoq; p̄ motu virtutis

Et nota qđ vbi est expectatio spei: ibi sunt duo. i. intentio animi ad futurā beatitudinem et pmanentia in loco spūali: qui dens est. Jo hannis. 5. Adhane in me: et ego in vobis. Qui a deo per peccatum recedit: non h; expe ctationem. que ad spem requirit. vnde subiun gitur: Et aduentu glorie. i. manifestationem gloriosam magni dei et saluatoris nostri iesu Christi: qui. i. non in infirmitate: sed in maie state veniet premia daturus s̄m merita.

Tertium p̄ncipale. **A**rcu tertii vbi pponitur nobis be neficium passionis: cum dicit. Qui dedit semetipsum pro nobis. Vbi

sunt quatuor conclusiones.

Prima p̄clo est: qđ decens fuit humanum genus reparari. **R**atio est. Nam non de cet diuinam clementiam totā posteritatez ppter vnus pctūm ppetue dānare. Sed h̄ facū fu isset: si reparatio non fuisset.

Secūda p̄clo est: qđ talis repatio debuit fieri p satisfacionem. Nam ordo diuine iustitie h̄ requirebat: vt nullum pctūm maneret impu nitum: Sed non reparatio fuisset per satisfac tionem: peccatum fuisset impunitum.

Tertia p̄clo est: qđ p̄grūū fuit qđ talis satisfactio fieret per illum: qui esset deus et homo.

Ratio est: qđ sicut per vnum hoīem pecca tum introiuit in omnes hoīes: ita in repatio ne gratia per vnum intraret in oēs. Sed hoc non potuit fieri per vnum hoīem: qđ per vnū hoīem non intrat gratia in alium. Igitur de cens fuit vt esset deus et hō. **H**etres p̄clusio nes puenienter includunt in h̄ qđ dicit: Qui dedit semetip̄m p nobis. i. gratis sine meritis per precij solutionē: et a culpa p̄ mūdationē.

Quarta p̄clo est: qđ talis satisfactio debuit fieri per mortem eius: qđ non pōt puenienti us solui debitum mortis: nisi p mortem gratuitā Sed nos oēs eramus debitores mortis pro pter peccatum Ade. vnde ipse dedit seipsum in precium: non aliquam aliam creaturam: qđ nulla creatura esset precium sufficiens ppter debitum insolubile pro nobis adhuc inimicas Ad Ro. 5. Cum inimici essemus: recōcilia sumus p mortem filij eius: vt nos. i. obliga tos et venditos redimeret p sanguinis p̄ciuz: ab omni iniquitate tam originali qđ actuali.

Greg. pe. 3. Non corruptibilibus auro vel argento redempti estis: sed precioso sanguine vt mundaret per baptismalem regenerationē

In cuius signum in passione eius de latere eius exiit sanguis et aqua. Ut mundaret inquit sibi populum acceptabilem. i. gratuz per fidem et caritatem. Sectatores bonorum operum. per bonam puerlationem. Prima Thimoth. 6. Sectare iustitiam: pietatem et fidem. Nec loquere. s. que prediri de filij incarnatione et passione. Loquere nescientibus: et exhortare scientes et negligentes etc.

In prima missa. Sermo de euangelio.

Erit edictum

a Cesare Augusto etc. Luc. 2. Reparatio humani generis fuit causa incarnationis verbi diuini: ut dicit Damasc. quia humanatio

verbi ppter hoc facta est: ut natura que peccatauit et corrupta est: liberaretur a corruptione: ut sicut per hominem moris: ita per christum resurrexio mortuorum fieret. Ne ergo ignorantia se u negligētia redderet nos ingratos: ideo euāgelista circa benedictā incarnationē ponit sex consideraciones.

Prima consideratio.

Ira primam considerationem: que est de tēporis opportunitate cuius dicitur Erit edictum. Sunt tres psonas

Prima pso est de tēporis conuenientia et natiuitas christi multum conueniebat. Nam conueniens est amico necessitatem patiēti subuenire. vnde qui tempore necessitatis desinit subuenire: amicus nō est. Proverbior. 17. Omnia tempore diligit qui amicus est. Sed quia peccator ppter indigentiam et defectum ponitur in tēpore necessitatis: et diligit a deo: quia hz Augm. Si deus peccatores nō amasset: de celo non descēdisset. Et etiam deus cuius fit summe misericors: promptissimus est miseris a miseria liberare. Ideo congruebat eū humanari in tempore nostre indigentie: ut nos saluaret. Hoc innuitur cum dicitur. Erit edictum etc. ubi aggritas tps ostēdit a tribus Primo in psona principis reipub. qz natus est tempore Octauiani Augusti. Et hoc ppter puenientia rei: ut per vniuersalem iurisdictionem Augusti designaretur vniuersale dominium christi: de quo in psal. Dominabitur a mari vsqz ad mare. Secundo si cur ille auxit Romanam remp. sic et xps eccle

siam. Et h in quatuor. s. in gratia diuini amoris: in veritate diuine cognitionis: et in merito bone operationis: et in premio eterne retributionis. Secundo in negotio rei geste: qz natus est tpe descriptionis seu professionis: in quo designatur qz ille nascebat hoc tpe: qui electos ascriberet in eternitate. Et h qdrupl. Primo p eternam pdestinationem: per eternam vocationē: per gratie infusionem: et p glorificationem. Ro. 8. Quos pdestinauit: hos vocauit: hos iustificauit et magnificauit. Tercio a qualitate collate gratie: qz natus est tpe pacis propter tria. Primo ut inueneret se actorē pacis. vnde dicit rex pacificus. Secdo ut ostēderet se auctorem pacis: quā vsqz ad mortem sectatus est. psal. In pace factus est locus eius. Tercio ut viam veritatis pdicatoribus prepararet. Ysa. 40. Erit via residuo pplo. vnde dicit. Erit edictum etc. id est gnale mandatū. Ut describeret vniuersus orbis. s. imperio romanorū subiectus. Nec descriptio prima facta est a Cyrino prefide Syrie. s. misso a Cesare Augu. in Syriam tanquam prefide et iudice.

Secda pso est: qz licet gratia dei omnibus prelo est sine psonarū acceptione cum sit donum dei supernaturale: a solo deo nature collatum. requirit tamen dispositionem debitam in recipiente. Nam videmus in agente naturali qz agens naturale nō introducit formā nisi materia sit pparata. Et ideo alteratio precedit introductionem forme substantialis: ut contrarie dispositiones amoueantur: et conuenientes introducantur. Sic est in spūalibus a deo nō infundit gratia in aiam: nisi pmo disponatur. Et h fit mediante alteratioe. s. ut affectiones et opationes ptrarie amoueantur. Et hoc est qz dicit. Et ibant oēs in ciuitatē suā etc. scilicet alteratione: affectiones relinquēdo salutis ptrarias: et virtuosas assumēdo: quibus p ficiat in eternā salutē: qz p ciuitatē designat

Tertia pso est: qz hz p predicta conuersio mentis ad deum fiat p liberum arbitrium: et sūm h precipit qz homo se ad deum cōuertat. Hoc tñ non pōt fieri nisi deo ipm ad se puerente: sūm illud Iher. 31. Conuerte ad me et cōuertar ad te. Et ideo sequit qz nihil pōt homo facere: nisi a deo moneat. Ioh. 15. Sine me nihil potestis facere. Robius eē pōt Nam l3 libez arbitriū bonū et malū neutrale habeat libertatē: tamen ppter fomitem origi

Sermo

nalis infectionis ad malum habet quandam
seruilem inclinationem. Et ideo ad bonū nō
potest conuerti: nisi solo deo mouēte. Quod
etiam p̄ ad philip. 2. Deus est qui operat̄ in
nobis velle et perficere. Et sc̄do patet rōne:
quia cum oīs motus naturalis est ab eo q̄ cāt
nāz. Sed deus est causa voluntatis: tum q̄ vo
luntas est potentia anime rationalis: que a so
lo deo causatur per creationem: tum quia vo
luntas habet ordinem ad velle bonum: quod
est deus. Quare deus vt vniuersalis motor:
mouet animaz naturali et vniuersali motu ad
vniuersale obiectum voluntatis: quod est bo
num. et sine vniuersali motione homo nō po
test velle aliud: licet homo per rationē deter
minat ad volendum hoc vel hoc: quod est vel
verum bonū vel apparens. Sed tamen inter
dum sp̄aliter deus mouet animaz ad aliquod
bonū: sicut in hīs quos mouet p̄ gratiaz. Et
hoc est q̄ dicit. Et p̄fiterentur singuli: suam
sc̄licet in sufficientiam: et diuinam liberalitatē
que dispositionem confert et p̄fectionem.

Sc̄da p̄sideratio.

Arca secundam que est de loci ido
neitate cum dicitur. Ascendit autē
Joseph. Ubi sunt due p̄sones.

Prima p̄so est: q̄ christus quatuor loca si
bi appropiauit. s. Syon: Nazareth: Betleē
et Iherl̄m. Syon sibi elegit: vt suaz originē. s.
q̄ esset de stirpe regia: declararet. Nazareth
elegit sue conceptioni: et Betleēz sue natiui
tati. Iherl̄m passioni: ostendens q̄ x̄ps speci
aliter et sp̄itualiter p̄mo inhabitat corda inno
centia p̄ mundiciam. vnde Syon interpretat̄
sponsa. Et sc̄do corda virtuosus exercitijs
adornata. vnde Nazareth florida dicitur.

Tertio corda sustinentiuz compassiua. vnde
Betleem dicitur domus panis id est la
chrymarum. vnde psal. f̄ uerunt mihi lachry
me mee panes die ac nocte. Et alibi. Et panē
lachrymarum dabo vobis etc. **Q**uarto cor
da concordiarū pacifica: quia iherl̄m interpre
tatur visio pacis.

Secunda conclusio est: q̄ constituti in hoc
seculo nequam ad eternam ascriptionem non
valemus ascendere: tum propter nostraz pro
nitatem: tum propter mundi transitoriam con
solationem: que nos tardat. vnde bene dicit.
Ad nihilum vltis est mundialis consolatio:
et quod magis est metuendum: etiam vere ac

salubris consolationis est impedimentuz. Et
ideo de valle miseriāz que intelligit per gali
leam: ascendere debemus. Ad pariendū puer
iesum id est ad perficiendum bonum propo
situm deuote vite operum completionē cum ve
ra humilitate: que est custos omnium virtutū
Hec humilitas per Joseph intelligitur: qui fu
it nutricius et custos. quia nunq̄ aliquis con
tinuaret p̄posituz sanctitatis: nisi nutriet et cu
stodiat virtus humilitatis. Et etiam debet p̄
fiteri cum Maria desponsata sibi vxore. i. cuz
discreta ratione. Nam sicut Maria Iesuz: sic
ratio discreta concipit p̄positum sanctitatis p̄
affectum in voluntate: et per effectum istud in
bona conuersione. Concepit autem de spiritu
sancto: q̄ ipm bonū p̄positum a gratia dei est
que dat velle et p̄ficere. Ro. 8. Sed quare sic
christo nato adhibetur custodia: ratio est: quia
omne nouum in p̄ncipio cito sentit detrimen
tum. Et ideo voluit deus non solum matrem
qua nasceretur: sed etiam custodem: a quo cu
stodiretur habere: vt scias q̄ nihil p̄dest si bo
nā sp̄itualia studiose cōgregas: nisi diligen
ter custodias congregata.

Tertia cōsideratio.

Arca tertiam p̄siderationē: que est
de partus celebritate: cum dicit. f̄ a
ctus est aut. Ubi sunt tres p̄sones.

Prima conclusio est: q̄ ex decreto diuine
ordinatōis pueniens fuit deum incarnari: q̄
fm Damascenum p̄ incarnationis mysteriū
monstrat̄ simul bonitas: sapientia et iustitia et
potētia dei v̄l virtus. Bonitas q̄ non despe
xit p̄prij plasmanis infirmitatem. Iustitia ve
ro quoniam hoīe victo: non per aliuz fecit vin
ci tyrannum: nec vi eripuit hominem ex mor
te. Sapientia vero: quoniam inuenit difficilis
p̄cij deuotissimam solutionē. Potentia ve
ro siue virtus infinita: quia nihil est maius: q̄
deum fieri hoīez. **R**atio est. Nam vnicuiq̄
pueniens est q̄ competit sibi fm rationem p̄
prie nature: sicut boiem cōueniens est rōnari
quia hoc conuenit iūctum est rationalis fm
naturam. Ipsa aut̄ natura dei bonitas est fm
Diony. de di. no. vnde quicquid pertinet ad
rationem boni: cōueniens est deo. Pertinet
autem ad rationem boni: vt se alijs cōmuni
cet fm Diony. vnde ad rationem summi bo
ni pertinet q̄ summo modo se creature cōmu
nicet. Quod q̄dem maxime fit: per hoc q̄ na
turam creatam sic sibi coniungit: vt fiat vna p̄

bona est deo. s. verbo: anima et carne. unde p3 q. conueniens fuit deum incarnari. unde dicit. Et factum est. Cum aut essent ibi. q. d. cu3 no stre miserie essent in meere eterna pūisse: et ordinatione totius sanctissime trinitatis scū3 est. i. decretū vt deus hō fieret pp nostrā salutem.

E Scda pco est: q. in hac benedicta incarnatione deus pūlit nobis bona: qbus vna no/stra pficitur. **E** Primum est fides recta: que magis certificat ex h q ipsi deo loquēti credit unde Aug. de ciuitate dei dicit. Ut hō fidentius ambularet ad veritatem: ipsa veritas dei filius hoīe assumpto: pūlit et fundauit fides. **E** Scdm est spes: que p hoc maxime erigit. unde Aug. 13. de trini. Nihil tam necessariū fuit ad erigendam spem nostrā: q3 vt de/monstraret nobis q3um diligeret nos deus. Quid vero isto iudicio manifestius: q3 vt dei filius nostre nē dignatus est intrare pfortiū?

E Tertium est caritas: q maxime per h excita tur. unde Aug. dicit. Que maior cā est aduē tus domini: nisi vt ostenderet deus dilectionē suam? Et postea subdit. Si amare pigeat: saltem reamare nō pigeat. **E** Quartum est ple/na pfectio deitatis: que vere est hoīs btitudo: et finis humane vite. Et h collatum est nobis p christi humanitatem. Et hoc est q dicit. Impleti sunt dies. s. deuoti hoīs hīs donis qua/ tuor: per christi humanitatem nobis collatis: qbus dies vite nostre pficiuntur ad meritorie opandum. Et sequit. Ut pareret filium suū id est ppositum bone vite diu in mente conce ptum: perficeret operis implectione.

E Tertia pco est: q. in isto brō filio inueni/ mus duplices filiationē. Vnam qdem: q h3 respectum ad patrem p eternam generationē Aliam que h3 respectū ad matrem per tpalez pūritationē. **E** Et nota q filiatio est pducti nā luer per aliquod pducens: ita q3 sū fise in natu ra viuente: et intellectuāle: et sibi psubstantiale

E Per pma3 pductōem spūs sanctus non pōt dici filius patris nec filij: q3 non pcedit p mo dum nē. Nec ignis productus pōt dici filius ignis pducens: q3 non vinit. Nec brutum pōt filius dici: q3 nō intelligit. Nec si aliq3 p duceret alium de nō suba sua: ille diceret eius filius. Sic Adam non dicit filius dei. Tunc pcludo q. in christo sunt due filiatōes reales q3 filiatio nō determinat sibi suppositū: nisi ratio est gnationis passue: h est rōne pductio nis et ratione nē. sed cu3 vnitate suppositi stat

bene pificatio in xpo gnationū3 passiuaz vel pductionū3. **P**robo: q3 pductio eterna a pa tre: et tpalis a matre. Et h est q dicit. Et pe/ perit filiū suū. s. tpalr fm nām humanā cu3 defectibus nostris: qbus nobis meret. S3 di citur pmo genitum: ppter eternam generatio nem fm diuinam naturam a patre.

Quarta p̄sideratio.

Circa quartam p̄siderationem: q est de plis sedulitate: cum dicit. Et pan nis cu3 inuoluit. vbi sunt due p̄ces **E** Prima pco est: q. xps in sua natuūitate sū mam paup̄tate3 exēplificauit nobis. unde dī q3 pannis eum inuoluit in testimoniū paup̄ta tis. unde paupes dicunt pannosi: qui multi pannoz petis induunt. **E** Nota circa paup̄ tatem christi aliquas virtutes: quas inuenies in questunculis de paup̄tate.

E Scda pco est: q. paup̄tas est ivalida sine humilitate. Ideo saluator in natuūitate se in p̄sepe explicando: subiunxit humilitatē ad no/ strum p̄fecū3. unde Ber. Quanto minorē se fecit dei filius: tanto maiorē se ostendit in bonitate. Et q̄to p me vilior: tāto mihi cura tior. Et hoc notat cum dicitur. Positus in p̄ sepio: non sedens in solio: non presidens in palatio in signum humilitatis. Paup̄tas cu3 pannis eum inuoluit. Humilitas eum in p̄ sepio inclinauit. **E** Quotiens g virtutes cu3 Maria id est cum anima penitente inuenis: totiens saluatores noueris esse natū3. **E** Mo ta hic dānantur delicie: diuitie et honores hu ius mūdi. Delicie in hoc q3 filius dei nō mol libus: sed pannis rudibus est inuolutus. Ho nores in hoc q3 non in palatio: sed in p̄sepio eum rure reclinauit. Diuine in hoc q3 locum alium non habuit.

Quinta consideratio.

Circa quintam considerationem: que est de nuncij solēnitare cum dicit. Et pastores etc. vbi sunt sex p̄ciones.

E Prima conclusio est hystoriam videre. **M**os enī erat gentilibus antiquis in vtroq3 solstitio scilicet estiuāle et hyemali vigilias no/ cis custodire ob solis venerationem. qui for/ te vsus apud iudeos ex vsu cobabitantium in oleuerat. unde in ipsa nocte pastores sup gre gem suū vigilauerunt: sicut bis in anno in longioribus: et breuioribus noctibus facere confueuerunt.

Sermo

Secunda cōclusio est. q. natiuitas chrisi.
Primo nūciata est pastoribus ppter qnz
rationes. **P**rima ratio est: vt paupertates
p̄mendaret: vnde Ber. Quanti nobiles fm
carnē illa hora in stratis mollibus quiescebāt:
et nemo illorū dignus habitus ē nouaz videre
lucem etc. **S**ecda ratio est: vt simplicitatem
p̄mēdaret. vnde ap̄s. Que stulta sunt huius
mūdi eligit d̄s: vt cōfundat fortia et sapiētes.
Tertia ratio est: vt ad requirendaz ouem p
duam: tanquā vetus pastor venisse se indica
ret. Luce. 15. Quis ex vobis homo hīs cen
tum oues etc. **Q**uarta ratio est pp officij pasto
ralis approbandā auctoritatem. vnde sancti pa
tres antiq leguntur fuisse pastores. Vnde si
lij Jacob dixerūt Pharaoni. Sen. 36. Viri
pastores ouiu sumus. **Q**uinta: vt infor
marentur m̄stice quō pastores se habere debe
ant ad oues sibi et sue cure pmissas. Et hoc est
q̄ dicitur. Qd pastores erant in re. eadez vi
gilantes: vbi dicit Ber. Qd nūciatur pastorib
bus vigilantibus: et in regione manentibus:
et nō in ciuitatibus: nō venatoribus: nō dormien
tibus: nō in ciuitate vel tumultu existentibus.
Et bene dicit pastoribus q. s. interiora regūt
scilicet cogitationes et desideria. Dicit etiaz vi
lantibus. s. p solitudine. s. vigilia interiori:
de qua i cantu. Ego dormio et cor meū vigilat:
q ad aspectus veri luminis mentis oculos ap
tos tenent. **P**ax. n. esset gregē in pascua pel
lere nisi pastor vigilaret: ne lupus gregez in
uaderet. Itē nūciatur in regione. i. solitudine
manentibus p curaz postpositionem: non in
ciuitatibus et negotijs secularibus manenti
bus. **P**sal. Ecce elongaui fugiens et mansi
in solitudine paupertatis. Qm vidi iniquita
tes: et contradictionem in ciuitate.
Tertia p̄clo est: q nūcius tale debebat fi
eri per angelos pp lapsum angeli reparandū.
Maz incarnatio non tñ valebat ad restauratio
nem humani lapsus: sed etiaz ad reparationē
ruine angelice. Vnde nō debebat angelus ex
cludi. Et hoc est q dicit. Et ecce angelus dñi
stetur iuxta illos: in signū recōciliationis et ami
citie. vñ stabat iuxta illos: non p̄tra: non supra
hinc est q post incarnationē angelus apparēs
Johāni. Apoca. 22. nō permisit se adorari sci
ens humanam naturam per incarnationem
filij dei exaltatam.
Quarta p̄clo est: q tria sunt beneficia incar
nationis: que nobis insinauit. **P**rimū est

fidei informatio. **I**tem. n. homo per lumen na
turalis rationis posset scire quid agendus: tñ
plenarie nō potest scire quid bene agendus in
ordine ad vitam eternā. Et ideo necessaria fu
it lux diuine irradiatiōis: qua mens humana
illustrata cognoscat illa que in mēte ordinat in
salutez: et hoc est q̄ d̄r. Et claritas dei circum
fulsit illos: in signum q ortus erat sol iusticie:
et nox recedebat ignorācie. vnde Ysaas. **I**do
pulus qui sedebat in tenebris et in eegide um
bre mortis: lux orta est eis. **S**ecūz est p̄sum
ptiōis ablatio. **T**ales. n. insipientes suam p
sectionez quam solus ostendūt apparenter: de
se incipiunt p̄sumere vel alios iudicant vitio
sos. **H**ec ē pestis mortifera fraternā lacerās
caritates: et spirituali letitia plenū ad accidiam
ducit. **H**ec tamen refrenatur p̄sideratis dese
ctibus respectue ad diuinas p̄fectionez. vnde
dicitur. Et timuerunt valde: quasi diceret: q
ip̄i videntes suaz insufficientiam et defectus in
claritate diuine p̄fectionis. Timuerunt valde
. i. timore reuerēte se humiliātes de se nihil p̄
sumētes. **T**ertū est diffidēte de dō redar
gu. **H**ec reddit hoīez maledictū et p̄tione
dei indignū ecclē. 2. **D**e dissolutis cordibus:
qm non credunt deo: et ideo non protegentur
ab eo. Et nota q quatuor causant diffidentia
scilicet peccati magnitudo: vel multitudo. **I**te
multitudo temptationuz: frequens casus: et ni
mia tristitia: hanc remouet incarnatio chrisi.
Et ideo angelus dixit. Nolite timere. q. dice
ret. Sēper fiduciam habeatis de deo: si merti
ta vestra precesserūt. vnde verisimile est q pa
ratus est iuuare eos qui volunt maliciā dese
rere et bonitatē adherere: **P**rouerbi. 12. Qui
bonus est: hauriet sibi gratiam a domino. vñ
de Aug. Gratia inquit dei nō potuit gratis
p̄mendari: q̄ vt ipse vnicus dei filius in se i
cōmitabilis manens indueret homines: et sp̄ez
dilectionis sue daret hominibus. Et ideo par
uulus natus est vt diligeretur: nō timcretur.
Quinta p̄clo est: cum maxime gaudendū
sit de bono cōmuni: qz diuinius est particula
ri. **I**ncarnatio xp̄i nobis maximū gaudium
contulit: qz per eaz non solū habemus summi
boni adptionē: sed etiam ois mali exclusionē
De primo Bernar. dicit. Illud est verum
et summum gaudium: quod de creatore et non
creatura concipitur: et quod cuqz possederis ne
mo tollet a te: cui comparata omnis aliūde iu
cunditas mors est: omnis sanitas doloris: et

quodcuqz
De se
tam: vite ga
pa. fas non
alis est vit
annuncio
in natiuita
sublimano
replet celu
et erulset
ecclēsie col
est vobis fa
inimicia m
tas mondi:
Hodie pp
esset natus
ane lucis et
vncione m
tem. Et d
probaten
addit ad d
tualem. vi
compuncti
die ac noct
nem. Et d
scitur chrisi
Tertia
nunciatio
Quorū
metis scil
Secu
non fante
petas: p
Quarta
Hec sunt
terroris r
supra. Sec
passione ch
tate erat i
nis inolu
clunatus in
inuentus
3
e
te
tūc celest
ra iustifi
Abi sum
Pan
ria incarn

quodcumq; aliud delectari possit molestū est.
Et de se dō Bernar. transisse de morte ad vitam: vite gaudiū duplicat. vnde dicit Leo papa. fas non est ibi locum esse tristitie: vbi naturalis est vite: et hoc est quod dicit. Ecce enim annuncio vobis gaudiū triplex. scilicet visitatiōis in natiuitate: redemptionis in resurrectione: sublimationis in ascensione. Ad agnum. scilicet quod replet celum et terram. Psal. Letentur celi et exultet terra. Quod erit omni populo: id est ecclesie colligende de omni populo: quod natus est vobis saluator. Bernar. Saluabit nos ab inimicis nostris: qui sunt carnis fomes: vantas mundi: mors corporis: violentia demōis: Hodie propter temporis congruentiam: quod huius esset natus in medio noctis: tū claritas meridiane lucis effulsit. Qui est christus. i. vinctus vinctione misericordie pro hominis fragilitate. Et dominus. i. pector contra hostis inprobabilitatem etc. In Bethleem ciuitate dauid addit ad designandum eius natiuitatem spiritualem. vnde si fueris Bethleem per cordis compunctionē: ut sint tibi lachryme tue panes die ac nocte: et si fueris iuda: per oris cōfessio/nem. Et domus dauid: per satisfactiōes: nascitur christus in te.

Sexta conclusio est: quod euangelista hanc annuntiatiōem confirmat per quatuor signa.

Quorū primum est humilitas. Quia inuenietis scilicet illum qui erat absconditus.

Secundū est simplicitas: quod infantem. i. non tantum: et tū dei verbū. **T**ertium paupertas: Pannis inuolutum: non sericis.

Quartū asperitas: quod positus in presepio. Hec sunt signa saluatoris. Sed sunt alia signa terroris christi venturi ad iudiciū. De quibus supra. Sed eade quatuor signa per gratiā in passione christi mutata sunt. Qui. n. in natiuitate erat infans: in passiōe fuit clamās. Hic pannis inuolutus: ibi vestibus nudatus. Hic reclinat in presepio: ibi affixus patibulo. Hic inuentus: ibi maliciose perditus.

Sexta consideratio.

Intra sextā considerationem: que est de laudis iucunditate cum dicit. Et subito facta est cum angelo multitudo milie celestis laudantium deū et dicentium. Gloria in altissimis deo: et in terra pax hominibus etc. Ubi sunt due conclusiones.

Prima conclusio est: quod angeli nuntiaturi mysteria incarnationis nihil perdidit de actu sui primij:

Ratio est: quod actus premij angelorum est in clara dei visione et fruitione: que ex missione angeli non perditur: cum deus ubique sit: imo ad aliqualem gloriā actualem angelorum est mitti. Sicut credo Gabrielem firmiter fuisse summe gloriatum: imo adhuc gloriari: quod tante legationis fuit nuncius. ut verbum incarnaretur: et quod salutem angelorum et hominum restaurationem procuraret. Et ideo prorupit in laudem: et ut vnius laus esset autentica: omnes cōsona voce cum ipso prormpebant in laudem. Unde Beda in glossa. Uno angelo euangelizante multitudo in consonam laudem prorupit: ut officium suum deo impendat: et nos instituat: ut laudantibus deū congratulemur. Et hoc est quod dicit: et subito facta est: id est repente cunctis: scilicet predicto angelo. Multitudo. Glossa iterlinearis. Ne parua videtur vnius angeli auctoritas: mittit militie celestis exercitus. vbi Beda. Bene angelorum exercitus militia vocatur: qui ducem milicie sequantur: qui contra malignos spiritus ad nostram tutelam exercitus ordinant angelorum laudantium: repetendo de beneficiis pro posse gratias actiones.

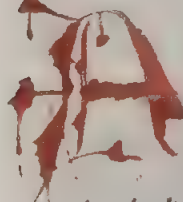
Secunda conclusio est: quod hec incarnatio bene dicta erat angelis et hominibus gloria maxima. Ratio est: quia pro gloria alicuius est cum beniuolentia demonstratur totius trinitatis. Sed hoc est factum hominibus et angelis: igitur etc. Ad aliorum patet minor probatur.

Et primo de hominibus. Nam pro gloria hominum erat: ne humana natura totaliter perderetur: cuius ruina prenta erat: quod factum fuisset sine christi incarnatione. Hoc etiam patet de angelis. Nam pro gloria angelorum erat: ut etiam eorum ruina ab eterno prenta repararetur: quod fieri non poterat: nisi per reparatorem illa natura humana que propter hoc fuerat creata ad salutem deduceretur. Et ideo angelus Gabriel istius sacramenti libenter fuit minister: ut dicitur in Luca. De isto dicitur ecclesia. Gloria domini: plenum est opus eius: scilicet incarnatio. Et bene plenum gloria domini dicitur: quia gloriā de restauratione in celo: et de redemptione facta in mundo: et de liberatione facta in inferno habet de populo incarnationis. Ysa. 40. Et reuelabit gloria dñi et videbit ois caro salutare dei. Sed quā gloria domini est: quod filio dei ad consortium nostre mortalitatis fuit assumptus: quod panniculis nostre paupertatis fuit obuolutus: quod cau-

Sermo

terium peccatorem in circuncisione suscepit: q̄ esuriuit: q̄ fatigatus fuit: q̄ conspuit: q̄ flagellari: crucifigi: et mori voluit. Dicitur q̄ in hoc opere plus potentie: sapientie: et bonitatis quam in omnibus alijs ostendit. Gloriosus enim fuit deo hominem assumere: quaz angelum creare: et pro homine mori: quam hominem in prima immortalitate conservare. Et ideo dicit Bernardus. Quanto se minorem facit dei filius in humilitate: tanto mihi carior. Et hoc est quod dicit. Dicentium: scilicet voce cordis et oris. Gloria in altissimis: scilicet in angelis qui sunt altissimi respectu aliarum creaturarum. Et in terra pax hominibus: non gloria: Sed pax hominibus. Bone voluntatis: Beda id est eis qui bona voluntate suscipiunt christum etc.

In secunda missa. Sermo de epla. xvj.

Apparuit be-

nignitas et humanitas saluatoris ad Titum secundo. Ad exhibendum beneficium benignitatis et clementie: non solum requiritur: Ut mens concitata in vltione: benigne detineatur: sed etiam offensis prestetur venia et eorumque supplicationes admittantur dicente Seneca: Quod clementia est lenitas superioris aduersus inferiorem in penis constituendus: Sed quia vi dicitur Jobelis secundo de saluatore. Quod benignus et misericors sit et prestabilis super malicia. Ideo ab indigentibus diligentissime est inuocandus. Unde apostolus hoc aduertens in presenti epistola dicit: Ad iam spe salui facti sumus per Christi incarnationem. Et volens nos ducere ad gratiarum actionem dicit. Apparuit benignitas etc.

Circa totum in vniuersale sunt septem conclusiones.

Prima conclusio est: q̄ nostra infirmitas est multum inualida ad statum gratie recuperandum. Nam in creatione hominis ostendit deus potentiam sapientiam et bonitatem suam. Potentiam: quia corpus de terra et animam de nibilo fecit. Sapientiam ostendit: quia iam desperatas naturas et substantias: corpus scilicet et animam. Federe: scilicet tam ami-

cabili copulauit bonitatem: quia hominima: gis dedit et maiora promisit. Posuit enim eum in loco deliciarum: in paradiso terrestri: ut operaretur et custodiret illum. Ut ex agricultura disceret: Quod sicut terra cultori: ita ipse creatori obedire deberet. Unde si in sua innocentia persistisset: de illo paradiso per merita ascensurus fuit ad celum empyreum. Sed heu quia homo a rectitudine sua deuiavit: corpus in terram rediit: Anima vero quinqz milibus annorum et amplius detenta est in limbo: et tota posteritas eius in hoc eriliu: est delecta: et per consequens natura inualida est ad recuperandum statum.

Secunda conclusio est: q̄ saluator cernens tam nobilem creaturam sic destitutam ex ordinatione sanctissime trinitatis: dignatus est ipsam reformare. Et ideo: cum deus noller naturam illam sic miseram relinquere: propter quaz cetera creauit: eam in infinitum dignius reparauit: cum multo amplius potentiam: sapientiam: et bonitatem suam erga nos declarauit. Potentiam quidem: quia in reparatione nostra terra ab omni morbida qualitate originalis seu actualis peccati virtute altissimi preseruata. id est de corpore virginis gloriose: et de purissimo sanguine eius purissimum corpus assumpsit: cut animam omnia scientem infudit. Sapientiam: quia in opere incarnationis preter naturalem vnionem in christo fuerunt due mirabiles et ineffabiles vniones. Diuinitas scilicet ad animam: et diuinitas ad carnem: que etiam morte interueniente separari non poterant: etiam anima et corpore abinuicem separatis. Bonitatem: quia sine meritis nostris ad miseriam ipsa beatitudo descendit: et defectus huiusmodi sustinuit: ex misericordia: non ex debito. Ratio est. Nam christus ad hoc assumpsit nostram naturam: ut in ea mereretur nobis vitam eternam: quam nobis abstulit per peccatum Adam. Sed tale meritum maxime consistit in tolerantia passionum et defectuum: quare etc. Et hoc est quod dicit. Qui saluos fecit nos. Ille scilicet qui est deus per naturam: et saluator per gratiam spe future salutis. Romanorum octauo. Spe salui facti sumus.

Tertia conclusio est: q̄ hec benignitas diuine misericordie multipliciter nobis apparuit.

Primo: quia suscepit nostram naturam: quia verbum caro factum est. Iohannis pri-

mo. T. S.
riam nostram
ego hominem
T. T. T.
terio
nostram.
nostris in
tauit pena
plina paci
docuit ig
ati paup
gratiam
De plen
nam. T.
riam eter
do parare
Apparuit
ruu mund
gnitas: id
nitas: id
secundo.
uatoris m
operatus
virginis
C. Quan
mereri p
pagnat de
Sic op
dit merer
bonitatem
um cuius
dicit glo
dei vita
pendium
gratia de
tam eter
cere: non
Et ideo er
deus sua
De. quin
nos vocau
sto Iesu m
quod dicit
mus nos
ceramus.
reconcilia
suam: id
enim est p
C. Quin
tam in car
culpe. D

mo. **C** Secundo: quia experiri voluit misericordiam nostram. Sapient. septimo. Sicut quidam et ego homo similis hominibus mortalibus.

Tercio: quia in suo sanguine lauit culpam nostram. Apocalypsis. Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. **C** Quarto: quia portauit penam nobis debitam. Ysaie. 53. Disciplina pacis nostre super eum. **C** Quinto: quia docuit ignorantiam nostram. Matthei. 5. Beati pauperes etc. **C** Sexto: quia attulit nobis gratiam suam diuinam. Iohannis primo: De plenitudine eius accepimus omnes gratiam.

C Septimo: quia preparauit nobis gloriam eternam. Iohannis decimoquarto. Vado parare vobis locum: et hoc est quod dicit. Apparuit benignitas etc. Quasi dicat. Apparuit mundo per carnem: nobis per fidei. Benignitas: id est magna eius misericordia. Et humanitas: id est magna eius clementia. Philipp. secundo. Et habitu inuentus ut homo: Saluatoris nostri dei: id est qui salutem nostram operatus est in medio terre: id est in corpore virginis gloriose per incarnationem.

C Quarta conclusio est. quod nullus potest sibi mereri primam gratiam ex condigno: quia repugnat dono gratie. Unde Roma. decimo. Si ex operibus iam non ex gratia. Item radix merendi est gratia et merces est cuiuslibet boni terminus. Qui ergo non habet principium cuiuslibet boni: non potest mereri. Et ideo dicit glossa super illud Roma. sexto. Gratia dei vita eterna. Posset inquit recte dicere stipendium iustitie vita eterna: sed maluit dicere gratia dei vita eterna: ut intelligeremus ad vitam eternam pro sua miseratione nos producere: non meritis nostris: scilicet de condigno. Et ideo ex parte nostra munus est. Ipse enim deus sua miseratione perficiet: hoc illud prime. **P**er. quinto. Deus autem omnis gratie: qui nos vocauit in eternam gloriam suam in Christo Iesu modicum passos perficiet. Et hoc est quod dicit. Non ex operibus iustitie que fecimus nos. Prius scilicet: quia nulla bona feceramus. Immo potius cum inimici essemus reconciliati sumus. Roma. quinto. Sed fin suam: id est sibi propriam misericordiam. Et enim est proprius misereri sicut dicit Grego.

C Quinta conclusio est: quod Christus per gratiam incarnationis contulit nobis remissionem culpe. Donatione gratie et aperitione ianue re-

gni celestis. Et hoc ostendit quantum ad sufficientiam: sed tantum predestinatis: quantum ad efficaciam. Unde Leo papa in quodam sermone dicit. Sicut enim Christus nullum sine reatu repperit: sic liberandis omnibus venit. Et hoc est verum quantum ad passionem exhibitam. unde Damas. dicit: quod ea que hominis sunt: super hominem agebat. Unde et actio Christi meritoria: quantumvis esset actio humana: potens tamen agebat in virtute diuina. Et ideo erat potens sufficienter super totam naturam. Et quod omnes homines sunt unus homo in natura communi. Inde est quod Christi actio: quo ad naturam se extendebat: et ad singulos se extendere poterat. Et hoc est quod dicit. Per lauerum regenerationis: id est per lotionem lauerum in contritione. Per quam spiritualiter regeneramur. Iohannis tertio: Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto: et renouationis: que fit per gratiam spiritus sancti nos renouantem vetustate contracta per culpam. Que renouatio fit effectue per eum licet formaliter a gratia.

C Sexta conclusio est: quod quando Christus in utero matris affectauit mori: vel etiam orauit patrem suum pro peccatoribus sicut pie posset credi: quod ille actus supposita unionem illius non ad verbum fuisset sufficiens pro redemptione hominis: si deus sic ordinasset: sicut dicit Bernardus: quod minima gutta sanguinis fuisse sufficiens ad redimendum hominem. Sed ex quo deus sic ordinauit: voluit Christum suum pati secundum scripturas. Ideo omnia bona opera ipsius profunt nobis ad redemptionem et meritum. Unde Augustinus dicit. Quod alius modus nostre liberationis fuit deo possibilis: sed nostre miserie conuenientior nullus fuit. Et hoc est quod dicit. Quem infudit in nos abunde: scilicet ad permanendum. Dicit abunde: tum propter magnitudinem acceptationis in merente: ratione diuine unionis ad diuinum suppositum. Tum propter multitudinem operationum et passionum que sustinuit. Tum etiam propter redundantem remissionem omnium peccatorum: et propter copiam virtutum. Iohannis secundo. Effundam de spiritu meo super omnem carnem: Per Iesum Christum saluatorem nostrum. quod d. ut nostras salutes persequimur. Per Iesum id est saluationem: per Christum id est virtutem cristianam gratie spiritus sancti.

Sermo

Septima conclusio est: q̄ talis gratia thirli-
cem effectus causat in nobis. **P**rimus est
iustificatio impij: Johannis. 3. Iustificati gra-
tis per gratiaz. Quod patet. Nam deus per
peccatum offenditur. Offensa autem tunc re-
mittitur: quando animus offensi pacat offen-
denti. Et ideo fm hoc peccatum nobis remit-
titur: quando animus offensi nobis pacatur.
Que quidem pax consistit in dilectione dei:
qua nos diligit. et quādo gratiam que est eius
effectus: nobis imprimit: que peccatum tol-
lit: et nos vita eterna dignos efficit. et ideo sic
per gratiam iustificamur. Et hoc est q̄ dicit.
De iustificati gratia ipsius: quia hec remissio
dicitur iustificatio: in q̄tum tollit delictū. et cō-
fert gratiam iustificantem. **S**ecūda est ado-
ptio: qua mediāte adoptamur in filios eterne
hereditatis. Nam adoptio est quedam actio
ad extra: includens in se extraneitatem natura-
lem: sed includit intraneitatem moralem: que
est quidam amorefficiens nos filios adopta-
tionis per gratie inhabitationem. Et hoc est
q̄ dicit. De heredes simus scilicet in presen-
ti: et per gratiam adoptionis. **T**ertius est:
q̄ habet nos de vita eterna certificare: q̄a ha-
bet in se rationem acceptationis. **P**sal. Gra-
tiam et gloriam dabit dominus: quia effectus
gratie requirit felicitatem glorie. Et hoc est q̄
dicit. Que eterne: hic scilicet fm spe: et si nō
dum fm rem. **R**o. 8. Heredes quidem dei
coheredes autem christi etc.

In secunda missa. Sermo de euangelio.

Pastores lo-
quebantur adinuicē etc.
Luce. 2°. Scdm q̄ dicit
Ber. Inuenisti plane sa-
pientiam: si prioris vite
peccata desleas. s. huius
seculi desideria parumpendas: si eternam bea-
titudinem toto desiderio concupiscas: si tibi ho-
rum singula sapiunt: prout sunt. vnde pasto-
res spiritualiter sapientes: audita reuelatione
angelorum circa dulcedinem verbi incarnati
vel in mente spiritualiter nati: in quo omnes
thesauri diuine sapientie sunt reconditi: attedi-
ati delectatione peccatorum: ac vanitate munda-
uorum in ardenti animo: more viri sapientis
cuius est factorum causam requirere: et futura

ex presentibus conicere: et res fm veritatem
estimare in ipso desiderio feruntur. Et ideo in
euangelio sunt tres considerationes.

Prima consideratio.
Ea prima consideratione: que
est de pastorum sollicita inquisitione
cum dicit. Pastores loquebant etc.

Sunt quinque conclusiones.

Prima conclusio est: q̄ exemplo pastorum
monemur: vt abijcientes omnes carnales af-
fectiones: in supernam ciuitatem mentis aci-
em dirigamus.

Secunda conclusio est: q̄ in ouili mentis
nostre locum pastoris tenet ratio. **N**ec mirum
cum rex dicatur: maxime cum bene ordinata
est super sensualitatem. Nam sicut rex solo in-
uita dissipat omne malum: alioquin non est
rex: sed tyrannus: Sic reuera ratio dicit pa-
stor: cum recte est ordinata: et per gratiam illu-
minata. Si autem prauitate corrupta est: iam
non est pastor: sed tyrannus. vnde in puer.
Rex qui sedet in solio iudicii etc.

Tertia p̄ est: q̄ glibet mediāte sapiētia cor-
dis dici potest pastor: respiciendo conditiones
pastoris: que sunt quinque. Nam pastoris est
intrare p̄ ostium in ouille: et vt cognoscat oves
suas: et q̄ educat eas: et q̄ pascat et saluet eas:
et q̄ congregat eas in vno ouili. Sic quilibet
dicitur pastor. **P**rimo si ratio per ostium. s.
christum: qui est ostium salutis per remissio-
nem peccatorum. et vite per abundantiam spi-
ritualium donorum: ingreditur studium san-
cte contemplationis: et cum ipse sit veritas: sic
viam aperit ad rationem intelligendum. Et
egreditur per exercitium bone operationis.
Et sic cum ipse sit iusticie: viam ostendit ad be-
ne operandum. **S**ecundo si ratio conuer-
tit se ad omnes cogitationes: et affectiones: et
operationes virium interiorum et exteriorum
sensuum: vt de omnibus se excutiat. vt sic co-
gnoscat quid agitur. et causam et intentionem
agendi: et omnia recte fiant. **T**ertio est cuz
recta ratio non solum malas et bonas affectio-
nes et cogitationes discernit: sed etiā interpre-
tatiua et operatiua: que interius cogitata sunt
vel proposita exterius educit. aliquando p̄ ver-
bum interpretatiue: aliquando per opus opa-
tiue. **Q**uarto vt pascat eas. Nam oves a
secunditate deficiunt: si pascua non habeant.
vt bita nō sunt eis p̄uenientia. Eodez mō cogi-
tationes et affectōes mētis non solum steriles

sed etiā deb-
pascuis nu-
ordinata:
fuis: tunc c-
da pascua:
ingredi et c-
tur ratio ac-
pfectos. E-
firmos. C-
horret me-
Tūc. n. v-
rante info-
pit a priori
bū credebā-
impossibile
rationis fid-
rationibus
riate: C-
gitationes
quandiu o-
sint multe
gantur cum
est vnus: p-
C-
pfectionis
tur: nunc ne-
ad opas: se-
ti: deliberat-
ceant et exp-
et sic ad op-
q̄ periculū
te p̄cipere:
Ratio hui-
iudiciū rai-
multa incer-
certis nō est
one precedē-
tio rationis:
ingitio et p-
electio est ap-
ipora et cella-
Cōfiliū: que
mul p̄ferend-
laribus ad h-
plures circū-
facile inueni-
cipuntur: B-
currit: p̄ h-
riol. equib-
faciendus: vel
Pastores lo-

sed etiā debiles sunt nisi sibi convenientibus pascuis nutriantur. Quā enim ratio non recte ordinata alibi q̄ debeat queri pascua ouibus suis: tunc deficiunt: non enī sunt alibi querēda pascua: nisi in sacra scriptura. Dicitur enī ingredi et egredi et pascua inuenire. Ingreditur ratio ad profunda sacre scripture, ut pascat pfectos. Egreditur ad planiora: ut pascat infirmos. Quinta est: ut recta ratio non abhorret mortificari: ut saluetur et uiuificetur. Tūc. n. uiuificatur cū fide per caritatem operante informatur. Ipsa. n. fides rationem eripit a priori uita: in qua rationibus naturalib⁹ tñ credebatur. vnde Beda. Nō natura reputat impossibile: deus facit possibile. Hanc uita rationis fides mortificat: cum iam non credat rationibus naturalibus: sed in pmutabili ueritate. Sexta est: cum ratio cognitiones: cogitationes: et affectiones: aggregat in vñ. Nā quandiu occupantur circa res temporales: cū sint multe et infinite disperguntur: sed cōgregantur cum ad querendū bonū eternū: quod est vnus: penitus retrahuntur.

Quarta p̄lo ē: q̄ qñ ratio recta proposito pfectionis ad spirituales pceptum inflammat: tunc non statim de suo p̄silio properare d̄z ad opus: sed cū illis qui in talibus sunt experti: deliberare d̄z: vtrum que inspirata sunt liceant et expediant et p̄ona sint dictis sanctorū et sic ad opus festinare. vel ita se absoluerē q̄ periculosus est tales inspirationes in mente p̄cipere: et ad effectus boni op̄is non p̄perare. Ratio huius potest esse. Nā electio sequitur iudiciū rationis de rebus agendis: in quib⁹ multa incertitudo inuenitur. In rebus autē incertis nō est iudiciū pferendū: absq̄ inquisitione p̄cedēte. Et ideo necessaria est inquisitione rationis ante iudiciū de eligendis. Et hī inquisitio d̄r p̄siliū: vnde in tertio etibi. d̄r. Nō electio est appetit⁹ p̄cōsiliati. vñ p̄siliū p̄prie sp̄orat collatōes inter plures habitū. vnde d̄r Cōsiliū: quasi p̄sidiū: eo q̄ multi p̄cedent ad si mul p̄ferendū. Nam in p̄iungentibus particulis ad hoc: q̄ aliquod certum inueniatur plures circūstācie occurrunt: que ab vno nō facile inueniuntur: sed a pluribus certius percipiuntur. Dum q̄ vnus nō p̄siderat alteri occurrat: p̄ hoc p̄sultatio fieri d̄z de futuris enētib⁹: quibus cognitīs dirigatur quis ad aliqd faciendū vel fugiendū. Et hoc est qd̄ dicit. Pastores loquebantur adinuicē: s. consulen

do quid agendū sit et reuelans: vbi glo. ibidē. Talis collatio pastoribus p̄gruebat: Cum habeant oues custodire: de partu eaz et agnorū necessitate debent nō inmerito p̄ferre: q̄ x̄p̄s agnum mansuetissimum audiunt de oue innocentissima natum esse.

Quinta p̄lo est: q̄ ad talem p̄fectionem p̄tra puenitur. Prīmū est sp̄ualis transitus ab hoc mundo. Nā dilectio dei nullū solum secū potest p̄pati: q̄ si sit: iam cessat. vñ Aug. Errat q̄ secum aliqd amat. Mō. n. potest aia simul terrenis affici et celestibus. Et ideo ad habendā p̄fectam dei amicitia: op̄z mundo et terrenis inimicari et abrenunciare. Iaco. p̄. Qui voluerit esse amicus huius seculi: inimicus dei p̄stinetur. vnde segtur. Trāseamus vsq̄ Betleē. s. relinquēdo mūdī vanitatē eundo ad sacre doctrine eruditōem. vnde d̄r. Usq̄ betleē: qd̄ interpretat domus panis: et signat sacra doctrinā: qua sp̄itualit̄ in eis reficiunt. vnde. Mō in solo pane uiuit homo et c. Mat. 4°. Verbus qd̄ p̄cedit de ore dei est p̄solatio: que puenit ex verbo p̄solatorio predicationis quo aia reficitur et p̄tra duritias laborū et obsequantiarum p̄missionibus eterne beatitudinis quas in eis inuenit recreatur. Secundum sp̄itualis cognitionis reformatio. Nā ratio nostra lippa facta est: et intellectus obscuratus p̄ peccatū: q̄ nō possumus p̄ nos ueritatē cognoscere. Ideo x̄p̄s incarnatus est: ut oia q̄ ad salutē nostram sunt necessaria nobis vbo et exēplo demonstraret. Hanc incarnationē et incarnati informationē respicientes oculo mentis illuminabantur. vnde sequitur: Et uideamus hoc verbū. s. patris. s. qd̄ factum est: scilicet caro: ut p̄ illū illuminemur: qd̄ d̄s. i. tota trinitas fecit: supple incarnari: et ostendit nobis glosa: ut qd̄ in deitate uideri non poterat sit nobis ostensus in carne. Tertium est prompta executio mandatorū dei. Nam mora est in periculo: quia morosa raro est meritoria nobis et deo accepta: q̄ excludit displicentiam sufficientē de peccatis propter uehementiaz dolorum in extremis. Etiam quia fit timore feruili pene: et raro timore filiali gratie: q̄ fm Augu. tales plus timent iudicem q̄ diligant. Et ideo festinandum est more pastorum: vnde dicitur. Et uenerunt festinantes: glosa id est ueniendi desiderio. Prouerbiorum. 22. Vidisti hominem velocem in operibus: scilicet coram regibus stabit.

Sermo

Secunda consideratio.

Quia secundaz considerationez: que est de certitudine in inuentioe. Luz dicitur. Et inuenerunt Mariā &c.

vbi sunt quatuor conclusiones.

Prima p̄lo est: q̄ x̄ps n̄sci voluit ex v̄rgine Mariā p̄pter quator. **P**rimo p̄pter m̄it̄ c̄ris patris dignitatez p̄seruandā. Nā cū x̄ps sit verus & naturalis dei filius nō fuit cōueniens: vt aliuz patres h̄ret: q̄s deum: ne dei paternitas trāfferetur ad aliū. **S**ecūdo p̄pter proprietatē: ipsius filij qui m̄it̄itur: qui quidē est verbum dei. Verbus absq̄ omni corruptione cordis p̄cipitur: quā imo conceptio p̄fecti verbi corruptionē non patitur: q̄ igitur caro sic fuit a verbo dei assumpta: vt esset caro verbi dei. Conueniens fuit q̄ etiam ipsa sine corruptione matris p̄ciperetur. **T**ertio p̄pter dignitatez humanitatis x̄pi: in q̄ locū p̄m̄ nō debuit h̄re: p̄ quem p̄m̄ mundi tollebat. Jo. p̄. Ecce agnus dī &c. Nō poterat esse q̄ in nā iam corrupta ex cōcubitu caro nasceretur sine infectioe originalis p̄ci: vñ Aug. Solus nuptialis cōcubitus i matrimonio Mariē & Joseph nō fuit: q̄ in carne peccati fieri non poterat sine vlla carnis p̄cupiscentia: que accidit ex peccato: sine qua p̄cipi voluit: qui futurus erat sine peccato. **Q**uarto: p̄pter ipsuz finez incarnationis x̄pi: qui ad hoc fuit vt hoies renascerentur in filios dei. Non ex voluntate carnis: nec ex voluntate viri: s̄ ex deo nati sunt: Cū itus rei exēpluz apparere debuit in ipsa p̄ceptioe x̄pi. vnde Augu. dicit. Sporitebat caput nostruz insigni miraculo s̄m corpus n̄sci & virgine. Vt significaret sua mēbra de virgine & celsa s̄m sp̄m nascitura. vnde dicit. Et inuenerunt Mariā & Joseph & infantē posituz in presepio: Inuenerūt inq̄s: q̄ ois qui querit inuenit ip̄z. s̄ iuxta Mariā dignificatā p̄ virtutem virginitatis: & Joseph. Nā Mariā interpretatur amara mare: & Joseph augmentatio: Qui ergo vult inuenire Iesuz: querat ipsum amaritudine p̄niet in p̄fectuz virtutū: & sic inueniet ipsum infantem positū in presepio: in si znum q̄ ipse nunc factus est abus hominū cum prius factus esset abus angeloz: vel dic al. tcr. q. d. Trāseuntes figdez de mūdāna cōuersatione ad sc̄ritatem eccl̄ie in qua est spiritu alis refectio: que signatur p̄ Bethleem. Inuenerunt Mariā. i. eccl̄ie pulchritudinē: & tāq̄ sponsuz eius Joseph. i. cetuz sanctorū ma-

gistroum & dei humilem aduentum scripture paginis insertuz: tanq̄ in presepio reclinatū. **S**ecunda p̄lo est: q̄ quatuor demonstrāt spirituale natiuitatē in aia deuota. **P**rimū est infusio luminis spiritualis: q̄ intelligitur p̄ Mariā: que etiaz interpretatur illuminatrix: Natura. n. luminis est vt res pulchra: quāto plus illuminatur: tāto plus decoratur: & res turpis ecōuerso. Nā cū peccata de sui natura sint turpissima: quantopius noticia aie clarificatur tanto plus turpitudine p̄ciōz percipitur. Et vltorius natura lucis est: vt illa que in tenebris apparent pulchra: faciat apparere turpia: Sic lux sp̄ualis: qua aia illustratur facit peccata abominari: que in tenebris passionū apparebāt pulchra. Unde sic vita Mariē facit vitā cōez turpez. **S**ecunduz est virtualium augmentatio. Unde Joseph augmentū interpretatur. Hoc. n. s̄it p̄ grāte assistentiam: que h̄z aiam secundare. Nā sicut terra est sterilis nisi irigitur aqua. Ita aia nostra est sterilis: nisi roretur gratia. Quicqd. n. agit aia sine gratia: totuz ē infructuosuz ad vitam eternā. Nā autem h̄z gratiam ita est secunda: q̄ singula eius opera meritoria: sunt p̄digna vitā eterna. **T**ertū est puritas innocētie & corruptiois. Talis. n. meretur sollicitudinez angeloz. Magna est enī angeloz cura: & circa innocentes diligētia: q̄ p̄ ipsos restaurāda est eoz ruina. Unde h̄z circa oēs angeli h̄nt p̄missum offm̄. Tñ circa innocentes h̄nt strictuz p̄ceptuz. Psal. Angelis suis mandauit de te &c. Ne forte offendas &c. Nō offendere pedem ad lapidem: est nunq̄ corde vel opere facere p̄tra x̄pi voluntatez: q̄ p̄niet ad innocentes: q̄ innocentia ē puritas animi: oēs iniurie illationē abhōnēs nec solum abhōnet alij inferre iniurias: s̄ si fuit ēt in alio: igitur multo fortius in seipso oēs culpā s̄m Augu. Unde infans dī innocens simplicitas vel simplex innocentia nemini nocēs. **Q**uartū est aspectus vite: que p̄trariatur sensualitati ipsam subiiciendo rationi: q̄ per sensualitatem impeditur merituz: & homo etiam p̄eam sequitur delectatiōes corporales. Sed per talē asperitatem homo in vita spirituali p̄mouetur: q̄ maxime p̄ eam sensualitas restrigitur. Unde dicitur. P̄posituz in p̄sepio: non in reclinatorio aureo: sicut Salomon: sed in p̄sepio asperitatis. vñ dicitur. Videntes hec. s̄. predicta signa x̄pi incarnationis cognouerūt cognitione intellectuali: de verbo in m̄te sp̄i-

ritualiter n̄
ab angelis
cognouerūt
filio dei esse
roboe: & si
uenerunt a
Tertia
tione inue
possibilia:
Tales. n.
lia quibus
gationē na
reuerēcie &
nus ex hoc
nam facultas
Nā quon
ticia in men
mente m̄it̄
nationis q̄
fram facul
tem p̄m̄us
de dicitur.
Blosa Be
de his que
ta attestatiōe
nēda p̄tes
ribus. n. Al
ad dei reue
Q̄ quarta
bus mirac
Talia. n. s̄
nis & dīne
P̄ prima
et nullo op
tate. Unde
bi coeterno
dicit: nec ali
dus est quā
tatur natura
deficiat nō po
sus de priuā
s̄i ara patriā
eandem arte n
prius fuerant
suetudinem.
tura: que et
& confirmat
sed lex v̄nū
buat m̄it̄
a v̄nū p̄uē
lor: & hoc est

ritualiter nato vel incarnato qđ dictū erat illis ab angelo. **Slđ.** Videntes carnem exterius cognouerunt p̄ fidez interius. De verbo. i. **Slđ.** filio dei esse dictū. Qđ dictū erat illis de puero hoc: et sic p̄ cognitionem humanitatis perueniunt ad cognitionem deitatis.

Tertia p̄do est: qđ aliqui curiose naturali ratione inuestigantes opa dei vel fidei putāt impossibilia: eius potentias quoq; ignorantes.

Tales. n. nolunt credere nisi videant mirabilia quibus visis credunt: deponentes inuestigationē naturalez: cum quadañ tñ admiratiōe reuerētie et nō dubitatis. Causata n̄hilominus et hoc: qđ inconfecta et rara et sup̄ humanam facultatez: et potest etiam esse ratio talis.

M̄m quotienscumq; transcendentius rex noticia in memoria venerit: toties renouatur in mente miraculū.

Cuz igitur opa xp̄i taz incarnationis qđ passionis sint transcendentia nōstram facultatem et offendētia diuinā bonitatem potius vertebāt eos in admirationez. unde dicitur. Et oēs qui audiebāt mirati sunt.

Glosa Bede. s. de mysterio incarnationis: et de his que dicta erant a pastoribus et c. i. de tāta attestatiōe pastoz. unde Ambro. **Nō p̄tē** nēda putes quasi villia verba pastoz. **Al** pastoribus. n. **M̄ria** fidez collegit: et populus dei ad dei reuelationem congregatur.

Quarta p̄do est: qđ homo de talibus operibus miraculosis a deo factis debz esse grauius Talia. n. speciliores hñt p̄ditiones admirationis et diuine collaudatiōis: et sunt tres p̄ditiones.

Prima est: qđ transcendunt naturam: qđ ex nullo operatur et absq; conatu: s; sola voluntate. Unde Aug. xi. confessionum. Verbo tñ bi coeterno dicis oia que dicis: et fit quicquid dicis: nec aliter qđ dicendo facis.

Secundus est: quia transcendunt artes. Ars enīz imitatur naturam: a qua enim natura simpliciter deficit nō potest ars opari. Sicut qđ fiat regresus de priuatione ad habitū. Sed qđ cuz xp̄s sit ars patris: que omnes naturas condidit: eadem arte naturas reformat: et perfectius qđ prius fuerant create.

Tertium ppter consuetudinem. **Consuetudo** enim est: quasi ex natura: que ex longitudine temporis acquiritur et confirmatur. Ita vt quasi natura videatur: sed lex diuina remouet consuetudinem cuz illa bitur menti: vt vitiosus per legem dei subito a vitijs pueratur ad virtutes: vt pater **Slđ** paulo: et hoc est magnum miraculum huiusmodi

consuetudinez malaz tollere. **M̄s** enim confideratis: consurgit mens humana in admirationem et ad gratiarum actionem: et ad diuini nominis laudationez. Unde dicitur. **M̄ria** autem: quia tempus tacendi: et tempus loquēdi discutiendo omnium factorum possibilem in diuina potentia admiratione. **Conservabat** omnia verba hec et c. **Slđ.** optima disciplina **M̄ria**: que audita conservabat: et conseruata in corde suo frequenter ruminabat. Et reuerfi sunt pastores a contemplatione creatoris ad coram sui gregis per exercitium actionis glorificantes et laudantes deum corde: ore: et opere. In omnibus que audi. ab ange. Et viderant proprijs oculis: sicut dictum est ad illos ab angelis et c.

In die natiuitatis in summa missa.

in p̄cipio

erat verbus. **Joh. p̄.** Diligenter circa materiā natiuitatis xp̄i triplex nobis occurrit natiuitas.

Prima qua nascitur eternali a patre. **Et ceteris.** **Ego** ex ore altissimi p̄dij

Secunda est: qua nascitur corporaliter ex virgine. **Ysa. 7º.** Ecce virgo concipiet: **Tertia est:** que nascitur spiritualiter per gratias in deuota mente.

Prima est a nobis desideranda: qđ ex eius visioe beati erimus. **Secunda celebranda:** qđ per illam sumus visitati in terris.

Tertia ē a nobis officiose p̄sequenda: qđ in nobis nascit: s; qđ vtraq; est incōprehensibilis nullus intellectus creatus ex puris naturalibus potest contingere ad cognoscenduz

haz natiuitatum sacramentum. Et ideo dicit **Leo papa.** Qđ non soluz ad diuinaz: s; enaz ad humanaz generationē pertinet illud p̄phetium. s. generationem eius quis enarrabit?

Johānes igitur volens loqui de vtriusq; natiuitatis emanationē verba p̄fundissima et vires humane mentis quodāmodo excedētia p̄fert: qui vt ait **Eriso.** Totū humanitatis ingenia transcendens illuc acie mēis direxit: quo vir angelica creatura attingere pōt.

Ideo enīz aqle cōparatur: qđ oculo intellectus etermi solis claritatez inarcessibilēz acutius qđ ceteri euangeliste intuetur: vt p̄ in euāgelio. d. In p̄ncipio et c. vbi sunt aliqua consideranda.

Sermo

C Primum principale.
Circa primum ubi agitur de eterna emanatione: cum dicitur. In primo: ibi occurrunt sex conclusiones.

Prima conclusio est: quod in diuinis est emanatio et generatio personalis filij a patre. In quo distinguit nouum testamentum a veteri: in quo non fit aperta mentio de emanatione personarum. Nouum autem loquitur de filio: siue quantum ad diuinitatem: siue quantum ad humanitatem. **I**n quantum ad diuinitatem pertinet. in hijs verbis quatuor tanguntur. **P**rimum est: quod est patri substantialis: cum dicitur esse in patre. In principio est verbum. Omne. n. quod est in principio: patri substantiale est. **S**ecundum est: in ter ipsos est distinctio personalis: cum dicitur Verbum est apud deum. **T**ertium est ipso rum in essentia: in natura verissima unitas: que nec partes rationis: nec diffinitionis. s. genus et differentiam admittit. quod notatur cum dicitur Deus erat verbum. i. ratio. **R**ationis. n. non est ratio. **Q**uartum est filij a patre coeternitas. **P**ater ergo in hijs emanatio personalis verbi a patre. **N**ota quod ly inest dei et diuinorum omnium in quantum diuina sunt: inesse et intinui esse. unde Augustinus. Intus erat: et ego foris. **P**ater etiam in potentius aie: que quanto diuiniore et perfectiores sunt: tanto intimiores. **S**ecundum notabile est: quod potius dicitur in principio quam a principio. **E**t hoc propter aliquas rationes. **P**rima est: quod verbum siue ars manet in artifice: quantum foris. **S**ecunda est. **N**az diuinorum proprium est inesse et intinui esse. **T**ertia est: quod sic est in principio natus a patre: quod nihilominus semper nascit. **Q**uarta quod ratio rationis est accipere res ipsas in suis principijs. **Q**uinta est. quod verbum ipsum exemplar rerum creaturarum non est quid extra. ad quod deus respicit: sicut apud nos. **S**exta quod ly. a: notat causam efficientem vel causam proprietatem. **I**n sapientiam nam causam finalis. **D**eus autem quantum ad res rerum omnium creaturarum tam causa effectiua quam finalis: magis tamen verius per se et proprie est causa finalis: tum quod finis est causa per in causando: tum quod efficiens non agit nisi per intentionem finis: et motum a fine et propter finem. **E**t sic per consequens est mouens motum et in causando: quod deo proprie non puenit. **D**icit ergo in principio: ubi circa emanationem quatuor occurrunt. **P**rimo unitas in

essentia: quod in principio est verbum. unde Augustinus. **P**ater est primum: non de principio. **F**ilius autem principium est de principio. In principio igitur est verbum. i. in patre idem existens cum eo essentialiter. **J**oh. 10. Ego et pater vnus sumus. **S**ecundo aietas in principio: quod verbum est apud deum. **T**ertio equalitas in maiestate: quod deus est verbum. unde Anselmus. **D**eus est quo magis cogitari non potest. **I**gitur verbum in maiestate est equale patri. **Q**uarto coeternitas in etate: quod filius patri est coeternus. **H**oc igitur erat in principio apud deum. **P**ater. n. est eternus. **S**i igitur filius ei non esset coeternus: tunc non esset in principio apud patrem: habita verborum expositione in comparatione ad patrem. **P**otest etiam exponi in comparatione ad creaturam: quam fecit in principio. **I**gitur est quadruplex primitas. **P**rima est existentie: quod in principio erat verbum. **S**ecunda est socialis assistentie: quod verbum est apud deum. **T**ertia est simplicitas essentie: quod deus erat verbum. **Q**uarta lucide euidentie: quod hoc est in principio apud deum. **N**ota etiam quod hanc moraliter docemur: quod primum omnis creature intentionis et actionis deus esse deus: quod in principio erat deus et deus erat verbum. **I**tem etiam vis scire de omni actione tua interiori et exteriori: vnde fit diuina vel non: et vnde deus ipsam operetur in te: et per ipsum sit facta vide si finis intentionis tue est deus. **N**on si sic actio tua est diuina: quod principium finis idem est deus. **A**dhuc docemur quod opus nostrum debet esse rationale: et finem dictamen et ordinem rationis principiantis operis ideo ait. In principio erat verbum: quod est ratio. **R**o. 12. **R**ationabile obsequium vestrum. **E**t Dionysius. de di. no. dixit. quod bonum hominis est per rationem esse. **A**dhuc autem quod est preter rationem. **E**t per metha. dicitur. quod hominum genus arte et ratione viuunt. **E**t hoc est quod in psal. dicitur. **A**dhuc dicunt quis ostendit nobis bona? **E**t respondetur. **S**ignatum est super nos lumen et c. **Q**uasi dicat. **R**atio que nobis de vultu dei imprimatur: ipsa est que ostendit nobis bona. **B**onum enim illud: quod finem rationem fit: recte et bene fit: et bonum est: et de vultu dei preedit finem illud psal. **D**e vultu tuo iudicium meum predeat. **E**t Augustinus. de libe. ar. docet. quod omnis lex hoc ipso iusta est et bona: quod de vultu dei procedit. **A**dhuc vero et iusta si abinde non preedit. **S**ecunda conclusio est: quod quod omnis effectus verius esse habet et nobilius in sola causa prima: quod in illa habet

esse absolute
cause: tamen
babere esse
onum loque
alunde: qu
teris in fac
summe viu
quodis agi
am spem.
hoc. **N**on
soli? primum
tur quod licet
cantur siue
a natura: si
deo solo hab
lis linere sic
Sequitur qu
natura: siue
preedit nec
sunt facta.
coeterno di
nec aliter
Ex ipso et p
Tertia
tibus. **P**ec
vnde non su
dicat. **S**ine
Augustinus. **A**dhuc
ctus: sed de
coiter finem
nec tamen
ly peccatum
men quo a
Peccatum
unt. **P**ec
eo: quod omne
Esse autem
de occ. vir.
nihil: cum de
re: quod deus
deo ly peccatum
us tamen p
per aliquid
reddere volu
ordinatum su
a iustis: et in
propter eger
tionem rectos
Item siue
mole actiones
voluntatis

esse absolute et simpliciter. Ideo licet plures sint cause: tamen a nulla aliarum causarum effectus habet esse: nisi a solo deo. unde Aug. p. p. p. f. onum loquens de deo ait. Nulla vena trahit aliunde: quia esse et vivere currat in nos: preterquam tu facis nos domine: quia summe esse et summe vivere es. Ratio est: quia vnum quodque agit sibi simile: nec quicquam agit ultra suam speciem. Omne autem circa deum est ens hoc vel hoc. Non autem ens: aut absolute esse. sed hoc est soli prime cause: qui deus est. Relinquitur igitur quod licet a causis alijs secundis res alie producantur siue fiant: omnia tamen et singula siue a natura: siue ab arte producta immediate ab ipso deo solo habent esse suum: quod sunt: ut sit ordo talis littere sic. Omnia per ipsum facta sunt.

Sequitur quod omnem actionem et in omnibus: siue in natura: siue in arte: in essendo et cognoscendo preedit necessario generatio filij: ita quod ipsa omnia sunt facta. unde Aug. li. p. f. dicit. Verbo coeterno dicis quicquid dicis. et sic quod dicis: nec aliter quam verbo facis. Romanorum. xi. Ex ipso et per ipsum.

Tertia prolo est: quod ipse omnia: quod distribuit per entibus. Peccata vero et vicia mala non sunt entia unde non sunt facta per ipsum: sed sine ipso. unde dicit. Sine ipso factus est nihil. i. peccatum. unde Aug. Mala. n. non sunt facta: quod non sunt effectus: sed defectus alicuius esse. unde verbum hoc coiter sit indeficiens primum: quod nulli actui deest: nec tamen ex hoc sequitur: quod deus sit causa peccati: quod peccatum quo ad substantiam actus sit a deo: non tamen quo ad deformitatem: vel aliter secundum Aug. Peccatum nihil est: et homines cum peccant nihil fiunt. Peccatum igitur in quantum est nihil sit sine eo: quod omne factum a quocumque sine eo est nihil. Esse autem omne et omnium: a deo est solo. Ansel. de p. vir. arguit contra dicens. Si peccatum est nihil: cum de nihilo nemo debeat puniri. Quia reus peccati deus punit hominem pro peccato. Respondeo hoc peccatum nihil sit: nisi carentia iustitie. Deus tamen punit peccatores non pro nihilo: sed propter aliquid: quod debiti honore sibi quem sponte reddere voluerunt: ab iniustis erigit. Et ne de ordinatum sit aliquid in regno dei: eos separat a iustis: et in ordine perpetui disponit. Nec ille propter gentiam igitur debiti honore et observantia recti ordinis: deus iuste punit peccatores. Item sine ipso factum est nihil. Igitur factum et alie male actiones sunt a deo dicendo. Cum peccatum sit voluntarius defectus a summa essentia secundum Au-

gustinum sit privatio. Nota tamen quod illud sine quod factum est nihil: aliter potest exponi. scilicet quod nihil factum est a deo sine ratione: sapientia et intellectu. Psal. Omnia in sapientia fecisti: vel sine ipso factum est nihil: quod rationes rerum in deo eterne sunt et esse omnium quod in rebus facta sunt. Nihil. n. sit visibiliter aut sensibiliter: quod non de interiori: inuisibiliter atque intellectuali aula summi impatoris aut iubeat: aut permittatur: ut ait Aug. 3. de trinitate capitulo quarto.

Quarta prolo est: quod quod omnis creatura in verbo eterno hoc esse virtualiter: et quasi necessitate subiecta: Ideo etiam dicitur in eo vivere. unde Aug. 4. de tri. dicit. In his quodque que per ipsum facta sunt: corpus quod vita non est: per ipsum non fieret: nisi in alio antequam fieret: vita esset. Ratio huius est. Nam vivens dicitur sine viuum esse: quod ex seipso vel a principio intra et in ipso movetur. Quod autem non movetur nisi ab aliquo extra viuum non est: necesse dicitur. Ex quo patet quod proprie non vivit omne quod efficiens ante se est: et supra se sine fine: extra se vel aliud a se. Tale autem est omne creatum solus deus: utpote finis ultimus et movens primum: vivit et vita est. unde dicit. Quod factum est in ipso: vita erat. unde Aug. super gen. Quod factum est in ipso creatore: vita erat: ipsa vita, utique creatrix essentia. Prima est quod omnia dicitur: in deo esse ab eterno. et ita res antequam esset in sua natura: erat in scientia divina: nec aliter novit deus res factas: quam cognoscere eas futuras. Et ideo omnia dicuntur esse in ipso vita. Secunda est quod tam presentia: quam presentia: quam futura dicuntur deo presentia: quod deo nihil preterit vel futurum est: sed omnia sunt ei presentia. Et hoc: quod quadam ineffabili cognoscere sue sapientie in eo sunt. Tertia est: quod omnia dicantur deo presentia: quod sunt in eius cognitione et scientia: et scientia dei sit idem quod essentia eius: non tamen omnia dicuntur esse in divina essentia: ne intelligantur esse eiusdem essentie cum deo. Quarta est quod non omne quod est ex deo: est de ipso: quod celum est ex ipso sed non de ipso: quod non est de natura. sed omne quod de ipso est: est ex ipso: et non ex ipso. unde filius est ex patre. Quod factum est in ipso: vita erat quod sicut archa que est in mente artificis: est vita in eo particulariter: quod agens cognitionem particulari. Sic omne quod est factum: est in deo vita. unde Aug. 6. de tri. Verbum est ars patris plena omnium rationum viventium. Nota moraliter quod sicut opus virtutis semper est: et sit in

Sermo

virtute. **N**emo. n. extra iustitiaz operatur: sic opus diuinum et bonum: nullus operatur nisi in deo. vnde Job. 15. dicitur. Sicut palmes non potest facere fructus: nisi maserit in rube: Sic nec vos etc. Si vis ergo scire si opus tuum sit opus virtutis et diuinum. vide si factum sit in deo. Tunc in deo factus est: si sis in caritate. Job. 10. Qui manet in caritate in deo manet. etc.

Secundo vis scire si opus tuum sit in deo: vide si opus tuum sit viuum. Nam dicitur: Quod factus est in ipso vita erat: viuum autem opus est: quod extra deum et preter deum non habet modos nec finem.

Tertio vis scire si opus tuum sit in deo: vide si opus tuum sit in vita tua. Eccli. 4. Pro iustitia agonizare pro anima tua: et visus ad mortem certa pro iustitia. philip. 1. Adhibere viuere christus est: volo dicere: si vis iuste agere et bene viuere: hoc sit tibi vita tua. i. sit tibi carius et dulcius vita tua: secundum illud: Visus ad mortem certa pro iustitia. q. si sic: opus est in deo diuinum et iustum secundum hoc exponitur illud. Tollite iugum meum super vos. Iugum dei super se tollit: qui mandatum dei plus diligit quam seipsum: secundum illud. Abneget semetipsum. Hinc est quod sancti martyres potius elegerunt vias suas relinquere amore dei: quam iustitiam. vnde dicit. Quod factum est in ipso. i. ois virtualis perfectio quam nobis in vita sua exemplificauit. Vita erat. Ducet nos in vitam eternam: nam per imitationem: quod autem sequitur. Vita erat lux hominum. Adoratur vult dicere: quod talis vita edificat et illuminat. primum plus quam verba. vnde Adar. 5. Videat opera vestra bona etc. vnde Ihero. Plus intelligit quod oculis videt quam quod aure percipit.

Quinta ratio est: quod dicitur lux secundum diuinam naturam et humanam naturam essentialiter et proprie illustrans: non tamen interioris per inspirationem: sed exterioris in doctrina: in factis: et puerfatione. Jobis. 1. Deus lux est: et tenebre in eo non sunt velle: excludens ex se omnes rationes tenebrarum: Et ideo dicitur lux vera: quod in se mixta. vnde glossa ibidem dicit. Deus lux est: quod igitur vult habere societatem cum luce: pellat tenebras peccatorum: quod tenebre cum luce societatem habere non possunt vnde dicitur. Lux in tenebris lucet: lux deus est: et omne quod diuinum est et perfectum: tenebre omne quod creatum est. Lux ergo. i. perfectio diuina lucet in tenebris. Sed tenebre eius non apprehenderunt: ut sit proprie illuminato actus heredis actiones dei: que est creatio: gubernatio: vel sic. Lux in tenebris lucet. i. in creaturis: quod habent aliquam opacitatem. vnde Dionysius. Im

possibile est nobis aliter lucere diuinum radium nisi varietate velaminum circumuolantius. Sic enim ignis in spera sua non lucet: sed secundum doctores lucet in materia aliena: puta in terre carbonem: vel sic. Lux in tenebris lucet: quod sicut malum semper in bono nec videtur: nec cognoscitur: nec lucet nisi in semper bono: sic quod falsum est non cognoscitur: nisi in veritate. Lux in tenebris lucet: et tenebre eas non apprehenderunt. Nihil enim est purum malum: nec purum falsum: nulla enim falsa doctrina est: que non aliqua vera intermiscetur: secundum Bedam. Adhuc autem moraliter: lux in tenebris lucet: quod virtus lucet et apparet in diuersis et oppositis. Prime corin. 2. virtus in infirmis mutatur perficitur. Psalm. Ignem me examinasti. Grego. Qualis vnusquisque apud se lateat: illata per tuncia probat. Et ut idem ait. Quarto. n. quisque nobis aduersatur: tanto maior in nobis virtus apparet. Patientia. s. amor dei sunt domestici nostri. Psalm. Libabis nos pane lactis. Boni. n. viri abantur et probantur et delectantur in aduersis: que per lachrymas ostenduntur. vnde 2. cor. 1. Beati qui persecutionem patientur: non dicunt patientur: aut passi sunt. Patientia. n. lucet dum actu quod patitur. vnde Aug. Lamentor fuit Job in doloribus: quod Adam in nemoribus. Ille victus est in delictis. Ille vicit in penis. vnde dicitur. Lux in tenebris lucet. q. d. quod ipse solus et illucet hijs qui sustinent aduersa. Psalm. Iuxta est dominus hijs qui tribulati sunt corde. Et tenebre etiam in eo. quod non sunt digne etc. Sep. n. remuneratur supra dignum: et punit citra condignum.

Sexta ratio est: quod lux diuina veritas per se non indigeat confirmatione facta per testimonium: quod si se firmissima est: tamen per dubium intellectus creati indiget testimonio confirmatione. Nam dubium erat ab seoditum: et per vocem manifestandum. vnde Aug. Quia filius sic erat homo: ut lateret in illo deus: Adhuc est magnus homo: per cuius testimonium inuenit plus quam homo. Ille homo missus a deo erat Iohes: quod ipse erat illustratus diuina illuminatione: ob quam eas possit et credi a iudeis Adhuc est Ideo et bene de lux verbi: et lucerna ardens: de quo extra ponit. Nam sicut in mote irradiato: cognoscitur quod sol sit ortus. Sic Iohes: ut antecederet prius irradiatus: lumine excepit: ut oculis nostris nuntiaret. Ratio etiam esse potest: quod de deo nemo pueniunt dare potest testimonium: nisi fuerit deus cum illo per gratiam. Iohes ergo in quo est gratia testimonium perhibet de christo deo. vnde Aug.

dicta q. Job
testimonium:
cit. Iuxta h
ponit boies
boies facili
dendo: vel i
testimonium
to angelum
ipso esse i
Quo potest
vnde I. rilo.
liquo humi
M. n. q. ei
men erat J
dicta glo. et
testimonium
Act. 4. di.
um possidet
monium: q. a
S. Iohes
ad verbum.
fert. n. lux a
fuit qda res
recepta i p
fz sua dicit
di lumen: v
I. rilo. Qui
carnes indu
q. r. a nego
gnitate: q. p
ad illumina
phibere d
tationem mi
q. in gbus
no: q. nihil
bus ad offic
q. illuminat
iux. vnde Cr
te esse eni
m. phibe.
I. rilo. Q
neue
vnde
C. I. rilo. q
nebra p
di. cap. 5.
festant. Et
de rone l
festant: d
nt. tam a r
q. ci de rone

dicat q. Jobes de xpo q est ds non posset ferre testimoniu: nisi esset missus a deo: et h est qd dicitur, fuit ho missus a deo: vñ Criso. dicit: q. id pconit hoiez misit: vt cognita audieret voces. hoies facilius. s. q audiebāt aduenterēt. s. credendo: vel id ait ho: ne crederet eē angelus ob testimoniu pphie de ipo dicētis. Ecce ego mitto angelū meū. Math. 3. Qd ait saluator de ipo esse itelligēdus: q missus est a deo. Aug. Quo ponit de do dicē vey: nisi missus a do? vñ Criso. Cū audis qm a do missus nihil d reliquo humanū cē existima cor q dicunt ab illo. Mo. n. q eius erat dixit: s. q mittētis. Cui no men erat Jobes: nō ab hoie iposuit: s. a deo dicit glo. et ab angelo nuntiātū. Hic venit in testimoniu. Hic signatū ait i testimoniu. Maz Al. 4. dī. Huc. i. xpo oēs pphie: testimoniu pphibēt: id ait. Hic venit i tel. non ad testimoniu: qz alij pphie qsi a remotis testificati sūt. S. Jobes ex pphico demonstratū: sicut vox ad verbū. De lumie. i. de xpo incarnato. Disfert. n. lux a lumie: lux. n. est vt forma lumiofi suae qdā res i se absoluta: lumē vō dī influētia recepta i spicuo. vñ p appropriationē fili: dī hz suā dīnitatē dī lux. Inq. tūz vō incarnatus dī lumē: vtrūqz tū puenit filio incarnato. vnde Criso. Quia ipse ihabuit lucē iaccessibile: id carnes induit: et vni pferuoz cessu testimoniu qz iā negociabat ad hoiez salutē: nō ad suā dignitatē: tpp dubiū alioz: et hz Aug. ptebat ad illuminati hoiez: qz sūt Jobes testimoniu pphibere d luie: vt oēs crederēt p illū: quo ad i tēctionē mittētis: q oēs vult saluos fieri: s. alij qm in gbulda finis frustret p defectū recipiētis: qz nihil obmūtēbat d ptingētibz et pūctibus ad officiū suū. Mō erat ille lux. s. cēntia: q illuminat oēs hoiez: s. erat illuminatū participatiue. vñ Criso. dicit. Qd Jobes negās salutē esse oñdit incōparabilitatē illi: cui testimoniu pphibet.

Scōz principale.

Crea scōz vbi agit de tpali incarnatio ne verbi: cum dicitur. Erat lux vera vbi occurrunt sex conclusiones.

C Prima p est: q ois lux alia a deo: aliq te nebra pmisset. Rō est. Nā lux a manifestādo dī. eph. 5. Qia inq q agunt a lumie manifestant. Et q apparet q tñ vñquodqz fortit de rōne luminis: qstuz picipat de rōne manifestatiōis: et qstuz de rōne occultatiōis admitit: tātuz a rōne luminis officit. Itelligēdum tñ qz ai de rōne lucis sit manifestatio: bec q qdru

pliciter variat. Maz quedā est lux que manifestat se p: et alia alteri: s. nec se: nec alia manifestat sibi ipsi: vt sol: q tātuz hz de tenebra mutū qstuz sibi ipsi: et alioz occultationē hz ad seipsā. Est lux alia cui manifestat alia: et ipsa alteri: s. nō ipsa sibi: vt ē lux sensui particulariū: q licz alia sentiat: nō tñ ipsa sibi. et id tantū admisceat de tenebris: qstuz nō manifestat sibi ipsi. Est lux terna q manifestat se sibi ipsi: et alijs: et cui manifestant alia: s. in vñtute alteri: nō in vñtute pphie vt ē lux intellectus q se cognoscit et alia: et ideo qz ex seipso nō hz manifestationē: patit in se tenebre admixtionē. Est lux vā q manifestat se alia et sibi et alijs et totū in vñtute pphie et hōi lux ē vñ: i qz nlla rō deest manifestatiōis nihil pmisset ei d tenebris. Et h ē qd dī. Lux erat. C. Scōda p est: q ds ē pphie lux vā p tres rōnes. C. Prima est. qz i dīnis nō accipit lux si guratiue: sic accipiūt corporalia: puta lapis: leo: sicut dīc Aug. sup gen. C. 2. qvex dicit ex duobz. P. si atigit formā subalez illi nature. 2. si nihil admixtū beat alieni. Dīc qz ē in do. Job. p. De lux ē et tenebre i eo si sunt vñ. 3. qz nō illuminat aliūde sicut creatura. Et id dīc. Erat lux vā: s. m Aug. dī bec lux mētū: q ē sup mētes: et excedit oēs mētes. Maz actuali mentes vere illuminat dicuntur ab huiusmodi lucis illustratione. Ipse. n. est lux hominū non brutorum sed rationabiliz. C. Tertia p est: q ds ē lux. Et de lux: qz sup mū et p mūz oīuz: Jo oia sub ipso illuminat. Et id dīc. Illuminat oēm hoiez veni. i hūc mū. vbi Beda: Illuminat oēs lumie nature: s. nō lumine gie. Criso. dīc: q si nō oēs illuminant: nō ē defectus dīne lucis. S. eius q oculos claudit p pectū. Dī etiā oēs illuminare: qz nullus illuminat nisi ab eo. Ex istis sumunt notabilia. C. Prima est: qz p ipz oia facta sunt: Seq. q si qz ab ipso nō illuminatur. Maz nō est sub ipso et inferius ipso: nec ipse est supius oibz. C. Prima. n. ds est p se influēs oibz: q si iam nō influat nō est p mū. Vniuersali cōnum quodqz vt est cā alioz ipis influat: alis nō est cā alioz. C. Scōz est: q diuersa diuersimode illuminat: qz qdāz illuminat lumie sub pphietate eē: sic illuminat oia entia mūdi: qbus dat esse. C. Secūdo aliqua lumie vñtute puta viuētia. Adhuc aliqua illuminat puta intelligentia: p ut est lux hoium: s. illud psal. Signatū est super nos lumen vultus tui et. Et est ratio iudi cans et ostēdens q sunt bōa. C. Tercia aliq illumi

Sermo

minat gratia luminis supnaturalis. Aliam-
bra fantasmatur. **E** Tertium est: q homo pecca-
tor sine gratia nihil ē: inter iustos: nec est sub
deo: nec est lux gratie: nō aut influit siue illu-
minat: qz nulla causa influit nisi in suo inferiori.
Hinc est q humilitas multum pīcedatur:
eo qz hoīem subdat deo. vnde Aug. Sine hu-
militate nulla virt^{us} haberi potest: eo videlicet
q ipsa sola facit hoīez subdū deo: et ipsuz re-
spicit vt inferior: supior. **E** Quartum est: q
ad hoc q oēs debeant illuminari: opz primo
qz quilibet sit homo p humilitatem: qua homo
dicitur ab humo. **E** Secūdo vt viuatur hz ratio-
nem. Nā homo est aīal rationale. **E** Tercio
vt sit homo. s. vt habeat oīa inferiora subiecta
sibi. **P**sal. Quid est homo ec. et sequit. Oīa
subiecisti sub pedibus eius. i. affectōibus. vñ
de primo homini dictū est. **D**īamini vñuer-
sis aīantibus que mouentur super terrā.
E Quarta pō est: q xp̄s dicitur esse in mā-
do presentia deitatis: vt factor regens creatu-
ras q̄s fecit: sed dicitur esse hz humanitatez vt
nature reparator: et vt reconciliator. **H**ic sunt
tria notabilia. **E** Prīmū est qz dī incoīcabilr
semper in se exis est in oī natura vel essentia
p̄sentia: potentia: et essentia: sine sui disti-
ctione: et in omni loco sine sui circūscriptione:
et in omni tpe sine sui inuatiōe: in sanctis spī-
tibus et aīabus est p gratiaz excellētius: et in
hoīe xp̄o excellētissimē: in quo plenitudo di-
uinitatis inhabitat corporali. **E**t ait apostolus
qz in eo dī inhabitat: non tm p gratia adoptio-
nis: sed p gratiaz vñionis. **E** Scdm notabile
est: qz deus erat in se anteqz res eēnt. **E**t ideo
sancti dicuntur domus dei: nō sic: vt ipsa sub-
tracta: cadat deus: s; sic deus habitat in sanctis
vt si ipse recesserit cadant. **E** Tercū est qz dī
habitat in quibusdāz deū non cognoscentibus
et non diligentibus: qz nō sunt templū dei. vñ-
de dicitur. In mundo erat. **I**berē. 23. Celoz
et terram ego impleo.
E Quinta pō est: qz tam maiestas qz infir-
mitas in xp̄o vobis oībus sufficienter profuit
ad salutē. vnde **B**er. dicit. **A**otum vobis de
xp̄o valuit. totum salutifex: totūqz necessariū
fuit. **N**ec min^{us} pfuit infirmitas qz maiestas:
qz et si ex diuinitatis potentia tuguz peccati iū-
bēdo submouit: ex carnis tñ infirmitate: mor-
tis iura motiēdo pcussit: vnde dicit. **E**t mū-
dus a diuina acceptandē p peccatū destitutus.
factus est. s. saluus: qz repatus in se: qz recon-

ciliatus patri. **P**er ip̄z. s. humanatū passum:
et sic merētes nobis redemptionis sacramenta
E Sexta pō est: qz cū cognitōis veri lumi-
nis subtractio sit effectus peccati: hz illud sapi-
entie. 2°. **E**xcecauit eos malicia eoz. **A**liquā
do tñ ordinatur ad alicuius dānationē: ex sui
natura. **A**liquē etiā ordinatur in alicuius salu-
te. **R**atio est. **N**ā excecatio est quoddāz pām
bulū ad peccatū. **P**ctm aut ad duo ordinatur
ad vñū quidez p se. s. ad dānationē. **A**d aliud
quidem ex dei misērentis puidētia. s. ad sal-
uationē inquantuz dī pmittit aliquē cadere in
peccatū: vt pctm suū agnoscens humiliet et cō-
uertat fm Aug. vnde et cognitōis subtractio
ex sui natura ordinatur ad dānationē: pp qd
etiam ponitur esse reprobatiōis effectus. **S**z
ex diuina misericordia talis cognitōis sub-
tractio ad ip̄s ordinatur ad salutē: eoz qui ex-
cecantur: sed talis misericordia soluz impedit
predēstinatis: quibus oīa coopantur in bonū:
Ro. 8°. hoc etiā p3. **N**am excecatio importat
duo. s. auersionē a diuino lumine: sic dī non
est causa excecatiōis. **A**liquē dicit subtractionē
gratie. **E**t qua segitur qz si mens diuinū non
illuminet ad recte videndū: et cor hoīs nō em-
liatur ad recte viuēdū. sic deus est causa ex-
cecatiōis. **E**t hoc est qd dicit. **E**t mūdus cum
non cognouit. i. mundo affiri: et ea que mū-
di sunt sapiūt. **N**on cognouit. vnde glosa di-
cit: qz mundus. i. homo qui in mundū mente
descendit amādo: non cognouit: qz excecāuit
eos malicia eoz.

Tertium principale.
In circa tertium principale: vbi agitur
de spiritali infusione seu pceptione
aīe fidelis euz dicitur. **I**n propria ve-
nit et sui cū nō receperunt: vbi sunt sex p̄nes.
E Prima pō est: qz sicut in xp̄o inuenit du-
plex esse. s. diuinum et humanū: sic etiā dupli-
cia ppria sibi appropriantur. **N**ā fm naturaz
diuinā hz duplex ppriū. s. naturale et morale.
Propriū aut diuine nature est quadruplex:
scilicet ens vñum: vep: bonuz. **E** Prīmū er-
go docemur qz dī est et opat in oīb^{us} et venit ad
oēs: et ad oīa inq̄stuz sunt: et inq̄stū sunt vñū:
inquantum vera: inquantuz bona. **E** Scdo
docemur: qz deus veniens ex eius presentia
immediate: et nullo cooperāte operatur in no-
bis entitatem: vñtatem: veritatem: et bonitatem
E Tercio docemur: qz quāto quis elongatur
a multo: et vñum intendit: tanto est perfectior

et diuiniore. Luce. 10. Turbaris erga pluri-
ma: vnum est necessarium: vnde Augu. di-
xit: Naturaliter improbamur quicquid ab vni-
tate recedit: atque in eius dissimilitudinem ten-
dit. Ex quo datur intelligi esse aliqd simplr.

C Primum est vnum: a quo quicquid aliquo mō
vnum est: ab illo habet. Ratio pmissorū ē vnu
enim verum et bonum conuertuntur. Rece-
dens ergo ab vno: cadit a vero: cadit a bono:
cadit a deo: Deus enim vnus est. Cadens ḡ
a vero cadit in mendacium. Psal. Qui dili-
gētis vanitatē. et. Cadens a bono cadit in ma-
litiā. Psal. Dilexisti malitiā sup benigni-
tatē: recedēs a deo accedit ad diabolum. Job. 8
Vos ex patre diabolo estis: In isto enīz von
habent oīa: et que sunt: et q̄ vera sunt: et que bo-
na sunt. Jaco. 1. Qui offendit i vno factus ē
omniū reus. Jaco. 3. in multis offendimus
omnes. Omnis enīz mulitudo aduersatione
vnus est peccatū vel nature vel moris. Psal.
Tu autē p̄piciaberis peccato meo. Multū est
enim: Multū q̄des est omne peccatū in se ipso
etiā si semel facit eo q̄ multū est casus ab vno
et per p̄ns a bono. et. **C** Secūdo sūm diuini-
tatem naturam habet etiā p̄pria moralia sūm illud
Greg. Deus cui p̄prium est misereri: et par-
cere: et saluare. Scdm Aug. Saluator di-
ctus est mundi vt saluet mundū. Saluari nō
vis: et te iudicaberis. Admiseri nō vis: nec
tui misereberis. Matth. 18. Mōne ergo oportu-
ū et te misereri p̄seruati et. **C** Secūdo christus
sūm humanam naturam dicit habere p̄pria: et
sunt tria. **C** Primum est puritas nālis: et gra-
tia gratis exhibita: et defectus nāles. **C** Pri-
mum p̄. Nam verbū caro factū: assumpsit
puram nām sine vitijis: que inimicus hō sup/
seminauit. Matth. 13. Nec. n. nō sunt semē
dei: nec ista deus plāuit: nec sunt op̄a ei⁹ p̄-
pria: s; inimici. De⁹ fecit hoīem rectū. Eccl̄
asua. 7. **C** Scdm etiā p̄: q̄ verbum caro fa-
ctum: nām hoīs assumpsit gratia mēra: nō ex
meritis nature q̄buslibet p̄cedentib⁹. **C** Ter-
tium etiā p̄: q̄ verbum caro factū: assumpsit
defectus carni debitōs. i. penalitātēs. Mō au-
tem defectus: que peccata sunt et aīe p̄pria.
Dicamus ḡ. In p̄pria venit christus sūm di-
uinam nām: quo ad p̄mum: q̄ entia que sunt
et vnum: et vēr. et bonum nō habent a se: sed
a deo. vnde Aug. Ad euz eras et tecum nō
eram: Hoc etiā p̄ de mia: que sibi: et nō alte-
ri appropriat. Dicamus. 2. In p̄pria venit.

C Primo quo ad nām humanā. Nam natu-
ram a se factam: opus suum propriū assūm-
psit sine peccatō. Job. 3. Sine ipso factum ē ni-
hil. i. peccatum. In p̄pria venit. 2. s. ex gra-
tia deo solo appropriata. Tbi. 3. Apparuit be-
nignitas et. In p̄pria venit. 3. p̄pria. s. hōi
et nature humane. Assumpsit. n. mortalitatem
et passibilitatē: que nō deo: sed hōi sunt p̄pria.
Sed certe sui eam nō receperunt: q̄ ex se nō ha-
buit: nec ex p̄prijis sibi. Adorati autē in p̄pria
venit. s. in mētēs hoīum: qui se totos dedica-
uerunt deo: et proprios fecerunt: vt iam nō si-
bimet viuāt: sed deo. Et sui eum nō recepe-
runt. i. illi qui sibi met viuunt: querētes q̄ sua
sunt: non que dei. Tales eum non capiunt:
nec venit in tales mentes.

C Scda p̄clo est: q̄ gratia dei oībus p̄sto est
sine p̄sonarū acceptione: cum sit donū dei a so-
lo deo nature collatū: regit tamen dispōs; de-
bitam in recipiente. Nam sicut videm⁹ in agē-
te nālī: q̄ non introducit formam in nām: nisi
dispositam et p̄paratam: Sic etiam in spūali-
bus a deo in aīam deuotā non introducitur for-
ma gratie: tanq̄ in suum p̄fectionale: nisi fue-
rit prius p̄parata. Nam nā humana l; lapsa
fuerit: nō tamen inueterata et obliuata. Et p̄-
sequens in ea remansit aliqua aptitudo ad su-
ceptionem grane. Talis autē aptitudo est flecti-
bilitas ex parte mētis: et ex parte gratie. Et h̄
est q̄ dicit. Quotquot autē receperunt euz. s. p̄ fi-
dē et dilectōē: q̄ duo ostendunt mētēs volūtariā

C Terna p̄clo est: q̄ fruct⁹ huius spūalis par-
ticipationis christi in aīa deuota per op̄e excu-
tionem est: q̄ hō fit per gratiam adoptionis fi-
lius dei: q̄ ipse est per nām. Et ideo veritas
psulit nos nō habere nec scire patrē: nisi deū.
Matth. 23. Patrem nolite vocare vobis su-
per terrā. Unus est. n. et. Si q̄s. n. p̄ter deū
patrem hēret: ab hoīe illo formaret: et acciperet
esse ab illo: et esset illius. Et p̄sequenter nō eēt
p̄fectus: nec vere filius solius dei. Nemo. n.
duos patres hēre pōt. vnde dicit. Unus igitur
est pater vester. Hoc est autem qd dicitur
Quotquot autē receperunt euz: mūdi. s. ab omni
forma genita et impressa a creatura. Dedit eis
patrem filios dei fieri. s. per adoptionem. vnde
Aug. Deus sic fit hoīs filius: vt hō fiat fi-
lius dei: et per p̄ns heres eternitatis. Ro. 8.
Si filij et heredes.

C Quarta p̄clo est: q̄ tria sunt que talem ado-
ptionem ex parte nostra operantur in nobis.

Sermo

Primus est cognitio dei p fidem. **N**ā esse filium dei: datur ei: qui xpm recipit per fides. **I**ohes in canonica. Qui credit qm ihs est filius dei: ex deo natus est. nō quidem corpore: sed spiritali. **E**t nota q: credere et pfecte cognoscere: se habent vt pfectum et imperfectum. **P**rima cor. 14. **E**t parte enim cognoscimus et. **E**t quo pz q: credens nōdum est fili⁹ dei pprie: cuius est videre et noscere patrem: nec tm̄ est exps omnino filiationis: s; se habet ad illā sicut dispositio. **E**st ergo credere quasi motus et fieri ad esse filium: vnde dicit q: credūt in noie eius: fieri filios dei. fieri i pfectum est. filios esse pfectum est. **I**n noie igitur filij credit: q fidem habet qā iam fit: sed nondū est filius. **S**ecundum est puritas mentis. vnde dicit. **M**ox sanguinibus neq: ex volūate carnis. vult dicere: q: nihil humanum et per consequens nihil mondanum: neq: creatum: debet se gignere in nobis. vt simus ex illo nati. **E**t sanguinibus enim maris et semine homo nascitur. **P**er voluntatem viro carnis feminā intelligit: cuius est obedire: si cut p spiritus. **A**liquādo vir intelligitur cui⁹ est imperare: vel per sanguinibus intelligitur vegetare qd in nobis est nō obediens ratioi. p voluntatem carnis signat sensum: qd i nobis obedit rationi quasi tm̄ cū murmure. **P**er voluntatem viri signatur nostrū rōnale. **R**atio enim et intellect⁹ vir est in anima. **I**oh. 4. **V**oca vix tuū et ve. vñ p grāz incarnatōis vñ p s. ualem illapsus in mentē: in filios adoptamus: quoties diuis opib⁹ et p pñs deo pformamur et pfigurāur: h; illd cor. 3. nos reuelata facie gl'iaz dī speculātes trāsfōmamur in eandē imaginē. **T**ertium est ex deo nasci: qd fit dupl'r. **P**rimo spūali. s. qñ qd regnārat mēte in deū p grāz spūs sc̄i mundantē vñ sanctificantem et in bono confirmantē. vt sic qd spiritaliter nascat p gratiaz. **S**ecundo eternaliter. s. qñ qd mente perfecte et rationaliter transformatur in deum rōne obiecti beatificat per lumen glorie in intellectu: et habitum caritatis in affectu. vt fit fm̄. **B**er. **R**ationi plenitudo: lucis voluntati: multitudo pacis. memorie: continuatio eternitatis. vnde dicit. sed ex deo nati sunt. **S**icut qd natus est ex carne caro est. quod natum est ex spiritu: spiritus est. **S**ic et qd natum est ex deo: deus est. **S**equitur igitur qd omnis qui nat⁹ est ex spiritu siue ex deo: opa spūs: vel dei opetur. **I**oh. 14. **O**pa

que facioz ipse faciet: et maiora horū faciet. **S**ic ille qui operatur opa dei vel spūs ex deo est. **Q**uinta p. est q: deus caro fit et in nobis habitat visibiliter et sensibilibiter: quotiens diuinitas operibus et per pñs deo conformamur et configuramur: fm̄ illud prima cor. 3. **R**euelata facie. et. **H**oc enim pz in naturalibus. **U**nde deus enim sensibilibiter de igne: qui ex continuata calefactioe ferro imbibitur: et quasi forma facit⁹ inbitat. **C**alor qm̄ vapore fluens a forma ignis naturā sapit illius. et agit per pñs in virtute illi⁹. adeo vt ferrū opetur opera ignis splēdet lucet: et reduct in ipso eē et forma ignis vñ a pñs carbo ignit⁹ spēs ignis dī. sicut illd **M**at. 5. **L**uceat lux ve. **E**t **I**oh. 10. **O**pibus credere: vt cognoscit: q: pñs in me ē et. **D**ī igitur **U**er. ca. fa. est. **C**aro ponit h p hoie. **A**d aluit eiz euāgelista dicē. **U**erbū ca. fa. est h̄ hō: ad pmeditationē humilitatis: q: nō solū grāz hois s; et carnē assumpsit. **E**t in h̄ pcutit supbiā m̄toz: q: gl'iantes de potiorib⁹ originis sue: occidit humilia. **D**ic sunt tria notabilia moralia. **P**rim⁹ ē: q: vt dictū est: pñs fruct⁹ incarnatōis xbi est: q: est filius dei nātis: vt nos sim⁹ filij dī p adoptōez. **p**ax. n. mibi eēt xbum caro factū p hoie in xpo: supposito illo a me dictio: nisi et i me pficeret: vt et ego eēz filius dei. s. filius et heres. **E**t fortassis h̄ ē qd oram⁹. **M**at. 6. **f**iat volūtas tua et. i. sicut in xpo celovolūtas pñs facta ē: vt eēt fili⁹. **S**ic et in ira. i. in nobis terrā inbitantib⁹: fiat voluntas pñs: vt simus filij dei. **R**o. 5. **A**cceperitis spūm ado. fi. dei. **E**t infra. **S**i filij et be. heredes qdēz dei. coheredes aut xpi. vñ **x**bus ca. fa. est in xpo. s. pñmogenito. **E**t bitauit in nobis qñ gnāmur filij dei p adoptōez. **S**cd 3. notabile est q: **x**bus ca. fa. est in xpo et nos: hoc p q: et nos nō facit nos pfectos: s; ponit in tra nos. **E**t p h̄ q: bitauit in nobis: nos denoiat et nos pficit: vt filij dei noiaremur et simus. **T**unc. n. filius dei **x**bum ca. fa. in nobis hitat. i. in nobis spīs. **E**cce tabernaculū dei eiz hoib⁹ et bitauit cū illis: et ipse dō cum eis erit eoz dō **H**itauit inquit in nob. i. qñ in qz nostrz filius dei fit hō: et filius hois fit filius dī. **T**ertiu⁹ est q: nō est imaginādūz false: q: alio filio siue imagine xps sic est filius dei: et alius quēadmodum hō iustus et deiformis fit filius dī. **A**lit. n. trāsfōmamur in eandē imaginē. **x**bi grā vt pz i exē. **Q**uotq: specula opponant faciei hois fōmat unago ab eadez facie nālī. sic et oēs iusti et

singuli ab e
cadit: alioq
gl' eēz vñ
alia in tot
eja fibus
fies eos
q. d. sicut
filio dei o
in xpo bi
fomādoz
pñmogen
gratia sup
cum fit ca
Sexta
aliq: esse ill
videt ocm
tionē et p
Denerūt
Cum illo
natus est
caro: in ip
tibus ab illo
veritatis.
ster. 15. fa
q: dic. **E**li
datur: vt fili
ca. fa. caro
qñ vñge.
figat. **I**oh
eū sicut et
gl'iaz eius
qdēz: s; n
q: est ad eē
lis. **M**os
nationē n
nē totius n
sectionis g
generat ex
Sypollit
pfecte accip
iaz nō pced
si pñt⁹ pñt
Et sic cessat
mō: et plen
addit pñt⁹
distinues fa
in nobis xps
mur erga pñt
iam xps filio
et nos finit
lecta omni dī

ingli ab eade iustitia formant et transformant i
eade; alioquin non eorum voce iusti. sed nec iustus
qz eorum iustus; si alia est iustitia in seipsa: et
alia in iusto. vñ bñ dñs illud heb. 2. Debit per
oia sribus assimilari. pp quā cām nō pfundit
fies eos vocare. vñ et adiecit. Tāqz a dñi spū
q. d. sicut eodē spū oēs iustificamur: sic eodē
filio dei oēs iusti et desorines. qz vñbz ca. fa.
in xpo bitante in nob: et nos sibi per grāz con
formādo noiāmur: et sumus filij dei: vt sit ipe
p̄mogenitus in multis fratribus. Et hec est
gratia super grāiā: vt verbum nō solum fa
ctum sit caro: sed qz caro factū hitet in nobis.
¶ Septa p̄ est: qz sicut qz iiformatus forma
aliq̄ esse illius forme plenū bz: et habēdo in se
videt oēm glām: et oēm virtutē siue oēm p̄fe
ctionē et p̄m illius forme: fm illd sapien. 8.
Denerūt mibi oia pariter cū illa. Et Ro. 8.
Cum illo oia nobis donauit. Sic et ois qui
natus est ex spiritu siue deo. Verbū. n. factuz
caro: in ipso hitet: et iiformatus q̄i vñgeni
tus ab illo videt glām eius. Plenus gratie et
veritatis. i. ois p̄fectōis eius et glie eius. He
ster. 15. Facies tua plena est gratiāz. Et h̄ est
qz dic. Quidūmus glāz eius. q. d. qz bñ qz p̄tate
data: vt filij dei fiant: ex deo nati sūt. Et verbū
ca. fa. caro in ipso bitauit. Quidet glām ip̄ius
q̄i vñgeni. i. filies vñgenitō: qz ly q̄i filitudinē
figat. Iohs. 5. Siles. n. erimus: et videbimus
eū sicuti est. Sile. n. a fili semp coēscit. q. d.
glāz eius q̄i vñgenia a p̄re solo. f. nos geniti
gdes: s; nō ab vno p̄re. Ipse ḡ per gnationēz
q̄ est ad eē: ad spēm et nām: et pp h̄ filius est nā
lis. Nos vero p̄ regenerationē q̄ est ad p̄fir
mationē nāe. ipe imago patris nos ad imagi
nē totius trinitatis. Plenū grē et ve. i. ois p̄
fectionis gratie et veritatis. Quādiu. n. ignis
general ex ligno: nūq̄ plene gaudet de calore
S; postqz lignū adeptuz est formā ignis: tūc
p̄fecte accipit formā: et in forma plenū caloz
iaz nō p̄cedentē et disponentē ad formā ignis
s; postq̄ p̄ntem et p̄cedentē ab ipā forma ignis
Et sic cessat tristitia p̄turientis alterationis et
mor: et plene gaudet de plenitudine: cui nihil
addi p̄t: s; in ipso gescit. Sic in p̄posito q̄diu
dissimiles sum: et adhuc p̄turi mur vt forme
in nobis xps. Gal. 4. Ingeci sum: et turba
mur erga plurima cum ad d̄arba. Cum vero
iam xps filius dei in nob format: et vt sumus
et nos filij eius. Ioh. 5. Et simus filij dei ab
lecta omni dissimilitudine. Iohes. Siles ei eri

mus: et videbimus eum sicuti est. Vñū faci
in xpo et p̄ ipm. Iohis. 17. Tunc plenus et
p̄fectus est gaudiū in nobis: et geti sumus: fm
illd Augu. f. cecisi nos ad te: et inquietum cor
nostz et.

Quartum p̄ncipale.

Quartū p̄ncipale. Circa eius t̄palem
natiuitatē sumēdo h̄ vñbz caro fa
ctum est vbi m̄p̄terius b̄tē incarna
tionis describit q̄ ad tria. ¶ 1°. n. notat ex
pte p̄sone assumētis dignitas icomparabilis:
qz vñbum qd erat d̄s in p̄m ap̄d p̄m. ¶ 2°.
ondit nāe assumpte fragilitas inuitabilis: qz
caro. i. hō assumptus. ¶ 3° exprimit ip̄ius vñ
onis vñitas icxplicabilis: qz factū est. f. mira
bile in oculis n̄is: qz icxplicabile m̄p̄terium
Sic igitur verbum caro. et.

¶ Circa totū sit illa p̄ 2°: qz vñbum in d̄inis
assimulat vñbō n̄fo m̄tali. vñ Aug. 15. d̄ tri.
d̄int: qz vñbz m̄tis n̄re qd intus latet: et h̄
vñbum est imago verbū in d̄inis: qz sicut hoc
verbū m̄tis a memoria nascit: ita verbum in
d̄inis a patre p̄cedit: Et sicut verbū m̄tis as
simulat scie de q̄ nascit: ita verbū in d̄inis oio
assimulat: imo est eiusdē nāe cūz patre: a quo
p̄cedit. Aliud aut vñbum est ois: qd foris so
nat. et h̄ verbū ē signū vñbi m̄talif. vñ Aug.
15. de tri. Verbū qd foris sonat: est sigⁿ ver
bi: qd intus latet. cui magis vñbi p̄p̄it nomē
Nam illd qd carnis ore p̄ferit: vox vñbi est:
verbum est et ip̄m dicitur pp illd a quo vt fo
ris appareat: assumptum est.

¶ Secūda p̄ est: qz inter verbū n̄m: et verbū
in d̄inis: duplex est d̄ia. ¶ 1° est qz verbū
nostz est imp̄fectū. Verbus aut d̄inuz p̄fectiss
imum est. Ratio aut ip̄fectōis in vñbō n̄fo ē
qz verbū nostz nō oio adequat scie n̄re. ¶ 2°
cim p̄tinet infra sciam n̄rāz m̄talez: q̄ possu
mus vñbō exp̄mere. vñ p̄hs. Plura scim^{us}: s;
vñū intelligim^{us}. Verbū aut intelligim^{us} in actu
p̄sideratōis. Et iō qñz scie bitum p̄ m̄lta vñba
exp̄minimus actuali: et h̄ est ip̄fectōis in verbo
nostro. S; vñbum d̄inum est p̄fectissimū: qz
vñcū vñbum est exp̄ssimū totius scie p̄ris et
eēntie et oīnz creaturaz. Si. n. sic nō exp̄mēt
eēt ip̄fectuz vñbz. vñ Au. Si aliq̄ min^{us} eēt
in vñbō q̄ in d̄ictōis scia p̄tinet: est ip̄fectum
vñbum. ¶ Secūda d̄ia est: qz vñbum nostz est
insistens: et nō est eiusdē nāe cum intellectu: a
quo out. Verbus aut in d̄inis est vñbum sub
sistens in nā dei. Subsistēs aut in nā dei est
deus. Et ideo verbum in d̄inis est deus.

Sermo

Dominica infra octavas.

Quanto tem

pore heres paruulus ē rē.
ad Gal. 4. Scdm quod
dicit beatus Aug. Pater
tradidit filius: quo redime
ret seruos: misit spiritum

sanctū quo adoptaret seruos in filios, f. illū
dedit in precū redēptionis. Spiritū. s. in pri
uilegiū adoptionis: s. se deniq totū seruat i be
reditate adoptionis. Et ideo apls vidēs euidē
ter nobis esse necessariū hāc adoptionē ad no
stram salutem: cū sit effect⁹ gratie spūs sancti:
qz grā ei⁹ saluati sumus. Jō in epla tria deter
minat.

Primum principale.

Circa primū: vbi primo determinat
de adoptionis realitate cū dicit. Quā
to tempore sunt octo conclusiones.

Prima p̄lo est: qz l. p̄destinatio ⁊ ado
ptatio sint idēz: qz vtrqz dicit mibi quandam
ordinationē alicuius ad gloriā. Differunt
tū: nāz p̄destinatio est gratie preparatio. i. diui
na electio: qua elegit quos voluit ante mūdi cō
stitutionē ab etno. Adoptatio autē hoc facit i tpe

Scda p̄lo est: qz l. xps fuerit p̄destinatus
filius dei: nō tū fuit filius adoptionis. Ratio
primi est: qz sub p̄destinationē non solum cadit
gloria: sed etiam illud qd sequitur sicut antecē
dens ad p̄sequētes: cū sit ordinatio alicui⁹ ad
gloriam: sed hec ē vnio humane nature ad sup
positum verbi in xpo. Ergo ⁊ vnio cadit sub
p̄destinationē: s. p vnionem xps est filius dei.
gitur ⁊c. Qd autē vnio ista ordiatur ad glo
riam: sicut antecēdēs ad p̄s p̄z: qz nulla meri
ta de p̄digno possunt pparari glorie ad quam
xps fuit assumptus: nec etiā gratie quā habuit
aia xpi: Ergo oportet qz hoc fuit pp vnionem
nāe ad verbū: q vnio ordinabat ad gl̄iaz ⁊c.

Scda ratio secūdi est: qz adoptio denomi
nat in adoptato quandā extraneitatem ⁊ filiatio
ne: ⁊ ponit quandā gratificationē: ⁊ tū ordiat
adoptatū ad possidendū hereditatem: sed xps
nō fuit extraneus: qz nō potuit fuisse nō filius
cū non habuit in se rationē p̄triaz filiatiōis.
Et nota qz tribus modis potest creatura eē ex
tranea. **P**rimo: quia fuit actu sub culpa.

Scdo qz l. actu nō sit: tū aliqui fuit. **T**er
tio quia indifferēs: scilicet vt posset esse. Mul
tus istorum modorum fuit in christo.

Tertia p̄lo est: qz nos sumus proprie filij
adoptati: nō solū dei p̄s: s. ēt. Jēsu xpi. Ra
tio ē: qz i diuinis est duplex actio: vna ē ab intra
q est nonnalī. Alia est ab extra q est essentia
lis: ⁊ ista est cōis tribus psonis: s. adoptio est
qda actio ad extra: ergo nō solū filij adoptati
sumus p̄s di: sed omnium trium personarū.

Quarta p̄lo est qz talis grā adoptionis grati
ficās: nos ordinat ad possidendū eternā herē
ditatem: ⁊ hoc ex gratia: nō ex iure: qz cessante
gnatione nālī nihil iuris p̄fert eis de cōgruo:
vel de debito in hereditate adoptati: nisi per
diū hereditatis p̄s eligat adoptionē. vnde
psal. Elegit nobis hereditatē suā ⁊c. Slo.

Nō merito nri: sed grā sua elegit nobis dare
hereditatē suā. i. vitā eternā. vñ Augu. s. 3. q.
q. 75. dicit. Quāvis heres dicat cū iaz herēdi
tas morte decessoris firma teneat: nec alio mō
possit intelligi heres: s. qd dī humanis legib⁹
nos tū heredes dei p̄s dicimur: ⁊ si ipse non
decesserit: qz hereditatē eternāz: nos filij spōs
⁊ spōse spamus: quā possidebimus non p̄s
morte: qz mori nō pōt: s. filij. Et ad Ro. 8. di
citur heredes dei ⁊ coheredes christi.

Quinta p̄lo est: qz l. multiplex sūt hereditas. s.
tpalis: penalis: spūalis: ⁊ celestis: tū magis p
prie gl̄ia celestis dī hēditas: cuius ē triplex rō

Prima ē: qz sicut p̄na hereditas p̄prie de
betur filijs: sic ipsa gl̄ia filijs dei. psal. Ecce
hereditas dñi ⁊c. **S**cda est: qz sicut herēdi
tas tpalis vite possidet a filijs: qz diu viuunt.
sic hereditas gl̄ie a filijs dei. vñ ecclī. 44. Cū
semine tuo p̄seuerauit hereditas: ⁊ loquitur dī fi
lijs misericordie. **T**ertia qz sicut hēditas tpa
lis admittit pp crimē lese maiestatis: sic qz de
bent eē filij dei p grāz pp p̄m mortale qd est
p̄p̄e offensa diuine maiestatis: hēditatē eternā
admittit. Ecclī. 41. filioz p̄tōz pibit hēditas

Sexta p̄lo est: qz ad hāc hereditatē indu
cūt nos duo. s. in p̄p̄is actiōibus humilis re
putatio: ⁊ debita grāz actio. **P**rimū. Maz
verus humilis ex humilitate sua non reputat
opa sua: qz tūcūqz bona. Luce. 17. Cum oia
benefeceris dicite ⁊c. glosa. Respectu dei q
bonoz nostrorū nō eget: nō respectu sui vel p
ximi: tāto magis debemus nos humiliare: cū
de illis omisim⁹ multa: in multis. n. offendi
mus oēs: ⁊ ideo nō debemus cessare a bono
ope: ⁊ tū totū meritū nostrū iustificās est respe
ctu mercedis eterne. Vlex est de p̄digno: non
de p̄gruo. Ro. 8. Nō sūt p̄digne passioēs ⁊c.

Tercia p̄lo est: qz nos sumus proprie filij
adoptati: nō solū dei p̄s: s. ēt. Jēsu xpi. Ra
tio ē: qz i diuinis est duplex actio: vna ē ab intra
q est nonnalī. Alia est ab extra q est essentia
lis: ⁊ ista est cōis tribus psonis: s. adoptio est
qda actio ad extra: ergo nō solū filij adoptati
sumus p̄s di: sed omnium trium personarū.
Quarta p̄lo est qz talis grā adoptionis grati
ficās: nos ordinat ad possidendū eternā herē
ditatem: ⁊ hoc ex gratia: nō ex iure: qz cessante
gnatione nālī nihil iuris p̄fert eis de cōgruo:
vel de debito in hereditate adoptati: nisi per
diū hereditatis p̄s eligat adoptionē. vnde
psal. Elegit nobis hereditatē suā ⁊c. Slo.
Nō merito nri: sed grā sua elegit nobis dare
hereditatē suā. i. vitā eternā. vñ Augu. s. 3. q.
q. 75. dicit. Quāvis heres dicat cū iaz herēdi
tas morte decessoris firma teneat: nec alio mō
possit intelligi heres: s. qd dī humanis legib⁹
nos tū heredes dei p̄s dicimur: ⁊ si ipse non
decesserit: qz hereditatē eternāz: nos filij spōs
⁊ spōse spamus: quā possidebimus non p̄s
morte: qz mori nō pōt: s. filij. Et ad Ro. 8. di
citur heredes dei ⁊ coheredes christi.
Quinta p̄lo est: qz l. multiplex sūt hereditas. s.
tpalis: penalis: spūalis: ⁊ celestis: tū magis p
prie gl̄ia celestis dī hēditas: cuius ē triplex rō
Prima ē: qz sicut p̄na hereditas p̄prie de
betur filijs: sic ipsa gl̄ia filijs dei. psal. Ecce
hereditas dñi ⁊c. **S**cda est: qz sicut herēdi
tas tpalis vite possidet a filijs: qz diu viuunt.
sic hereditas gl̄ie a filijs dei. vñ ecclī. 44. Cū
semine tuo p̄seuerauit hereditas: ⁊ loquitur dī fi
lijs misericordie. **T**ertia qz sicut hēditas tpa
lis admittit pp crimē lese maiestatis: sic qz de
bent eē filij dei p grāz pp p̄m mortale qd est
p̄p̄e offensa diuine maiestatis: hēditatē eternā
admittit. Ecclī. 41. filioz p̄tōz pibit hēditas
Sexta p̄lo est: qz ad hāc hereditatē indu
cūt nos duo. s. in p̄p̄is actiōibus humilis re
putatio: ⁊ debita grāz actio. **P**rimū. Maz
verus humilis ex humilitate sua non reputat
opa sua: qz tūcūqz bona. Luce. 17. Cum oia
benefeceris dicite ⁊c. glosa. Respectu dei q
bonoz nostrorū nō eget: nō respectu sui vel p
ximi: tāto magis debemus nos humiliare: cū
de illis omisim⁹ multa: in multis. n. offendi
mus oēs: ⁊ ideo nō debemus cessare a bono
ope: ⁊ tū totū meritū nostrū iustificās est respe
ctu mercedis eterne. Vlex est de p̄digno: non
de p̄gruo. Ro. 8. Nō sūt p̄digne passioēs ⁊c.

T Scd̃ p̃z. **M**ā gratia actio maxime debet illi q̃ gratis beneficiū contulit qd̃ nō tenebat. In deo aut̃ p̃ncipali inuenit̃ causa debiti: cum sit p̃ncipius oīz bonoz nōstroz. **E**ū regit: ut ille q̃ suscepit beneficiū obliget̃ ad gratiarū actiōes. **E**ūz q̃ a deo sumus beneficiati: simas sibi grati: et h̃ p̃ debiti obsequij redditionem. **M**ā si hō ab hōie suo: nō vniforme: sed multi p̃ter ministeriū erigit: q̃to magis nos vnus tm̃ opis vsu nos exercere debemus: sed semp̃ nouis studiis augere p̃ora. **E**t h̃ est qd̃ dicit. **Q**uāto tpe heres. s. p̃ gr̃az adoptiōis ad gr̃iaz celestes parulus est. s. p̃ p̃p̃e actiōis reputatiōe. **N**ihil differt a suo reddite. s. debitum obsequij gratitudinis: qz̃ eq̃l̃ter. s. humil̃ reputatio sui p̃p̃e et gratitudo faciūt t̃p̃z dñz oīz meritoriarū actiōnū h̃ditat̃ successiōis p̃ adoptiōez. **T** Septima p̃ est: q̃ sicut fm̃ iura paruulis heredit̃ post decessū parētū: actores et tutores assignant̃: q̃ ipsos defendat̃ p̃tra hostes: et p̃ eis cās eoz agat̃: et i moribus eos iformet̃ sic enā adoptiui tutores assignant̃: q̃ sunt 5. **T** Prim⁹ tuto: est timor dñi. **P**sal. Dediti h̃ditatē tuncib⁹ nomē tuū. **T** Scd̃ ē innoctia. **P**sal. Nouit dñs dies immaculatoz: et h̃ditas etc. **T** Tertius ē paup̃tas volūtaria. **I**ac. 2. **N**ōne paupes elegit dñs in h̃ mūdo: diuites i fide et h̃rēdes regni. **T** Quartus ē sustinentia p̃p̃ deū. **P**sal. Sustinentes aut̃ dñm ipsi hereditabūt terrā. **T** Quintus est iustitia. **Y**sa. 45. oēs iusti hereditabūt terrā in p̃petuū et h̃ est qd̃ dicit. **S**ub tutoribus etc. q. d. q̃ h̃ij gratijs nutritus q̃s dignus sit gr̃a adoptiōis. **T** Sextus p̃ est: q̃ h̃ij tutores iformāt adoptiui maxie in fidei rudimēto. **Q**ue q̃libet ēt p̃tūcūq̃ simplex ip̃licite tenet̃ credere. s. in fide maior. **M**ā explicatio fidei op̃z q̃ pueniat ad iferiores p̃ maiores. **E**t ideo tales sup̃iores ad quos p̃tinet alios ordinare: tenent̃ bre p̃leniores notitiā de credēdis: et si maiores errarent: nō segtur error minor: qz̃ minores h̃nt fidei ip̃licitam i fide maior: inq̃tum adherēt doctrine dñe. vñ ap̃ls. p. cor. 4. **I**mitatores mei estote: sicut ego xp̃i. **H**umana cognitio nō sit regula fidei: s̃ veritas diuina: aq̃ si maiores deficiant: non p̃iudicant fidei sup̃pliciu: q̃ eos rectā fidē h̃re credunt: nisi p̃tina ceter eoz erroribus adhererēt p̃tra vñs eccl̃ie fidei: q̃ nō pōt deficere dicte dño. **L**uce. 22. **E**go p̃te rogavi petre ut nō deficiat fides tua et hoc est qd̃ dicit. **I**ta et nos cū eēmus paruuli

scilicet in cognitiōe speculatiua articuloz fidei **E**ramus seruicētes exercitio bone actionis fidei. **S**ub elemētis. i. rudimētis fidei: q̃ sunt de incarnatiōe: passiōe: et resurrectione xp̃i. **A**udi. i. maior̃ doctor̃ fidei in mundo: **I**m p̃licite eis et eoz dictis credendis.

Scđm p̃ncipale.

Circa scd̃z p̃ncipale: vbi dr̃ de adoptiōis benignitate: cūz dicit. **Q**uē vbi venit etc. vbi sunt quatuor p̃ctōes. **T** Prima p̃ctō est: q̃ t̃p̃s incarnationis xp̃i multū p̃gruebat p̃p̃ nōstrā adoptiōez duplici ratione. **T** Prima est: qz̃ inueterata inimicitia et p̃cāciter vitata: nō potest bene reduci ad statūz p̃stinūz: nisi aliq̃ copula coniungatur intrinsece: in qua par solideat̃. **E**t ideo: qz̃ illa discordia erat dura: h̃ p̃ partes inaequales fuerit: factus est coniūgiū humanitatis nōstre in xp̃o: que ibi desponsata fuit vbo. **E**t iō: q̃to copula aliq̃ ē magis idissolubilis: tāto par ē magis firma vtriusq̃ partis. s. dei et hois. **T** Scda ratio ē qz̃ nullus est idoneus legatus ad iterponendū discordiaz cū p̃sideratione: nisi sit tātūz de parte vna q̃tūz ē de parte alia: alias posset haberi suspicio: sed op̃z q̃ sit neuter: aut q̃ participet vtrūq̃ extremum: qz̃ tunc est magis fidelis et plus p̃tinet ad ipsūz. **E**t ideo qz̃ xp̃s fuit de genere dño et de genere humano: ideo fuit p̃uenientissimus mediator: mediante qua mediazione: filioz adoptiōem recepimus.

T Scda conclusio est: q̃ t̃p̃s incarnationis xp̃i dicitur t̃p̃s plenitudinis p̃p̃ octo. **T** Primo p̃pter pacis abundantiā et tēporaliūz redundantiā. **P**sal. **O**rietur in diebus eius iustitia etc. **T** Scdo p̃p̃ plenitudinem gratiarū. **J**obis p. **D**e plenitudine eius oēs accepimus. **T** Tertio p̃p̃ impletionē figuraz legalū. **M**at. 5. **N**ō veni soluere legem etc. **T** Quarto p̃pter plenitudinē diuināz p̃missionum dei. vñde **J**obis p. **G**ratia et veritas p̃ Iesum christū facta est. i. in illo impleti sunt. **T** Quinto p̃p̃ impletionē p̃phetiarū et visionū. **D**amas. 9. **E**t impleatur visio et p̃phetia. **T** Sexto p̃p̃ plenitudinē tēporū cor. 10. **M**os sumus in quos fines seculorū deuenerunt. **T** Septimo p̃p̃ impletionēz ruine angelorū. **P**sal. **I**mplebit̃ ruinas. **T** Octavo p̃pter plenitudinēz p̃miorū. **Y**sa. 58. **I**mplebit̃ splendoribus aīam tuam. **T** Tertia p̃ctō est: q̃ christus non solum nos in hoc tpe ad futuram gloriā adoptauit. s̃ etiā ab eterno nos p̃destinauit. vñ **A**ug. in libro

Sermo

de predestinatione sic ait. **P**reclarissimus. n. lumen predestinationis et gratie: est ipse mediator dei et hominum: homo christus ihesus. Ille. n. homo ut a verbo eterno in unitate persone assumptus filius dei unigenitus esset. unde si meruit: et est bonus: qualescumque processit: ut habeat ineffabiles potestates: nisi faciente ac suscipiente deo verbo? Ille homo ex quo esse cepit filius dei unicus esse cepit: filium dei semina illa gratia plena precepit: non carnis concupiscentia: sed solo dei munere: et hoc est quod dicit. **A**t ubi venit. scilicet dei ordinatione. **P**lenitudo temporis. id est impletio temporis prefini a deo. **A**dificavit filium suum. id est visibiles fecit nobis. unde Augustinus de trinitate. Ideo missus illum intelligere debemus: quod ex illo incomprehensibili inenarrabili secreto profunde maiestatis: dedit se apprehendendum mentibus nostris dei filium: non solum cum se exinaniret: sed etiam cum se daret habitaturum in nobis: namque ex muliere quod dicit more locutionis hebreorum: versus. n. hebreorum dicit mulieres non virginitate corruptas: sed feminas. unde Augustinus de spiritu sancto ex virgine Maria deo unicus natus est. Sed si quaeritur secundum eundem quomodo in carnatione facta est ipsa verbum dei. **D**ico Verbum carne factum. id est hominem factum. **D**eus autem semper factus est: fieri nescit: ut sic. **I**tem sub lege: quod secundum Augustinum sub legis onere circumcisus legaliter: et hostia legalis pro illo oblata est: et in templo prestat. **A**uce. 2. **N**ec mixtum si illa opera legis sustinuit: ex quibus liberaret eos qui in eis fuiliter tenebatur: factus est ergo sub lege. id est sub onere legis sicut sub alijs penis: non tamen sub legis auctoritate: ut ab ea expiaret. Ipse erat. n. dominus legis: Sed ut ab ea nos liberaret sicut ab alijs penis. **I**deo sequitur. **Q**uarta predestinatio: quod lex carnis et peccati prepediebat gratiam adoptionis. **E**t ideo ab effectibus legis carnis et peccati voluit nos liberare. **I**ntelligendum quod quicunque sunt effectus legis: qui per incarnationem ab hac hereditate excludunt. **P**rimus est infidelitas. unde iudicum secundo. **D**ixerunt galladite ipe. **H**eres i domo patris mei esse non poteris: quod adultera matris natus es. id est de ecclesia malignata. **S**ecundus est vacatio operum carnis: **S**al. 4. **N**on erit heres filius ancille cum filio libere. **T**ertius est diffidentia de dei potestate. unde numeri. 13. **D**i filii israel. scilicet diffidentes de potestate dei. **D**ixerunt se non posse obtinere terram promissionis. **E**t ideo dictum est eis: quod illa non ingredierentur. **Q**uartus est presumptio de proprijs viribus. **P**rouer. 20. **H**ereditas ad quam festinat

non capitur. **U**nde festinantes hic dicuntur presumptentes de meritis proprijs. **Q**uintum est peccatum. **E**pistolae. 5. **Q**uia omnis fornicator aut immundus: aut auarus: non habebit hereditatem etc. **U**nde subdit. **U**t eos qui sub lege erant. scilicet precepti et rei: quantum ad effectum legis carnis. **A**ctu. 15. **H**oc est onus quod nec nos: nec presen nostri etc. **R**edimeret a fructu legis: qui facit peccatum: finis est peccati: **A** diabolo: a peccatione: et ab effectibus supradictis. **E**t adoptionem filiorum recipere: id est ut bona que per gratiam dantur: per que sunt filij vel ut participes essemus diuine glorie.

Tertium principale.

Item tertium principale: ubi determinat de adoptionis utilitate: cum dicit. **Q**ui autem estis filij. ubi nota: quod gratia adoptionis quatuor effectus operatur in nobis. **P**rimus est filiationis spiritualis. **N**am cum filij sit imitari patrem dicimur filij: quod gratia adoptionis facit nos imitari patrem reprobos. **E**t sunt duo genera filiorum. scilicet peccatores et innocentes. **P**enitentes. n. sunt filij: quod imitantes reprobos carnem suam crucifigunt cum vitijs et concupiscentijs. **I**n cuius rei testimonium: in transfiguratione: que significat penitentiam transfigurationem. **A**udita est vox patris. scilicet. **H**ic est filius meus dilectus etc. **I**nnocentes etiam sunt filij: quod predestinati sunt ad vitam eternam. unde 1. **I**ohannis. 5. dicitur. **Q**ui ex deo est natus: non peccat: quod generatio dei perficit eum: ut non peccet: unde dicit. **Q**ui autem estis filij dei. scilicet per gratiam adoptionis. **S**ecundus effectus est perfectio vite moralis. **H**ic autem meretur fieri habitaculum spiritus sancti: qui est donum dei preciosissimum. **E**t ideo diligenter est observabile. **S**eruatur. n. bene viuendo. **P**erditur autem peccando. unde dicit epistolae. 5. **U**nique vestrum data est gratia. id est secundum glossam spiritus sancti. **E**t sequitur. **N**olite irritari spiritum sanctum. glossa id est per mala opera a vobis fugare. unde Augustinus dicit. **U**t. n. probemur adoptati esse a deo in filios dei: spiritum suum dedit nobis: qui signum patris ostendit in filios. unde dicit. **A**dificavit deus spiritum filij sui in corda nostra. scilicet ut spiritualiter viuentes eius morali vite transformemur. unde **R**omani. 8. **I**pse spiritus reddit testimonium spiritui nostro: quod filij dei sumus. **T**ertium est cordialis intentionis affectio ad deum. ita ut despectis corruptibilitatibus et caducis: desiderio sursum feramur in deum. **N**am intendere est idem quod in aliud tendere. **E**t ideo bona intentio est que ordinatur debite referendo ea que sunt ad finem in ipsum: et hoc per potentiam libere operantem.

Hec autem peccat
currit in
eligen. E
simulatio
meus ad te
lucius: vel
fin. Ber.
rem dei: a
gnatur p
pater. i. g
qz prelam
renymus
voci emul
gnatur. M
audi me d
can. et d
vine virtut
iugum a ceru
fusus est p
nu fori. L
adoptionis
rendo: vni
vni. fuit
fuit. J. J.
filios p par
et heres cru
mificordiam

Et dicitur

Et dicitur

non innumer
rebus mun
temus: quoniam
venit nobis: v
Et voluerit
vire: ut regn
multa res a
plueret nos
ueramur ad
cordibus: In
flam. Sed
velutamo: id
quomodo penit

Ne autem potentia est libere arbitrii: ad quod concurrat intellectus ut iudicans. Et voluntas ut eligens. Et ideo hec intentio dicitur pura pro simulatione prophetis. unde psal. Deus deus meus ad te de luce vigilo. Ad te inquit: non ad luctum: vel ad hominum laudem. unde intentio pura secundum Bernardum. Est ut in omni actione tua: aut bonorem dei: aut utilitatem proximi persequas: quod designatur per clamorem. unde dicit. Clamante Abba pater. id est: qui facit nos clamantes desiderio quod nunquam presumemus: nisi spiritus doceret. unde Iheronimus. Clamor in scripturis non imagine vocis emissio: sed intentionis magnitudo designatur. psal. Clamavi in toto corde meo exaudi me domine etc. Quartum est humilitatis peccati exclusio: difficilis propterea res est: et soli divine virtuti possibilis susceptum semel peccati iugum a cervicibus excutere: quoniam si facit peccatum suus est peccati: nec est iam liberari: nisi in manu foris. Tale autem humilitatis excludit gratiam adoptionis. Propterea humilitas non est servus: unde dicit. Ita quod iam non est servus: vili humilitate peccati servus: sed filius amore fructus. Iohannis. 15. Jam non dicam vos servos: sed filios per patris imitationem per gratiam. Quod si filius et heres erit in futuro: et hoc per deum. id est: per dei misericordiam et operationem. Quam nobis etc.

Dei in infra octa. Sermo de evangelio. 20.

Rat maria

et Ioseph mirantes etc. Luc. 2. Secundum quod dicit Bernardus. Venit. n. filius dei. Et tanta mirabilia in mundo operatus est: ut

non immerito intellectum nostrum ab omnibus rebus mundanis evocaverit: ut semper cogitemus: quod mirabilia fecit. scilicet: qualiter rex dominus per venit nos: venerit ad nos: subvenerit nobis. Et voluerit mori pro nobis: ut viveremus: servare: ut regnaremus. Etulare: ut repatriaremus: et usque ad servilissima opera inclinari: ut persisteret nos super omnia opera sua. unde si convertamur ad christum erit qui auferet velamen de cordibus: Intellectum illuminet: et affectus inflammet. Sed quod hoc fit per propositum sancte voluntatis: ideo evangelista in hoc evangelio quatuor ponit advertenda.

Primum principale.

Circa primum: ubi proponitur nobis mirabilem christi intellectus speculatio: cum dicitur. Erant Maria et Ioseph: ubi sunt quinque conclusiones.

Prima conclusio est: quod convenienter est homini agere propter finem. Nam actiones que ab homine aguntur: ille solum proprie dicitur humane: que sunt proprie hominis: in quantum est homo. Differt autem homo ab aliis animalibus in hoc: quod est suorum actuum dominus. unde ille solum actiones vocantur humane quare est dominus. Est autem homo dominus suorum actuum per rationem et voluntatem. unde libere arbitrii dicitur esse facultas rationis et voluntatis. Ille ergo actiones proprie humane dicuntur: quod ex voluntate deliberativa procedunt. Si que autem alie actiones homini conveniant possunt quidem dici humane: sed non proprie humane: cum non sint hominis in quantum est homo: Manifestum est autem quod omnes actiones que procedunt ab aliqua potentia causantur ab ea secundum rationem sui obiecti. Obiectum autem voluntatis est finis et bonum. unde opus quod omnes actiones humane sunt propter finem. Ex quo sequitur documentum: quod actus dicuntur humani in quantum procedunt a voluntate deliberativa. Obiectum autem voluntatis est bonum et finis. Et ideo sequitur quod primum humanorum actuum: in quantum sunt humani est finis et terminus eorum. Nam illud ad quod terminatur actus humanus. id est: quod voluntas intendit tanquam finem: sicut et in agentibus naturalibus forma generati est conformis forme generantis: et hoc intelligitur cum dicitur. Maria: que dicitur ratio discreta. Interpretatur enim stella maris. Et quod mare: nisi cor hominis? De quo Iheremias. 17. Praevium est cor hominis: et inscrutabile: quis cognoscat illud? Quid enim fluctus maris? Sunt autem diversi et mutabiles animi motus et appetitus. Scopuli: in hoc mari sunt consensus ad peccata: quibus animi illi dicitur cum peccato. Peccato consensus: ad quos scopulos declinandos lucet hec stella maris: id est: radius rationis.

Secunda conclusio est: quod licet mens: ratio: intellectus et intelligentia sint idem realiter: differunt tamen ratione. Nam mens est rationale et intellectuale lumen: quo rationamur: intelligimus et sapimus. Que ita facta est ad imaginem dei: ut nulla interposita natura ab ipsa veritate formetur. Adens enim ex eo dicta est: quia eminet in anima prestantior vis inter vires.

Sermo

Ratio est. Ea vis anime: que inter rerum corporearum naturas: formas: differentias: propria et accidentia percipit ut corporea: sed non extra corpora: nisi ratione substantie. Abstrahit enim a corporibus: que fundantur in corporibus: non actione: sed consideratione. Intellectus est ea vis anime: que inuisibilia percipit: sicut angelos et demones. Intelligentia est ea vis anime: que immediate supponit deo. Pernit itaque summus verum ipsum et vere incommutabile. Sic igitur anima sensu percipit corpora: imaginatione: corporum similitudines: actione corporum naturas: intellectu spiritum creatum. intelligentia spiritum increatum.

Tertia ratio est: quod propositum bone vite licet sit effectus a spiritu sancto: concipitur tamen a discreta ratione dispositivae: que est liber arbitrium. **R**atio est. Habere ex hoc enim liberum arbitrium dicimus: quod possumus unum recipere alio recusato: quod est eligere. Et ideo naturam liberi arbitrii ex electione considerare oportet. Ad electionem autem concurrunt aliquid ex parte cognitive virtutis: et aliquid ex parte appetitive. Ex parte cognitive requiritur consilium per quod diiudicatur: quid alteri sit preferendum. Ex parte appetitive requiritur quod apprehendendo acceptetur id: quod per consilium diiudicatur. Et ideo. 3^a. et ibi. liberum arbitrium vocatur de fiderum consiliabile: quod proprium obiectum electionis est id: quod est ad finem. Hoc autem in quantum huiusmodi: habet rationem boni quod dicitur utile. Patet quod cum bonum sit obiectum appetitus: quod talis conceptio bone vite sit a ratione discreta eligente dispositivae: sed a spiritu sancto effectivae. unde bene dicitur: quod Maria mater fuit iesu. Que dicitur ratio discreta. Nam sicut Maria ibi: sic ratio discreta concipit per propositum sanctitatis per affectum in voluntate: et per effectum parit illud in bona conversatione. Concipit autem de spiritu sancto: quia ipsum bonum propositum a gratia dei: est effectivae: que dat velle et perficere.

Quarta conclusio est: quod oportet quod hec vita sanctitatis per veram humilitatem custodiatur: quia secundum Augustinum humilitas est ex intuitu proprii conditionis: et sui conditoris voluntaria mentis inclinatio in suo: immo ordinabili ad suum conditorem. **C**ausa huius inclinationis est duplex. Una est intuitus proprii conditionis. Adichce. 6. Humiliatio tua in medio tui. Alia causa est intuitus condito-

ris: in quo nullus est defectus. unde in proposito eius magis apparet defectus nostri. unde Greg. Sepe iustitia nostra divino ex animo et iustitie deducta. In iustitia est: et sordet in discretionem iudicis: quod fulget in estimatio operantis. Talis. n. custos est scitatis. vii. Aug. Nisi humilitas omnia quecumque benefacimus precesserit: privata consecutaque fuerit: totum auferit superbia. Hoc autem per Joseph: qui fuit nutricius et custos ihu significat: quod nunquam ad corruptionem pervenit propositum sanctitatis: nisi illud et custodiat virtus humilitatis.

Quinta ratio est: quod vita sancta est meritoria: quod deo accepta: et ratione acceptatio maxime est remunerativa: id stupescit ratio: mens premitur ineffabilitatem remunerationis.

Ratio est. Nam quotienscumque transcendit rerum notitia in memoriam venerit: toties renouat in mente miraculum. Cum igitur vite bene remuneratio sit transcendens humanam facultatem: stupescere facit humanam mentem. Et hoc est quod dicit: Adirabant super hijs: qui dicebantur de ihu. i. de proposito scitatis. Cui magna et ineffabilia permittunt. s. quod oculus non vidit. Tanta sunt ista: quod vir aliquis ad ea audet aspirare: et tamen quod credit: quod expectat: non sufficit admirari: cum cogitat pro eo: quod tam modicum est: quasi prope nihil: tanta expectant eternam per transitorios: celestia per terrenis: imensam per minimis. Stupet ratio super hijs: que cernit: premitur scientia super hijs: que sentit. unde ibi in foro scientie in terrena fama pie gaudio et cogitationibus garrulitibus ista dissipat: tamen in foro mentis certitudo spei fama dissipat. Quod ita remunerabit deus ea: que per hominem facit: ac si homo se ea habebat: quoniam ipse facit: quod spes permittit pauperati regnum celorum. **Q**uid mirum igitur si maria et Joseph mirantur de hijs: cum etiam maiora sint hec: et maiora sentient cum habuerint: quod sit eorum fama: et aliqui dicuntur est anima: quod maiora sunt quod que audimus.

Secundum principale.

Circa secundum ubi proponitur nobis ad consequendam vite perfectionem debita dispositio: cum dicit. Et benedixit eis Symeon. Vbi nota quod ad hanc dispositionem quatuor requirunt. **P**rimum est divina assilientia: que iustum usque in finem non derelinqt. Hec intelligitur per benedictionem cum dicit. Et benedixit eis Symeon. Alia divina benedictio nihil aliud est: quam quidam singularis

et gratia
redcat.
medice
p3 de p
dixit filio
nam eis
nos om
Symeo
infundi
ni possu
velle et
tio. Ma
boni viri
Ad tunc
proposito
in effect
humiliter
Arrogan
Et ideo r
querat. 2
ser. unde
Ihsa d
lis animu
ie exercit
terius rui
p humilit
occasione
tur die di
blicas.
De pp
go qui
vnde B
mentis st
bedificiu
natio. 3p
meritum
cere: vi ba
mentis: E
pradictu
est in qd
tuosum e
mas: si illi
terni inspe
tra de illis
Adant. 6
in retribu
sa fuit in ac
landē et glo
desiderio
nimus: Q
bani a quo

et gratiosa ad optio in filium regis et eterne hereditatis. Sicut. n. antiqui patres solebāt benedicere filios. s. ad habenda bona tēporalia: p3 de Ysaac: Gen. 27. Sic deus pater benedixit filios gratie in bonis spiritualibus p gratiam eis assistendo. vnde eph. p. Benedixit nos omni benedictione spiritali in celestibus. Symeon interpretatur visitatio: que euz cui se infundit obediētē facit: q3 sine ipsa nihil boni possumus. **Idi. 4.** Sra opatur in nobis velle et pficere. **Scōs** est sui ipsius p sideratio. **Mā** valde necessariū est: vt merita magna boni viri interna gratie visitatio promoueat. **Qd** tunc fit: cū ratio p gratias eruditur: ne de pposuo sanctitatis qd cōcepit in affectu: pepit in effectu: inaniter extollatur. Bonū. n. quod humiliter fit: erigit ppositū ad culmē virtutis. **Alro** gantia vero picipit in foueā criminis. Et ideo necesse est: vt de hoc ipsa gra rationes querat. **Ut** sic bonoz suoz ruinā cauere possit. vnde dr. Ecce posuius est hic in ruinā etc. **Israel** dicitur vir videns deū: qui est hic viri lis animus: q nunc videt deus p speculū. **Hu**ic exercitiū boni opis occasio est: vt d bono de terius ruat p elationē: vel ē de bono in meli3 p humilitatez p surgat. **Supbia**. n. ruina est p occasione. **Hanc** aut ruinā phariseus videbatur hie dicens. **Ieiuno** bis in sabbato. **Pou** blicanus. n. habuit Iesum in resurrectione: **De** p picius esto mihi peccatori. **Caueāt** ergo qui Iesus hnt: ne habeant ip3 in ruinam. vnde **Ber.** **Mā**. n. sup humilitatem funda mentū stabiliatur spirituale: minime stare pōt bedificiū. **Tertiu** est laudis humane declinatio. **Ipsa** nāq3 humana laus euacuat omne meritum virtutis. vnde **Greg.** **Cōpellor** dicere: vt bona que agitis: cū magna cautella ti meatis: Et hoc est qd dicit. Et in signum cui p tradicetur. **Mā** intentiōis rectitudo: signū est in qd ponitur iesus. **Demōstrans** q3 fructuosum et salubre est nobis bonum qd exerceamus: si illud ea iniectione agimus: vt solius interni inspectoris oculo placeamus. Sic econtra de illis qui agunt: vt ab hoibus videantur **Matth. 6.** Solis. n. illis visio premium erit in retributione: quibus amor eius solus: causa fuit in actiōe. Sed huc signo p tradicunt q laudē et gloriāz querūt. **Quartus** est sancti desiderij seruens affectio: vbi nota f3 **Ihero** nimus: **Qd** sicut duo sunt fontes in radice lybani: a quo **Jordanis** iste fluit: qui contactu

mundissime carnis xpi psecratus est. Sic in radice aie nostre sunt due potētie. s. intellectus et voluntas: a quibus sicut a fonte fluit vita cōtēplatiua. et terminat ad finē vltimū. s. deus. **Qd** p3: q3 p potētiās illas possumus deum pungere p quas facti sumus ad imaginē dei fm **Aug.** etc. **Opposito** tñ modo actus istarū virū pntent ad ptemplationem: q3 videlicet cognitio mouetur a rebus ad animam: et dilectio ab anima ad res ipsas. **Ideo** in actu cōtēplationis quo ad notitiā: deus descendit ad nos p p siderationē: et nos ad ipsūz ascēdem3 p dilectionem et desiderij eternoz: vt etiā p3 in mysterio incarnationis fm **Leonem** papam di. **Dei** ad infima inclinatio: fuit bois ad summa puectio: p hoc q3 in diuina persona fuit assumpta humana natura. **Ideo** dicit saluator. **Ignem** veni mittere in terras. Sicut enī res ignita sursum fertur: ita aia caritate inflammatā sursum agitur. Et hoc est qd dicit. Et tuāz ipius aiam ptransibit gladius etc. **Gladius** Iesu est sancti desiderij seruor tacumen. s. in cauendo malū. et in exercēdo bonū. **Hic** pertrāsit aiam **Ad** arte. dū interna penetrat rationis. **Ut** reuelentur ex multis cordibus cogitationes. **Hec** i nobis agi nōnunq3 sentim3. **Ut** cum aliqd pertinet ad sanctitatem aggredi pponimus et effectū mancipare ardēter desideramus. **Ipsē** motus internus ratiois: cuius ē bona pcepere: parturire: disponere: et moderari acumine seruidi desiderij: quasi gladio vulneratur. **Vnde** estuante corde multe sollicitudines diuerse pudentie pducuntur. **Ut** qd ardentem fieri desideratur: deuote exequatur: p seueranter teneat. p quod fit: vt ea que solēt interuenire impedimenta caueantur. **Ut.** s. nihil humani fauoris: s3 intuitu soli3 eterne retributionis exerceatur. Et hoc est gladium Iesu animāz **Ad** arte pertransire: vt ipse ei3 aiaz pertransiente reuelentur ex multis cordibus cogitationes.

Tertium principale.

Quia tertium: vbi ostēditur vite perfectio psecutio: cū dicit. **E**rat Anna prophetissa: vbi nota q3 ad psequendam pfectionē vite sex reguntur. **Primum** est lumen sup naturale. **Nam** p hoc aia eleuat ad actum beatificum. **Ratio** est. **Nihil** potest exire in operationem transcendentē actionem sue nature: nisi prius eius virtus fornicetur: sicut dyaphonum non potest illuminare: nisi

Sermo

actu recipiat lumen. Sed vita p̄tēplativa est actio trāscendens facultatē nr̄az. Ergo necessarium est nobis oriri lumen gl̄ie ad huiusmodi opationem p̄sequendā. Intelligendū tamē q̄ deus est cā vniuersalis illuminationis: sic sol. Aliiter tamen. Nam sol agit p̄ necessitate nature. Deus autē volūtariē p̄ ordinem sue sapientie. Licet autē sol h̄itum est de se: oia corpora illuminat: si tamen aliquod impedimentū inueniat in corpore: relinquit illud tenebrosū. Sic deus nō opponenti obstaculū: infundit gratiā et p̄ficit intellectum dono sapie: et affectum emollit igne caritatis. Et h̄ est q̄ dicit. Et erat Anna prophetissa. Anna ē est huiusmodi aia: que in vacuum gratiā dei nō recipit: causa sibi p̄ sanctitatez p̄uersationis. Nullis p̄rimo per opationez fraterne caritatis: pia deo p̄ rectitudinē intentionis. Dicit etia p̄phetissa: ut videat in lumine gratie mala p̄terita: q̄ p̄pungant ad dolorē: videat futura: que infestant tēptando: ut p̄cutiat ad timorē: videat p̄sentia. s. infirmitatē: ut excitetur ad cautellaz. Et scdm est p̄sumptio bone spei. Nec enim fm̄ magis h̄itaz est certa expectatio future beatitudinis: veniēs ex dei gratia: et ex meritis precedentibus. Et nota vbi est expectatio spei: ibi duo sunt. s. intentio animi ad futuraz gl̄iam: et p̄manētia in loco sp̄iali: que deus ē Jobis. 15. Adanete in me: et ego in vobis. Ex quo elicit: q̄ spes efficit in nobis securitatem. Psal. In deo speravi: nō timebo qd faciat mihi hō. Securus est sperās in domino. Protector enī est dominus oīum sperantiū in se. Et ideo dicit. filia Phaniel: que interpretat facies dei: q̄ illic h̄z p̄rem: q̄ teste Jac. i. voluntariē genuit nos verbo: qd est facies dī patris. Matth. 19. Anguli eoz semp vident faciem patris. Filius dicitur facies patris. Psal. Usquequo avertis facies tuas a me? id est differs filiū tuū mittere de tribu Aser: q̄ interpretat h̄itās: q̄ ad numez illoz pertinet: quos elegit deus. Hos p̄ suam beniuolentiā vocavit ad rectā fidem: iustificavit p̄ suā inhabitatiōē sempiternā. Tercūz est habitus virtutum. Nam opa meritoria vite p̄fecte nō possunt p̄fici ab hoīe: nisi per virtutes: quib⁹ sicut q̄busdāz h̄itibus exitur in opa virtuosa. Ideo deus p̄ferendo gratiā: cāt virtutes in anima: quibus opera meritoria p̄ficiantur. Et intelligendū tamē q̄ in virtute duo notantur. s. habitus virtutis et causa eius. Actus au

tem peccati si consideratur: ut comparatur ad virtutem: prout est habitus quidam: non potest eam expellere: si sit vnus tm̄: sicut non generatur habitus per vnum actum: ita nec per vnum actum expellitur. Sed q̄ habitus virtutis est de difficili mobilis: maxime regitur ad vite perfectionē. Et hoc est q̄ dicit. Et hec processit in diebus multis. i. virtutibus. vnde de sanctis patribus dicitur: q̄ mortui sunt pleni dierum: vt de Abraham genesis. 25°. Quartum est delectatio spiritalis: q̄ delectatio est conuenientis cum cōuenienti cōiūctio. Deus autem maxime conuenit anime: vtpote ad imaginem eius facte: q̄ fm̄ Augm̄ Ideo anima imago dei est: quia ip̄sū capax et particeps esse pot. Et hoc maxime fit: quando potentie eius scilicet voluntas amando: et intellectus cognoscendo: stant p̄uerse ad deū. Et ideo non est plena delectatio: nisi in perfecta coniunctione potentiaz anime ad deū: sicut est in patria. Et ideo dicit Aug. q̄ omnis delectatio: mundana amaritudine temperata est: vt sciatur q̄ non est vera delectatio: nisi cū deo. vnde scribitur in libro de anima et spiritu. Propterea enim deus homo factus est: vt totum hominem in se beatificaret: et tota hominis cōuersio esset ad ipsum: et tota delectatio esset in illo cum assensu carnis videretur p̄ carnem: et assensu mentis per diuinitatis contemplationez. Hoc erat totum bonum hominis: vt siue ingrederetur: siue egrederetur: pascua in factore suo inueniret. Pascua foris in carne saluatoris: pascua intus in diuinitate creatoris. Et hoc est qd dicit. Et vixerat cum viro suo annis septem a virginitate sua. Vide: t̄s q̄ breue tempus quo cum viro deguit: respectu illius temporis: quo viduata mansit. Modicum enim videtur anime spiritali rebus: quo iocundis amplectibus delectata: cum viro suo viuūt. Sed non modicū: quando eo subtracto admodum vidue suspirat et gemit. Septem annis virit cum viro suo: vsq; 84. in viduitate mansit. Septenarius numerus signat sabbatum mentis: quo fruitur anima: dum est cum viro suo. Interne iocōditatis gaudium in vnitate spiritali cōsiderans: qua viro coniungitur: quia adheret deo: vnus spūs est. Prima corinthiorum. 6. Que etiā octuagintaquatuor annis in viduitate permanet. Denarius per septē ductus reddit. 70. Si autem septenarius per binarium et predictis

addatur vsq; ad. s. 4. peruenitur. Denarius ad decem mandata: et septenarius ad septem spiritus sancti dona. Binarius ad geminam dilectionem deus proximi pertinet. **¶** Quid est ergo. s. 4. annis in viduitate: nisi q; anima qui dem ad tps desituta: ardentem desiderat sponsum suum absentez: et ex eius desiderio p gratiam sancti spiritus: qua nō caret ad bona opa christi: seruat madata: et in dilectione gemina in se gratias sancti spiritus manifestat. Quid est ergo. s. 4. annis in viduitate: nisi duz spūs abest: quantum ad iocunditatem actionis sancte per gratiam septiformem in predictis se exercet. **¶** Plerumq; anima ab ea qua delectabatur gratia: destituitur ad tps. Quod adeo fit non tam dissipatione: q; dispensatione. Ad eo enim ad tempus desititur: vt defectus suum sentiens humiliter: et deus ardentius desideretur. **¶** Adnet itaq; s. cum aia in obseruatione legis et dilectionis ad scām actionē. et tñ se ad tps subtrahit: q; tuz ad robur: cui in tebas ad formationē: et q; fruebat quo ad iocunditatem. **¶** Quintum quod ad psequendam perfectionem vite regitur etiā mundicia mentis et corporis. Et ideo dicit a virginitate sua. De mundicia mentis ps. Nam virgo nō hz in memoria quo fundatur eius pscitia: sicut illa que expta est carnis voluptate. Non. n. tñllatur cor virginis memoria ex pte turpitudinis: nec in proposito expetendo: et q; virginitas sñm Aug^m est in carne corruptibili: incorruptionis ppetue meditatio. **¶** De mundicia corporis ps. Nam angli et si abundat delectationib; spūalibus: inerpres tamē sunt delectationū sensibilibus. Ideo igit in virginibus est humanitas angelica: q; virgines sunt inerpres delectationum carnaliū: vt abundant delectationib; spūritualibus. **¶** Cuz igit pprium sit anglice nē nō posse carnales: sed spūales delectatiōes expetiri: necesse est vt angli amore nālī plus diligant virgines. vnde dī. A virginitate: q; s. est mundicia mētis et corporis. **¶** Et nota q; q; virginitatē seruare voluerit: necesse hz mortificari mēbra ieiunijs et vigilijs. **¶** Item obligatione voti: q; est supior gradus. **¶** Item pscuerantia mentis. vnde dicit q; erat ieiunius et obsecrationibus seruicis deo nocte die. q. d. q; puritati mentis et corporis intendit: sicut dicitur p corin. 7. vt sit scā corpore et spiritu. **¶** Per ieiunia aut accipitur mortificatio carnis **¶** Per obsequium deuotionis mentis. **¶** Per h autē

q; dicitur. Nocte et die: pscuerantia mētis intelligit. **¶** Sextus est huius vite regulano. Nam sñm Dionysius de diuinis no. Diuina scriptura est lumen et regula: qua debet vita contemplatiua regulari. In hac autem sunt quatuor actus essentialiter ordinati. Quorum primus actus diuine reuelationis est: quo reuelantur necessaria ad salutem. Et q; templū est locus doctrine et reuelationis: et quia iesus erat docens in tēplo: bene dicitur. Que non decebat de tēplo etc. **¶** Secundus est actus humane meditationis: quo glibet fidelis meditat in diuina scriptura. Et ideo dicit. Et hec ipsa hora supueniens. **¶** Hec hora est tēpus optimum meditationi. Nam de saluatore mediātū: occurrit materia sufficiens: q; sñm Ber. Videbis letitiā tristari: pauere fiducia salutem pati: vitam mori: virtutem sustentari Et q; maius mirabile est: ibi cernit tristitia letificans: pauor confortans: passio saluans: mors viuificans: infirmitas roborans.

¶ Tertius est benigne coicationis: qua homo id quod nouit de scripturis: pmunicat alijs p dicādo. vnde psal. Loquebar de testimonijs etc. Et ideo dicitur. Et loquebat de illo oibus qui expectabant redemptionē isrl. **¶** Quartus est deuote laudis pscissio. vnde dicitur. Confitebatur dño. Nam si fructuosam atq; pfectā volueris deo offerre pscissionem: o; vt eaz ad deum offeras duplicē: laudando illum: accusando te. Illum vt iustum et beneficū. Te autē vt pctōrem: et ad eius beneficia semp ingratū vnde Ber. Confiteamur aut dño gemina cōfessione: vt duplicibus vestiamur. i. pscissione pctōz nōz: et pscissione laudis dñe. Tunc enim veri pscissores eritis: si ois vita vīa confiteatur vos pctōres et dignos multis maioribus penis. Deum vero summū bonū: q; pro hijs leuibus et tñstionis eterna cōdonat supplicia: que meruistis.

Quartum pncipale.

¶ Irea quartū vbi ponit meriti conditiōi debita remuneratio: cum dicit. Et vt se. oia. vbi sunt tres pscōes **¶** Prima pscō est: q; lex mosayca vitam psciplatiuam ad meritum disponebat. Nam lex mosayca est quedam regula actuum humanorum: concupiscentiam restringens: et peccatū prohibens pene appositione. Insufficiens tñ et unperfecta: quia totaliter non facit hominem idoneum ad participationem felicitatis eterne.

Sermo

Hoc. n. solus fit per gratiā spiritus sancti: q̄ le-
gem adimplet. Hanc gratiā lex vetus confer-
re nō potuit: sed hec reseruat x̄po. Iohis p̄.
Lex p̄ Adoysem data est: grana et virtus p̄ ie-
sum christū facta est. Et h̄ lex vetus operabat̄
aliud ad h̄: vt pueniatur ad finem: nō tamen
sufficit. Et ideo dicit. Et vt perfecērūt omnia
fm̄ legem Adoyfi.

C Secūda p̄lo est: qz q̄ lex vetus vt dictū est:
est insufficiens ad p̄fectionem meriti: o3 vt lex
euāgelica supaddatur. Est. n. lex euāgelica q̄
dam regula et mēfora actuum humanorū: da-
ta et diuinitus reuelata: que totalr fecit hoīem
idoneum: iustificādo eum ad p̄icipationē feli-
citatē eterne. Et h̄ p̄ gratiam spūs sancti sibi
assistentē. vnde ap̄ls. Non. n. erubescō euā-
gelium. Virtus enim dei in salutē omni cre-
denti. Et h̄ est q̄ dicit. Reuersi sunt in galile-
am ciuitatem Nazareth. Galilea interpretat̄
trāsmigratio de merito virtutū ad eterne gl̄ie
remunerationē: vel de merito bone actionis
ad gratiā p̄tēplationis: cognitiōis et reuelati-
ōis. In ciuitatē Nazareth: vt etiā exemplo
bone fame florescat apud omnes.

Tertia p̄lo est: q̄ p̄seuerantibus in ista vi-
ta quatuor p̄ferunt p̄uilegia. **C** Primum est
inchoata felicitas: qz sicut docet Dionys. illi q̄
in hac vita sunt p̄tēplarij: sunt illius felicitaḡ
iam p̄ticipes effecti. Isti. n. iam gustauerunt
virtutē futuri seculi: fm̄ apl̄n: habentes puer-
sationem in celis: qz istorū delectatiōes sunt cir-
ca celestia. vnde dicit. Puer. i. innocēs p̄tem-
platiuus. Crescebat. s. inchoatiōe felicitatis.
C Secundū est p̄fecta securitas: qz isti qui in
diuinis p̄tēplationibus sunt intenti. sunt ita p̄-
fectis defectibus accēsi: vt timores nocturnos
nō curent: qz p̄fecta caritas foras mittit timorē
Qui. n. t. met: nō est p̄fectus in caritate. vnde
dicit. Et confortabatur. s. diuina caritate.

C Tertium est pacata trāq̄llitas: quam in ip̄o
diuina sapiā opatur: qz tales p̄ exercitium ta-
lium hēnt virtutes superiores ut habituatas vir-
tutibus: q̄ tenent totalr subingatas vires infe-
riores. Sicut nob̄ les in ciuitate q̄to sunt sa-
pientiores: tanto melius habent sibi cōm po-
pulum subiectū. vnde ap̄ls. Si spiritu facta
carnis mortificaueritis: viuetis. vnde dicitur
Plenus sapiā: que inferiora regenda discer-
nantur. **C** Quartū est p̄mpta facilitas ad vir-
tutes. Hanc causat in eo gratia aspera alleui-
ando. Gratia. n. nihil difficile abbonet pro

christo sustinere. vnde ap̄ls. Omnia possum
in gratia: que me confortat. Ideo dicit. Gra-
tia dei erat in illo et.

C In octaua natiuitatis. In die circūcisio-
nis. Sermo vigesimus primus.

D Si quā p̄su-
mati sunt dies octo: vt cir-
cōdieret puer et. Luc. 2.
Cuz incarnatio filij dei sū-
me fuit nobis necessaria:
ideo maxime fuit homini
cognoscenda: vt affectus hoīs ad ip̄m dirigē-
retur: qz fm̄ Auḡm̄ amare rez ignotā nullus
pōt. Et ideo dispensatione diuine puidētie fa-
ctum est: vt res singule singlis noībus distn-
guerentur: qbus hō haberet notitias singulo-
rum: qz noīa habent p̄prietates exp̄imere.
Et ideo p̄gruum fuit filium dei singulari no-
mine noīari: vt cognoscere: et cognit̄ huma-
nus affectus ad eum inflāmaretur: vt dicat.
Postq̄ et. vbi p̄ pponit nobis vt humilis:
qz pbat cauterij sceleris ip̄ressio: ibi. Postq̄
C Secūda pponit nobis vt cognit̄. qd innuit
noīs ip̄ofitio: ibi. Vocatū est nomē eius ihs.
C Circa totum in v̄l sunt due p̄siderationes
C Prima est de eius circōcisione. **C** Secū-
da est de ip̄is eius applicatione. **C** Circa pri-
mam sunt quinque conclusiones.
C Prima est q̄ circōcisio delevit p̄ctū ori-
ginale et actuale in p̄uulis et adultis: sicut nūc
facit baptisimus: excepto q̄ paradisi ianuā nō
int̄roibant: sed in sinu Ab̄rahe gesebant. fe-
mine adulte saluabant per opationem bonam
sed puule in fide parentum.
C Secunda p̄lo est: q̄ circōcisio data fuit p̄
vt per obedientiā mādātū Ab̄raham placeret
deo: cui per p̄uaricationē Adam displicuerat
C Secundo in signū magne fidei Ab̄rahe:
q̄ credidit se habiturū filium: in quo esset bene-
dictio oīum hoīum. **C** Tercio vt ille p̄plūs a
ceteris nationibus distinguere h̄ signo.
C Tertia p̄lo est: q̄ circōcisio est mutata per
baptisimū: qz baptisimus est magis cois et p̄se-
ctior. et h̄ in circōcisione p̄ctū deletur: tamen
gratia nō p̄erebat: nec virtutes: nec virtutis
augmentū: vt in baptisimo. **C** Et nota q̄ n̄ i-
plex est remediū p̄tra originale peccatum.
C Primum fuit in statu nature. s. fides p̄a /

rentum in parvulis: et virtus sacrificiorum in adultis: ut dicit Grego. **E** Scdm in statu legis scripte fuit ipsa circumcisio. **E** Tertiu in statu gratie baptisimus.

E Quarta xpo est: qd xps voluit circumcidi.

E Primo: ut oem materiam erroris tolleret.

Ratio est: qd alig dicturi erat ipsum celeste car-

nem vel fantastica attulisse. vnde in circumcisi-

one fuit pbatio vere carnis: per pprii sanguis

emissione: vbi sumu documentum: qd statim

oscedit xps boiem redimendum per se natu-

re humane passionem. Et h ppositum passio-

nis ostendit primo in circumcissione. **E** Secda

ratio est: ut subi ciendo se legi: nobis exēpluz

humilitatis pberet. fuit. n. necessariu homini

ut legislator legi se subijceret: ne obfuantia le-

gis homini impossibilis videret. Ideo et legisla-

tor duriora sustinuit: et nobis leniora imposu-

it: qd nō venit solvere legē: s; adimplere. Ta-

men sciendu qd nō subijcebat legi: qd datur ad

iustificandoz: ut iustificaretur: qd super natura

et hominu puetudine cōceptus et natus. Et nā

ppter hoc vēisse puer dicitur: qd purus ab oi

stigatione humana. Et ideo icepit ab humilita-

te: que est fundamentu totius perfectionis: se

ipsum enīn eternitatu formam sui accipiēs.

Quāta ergo erubescētia d; pfundi seru tras-

grediens: dum videt dominuz legis: legē ser-

uare. **E** Tertia ratio ē: ut nos spiritualiter cir-

concideremur. Est autē triplex circōcisio spi-

ritualis. **E** Prima est circōcisio cordis: de

qua dicit glosa. Qui fidei puritatē in mente cu-

stodit: corde circōcisus est. Et quo ps. qd cir-

concisio cordis fit per puritatem fidei. et amo-

tionē cogitationum malaz. vnde Aug. Cir-

concisio cordis est que purificat aiam ab imū-

dis cogitationibus: interiorisq; hois maculā

abscidit: illicitam pcupiscentiam amputando.

Ysa. p. Lavamini: mundi estote: auferite ma-

lum cogitationum etc. **E** Secda est eoz: que fit

per resecationē verborz inordinatoz. **E** Et

nota: qd mala lingua s; diuersitatem malitie

sue: diuersa mala opatur. **E** Prima lingua ē

dissoluta: et hec generat turpes imaginatiōes

in corde. vnde eccli. 23. Indiscipliose loquel-

le ne assuecat os tuu. Est. n. in illa verbum

peccati. **E** Secda est luxuriosa: et hec extinguit

caritatē. **E** Prover. 10. Qui pferit pumeliaz in-

scipiens est. **E** Tertia est detractoria: et hec se-

minat discordiam. **E** Quarta est murmurās

et talis confundit pacez. **E** Quinta est secreta

reuelans: et talis prodit fidez. Eccli. 27. Qui

denudat archana amici prodit fidē. **E** Sexta

est iurans: et talis puocat ira se indignationē

dei. Eccli. 22. Jurationi nō assuecat os tuu:

multi enim casus in illa. **E** Septima est lin-

gua iactans: que multiplicat iurgia. **E** Prover.

27. **E** Octava est dolesa falsi amici: et illa dis-

sipat fraternitates. **E** Nonā est seductoria: et

blanda. **E** Decima est mēdar: qd occidit aiam

Sapientie. p. **E** Undecima ē lingua duplex:

que pūrbat pacē habentes. Eccli. 28. Bili-

guis maledict? multos. n. turbauit pacez: hñtes

E Tertia circōcisio est carnaliuz voluptatū.

Hec autē pñst in pñtinentia: que h; regere

anīmū: quantuz ad appetitū boni: et hec est du-

plex. **E** Una: que refrenat appetitū voluptatū

Et alia que refrenat appetitū diuitiarum.

De qbus Seneca: Hac mediocritatis linea

continentiam obpūabis: ut nec voluptati de-

dit? pdigus: et luxuriosus appareas: nec aua-

ra tenacitate sordescas. Hec enī voluptas est

circōcidenda: qd multa mala facit. **E** Pri-

mo: qd corpori ē mortis occasio vel ifirmitatis

E Secundo: quia corpus spiritui facit con-

tumar. Bernar. Voluptas carni concupiscē

ti aduersus spiritum in adiutoriu fit. **E** Ter-

tio: sterilitatem bonoz operum inducit. Ysa.

48. Nunc audi hec delicata: veniet tibi in die

fructificationis sterilitas. **E** Quarto facit ho-

minem incōpatientem: ut patet in diuite epu-

lone. **E** Quinto: spiritualibus delicijs pūat

Bernar. Delicata est consolatio diuina: non

datur admittentibus aliena. **E** Sexto in pe-

nam eternam pūat. Apoc. 19. Quantū glo-

rificauit se et in delicijs fuit: tantūz date illi tor-

mentum et luctum.

E Quinta pclusio est: qd xps voluit circōci-

di octauo die propter duo. **E** Primo: s; in do-

ctrinam suam nos docens: qd quilibet in prin-

cipio vite sue: debet a vitiosis circōcidi: et bo-

nis moribus informari: qd quod noua testa ca-

pit: inueterata sapit. **E** Secundo in signum:

qd spiritualis circōcisio: debet fieri per octo vir-

tutes: s; in Ber. **E** Prima dies est iustitie: in

qua nascitur homo: quando sol iustitie oritur i

animo peccatorum illuminat tenebras. Mor-

rendumq; dei iudiciuz internis obrutibus ef-

fert: Addens ad terrons vinculum: breuem

dierum numerum: et finem incertū. Hec pla-

ne vespera est: ad quam demorabitur fletus:

Et necesse est addi matutini letitiaz: ut audiat

Sermo

alio octo dies : qbus puer spūalis cōscondit̃.
¶ Prima dies est natiuitatis nature : que est multum vitiosa : qz nascimur filij ire. **Erūno :** sa : qz implicat ad miseriam. **Job. 15. Mulier** cum parit : tristitia habet. **Defectiosa :** qz in cludunt inopia. **Job. 2. Audus egressus sum.** **Breuiissima** **Job** breui viuens tēpe. **Et ideo rectissime** pparatur vmbre : fm illud psal. **Di** es eius sicut vmbra declinauerunt. **¶ Pri** o sic vmbra cito trāsīt z euanescit : sic z vita nra. **Job septimo. Dies mei velociter transferūt.**
¶ Secundo : quia sicut vmbra retineri nō potest : sic nec que pterit hora : redire potest. **Ecdēfasti nono. Memo est :** qui semper viuat : z qui huius rei habeat fiduciam.
¶ Tertio : quia sicut vmbre nullum vestigiū remanet : sic nec diurnū. **Proverbiorū 30. Tri** a sunt mihi difficilia : z quantum penitus ignoro : scilicet viam viri in adolescentia sua : aut nauis que transīt aquas : aut auis que transuolat aera : aut viam colubz super petras quorū non est vestigiū inuenire. **¶ Qu** arto : sicut vmbra habet similitudinē corporis z non est corpus : sic z vita nostra non est vita sed est similis vite. vnde **Augustinus. Quid** est aliud viuere : q̃ de vita transire. **¶ Quid** esto : quia sicut appropinquante hora noctis : apparet vmbra longior : sic videt homini : q̃ amplius debeat viuere : sine eius appropinquante. **Iheremie sexto. Vob vobis :** quia de clinauit dies : z longiores sunt vmbre vespere.
¶ Sexto : quia sicut vmbre vane sunt : sic di es nostri sunt vanitas vanitatum.
¶ Secunda dies est dies mortis. **Mortui** recte sunt : quos mors consumit atqz exterminat donans totius coniuncti corruptionem. **Hic** mors omnes comprehendit : vt dicitur secunda regum decimoquarto. **Omnes** morimur &c. propter tria. **¶ Primo** propter totalitatem : quia peccatum : quod fuit in primo parente : omnes incurrimus. **¶ Secundo** propter labilitatem. **Nam** festinanter ad mortē currimus : siue dormiamus : siue vigilemus.
¶ Tertio propter causalitatem : quia corpore corruptibiles sumus z terra. **Benefici** decimo tertio. **Sum** pulvis z cinis. **Hec** dies siue mors est nobis propinquissima. **Vnde** est quasi prima passio : consequens totam naturam specificam : z saltem naturam humanam **Crudelissima :** quia nemini parcit : nec iusto :

nec pecc
 veretur
 inciner
 sima: q
 fimo t
 bno te
 t hora
 morie
 nudi i
 mod
 vbiq;
 alis n
 deum;
 factica
 ea erp
 ceperu
 confide
 tio anin
 omnib
 est qu
 in pecc
 primo
 t estua
 to clau
E Qu
 fit pon
E De
E De
 bus co
 bilis. **E**
 inoqu
 gno si
 retro p
E De
 cimen
 terra v
 cato: i
 Prius
 moris.
 sua per
E Rec
 in co
 candi. **E**
 fucatur.
 demoni
 nient
 fumole
 elpe. ca
 .1.88
 de op
E

nec peccatori. **Audacissima**: quia neminem veretur. **Ferocissima**: quia totum consumit incinerando usque ad nihilum. **Est fallacissima**: quia promittit tibi longa spacia vite: et subito te fallit. **Est occultissima**: quia de die ei⁹ et hora scit nemo. Nihil enim incertius hora mortis. vnde Augusti. Nihil certius morte: nihil incertius hora mortis. Nescimus quo modo: quando: ubi moriamur: quoniam mors ubique nos expectat. **Ter tia dies est spiritu alis natiuitatis**: que est regeneratio mentis indeum per gratiam spūs sancti mundantem et scificantem: et in bono pformantem. vnde de ea exponit illud Jobis p. Quotquot autem receperunt euz dedit eis etc. **Quarta dies est consideratio mortis spiritualis**: que est separatio anime a deo per peccatum: quoniam peccator in omnibus similis est mortuo. vnde videndus est quomodo ea que in terra mortua fuerunt: in peccatore denotent. **Moriturus enim primo incipit infirmari**. **Secundo febricitare**: et estuare. **Tertio clauditur os**. **Quarto clauditur oculi** et alij sensus nihil percipiunt. **Quinto separatur anima a corpore**. **Sexto fit ponderosus**. **Septimo fit immobilis**. **Octavo non erubescit**. **Nono fetet**. **Decimo putrescit**. **Undecimo a vermibus conodit**. **Duodecimo fit abhominabilis**. **Decimotertio fit frigidus**. **Decimoquarto contemnitur ab amicis**. **Decimo quinto sudario involuitur**. **Decimosexto in feretro ponitur**. **Decimoseptimo fodit fovea**. **Decimooctavo ad foveam portat**. **Decimonono sepelitur**. **Vigesimo super eum terra vel lapis ponitur**. **Modo simili peccator infirmatur**. **Primo quoniam incipit velle prium honestatis**: et hoc est signum spiritualis mortis. vnde eccl. 22. Sapiens in sapientia sua permanet: sicut sol. stultus vt luna mutat. **Secundo febricitat et quandoque estuat**: quia in eo refrigescit caritas: et estuat desiderio peccandi. **Tertio claudit os a diabolo**: ne confiteatur. **Luce vndecimo**. Erat Iesus eiciens demonium etc. **Quarto non videt per penitente inconsiderationem**. **Ysaie quadragesimo secundo**. Quis cecus nisi qui venundatus est peccato? **Quinto separatur ab anima vita**. **Id est cuius gratia habet eam viuificare**. vnde opera eius sine gratia: mortua sunt. **Sexto fit ponderosus per ignauiam et ac-**

cidiam. **Job septimo**. Factus sum mihi inmet ipse grauis. **Septimo fit immobilis per ob-situationem**. **Psalmista**. Fiant immobiles: vt lapides etc. **Octavo non erubescit per prudentiam**. **Iheremie tertio**. **Frontis meretricis facta est tibi: peccasti et noluisse erubescere**. **Nono fetet per infamiam**. **Joelis secundo**. Ascendet fetor eius: et ascendet putredo eius: quia superbe egit. **Decimo putrescit per mortem in peccato**. **Joelis tertio**. Compu truerunt iumenta in stercore suo. **Undecimo conoditur a vermibus per conscientie remorsus**. **Ysaie decimoquarto**. Subter te sternerur tinea etc. **Duodecimo fit abhominabilis per peccati honorem**. **Iheremie decimo tertio**. Nam vilis facta es nimis iterans vias tuas. **Decimotertio fit frigidus per spiritualis amoris extinctionem**. **Decimoquarto contemnitur ab amicis scilicet angelis**. **Iheremie quarto**. Contempserunt me amatores tui. **Decimoquinto sudario involuitur**: scilicet male consuetudinis. vnde sudarium a sudore dicitur. **Peccator enim labore et compunctione conscientie inquietatur**. **Decimosexto in feretro ponitur pro malo exemplum**: quia qui est in feretro: oibus p. **Decimoseptimo foditur illi fovea per repetitionem peccatorum**. **Psalmista**. Incidit in foveam quam fecit. **Decimooctavo ad foveam portatur per quatuor**: qui sunt: spes future correctionis: spes longioris vite: timor satisfaciendi: solatium peccati. **Decimonono sepelitur in inferno**. **Luce decimosexto**. Et sepultus est in inferno. **Vigesimo ponitur de super lapis et terra**: id est penarum diuersitas et perpetuitas. **Ysaie trigessimotertio**. Clauduntur in carcere sempiterno. **Quinta dies est consideratio natiuitatis christi**. De quo supra quere in sermone de natiuitate christi. vnde natiuitas christi bene dicitur dies. Licet enim homo per lumen naturalis rationis possit scire quid agendum: tamen non quid bene agendum ad vitam eternam. Et ideo fuit necessaria lux diuine irradiationis: qua mens humana diuinitus illustrata: cognoscit illa: que immediate ordinant ad salutem. Et ideo ortu suo christus totum orbem illustrauit: quoniam ipse erat lux vera que illuminat etc. **Sexta dies est consideratio mortis christi** ubi sunt sex conclusiones.

Sermo

Prima conclusio est: quod mortuus est propter peccata nostra: patet per vetus et nouum testamentum. quere alibi. **S**ciendum tamen pro secunda consideratione: quod decens fuit reparari genus humanum: quod non decet diuinam clementiam totam nam propter unius peccatum perire. sed hoc fuisse: si non fuisset reparatio.

Tertia conclusio est: quod talis reparatio debuit fieri per satisfactiones. **R**atio est: quod ordo diuine iustitie regrebat: ut nullum peccatum manerere impunitum. sed hoc fuisse: si reparatio non fuisset per satisfactionem.

Quarta conclusio est: quod satisfacies esset deus et homo: et hoc congruebat. **R**atio est: quod sicut per unum hominem peccatus intravit in omnes ita in reparatione per unum gratia intraret in omnes. Sed hoc non potuit fieri per purum hominem. Igitur decens fuit quod fuit deus et homo.

Quinta conclusio est: ut hec satisfactio dei et hominis fieret per mortem eius: quod non potest conuenientius solui debuit mortis: nisi per mortem gratuitam. sed nos omnes eramus debitores mortis.

Sexta conclusio est: quod christus ad perficiendum hanc reparationem assumpsit defectus peccatorum. **R**atio est. Christus assumpsit nam humanam: ut in ea mereret nobis vitam eternam. Sed tale meritum posuit in tollenda passionum: unde necessarium fuit christum mori. Et si non ex pena stricta per peccatum per se. tamen ex pena stricta per peccatum in alio.

Ergo oportebat pati christum. **S**eptima dies est meritoria iudicii: in qua die malos omnes multum timere propter octo causas. **P**rima est quod deferunt litteras mortis sue. **E**xemplum de **U**ria. **D**an. 7. Iudicium sedit: et libri aperti sunt. scilicet scientie et vite. **S**ecunda est: quod multi habebunt accusatores. **T**ertia est: quod multi testes erunt contra eos. unde per **I**ohannis ultimum. **T**res sunt qui testimonium dant etc. **P**ater qui dedit potentiam peccatis resistendi. **F**ilius qui dedit scientiam cognoscendi. **S**piritus sanctus qui dedit voluntatem et gratiam vitandi. **Q**uarta est: quod iudex iustus est: nec poterit corumpi prece nec precio: amore vel odio. **P**rouer. 6. **N**on acquiescet cuiuslibet precibus: nec recipiet pro redemptione dona plurima. **Q**uinta est: quod sapiens est: et eum nihil latet. **P**rouer. 16. **D**es vire hominis patent oculis eius. **S**exta est: quia eius sententia non poterit mutari: nec ab ea poterit appellari. **P**sal. **Q**ue procedunt de labijs ini. etc. **S**eptima: quod pena erit interminabilis. **Y**sa. **I**gnis eorum non extinguetur.

Octaua: quia amplius non erit locus misericordie. **M**at. 25. **C**lausula est ianua. **O**ctaua dies in qua circocidetur puer ihs: est dies iustitie secundum consilium sapientis. **A**nte iudicium para iustitiam. **D**uplex est iustitia vnicuique reddens quod suum est. **E**t secundum hoc quadrupli sumus debitores. **P**rimo deo: et hoc multipliciter. **P**rimo quod pater noster est. **E**t ideo debemus ei propter subiectionem. unde oramus. fiat voluntas tua. **S**ecundo quod magister noster est. **E**t ideo debemus ei credulitatem: quod discentem oportet credere. **I**psa enim est veritas. **P**sal. **P**rinzipium verborum tuorum veritas. **T**ertio quod deus noster est: ideo debemus ei omnium donorum reddere rationem. unde quod modo non reputant per confessionem: profundentur in magna computatione. **L**uce. 15. **N**on quidam habebat villicum. **Q**uarto quod rex noster est: ideo debemus ei contra hostes malitiam. **Q**uinto quia frater noster: ideo debemus ei dilectionem: quia coheredes nos fecit. **S**exto quod medicus noster est: ideo debemus ei patientiam in tribulationibus non remurmurando. **S**ecundo corpori debemus seruitutes: quod non magis curemus de eo: quam de anima. **T**ertio debemus propter odium quasi capitali inimico. **E**ccl. 21. **Q**uasi a facie colubini suge peccatum. sed non odium peccatum: quod de illo loquitur vel imaginatur. **Q**uarto debemus mundo contemptum: quod bona eius sunt transitoria: et non satiant: neque soluant felicitatem: quas promittunt. **E**t ideo vilia sunt et abijcienda.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est quasi iste beatus et sanctissimus infantulus spiritualiter natus sit notandus: et puto quod nec potest conuenientius notari: quam ihs: quod scriptum est: **D**ocabis nomen eius ihs: hoc est nomen sacratissimum et prophetatum: ab apostolis predicatum: ab angelis nuntiatum: a sanctis omnibus desideratum. **H**oc est nomen virtuosum: gratiosum: gaudiosum: deliciosum: gloriosum. **V**irtuosum: quod superat hostes. **G**ratiosum: quod in ipso habemus fidei fundamentum: spei firmamentum. **S**audiosum: quod iubilus in corde: melos in aure: mel in ore: splendor in mente. **D**eliciosum: quod pascit cogitatum: lenit platum: reficit scriptum: instruit lectum. **G**loriosum: quod deus: et ceteris visum: claudis gressum: sordis auditum: sermonem in mutis: vitam mortuis.

Nomen benedictum: quod ostendit tantum virtutum effectum. **A**nima: siue scribas: siue legas: siue doceas: siue quodcumque aliud operis facias: nihil tibi sapiat: nihil tibi placeat: nisi **I**esus. Nomina ergo tuum infantulum **I**esus: habeat tibi quod nominetur dei filius: splendor glorie: imago substantie: verbum patris: virtus omnipotentis: heres vniuersorum: rex regum: dominus dominantium. **H**abeat tibi quod dicitur christus. i. vinctus. Et bene vinctus. quod i prophetam: sicut claruit in doctrine eruditione. **I**mpugnabile: sicut patuit in diaboli debellatione. **I**n sacerdotem: in patris reconciliatione. **I**n regem. in premiorum retributione. **M**a beat hec nomina sibi cum suis beatis communia. **S**it tantus tibi **I**esus: idest saluator: in huius vite incolatu et miseria: saluet iniquas a mundi vanitate: que te impugnat a demonis falsitate: que te infestat: a carnali fragilitate: que te cruciat. **L**ama deuote inter tot huius vite flagella. **O** iesu saluator mundi: salua nos: qui per crucem et sanguinem redemisti nos. Salua inquam dulcissime saluator: prostrando debilem: solando flebilem: adiuuando fragilem. Sed heu vnum est: quod cum fletu dicendum est: quod non vacat a mysterio: quod non statim cum nascitur conciditur et nominatur. sed secundum leges dies octauus expectatur. **P**uto quod per septenarium: qui in octonario includitur vniuersitas diuinarum et moralium virtutum: cum vanitate et vinculo pacis figuratur. Quia postquam anima per fortitudinem aduersa tolerauit: per iustitiam miseros sustentauit: per temperantiam carnalium concupiscentias superauit: per prudentiam mundi et antiqui hostis insidias declinauit. **A**d hoc postquam per fidem deum omnium auctorem intellexerit: per spem in eum: tandem omnium remuneratore: in omnibus operibus suis aspectum largitorem toto corde dilexerit. Et demum die octauo circuncisionis ab anima omnibus fantasticis imaginationibus: omnibus vanis et inutilibus cogitationibus: omnibus anime motibus: et inordinatis affectionibus pacatus. **T**unc per exercitium contemplationis: in domino mihi dulciter quiescit. **T**unc puer nominatur: **T**unc dulce nomen iesus imponitur. **T**unc eius dulcedo sentitur et gustatur. **T**unc experitur virtutem. **T**unc percipit iucunditatem. **Q**uantam sensit dulcedinem: post illam beatam nominationem. **M**illa felix mater naturalis: et spi-

ritualis virgo **M**aria: quando precepit in hoc nomine demonia ejici: miracula cumulari: cecos illuminari: infirmos curari: mortuos suscitari. **S**ic certe tu o anima spiritualis merito debes gaudere et exultare: quando enim precipis in te et in alijs: quod tuus beatus filius iesus demones fugat in peccati dimissione. **E**cceos illuminat in vere cognitionis infusione: mortuos suscitatur in gratie collatione. **I**nfirmos curat in spirituali confortatione. **A**t iam efficitur fortis et virilis per gratiam: qui prius erat infirmus per culpam. **O** quam felix et beatus nomen: quod tantam meruit habere virtutem: quod sua dulcedine letificat. usque ad mentis ebrietatem infundit quoadocumque et communicat suam dulcedinem. **Q**uam etc.

In vigilia epyphanie domini.
Sermo vigesimus secundus.

Defuncto herode: **E**cce angelus domini apparuit **I**oseph etc. **A**d ant. 2°. **S**ecundum quod dicit **B**regorius. **L**icet omnes angeli sint spiritus: tamen non omnes spiritus sunt angeli. et addit. **T**unc solum sunt angeli: cum per eos aliqua nuntiatur. **S**ed quia secundum **A**ugustinum. **I**n rebus per tempus ortis: summa extitit gratia: quod deus factus est homo. **O**portuit ergo quod mysterium incarnationis ageretur per mysterium angelorum. **Q**uod patet: quia iste angelus fuit immediate a deo missus: ut patet in euangelio: ubi sunt tres considerationes.

Prima consideratio.

Circa primam: ubi dicitur de diuina vitione: cum dicitur. **D**efuncto herode etc. **N**ota quod per sacrilegium quod **H**erodes in saluatore commisit: et scelere quod in coequantes eius peregerat: ultio diuina eum perurgebat in morte. **M**ax morbus eum inuasit diuersus: ita ut diceret diuine vitionis supplicia: ita quod qui deus conabatur paruare primogenito. **I**pse in neccatione filiorum suorum puniretur. **I**pse autem furore plenus **M**obiliores ex omni india ad se colligit: et recludi iubet in carcere. **I**mperans quod statim

Sermo

ut cum spiritum exalaret: omnes interficeretur: Ut eius obitum omnis iude a desleret in vita. Paulo ante morte antipatrem filium suum iugulauit post duos filios: quos ante necauerat: scilicet Alexandrum et Aristobolum. Talis ergo finis erat Herodis: quod digna supplicia protulit scelere. Hoc etiam fuit consilium rationi: quia ordo diuine iustitie hoc requirebat: quod nullum peccatum maneret impunitum. Cum ergo tale scelus commisit in puerorum extinctione: Et saluatoris persecutione: iustum fuit: ut digna facis reciperet. Unde psalmista. Ad ea est ultio et cetera. Sed heu quid est de illis: qui adhuc non cessant peccatis suis persequi Christum? Et mala vita sanctas affectiones necaretur. Unde de talibus pulchre dicit Bernardus. Herodiana malicia: et babilonica credulitas: est nascentes velle extinguere religionem: et allidere paruulos israelis. Si quid enim ad salutem pertinet: si quid religionis oritur: Quicumque resistit plane cum egyptijs: paruulos israelitici germinis necare conatur. Immo nascentes dominum persequitur saluatorem. Item Bernardus. Denique si proprium sanguinem dedidit in precium redemptionis animarum. Non tibi videtur grauiorem ab eo sustinere persecutionem: Qui suggestionem malignam: exemplo pernicioso: scandali occasione auertit ab eo animas: quas redemit: quas a iudeo: qui sanguinem eius fudit et cetera. Unde dicit. De functo Herode: id est eo mortuo multis mortibus. Primo: morte culpe: qua separabatur anima a gratia. Secundo: morte corporali: qua separabatur anima a corpore. Tercio: morte pene: qua separabatur a dei gloria.

Secundum principale.

Circa secundum: ubi dicitur de angelica monitione: et obsequio saluatoris cum dicitur. Ecce angelus apparuit ubi sunt tres conclusiones.

Prima conclusio est: quod de potentia dei ordinata: reparatio nostra fuit causa incarnationis: quia licet alius modus possibilis fuisset: tamen iste modus expediebat. Et hoc propter multas rationes. Primo: ut humana natura: non teneatur tanta dilectione: nisi a deo. Secundo: ut ex hoc ostenderet summam dilectionem ad hominem. Tercio: ut ex hoc eum per amorem attraheret. Quarto: ut ista satisfactio esset efficacior. Quinto: ut excel-

lenti modo fieret: scilicet per talem: qui erat infinite diligibilis. Et per consequens eius actio erat infinite acceptabilis: ex parte fuit: unde Damascenus dicit. Humanatio verbi propter hoc facta est: ut natura que peccauit et cecidit: et corrupta est: liberaretur a corruptione: Ut sicut per hominem mors: ita per Christus resurrectio mortuorum.

Secunda conclusio est: quod hoc mysterium incarnationis debuit agitari mysterio angelorum. Et sunt tres rationes. Prima ratio est: quia ordo reparationis: debet respondere ordini preuaricationis. Igitur sicut malus angelus primo temptauit mulierem: et induxit hominem ad temptationem: et ad delectationem et tandem ad peccandum. Sic etiam decuit bonum angelum virginem salutare: et infor- mare de beneficio incarnationis. Secunda ratio est: quia incarnatio non solum valebat ad generis humani reparationem: sed etiam ad ruine angelice restaurationem. Matth. dicitur. Angeli eorum semper vident faciem patris: ubi glossa. Magna est dignitas animarum: ut unaqueque ab ortu sue natiuitatis: in sui custodiam habeat angelum deputatum.

Ratio est: quia ex hoc ipsis angelis accrescit meritum accidentale: et hominibus proficit. Tum ad custodiam corporis: ne verentur a malis. Tum propter animam: que statim cum infunditur labe peccati et fomite concupiscentie venibilis est ad bonum et ad malum: Igitur et congruum fuit: ut beata virgo in puerperio angelum haberet in custodem. Unde Crisostomus dicit. Quod infinitam militiam angelorum ad gloriose virginis obsequium deputatum nullatenus ambigimus. Ut custodirent lectum Salomonis. Et dicit quod iste angelus fuit de supremis: quia inferiores mittuntur a deo: Sed iste immediate fuit missus a deo. Luc. primo. Unde hic dicitur. Ecce angelus domini apparuit et cetera.

Tertia conclusio est: quod non solum angelus: sed etiam Ioseph sumitur ad ministerium incarnationis. Et primo propter hoc: ut eius ministerio foueretur. Unde Cassiodorus videns etiam quod Ioseph ad ministerium Marie erat electus dicit. Ipse namque Ioseph puerum conseruabat: et intuebatur. Secundo ad signandum: quod Ioseph erat tamen pater putatiuus. In cuius rei signum. Angelus ap-

paruit ei
dicitur: fa
Aristotele
bilis se
tua in so
pitar. C
in hac v
illius m
trie: sic
sicut do
cognosc
mando
perfecte
hic sum
re cogn
quasi eu
apostolu
Prima
sicut hon
potest. S
pietate. S
delectati
tur per se
quantum
languem
percipien
tus inane
nat e sur
vacua est
dum: qu
dion: qu
renis et
frat ang
contemp
cut in son
templati
nis et c.
que supra
C
est mala
operibus
ad merce
operario
Defunct
scilicet mi
nes cum
liguntur

paruit ei in somnis: quia quod in somnis videtur: fantastice videtur et opinatiue. Nam s; Aristotelem. Somnus est vinculus et immobilitas sensuum: Nam sensibilis virtus et motus in somno ligatur. Et ideo in visione decipitur. Tercio ad signandum q; etiam actui in hac vale miserie obsequuntur. Nam status istius miserie comparatur ad status celestis patrie: sicut somnus ad vigiliam. Primo: q; sicut dormiens nihil potest dare videre: siue cognoscere. Sed per latebras fantasmatu somnando discit. Quando autem euigilat: tunc perfecte et intus cognoscit omnia. Ita du; hic sumus per modum somni: omnia obscure cognoscimus. Quando autem ibi erimus: quasi euigilantes perfecte intuebitur: scdm apostolum. Nunc cognosco ex parte et cetera. Prima corinth. 13. Secunda ratio est: q; sicut homo dormiens perfecte delectari non potest. Sed du; delectari se somniat: est in anxietate. Quando autem euigilat: percipit illas delectationem fuisse inanem. Ita hic delectatur per somnium: quia nunquam reficimur: quantumcumq; voluptatibus insistamus: sed languemus. Quando autem euigilabimus: percipiemus istam delectationem fuisse penitus inanem. vnde dicitur Ps. 29. Sicut somniat esuriens et comedit: expergetur autem vacuus est anima eius. Quarto ad signandum: q; contemplatiui obsequuntur incarnationi: quia illi sm Remigium: qui a curis terrenis et secularibus negociis requiescunt: per frui angelica visione merentur. Unde status contemplationis per somnum notatur: quia sicut in somno contingunt visiones: ita in contemplatione. Unde subditur. Ioseph in somnis etc. Utilitates incarnationis: que sunt quae supra notate in sermone eodem.

Tertium principale.

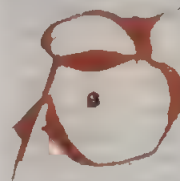
Ertum principale est de morali eius expositione. Cum igitur sm Gre. Ad obtinendum beatitudinem minus est mala non agere: nisi quisq; studeat bonis operibus insudare: quia soli operarii virtuosus ad mercedem vocantur. Matth. 20. Voca operarios etc. Quod intendit euangelista. d. Defuncto herode. i. superatis temptationibus scilicet mundi: carnis: et diaboli: que temptationes cum ordinant nos in damnationem: intelliguntur per herodes in singulis. vnde addit

postea. Defuncti sunt enim qui querebant aiaz pueri. Angelus domini apparuit in somnis Ioseph in Egypto. Ioseph intelligitur attritus: Qui habet displicentiam de peccatis commissis. Sed non perfectam: quis dicitur augmentum vel appositio. Vnde nota. Qd sicut in naturalibus durum dicitur: quod non cedit tactui: Hoc vero frangi dicitur: quando aliquid in partes magnas diuiditur. Contritio vero: quando in partes minutissimas redigitur. Sic spiritualiter cor durum dicitur: quando diuine inspirationi non cedit: sed obuiat in affectu peccati morando. Frangi vero dicitur: quando incipit a peccati proposito reflire: q; uis non totaliter conuertatur: et hoc potest dici attritio. Contritio dicitur: quando voluntas perfecte ab effectu peccati refilit. Unde attritio in spualibus. Dicitur quanda displicentia de peccatis commissis: s; non perfectam. Contritio vero displicentia perfecta. vbi attritio et contritio differunt sicut iforme et formati. Hinc autem ioseph in somnis: id est non perfecte habenti peccati displicentiam. Apparuit angelus: id est nuncius diuinus: Nunc per inspirationem: nunc per scripturam reformationem: nunc per flagellationem. In Egypto: id est in mundo. Nam egyptus interpretatur tribulationis angustia: vnde reuera gaudium mondanum: quod habetur ex abundantia rerum temporalium: et delectationum carnalium non est perfectum: quia non faciat: nec quietat: sed magis fastidium prestat: quia semper habet admixtam tristitiam. Prover. 13. Extrema gaudij luctus occupat. vnde Aug. Adondus habet asperitatem veram: iucunditatem falsam: certum dolorem: inancem beatitudinis spem. vnde anbelare debemus ad terram israel: id est ad gaudia celestia. vnde Aug. Quis est enim custodire nos in vijs nostris: consilium vt surgamus etc. Unde dicit. Surge: accipe puerum et matrem. vbi nota: q; ad hoc vt perueniamus ad terram israel. i. in vitam eternam. Oportet primo: vt surgamus per contemptum terrenorum: et displicentiam peccatorum: quia per hoc acquiritur maior gloria. Qd pz: q; in resurgente a peccato reuiuiscunt p gratiam oia opera mortificata p peccatum: quibus debetur meritum correspondens. Et cum hoc acquiritur: nonum meritum per actum conuersionis. vnde sequitur. Qui surgens etc. Non solum surgendum est: sed purus est accipiendus: id est innocentia vite.

Sermo

Ratio est: qz lz resurgens: surgit ad maiorem gloriam: tamen pseuerans in innocentia pul⁹ meretur. qz pficiens in actus & tuos per habitum continuatum: multo plus meretur & pmo qz alius per habitum discontinuatum: modo cadendo: modo surgendo: sz hoc no facit innocens. Ergo plus meret. vnde Augu. de ciuitate dei. Quid innocens officium ptingit no solu malu nemini inferre. verumet a peccato p/bibere. Qui vult ergo specialit angeloꝝ custodia gaudere. studeat innocentia tenere. Licet eniz angeli: circa omnes custodiendos habent comissus officiu: tamen circa innocetes habet preceptum. Etiam accipienda est mater. i. penitentia: qz ipsa est potentie infinite. facit eniz aliqua: que soli deo sut possibilis: quia suscitatur a morte peccati: & reuocat ad instantia vite gratie. Item hominem angelo naturaliter: minore facit interdum p gratiam superiorem: Item penam eternam in hoc mundo: mutat in teporalem: quod ad solum deum noscitur pertinere. Cum itaqz transcendat virtutem omnium creaturarum: mix est qz ad penitentiam est ta tepidum cor humanu qz fm naturale instinctu ad ardua desiderandu est aptum. Audiens autem Joseph: qz Archelaus zc. Quid enim p Archelaus intelligit: nisi fomes peccati vel sensu alitatis: que semp pna est ad peccatum & tarda ad bona. Tales enim sunt reprimende. & hoc fit qm sensus exteriores: ab illicitis custodiunt que sunt quasi fenestre aie: per quas mors peccati intrat: quasi fur: & tunc nos puaens. vnde no licet sensibus cognosca: qd no lz concupiscentie ideo coercendi sunt sensus: ne hauriant mortu cinia mortis. Quato eniz varius sensib⁹ percipimus: que mundi sunt: tanto affectus noster ad ea concupiscenda frigidior est: & minus cogitat ea. Et sic igitur declinantes Archelaus. i. sensualitatem: que regnat in iudea. i. in nostra cognitione. admoniti inspiratione diuina. Veniamus in Nazareth: ad habitandu. Nazareth dicitur florida. Et intelligit merces eterna: in qua habitandu est: et manendu: qz ibi est ges vltimata habens in se omnem rationem delectationis quiescentis. zc.

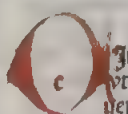
In epyphania dñi. Sermo de epistola.

Surge illumina

minare iherusalem: qz venit lumen tuum zc. Isai. 1°. Scdm qd dicitur in lib. de spu et anima. Sunt eniz duo in aia: et sunt idē

qz aia. s. rationalis sensus cognoscens omnia: et dijudicans omnia & nalis affectus: quo suo ordine & gradu dilatat omnia. Sequitur facultas: & quasi instrumenta cognoscendi: et diligendi oia hz ex natura. Cognitionez tñ xitatis: et ordine dilectionis no habet nisi ex gratia. Ex quo seqt: vt dñs p mēba. qz oēs homines scire naturalit desiderant. Ne g naturale desiderium sit frustra: statim intellectus no potens p se qd cupit: incipit equirere doctorem: cuius doctrina ad notitiam desiderate rei attingat. Sic etiā naturaliter homo desiderat habere notitiam de diuinis: & de salute sua. fm eūdem Aristo. 3°. ethi. intellectum et virtutem id est cognitionez et operationem querimus felicitatis gratia: h est pp salutem. Quia ad hanc cognitionem no possumus p nos attingere. Ideo saluator per pphas Ysa. sub mēba⁹ lucis ostēdit se doctore salutis. d. Surge illumina zc. vbi duo inuunt. Primo pponit se vt inaccessibile lumen: illustras vniuersa fi dei veritate: ibi. Quia venit lumen tuum. Secdo pbet se imitabile: dirigens oia sua bonitate: ibi. Surge illuminare.

Primum principale

Ira pmo pncipale: vbi pponit se vt inaccessibile lumen: illustras vniuersa fidei veritate: cui dicit. Qz venit lumen tuu. vbi sunt tres conclusiones. Prima pco est: qz lz lux: lumen: radius: splendor: sint idem reas: differunt tamen rōe. Nam lux dicitur forma corporis luminosi: lumen dicit formam corporis dyaphoni: in quo recipitur. Sicut calor: qui est in calido corpore. & caliditas: que est in calefacto. Radius autem dicit illuminationem per lineam directam ad corpus. Et ideo vbicunqz est radius celi: ibi est lumen: sed non e conuerso. Contingit eniz esse lumen ex reflexione radiorum solis. Quis non ex directa oppositione propter corpus ali quod interiacens. Splendor autem est ex reflecti

one radiorum solis ad aliquod corpus tersus: et politum: sicut ad aurum vel argentum. In istiusmodi autem lumen: quod est qualitas primi alterantis. scilicet celi: quod non habet contrarium. Ideo subito fit in materia. In alijs autem qualitatibus propter resistentiam contrarii fit successio.

Secunda conclusio est: quod christus secundum diuinam naturam et humanam: dicitur lumen essentialiter et proprie illustrans: non tantum interius per inspirationem: sed exterius in doctrina factis et pueris. Nam sicut lumen habet illustrare et tenebras depellere: et etiam ad bonum conuertit dirigere. Ita et christus habet per gratiam illustrare mentes hominum: et peccatorum tenebras depellere: et etiam dirigere ad bonum eternum. De quibus per prophetam dicitur. Deus lux est: et tenebre in eo non sunt: ubi glossa. Qui vult habere societatem cum luce: pellat tenebras peccatorum: quia tenebre cum luce societatem habere non possunt.

Tertia conclusio est: quod christus proprie dicitur lumen in se duplici modo. Primo obiective: quod ipse solus homo percipere potest. unde Augustinus. Ex ipsa vita illuminantur homines. Secundo participative: ut in tantum dicant homines illuminari: in quantum participant lucem intellectualem: que nos illuminat: ut speculemur: et dirigat ut recte operemur. unde dicit. Quia venit lumen tuum.

Secundum principale.

Secundum principale est: quod prebet se imitabilem: dirigens omnia sua bonitate: ubi. Surge illuminare et c. ubi sunt quinque conclusiones.

Prima conclusio est: quod quia illud vile dicitur ad perfectionem alicuius: sine quo illius perfectio haberi non potest. Sequitur quod hoc lumen est multum utile nobis ad perfectionem vite spiritualis. Nam vita spiritualis multum impeditur per tenebras peccatorum: et per subtractionem luminis vite. Lumen autem quod christus est: expellit tenebras: et dat lumen vite. Secunda conclusio est: quod nostra natura in se absolute sine hoc lumine: est tenebrosa. Nam sicut se habet aer ad lucem sensibilem: ita nostra natura habet se ad lumen intelligibile. Sed aer de se tenebrosus est: nisi participet lucem sensibilem. Ita nostra natura de se tenebrosa est: nisi participet primam lucem. Nec dirigitur.

Tertia conclusio est: quod sequi hanc lucem est nobis utile propter tria. Primo quia est

via inobliquabilis: dirigens nos in finem: et nos oberrare non permittit. Secundo: quod est veritas infallibilis: nihil in se continens falsitatis: cum sit veritas increata. Tercio: quod est bonitas inhaustibilis: quia solum in eo appetitus sociatur et quiescit.

Quarta conclusio est: quod hoc lumen triplices tenebras depellit. Primo tenebras culpe: quia per gratiam euacuat ipsam. Prima Jobis secundo. Tenebre transierunt: et lumen verum iam lucet. Secundo tenebras ignorantie: quia dat lumen sapientie: expellens ipsam Ephesiorum quinto. Eratis aliquando tenebre: nunc autem lux in domino. Tercio tenebras damnationis: quia ipsa dat lumen vite: id est lumen: quo attingimus fontem luminis. Psalmus. In lumine tuo videbimus lumen.

Quinta conclusio est: quod hoc lumen dicitur lumen vite: illustrans triplices vitam. scilicet interiori: exteriori: et superiori. Per cor. per sensum: per actum est primus. Ad id in animam viuente. Secundus autem in spiritu in viuificante. Tertius exteriori: et hoc per sanctam pueritiam. unde Iheronimus. Adhuc inchoantium non queunt perficere ad bene viuendum: nisi perfectorum informemur exemplis. Tertio ad superiorem lucem per gloriam: per quam ad actum contemplationis deifici eleuamur. Quis ratio est. Nam nihil potest in operationem transcendere: temperatam virtutem: nisi eius virtus formetur. sicut dyaphanum non potest illuminare nisi actu recipiat lucem. Sed visio essentie diuine que est nobis vita: est actus transcendens facultatem humane nature. Et ideo ad eius perfectionem requiritur lumen glorie: quo eleuamur.

Sexta conclusio est: quod ad hoc lumen reperendum in nobis: requiritur debita dispositio. Dispositio autem consistit in hoc: quod affectus excitetur ad bonum et intellectus illustratur ad verum. Hoc autem fit per conuersionem. scilicet ut quis se leuet a terrenis desiderijs: et voluntate sequatur bonas cogitationes. Est. n. puerientis quasi primus pes cogitatio. Secundus est voluntas. Ratio est: Nam ex hoc liberi arbitrij dicitur: quod possumus vnum recipere alio recusato: quod est eligere. Et ideo naturam liberi arbitrij ex electione considerare oportet. Ad electionem autem percurrat aliquid ex parte cognitive virtutis: et aliquid ex parte appetitiue. Ex parte cognitive requiritur consilium: per quod diiudicatur quid sit alteri preferendum. Ex parte appetitiue: requiritur quod apprehendendo accipitur id: quod per consilium diiudicatur.

Sermo

Et ideo in .13. ethicorum: liberum arbitriū vocatur desiderium consiliabile: quia proprium electionis est id quod est ad finem. Hoc autem in quantum huiusmodi: habet rationes boni. Patet ergo q. liberum arbitrium disponit ad hoc lumen: cum sit facultas intelligendi et volendi: unde dicit. Surge scilicet affectu: et intellectu a terrenis desideriis: ut non dejectione iaceas in ipsis. Nec valet surgere ad amorem celestium. nisi manu gratie subleuet. Psalmista. Conglutinatus est in terra venter noster: exurge. Sed heu: quidam iacent in terris: qui licet nulla prospera comitantur: tamen corde cupido lucris inbiant: fraudes: rapinas exercere non cessant. De quo ecclesiastici vndecimo. Et homo laborans: et festinans: et dolens impie: et tanto plus non abundat. Quidam etiam iacent in terra: qui eo minus eterna appetunt: quo magis in huius vite: scilicet prosperis requiescunt. unde Luce duodecimo. Anna mea habes multa bona in annos plurimos. Quidam etiam iacent in terra: qui appetentes celestia: ne ad illa resurgant: carnali infirmitate gravantur. unde Grego. dicit. Que agenda sunt: opere non implem. Etenim culpa ligat mentem: ut non surge re possit. Hijs dicitur. Surge quecumq. es de vinis ad virtutes: de torpore negligentie: ad exercitium bone operationis: De appetitu rerum temporalium ad desiderium eternorum. Septima conclusio est: q. illi qui sic se disponunt: illuminabuntur per christi gratiam: et doctrinam. Ratio est. Videmus in visu corporali: sic etiam suo modo videmus in visu spiritali. Nam ad visum corporalem tria exiguntur. Primum est qualitas instrumenti: scilicet oculi in quo dominatur aqua: que est substantia dyaphoni: ut cristallinus humor. Secundum est dispositio medij: scilicet lucis. Non. n. videt oculus in obscuro. Similiter impeditur in parua siue in immensa luce: quia excellens sensibile corrumpit sensum. Tertia est presentia obiecti. scilicet color. Propria enim sensibilia vi sui sunt colores: q. primo aer recipit: deinde ad visum conducit. Eodem modo tria exiguntur ad visum spirituales. Primum est perspicacitas rationis: que est oculus anime: i quo tanq. in speculo: resultat imago. unde ecclesiastici. 17. Posuit oculos eorum super corda ipsorum. Secundum est lux intellectualis. i. xpus: qui dicit Iobis. 9. Quidam

in mundo sum: lux sum mundi. Ratio est. Nam christus se habet ad oculum rationis: sicut lux naturalis ad oculum corporis. Nam lux naturalis irradiat: tenebras fugat: colores informat: animam lenificat: et viam demonstrat. Sic lux spiritalis: scilicet christus primo irradiat radio gratie. Iobis primo. Erat lux vera: que illuminat. Secundo fugat tenebras culpe. Iobis duodecimo. Lux ego veni in mundum. Tercio reformat colores: id est similitudines dei in anima. Psalmista. Signatum est super nos lumen etc. Quarto lenificat mentem. Ecclesiastici decimo. Dulce lumen et delectabile est etc. Quinto viam demonstrat ad regnum celorum. Iobis duodecimo. Ambulate dum lucem habens. Tercium est decor patrie celestis: quam in presenti videmus per fidem in futuro per regem unde Thobie decimotercio. Beatus ero si fuerint seminis mei reliquie: ad videndum claritatem Iherusalem. Forme namq. rerum presentium vane sunt: et quibusdam perspicuis oculis intuentium fallunt. Sed illa sunt vera et infallibilia: que sunt in patria. unde dicit. Illi luminare. unde christus est lumen: in quo illuminatur intellectus. et gratia: qua excitatur affectus. Luce secundo. Lumen ad revelationem gentium: et gloriam plebis tue israel etc. Et hoc lumen venita nube: humanitate velatus: ut ab infirmis oculis possit videri in se. Psalmista. Amictus lumine: sicut vestimento. Si vtrique apparere voluisset: fulgore suo nos incenderet potius: q. renouaret. Sed claritatem sue magnitudinis nostris oculis temperavit: ut infirmitas nostra in eius luce clarificeret. Et per acceptam gratiam sue beatitudinis colorem mutaret. Quod nobis concedat et cetera.

In epyphania. Sermo vigesimus quartus de euangelio.

Natus est Jesus in Bethleem inde etc. Adhuc secundo. Ut primo moraliter loquimur. Sciendum q. postquam anima puerum Jesum per gratiam spiritaliter concepit: peperit et nominavit tres reges: id est tres anime

vires: que
ni princi
lis diuine
per effect
tate regia
mant esse
ditationib
rogant de
natus est
ente: vid
deuota m
diantem i
cem eius:
eius dulce
cepimus ei
si sumus
Tibi er
in omnib
Tibi est q
uorum:
morientiu
um: T. E
T. Bethle
Juda conf
inuenitur:
panis cele
ca ruminat
pere imple
tur. Ibi
uenitur: v
post fructu
stis consola
dum quod
vi ipsum cu
A doctorib
ta audirent
per se. recta
ria mare:
ab eo ampli
ges: id est d
rite cum reg
creator in
redemptor in
remunerat
T. Nec suff
nur oblatio
nis: propter
nis: propter
contritione
T. Querte
est doctor:

vires: que bene reges dicuntur: quia iam carni principantur: sensibus dominantur: in solis diuinis studiis occupantur: puerum iam per effectus multiplices eis reuelatum in ciuitate regia: id est in totius mundi machina est manent esse querendum. ¶ Querunt ergo meditationibus: requirunt affectionibus: interrogant deuotis cogitationibus. Vbi est qui natus est? Vidimus enim stellam eius in oriente: vidimus claritatem eius fulgentem in deuota mente: vidimus splendorem eius radiantem in intimis anime. Audiuimus vocem eius: que est dulcissima. Gustauimus eius dulcedinem: que est suauissima. Percipimus eius odorem suauissimum. Expectamus amplexum deliciosissimum.

¶ Vbi ergo es quem querimus? vbi es quem in omnibus et pre omnibus desideramus?

Vbi est qui natus est rex iudeorum? Rex deuotorum: dur miserorum: lux cecorum: via morientium: salus eterna eternaliter viuentium. ¶ Et sequitur. In Bethleem iude.

¶ Bethleem domus panis interpretatur.

Juda confitens dicitur. Vbi enim chustus inuenitur: vbi post confessionem criminum: panis celestis vite: id est doctrina euangelica ruminatur: et deuota mente retinetur: ut opere impleatur: et alijs adimplendo proponatur. Vbi puer Iesus cum Maria matre inuenitur: vbi post lachrymosam contritionem post fructuosam confessionem: dulcedo celestis consolationis degustatur. ¶ Sed notandum quod Iesus queritur a regibus: ad hoc ut ipsum cum omni reuerentia adorarent.

A doctoribus: ut ab ipso veritatis documenta audirent. A sponsa: ut eius dulcedinem per secreta colloquia degustarent. A Maria matre: ut ipsum perditum recuperaret: et ab eo amplius non alienaret. Sic vero reges: id est devote anime vires naturales querunt cum regibus terrenis: ut adoretis: quia creator in naturalibus vite reformatione: quod redemptor in spiritualibus vite formatione: quia remunerator in eterne vite collatione.

¶ Nec sufficiat vobis adoratio: nisi comite: tur oblatio. Offerre inquam aurum dilectionis: propter bona collata. Tibus deuotionis: propter gaudia preparata. Adyrtham contritionis: propter peccata perpetrata.

¶ Querite etiam cum doctoribus. Ipse enim est doctor: qui docet omnem veritatem vite:

ut sciatis vos ipsos vtiliter regere. Veritate doctrine: ut cognoscatis qualiter subiectos latius dirigatis. Veritate iustitie: ut intelligatis: qualiter deo seruiatis. ¶ Querite etiam com sponfa in orto deliciarum: vbi commedit fructus pomorum suorum. Cum iuueniculis. Querite in cella vinaria: vbi administrat fercula sue humanitatis: vbi amice sue inebriantur. Querite in cubiculo cum sponsa: vbi donat altissima munera summe et incorruptibilis magnificentie: dicendo. Pote quod vis. et dabitur tibi. ¶ Sed quia pauci hoc cubiculum intrare presumunt: sufficit vobis o reges: qui adhuc terrena sapitis: quod ipsi in preseprio inueniatis. Vestra enim conscientia ad huc nondum facta est ortus deliciarum. Vbi florent sancte meditationes: redolent virtutes operationes: vbi vigent deliciose affectiones. Et forte minus perfecte dici potest cella vinaria: vbi illa celestia fercula ordinantur: illa vina angelica gustantur: quibus amici hic aliquando in terris consolantur. ¶ Sed minime dici potest cubiculum omnibus creaturis absconditum: soli sponso preparatum: stratum: ornatum. vbi cum sponsa requiescit inter secreta sue dilectionis: que semper hominem nunquam percipi possunt. ¶ Tamen sicut scriptura testatur: laborantem agricolam oportet aliquando de fructibus celestis patrie prelibare: et hoc ne deficiat in labore. Sic apostoli inter varia opprobria: martyres inter flagella: virgines inter cruciatus et verbera: quia senserunt dilectum solatium. Ibant gaudentes a conspectu consilij etc. Sic confessores post vigilias et ieiunia inter lachrymas et gemitus senserunt diuina gaudia. Sic rectores doctores ecclesiarum prelati: postque laboribus et curis fuerunt extenuati: de benignitate dulcis ihu sepius sunt delectati. Non enim Maria Iesum semper sola habuit. sed etiam a Martha post predicationes gaudenter receptus fuit. Et ideo confidenter ipsum queramus: aliquando cum matre in templo: cum sponsa in cubiculo: et discipulis in consistorio: et cum regibus in diuersorio. Cum natus esset Iesus etc. semper quod dicitur. 3. ethicorum Electio est possibilis. Nam electiones nostre semper referunt ad nostras actiones: ea autem que per nos aguntur sunt possibilis: vnde necesse est dicere: quod electio non fit nisi possibilis: sicut et ratio agendi aliquid quod est ex his que ducunt ad finem. Per id autem quod est impossibile non potest aliquid persequi finem: quia homines per

Sermo

nenerit ad id qđ ē eis impossibile discedunt: qđ nō valētes vltēri⁹. vñ id qđ est impossibile sub electōe nō cadit. vñ l3 plura sint impossibilia. s. impossibile simplr: qz nullius agentis subiacet pñti: sicut creare aliū deū: ⁊ impossibile p accñs qz l3 possibile sit f3 nāz: est tñ impossibile sub ratione pñti tps: vt qđ pñti nō fuerit: ⁊ sifr qz violata nō fuerit corrupta: ⁊ impossibile cōtradictōis. s. qz idē sit albū ⁊ nigr. vñ l3 hec impossibilia nō subfint diuine volūtati. Aliqđ tñ impossibile: pñti agentis limitati nō subiectū. potest subiacere diuine volūtati: sicut dñs humanetur ad humani generis reparationē. Qđ impossibile esse p nāz: qz plura pōt dñs facere. qđ intellectus noster itelligere f3 l3 dñs in libro de trinitate: ⁊ tñ intellect⁹ nñ plura pōt itelligere: qđ nā possit facere: vt p3 in abstractiōib⁹ mltis ⁊ de reb⁹ gl'osis. vñ dñs inde secretis secretorū articulis: qđ dñs ordinauit modū ⁊ remediū ad pseruantiā sanitatē: ⁊ reuelauit ea sc̄is pphetis suis suis: quos spiritu diuine gratie illustrauit: vt p3 in his regib⁹: qbus secreta diuina pñti stella duce reuelauit: vt dicatur. Cū natus esset Iesus ⁊c. vbi sūt. 8. pñsideratiōes.

Prima consideratio.

Circa primaz pñsideratiōē: que est de magorū origine siue gnatione cū dñs. Ab oriente. vbi sunt sex pñones.

Circa prima pñlo est: vt habetur in scolastica historia: qz hij tres magi successores fuerūt Baalam: qz stellā nouerūt eius vaticinio: ⁊ magnitudie sc̄ie magi sunt appellati: quos greci phos pñe magos appellāt: qbus dñs f3 l3 rīso. Ma iuitatē suā voluit reuelare: ⁊ eos ad se ducere vt p hoc peccatoribus veniam preberet.

Circa scda pñlo est: sicut dñs l3 rīso. sup. Alidat. asserens quosdā dicere: qz qdaz secretorū inspectōre: p singulos annos ascēderūt sup. montē victoriālē tribus dieb⁹ ibi morantes se laua: bāt: ⁊ adorabāt dñz: vt eis illā stellā quā Baalam pñdixerat: ostēderet. Quadā autē die: dum sic ibi manerēt: stella quedā ad eos sup. montē venit qz habebat formā pulcherrimi pueri: sup. eius capite crux splēdebat: qz magos ē allocuta dicēs. Ite velocins in terram iuda: ⁊ ibi regē quem queritis natum inuenietis.

Circa tertia pñlo est: qz hij magi venerūt ab oriēte: vt vbi dies nascit: inde initū fidei pcederet qz fides ē lumen aīe. Dicit. n. historia scolast. Qđ venerūt de simb⁹ pñaz ⁊ caldeorum: vbi flum⁹ est sabaa: a quo ⁊ sabaa regredit. Glo.

sa dicit: qz hij magi reges fuerūt: qz si tria muna nera obtulisse dicunt: nōideo plures qz tres fuisse pbātur: sed tres fuerūt principes qz multos duxerūt in suo comitatu.

Circa quarta pñlo ē: qz Ihero. qñr: qz si de vltimis terre finibus fuerūt: quō in tam breui tpe venerūt: Dicunt aliqz qz puer diuina potentia eos traxit. Alij dicunt eos venisse i drome darijs ⁊ eqs arabicis qz sunt velocissimi. Lri. dñc qz p biēniū antē xpī natiuitatē pfecti sunt ⁊ stella eos pcedebat: ⁊ qz n3 esca: neqz potus defecit. Remigi⁹ dñc: qz hij fuerūt nepotes baalam: ⁊ regio eorū non multū distabat a terra. pmissiōis: iō taz breuiter venerūt: f3 dñr venisse ab oriēte: qz ab illa parte venerūt: qz i oriēti li parte indea posita ē. Pulchre autē ipsi ab oriēte venisse dñr: qz oēs qz ad deū veniunt: ab ipso ⁊ p ipz veniūt. Ipse. n. est oriēs: sicut ille dñr. Ecce vir oriens nomen eius.

Circa quinta pñlo est: qz stella: p cui⁹ ducant reges venerūt diuerse sunt opinioēs. Mā aliqz dicūt qz fuerūt spūs sanct⁹: i specie stelle qz post descēdū i colūbe specie sup. xpī i baptismo. Lri. dñc qz fuerūt angelus idē qz apparuit pastorib⁹: qz ē apparuit magis. sed fulgētius dñc: vt hñ in scolastica historia: qđ ē vex credit qz fuerūt stella de nouo creata: qz rediit in māz pñcētes suo officio expleto. Hec ē ab alijs stellis differēbat in sex. **C**irca sexta pñlo origie: qz cū ceteris nō fuit creata. **C**irca scda i officio: qz ita i die sic in nocte lucebat. **C**irca tertia i duratiōe: qz rediit i māz pñi māz suo expleto officio. **C**irca quarta i situ: qz i medio aeris. **C**irca quinta i splēdore: qz sol i meridie ipsaz nō obscurauit. **C**irca sexta i motu: quia magos pñcessit more viatoris.

Circa septima pñlo est: qz l3 ppheta dñc de bethleē tñ magi venerūt xpī qñre iherosolimā: pp rationes qz Remigi⁹ pñt. **C**irca octaua dñs ibi natus nō esset: qz l3 agnosceret natiuitatis tps locū tñ nō cognouerūt. Iher. n. regia ciuitas erat. Et iō crediderūt qz talis puer nō nisi i regia ciuitate nasci debuisset. **C**irca scda: vt locum natiuitatis cernus discere possent. **C**irca tertia: vt iplere qđ scriptū est. De syon exiit lex: ⁊ vñ dñi de iherusalem: qz ibi pñnunciatus est xpī. **C**irca quarta: vt studio magorū pigritia dñaret iudeorū. vñ Aug. dñc: qz xpī est expectatio gētiū: de qbus quōdaz habrae innumerabilis fuit pmissa successio nō carnis semine: f3 fidei fecunditate generata. Et hñ est qz dñc Ecce magi ab oriēte venerunt iherosolimā.

Circa octaua dñs ibi natus nō esset: qz l3 agnosceret natiuitatis tps locū tñ nō cognouerūt. Iher. n. regia ciuitas erat. Et iō crediderūt qz talis puer nō nisi i regia ciuitate nasci debuisset. **C**irca scda: vt locum natiuitatis cernus discere possent. **C**irca tertia: vt iplere qđ scriptū est. De syon exiit lex: ⁊ vñ dñi de iherusalem: qz ibi pñnunciatus est xpī. **C**irca quarta: vt studio magorū pigritia dñaret iudeorū. vñ Aug. dñc: qz xpī est expectatio gētiū: de qbus quōdaz habrae innumerabilis fuit pmissa successio nō carnis semine: f3 fidei fecunditate generata. Et hñ est qz dñc Ecce magi ab oriēte venerunt iherosolimā.

Circa septima pñlo est: qz l3 ppheta dñc de bethleē tñ magi venerūt xpī qñre iherosolimā: pp rationes qz Remigi⁹ pñt. **C**irca octaua dñs ibi natus nō esset: qz l3 agnosceret natiuitatis tps locū tñ nō cognouerūt. Iher. n. regia ciuitas erat. Et iō crediderūt qz talis puer nō nisi i regia ciuitate nasci debuisset. **C**irca scda: vt locum natiuitatis cernus discere possent. **C**irca tertia: vt iplere qđ scriptū est. De syon exiit lex: ⁊ vñ dñi de iherusalem: qz ibi pñnunciatus est xpī. **C**irca quarta: vt studio magorū pigritia dñaret iudeorū. vñ Aug. dñc: qz xpī est expectatio gētiū: de qbus quōdaz habrae innumerabilis fuit pmissa successio nō carnis semine: f3 fidei fecunditate generata. Et hñ est qz dñc Ecce magi ab oriēte venerunt iherosolimā.

Ex his sumuntur quatuor. **P**rimū est q̄ res et cuius apprehensione causatur multi-
pler vilitas: studiosius ingrit: et inuēta cauti⁹
et tutius custodit: et magis reuerenter tractat.
Sed q̄ magna vilitas erat xp̄m inuenire: q̄
sua nativitate poiem vel oēm creaturam refor-
mauit. Et ideo etiā reuerentius tractandus: et
carius stringēdus. **S**ecūm est q̄ qui d̄z ac-
cedere ad xp̄m: debet mundus p̄temnere. vñ
de Greg⁹. Contemnendus esset mundus:
et si rebus aiūm demulceret. Et vbi tot aduer-
sitates ingeminat: quid aliud q̄ ne diliga⁹
clamat? Et ideo mundus dicit oriens: q̄ est al-
tus: calidus et iocundus. Sic mundus est al-
tus per sup̄biam: calidus per carnis p̄cupiscē-
tiam: iocundus quo ad vīe lenitatem: vel quo
ad p̄cupiscēntiam oculorū. **T**ertium est q̄ si
cui quis cōtemnere mundum non pōt: nisi sit
verus sapiens: ideo debemus esse magi. i. sa-
pientes: et per sapiam regere et dñari sensuali-
tan. Luz. n. sp̄s p̄stantior sit corpore: d̄z ip̄z
regere. Quod sit per voluntatem: q̄ est velut
rex sapiens: put diriguitur a lumine rationis:
et habet oibus potētijs impare. Et ideo d̄z
dissipare omne malū passionū insurgentiū
in parte sensitiua. **Q**uartum est q̄ nō inue-
nitur nisi in pacifica p̄uersatione: ratione cui⁹
ipsum q̄rebant in ihs̄m: quod interpretat pa-
cis visio. Nam deus est summa pax. Et ideo
discordia sibi p̄riatur: que vnitur in oibus vi-
tijs: que p̄triant deo. vñ de ihs̄ soluz in pa-
cificis inuenitur. vñ de Aug⁹. dicit q̄ caritas
est via dei ad homines: et hominis ad deum.
Ubi caritas nō est: ibi deus non est.

Secunda p̄sideratio.

Secunda p̄sideratio est de p̄grui tem-
poris applicatōe: cū dicit. Luz nat⁹
esset ihs̄. vbi sunt tres p̄lōnes.

Prima p̄lō est: q̄ ip̄s nativitas xp̄i erat
aptum ad intrepellādūz p̄ peccatis. Nam tan-
to ip̄s est aptius: q̄ro deus est p̄picio. S̄z b̄
fuit in tpe nativitas xp̄i. **D**icit coier inter
p̄tando a doctōribus et sanctis: q̄ christus fu-
ti natus ad recōciliandūz genus humanū deo
vñ dicitur Ro. 8. Et vbi venit plenitudo tem-
poris: misit deus filium suum etc. vbi christus
fuit p̄uementissimus ad istam confederationē
q̄ vitāq̄ partem p̄cipat. vñ de ap̄lus dicit
q̄ ip̄s est pax nostra: q̄ fecit vitāq̄ vnum. vñ
iple p̄federauit vitāq̄ nām in suo nativitas
sacramento. vñ de dicit. Cum natus ē ihs̄.

Secunda p̄lō est: q̄ p̄picius locus inhabi-
tationis christi per grānā: vbi regrēdus et ve-
re inuēniendus est: est mens deuota. Hanc
enim sp̄ialit̄ vult inhabitare: cui intimat se per
gratiam et gl̄iam. Sed hec est mens deuota:
cum ipsa aia sola sit capax gratie et glorie: s̄m
Aug⁹. vñ de h̄ celum et q̄cūq̄ alia creatura
dicat locus dei: tamen ex sp̄ali cōplacentia di-
citur locus dei mens deuota. Maxime tamē
p̄picius deus dicit locus aie: q̄ s̄m Aug⁹. in
ip̄so solo est salus et vītima quies aie deuote.
vñ de dicit. In Bebleem iude. Bebleez in-
terpretatur domus oris. Vñ aut oris ē ora-
re: p̄fiteri et comedere. Sic mens deuota est
domus orōnis. Adatt. 21. Domus mea do-
mus orationis est: et est domus cōfessionis et
laudis. p̄sal. Beati q̄ habitant in domo etc. Ipa
est domus refectōis: q̄tum ad doctrinā p̄di-
catōis. et q̄tum ad mēfāz panis sacramentalis
Tertia p̄lō est: q̄ regitūo dñi auxilij tunc
maxime p̄gruebat: q̄ p̄nceps tenebrarū nos
subeius tenebat p̄tate: q̄ p̄picius sit per p̄tūm
vñ de per ip̄m vinculamur: q̄ sibi p̄tate nec
resistere valemus. vñ de Liso⁹. dicit. Qd
si semel peccātes obligauerim⁹ nos cuius iussi-
onu: ex tūc virtute p̄picius nō possumus euade-
re. S̄z sicut nauis fracto gubernaculo illic quo
cūq̄ tēpestas voluerit: sic hō per peccatū au-
xilij gr̄e p̄dūo: nō h̄ facit qd vult: sed qd vult
diabolus. Et nisi deus eū manu valida sue-
mie solueret: vsq̄ ad mortē in p̄tōz vinctis
p̄maneret. Peccator igitur seruus demonis
sic est constrictus: q̄ per se non valet p̄pedes
frangere. Sed si nō repugnat diuine motio-
ni: statim deus p̄picius est auxiliari. Nam nā
diuine mie est tibi auxiliari: vbi maior indigē-
tia est. vñ de captiui incarcerationi: relegati et tam
in pena positi sunt in maxima indigētia: quia
indigent redēptione: liberatione: et ad patriā
reuocatione: et a supplicij solutōe. vñ de domi-
nante p̄ncipe tenebrarū: p̄gruebat dñum au-
xilium interpellari. vñ de dicitur. In diebus
Herodis regis. Herodes. n. dicitur gl̄ians
in pellib⁹: significans demonē: cui dicit p̄sal.
Quid gloriaris in malitia?

Tertia p̄sideratio.

Tertia consideratio est de magorum
inuestigatione. cum dicitur. Ubi est
qui natus est rex iudeorū: vbi sunt
tres conclusiones.

Prima conclusio est: q̄ q̄uis s̄m diuinitatē

Sermo

deus nullis limitibus terminetur: qz incircoscipibilis tñ sz humanitatē loco tenet: qz respice p sepe: vbi iacebat: qui ptinet mūdū. Respice defunctum: vbi morabat: q in nubibus tonat. Prospece patibulū: vbi pēdet qui tribuit vitam: igitur qui natus est: alicubi est.

Secūda p^o est: qz nūqz regredus ē: qz nūqz iueniēdus: nisi solū i deuota mēte: q bñ dñ tēpluz dei. Nō vñqz iuenit in dūitijis: i honoribus: i voluptatibz: i qb^o mltū qrit suā bñtudinē. Non. n. iuenit in terra suauiter viuentiū. Quere q vbi inueniatur. Certe oia ista tpalia z oēs excellētiāz sūmoz spiritūū trāsendo: z in pparatiōe eius oia vilipendēdo. Nō. n. inuenitur in voluptatibus carnis: vbi rō subdit sensualitati non ē inuenit in affectu carnalium amīcorz: qz ipse dicit. Qui amat pīemz matrē plusqz me tē. Nō ē inter angelos z sanctos: nisi qz oīuz creaturaz estimatiōe excedamus in pparatiōe ad deū ipz iueniemus: sz in tēplo aīe inuenit. vñ dñ in cant. Cū ptransisset eos inueni: quē diligit aīa mea. Quia visiois eius mens auida: nisi pphaz estimatiōem patriarchaz celsitudinē: z cūctoz hominū mensurā trāscenderet: eū q est sup omnes hoīes nō inueniret. vnde dñ. Vbi est q natus est. q. d. in mente deuota.

Tertia p^o est: sz voluntas in regno aīe per rōnem sit dñs suoz actūz: tñ nō suaz potentiaz dñs. Vnde nō pōt volendo facere: vt ad id qd vult vel eligit imobilr se habeat. Et ideo qz tūcūqz bō sit dñs suoz actūz: tñ vt imobilr se habeat in bono: qd eligit necessariū est adiutorū grē diuine: z sic pās regia pplet in hoīe: tā ex voluntate qz ex grā stabiliente in bono: pp qd dicitur. 1^a. Ps. vltimo. Deus oīs grē q vocauit nos in eternā suā glīaz: ipse pficiet: pfirmabit: solidabitqz. vnde dñ. Rex iudeoz: iudeus interpretatur pfitens rps: signās quemlibet denonū: q pfitetur in pessione peccatoz: z laudis diuine: diuinā honorificentia se subdens eius iussioni z directioni.

Quarta consideratio.

Quarta consideratio: est de Iesu solatiofa inuentiōe: qz Intrares domū inuenerūt puerz zc. vbi sūt tres p^oes.

Prima p^o est: qz nihil tātum ipedū dñ pōtiones ad gratiā: sicut sollicitudo mūdānoz. Qd pz. Nā ad dispositiōem: requiritur status interioris diligens examinatio: vt si esset aliqz obstatulum amoueret. Et ideo opz vñ aīa

dispersa p sensibilia z extra se posita: recolligatur in seipsa: vt cernens obstatulum amoueat ipsum: p nihil aliud ita dispergit: sicut p solitudine exteriorz. Talis. n. reuocatur a solitudine exteriorz. vnde Bcr. Quādiū autem istis solitudinibus aīus occupatur nō habebit ptemptū mundi: nec exteriorz amoz. Vñ dicit. Et intrares domū. q. d. Ad talē dispositiōem requiritur collectio affectionum ab extra: z examinatio ab intra.

Secūda p^o est: qz si hic homo interioris dispositus fuerit: saluator p grām ipsum intrabit virtutibus adornādo. Nā gratiā gratū faciēs in ordine ad acceptationem diuinā: est quedaz integritas z decor omnīū virtutū. Sicut. n. pulchritudo faciei non est vna glītas solū. Sz integritas purgens ex multis. f. colore: figura: magnitudine: z pportione. Ita gratia que est aīe decor: est integritas purgens ex oibus virtutibus: qz nullus est deo acceptus z gratiosus: nisi sit pōptus ad singula bonoz operum virtuosorum: z sic sit idonea ad domum dei: ad cuius hostiū stat pullans: vt affect^o cor dis sibi apiatur: z intromittatur: ad cuius aduz spirituali p bonoz suoz pcommunicationē. An dicitur pluraliter. Intrares domum: inuens qz sensus z affectiones debeant vna cum grā xpi recolligi in domo. f. aīe duote. Nec aliqñ dicitur domus dei cū diuina inspiratiōe intellectum instituens: mouet affectū: sz dñ tēplū cū sanctificat affectū ad amoz accedendo.

Tertia p^o est: qz quatuor sunt signa ostēdētia xpi in nobis esse p grāz. **P**rimus ē cordis amaritudo de pctis: qz puer inuenitur cū Maria: q dñ amay mare. vnde puer. 14. Cor quod cognouit amaritudinē anime tē.

Secūda est si paupertatē diligim^o: qz xps iuolutus ē pānis. vñ Breg. Paup nāt^o est xps paup obiit. **T**ertiū ē: delicata ptenimul: qz xps in psepio reclinat: vbi cib^o est iumentoz. vñ Dan. 10. Panē desiderabilē non mādauit. **Q**uartū ē: si vba ociosa vitamus: qz vagut ifans iter arta. vñ puerb. Qui custodit os suuz: custodit aīaz suaz. i. xps q ē solus aīe.

Quinta consideratio.

Quinta p^o consideratio est: de pōpti obsequiū gōsa exhibitōe: qz pcedentes adorauerūt eū. vbi sūt quatuor p^oes.

Prima p^o est: qz in h pūero erat ineffabilis bonitas: qz hos reges ab vltimis finib^o illuminans traxit. Ut compleret. p. Ysa. 60.

Ambulabit
virtute p
cellens v
nez bonit
ratione ist
trie. vnde p
cum. Et i
p^osal. Ad
Secūda p
nez. Ap^os
Sic ē nos
thuz: z m
thelaurus. f.
berthoz the
C De p^o the
De bono the
C Primo o
Exo. 37. N
cor humanū
cu caritatis
locutiōe: pur
ramus thuz
ulsi: ignis er
Thuz i igne
gēs: est seru
lucet lux v
nis: myrrha
z sicut fum^o
feru mūdū v
est oīs: De
rabilis reges
offerre debet
de quo Job.
tēptatio: q per
mulū debem
pseruat. C
gatur oīo me
Ande de iudi
ma. Judith p
nez. i. diabolu
dolores diabo
peccatoz nostr
tus thelaurus
zate tē. De qu
C Primo: au
sauruz tuū in p
magis p^oaux.
naz. Luc. 9. A
thuz bone fam
tuoz sic odor
fatio: p cuius o

Ambulabit gētes i lumine tuo. Si. n. adamas virtute ppria monet ad se serz: q̄io magis excellens virtus bonitatis xpi: a qua cetera rationez bonitatis habent p participationez. Et tō ratione istius excellētie sibi soli debet cultus latric. vnde p̄mittit. Prociētes adorauerunt eum. Et istud fuit prophetatum longe ante. Psal. Adorabit euz oēs reges terre &c.

C Secūdo p̄do est: q̄ sicut reges post adoratio- nez. Ap̄tis thesauris suis obtulerūt munera: Sic ēt nos eadē spūaliter offeramus. s. aurū: thus: & myrrham. Inelligētibz q̄ triplex ē thesaurus. s. cordis: oris: & opis. Et de quolibet istoz thesaurorū hec tria offerre debemus.

C De p̄ thesauro. s. cordis de quo dī. Lu. 6. De bono thesauro cordis sui p̄fert bonuz.

C Primo offeramus aux̄ dilectionis pure: Ero. 37. Destituit archaz auro purissimo. i. cor humanū vestit ius i affectu: foris i effe- ctu caritatis: q̄ est pura in opatione: purior in locutiōe: purissima in intētiōe. **C** Secūdo offe- ramus thus deuotiōis. vñ ecclī. 7. De laude iusti: ignis erit effulgēs & thus ardēs i igne. Thus i igne: ē deuotiō i seruoze. Ignis efful- gēs: est seruoze p̄ crepluz lucēs. Mat. 7. Sic luceat lux vestra &c. **C** Tercio myrrhā p̄ritio- nis: myrrhā. n. est amara ēt sic: & cor penitēs: & sicut fum⁹ myrrhe p̄ritiōnē ascendat p̄ de- fertū mūdi vel religiōis. **C** Scōs thesaurus est oris: De quo puer. 21. Thesaurus deside- rabilis regescit in ore sapiētis. De q̄ ēt hec tria offerre debemus. **C** Primo aux̄ laudatiōis de quo Job. Ab aglone aux̄ veniet. Aglo est tēptatio: q̄ per grām spūs sancti fugat. Vnde multū debem⁹ laudare deuz q̄ in piculis nos p̄seruat. **C** Secūdo: thus orōis. Psal. Diri- gatur orō mea &c. **C** Tercio myrrhā p̄fessōis

Vnde de iudith. 10. dī: Anx̄ se myrrhā opti- ma. Judith p̄fens interpretatur. Nec holofer- nez. i. diabolu p̄fundit. Vñ Augu. Aciores dolores diabolo nō infigim⁹: s̄ cum plagas peccatorū nostrorū p̄fendo sanamus. **C** Ter- tius thesaurus est opis. Mat. 6. Thesauri- zate &c. De quo ēt hec tria offerre debemus. **C** Primo: aux̄ mie. Ecclī. 29. Pone the- sauruz tuū in p̄ceptis alissimi: & proderit tibi magis q̄ aux̄. Hoc p̄ceptū est dare elemosi- nas. Luc. 9. Date elemosinā &c. **C** Secūdo thus bone fame. Gen. 4. Odoi vestimētōz tuorū sic odor thuy. Vestimētū ē bona puer- satio: p̄ cuius odorē. i. bonā famā benedictiōez

a dño consequimur. **C** Tercio: myrrhā absti- nere: can. 7. Adanus nec dissillauerūt myr- rham: qd̄ sit p̄ carnis macerationē: vñ p̄ digi- tos discreto accipit sensui: quos fili castigare debemus: vt sic myrrhaz de eis hēam⁹: & h̄ ē qd̄ dīc. Ob. ci. munera aux̄: thus: & myrrhā. **C** Tercia p̄do est: q̄ hīa oblatiōis ei bibitiōe Venerabatur eū &c. Adhoratiōe latric. Maz- latric est cultus soli deo deditus: q̄ p̄fistit i di- lectiōe: & sacrificij exhibitiōe. Vñ h̄ ista. s. reue- reri: honorare: laudare: glorificare: & adorare sunt idez. Differūt tñ. Vñ reuereri ē reputare alium meliorē se: s̄ honorare addit signum. s. exhibēdo aliqd̄ exteri⁹: q̄ quarto et̄bz. viciū Qd̄ honor est exhibitio reuerentie alicui facta in signū virtutis. Et laudare addit sup̄ bono rare: dicit p̄mēdationē alicui⁹ corā alio. Si militē ē gl̄ificare: adhuc sup̄ laudare: q̄ laus est magis in particulari. Gl̄ia vero in vñ: qñ scilicet semp est: vbiq̄ p̄mēdatur. Dicitur. n. gl̄ia frequēs fama cū laude: S̄ adorare addit sup̄ oia ista: q̄ adorare ē suā fiduciā in illū po- nere totalr q̄ adoraf. Vñ dicit. Et p̄ciētes adoraderūt euz. s. adoratiōe latric. Et tñ notā dū: q̄ pp̄ adoratiōnē que latric dī: ē adoratio dicta dubia: cuiusmodi sunt due sp̄es. Vna q̄ creature p̄t exhiberi. Vñ: q̄ soli hūanitati xpi ē exhibēda: & q̄ hūanitas xpi ē sup̄ oēs creatu- rā diligēda & venerāda: vt p̄p̄dulia. Quidā tñ dicit hūanitatē. s. aīaz & carnē vna adoratiōe cū xpo eē adorāda. Mō qd̄ hūanitatē tñ: s̄ dei filiū vñū deū & hoīez dicit eē adorādūz.

Sexta consideratio.

Sexta p̄sideratio: q̄ est d̄ stulta herodis emulatiōe: cui dī. Iudicēs at herodes rex. vbi sunt quatuor p̄clusiones

C Prima p̄: ē: q̄ timor mūdā⁹ fuit cā p̄secu- tiōis xpi i herode & i iudeis: q̄ fecit eos a via iustitie errare & vitiare. Almor. n. mūdā⁹ dī p̄prie q̄ aliq̄s mūdo inint̄ tāq̄ fini: & sic amor mūdā⁹ semp ē malus: a q̄ timor mūdā⁹ na- scit. Illud. n. hō timet amittere qd̄ amat. Et tō timor mūdā⁹ dī malus: q̄ ab amore mūda- no tāq̄ mala radi c̄pcedit: qñ hō pp̄ mala q̄ timet: recedit a dō. Istō timore Herodes rex turbat⁹ ē: & ois ibi una cū illo. Vñ q̄uis nāle sit q̄ hō fugiat pp̄ij corpis detrimētuz: vel ēt dāna rex ip̄alū: nō tñ pp̄ illa d̄: recedere a iu- stitia: qd̄ ē p̄tra rōnez nālez. Vñ herodes sicut diabolus per aduētū xpi timet se ejici: & sic he- rodes destitutiōe torquetur.

Sermo

Tercia conclusio est: qd habeterno preuisum fuerit xpm moriturum. Tñ herodes et iudei machinantes in mortem xpi maxime peccauerunt. Ratio est: qd omne peccatum fit ex libera electione et puerfa intentione. Nec autē persecutio erat huiusmodi. vñ euz dicit. Et aggregas oēs principes sacerdotum et c. p3 consilium eorum fuisse ex deliberatione. Sed qd etiaz aduersus christum: patet fuisse ex puerfa intentione. Unde Criso. super Mat. At quid autē interrogat herodes: qui nō credebatur scripturis: aut si credebatur: quō sperabat se posse interficere illum: quē scripture regem esse futurū dicebant? Sed diabolus instigabat eum qui credebatur: qm scripture non mentiantur. Diabolus alios in errorem inducit: ipse autē veritatem bene cognoscit. Credebatur ergo herodes in malo: in bono non credebatur. Qm quidē inde nasciturus fuerat rex. vnde scripture dicebant: credebatur. Qm aduersus illum agere nihil poterat: quem dñs mitebat non credebatur: qd non suo consilio gubernabatur: s3 vinculo diaboli traheretur ligatus. Sic sunt oēs hoies peccatores: in quibus diabolus operatur: et credunt scripturis: et nō credunt: qd hoc ipsum qd credunt: pficere non permittuntur. Qd. n. credunt veritatis est virtus: que nulla potest esse occulta. Qd autem non credunt: execratio est inimici: qd subiecti sunt operibus eius: et mens illorū libera non est. Aliputa oēs christiani sumus: et legimus: et scimus: qd mundus consummendus est: et qd morituri sumus: Et hoc ipse tñ pfecte non credimus. Si. n. pfecte credere mus: sic viveremus: quasi post modicū transiuri d hoc mūdo: nō quasi in eternū mansuri.

Tercia conclusio est: qd qd psilium dare in mortē xpi ex liberatione et puerfa intentione erat peccatum maximum: sic maxime peccat in piculū aie pferendo. Nam tales spiritali xpm occidunt. vñ Aug. Si fratri tuo malus psuades occidis. Nam psulens malum occidit eum in propria pscientia: qd faciens eum peccare separat eum a vita sua. s. deo. vnde idem. Periculo se decipiunt qd existimāt cos tñ homicidas: qd manibus hoies occidunt: et non potius eos per quorū consilium et fraudem et exhortationē hoies extinguuntur. Nam iudei xpm nō manibus: sed linguis psequerantur. Vnde euz nascitur in bethleē ppalabant: vt ab herode necaretur. vnde Ber. Herodiana malitia est nascētem extinguere velle religionē: et allide

re paruulos israel. Si quid. n. ad salutē pueniens oritur geunqz resistit vel repugnat: plane euz egyptiis paruulos israelitici generis necare conatur. Immo nascētem dñm psequitur saluatore. vnde iudei pdentes xpm religiosus s3 in bethleem. i. in deuota mente natus. d. Et in bethleē: deuota mens: que es reputatione tua humilis pfectio: qd dicitis. Terra iuda: nequa s3 minima es. s. meritoz dina acceptatione. Et te. n. exiet dur. i. iustus exēplo bone vite et fame. Qui regat. i. informet regimine spiritali. Populū. s. sensus: cogitationes: et affectiones. Israel. i. videntes deum p fidem et ideo opprimēdus: qd pterius ē opib3 mūdi.

Quarta conclusio est: qd qd mens sancta in sanctis cogitationibus in scripturarū meditationibus: et in celestibus gaudiis contemplationibus oblectata: et gemitus et suspiria trahens. Uglis et abstinentiis se macerat: aduersarius se videns non posse pualere: salte3 psuasionibus itez eam aggreditur fraudulenter. s. voluntati offerendo bona sensibilia desup colorata: et nō manifestat turpitudinem cor. Et tūc voluntas qm non psiderat mali: frequenter acceptat et defraudat. Verbi gratia. Aliis reuersus in se: et displicet sibi i oibus malis que fecit: cogitantē respicere et redire ab omni via mala: tunc aduersarius arguens euz dicit. Quid facis? Quam iaz vis pdere: et futuram? Peccata tua maxima sunt et multa: nequa s3 p tot et tantis: nec s3 te excozies sufficies satisficere: cōplexio tua tenera est: vita tua est delicata: noli te interficere. Et ideo more magorū audiens diabolicam deceptionē: eius opportunitatem vitet fugiendo: sicut homo sapiens fugit: vbi superare non potest. vnde Jobes fugit in desertum. Eccli. 29. Quasi a facie colubini fuge peccatum. vnde sequitur. Tunc Herodes. i. diabolus. Claz vocatis ma. id est secrete renotis. Sacerdotibus: id est affectionibus sanctis. vnde Criso. dicit. Qd herodes vidēs qd nō poterat magos: nec blandimentis flectere nec minis terrere: nec auro corūpere: vt pferat in interfectionē regis futuri. s. xpi. Ideo illos decipe cogitauit: ne. s. proderent psilium declinando. Unde diligenter didicit ab eis tepus stelle: et addit. Et cum inneneris renunciate mihi. et. Applica moralit. Seguit. Que cum audisset scilicet callidam deceptionem regis tenebrarū. Abierunt: fugiēdo occasione.

Quinta consideratio.

eius: De
C Prin
la diriger
ma est m
est nostru
principu
habens i
quia am
Augu. I
gnitum: S
oblecta sed
ut est app
apprehen
dicitur q
sensitui: r
circulund
talis am
intellectu
cognition
C Secū
Diet stel
Nec enim
quia per i
re: vnde q
cellar: re
cadant in
puenit m
huius m
Erideo a
currēdu
to stella m
uifi sunt q
C Tercia
tuno. Ego
fulgentiu
fuisse situat
conuenit x
um: in cui
fm human
duo extrem
aliud quod
naturam ex
pans est dei
pūmocen
mediat uic
nis. C Q
de ipsa stell
cur de no

Ira qmz p dicationez: que est de
stelle appitione ducatus exhibitiōe
cum dicitur. Videmus enim stellaz

eius: Vbi sunt tres conclusiones.

Prima conclusio est q̄ quintuplex est stel
la dirigens nos in debitum finem. **P**ri
ma est materialis quaz in oriente viderūt que
est nostri intellectus: que dirigit nos in nrm
principiū: qđ est bonum opimum et infinitū
habens in se rationem omnis boni. Ratio ē:
quia amoris causa est cognitio: qa secundum
Augu. 10. de tri. Nullus potest amare inco
gnitum. Sed bonū est causa amoris p modū
obiecti sed nihil est obiectum alicuius: nisi pro
ut est apprehensum. Et ideo amor regit aliqđ
apprehensioē boni qđ amat. Et ideo. s. etbi.
dicitur q̄ visio corporalis est principiū amoris
sensitiui: et similiter ptemplatio spiritalis pul
chritudinis vel bonitatis. est principium spirit
ualis amoris summi boni. Ratione enī hui⁹
intellectus dicit stella visa in oriente: qz p eius
cognitionē dirigit nos in summū boni amorē
Secunda est beata Vgo de qua nūme. 24.
Dicit stella ex iacob. et iō bene stella maris.
Nec enim habet directionem in suo ducatu:
quia per ipsam ducunt omnes q̄ nauigāt ma
re: vnde quotiens sunt in periculis pstituti p
cellaz: recurrunt ad huius stelle ducatum: ne
cadant in naufragium. Ista autē proprietates
puenit matri domini: quia nauigantibus per
huius mundi pelagus subuenit suo ducatu.
Et ideo ad ipsius ducatu est in omni piculo re
currēdū. vnde ppter hanc pprietatem meri
to stella maris est vocata: vt dicat de ea. Ba
nisi sunt gaudio magno: videntes stellā magi
Tertia stella est xps q̄ de se dicit. Apoc. vi
tino. Ego sū stella matutina et splēdida. Mā
fulgentius dicit ipsam stellā magos ducentes
fuisse situatz in medio maris. Ista pprietas
conuenit xpo: qui dicitur mediator deit omni
um: in cuius rei signū etiam dicit mediū terrę
sm̄ humanitatem. **N**ā natura humana hz
duo extrema: vnum qđ fuit sub innocentia et
aliud quod fuit sub miseria: sed qz mediū sapit
naturam extremoz: sic vtroqz extremo pti
pans est dei medium: quia de priūto statu rece
pit innocentiam. de 2. penalitatem. Sic enī
mediat inter nos et patrem sustentia passio
nis. **Q**uarta stella sunt extra sanctor. vñs
de ipsa stella nos ducere dicitur q̄ ita de die fi
ant de nocte lucebat. Sic reuera sanctor exē

pla nocte huius mundi illuminant splendorē
b⁹ pfectiōis. **Q**uinta stella ē sacra scriptura
Secunda conclusio est q̄ non plenarie cō
fidentes de deo merentur priuari ducatu spi
rituali. vnde dicitur q̄ cum magi iblm̄ fuiss
sent ingressi ducatu stelle amiserunt. vnde di
ciť s̄ fulgentius q̄ stella nō durit eos in iblm̄
sed proprio sensu venerant: Et ideo ex hīc stel
lam nō viderunt: qz querentes auxiliū huma
num: iuste perdiderunt diuinum.

Tertia p̄lo est: q̄ magi ex stella visa habe
bant nūmā p̄lationem. Videntes. n. stellā
quā. s. p̄diderāt: quādo iblm̄ intrabāt: gauisi
sūt: qz Herodē euaserūt. Gaudio magno: qz
stellam ducricem recuperauerunt. sed valde: qz
regem quesitū cum magno labore inuenerūt.

Quarta est de occulta p̄muntione: ibi. Et
respo accepto in sonis. vbi sunt tres p̄loes

Prima ē: q̄ magi reuerfi sunt ad propria
per aliam viam. et h̄ per dinam p̄udentiam.
Et ideo dicit glo. q̄ hoc nō fuit per angelum:
sed ab ipso deo: qz desiderabāt scire dinam vo
luntatem: si deberent redire ad Herodem.

Moniti per p̄ez: vel eius matrem fuerūt in
struci: ne fides ex h̄ dimitteret: quo ad meri
tum: sed per visionē in somnis moniti sunt ne
redirent ad Herodē: p aliam viā reuerfi zc.

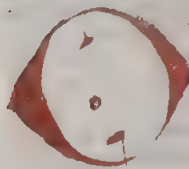
Secda p̄lo est: q̄ qz peccator a deo elōgat
per pctū: per viam peccati ad ipm̄ redire nō
pōt: oz ipm̄ viāz aliam. s. penitēte in reuersio
ne ad ipsum tenere. Nec autem via dicit con
uersio. Conuersio. n. dicitur a bono cōmuta
bili ad bonum incōmutabile tota et p̄fecta mē
tis applicatio: vt dicitur zc. Jobelis. 2. Con
uertimini ad me in to. cor. ve. zc. Et iō Bre
gorius in omelia dixit. A regione nostra sup
biendo: inobediēdo: visibilia sequēdo: cibuz
vettum comedendo: discessimus. Sed rede
undum est ad eam fiendo: obediendo: visibi
lia p̄temnendo: et carnem affligendo.

Tertia p̄lo est: q̄ hos reges in septem de
bet imitari deuotio christiana. **P**rimo in
magnitudine sapientie: qz christum natum in
fidere cognouerūt: sic et nos debemus cogno
scere deum per fidem: que est nostra sapiētia.
vnde Ihero⁹. Absqz notitia creatoris sui ois
homo pecus est. **S**ecundo in fernore ing
fitonis: qz viso signo celesti festinatōe in spa
cio tredecim dieruz a finibus remotissimis in
indeam applicuerunt. Sic et nos per studiū
bonoz operuz ad christum ire festinemus.

Sermo

Tertio in prudentia interrogationis qua regem et totam iherosolimam perturbabant dicentes: Ubi est qui natus est rex iudeorum? sed et nos debemus turbari et discutere conscientiam querentes ubi sit rex iudeorum. 2º. cor. vi. Vos metipsums et epistate si estis in fide. et c. **Q**uarto in reprehensione caliditatis astutie: quia herodis astutiam agnoscens ad eum redire renuerunt. Sic et nos debemus astutiam diaboli percutare: ut illudentes ei non redeamus ad ipsius per reciduationem ex quo incepimus querere christum per bonam operationem. **Q**uinto in speciali congratulatione: quam inaudito prophete oraculo et in viso stelle signo et in nato puero rege habuerunt. unde videntes stellam magi gausti sunt gaudio magno. Similiter et nos debemus gaudere in spiritualibus bonis. scilicet in infusione gratie: in puritate conscientie et de promissione glorie. **S**exto in deuota oratione quia intrantes domum: inuenerunt puerum cum maria matre eius: et proidentes adorauerunt eum. Sic et nos debemus intrare domum presentie: et procidere: consideratione in fine conditionis: debemus etiam adorare. in eum ponentes nostram fiduciam carnalem. **S**eptimo est ex munerum trina oblatione. quia apertis thesauris suis obtulerunt ei. et c. Similiter et nos debemus offerre. **P**rimo aurum in studio sapientie celestis vocantes. **S**ecundo thus in studio deuote orationis. thus redolet: fumigat: et ardet in igne. Sic etiam oratio debet redolere per continuationem: fumigare per humilitatem: ardere per deuotionem. **T**ertio myrrum in dolore cordis: et in labore corporis: sed per penitentiam. et c.

C Dominica prima post octauam epyphanie.

Bsecro uos

per misericordiam et c. ad cor. 12. Quia correctio firma est medulla: seu remedium: quo peccati medetur infirmitas ut inuoluitur fido. de fumo bono. d. Qui verbo blando castigat: et non cor rigat acriter: necesse est ut arguat. Cum dolore. n. abscondenda sunt que leuiter sanari non possunt. sed quia infirmitate non voluntate salutaris reuocant infirmus. Ideo peccato infirmitatis occurrendum est. **P**rimo magis beniuolentia

quam seueritate. plus coartatione quam cominatione. plus caritate quam potestate. cum nemo nostrum non reprehensione viuatur. Unde apostolus more prudentis medici: qui debet infirmitati in suo principio succurrere: ne inualescens fortior efficiatur: et difficilior curetur: precipiens humanam naturam egrotari corruptione originali: ipsam spirituali medicamine nititur reformare: dicens: Obsecro et c. Et quia medulla naturam deprauatam reformans: habet se in quadruplici forma. Nam quedam est morbi expulsiua: alia sanitatis collatiua: alia nature confortatiua: alia roboris reparatiua: secundum hoc in epistola quadruplex occurrit consideratio.

Quoniam prima consideratio. Circa primam que est de medicina morbi expulsiua: cum dicitur. Obsecro et c. sunt quatuor conclusiones.

Prima conclusio est: quod in humana natura est quidam appetitus sensitiuus: qui dicitur sensualitas: que est corrupta per peccatum originale: et inordinata delectatio: siue libidinosa: quod ex ea procedit: de qua dicitur Romanorum sermo primo. Non enim quod volo bonum hoc facio: sed quod odi malum illud facio. Hoc exponit Augustinus de malo concupiscentie: quam constat esse motum quendam sensualitatis: qui secundum impulsus fomitis tendit impetuosus ad frustrationem creature delectabilis. unde licet sensualitas fomite corrumpat: que nunquam totaliter tollitur in hac uita: Talis tamen corruptio non impedit: quando homo rationabili uoluntate possit reprimere singulos motus inordinatos eiusdem.

Secunda conclusio est: quod necesse est quod hec sensualitas a fluxu concupiscentie restringatur. Nam ipsa conturbat multipliciter rationem. **P**rimo scilicet per collisionem multiplicium passionum. **S**ecundo per uehementiam desideriorum. **T**ertio per fallacias circumueniendo iudicium rationis. **Q**uarto per sollicitudinem distractionem in temporalibus. **Q**uinto per temptationum uehementiam. **T**ertia conclusio est: quod ex parte nostri requiruntur sex: ad hoc ut aliquis curetur a morbo peccati. **P**rimum est respectus ad misericordiam dei. Nam cum ipsa misericordia et iustitia sint deo appropriata: tamen magis proprie dicitur misericors quam iustus: cum sine nobis

non possit nobis exequi iustitia: sed misericordia semper sine nobis potest exhibere: s; q; misericordia semper proprie respicit maiorem indigentiam. Ideo pro cura spirituali semper ad ipsam respectum habeamus. Ipsa enim est promptissima ad indulgendum. Nam sicut Bernardum. Tam liberaliter condonat oēs iniurias: ut iam non damnet vltiscendo: nec confundat in properando: nec minus diligat in puniendo. vnde dicitur Ioclis. Conuertimini ad dominum deum vestrum: quia benignus et misericors est. Ideo dicit. Obsecro vos per misericordiam dei etc. scilicet vobis impensam per remissionem peccatorum a deo vobis factam. **S**ecundum est carnis maceratio. Per hanc enim vita animalis occiditur: qua meritis impeditur: quia per hanc hominis delectationes carnales et persequens in vita spirituali promouetur: que maxime meretur. vnde dicit. Reprehendatis. i. sponte offeratis corpora vestra: non tantum mentes. Licet caro repugnet spiritui hostiam in mortificatione carnalium desideriorum et vitiorum. **S**olocentium tertio. Mortificate membra vestra: que sunt super terram. **T**ertium est exercitium in virtutibus. vnde dicit. Diuitem: quia gratia est radix vite spiritualis. vnde maximum signum gratie et vite spiritualis est operari virtuose. Nam sicut motus est signum vite: sic viuacitas bonorum operum est signum spiritualis vite. vnde dicit. **A**lium est glosa per exhibitionem bonorum. Signum. n. mortui hominis est: quando non mouent membra. **Q**uartum est in bono perseverantia. Nam iustificatus etiam indiget tali auxilio specialiter: quia sine ipso non posset ad finem vite sue perseverare. Multis. n. datur gratia: quibus non datur perseverantia. Deus tamen semper est paratus petentibus eam conferre. vnde dicit. Sanctam. glosa. i. in deo confirmat perseverantiam. vnde ecclesi. 38. Homo sanctus in sapientia manet sicut sol: cuius claritas non mutatur. Nam stultus ut luna mutatur. **N**ota tamen quod perseverantia dicitur habitus: aliquando sicut homo habet propositum perseverandi in bono usque in finem. Nec perseverantia simul cum gratia infunditur. Alio modo perseverantia est continuatio quedam boni usque ad finem vite. **A**d talem perseverantiam habendam homo iustus indiget diuino auxilio. Et ideo iustus petit: ut custodiatur a malo usque ad finem vite.

Quintum est recta intentio. vnde addit. Deo placentem: glosa per rectam intentionem. Intentio est quasi facies anime: cuius pulchritudo placet deo. **E**st ergo recta intentio: que ordinat in debitum obiectum: et mala que indebite ordinat. vnde Augustinus. Voluntas ex fine suo agnoscitur: virtus prava an recta sit. si unius autem bone voluntatis est beatitudo: finis autem male voluntatis est mala delectatio: vel aliquid aliud: in quo voluntas non debet quiescere. vnde Bernardus. Bona erit intentio: si in omni actione nostra: aut honorem dei: aut utilitatem proximi precedamus. **S**exta est discretio. vnde sequitur. Rationabile sit obsequium vestrum: id est discretum: ut scilicet mortificetur vitia: quod natura conservetur. vnde Augustinus. Cum temperantia corpora vestra castigetis: ut non nature delectu cogatur dissolui: sed vitis mori. vnde Bernardus super illud canticorum secundo. Ordinavit in me caritatem dicit: discretionis est virtuti ordinem imponere: tribuens decorum et perpetuitatem. vnde psalmista. Ordinatione tua perseverat dies. **I**gitur discretio non est tam virtutis: quam quedam mediatrix affectuum et morum doctrina. Tolle hanc: et virtus vitium erit.

Secunda consideratio.
Secunda consideratio est de medicina. qua sanitas confertur: cum dicitur. Nolite conformari huic seculo. ubi sunt quinque conclusiones.

Prima conclusio est videre quid sit contemplatio. Secundum Dionysium vita contemplativa est assistentia. Spiritualis assistit homo deo: quia dicit. Licet deus semper sit presens omnibus: tamen res non sunt semper presentes deo. Tunc autem ei efficitur presentes: quando castissimis orationibus ad divinam contemplationem nos reuelata mente conuertimus. Et dicit quod tunc trahimus nos ad deum: sed non econverso: Sicut existens navi fixa ad lapidem in litore manentem trahit potius nauis ad lapidem: quam econverso. **R**atio huius est: quod contemplatio non est nisi quidam motus in deum. Per motum autem non ducitur terminus ad mobile. sed econverso. Sic vltimus finis attrahit omnem affectum: sicut Augustinus. vnde Jacobi quarto. Appropinquate deo: et ap. vobis: quod dum volumus ire ad ipsos: ipse dignature venire ad nos.

Sermo

E Secunda p̄fusio est: q̄ in aīa sunt due po-
tentie: a quibus fluit vita p̄teplatiua. s. intelle-
ctus: et volūtas. Ratio est. Per formas enī
illas possumus deum attingere: p̄ quas facti
sumus ad imaginē dei: et hec fit p̄ intellectus
et voluntatē. vñ Aug. 83. q. dicit: q̄ ea que sa-
piunt et intelligūt: ita sunt similitudine deo proxi-
ma: vt in creaturis sit deo nihil propinquius.
Hoc etiā declarat Hiero. Duo sunt fontes i
radice lybani a quibus iordanis iste fluit: q̄ cō-
tactu mundissime carnis xpi p̄secratus est: sic
in radice aīe nostre sunt due potentie. s. intelle-
ctus et volūtas a quibus sicut a fonte fluit vita cō-
templatiua: que sic oritur ab aīa munda ad mo-
dū lybani dealbata: et terminatur ad mare no-
uissimū. i. ad finē vltimū. s. deum. Qui. s. 83
Damascem est finis vltimus et substantie pel-
lagus infinitum.

Tertia p̄fusio est: q̄ mundane p̄uersatiōis cō-
solatio. Hāc p̄teplatione cessat fm Ber. di.
Vilis et ad nihilū vtilis est mundialis p̄sola-
tio et q̄ est magis metuendū: etiā vere ac salu-
bris p̄solationis est impedimētū: Ratio est:
q̄ l̄ similitudo imaginis homini ip̄essa rēp̄sen-
tat diuinā p̄fectionē: nihilominus tñ similitu-
do: sic in rebus creatis est et cā circouentōis.
Nāz circouentio causat ex hoc q̄ bonū appa-
rens loco boni veri se rēp̄ntat. Et iō nō potest
eē intentus circa eterna: q̄ hīs t̄p̄alibus iplica-
tur: vt p̄3. **P**rimo in hīs q̄ sunt ligati dilectiōe
t̄p̄aliū rex: vt auari. **S**ecundo p̄3 in hīs q̄ vo-
lūt cū hoīb⁹ ingit p̄uersari. **T**ercio: i hīs q̄
i imūdinis brutalib⁹ coīgnāt: vt luxuriosi.
Quarto p̄3 in hīs q̄ dedin sunt comessatio-
nibus et ebrietatibus: vt gulosi. Hī nō sunt
dispositi ad angelicos actus: et hoc ē q̄ dicit.
Nolite p̄formari huic seculo. s. secularia p̄cu-
piendo: vt dictū est: q̄ aīa vt speculum induit
formā illius rei ad quāz conuertitur.

Quinta p̄fusio est: q̄ vñ hōi sic reformato ad
imagines suas p̄tulit ei duplices p̄fectiones. s.
insine originalis in affectu et scie intellectu: In-
sticia aut originalis est quedā rectitudo nature:
qua corpus erat subditū virtutibus inferioribus
et vires inferiores sopioribus: et vires supio-
res deo. P̄plenitudo aut scie in eo erat ita per-
fecta q̄ nō patiebatur aliquā deceptione circa
intellectum. Nā intellectus circa propriū obie-
ctū semp est verus. vnde et scipso nunq̄ de-
cipitur. Sed q̄ in Adam per p̄ctm originale
hec imago fuit deformata: q̄ 83 Augu. In eo

partis est amissa imago dei. Et ideo eūz de ra-
tiōe imaginis est q̄ ei nihil deficit q̄ mīsa illi: 8
quo est expressa: vt etiā eūz posset totali et per-
fecte representare: opz vt ipsa saltem hīs vir-
tutibus reformetur. **Q**uaz vna est rerum
tēporaliūz abnegatio. Et ideo dī in euāgelio.
Nisi quis renunciauerit etc. **S**ecunda: est
q̄ p̄muni hoīūz p̄uersatiōe sequestratio: cū deo
et hoīb⁹ simul eē nō possum⁹: ratiōe cui⁹ scī
ad desertū fugerūt: et xps solus ad montē ora-
re ascendit. **T**ertia: est animi purgatio ab oī
inquinamēto malaz cogitationū: q̄ 83 Aug.
Deū p̄templari nō possumus: nisi mētis ocu-
lus interior purget. **Q**uarta: est corporis mor-
tificatio: q̄ qñ corpus nō est donatū viget rebe-
lio i opib⁹ sensitiuis q̄ hnt perturbare mentem.
Eccli. 2. Cogitauit a vino abstrahere carnem
meā: vt trāsferrē me ad sapiāz. vñ dīc: S3 re-
formamini: q̄ i Adā fuistis d̄formati i nouita-
te sensus vestri: vt icipiat illa imago ab illo re-
formari a quo formata ē. Mō. n. seipsaz refor-
mare pōt nisi dispositiue: s3 deformare. Ratio
p̄dictioz est fm Aug. q̄ si corpus: quo tanq̄
instrumētū vitur aīa: eūz eius bonus vsus et
rectus ad deū refertur sacrificium ē multo ma-
gis aīa ipsa sit sacrificiū eūz igne diuini amoris
accensa: formaz p̄cupiscētie secularis amittit:
et deo referens ei tanq̄ incommutabili soue
subdita reformatur.

Quinta p̄fusio est: q̄ habita tali reformatiōe
q̄ sit ex parte nostra dispositiue p̄ virtutes: opz
ad hoc vt deducat ad finem: vt volūtas creata
dine volūtati p̄formet. Intelligēdū tñ q̄ in dō
distinguitur q̄drplex respect⁹ volūtatis. An⁹
dī voluntas signi: et sunt p̄cepta. Al⁹ est volū-
tas beneplaciti: vt est pena debita p̄ peccatis.
Tertius est volūtas assistens: q̄ vult oēs ho-
mines saluos fieri. **Q**uartus est volūtas p̄is
q̄ vult p̄missiue mala fieri. Hīs vīs: nota
q̄ volūtas creata tenetur cōformari voluntati
dine q̄tūz ad volūtates signi: q̄ voluntas nra
legi dine est alligata. Et ipsa lux p̄tinet ad volū-
tates signi: sed nō tenet p̄formari voluntati be-
neplaciti: q̄ nec d3 velle suaz dānationem. Et
tñ deus vult dānatione reprobōz voluntate
beneplaciti. tenetur tñ p̄formari diuine volun-
tati: quantū ad voluntates antecedētes: q̄ sicut
deus vult oēs hoīes saluos fieri 83 hanc: et ad
agnitiōē veritatis sue venire. Ita et nos de-
bemus velle hoc: s3 nō tenet sibi p̄formari q̄-
tum ad voluntatem p̄ntem: q̄ vt sic vult deus

mala fieri pmissiue: cum omnia pibere posset. Et tamen nulli d3 velle malum. qz nō solum malū facientes sunt digni morte: s3 etiā qz p'sentū facientibus. Ro. 3. Et b est qz dicit. Et p'beris. i. exp'mēto discatis. P^o thes. vi. Omnia p'bate: qd bonum est tenete. Que sit voluntas dei. i. qd deus velit voluntate ante: cū sit regula oīum p'tingentiū fm Aug^m. d. Diuina voluntas est oīum q̄ sunt p^a et summa cā: qz quicqd d's vult: bonū est. Et beneplacēs. i. illis q̄ expti sunt et intelligunt. Et p'fecta: in oī bonitate: vt nihil sit melius.

Tertia p'sideratio.

Tertia p'sideratio est de medicina: q̄ nā p'forat: que est grē infusio: cū dī dico. n. p. grāz. vbi sunt tres p'es.

Prima p'cto est: s3 sint quatuor gnā bonorum desiderabilium: gratia tñ dei est sup oīa desiderabilior. **P**rimū est bonoz p'aliuz vt diuinit bonores. **P**rijs maior ist gratia: qz apli p ipsa reliquerunt oīa. Math. 19. **S**ecundum est bonoz nālium: vt. s. corpus et aīa **P**rijs p'ualet gratia: pp quam martyres mortui sunt. **P**lus. n. fm Aug^m est viuere deo fm gratia: q̄ mori offēso deo. Math. 10. **N**olite eos timere q̄ occidit corpus et. quia non pōt eam gratia p'uare. **T**ertium est bonorum spūaliū: vt dona et virtutes. **P**rijs gratia est maior: qz hec sine gratia sunt iutilia: et ista sine alijs est optima. **P**rima cor. 13°. **Q**uartum est bonoz eternoz vt visio: fruītio deitatis: et generalr oīa que p'tinent ad felicitatem: **P**rijs oībus gratia est amabilior: qz q̄libet sanctus prius veller in infernū trahi cū gratia fm An^m. q̄ in paradiso sine ipsa. vñ de p^o machab. 6. dicit: qz Eleazarus p'us volebat in infernū descendere: s3 legem diuinam amittere: et eius gratiā dūnitere. Et ideo qz eius gratia est tñ bonuz: que p'ualet qmni bono: semp est acquirenda. vñ dicit. Dico. n. per gratiā. s. vitam p'templatiuam roborandā Nam sine ipsa nihil potest fieri.

Secda p'cto est: qz gratia hanc roborationē causat quadruplici effectu. **P**rimus est: qz habet animam viuificare. Nam sicut corpus per animā: ita anima per gratiam viuificatur. **S**ecus est: quia habet eam a somno excitare. Illi qui sunt sine gratia: dicuntur dormientes: qz delectant in vanitatibus mūdi: que delectant ad modum somni. Psal. Dormierūt somnum suum: et nihil inuenerunt. Sicant/

ma existens in gratia: licet sit mūdo soputa: tamen vigilat ad eterna. Canticoz. 5. Ego dormio: et cor meum vigilat. **T**ertia est: qz habet eam munire ad modū armature. vñd cri stens in gratia potest faciliter hostes superare. Ad epheios. 6. Induite vos armatura dei: vt possitis stare aduersus insidias diaboli.

Quarto est: qz habz eaz secundare. Sicut enim aqua est sterilis: nisi irriget aqua: ita aīa nostra est sterilis: nisi roretur gratia. Quicqd enim agit anima sine gratia: totum est inuile ad vitam eternā. sed cum gratia est secunda: ita vt singula eius opera sint meritoria et cōdīgna vita eterna. vñd aplūs. 2°. cor. 6. Potens est aut deus oēm gratiā abundare et.

Tertia p'cto est: qz opz ipsam bonaz gratiā quo ad receptionē effectuum: in nobis tēpera ri: ne elationis aut indiscretionis vituz incurramus. Sicut. n. sol iste corporeus: licet bonus sit et valde necessarius: tamē si feruor: cū tempatus non fuerit: infirmo capiti: et splendor infirmis oculis nocet: nec est solis culpa: sed infirmitatis. Quid est qz incessanter orantes: ad ipsam non possumus puenire? **D**utatis qz auarus inops: impotens et inexorabilis factus sit deus? Absit. Ipse enim cognouit figmentū nostrū. Et hoc est qz dicit. Dico aut quasi dicat obsecro. **N**oc autēz p'beo. **N**on plus sape: id est inuestigare de mysterijs diuinis. Sapientia. n. est cognitio diuinorū: qz opz sape. **D**ama. **O**mnino nō audendus est de deo dicere vltra hec: que tradita sunt nobis a sanctis aplis et p'phetis. sed sapere ad sobrietatem sine p'sumptione. Ecclia. 3. **A**ltiora te ne quesieris. **N**oc dico non oībus vobis: sed aliqbus: qui inter nos tales sunt. **N**on tamē ppter hoc a pentione cessanduz est: qz et si nō dat ad saluetatem: dat ad sustentationē. et sic auct nobis a seruoze: tamē vt mater fouet nos suo calore.

Quarta p'sideratio.

Quarta est de medicina: qua robur spirituale repatur: que est fides: cū dicitur. **U**niceus sicut diuisit d's mentem suram fidei. vbi sunt tres conclusiones.

Prima p'cto est: qz fides intelligit et nō ficta: est maxime necessaria ad nostram spiritua lem glorificationē. Nam p eam: orit dies gratie: quam sequitur dies glorie. **E**rgo christus habitat per fidē in cordibus nostris: quo habito habetur omne bonum: bene ipsa fides

Sermo

est radix omnium bonorum et ceterarum virtutum unde et si hec radix euellatur: ceterae virtutes arescunt. unde Grego. Sicut rami sine radicis virtute non crescunt: ita quilibet opera licet videantur bona: nulla sunt: si a fidei soliditate disiunguntur. Et ideo Ber. dicit Illumine / mus nos lumine fidei: priusquam de huius mundi tenebris transeamus ad tenebras sempiternas: per ex hijs quod per fidem robur spiritualis reparatur: cum sit virtus intellectualis perficiens potentiam humanam et deteruinas eas ad actum bonum.

Secunda conclusio est: quod ista fides tria in nobis opatur: si fuerit perfecta. Primo opatur penititudinem: gaudium pervertens in merorem: ut incipiat tibi displicere quod ante placuerat. Secundo opatur correctionem: ut iam membra tua que erant arma iniquitatis: facias seruire sanctitati. Tercio opatur sollicitudinem: ut iam incipias sollicite ambulare cum deo tuo. Et hoc est quod sicut christus ex dilectione verbo et exemplo nobis perficit: sic et nos alijs ex caritate perficiamus: non solum lingua: sed etiam operatione. unde dicit. Et unicuique: siue maior: siue minor precipio. sicut deus diuisit mensuram fidei. id est ea ratione: qua deus dedit unicuique diuisa dona mensurata: que fides meretur sic subseruendi materia: ut ita sit mutua dilectio spiritus sancti non mensurati: quod dedit dona: ut sic causaliter intelligat mensura fidei. Prima cor. 12. Diuisiones gratiarum sunt. vel sic. Unicuique precipio sapere: sicut deus diuisit mensuram fidei. s. secundum fidem: quam deus mensurate diuidit: unicuique secundum Augustinum. Nec fides est operans per dilectionem: sine qua nulla opera est mandata sunt. fides ergo donum dei est: quod promittitur deus unicuique sicut et alia dona spiritus sancti: sine quo possit christum nos diligere: et eius mandata seruare non posse. unde addit. Sicut enim in uno corpore multa membra habemus distincta. Omnia autem membra non eundem actum habent: ut per ex diuersitate membrorum. Nam secundum Aristoteli. non datur instrumenta sed operatione: quod indiget. Ita multi per diuersa dona spiritus sancti. Nos catholici unus corpus sumus: unitate spiritus et caritatis colligati in una ecclesia.

Tertia conclusio est: quod huiusmodi unanimitas et unionis membrorum ecclesie caput est christus unde dicit. Et hoc in christo capite. Ipsi. n. dedit caput super omnem ecclesiam. Ephesio. 5. Intelligendum tamen quod christus per gratias est caput ecclesie secundum quinque proprietates capitis

ad corpus. Primo quod est altior in situ dignitatis. Secundo in ipso sunt sensus cognitionis et amoris. Tercio quod ab ipso fluunt omnes sensus motus dilectionis et amoris in membra ecclesie. Quarto quod homines qui sunt in ecclesia reguntur et diriguntur ad actus. Quinto est eiusdem nature cum ipsis: et sic est caput ecclesie per gratiam unionis: et per gratiam singularem personae. Et hoc est quod dicit. In christo. s. capite ecclesie. Humani corporis exemplo docet non posse nos singulos habere communia: ac per hanc curam nostri in unum nos agere debemus: quod inuicem officijs nostris indigemus. Singula autem membra alterius inuicem ministrando: et alter alterius officio indigendo. Ephes. 4. Quoniam sumus in unum membra. In hoc autem corpore mystico caput est christus. Membra singuli fideles. anima viuificans: spiritus sancti vita: gratia spiritus sancti. Et nota de gratia unionis et gratia singularis personae: et gratia capitis: quomodo sunt eadem realiter: et differunt diuersis respectibus. Nec quere supra. s. sermone de cimo quarto: principali primo: conclusione tertia.

Dominica prima post epyphaniam. Sermo vigesimus sextus de euangelio.

Quam factus esset Iesus annorum duodecim. Luce. 2. Secundum duodecim annos: gratia est quidam habitus supernaturalis. hoc infusus: quod cum in anima virtutes redeat eam deo gratia. Et quod talis gratia sicut per liberum arbitrium conseruatur: sic etiam conuerso potest negligenter amitti. Ideo in euangelio gratia huius secundum moralem intellectum ponuntur quatuor considerationes.

Prima consideratio. Circa primam considerationem: que est de eius. s. nominis morali significatione sunt quatuor conclusiones.

Prima conclusio est: quod istud significat gratiam: quod sicut puer ihs sanguinis sui lotionem nos a sordibus peccatorum purificauit: sic gratie sue suffusione nostros sensus: opera: cogitationes: perficiat: intentionem purificat: Et ideo sicut iesus nominatur puer et viribus: sic et gratia in nobis duplicem facit puritatem. Nominat. n. puer iesus in circuncisione: in apparitione magis: in

pñatione Symoni: in Herodis psecutione: et in ascensione ad diez festū. Sic gratia p̄ causat in nobis puritatem: in spūali sensu: circūcisi one. vnde cū sensus nostri sunt quasi fenestre anime: p̄ quas intrat mors peccati: et vita gratie destruitur: necesse est vt per puritatis custodiam in sensibus circūciant. **E** Secundo causat puritatem in manifestatione. s. puritatem bonorum operū: quibus nostris proximis manifestamus. **Adat. 5.** Luceat lux vestra. **E** Tercio causat puritatem in presentatione: scilicet cogitationum et affectionum: quibus deo p̄sentamur. vnde per psal. ipse dicit scrutans corda et renes. **E** Quarto ipse causat puritatem in psecutione. s. puritatem p̄sciētie: que non apparet: nisi in tribulatione. vnde **Aug.** felix conscientia: que in tēpore malorum potest recordari bonorum. **E** Quinto causat puritatem in ascensione. s. per veritatem intentionis: vt ppter deum omnia faciamus. **Adat. 6.** Si oculus tuus fuerit simplex: id est intentio recta ad deum: totum corpus tuum: id est p̄geries operum lucidum erit. Sic ibi dicitur puritas: qz causans in anima ornatu virtutum expellit oēm peccati imundiciā. **E** Secunda p̄clusio est: qz gratia id est iesus duodecim annorū eē notatur ppter duodecim affectus gratie. **E** Primus est deo nos acceptos facere. Et ideo dicit deus omnis grane: qz gratia est donu sup̄naturale: a solo deo humane nature collatū. habens in se rationē acceptionis. **E** Secundus est recreare. Nam sicut anima per creationem accipit esse simpliciter: sic per gratiam in esse morali accipit esse spiritualiter: qz sicut virtutes dant primum eē morale. sic gratia dat primum esse spirituale. **Ro. 6.** Gratia dei vita eterna. **E** Tercius ē: quia bz aniam reformare: quia aīa deformata peccato: reformatur gratia. Et hoc fit: quādo in anima virtutes opantur: que sibi spūalem p̄stant ornatu. **E** Quarto bz illuminare: qz sicut in radijs solaribus apparent atomi: ita in gratia apparent oēs defectus nostri. **E** Quinto habet viuificare: qz sicut corpus per animā ita anima per gratiam viuū. **E** Sexto habet animas a somno excitare: que in vanitatibus huius mundi dormiunt: et delectantur. Et h̄ dum eorum vanitatem considerantes vigilāt ad eterna. **E** Septimo bz munire ad modū armature. Sicut enim homo ceteros sine armis hosti resistere non valet: nec eum superare

potest: sic hō sine gratia in temptatione succūbit. vñ ephe. Induite vos armatura dei etc. **E** Octavo bz eam secundare. Sicut. n. terra nō est fertilis sine aqua: sic anima nisi roretur gratia. Nam quicqd fit sine gratia infructuosum est. **E** Nonō bz virtutibus: qz deus cōferendo gratias: causat virtutes in anima: vnde ap̄ls. Omnia possūz in gratia dei: qz me cōfortat. **E** Decimo bz in bono stabilire. Nam sicut gratia nō stabilit? ad mūdī blādicias inclinatur: sic gratia stabilitus: immobilis p̄seuerat. **E** Undecimo aspera lenia facit. Nihil. n. cū difficile est: nec abhorret p̄ r̄po sustinere. vñ ap̄ls. Omnia possūz in eo: qz me confortat. **E** Duodecimo bz de vita eterna certificare: qz bz rōnem acceptōis quo ad deū: et bz rōez meriti quo ad nos. Et h̄ est qz dicit. Cum factus esset iesus annorū duodecim: que intelliguntur per hos duodecim effectus. **E** Tertia p̄clo est: qz hec gratia ponēda est in voluntate. Ratio est: qz hitus qui datus est p̄ operationem meritoria: d̄z poni in eo qd est p̄ncipium istius meritorie operationis. Tale p̄ncipium est voluntas ordinata. Intelligendū tamen qz gratia in q̄tum est habitus: causat meritum in voluntate. **E** Secundario: qz voluntas vñ ea cum volū: et voluntas est potentia: qua simplr possūz: non ipse hitus: sed in quantum accipit in rōne merendi distīcte cōtractum quo meremur. Sic gratia est p̄ncipium et motus: qz bz rōnem merendi a deo: qz sic instituit. Et h̄ est qz dicit. Pater et mater Iesu Maria et Ioseph. Ioseph discretio rationis Maria affectio bone voluntatis. Sicut ibi puer natus est de maria virgine: sic gratia de incorrupta voluntate. Et sicut ioseph non secūdauiit mariū: sed spūs sanctus. sic nec ratio secundat voluntatem: sed spūs sanctus. Et sicut ioseph nō erat pater iesu: sed nutritius et custos. sic et ratio nō sufficit ad gnāduz et nutritūduz. **E** Quarta p̄clo est: qz ad statū p̄fectionis auxilio grane puenit. **Prima cor. 5.** Nō ego sed gratia dei meū. **E** Rō huius est. Omne illud quod est de se vñbile: de bono in malum ad h̄ qz figat ne deuer: idiget auxilio mouētis immobilis: sed hō sic est veribilis p̄ libez arbitrium. vnde oīz vt p̄ auxiliū gratie stabiliaur. Et hoc est qz dicitur. Ascendentibus illis iherosolimā. s. cūz puero: qz p̄ gratiā fit ascensus ad p̄fectum virtutum: sine nō gratia erat q̄sqz impotens ad merendum. **Secda corinth. 3.**

Sermo

Non sumus sufficientes: unde dicit: Regressi quesierunt: in quo signat q̄ actio hōis sine gratia ē error: q̄ ipsa est q̄si regula recte operandi qua amissa q̄i sine rectore et sine duce remanet aia nostra quo p̄ficiat v̄l quotendat. Hic est puer: de cuius p̄dione p̄queritur Ruben genesis. 37. Puer nō p̄paret et ego quo ibo?

Secunda p̄sideratio.

Ecunda cōsideratio est de eius amissione cū dicit: Consumatis diebus et c. Hic sunt. 4. conclusiones.

Prima p̄ est: q̄ gratia solū habet ab hīs: qui bene p̄seuerant in sanctitate vite: in deuotionis oratione: et in fraternitatis amore: et in afflictione penitentie: et ab hīs recedētes ip̄as vere perdunt: unde dicit. Consumatis diebus. unde innuitur q̄ postq̄ cōsumant dies deuotionis: et sit reditus ad occupationē secularium affectuum: p̄us gratie purius amittit.

Secunda p̄ est q̄ gratia perdit p̄ quatuor que hic moraliter innunt. **P**rimum est in epta leticia: sicut patet de dauid q̄ de saul p̄secutione sustinens: deū nō deseruit q̄ post in regem sublimat: adulterio: homicidio: et alijs magnis peccatis amisit. Sic maria i terra egipti p̄pulsā. et multas anxietates cordis p̄pessā: filium non p̄didit ad festiuitatem veniens ip̄m p̄didit: et si ipsum in tā sancta solemnitate p̄didit multo cū in nostris deordinatis solatijs amitteremus. **S**ecundus est nimia distractio circa mūdāna. unde Helyas manens in solitudine delicate pascēbat a dño: sed ad turbas se trāsferēs vir aquā obtinuit et panis bucellam: sic parentes Iesu postq̄ se turbis iniussuerunt: ip̄m p̄diderunt. **T**ertium est vana fiducia. sicut petrus de sua virtute p̄sumēs christū negando p̄didit. Sic maria putabat ip̄m esse cū Ioseph: et eōuerso: et sic ip̄s amiserunt. **Q**uartus est ignorantia vel negligētia. unde dicit: q̄ non cognouerūt cum parentes eius: si enī cognouissent: euz nō amississent. Nulla enim periculosior infirmitas est q̄ que non sentitur.

Tertia p̄ est q̄ solum p̄manet in pacificis q̄a fm̄ psal. in pace factus est locus eius. Rō est: q̄a deus maxime manet in hīs: in q̄b̄ maxime delectat. Prover. 8. Delicie mee eē euz filijs hominū: sed in discordia nulla est delectatio sed in pacificis. unde Mat. 5. Bni pacifici et c. Et notat per iherusalē q̄ interpretatur visio pacis. Quid enī p̄ iherusalē nisi sp̄ualē

virū: qui per fidem p̄templant pacē eternā? **D**ebus ep̄s. 5. Nostra p̄uersatio in celis ē in hi s̄ remanet gratia. **Q**uā aut in templo inuenitur: designat q̄ ihs. i. gratia inuenitur in sanctis: qui tēplum dei sunt. **E**t nota q̄ p̄uer non dimisit eos: sed ipsi dimiserunt p̄uerū q̄ gram nullā dimittit. sed potius ipsa dimittit. **Q**uarta p̄ est: q̄ habentes gratiam: facillime eam amittunt: quia cum in gratia sit tota salus: tota gloria: tota virtus: quia si ipsam habes: omnia habes. si ipsa cares: nihil hēs. **C**ave ne amittas: quia facile amittitur: et difficile inuenitur. Non solum enim perdit verbo et operis impleione: sed etiam a sensu voluntatis. unde dicitur. Venerunt iter diei vni us. Itinere diei vnius recedit: qui peccat solā voluntate. sic et itinere trium dierum: qui voluntate: verbo: et opere. **A**d hoc igit q̄ aliquis se gratiam amississe percipiat: sufficit. q̄ sciat se moraliter peccasse sola voluntate.

Tertia p̄sideratio.

Tertia cōsideratio est de eius inquisitione: cū dicitur. Et regrebant cū iter co. et c. Hic sunt duo documenta. **P**rimum documentum est: q̄ duplex in nobis conquisitio christi proponitur. Quarū vna est ociosa: altera fructuosa. **O**ciosa ē si ne fructu queritur inter cognatos et c. Unde Ber. **O** bone iesu si inter cognatos tuos te non inuenerunt: quomodo te inter meos inueniam? **N**ota tamen q̄ hoc dupliciter exponitur. **P**rimo sic: non inuenit inter cognatos: id est in voluntate carnis: que nobis cognata est. **E**t nota q̄ fm̄ ap̄m que a deo sunt ordinata: sunt q̄ ordinate fiunt: fm̄ deū fiunt. et que inordinate: contra deum fiunt. Sed quando caro vacat voluptatibus: omnia inordinata sunt: q̄ caro que est ancilla: incipit dominari: et ratio que est domina: ancillari. In tali actione deus non inuenitur. **S**ecundo sic: non inuenitur inter cognatos et notos id est in affectu carnalium et propinquorum: quia ipse dixit. Qui amat patrem et matrem et c. nec inter notos: id est inter eos: qui inordinata te afficiuntur contra amicos. sicut seculares: q̄ suis plus affectant transitoria temporalia: q̄ eterna. quia cum p̄se omni tempore est amicus nullo modo est relinquendus: et amicitia cuius cūque est postponenda.

Secundum documentum est: q̄ fructuose queritur in iherusalē: et in templo.

Ad hoc ut sic gratatur duo requiruntur. **Pri-** mum est cordis compunctio de eius amissione: cum dicitur. **Pater tuus et ego dolentes querebamus te.** Qui enim querit gratiam amissam sine dolore: vel cum ficto dolore non inueniet. Qui autem vere dolent inuenire digni sunt. vnde cum dolor sit vere patris et matris: de amissione filij signanter dicit. **Ego et pater tuus et c.** vnde **Iohis. 20.** Dominus apparuit magdalene querenti ipsum cum lachrymis. **Nota** tamen quod ista res perditur: si se est nobilior: et vultior querentem tanto ipse in querendo est feruenter. Cuius igitur deus fit huiusmodi: ideo feruenter est querendus. Sed quando talis res queritur festinat lingua ad interrogandum: oculus ad respiciendum: pes ad discurrendum: manus ad disquerendum. Sic ergo festinet lingua studiose inuentionis in oratione. **Parali. 2.** Cum clamarent ad deum israel et quererent tunc inuenerunt eum. **Secundo** festinet oculus recte intentionis: ut ad nihil aliud inspiciat nisi ad deum inueniendum non cum herode ad persequendum: non cum turbis propter lucrum temporale consequendum: non cum iudeis ad occidendum: quibus cum christus diceret. **Quem queritis?** Responderunt. **Iesum nazarenum:** sed certe simplici oculo recte intentionis ut scilicet deus per se ipsum querat. **Tercio** festinet pes affectionis per feruorem desiderij ad discurrendum. **Lan. 3.** Surga et circumbo ciuitatem queres quem diligit anima mea. Quoad anima quiescit in creatura non inuenit creatorem. **Quarto** festinet manus bone operationis. **psal.** Deum quesui manibus meis: et nolum decepius. Qui. n. aliter querunt: sine spe inuentionis querunt. **Secundo** est diligens inquisitio. Non enim sufficit incipiendo querere: et post ab inquisitione cessare: sed ad hoc ut inueniatur quod queritur: oportet ut actus inquisitionis perseueret. **psal.** Querite dominum et confirmamini: querite eum semper. **Jo de magdalena** dicit **Bregio.** Quia qui perseuerauit ut quereretur: contingit ut inueniret.

Quarta consideratio.

Quarta consideratio est de eius inuentione: cum dicit. **Et factum est post triduum.** Inuenerunt eum in templo ubi sunt septem conclusiones.

Prima conclusio est: quod gratia dei representat se studiose inuestigantibus. **Ubi** nota quod a studiose regrenibus recuperatur quatuor modis. **Primo** per mundani gaudij exclusionem.

vnde dicitur. **Dolentes querebamus te.** vnde **Bernar.** Quomodo te inueniam in gaudio bone Iesu: quem mater dolens vix inuenit? **Magdalena** plorans inuenit. **Secundo** per mentis tranquillitatem: quia in pace factus est locus eius. **Parces** eum in iherusalem inuenerunt. **Tercio** per deuotam orationem. In huius signum. vnde et maria filium perditum in domo orationis meruit inuenire. **Quarto** per sancti desiderij feruorem. **Vnde** non solum vno die: sed post triduum summo desiderio queres inuenerunt.

Secunda conclusio est: quod gratia non nisi post triduum inuenitur: vnde nota quod quatuor genera hominum sunt: quibus non nisi in triduo competenti cultibet gratia inuenitur: scilicet perfecti: prelati: peccatores et clerici. **Primo** querunt gratias perfecti: et inueniunt in triduo sibi competentem. scilicet per triduum dilectionis mentalis. Postquam enim peccato abrenunciauerunt quod restat: nisi quod in bono occupent. Et ideo assignata est eis vna dies. **Prima** dies est dilectio dei: ut scilicet se parata anima ab hijs transitorijs in suum redat actorem nihilque amando cum eo amet et amplectibus dilectari. vnde **Ihero.** Custodite animas et nolite perire portare in die sabbati. **Secunda** dies est dilectio sui in hoc corpus et animam debemus diligere: sic corpus quod non pereat anima. sic animam ut non deficiat corpus. **In prima** perditione deficiunt homines carnales quod grandi cura corpus nutrit: et animam extinguit. **In secunda** deficiunt claustrales stulti quod sic in rationabili intendunt animam quod cadit corpus a salute. **Tertia** dies est dilectio proximi: ut ipsius sicut te diligas: et dirigas: et ex teipso cognosce quod sunt proximi tui: et quod tibi non vis fieri alteri ne facias: sed nature curuitas iniqua operatur. Sic perfecti viri in hoc triduo post christum currunt: et inueniunt. **Mat. 27.** **Ad** istos super turbam: quia ecce iam triduum est. **Secundo** querunt et inueniunt gratiam prelati in suo triduo. scilicet in instructione salutis. **Postquam** enim vocati sunt ad regimen debent esse solliciti de omnibus: ne a lupis rapiantur. **Jo** dat eis triplex dies instructionis. **Prima** est veritas vite ne sis fictus sed studeas esse talis quod actio noia: et noia actio congruat: ne sit nomen iane et crimen imane. **Honor** sublimis et vitalis. **psal.** **Hec** dies est. **Secunda** dies est veritas doctrine. **Hanc** prelati debent precurare sermonibus: moribus: et operibus: ut nihil falsi admisceatur. **Quid** enim profunt sermones propositi ubi prauis sunt mores? Qui sic

Sermo

predicat seipsum suo gladio necat. **Psal.** Quare tu enarras iustitias meas &c. Et q̄ sūt multa verba: vbi nulla sunt facta. Ideo iesus cepit facere & docere. **Tertia dies est veritas sustinuit:** ne in sua corruptione: timore paueat: amore deserat: fauore minuat. Sed via regia incedens: & bonos ptegit: & prauos corrigat: & dubios ad examen ducat. **Tertio querūt & inueniunt gratia peccatores.** Sicut infirmus querit medicū: ideo istis datur triplex dies. **Prima est p̄titiones recogitare** d̄ peccator quid amisit: quē offendit. Et in his conteratur amare ea desiendo: & sit tantus dolor q̄ ta erat delectatio tali p̄titione peccatū olebitur vnde leuitici. 23. Dies expiationis erit celebrimus. **Secunda dies est p̄fessionis:** que d̄ eē integra contra minutionem nuda: contra paliationes pura: cōtra tergiversationē propria: contra excusationē. **Psal.** Tota die verecundia mea p̄tra me est. **Tertia dies est satisfactio.** Tribus. n. d̄bes peccator satisfacere deo: a quo abstulisti honore: tibi a quo abiecasti pudorem proximo: a quo elongasti amorem: redde ergo qd̄ debes: q̄ nō dimittitur p̄ccatū: nisi restituatur ablatū. **Quarto querunt:** cinueniunt catholici. Quid mix si xpm debent querere: qui xps habent possidere? Istis datur triplex dies. **Prima est castitas mentis.** vnde cogitatus dum parui sunt & noui ad xps petrem debent allidere. Est. n. mens nostra q̄si terra pinguis: que prauas herbas sponte minuat: p̄pter quod debz habere cultūz divini amoris & timoris ad extirpandum nocivā. **Secunda dies est castitas oris.** Hec dies occupat omnes sensus: Contra quos est bellum continuum. **Tertia dies est castitas operis:** ad quam b̄ndam requiritur assidua oratio ad deum: carnis maceratio p̄ ieiuniūz. **Præue societatis declinatio.** vnde Ysa. In die vna attenuabitur gloria Jacob: & pinguedo carnis eius marcescet. **Tertia conclusio est:** q̄ hec gratia nusquam inuenitur: nisi in scientia & sapientia: quibus ducimur in cognitionē dei: & in operibz misericordie quibus allicimur ad amorem prīmū: **Hoc innuitur cū dicitur.** Quid est q̄ me querbatis: nesciebatis &c. Dicitur. n. pater lumen: inquantūz h̄z secreta celestia inspirare & illuminare. **Iaco. 1.** Omne datum optimū &c. Et dicitur etiā pater misericordiaz: inquantūz h̄z beneficia largiri. 2°. cor. 1°. Benedictus

deus & pater misericordiaz. **Tunc. n. gratia adest opibus:** que sunt p̄ris luminū: cū intellectus versatur in scia & sapia. **Tūc. n. grā adest opibus que sunt patris misericordiaz:** cū affectus negotiantur in opibus peccati. **Quarta p̄lo est:** q̄ mens humana nō pōt capere opa p̄ris in puris nālibus. **Ma:** ip̄a natura inititur philosophicis rōnibus: & mundanis: q̄ invalide sunt ad ptingēduz apicē vine opatiōis: in q̄ inuenit gratia sup̄naturali lumine assistētes sibi: qd̄ est fides. **Ratio ē intellectus n̄ p̄ statu isto:** cū sit vnus alium abstractū ab hoc: & nō potest terminari ad p̄ntiaz alius rei in sua actuali exītia p̄ccurrente: hic tūc sine fide. vñ **Aug. 13. de trini.** dicit. **Ad rex absentū p̄ris est fides:** & rex que foris sit: intus est fides & rex q̄ non videt: videtur fides. Et hac auctoritate p̄z: q̄ quīs res aliquē nō videant: s̄ tū cognoscunt abstractue. **Ip̄a tū fide qua credunt vident.** Et h̄ est qd̄ dicit. Et ipsi nō intellexerūt vbi qd̄ locutus ē ad eos: quasi dicat. **Rano & volūtas non capiunt ista que sunt patris:** in quibus inuenitur iesus idest gratia vt actus qui p̄tinet ad intellectūz vt scientie & actus qui p̄tinent ad effectū: vt misericordia & pietas. **Mō. n. h̄ dicebat xps de patre carnali sed spūali:** q̄ grā in his potius esse suadet: q̄ p̄tinent ad spūales patres. **Quinta p̄lo est:** q̄ mens humana q̄ prius errauerat p̄ nālīa p̄ grāz dirigatur ad suū finē **Ratio est.** Quia vnūquodq̄ ordinatum in finem potens oberrare: indiget aliquo attractūo. Sed homo ordinatus est in suam beatitudinem: & quandū est in statu vie potest errare. Ergo indiget aliquo directore. s. gratia. **Ad hō possit oberrare p̄z:** q̄ patiebat intellectus defectū in subtractionē luminis: vt ab ip̄o veritas non p̄prehenderetur. **Ro. p̄. Obscuratum est insipiens cor eorum.** Sed q̄ homo non intelligit nisi per abstractionē a sensibus: **Hoz antem delectatio ipsum obnubilat.** Talis autē obnubilatio ab intellectu per gratiaz remouatur que habet ipsūz illuminare. Unde sicut radijs solis a hominē apparent. Ita i presentia gratie apparent minūa peccatorum. **Et hoc est quod dicit.** Et descendit cum illis & venit nazaret. **Innuens q̄ ratio & volūtas:** q̄ prius errauerunt amisso puero: scilicet gratia. iam non errāt: quando puer cum eis est: idest gratia. Sed cum eo venerunt a templo in nazareth: idest d̄ vltā p̄tēplatiū ad actū in cui

opibus ē spes vite. Sicut i flore spes fructus.
Certa conclusio est: q̄ deus per gratiā suāz
 subdit se voluntatem suā amplectantibus. **Ra**
 tio huius est: quia s̄m Tullium hoc exigit ve/
 ra amicitia: idem velle: idem facere: idem pati
 Cum igitur deus perfecta amicitia coniungat
 bonis. Ideo p̄paret eorum voluntati. **Psal.**
 Voluntatem timentium se faciet. Et hoc est q̄
 dicit. Et erat subditus illis. **Puer. n. xps** lz
 maior esset illis inquantuz deus: tamen subdi/
 tus erat illis. Sic ⁊ grā lz longe maior fit bo/
 nis nature ⁊ fortune: tamen subdita est illis q̄z
 tum ad custodiam. In potestatem enim liberi
 arbitrij est habitū grāz p̄servare vel amittere.
C Septima conclusio est: q̄ mēs humana q̄ fu/
 it ceca: q̄ innitebatur humanis rōnibus: nūc
 gratia sibi assistente in oibz dirigatur: ⁊ in su/
 um finē ordiatur: est ideo insisteret sibi circa
 eam modo sollicitior: ⁊ hoc ē q̄ dicitur. **Ada**
 ter sua servabat verba hēc: ipsam significando
 voluntatem. Quia sicut per voluntatem am/
 minitur gratia ita etiā conservatur. **Ratio** est
 q̄ gratia quos inhabitat triplici donat profectu
C Primus est sapientie. Nam primus gra/
 dus inter dona ascendendo est timor: vltim⁹
 vero est sapientia: quia inituz sapie est timor.
C Secundus est perseverantie: que p̄prie
 potest dici etas virtutum: q̄s notatur ibi. **Eta**
 te. **Adatt. 10.** Qui perseveraverit vsqz in fi/
 nem ⁊c. **C** Tertius ē gratiositate qua aliquis
 deo efficit accept⁹. **Prover. 10.** Mulier gra/
 tiola inuenit gratiam. Conuenienter autēz di/
 citur. Apud deum ⁊ hoies: quia in operibus
 gratie p̄ncipaliter querenda est gloria dei: ⁊
 edificatio primi. **Adatt. 5.** Lucat lux vestra.

C Dominica scda. Sermo de euang. 27.

Abentes do

Abentes do nationes s̄m gratiaz: que da/
 ta est nobis. **Ro. 12.** Scdm
 q̄ dicit apostolus. Que a dō
 sunt ordinanda sunt. In hoc
 autēz ordo p̄sistit rex. q̄ quedā per alia in deū
 reducuntur s̄z d̄yo. in celesti ierarchia. Luz
 ergo grā ad hoc ordinet: vt homo reducatur i
 deum ordine quodā. Sic agitur: vt. s̄. quedā
 palios in deū reducat. Scdm ergo h̄ est du/
 plex grā. **C** Vna gdez per quā vere hōdo cō/
 iungitur: q̄ vocatur gratia gratum faciens.

C Alia vero est p̄ quāz vnus alteri coopatur
 ad hoc q̄ ad deū reducatur. **Huius** aut donū
 vocatur grā gratis data: q̄ sup facultatem na/
 ture: ⁊ supra merituz p̄sone hōi p̄cedetur. **Sz**
 q̄ nō datur ad hoc q̄ hō per eaz iustificet: sed
 potius ad iustificationē alteri⁹ coopetur. **Idō**
 vocat grā gratis data. **De p̄** gratia tractatū
 est in p̄cedenti eplā: sed de alia nūc restat p̄tra/
 ctanduz cū d̄r. **Hūies** donationes ⁊c. vbi in ge/
 nerali circa totū sunt tres conclusiones.

C Prima p̄clo est: q̄ grā gratis data ad hoc
 datur: vt hō alteri coopetur: vt reducat ad deū
Idō aut ad hoc opari nō potest iterius mouē/
 do. **Hoc. n.** solius dei est: sed solū exterius do/
 cēdo ⁊ p̄suadēdo. Et tō gratia gratis data ista
 sub se p̄tinet: q̄bus hō indiget: vt alteri instru/
 at in rebus diuinis que sunt supra rationem.

C Scda p̄clo est: q̄ q̄ bec grā sub se p̄tinet: q̄
 bus hō indiget vt alteri coopetur ip̄z reducen/
 do in deum: op̄z q̄ effectus huius grē plurifi/
 cetur ad sufficientiaz indigētis. **Ratio ē.** **Ma**
 cum p̄miz p̄ncipiz reparatur per summam
 libertatem non tñ det gratiam ad certificandū
 contra obliquitates vitiōrum per habitus vir/
 tutum: verum etiāz ad expediendū contra ipe/
 dimenta reliquarum infirmitatum per habit⁹
 donorum. Ideo plurificari debent dona gra/
 tuita: s̄m q̄s necessarium est ad expeditionis
 sufficientiā. **C** Et nō s̄m glosaz. **p̄. cor. 12.**
 q̄ differt munus ⁊ muneris vsus: que etiāz
 dicuntur munera. Nam in omnibus munus
 vnum est: scilicet spiritus sanctus qui deus est
 ⁊ datus est nobis: sed diuersi sunt vsus eius
 ad quos datus est: in quibus ⁊ ipse datus ostē/
 ditur. Et h̄ est q̄ dicit. **Habētes** donationes
 s̄m grāz que data est nobis. q̄. d. q̄ ita sumus
 alter alteri⁹ mēbra inicez subministrādo. Ad
 hoc aut sumus donationes hūies. s̄. differentes
 s̄z grāz: ergo in differentibus donis hic agit:
 vt alter sit alterius membrum.

C Tertia conclusio est: quia etiāz vt ait ap̄lus.
p̄. cor. 12. Diuisiones gratiaz sunt q̄ gra/
 tia gratis data in effectus amplificatur: g etiāz
 in quolibet possidente moraliter possunt specu/
 lari. **C** Primus est prudentia spirūis. **Ma**
 vt sic s̄m Aug. **Prudentia** est amor bene di/
 scernens ea quibus adiuuatur ad deum in de/
 um ab hīs quibus impediri potest. Ex quo
 elicit q̄ nō soluz est lūmē illumināns intellectū:
 s̄z ēt calefacit affectū. **Idō** solum. n. ostendit q̄
 qñ ⁊ qualiter sit agendū: sed etiāz mouet volū/
 tatem.

Germio

raitem: Vi appetat bonum post iudicium vel
fugiat malum. Unde prudentia non relinqui
tur in aliquo: nisi qui prudenter se habuit: diu
Prudenter intelligendo: volendo: et agendo.
Et nota qd iter cetera officia prudentie duo
sunt nobis maxime necessaria expedienda.

Quomodo est q̄ rōnem inestigantem dirigit
Dum eā in alijs alia quicere facit: vix er p̄bns?
futura: vñ Seneca: Si prudēs esse cupis in
futurū p̄spectrum intēde: Et hoc intelligitur p
p̄bnetiaz cuz dī. Siue hñcs p̄bnetiam, i. r/
uelationē futurorū: vel quozlibet occultorum
Est enī p̄bba de p̄bntibz ⁊ futuris. Unde
bene prudēs est p̄bba er p̄bntibz sceleribz
futuram vindictam iunire sciens quicere.

Prudencia est in precavendis insidijs: et ipsa etiam in bello spirituali triumphat. Habet enim serpens quinq[ue] astutias: quibus prudētia sanctorum affunditur: pro eo cetera membra exponendo: quia vita eius in eo est. Sic sancti pro christo qui est caput eorum se et sua exponere non timent vnde **Jobi. 3.** Que mihi fuerūt lucra hec arbitrans vidi propter christum detrimenta.

T Scōa est q se in arcto foramine ponit: vbi pellem veterēz deponit ad qd duo exiguntur. s. foraminis angustia: ⁊ stabilitas foraminis: sic pellē veteris p̄suetudinis p̄ponit qd in arcto claustro dūmodo habeat propōitū firmitatem

Tertia est q̄ vīnā aurez terra obstrauit: z aliam cauda ne vocem incantatoz audiat. sic virtū sancti aure suam obstrūit memoria mortis: z aliam p̄sideratiōe p̄prie fragilitatis ne suggestiōi acquiescat. **Q**uarta est q̄ calicis mulieris infidiatur. sic sancti virtutem plantant ab eo: z infidiant illis vsfruantur ope ribus carnis. vnde Aug. Delicie carnis: hic non sanant z in futuro dānant: vbicunq; cauerit refectorem inuenit defectionem.

Quinta est propter inimicitias quas habet cum boie habitat in deserto vel later sub spinis vel herbis : sic viri sancti agnoscent inimi-
citas : quas h. mundus cū eis fugiunt euz. **I.**
Iobis. 3. Nolite mirari fili odii nos mundus :
Idē deo. 13. rōnem fidei. i. h. m. q. exigu fides
eoz. Et nō in numeratiōe grāz pphā idipr:
que est pīma. pbatō q. fides in ea sit ratiōa-
bilis : quia spiritui non est credendū. Sed est
videndum vtrūz ex deo sit : infidijs precauē-
do. **C. Scōz** est fidelis ministratiōis. **Du.**

plices sunt dispensatores ministeriorum dei: scilicet boni et mali secundum Augustinum. Et ideo consulendum est ut quis officium sibi iniunctum fideliter exequatur: quia totum omnis fuit et neglectus diuinitus oculis patet. Et reddet vicarius fidei opera sua, unde Christus. Quam putas est fidelis dispensator et prudens quem constituit dominus super familiam suam, unde dicit. Sive ministerium in ministrando, scilicet. Et fideles inueniamur cum pauci sint, tum propter torporem: tum propter laborem non respicientes mercedem: dicente domino. Voca re rarios, scilicet. dei: cuius adiutores sumus: quia bona que condidit nobis ad dispensandum promittit.

Tertium est salubris informatio. Nam in
ter oia alia que potest exercere vir perfectus in
hac vita maxime meritorium est alios docere
cum hoc regat in predicatoris dulcedinem di-
vine ptemplationis: que spirituali bauriat qđ
alijs proponat. Requirit etiam strenuitatem
actionis verbo ⁊ facto: vt eius predicatio sit ef-
ficax ⁊ virtuosa. vnde Grego. super Eschie-
lem. Viri perfecti bona celestia que cōtemplari
poterunt fratribus enunciant: eorumq; ani-
mos i amore ⁊ timore caritatis accēdūt. Fidis
enim pro mercede laboris promittit vita eter-
na dicente domino. Qui venit mercedem ac-
cipiet: ⁊ congregabit fructum in vitam eternā:
Unde dicit. Siue qui docet: id est qui habet
gratiam docendi sit membrum alterius in do-
ctrina: scilicet alios docēdo. I. thi. 4.º. Atten-
de tibi doctrine. Quartū est spiritualis ex-
hortatio hec includit in se fratram correc-
tionem que ordinatur ad emendationem deliquē-
tis cum fit actus caritatis. Ratio est. Nam re-
movere malum alicuius. ⁊ eius bonum proci-
rare sunt eiusdem rationis. s̄ patris enim pro-
mouere bonum pertinet ad caritatē per quā
volumus ⁊ operamur bonum amico: ⁊ p quā
etiam repellimus malum fratris: scilicet pecca-
rum cuius remotio magis pertinet ad caritatē
quā etiam remotio exterioris damni vel cuius-
cunq; nocumenii. vnde Bernar. Arguere ⁊
alium aliquando necesse est. Feruat ergo in
nobis amor iustitie ⁊ odium iniquitatis. Nec
autem correctio fraterna confert stabilitatez bo-
ni propositi: ⁊ desiderium in melius proficien-
di: Unde post talem correctionem necesse est:
vt correctus non frangatur indignatione res-
uerentes ad consueta. Et ideo necessarium
est stabilitatis propositū s̄z doctores. vñ dicit:
g exhortat in exhortatiōe. i. g. bz grāz expōnadi

correctione fraterna stabilitur eum in omni bono proposito: sicut in ebruz alterius: 1^a. i. b. 5. **E**osolamini et edificate alterutrum. **Q**uibus est elemosinax largitio. **H**az elemosina ordinatur ad subueniendum necessitatibus proximorum quos debemus diligere non solum verbo: sed opere sicut illud Jobis. 3. **N**o diligamus verbo: neq; lingua: sed opere et veritate. **A**d hoc qd velimus et operemur bonu alicuius requiritur qd ei⁹ necessitati subueniam⁹ qd sit p elemosinax largitionez. **E**lemosinax largitio dicitur fieri sibi diuersos defectus primox suorum: quoz quedaz sunt ex parte aie ad quos ordinatur elemosine spuales: **S**unt. n. septez s; verius. **C**onsule: castiga: solare: remitte: serua: ora. **S**imiliter corporales sunt septez s; versus. **U**ltio: poto: cibo: redimo: tego: colligo: condo. **I**stis. n. elemosinis debemus subuenire necessitatibus primox: sic deus honorabimus. **P**rouer. 9. **D**onatur autem deus qui miset pauperibus. vnde addit dicit. **Q**ui tribuit in simplicitate. s. elemosinas. **N**on in duplicitate. s. pntis glorie future: sed in simplici intentione: scilicet vite eterne tribuat: **U**t no sciat sinistra tua quid faciat dextera tua. **A**d. 6. **E** Sciunt est sollicitudo pidentie. **H**ec autem pntet ad prelatos. s. vt ererceant acus iustitie: cui s; suum demeritū ppendendo. **N**ā in actioibus iustitie non solum pcuratur bonu cōe p cōmonitio nē fratris: sed etiā interdū p punitioez. **H**oc autem pntet ad prelatos: vt. s. ipsi delinquentes puniant: et aliqui a peccato timentes desistant. vnde plati non solum hnt monere: sed etiā punire. vnde dicit. **Q**ui fest: vt prelati presunt: scilicet in solitudine. s. vt solliciter agat: et inquit mēbz alteri⁹: vt **P**aulus. 2^a. cor. 9. **P**roter ea q extrinsecus sunt: **I**nstātia mea quotidianā. **S**ollicitudo oiu eccliaz. **S**eptimū est caritatiua passio. **H**ec autem pntet in subueniendo necessitatibus primox: ipse vero ppatitur: q dolorez alterius vt suū sentit. **I**heron. **E**ultit d's alterius angustias vt tuas sentire. **E**t quō tibi in tali tribulatione si esses subueniri desiderares: ita et tu alteri subuenias ppter deū: **A**debrā. n. corporis adinuicē doloribus cōdolent. **C**ū ergo sumus vnū corpus in xpo debemus inuicē ppati: alias nō pntemus ad corpus xpi: sed sumus qsi membz abscissum a corpore qd dolorez non sentit: sicut pz de oppressoribus pauper: vnde addit. **Q**ui misertur in hylaritate. i. grām miserendi et ppanēdi

habet alijs. s. oppressis et indigentibus: hoc faciat in hylaritate. i. leto aie subueniat. vnde iudicium sine misericordia fiet illi: q nō facit misericordiaz. **A**dificordia hec est multiplex. s. peccati ignoscere et oppsio subuenire. **O**ctauū est vera dilectio: **I**duc. n. adoptamur in filios dei. **R**o. 8. **N**o accepistis spm seruitutis: sed spiritū adoptiōis filioz. **R**atio est. **N**am propriū filioz est adimplere pceptū patris: caritas autem facit pcepta dei adimplere: ergo causat in nobis adoptionez filioz dei. vnde. 1^a. i. 1. **C**aritas est finis pcepti. de corde puro: pscientia bona: et fide non ficta: gloriā. **C**aritas est finis psumationis nō psumptiōis: **P**lenitudo enim legis est dilectio. **R**o. 13. **A**lex est quo ad modū agendi: nō quo ad substantiaz operis. **I**pa enim sine opibus est sufficiens: s; opa sine caritate deficiunt in merēdo s; m. **A**ugu. vnde ait **D**ilectio sine simulatione. q. d. **P**roter pdicta sit et in vobis dilectio qua diuersa dona vniuntur. **S**ed sine simulatione et non ficta sed vera. **p. Johis. 3. F**ilioli mei nō diligam⁹ verbo: neq; lingua: s; ope et veritate: et sic erit: alter alterius membz. **N**on est odire malum in alio. vñ s; in boie sint duo. s. humanitas: que ē ad imaginem dei facta: et iniquitas ista semper est odienda. **S**z qz sunt aliqui odiendi mali ppeoz maliciam: vel primox depressionem. **I**tem hoc sciendū est q euenire solet: vt nō amissa caritate: et inimici nos ruina letificet et rursus eius gloria sine inuidie culpa contristet. **C**ū et ruente eo quosdam bene erigi credimus: et piciente ipso plures quoq; iniuste opprimi formidamus. **Q**ua in re mentez nostrā nec eius iam defectus erigit: nec ei⁹ pfect⁹ adicit: si recta nostra cogitatio nō in ipso s; d ipso cōtra aios accēdit. **S**ed qz sepe fallimur i hoc odio: vt odiamus psonas p culpa: nec modū tenemus in odiendo maliciam suam: non per sonam. **I**deo tenendū est discretionis examē ne cum nostra odia exequimur: fallamur sub specie aliene vtilitatis. **S**i autem de inimici morte omnino gaudendum esset psalmista non diceret. **L**etabitur iustus cum viderit vindictā: et hoc est qd dicit. **O**dientes malum: scilicet si cut in proximo adherentes bono. vt nec dilectio amici faciat malū amare: nec malum: bonum dimittere. **P**salmista. **Q**ui diligit iniquitatem odit animam suam. **D**ecimum ē fraternā concordia: discordia concordie contrarie opponitur. **N**am concordia ex caritate causa/

Sermo

sur in quantus scilicet caritas multorum corda coniungit in aliquod vnum qd est principium et quoddam diuinum: secundario aut bonum p ximi: discordia unitatem dissoluit: Ipsa enim importat quandam disgregationem: qua proueniunt genere que sunt omnium bonorum dissipatione. Et ideo per viam discordie non sequi mur xpm: sed per concordiaz. Ideo sequitur. Caritatem fraternitatis inuicem habentes: id est qd fratres caritate habent inter se diligentes: qd deo placet: scilicet concordia fratrum. Ps. prouerbiorum. 6. Vnus est mutuas dilectionis ad quam quinqz concurrunt. Primum est caritativa dilectio: ut quilibet alium diligat ope et veritate. Secundum est vnanimitas consensio. Psal. Ambulamini in domo dei cum consensu. Idem Ecce qd bonum etc. Tertium est mutua subleuatio: et nociui mutua replexio: et adiutorij propterea collatio. Eccl. 4. Adhuc est et tres sancti qd unus: habent enim emolumentum sue societatis. Si vnus ceciderit ab alio suscitetur. Et ideo dicitur. Heb. soli. Quartus est mutua veneratio et superiorum inferiorumqz purificatio. Ro. 13. Honore inuicem preuenientes. Quintus est pia compassio: et mutua infirmitatum: morumqz sustentatio. Unde Aug. Nihil sic probat amicitia sicut oneris supportatio: Et ideo dicit. 1. cor. 20. Si fuerim socii passionum: erim et solationum. Et hoc est qd dicit. Honore. s. suis preuenientes. i. reuerentia aliqua. 1. Petri. 2. Omnes honorate. s. in qualibet reuerentia: aliter non esset fraternus amor. Et 12. est sollicitudo in spiritualibus: unde de h. sollicitudo in temporalibus quandoqz fit licita. s. cum quis solitudinem adhibet ad procurandum negotia pauperum in opibus misericordie: quia ut sic ordinatur ad finem caritatis vel etiam inquantum temporalibus viatur ad necessitates: non ut in eis finem constituat: et superflue circa ea sollicitetur: tamen principaliter sollicitudo debet esse de spiritualibus bonis sperantes qd etiam temporalia nobis proueniant ad necessitatem si fecerimus quod debemus. Unde dicit. Sollicitudine non pigri: id est sollicitudine in corde: non pigri in opere: et hoc in spiritualibus. unde Iher. Maldictus homo qui opus dei fecerit negligenter: qd piger in conuersatione anima sine spe est. Et 13. est feruor spiritus: qd fm Aug. Spiritus est ignis quo feruet caritas que diffunditur in cordibus nostris per spiritum sanctum: cui feruori con-

trarium est quod dicit dominus. Refrigescet caritas multorum. De igne dominus dixit. Ignem veni mittere in terram. Et nota qd spiritus sancti. gratia dicitur ignis propter quodque. Primo quia ignis est illuminatiuus: Sicut enim lux tenebras expellit: sic gratia spiritus sancti eorum ignorantiam que sunt ad salutem necessaria. Psalmista. Et ignem ut luceret eis per noctem: Et hoc contra ignorantiam agendorum. Secundo quia liquefaciunt metalla: quia metalla quantumcumqz dura liqui facit: ut sint obediencia artificis voluntati: Sic gratia: scilicet corda superbiorum obedire facit diuine voluntati: ut patet de paulo dicente. Quid me vis facere? Tertio quia ignis est actiuus: sic gratia spiritus sancti non permittit eum in quo est otiosum. Sed ipsum bonis operibus facit esse occupatum: unde sapientie octauo dicitur: qd est amans bonum actum. Quarto est inflatus et purgatus: propter qd in veteri testamento preceptum fuit: qd omne qd possit transire per flamas: igne purgaretur. Numeri. 31. Sic anima contaminata per peccatum: per ardorem caritatis purgatur. 1. Petri. 4. Caritas operis multitudinem peccatorum. Quinto est offensus: semper enim ad alta ascendit: et gratia spiritus sancti agit in eo in quo est ut omnia faciat pro eternis: bene dicit. Spiritu feruentes: id est igne caritatis. Apocali. tertio. Vnam frigidus est scilicet aut calidus etc. Et 14. est super omnia deo seruire. Nam seruitus dei est maxime dignitatis: quia subiiciens se diuine voluntati appropinquat ad deum: quia est immediatus executor omnium que pertinent ad cultum dei. Nam suus relative dicitur ad deum. Et ideo debet sibi in perfectione proportionari. Cum ergo perfectiones in domino exaltent eum super alios. Ideo deus vult subiecti sibi non solum pferre: sed et dignitate alijs pferre. vbi dicit. Domino fructus: qd qd primum ipedius credite vos ipedere deo. Et 15. est confidentia de deo: que est spes. Nam spes est certa expectatio future beatitudinis proueniens ex dei gratia et ex meritis prece dentibus. Unde vbi est expectatio spei: ibi duo sunt: scilicet intentio animi ad futuras beatitudinem: et permanentia in deo. Iobis. 13. Audete in me: et ego in vobis. Qui a deo per peccatum recedit non habet expectatione: que ad spem requiritur. Nec enim reddit nos securos de promissione: Psal. In deo speravi.

Et ideo dicit. *Spe gaudentes*: vt. s. propter dona predica speretis eterna cum gaudio. *Et* n. eni de futuris gaudet: qz sperant rectissime se accepturos. *Phi. 9.* Gaudete in dño semp. *C 16^m* e patientia. Nā patientia est virtus ptu meliarum et omnis aduersitatis impet^r equanimit^r portans. vnde dicit. *Sitis patientes*: scilicet in tribulatione. s. ex confidentia spei. *Heb. 10.* Patientia vobis necessaria est. *C 17^m* est deuota oratio. Nam oratio est re- medium illis: qui vitioz temptationis estu- ant: vt quoties quolibet tangatur vitio: toties se ad orationem subdant. *Adult. 3.* n. necesse habemus orare et clamare ad deum. Et ideo di- cit. *Orationi insistentes*: oratio impetrat pati- tias. *Luce. 18.* Semp orare et non deficere. *C 18^m* est pauperibus in necessitatibus sub- uenire. Nam elemosina que fit pauperib⁹ spi- ritu est deo multū grata: sicut si fieret sibi. *Ta- les* sunt religiosi propter status perfectionem: quia non solum relinquunt sua sed seiplos. vnde *Adatt. 1.* Siquis vult venire post me abne- get se. Vnde sicut christus fuit obediens pa- tri vsqz ad mortem: Sic pauper spiritu qui est imitator christi debet abnegare propriam vo- luntatem. vnde *Ber. 1.* Qui relinquere dispo- nis omnia: te quoqz inter relinquenda nume- rare memento. Vnde xps eos suos inimicos vocat. *Adatt. 27.* Quadiu. i. quanto tēpore se- cistis: idest opa misericordie exhibuistis vni ex hīs minimis: mihi fecistis. Et dicit meīs: vt specialiter innueret de pauperibus spiritu: ad quos tendens manus dixerat supra duodecim apostolos. *Fratres mei* sunt qui faciunt volū- tatem patris. Et ex quo videretur forsam ali- cui qd alij pauperibus dare nō esset ita meri- torum. Dicendū: qd hoc intelligitur s; specia- lem reputationē: qz specialiter reputat sibi fa- ctum qd fit pauperibus spiritu: tamē est omnib⁹ vandum. Dicit. n. minoribus: glosa. *Adino* nores non sunt ptēnendi iuari post maiores. *Alcūm* igitur inuuant contemplatiuos: secula- res: religiosos: sed non solū oratione: sed et tē- poraliū ministratiōe. vnde et dicit. *Necessaria* tibus sanctorū communicantes. s. penurijs: pmo- rantū. Inter nos communicantes bona vtra. *C 19^m* est tenere hospitalitatē. *Idāc. n.* tenē- tes merent in eterno habitaculo hospitari. *Rō* est: qd est actus misericordie qd ēt meretur a deo misereri. Nā hospitatio est actus quo subueni- tur indigē habuaculū prestādo ex ppassione

propter dñz: sed hoc pertinet ad misericordiaz scilicet vt pauperes qd hospitē recipiat: sed qz mi- sericordia est effect^r caritatis: ex pñu hospita- litas ē actus caritatis mediāte misericordia. vñ q recipit pauperes ad hospitium deus recipit: et me- rebitur in celo hospitari. vnde dñ. *Sitis etiaz* hospitalitatē sectantes. s. respectu transentium pauperū. Sectantes. q. d. assidue: ponit enim verbū frequentatiuū: vt notet affectum ho- spitandi: ne frequentia hospitij fiat onerosa. *1.* *Idē. 4.* Hospitales inuicem sine murmura- tione. *C 20^m* est virtuositas siue boni opta- tio: que est quedā spiritualis benedictio: qua benedicuntur illi qui multiplicantur virtutibus et firmanantur. Talis autem benedictio nihil ali- ud est: qd quedam singularis et gratiosa ado- ptio in filium regni et eterne hereditatis: scili- cet virtuose operanti. Sicut enim antiqui pa- tres solent benedicere filiis: scilicet ad habē- dum bona temporalia. *Idat de Isaac gene. 27.* Sic deus pater benedixit filios gratie i bo- nis spiritualibus per gratiaz eis assistendo: ad ephe. primo. Benedixit nos omni benedicti- one spiritali. Virtuosus enī optare debem⁹ eterna: sed qz nō sufficit diligere. i. optare bo- nū amicis in deo: nisi et optemus bonū gratie imitū pp deū. Hinc dicit. Benedicite perse- quentibus vos. i. bona eis orate: p hoc remo- uet ea p suctudine p muni: ne irato aio incita- tū pūis facile maledicat: sed magis victa ira concite benedicant: vt laudetur disciplina do- minica. Et nolite maledicere: idest benedictio vestra sit sine admixtione amaritudinis: quia optanda sunt eis bona hinc et patrie: siue bona corporis et anime. *C 21^m* est spiritualis cōgra- tulatio et cōpassio. *Idij. n.* duo sunt effectus ca- ritatis. Nam ex amore procedit gaudium et tri- stitia: sed contrario modo. Gaudium enī ex amore causatur: vel propter pñtiam boni ama- ti: vel etiā ppter hoc qd ipsi bono amato ppiū bonū inest et pseruatur: et fm hoc maxime pti- net ad amores benivolētie p que alijs gaudet d amico prospere se habente: et si sit absens. vñ de dicit. Gaudere cū gaudentib⁹ pgratulādo. s. cū eis. *Luce. 13.* Cōgratulamini mihi oēs: Sed e cōtrario modo ex amore: legatur tristitia vel ppter absentiam amati: vel ppter illaz cui volumus bonum si suo bono pūatur: vel ali- quo malo depūnitur. Sed qz fletus proximi non est nisi de aliquo malo. Omne autē ma- lum importat defectū picipatōis summi boni

Sermo

Et ideo tantum caritas facit condolare, primo: in quantum participatio diuini boni in eo im-
penditur. Hoc autem facit passio. Et ideo dicit
Flete cum flentibus eorum tristitie copatiendo.
C 22^m est vnitas mentium. Et nota secundum Bernardum.
q. vnitas beatorum est duplex. Vna est. n. que iu-
stificatur: et h. est meritum. Et alia est que glo-
rificatur: et hoc est premium. C. Prima est necessa-
ria. Et ideo apostolus ipsam nobis summa dilige-
tia obseruanda tradidit: dicens. Solliciti serua-
re vnitatem spiritus in vinculo pacis. Debet ergo
perfectus vnitatem habere ad seipsum per integri-
tatem: ad primum per conformitatem. Omnis
quippe creatura deum suum primum imitari. Cum
ergo deus noster sit vnus atque in seipso per-
fectus: nec vlllo indigens: inest ei benignitas
erga nos: et amor ex beniuolentia in nos veni-
ens. Debeamus et nos quisque sibi vnus esse per
integritatem virtutis. et vnus cum primis per
vinculum dilectionis. Sed hanc vnitatem ad pri-
mum habemus duobus modis. scilicet dum et nos
per dilectionem tendimus in altum: et alterius
quoque vicissim in nobis recipimus affectum.
Et h. est quod dicit. Id ipsum inuicem. scilicet humani-
tatem: sentientes. scilicet vicissitudine dilectionis.
C 23^m est non superbire. Nam superbia semper
vult in altum ferri et nulli subijci. Ex hoc enim
notatur superbus: quod aliquis per voluntatem ten-
dit super illud quod est. Habet autem hec recta ra-
tio: ut voluntas vniuersusque facit illud: quod
est proportionatum sibi. Et ideo manifestum est
quod superbia importat aliquid: quod aduersatur
recte rationi: quod facit hominem eleuatum supra il-
lud: quod est. Et inde est: quod superbus christum a se
ejicit: quod non vult ei subijci. Et ideo a deo despici-
tur. Psal. Detecisti eos dum alleuarent. unde
de dicit. Non alta. q. d. scitis sapientes. i. pro
bonis promissis pro alios sapientes. Psal.
Domine non est exaltatus etc. C 24^m est deu-
ta humilitatio. Per hanc enim virtutem homo
disponitur ad gratiam diuinam: et efficit ferti-
lis: et fructuosus. Facit enim cor profundum
ad suscipiendum diuinum donum. Et ideo de-
bet se humilem reputare. Deus enim in corde
humili requiescit. unde Augustinus. libro confessionum
Quis excelsus est: et humiles corde sunt domus
tue. Exemplum de beata virgine: que propter
profundissimam humilitatem recepit in se ver-
bi dei sublimitatem.

Dominica secunda post epiphaniam.
Sermo de euangelio.

Aptie facte
sunt in cana galilee. Iohannes
secundo: secundum quod dicit Augustinus.
factus est deus homo: ut
fieret deus. Quia natus est
in temporis volubilitate: ut
nos perducatur ad patris eternitatem. Quod fit ex parte
hominis se disponentis per quandam spirituales rege-
nerationem: ut postposita vita peccati: actibus
beatificis deo vniatur. Adversus tractatus est de
nostra spirituali regeneratione: ut patuit in christi-
sti natiuitate: circoscisione: et apparitione. In pre-
senti euangelio moraliter in nuptiarum celebratione
ostendit quomodo actibus beatificis deo vniatur.
Quamuis. n. ista vnio non sit tanta: quanta est vnio
proposita. Tamen est aliqua similitudo: quod per il-
lam istius possibilitas est ostensa. unde occur-
runt quatuor considerationes.

Prima consideratio.
Ira secundam considerationem: que est
de nuptiarum celebratione: vbi sunt
quinque conclusiones.

Prima conclusio est: quod per huiusmodi nuptias
intelligimus conuersiones. Nam sicut inter nu-
bentes est coniunctio indiuidua: consuetudines vi-
te retinens: quod hac intentione coniungi debent: ut
perpetuo simul maneant. Sic etiam peccator con-
uertens se ad deum per peccati displicentiam: de-
ei inseparabiliter coniungi: quod vera conuersio est a bo-
no inmutabili ad bonum incommutabile: tota et
perfecta mentis applicatio. Sic autem conuertendo
ad deum: ipse ad nos conuertitur per dilationem
unde Zacharia. Conuertimini ad me: et ego con-
uertar ad vos. Et sunt vere nuptie per mutu-
um consensum nubentium vtriusque.

Secunda conclusio est: quod in hac desponsatione tria
occurrunt. scilicet fides secundum viam mortis: confessio: et
satisfactio. Osee. 2. Desponsabo te mihi in fi-
de: sponsabo te mihi in iudicio et iustitia: et in
misericordia et miserationibus etc. C. Primo
fit in fide per contritionem: quando peccator cogno-
scit se offendisse: et supplicium eternum meruisse.
et felicitatem amisisse. Sperat tamen veniam
per contritionem: et sic annulo fidei subaratur.
C. Secundo fit in confessione: et tunc quasi in sacre
ecclesie ducitur: per absolutionem benedicitur: et
fit hoc in iudicio et iustitia per discretionem et ca-

flagrationem sui: et in misericordia et miserationibus per subuentionem primum. Tercio fit in satisfactione: et tunc per spem glorie in sponsi thalamum introducit: sibi inseparabiliter copulata.

Tertia res est: quod diuersi diuersimode conuertuntur secundum Iheronimum dei. Nonnulli viri seculares elatione mentis tumens: postquam conuersi fuerint ad deum: religiosa sequuntur obedientia christum. Qui vero celsitudine mundiali gloriabuntur: ipsarum elationem in studium humilitatis commutant. Quidam sunt: qui iam secrete conuersi sunt: quorum conuersio quod non procedit ad publicum apud estimationem humanarum qualis fuerint: tales adhuc esse putantur: cum iam in oculis dei surrexerunt. Item quidam adhuc iudicio humano stare cernunt: iam cum in dei oculis ceciderunt. Multi autem apud homines reprobos putantur: et apud deum electi sunt: et multi apud homines electi putantur: et apud deum reprobi sunt. Nullus ergo putet se electum: ne forte iam reprobos sit apud deum.

Quarta res est: quod nouit et vere conuersus facit multos proficere. Nam vita ante conuersionem quasi pace cum homine habet: quando autem expelluntur acriter a virtute consurgunt: sunt autem in conuersio quam peccatori prospera blandiebantur: atque recte fiunt conuersio acriora: que peccatori blanda extiterunt. Multos confictus habet dei seruis ante conuersionem procedit turba peccatorum: post conuersionem sequitur turba temptationum. Illa se obiciunt ne ad eas conuertamur ista se ingerunt ne deum videamus. Et in hijs non frangaris: quod deus nouit repumere viro aduersitates: successione virtutum. unde vtile est conuerso temptari ut a corpore negligentie sollicitet animus et ad virtutes se preparat per exercitium.

Quinta conclusio est quod ad hanc conuersionem duo requiruntur. scilicet conuersi dispositio et gratie cooperatio: quod secundum Augustinum. Qui te creauit sine te: non te iustificabit sine te. Primo ergo requiritur dispositio. Nam forma nuncius imprimatur nisi materia habilitet. Secundo requiritur gratie cooperatio: ipsa enim non cogit: sed incitando habilitat voluntatem. Unde ad philippum. Qui cepit in vobis opus bonum: perficiet usque in diem christi iesu. unde dicitur. Nuptie id est unio peccatorum ad deum per conuersionem. Facite sunt: per assistentiam diuine gratie. In chana galilee: quod interpretatur zelus transmigrationis: zelus est amor in sponsam propriam: ibi sunt nuptie quando seruo dilectionis qui transmigratione de vitijs

ad virtutes. Et ideo sequitur documentum: quod remissa conuersio licet precepta sit ab homine: non tamen est a deo. Et ideo vitanda: quod in personam reducit errores. Lepidus enim ociosa verba: et vanas cogitationes: et notias esse non vidit. Quod si a torpore mentis euigilauerit: que lenia putabat: pestem quasi horrenda pertimescit. Sed querit quod mundus habet strenuos executores: sed timor dei languidos sectatores. Dicitur quod labor qui non presentem sed per futura est remuneratione differt: et dum laborum mercede non statim persequuntur: spe pene dissoluti linguescunt. unde magna eorum gloria preparata: qui bone conuersi omnia principia augmento solidiori consumant.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de iuuuantia perfectione. ubi nota quod conuine erat. Primo: iesus qui interpretatur spes salutis. Ipsa enim remouet tribulationes: ut patet in susanna. Dan. 13. que filius suscepit ad celum. Erat enim cor eius fiduciam habens in domino. Secundo erat ibi maria que interpretatur illuminatrix. Natura enim lucis est rex turpium turpitudinem apparere. Unde turpitudine peccati sub delectatione occulta in lumine patet. Tercio erat ibi petrus. id est cognitio dei. scilicet dei seruitute materie benignitate. Iudicis potestate: pene acerbitate: et mortis securitate. Quarto Andreas. id est decorus in vita per ornamenta virtutum. Quinto. Iacobus minor. id est suppletor venialium peccatorum. Sexto. Iacobus maior. id est suppletor mortalium peccatorum. Septimo. Iohannes in quo est gratia: per peccatum non pones obicem. Octavo. Mattheus id est paruus in reputatione sui meriti. Nonno. philippus. id est amator supernorum per despectum temporalium: quod nemo potest duobus seruire. Decimo. Thomas. id est geminus quia habet geminam dilectionem. scilicet dei et primi. Undecimo. Bartolomeus. id est filius suspendentis aquas id est reputantis aquas tribulationis per nihil: quas substituit ob amoris dei. Duodecimo. Symon. id est obediens monitioni dei. Decimo tertio. Iudas. id est presens dei usque ad finem perseverando. Decimo quarto archidiaconus. id est discretio: que secundum Bernardum omni virtuti ordinem ponit. unde secundum eundem ipsa est mediatrix et augeat virtutum: ordinatrix affectuum: et morum doctrinam: et consummatio perfectionis. Tolle hanc: et virtus vitium erit.

Sermo

Tertia consideratio.

Circa tertiam considerationem: que est de miraculorum ordinatione sunt. 5. conclusiones.

Prima 2° est qd xps has nuptias adornavit miraculo pp duo. **P**ri^o: vt etiam sua doctrina confirmaret. Sicut. n. nalis doctrina declaratur p quedam nalia. Sic decuit vt xps sua doctrina sup naturalē confirmaret p miracula sup nām. **S**ec^{do} vt sua potentiam demonstraret: et p hoc ad fidē induceret. vnde dicit. Si nō fecisset signa in vobis: que nemo alius ante me fecit: non vtiq̃ crederetis.

Sec^{da} conclusio est: q in his nuptijs mutat aqua in vinū: sed nō ad plenū: q: pax est quo in pñi solamur: et modicum p̃e illius amore dulcedis magnitudie. An si p̃ciperem⁹ illud modicū: cū Petro diceremus. f. faciamus h tria tabernacula. Ber. Monunq̃. n. dñe q̃si clausis ocul ad te ibiati mibi i os cordis qd: nō l3 mibi scire qd sit: sapore quendā sc̃tio. dulcedinē a deo p̃fortantē: q si p̃ciceret nihil vltra q̃rerez. S3 certe hec rō errat: qz h solatio vix ē modica gutta celestis dulcedis future.

Tertia 2° est: qz huius p̃uerhōis meritū sit deo acceptū: qd p vinū intelligit: tamē talis acceptatio nō est a passiōe simplr inq̃tum hō: sed pp additionē p̃fione: q meruit. vnde l3 passio xpi fuerit finita: et p nobis oibus sufficien/ter satisfactio: fuit infinita tñ pp additionē p̃fione. Nam si fuit puri hōis: nō acceptasset deus sed qnia fuit etiam deus: quare etc.

Quarta p̃elo est: qz p sex p̃drias ad purificationē positas significetur mibi sex q̃ reguntur ad remissionē peccati. s. duo ex parte remittentis: et duo ex parte illius cui sit remissio: et duo ex parte eius p quod sit remissio. Ex pte remittentis sunt duo. s. misericordia et iustitia. Et ex parte eius cui sit remissio sunt duo. s. p̃positus nō peccadi: et dolor peccati pmissi. Ex parte eius p qd sit remissio sunt duo. s. fides ecclesie: et gratia que dat in sacramentis. Nam sicut palestina carēs ags: ad purificationē in p̃drijs aqs refuabat: sic ad remissionē sex reguntur.

Quinta 2° est: qz de sex p̃drie deformatur p alia sex. Nam misericordia deformatur p desperationē. Iustitia p presumptionē. P̃propositum penitēdi p obstinationē. Dolor peccati p ip̃nitentia. fides ecclesie p ipugnantia vitatis agnitae. Vt sacramētoz p inuidētias fraterne gr̃e. Et dñtur lapidee pp irremissibilitatē. Vbi nota: qz oē p̃ctm simplr est remissibile: qz l3 aliq̃s

peccaret aliquo modo cū intentiōe deliberata: qz nūquā peniteret: tāquam diu hō vivit potest ab hac intentiōe recedere. Ideo simplr ē remissibile. est tñ irremissibile h3 qd pp tres causas.

Prima est cā mouēs ad peccādum. Infirmas. n. et ignorantia nate sunt p̃ctm excusare i toto vel in pte. Et qz nō causant in volūtariū simplr: iō h3 qd: et tunc p̃ctm remissibile dī qz h3 i se vñ facile excusat: eo qz ex casu excusate pcedu. P̃ctm. n. ex industria nō h3 huiusmodi rōnes excusate: et ideo caret remissioe. **S**ecūda causa ē inclinatio ad p̃ctm. s. qñ aliq̃s alicui p̃ctō vt fini adheret: nō pōt tali p̃ctō, faciliū remediū adbeberi. Quicūq̃ aut ex electiōe peccat et malicia. adheret malo pp se: igit peccatum tale nō ē facili curabile. **T**er^a cā est pp obie cū p̃cti. s. spūs sanctus. Est. n. ex hoc: qz volūtas aie repellit illud: p qd sit remissio peccatoz. Sic igitur egritudo diceret incurabilis: que faceret fastidiū medicane: ita et p̃ctm hoc dī irremissibile: qz medicinā p̃ctm curās repellit. vel aliter. Sex p̃drie sunt sex opa satisfactiōis: qz bus purificat penitēs a sordibus. **P**rimū est mortificatio carnis. **2^a** est assumptio pegrinatōis. **3^a** est largitio elemosinarum. **4^a** ē iniuriarū remissio. **5^a** fr̃is p̃uersio. **6^a** p̃nuatio orōnis. De p̃drie capiunt metretas binas vel ternas: cuz exercitādo nos in eis dolent: qz peccauim⁹ in deū: in p̃ximū: et in nos metipsos.

Quarta consideratio.

Circa quartā considerationē. Nota qz in h miraculo dñs gl̃iaz suaz manifestauit et fidē ampliauit. **P**rimū p3: qz trāsmigrantib⁹ de vitijs ad virtutes: de mūdo ad gl̃iaz: dñs manifestauit gl̃iaz suā in signis eternitatis. vñ dī. Hoc initū signoz fecit iesus et manifestauit gl̃iaz suaz. **M**az in primo signo dñs est p̃fecte beatus: eo qz intellectus diuin⁹ p̃ntes habeat diuinā ec̃ntiaz. S̃ilr et volūtas. **I**n 2° vult nos beneficiare. **I**n 3° signo dñs manifestauit gl̃iaz. i. p̃fiter essentiaz suaz: vt speculū p̃elucidū in quo aia oia cōtēplatur. In quo signo manifestauit gl̃iaz suā p̃sentando essentiaz suā: tanq̃ bonum in quo aia sume getatur: qz quolibet bono finis dato aia nō queitur: qz semp pōt bonū maius appetere. **I**n 5° signo manifestat gl̃oriā suā: scilicet in rōne vite intermiabilis q̃ sequitur in beo et intentio summa: vt. s. illi q̃ replēt i bonis desiderijs tñ: sit intellectui plenitudo lucis: volū

tati inlicitudo pacis et gēis: memorie p̄tinuatio
et unitatis. **C** 2^m p̄z ē. s. augmētatio fidei: q̄z
fides p̄p̄ rōnez careat merito: tamē fides habi
ta p̄ rationē confirmatur et augmētatur. vnde
noticia intuitiua et fides stant simul q̄z habens
fidem: assentiens veritati ex auctoritate p̄fir
matur tamē fides p̄pter istā noticiā. vnde vi
cit. Et crediderunt in eum discipuli eius: vn
de apostoli viderūt xpm crucifixum: q̄ est vn⁹
articulus fidei: et tamen habebant fidem.

C Dñica tertia post epyphaniā. Sermo. 29.

Molite esse pru

dentes apud vos metipsos etc.
Ro. 12. Scdm q̄ dicit Bre.
non multum laudabile est bo
num esse cū hoibus bonis: s̄z

bonum esse cum malis. vt sic quis ex virtute
redoleat sicut lilium inter spinas: et hoc in me
dio natiōis prauē et p̄uerse. **P**bi. 2. Ut quisq̄
vuiat inter inimicos et malos: et tamē sancte et
iuste uiuit declinādo a malis eoz. Sed q̄z pru
dentia carnis: que est s̄m apostolum mors p̄
curans mala proximis. huic vite spiritali con
trariatur circumueniendo similitudine prudē
tie spiritus. Quia qui vult alios circumuenire
querit deceptionem similitudinis vnius ad al
terum. Ideo apostolus in epistola presenti do
cēs nos quomodo quisq̄ se debeat habere ad
proximum: hanc prudentiam dissuadet dicēs
Molite esse etc. vbi p̄currūt tres p̄sideratiōes.

Prima consideratio.

C Circa primāz vbi docet uiuere prudē
tiam carnis cum dicitur. Molite etc.
sunt quatuor conclusiones.

C Prima conclusio est: q̄ duplex est prudentia
Vna est gratuita que est virtus: et hec est ra
dius viuus: a vero sole p̄cedens. Alia ē pru
dentia solum apparens vel stulta: q̄z ita videt
hoibus secularibus implens studiosius q̄ car
nis sunt: Unde cognitio quas mali habent cir
ca ea que p̄nunt ad mores est quasi mortua et
inualida ad mouendū volūtate: vt bono co
gnito p̄sentat dissēnatq̄ a malo cognito. S̄z
prudentia virtus nō solum lumen est. s. illumi
nans intellectū: sed etiam calefacit affectū. Nō
solū. n. ostendit qd: quādo: et quāsi sit agēduz
sed etiam mouet voluntatem vt appetat bonū
et fugiat malum.

C Secda conclusio est: q̄ prudentia carnis est maxi
me fugienda. Ratio est. Nā sicut prudentia spi
ritus ad bonū finē totius vite bene p̄siliat: ita
falsa carnis prudentia p̄ similitudinē dicitur: p̄p̄ ma
lūz finē aliq̄s ponit p̄ueniētiā. Sicut cū dicit
aliq̄s bonus latro: q̄z p̄ueniētes vias ad latro
cinū s̄cū inuenire. Sic etiā q̄cūque prudentia
carnis vult aliq̄ne circumuenire: op̄z eum exco
gitare aliquas dolosas vias qd̄ sit d̄ceptione si
militudinis. vnde Luc. 16. d̄r. Filij huius se
culi prudentiores sunt etc. Et hoc est qd̄ dicit.
Molite esse prudentes etc. q. d. Ne prudentiaz
vestram apud vos tm̄ habeatis: s̄z magis ap̄
primos. s. inimicos: siq̄s eozuz vos offendit.
Prouer. 6. Ne sis sapiens apud te metipsuz
et scilicet iudicando.

C Terna conclusio est: q̄ semp̄ societas maloz ē vitā
da. Quia d̄r. p̄uerb. 22. Noli esse amicus ho
mini iracundo: neq̄z ambules cūz hoīe furioso.
Vnde. 66. Infirmi debēt declinare societate
maloz: ne mala que frequēter aspiciūt: et con
gere nō valēt imitari delectentur. Et ponit exē
plum. Quia sicut aer malus assiduū flatu tra
ctus inficit corpus: ita p̄uerfa actio sepe vicia
et locutio mala frequēter audita inficit animaz
p̄. corin. 15. Corrupti bonos mores collo
ga praua. In hystoria tripartita legit de Con
stantino imperatore conuerso cum multis de
familia sua. Quos cūz ipse probare vellet qui
verū vel falsi christiani essent: vno die omnes
conuocauit: et simulando se velle ad ritum gē
tilitatis redire dixit. Quid vobis videt? Q^o
audito multi ad hoc idem faciendum dixerunt
se esse paratos. Sed aliqui: licet pauci: dixē
runt. Se potius pro christo mortem pati velle
quā Chriſtum agnūm relinquere. Quibus
visis imperator omnes fictos i fide a se remo
uit: et in fide firmos secum retinuit dicēs. Nō
potest homo esse securus et fidus. Unde q̄ci
to vides in societate allectionem ad peccatum
aut peccati signum dissolue societatis vinculu
vnde dicit. Molite eē prudentes apud vos etc.
quasi dī. Estote prudentes apud alios: consi
derantes eozum doctrinā: vitam: conuersa
tionem: et mores vtrū sint ex d̄co etc.

C Quarta conclusio est: qd̄ licet ire affectus:
datus est homini vt irascatur vitijs: et malis
suggestionibus. Et ex indignatione non pa
uatur se trahi ad consensum peccatorum: et re
primat malos mores in se et in alijs vbi opor
tune potest. Et vlascatur dei iniurias. Et

Sermo

transgressionem iustitie: sicut legitur christum phariseis fuisse iratum. **T**ñ p nunc ira in tñ est deformata: et pira ratione in furores et quasi in insaniam versa: ut more frenetici iratio / nabiliter moueatur homo contra hoies et aiam et proximum: et contra seipsum. contra sanctos: et contra deum. Et iā ubi agnoscim⁹ nos iniuste moventi nō possumus quicquid ipse iracundie cohibere. Et ideo dicit Aug. Quid iras fuge: que est hostis nature: degenerat a ratione: excedit mensuram iustitie: amicitiam rumpit: concordiam dissipat: aufert pacem pectoris: tollit substantiam eternitatis. Et ideo ad refrenandum iras multum dolet premeditatio verborum et factorum contrariorum: que possunt occurrere: ut per arma patientie ad pugnā se disponat: ut per silentium valeat os refrenare: et accensam flammam ire in corde suffocare. Item ut homo modestus erubescat discipline detrimentum incurrere: et alios scandalizare. vnde dicit. Nulli. s. amico vel inimico reddentes malum pro malo: multo magis nec malum pro bono. vnde reddere malum pro malo est fragilitatis: sed reddere malum pro bono est peruersitatis: sed reddere bonum pro malo est pietatis: sed reddere bonum pro bono est equitatis.

Secunda consideratio.

Circa secundam considerationem: que est de fraterne caritatis exhibitione cum deo. **P**rovidentes bona etc. ubi sunt quinque conclusiones.

Prima conclusio est: quod fraterna caritas est marie amplexanda. Ratio est. Quia gignit in nobis abundantiam virtutum: et inde est quod dicitur mater virtutum. vnde Ber. Bona mater caritas: que siue foueat infirmos: siue erexcat perfectos siue arguat inquietos: diuersis diuersa exhibens: sicut filios suos tamē diligit vniuersos. Cum te arguit pura est: cum blauditur simplex est. Solet pie seruire: sine dolo mulcere: patienter nouit irasci: humiliter indignari. Licet lesa: sed offensa: si conuersus fueris obuiabit tibi quasi mater honorificata. Hec ille.

Secunda conclusio est: quod talis caritas beneficiis exhibetur. Sicut. n. boni debent cum malis viuere: ut sua beneficentia et patientia eos puerant et reducant ad iustitie et veritatis itinera. **P**ropter quod precipitur **Mat. 5.** Percutienti maxillam: prebe et alteram. ut secundum gloriam. Nō potius vindicte quam patientie studeas: eternaque pro temporalibus pcedas. vnde dicit Aug. **Parat⁹** dicitur esse homo pius iusta patientia eorum malicia sub-

stinere: quos fieri bonos querit: et numerus potius crescat bonorum: nō ut pars malicia se numero addat malorum: et igitur iustus nō sit semper in opere prebere. s. maxillā percutienti alteram: tñ precepta patientie in cordis preparatione retinentur: secundum Augustinum. vnde dicit. **P**rovidentes bona. q. d. **P**recogitare debetis benefacere hijs etiam qui vos oderunt. Quia sicut beneficia benignoli et humilitates in facto mitigant iras et reducant ad amicitias: sic dulcia verba.

Tertia conclusio est: et est doctrina Ber. Quid unusquisque quantum potest dicitur esse irreprensibilis exhibere. **P**rimo coram deo. et deinde coram hominibus in habitu: in actione: et sermone. In habitu ne sit notabilis. Actione ne sit irreprensibilis. Sermone ne sit contemptibilis. Tribus est modis coram deo. s. cogitatione: affectione: et intentione. Nam cogitatio dicitur esse sancta. Affectio pura: et intentio recta vnde dicit. **Mō** tñ coram deo: sed et coram omnibus hominibus: in manifesto opere ut nō fiat scandalum sed bonum exemplum.

Quarta conclusio est: quod secundum apostolum pie et iuste vincentes persecutiones patient. Ideo omnia que propter iustitiam inferuntur: sufferantur patienter. Nam patientia acquirit regnum celorum. vñ **Iherosolymis.** Nō nisi per patientiam impletur: quod dicitur Regnum celorum vin patiuntur: et violenti rapiunt illud. vnde **Mat. 5.** Beati qui persecutionem patient etc. vnde monendi sunt. ut patienter am seruent. Nam de filio dei dictum est **Luce ultimo.** Qui volebat pati propter christum etc. vnde ipsum piosus est qui credit leuioni pretio regni celorum possidere quam filius dei. vnde Augustinus. Tribulatio valet ad retinendam superbiam: ad probandam patientiam: ad habendam nequitie culpam et ad gloriam augendam. **H**is consideratis magis reputati sunt aduersa patientes: quam prosperitate fulgentes. vnde Tullius eam describit dicit. Patientia est honestatis causa: aut utilitatis rex arduarum: voluntaria ac diuturna perpassio. vnde dicit. Si fieri potest. q. d. ut assentiat nobis in bono pacis. Si vero nō potest fieri malorum iniquitate merente: quod difficile est saltem quod in nobis est. i. patientia nostra est: vel inquam in nobis est: cum his qui oderunt pacem sitis pacifici.

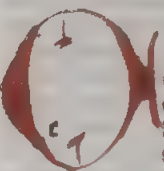
Quinta conclusio est: quod ad preservationem patientie in aduersis duo reguntur. **P**rimū est pacis reformatio. **S**ecundū est iniurie inferende vitatio. **P**rimū patet de pace. **Nā** per pacem reconciliamur deo et inter proximo. vnde Ber. super cantu. Quid dabis nobis dñe: **P**acem

inquit de vobis: et sufficit nobis: et pacē desidero et nihil amplius: quia cui non sufficit par: non sufficit tu. Tu es. n. par nostra. Adic mibi necessarium ē recōciliari tibi et. Et Secūdo p̄ de iniuria. s. quō q̄s teneat remittere iniuriā vñ nō iſer/re. Nā ex iniuria solē ori iuria. Et Primum ē rancor in affectu. Et Scd̄ est rāconis signū in effectu. Et Tertium est actio p̄ra iniuriatē. Et Primum tenet q̄libet statim remittere: etiā si nō roget. Et 2^m tenet remittere veniā veraciter petenti. i. parato emēdare s̄m facultates suā. Et 3^m nō tenet remittere. Est tñ duplex debitum. Et Primum est necessitatis sine quo non ē salus. Et 2^m est p̄ccatiōis. Et Quātū ad primum debiti nō tenet quis recōciliationē querere: sed de secundo dicit Chriſof. Quia talis d̄z. reconciliationē querere vt duplicē coronaz p̄sequatur. Vñ q̄ iniuriā passus ē. Aliā q̄ prius rogauit. Dicit ergo. Pacē hñes cū oibz. s. inquantū ē in vestro posse. Nec s̄ms descendentes vos inemptos. i. nō s̄ms resistētes aduersariis: vos v̄dicādo: s̄ potius p̄pitij indulgēdo. Sed date locū ire. i. iudicio dei vel ire aduersarij. Adic dicit Aug. Qd̄ non p̄cepit vt nō liceat iudicari a deo qd̄ clamant sancti sed vt nō semetip̄os v̄dicantes dent locū ire dei: qui dicit. Adibī v̄dictā et. Ad quem in Apoc. Sancti clamāt. V̄dicta dñe. Quod qualr d̄s accipi nō est p̄teritū: ne videantur sancti v̄dictā petere: qd̄ nō decet eos. Dicendum: q̄ iustus et malus v̄dictā petūt: tamen differēter. Iustus petit cor̄ptionē. Ad malus autē punitionē. Et cū deus punit nō delectat de pena inimici: q̄ nō odu eum: sed de iudicio dei: qd̄ q̄ deum diligit sibi placet: q̄ l̄z de⁹ hic pluāt super iustos et iniustos: vñ aliqui et in hoc seculo aspe corripit: et p̄tinaces in finē damnabit. Quic igitur reseruāda est v̄dicta. vñ ait. Date locū ire. i. vindicte dei vel ire aduersari oruz permittens aduersario facere qd̄ vult. Et debetis dare locū ire dei. Scriptū est. n. in p̄ uerb. Adibī v̄dictā reseruauit: vel vos reseruare. Et ego retribuam. i. v̄dicabo melius: vñ de ad ep̄he. xj. Rōrendum est enim incidere in manus dei viuētis.

Tertia consideratio
Etia p̄sideratio q̄ est de effectiua caritatis exēcutiōe: cuius dñ. Si esurierit et cetera: vbi sunt quatuor p̄clones.
Et 1^a p̄^o ē: q̄ diligē iūmicū ē d̄ necitate salutis.
Et Secūda conclusio est: q̄ effectiue tenetur bo-

mo diligere inimicum etiam alterius legis.
Et Tertia p̄clō est: q̄ quis effectiue tenet diligere inimicū nō excludēdo eū ab ofonibus generalibus: in sp̄ali vñ solū tenet i casu necitatis.
Et Quarta p̄clō est: q̄ magis meritorij est diligere inimicū q̄z amicū. Has quatuor p̄clōnes quere in s̄mone. 42. p̄s. p̄. Dicit ergo. Et si esurierit inimicus tuus. q. d. Nō solum nō vindicabis te: reddēs malū p̄ malo: s̄ etiā beneficio inimicū p̄sequeris. Quia si esurierit inimicus tuus in vite necessarijs ciba illū: s. subueniēdo illi in cibo et potu. Hoc. n. faciēs carbonē. i. feruorē caritatis p̄geres sup caput eius. i. sup mentē tuīs beneficijs ad amorē trahendo: Noli vinci a malo. s. boie: p̄dendo patientiā. Nā solus patiens vincit. Prover. 16. Melior est patiens viro forti. Sed vince in bono patientie maluz boiuz. Quia si vinctis i malo malū: simul cū eo neq̄z hies. Mobile vincit di genus est patientia. vñ de Augu. Bonitate igitur p̄tende p̄ra illū et est vera contentio: et salubre certamen: vt sit bonus p̄ra malū: nō vt sint duo mali: si tu iam non es malus. Opta malo vt sit bonus: displiceat tibi q̄ sit malus: placeat tibi vt sit bonus: ne sint duo mali.

Et Dominica tertia. Sermo d̄ euāgelio. 30.

Inm descen

disset Iesus de monte: secute sunt eum turbe multe. Ad ant. 8. Quia saluator ad hoc venerat in mundū vt hoies perditos acgreter et saluaret. Ioh̄is. 3. Non. n. misit d̄s filium suū in mundū vt iudicet mundū: sed vt saluet mundus p̄ ipsū. Et ideo p̄gruebat vt ip̄s homines curādo miraculose ostēderet se dñz vniuersalez oīuz: et saluatore spirituale. vñ de dicit Chriſo. Dñs de altitudine celū: q̄si de excelso mōte descendit: vt leprā peccatorū nostrorū mundaret. Et innuitur in euāgelio: vbi saluator quorū nobis p̄ponit in exēplū. Quorū tertū est d̄ māsuetudie xpi nos pueniēte: hoc mēbz hēs isra: sermo. 41. p̄s. p̄. sub quatuor p̄^o es. 4^m euenit de boie. p̄sanitate supplicare ibidem: p̄s. 2^a: sub octo documentis.

Primum principale.
Ira primū principale vbi p̄ponitur nobis in solatiū vite: et hoc in eius de

Sermo

scensione: et turbe imitatione. d. Cum descen-
disset. ubi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima posita est: quod cum illustratis semper
est habenda maius collatio de vite perfectione. Sed
cum simplicibus habenda est collatio de grossi-
oribus: ut glibet finem suam facultatem informet:
quod tamen est contra aliquos: quod populo rudi subti-
lia predicat. Introducetes astrologia speculativa
et naturales rationes: quod admodum dominus in pre-
dicatione suavitatis: sed simplicia simplicibus ut in-
nuat. Orige. d. in omel. Docente inquit domino in
more discipuliterat cum eo. scilicet doctrinis celestibus
vel spiritualibus perfectionibus ibunt. d. vobis datum
erat nosse secreta. Nunc autem descendente eo de
more: secute sunt eum turbe multe: quod. scilicet. in more
ascendere non poterat. propter simplicitatem et vel
lectus ruditate. vii. Ber. Opponebat christum de-
scendere: ut nos ascendere deceremur.

¶ Secunda posita est: quod ascendere volentes ad mo-
tem perfectionis et doctrine: debent deponere sarcina
delictorum. unde Aug. d. Turbe ad motum
ascendere non poterat. Quos. n. delictorum sarcina
deprimunt: ad mysteriorum sublimia nisi abie-
cto onere scandere non valent. Hoc. n. onus est
peccati. Et ideo dicit L. bulo. Inter ceteros autem
qui motum non ascenderant: etiam leprosus sur-
sum ascendere non valebat: quia peccatorum bauiat
pondus. Leprosus. n. est peccatorum aiaz nostrorum.

¶ Tertia posita est: quod cum duplex sit mons. scilicet. po-
tentie ad quem conatus est diabolus ascendere.
Esa. 14. Ascenda in celum etc. Et mons scie ad
quem voluit Adam ascendere. Cui diabolus
dixerat Bene. 3. Quacumque die etc. Et uterque
factus est leprosus. Docetis ergo christus remedium hu-
militatis contra superbiam: descendit de utroque i va-
lez: de more potentie induens infirmitatem: nam
et potentiam sub infirmitate abscondit non illam di-
mittens. unde. p. cor. p. Ad infirmum est. xi. etc.
De qua infirmitate assumpta. Esa. 54. Vidimus
eum quasi leprosus etc. De more scie abscondens
sub simplicitate puerili sapientie infinitam non eam
dimittens. unde. p. cor. p. Ad stultum est mun-
di elegit deus. Debemus itaque et nos sequi dominum sic
digniter ad nos descendentes: cum turbis potest
tiaz. quia ipse est via inobliuibilis: veritas infallibi-
lis: et bonitas inhaesibilis. unde dicit. Et secute
sunt eum turbe multe: quod ad multitudinem voca-
torum ad fidem christi. Sed quia leprosus signat paucita-
tem electorum. vii. Mat. 20. Multi sunt vocati etc.
¶ Sequitur ergo christum per paucitatem relin-
quendo temporalia ut mundemur. Mat. 19. Vos qui

religistis omnia. et 2. per castitatem respuendo car-
nalia: ut illuminemur. Jobis. 8. Qui segitur
me non ambulat in tenebris etc. et 3. per punctionem
flendo criminalia ut emundemur. ut dicit.
Secute sunt eum. et 4. per satisfactionem assumen-
do penalia ut posolemur. Ps. 3. Christus
passus est etc. Bene secute sunt eum turbe mul-
te: christo eos attrahente: benignitate: mansuetu-
dine: et sapia. Osee. xi. Traxit eos in vinculis
caritatis. i. in bonitate et dilectione. et nota di-
uersitate sequentium. Nam alii sequuntur eum pro-
pter curationem: ut infirmi. Alii propter admiratio-
nem: ut curiosi. Alii propter cibum: ut famelici. Alii
propter caritatem: ut apostoli. Alii propter doctrinam: ut
simplices simplices verbum. Alii propter caluniam: ut
pharisei: unde versus. Ad orbis: signa: cibus.
amor: atque calumnia dogma. Causa cur chris-
tum turba secuta fuit.

¶ Quarta posita est: quod quoniam apostolum. Colloqua
praua corrumpunt bonos mores. p. cor. 15.
Ideo bonorum satietas semper est amplexanda. vii.
Ihdoros de summo bono. d. Quod ad correcti-
onem morum multum valent exempla bonorum. Nam
mores inchoantur non queunt perficere ad bene ui-
uendum: nisi perfectorum informemur exemplis. Nam ex-
emplis sanctorum quibus edificatur homines: varias fa-
ciunt sectari virtutes. Sed quia deus exempla boni
operis sanctorum ante oculos mentis proponit: iam
nulla est de reatu excusatio. Et si malorum sepe
secuti sumus exempla: cur non imitemur sancto-
rum digna et deo placita facta? Unde oremus
deum: ut virtutes quas sanctis proponit parauit ad co-
ronas: nobis ad perfectum sint posite non ad penam
Quia si ea negligentes imitati non fuerimus
erunt nobis in damnationem. Et ideo turbe pos-
derantes in christo morum vite et doctrine perfectionem
secute sunt eum tanquam omnis perfectionis exemplum.

Secundum principale.

¶ Circa secundum principale ubi christus
proponitur humiliter deprecantibus
in remedium culpe cum dicit. Et ecce
leprosus etc. ubi sunt quatuor conclusiones.
¶ Prima posita est: quod typice: iste leprosus est ge-
nus humanum duplici lepra percussus. scilicet. carne et pene
¶ Secunda posita est: quod per lepram accipitur peccatum
quod instar lepre contrahitur per contagium et traducitur
ad hereditatem: quia peccatum aiaz maculat ab alio ma-
lo exemplo inficitur et a forno ecclesie vel sanctorum
disiungitur. Nec autem lepra peccati ad hereditatem
transit: non solum culpe: sed pene. unde de utroque
Ro. 5. Sic per unum hominem etc. vii. dicit. Ecce le-

profus.
genit.
multipli
Tert
er pre
fecio si
creauit
anglos
ad cecū
de rōe
mūdū:
uos fieri
m ipsi vo
pdispon
rie e dīp
nām dō
dīc. Et
dīcētē
Unā d
uel lara
rat se dī
b. rō.
ipsa ē po
us itauit
Lū. p. p
fuit m' p
rōi. Nib
lia? rōs
bīet p fī
nū. 3p
vñ fī r
Bre. S
ita qd lib
dei solidū
pōprie
pōes me
dy ondere
uer. 18.
Job. 14.
vñ dicit.
fidēna de
d. de pīe
qm sis im
pō mīaz
pōrōs of
māfūtoz
Chr. d. S
ad embe
comāis in
reīta cur
elqō vis.

profusus, q. d. Tu peccatorum oculo mentis diligenter considera scilicet tue latebras, et iuuenies te multiplici lepra peccati infectum.

Tertia 2° est: q. ad mudationem lepre spiritualis ex parte nostra quatuor reperiuntur. **Prima** est mentis affectio sine qua impossibile est mudari. vñ **Au.** Qui creauit te sine te. In cuius signum ante preceptum regis angelus ascendit: vñ **g.** ad preceptum regrebat: et dominus ad cecum dixit. **Lu. 8.** Quid vis ut faciat. **rc.** vñ **l.** de roe in me se bonitatis plus sanare patet: et totum mudum: quod vñu homines perire: quod vult oculus homines saluos fieri: et quod vult se et neminem vult perire. **Opz** tñ ipsa voluntates quod sanationis spiritualis susceptua est: disponit: s. in ultimo instanti disponis: quoniam plenarie est disposita: et ex hoc gratia susceptibilis efficitur: in instanti deus gratia quod facit: et ad instanti sanatur. vñ **dic.** Et ecce **le. ve.** **Qd.** n. veniebat in occursum: desideriosus fuit votum et desiderium hominum: **Est. 64.** Utinam distringes **rc.** **Secunda** est fidei adfectio siue letitia: cui dicitur. Et adorabat eum. **Qui. n.** adorabat se in letitia. Sic et qui creditur letitia sensui sui. **De b. r. 1°.** Sine fide impossibile est placere deo. **Mat.** ipsa est porta per quam deus irat ad cor hominis. **Mat.** prius intravit filius dei in mentes hominis: quod in ventrem. **2° p.** **Mat.** credidisti **rc.** vñ **Au.** Beatorum fuit in principio credendo fidei christi: quod accipiendo carnem christi. **Nihil** marie mima, pigritas, pusillitas: nisi se licet christi: corde quod carne gestasset. **Luz.** igitur christus habet per fides in cordibus nostris: quod habet oculus bonum. **Ipsa** fides est radix omnium bonorum et virtutum: vñ si habet radicem nullam certe virtutes arcescunt. vñ **Gre.** Si crani sine virtute radicis non crescit: ita quod libet opera bonorum videantur bona nulla sunt: si a fidei soliditate disungantur. **Tertium** est confessio. **Proprie** in iudicio et dine potestate cum dicitur. **Dne** potes me mudare. Sic et peccator in iudicio suam deus ostendere: et de dei potestate non diffidere. **De p. p. ucr. 1°.** Qui abscondit scelera sua non diriget. **De. 2.** **Job. 14.** Quis potest facere mudum de in mudo **rc.** vñ dicitur. **Potes** me mudare. **Quartum** est confessio de veniunt letitie imploratione: ibi. **S. vis. q. d.** de potestate tua non dubito: sed de voluntate. **Non** quod tu sis in misericors: sed quod ego indignus sum: et ideo peto misericordiam: ut tu velis propter merita mea. **Silr.** peccator deus oroni instare. **Judic. 9.** Dumultum et mansuetudo tibi semper placuit deprecatio. vñ **de b. 3.** **Chrp. d.** Si vis. **Non** dubitat christi voluntatem ad omne bonum paratam: sed quod non omnibus expedit carnalis integritas. **Prosciebat** vix ei expedire ista curatio. **d.** **S. vis. q. d.** **Crede** quod bonum est quod vis. **Ignoro** autem si mihi quod desidero sit

bonum: ideo me totum tue voluntati committo. **d.** **Dne** si vis. **Non** autem dixit: si rogaueris: non si oraueris: sed si volueris. **Mat.** dicit. **Dne** me munda: sed ei totum committit finem **Dirige.** Et dominus eum facit: et potestatem vniuersorum ei tribuit.

Quarta 2° est: quod curatio spiritualis lepre octo ex parte dine potestate reperiuntur. **Primum** est largam misericordiam dispensationis. Et extendit manum iesus. **Mo. n.** odignabatur leprosum tangere et contra legem prohibitionem: ut nobis in misericordiam peccatoribus audaciam daret: et omnes trepidantes accedenti ad ipsum penitus auferret. vñ quod vñ solo ipso curare potuisset: frequenter tamen ad curandum manus imposuit: vel aliquid aliud exterius circa nos egit. **l. lun.** facie do vel fide: ut ostenderet: non solum per dine virtutem potestatem: sed et per incarnationis mysterium nos fore redimendos: et sic egit dine potestatis opera: ut per nos assumpere humane nostre fragilitas in aliquid relucere.

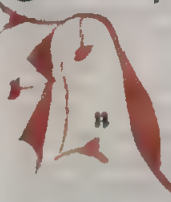
2° est delectatio benignitatis. **Bonus. n.** medicus delectatur infirmis: non abhorret inmunditiam infirmi sui. **Uñ** christus tetigit eum. vñ expositior **Ysaac. d.** **Qd** sapia divina medicina parit et doctrina quod solo verbo potuit leprosum curare tamen tactu curare maluit: ut non facilius: sed ut affectuosius potestatem beneficii impendat: opus pietatis adimpleat: nec abhorreas illum semper attendens: per quod facit quod est pulcher mundus: honestus semper et dignus. **3°** est optatio sanitatis. **Bonus** prope medicus desiderat sanitatem infirmi. **Qd** inuit saluator. **d.** **Volo.** Sed cupidus et dolosus non querit nisi quod est suum. vñ **3°** **Ihe. uo. q. ly.** volo mudare: se paratiz et legedus: ut pus dicat. **Volo:** decide. mudare. **Leprosus. n.** dixerat. **Si vis.** **Dns** rudit. **Volo.** **Itē** dixit. **Potes** me mudare. **Ideo** dominus dicit. **Mudare.** **Quartum** est affectio desiderate salutis. Et confestim mudata est lepra eius: quam dominus concedere consuevit ad desiderium et orationem cuiuslibet proprii desiderij. vñ consuetudo laudabilis est: ut per infirmis orationes fiat ad dominum. **Fac. vlt^o.** **Infirmus** quod et c. vñ dicit confestim: ostendens propitietatem dine delectationis: infirmum celeriter liberatis: nullo. **l. me.** **dio** iter preceptum et opus inueniente: s. **Aug.** **Qd** ipse dixit et factum est. **2° n.** ut dicit **Dirige.** **Mo** dubitauit credere: non tardat sanatio: non distulit confessionem: non differt mudatio. **5°** est vitatio humane laudis. **Mat.** de magna virtutem cunctis facit subrepti elatio. vñ dicit. **Ait** illi **Iesus.** **Vide** nemini dixeris: finem **Augustinum** docet nos per hoc non vulganda misericordie beneficia: Sed subnectenda: vel scilicet **Raban.**

Sermo

Quid erat necessarie q̄ illud sermone iactaret quod opere p̄ferebat: vel s̄m Chri. Non sum p̄liciter p̄hibz: s̄ ne anteq̄ sacerdoti se ostēdat alicui reuelaret ne forte si ante alicui reuelaret sacerdotes p̄pter odiū leprę: et inimicitias xp̄i eū expellerent de p̄plo quasi leprosu. Datet q̄ ille non fuit transgressor p̄cepti: q̄ nō fuit p̄ceptum obligans: sed instruens. In cuius ē signum post p̄hibitionē xp̄s intulit illd. vade et ostēde te sacerdoti. Nec est hunc p̄trarius q̄d alibi dicit. vade et annuncia omnib⁹ gloriā dei Nam s̄m Chri. erudit p̄hibere eos qui nos laudant p̄pter nos. Si autē ad deū referat glia nō debem⁹ p̄hibere s̄ magis iniungere: vt h̄ fiat. C Septimū ē duplicis confessionis. s̄ laudis et peccatorū emēdatio. Vade ostende te sacerdoti. vade dicit. Quia magis est p̄fectus licet sic dimissa culpa p̄ p̄tritionē et ad p̄fessionē p̄cedere: ne videat ecclē clauē cōtemnere. Vt post absolutionem dei etiā debet leg absolutioni ministri. Iohis. xj. Lazare etc. Vt p̄ dixit: rat Lazare ve. fo. p̄tinet ad absolutionem dei. Vt segitur. Soluite eum: p̄tinet ad absolutionem ministri. Cōfessio laudis notat: cuz dicit Et offer munus tuum: q̄d p̄cepit Moyses. Quid. n. p̄fessio laudis: nisi gratiā actio: et emēdano diuini muneris: vnde dñs nō modicuz indignat de ingratitude: sicut p̄ de leprosis ingratias. Luc. 17. In h̄ autē q̄d dicit. Sic p̄cepit Moyses: notat sacrificium: q̄d fieri p̄ceptum erat s̄m legē. De q̄ leuiti. 14. In purificationē ei⁹ accipiet duos passerēs: In hui⁹ ergo q̄ ad purificationē pctōz requirunt: necessaria sunt: cum passer dictus sit a patiēdo. Duo passerēs. s̄ p̄trictōis dolor: quo aīa compungit: et labor satisfaciōis: quo corp⁹ affligit q̄d⁹ Adiche. 4. Dole et satage. Dole r̄feret ad p̄tritionem. Satage ad satisfacionem. C Octauus est curatiōis p̄firmatio. vnde h̄ leprosus iam mūdatus esset: et ipse xp̄s esset dñs legis: iussit tñ cum ad sacerdotem ire. C Prius pp legis approbatōem: nō p̄p̄iti: sed pro p̄terito. Quia lex foret suo tpe obseruanda: s̄ mundo per xp̄m euacuanda. C Sexto pp potestatis sue manifestationē: vt. s̄ ostēdat se posse q̄d lex nō potuit. C Tertio pp miraculi cōfirmationem: vt. s̄ ipsi sacerdotes testes essent miraculi. C Quarto pp nostrā eruditionē. s̄ quo ad nos: et honoris quo ad sacerdotes. vñ addit. In testimoniu illis. q. d. Quis legalia p̄ xp̄m esset euacuāda. Tamen nō fuit incōueni-

ens: q̄leprosum hunc legē obseruare fecit in muneris legalis oblatōe. Quia nō d̄z pus auferri signū: donec p̄firmati esset signatū: et donec corpus xp̄i eēt glorificatum s̄m quosdā.

C Dominica quarta. Sermo de epla. 31.

Amini quic

quaz debeatis: nisi vt inuicem diligatis. Ro. 13. s̄m q̄d dicit Dio. Dilectio est intellectualis s̄be mor⁹ in-

terius tendēs in deū. nō p̄mittens dilectōē esse sui ipsius p̄ mentis fo- bilitatē: sed eius q̄ diligit per mētis excessum. Sed q̄ s̄m Greg. p̄ amorē primi amor dei nutrit: et q̄ lex p̄sumata p̄ dilectionē: in duobus p̄sistit. s̄ in opatōe ois boni: et in declinatōe ois mali. Ideo tria in hac epistola occurrunt.

Primum p̄ncipale.

C Circa p̄mū p̄ncipale: vbi p̄ponit nobis ei⁹ insinuatio: sunt q̄nq̄ p̄ nes. C Prima p̄ est: q̄ dilectio primi p̄ditur maxime quadā sp̄ali narratiōe ex dilecto. Nam dilectio cū sit bitus mentis: p̄dit p̄ narratiōē oris. vñ Chryso. sup illud Ro. 8. Quis nos sepabit a caritate etc. dicit. Hic amātium mos est: vt amorē suum silētiō tegere ne sciant: sed necessarijs suis et caris effundunt et p̄dunt. Et flāmas suas infra pectus suūz cohibere nō possunt. Enarrant frequētius: vt ipsa assiduitate narradi solatiū amoris sui capiunt: et refrigeria imēsi amoris assumāt.

C Secūda p̄ est: q̄ h̄ duo sint p̄cepta caritatis in q̄bus tota lex p̄cedet et p̄phe: p̄ vtrāq̄ tñ nō inmerito dilectio ponit: q̄ nec deus sine primo nec primū sine deo diligit. Hec tñ. s̄ dilectio primi idē memora: q̄ dilectio primi i factis appet. Dilectio vero dei amplius laet. Et tñ hanc sp̄ualis ponit. De qua dñs ait. Adāda tum nouū do vobis: vbi illd mādātū mai⁹ de dilectōe dei videt p̄termisum. S̄ si bene p̄siderat: vtrūq̄z inuenit in singlis: q̄ q̄ diligit dei: nō pōt eum p̄tenere: quē dñs p̄cipit diligi Et q̄ sancte et sp̄ualt diligit. primum: qd in eo diligit: nisi deūz. Ipa. n. est dilectio ab omni mādana dilectōe distincta: quā distinguendo dñs ait. Sicut dilecti vos. Nam medicus diligit egz pp sanuat: quā vtrūq̄ cupit reuocare:

non morbum: quem veni depellere. Sic g̃ r nos inuicem diligamus: vt q̃tuz possum⁹: in uicem ad hñdum in nobis deum: curā diligēter adhibeamus. Nec est. n. regla dilectionis diuinitus instituta: vt diligam⁹ primū pp deū. vñ Aug. dicit. Nemo diligit primū: nisi diligit deum. Quātum g̃ pōt: primo unpendat quem diligit sicut seipm: vt ille diligit deum quē si ipse nō diligit: nec se: nec primū diligit. **Tertia** p̃ est: q̃ dilectio q̃ deum diligimus primū r nos: est quoddā spūale vnguentū: q̃ morbus propij sceleris depellit: vulnera xp̃i puniunt: r primū indigētia implet. **Primum** vnguentū dilectōis pficit: cum q̃s incipit vias suas p̃cogitare: r multas varias p̃cōuz spēs p̃terere in mortariolo p̃cie: r intra estuātis pectoris olla: fil oia coquat igne quodā doloris r p̃nie. Hoc vnguento peccatrix aia d̃z p̃dire sue p̃uerfionis p̃mordia. Eius. n. odor anglos ad exultatōem inuitat sup illō. **Sandius** erit anglis dei r c. **Secūm** pficit de melioribus sp̃ibus. s. de diuinis beneficijs humano generi collatis. s. clir q̃p̃a sibi studiose colligere: r an mentis sue oculos digna cuꝝ gratiaz acōe reducere curat. **Profecto** cum fuerint in vasculo pectoris: pistillo crebre meditantis p̃cussa: simulq̃ igne sci desiderij decocta oia r ipinguata oleo letitię: erit vnctio leniens vulnera xp̃i. **Tertiū** pficit de necessitatibus pauperū: de anxietatib⁹ opp̃sōz: de perturbatōibus tristitum: de culpis delinquentium r postremo de oibus miserorū erūnis: etiā si fuerint inimici: desp̃cibiles vident species. **Ista** tñ sunt exercitia caritatis sup oia aromata redolēda. **Vnguentū** q̃d eis pficit: iana tuum est ad medellā p̃mox. vñ **Ber. Ca.** ritas siue foueat iufirmos: siue exerceat p̃uectos: siue arguat ingētos: diuersis diuersa exhibens: sicut filios suos diligit vnuerfos. **Quarta** p̃ est: q̃ l̃ diuersa sint debita sup oibus p̃soluenda: puta reale: vt tributa r vectigalia. corporale: vt honor r reuerētia. spirituale: vt timor r amor. Sed sup oia obligat nos debitu dilectōis: Et ideo ap̃ls monet nos r admonet: vt hec sola regnet in nob: vt ex caritate oia faciamus: Ideo enā vocat debitum dilectōis: q̃ debemus eam deo: nob r primo. **Primo** debemus eaz deo: q̃ ipse dedit: addidit: r supaddidit nobis eam. Dedit eam nobis in creatōe. Ro. xj. Quis p̃or dedit illa: r retribuēt ei? Dicit nanq̃ iustitia nāl̃is: vt

illi me totum tradā: r ex toto diligā: a quo me totum hēo. **Psal.** Ipse fecit nos. Sed addidit nobis in redemptiōe. **Psal.** Homines r iumenta saluabis dñe. Homines q̃ peccando cōparantur iumentis: p̃ redemptiōis gratiā r loco: r merito equasti sup̃is spirib⁹. **Apo.** ca. 19. Cōseruus tuus ego sum r c. Dicit. n. ratio: vt tanto plus debeaz eum diligere: q̃to eum intelligo. **Adc** plus estimādus est: qui se mihi dedit: r me mihi reddidit. Supaddidit in p̃paratione gl̃ie. **Scda** cor. 13. Oculis nō vidit: nec auris audiuit r c. **Am** seipm in p̃mum seruat: cum nihil se ipso melius hēat. Quid ergo ad diligendū eum supaddere poterō? **Ber.** Cum ei deuouero quicq̃ sum: r quicq̃ possum: sic est sicut stella ad solem: stil la ad flumen: lapis ad turrē: puluis ad mōtez. **Scdo** debemus dilectionē nobis. Et p̃ vt quisq̃ diligat aiam suam: q̃ creata est ad imaginem dei: vt imitē innocentiaz. **Psal.** Qui diligit iniquitatem. s. suggestioni iniqui p̃sentiendo: vel pficiendo prauam actionē. Quid aiam suā: ipaz occidēdo: nec morte culpe: ñc morte gebenne. **Scdo** vt diligit corpus suum vt nutriet: illud sustentādo: nō vt supfluantib⁹ obruetur: ne p̃ h̃ eterno incendio deputet. vñ **Ber.** Bene odit carnem suā: q̃n ei gebenne cumulos merca vindicte: r fm duritiā suam r cor impenitens thesaurizat sibi irā in die ire. **Tertio** debemus dilectionem proximo. **Primo** p̃pter p̃formitatem nāe. **Aug.** Homines amo: q̃ homines. i. q̃ rationalem habent aiam. **Scdo** p̃pter imaginem gratie: q̃ dei filius est: r de facili fieri p̃ot. vñ **Ro. 8.** Ipse sp̃s testimoniū reddū sp̃ui nostro: q̃ sumus filij dei. Si aut filij r heredes. **Heredes** aut dei. coheredes aut xp̃i. **Pater** g̃ quō caritas debinum est. vñ dicit. Memini q̃q̃ de beatīs: nisi vt inuicem diligatis. i. vt cetera ita soluite debita: vt debeatis aliqd caritatie. **Ita** soluite: vt semp eam debeatis. vñ **Aug.** Sola caritas est: q̃ reddita semp retinet debitorem. vñ **fm** eundez. **Reddit** cum impeniatur. **Debet** autē etia si reddū fuerit: q̃ nullus est sp̃s: in q̃ reddenda nō est. **Acc** cuꝝ redditur: amittit. sed potius reddendo multiplicat r tanto maior acgritur: q̃to pluribus reddit. **Quinta** p̃ est: q̃ talis dilectio d̃z esse mutua. Nam mutuitas est forma dans dilectōez esse p̃fectā. vñ dicit. Inuicez ostendens dilectionem esse hñdam inier p̃ximos: aliter nō

Sermo

est primi. **E**t nota q. primus mltis noib⁹ noiaf. Dicit. n. socius in pculo: collega in oficio: pfor in pmo: comes in itinere: sodalis in mensa. Quocunq. n. mō sumat primus: semp eius mutuitas dilectōis est veneranda. Ad quā qnq. pcurrunt. **P**rimo. n. caritativa affectio: vt q. alium diligat ope et necessitate. vnde Augu. 4. p. vocat amicum di midium aie sue. vnde talis mutuitas d. esse cō glutinata caritate: circa idem nolle et idēz velle. **S**ecōdo vnanimis p. sensio. p. sal. Ambulamus in domo dei cū p. sensu. **T**ertio inuitioz prompta collatio. Ecclia. 4. Adeliu est esse duos filii: q. vnum. Habent. n. emolumentum societatis sue et. **Q**uarto mutua veneratio. Ro. 13. Honore inuicem puenientes. **Q**uinta pia p. passio: et mutua infirmitatum: mox et corporis supportatio. vii. Seneca dicit. Societas filis est structure lapidis q. casura est: nisi inuicem sustentaret. vii. Ali. Nil sic pbat amicum: sicut oneris supportatio. **S**ecūm pncipale.

Circa fm pncipale: vbi agitur de eius conseruatione cū dicit. Quid enīz diligit et. vbi sunt due conclusiones.

Prima cōclusio est q. dilectio dei qua diligit nos: ē exemplar dilectionis ad primum. Nam in dilectione primi p. tinet dilectio dei vt finis. In dilectione. n. dei implent mandata p. me tabule: q. ordinant nos ad d. in dilectione primi implent mandata secunde tabule que ordinant nos ad primum. Et ita in dilectione primi implet lex bene dicit. Qui diligit primum legem impleuit. Mat. 22. In his duobus mandatis tota lex pendet et prophē. Est tamē notā dum q. dilectio dei in se est exemplar dilectionis primi cū dicit Job. 15. Hoc ē p. p. meum vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. **P**rimo amore gratuito. s. nō pcedētib⁹ meritis reddito. p. Job. 4. in hoc est caritas dei nō q. si nos dilexim⁹ deū. sed q. m. ipe p. dilexit nos. Sic nos debem⁹ amare primum. **S**ecūdo amor recto: q. nō ppter vtilitātē suā vt a nobis acciperet. sed magis ppter nostrā salutem vt nobis daret se. Sic et nos debem⁹ primum diligere nō ppter nostrā cōmodū: sed ppter suū pfectum. vnde Aug. vera amicitia nō est penlanda i temporalib⁹ cōmodis. s. gratuito amore p. portanda. vnde Tul. si vilitas cōglutinet amicitias: eadez pmutata dissolueret. **T**er

tio amore discreto. Amor discretus est: qui psonas amat sed vitia odit et persequit: nec si psonis p. descendit q. vitii ipliceat. Ber. Chri. s. in carnis assumptione p. descendit mibi: in culpe vitiatione cōsuluit sibi. Sic amare debemus primum. Ro. 13. Dilectio primi malū nō opatur. **Q**uarto amore vebementi. Joannis. 15. Ad maiorem hanc dilectōem: nemo habet et. Sic amare debemus primum. Pri. ma Jobis. 3. In h. cognouimus caritatē dei: q. m. ille p. nobis aiam suam posuit: et nos debemus p. fratribus nostris aias nostras ponere. **Q**uinto amore siuctuoso: nō vocali solum. Sic debemus amare primum. Pri. ma Joannis. 3. si illic non diligamus verbo: nec lingua. sed opere et veritate. vnde Bre. Dilectio nostra semp exhibenda est: et veneratione sermonis: et ministerio largitatis. **S**exto amore p. ueranti. Jobis. 14. Cum dilexiss⁹ suos et. Sed sunt q. cum felicem amāt: felicitate recedente: ab eo recedunt. Hi fm veritatem nunq. dilexerunt. Bre. Cum q. positus in prosperitate diligit. Incertus valde est vtz prosperitas an persona diligat. Qui. n. in aduersis primum despiciū: aperte cōuincitur q. hunc in prosperis non amauit. **S**ecūdo est: q. dilectio primi nō solum cōfert beneficia: s. etia nocumenta excludit. vnde mandatum h. s. diliges primum tuum si cut teipm vno⁹ ficeris: vt si sensus. Hoc facias primum: q. tibi vis fieri. Ad aut tibi nō vis fieri: ei non facias. vnde Isido. Duo sunt p. cepta erga primum suanda: vt beneficii impensione foueat: et nulla malicia ledat. Exprimū autem h. q. n. p. malicia: qua leditur primum. Nam aut leditur primum in psona sibi p. iuncta: vt vxore. Nam primum et vxor vna caro sunt. Bene. 2. vnde dicit. Nō adulterabis. Quod q. dem expresse probibz le sionem iugalem. Sed fm Aug. m. implice probibet o. m. illicitum p. cutum. Aut ledit primum in propria psona. vnde dicit. Nō occides. vbi explice probibet homicidiū: sed implice omne nocumentum: q. p. fieri contra primum. Aut ledit in rebus suis facto. vnde dicit. Non furaberis. vnde fm Aug. m. probibet eis p. tractatio rei aliene: proueniens ex cupiditate vel iniuria. Ad ideo dico: q. talis p. tractatio tripli potest fieri licite. **P**rimo ex obedientia: sicut fecerunt filii israel auferendo vasa argentea. **S**ecūdo q. si ex cau

tella: ut si quis furem gladium furioso. **T**ertio quando fit ex mera necessitate. s. mortis. Aut ledit proximum verbo. unde dicit. Non falsum testimonium dices: ubi s. m. Adg. pbi. batur omne nocumentum: quo q. s. per falsitatem proximum ledit. Aut ledit pot. proximus in p. posito seu cogitatione. Et hoc siue q. ad p. s. nam sibi p. nctam: siue q. ad rem exterior. Et ideo dicit. Non p. cupisces. ubi licet explicate prohibeat p. cupiscentia oculorum in re aliena: implicite tamen hic prohibet ois cōcupiscentia male voluntatis: respectu rei aliene in corde. unde dicit. Et si quod est aliud mandatum: implicite. s. in intellectu ut dictum est: in hoc verbo instaurat. i. reductione subintelligit. Diliges proximum tuum sicut teipsum. i. in bono: non in malo.

Tertium p. nctale.

Circa tertium p. nctale: ubi agitur de declinatione mali circa p. nctum: cum dicit. Dilectio proximi. ubi sunt due p. nes. **P**rima p. nctio est: q. vera dilectio non solum abhorret malum in seipso: sed etiam in proximo. v. dicit Tullius. Nulla est excusatio: si amicitie causa peccaveris. Cum. n. cōsiliatix amicitie virtutis opinio fuerit: difficile est amicitiam manere: si virtute defeceris. Caritas magis est a parte anteriori: boies ligas. facit. n. eos concordes in bono. Amicitia vero mundi a posteriori: colligas homines. Facit enim nos cōcordes in malo. Et deo dicit. Dilectio proximi malum nō operat. s. mortale. **P**rima cor. 13. Non agit perperam: non inflat: immo potius opit multitudinem p. nctorum. **P**rover. 10. **S**ecunda p. nctio est: q. q. dilectio non agit malum: sed depellit et operat omne bonum. **S**equitur q. ipsa est legis impletio. unde Aug. Ubi autem caritas est: qd est quod deesse possit? Ubi autem non est: qd est quod pot. prodesse? Dicimus igitur eum q. hanc virtutem h. omnes habere: q. plenitudo legis est caritas. Que q. magis est in boie: tanto magis est virtute p. dū. Quanto autem minus: tanto minus inest virtus. Et quanto minus inest virtus: tanto magis inest vitium. **I**n hac ergo impletur decalogus legis. unde dicit. Plenitudo legis: id est causa plenarie impletionis legis est dilectio. **P**rima **L**ibymo. p. finis p. ncti est caritas: non consumptionis: sed consummationis.

Circa Dominica 4. Sermo de euangelio. 32.

Ascendente

iesu in naviculā secuti sunt euz discipuli eius. **M**at. 8. **S**ecundū qd dicit **B**er. Calidissimus ille venator solum sitiens sanguinez animarum nostrarum: habet laqueos et tela. Alios telis imperit suggestionis: vulneras multos: q. tenuis est patientia. Alios laqueis voluptatū irretire laborat: p. cludens multos q. in terra et iuxta terrā vanitatis reputat et voluptatū. **S**3 q. h. **G**re. min. iacula ferunt: q. p. uident et nos tollerabiles mundi mala suscipim. si h. p. sciencie clypeo muniamur. Ideo x. p. s. tulit nob. p. uidentie refugium: q. insidias inimici enadere valeamus. v. in euang. quor. p. ordine p. ponunt. **P**rimum p. nctale.

Circa primum p. nctale: ubi p. ponit nob. piculum mundane tribulationis qd perpendit in navicula fluctuante cum dicit. Ascendere ihu. ubi sunt. 5. p. nes. **P**rima p. nctio est: q. cum vita nostra q. daz sit temptatio: qua q. s. qd sit aut q. lis ostendit: vere tanq. temptatio restringenda est. Et ideo dicitur q. temptatio est p. batio mentis humane. q. lis sit in seip. unde sicut argenti quale sit: in se p. bat ignis vrens: ita aiam hois qualis sit ap. se p. bat temptatio. **E**cclia. 27. Vasa figuli probat fornax: et boies iustos temptatio tribulationis. unde p. navem bene intelligit. Dicit etiam navicula diminutivum: p. pter diminutā in stitue p. fectioez: status p. sentis vite. v. **B**er. h. p. firmas ait: Ipi gestam. laqum n. 3: ubiq. p. p. rium circūserimus inimicū: carnes hāc de p. nctō natā: in p. nctō nutritā: p. uia p. sueludine v. natam. **H**ac v. nct ad ipugnādū nos calidissimus s. pens. cui nullū aliud studiū ē: nisi fūdere sanguine aiaz. **M**ouet libidine: desideria carnis istigat: et corda hoiz tēptare nō cessat. **H**ic est q. manus nostras p. p. rium cingulo alligat: ut caro que data est in adiutorium: in ruinam nobis et in lapsum fiat.

Secunda p. nctio est: q. h. quotidie sumus in pugna temptatōis: ipsa tamen nobis sine nobis non pot. p. ualere: q. s. in **A**ugu. **D**ebilis est hostis: qui non vincit nisi volentem. unde vita nostra dicitur navicula: que licet diuersis tēptationum v. nctis concutiat: euadere tamē potest: licet periculose. unde **B**ernar. dicit.

Sermo

potest inimicus excitare tēptatiōis motuū: sed in te est si volueris dare vel negare p̄sensū. In tua facultate ē si volueris inimicū tuū face-
re suūz mū. Ecce. n. iſtāmat. deſideriūz tuū cū vanitatis aut impatiēcie ingerit cogitatiōes q̄ excitat etiā libidinis motū: tu ſolūmodo non p̄sentias. Mā quotiēs reſiſtiſ: totiēns corona-
beris. Demonū ē ſuggeſtiones malas ingere-
re: ſed noſt̄p̄ eſt illis nō p̄ſentire. Mā quotiēs reſiſtimus diabolu ſupamus: angelos letifica-
mus: deū honorificamus. Ipſe. n. nos hortat
ut pugnem⁹: adiuvat ut vicam⁹: certātes ſpe-
ctat: deſiciētes ſoleuat: vincētes coronat: h̄ ibi
Tertia p̄cō ē: q̄ d̄s nos tēptari p̄mittit q̄
duplici rōne. T̄ p̄mo ut virtus latēs ma-
niſeſtet: cū interiora hoīs lateāt. T̄ Scōdo ut
ruina pacta in melius reſtauret: Sic d̄s p̄mi-
ſit peccare p̄imū hoīez: ut totū genus huma-
nū in melius reſtauret. T̄ Tertio ut vir⁹ cor-
rūdens exerceat: q̄ nāle ē q̄ oē patiēs quāto
agit ad ei⁹ corruptiōem renuat: et p̄ p̄is exer-
citeſ. T̄ Quarto ut virtus renitēs p̄ficiatur.
Quia ſicut in agonistiſ nō laudantur act⁹ niſi
p̄tra difficilia: ita nō p̄ficiſ virtus niſi vbi ē tē-
ptatio et reſiſtentia. 2. corin. 13. Virtus in in-
firmitate p̄ficiſ. vnde dicit: q̄ nauicula i mari
huius ſeculi: mltis tēptationū fluctib⁹ exponit̄
Segtur. Ecce motus magn⁹ factus eſt in ma-
ri: ita ut nauicula opiret fluctibus. S; h̄ fit or-
dinatione dīna: q̄ aſcendit Jeſus in nauiculā:
vbi Chriſo. Egreſſus ieſus i nauiculaz: fecit
turbare mare: p̄mouit vētos: et excitauit fluct⁹
Cur hoc? Ideo ut diſcipulos mitteret in timo-
rez: et ſuū auxiliū poſtularēt: ſuāq; potentiam
rogātib⁹ manifeſtaret. Illa tēpeſtas et ſe or-
ta nō eſt: ſ; p̄tati patuū impantiſ. Sic et mora-
liter cū aīa a diabolo p̄ p̄niam eripitur. Tunc
diabolus dolore affectus: nō ceſſat p̄ tēptatio-
nes varias. p̄curare q̄luer ad eū poſſit redire.
Tunc ſit motus magnus in mari: Mare p̄ſu-
duz eſt cor hoīs. Ibero. 17. P̄raui eſt cor ho-
minis et inſcrutabile. Mare agit fluctibus:
ſic et aīa diuerſis cogitationib⁹: et iā a diabolo
victa p̄tēnitur amiſſa virtute. In mari tēpeſtas
in fundo ori⁹: et ſtatu ventoꝝ validius p̄mouet̄
et auget. fundus maris iſerior pars aīe eſt. ſ.
ſenſualitas. Ab hac incipit tēpeſtas ſtatu vē-
toꝝ. ſ. ſuggeſtio demonū. Cū aut̄ demones p̄
aliqua exteriora indicia aīaz interius a ſenſua-
litate tēptari p̄cipiunt: p̄ ſtatu ſuggeſtionū ve-
bementer p̄turbare p̄tendūt. Tunc mot⁹ ma-

gnus factus eſt in mari. Primo quide; ſit in
aīa quaſi motus: ſed nōduz magnus: cum ſur-
git primus ſenſualitatis appetitus. Deinde ma-
gnus motus efficitur: cum aīa ad delectationē
maxime moroſam p̄trahitur: et in ea diu tenet̄
tandē nauicula fluctibus opitur: eūz diabolo
p̄ualente peccatu; conſumatur: non tamen
ſubmergitur: cū virtus reſiſtendi tēptatiōib⁹
contrarietur nectamen ex toto opprimitur.

T̄ Quarta p̄cō eſt: q̄ deus vult amicos ſuos
attentos eſſe: et ante oculos cordis h̄re impu-
gnationes: ut ſic ſecuriores renituntur. vnde
Breg. dicit. Et nos tolerabilis mundi ma-
la ſuſcipimus et. vnde dicit. Et ſecuti ſunt eūz
diſcipuli ei⁹. vbi L̄ hui⁹. dicit. vbi miraculo-
rum oſenſio erat iubet plebem a deſſe. vbi aut̄
tēptationū t̄timoris inſurrectio athletas or-
bis terraz: quōs exercitatoris erat tantū aſſu-
mit: quatinus eos diſceret: tanq; p̄fectos viros
in periculis non deſicere: in honoribus mode-
rata de ſe eximare.

T̄ Quinta p̄cō eſt: q̄ quia tēptationez non
ad deceptionem. ſed ad p̄bationez inferuntur
ipſis viriliter eſt reſiſtendū: et ad diuinū ad-
iutorūz recurrendū: q̄ ſemp̄ p̄reſto eſt in no-
mine ei⁹ tribulans. vnde Chriſo. ad Anaſta-
ſiaz ſic ait. Fluctuāt tibi inter p̄cellas et turbi-
nes mundi: cito ſup vndas adueniet xp̄s. Et
diaboli aduerſuz ſe flantes ſp̄m vno iuſſionis
ſue ſmone p̄p̄eſet patienter: et q̄ſi i medio ma-
ris poſita crede ad te xp̄m eſſe venturū: ſ; cane
virilr vniuerſa p̄cā: q̄ ſi torpeſcas i bono ope
et dormitas i fide dormit ieſus in te. vñ Hyla-
ri⁹. Dormit d̄s: q̄ ſono nro p̄ſopit in nobis
Maxime autē illud accidit: ut a deo auxiliū
in piculi metu ſperemus: atq; vīnam ſpes ſin-
cera coſindat ſe periculūz poſſe euadere: chri-
ſti iura ſe vigilante virtute. vnde ſequit̄. Ipſe
vero dormiebat. Somnus nālis aīalium vir-
tutū p̄tentiōe naturalūz. Somnus autēz mo-
ralis malus: eſt quies ſpiritualium virtutū cū
intentione ſpiritualūz: Jeſum vero dormire
eſt ſortitudinem virtutis: in operandis bonis
vel in patiendis malis tepeſcere: et quaſi ad de-
ſectum appropinquare. Hoc modo tepeſcen-
te virtute: et quaſi dormiente nec ipſa ratio q̄ p̄-
grām h̄z regi vigilat ſup ſuas opatiōes. Qua
dormiente ſubintrat hoſtis aīe ad interficien-
dum ea. Vt p̄z. 2. reſpon. 8 p̄ſoſet. Dormit
d̄s ſm d̄igenem pro ſomno: patientiā no-
ſtram: et impioꝝ p̄niam expectans.

Secundum principale.

Circa secundum principale: ubi proponitur nobis documentum diuine inuocationis: et hoc in christi suscitatione et salutis postulato: ubi dicitur. Et accesserunt. ubi sunt due conclusiones.

Prima ratio est: quod in omni recursum ad diuinum auxilium semper est timor et spes coniuncti: quod incassum misericordiam sperat: si iustitiam non timeat. Et incassum metuit: quod non perfidit: quod spes ab inferiori nos fulsit: ne sub potestate tribulationum deficiamus. Timor vero a superioribus nos premit: ne rapiamur vento temptationis. **P**rimum patet. scilicet de spe: quia secundum apostolum ad hebraeos. Spes anchora dicitur. scilicet. seruans animas: nea percellit temptationibus a deo irritantur. unde Augustinus. Si videris. scilicet. fluctuari in mari isto: noli abrumpi ab anchora: antequam in tres portus. fluctuat nauis in anchoris: sed non in eternum fluctuabit: et si ad tempus fluctuat. **S**ecundum patet. scilicet. de timore. Nam secundum Augustinum. Timor est amor fugiens quod ei aduersatur. Non est turpis fuga: si causa fugerit: vel peregendo: vel abscondendo. unde Job. 31. Scilicet. n. quasi timentes super me fluctus eius: timui deum et potus eius. scilicet. inflante ferre non potui. unde zelus diuinitatis ex hoc apparet: quod deus pater potius voluit ut filius eius penam solueret: quam debebat huminum genus: quod ipse eas remitteret et impunita transiret. **R**om. 8. Quod pro filio suo non peperit. **B**er. Qui non peperit filio: nunquam parceret figmento suo? Nequaquam. unde dicitur. Et accesserunt discipuli eius: non tam gressibus corporis: quam affectibus mentis. et suscitauerunt eorum clamoribus. **P**sal. Et surge: quare obdormis domine? unde moraliter discipuli sunt anime cogitationes et affectus: que tunc ad iesum accedunt cum gratiam sibi a deo collatam: cui non deberet esse ingrati cogitant: cum beneficia ab eo recepta recedant: cum de eterna salute: quam pro meritis bonorum operum percipienda tractant. et he cogitationes multo efficaciores sunt ad excitandam eam: quam remissa accepta latebat virtute. Et he cogitationes duntaxat veraces discipuli. **D**e quibus. **O**rige. in omni. **O** veraces: obediunt christi discipuli: saluatores nobiscum habentis: et piculorum metuunt. Quia vobiscum est: et de morte solliciti estis. **S**ecunda ratio est: quod cum laborantes in meritoria actione per septem viribus laborare et perseuerare non possunt: cum sint in hac vita veritabiles de

bono in malum: oportet quod eis gratia specialiter assistat. **R**atio est: quod sicut liber arbitrii. non sufficit perseuerare in bono sine auxilio diuine gratie: ita nec ad hoc sufficit aliquis habitus in nobis infusus. **H**abitus. n. quod nobis infunditur secundum statum sentis vite: non auferit a libero arbitrio. mobilitatem ad malum: sed per eum aliqualem ad bonum habilitatem. Et ideo cum dicimus homines ad perseuerandum indigere auxilio gratie: non intelligimus quod super gratiam habitalem prius infusam ad bonum operandum: alia desuper infundantur. Sed quod ad hoc homo indiget diuine providentie exterioris auxilio gubernantis. unde prima **P**etri. Deus omnis gratie: quod vocauit nos in eternam gloriam suam modici passus: ipse perficiet: perficiet: consolidabitque. unde quod nauis nostra. scilicet. scientia nostra posita est in piculis: tunc quod tempestate mentis. scilicet. mundane solitudinis: percutitur tamen: quod ventorum. scilicet. temptationum promotione inuagetur. Qui autem hec picula euadere. voluerit: non suis viribus innitatur: sed clamet ad deum cum apostolis: dicens. Domine salua nos: primus. Quod dixerunt salua nos: fuit fiducia. Quod dixerunt perimus: fuit pusillanimitas: tribuentes non sibi ipsis: sed deo siue eius gratie saluationem: cum sit virtus. Nam hec est oratio periculi timorem. quod d. captans eius benivolentiam. d. Domine. quod d. Tu dominaris potestati maris: vel limitando. Job. 38. Tu dedisti terminum mari: vel cōpescendo. **E**sa. 51. Posuisti profundum maris: ut transirent liberati. Salua nos: quod tuum est saluare. Quia domini est salus. **P**ro. n. sine causa vocaris iesus. scilicet. saluator: imo secundum nomen tuum: ita quod opus tuum. Et ideo salus nostra est in manu tua. Perimus: per fluctuum importunitates: et ventorum vehementia: et nostram insufficientiam: quod non nauis magna est conscientia: sed nauicula parua.

Tertium principale.

Circa tertium principale: ubi proponitur nobis auxilium per christum secure euasionis: Et hoc in maius tranquillatione: cum dicitur. Et dicit eis iesus. ubi sunt due conclusiones.

Prima ratio est. Quod ante passionem christi nulla petito fuit exaudibilis: ratio est: quia omnis petito facta ab inimico: non est exaudibilis. Sed ante passionem christi eramus inimici. Igitur tunc erat inexcusable. Sed quod post mortem eius facti sumus amici: ergo pro illa hora petito facta est exaudibilis: unde apostolus. Dum in

Sermo

mici cēmus: recōciliati sumus p mortē filij eius. vnde Rabbanus exponēs hunc passūz ait. Nauicula est crux xpī: vel passio eius: cuius auxilio fideles transactis mundi fluctibus pueniunt ad celestē patriā: quasi ad litus securum. Cum igit xp̄s in cruce positus fuisset motus magnus factus est: q̄ p̄more sunt mētes discipulorū de eius passione: Ip̄e vero dormiebat. s. morte carnis in cruce. Excitant autē discipuli dñm: dum turbati morte eius: maximis votis resurrectionē querunt. d. Salua resurgendo: q̄ perimus turbatōe tue mortis.

Ip̄se vero resurgens: increpat duritiā cordis eorū. Impauit ventis: q̄ diaboli superbiam strauit. Impauit mari: q̄ vesaniā iudeorū destruxit. Et facta est tranquillitas magna: q̄ sedate sunt mentes discipulorū visa resurrectione: sperantes eorū supplicationē exaudiri. vnde quis xp̄o dormiente nauicula esset in piculo: ip̄so tamen per deuotā inuocationem excitato: mare est translatus: et discipuli a piculo submersionis liberati.

Secūda p̄lo est: q̄ ad hoc vt istas tempestates euadamus: ser regunt. Primum est doctrina. Hec. n. detestatur omne malū: et excludit omne impedimentū bonum: et p̄fundit oēm actionem p̄ci: et postmodū introduct oē q̄ bonū est et necessariū ad salutē. vñ Levī. 10. Ut beatis sciam discernendi. vnde sequit. Et dicit eis. s. salubriter eos informando.

Secūda est timor dei. Qui. n. timet dñm: nihil negligit: vt dicit sapiens. Nam cognitio piculorū timorē inducit. Et ideo timens: foramina sensuum obstruit: ne aliqd nociuum subintraret: et sic saluat. vnde dicit. Quid timidi estis psal. Voluntatem timentium se faciet etc.

Tertium est fides vera. Nam sicut timor seruilis orit ex p̄sideratiōe p̄prie infirmitatis diffidentis de diuino remedio: sic fides fiduciam dat de eodē. vnde sine ip̄a impossibile ē placere deo. Ald heb. xj°. Ratio est. Op̄ enim cognoscere deum creatōre: ne simus tantū beneficio. s. creatōis ingrati: et de ceteris indigni. Item dñm vt sciamus ei seruire ad beneplacitū: ne simus inutiles serui eius et peccati digni. Cum igit deus sit altissim⁹: et nō est possibile rep̄ire scalā sufficientis rationis: qua ad eum p̄tingamus: cum sensui nō subiacet. Sola autē fides eū cognoscit. Et ideo dicit. Adhuc fidei. Glo. Timor p̄tinet qd effectum: fides ad intellectū. Et ex modicūate si

dei intellectus generat: et ex magnitudine timoris affectus pusillanimitas efficit. Veritas autē excitata auget fidem et p̄sidentia: et sic exterminat malum timorē et seruilem: et arguit cogitationes de fidei modicūate: et affectōes de p̄uuo timore. Quartū est diuina assistentia: q̄ p̄destinatum vsq̄ in finem nō relinquit: nec tñ imponit necessitatez: vt effectus eius pueniat ex necessitate. Nam p̄destinatio est pars p̄uidentie. Non autē oīa que p̄udentie subdunt: necessaria sunt. Sed qdam p̄tingenter eueniunt fm̄ p̄duciōes causaz p̄tmax: quas ad tales effectus diuina p̄uidētia ordinauit. Et tñ p̄uidētie ordo infallibilis est. Sic igit et ordo p̄destinatiōis est certus: et tamen libertas arbitrii nō tollit: ex qua p̄tingenter puenit p̄destinationis effectus. Et ideo dicit. Tunc resurgens. Nam sicut xp̄s surgens captiuos in limbo liberauit: sic etiā spiritali oppressos p gratiam eripit. vnde dicit. Tunc surgens. Surgit ergo iesus: cum virtus p̄us remissa in op̄ationibus: et fatigata tribulationibus: a dño confortatur. Quintum est humana reluctatio. Nam tēptationibus cum eueniūt: resistendū est: cum deus etiā succurrat in tēptationib⁹ s̄z illud apli. fidelis deus q̄ nō patietur etc. vñ de dicit. Ventis impar: dūz diaboli suggestiones potenter rep̄imit. Et mari impar: dūz tumultus impetuosis: et appetitus inordinatos sensualitatis pponit: Ecclia. 43. In sermone eius siluit ventus. Tertius est p̄scier: et cordis: q̄ tunc habet: qñ sensualitas subiecti rationi: q̄ repugnat semp. vñ Aug. de ci. dei. Quid ē aliud victoria: nisi subiectio repugnātium? Quod cum fuerit: par erit. Hanc habemus p̄p̄sformationē volūtatis nostre diuine voluntati. Nam volūtati eius cui placent ea q̄ placent deo: nihil repugnat: sicut nec volūtati diuine. Ideo pacem h̄z. vnde Aug. Qui iugo dei subiectus est: subiecta h̄z cetera. et non laborat: q̄ nō resistit qd subiectum est. vnde dicit. Et facta est tranquillitas magna: q̄ vincuntur tēptamenta: fuitur p̄scia: anhelat mēs ad gaudia patrie felicitatis eterne.

Quartum p̄ncipale.

Arca quartum p̄ncipale: vbi pponitur nobis p̄coniu magnifice collaudationis in turbaz admiratōe: cū dicitur. Pono hoies etc. Et nota q̄ ad h̄ q̄ deus magnifice collaudet tria requiruntur. Primum est operum bonorū p̄uipensio.

Hoc. n. facit ventus humilis: q. ex humilitate
nō reputat opa sua. Humilis. bona. Lu. 17.
Cum omnia beneseceritis. unde glo. Si
homo ab hoie seruo non vniforme: sed multi
plex ministeriū erigit: q. to magis nos nō vni
us tui opis vsu exercere debemus: sed semp
nouis studijs augere forā. vnde tāto magis
debemus nos humiliare: cum de illis omise
rimus multa. In multis. n. offendim⁹ oēs.
vnde dicit. Porro hoies. s. sumus p̄sideratio
ne nostre insufficientie mirati sunt: laudantes
diuinam virtutē: q. non hō: sed diue virtutis
strēuitas et vigor malum conati: et iniquā po
testatem repumit. **S**ecūm est gratia: actio:
que maxime debet illi: q. gratū beneficiū p̄u
lit: ad qd non tenebat. In deo aut p̄ncipaliter
inuenitur cā debiti: cum sit p̄m oium bonorū
nostroꝝ. **E**um g. a deo sumus beneficiati:
simus etiā sibi grati vocē laudis. vnde dicitur
Admirati sunt. s. hī carnales: q. adhuc in se sub
stinent p̄radictionem. De qua Gal. 5. Spi
rituales nūc effecti: mirant et laudare cogunt:
q. bus tanta gratia est facta: vt et fluctus sug
gestionum reprimant: et rōni sensualitatē obe
dire cōpellant. **T**ertium est. diue magnifi
centie amplitudo. Magnificētia est solū p̄n
cipibus pueniens virtus: p̄tens in se potē
tiam: beniuolentiam et affluentia: p̄sumantq.
negocia difficilia et p̄clarorū. vnde Tullius
describit eam dicens. Magnificētia est rerū
magnarū et excelsarū cum animi ampla qua
daz et splēdidissima p̄positione: cogitatio atq.
administratio. vnde dicit. Qualis est hī: q. vē
ti et mare. vbi diuina honorificētia magnifi
catur: et magnificētia extollit. Sicut consueui
mus p̄surgere ad laudē artificis et pulchritu
dine artificiarū: et ad p̄mendandā magnificen
tiam rectis et magnitudine opoz: et subuēti
one subditoz. Dicit g. Qualis est hī. Chryso.
Somnus hoiem: trāglitas deum ostēdebat.
Tria autem admirant hoiem dormientē: deū
impantem: et creaturā obteperantē. vnde ad
dit. Qd ventū et mare. Dicunt aut obedire
non q. eius impium audiant vel sentiant: cuz
ista sunt insensibilia: s. q. eius voluntati subie
cta sunt: ac si ea sentirent. Dicit etiā evangeli
sta. Impauit: ne casu: sed dei impio illa sēda
tio facta crederet: et ne demonis adminiculo:
sed diuine potestati et magnificētie hoc factū
ascribatur. **P**sal. Omnia subiecisti sub pedi
bus eius.

Dominica quinta. Sermo de epla. 33.

Aduite uos

sic electi dei. Ad col. 3.
Scōz qd dicitur in ethi
cis: virtus habentē p̄fici
et opus eius bonū reddit.

Et Augu. dicit. Qd vir

tus est intelligibilis pulchritudo. Ex qbus p̄z
q. q. est pulchritudo: est inornamentum aie.

Sed q. est spūalis dei validudo: est indumen
tum aie p̄ra temptatōes. Sed q. p̄ peccatū
aia deturpat: diuina acceptatōe p̄uatur: et p̄ pec
catum infirma est et debilis effecta: et ideo im
pugnatione iuuat. Ideo apl's in epla p̄iti hōz
tatur nos: vt hīs vestibus spūalibus virtutē
induemur dicens. Induite vos. vbi occur
rūt due p̄siderationes. **P**ri^a p̄sideratio.

Circa p̄maz p̄sideratōez: vbi loq̄ de
p̄fectōe virtutū ordinatūz nos ad p̄
simā cū dī. Induite. s. sūt sex p̄es.

Prima p̄ est videre qd sit nuditas. Et di
citur q. est puatio debiti tegumēti cum p̄fusio
ne turpitudinis appetitis. Cum igit hī qd dicit
glo. sup illd Job. 2. Nudus egressus suz. et.
Alia sit nuditas corporalis: q. puamur bonis
nāe: et alia sit nuditas mētis: q. puamur bonis
grē. Nuditas tñ spūalis erubescētior est q. cō
poralis. In cuius figura p̄mi parētes cuz eēt
nudati velle inocēt: nūc p̄ erubescēbāt: et p̄us
nō: s. essent nudī corporali. Ideo hec vestis
inocentie sūmog et custodiēda: q. carēs illa
i iudicio: nudus oib⁹ appebit. vñ sic hō se vi
dens corporali nudū: p̄fundit. Ita et spūalis
hō se vidēs grata nudatū: p̄cō deformatū: p̄
chritudine aie spoliātū: maxime p̄fundi dī.

Secūda p̄ est: q. vestis est coopimentū nudi
tatis: occultās turpitudinē: vt honestius appe
at intūcti. S. q. alia est vestis: qua corpus in
duitur: et alia est vestis spūalis. s. grata: et vir
tutes qbus aia p̄fici et adornat: honestius tñ
vestit q. veste spūali: q. corporali. Quia sicut
esset verecundū videre nobilem puellā nudā
in medio viroz sollēniuz: sic est videre aiaz ca
rentem diuina grata in medio angloꝝ nos cu
rodientium: q. intuitine ip̄az cernūt. De qua
Eze. 16. Trāsiui p̄ te: et vidi te: et eras nuda et
p̄fusione plena. S. q. hī gratiam. s. virtutes
in aia causantem: tunc est ad instar virginis cā
didis vestimentis vestita in virtutibus suis.

Sermo

Ideo dicit apoca. 19. Sponse. s. anime existē-
ti in gratia: datum est: ut cooptat se bysso splē-
denti. Et sequitur. Iste byssus est scōꝝ iustitia:
et gratia et virtutes: q̄ sunt sibi in ornamentum
Nam sicut aliqua ancilla dicitur tota deformis
carens aliqua condicione subdecenti: ita quan-
do anima caret gratia est tota deformis. vnde
Ibero. Oēs virtutes que sunt in anima sine
gratia sunt informes et earum actus. Et ideo
anīme sponte spoliant se gratia dicitur Esay.
47. Venuda turpitudinem tuā. Quando au-
tem habet gratiam nūc est pulcherrima creatu-
ra. Cant. 4. Tota pulchra es: q̄. s. macula pec-
cati mortalis cum gratia diuina stare nō pōt.
Tertia p̄cō est: q̄ licet virtus moralis dicat
vestis spiritalis. Et s̄m Ibero. vestis nupti-
alis p̄cepta dñi dicantur: et h̄z opa que p̄p̄t̄ur
ex lege et euāgelio noui hoīs efficiunt vestimē-
tum: tamē misericordia cū sit virtus p̄ quas ani-
mus sup calamitate afflictōꝝ mouetur est ma-
xime vestis ordinans nos ad p̄mū: et ornās
nos ad diuinū beneplacitū. Nā ipsa impensa
p̄mo meretur diuinā recōlutionem. vnde
Breg. Ire dei resistitur: q̄nī ipsemet qui irascit
misericordia p̄pellitur misereri. vnde aplūs ad
hanc borat. d. Induite vos et. i. veste spūali:
viscera misericordie. i. affectū pietatis erga oēs
Et nota q̄ ista vestis quatuor. s. h̄z p̄dūo/
nes p̄ quas d̄z indui. Et p̄mo q̄ vestis p̄
regens. Et ideo indutus hac veste: nō timebit
iacula diaboli. Ad eph. 6. Induite vos arma-
tura dei: ut possitis stare aduersus insidias dia-
boli. Et scōdo q̄ calefaciens: ideo ea indutus
non timebit frigus inferni. Prouer. ultimo:
Nō timebit domui sue a frigorib⁹ nūis: oēs
eīz domestici ei⁹ vestiti sūt duplicib⁹. Et Ter-
tio q̄ opiens: ideo idutus ea nō timebit p̄fusio-
nem in die iudicij. Apoc. 6. Beatus q̄ custo-
dit vestimenta ne nudus abulet: et videant tur-
pitudines ei⁹. Et Quarto q̄ ornās: id̄ induit⁹
ea non timebit exclusionē a nuptijs padisi: sic
ille Mat. 22. Amice quō huc intratis et.
Quarta p̄cō ē: q̄ hec vestis mie cōfert no-
bis tria p̄uilegia. Et p̄mū ē: q̄ diuina ordina-
tione p̄destinat nos in nostram beatitudinem
vnde dicitur. Habere p̄missionem vite q̄ nūc
est et future. p̄. ultimo. 4. vnde dicitur. Indu-
ite vos sicut electi dei: quā. s. electionē habētis
per eternā p̄destinationē. Et scōd⁹ ē nostra
sanctificatio: q̄ nos a p̄catis p̄seruat eis resistē-
do. Ecclī. 4. Elemosina resistit peccatis. In

multa. n. peccata caderet peccator a gbus eum
elemosine p̄seruant. vnde dicit. Induite san-
cti dei. s. p̄pter mundificationem a peccatis.
Tertiu est: q̄ nos diuino beneplacito red-
dit acceptos. In cuius signū mouentem nō re-
linquunt. Ambro. Nō sunt bona hoīs que se
cum ferre nō possunt. sola misericordia comes
est p̄cōꝝ defunctor: eos liberans in medio:
vbi specialr̄ viget disceptatio de opibus misē-
cordie. Mat. 25. Venite bñdicti et. Et no-
ta q̄ duplex ē misericordia: Una ē p̄mēdabilis
que est respectu p̄sonē: et alia est deestabilis q̄
est respectu culpe. vnde Breg. Ad culpā q̄q̄
nō d̄z habere p̄passionē sed zelū: p̄passio q̄d̄z
homini: sed viūis rectitudo debetur: ut i vno
hoīe diligamus bonū q̄d̄ factū est: et persequa-
mur mala que fecit. Itē Breg. Sūt pleriq̄
qui p̄passione p̄mo nō spūalr̄: sed carnaliter
impēdūt: ut ei nō ad virtutē: sed q̄nī in mise-
rendo ad culpā mulceant. Qui carnalr̄ hoīb⁹
misferentur: potius sunt crudeles q̄ misericor-
des. vii diē. Induite vos electi p̄ p̄ntēz iustifi-
cationē p̄ ipsam obtentā: et eternā retributiōē.
Quinta p̄cō est: q̄ hāc misericordiā opere i
plēt quatuor virtutes. Et p̄ma est benigni-
tas. i. dulcedo animi ad benefaciendū parati.
Nā sicut benignitas dei ostendit maxime i eo
q̄d̄ tam benigne recipit et vocat p̄cōres. Sic
etiā in nobis benignitatē ostēdit dulcedo ani-
mi et p̄mptitudo bñfaciēdi p̄mo indigentē:
q̄ h̄z affectū bonum ut delectet bñ agere maxi-
me egenis large subueniēdo de facultatib⁹ su-
is s̄m Glo. sup illud eph. 4. Estote inuicēz
benigni. Et scōm est humilitas. Nec antez
p̄seruat ne p̄supbiā tollat meritiū actiōis. vnde
Aug. Nisi humilitas oīa q̄cūq̄ facim⁹ et. vii
diē. Humilitatē. s. cordis et opis ad obedie-
dum. Et Tertium ē modestia. Et in oīb⁹ mo-
dum fnetis. Nā ipsa cauet indecentiā in ver-
bo: in risu: in motu corporis: et in actu. Vnde
Tullius. Modestia est p̄ quā pudor honest⁹
stabilem operatur auctoritatē. Et Quartū est
patientia in aduersis tollerandis: q̄ ipsa est cu-
stos et radix oīum virtutū s̄m Glo. sup illud
In patientia vestra et. Quia sicut radix por-
tat plātā cū ramis et fructu: impatiētia portat
omnia onera que sibi iponuntur. Et ideo dicit
Breg. Quā patientia ē aliena mala p̄peti. Et
p̄tra eūz q̄ irrogat mala nullo ai dolore moueri
Et Sexta p̄cō ē: q̄ benignolentia ad p̄imum
maxime in quatuor nutrit. Et p̄mū est one

rum mutua supportatio: s'm aplicaz iussioes. Alter alteri onera portate. **¶** Dec. n. subleuat onera: depellit nocua: et pferat adiutoria pposita. vnde eccli. 4.º. dicit. Melius est esse duos simul: q' vnam. Habet. n. emolumentuz sue societatis. Si vnus ceciderit: ab alio fulciatur vnde Amb. Secura est societas iuuenum et senum. Nam illi sunt solatio: isti testimonio. Illi obsego: isti magisterio. vnde supportantes inuicem: onera scilicet primor. s. infirmorum. Ro. 5. Debemus autem et nos firmiores imbecillitate infirmorum sustinere.

¶ Scdm est iniuriarum remissio. Nam iniuria subiicit nos diabolice fuituti: q' opponit se diuine clementie. qd p' per Aug.º di. Taz bonus est deus: q' c'ia de malis bonuz eliciat.

¶ Scdm conuersio inuidia de bonis malum: q' bonum gratie: nae et fortune puerit. Et ideo offensa cito est remittenda ppter vindicta dei: que no remittit hoi peccata sua: q' dicitur odiuz p'ra primum. **¶** Item d' cogitare: q' o'z eum quadoq' primo reconciliari: si vult saluari. vnde melius est h' cito fieri: ne sit in piculo damnationis: et bonum p'dat. vnde q'leipm vicit: superat o'es. vnde dicit. Donantes. i. remittentes peccata et iniurias: vobis metipsis: vnus. s. alteri. Eccli. 28. Relige primo tuo nocenti in b' et tunc deprecanti tibi peccata soluent. Donantes in q' si quis aduersus aliquem h'z querellam. i. q' relle mam. Sicut id est ita integre et pure: r'ps donauit vobis: gratis. s. peccata comissa: inuicem. s. non solum p'donantes: s' et deprecantes pro delictis. **¶** Tertius est mutua dilectio. Quia ipa est p'or i preceptis: maior in virtutibus: et efficacior in meritis: q' hec sola in corde radicata: cessante lingua et manu confortat vitam eternam. vnde Aug. 15. de tri. c.º. 17 dicit: q' oia dona sine caritate non pducunt ad deum: et caritas etia si esset sine alijs: no pducet ad deum: imo est donum oia alia pficiens: q' sine caritate possunt esse: sed no pdesse: vnde dicit. Sup oia hec caritate habentes. **¶** Prima Petri. 4. Ante aut omnia mutua in vob metipsis caritatem p'nuam habentes. i. studio: sius oibus alijs petite caritates. vñ s'm Aug. hec est vestra domini incosultis: de sup contenta p totum: ne aliquado dissuas: que ad vnuz aliqd puenit: q' caritas in vnum aliqd colligit: q' est vinculum pfectis: q' omnia q' ad perfectione p'inent: oia simul ligat. Dionys. Almo rem siue diuinum: siue humanum: siue angeli

cum: siue aialem: siue na'em: vniuā quandā intelligimus virtutem. **¶** Quartus est pacis pfectio. Nam par est p'cordantium in bono mentium ordinata tranquillitas: vnde Aug. dicit. q' par corporis est ordinata temperata p'ui. Par aie ordinata cognitiois actionisq' p'sensio. Par corporis et aie est ordinata vita: et salus mentis. Par hois mortalis et dei: est ordinata in fide sub eterna lege obedientia. Par hoium est ordinata p'cordia bitantium. Par ciuitatis est ordinata imperadi atq' obediendi concordia ciuium. Par celestis ciuitatis est ordinatissima et cōcordissima societas fruendi deo: et inuicem in deo. Par oium rerum est tranquillitas ordinis. Ordo inq' est partium dispariumq' rez sua cuiq' loca tribuens dispositio. vnde dicit. Par christi. i. par quā christus inter deum et homines fecit effectiue. Exultet. i. si cā exultatiois in cordib' vestris: non tñ ore. **¶** Et nota q' triplex est par mala. s. inordinata: simulata: et ingnata. Inordinata cum supior obedit inferiori: vt ratio sensui liat: et p'latu subdit. Prover. 19. Non decet seruum dñari pncipibus. Par simulata fuit par Jude. Luc. 22. Iuda osculo filiū hominis tradis. Psal. Loquunt pacem cum proximo suo: mala autem in cordibus eoz. Par ingnata est eoz: q' sunt in malo p'cordes. vnde Grego. Sicut esse notuz solet: si vnitas de sit bonis: ita p'nciosum est: si adest malis. Item Greg. Peruersos q'ppe vnitas conuorat: dum p'cordant. Et q'io magis vniames sunt: tanto magis incorrigibiles. vñ dicit In qua vocati estis. s. in qua pace seruanda et habenda vocati estis. Prima cor. 7. In pace vocauit nos deus: in vno corpore. s. ecclie. Par. n. est necessaria ad vniuitatem corporis. Omnes. n. vnum corpus sumus in christo. Prima cor. 10. Et ideo pacem habere debetis: sicut membra vnius corporis.

¶ Scdm principale. **¶** Circa scdm: vbi loquit de pfectione virtutum ordinatum nos in deus cum dicitur. Et grati estote: sunt sex requisita ad ipsam. **¶** Primus est beneficiorum gratitudo. Ipsa. n. meret donoz p'ntuationem. vnde Ber. Ad loca vnde exiunt flumina gratiarum reuertunt: vt iter fluant. Et io h'z eundem: dicit in referendo gratias no esse tardus de singlis bonis: diligenter p'sidera q' tibi apponunt: vt nulla dei dona debita actiōe

Sermo

fora acciperet aut extollētia ingratus efficeret
aut nō digne in gratia operet. vnde dicit. Sz
oē quodcuq; facitis in verbo ⁊ ope: oēs etiam
cogitationēs in noīe dñi iēsu xpi. i. ad gloriam
xpi nō vestrā. f. facite. ¶ Sermo est gratiarum
actio. vii. Bre. dignū est semp grātas agere
qz dō nūq; cessat benefacere. vii. dicit. Grās
agentes deo ⁊ patri. i. illi qui est deus p es sen-
tiam: ⁊ pater per ppriatē: a quo. f. oīa bona:
⁊ hoc p ipsuz. f. xpm per quem pater dat oīa.
De agun⁹ p chrisuz si ei⁹ pcepta custodim⁹.
¶ Dñica. 5. Sermo de euangelio. 34.

Quoniam principale.
Ira p'muz principale vbi proponit nobis dñe liberalitatis affluentia i do-
boz suoz cōicōnde. vbi s. 4. 3^{es}.
C' p'ma p'lo est. q' ad sequēdū b'itudinē q' intelligitur p' regnū celoz nō sufficit pura nātia: sed op' hoiez donis sup'naturalibus repleri. Ratio est: Quia illud nō potest p'scqui puris nātibus ad qd' pcurrūt multae causae sup'nāles. S'q' ad sequēdū beatitudinē pcurrūt multae causae sup'naturales: vtpote volūtas diuina: que p' mouet ad actū beatificū. Lumen glorie ex parte intellectus ⁊ caritas ex parte affectus: igitur nō sufficit pura nātia.
S'cda p'lo est: q' distributio donoz pensat ex parte p'serēns dei: q' intelligitur p' hoīem seminantiē: nō ex parte suscipiētis s'z maiora nātia que intelligitur p' agz. Ratio ē. Quia distributio donoz dei p'cedit ex vīlceribus pietatis ⁊ misē: s'z misericordie est magis p'p'ri ei: qui magis miser est ceteris paribus: ⁊ qui magis

indiget. **E**
magis indi
raigit vbi
vs et q h s
mñ glo sa
mñ c. bñ
nris: lz sol
E Tertia
figt mñ
ni pñtñ
et qñtñ
dice sint
multiplicē
Auc. f. 3. **E**
zuc. figt fru
te reddt fru
vniquodq
sui fructū.
qd reale co
rpondet
fidei verū
pauis mor
Nisi gram
qualiter mo
reputant
E Quarta
tenia ad ac
qd fit qñ
tione: ve ca
Greg. An
E Quarta
nam i cora
di. Induñ
ell affectu
die. **E** 2^a e
de. bñgñtñ
ris: bi: bun
in bibis opp
tñnia: adu
admoññ p
tññm. cñ
caritas: que
tes malit ac
in pñtñs
ne infñtñ
ibcologu: n
ab eteñtñ
choñtññ.
dan femñ
inquamñ
et rññ 2^a

indiget. Si ergo ille qui h3 minora naturalia magis indiget sustentari a grā q3 qui h3 maiora: igit vbi nulla merita vel demerita pcedūt: d3 ei q3 h3 minora nalia d3 dare maiora dona. vñ glosa sup illud Jaco. p. Omne datu3 opti- mā ec. dicit. Dē bonū est a deo et non meritis nris: s3 sola gratia diuine volūtatē.

Tertia p3 d3: q3 semē in agro aīe seminānū h3t mibi vtutes: pp quatuor ppetates semi- ni pueniētes. **Prima** ē: q3 h3 semē sit modi ce q3tatis: tñ multiplī fructificat. Sic cū mo- dice sint vtutes in nra reparatiōe: afferunt tñ multiplicē fructū. s. centesimū in vñā eternam.

Luc. 8. Semen q3 cecidit in terraz bonā: or- tuz fecit fructū centuplū. **Mā** p qualibet virtu- te reddīt fructus cētesimus. **Secūda** ē: q3 sic vnūquodq3 genus semēti h3 spēm suaz pfert suū fructū. Sic ēt vnaquēq3 vtutū: h3 sibi ali- qd reale correspōdens in pmiuz: q3 caritati cor- respondet bonū delectabile: spēi bonū arduūz fidei verū: et sic de alijs. **Tertia** ē: q3 op3 q3 prius moriat in terra anteq3 fructificet: h3 illd **Mā** granū frumenti ec. Sic op3 vtutes ali- qualiter mori in cordibus nris: quo ad ppriaz reputatiōē: fm illud. **Luz** oia bñfecerūt ec.

Quarta est: q3 sicut op3 ipm reduci de po- tentia ad actum: sic etiam op3 vtutes i actuz. Qd fit q3 de habitu p exercitiū pceditur i opa- tiōē: vt caritas est q3 magna opatur. **21** fm **Breg.** Amor nunquam est ociosus.

Quarta p3 d3: q3 has vtutes quas semi- nauit i cordibus nris apls enumerat i epi- di. Induite vos ec. Et sunt octo. **Prima** est affectuosa misericordia: ibi. Discera misicor- die. **2^a** est animi dulcedo ad benefaciendūz d. bēignitatē. **3^a** est humilitas cordis et ope- ris: ibi. humilitas. **4^a** est modestia ad modū in oib3 opib3 nris fuāda. **5^a** est pa- tientia: aduersa eqnimitē tolerando. **6^a** est adiutorii primo exhibendū: ibi. Supportan- te inuicem. **7^a** est offense remissio. **8^a** ē caritas: que ē vinculū pfectiōis. **Hec** virtu- tes valent ad vñē pfectiōē: q3 p3 in singulis in epistola supra expōsit. S3 virū hec virtu- tes insunt nobis a nā. Dicendum: q3 vtutes theologie nō: s3 morales partim insunt nobis ab extrinseco et partim a natura fm quādam i- choatiōē. **Mā** i ratiōe hoīs nālīter insunt q3 dam semina intellectualiuz vtutū et moraliuz inquantū in volūate ē qdaz nālis appetitus q3 ē rōni pformis. **Poteret** et corpore dispōne

alig sunt dispositi: vel melius vel pei⁹ ad quas dā vtutes: put. s. quedā vires sensitiue: act⁹ sunt q3rūdā partiu3 corporis: ex quaz dispo- sitiōe adiunātur vel ipediuntur huiusmodi vi- res in suis actibus: et p pñs vires rōnales q3 bus huiusmodi vires deseruiūt sensitiue. Et h3 vtutes intellectuales et morales insunt nobis h3 aptitudines et inchoatiōē: Sed non insunt a natura fm psumationem.

Secundum principale.
Ecū dā pncipale ē d humane pūtatē negligētia i vitiō: occasiōe cū dī. cū at dormirēt hoies: vbi s. 4. p3 d3 onef

Prima p^o est: q3 causa destructionis virtu- tum in aīa est accidia: que intelligitur in homi- num dormitiōe: ibi. Lū dormirēt homines **21** h3 Ibero. Accidia est de virtutū laudabilī exercitiū virtutūz hoīs lāguida deiectio. Ipsa ei3 sine labore vult oia possidere. **Mutis** vitiij duo sunt noia. s. tristitia et accidia. **Dicitur** aut primo tristitia: q3 in isto vitiō est auersio a spi- rituali bono: q3 extimatur graue: sicut est ieu- nare: orare ec. Et dicitur etiam accidia: quia i isto vitiō est puerio ad creaturam. s. ad quietē vt extimetur leuis. **Patet** ex his: q3 inquantū dicitur tristitia. opponitur letitie spiritualis: q3 est in exercitiōe spirituali. Sed prout dicitur accidia opponitur fortitudini que pssit in ag- grediendis arduis et sustinendis aduersis. **Intelligendum** tñ q3 aliqui sic dormiunt cum **Iob** in puluere: quiescendo in rebus spaliūz d. Ecce nūc in puluere dormio. Quidā cū san- sone in sinu valide carnalium voluptatū. Qui- dam cum **Petro** in carcere secularibus curis se inuoluendo. Quidam cum lazaro in pflu- die pcti. **Bre.** Difficile surgit quē moles ma- le pñuetudis pmit: et ideo vtutes suppmūtur.

Secūda p^o ē: q3 diabolus dī inimic⁹ hō pp- tria. **P^o**: q3 hoiez mala pñuasiōe deuicit. **2°** q3 pñas inimicitias voce hoīs exercuit **3°**: q3 sub similitudine rōnis humāe dcepit **Tertia** conclusio est: q3 zizania signat vitia ppter quatuor rōnes. **Prima** est: q3 sicut zizania est herba inutilis et infecunda. Sic vi- tia operationes nostras reddūt inutiles et deo ingratas. **Secūda**: q3 sicut zizania nascitur in tritico spibus corruptis: sic vitia nascuntur in mente corrupta p voluptuosam affectionem. **Tertia**: q3 sic zizania suffocat et ledit triticūz

Sermo

sic vitia virtutes exterminant. **¶** Quarta qz sic
cut zizania iuxta genus suū pfer fructum suū
sic quodlibet vitū bz suū penale correspōdet
Quia sic nullū bonū manebit irremuneratū.
sic nullum malum manebit impunitum.
¶ Quarta p^o est: qz iste inimicus hō: sup se/
mē vtutū seminavit semē vitioz. Nā p super
mīaz seminavit auarīaz: que est piculofissima
¶ Primo qz reddit boiez omnium rex vilissi
muū. s. suū īpalium: z retrahit nos a sumo
bono: z nō satiat. **¶** Secundo qz nos decipit
Ber. Diuitie mūdī mendaces sunt. Dñz ho
minē esse pmitit: vt suūz faciūt: securitatem
spondent z dant timorez: saturitatez pmutunt
z famē incutunt: delicias pmutunt: z anxietatez
inferunt. **¶** Tertio boiez euiscerāt: qz diuitie
acgrunt eūz labore: possidēt cū timore: imut
tuntur cū dolore. vnde iphi aborūt z alij in eo
rum labores intrant: vt mali filij. vnde auar⁹
assimilatur aranee: qz se euiscerat vt telaz faciat
ad capiēduz muscas: z subito ipsa cum tela sua
vento rapiūt: z totū destruit. Extirpat tñ pfi
deratiōe pplexitatū: anxietatū: z laqueoz diui
tiaz. Itē ex p̄sideratiōe magnitudis heredu
z Itē ex p̄fidētia de deo: qz nō relīngt sperātes
in se. **¶** Secūdo sup benignitatē super semina
uū diffidentiam de deo: timens in necessarijs
deficere: z ideo nō largitur bona sua pauperi
bus. Tales sunt a deo maledicti z diuina pre
ctiōe indigni. Ad Ep̄. 5. Propterea venit
ira dei in filios diffidentie: q. s. diffidūt de bōis
eīnis: qz nō credunt deo: z ideo non p̄gunt
ab eo: s. p̄fidūt in rebus caducis qd est piculo
suz. Bre. De creatore desperāt: qz spem i crea
tura ponunt. **¶** Tertio sup humilitatem semi
navit superbiam. Nec. n. eleat nos de regno
eterno. vnde Breg. Quid securius celo? qd
iocundius paradiso? Et tñ angelus de celo: z
homo de paradiso supbiendo ceciderunt. Sz
vnde nascatur supbia dicit Ber. De ignoran
tia tui: venit in te supbia tui: cum meliorem q̄
sis: deceptrix tua cogitatio te esse niti: eūz ma
ior oculis tuis sis: qz apud deū in veritate. Si
scīrem⁹. n. statū nīz deo notū: humiliaremur.
¶ Quarto sup modestiaz seminavit cordis i
stabilitatez. Nā sicut modestia declinās inde
centiaz in interioribus efficit ordinationē exte
riorē: sic instabilitas cordis amplectēs interio
rez: deordinatiōe: causa est deordinatiōis ex
terior. Ordinatiō interior est: eūz ratio p̄est z
appetitus obīperat. Inordinatiō vero interior

cum appetitus nō subest rōni: talis autēz inor
dinatio facit cordis instabilitatem. Vbi gratia.
Cum animus tratus a metu p̄morus: aut ni
mis voluptatem appetēs: exteriora mutat: eūz
accensuz stimulus ire palpitat: corpus tremūt: li
gua p̄peditur: facies ignoscit: inordinatiōez
interius ostendit. vnde Ber. Cor vānū z va
guū duz suo ducit arbitrio: z diuino caret con
silio: in seipso nō potest p̄sistere: sed omni mo
bili mobilius: p infinita distrahit: z dū per di
uersa regem querit: nō inuenit. Sed in labore
mīsum: i rege vacuū manet: qm̄ vez deum q
ei sufficere poterat dimisit. **¶** Quito sup patiē
tiaz seminavit īpatientiā. Nāz sicut p patiētiā
homo dñatur sui: sic p īpatientiam est aie p
ditio. Nā fm̄ Ber. Propter īpatientiaz: q
patientia caruerūt perierūt. Vide ne p īpati
entiaz peas: sed vniuersa p̄deo substine: qz p
te maiora sustinuit. **¶** Sexto sup remissiō
nem culpe supseminavit iraz. Que ēz Aug. ē
vliciscēdi libido. Est. n. duplex ira. s. nature z
moris. Pro vt qz deordinat a deo bz eē mora
liter sic vitū est: qd nō est patiū pure passiōis.
Sed mortalitatem dicit quandā actionē p quā
deordinat boiez q̄tum ad deum z q̄tum ad p
rimum. Vult. n. expetere p se vindictā: quam
non debet: nisi a deo expetere vel a iudice sub
deo p̄stituto. **¶** Septimo super adiutorio fra
terno supseminavit paupum opp̄ressionem.
Hoc petm̄ clamauit ad dñm. Eio. 3. vñ cla
mor filioz israel venit ad me. Isti sunt qui nō
agnoscunt fratres suos: sed reputāt eos tanqz
pecora asilientes aīas eoz: z cogentes sine
intermissione: sudore: labore: lōga morte mo
ri. Ignorantes qz sicut nos habemus ad p
rimum: ita inueniemus dñz nostz erga nos:
vt pz in euangelio: vbi dñs dimisit seruo debi
tum: z misertus est eius: sed ille nolēs miseri
p̄serui sui: dñs repetiuit ab eo omne debitum.
Esto qz mīficors erga primum tuū: non eum
oppumendo: sed exhibendo ei adiutorium: qz
quales te inuenit dñs erga inferiorem: talem
tu inuenies superiorem. **¶** Octauo sup cari
tatem seminavit odiū. Nam sicut caritas cau
sat vitam spirituale: sic odium mortē spūale.
¶ 4° Jobis. 3. Qui odit fratrem suum homici
da est. Qd fit tripl̄: corde. s. ore z ope. Corde
inuidēdo: Ore maledicēdo. Ope occidēdo.
vnde dicit. Cū autē dormirent boies. i. eūz hō
p negligentiaz non est puigil s. tepidus: z acci
diosus z pira iminentia pericula incaut⁹ venit

inimicus homo. Inimicus dei et hominis est diabolus. Sed attende eius astutiam: quod scilicet quoniam ubi seminet. Quid? Certe zizaniam: quod dominus ex ponens ait. Zizania sunt hij filij nequam. Et scilicet p. Ubi genti peccatrici: populo graui semini ne quod filij sceleratis. Sed quoniam? Cum dormirent boies. scilicet prelati: vel etiam ipsa ratio in aia pre fidēs. Et ubi? In medio tritici. Semp. n. q. riu mala intermiscere bonis: ut triticum suffocetur: et boni malorum exemplo ad similia trahant. Adarime. n. difficultatis est: iter malos bene viuere. vii Ber. Bonum esse iter malos tante est virtutis: quod difficile est. Quale ne pe est illud: peccatum tangere: et non inquinari. Et nota est quod inimicus quod tunc callidus non potest supseminare zizania: nisi boies inueniat dormientes incautos. scilicet et ad bona opera torpentem. Et huius ratio est scilicet. Bonauentura Quia demon non potest aliquid efficere: quo facto necessario cogitemus malum quod minus est quod velle et facere: nisi in casu. scilicet cum cogitatio anime non est circa vilia occupata. Cum. n. euagat et est ociosa: tunc potest ei diabolus imaginez turpem et vanam offerre. Et ideo volenti in las cogitationes euadere magna sollicitudine cauendum est: ne contingat aliquando animus a bonis et viliibus reuocari. Quod tamen difficile est nisi ei qui solutus est in bonis animum exercere. Immo tali delectabilis est in bonis et mundis versari: quod vitiis carnalibus in cogitationibus turpibus et fedis occupari. Item nota scilicet Rich. quod quous demones non possunt affectus malas appetitui voluntario imprimere: nec ipsum mediate vel immediate necessitari ad malam affectionem: quoniam tamen excitando mediante imaginatione vel aliqua corporali imutatione in appetitu sensitivo aliquam imoderatam passionem faciunt. Quo facto voluntas hominis pronior est ad malam affectionem. Immoderata. n. passio in appetitu sensitivo quoniam ita obnubilat hominis intellectui: ut sibi aliud videatur agendum vel fugiendum: quod dux erat extra passionem. vnde phs. 7. Ethic. Talem parat dormienti et vinolento. Quia autem intellectus dicat aliquid quod est malum diligendum: voluntas ceteris paribus pronior est ad diligendum illud quous pertrahi eligere possit: nec ad illud incutitur. Si autem contingat quod imoderantia passionum in appetitu sensitivo: non ita obnubilat intellectum: ut dicet illud quod est malum diligendum: et hoc propter colligantiam naturalem voluntatis humane ad

appetitum sensitivum: voluntas est pronior ad mouendum se imoderate pro predictis passionibus.

Tertius principale.

Circa tertium principale: ubi agitur de eterna bonitatis et fulgentia in malorum supportatione cum dicitur. Serui autem dixerunt. Sequitur. Sinite crescere. ubi sunt quatuor conclusiones.

C Prima conclusio est: quod diabolus non est directe causa peccati: quod proprium principium actus peccati est voluntas. Quia secundum Augustinum. Omne peccatum est voluntarium. vnde nihil directe potest esse causa peccati: nisi quod potest mouere voluntatem ad agendum. Mouetur autem voluntas dupliciter. Uno modo ab obiecto: sicut appetibile mouet appetitum. Alio modo ab eo quod intrinsecus mouet ad volendum. Hoc autem est voluntas: que sola directe est causa peccati. Sed que sit causa peccati indirecta. Pro hoc nota quod ex parte obiecti voluntas mouetur tripliciter. Uno modo ab obiecto immediate: ut cibis excitat desiderium ad comedendum. Alio modo ille qui offert tale obiectum. Tercio quod persuadet obiectum propositum habere rationem boni. Primo res sensibiles mouent indirecte ad peccandum. Secundo homo per occasionem offerens allectum creature. Tercio diabolus sed indirecte: bonitas causat recte. Vnde Augustinus. Nulla alia re fit mens humana serua libidinis nisi propria voluntate.

C Secunda conclusio est: quod deus est causa peccati permissiue. Permittit enim propter tria. Primo propter misericordiam que respicit misericordiam. Nam si misericordia non esset misericordia dei non appareret. Secundo propter iustitiam dei que respicit meritum et demeritum. Si non esset demeritum: iustitia non esset nobis nota. Tercio propter probationem: ut mala peiora excludantur. Vnde Augustinus. Periculosissimum est nulla temptatione pulsari. Vnde. n. pueniunt multa mala. scilicet elatio cordis: euagatio mentis et cordis: in circumspectio sui ipsius: in concupiscentia temptationum: preceptum fratrum: ignorantia angelorum: quod Esai. Sola veratio dabit intellectum. Vnde de sapientia tertio. In paucis verati.

C Tertia conclusio est: quod in causa damnationis non est precipitanter agendum: sed cum discretione omnia sunt discutienda. vnde Ber. Vbi vehemens emulatio est: discretio est necessaria. Nam zelus minus efficit et vilius absque scientia inuenitur. Et ideo principiosus valde sentitur. vnde dicitur. Ne forte

Sermo

nirena conuictio erat de medio.
 ¶ **Quarta** p^o e^o dñs pmitit malos vi-
 cere pp quatuor. ¶ **Primo** vt ipsi puer-
 tur. Non. n. vult dñs inire in peccatoris tē.
 ¶ **Secūdo** vt iusti p eos exerceatur. ¶ **Tertio**
 vt ostendat diuina potētia. Quia si homo eēt
 sibi derelictus statim deficeret: nisi manu oīpo
 terente diuine fulciret. ¶ **Quarto** ad ostēden-
 dum suaz clementiā: q facit oriri solē suum sup
 bonos et malos. ¶ **Quartū** pncipale.

¶ Primum documentum ē: q̄ ibi fiet distribu-
tio fm̄ exigentiā vniuscuiusq̄. vnde dī. Col-
ligite ꝛc. Criso. Vt nō timeār boni: q̄si simul
debeat tolli cū zizanijs frumentum. Ostendit
hic angelicū officiū in tribus. In colligēdo: in
alligando: in p̄gregando: Colliguntur. n. p̄-
uerſi p̄ separationē a bonis. Alligantur p̄ co-
iunctionē in penis. Congregantur. n. boni p̄
vniōnē in gaudijs. Q̄ q̄s letantē messiem totā
zicregabūt: q̄ tam gaudentē vniū granū: vnā
ſcilicet aīaz colligere leguntur. Et alligate: vt
s. nō possint euadere: nō solū demerito culpe:
sed nec de eternitate pene. In fasciculos. glo.
Nō in vno fasce. Pro modo. n. puerſitatis
sine vniuscuiusq̄ punitione. vnde B̄r. Sicut
in domo patris mansiones multe sunt: p̄ di-
uersitate virtutis: sic dānatos diuerso suppli-

Dñica in septuagesī. Sermo de epla. 5.
Escitis qđ

in aliquo: & statim senties solate appetere que
fame tollant. vnde subito pcedenti de ocio
ad labore; graue cernitur oē quod incipitur:

Sed postquam ab his discessere ad illa paulisper
assuescere cepit: usus tollit difficultatem: inue-
nitque facile quod impossibile ante putauit. Sed
quod secundum fidem. Tunc in hac vita est licitum opera-
ri bonum: post hanc vitam non iam operatio expe-
ctatur: sed retributio meritorum. Hec vita im-
pura longa et grata: in oculis autem iustorum ama-
ra et brevis. Ideo apostolus volens nos peruenire me-
ritorum actionibus exerceri bene hortatur nos.

C Primum ad boni operis exercitationem.
C Secundo subiungit motum rationem: sic currite.
C Tertio declarat hoc per antecessorum exempli-
ficationem: ibi. Nolite enim vos ignorare fratres.

Primum principale.

C Tres primum: principale sunt. 5. 2. es.
C Prima cunctis est: doctrina beati
Ser. d. Valde cauendum est illud quod
multi stulti faciunt: qui quanto diutius viuunt:
tanto maiorem sibi spem viuendi nutriunt: et
timorem festinantis mortis abijciunt: et a pro-
posito sancte vite deficiunt. Ideo est: quod quan-
to diutius vixit aliquis: tanto breuius vixit
est: et tanto citius retributionem totius vite sue
recepturus est. Sicut igitur vides per singu-
los dies in preteritum in opinione tua vitam
crescere: ita certus esto spatium bene viuendi
decretere. Esto itaque sollicitus: ut spatium
vite quod tibi restat: quia nescis quid breue sit:
sic expendas: ut de die in diem sanctum men-
tis propositum ad meliora extendas: quantum
si quid te grauat bene viuere: quantum magis la-
borum tuum oportet ad fines festinare: et te ad
requiem et coronam appropinquare. Et ideo
dicit. Nescitis quanta est vilitas bene viuere
in virtutibus proficere: in quo non vni sed omnibus
promissa est palma qui in stadio currunt.

C Secunda conclusio est: quod per cursum curre-
tum in stadio intelligimus spirituale motum
qui fit in virtuali actione. Videmus namque in
cursum materialis est terminus a quo recedit:
et terminus medius per quem inceditur: et ter-
minus ad quem in quo quiescit. Sic etiam debet
esse in cursu spirituali. scilicet terminus a quo
debemus deferre qui est peccatum. Terminus
ad quem est gloria in qua appetitus debet quie-
scere: sed terminus medius est status gracie: per
quem debemus incidere. unde spiritualiter de-
bemus currere non mutando pariter per peccatum in-
fectionem: sed virtuali operatione merendo vitam eternam.

C Tertia conclusio est: quod per stadium intelli-
gitur tempus gratie: in quo solus meritorie ope-

ratur. Nam post hanc vitam nihil restat: nisi
retributio: cuiuslibet secundum eius meritum debi-
tura. Nam sicut stadium est quoddam spatium
statutum: per brauium ad currendum: in cuius prin-
cipio cursores constituntur: et in fine brauium ponit
quo velocius currens per ceteris remuneratur.

Sic hoc tempus gratie a deo est statutum: ut quisli-
bet positus in principio sue discretionis currere
debet virtuosa exercitatione: ut sic in tali cursu perse-
uerans: brauium eterne beatitudinis remuneretur.

C Quarta conclusio est: quod tria genera hominum
ab initio fuerunt in mundo. scilicet pagani: iudei et
christiani. Pagani sunt qui neque novum neque ve-
tustum testamentum recipiunt: sed secundum seipsos in
in qua nati sunt ambulant. Iudei sunt qui legem
Mosaicam ad litteram seruauerunt se circumdando
et alia legalia faciendo. Christiani sunt qui euangelium
ore christi: placuit custodire: se baptizando
et alia ecclesiastica sacramenta reuerenter suscipi-
endo. Gentes dicuntur pagani: eo quod ita manent
sicut gentes sunt. id est in contagio peccati origina-
lis: quod ab ipsa origine contrahitur. Eph. 2. Eramus
nonnulli filii ire: id est debitores pene eterne.

Sed heu ut recolit nobis hodie mater eccle-
sia. Nisi omnes fecerunt mirabilem cursum:
Immo ut verius dicam infelicem casum. In
primo parente ceciderunt a dignitate angelo-
rum ad conditionem iumentorum. In paradiso
voluptatis in exitum laboris et doloris. A
libertate spiritus: in seruitutem carnis. A sta-
tu gratie in statum culpe et omnis miserie: scilicet
famis: sitis: caloris: frigoris: tribulationis
infirmis et necessitatis moriendi. vnde dicit.
Deus quidem curruunt. scilicet in statu suo sed non equi-
le premium apprehendunt vite eterne.

C Quinta conclusio est: quod licet plures sint di-
uersitatem statuum diuersimode currant. Unus
tamen scilicet fidelis accipit brauium. Et nota
quod ad hoc quod aliquis mereatur brauium acci-
pere: quatuor virtutes debet habere. Prima
est unitas virtualis: que est integritas me-
ntis per instantiam semper meritoria actione cur-
rendo. vnde philosophus dicit. Non est ponere scilicet
ociosas: ideo quod naturaliter debet homo benefacere.
Et hoc est currere per opera bona et non stare. Ad
hanc unitatem hortamur Deus. 7. Audi israel.
dominus deus tuus vnus est: Ibi non tamen vnus numero desi-
gnatur: cum super omnes numerus sit credendus: sed quod
nullus ab alio aliud existat. Psalm. Tu autem idem
ipse es. In hac unitate debet homo suus principium uni-
tari. unde apostolus dicit. Unus accipit brauium.

Sermo

¶ Scda est vnitas moralis: q̄ est cōformitas caruatis. Actū. 4. Multitudinis credentium vnus intellectus in fide: vnus affectus in caritate. Multitudo vnitatis dulcedinem exprimit psal. d. Ecce q̄ bonum et q̄ iō. 2c. Et vtilitatem ostendit: q̄ hec meret in p̄sentia benedictione gratie: et in futuro vitā glorie. Ad hāc hortat nos ap̄ls ep̄s. 4. Solliciti fuare vnitatem fidei in vinculo pacis. **¶** Tertia vnitas ē spūalis: q̄ est coniunctio dei et aie in vita p̄ gratiam. psal. Adhū aut adberere deo bonū est. Mac. n. adhesionē caritatiua astringitur deo fortiter et secure ad modū glutinis: dum tam suauiter: q̄ secure deo inherens: caritate territoriali iſa gebēna iudicat esse leuissimo crimine vultum offendere maiestatis. Mac. n. vni one quasi glutino aromati aia cōiungit deo. De q̄ ap̄ls. Qui aut adberet deo: vnus spūs est. **¶** Quarta est vnitas celestis: q̄ est coniunctio dei et aie in patria per gl̄iam: vbi aia sancta capax est eternitatis: sapientie et dulcedinis dei: q̄ memoria retinebit deū sine obliuione sciētia cognoscat sine errore: amore amplectet sine alterius receptōe: et ita pficiat illud in illa ineffabili vntone deitatis et humanitatis. Sic aia rationalis et caro vnus est hō: ita d̄s et hō vnus est xp̄s. Et hoc est q̄ dicit. Sed vnus accipit brauiū. i. p̄miū cursus: vel vnus p̄seuerans in vnitatibus vt dictum est.

Scdm p̄ncipale.

¶ Tria scd̄ p̄ncipale: vbi subiungitur ad huiusmōi cursum motiua rō: curz dicit. sic currite. vbi s̄t due p̄es.

¶ Prima p̄o est: q̄ talis cursus spūalis solū perficitur caritate. vnde glo. dicit: q̄ quia vnus accipit brauiū. i. p̄mū cursus: et vos sic currite per opa meritoria. i. caritatis p̄seuerantes vsq̄ in finem: vt p̄prehendatis brauiū eterne vocatōis. Quod aut caritas sit motus huius cursus: patet. Nam p̄ Thimo. p̄. si n̄is p̄cepti est caritas de corde puro: p̄scientia bona: et fide non ficta. Glo. Caritas est finis consumationis: non consumptionis. Pleni tudo enim legis est dilectio. Ro. 13.

¶ Scda p̄o est: q̄ q̄tuor sunt motiue rōes: q̄ mouent nos ad hunc cursum. **¶** Primus est amor euadendi piculum. Nam hō posuit in via piculosa: velociter currit: et sic p̄tor est in via piculosa. Et ideo currere d̄z de p̄o: q̄ si viā peccati p̄tinuaret: duceret eum ad mortē gebēne. Et h̄ est q̄ dicit. Q̄ m̄is. n. q̄ in ago

ne p̄tendit. i. p̄tra diabolica temptamenta. Et ideo velociter currēdū est: viriliter resistēdo. i. ab illicitis abstinento: nō vt coronam accipiamus corrupti: sed eterne retributionis. vnde Aug. Non terrenis et marcescentibus florib⁹ sed eternis p̄fertaz gēmis in modum regalis dyadematis spūalis corona p̄seruat. **¶** Scd̄ est t̄ps neglecti recuperatio. Nam aliquis nimis moratus in via aduertens se dietam dimittere nō posse: sed debere implere velociter currit. Sic spūaliter q̄s in delectatiōibus mundanis aliquādiu moratus: in viā gratie d̄z festinatiter currere: vt t̄ps neglectum valeat recuperare. vñ dicit. Ego aut sic curro: nō q̄ in incertū. q. d. Legitima bona opor: nō quasi in incertū faciēdo aliq̄ de quo p̄mito nō sum certus. Si ne gl̄genter redimo t̄ps: sic pugno p̄tra hostes: i. nō inaniter me fatigādo: et aduersariū nō ledendo. S̄z viriliter aggressus sum aduersarium: vt t̄ps inaniter neglectum recuperetur. **¶** Tertium est t̄ps breuitas: vt p̄z in cursore. Nam cursor h̄ns longaz dietā in p̄o t̄ps spacio pficere: festinat eo magis in cursu: vt ad terminum in quem tendit: attingat. Sic spūaliter currēdū est velociter magnitudine maioris p̄nie. vt merito citius p̄tingamus ad p̄mū. Et h̄ per t̄ps breuitatē. vnde Job. 9. Dies mei velociores fuerūt cursore. Illud. n. cursor quando dormit vel gescit: currit. Sed nos omni hora currimus ad mortē: q̄ vita est cursus ad mortem. vnde dicit. Castigo corp⁹ meum p̄ declinatōem mali: refrendo. i. illicitos motus carnis acriori p̄nia ad possibilitatē substinētis. psal. Castigatio mea in matutinis. Et dicit. Castigo: nō occido. Roma. 12. Rationabile sit obsequium vestiz. Et in seruitutē redigo: per opationē bōi. Corp⁹. i. spūali fure cogendo: et sensualitatez rōni. vñ Aug. Seruituti hō subicit: dom nō suam: sed spūs pficit voluntatē. **¶** Quartū est remuneratio. An. n. cursor scit q̄ i sero hēbit bonū hospitū festinat i cursu: vt ad illud p̄tingat. vñ spūaliter in bonis opibus currēs: p̄p dulcedinez et desiderium vite eterne festinat: ne desiderio fr̄p̄stetur: reputās p̄p suam p̄uitatem se indignū. Et ita ait. Ne forte cum alijs p̄dicauerim: me. i. in ipsa p̄dicatōe defectuosus inueniēs. Ip̄e reprob⁹. i. a deo reprobatus p̄p indignitatē vt indignus bitatione eterne patrie efficiat: Ap̄ls terret nos: vt timeamus suo exēplo me

dante: q̄
nōb catu

¶ Prin
tum p̄m
bo. dicit.
net: et vit
la est tam
die ad au
bonoz ex
fm eundē
scis p̄par
posite: nō
mus exen
deo placit
q̄s in mal
bonū: vt
tutiones
tres nostr
ci eritēte
plaris inf
carnalis n
¶ Scda
patribus
dentes ad
ipsis dilu
edificat h
militatis
iob: ob
monie de
stanie de
de dauid:
facta p̄o
temione v
tanda p̄f
q̄ q̄lūz v
tar: seg
ciat q̄s de
seipm hō
quod min
nuc ap̄ls
in moyse
moyse: in
seomaz et
enim p̄m
mum sign
plecatum
ad d̄is eg

dianie: qz si sibi ptingere posset: qto magis nob cauendū est: ne offendēdo sim⁹ reprobi.

Tertium pncipale.

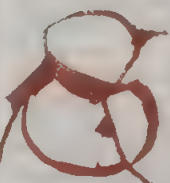
Circa tertium pncipale: vbi h pbat p antiqz exēplādem: cuz dicit. Nolo eiz vos igno. fra. vbi se due p'es.

CPrima p'cto est: qz ad concepiōez mox mltum p'sunt exēpla bonoz. vnde Jfido. de sū. bo. dicit. Deus cum nos p'ceptis suis admo- net: z vite scōz boni opis exēpla p'ponit: nulla est iam de reatu excusatio: qz lex dei quoti- die ad aures n'ras pulsāt: z scōz documenta: bonoz ex'': cordis nostri affectū puocāt. vnde fm eundē. Grandus est d's: vt v'utes quas sc'is p'parauit ad coronā: nob ad p'fectum sint posite: nō ad penā. Et si p'auoz sepe secuti su- mus exem'': cur non imitemur scōz digna: z deo placita facta? Etia si apti sum⁹ imitari iu- s'is in malū: cur pigri sumus imitari iustos in bonū? vnde dicit. Nolo vos igno. fra. s. insti- tutiones fidei z exercitiā virtuosā: quonias pa- tres nostri. i. institutores fidei: omnes p'fe- cti existentes in virtute. sub nube fuerūt. s. exē- plaris informationis: protegente nos ab estu carnalis impugnationis.

CSecda p'cto est: qz singl'e virtutes in singlis patribus z p'phis sunt nob exēplificate: vt ten- dentes ad meriti p'fectiōem: ipas virtutes in ipsis diligētus amēdamus. vñ ex' scōz qd' edificat hō: varias faciūt sectari virtutes. Vñ militatis ex x'po: deuotōis ex petro: carit'at' ex iohē: obīe de abraam: tollerātie de iacob: casti- monie de ioseph: māsuetudinis de moyse: cō- stantie de iohē: benignitatis de samuele: mie- de dauid: abstinentie de danielē. Sic z cetera facta p'oz quo labore: quo moderamine: qua i- tentione vel p'punctōe gerant: vir sc'us imi- tanda p'sideret. Et ideo dicit Jfido. de sū. bo. qz q'ctūz vix imitat: quasi exēplar aliq' intue- tur: segz in illo quasi in speculo p'spicit: vt adij- ciat qd' deesse virtutis agnoscat. Adinus. n. seipm hō p'siderat: sed duz altex intendit: illū quod minus est luminis adijcīt. Hoc. n. in- nuit ap'ls dī. Omnes mare trāsierunt: z oēs in moyse baptizati sunt. Baptizati dicunt in moyse: in nube: z in mari: qz illa oia gerebant formaz z figurā nostri baptisimatis. Adoyse enim x'pm: nubes spūm. s. mare rubz bap- tismū significat sanguine christi rubricatum z p'secratum. p'p'ls transiens significat fideles Adors egyptioz significat ablatiōem p'ctoꝝ.

Illa ergo oia nostri fuerunt figure. Illa tunc figurate gesta: nunc in nostra salute p'plentur quia tunc futura p'nunciabant: non p'terita leguntur: z p'sentia cognoscunt: vnde dicit. Eandem escām spūalem. i. virtualem exerci- tationem: qua nunc spūitua' reficimur: pro- tunc manducabant v'su p'tinuo: in augmentuz meriti virtualis actionis: p'sequēte eos petra. Nam fm Jfido. p'fectoꝝ virorum est nō quēlibet sanctorum imitando: sed ipām veri- tatem intiendo iustitiā opari. vel sic. Eandē escām spūalem manducauerunt. i. corpus x'pi in signo spūitua' intellecto: z oēs eundem potum biberunt. s. x'pi sanguinem in signo. Sic loquit de cibo spūituali z potu spūali p' si- dem: nō de corporali. Aug. Spūitua'z ergo potū quez biberūt ipsi et nos debemus: qz idē illoꝝ pot' z noster significat. Et iō illoꝝ cib' et potus noster idem est ministerio z significa- tione: non sp'e: qz idem x'ps illis in petra est si- guratus: nobis in carne manifestatus: z altari sub specie panis z vini figuratus. Insignis vtiqz diuersis eadē est fides. S; illi ventuz nos p'fitez venisse credimus. Et iō dicit spūa- lem. Spūitua'z aut biberunt eundem: quem nos corporaliu' nō eundem. Segur. Con- sequente eos pena: que x'ps figurabat: z fidei eiusdem fuit signum. Adanete ergo in fide: z videte signa variā. Jbi. n. erat petra x'ps: no- bis quoqz in altari positus x'ps est: si spēm vi- sibilez attendas: aliud est. si intelligibile signi- ficationem: eundem potum spūalem biberūt.

CDominica in. lxx. Sermo. 36. de euāg.

Imile est re- gnum celoz homini patri- famli. 2c. Adat. 20. Et ex ociositate multa mala p- ueniunt. s. in corde: qz fm Ber. Oium cogitationū

malarum est sentina. In ore: quia fm eundē est mater nugaz: z nouerca v'itutum. In ope quia fm Oseam: iniquitas sodomē fuit satura- tas panis z ocū. Et ideo in die iudicij omne momentum erigetur a te: qualiter sit exp'essū Et ideo damna talis negligētie z ociosit'at' beatus Ber. deuotissime deplorat: dicens. O bone iesu cur intermisi te v'lo tempore in corde meo versari: te tota mente amplecti: oia

Sermo

interiora mea ubi tunc erant: quando tecum non erant? Deus vite mee q̄s vane p̄sumpta q̄s infructuose elapsa sunt a me tpa mea: q̄ de- disti mihi: vt facerem voluntatē tuam in eis: et nō feci. Quomō subsistā? Quomodo leua- re poterō oculos meos ante faciem tuā in ma- gno illo eranie: quādo numerari oīa peccata mea iusseris: querēs fructum in eis? Videant in obliuione corā te tpa: que p̄didi infructuose p̄stāt h̄ residuū: t̄p̄is mei sanctificatum in gra- tia tua. Et ideo euāgelista volēs aiare ad spi- ritualis exercitiū et laborum inbitionem: po- nit sex considerata.

Primum p̄ncipale.

Circa primum p̄ncipale: ubi ponit nobis op̄ationum in vinea dei cōdu- ctio: cum dicitur. Simile est regnū celozum: sunt quinque conclusiones.

Prima p̄cto est: q̄ hec diuina septuagesima appellatur: q̄ nunc representat eccl̄ia t̄p̄s capti- uitatis israelitice plebis: que p̄pter sua pecca- ta punita fuit in futilitate babilonica p̄ annos septem: ubi sicut ait psal. suspēderunt organa sua: dicentes. Quomō cantabimus canticum et. Hoc idem dñs futuroz p̄scius: p̄mina- tus fuerat. Ihere. 25. Perdam inq̄t et eis vo- cem gaudij et letitie. Qd̄ etiā mystice expōitū in nostra. 70. obseruamus cānica letitie suspē- dendo: s. alla. Te deum laudamus. B̄ta in excelsis et. Quia h̄ hoc t̄p̄e signa letitie sunt penitus relinquenda: et lamenta p̄nie assumē- da: ideo eccl̄ia aniat nos in officio hodierno: verbis: exēplis et p̄missis: vt p̄nie opibus in- sistamus fidei. Verbis. Nam in eplā hortā- tur nos ad currendum p̄ p̄nie opera: ad certā- dum p̄tra diabolica tēptamenta. In euāgelio vero ad laborandum in p̄scientie vinea. Exē- plis. s. tres viros et eoz dicta pducens in me- diū: gerant peccatores marimi. s. David: cuius verba recitant in missa. s. ip̄ius introi- tu. d. Circundederunt me: ne q̄s desperet de peccato luxurie. Paulus cuius verba sunt in eplā: ne quis desperet de peccato sup̄bie. Et Althanbeum: cuius verba sunt in euāgelio: ne quis despet de peccato auaritie. P̄missis. P̄mittit. n. laborantibus denariū: curren- tibus brauium: et pugnantibus coronā.

Secūda p̄cto est: q̄ methaphorice regnū ce- lozum est p̄ns eccl̄ia: vel iustoz vita. et sic est p̄paratio tam p̄sone ad personā: q̄s negocij ad negocium: et est sensus. Negociū qd̄ sit in ec-

clesia: est simile negocio tali: quod ab hoīe pa- trefamilias quādoq̄ fit. Et ita s̄ Greg. re- gnum celoz dicitur eccl̄ia militans: q̄ cum tri- umphante facit vnum regnum: in q̄ est vnus rex. s. trinitas. vna lex. s. caritas. vna plebs. s. xp̄ianitas. vna merces. s. eterna felicitas: que hic quodāmodo h̄ctur in spe: et ibi p̄cipit in re. **T**ertia p̄cto est: q̄ isse paterfamilias est d̄s trinitas: quo ad creationem: gubernationem et p̄seruationem oīum creaturaz. Singulari- ter tamen rōnālium per sue imaginis p̄signa- tionem: luminis naturalis impressionē: eter- ni p̄mij oblationem. Specialissimē autē est pater oīum fidelium per vocationem: instru- ctionem: et nutritionem. Deutero. 32. Nūqd̄ nō est ip̄se pater tuus et. familia eius est vni- uersitas viatoz: beatoz: damnatoz: que p̄nt dicere illud psal. Ip̄se fecit nos: et nō ip̄i nos et. vnde Auḡ. super gen̄. dicit. Qd̄ deus in hoc mundo fecit sibi tristegā: cuius pars sup̄i- or est regio lucis: in qua habitant victores. Inferiō autē est regio tenebrāz: in qua h̄itant victi. Medīa p̄s est lucis et tenebrāz: ubi habi- tant milites. In sup̄iori est t̄m gaudiū: in in- feriori t̄m luctus. in mediū vtrūq̄ mictum.

Quarta p̄cto est videre de vinea: que sit. Et dicitur q̄ est p̄scientia. Nam sicut in vinea debet esse clausura: vt canes et porci deuastan- tes eam arceantur. Sic reuera op̄ p̄scientiaz esse clausam per circūsp̄ctionem sensuū exte- riorum: ne canes inuidie: et porci luxurie intrā- tes: et intima cordis penetrātia per imaginati- ones et affectōes carnales ip̄am deuastent. Est qd̄a: felix: quē faciunt aliena picula cautū.

Hec vinea habet palmītes p̄ fructibus facien- dis: puta que sunt mansuetudo: castitas: paciē- tia: ceteraq̄ innumerabilia bona: que omnia generaliter in ea adeo sunt plantata: vt afferāt fructum. Hec vinea magnum labores exigit quia cum sit bene culta: copiosissimum reddit fructum. Alias fieret sterilis. Prouerb. 34. Transiit per vineam stulti. i. vitam negligē- tis insperit: et operuerunt faciem eius spine: scilicet sollicitudinis.

Quinta conclusio est videre de operarijs. Nam hec vinea cōmissa est excolenda. Ade: et toti sue posteritati. vnde sicut Adāz posuit erat in paradiso colere et op̄rari eum: vt dicit ge- nesis. 2. sic et nos posui sumus super vineam scilicet conscientiam: que est vinea iustitie exco- lendam. Sicut autē mercenarius posuit in

vineā sua-
dem suam
getur ab eo
neglexerit
etiam a no-
vineā eni
ip̄is plan-
estis. vno
nifestatio-
re: vel in p̄-
rios nō o-
dicunt: et
s. palmite
in hac vine-
nia: et dile-
tiam carna-
ritudinē
pigrū
et vīce su-
bunt. Et
tur: hec vi-
da: vīden-
estirpator
frondefecit
penitus lu-
cm in me
s. odit p̄
hic. n. an
ad radice
Luthodit
Et dico n
21. Per c
mediante
28. Vineā
vastabitur
per nostre
scilicet sicut
duntur et p̄
nos factus
vīnum si
Andema

Circa
facta: ubi
C. Prima
conventio
uatoz ad ba-
dam: p̄mi-
quantum a

vineam suam si neglexerit eam: non solum merce
dem suam perdet: sed etiam deserta vinea exi-
getur ab eo: sic et nos si eius culturam debitas
neglexerimus: non solum de ea percipiemur: sed
etiam a nobis quod neglectum fuerit: eriget.
Vinea enim dei non extra nos est: sed in nobis
ipsis plantata est. Prima cor. 3. Dei cultura
estis. unde iste pater familias erit per suam ma-
nifestationem. Primo mane. i. h^a mundi eta-
te: vel in principio discretiois. Conducere opa-
rios non ociosos: non verbosos: qui negligunt vi-
dicunt: et non faciunt. Si vineam suam: in qua
s. palmite virtutum plantauit. Sed heu
in hac vinea pro vino punctionis: et deuotio-
nis: et dilectionis: multi habent viticam: ven-
tium carnalium desideriorum: et spinas ama-
ritudinis et odiorum. unde si huic vinee propter
pigritiam non adhibeatur debita cultura: spine
et vitice succrescentes: vinee crescentia suffoca-
bunt. Et ideo ne fructus iam segniter negligat-
ur: hec vinea est putanda: fodienda: custodi-
enda: vindemanda. Putabitur. n. per victorum
extirpationem. Nam sicut in Ambrosio. vinea recisa
frondefecit. Semiputata frondefecit. Neglecta
penitus luxuriat. Iobis. 15. Omnem palmi-
cem in me ferentem fructum purgabunt eum.
Foditur per amoris diuini inflammationem.
Vnde. n. amor omnes amores mundanos et quasi
ad radicem vitis subotos eradicat et euellit.
Custodit etiam: ne a bestiis nociuis deuas-
tet. Et ideo turris in medio eius edificat. Mat. 21.
Per quam discretio rationis intelligit: qua
mediante aditus bestiarum precludit. Deutero.
28. Vineam plantabis et vinum non bibes: quoniam
vastabitur vermis. Vindemiabitur quoque
per nostre intentionis in deum directionem: ut
scilicet sicut in vindemia exteriori botri absci-
duntur et portantur: sic omne opus bonum per
nos factum: de laude hominum abscidat: et in vni-
uersum finem potest: ne verificet illud psal.
Vindemant eam qui pretergrediuntur ea.

Secundum principale.

Circa secundum principale: ubi propo-
nitur nobis conductorum ad opus
missio: cum dicitur. Conuentio autem
facta: ubi sunt due conclusiones.

Prima conclusio est: quia sicut Chrysostomus
conuentio est vite eterne promissio. Ideo sal-
uator ad hanc vineam rite ac debite excollen-
dam: promissione vite eterne plures conduxit:
quantum ad diuersos status hominum: qui sunt

quinqz. s. prelati: mercatores: milites: ministri
ecclesie: et viri religiosi: et agricole. Per eos
ergo qui mane conducunt: accipiuntur prelati:
qui primo vocantur ad opera iustitie. De qui-
bus dicit sapien. 2. Diligite iustitiam. Alios
ergo debent precedere in operibus iustitie. Et
ideo mane vocant. Exo. 8. Resurge diluculo
Per hos qui hora tertia vocant: accipiuntur
negociatores. Quibus congruit hoc quod di-
citur. Inuenit alios stantes in foro ociosos:
quia hora tertia forsitan signat: quod iter crucifixo-
res domini computantur. Mat. 15. Et erat
hora tertia: et crucifixerunt eum. Quod dicitur
de crucifixione facta per linguas iudeorum: simul
quia mercatores consueverunt pro lucro suo in-
rare: et sic quodammodo linguis crucifigunt.

Lingua enim iurantis: quasi clauus et lancea
crucifigentis. Ideo enim iurant: ut eis credat.
et sic proximum decipiant. Per eos qui cir-
ca horam vocantur sextam: milites designantur
quia cum hora sexta dominus crucifigeretur:
a militibus vestibus suis spoliatus est. Mat.
27. Signans ecclesias: que rebus suis a mili-
tibus suis spoliatur. Ecclesia dicitur congregatio
iustorum. Caput iesu quod spinis erat corona-
tum: signat sacerdotes: qui sunt caput ecclesie:
qui spinis coronantur: quando decime eis a mi-
litibus auferuntur. Iobis. 19. Et milites qui
dem hec fecerunt. Per eos qui circa horam
nonam vocati sunt: signant ministri ecclesie et re-
ligiosi viri. Nam hora nona iesus expirauit.
Matth. 27. In quo figurat: quod ipsi tanquam spi-
rituales separari debent a carnali affectione.

Per quos signari etiam possunt simplices lay-
ci: qui maxime curam de corpore mystico christi
habent. Isti corpus christi vulnerant: aromati-
bus condiunt: qui afflictiones sanctorum cari-
tatis affectu: et verbis consolationis pie demul-
cent. In interambulibus etiam inuoluunt: quod de bo-
nis talibus necessitatibus sanctorum subueniunt.

Per eos qui hora. xj. vocati sunt: signant
agricole: per quos significari possunt isti simplices.
Et notandum quod hi vocati hora. xj. interro-
gati sunt. Quid hic statis tota die ociosi? Res-
ponderunt. Quia nemo nos induxit. In hora
xj. signatur oris transgressio. In responsione
transgressionis excusatio. Ipsi quidam ignorantes
legem: et ignorantia peccauerunt: sed in ratione
dicit. Quia nemo re. se excusantes per prelatos.
Quid. n. est dicere nemo nos induxit: nisi non
nos docuit: nemo nobis predicauit. Isti peccati ex

Sermo

ignorantia: prelati ex malicia. Et si sint vocati ad opera iustitie nouissimi tamen inueniuntur. **S**ecunda p[ar]te est: q[uod] per denarium diurnum signatur remuneratio que p[re]lato debetur p[ro] continuatione operis et doctrine. Et si denarius datur alijs: t[ame]n non nisi p[re]lato diurnus datur. In quo signatur aureola que debetur: q[ui] erit i[n] ornamentu[m] r[ati]onalis: ad que spectat doctrina. Sicut aureola virginis decor est p[ro]cupisibilibus in q[ui] est m[od]estia. Et aureola marty[rum] e[st] ornamentu[m] irascibilis: in qua fortitudo et patientia. vnde d[icitu]r. Et denario diurno. Denarius d[icitu]r a decē: eo q[uod] decē n[um]mos v[er]uales valent: et si gnat v[er]a beat[us]. M[agis] i[n] denario e[st] figura s[per]it[us] ca: vbi n[on] est inuenire finem: i[n] quo signat v[er]it[ate] eternitas. Itē ymago regis inscripta in quo signatur a[n]i[m]a ad d[eu]m plena p[er]formitas. Itē materia p[re]ciosa in quo eterne fructu[rum] s[um]ma signatur iocunditas. Itē pulchritudo gratiosa in qua corporis gl[ori]a grata formositas. Itē denari[us] valet decē: q[uia] obseruātib[us] decē p[re]cepta datur. S[ed] diurnus d[icitu]r. Tum q[uia] tota vita ho[m]i[n]is iustit[ia] reputatur q[ui] vnus dies. Tuz q[uia] opanti in die gr[ati]e: et n[on] in nocte culpe reddit: tuz q[uia] in die gl[ori]e habet. Recte igit[ur] denarius diurnus assignat eis qui in obsequium x[risti] non parum s[ed] vite sue totum diem expendunt.

Tertius p[ri]ncipale.

Quarta p[ri]ncipale: vbi p[ro]ponit nobis missio[rum] remuneratio: tuz d[icitu]r. Cū sero aut[em]. vbi sunt tres p[ar]tes.

Prima p[ar]te est: q[uod] i[n] eadē sit hora et tēpus laboris: et i[n]choatio quietis: et finis op[er]is: et tēpus retributionis: t[ame]n finis mundi p[ro] tēpe retributionis assignatur: vnde d[icitu]r. Cū sero factu[m] e[st] etc. vbi Raba[n] d[icitu]r. Postq[uam] op[er]is diuini reddita e[st] ratio: ad remunerationis tēpus accedit opportu[n]u[m]. d. Cū aut[em] sero e[st] factu[m]. i. cū dies totius vite ad vesp[er]u[m] p[er]sumat[i]o[n]is inclinata fuerit: merces est reddēda. Quare s[ecundu]m Crisostomum. Sero: n[on] alio mane reddit mercedē. Ergo adhuc stante s[eculo]: iudiciu[m] est futur[um] p[ro]pter duo. **P**rimo q[uia] ipsa beatitudo futura est merces iustitie. Itē n[on] in alio seculo fit iudiciu[m]: s[ed] ante illud. **2**o ne videant peccatores diei illius beatitudinē. **S**ecunda p[ar]te est: q[uod] p[ri]mus b[eat]itudinis eterne debet dari et reddi. Dari q[uod] ex mera liberalitate p[ro]p[ter] g[ra]t[ia]m ho[m]i[n]i sine sufficienti merito gratis et liberaliter data. Tuz g[ra]t[ia]m h[oc] fit totalit[er] obnoxius et debitor sui totius idiget dono. g[ra]t[ia]m g[ra]t[ia]m faciēti[us] p[er] quā sibi deus p[ro]descendat: p[ri]us acce-

ptando suam imaginē et voluntatē: q[uod] operationē ab ipso manentē. Quia cū cā nobilior sit effectus: nullus p[ot]est se facere meliorē: nec opus deo placēs: nisi p[ri]us ipse placeat. Ideo necessē e[st] v[er]o s[ed] p[ri]us respiciat ip[s]u[m] q[uod] ad munera e[st]. Non. n. q[uia] bona facimus boni sumus: s[ed] ecōuerso. Ideo ois radix meriti fundat in gratia grati faciente: cuius e[st] ho[m]i[n]i facere deo dignu[m]. Et ideo p[ri]m[us] eternu[m] d[icitu]r n[on] solū dari s[ed] reddi etiā tanq[uam] debitu[m] et p[ro] merito quodāmodo reddenduz. vnde d[icitu]r. D[omi]n[us] vinee. i. d[eu]s pater: q[ui] est d[omi]n[us] iure creatio[n]is: q[uia] vinea plantauit iure acquisitionis: et sic ea liberauit iure emptionis: et sic eam p[ro]prio sanguine emi iure p[er]seruationis: q[uia] facit o[mn]es exp[er]sas: et op[er]arios mittit: p[ro]curatori suo. s. x[rist]o. Pater dedit ei o[mn]ia in manus. Johis. 13. Pater n[on] indicat quenq[ue]: s[ed] o[mn]e iudiciu[m] dedit filio. Vocat op[er]arios: siue bonos: siue malos. vnde apoc. 14. Opa. n. illo[rum] sequuntur illos. Et ideo subdit. Et redde illis: statim sine dilatione. Ad mercedem suā totam sine diminutione. vnde apostolus p[ri]ma corinth. 3. Vnusquisq[ue] p[ro]p[ri]as mercedē accipiet s[ecundu]m laborem suum.

Tertia p[ar]te e[st]: q[uod] i[n] remunerādo d[eu]s magis p[ro]derat caritatis magnitudine: q[uod] op[er]is difficultatē vel multitudinē. Et h[oc] quo ad p[ri]mum substantiale: q[uod] est d[eu]s: q[uia] est substantia totius nostre salutis et b[eat]itudinis: et illo p[er]fecte habito p[er]fecta e[st] nobis b[eat]itudo. P[er] solā aut[em] caritatem p[er]fecte habet: q[uia] vbi caritas: ibi d[eu]s e[st]. Johis. p. Deus caritas est. Et ideo p[ro]p[ter] q[uod] faciens opus minoris laboris ex maiori caritate et seruentio[n]e deuotione plus meretur de premio substantiali: q[uod] faciens opus maioris difficultatis et minori caritate. vnde Gregori. Multi tarde incipiunt: et tamen eos sepe q[uam] ipsos antecesserūt antecedunt. Nam dominus in suo sacrificio non pensat quantum: sed ex quanto p[er]feratur. Vnde licet illi qui primo venerant videntur recedi p[ri]us: s[ed] aliq[ui] aliomodo fit. Itē d[icitu]r. Incipies a nouissimis. Ratio: q[uia] q[ui]q[ue] p[er]tingit q[uod] nouissime intrant religionē: dolent se tarde venisse: satagunt recompensare damnu[m] temporis amissi: et seruentiores inueniuntur in op[er]ibus iustitie et penitentie: p[er]siderates t[em]p[or]is breuitatē. Et sic quandoq[ue] meritis equantur et etiā p[re]cellunt eos qui p[re]uenerūt: et sic nouissimi sunt p[ri]mi et ecōtra. Mō t[ame]n p[ro]pter h[oc] in hac s[er]p[er]e d[icitu]r quis pigritare q[ui] fit p[ri]us: s[ed] aliq[ui] sic pigritat n[on] t[ame]n temp[or]e v[er]o securi e[st] festinare q[uod] differre.

Quarta conclusio est: qd plures in diuersis statibus: diuersimode diuersis ipibus: ad huius vinee culturam: et ad laboris remunerationem sint vocati: oibus tamen vnus datur vnde debetur denarius. vnde dicit. Cui venissent ergo qui circa vndecimam horam venerant: acceperunt singulos denarios. i. vitam eternam: que fm Aug. equalis erit oibus: nulli longior: nulli breuior: meritoz tñ diuersitatis fulgebunt. Alii magis: alij minus. **P**ria cor. 10. Stella differt a stella in claritate. Et xps Job. 16. In domo patris mei etc. **H**ic aut denari? vnus est in se. multiplex autem propter accipientiu differentias. **E**t nota qd oibus e vnus denarius. s. retributio. Eadez oibus pfectio nis mēfura. Nā recta quedā filia pcedit recta desideria et recta opa. **A**d. n. sine consilio volumus vel agimus ad culturā vinee nō pertinet: qd dicit. n. sumus in via et in stadio currimus et in vinea laboramus. **P**lus pfilio d pfectionem attingimus: qd affectu possumus imitari: et in ope eripere. Quis. n. est qd se debere vel decere cognoscit: pfecte amplectitur voluntatis et explet ope? **A**dulter. n. cognoscimus q faciēda sunt: et nō ea statim volumus. **A**dulter etia volumus que non facimus et facere possumus. Tunc in patria qd vnuqz debere vel docere cognoscit: totū vult: totū implebit: nō erit plus in pfilio qd in desiderio: nec in desiderio qd in operis exercitio. Eadez ergo forma pfectionis erit in rante: que in voluntate: et hec est iucunditas perfecta dei: quia ex nulla parte inuenitur inaequalitas: et implebitur illud Apoc. 21. Longitudo altitudo eius. s. ciuitatis p quam aia signatur equalia sunt. s. cogitatio: voluntas: et opus.

Quartum principale.

Item qd pncipale: vbi pponit nobis pducioz murmuratio euz dicit. Venientes aut pmi. vbi sūt. 2. p. es. **P**rima pco est: qd sancti intra se d magnitudine diuine clementie quodāmodo murmurant: hoc est admirantur: videntes qd d tam copiose et supra merita electos suos remunerat: et citius et copiosius qnq tarde venientes qd longo sibi tpe fuientes: dum. s. illi sanctos superant in caritatis magnitudine et seruire. Item ista murmuratio pot signare diuine patientie admirationē: dum sancti vident pueros in mundo isto florere et in cunctis prosperari: et eōverso bonos et innocentes deprimi in

omnibus et tribulari. vnde Abacuch p. Quare nō respicias sup mique agētes et taces? culcā te impio iustiorē se? Unde dicit. Venientes aut pmi. i. pmo vocati. Arbitrati sunt qd plus essent accepturi: s. frustra vt dictū est: qd acceperunt et ipsi singulos denarios iuxta conuentionem: et ideo murmurabant.

Secunda pco est: qd causa huius murmurationis fuit: qd ineqūiter merētibz pstitit eandē remunerationē. d. **H**ij nouissimi vna hora se. et. s. in pmo. Qui portauim? pondus diei et estus. **L**argitio. n. seu dispensatio in presenti et glie i futuro nō potest a nobis diiudicari: cur. s. vni plus: alteri minus largiat: s. eius ordinationi: qui pōderator est spirituum: et cui omne cor pz: et voluntas loquitur: est penitus reliquendum: ppter b: qd pnam gratiam nullus mereri potest de p digno. **G**loria vero possum? mereri ex ordinatione diuina: non tñ mensurat fm actum exteriore qui soli deo quo ad ei? valoz notus est: vnde pondus pot signare legis mandatus: estus temptationū calozes portamus. i. succumbimus.

Quintum principale.

Item qd pncipale: vbi pponit nobis murmuratiois iusta repēfio cū dicit. Ut ille rīdēs. vbi st. 4. p. es. **P**rima pco est: qd d murmuratio in iustis repmit p suaz equitatē: et ex eo qd nō insert iniurias. Unde d nō agit iustius euz vno qd cum alio fm **R**ichard. in 4. suo. S. vna dei actio non pot esse iustior alia: nisi aut p pparationem ad voluntatē eius a qua egreditur: aut p pparationē ad effectū ad quem terminatur. **P**rimo dēus non agit iustius euz vno qd cum alio: qd vna et eadē est eius voluntas a qua egreditur oīs eius actio circa creaturas. **N**ec sōm. **M**az qd euz alio agat maiorem effectum iustitiae qd cū alio: tamē nō sequitur qd actio eius circa vnu sit iustior qd circa aliū. **I**ustitia enī in qdaz equalitate pstitit: siue fm quantitatem: siue fm pportionē. **E**qualitas autē vtra qd tanta ē in paruis qd in magnis. **P**ropor tio enim quatuor ad duo eqūlis est p pmo. v. g. intī ad decē: vtraqz. n. est dupla: **D**ec. n. in agēdo: cū quolibet fuit eqūlitatez pportionis i diuisibili. **A**d hoc aut nos nō astringimur ppter difficultates in nobis mediū attingendi: vt dicit phis. 2. Eth. **E**t ideo qd iust? possumus agere cū vno qd euz alio: plus ad punctale mediū appropinquando: non sic potest

Sermo

dicere de deo. vnde dicit. Amice nō facio tibi iniuriam: ex eo q̄ facit iustitiam. Monne ex de-
nario etc. Et s̄m Ihero. Ex p̄formate imagi-
nis: et reformatione. Dicit autem viij: q̄ vna
equalis fuit singulis murmurādi occasio.

C Secunda p̄clo est: q̄ h̄ per peccatum sum⁹
filij ire: tamen dicimur amici eius p̄pter cari-
tatem: quam h̄ ad nos: h̄ enim offenderimus
multip̄l̄r vt inimici. vnde vocat eum amicum
per fidei susceptionem: et per actionem vel ca-
ritatis vnionem. Tolle q̄d tuum est. q. d. si tu
seruares denarium decalogi: ego tibi redde-
rem denarium mercedis eterne. Tolle q̄d
tuum est. i. penaz eternaz: quam meruisti pro
pter p̄ceptoz p̄temptum. Et vade. i. in ignē
eternum: vel si murmur de bono sumitur. vnde
q̄ murmurauit: nō tamen in murmure pri-
maz fuit. Tolle q̄d tuus est. i. vitam eternam
quam promisi. Et vade in gaudium domini
tui. Nec tibi displiceat: si absq̄ damno tuo ali-
us tecum p̄mictur. Si vero murmuratio su-
mitur pro admirari: tunc sic. Tolle etc. i. desi-
ne admirari: q̄ bonitas mea est inhaussibilis
et infinita.

C Tertia p̄clo est: q̄ omnia que nobis ex di-
uino arbitrio conferunt p̄tra talia nō est mur-
murandum. Quis ratio est: q̄ voluntas dei
est causa oīum que sunt. Si. n. haberet dei vo-
luntas cām: erit aliquid: quod antecedit volū-
tatem dei: q̄d nefas est credere. Qui igit̄ que-
rit. quare fecit deus h̄ vel hoc? Respondetur
quia ipse voluit. Qui autem q̄rit. quare vo-
luit? maius aliquid querit: q̄ sit dei voluntas
Nihil autem aliqd maius inueniri p̄t. Com-
pescat ergo se humana temeritas: et illud q̄d
non est: nō q̄rat: ne illud q̄d est non inueniat.
Hec Augu. vnde sequitur. Volo autem etc.
Huic. i. in p̄nia seruent. Sicut etc. i. inno-
cia torpent. Et ne illicita credatur ista volun-
tas: subdit. An non licet etc. Quia. n. voluit:
ideo licitum est. Nihil enim potest velle: nisi
licitum et bonum.

C Quarta p̄clo est: q̄ inuidus q̄sum in se est
nititur impedire libertatem diuine bonitatis.
Nam oculis tuis deberet placere pulchritudi-
nem bonitatis mee: sicut oculis sanis nālter
grata est lux. Eccli. xj. Dulce lumen etc. S̄
oculi tui sani non sunt. Et sicut dicit Augu.
Palato nō sano pena est panis: oculis inui-
dia: q̄ oēs sensus peruerit. Non p̄t bonum

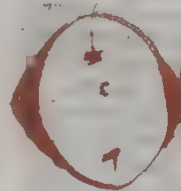
audire de illo: cui inuidet. vnde. p̄. Re. is.
Cum audisset Saul de strenuitate Dauid:
doluī et puerit visum. vnde seq̄t ibi. Iaz nō
rectis oculis aspiciēbat saul dauid. Sili lingua
vñ de fratribus Ioseph dicit gen. 37. Qd nō
poterant ei q̄q̄ pacifice loq̄. Sequit̄. An ocu-
lus tuus neq̄ est. Oculi. i. rōnis: q̄ puer se
iudicas: et meā bonitatem arguendū putas.
Quia ego bonus sum: ex nā. i. bonitatis mee
dona gratie et glorie coicans. Chryso. De da-
to eius nemo iuste murmurat: q̄ ampli⁹ dat q̄
h̄ desiderat.

Sertū p̄ncipale.

Extum p̄ncipale est de dictoz ad p̄-
positum applicatiōe: cum dicit̄. Sic
erunt etc. vbi sunt due p̄clusiones.
C Prima p̄clo est: q̄ saluator. d. Sic erit no-
uissimū p̄mi etc. Descendens q̄ vndecima ho-
ra venientes. i. illi qui in vltima senectute con-
uertuntur: fierent audiores: ne se existimarēt
minus bituros. vñ dicit. Sic. n. nouissimū dū
modo plus ferueant amore: erunt p̄mi. i. in
p̄mij retributiōe. **C** Ratio est. Adult. n. p̄us
feruentē: postea torpent. Et rep̄. Adulti p̄us
frigidī: postea inardescūt. Faciamus igit̄ fin-
philiū Senecę. q̄d in timere fieri p̄fuevit: vt
qui tardius exiuerāt: moram velocitate cōpen-
sent: vt patuit in Adagdalena: q̄ tarde incepit
et multos alios caritatis feruore antecessit. vñ
sic. Nouissimū in p̄pna reputatione. Erunt
p̄mi. i. digniores in diuina acceptatiōe. Et t̄o
dicit Chryso. Erunt p̄mi etc. Los occulte in-
finat: qui a principio virtute claruerūt: et po-
stea virtutem p̄pserunt: et rursus eos q̄ a ma-
litia reducti sunt: et multos supercellebāt.

C Secda p̄clo est: q̄ arcta est via que ducit ad pe-
nitentiam. et pauci gradiunt̄ per illā. Ideo vi-
uamus: vt pauci a seculariū nos tumultu sepa-
rando. vñ infert Ansel. di. Quapropter gāq̄
nō dum viuunt vt pauci: aut vitā suā corrigēdo
se colligat inter paucos: aut cuz mltitudine ti-
meat reprobationē. vñ dicit. Adulti sunt vo-
ad fidē et meriti: pauci vero ele: ad caritatez et
bitudinis p̄miz. vnde Bre. d. Ad fidē. n.
plures veniunt. et ad celestē regnum pauci p̄-
ducuntur. Pleriq̄ deus vocibus sequunt̄: et
noibz fugiunt. **C** Et h̄ igit̄ duo pensare de-
bemus. **C** Prīmū est vt de se nemo p̄sumat
q̄ et si iam ad fidē vocatus est: vtq̄ ad regnū
sit eligendus: nescit. **C** Scdm vt vnusquisq̄
p̄ximum suum: quem iacere in vitijz p̄spicit:
despicē nō audeat: q̄ vine mte diuitias igrat.

C Dominica in. lx. Sermo. 37. de euāg.

Am turba

plurima puenirent et de ciuitatib⁹ pparent etc. Luc. 8. Secūdu q dicit phs. 2.º phi. Omnia agentia agūt ppter finem. S. qz bea-

titudo ē finis humane salutis. Saluator volēs nos beatificare: coagit ad salutē tanqz in finē et ideo in finem non p nos: sed ab alio ordina- mur. Tum qz tota natura coopat ad dñm: sicut instrumentum ad agens principale: tñ qz par- ticulares cause mouent a causa vniuersali. Si- cut rector ciuitatis qui intendit bonuz commu- ne: mouet suo imperio omnia pccularia officia ciuitatis. Et ideo necesse est vt huiusmodi nā- tura vtute principalis agens quasi instrumē- tum ppter finem beatitudinis virtuali cause vniuersali coopetur que est voluntas diuina: que in bonum vniuersale se extendit. vt innuit i euāgelio sub metaphora semis. vnde Theo. Non cessat autē dei filius in nostris animab⁹ seminare nō solum cū docet: sed etiam cū creat in nostris animabus semina sua cuz dicit. Qū turba multa etc. vbi tria notant aduertenda

Prīmū principale.

C Ircā primū principale: vbi pponitur nobis satoris liberalitas cum dicit. Qū turba plima. vbi sūt sex psones.

C Prīma conclusio est euidere qz dicat sator et dicit fm quēdam q sator coiter dicit ille: qui intendens fructuuz psecutionē: originē gene- ris illoz fructuuz habilitat et disponit: siue se- minādo siue plantādo tempore opportuno: vt sic crescendo fm genus suū pferat sibi fructū.

C Secūda conclusio est q multi sunt semina- tores spiritualium: que heu quasi omnia pce- runt. vnde conqueritur Ber. dicens. O ge- nus adam qz multi seminauerunt in te: et tamē pcciosus semē qz male perit. Seminauit in ter- ra nostra p de corde suo filius: filius veritatē: spiritus sanctus caritatem. Angeli prudentiaz Apostoli substantiaz. Martyres fortitudinēz Confessores iustitiam. Virgines castitatē. et quilibet iustus meritoriam actionem.

C Tercia conclusio est q licet diuersi diuersi- mode diuersa seminauerunt: tamē pprie et pñ- cipaliter hunc satores intelligimus saluatorem qd ostēdit Eusebius. d. Exierunt autem a

patria celesti: et ad homines descendunt non tñ vt sererēt. Neqz. n. crāt satores: sed admi- nistratores spūs in mysteriis missi. Moyses et pphē post eum nō sciauerunt boib⁹ my- steria regni celoz: sed retrahēdo insipientes ab errore neqzie: et ydoloꝝ cultu. Solus autē oīnz sator vbum dei exiuit euāgelizaturus noua se- mina. s. mysteria regni celoz. Et iō dicit enā Beda. Satores istum nullū melius qz filioz dei itelligere possumus: q de sinu patris: qua creature nō erat accessus: egrediēsqz h venit in mundū: vt testimonium phiberet vītati.

C Quarta q est: q iste sator celicus ad recipi- endum efficaciter h semen diuinum: cor humile et discretū habilitat et disponit: infirmitates mo- rales admonēdo: et spūalem pfectū pmonēdo. Nam fm Ambz. fragilitas humana firmuz negr in tanto secti lubrico tenere vestimentum et aduersus errorē remedia: cui bonus medi- cus demonstrauit. Spem venie iudex miseri- cors nō negauit. Qd notat cum dicit. Qū tur- ba plima. s. in mūdū sollicitudinib⁹ dispa cō- ueniret. s. i vno pposito deo adherēdi. Et de ciuitatibus: nō de villulis rurcibus: innuēs q nō solum simplices: s. pūi et magnates xp̄z qñz sequebant. vnde dicit. Propabat ad ih̄z vt h̄z exigentia cuiusqz oibus sua beneficia cōi- caret: donādo: alendo: sanādo. vnde fm Am- bro. Dñs ptulit mltis varia gnā sanitatū: nec tpe: nē loco cepit a studio sanādi turbā cohibē

C Quinta q est: q h̄z parabola sit rex dissimili- um sub aliq silitudine facta ppatio: et qbusdaz eēnt obscure pp eoz malitiaz: tñ dñs vsus est frēqnter pabolis pp sex motiua. **C** Prīmū qz simplicibus dabāt clariore intellectum: et si non pma auditōe: saltē iterata replicatōe seu ēt expostōe. vbi discipuli intellectū h̄z pabole petierunt sibi a xpo exponi. **C** Secūdo vt indi- gnis secreta fidei nō paderent. vñ Mat. 7.

Molite sc̄is dare cambus. **C** Tercio vt vesti- gium diue sapie in creaturis singlis discam⁹ ingere: fm illd Ro. p. Inuisibilia dei p ea q facta sunt etc. **C** Quarto vt ex paucis vbis ples intellectus inuenirent. **C** Quinto vt at- tentiores faceret auditores. **C** Solueuerunt. n. hoies in obscuris: qñ in qbusdaz raris se plus exercere: et manifesta ptenere. **C** Sexto vt a simplicib⁹ facilius et doctrina retineret. Ex- cognitio quippe manuducit intellectus ad co- gnitionem alioꝝ. Et hoc est qd dicit. Per similitudinem. i. in parabola.

Sermo

Sexta p̄lo est: q̄ q̄ penitēs etiā sator ope-
rum p̄nic: vt fructum meret vite eterne. Ideo
tria exire d̄z. **P**rimum est clausurā male cō-
suetudinis: a q̄ domin⁹ vocat. Jobis. 13. **A**z-
zare veni foras: vbi ille q̄riduanus senidus ⁊
ligatus: ad vnam vocem p̄dijt foras. **P**ecca-
tor autē totiens vocatus: adhuc p̄dire recusat.
Scđm est p̄cupiscentia carnis. Nam cum
duplex sit concupiscentia. s. oculorum ⁊ car-
nis: vtraq; est per gratiam restringēda: quia
vtraq; est labe aīe: que cito maculat: ⁊ vix ab-
stergi p̄t: ⁊ ignis qui vix extingui p̄t: ⁊ ideo
deus est adorandus deuota orōne: vt rore sue
gratie hanc in nobis restringat. vnde sapi. 8.
Scio q̄ alr nō possum eē p̄nitens: nisi d̄s det.
Tertium est vanitas vite secl̄aris: ex q̄ etiā
mundus eiecit nos. **A**dat. 2°. **S**urgite ⁊ ite:
q̄ non hēns hic regem. vnde **I**hero. **C**ontē-
nendus est mundus: cū si p̄spis rebus aīuz
dēmolcat.

Scđm principale.

Circa scđm principale: vbi pponitur
nobis seminis realitas: cuz dicitur.
Seminare semen suū. vbi sunt qua-
tuor conclusiones.

Prima p̄lo est videre quid sit semen. Et
dicit **H**ugo: q̄ semen est cuiuslibet rei exordi-
um. **P**roprie tamen semen dicit: q̄ in agro
sp̄gitur ad gignendum fructum. vnde dicit se-
men a sero ris. rui. rere. sanū: quod idē est q̄
seminare. Si autem de arbore dicā infero in-
serui: facit etiā p̄cipium infusus: nō insertus.
Breuius tamen ponit versus. **E**st aīatoz
semē cāpog sator. **S**emēti p̄prie sementinū
quod in archa. **L**audat atq; suo spargetur tē-
pore in agro ⁊c.

Scđa p̄lo est: q̄ saluator q̄druplex semen
seminauit: vt h̄z genus vniūscuiusq; p̄ferret
fructum. **P**rimum fuit semē increatus. s.
seipm̄ seminatū in terra secunde virginita-
tis. **S**cđm fuit semen innatum. s. in terra
humane fragilitatis. s. posse: velle: ⁊ nosse: q̄
p̄currunt ad omne bene agere. **T**ertū fuit
semen inspiratus: q̄ est multiplex. s. virtutes
donat: b̄titudines: ⁊ fructuum delectationes.
Quartum semen fuit semen reuelatus: pu-
ta doctrina euāgelica: que docet qd credendū
sit: quid agendum: quidue appetendum.
Tertia p̄lo est: q̄ quilibz hō cum etiāz sator
dicatur: d̄z quatuor scia seminare. s. cogitatio-
nes mūdas: affectiōes sanctas: locutiones vti-
les: ⁊ meritorias actiōes. vñ ad **S**ala. 6. d̄i.

Beneficientes nō deficiamus: tpe autē suo me-
temus nō deficientes. vnde ⁊ **D**ice dicitur.
Addane semina semen tuum: ⁊ vespe nō cesset
manus tua. q̄ d̄. incipe benefacere in iuuentu-
te: ⁊ p̄uera vsq; in senectam ⁊ senium.

Quarta p̄o est: q̄ deus oīa beneficia sua q̄
in nobis creauit: solo verbo fecit: s̄m illd̄ psal.
Ipse dixit ⁊ facta sunt ⁊c. **I**deo p̄ueniēter se-
mini cōparat p̄pter multa. **P**rimo p̄ vir-
tutem p̄ncipiandi: q̄ sicut semen est p̄m̄ in
nālibus: sic verbuz dei in moralib⁹. **R**o. 10.
fides. n̄. ex auditu ⁊c. **S**cđo p̄ similitu-
dinem sp̄gendi. Nam sicut semen manu acci-
pitur: ⁊ sic sp̄gitur: sic verbum p̄ manu. i. ope
accipi d̄z: ⁊ tunc ore spargit: s̄m illd̄ actiūz p̄.
Lepit ihs facere ⁊ docere. **T**ertio p̄ vtili-
tatem fructificādi. **A**ctu. 12. **V**erbum autē d̄i
crescebat ⁊ m̄ltiplicabatur. **Q**uarto, p̄pter ne-
cessitatem reficiendi. **N**on in solo pane viuūt
hō ⁊c. **Q**uinto, p̄pter similitudinem p̄cli-
tandi. Nam sicut semen alicubi perit: alicubi
non: sic verbum dei: vt patet in euangelio.

Sexto p̄pter similitudinem coicandi. **N**ā
sicut semen vbiq; in agro indifferenter sp̄git:
sic verbum dei bonis ⁊ malis proponitur.
Septimo propter b̄: q̄ sicut semen nō fru-
ctificat: nisi in terra bene culta ⁊ supposita supi-
orū influentia: vt detur aura tempata: sic nec
verbum dei fructificat nisi terra cordis conue-
nienter fuerit disposita ⁊ supposita sancti spūs
influentia: tanq; summe necessaria: pluuia de-
uotionis irrigata. **E**t hoc est quare dicit semī-
nator: q̄ frequenter solet seminare semen suūz
s. verbi exterioris s̄m humanitatem: ⁊ interi-
oris s̄m diuinitatem. **A**ug. **C**athedram h̄z in
celis: qui corda hominū docet in terris.

Tertium p̄ncipale.

Circa tertium p̄ncipale: vbi pponi-
tur nob hoc semen recipientūz qua-
litas: cum dicit. **A**liud cecidit secus
viam: aliud in petraz. aliud in spinas. ⁊ aliud
in terram bonam. vbi sunt sex p̄clusiones.
Prima p̄lo est: q̄ per agz istuz signatur
humana nā siue mens humana. Nam sicut
ager p̄ finūz pinguis efficit: ⁊ debita cultura
habilitat ad fructificandūz. sic mens humana
pinguedine gratie: doctrine ⁊ vñituz saginat
Et iō noīat speciosa deserti. **D**e q̄ psal. **P**in-
guescent speciosa deserti. vnde mēs humana
bene culta: a vñiuz dicit deserti. **E**t speciosa
dicit: q̄ est donis ⁊ virtutibus adornata.

Secunda conclusio est ista. q. ager iste est diligenter excolendus. ut dicitur proverbio. 24. Diligenter exerce argumenta. Et hoc fit tripliciter. **P**rimo euellendo viticas vitiorum. **S**ecundo amouendo spinas mundanarum sollicitudinum. **T**ertio faciendo custodiam quinque sensuum: quod dicit prover. 24. Per ager pigri transiit: et per vineam stulti. Et ecce totum repleuerunt vitice: et oppuerunt faciem eius spine: et maceria lapidum destruxerat erat. **R**atio primi est: quod sicut turpis pictura deturpat domum: sic vitia deturpant animam. Nam anima peccatis vitata: non potest talibus resistere. Et ideo occurrunt fantasmatum turpium rebus: quibus anima intrinsecus maculatur. **B**eati. 8. Sensus et cogitatio humani cordis propria sunt ad malum. **R**atio secundi est. Nam sollicitudo mundanorum multum impedit dispositionem ad gratiam: quod ad dispositionem requiritur status interioris: diligens exortatio ad adinuendum obstaculum. Et ideo opus ut anima disparta per sensibilia: et extra se posita: recoligat in seipsa ad inuestigandum de obstaculo. **P**er nihil autem in se dispartitur: sicut per sollicitudinem exteriorum. unde **Ad**am. 6. Nihil solliciti finis anime vestre quod manducetis. ubi non prohibet necessitas rebus: sed sollicitudo de temporalibus: que multum reuocat a sollicitudine eternorum. **R**atio est: quod omnis temptatio oritur ab inordinatis perceptibilibus sensuum. Quanto enim frequentius percipis ea: que mundi sunt: tanto affectus tuus ad ea concupiscenda magis inardescit. Et ideo diligenter sensuum custodia est adhibenda. **P**rouer. 4. Omni custodia serua cor tuum: quoniam ex ipso vita procedit. **T**ertia conclusio est: quod si hic ager debita cultura preparatus fuerit: tunc proculdubio sator semine gratiarum et virtutum in eum seminabit. Nam gratia gratum faciens in ordine ad acceptationem diuinam est quedam integritas: et quidam decor omnium virtutum. Sicut. n. pulchritudo faciei non est una qualitas: sed integritas erurgens ex multis. scilicet colore: figura: magnitudine: et proportionem. Ita gratia que est anime decor: est integritas erurgens ex omnibus virtutibus: quod nullus est deo acceptus et gratus: nisi sit proprius ad singula bonorum operum virtuosus. Talem autem proprium virtutem habet homo per omnes virtutes quibus erit in actus virtuosos: quas. scilicet. virtutes gratia causat in anima per modum seminis pullulantis in meritorias actiones.

Quarta conclusio est: quod quicumque sit aliquod semen quod seminatur in intellectu. scilicet. verbum dei: et aliud semen quod seminatur in affectu. Et hoc est bonum propositum: puta opera principalia: et est semen quod seminatur in actu: ut sunt opera minora. Quodlibet istorum patitur tria impedimenta. **P**rimo. n. semen intellectus impeditur in assiduitate: in qua verbis vilipenditur. unde **Augu.** Predicatio si raro est: non sufficit. si assidua: vilescit. Et ideo vice comparatur. d. Aliud cecidit secus viam: propter transeuntium oculum. unde dicitur. Et concubatum est. scilicet. dum contemnitur. Et demones tollunt illud: quod per volucres intelligitur: quando. scilicet. impediunt: ne fructum faciat. **S**ecundo impeditur presumptuosam confidentiam liberi arbitrij: que propter firmitatem petre preparatur. Sed est absque gratia: sicut petra absque humore: et ideo nati aruit. Verbum quod seminatur supra mentem de se confidentem: cadere supra petram dicitur. Nam petra pariter recipit: et sub terra abscondit: et signat illos: quod corde parato et facili verbum percipiunt. **S**ed in quantum petra arida est nihil huius humoris ipsum non nutrit. Et signat eos finem quod non habet humoris gratie: sed magis de propriis viribus: que de gratie virtute perfidunt. Et sicut non nutritur nec crescit: sic et verbum dei non proficit. unde dicit. Et nati aruit: quod non habet humoris. Et sequitur. Ad ipsos credunt: et in tempore temptationis recedunt. scilicet. cito a proposito mutantur. Et huius radices non habet: quod cito a proposito euelluntur. Planta quanto profundius imittit radices: tanto altius surgit. sic quanto quis maiorem firmitatem habet in bono proposito: tanto amplius in bono opere calefit. unde **epi.** 3. In caritate radicati. **T**ertio impeditur in abundantia sollicitudine. que spinis preparatur: quod sollicitudo sicut spine lacerat et pungit. unde dicitur quod in spinis cecidit. Diuinitas autem et volutates spine non sunt finem se: eo quod non lacerant: sed sunt occasio et origo sollicitudinis: que mentem cruciant. Et ideo spine dicuntur per consequentes effectus. De diuinitate per finem **Grego.** quod habet laborem in agnendo: timorem in possidendo: dolorem in amittendo. Similiter voluptates cum labore agunt mortuum per se: flagellant in penitente asperitate penitentiae: et non penitenti infligunt eternum cruciatum. **S**ecundo semen affectus triplici impeditur. **P**rimo per carnale delectationem: quod secus viam seminatur. Carnales signantur per viam: quod sequentes diabolum: ab eo concutuntur. Secus viam sunt qui istis sociantur: et per

Sermo

malam societate bonum ppositum impeditur
Prima cor. 15. Corrupti sunt bonos mores col
 loquia praua. **S**ecundū est mentis indura
 tio. vnde dicit. quod supra petram. i. per men
 tis indurate obstinationem. Cor duar aliquan
 do quantūcūq; obstinātū penitere proponit.
 Sed mentis duritia ad effectū pducere nō p
 mitit. **T**ertū est peccati excusatio. vnde di
 citur: q; seminat inter spinas: qd fit quando p
 positū; ipedit p peccati defensionē: seu excusa
 tionē; q; hec suffocant bonū ppositū. vnde ta
 les signant p heritū. **T**ertio semē i actu ē
 triplr ipedit. **P**rimo pmentis elationē. vnde
 de bonū op^o qd nō fit cū humilitate est semē qd
 cecidit secus viā. **I**llud. n. nō abscondit: sed aues
 id est vane cogitationes tollūt illud. Quāto aut
 opus est melius et laudabilius: tanto cautius
 est abscondēdū; q; magis insidiat diabol^o: ad
 perendū ppassione; cordis. **S**ecundū est
 duritia cordis: et ē semē: qd cecidit supra petra
 Quidam enī ita aridi sunt: q; licet de suo erro
 rant elemosinā: vel per cōsuetudinē vel p alio
 rum exemplū; vel ne incurrāt pudorē: vel pau
 perū; accusacionē: sed nullā habent pietatis af
 fectionē: **M**agis aut accepta ē deo ipa affectio
 q; opus. **P**rima **I**oh. 2. Qui habuerit sub
 stantiam huius mūdi. et c. nō dicit clausit mi
 sericordiā suā sed viscera. **T**ertū est mur
 muratio. qn aut fit cū murmure: et nō cū hylari
 tate: tunc semē bone actionis cadit inter spinas
Iple enī strepitus murmuris: quasi quedam
 spine et aculei sunt mentis. **E**sa. 34. Orietur i
 domib⁹ eius. i. in pscētijs spine et vrace. **I**o
 strepitus spinarū in igne habent sonum ad in
 star murmuris. **P**sal. Exarserūt sicut ignis i
 spinis et c. Sic cupidi qui dū ardent in igne cu
 piditatis nō nisi cū murmure dant: et qstuz ad
 strepitum murmuris exardescunt sicut ignis i
 spinis. vnde dicit. Et semel exore spine suffo
 canerunt illud. **Q**uā et si tales aliq; bonum op^o
 faciunt murmuratiōe meriti extingūt.
Quia p^olo ē videre qre seminavit in petra
 et i spinis: et secus viā. **S**eminatoz iste per quē
 pps intelligit: qui primo seminavit: p angelos
 reuelaciones: p moysen precepta: p pphas p
 missiones: et eādē p se ipsū; exiit seminās enā
 gelicas iformatiōes. dicit sūm **C**riso. Si semi
 natoz creat⁹ et terrenus sic seminaret: vūq; in
 cusaretur: q; nō pōt facere de petra nō petram
 pps vero nō est incusandus si seminat supra pe
 tram. **I**ple enī pluuit super iustos et iniustos

Immo si percussit petram fluent aque: si teti
 gerit montes fumigabit. **Q**uod aut tres par
 tes seminis pereunt: et quarta vir saluatur: hoc
 nō est ex defectu seminantis: sed ex indispositi
 one susipientis. **E**t si maior pars seminis dñi
 et magistri perijt in adiutoribus qui tūc erant
 non debet indignari minister et discipulus si
 magna pars pereat sui seminis. **I**ple. n. p dī
 cator nō proprie est seminator: sed cophinus se
 minantis. **N**oli attendere ad vilitatem cophi
 ni: sed ad potestatem seminis: et caritatem se
 minatoris. **E**x isto sequuntur duo correlaria.
Primū correlariū est. **Q**uā ista suffocatio
 non causatur ex impotentia boni seminis: q
 sūm **D**yo. Bonū est potentius in agendo q
 malum: sed ex malitia voluntatis: que cum sit
 libera semen extinguit: q; voluntarie spinis se
 imiscet. **S**ecundū correlariū est q; deus
 tam nobile donum vult petre: q; hoc congru
 it cursui rex. **N**ā deus sic res q; cōdidit ad
 ministrat: vt eas tū sūm ppios motus agere
 sinat. **E**t ideo q; suis thesaurus grane valde sit
 nobilis habet tū in vasis fictilibus: et ideo de
 facili amittit qn pcellis temptationū pcurrit.
Sexta p^o est: q; h; hec tria scia in plurib⁹ p
 clitentur: h; tū quodq; suam terram bonaz: in
 qua pferit fructū. **N**ā semen qd seminat in in
 tellectu: h; bonā terrā in qua fructificat. s. cor
 humile et deuotum: in qd si semen verbi cecid
 erit: oritur: pscit: et fructum facit: iuxta illud
Iaco. 3. In mālueudine suscipite insitū ver
 bum: qd pōt saluare aīas nostras. **E**t ortū se
 cit fructū cēptū. i. pfectionem virtutum in p
 gradu puritate cordis. **E**t hūis debet fructus
 cōfessimus. **S**ed semen qd seminat in affectu
 qd est bonum ppositum. **H**oc etiā h; terrā bo
 nam. s. spūm sanctum. **E**t h; cogitaciōes: locu
 tiones et affectiōes refert ad aīe vtilitatem: non
 ad carnis delectationē: nō ad mundi cupidita
 tem: nō ad humane laudis fauorem. **B**al. 6.
 Qui seminat in spiritu de spiritu: et metet vitā
 eternā. **Q**uales aut segetes inde pueniāt: ha
 bet gal. 6. **F**ruct⁹ aut spirit⁹ ē caritas: gaudiū
 par: lōganimitas: benignitas: bonitas: mālū
 etudo: fides: modestia: pūctia: castitas. **E**t
 bene dicit. fructum afferunt in patientia: q; q
 patienter sustinent labores pscitis vite: in spe
 remunerationis eterne: nō vincunt fastidio: q;
 tpealem in eternum pmittunt mercedē. **S**z se
 men qd seminat in actu: puta opera mīe h; ad
 referendū fructū terraz bonā. s. cor obediēs ad

erequēdū;
 terra bona:
 elinare a ma
 Dicit terra
 agit de nō a
 uerte a mal
 cui non tm
 peraddū p
 patientia: s
 malox tpe
 vnde Bre
 dū: q; nulla
 equanimiter

Contra

in finem del
 sectas: q; fin
 ve dicit Aug
 hic frustra h
 bentur oīa.
 caritatis: car
 ad vilitatē
 sola sunt d

Per

criptione.
 est dilectio:
 ppter deum
 lo: qui iusta
 ppter de
 iusti sunt: q;
 ideo per g
 g caritas est
 eo desideran
 gnorem act
 spiritū et aīa
 vnt: et socie
 bonū: q; ne
 riuunt. **C**
 mo: qua vnt
 habenda est
 sicut statuta

erequēdus meritorias actōes. vñ dī. Tale cor
terra bona: in q̄tūz iplet opa iustitiae: q̄ est de-
clinare a malo: ⁊ nihil omittē de agendis.
Dicūt terra melior. si q̄ implet mādāta: ⁊ nihil
agit de nō agendis. s. de phibitis. Psal. Vi
uerē a malo: ⁊ fac bonūz. Dicūt terra optima
cui non tñ sufficit implere mādāta: sed etiā su-
peraddidit p̄silia. Sequit. Et fructū afferunt in
patientia: scientes p̄fecto q̄ q̄ patiens non est
maloz: t̄p̄alium: sustinebit damna eternozum
vñ dī. Terra bona fructū p̄ patientia red-
dit: q̄ nulla sunt bona. q̄ iam agimus: si non
equanimiter primoz mala toleramus.

E Dñica in. 1^a. Sermo. 39. de epistola.

Inguis ho-
minum loquar ⁊ angeloz
1^a. cor. 13. Recte apo-
stolus dicit caritatez ēē vin-
culum p̄fectōis: q̄ nō solū
oēs virtutes vñt ⁊ dirigit
in finem debuit: sed etiā immerito facit eas p̄-
fectas: q̄ sine caritate sunt ip̄se i merendo:
vt dicit Aug⁹. Alitē dīta est caritas: q̄ si de-
sit: frustra habent cetera. Si autē alit alicui: ha-
bentur oīa. Et ideo ap̄ls p̄siderās excellentiā
caritatis: eam nūit p̄medare: q̄ ad duo. s. quo
ad vtilitatē ⁊ diuinitatē. Et ideo in hac epi-
stola sunt due p̄siderationes.

Prima p̄sideratio.

Prima p̄sideratio est de ei⁹ vtilitate:
circa quam sunt quatuor p̄elones.

E Prima p̄elo est de diuersa ei⁹ de-
scriptiōe. In. 3°. sententia: dicit: q̄ caritas
est dilectio: qua diligit deus p̄pter se: ⁊ prim⁹
p̄pter deum: vel in deo. In deo dicitur p̄p̄ il-
los: qui iusti sunt: q̄ manent in deo p̄p̄ gratiā.
Propter deum dicit: q̄tūz ad illos: q̄ nondū
iusti sunt: q̄ ad hoc amandī sunt: vt fiant iusti
⁊ ideo per gratiā maneat. **E** Secūdo Aug. dīc
q̄ caritas est virtus: qua videri deum p̄fruiq̄
eo desideramus. Nec. n. descriptio est fm̄ di-
gniozem acūm caritatis. **E** Tercio in lib. de
sp̄ritu ⁊ aīa dicit: q̄ caritas est p̄cordia menti/
um: ⁊ societas electoz: vita beata aīaz ⁊ ange-
lorum: q̄ nec anime: nec angeli: nisi p̄ caritate
vīuunt. **E** Itē quarto dicit: q̄ caritas est vir-
tus: qua vnaqueq̄ res p̄ tanto habet: p̄ q̄to
habenda est. vñ dī caritas p̄dus equum est:
sicut statēra dolosa est cupiditas.

E Secunda conclusio est: q̄ caritas qnq̄ ha-
bet effectus. Nam p̄mo depellit oīm torpore
meritorie actionis. Nescit. n. ociari. vñ Bre.
Amor dei nūq̄ est ociosus. Operat. n. ma-
gna si est. Si autē opari renuit: amor non est.
E Secūdo gignit in nobis abundantia virtutū
Et ideo dicit mater virtutū. vñ dī Bernar.
Bona mater caritas: que sine foueat infirmos
sive exerceat p̄fectos: sive arguat ingētos: ad-
uersis diuersa exhibens: sicut filios suos dili-
git vniuersos. Cum te arguit: pura est. cū blā-
ditur: simplex est. Solet pie seruire: sine dolo
mulcere. Patienter nouit irasci: humilitatem
indignari. Licet lesa: lē offensa: si p̄uersus fue-
ris ad illam: obuiabit tibi quasi mater honori-
ficata. Nec ille. **E** Tercio q̄ accipias ⁊ gra-
tas facit deo oēs alias virtutes. vñ dī Aug⁹.
Que. n. alia virtutum inter fructus debuit te-
nere primatū: nisi caritas: sine qua cetera vir-
tutes nō reputabuntur esse virtutes: ⁊ ex qua
nascuntur vniuersa bona. **E** Quarto quia in
sp̄s alibus aīam vīuificat: quia sine ea oīa sunt
mortua. **P**rima Johis. 3°. Qui non diligit:
manet in morte: vbi glo. Sicut corp⁹ sine aīa
mortuum est: sic aīa sine caritate. Caritas eīm
est calor vitalis: qua extincta: nihil sp̄s alis vīre
relingit. vñ aut Prosop. Caritas est vīta virtutū
⁊ mors vitiōz. Sic. n. fuit cera a facie ignis:
sic p̄uit vīta a facie caritatis. **E** 5° oēs virtutū
opatiōes p̄ficiūt. Col. 3. Sup oīa sūt caritatē ha-
bētes: q̄ est vīculū p̄fectōis. vñ Almbz. Cari-
tas oīa ligat: ne abeat. Ligat. n. mēbra ecclē
ad inuicē. ⁊ iō in hac ligatōe est p̄fectio ecclē
E Tercia p̄elo est: q̄ lē caritas causet in nobis
plures affectus: est tñ fructuosa in actionibus
nostris: q̄ locutiōes: cogitationes: ⁊ opatiōes
nostras efficit fructuosas. **P**ro. n. admodū bo-
ne arboris tria h̄z infē vtilia. s. flores cogitati-
onum: fraudes v̄boz: ⁊ fruct⁹ opoz. **O** pati-
ones bone phibēt odore deuotionis in corde.
Gen. 27. Ecce odor filij mei ⁊c. Bona v̄ba
vmbra p̄fectōis. primo. 2^a. mach. 15. Judas
armavit sm̄onib⁹ opportunit. Bona opa: se-
curitatē nobis ip̄is in p̄nti ⁊ in futuro. vñ ⁊ in
fine mūdi p̄cepturus est dñs illis puerbi. vñ.
Date illi de fructu manū suaz ⁊c. Et p̄ offē-
dit: q̄ sermo fructuosus nō est sine caritate. d.
Si linguis boīum loquar ⁊c. Lingue boīum
sunt p̄dicatores: q̄ sciunt instruere de fuga vi-
tiorum: de penarum timore: ⁊ de hīs: q̄ spe-
ctant ad vitam actiūz. Secūdo Abimothel. 4.

Sermo

Argue: negligentes timores de peccatis incutiendo: obsecra obdormientes bonis opibus instruendo: increpa obstinatos a vitijs retrahendo. Linguis angloꝝ: q̄ sciunt instruere de gr̄e humilitate: de desiderio gl̄ie: et de hijs: q̄ sperant ad vitā p̄terlatuam. S̄z h̄ij sine caritāte nullum fructus psequunt. vñ dicit. Factus suz velut effonās. i. cāpana: q̄ sono suo signat alijs qđ ip̄a nō sentiūt. Aut cimbalum tinnens. Qđ delectat alios: cum ip̄m sine delectatione sit. **S**cđo h̄ idem ostendit de moribus interioribus: cum. d. Si hūero p̄phetiā: que est cognitio futurorū: qđ magnū est. Et nouerim mysteria oīa. i. occulta veteris et noui testamenti: qđ maius est. Et oēm sciam diuinam. i. et humanā: qđ maximū est. Nam omnia p̄tinent ad vim cognitiuā. Et hūero oēm fidē: et de oibus articulis adeo p̄fecte: vt et mores trāsferas p̄net ad vim affectiuā: q̄ oīs articulus inquitum est de nā sua: aut mouet ad timorē: vt credere penam eternā: aut ad amorem: vt credere vitam eternā. Nec oīa si sine caritate fiant: infructuosa sunt. **T**ertio h̄ idem ostēdit de opibus. **E**t h̄ de ope relato ad p̄imum. i. de ope mie: cuius dicit. Si distribuero in cibos pauperes cēs facultates meas: vbi ponit omēs circumstantias elemosine. Debet. n. distribuī elemosina: nō vni m̄i: sed pluribus. **I**te d̄z dari pauperibus: nō diuitibus. **I**te d̄z dari in cibos. i. ad necessaria: non ad superflua. **I**tem addit quartū: qđ est p̄siluz. i. omnia sua dare. Totū. n. nisi caritate informet: nihil pdest. **S**cđo de ope relato ad sc. i. de ope p̄nie: cum dicit. Et si tradidero corpus meum ita vt ardeā: nō aut si ieiunauero et c. Nec proderit nobis: q̄ opibus p̄nie: aut vigilijs: aut orōnibus affligimur: si caritatē interi⁹ nō hēmus. **Q**uarta p̄lo est: q̄ ap̄ls q̄ndecim fructus emineant caritatis. **P**rimus est patientia: q̄ est radix et custos oīum virtutū. Virtus. n. vana est: quā non patientia firmat. Nam per patientiam ad vberiores gr̄am disponimur. Nam terra q̄to plus verit̄ et scinditur: tanto amplius fructificat. Sic hō q̄to plus p̄tume lijs afficitur et patientius portat: tanto maiori gratia secundatur. vnde dicit. Patientis est. **S**cđs est benignitas: q̄ nō reddit malū p̄ malo: immo bonum p̄ malo. **A**bat. 5. Bene facite h̄ijs: q̄ oderunt vos. vñ maxime cōsideranda est benignitas dei nostri in eo: q̄ taz benigne vocat et recipit p̄ctōres. Ecce māsuetā

benignitas saluatoris alliciens nos post se currēduz. vñ **B**er. Minimo p̄p māsuetudinē que de te p̄dicatur dñe ihu currimus post te: audientes q̄ paupes nō spernis p̄ctōres: non bonos publicanos: vt p̄s in latrone: in meretrice: in publicano: in adultera: in Petro negatice: vñ. d. Benigna est. i. larga egenis. **E**t erit dilectio boni alteri⁹: q̄ eā nō p̄stiat felicitas aliena: sed bonū alterius amat vt suum. vnde **A**ug⁹. Tolle inuidiā: et tunc bonum est quod h̄eo. vnde di. Non emulat. i. nō inuidet vel trīstiat sup̄ alienā felicitatem. **Q**uartus est directio opis ad finem debiū. vñ non agit p̄peram. i. puerle: q̄ malo fine actionē non deformat: immo trahit eam ad suum finem. i. ad suum bonū. Sic est oculus dexter: q̄ semp p̄spicit dilectum: q̄ vbi amor: ibi oculus. **A**li⁹ enim oculus est cognitio. **Q**uintus est humilitatio in opibus bonis. vnde nō inflatur p̄ sup̄biam: sed potius humiliat. **P**er hanc enī virtutē hō disponitur ad dinam gratiā: et fit fertilis et fructuosus. facit. n. cor p̄funduz ad suscipiendum diuinum donū. **D**eus. n. in corde humili regescit. **A**ug⁹. Q̄q̄ excelsus es: et humiles corde sunt domus tue. **E**xemplū de btā virgine: que p̄pter profundissimā humilitatē p̄cepit in se verbi dei sublimitatem. **S**extus est amor subiectiōis. vnde nō est ambiciosa: q̄ p̄esse nō appetit: s̄z subesse exēplo dñi. **J**ohis. 6. Qui euz cognouisset q̄ turba elegisset eum in regem: fugit in mōtem. **S**eptimus est studiū cois vilitatis. **M**o querit que sua sunt: s̄z que ihu xp̄i et p̄imi: q̄ vt ait **A**ug⁹. cois proprijs: nō p̄p̄ia cois an teponit. Contra qđ de q̄busdam dicitur p̄b lippen. 2. Omnes que sua sunt querunt. **O**ctauus est māsuetudo. vñ non irritatur imo vituperationē vt in refectionē. plagas in medicinā. vnde dicit. Non irritat. i. non provocatur ad iram vel ad vindictā p̄ iniuria sibi facta. **M**onus est innocētia. vnde nō cogitat malum. vnde innocētia est q̄ de nā adamā tina: q̄ sicut nā adamā tina attrahit sibi ferruz sic ip̄a attrahit deum ad sui dilectionē. vñ illi q̄ p̄seruant baptismalē innocētiā: vel amissā recuperant per verā p̄niam: dispositi sunt ad hereditatem eternā. **P**uritas. n. innocētie redit aīam pulchrā ap̄d deum. **I**nnocētia facit vt hoīs p̄uersatio siue actio eius sit bene p̄portionata fm̄ sp̄ualem rōmis claritatē. Et h̄ cum ordinat hoīs vt nulli noceat: et oibus profit.

Unde dicit. *Nō cogitat malum. s. facere alteri: nec facit etiam si puocet.* **C** Decimus ē do-
lor de lapsu primi: vnde nō gaudet sup iniquita-
tem: qz potius dolet si videt aliquem peccare.
Secūda cor. xj. *Quis scādalizatur ego non
vror?* **C** Undecimus est gaudiū de pfectu
alterius. vnde gaudet ap vritati. s. i opibus iu-
stitie. **P**ria Jobis. *Maiores horz non habeo
grāz: qz vtrāqz filios meos i veritate ambu-
lare.* **C** 12. est sufferentia aduersarioz. vnde
Dia suffert. *Sufferentia. n. talis facit nos be-
neficiā dei recordari.* **M**ih. n. tribulati essent
hoies deuz obliuiscerent: bonis spalibus pten-
ti. vñ Grego. *Electis suis iter asperz facit: ne
dum dlectant in via: obliuiscant eoz que sunt
in patria.* vnde. *Dia suffert: in actu p vitate:*
C 13. est pfectio credendoz. vñ. *Dia credit:*
Aera. n. fides est de his q credit ecclā: q sua-
det veritas. **H**ec. n. fides stabilis est et pfecta
q per dilectioz opatur. vñ dicit. *Dia credit.*
scilicet q veritas suadet: nō dicit oibus credit:
sed soli veritati. **C** 14. est expectatio pmissoz
vñ. *Dia suffert: q christus pmissit.* **R**oma. 5.
Spes aut nō pfundit. **P**er hāc. n. intendimus
in bonis arduū vl sumus bonū actū desiderā-
do. q est actus ppius spei. **M**az actus ppius
spei est expectare summū bonū. **S**z expecta-
re est dīderare alicui bonūz reali respectu rei
absentis. **N**ō inqz possibile est hōi ex meri-
tis nris: sed ex dīna bonitate. vñ spes respicit
deuz inqz aum nobis ex eo puenit cōcatio sue
bonitatis: vñ spes a magistro sniaz sic describi-
tur. *Spes est certa expectatio future beatitudi-
nis pueniens ex meritis et ex dei grā.* vñ dīc.
Dia sperat: q veritas pmittit. **C** 15. est lōgani-
mitas pseuerātie. vnde. *Dia substatinet.* **Q**ui
eniz vult habere hereditates eternā opz q ple-
neret in bono. **S**ed vltus pseuerātie pprie fa-
cū firmer pssistere hoies i bono ptra difficulta-
tez puenientes ex diuturnitate oppositi actus.
Sunt. n. qdaz vtutes quaz actus p totam de-
bent durare: sicut fidei: spei: et caritatis: q respi-
ciunt vltimum finem totius vite humane. **E**t
ideo respectu hāz virtutūz: nō psumatur actus
pseuerātie vsqz i finez eoz. **S**ed hō pseuerare
dz: qz hz saluatore: nō q icipit: sed q pseuerare
rū vsqz i finē. **z.** vnde dicit. *Dia substatinet: qz
ppter nulla desistit ab ichoato bono.*

Secūda p̄sideratio.

Ira secundam cōsiderationem que
de eius diuturnitate cū dicit. *Caritas*

nunquam excedit. sunt sex conclusiones.

C Prima conclusio est. *Qd caritas manet in
prima: cuius ratio est.* **Q**uia caritas dīc quēn-
daz habitū q iclinat in deū pp se: s. ille habitus
nō iclinat in deum vt bonū pns pp se: siue sit
bonū pns: siue absens. **I**git talis habitus ma-
net in patria. **I**tez qz nō habet aliquā repugnā-
tiaz ad istūz status: **I**tez remanet: vt voluntas
fortius agat: ad actū dilectionis. **R**emāet etiā
eadem numero licet pfectior. qz caritas vt sic se-
cundūz suaz substantiaz nō habet ipfectionem
Obijciat a qbusdaz: q si hoc esset vez sequeret
qz caritas sic manēs i patria beatificat. **Q**d
etiam caritas manens in via beatificaret. **N**ic
dicit q beatitudo nō pssit in habitu s. in actu
Sed diuersi sunt actus caritatis in via et in pa-
tria licet sint eiusdem rationis. **Q**uare aut iste
actus beatificat: et nō ille. **D**icit doctor q h est
ga actus nō solūz variat a variatione habitus
vel potentie: sed variat etiaz a variatione obie-
cti. **S**ed in patria est obiectum in via non: **E**t
iō sequit q minimus pphenor est pfectior qz
sumus viator: qz hz habitus caritatis pfectior.

C Secūda p̄clo est: q caritas vie pōt amitti du-
pliciter. **C** Primo p subtractionē diuine vo-
luntatis effectiue subtrahēdo influentiā suam:
quā pseruabat caritas in isto. **R**atio est. **Q**uia
ille solus pōt caritatez subtrahere: q potest influ-
ere: s. h facit voluntas dīna: ergo **z.** **C** Secūda
euacuatur p odū demeritorie solūz. **M**ā p illū
euacuat p qd cōmūpū dispositio in aia ad ipsaz
hoc aut p p̄ctm mortale fit. vnde dicit. *Caritas
nunqz excedit. i. nec in h sclo: qz qstūmāqz sit
ex parte: tū p̄ctile nō determinat ad actūz talem
s. ipfectūz.* **I**git pōt manere: l. qūatūz ad mo-
dūz euacuat vt dictū est: nec in futuro finietur
sed potius augmentabit: et si opa eius cessent.
Si. n. credēdo et sperando diligimus: quan-
to magis cum videbitur non excedet.

C Tertia p̄clo est: q alia. s. fides et spes euacu-
antur in patria: qz frustra maneret ille habitus
in patria q non haberet ichoationē ad suum
actūz cuius inclinatio eēt sibi ipossibilis. **S**ed
sic est de fide et spe: igit **z.** **M**aior p̄s. **Q**z ibi
nihil ē frustra. **P**robatio minoris: **Q**uia ha-
bitus fidei iclinat nos in ip̄z deuz: vt in verūz
nō apparet: qz fides ē substantia rex non appa-
rentiū: et spes iclinat nos in deuz vt i bonūz
absens: s. tunc omne vez erit apparet: et oē
bonum erit p̄sens. vnde dicit. *Siue pphe-
ne. s. futuroz euacuabunt in futuro qd oia*

Sermo

erunt p[re]sentia: ita ut dici possit cum psal. Jam non est p[ro]pheta: Sive lingue cessabunt i[n] futuro quando o[mn]es scient eadem. Sive sci[en]tia destru- etur: quantum ad actum que est rationari: vel quantum ad discursum: vel quantum ad sci- entiam acquisitam: vel etiam sci[en]tie donum que est cauere pericula.

¶ Quarta p[ar]te d[icitu]r: q[uod] cognitio de diuinis i[n] via est multu[m] obscura. Et ideo quantu[m] i[n] se est: i[n] pot[en]s e[st] i[n] lumine diuinu[m] eleuari. vnde 2. ad thessal. dicitur: q[uod] intellectus noster se habet ad manifestissima na[m]e: sic oculus nocticoracis ad lu- men solis. Et ideo no[n] cognoscimus i[n] mu[n]do nisi pax de deo. s. p[er] operatione[m] potentie: sapi- entie: et bonitatis eius. vñ Aug. Et magnitu- dine creaturaz: intelligitur p[ro]ditor cipo[te]ns. Ex ordine et dispositio[n]e sapiens: ex guberna- tione bonus. Sed creature non possunt nos inducere plene i[n] cognitionem dei: cum nulla creatura possit p[er]fecte p[re]sentare eius potentiam sapientia[m] et bonitate[m]. vnde sicut pueri ad p[er]fe- ctum alicuius opis ordinati: op[er]e p[ri]mo eos ma- nuduci similitudinibus et exemplis. et cu[m] ad p[er]fectam scia[m] peruenerint: talibus similitudinib[us] non vtuntur. Sic et q[uod] statim diuina scire non possumus: op[er]e paulatim ad illud descendere: ad q[uod] cu[m] venerimus: tunc p[er]fecte sine et ex[em]plis immo facie ad facie cognoscemus. vñ dicit. Nunc cognosco ex parte: id est imperfecte co- gnoscimus deum p[er] p[er]fectione[m] intellectus: et tenebrositatis p[re]s[en]tis status. Et ex parte. i. i[m]per- fecte prophetamus. i. futura p[re]dicimus.

¶ Quinta p[ar]te d[icitu]r: q[uod] cognitio de deo i[n] pa- tria est multu[m] clara et manifesta. Nam sicut ho- mo cognoscit aliu[m]: non solum per opera sua: vel ex auditu: sed etiam ex visu. Sic cognosce- mus deum q[uod] videbimus eum sicut e[st]. vnde si nunc intellectus creatus essentia[m] dei videret se[que]retur q[uod] nunc homo beatus esset. Tunc. n. vñquodq[ue] p[er]fectus est q[ui] ad fine[m] intentu[m] per- tingit. Cui igitur ho[m]o intendat p[er]tingere ad deum videndu[m]: nuncq[ue] erit p[er]fectus sine quietus do- nec deum videat. It[em] q[uod]d[iu] aliq[uod] desideratur et no[n] habetur no[n] est homo quietatus nec beatus donec habeat desideratu[m]. Cui q[ui] n[on] habet dese- derium i[n] se ho[m]ini hab[er]e beatitudinem et co- gnoscendi causa[m] cu[m] videat effectum: si no[n] perui- geret ad cognitione[m] dei: non compleretur ei[us] desiderium: et sic nullo modo erit beatus. Re- stat ergo q[uod] cognoscatur deus. vnde dicitur. Cum venerit q[uod] perfectum est et c. i. futura be-

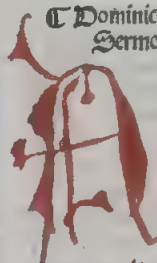
atitudo que est status o[mn]iu[m] bono[rum] aggregatio ne p[er]fectus: s[ecundu]m Boetiu[m]. Euacuabitur. i. de- struetur i[m]p[er]fectio vestra: non id q[uod] v[er]e est. Destructio i[m]p[er]fectionis est q[ui] id q[uod] i[m]p[er]se- ctum est implebitur i[n] v[er]e: vt p[er] de sci[en]tia: p[ro]pheta et fide et spe. vñ Aug. i[n] libro de do- ct[ri]na xpiana dicit: q[uod] fidei succedit spes: p[er] qua[m] videbimus. Et spei succedit ipsa beatitudo ad qua[m] p[re]uenturi sumus. Caritas vero augebit potius ne ei aliq[uod] succedat: destruetur t[ame]n i[n]de- ctum est i[m]p[er]fecta: sed nec ipsa nec eius act[us] de- struetur. Omne q[uod] est ex parte destruetur: vel ex toto vt fides et spes: vel ex parte vt sci- entia cuius est actus et modus destruetur. Et caritas etia[m] modus quide[m] tollitur: s[ed] nec ipsa nec eius actus.

¶ Sexta co[n]co[n]do e[st]: q[uod] si clare i[n] patria volumus diuina speculari: tunc i[n] via euacuanda sunt: que sunt infirmitatis. Nam tunc. i. post i[n]fir- mitatu[m] euacuatio[n]e[m] i[n] patria clare videbimus q[uod] lumen gl[ori]e co[n]forabit nost[rum] intellectum: et oculus noster erit glorificat[us] lumine gl[ori]e: per q[uod] videbimus et cognoscemus diu[m]. 2. ad cor. 13. Tunc videbunt filii ho[m]i[n]is. i. cu[m] hoc q[uod] videbunt diuinitates: videbunt et christi humanitatem. **¶** Nota q[uod] sicut ad diuisionem corporalem: sic ad spiritual[em] quatuor regr[ess]itur. **¶** Primum est claritas diffusa. Videmus. n. n[on] aliter q[uod] ni- hil videtur sine lumine. Omnia enim que vi- dentur i[n] lumine videntur. Ita etia[m] ad hoc q[uod] cor humanum pertingat ad cognitione[m] dei: requiritur lumen gratie vel fidei. Fides enim facit nos cognoscere deum: q[uod] facit nos assentire illis: que per rationem et naturam scire no[n] pos- sumus. Ideo credimus de deo: ea que a scis et a sapientibus referuntur: sed iudei et pagani q[uod] non habent p[er]fectam fidem de deo: nihil d[e] deo cognoscunt. vnde sicut oriente sole incho- antur dies naturaliter: ita oriente luce gratie et fidei i[n] a[n]i[m]a incipit cognitio diuina. vnde psal. Illuminet vultum suu[m] sup[er] nos. i. imprimit i[n] animam similitudinem sue gratie. **¶** Secundu[m] requiritur q[uod] ad ipsum visibile potentia visua dirigatur. Quantu[m]cu[m]q[ue] enim aer esset bene dispositus: si oculus auerteretur: res non vi- deretur. Ita ad hoc q[uod] cor humanum deum co- gnoscat: requiritur ad eius cordis directio: et sa- cie conuersio. vnde peccator ab eo auersus: p[en]itentiam ad eum reuertatur. et tunc pertin- get ad eius cognitionem. Osee. 6. Reuerta- mur ad deum quoniam ipse saluabit nos: et co-

gnosceremus eum. **T**ertio requiritur debita proportio et distantia. Quamvis enim esset magna claritas: et oculus bone dirigeretur ad obiectum: si visibile non esset in debita distantia non posset cognosci. Et certe distantia proportionatam faciunt bona opera: et tenent hominem ne elonget se: sed appropinquet ad deum: et sic pertinget ad dei cognitionem. Ideo dicitur Esa. 19. Cognoscent egyptii dominum in die illa: id est in eterna vita que dicitur dies quod erit continua nec succedet nox. Sed ille sol eternus illuminabit eam. **Q**uarto requiritur quod oculus ibi figatur: si enim cito fugeret: et non let ibi diu respicere: non posset multum cognoscere bene rez que indiget foris dijudicatione. Sic qui vult pertingere ad dei cognitionem: oportet quod ibi figat cor: et teneat illud perseverando in bono: alias ipsum nunquam cognosceret. Ioannis. 8. Si vos in sermone meo manseritis: vere discipuli mei eritis et cognoscetis veritatem. **E**t nota quod ea que sunt parvuli multa sunt: que et evacuare debemus. **P**rimum quia bonum a malo non discernunt. Deute. primo. Parvuli quidem hodie boni ac mali ignorant differentiam. **S**ecundum: quia falsum pro vero facile credunt. Ephesiorum. 4. Non efficiamini sicut parvuli fluctuantes omnino vento doctrine. **T**ertium: quia parvuli inutilia preferunt vilius. Proverbiorum primo. Alioquo parvuli diligitis infantia. **Q**uartum quia ludis assidue intendunt. Job vigesimo secundo. Parvuli eorum exultant ludis. **Q**uinto: quia libenter dormiunt. Amos quinto. Quis suscitabit iacob quia parvulus est? **S**extum quia erga pares suos invidiam gerunt. Job. 5. Parvulos occidit invidia. **S**eptimum quia solidos cibos capere non possunt. Prima corinthiorum. 3. Tanquam parvulis in christo dedi lac vobis. non escam. **O**ctavi quia laborem sustinere nequeunt. Gene. 22. Habeo parvulos tenellos: quos si plus ambulando fecero laborare: deficiet una die cuncti greges. **N**onum quia frequenter comedere volunt. Treno. 4. Parvuli petierunt panem. **D**ecimum quia quasi serviliter sub timore vivunt. Sal. 4. Quanto tempore heres parvulus est: nihil differ a seruo. Et hoc est quod dicit. Cum essem parvulus: loquebar imperfecte ut parvulus: more pueri balbutiens: Gerente primo. Nescio loqui quia puer ego sum. Sapebam ut parvulus: res scilicet humanas

parvulis enim melius sapiunt frivola quam vilia. Cogitabam ut parvulus: scilicet de minimis et presentibus. Quando autem factus sum vir: id est perfecte etatis. Evacuavi quod erat parvuli: id est omnia illa postposui. Que etc. Quia maledictus puer centum annorum. Esa. nono. Videmus nunc etc. id est deum. Per speculum: id est per obscuram similitudinem creaturarum. Et in enigmate: scilicet per obscuram allegoriam: id est tropos scripturarum: vel per speculum: id est per animam in qua relucet imago dei: sed in enigmate: id est obscure. Tunc autem: id est in futura beatitudine videbimus faciem ad faciem: id est manifeste. Videbimus enim sicut est. Nunc cognosco ex parte: id est obscure. In futuro autem cognoscam sicut et cognitus sum: id est prescius cognoscere. Nunc autem quasi tunc cognoscam ex parte interim autem ut ad illud perveniam: nunc sicut manent. fides: Spes: Caritas: tria hec: ut dictum est supra: pauca sed vilia. Hic est funiculus triplex qui difficile rumpitur. Ecclesi. 3. Ad maiorem autem horum est caritas: que ceteris decem tribus permanebit. Quam nobis concedat iesus christus: qui in trinitate perfecta vivit et regnat et cetera. Amen.

Dominica in quinquagesima
Sermo. 39. de evangelio.

Assumpsit iesus

duodecim discipulos suos etc. Luc. 19. Sed quod dicit Bernardus. Porrendum penitus sacrilegium est: quod et ipsorum videtur excedere facinus: qui domino maiestatis manus iniecerunt sacrilegas. Videbatur iam cessasse persecutionis tempus: et nunc quidem gravior: ipsi christiani persequuntur: quod ab eo vix christiani dicatur. Amici tui deus: et primi tui adversum te appropinquaverunt et steterunt. Saluator igitur conqueritur lamentabiliter de ingratia: qui post beneficiorum receptionem contumeliam intulerunt largitori. Quia secundum Bernardum. Tanto gravior de ingratitudine iudicabimur: quanto magis accumulantis beneficiis reddentes malum pro bono ingrati probamur extitisse. Et ideo in evangelio tria nobis advertenda proponuntur.

Sermo

Primum principale.
 Primo ostendit se eximium latorē in
 eterne patrie intronizatiōe: cuius dicit
 Ecce ascendim⁹ &c. ubi sūt tres p̄es
 C Prima p̄lo ē: q̄ h̄ remuneratio eterne vi
 te sit p̄or in intentōe largitiōis: tñ dona: & vir
 tutes: & p̄fectiōes morales: q̄ includunt in vera
 religione p̄ora sunt in exercitiōe. H̄ijs. n. adi
 piscitur p̄uilegiū celeste: vt habet. 2. etbi. ubi
 dicit: q̄ b̄tudo est p̄uilegium v̄tutum: q̄ s̄m
 f̄ido. exempla scōp: q̄bus edificat hō: vari
 as faciūt sectari virtutes. Ideo saluator ad cul
 men p̄fectiōis ducere nos volēs: hos sanctos
 assumpsit. quoz exēplabām visionem merē
 tia: nos p̄fectius informarent: vt p̄ in religio
 ne vera: quam sc̄i nobis vita & p̄uersatiōe exē
 plificabant. Et ideo ip̄a religio dicit esse tota
 lis applicatio mentis ad deum p̄ firmā adhefi
 onem sp̄etis illecebris mundi: pp̄ eius inficiē
 tem vanitatē: subiiciens n̄b̄lomin⁹ se alteri⁹
 volūtati: pp̄ inualitudinē pp̄rie p̄ditionis: vt
 sic dirigat q̄s altius informatōe in diuinū
 amorem. Ad quam religionē institucndam
 assumpsit duodecim discipulos: vt eoz vita
 p̄uersatiōe & doctrina h̄ac inchoaret.
 C Sc̄da p̄lo est: q̄ h̄ trāsitus de p̄sentis vi
 te exilio in patriā felicitatis eterne sit dispositi
 ue p̄ b̄tudinē vie: q̄ est p̄fectio virtuosarū
 opationum in religione: sit tamen simplr per
 gratiā. C Ratio est. Nam actus p̄ducentes
 in finem: op̄ s̄m esse p̄portionatos. Nam vi
 demus in n̄alibus q̄ nulla res p̄t p̄ficere actū
 excellentem suā v̄tutem: s̄ beneficue virtuti p̄
 portionatus. Vita autē eterna est finis excedēs
 p̄portionem n̄ae humane. Et ideo sine v̄tu
 te altiori non p̄t adipisci. Hec v̄tus altior est
 gratia. vnde Ro. 6. dicit. Gratia dī vita eter
 na: vt s̄m glo. intelligamus deum ad eternā
 vitā p̄ sua miseratiōe nos p̄ducere. vñ in glo.
 ibidem dicit. Certum est vitā eternā bonis
 opib⁹ reddi. S̄ ipsa opa q̄b⁹ reddi: ad dei
 gratiā p̄tinent. vnde sequit. Ecce ascendimus
 Iherosol. &c. Dixit ih̄s. Iesus est gratia: sine
 qua non p̄t esse ascēsus ad gl̄iam: que p̄ Ihe
 rosolimam intelligit. Dicitur. n. visio pacis:
 ad quam per gratiam fit ascēsus.
 C Tertia p̄lo est: q̄ rōne istius hec domini
 ca dicit q̄nquagesima: q̄ designat nob̄ annum
 iubileum. Nam ap̄d hebreos annus q̄nquage
 simus dicit ann⁹ iubileus. i. remissiōis. De q̄
 dicit Lc̄u. 25. Sanctificabis annū iubileū

& vocabis eum remissionez cunctis bitantib⁹
 terre. In h̄ anno ppl̄s q̄nqz faciebat. Sabba
 tizabat: vacabat conuiujs: clangebāt tubis:
 seruus hebreus manum utebat. hereditas suo
 domino restituebat. Hec. n. oia fiunt in nob̄
 p̄ religionem. Terra. i. caro sabbatizat: quan
 do eum carnalia desideria nō fatigāt. Popu
 lus vacat conuiujs: q̄n cogitaciōes & affectiones
 mentis sp̄uales delicias iam p̄libant. Tubis
 clangit: cum eterna tormenta vel p̄mia in aio
 reuolunt: & ex illoz euasione: & eoz p̄missio
 ne laudes deo p̄solunt. Seruus hebreus ma
 numittit: q̄n mens que iam ad p̄cupiscentiam
 trāsuit: prauē voluptatē d̄finit subiugari. He
 reditas dño restituit: q̄n ab exilio p̄sentis vite
 in visionem eternā aia introductur: & hec p̄
 quimur in fine q̄nquagesime. i. religionis.

Secūm principale.

Circa sc̄dū principale: ubi reprehēdit
 nos: vt munex p̄ditores ingratu
 dinis exbide: eum dicit. Consuma
 buntur oia &c. ubi sunt tres conclusiones.

C Prima p̄lo est: q̄ erant p̄dicta de xp̄o p̄n
 cipaliter. s̄. qd acturus: qd passurus: quid pro
 vtroqz recepturus. & ista p̄ ip̄ius morte sunt
 p̄sumata. vnde etiā cum sumptis aceto iam mo
 ri deberet: dicebat. Consumatus est. De qua
 Chyso. dicit. Omnis gl̄ia dei & ois salus ho
 minum in morte xp̄i posita est. Nulla. n. res
 est: q̄ ad salutem hoīs magis p̄tineat: q̄ mors
 ip̄ius. Et nō est aliqd aliud: pp̄ qd debeamus
 deo magis gr̄as agere: q̄ pp̄ mortē ip̄ius. In
 morte igit ip̄i oia ad salutē p̄tinentia p̄sumata s̄t
 C Sc̄da p̄lo est: q̄ hec oia p̄sumanda & nunc
 p̄sumata sunt: q̄ p̄dicta erant p̄ p̄phas. Licet
 enim multa de h̄ijs que p̄ p̄phas dicta sunt: cō
 p̄ta videant. vnde m̄stotiēns dicit. Hoc autē
 factus est: vt impleant scripturē. Mūqz istī di
 cuntur impleri ea: q̄ sunt ad finem: donec pue
 niatur ad ip̄m finem. vnde nō nisi in cruce di
 xit ih̄s. Consumatus est. vnde Ioh̄is. 9. dicit.
 Et p̄sumabunt oia h̄: s̄ ē p̄ qd ad pacē tendit.
 Mon. n. nisi p̄ p̄fictum p̄tra tribulatiōes hui⁹
 mundi puenit ad pacis eterne getez. Et q̄ h̄ac
 falsam pacē tp̄alis delectatiōis affectat: in futu
 ro verā pacem nō inueniēt. Ideo dicit qdam
 Omnis securitas tempestas est.

C Tertia p̄lo est: q̄ q̄nqz mala legunt dño il
 lata a iudeis: q̄ tradit: illuditur: flagellat: con
 spuitur: & occidit. C Primo traditus est coo
 perate patris clementia. Ro. 8. Proprio filio

suo nō peperit dñs: s; p nobis oib; tradidit illū.
Item filij obedientia. Eph. 5. Tradidit semet
ipsum p nobis. Item diaboli astutia. Job. 13.
Diabolus misit in cor: vt traderet euz Judas
Item iude auaritia. Mat. 26. Quid vultis mi
hi dare: et ego vobis eum tradā. Item iudeoz
inuidia. Mat. 27. Sciebat. n. Pilatus q; p
inuidia tradidissent eum. C Secdo illuditur.
Primo a ministris sacerdotum velata facie.
2° ab Herode i alba veste. 3° a Pilato in ve
ste purpurea. 4° a militib; in corona spinea:
sceptro arundineo: falsa adoratioe. 5° a sum
mis sacerdotibus in blasphematioe. C Tertio
flagellat ad colūmā ligatus: et virgis percussus
vsq; ad sanguinis effusionem. Eay. 50. Cor
pus meum dedi percutientibus etc. C Quarto
pspuit a ministris sacerdoti. Job. 30. facies
mea pspuer nō vident. C Quinto occidit fi
cut pdictum est. Dan. 9. Occidet xps: et nō
erit eius ppls: q; euz negaturus est. Et die ter
tia resurget: vt cito resurrectio euacuet scanda
lum crucis. Ecce q; dura et q; indigna pro no
bis protulit dominus manifestans.
C Quarta pō est: q; xps hodie patit deterio
ra a falsis xpianis: q; passus est a iudeis. Tra
diunt enim a cupidis: q; p vili pō tradunt pri
mum: sicut Judas p triginta argenteis tradi
dit xpm. Amos. 6. Sup tribus scelerib; istis
et sup qrtam nō puerat: eo q; vendiderūt p ar
gento iustum. Quatuor scelera iniquoz. i. cu
pidorum sunt iniq; acquirere: auare retinere: in
diuitiis pfidere: primi opprimere. C Secdo
illudit a supbis: quoz triplex est genus. Qui
dam supbiunt de iniquitate. Psrouer. 2. Aetan
tur eis: male fecerint de simulata sanctitate: vt
ppocrite: et tales illudunt dñm in alba veste.
Mat. 23. Uel vob; ppocritis: q; filies estis se
pulchris dealbatis. Deinde de vanitate. s. de
habitu pōpōso: et tales illudunt dñm more mi
lituz: vt mulieres ornate: q; non supplicāt: sed
illudunt. C Tertio flagellat a pñis: a qui
bus paupes angarijs et iniurijs impetuntur.
Jere. 2. contra tales dicit. In alijs suis inue
tus est sanguis aiaz pauper et innocentium.
C Quarto pspuit a luxuriosis: q; facies suas. s.
aiam suam ad imaginē dei creata: turpitudine
libidis deturpant. Psrouer. 16. Qui ingredit
ad mulierē pximi sui: nō erit mūdus a pñsu
et tactu impudico. C Quinto occidit a q;cuq;
pctōre: dum in se vel in alio caritate extinguit
q; sicut dicit p^o Jobis. 4. deus caritas est.

Quoniam scunq; n. q; pctū iterat: q; tum in
se est: dominum crucifigit. Eph. 4. Rursum
crucifigentes sibi metiphs filium dei.

C Quinta pō est: q; multi nesciunt qualiter
mittunt manus sacrilegas in xpm: s; diuer
sa eius appropriata diuersimode. Nam ihs di
citur mundicia: veritas: patientia: sapientia: et
vita. Primo. n. tradit gētib;: Nam gentes
que sunt incircuncise: signant nō solum pmos
motus carnis: sed oia quecuq; carnalia vitia
Iesus igit gētib; traditur: cum mūdicia vi
te carnalibus discursibus exponit: et libidi
nosis actibus sordidat. C Secdo illudit. Di
citur autem aliquis alium illudere: quādo pro
missum nō soluit. Iesus igit illuditur: quando
pñentia: vel abstinentia: vel remuneratiois
pprietatum votum violat: in quo maxime pec
cant viri claustrales. C Tertio flagellat. Nā
flagellatio est actus repentinus. Iesus igit pa
tientia flagellatur: quādo non cessat pctōr semel
offendere: sed p ueritatem et assiduitatē pec
candi flagellatur: q; est vera patientia. Judi
cum. 10. Filij israel pctā noua addiderunt.

C Quarto pspuitur. Per facies accipitur co
gnitio sapientie. Et facies pprie dicit conspui
Iesus igitur sapientia pspuitur: quādo cogni
tio sapientie p vite turpitudine: sedat. In quo
maxime tanguntur doctores et litterati: q; dum
nō venerātur sapientia quaz cognoscunt: qua
si spūs spūritie sue faciem dei pspuunt.

C Quinto occidit ihs vita. Vita. n. corpora
lis pñit in iunctione aie ad corpus. Vita spi
ritualis ex inbitione xpi in aia. Iesus q; occi
ditur: quādo p quodcuq; pctū mortale xps
ab aia sepatur: vnde Jobis. 8. Ego vado: et
querens me. q. d. Ego qui sum vita recedo:
et ideo moriemini.

C Sexta pō est: q; pp grauitatem: turpitudi
nem: vel multitudinem pctōz nō est desperā
duz: q; p penitentia resurgit: qui p pctū mor
tuus est: que tribus diebus cōsumatur. Que
sunt dolor pñitionis: pudor confessionis: et la
bor satisfactiois. C Ratio est: q; magnitudo et
turpitudine pcti: non aufert possibilitatē ad gra
dum gratie possibile pure creature. Licet enā
pctū inclinet ad oppositum: tuz q; capacitas
est hōi nālis. Et ideo pctū non aufertur: q;
gratia est a distributioe diuina: et nō est i nobis a
natura. Et ideo nulla est dispō necessitans ad
quēcuq; graduz gratie ex pte hois etc. vnde
dicit. Et tertia die resurget.

Sermo

C Septima p̄lo est: q̄ cuꝝ nescientia maloz circa dei beneficia causat: ex eo q̄ ignorātes diuinam potentia: respiciunt boiem solū. Ideo ille q̄ nunc ignorat xpm. s. quo ad eius iusticia timendo: aniam sperādo: bonitatem diligēdo beneficia p̄ debitas gratiaꝝ actōes in corde habendo h̄ in p̄senti: ab ip̄o in futuro ignorabit. Et ideo dñs p̄queritur Iher. 2. b. Tenentes legem nescierunt me. Et ideo dicit ibidē. Recedite a me oparij iniquitatis. nescio q̄ estis: q̄ iniqui dñm dñm nesciūt: a domino nesciunt vnde sequit. Et ip̄i nihil hoz intellexerūt ꝛc. Alex est q̄sum ad intellectum: quem habuerunt in statu peccati: tamen post penitentiam melius intelligentes se emendabant.

Tertium principale.

Circa tertijz p̄ncipale: vbi p̄mittit se nobis intīmaz p̄piciatorem in luminis reſtituōe: cum dicit. factum est autem cum appropinquaret Iherico: vbi sunt sex conclusiones.

C Prima p̄clusio est moralis expositio beati Grego. in omel. que talis est. Redēptor noster discipulis passionis penam ꝛ resurrectionis sue gliaꝝ p̄dixit: vt cum viderent morietem: nō dubitarent resurgentem. Sꝫ qꝫ vt carnales verba mysterij non capiebant: venit ad miraculum: vnde cecus illuminatur. sed miracula sic sunt vera: vt etia alia innuant. Cecus q̄ppe est genus humanum. q̄ in p̄ parente expulsum a paradiso: claritateꝝ sup̄ne lucis ignorans: damnatois sue tenebras patitur. sed per xpm illuminatur: vt lucis gaudia desideret: ꝛ bonum opetur. vnde cuꝝ ihs Iherico appropinquat: cecus illuminat. Iherico p̄ defectu carnis ponitur. Dum igitur dominus ac conditor noster appropinquat iherico: cecus ad lumen redit: qꝫ duꝫ deitas defectū nostre carnis suscepit: humanuꝝ genꝫ lamen q̄ amiserat: recepit. Qui ḡ eterne lucis claritatem nescit: cecus est. Si aut̄ iam in redemptoreꝝ credidit q̄ dixit. Ego sum via: iuxta viam sedet. Si vero credit ꝛ exorat vt eternum lumen recipiat: iuxta viam sedet ꝛ mendicat. Illi aut̄ q̄ ihs vementes p̄cedunt: designant carnalium desideriorum turbas: tumultusqꝫ vitioꝝ. Qui p̄u q̄ ihs ad cor nostruꝝ perueniat: temptationibꝫ cogitationem nostrā dissipat: ꝛ in ipsa nos nostra orōne p̄turbant. Ipse vero magis clamat: qꝫ q̄sto grauiorū multuꝝ cogitationū pre-

mium: tanto orationi insistere ardētius debemus. Cum aut̄ adhuc turbas fantasmatum in oratione patimur: ibum aliquatenus transire sentimus. Cum vero orationi vehementer insistimus: deus in corde figitur: ꝛ lux amissa reparatur: vel transire humanitatis: ꝛ stare diuinitatis est. Cecum ergo clamantes dominus transiens audiuit: stans illuminauit: quia per humanitatem suā vocibus nostre cecitatis cōpatiēdo misertus est. Sed lumen nobis gratie per diuinitatis potentia infundit: ad hoc regit q̄ velit vt cor ad orationem excitet. p̄den enim vult hoc: quod ꝛ nos petere: ꝛ se concedere promisit.

C Secunda p̄lo est: q̄ cecatio licet sit effectus peccati s̄m illud Sapient. 2. Excecat eos malicia eoz. Tamen aliquādo ordinatur ad dānationem: aliquādo aut̄ ad salutem. **C** Ratio est. Nam excecatio est quoddam pambulū ad peccatū. Peccatum aut̄ ad duo ordinatur. Ad vnuꝝ q̄dem per se. s. ad damnationē. Ad aliud autē ex misericordia dei. s. ad sanationē: in q̄sum deus p̄mittit aliquos cadere in peccatum: vt peccatū suū agnoscētes: humiliēt ꝛ p̄uertantur: vt etiam dicit Augꝫ. de natura ꝛ gratia. vnde excecatio ex sua natura ordinatur ad damnationem eius: qui excecatur. p̄ q̄ etiaꝝ ponitur reprobationis effectus. Sed ex diuina misericordia ad tempus medicinaliter ordinatur ad salutem eozum: qui excecantur. Sed hec misericordia non impenditur omnibus: sed tñ predestinatis: quibus omnia cooperantur in bonum. Ro. 8.

C Tertia conclusio est q̄ excecatio inquantuꝝ ordinat̄ ad salutē alicuius: causat̄ a deo. Nam excecatio dno importat. **C** Primū est motus animi inherētis malo: ꝛ auersio a diuino lumine. Sic causa excecationis est propria voluntas. **C** Secundaz est subtractio p̄prie gratie ex quo sequit̄ q̄ mens diuinitus non illuminat̄ ad recte viuendum qꝫ grāꝫ nō apponit deus: sic deus est causa excecationis. **C** Et nota q̄ sicut cecitas corporalis est priuatio eius: q̄ est principium corporalis visionis: ita est cecitas mentis priuatio eius: q̄ est principiuꝝ visionis intellectualis: cuius p̄ncipium est triplex. Vnuꝝ q̄deꝝ est lumen naturalis rationis: et h̄ nunqꝫ p̄uat̄ ab aia. Impedit̄ tñ q̄qꝫ a p̄prio actu p̄ ipedimēta viriū inferioꝝ: q̄ indiget humanus intellectus ad intelligendū. Sicut patet in furioso. Aliud est lumen habituale: na-

rurali rationi supaddituz. Et hoc lumen inter-
dum puat ab aia. Et talis priuatio est cecitas:
que est pena fm qđ puatio luminis grē quēdā
pena ponit. ¶ Tertio est aliqd intellectuale lu-
men p qđ hō intelligit aliqua cũ quodā pnci-
pio intellectuāli. Adens enīz hominis potest i-
tendere: ⁊ nō intendere. Et qđ ei non intendat
pigit dupliciter. Quadoq; qđez ex hoc qđ hēt
voluntate; spōtaneē se auertentē a cōsiderati-
one pncipij. ppsal. Noluit intelligere ⁊c. Alie
mō p occupationem mentis: circa alia que inia-
gis diligit. Quibus ab inspectione huius pnci-
piij mens auertitur. fm illud psal. Super ce-
cidit ignis ⁊ nō viderūt solem. vtroq; mō cecī-
tas mentis est peccaluz. vnde dicit. Lum ap/
propinquaret iberico. i. iesus suscipiens nostre
mortalitatis defectus. Quia iberico defectus
interpretat: vt p nobis mōrēt: que mors do-
mini nouissimuz est defectus. pder hoc autē
qđ sequit. Cecus qđā sedebat: ostenditur fru-
ctus passionis. s. illuminationis eoz qui pordi-
nati sunt ad viāz p fidē. ¶ Et nota qđ d isto ce-
co multa dicunt. s. qđ cecus ⁊ qđ sedebat etiā iur-
ta viā: et qđ mendicis: etiā qđ interrogauit pre-
tereuntes etiā qđ clamauit fili dauid. ille cecus
designat nō credentes. tamen pordinatos ad
vitā eternā. Ep̄b. 5. Eratis aliqñ tenebre.
Sedere autēz cecus iuxta viāz dicit qđ ⁊ hē-
tra viāz tamen renouabiles. Mendicantis dicit
nō soluz pauper. Mendicans qđ nō soluz paup
est: sed ex sua paupertate gemit et dolet. Et p h
ip̄z puocat ad misericordiaz: et ad miseriaz re-
uelandā flagitat deus. Turba preteriens mul-
titudine sanctorū doctoꝝ ⁊ pphaz est qui omnes
annunciauerunt xp̄m venturū. Ille clamat fili
dauid miser. Dauid manu foris interpretat
Ideo robora debiles: et infirmūz miserere tol-
lendō miseriam culpe. per quam cecitas ⁊ mi-
seria pene: per quam infirmitas notatur. Et
qui preibat: increpabant eum: vtaceret.
Nō sunt turbe peccatorum: cogitationum: ⁊
affectionum malarum: impediētes grāiā im-
petrandam. Ille vero multo magis clamabat
in supplicatione perseuerando.
¶ Quarta conclusio est: qđ saluator videns in
peccatore habilitate; pficiendi in bono: ⁊ pmi-
sericordiam resistendi in malo: confert auxiliū
gratie fistendo: prohibendo scilicet peccatum:
ne vltra procedat: ⁊ causando in mente habi-
tū virtutum: vt creet in actus virtuosos.
Nam gratia cum sit quoddā donūz supernū

turale: non meret naturalē dignitatē quācūq: sed minus debita dispositione adipiscitur, vnde dicitur. Stans autem iesus: iussit illum ad ducī ad se. In hoc modus et virtus caritatis ostenditur. Non enim ex natura morali: quę pręterijt: sed ex diuina: quę immutabilis pmanet: habebat quod curauit. Interrogat autem non q. nesciat quid sibi fieri optaret: sed vt response eius manifestum fieret quid illud ē in quod desiderium antiquum seruebat: scilicet videre xp̄m. Lucę. 10. Multi reges et pphete vulerunt videre quę vos vidistis: et nō viderunt. vnde ille cecus non dixit. Suz mē dicis domine: peto vt diues siam: sed dixit. Domine vt videam.

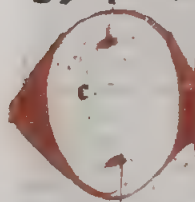
T Quinta conclusio est: q. cecitas que est effectus peccati: maxime depellitur per lumen fidei. Nam fides non solum est de hijs: que perse sunt intenta: sed etia3 est de hijs: que sunt ad interioru3 manifestationem. Sed quia remissio peccatorum est effectus manifestans diuinam maiestatem: et Christi incarnationem: tanquam causam: vnde ad remissionem peccatoru3 habendam: necessaria est fides. Sed q. fides pncipaliter est de hijs: que videre in patria speramus: fm illud hebreorum. xij. fides est substantia reru3 sperandarum: ad quoru3 notitiam manuducimur per parabolaru3 manifestationem: et miraculorum operatione3 que sunt opera diuinitatis pertinentia ad esse gratie. Que remissio peccatoz indiget pñet ad satisfactione3 humanã: cadit v3 necessitate sò numero credendum: sine quibus salus haberi non potest. Etideo volens offendere necessitatem fidei ad spiritualem curationem: dixit illi iesus. Respice: fides tua te saluum fecit. Non dixit. Alspice: sed respice. Respectus qd. est de eis: que retro sunt. Sed aspectus de hijs: que precesserunt. per quem admonet Christus considerare quantum sit conueniens modus reparationis humane: qui ostenditur nobis per fidem et. Aliam enim medicinam non requirbat genus infirmitatis. Nam qui bene attendit: non abhorret incarnationem filij dei. Ideo dicit Augustinus. Alius modus reparationis nostre fuit deo possibile. Nullus tamen nostre miserie conuenientior et.

A Sexta p^o est: q^d debemus de beneficijs dei semper esse grati. s. gratiaz actione. Hoc autem maxime debetur illi qui gratis beneficiũ

Sermo

contulit ad qd non tenebatur. In deo autem primo et principaliter inuenitur causa debiti: quod ei obligamur ad gratiarum actionem: eo quod ipse est primum principium omnium bonorum nostrorum. Adhuc nescimus est autem quod omnis effectus naturaliter ad causam suam reuertitur secundum Dionysium. Deus omnia in se conuertit tanquam omnium causa. Certum est quod beneficium in quantum est huiusmodi: est causa beneficiorum. Et ideo naturalis ordo requiritur: ut ille qui suscipit beneficium per gratiarum actionem reuertatur ad benefactorem. Et secundum istum modum deus honoramus: cum reuertimur ad ipsum tanquam ab eo beneficium per gratiarum actionem et vocem laudis. De quo psalmus. Sacrificium laudis honorificabit me. unde dicitur. Et sequebatur eum. scilicet post beneficium illuminationis. Adhuc significans deum. Et omnis plebs etc. scilicet per gratiarum actiones. unde Gregorius. Dignum est semper gratias agere quod deus nunquam cessat benefacere. Psalmus. Benedicam dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo. Cui sit honor et gloria in secula seculorum.

In capite ieiunij. Sermo. 40. de euangelio.

De ieiunio

tis nolite fieri sicut hypocritae tristes. Matthaeus. 6. Licet opera penitentialia in peccato mortali facta sint iteranda secundum doctores: quod non sunt deo accepta: secundum illud Ysaia. Cum multiplicaueritis orationes vestras etc. Tamen ieiunium et elemosina non sunt iteranda: quod post transitum actus relinquunt vestigia in satisfaciente: Sicut ex ieiunio sequitur corporis maceratio: et ex elemosina substantie minoratio. Sed quod nullum penitus manebit impunitum quod ipsum punietur. Et hoc vel per satisfactionem in presenti: vel per purgatorium penam: vel per eternam damnationem in futuro. Ideo saluator in hoc euangelio hortatur nos ad praedictorum executionem: ubi occurrunt nobis duae considerationes. Prima est de corporis maceratione: per ieiunium. Secunda est de misericordiae exhibitione per elemosinam.

Prima consideratio. Propter primam considerationem occurrunt nobis sex conclusiones.

Prima propositio est videre quod sit ieiunium: et dicitur quod ieiunium est maceratio carnis ab arbitrio confessoris inflata: pro peccatis

voluntarie accepta a patiente: ad domandum passiones et minuendum temptationem. ut sic mereatur peccati remissionem: et gratie infusionem. Per hoc quod dicitur quod sit maceratio carnis. Excluditur superfluitas nimie repletionis: quae euacuat meritum: per hoc quod dicitur ab arbitrio confessoris. Inflata pro peccatis: ostendit quod talis humilis subiectio: et confessoris iussio reddit ipsum deo acceptum: per hoc quod dicitur voluntarie accepta a patiente: ostendit ipsum esse meritum: quod passio innata seu casualiter illata non meretur. Sed voluntarie accepta. Per hoc enim quod dicitur ad domandum passiones: ostendit quod passiones in membris laetantes sunt instrumenta diaboli: quibus mediantibus nos impugnatur: et eis per laetibus inhabiles efficiuntur ad merendum. Et quod sic ieiunium est medicina contra passiones. Ideo multum est amplectendum: quod temptationem per ipsum minuit: passiones domant. unde apostolus per corinthios. 9. Castigabo corpus meum. scilicet per ieiunium: et in seruitutem redigo carnem. scilicet subiectio spiritui: et sic secundum Iohannem. homo spiritualis efficitur. angelis coniungitur et deo liberi copulatur. unde dicitur. Cum ieiunatis etc. Secunda propositio est videre de his qui ad ieiunium corporale obligantur. Et dicitur quod omnes sancti corpore et mente: non habentes legitimam causam excusantem quod legislatoris intentio in condendo ius positum: non intendit aliquem obligare ad perfectionem illius iuris habentes legitimam causam excusantem: siue non obfuerit illud: quod legi non subiacet necessitas. Plures tamen legitimis causis excusantur. scilicet pueri: mulieres praegnae: et paruulos lactantes: egrotantes: nuntii senes: graui labore victus necessarii: querentes: et hostiam mendicantes: et ad meas aliorum fuientes qui praestant modicum praestare. Tertia propositio est: quod quadruplex est ieiunium. Primum est abstinentia corporis de qua dictum est. Secundum est abstinentia ab iniquitatibus. Augustinus. Ieiunium magnum est abstinere ab iniquitatibus: et ab illicitis sancti voluptatibus. Tertium est virtuale. scilicet abstinentia ab occasione peccatorum. de quo Bernardus. Si gula sola peccauit: sola ieiunet et sufficit. Si cetera membra peccauerunt: ipsa ieiunet. Ieiunet oculis qui depredatus est animas curiosis aspectibus. Ieiunet auris a fabulis et rumoribus ociosis: et ad salutem non pertinentibus. Ieiunet lingua ab illicitis verbis: et manus ab operibus malis. Ieiunet anima vitiis: et a propria voluntate. Quartus est celestis ieiunium. scilicet abstinentia a creata delectatione: et esuries refectionis diuinae.

Quarta...
nanda est...
Nam gra...
ritualibus...
corporalib...
andum: eo...
quod ex ma...
litate: et...
humanam...
est et aliud...
eddit. Huius...
erit: si bon...
esse: quod in...
parere: turp...
in apparen...
tur: aut effo...
et hoc est quod...
dendo a ieiun...
tionem: quod...
meritum. Iste...
Extermina...
minos prop...
lam intentio...
ideo primam...
Amien dico...
idei laudem...
celestem. Et...
per caritate...
talem prae...
Prima con...
Quinta...
acceptabile...
Tu autem cum...
membris suis...
vni ex mini...
sumptibus...
hic: qui ea qu...
seruat. Talis...
cundum est pur...
Qui ieiunat...
prodest humi...
vult ipsum si...
ua. Tunc. n...
de purificam...
uid culpaz bo...
negationis. Et...
Sexta...
sunt quatuor...
patio: unde...
ablutis pecca...
Non solum

Quarta p̄lo est: q̄ in omni ieiunio dect-
nanda est falsa simulatio ypocrisis. Ratio est
Nam grauius est peccatum gloriā querē i spī-
ritualibus: sicut in ieiunio ⁊ elemosina: q̄ in
corporalibus: q̄ minus h̄t motū ad glori-
andū: eo q̄ minus extra appareant: et etiā
q̄ ex maiori p̄descensione dei: ad hominis vti-
litatem: ⁊ ad diuinā laudem ordinabatur nō
humanam. vnde Au. Ypocrita est: qui aliud
est ⁊ aliud simulat. Vnū ope ⁊ aliū volūte i-
tēdit. Hunc etiā reprehēdit Crisostomus. d. O ypo-
crita: si bonum est esse bonū: vti quid non vis
esse: q̄ tñ vis apparere? Nam si turpe est ap-
parere: turpius est esse. Qd aut̄ formosum ē
in apparentia: formosius est in existentia. Igi-
tur: aut esto qd apparet: aut appare quod es:
⁊ hoc ē qd dicitur. Nolite: quasi diceret exclu-
dendo a ieiunio pueriam voluntatem ⁊ inten-
tionem: q̄ in voluntate est radix meriti ⁊ de-
meriti. Fieri. i. nū ad h̄ vt apparatus tristes
Exterminant enī ⁊. quasi diceret extra ter-
minos proponunt: reals existentie. s. per ma-
lam intentionē: que per faciē intelligitur. Et
ideo p̄minatur eis futuram p̄dennationē d.
Amen dico vobis receperunt mercedem suā
idest laudem humanā hic in presenti: ⁊ nūq̄
celestē. **Q**uarta p̄lo est: q̄ velle placere hoībus p̄-
pter caritatem nutriendam: ⁊ ad p̄fectum spīri-
tualem p̄ximū est commendabile exēplo apostoli
Prima cor. 20. Omnibus per oīa placeo.
Quinta p̄lo est: q̄ duo faciunt ieiunium
acceptabile. **Q**uimus est mīa. vnde dicit.
Tu aut̄ cum ieiunas vige caput tuū. i. xp̄s in
mēbris suis oleo misericordie. vnde dicit. Qd
vni ex minimis ⁊c. Cui p̄radicunt parcentes
sumptibus. De q̄bus Ihero. Paupi subtra-
hit: qui ea que p̄cedēdo sumere debuit: sibi re-
seruat. Talis nō deo. s̄z burle ieiunat. **S**e-
cundū est puritas mentis. vnde eccl̄. dicitur.
Qui ieiunat a peccatis suis: ⁊ itē facit ea: qd
prodest humiliano eius? Nihil. Et ideo xp̄s
vult ipsum fieri pure dicēs. Et faciem tuā la-
ua. Tunc. n. facies lauat: cū p̄sca diuersimo-
de purificatur. s. aqua p̄punctionis. Sic Da-
uid culpaz homicidij deleuit. Petrus crimen
negatiois. Ad. magdalēa mltitudine pctōz.
Sexta p̄clusio est: q̄ effectibus ieiunij: que
sunt quatuor. **P**rimus est peccatoz extir-
pacio: vnde Ber. Non solus per ieiunium est
ablutio peccatoz: sed etiā extirpacio vitioz.
Non solum d̄z peccata preterita que commissi

mus: sed etiā repellit futura que p̄mittere po-
terim⁹. **S**ecūdo defendit nos ab aduersario
vnde Ysido. Demonij cito p̄t abstinentia ⁊
vincitur. **T**ertio de diuina acceptatione: ⁊
de pene remissione nos securat. Vnde Ber.
Ieiunium nō solum obtinet veniam: sed etiā
meretur gratia. **Q**uarto meretur diuinas
revelationes. vnde Ielias ieiunauit anteq̄
veniret ad montem dei orib.

Secunda p̄sideratio.
Secunda p̄sideratio que est de mise-
ricordie exhibitione per elemosinas
Cum dicit. Nolite thesaurizare: vbi
occurrunt sex conclusiones.

Prima p̄clusio est videre quid sit thesauri-
zare: ⁊ d̄ q̄ thesaurizare est adeptio diuinitaz:
cum sollicitudine mentis ⁊ corporis causaliter
p̄pter supuenientis necessitatis pericula pre-
cauenda: vbi tria innuuntur. **P**rimū ē q̄
duplices sunt diuinitas: que in thesauro reponū-
tur. s. tpales ⁊ spirituales. Ideo dicit: q̄ ē ade-
ptio diuinitaz. **S**ecūda est q̄. s. in tali adepti-
o ne. s. tpalium virutes aie disperguntur: ita
q̄ non possunt insistere sollicitudini circa spīri-
tualia adipiscenda. vnde dicit. Cum sollicitu-
dine mentis ⁊ corporis: q̄ nemo potest duo-
bus dominis seruire. **T**ertius est: q̄ timor
defectus sollicitat thesaurizare: itā in spūalib⁹
q̄ in tpalibus. vnde dicit. Causaliter ⁊c.

Secūda p̄clusio est: q̄ thesaurizare in tēpora-
libus: ⁊ absq̄ omni intentione necessitatis p̄-
prie vel aliene: oībus p̄hibetur: quia vt sic est
peccatū mortale. Thesaurizare autē et proui-
dentia: vt si homo suis quoz cura sibi incum-
bit in necessarijs provideat secularibus: cōce-
ditur. clericis vero ⁊ religiosis thesaurizare oī
no non licet. vnde Ambro. Quz h̄z ecclesia:
non vt seruet: s̄z vt erogat. **P**rimū. s. q̄ nō
licet ex affectu auaritie thesaurizare: p̄ p̄ Cris.
super Mat. dicentē. Stultum est in terra the-
saurizare: ⁊ oīa illuc relinquere: vnde exiturus
es: ⁊ illic nihil p̄mittere: quo iturus es.

Tertia p̄clusio est: q̄ licitū est thesaurizare
ex prouidentia: tñ est periculosa: q̄ licet honesta
licita: ⁊ bona: tñ ibi concurrunt multa peccata
In negotiatione qua mediante thesaurizatur.
Primus est officij diuini amissio sine negli-
gentia. Eccl̄. 26. Difficile eruntur negocians
a negligentia. **S**ecūda est cupiditas eos in-
flamans. vnde sicut ignis nunq̄ dicit sufficit.
Proverb. 30. Sic mercator currens p̄ mun-

Sermo

dum nunq̃ satiatur. **T**ertium est negligencia proprie cure: nihil a deo dissipat propriam considerationē: sicut implicare in exterioribus. **Q**uartū est mēdaciū oris: simulatio mētis et alteratio inbertiū. **Q**uitūz circūuentio et deceptio. vnde ducunt simplices ad tabernam quibus inebriatis extorqueri ab eis merces p̃ ut volunt. vnde p̃ma thes. 3°. Videte ne quis superegre diatur fratrem suum in negotio etc. **S**extum est periuriū ut credatur eis ut lucrentur. Eccli. 13. Vir periurans replebitur iniquitate. **S**eptimū est diminutio in mensurā. **P**rouer. 11. Statera dolosa abhominatio est apud deū. Et p̃odus equus voluntas eius. **O**ctauū est oppressio pauperū qz aggregādo frumentū faciūt charitistiam: et ante messem emunt ab indigentibus frumentū p̃ paruo p̃cio. Et postea ad volūtatez: eisdē cari⁹ vendūt. **Q**uarta p̃cio est: qz thesaurizare p̃ inordinatum modum negociādi. s. p̃ vsum est dō abhominabile: nec de tali dō fieri elemosina: s. integritati restitui. **U**bi nota qz due sūt spēs vsure. Una est manifesta. Alia palliata. Manifesta est cū qs tradit numerata vel p̃oderata: vel mēsurata tali pacto: ut det sibi aliqd vltra sortem. Quia regula est: vbicunqz de sorte intendit plus accipere q̃ sit sortis: et h̃ exp̃mit forma cōtractus est vsura. Vsura palliata h̃z sex spēs. **P**ri^a accidit circa pignora et obfides: et h̃ fit quicunqz modis. **P**rimū est cū aliqz h̃z alio diū in pignore: ut fructus colligat vltra sortez. **S**ecūdo cū qs pignozibus vñt. **T**ertius cū aliqz facit equos comedere plus solito. **Q**uartus cū h̃z obfides de q̃z exp̃sis vivit. **Q**uintus cū dilationē dat p̃ munere. **S**exta species vsure palliata fit circa emptiones et veditio nes: que fit tribus modis. **P**rimo qñ emit possessionē lōge maiorē p̃cio q̃ valeat in termino vel vsqz ad terminū illū. **T**ertio qñ quis ante terminū emit p̃ minori q̃ valeat. **T**ertia species palliata vsure est cū aliqz vltra sortē accipit sine pacto exp̃ssio: ipsa p̃suetudine ficta: cure faciēte pactū: qd est tegere palliatā maliciā sub noie bonitatis. **Q**uarta spēs palliata vsure ē: cū qs palliat vsurā noie societatis volēs cē socius in lucro et nō in dāno. Ille cui creditur pecuniā dō habere laborē et piculū anime et cor poris: insuper periculū pecunie solus. Idem ē de omnibus imortalibus. **Q**uinta spēs vsu

re palliata est cū quis palliat vsuram noie pentionalis: qd s. qñque posset fieri iuste: qz iustum est negligentiā puniri alicuius: tñ q̃stuz ad multos vsura est: qz in talibus nō attendūt ut sibi soluat citius: sed ut solvatur amplius. **S**exta species palliata vsure est: cū qs palliat translationē facta a re ad rez. Et fit cum aliquis diues pecuniā nō vult accipere a paup̃e: s. laborē. A p̃sona ad p̃sonam fit translatio: quādo amicu aliquē facit accommodare. Sed sup̃ oia ē malicia excellēti⁹. s. qñ accommodauerat frumentū sup̃ certissimū diez quē obfuare nō possz si h̃ret i granario frumentū: q̃ est magna iniquitas vult. n. esse certus in die illo in quo certus ēē nō potest in seipso. Acquisitū igitur modis p̃dictis: d̃ illis nō dō fieri elemosina: qz ad restituionē tenent. Et h̃ est qd dicit. Nolite thesaurizare: pp̃ sollicitudinē vob̃ in ira pp̃ certitudinē. **Q**uinta p̃ est: qz solū thesaurizandū est i celo. Nam diuitie celestes sunt durabiles. perpetue et p̃petue: qz amitti nō possunt pp̃ p̃servationē bonitatis diuine. vnde d̃r. Iusto ruz aie etc. Et ideo dicit. Vbi nec erugo etc. **S**ecūdo p̃fecte quietat. Ratio est. Quia nullus appetitus p̃t quietari simpliciter donec sit totāliter satiatus. Sed nullū bonū creatū totaliter potest satiare nostrū appetitū: qz tantū p̃t appetere q̃tum cogitare: igitur cor nostrū s. Augu. est inquietū etc. Et ideo d̃r. Vbi. n. est thesaurus tuus etc. **N**ota tñ qz ad thesaurizati onem celestium diuitiarū tria disponūt: ut innuitur. p̃. **T**rimo. 6. vbi dicitur. **P**recipe diuitibus non alta sapere: nec sperare in incerto. diuitiarū: sed in deo qui dat nobis abundanter oia. **P**er ea. n. que tibi dat: p̃suadet tibi de peccato exire. vnde Aug. Nihil. n. tuū vis malum habere: tñ in teipso bonitatē non curas. Quid te offendit vita tua: quā solaz vis h̃re malum? **I**nter oia bona que habes: preponete rebus tuis: et noli te illis habere viliore. **N**unqd qd plus diligis melius esse cupis? **E**rgo bonā mortē cupis: et de bona vita nō curas? qz mortē plusqz vitam desideras. vnde s̃m p̃siliū sapiētiū. Eccli. 19. **P**one thesaurū tuū in preceptis altissimi. et erubescas de vita tua mala. **S**cōm ē ut sit susceptibilis diuitiarū inspiratiō. vñ d̃r. **V**t sis diues in opib⁹. **N**ūquid bruto insipienti⁹ es? **N**ā auis cohibet se ager nō si laqueū cernat: et tu non potes te p̃tinere a libovoluptatū momentanee timore mortis et ne

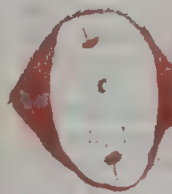
Dis scir
Eccli. 30
saur? sine
amoris
tibi et al
tia. **P**olu
Ille mī
Propor
S. noli
tū est: q
sauriza
manus p
benus in
pecca igit
saur? effu
te iposte
Nuliorē
peccati p
ris teipso
ra? **E**t
tas fore t
p̃siliū
Noli d̃r
C. **S**exta
vine. s. tēp
gende fur
dam elem
sercordie.
cere ignor
tristitū: et
ei orare p
ne pauper
nobis vita

C. **S**eria.

de licet app
desiderium
autē appet
p̃fectionem
potest nostr
cetero p̃m
sot humer
abile pp̃ tē

Vis scire qz voluptas moris ē. Audi sapientē
Eclli. 30. Jocunditas cordis est vita hois: the-
saur' sine fictioe scitatis. Quid times? Jugu
amoris suave ē. Porro tu eruna pte xps por-
tabit ex altera. vñ Aug. Erubescat nra pigri-
tia. Plus ille ultra parat' ē dare qz tu recipere.
Ille miser' ē: vos a m'f'ia tripi. forte dicis.
Propono bene agē: s; volo plen' delibare.
S; noli claudere hostiū p dilationē. **E**t er-
tū est: qz s; pceptibilis dīne ipressiois. The-
sauriza tibi bonū qz d's pulsar ad hostiū gerens
manus plenas grāz. vñ apls. p^o. cor. 4. Ha-
bemus inq; thesaur' istū in vasis fictilib'. Er-
pecta igit' ut vasculū corporis pfringat: et the-
saur' effundat. **N**ī differes. Nunqd expectas
te ipostēz fortiorē: v' deū potētiore: et hostem
stultiorē: et tēptationē minorē? Dū fortis es et
peccādi p'suetudine noduz ligatus. Si nō pote-
ris trip'suz vicere: quō hec poteris p'cis bone-
rat'. Et si nūc grāz dēi recipere renuis: deū pu-
tas fore tibi p'pitiorez et dilatoe: nunqd hostē
p'iusimū i arte tēptādi supare putas. vñ Aug.
Noli differre i deo viuere. s; differ i deo mori.
Sexta conclusio est qz sicut diuerse sunt di-
uine. s. tēporales et spirituales sic ex eisde lar-
guende sunt diuerse elemosine. Nam sunt que-
dam elemosine corporales. s. septem opa mi-
sericordie. Sunt etiā septem spirituales. s. do-
cere ignorantes: psulere dubitantes: cōsolari
tristes: et corrigere peccantes: remittere offensā
et orare pro omnibus. Tales autem elemosi-
ne pauperib' et indigentibus largiē meretur
nobis vitam eternā. Quam nobis pcedat. **z**c.

Et feria. 5. post dīc cinez. Sermo d' enā. 41

Am introit

let ihs capharnaū. **A**dat.
s. fm qd dicit Bre. Ora-
tio est ascensio mētis in de-
um a quo impetrare spera-
mus id qd desideram'. vñ

de licet appetibile creatū aliqua delectatōe n'z
desiderium possit afficere: nō tñ satiare. Solū
autē appetibile p'tinens in se eminenter omnē
p'fectionem simpliciter et omnis boni rationē
potest nostrū desiderium adimplere. vñ de iste
cēturio p'tinē ad ouē cētēsimā: quaz pius pa-
stor humeris reuocauit: vidēs h' sumuz appe-
tibile pp tēporis opportunitatē posse adifici

a deo obstaculo tētus qd ē p'ctū: nō segniter p-
crastinādo. qz s; Criso. P'ctēus negligentia
rephendit: cum de dantis mīa nō dubitatur
mox saluatore appropinquatē p obstaculi amo-
tione accessu ut dicat. Lū āt introisset. vñ oc-
currūt nobis tres p'fideratōes. **E**t p'ri' ē de
saluatoris n'ri mansuetudine nos pueniens:
ibi. Lū āt introiss; **z**c. **E**t 2^a ē de hois iualū-
die p remedio supplicatōis: ibi: Accessit ad eū.
Et 3^a ē de remedij aptitudine nos salubriter cu-
rans: ibi: Dixit ihs cēturiōi. **P**o' p'fidera^o.

Prima p'fider^o **z**c. circa quā p'fideratio
nē nō. qz capharnaū interpretat' ager pi-
guedis: vel villa p'solatiōis. **I**ō s'igt
in nāz humanā seu cor humanū piguedie grē
vel doctrie seu v'itū saginādū. **P**ostq; sagi-
nationē d's spāliter delectat in ea. **P**o' qz non
pōt spūale recipere incrementū i pura nā. **I**ō d's
grā sua dignat' ea puenire ut dicat. Lū āt intro-
isset **z**c. Et iō occurrūt nobis quor' p'fiderōes.
Et p'rima p'fider^o ē: et est doctria b'ī Infelmi in
lib. de silib' dicitis. **Q**d cor humanum silē ē
molēdino sp molētū. **Q**d qdē d'ns suo suo de-
dit: p'cipiēs ei ut suā tñ annonā. s. frumētū: o-
z deū et auenā in eo molat. **L**ui inimicat' qdaz: q
si qñq; illud vacuū inuenerit: aut arenā ibi p-
ijciat: q illud dissipat: aut picē q pglutinat. vñ
suus ille: si molēdinū bene custodierit: mūda
ex eo farina erit: et d'no suo fuit: et victū sibi
acquit. **S**i hō molēdinū istū violauerit: mala
ex eo farina pcedit: q d'no displicet: et sibi victū
negligit. **H**oc molēdinū est cor humanū qd
dedit d's vnicuiq; ut i eo molat tantū illos co-
gitatus quos ip'e suggerit: quos cogitat' aliqñ
ut frumētū aia replicat: nūc. s. cū in p'teplāne
posita pure de eo cogitat. Aliqñ ut ordē cū. s.
de v'itute i v'itute: qñ p quosdā labores ascēde-
re meditatur. Aliqñ ut auenā: et hec cū hō intē-
dit sua deserere v'itū. **H**os itaq; oēs d's vult
ut corde molat: et ex eisde sibi victū eternū acq-
rat. **H**uic cordi diabolus insidiat ipm replens
malis: quoz aliud cor dissipat ut ire et inuidie.
Aliud pglutinat ut luxurie. **S**i hō diabolus
cor hois sic corūpe pmissus fuerit: mox v'itū
p sēsus p'grediūt iur' gñā cogitatioz malaz q
dō displicet et p eas hō mortē acqrit. **E**t Scda
p'fegit ex isto. s. qz iste ager. s. cor humanum
ē diligēter excollēd': ut dr. puer. 24. Diligē-
ter extire agz tuū. Et h' fit triplr. **P**o' euellen-
do. 2^a. amouēdo spias mūdānaz solitudinū
3ª facēdo claustras p obfationē qñq; sensuū

Sermo

Quia legitur prover. 24°. Per agrum pigri transiit et vineam stulti: et ecce totum repleuerunt vitiis: oppuerunt faciem eius spine: et materia lapidis destructa erat. Ratio primi est. Sicut videmus in turpi pictura que domum pulchram deturpat. Sic etiam p[er] peccato. Nam anima que cecidit per peccata non potest resistere suggestionibus inimici. Et ideo occurrunt fantasmatum turpia: et imaginationes turpium rex sensibiliu[m] que imprimitur. Et ideo sicut deturpatur domus quando turpiter depingitur: ita anima que per peccata maculatur. vñ Job. 7. Cor eorum longe fecisti a disciplina. Et ideo inducit proportionem ad malum. Bene. 8. Sensus et cogitatio humani cordis propria sunt ad malum. Ratio secundi est. Quia nihil impedit tamen dispositionem ad gratiam: sicut sollicitudo munda non. Quid p[ro]p[ter] hoc. Nam ad dispositionem requiritur status interioris diligens examinatio: et si esset aliquod obstaculum amoveretur. Et ideo op[er]e vi anima dispersa per sensibilia et extra se posita recolligatur in seipsa: ut cernens obstaculum amoveat ipsum. Per nulla autem tamen disp[er]gitur sicut per sollicitudinem exteriorum. vñ Mat. 6. Ne solliciti sitis anime vestre quod manducetis et. ubi non prohibet usus eorum: que ad necessitatem requiruntur: sed amor et sollicitudo. Quia sollicitudo d[icitur] p[ro]p[ter] hoc renocat a sollicitudine eternorum. vñ ad phil. Nihil solliciti sitis et. vñ diuine spine dicitur quod suffocant boni p[ro]positi inspirationem. Quia diu istis sollicitudinibus animus occupatur: non habebit preceptum mundi nec eternorum amor. Ratio terti[us] est: quod o[mn]is temptatio oritur ab inordinatis p[re]ceptis sensuum ut p[er] Dan. 13. ubi dicitur quod pharysi impudici videtes susannam exarserunt in concupiscentia eius. Et ideo cum sensus nostri sint quasi fenestre anime per quos mors peccati intrat. Quam. n. frequentius percipis ea que mundi sunt: tanto affectus tuus ad ea concupiscit magis inardescit. vñ Greg. Non igitur in tueri: quod non igitur concupiscit. Et ideo diligenter sensuum custodia est adhibenda. vñ p[er]b. 4. Omni custodia serua cor tuum: quoniam ex ipso vita procedit.

Tertia p[ar]te est: quod si iste ager. s. cor hominis sic fuerit excultus: tunc ipse intrabit per gratiam: virtutibus adornando: et in eo delectando: quod interpretatur ager pinguedinis: et villa solationis.

Primo introibit per gratiam ipsius virtutibus adornando. Nam gratia gratum faciens in ordine ad acceptationem diuinam: est quedam integritas

et decor omnium virtutum. Sicut enim pulchritudo faciei non est una qualitas: sed est quedam integritas exurgens ex multis. s. colore et figura: et magnitudine: et p[ro]portione. Ita gratia que est anime decor: est integritas exurgens ex o[mn]ibus virtutibus. Ratio est: quod nullus est deo acceptus et graciosus: nisi sit p[ro]ptus ad singula bonorum op[er]um virtuosus. Tale autem p[ro]p[ter]tudinem huius homo per o[mn]es virtutes quibus erit in actus virtuosus: quas. s. virtutes gratia causat in anima. Ratio est: quod gratia cum sit radix meriti a deo confertur: sic ut possit o[mn]ia meritoria singula ab homine perfici. Hoc autem fit per virtutes. Quod deus intrando per gratiam: causat virtutes in anima quibus ipsa impinguatur: ut possit perficere opera meritoria. Et ideo dicitur ager pinguedinis. Multus pinguedine. s. virtutum et gratie pinguecunt speciosa deserti. Desertum est cor bene excultus: ornatum virtutibus p[re]ciosis: gratia dei superueniente. Secundo igitur villa consolationis: quod deus delectatur inhabitando cor: sic spiritualiter impinguatur. Sicut. n. videmus ex simili. Homo delectatur p[re]mundo suam pulchritudinem in speculo. Sic deus delectatur p[re]mundo propria pulchritudinem in anima sanctorum per imaginem anime immissam: sicut in speculo mundo et terso ab o[mn]ibus sordibus virtutum. vñ prover. Delicie mee esse cum filiis hominum. vñ de celum et alta loca d[icitur] dicata: igitur dicant loca dei: tamen magis proprie anima dei locus dei ex sp[irit]uali p[re]sentia diuine habitationis.

Quarta p[ar]te est: quod ista dei intratio in cor humanum sic impinguatur homini maxime fructuosa. Ratio est. Quia non inhabitat anima sine donis et virtutibus. Est. n. hospes anime: qui nullius indiget bono: si anima replet o[mn]ibus bonis. Ex quo accipitur documentum: quod quantum est ex parte dei: deus semper paratus est p[er]ferre sua dona: quod stat ad hostium expulsa: ut sibi affectus aperitur: et introimitur ad p[er]ueniendum spiritualiter per bonorum suorum coactionem: licet aliqui ponunt obstaculum hostium cordis claudendo. De quibus d[icitur] Job. Ipsi fuerunt rebelles. i. diuine gratie.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio: circa quam est inuestigandum de bonis valitudine per remedium supplicante. Nota quod per contemplationem potest accipi spiritus rationalis: illoque qui in simplicitate intellectus ambulat. Adhuc bentes cognitionem eternorum: quantum permittit infirmitas carnis. Puer eius qui male ve-

ratur: sen-
nalis. s.
stutus
riores ai-
nules que
bus hys
dz feruit
Et iacet
no suffi-
dicitur:
membro
cupiscen-
no sollici-
vnde exa-
solliciti p[er] g[ra]tiam
nam gratia
est p[ri]mu[m]
nos p[re]u-
gratiam
et deo acce-
mine non
rentia et i-
de meo. s.
pene et cul-
nias: ubi be-
non est car-
dic verbo
p[er]f[ect]i. 2.
Circa hanc
C[on]sum-
illumina-
onem inter-
p[ro]p[ter] hoc
acut illu-
C[on]sum-
vnum. s. di-
iudicare et se-
acut est ius-
ud est ut eli-
te voluntati
que nos sp[irit]u-
Am sp[irit]u-
lis enim sp[irit]u-
cum in eo sit
tis. De p[ar]-
ticularis
cessaria est al-
sensibile ab a-
particularis
dam p[er]ter se
bile eius intel-

ratur: sensualitatez designat. Iste spiritus ratio
nalis. s. interior homo est sub potestate dei co/
stitutus vel grane. Habens sub se milites: inte/
riores aie vires et motus: et etia: naturales vir/
tutes que p milites intelligi possunt. Quia oi/
bus hys pira vitia pugnatur. Sensualitas ei/
us seruire rationi. sed in plurimis infirma est.
Et iacet in domo. i. in carne: Jacere dicitur qz
no sufficit surgere ad bona opa. Paralyticus
dicitur: qz paralisis est morbus dissolutionis
membrorum. Et male torquetur: qz diversis co/
cupiscentiarum moribus veratur. Pro isto ser/
uo sollicitus est spiritus rationalis. Et rogat.
vnde exauditus est. Ideo xps dixit. Veniam
scilicet p gratiam preuenientes: curabo p gra/
tiam gratum facientes. C. Prima namqz gra/
tia est primus moribus bone voluntatis: quo de/
us nos preuenit: vt de agno nos disponam: ad
gratiam gratificantiem: que nos facit gratos
et deo acceptos. vnde respondit ceturio. Do/
mine non sum dignus. s. propter tuam reue/
rentiam et meam insufficietiam: vt intres sub te/
cto meo. s. mei peccatoris: qui sum subiectus
pene et culpe. q. d. Et si intrasti sub tecto virgi/
nis: vbi habens hospitium tanto regi agnum
non est caro mea sicut caro matris tue. S. tui
dic verbo quo fecisti omnia: quo sanauit eum.
Circa hac finis moralis occurrunt. s. doctrina.
C. Primum est: qz deus veniens p gratiam hz
illuminare spiritum rationalem: qz p centuri/
onem intelligitur. vnde gra que est in voluntate
pprie no hz illuminare: sed ipatiue picipiendo
actus illuminatos fidei firme scie saporem.
C. Secundum est: qz spiritus rationalis duo dicit.
vnum. s. dictans et iudicans: vel ratio que hz
iudicare et sentire. vnde Aug. Dominus
actus est intelligere: discernere et retinere. Ali/
ud est vt eligens: que. s. electio se tenet ex par/
te voluntatis. vnde spiritus dicitur voluntas
que nos spirituales facit et dei filios. Phil. s.
Qui spiritu dei aguntur: hii filij dei sunt. La/
tis enim spiritus ad imaginem dei factus est:
cum in eo sit cognitio veritatis et amor virtu/
tis. C. De primo nota. Qd quia vnus sensus
particularis no apprehendit qd alius: ideo ne/
cessaria est alia potentia: valens discernere vnu
sensibile ab alio: quod non potest facere sensus
particularis. Eodem mo necessaria potetia que
dam pter sensum et intellectum pferens sensi/
bile cui intelligibili. Intellectus enim no ap/
prehendit sensibile: nec sensus intelligibile. hec
autem potentia est ratio que iudicat de vtriusqz.

C. De secundo nota. qz voluntas rationalis du/
pliciter potest considerari. Anomodo vt est po/
tentia vna distincta. habens actum verum. s.
velle. Et obiectum. s. bonum simplr. Hec vo/
luntas est in ratione. Aliomodo consideratur vt
imperativa aliarum potentiarum subiectarum ra/
tioni: et sic voluntas circuit omnes vires obe/
dientes imperio rationis. vnde iste ceturio fz
glo. erat pcedens naturalibus bonis. s. quantum
ad intellectum: videtur habuisse cognitionem
creatoris et omnipotentis eius cum dixit. Dne
non sum dignus: quantum ad affectum: quia
habuit iustitiam in bona habitudine ad suos su/
periores et inferiores dicēs. Ma et ego ho sum.
C. Tertium documentum est: qz spiritus ratio/
nalis in prima sui creatione sit liber: et no pos/
sit cogi quin pro suo libito iustitiaz relinquere
possit vel etiam sequi: qz nulli nisi soli deo subie/
ctus erat. Omnia. n. creata aliquam additione
subiectionis habent. Hanc elementa subiecta sunt
sideribus: et arbuta animalibus: et animalia ho/
minibus: et angeli. iuxta illud hebre. Omnes
sunt administratorij spiritus. Corpora etiam
nostra subijciuntur aiabus suis. Intellectus
vero primis veritatibus: voluntas autem nol/
li rei create subijcitur: et ita hz privilegium lib/
tatis nisi soli deo. Et licet sic non possit cogi: e/
tamen constituta sub potestate diuine volunta/
tis: que potest eam manuducere: ostensione ve/
ritatis: vt patz in Paulo qui prostratus dixit.
Dne quid me vis facere? Quod etia patz. quia
decreta in sua naturalis libertate non sufficit
ad merendum: Quia ad meritum concurrunt
multe cause supernaturales. Ut voluntas di/
uina: Que primo mouet actum beatificum. lu/
mine glorie ex parte intellectus: et caritatis affe/
ctus. vnde dicitur Sapi. Io. Iustum deduxit
dñs per vias rectas et ostendit illi etc.
C. Quartum documentum est: qz iste spiritus ra/
tionalis hz milites. s. virtutes naturales et interi/
oris aie vires: ad impugnandum vitia. Vbi
nota: qualiter virtutes insunt nobis a natura:
Dicendum qz virtutes theologice: totaliter no
bis insunt ab extrinseco: sed virtutes morales
partim insunt nobis ab extrinseco: et partim ab
intrinseco. Ab intrinseco scdm quandam in/
choationem. In ratione. n. hois naturaliter i/
sunt quedam principia naturaliter cognitiua: ta/
scilicet qz agendo: que sunt quedam semialia

Sermo

Intellectualium virtutum: et moralium. Et in quantum in voluntate est quidam naturalis appetitus: qui est rationi conformis. Item ex corporis dispositione. Alii sunt dispositi et melius et peius: ad quasdam virtutes, puta, quedam vires sensitiue: actus quarundam partium corporis ex quarum dispositione adiuuantur vel impediuntur huiusmodi vires in suis actibus: et per his vires rationales: quibus huiusmodi vires sensitiue deficiunt. Et sic huiusmodi vires aptitudines ad scientias: alius ad fortitudines: alius ad temperantias. Et isto modo tam virtutes intellectuales quam morales: insunt nobis secundum aptitudinem et inclinationem. Non autem insunt nobis a natura secundum perfectionem: quia natura determinat ad unum. Consumatio autem huiusmodi virtutum: non est secundum unum modum actionis sed diuersimode: secundum diuersas naturas in quibus virtutes operantur: et secundum diuersas circumstantias. Talibus, namque militibus vitia impugnantur: contra nos militat semper. Quia Job. 5. Militia est vita hominis super terram. unde ad tales impugnationem horamur. Prima pars. De. 2. Obsecro vos tanquam aduenas et peregrinos abstinere a carnalibus desiderijs: qui militat aduersus animas. Quintum documentum est: quod iste paralyticus signum peccatorum. Nam sicut videmus in corpore naturali: quod spiritus vitalis vegetat membra corporis sui inuicem coniuncta: ex quo spiritui habetur motus et sensus. Sic cum paralyticus: que est morbo dissolutiois membrorum: meatu spiritus includitur pro pago soluit: quia a spiritu non vegetatur: quasi esset periculus: et amittit motum et sensum: et sic fit membrum inutile. Sic fit in anima cuius est via spiritus sanctus: siue spirituali gratia: et ipsa est quodam totum respectu suarum virtutum quasi quoddam membrum mysticum. scilicet ecclesie. Cum autem quis moraliter peccat per corruptionem peccati dissoluit pro pago virtutis: quia quod percupiscentia amat: ratio non approbat: et per. Et ita omne regnum in se diuisum desolabitur. Matt. 12. Et sic amittit anima motum et sensum. Motus est ad bonas operationes. Sensus quantum ad propria vulnera: vel etiam aliena que non sentit. Quia talis non ambulat perficiendo per bona opera nec attendit misericordiam fratris sui, de qua tanquam de proprijs multis rebus deberet dolere. Unde cum finis vni corporis mystici: Ille se paralyticum probat: quod eorum sunt membra sua non sentit: secundum illud cor. 12. In idipsum solliciti sunt membra. Etiam si quid patitur unus membrum patitur omnia. Nos autem corporis christi estis: et membra de membris. Nec est sensus in membris proprius. Nam humilitas est sensus per

prii defectus: e contrario superbia est insensibilitas peccati si non humiliat se. Si. n. vere sciret miser peccator suos defectus nunquam superbiat. vbi Abdichee. 6. Humiliatio tua in medio tui. Et ex quo et sequitur de motu: quia non habet sensum infirmitatis alienae non mouet ad opera pietatis. unde dicitur. Prima Jobis. 2. Qui viderit fratrem suum necessitatem habere et clauerit sua ab eo quomodo caritas est in illo.

Secundum documentum est: quod iste paralyticus iacet in domo: et hoc per quatuor. Primo per tristitiam: quia delectatio que temptationi est annexa vertitur in tristitiam considerato peccato. Pro. 10. Risus dolori miscebitur. Secundum est per sternatio. Quia sicut homo qui est victus est animo per sternatus: ut non audeat revelare: ita superatus a temptatione et adeo fractus: ut non audeat resistere. Tertium est debilitatio: quia homo per sternatus debilitatur. Non non possit stare: quia plagae semper renouate debilitant: et per trescenti. Psal. Putruerunt et corrupte sunt carnes mee etc. Quartum est desperatio: quia ex quo scit: est debilitatus desipat se bonum posse perficere. Et tunc peruenit se ad mala perpetranda libere. Quia anima ociosa non possit esse. Sicut filij israel postquam temptatione victi sunt: semper cadendo per desertum percesserunt. Exo. 16. Et ex his quatuor modis perstratus peccator proprie dicitur in loco iacere.

Septimum documentum est: quod iste paralyticus sic iacens in loco duplici torquetur. Ante casum per temptationem quadrupli. Secundum quod anima est in castis forte: circumvallatum est quadruplici muro. Primo muro sensuum exteriorum: quibus apertis intrat mors ad animam: sicut per fenestras. Iher. 9. Secundo muro imaginationum interiorum per quod sensibilia intrant ad animam: ut docet Aug. 11. de ciuitate dei. Tertio muro intelligibilium rationum. Quibus mediantibus ad affectum ascenditur. Quarto muro affectionum voluntarium quibus regnum anime vtiliter clauditur: ut docet Ansel. de conceptione virginali. Et secundum ista progressus primus est ad sensus exteriores: per apprehensionem bonorum sensibilium. Secundus ad sensus interiores per imaginationes delectabilium. Tertius ad intellectus rationales per oblationes: neque bonorum spiritualium. Quartus ad voluntates effectuales per inclinationem sensuum. Istus peccator sum describit beatus Iacobus di. Iacob. 5. Per cupiscentiam cum peccerit. scilicet per apprehensionem sensuum: parit peccatum. scilicet delectationem in appetitu

balunus

sentit
tem cu
nerat m
catu me
litati: de
do torqu
na dolor
odius se
Aug. C
pe debet
cat est in
quet pen
erubescit
re nalter
to patitur
quitur ex
cordatioe
Sed ori
cant nisi
videtur
n fit apla
admira
est assidu
tatio: quan
quis eaz
tudine m
tudine eg
tudine m
sentunt
C. D. ca
lis intell
ri: accessi
ons infir
cauit: et
ui eius m
un potent
mudant. n
pe suo est
Ideo liber
per infir
bonu pfect
graz: nisi
recognosc
fid ad cu: no
ere i domi
di. Dic no
qu puer acc

Q. E. m. n.

lenfuitio: quod est fomes peccati. Peccatum autem cum presumatur fuerit. s. in pueriore rationis: generat mores in voluntate. quia in ista solum est peccatum mortale. Quod admodum castus non est debilitatus: donec interior murus est caput. C. Secundo torquetur post casum quadrupli. C. Primo pena doloris: quia naturaliter voluntas odit malum: et ad odium sequitur tristitia que est dolor mentis secundum Augustinum. C. Secundo torquetur pena timoris: quia culpe debetur pena: et ideo peccatus semper dum peccat est in timore pene sibi debetur. C. Tertio torquetur pena ruboris: quia naturaliter natura humana erubescit: cuius est signum: quia peccans vult latere naturaliter: et occultare suum peccatum. C. Quarto patitur pena liuoris. Quidam. n. liuor relinquitur ex actu peccati in conscientia: ut ex eius recordatione semper affligatur: propter odium mali penitus. Sed oritur dubitatio: quia contra homines non peccant nisi ex delectatione quam habet peccator: sic quod non videtur sibi esse pena. Dicitur quod in actu peccati non fit placencia et raptum transiens delectatio: in admittenda est cum tristitia ante peccatum: et post est assidua pena secundum premissa. C. Secunda dubitatio: quare istam penam contra homines non sentiunt? Huius eas argumententur. Dicitur autem quod in egritudinibus frenetici non sentiunt penam pro magnitudine egritudinis naturalis: ita in proposito est de egritudine morali in hominibus bestialibus: non sentiunt affectiones intellectuales. C. Quartum documentum est: quod sicut spiritus rationalis intelligens habet infirmitatem a domino posse curari: accessit ad eum allegans eius potentiam infirmis infirmi indigentia: eius clemencia inuocauit: et exauditus est. Accessit ad eum quod non quod eius misericordia quam desiderauit. Allegauit potentiam: quod scilicet eius iustitiam: quam formidauit. Ratio. n. bonus est potest: quia deus in omni tempore suo est summe misericors et iustus: quia misericors ideo liberalissime prodecedit humane miserie per infusionem sue gratie. Quia vero iustus: ideo bonum perfectum non dat: nisi desideranti. Non dat gratiam: nisi reuerenti. Non impedit misericordiam nisi ipsa recognoscit. Iste ergo nouit eius misericordiam: quia accessit ad eum: nouit iustitiam quia formidauit eum admittere in domum propter idolorum penitus: sicut Rabba. di. Dne non sis dignus? et infirmum indigentia quia puer iacebat. et ideo meruit exaudiri.

Tertia consideratio.

Equitur tertia consideratio: quod est de remedij aptitudine salubriter nos curans cum dicitur. Dixit iesus centurioni.

Ego veni et. Ubi occurrit. 4. documenta.

C. Primum est: quod deus per scripturam et dinas inspirationem horat quolibet peccator: ut penam agat de peccatis. unde per Thim. 3. Dis scriptura diuinitus inspirata. s. per spiritum sanctum: utilis est ad docendum nescientes: ad arguendum et pervertendum de malo negligentes: ad corripiendum in malo perferentes: et ad erudiendum: s. penitentes. Et hoc est quod dixit. Dixit iesus centurioni.

C. Secundum documentum est: quod deus in omni tempore paratus est nos eruiere a malis. Ratio est: quia agens volens alicui finem ordinato in finem: non solum vult illa quod ordinat in finem: sed et parat est destruere omnia deordinata a fine. Sed deus est tale agens: quod vult boni vltimum finem. s. beatitudinem: igitur non solum perferat gratias et virtutes quod ordinat in beatitudine: verum etiam parat est deus destruere in homine omne malum: auertens se a tali fine. Et quia beatus palis erat impediens eum. Iohannes recurrit: deus omnibus in tribulatione positus per confidentiam plenariam ad auxilium diuinum. unde dicitur ecclesi. 4. Curauit gentem suam et liberavit a perditione.

C. Tertium documentum est vna spiritualis maxime restaurat per fidem. vñ. d. Vade et sicut credidisti et. Ratio est. Vnde per fidei beat deus in cordibus nostris. Que vita est: ut ipse ait. Et sicut unumquodque vultu est mors spiritualis: sic vnaqueque virtus vita est. fides est vna intellectus. Rom. 2. Iustus ex fide vivit. Vnde ait per fidei iste meruit sanitatem. Ratio est. Quia vis actus humani voluntati subiecta in deum regulatur est meritoria. Sed credere est actus intellectus assensivus veritati divine et ipso voluntatis a deo mote per gratiam in ordine ad deum. vñ. actus fidei potest esse meritoria. Vnde per ad hebr. xj. Sancti per fidem vicerunt regna et.

C. Quartum documentum est: quod non intelligit verbum saluatoris. Non inueni tantam fidem in istis. Vbi videtur quod fide habet christus velut perferre fidei apostolorum. Et ideo ad hoc dicitur aliquid quod intelligit mystice. Vnde omnis fides centurionis perferit fidei israelis: sicut ponitur fides gentium: quod per centurionem designat: quorum est peruersio predicat dicens. Multi ab oriente et. Non in perfide credendi: sed in credentium numero sitate. Plures. n. crediderunt de gentibus: quod de iudeis. Et ideo dicitur. Quod fides dei magna multiplicatur. Primum quod ad cognitionem credentis. 2º quod ad devotionem seruam in fide. 3º quo ad confessionem laudis christi: ut in centurione. vñ. Luce. d. fides est scilicet religiois fundamentum: per quam religamur vni deo animas nostras: ad cultum diuinum vinculo subiecti quod vinculo nos asstringere dignatur. Qui vivit et.

Sermo

Seria sexta post diem ciner. Sermo. 42.

Adiutus quia

dictus est antus. Diliges amicum tuum etc. **M**atth. 5. Cum in hoc tpe reconcilia tiōis qlibet dē se exercere in actibus virtuosus. s. in te/ sumo: orōne: et elemosina. Nullus autē actus virtutis sine caritate de se est meritorius s. Au gusti. 15. de tri. di. Qd omnia dona sine cari tate ad deū nō pducunt. Et caritas etiā si sola esset: nos ad deū pduceret sine alijs: imo est domus oīa alia perficiens: qz sine caritate pos sunt esse: sed non pdesse. Quare pponit nob caritas: et qz necessaria sit ad salutem. Sed qz vltima pfectio caritatis pstat in inimicorū di lectione: iuxta illud **1** Cor. 13. Nulla pfecta dilecti onis operatio vltra dilectionem inimicorū pōt pcedere. Ita euangelista nos hortatur ad eā di. **A**diutus etc. vbi occurrūt due p̄sideratōes

Prima p̄sideratio.

Gra p̄mam p̄siderationem: que est de caritate qualiter exhibenda est in affectu: pono sex conclusiones.

Prima p̄lo est: qz ista ē opinio iudeorū: qz inimicos saltem alterius legis hō non tenetur diligere: sicut narrat **A**risto. in de secretis. Dum. n. paganus et iudeus p̄fabularent: dīc paganus. Que est lex tua? **R**espōdit iudeus. **E**red qz in celo est vnus deus: quem adoro et expecto ab eo bonum aīe mee: et illis qz puer santur mecum in lege mea: et in fide: et credu/ litas mea est. **Q**d qz discrepat in fide meorū: li citum est mihi tollere sanguinem suum: pecu/ niam: vxorem: parentes: et genitos: et oīa: et maledictio est mihi: si seruo ei fidē: si iuuo ip̄z si facio cum ipso mīam: vel parco ei. Sed bec opinio est cōtra legem rationis. **R**espōdit pa ganus. **M**ea hec est. In primis qz volo mihi bonum: filijs: et seruis meis: et nolo alicui tra dere malum: neqz sequentibus legem meam neqz discrepantibus mecum in eadem. **E**re/ do egratē et mīam seruandā cuiuslibet viuētū. Nulla iniuria placet mihi: et videtur mihi si ali quod malum accidit alicui viuētū: qz mihi illud malum ptingat: et mihi: et cuius affecto sa nitatem: per p̄speritatem et felicitatem accidere oībus vniuersalr hoībus. vnde istud qd dicit **E**t odio bēbis inimicum: non fuit in lege scrī

ptum: sed est scribarū traditio. **A**rguebāt enīz ex p̄rario sensu. **E**x quo p̄ceptum erat dilige re amicum. **Q**d quasi ex hoc sequeretur: qz de/ berent odire inimicum: sine qualibet distincti one. **N**oc hīre etiā poterant ex illo **E**xo. 22. **I**nimicus ero inimicis tuis.

Secūda p̄lo est: qz de necessitate salutis est diligere inimicum. **E**go autē dico vobis diligi te inimicos vestros. vbi nota qz inimicus acci pitur duplr. **V**no mō negatiue: quasi nō amī cus. **E**t fm hoc negat solam habitudinē amī cutie: et nihil plus. **A**lio mō positue: et sic nō so lum negat habitudinē: sed etiā ponit odium.

Item scdo mō dupliciter sumit. **V**no mo do p̄prie et p se. s. p odio. **A**lio mō improprie et p accūs. s. p nā subtracta istis. **I**tem dili gere accipitur duplr. **V**no mō positue. **E**t sic dicit actum elicītum dilectōis. **A**lio mō nega tiue: vt p nō odire. **T**unc dico: qz accipiendō inimicum p̄prie. s. pro illo: qz hz habiūt inimi citie. **E**t accipiendō ip̄m diligere positue pro actu elicito. **S**ic ex p̄cepto hō non tenet diligere inimicum: sed magis odire. **R**atio est: qz amicitia est virtus. **I**git eus oppositū est vitium. **S**ed intellectus vt sic dicit odium.

Sed accipiendō inimicū negatiue siue p nō amico: et accipiendō diligere p nō odire: tūc hō tenetur cum diligere: hoc est non odire. **E**t hoc in bonis spiritualibus. s. in virtutibz: in grana: et in glia. **P**robo: qz si hoc non face rer: homo non esset in caritate: qz qui est in ca/ ritate: non solum vult diligere: sed etiā vult secum diligere deum.

Tertia p̄lo est: qz affectiue tenet hō dilige re inimicum etiā alterius legis. **R**atio est: qz caritas est bñus: quo dā diligit: et quo volo aliū diligere deus. **E**t tō affectu caritatis tenet hō velle oēm hoīem diligere deum: et ad ip̄m attingere affectu p̄passionis. **T**enet et ip̄z dili gere saltē in gnālī: qn cognoscit hoīez eē in sta tu damnatōis. **R**atio est: qz sicut tenet vel le oēs hoīes deum dilige et ad ip̄m attingere. **S**ic etiā tenetur nolle aliquem deum odire: nec ad deum finaliter attingere. vnde velle inī micum damnari peccati est ex genere. **E**t quā do fit cū deliberatione melius firma: tunc esset p̄cūz mortale. **S**z videt qz aliquis possit odi re vitā inīmici: tūc qz iudex possz licite sentētia re ad mortē de inīmico peccante: tū qz actor po test licite eū indicare etiā ad mortē: tū qz bonū cōmune p̄feri bono p̄uato. **D**icit qz quis po

est inimici velle mori sub duplici pditione. scilicet si sciret eum obstinatum in malitia: et quod peccati deberet addere peccato: notamen absolvere: sed et iudex non debet velle mortem istius: sed velle debet: quod non esset reus: sed de persecutore ecclesie secus est: quia ecclesia sub persecutione proficit.

Quarta pco est: quod quis affective tenet in generali inimici diligere non excludendo eum ab omnibus: sed in spirituali non tenet nisi in casu necessitatis: in quo. scilicet illi non posset per alium subueniri. Unde saluator. Si esurierit inimicus tuus ciba illi. unde doctor vnu. d. Si inimicus posuit fuerit in necessitate vite: quod non solum debet eum velle vivere: sed etiam iuvare ut possit vivere. Quamvis enim etiam malus fuerit: quod semper presumendum est de meliori: quia bonarum mentium omnia semper in melius interpretari. Sunt enim tria motiva dilectionis inimicorum. **Primum** est nunc psonitas. **Esay. 23.** Carnem am ne despereris. **Secundum** est utilitas. **Crisostomus.** Si benefeceris inimico: tibi amplius bene fecisti. **Tertius** est divina imitatio. **Iheronimus.** Noli negare quod deus nulli negat. In generali tenetur quod omnes diligere semper. **Augustinus.** Omnibus. n. pari dilectione vita eterna optanda est: et si non omnibus potest exhiberi dilectionis effectus: qui fratribus sunt exhibendi: quod sunt inuicem membra: que habent eundem patrem: unde omnes simul in affectu sunt diligendi: sed non in effectu: quia hec paritas non ad effectum refertur sed ad bonum: quod eis optatur: nisi in articulo necessitatis: prout dictum est in euangelio. Benefacite hijs qui oderunt vos.

Quinta pco est: quod per hanc dilectionem certificamur de eterna mercede. unde dicit. De filiis filij patris vestri etc. i. ut possitis obtinere regnum celorum in hereditate: quod ad gal. 4. dicit. Quod si filius et heres p deum: quia certificatus in futuro erit super regnum celorum. Per deum. i. p operationes dei. **Ratio** huius est: quia homini meritorie operanti debetur merces eterna. Omne autem opus virtutis fit meritorium p caritatem: quia congruum est: cum actus beatificus sit actus supernaturalis: quod ad illum debet honorari p caritatem: qui etiam habitus supernaturalis est: unde meritum cum sit aliquod opus bonum laudabile: fit in deo acceptum p caritatem. Ita quod deus p illo vult offerre aliquod premium. Nam p actum amoris in voluntate statim potentie executione movetur ad volutum. **Ad p3:** quia quicquid patitur homo ex amore: facile est: et quasi essentiale.

Quicquid autem contra amorem est: est quasi violentum. unde Aug. Amor meus pondus: in eo feror: quocumque feror. q. d. Amorem comparat poteri p tria. **Primo** quia sicut motus gravis non est et violentus: sed spontaneus.

Secundo sicut grave quanto plus appropinquat ad centrum: tanto velocius movetur. **Tertio** sicut grave difficillime sursum manet: ita motus amoris est primo spontaneus summe: et non violentus. **Secundo** ita motus amoris fortior est circa finem. **Tertio** ita aie amanti difficillimum est non vniiri amato. Hec autem merces habet sibi securitatem annexam: quia merces efficit heres. **vi.** Aug. de ci. dei. Minima beatissima esse non potest: nisi fuerit de sua beatitudine certissima. unde sibi talis certitudo non est: nisi ex dei voluntate: quia voluntas dei semper coagit voluntati et intellectui ad actum beatificum. Et ideo videtur dare securitatem. **vi.** dicit. Iustorum aie in manu dei sunt. Et in manu tenentia digne voluntatis. scilicet respectu obiecti beatifici: quod actu dilectionis acquiritur p mercede. unde sicut pater celestis in passione oriri fecit solem gratie et imbrem misericordie: pluit super bonos et malos: sicut per gratiam remissionis affectu et effectu inimicos diligimus.

Sexta pco est utrum magis meritorium sit diligere inimicos: quam amicos. Dicendum quod si accipitur diligere inimicum: prout cadit sub consilio: **primus** quod est opus supererogationis: et si accipitur diligere amicum: **secundus** quod cadit sub precepto. Sic diligere inimicum est magis meritorium. **Probo:** quia magis meritorium est implere consilia quam precepta: vel si accipiat diligere quantum ad circumstantias ipsius actus. Sic etiam diligere inimicum est magis meritorium: quia virtus est circa ardua et difficilia. Sed diligere inimicum est magis arduum: quam diligere amicum: et est etiam difficilius. Ergo etc. Sed accipiendo diligere quantum ad substantiam actus. Sic diligere amicum est magis meritorium. Et hoc est ex obiecto. **Ratio** est duplex. **Primum** quia hoc est in dilectione amici. **igitur** etc. **Secundo** p3: quia in diligendis ex caritate: quod pordinatur alij est magis diligendum. Sed amicus pponitur inimico: quia ponitur in ultimo loco in ordine diligibilium. unde sequitur ex hijs documentum: quod quod nihil est meritorium nisi per caritatis habitum: ideo debet summe se quod disponere de congruo quantum potest ad dilectionem dei et proximi. ppter deum: in quo etiam includitur dilectio inimi-

Sermo

ci: qz non solum est proximus: qui facit miseriam cordiam alteri: sed etiam qui recipit misericordiam dei. Talis est inimicus. unde dicit in euangelio. Si ergo diligitis eos qui vobis faciunt. quasi dicat. Diligere iniquum cadit sub precepto: est magis meritorium: ut supra dictum est exponere. Nonne et publicani et. q. d. Diligere amicum est facile: quasi commune omnibus et naturale: et nihil cooperatur ad perfectionem meriti: quia addidit. Quid amplius facitis quam publicani: qui. s. i. dilectione amicorum non merentur. Concludit igitur. Estote perfecti in dilectione inimicorum. Sicut pater noster celestis est perfectus qui. s. posuit animam suam pro nobis: et oravit pro persecutoribus se dicens. Pater ignosce illis etc.

Secunda consideratio.

Cum consideratio est qualiter procedenda est in effectu: ibi. Attendite. Et quia circumstantie sunt multe: ad hoc ut aliquid iuste fiat. Ideo reducit omnes ad unum modum: scilicet ad debitam intentionem dicens. Attendite: id est cauti estote. Ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus. s. ut placeatis presentibus seculo: sive ut videamini ab eis. unde ad Gal. primo. Si adhuc hominibus placeat: christi servus non essem: nec quod essem remunerandus. ideo addit hic. Alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in celis est: cuius amore non fecistis. Ille. n. debet mercedem dare: cuius mandato movetur operarius vel amore. s. intentione in deum referendo: tamquam in finem debitum. unde dicit. Attendite. i. in intentione in debitum finem dirigite. Tunc. n. intentio in debitum finem dirigunt: secundum Bernardum. quando in omni actione querimus honorem dei: utilitatem proximi et conscientiam bonam. unde circa istam considerationem occurrunt tres conclusiones.

Prima conclusio est videre quid sit intentio. unde sciendum est quod intentio idem est quod aliud tendere: et ideo accipienda est distinctio. s. quod in aliud tendere: est vel sicut in obiectum: vel sicut in finem. **P**rimo modo non accipimus hic tendere quod omnis potentia tendit in suum obiectum sed non omnis potentia habet intentionem. igitur oportet quod illud aliud sit ipse finis in quem tendit. **S**equitur secunda distinctio. s. quod tendere in finem sit dupliciter. s. vel in fines persone: non referendo aliquid in ipsum: sicut volo sanitatem vel referendo aliquid in ipsum: ut volo potionem propter hoc quod volo sanitatem. **P**rimo accipitur proprie intentio: quod non dicimur proprie intenden-

tes: cum finem immediate petimus: sed cum aliud facimus: ut possimus assequi fines ordinando in ipsum. unde hi tres sunt appetitus tendentes in fines. s. naturales: sensitivus et intellectus: tamen solus intellectus dicitur intendere. i. aliquid agendo in fines referre: quod etiam intellectus libere ordinat omnia in ipsum. Naturalis vero et sensitivus secundum Damascenum. magis ducit quam inducat. Et ideo intentio potest sic describi: quod intentio est in fines tendit: ordinando aliquid in ipsum per potentiam libere operantem. Hec autem intentio est liberum arbitrium: ad quam percurrit intellectus: ut indicans et voluntas ut eligens libere. unde secundum Damascenum. per liberum arbitrium homo solum agit: non agit: sicut per alias potentias sensuales.

Secunda pars est videre que bona intentio sit. ubi nota quod cum ad bonitatem actus plura percurrunt. s. liberum arbitrium: agens secundum dictamen rationis dictantis integritatem diuini circumstantiarum. **I**tem obiectus secundum bonitatem inveniuntur in eo. **I**tem debitus finis. **I**tem habitus moralis. s. caritas. **I**tem integritas omnium circumstantiarum. **I**tem ipsa divina voluntas et intentio cuiuslibet legalis obligationis recte procedit a superiore. **B**onitates actuum tamen principaliter sunt a fine: in quibus referuntur ad debitum finem: quod secundum Boetium cuius finis bonus est: ipsum quoque bonus est unde actus debite ordinans ea que sunt ad finem ad ipsum finem est bonus: ut sic: actus indebite ordinans est malus: ut sic. **S**ed bona intentio ordinat debite ordinando ea que sunt ad finem in ipsum: sicut de elemosina intendens deo placeat. Ad aliam autem intentio ordinat male: quod in finem indebitum: ut de elemosina intendens vanam gloriam. **E**t ex hoc sequitur quod nullus actus potest esse bonus et malus per bonam et malam intentionem unde si ego incipio dare elemosinam et intendere vanam gloriam. **S**ed accipiendo actum largitionis perungere et intendere in solam gloriam dei actus quem inchoare esset malus: plimante tamen esset bonus. unde Augustinus. Voluntas ex fine suo cognoscitur: an recta aut prava sit. **F**inis autem bone voluntatis est beatitudo. **F**inis autem male voluntatis est delectatio: vel aliquid aliud in quo voluntas non debet gessere. unde Bernardus. Bona erit intentio si in omni actione nostra aut honorem dei: aut utilitatem proximi persequamur. Dicit igitur in textu. Cum facis elemosinam: noli tuba canere ante te. i. innotescere hominibus: ut gliens: sicut hypocrite faciunt. **P**ropterea est presentator persone alterius: in synago-

gias: ut videtur
deantur
elemosinam
etiam si non
noventur
ce vobis
mosine.
Tertium
me ostendit
ea obiectum
nam pau
rende per
te attende
confundat
dei semper
quod occulte
publice de
militar
sore bz fa
euangeli
intento v
nescitur: q
elemosina
uonem: n
quis quid
et renes: re
gloriam. a

C
mo

rem resolu
mationes v
varias sect
ta mala p
larum cog
Ber. est in
De quo et
Bernardus
plo discip
spiritualen
Lumifero
currunt no

gis: ut videant a sapientibus: et in vicis ut videantur a turbis. Chry. Non est ingrata deo elemosina: quod videtur: sed que ideo fit: ut videatur etiam si non videatur: quia tales principaliter querunt bonorem vacuum: ideo amittunt verum. Amē dicite vobis: receperunt mercedem suam: pro dono. scilicet elemosine. Sed pena expectatur pro mala intentione. Tercia res est: quod bonitas intentionis maxime ostendit in consideratione circumstantiarum circa obiectum: quia in isto statu quod est dare elemosinam pauperi verecundo: circumstantie sunt erga remdē penes obiecta: cui datur. Ad 6. p. 3. quod opus attendere quod dabis: verum non in paucis: ne ille confundatur: tamen penes finem: puta pro amore dei semper esset bonum dare. Sicut quomodo dabis quod occulte ne verecundetur: sed non propter finem: quia publice dare propter dominum non est malum. Similiter quantum dabis: quod iste pauper verecundus forte habet familiam: quam tenet in exterioribus: et non deceret sibi dari modicum ut alteri. unde dicit evangelium. Ne autem faciente elemosinam etc. id est intentione vane laudis se non immisceat. Illud n. nescitur: quod est in abscondito. Ideo dicit. Ut sit elemosina tua in abscondito: secundum rationis intentionem: non operationis ut dictum est. Et pater tuus quod videt in abscondito: ille scilicet qui scrutatur corda et renes: reddet tibi habet gratiam: et in futuro per gloriam. Amen. Epistola Esaye. 58.

Sabbato post diem cinerum. Sermon quadragesimus tertius.

Nam sero est

factus: erat navis in medio maris. Ad 6. finem quod Iheronimus dicit. Remissa conversionis in pristinos errores reducit: ac vivendi torpori rem resoluat. Et ideo multum ad mores reformationes valent exempla bonorum. faciunt. n. varias sectari virtutes. Sed quod de ociositate multa mala proveniunt. Nam secundum Bernardum. Quia malorum cogitationum est sentina. Cuius finem Bernardus. De quo etiam erigetur ratio in die iudicii secundum Bernardum. Ideo saluator in evangelio exemplo discipulorum spiritualiter laborantium: ad spiritualem mittitur animare laborem: dicens. Cum sero esset factum: erat navis etc. ubi occurrunt nobis sex considerationes.

Prima consideratio.

Circa primam considerationem: que est de virtuali exercitio: sunt tres species. Prima conclusio est: quod cum beatitudo sit premium: oportet nos multum insistere operationibus meritorijs: ut ad mercedem quam speramus: perveniamus: quia ad hanc mercedem soli operarii virtuosus vocantur. Ad 20. Voca operarios etc.

Secunda conclusio est: quod discipuli laborabant ad complementum anime: ut virtutibus adornarentur. unde dicit. Vidit discipulos laborantes interrogando. Et hoc tripliciter. Primo abundanter. Homo. n. spiritualis debet exercere in omni virtute. vnde quod parum seminat: parum et metet. et quod multum: multum. vnde Iheronimus. Ut multum metamus in omni virtute: nos exercere debemus. Secundo continue. et habet dupliciter.

Primo Gregorius ponit rationes: quod hostis noster semper presens est: et presto ad temptandum. Secundo quod amor diuinus semper presens est homini iusto. Talis amor nunquam est ociosus. Operatur. n. magna si est. Si autem operari renuit: amor non est.

Tercio perseveranter. In h. n. differt labor voluptatis a labore virtuali: quia primus non habet terminum: sed secundus habet. Ecclesiastes. Modicum laboravi: et inveni magnam regem. unde vidit discipulos laborare in remigando.

Tercia res est: quod hunc laborem gratis faciunt quatuor. Primus est proprie utilitatis estimatio: et non de se presumere: quod quantumque bonum sit homini pro statu vite: non tamen sic est confirmatus: quod possibile sit ipsum cadere. unde Iheronimus ad hunc vocatus sit: an ad regnum eligendus sit nescit unde Gregorius. Ad fidem plures veniunt: et ad celeste regnum non perducunt. Et hoc est quod dicit. Cum sero factus etc. Sero est finis dici et defectus. Hunc dicit nullus debet velle in se de facere. Sed duplex est defectus: in re et estimatio. Dies. n. quodammodo deficit: cum tibi tua virtus vilescit. Sero igitur humilitatis: preceptus sui est. unde vniuersis preceptis mandatorum: non pernitamus nos mercenarios vel servos nominari: sed inuales perscrutari. Secundus est in periculis prudente exhibitio. Nam constituti in medio huius maris: sumus in periculis multis propter eius deceptiones. Primo decipit: ut falsus laudator mercium suarum qui nugacitate sua nos facit credere de turpibus quod sunt pulchra: et de in honestis quod sunt honesta. unde proverborum 23. Simulator ore decipit amicum suum.

Sermo

C Secdo vt sophista. Sophisticat. n. merces suas colore adulterino: qz facit hoc vt appareat delectabilia. **C** Tertio vt incantator qui facit hominibus apparere quod non est. **C** Quarto vt falsus amicus. Ecclesi. sexto. Est amicus socius in seculo et cetera. Et ideo adhibenda est virtus prudentie. Ipsa enim habet actus rationis ordinare: qui sunt quatuor: scilicet inuestigare: iudicare: memorari: et interpretari. **C** Primo ordinat inuestigationes dum eum prohibet ab inquisitione inutilium: et dum causam factorum facit inquirere: et dum eam ex alijs alijs conijcere facit: vt ex presentibus futura. vñ Seneca. Si prudens esse cupis i futurum prespicuum intede. **C** Secdo ordinat iudicia ne iudicet de incertis: nec de alienis quorum sui non interest. Itē eam mala leuitate vel tarditate credendi custodit. vnde Seneca. Sibus enim et nulli credere vitium ē. **C** Tertio memorantes dirigit dum salubria. s. beneficia dei et primi facit reminisci: et noxia obliuisci: vt iniurie priami. **C** Quarto dirigit inieperantia: dum finem moderat. Seneca. Sermo tuus non sit inanis. Aut suadeat: aut moneat: aut psoleatur. Et hoc est qd dicit. In medio maris. i. mundi deceptionibus insistenti. **C** Tertius est diuine gratie inuocatio: qz sine eius auxilio nullus in bono perseuerat: qz h̄ excedit vires liberi arbitrii: qz libere arbitrius est eorum qui cadit sub electione. Tale autē est particulare et nō opabile. Perseuerare aut in bono dicit solū p̄nuatio: nem p totum tps. Igitur opz adesse auxilium diuinum. vñ Criso. sup. Math. Nisi auxilius gratie acceperimus: nihil ex nobis valemus: bene aut volentibus gratia nō denegatur. vnde Petrus et accipietis. Debet aut voluntas pcedere: et sic sequi gratia. Quia nec gratia sine voluntate aliquid operatur: nec voluntas sine gratia potest aliquid. Et iesus solus in terra. q. d. iesus id est gratia saluans. Solus. i. nō indigens alio adiutorio: stat paratus ad subueniendum. In terra. i. nostre infirmitatis. **C** Quartus est fortitudinis aggressio: qz fm Tullium. fortitudo ē rationabilis aggressio terribiliū cū pstanti eorum perpeffione. Et ideo ppetit multus statui nro qz mundus iste locus est laborum et certaminis. Nam fm Ber. In mundo isto quasi in loco certaminis positi sumus: qz in ipso quatuor vti temptationum in nos irruunt. **C** Primo a parte orientali que ē alta: et est superbie. Al parte occidentali que depressa est: ventus auaritie.

A parte aglonari: dissidentie. Al parte meridionali: ventus laciuiie. **C** Ne igit in tot ventis periclitemur adhibendum est fortitudinis quadruplex remedium p̄tra temptationes. **C** Primo qñ statim in principio p̄scinditur. vñ eccl. 4. Breuem languorem p̄scindit medicus facilius. vnde Breg. Si temptationi festine non resistitur: eadez qñ nutrimur mora roboratur. **C** Secundo qñ ei virtuose resistitur: qz diabolus timet vehementissime vinci. vnde dicunt sancti qz ex q̄ semel fuerit victus viriliter: nunq̄ audet eundem inuadere. Jacobi. 4. Resistite diabolo: et fugiet. **C** Tertio p̄suetudie diuini. Tūc enī firmatur habitus bonus: et hō delectabiliter operatur. **C** Quarto opportunitatis ei ablata occasione: et hoc per honestā occupationes. vnde Ihero. Semp aliquid boni facito: vt diabolus inueniat te occupatū. Et h̄ est qd dicit Et erat eis ventus p̄trarius. s. temptationum.

Secunda p̄sideratio.

S Ecunda p̄sideratio de diuine assistentie beneficio ibi. Circa vigiliā noctis. vbi sunt tria documenta.

C Primum documentū est qz nox dicit statum culpe. Nam sicut in nocte non videmus quid agimus. Sic q male agit odit lucē: Jobis. 3. In nocte quibet ignorat vias. vñ Job. 22. Rebellēs fuerūt lumini. nescierunt vias eius. Itē sicut ligna putrida et vermes lucēt: sic munda na videntur bona in nocte. Itē in nocte homines somniant: sic vias peccatorum somnium est. Psalmi. Dormierunt somnū suū. Ex quo elicitur illis in statu culpe existentibus quadruplex piculus innuere. **C** Primo. s. erroris: qz nō videmus quid agimur. **C** Secdo pusillanimitatis: quia vias ignoramus. **C** Tertio prauit amoris que videtur esse bona: et nō sunt existētes. **C** Quarto simulationis siue fictionis.

C Secundū documentū est: qz pp ista quatuor pericula adhibēde sunt. 4. vigilie. **C** Prima est fides p̄tra errorem: et hec vigilia facit beatum. Prover. 8. Beatus vir qui gaudet me et. s. sine intermissione in ista fide: qz expellit te nebras erroris: que verissima ostenditur miraculorum confirmatione. **C** Secunda vigilia est deuote orationis. Nam oratio est remedium illis qui vitiorum temperamentis exstuant: vt quotiens quolibet tangatur vitio: totiens se ad orationem subdat. Oratio enī est efficacie magne contra aduersarios. Math. 26. Vigilate et orate vt non intretis in temptationem. et.

C Tertia prauum amorem perauum facit carnes: quia habet efficaciam et iuris. vñ certum tantum in victoria. vñ: siue vincendum. **C** Quartum inulationem sermone prauum ad lucra temporaria non facit operatur: sicutus videtur pura in onutilatem idem Sernum dicentes et causa. Et huiusmodi Nam si inest honestas: aut coram formis: vel nullis bonis veneri et licet sedulissimere non in dmi: nec habet in deum est: quia ipse minar. Si ad deum cohibetur: tendere in un non habet monem perire deum tem: scilicet. **C** Tertius circa puram actionem que et propriam s. i. i. Et tra

Tertia vigilia est carnis maceratio contra prauum amorem: que reddit honestum et temperatum. Ecclesi. 13. Vigilia honestatis tabe facit carnes. Pugna enim carnis est periculo sa: quia habemus eam interius: et nulla pestus efficacior est ad docendum: quam inimicus familiaris. vnde August. Inter omnia christiano rum certamina: periculosa sunt certamina casti tatis: in quibus est continua pugna: sed rara victoria. Quia impugnat interius et exterius: siue vigilando siue dormiendo. Unde ad vincendum eam valet mortificatio carnis.

Quarta vigilia est pura intentio contra si mulationem et ypocrisim de qua dictum est in sermone precedenti. vnde Psalmi. Deus de us meus ad te de luce et ce. Ad te dicit: non ad lucra temporalia: vel ad hominum laudem. Hoc non facit ypocrita qui in occulto noctis maliciam operatur: sed in die abscondit maliciam: et ma suetus videtur specie sanctitatis. Intentio. n. pura in omni actione sua: aut honores dei: aut vtilitatem proximi preterit: sicut Bernardus ponit differentias intentio num dicens. Duo in intentione requiruntur. scilicet res et causa: id est quid intendas: et propter quid. Et hijs anime decet et deformitas iudicatur. Nam si intendas veritatem amore veritatis: ref est honesta et causa. Sed si intendas vaneglo riam: aut comodo temporalis rei: iudicabitur de formis: verbi gratia. Ut si videres hominem nullis honestis intentibus: sed carnis illecebris veneri et luxurie deditum: none ex utraque parte feditissimum iudicabis. Quia in intentione res et causa reproba inueniuntur. Igitur intende re non in deum sed in seculum: secularis est ani mi: nec habet partem speciosam: Intendere au tem in deum: sed non propter deum: ypocrite est: quia ipsa simulatio omnem decorem exter minat. Si autem ob vite presentis necessaria ad deum conueritis intentionem: vitio dicimur subobscuram: et minus acceptam. Porro in tendere in aliud quam in deum: tamen propter de um non habet deformitatem: sed nec ad perfe ctionem peruenit decoris. Igitur solum inqui rere deum propter ipsum: habet utramque par tem: scilicet rem et causam pulchram: h. Bernardus.

Tertius documentum est: quod vigilantibus sic circa puram intentionem: que scilicet in omni actione querit honores dei: et vtilitatem proximi et propriam salutem anime: specialiter deus as sistit. Et ratio est. Quia licet liberum arbitrium

non sufficit perseuerare in bono: sine gratia que ipsi huiusmodi aliquantulum stabilire: tamen non tollit to taliter mobilitatem ad malum: quod non transiret hominem pro suo statu ad perfectam libertatem. Et ideo homo indiget adhuc auxilio prouidē tie diuine exterioris gubernantis. Prima. Tri. Deus omnis gratie qui vocauit nos i eter nam gloriam suam modicum passos: ipse perficiet: confirmabit: consolidabitque. Et hoc est quod dicit. Quod circa quartam vigiliam noctis venit ad eos. Unde prima vigilia est perquisitio peccatorum. Treno. p. Scrutemur vias nostras. Secunda vigilia est peccati detestatio Ezech. 8. Ingredere et vide abominationes pessimas. Tertia vigilia est propositum peni tendi. Psalmi. Dixi confitebor etc. Quarta vigilia est propositum satisfaciendi: et tunc venit saluator ad eos: ut sit paratus eis assistere semper: quod cum nos vocauit ad mercedem et ad glo riam: paratus est dare gratiam: non solum ad hanc gloriam consequendam: sed etiam personam liter assistere ab omnibus retardationibus preter uando. Ambulans supra mare: scilicet mundi eius tempestates mingando.

Tertia consideratio.

Eterna consideratio est de humana befi catione ibi. Ut illi ut viderunt eum etc. Vbi occurrunt tria documenta.

Primum documentum est: quod vir spiritualis quam to maiora recipit a deo: tanto magis illuminatur ut infirma sua recognoscat: que prius non re cognoscebat. Sicut in radio solis videtur at homo: qui extra videri non possunt. Hoc est quod dicit. Ut viderunt eum ambulantes supra mare.

Secundum documentum est: quod timor naturalis est quo quis naturaliter refugit rebus nature sue nociuas. Propter hunc timorem petrus negauit. Chri stum Matth. 27. Item omnes discipuli ideo fugerunt: Christo relicto. Iste autem timor cum sit a natura non habet meritum. Si autem sit immoderatus degenerat in humanum timorem: et fit malus. vnde dicitur. Et putabant fantasina esse: quod est apparitio rei non existentis. Propter tenebras enim non nouerunt eum. Et ideo timuerunt putantes quod esset apparitio maligni spiritus eis nocere volentis.

Tertium documentum est: quod in talibus timoribus constituti: debent fideliter diuinam clementiam inuocare orationibus: quia de eius misericordia non dubitatur. Ipse. n. plus para tus est dare quam petere quia est summe misericors

Sermo

ideo liberalissime humane miserie condescen-
dit. Vult tamen rogari quia oratio ostendens
desiderium largienti impetrat desiderata. Et
est quod dicit. Et clamabant: id est pro diuino
adiutorio orationibus deum inuocabant: scilicet
res sine eo non posse subsistere.

Quarta consideratio.

Quarta consideratio est: quoniam adhibet
eis diuina reformatio dicens. Et sta-
tis locutus est cum eis: et dixit illis. Co-
fidite etc. ubi occurrunt quatuor documenta.

Primū documentum est: quod contra tales ti-
morez efficacissimum remedium est ipsa fides.
Nam sicut timor oritur ex consideratione pro-
pria infirmitatis diffidentis de diuino remedio
opposito: Sic fides fiduciam dat de eodez.
Nam ipsa est lux: tenebras infidelitatis expel-
lens: ubi fides non est: tenebre sunt. Exo. 10.
Facte sunt tenebre horribiles in vniuersa ter-
ra. Nec fides necessaria est: sine qua non est
salus. Unde ad hebre. nono. Sine fide impos-
sibile est placere deo. Quod potest enim cognoscere
deum creatorem: ne simus tanto beneficio in-
grati et de ceteris indigni. Item dominus
ut sciamus ei seruire ad beneplacitum: ne si-
mus inutiles serui. Cum igitur deus sit al-
tissimus. Et non est possibile reperire scalam
sufficientis rationis: qua ad eum pertingamus
cum sensus non subiaceat rationi: sola autem
fides eum cognoscit. Unde dixit illis. Con-
fidite et cetera: quasi dicat. Nolite timere dubi-
tantes de dei omnipotentia: scilicet non pos-
se humanam naturam assumere. Quia ego
sum: scilicet omnipotens. Item nolite timere
dubitantes de eius bonitate. scilicet ipsum non pos-
se lapsos in peccata per penitentiam facere re-
dire ad deum: quia ego sum bonitas. Item no-
lite timere de eius infinita dubitantes: scilicet
ipsum non vindicaturum peccata eternaliter:
quia ego sum: scilicet iustus. Fides vero pre-
dicat dei omnipotentiam: iustitiam: bonitatem
et sapientiam.

Secundū documentum est: quod hec fides est sum-
me auctoritatis: quia a deo reuelata nihil conti-
nens falsitatis. Quia secundum Augustinum. Si in
credendis officiosum admitteretur mendacium
totum esset suspectum. Ideo summe est ei ad-
herendum. Quod autem reuelaretur a deo fuit
necessarium: quia illud fuit necessarium reue-
lari: quod pertinet ad hominis salutem: et ex-
cedit lumen rationis naturalis. **P**rimus pa-

ter: quia per credibilia spes habemus de fine vl-
timo. Roman. 15. Quaecumque scripta sunt etc.

Secundum etiam patet: quia intellectus p-
isto statu intelligit cum fantasmate. De credibi-
libus autem non est fantasma. Igitur excedit
lumen naturalis rationis: et per consequens ne-
cessarium fuit talia reuelari. unde dicitur. Et
statim locutus est cum eis: scilicet fidei sacramen-
ta reuelando. Et hoc per inspirationem: per p-
phetiam: per prophetas: per scripturam: et ex-
empla sanctorum. vñ aplūs. Nobis reuelauit dñs.

Tertium documentum est: quod hanc fidem
reuelare timidis fuit maxime necessarium per
exempla sanctorum: quia eorum gesta sunt nobis
quasi lex et doctrina: quibus mores ad beneui-
uendum inchoantium formantur: unde scribun-
tur nobis sanctorum ruine et reparationes ut spes
faciant salutem humane: ne quisque post lapsus pe-
nitendo desperet veniam: dum respicit sancto-
rum reparationes fuisse etiam post ruinas: vñ
de Ysido. Si enim ad bonorum incitamentum diui-
na quibus admonemur precepta deessent: p-
le-ge. scilicet fidei nobis exempla sanctorum
sufficeret.

Mā sicut eundem. Exempla sanctorum quibus
edificatur fides: varias faciunt sectari virtutes
Grandis igitur est deus: ut virtutes quas p-
parauit: ad coronam nobis posite sint ad profe-
ctum et non ad penam. Et hoc est quod dicit.
Quod ascendit ad eos in nauis. scilicet eorum intelle-
ctui presentando. Eius beneplacitum per san-
ctorum exempla adepti sunt: ut in apostolis ca-
ritas: in martyribus patientia: in confessoribus
corporis rigiditas: in virginibus castitas: in
patriarchis fides.

Quartum documentum est: quod fides a confi-
dentibus tollit temptationum infestationes. Tem-
ptatio enim soporisse assimilatur. Nam sicut so-
phiste querunt paralogizare simplices: sapien-
tis apparentia et non existentia. Ita in tempta-
tione vires sensitiue inferiores: mutantur deci-
pere intellectivas in quibus est apparentia sa-
pientie: sed non sapientie existentia. unde apo-
stolus. 1. cor. 13. Timeo ne sicut serpens se-
duxit euam astutia sua: ita sensus viri corrumpan-
tur. Hanc temptationem tollit fides. unde be-
nedicit. Cessauit ventus: temptationes. scilicet qui fi-
dem eorum deceptiones offenduntur.

Quinta consideratio.

Quinta consideratio: quomodo oritur i-
eis facti admiratio: et plus magis stu-
pebant etc. Vbi sunt tres p-ctores. etc.

Prima conclusio est: q in statu presenti mēs humana est obsecrata: et ideo q̄tum in se est: i potens est in lumē dīuinūz eleuari. vnde, 2°. **A**th. dicitur. Qd̄ intellectus noster habz se ad manifestissimā naturā: sicut oculus noctico racis ad lumē solis. Et ideo pp̄ia virtute i ea nōfigitur. vnde dicitur. **E**rat. n. cor eozūz ex- cecatus. **D**ono tamen dei in lumine fidei diui na virtus aspicitur.

Secunda conclusio est: qz q mens humana ē ita ceca: ideo inualida est ad p̄templandūz sup̄na/ turalia: Et ideo in eis stupescit natura. Nam quotienscūqz transcendētiūz rerum notitia in memoria venit: totiens renouatur in mēte mi raculūz. Et hoc ideo quia causa ignoratur. In terduz enim accidit qz videntius aliquem esse/ cum aliqui mirantur: aliqui non. Astrologus enim non miratur edypsi solis: qz nouit cau/ sam. Fides vero humana miratur nōnciam miraculorum dei: transcendētiūz nostrum intellectum: qz cūz ignorat. vnde dī. Et plus magis stupebat intra se: tanqz cūz ignorātes.

Tertia conclusio est: qz christus fecit miracula propter quatuor motiua. **P**rimūz est vt suā doctrināz p̄firmaret per signa et miracula. Si cut enim naturalis doctrina cōfirmatur p que dam naturalia: sic deuit vt christus suam do/ ctrināz supernaturalem cōfirmaret p signa et miracula supernaturalia. **S**ecūm est vt su am potentiam demonstraret: et per hoc ad cre/ dūlitatem induceret. vnde dicit. Si non fecis sem in vobis signa que nemo alius fecit: nec facere potest: non vtiqz crederetis. **T**ertius est vt sue deitatis presentiam ostēderet: qz vbi aliquid operatur: ibi est. **Q**uartūm vt affe/ ctum ad se diligendum excitaret. Et ideo etiā in aia et corpore curauit. vnde dicit. Non enīz intellerant de panibus. De tali miraculo. f. eius doctrināz et potentiam. Nam **L**hri/ stus postqz quinqz milia hominūz de quinqz panibus saturauit: vt nihil eis deficeret: vole/ bant ipsum regem facere. **A**d cum cognouit fugit in montem.

Sexta consideratio.

Extra consideratio. Qd̄ multiplicatur miraculorū operatio: ibi. **L**ū egressi ēent. 2c. vbi occurrūt. 4. documēta. **P**rimū documētum est: qz aliqui curiose naturali ratione inuestigantes opera dī: putāt impossibilia: et ins. potentia: ignorātes: Tales enīz nolunt credere nisi videāt miracula: qui-

bus visis credunt. vnde dicit. **L**ūz egressi ē/ sent de nauī. i. postqz deposuerūt inuestigatio nez nālem: que p nauez intelligitur. **C**ōtinuo cognouerūt eūz. f. presentēz in opatione mira/ culosa. vnde in p̄miciua ecclesia fiebat frequē tius miracula q̄ modo. **P**rimo qm̄ eccle/ sia tūc erat ad fidem introducenda: s; postquā est introducta: miracula iā nō sunt necessaria. **I**te secundo qz ecclesia erat i fide roborāda s; cū modo sit roborata: miracula nō sunt necēia. **I**te tertio: qz ecclesia ē modo in meritis cu/ mulanda: sed minor miraculorū operatio ma/ ius causat meritiūz: quia sicut dicit **G**rego. si des non habet meritiūz. 2c.

Secū documētū ē: qz sunt q̄daz miracula q̄ hnt tñ vtilitatē: s; nullā admiratiōez: qz ex vlu vliuerūt. Quedā hnt admiratiōē: s; nō vili tatē: sicut miracula antep̄i. Quedā sunt q̄ ha bent admiratiōē: et tpalez vtilitates: s; nullam necessitatē: vt miracula malorū xp̄ianorū: que faciūt eaz ideo sancti reputētur. **A**d miracula au tez xp̄i hnt admiratiōem: qz fiunt p̄ter ordinē et cursūz nature: et hnt vtilitatē: qz fiunt p̄pter solatiōē indigentūz: et hnt necessitatē: qz fi unt qm̄ imminet necessitas et periculū. vnde dī. **C**ōtinuo 2c. De miraculis xp̄i nota. f. ser. 65. consideratiōe tertia. conclusio secunda.

Tertiu documētū ē: qz ad spūales curatio nez vte dīna fiendā q̄uor regunt que dis/ ponūt ad curādū. **P**rimū est gr̄e ifusio: qz nō dimittit peccm̄ nisi tollat offēnsa: Sed h fit p gr̄az q̄ lz qh̄qz tollat: qh̄cūqz ab ipsa defecimus recuperat tñ itēz cū ad ipsā reuertimur. vñ dī. Et ascēdit ad eos et cessauit vētus. **S**lo. In quocūqz corde adest p gr̄az: mox vniuersa vni orū mūdi et malignorū spiritūz bella quiescunt. **S**ecū est motus liberi arbitrii i deum p fi dē. Quia d̄s mouet oia s; nāz sūt: hoīez autēz ad iustitiā mouet s; p̄ditionem nature sue. Et qz homo fm̄ pp̄iaz nām animi sit liberi arbi trii: ideo regitur liberi arbitrii motu. Et hoc p fidez in deū: qz d̄s mouet aīaz p̄uertendo ad seip̄z: et h p fidem. vñ ad hebr. xi. Accedente ad deū oportet credere. Et hoc notat cūz dī. Et percurrentes omnem regionem. 2c. **S**lo. interlinearis. **A**dīra fides: nō p̄ntium tñ salu te p̄tenti: sed mittunt eos per circuitūz: vt ve/ niant omnes ad medicum. vnde vult dicere. Quod ipsa ratio fide informatā vniuersam cō sciētē regionē p̄currēs illas: que male sese ha bebant: dormiendo per delectationem in lecto

Sermo

Confessio in xl. Sermo. 44. de euangelio.

consuetudinis cepit potentias serenitate iustitie: quam nouerat per fidem imbuendo circumferre promissionibus gratie adipiscende. ubi audiebant eum esse misericordie exhibitorum.

Tertium est motus arbitrij in peccatum: quod non conuenit aliquem puenire ad terminum: ad quem nisi fiat recessus a termino: a quo. Ad hoc ergo quod homo moueat per desiderium in deum per liberum arbitrium: ut iustificet: necesse est ipsum detestare peccatum. Fides autem formata cum sit lux: tenebras infidelitatis expellens: de testanda peccati demonstrat: ut ipsis spiritibus: deo per caritates adhaeream. Item. n. h. aiaz deturpare. Item. aie continuas stimulations inferre. Item. naturam deprauare: ut semper mortifera appetat. Item. habere uitam spirituales finire. Esay. 19. Iniquitates vestre diuiserunt inter vos et deum vestrum. Nec autem oia formata ostendit fides ut detestentur. unde hebr. 1. Sancti adepti sunt re promissiones per fidem. Quarta est remissio culpe. Ratio est: quod nihil est perfectum: nisi puenit ad terminum. Cum igitur terminus iustificationis sit remissio culpe: ideo bene dicitur. Et quot quot tangebant eum etc. q. d. per fidem incarnationis et tetigerit christum: culpe remissione consecretur. unde glo. inter linearis. Simbriam tangit quod incarnationis mysteria perfecte amat et credit. Hoc. n. est de necessitate salutis: per quod homo persequitur beatitudinem. Hoc autem facit mysterium incarnationis et passionis christi. Dicit. n. actus. 4. Mon. n. est aliud nomen sub celo datum hominibus in quo oporteat homines saluos fieri. unde Augustinus. Illa fides sana est: qua credimus nullum hominem liberari a contagione mortis: nisi per unum mediatorem dei et hominum te sum christum. Et ideo tactus eius vim regenerationis aquis contulit. Luce quarto. Item. lepram fugat. Luce quinto. Item. sanguinis fluxum restringit. Luce nono. Item. aurem abscessam restituit. Iohannis decimo nono. Item. omnem morbum expellit: ut hic. Tangit igitur eum fide: ut aqua lachrymarum in nobis nos spiritualiter regeneret. Leprosos peccatorum fugatur: fluxus continue consuetudinis restringatur: auris cordis mundanis intentis restituatur: propria ad diuinum verbum percipiendum: et omnem inclinationem morboide qualitatis expellat. Quod nobis concedat etc.

Actus est iesus in desertum a spiritu. Mat. 4. secundum doctrinam beati Bernardi. Quando mundus in aliquid sui generis fauore vobis arridet: nolite illi credere: utique non ad h. ridet: ut in fine rideatis: sed ut sub principe suo irridete cum ipso lugete lugeatis. Et ideo est relinquendus pleuerari puerfione. Tunc. n. secundum Iheronimum. placet deo nostra puerfatio: quod bonum quod inchoamus: per seuerum fine pplemns. Sed quod secundum glo. super pre sentem euangelio h. est ordo recte puerfionis: ut post acceptam spiritus sancti gratiam: arcus protra ad uersarios accingamur: et mente mundum deserentes: desertum intremus: ut ibi teptemur. Nam secundum Iheronimum. uile est seruo dei post puerfionem teptari: quatenus a torpore negligencie sollicitatus: a uitijs ad virtutes animi per exercitium preparet uitorum. Quia secundum glo. non ante se erigit hostis: quam homo de mundo exit. Quod aduertens saluator: pteum mundi: ingressum deserti: et teptatoris aggressum nobis exemplificans: in presenti euangelio nobis quadrupliciter pponit. Primo quo ad uirtute austeritatem: ibi. Ductus est iesus in desertum. Secundo quo ad pugne granitatem: ibi. Et accedens teptator. Tercio quo ad uictorie solennitatem: ut patet ex eius responsionibus. Quarto quo ad glorie eius sublimitatem.

Prima p. sideratio. Circa primam considerationem pono quinque conclusiones. Prima p. est: quod in omnibus transmutationibus necessaria est prudentia. Ipsa. n. h. actus rationis ordinare. Habet. n. ratio quadruplicem actum secundum Bernardum. l. inuestigare: iudicare. memorari et interpretari. Primo dirigunt rationem inuestigantem: dum ea ex alijs p. tibus alia conserere facit: ut ex p. sentibus figura expinunt: magna ex paruis: remota ex p. pinquis: et ex partibus tota. Unde Seneca. Si prudens esse cupis in futurum prospectum intende. Secundo iudicantem dirigunt: dum eam a leuitate vel nimia tarditate credendi custodit. unde Seneca. Omnibus aut nulli credere uictum est. unde ecclesiastici decimotercio. Qui cito credit: leuis est corde. unde secundum eundem.

Circa primam considerationem pono quinque conclusiones. Prima p. est: quod in omnibus transmutationibus necessaria est prudentia. Ipsa. n. h. actus rationis ordinare. Habet. n. ratio quadruplicem actum secundum Bernardum. l. inuestigare: iudicare. memorari et interpretari. Primo dirigunt rationem inuestigantem: dum ea ex alijs p. tibus alia conserere facit: ut ex p. sentibus figura expinunt: magna ex paruis: remota ex p. pinquis: et ex partibus tota. Unde Seneca. Si prudens esse cupis in futurum prospectum intende. Secundo iudicantem dirigunt: dum eam a leuitate vel nimia tarditate credendi custodit. unde Seneca. Omnibus aut nulli credere uictum est. unde ecclesiastici decimotercio. Qui cito credit: leuis est corde. unde secundum eundem.

Prudentia non cito non nisi ex rationis admittit dicit salubri proximi. Et rini. Et sermonem non situan conseratur: moderatur ho. n. prud ga. Prudentia etiam in et quod dicitur auctor a spiritibus nuntio fones vadit: cito c denter resp dicit: et in p. C. Secunda p. sideratio. Circa primam considerationem pono quinque conclusiones. Prima p. est: quod in omnibus transmutationibus necessaria est prudentia. Ipsa. n. h. actus rationis ordinare. Habet. n. ratio quadruplicem actum secundum Bernardum. l. inuestigare: iudicare. memorari et interpretari. Primo dirigunt rationem inuestigantem: dum ea ex alijs p. tibus alia conserere facit: ut ex p. sentibus figura expinunt: magna ex paruis: remota ex p. pinquis: et ex partibus tota. Unde Seneca. Si prudens esse cupis in futurum prospectum intende. Secundo iudicantem dirigunt: dum eam a leuitate vel nimia tarditate credendi custodit. unde Seneca. Omnibus aut nulli credere uictum est. unde ecclesiastici decimotercio. Qui cito credit: leuis est corde. unde secundum eundem.

Prudentis proprium est examinare consilia: et non cito per credulitatem ad falsa plabi: unde non nisi examinatas sententias in consensum credulitatis admittit. **T**ertio memorantem dirigit duz salubria facit reminisci: ut beneficia dei vel proximi. Et nota facit obliuisci: ut iniurie proximi. **Q**uarto interpretantem dirigit dum sermonem moderatur. Sene. Sermo tuus non sit inanis. Aut suadeat: aut moneat: aut consoletur: aut precipiat. **P**rouerbi. 10. Qui moderatur labia sua prudentissimus est. **T**alis. n. prudentia insidias precauet. unde Augustinus. Prudentia est in precaendis consilijs: et ipsa etiam in bello spiritali triumphat. Et hoc est quod dicitur. Ductus est iesus etc. Glo. Ductus a spiritu sancto: qui quos replet ad pugnam mittit fortis. Sine hoc spiritu qui ad pugnam vadit: cito cadit. Unde iesus dicitur: ille qui prudenter respiciens salutem anime: ad pugnam ducitur: et in presentia roboratur. **S**ecunda pars est: quod per hoc desertum intelligitur penitentia: quia per ipsam desertum peccatum. Nam ubi penitentia est efficacia est infinita: quia remittere peccata que per ipsam remittuntur: non potest nisi solus deus: ut habetur **Matth. 11.** Sed unde subitanea efficacia: ut tot peccata tam facilius deleat? Dicitur quod a diuina misericordia que est infinita. Et ideo transcedit in infinitum omnium peccatorum nostrorum multitudinem: ut per in muliere adultera: in magdalena: in petro: et in latrone. Et ideo propter magnitudinem istius misericordie dicebat **Ezech. 18.** Quod si ipse fecerit penitentiam ab omnibus peccatis suis vita viuet et non morietur. **T**ertia pars est: quod nullus potest per se ingredi in hoc desertum: penitentia: sed per solam gratiam spiritus sancti. unde quicumque intendit de anime salute: illum ducit spiritus sanctus in desertum cum penitentia inspirat. **A**d **Roma. 8.** Que cumque spiritu dei aguntur etc. unde origo penitentia fit a deo effectiue: quia ipse est causa efficiens penitentia: est etiam a nobis dispositiue. Quia per Augustinus. Qui creauit nos sine nobis: non iustificabit nos sine nobis: ad quam dispositionem quatuor requiruntur. **P**rimo cognitio fidei istorum in qua homo cognoscit diuinam iustitiam et bonitatem cui displicet omne malum: et quod nullum malum relinquit impunitum. **S**ecundo cognitio proprii offensis: que displicet summe bonitati. **T**ertio despectio sceleris: quod alias condempnaret. **Q**uarto cognitio misericordie dei

qui paratus est omni reuerenti dare misericordiam: et ex hoc generatur spiritus remissio: et sic dicitur ponitur homo ad penitentiam. unde dicitur. Ductus a spiritu. Quod fit quadrupliciter. Aliquando quadam facilitate. scilicet mulcebitur inspiratione. Aliquando quadam violentia. scilicet corporis infirmitate. Aliquando aduersitate. Aliquando paupertate. **P**sal. Multiplicate sunt infirmitates eorum. **Q**uarta pars est: quod per illud ieiunium non solum intelligitur abstinentia a cibis et potibus: sed abstinentia ab omnibus illicitis: sine qua ieiunium a cibis non sufficit quadraginta diebus et noctibus. Ab illicitis manifestis et occultis abstinendum est quadraginta diebus: tum per presumptam iustitiam: quia hoc numero reddimus deo decimas totius anni: tum quia in hoc numero imitamur christum: tum quia in hoc numero est satisfactio legis et euangelij. Est. n. ieiunium actus virtutis: quod ordinatur ad tria bona honesta. scilicet ad refrenandas concupiscentias carnis: et ut mens liberius eleuetur ad sublimia contemplanda: et ad satisfaciendum per peccatis. ut per Augustinus. Ieiunium conscientiam purgat: mentem subleuat: et carnem subiecit spiritui. Et hoc est quod dicitur. Ieiunasset quadraginta diebus etc. **Q**uinta pars est: quod per singulos. Christus voluit temptari: ut temptator superaret: ut temptatos confortaret: et ut modum vincendi doceret. Ideo saluator armatus duabus virtutibus. scilicet contemptu mundi quo refugit diuitias temporales. Quia ductus est in desertum: et mortificatione carnis qua refugit delicias corporales. Quia ieiunat 40. diebus et 40. noctibus nobis exemplum: sub pallio infirmitatis occultas diuinam potentiam. viriliter aggressus est temptatorem. De hoc patet. Quia diuitie temporales sunt: sed subditi sunt pondus sunt. De mortificatione carnis patet. quia a temptatore tollit instrumenta impugnationis. Quia per Hieronymum. Ieiunium est etiam a cunctis illecebris abstinere. Nec autem sunt instrumenta. **P**er hoc et de pallio infirmitatis. **2.** et per glo. In tali esurientes signum infirmitatis: sub cuius pallio tegitur peccatum diuina. **S**ecunda pars est: quod de grauitate pugne est etc. ubi occurrunt. scilicet conclusiones. **P**rima conclusio est: videre quod sit temptatio. Et dicitur quod temptare est proprie experimentum sumere de eo quod temptatur. Quod dupliciter fit. scilicet verbis: ut expiamur an sciat quod querimus: an possit: an velit. Quod fit quandoque aperte: quandoque occulte et insidiosum: quandoque inopinatum.

Sermo

T Secunda p̄lo est: q̄ cum duplex sit tēptatio. s. interior ⁊ exterior s̄m illud Jacobi. 5°. Unusquisque tēptatur a cōcupiscentia sua ⁊c. De secunda scilicet exteriori: que fit a diabolo suggerente: qui tunc maxime aggreditur ad tēptandum: cum homines interiori temptationi per aliqua signa exteriora temptari perpēdit: tunc confidentius accedit. vnde dicit. Et accedens temptator ⁊c.

T Tertia p̄lo est: q̄ iste tēptator: quatuor modis decipit. **P**rimo scilicet leue onus grauissimum reputando: vt est p̄nie onus: q̄d est leue respectu pene eterne. **S**ecundo ea que diuini portanda sunt: simul ostēdēdo. d. Quo modo posses hoc portare tot annis? **T**ercio dicitur dum est. Hodie cum adiutorio dei portabo: cras tantumdem cum dei adiutorio portabo leuius: p̄pter assuefactionem. Sic ubi fallit cōpositio: ibi soluit diuisio. **T**ercio decipit vir talem hoī a virtute dei diuidendo. d. Tu debilis es: nō potes hoc sustinere. **C**ui dicendū est: q̄ adiutorio dei virtute possis. vnde **Psalm.** 3. Confidimus in domino. q̄d qui incepit in nobis opus bonum pficiet. **Q**uarto pene pōdus diminuendo: per quod ad celeste gaudiū intrandū est. **S**cōda cor. 4°. Illud quod in presenti ē momentaneum ⁊ leue tribulationis nostre supra modū: in sublimitate eterne glorie pondus opatur in nobis.

Quarta p̄lo est: q̄ diabolus temptat maxime bonis operibus deditos. Quod p̄ per **Grego.** in morali. Plerunq̄ conuersus tali bus temptationum stimulis agitur: quibus ante conuersionē nunq̄ se esse pulsatum remissitur: sicut quibdam bene pficientibus contingere solet. Quorum mentē dum p̄punctio afficit: statim ⁊ tēptatio inualefcit. Et iō diabolus bene temptator noiatur: q̄ iam simile op̄ pegerat: alios angelos tēptando in celo: ⁊ parentes in paradiso.

Quinta p̄lo est: q̄ diabolus maxime temptat de tribus vitijs: scilicet gula: vana gloria ⁊ auaritia. Istis enī vitijs temptauit primos parentes: ⁊ vicē. Temptauit ep̄m: ⁊ vicē est. Temptat nos: ⁊ vincit: ⁊ vincitur. Et ideo est q̄ omnia alia vitia ad ista reducunt: vt dicitur p̄ma **Jobis.** 2. Omne quod est in mūdo: aut est cōcupiscentia carnis ⁊c. Nec autē tria sunt cause oīum peccatorū. De gula patet ibi. Dic vt lapides ⁊c. Loquitur enim quasi ad fatigatū longa abstinentia: persuadens vt iam sibi pro

pensius indulgeat: ne forte deficiat: multa allegans. s. fragilitatem serus: infirmitatē etatis: debilitatē p̄plexionis: ⁊ insanabilitatē egri tudinis. Quid igit̄ sunt isti lapides: nisi vestis vilis: victus aspidas: lecti duritia: somni breuitas? Lapidēs. n. duri sunt: pōderosi ⁊ graues. Similr ⁊ ista carnalibus vident̄ dura. **Psalm.** Propter verba labiorū tuorū ⁊c. **S** lapides in panes cōmutare: est obseruantia duritias mitigare: ⁊ in solatios vertere: q̄d non est admittendū: q̄ s̄m glo. gula libidines inflamat: concupiscentias carnis nutrit. **H**ec nisi p̄us refrenet: frustra circa alia laboratur. vnde **Ber.** Gula voluptati carnis deseruit. **T**er terra: ⁊ mare gulofitati viri sufficiunt. **P**er gulam namq̄ mors intrauit in orime genus humanum. vnde ⁊ diabolus p̄mo saluatorem p̄ gulam tēptauit: querens ad vltiora vitia p̄ducere. Patet etiā de supbia: q̄ vt dicitur **Ecdi.** Initium oīs peccati est superbia. Nam sicut sine caritate alie virtutes nihil sunt: ita sine supbia cetera vitia nihil sunt. **T** Item q̄ p̄mum fuit peccatū. **H**oc. n. genere peccauit diabolus in celo: ⁊ p̄mus hō in paradiso. vnde **Grego.** Quid securius celo: q̄d iocundius paradiso? Et tamen angelus de celo: ⁊ hō de paradiso ceciderunt supbiendo. **E**st. n. h. vitium p̄iculosū: tam q̄ in ipso oīa vitia sumpturunt initium: tam q̄ in ipso est impugnatio humane nāe: sicut in sua radice. Et ideo multū h̄z potētie. **H**oc p̄ cum dicit. Tunc assumpsit eum diabolus. q. d. ad illū statim eum durit de quo grauius caderet. vnde **Augu.** Quāto in loco supiori quis ponit: tanto in maiori periculo versat. vnde pugil aduersarium a terra altius subleuat: vt grauius eum ad terram prosteruat. vnde glo. Elevationis temporalis ad h̄ fit: vt subito prosternat in imis. vnde videns diabolus q̄ iustus temptādo de remissione discipline non vincit: ex h̄ occasione sumit p̄uaritio modo temptādi. s. de nimia obseruantia arctioris vite. Tandem subdit ad arctiorem vitā dicens. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem. i. in arctiorem vitā. Et statuit eum supra pinaculum templi: id est imprimit sibi firmam spem: de dignitate obtinenda: vel q̄d est supra pinaculum templi statuere: nisi illos: qui sanctitate precellunt presumptuose precellere velle: vel opinione sua se manifestare: ⁊ digniorē reputare: ⁊ sic ad dignitatē aspirare? vnde sequitur. Si filius dei es: mitte te deor

sum. **Adin.**
Ecdi. 10.
deosum
vt per hoc
Posto igit̄
sum miter
de volatu
Diabolus
cantiam:
ducit eum
Quia ang
gaucunq̄
custodient
rium. i. aff
de aurina.
Nam null
re scelerā p
micidia: ⁊
to Lucifer
appetit de
dat deum
maiorē d
Et ita p̄
ile comedu
Pams eg
dar illum:
semel vend
is: iste freq
Vnde dicit
Dominū
faciunt: sec
rem. Sati
tunt: delict

Q d
be
Primu
mo est: vt n
e multum n
mus natura
uer. **S**z be
in voluptat
contenti: vt
oblectet. **E**
tara: s̄ eis a
marat: ⁊ pu
creationis v
reunde inc
qui de spiri
mentio: que

sum. Aditū se deorsus: qui se humiliat. vnde
Eccli. 10. Est qui negter se humiliat. Se igit
deorsum mittere qd aliud est: nisi se infra oēs:
vt per hoc ipsum exaltent humilitate deijcere.
Posito igit super pinaculum templi: se deor/
sum mittere suggerit: qz plus de precipitio: q
de volatu intendit. vnde glo. interlinearis.
Diabolus ad alta semp ducit: eleuando per ia
ctantiam: vt precipitare possit: vt etiā diabolus
ducit citius in errorem: vtiur auctoritate di.
Quia angelis suis zc. q. d. Nō verearis opa
ip̄sūm qz dura: qz consolationes diuine ita te
custodient: qz nihil ip̄sūm qz durum pedem
tuum. i. affectum possit offendere. Patet etiā
de auaritia. s. q. alia vitia ad ip̄as reducuntur.
Nam nullum vitium est scelestius ea: qz oia se
re scelera per auaritiā perpetrāt: vt furta: ho
micidia: z p̄uria. Est. n. maius peccatū pecca
to Luciferi: p̄mi hoīs z Jude. Nam Lucifer
appetit dei equalitatem. Auarus p̄mne pra
cipiat deum quasi p̄emptibiliter: arbitrans se eē
maiorē deo. Et ideo appetit aliqd deo mai⁹
Item p̄mus homo comedit fructum vetitū
iste comedit sanguinem humanum. Ecclesia.
Panis egentium: vita pauperis: qui defrau
dat illum: hō sanguis est. Item Judas
semel vendidit Christum pro triginta denari
is: iste frequenter pro vilissimo numero zc.
Vnde diuine huius mundi mendacia sunt.
Domina enim eum esse promittunt. z suum
faciunt: securitatem spondent: z ponunt tino
rem. Saturitatem promittunt: z famem incu
tiunt: delicias promittunt z pungunt.

Tertia p̄sideratio.

Equitur tertia consideratio: que est
de eius victorie sollemnitate zc. z ha
bet tria documenta.

Primum est: qz appetitus victualium da
tus est: vt natura sustentetur z possit durare
z multum mereri: z moderatus victus z infor
mis naturam conseruat z reficit: z sanitatē fo
uet. S; beu talis appetitus modo effusus est
in voluptates z superfluitates: vt non sumus
contenti: vt sustentetur natura: sed palatium
oblectet. Et cum talibus assueti fuerim⁹ z na
tura: si eis aliquando caremus: natura remur
murat: z putam⁹ nos debiles: z quasi sub dis
cretionis velamine delicata impetune z inue
recunde incipimus querere. Jam nullus est:
qui de spiritalibus delicijs curet. Aliqz est
mentio: que gaudet religione: immo despici

tur z quasi stultitia abhominatur. Et ideo sal
uator: huius temptationis temptatorem vicit:
dicens. Non in solo pane viuit homo zc.
Verbum quod procedit de ore dei: est consola
tio: que prouenit ex verbo predicationis: qua
anima reficitur: z contra duritias laborū z ob
seruantiarum promissionibus eterne beatitu
dinis: quas in eis inuenit: recreatur. Et ideo
sic respondendū est diabolo. Non in solo pa
ne: quasi dicat. Duritias quas dicis esse lapi
des: deus commutat in panis delectationes.
Nec reprobis conuertit panes in lapides. vnde
de bona opera que iustus sunt panes: diabolo
z malis sunt lapides: quia benefacere diaboli
est lapidare. vnde. Non in solo pane. i. nō in
solo eo. i. qz reputas panem. i. delectationē pec
cati. viuit homo: vtu putas. S; in omni ver
bo consolationis z promissionis: siue increpano
nis z cōmationis: qz hec suo tēpore necessa
ria sunt: quasi dicat. Spiritualis homo: spiri
tualem debet habere delectationem: qua viuit
z nō delectationē pcti: qz diabolus z sui viuit.
Secūm documentū est: qz appetitus bono
ris nobis datus est: vt altissimum bonorū ha
beremus. s. deo placere: z amicum dei esse fi
lium z beredes: z deo assimilari: z ei conegna
re: non ex qualitate potentie: sed ex imitatione
bonitatis: z equales angelis fieri: z nulli sub
esse: nisi deo: z omne indecens despiciere: z so
la bona diligere.

Tertium documentū est: qz affectus auari
tie datus fuit homini: vt esset cupidus maioris
meriti apud deum: z magnarum virtutum: z
multorum bonorum operū: z vt multas ani
mas lucraretur deo: docendo: orando: bona
exempla dando: viuando ad profectum salutis
z hic homo non esset contentus bono: qd iam
haberet: nisi laboraret: vt multipliciter augere
tur ei z gratia: z opera virtutum. S; heu nūc
dilapsa est ad cupiditatē rerum tēporaliū: pe
cunie possessionū: qz colligit hō: qz semp de
beat viuere. z mundus p̄ire. Et q̄to hō morti
plus appropinquat: tanto studiosius p̄gregat
z custodit. Hanc autē temptationē saluator: sue
victorie exemplo docet nos vincere: dicens.
Vade sathanas. Scriptum ē. Dominus deū
tū adorabis: quasi dicat. Quia thesaurizare
temporalia est sic periculosum. Ideo vade:
quia voluntati tue peruerse non consentio:
sed voluntatem meam voluntati dei confor
mo: qui non derelinquit sperantes in se.

Sermo

Nam qui dat celestia: terrena nō negabit. vñ de additur. Et illi soli fuies. s. spe firma: sine quo nihil potes. vñ de illud Jobis. Ego sum: nolite timere. dicit glo. Ego in omni necessitate vobis semp paterne assisto: et nunquā inuocatus vobis deesse potero. Unde 3°. Quis sperauit in domino: et derelictus est?

Quarta p̄sideratio.

Quarta p̄sideratio est de gl̄ie sublimitate etc. vbi occurrunt quinq; p̄lones. **P**rima p̄lo est: q; temptatio quadruplicē ortum h̄t. Quādoq; a deo: vt p̄z in Abrabaz. Gen. 22. Quādoq; ab interiori: vt a prouita te. p̄pua. Jaco. Vnusquisq; temptat a p̄cupiscentia sua. Quādoq; ab exteriori: vt a visis vel auditis mundanis: vt p̄z de Susanna: cuius species decepit seniores. Dani. 13. Quādoq; s. ab inferiori. s. a diabolo: vt p̄z hic.

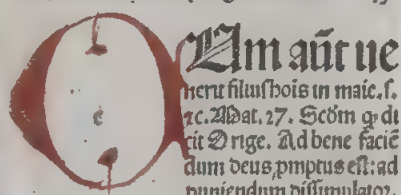
Prima est bona: quia deus ideo tētat: vt a bono ad malum procedatur: vt p̄z Jac. 1°. Illa que est ab interiori molestissima est: quia inimici hois domestici eius. Et illud. Omne regnū in seipm etc. Illa vero que est ab exteriori: facillima est: q; per se nihil p̄t sine interiori. Sed illa que est ab interiori: debilissima ē qm̄ fm̄ Augu. Debilis est hostis: q; non vincit nisi volentem.

Scda 2° est: q; deus p̄mittit tēptationem p̄p quatuor motiua. **P**rimo vt virtus laetens manifestetur: vt p̄z in Job. **S**ecūdo vt ruina in melius restauret. Sic deus p̄mittit p̄imum hoim: vt totum genus humanū in melius reparet. **T**ertio vt virtus exerceat q; nāle est patientem opponentibus contraire. **Q**uarto vt ipsa virtus p̄ficiat. Scda cor. 12. Nam virtus in infirmitate perficitur.

Tertia p̄lo est: q; quatuor hic cauentur. **P**rimo p̄ vitiationem opportunitatis: q; sit occupatōe honesta: vt p̄z s. ofone. Mat. 26. Orate vt non intretis in tēptationem. **S**ecundo vt fugiat: Sicut hō sapiens fugit: vbi supare non p̄t. **T**ertio vt fortiter reluctet q; talibus deus succurrit. **Q**uarto vt p̄ contrariū eius impugnet: q; ois temptatio est allectiua: ideo per penā fugari d̄t. Ideo ap̄ls ad Col. 3. Adornate membra vestra: q; in mortalibus pene sunt sicut medicie. vñ seq̄. Tūc reliquit euz diabolus: tēptationes postponēdo. **Q**uarta p̄lo est: q; sicut victus p̄legitur qua

druplex detrimentum: sic victor q̄druplex p̄m̄um. **P**rimum detrimentū victi est cōtristatio: q; delectatio tēptatiōis amera: p̄siderato peccato vertit in tristitia. **P**rouer. 14. Ritus dolore miscebit: et extrema gaudij luctus occupat. **S**ecundū est p̄sternatio: q; victus sic animo p̄sternatur: vt iterū non audeat rebellare. **T**ertium ē debilitatio: q; victus adeo debilitatur aīo: q; non possit stare. **Q**uartum est despatio: q; desperat se bonū posse p̄ficere: ideo querit se libere ad mala p̄petranda. **S**icut victores p̄mo habent delectationem perfectā: q̄uis in resistentia sic tristitia: tamen p̄sumata victoria inest perfecta delectatio. **Heb. 12°**. Omnis disciplina in p̄senti nō est gaudij: sed meroris. **S**cdo h̄t p̄firmationem solidam: q; q̄ post victoriā est fortior. vñ de angeli statim fuerunt p̄firmati post tēptationem. **T**ertio habent facilitatē: quia in p̄ncipio est difficile resistere: tamen post assuefactionem est leuissimum. **Q**uarto dat certa reponmissio: que est in spe vite eterne. vñ isti sunt angeli: q; post victoriā ad xp̄m accesserūt. **Q**uinta concolio est: q; post victoriā tredecim stipendia ministrantur: q; notatur ibi. **E**t ministrabant ei. **P**rimum est sacietas plena: q; vincenti dabit edere de ligno vite: et illud est diuinum esse. **S**cdo familiaritas intima: q; datur manna absconditū. **T**ertium est claritas: quia iusti fulgebunt sicut sol. **Q**uartum est etas renouata: q; dabitur eis nomen nouum: q; soli gl̄ificati habebunt. **Q**uintum est immortalitas: quia qui vicerit non ledetur a morte scda. **S**extum est auctoritas: q; dabo ei potestatem super gentes. **S**eptimum est innocētia: q; vestietur veſtimentis albis. **O**ctauum est memoria reſerta: q; non delebitur nomen eius de libro vite. **N**onū est notitia nō absoluta: q; p̄stebor nomen eius coram patre meo. **D**ecimū est firmitas stabilis: q; faciam illum colūnam in templo dei mei. **V**ndecimū est mansio p̄petua: quia foras non egredietur amplius. **D**uodecimū descriptio honorifica: quia scribā sup euz nomen meū: et nomen dei mei. **D**ecimūtertium est exaltatio: q; dabo ei sedere in throno meo: sicut ego vici et sedī. **D**ec patent apocalypsis. 2. 2. 3. Quam victoriā nobis concedat etc.

Seria lōca dñice q̄dragesime. Sermo. 43.

Quam autē ue-

neru filius hoīs in maie. s. c. Adat. 27. Scdm q̄ dicit Orige. Ad bene faciē dum deus p̄ptus est: ad puniendum dissimulatoz.

Cum. n. possit reos sine p̄statione statim punire: tamen h̄ nō facit: sed etiā ne p̄dēner: p̄dicit ut liberent per p̄niam: q̄ damnādi fuerant p̄pter delictum. Qd̄ p̄ndens x̄ps in euāg° p̄ponit nobis iudicij d̄scussionem: ut sic p̄munuit: p̄ p̄niam iustitiā venturā iram fugē valeamus: q̄ fm̄ f̄sido. qui dei iudicia oculis suis p̄ponit: semp̄ timens tremensq̄ in omni iudicio formidat: ne de iustitiē tramite deuīas cadat. et vnde non iustificat: inde potius condemnatur. In euāg° p̄nti sit mentio de pertinentibus ad ip̄m iudicium: que sunt quinq̄. **¶** Primo p̄ponitur iudicis multiplex p̄dino. **¶** Secdo iudicandoz p̄gregatio: ibi. Et congregabuntur. **¶** Terno p̄gregatoz separatio. ibi. Et separabit eos. **¶** Quarto cum separatis d̄sceptatio: ibi. Diceret hijs. **¶** Quinto post d̄sceptationē remuneratio: ibi. Et d̄bit hijs in supplicij. **¶** Prima p̄sideratio.

Prima p̄sideratio est de iudicis p̄dione: vbi occurrunt quinq̄ p̄nes. **¶** Prima p̄do est: q̄ solum in hac vita licitū est mereri p̄ opus bonum. **¶** Ratio est: quia radix meriti est gratia: et merces ē terminus cuiusq̄ boni opis. Qui igit̄ non h̄ p̄m cuiuslibet boni opis: non p̄t mereri: s̄ grana solum habet h̄ in vita. Igit̄ in hac vita n̄ est licitū mereri bonum. vñ f̄sido. Tantū in hac vita licitū est opari bonū. Illic nanq̄ iam nō opatio expectat: s̄ retributio meritorū. **¶** Secda p̄do est: q̄ hec retributio meritorū p̄tinet ad dinam iustitiā. Est aut̄ iustitiā vna cōmutatūda. Hec iustitiā ponit mediū in p̄tracibus: q̄ in ipsa requirit̄ equalitas cōmensurationis. Alia est distributūda: q̄ in ipsa requirit̄ equalitas p̄portionis: fm̄ q̄ aliq̄s distribuit equalit̄ aliq̄bus: fm̄ qd̄ demeruit eoz exigunt. Hec iustitiā pp̄ue est in deo: q̄ eius beneficia excedunt merita creature. **¶** Tertia p̄do est: quomō deus iustius agat

cum vno q̄s cum alio. Nota q̄ sicut benefacere noiat quādoq̄ nudum effectū bonitatis: et tūc melius facit vni q̄s alteri. Item q̄s noiat ordīnem fm̄ ad meritiū: et tunc oib̄s equalit̄ benefacit: q̄ cuiq̄ fm̄ exigentiā meritorū retribuit equalit̄. **¶** Silr iustitiā q̄s noiat qualitatē absolutā iustitiē. s. seueritate: sic iustit̄ agat cum vno q̄s cum alio. q̄ seuerius et maiore iustitiē effectum ostendit ei q̄s alteri. Et s. quem seuerius indurat q̄s ei quē reuocat. Quādoq̄ noiat ordinem fm̄ ad meritiū: sic cuiq̄ iustit̄ sine retribuit fm̄ merita. S̄ q̄ iustitiā pp̄rie loquendo nō dicit qualitatem absolutā: sed potius ordinem: Ideo pp̄rie loquendo non agit iustius cum vno: q̄s cum alio.

¶ Quarta p̄do est: q̄ x̄ps ad talem iustitiā facienda venit fm̄ nām dinaz apparens in forma gl̄iosa. Ratio. Nam sicut x̄ps in p̄mo aduentu venit iudicari: et nō iudicare. Ideo tūc apparuit in forma infirma: q̄ iudicari spectat ad infirmitatē. **¶** In sc̄do aduentu venit iudicare: ideo apparebit in forma gl̄iosa: q̄ iudicare est actus p̄tatis. vnde in forma gl̄iosa apparebit bonis et malis. sed boni videbunt euz cum gaudio et gl̄ia. Adat aut̄ cum p̄fusionē et pena. Confundent. n. in p̄spectu eius: et non poterunt sustinere vultum eius: n̄ pp̄ remozsum p̄scie: tūc pp̄ timorem snie. Et h̄ est qd̄ dicit. Quz venerit filius hoīs in maiestate sua. Glo. ierlinearis. In diuinitate sua: q̄ apparet virtus diuinitatis.

¶ Quinta p̄do est videre quō deus solus iudicabit: cum tamen assistentia sanctorū et angelorum. **¶** Nota q̄ quatuor modis fiet iudiciū. Vno mō p̄ auctoritatem ordinariā: sic iudicabit tota trinitas. Secdo mō p̄ auctoritatem delegatam: sicut p̄latione snie: sic x̄ps iudicabit. Tercio mō p̄ auctoritatem assensoriā: sic viri apl̄ci iudicabunt. Quarto mō p̄ auctoritatem interpretatiuā. s. iudici p̄sentendo et sniam approbādo: et tunc angeli iudicabunt. Et h̄ est qd̄ dicit. Et oēs angeli eius cum eo. q. d. Tale iudiciū erit in dispositione angeloz.

¶ Secda p̄sideratio. **¶** Secunda p̄sideratio est de iudicandoz congregatōne: cum dicitur. Et congregabunt. vbi occurrūt tres p̄nes.

¶ Prima p̄do est: q̄ oēs angeli siue boni: siue mali: et omnes hoīes. s. boni et mali congregabuntur fm̄ apl̄m. Oportet nos oēs manū festari ante tribunal x̄pi. Angeli boni pp̄ tria

Sermo

apparebunt. **P**rimo ut sint testes huma-
norum actuum: sub quorum custodia bene vel ma-
le egerunt. **S**ecundo ut ipsos iudicium dispona-
tur et approbet. **T**ertio ut per meritis accipi-
ant premium vite eterne. Angeli mali etiam ibi ap-
parebunt primo ut malos de malitia ibi accusent
2º ut per malo recipiant damnationes. **E**tiam homines
ibi apparebunt: ut quilibet quod gessit in corpore recipiat.
Secundo ideo est: ubi debet esse iudicium. **N**ota
quod Joel. 13. dicit. Congregabo omnes gentes et re-
reas in valle iofab. Dicit huius glossa ordinaria super isto
loco quod quidam pueri intelligunt. scilicet quod in valle
que est in latere montis oliueti sit descensurus
dominus ad iudicium. quod frivolum est: quia non in terra
sed in spatio huius aeris sedebit contra motum loci oli-
ueti: ex quo ascendit. Et sicut Chrysostomus dicit. An-
geli deferent ante eum signum crucis. Iosaphat
autem interpretatur iudicium domini. Ad iudicium autem
domini non solum congregabuntur iudei: quod credere no-
luerunt: sed omnes impii: quod ab initio mundi fuerunt
Iusti autem non descendent in valles Iosaphat. id est
iudicii et damnationis: sed in nubibus elevantur
obviam christo. Et hoc est quod dicit. Congregabunt omnes
glossa. **D**es cuiuscunque status: etatis: et sexus
Tertia ideo est: quia cum duplex sit cognitio
vitae: una scilicet per signa et effectus: alia in propria
forma per visiones aptam. **P**rimo mali ha-
bebunt cognitores dei: quia ipsi per signa et effectus ma-
nifeste cognoscent quod ipse sit omnipotens. **S**e-
cundo modo non videbunt per proportionabilitatem
oculi: quia lux divina in sua essentia est omnino im-
proportionabilis oculo intellectus creati: nisi
subleventur per gratiam vel per gratiam: sed quia reprobis non
datur gloria nec gratia: quia non participant secum cul-
pam mortalem: ideo ipsi videre non possunt deum
vel per omnimodam carentiam gaudij: quia si viderent
lucem idoneam haberent summam delectationem: quia
illud bonum quod secundum essentiam est bonitas: impos-
sibile est quod eius essentia apprehensa non delectet
Et hoc est quod dicit. Ante eum etc.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio sunt tres personae.
Prima ideo est: quia in hoc tempore deus
permittit bonos et malos sit stare: per
quod rationes. **P**rima est: ut mali pervertantur.
Non enim vult deus mortem peccatorum. **S**ecunda est
ut iusti per eos exercentur. **T**ertia est ut ostendatur
dina merita. Nam peccator sibi derelictus
statim deficeret: nisi manu omnipotentis fulciret.
Quarta ad ostendendum suam sapientiam: quia
omnium namque perstantius certus est terminus: et vniu-

quodque tempus habet. **Q**uinta ad ostendendum
suam clementiam: quia solem suum facit oriri etc.

Secunda ideo est: quia in fine boni a malis sepa-
buntur triplici: quo ad voluntatem: quo ad meri-
tum: et quo ad premium. **D**e voluntate per. **N**am
bonorum voluntas est caritate formata: que secundum
Ber. colligit de puro corde: et perficitur bona: et fi-
de non ficta. Cordis puritas est: ut quicquid agit:
aut ad utilitatem proximi: aut ad dei honorem fiat.
Hanc debemus primo. **C**onscientia in no-
bis fit ex duobus: quando scilicet per penitentiam peccata
punimus: et per penitentiam puniendam non dimitti-
mus: et hanc debemus nobis. **I**dem non ficta est
que operibus comprobatur: et hanc debemus deo.
Voluntas malorum non sic est. **P**atet etiam de me-
rito: quia sancti de proprio merentur regnum celorum:
quia opus nostrum habet rationem meriti ex duobus. scilicet ex
vi motus divine: et tunc meretur alius ex cognigno:
vel in quantum procedit ex libero arbitrio. Sic est
meritum congruum: quia congruum est quod homo vivit
propria virtute: faciendo quod in se est: quod deus habet
excellentem virtutem excellenter remuneret.
Patet etiam de premio: quia cum beatitudo sit pre-
mium virtutis: sancti per operationes virtuosas pre-
mium eternum sunt adepti. **M**ali autem quia per
sua voluntate meruerunt eternam damnationem:
ideo ab invicem sepabuntur. unde dicit. Sepa-
bit eos ab invicem. scilicet bonos a malis omnium merita
discernendo: loca varia assignando: eos diver-
sis nominibus appellando. **H**os beatos: illos omnes
sicut inquit pastor segregabit oves ab hedis. **I**n
omnibus intelligit innocentiam beatorum: tunc per sim-
plicitatem: tunc per fecunditatem et notitiam. **I**n
edis intelligit perversas malorum per fecunditatem:
impetuositatem: et sterilitatem. Et statuit quidem
oves a dextris etc. id est in gratiarum beatitudine. **H**e-
dos autem a sinistris. id est in eterna damnatione.
Chrysostomus. A sinistris sunt qui querunt temporalia: a
dextris: qui querunt eterna.

Tertia ideo est: quia in disceptatione pietatis
quodammodo ad electos: invitatur eos ad premium. unde
de nota quod illud premium est ultimatum: conti-
nens in se tam actum intuitum clare visionis:
seu obiectum: seu gloriosam sanctorum in trionizationem:
quia angeli cum magna multitudinem deducunt ani-
mas sanctorum. Et etiam deus cum sit obiectum volun-
tatis: totaliter et simpliciter se prestat. Et etiam quia in vi-
sione filij merces totaliter permittit: secundum Augustinum. 8.
de tri. Et ideo est merces copiosa. **R**atio est
Nam in illo solo est quod ultimatum: quod solus est
fons ultimis simpliciter appetitus rationalis et omnis

desiderij. Hoc autem est in solo deo: quia secundum Augustinum. **A**u-
f fecisti nos domine ad te: et inquietum est cor no-
strum. **3us** ps. Nam quoniam est aliquod corpus:
quod ad aliquem terminum habet inclinationem na-
turalem: ingenitum est illud corpus: donec gescat
in ipso termino: sicut per de igne. Et quia cor nostrum
factum est ad gescendum in deo: ideo est ingenitum. **E**t
est quod dicit. Tunc dicit rex hijs: qui a de-
prensus eius erunt: id est bonis.

Quarta consideratio.

Prima consideratio est de disceptatione
ubi sunt quatuor conclusiones.

Prima conclusio est: quod solum de opi-
bus mie fiet disceptatio vocalis quod tanquam solu-
dantur: sed de opibus iusticie fiet disceptatio
mentalis: quod tanquam tam bonos: quam malos.

Ratio est. Nam reprobi damnabuntur ex du-
plici causa. scilicet peccaverunt precepta iusticie trans-
grediendo: et in hoc perveniunt cum eis sancti: quia
fere omnes peccaverunt: vel quia peccata non redi-
merunt opibus mie: sicut sancti redemerunt.
unde est duplex discussio meritorum. Una men-
talis: hec erit de opibus iusticie: que tangit omnes.
Alia vocalis: hec est de opibus mie: ut appa-
reat damnatos non esse mia dignos. Secundum
Rabanum opera mie mystice sunt perfectio opera
caritatis: que implet eum esuriente pane verbi
reficit: potum sapie refrigerat: errantes in do-
mo matris ecclesie reuocat: infirmum in fide as-
sumit: tribulato seu carcere tristitie oppello sub-
uenit: aut copando vel consolando veram di-
lectionem implet. unde dicit. Esuriui et.

Secunda conclusio est: quod tria sunt: que faciunt ope-
ra misericordie deo accepta. scilicet iusticia ut fiant
de iusto. Ordo ut primo sui misereatur: et inter
alios primo magis indigentibus fidelibus et per-
pauis: et vni plus et alteri minus: secundum quod ra-
tio recta impabit. Intentio. scilicet ut non propter lau-
dem hominum: sed pure propter deum: ut si in dan-
te est caritas: et in recipiente necessitas: et in mu-
nere proprietas: tunc sequitur utilitas: que mul-
tipler est. **P**rimo liberat a peccato: cui ob-
stat ecclesia. **4.** Elemosina resistit peccatis: imo
in multa peccata caderet: si elemosina non pre-
seruaret. **S**ecundo etiam temporalia multipli-
cat. Grego. Terrena substantia per hoc quod pauperi-
bus distribuitur: multiplicatur. **T**ertio a morte
spirituali suscitatur. Actu. 9. Misericordia mereat a
domino suscitari. **Q**uarto dei misericordiam reuo-
cat. Grego. Tre dei resistit: quando ipsemet quod
irascitur: misericordia compellitur miseri. **Q**uinto

amicos multiplicat. Luce. 5. facite vobis ami-
cos etc. **S**exto morientem associat. Ambro. Non sunt bona hominis: que secum ferre non poterit: so-
la misericordia comes est defunctorum. **7°** in iudicio
liberabit: ibi spiritus sanctus fiet disceptatio de opibus mie: ut
Tertia conclusio est: quod quia in statu vite nullus est si-
naliter obstinatus in malo: nec confirmatus in bo-
no: quoniam libere possit se a malo puertere ad bonum:
et e converso. Igitur nullus presumat de seipso: quia si iam ad
fidem vocatus sit: ut eligendus ad regnum sit
nescit: humilis de seipso sentire: et de eo esse
gratus. Nam per deum de se humilis sentire: quod opus
nostre frequenter impedit: quia nimis onerosus: et
quia nos infirmi et imbecilles. Cum ergo nunc quod
bona agere: impedit ab hijs. Debet contra deo esse
gratus: quia nihil habet bonum: quod a deo non accepit.
Et ideo per dilectionem deum se totaliter transfundere: ei
deuote adherendo. Dominus autem non reputat
multitudinem operum: sed deuotionem. Vir autem
spiritualis quanto maiora a deo recipit: tanto magis
illuminatur: ut infirma sua cognoscat. unde addit
Tunc respondebit ei: ut post communem donationem
meritorum ostendat humilem administrationem tu-
orum. unde. Tunc respondebit: non diffidentes
de vobis dominus: sed stupentes tam de magnitudine
maiestatis regis: quam de sua puitate: quia parum vi-
debitur eis esse bonum: quod fecerunt. Ro. 8.
Non sunt indignae passionibus huius temporis etc.
Tunc igitur respondebunt. Non alij per se: quia tunc
cessabit aduocatus: et unusquisque loquetur per se.
Domine quando te vidimus etc. q. d. Bona
nostra que reputas tibi accepta: opinione nostra
non sunt indigna: quia multipliciter imperfecta. Nam
pigrum: diffidentia: vana gloria: ypocrisis: tepidi-
tas: vane cogitationes: ipsa uerantia: sepe macu-
lant nostra opera: quod non sunt merito indigna.
Quarta conclusio est: quod etiam que fit pauperibus spiritus: est
deo valde grata: ac si fieret sibi: ut sunt religi-
osi: et hoc per status perfectionis: quia non solum exteriora
relinquit: sed semetipsum. Mat. 6. Si quis vult
venire post me: abneget semetipsum. unde sic Christus
fuit obediens usque ad mortem: sic pauper spiritus: quod est
imitator Christi: deum abnegare propria voluntate. unde
Ber. Qui relinquit disponis omnia: te quod inter
relinquenda numerare memeto. unde sequitur: Et re-
spondens dicit illis. scilicet eius veraciter imitantes
per abdicationem proprie voluntatis. Amic dico vobis
quod diu: quanto tempore. fecistis. id est opera misericordie
exhibuistis. Vni ex hijs fratribus meis mi-
nibus mihi fecistis. Et dicit meis: ut specia-
liter insinuet de pauperibus spiritu.

Sermo

vnde Ibero. Nō mibi videtur gnāliter dixisse de paupibus: s; de hijs q sunt pauperes spiritu: ad quos tēdens man⁹ dixerat supra. f. fratres mei z mater mea hī sunt qui faciunt voluntatem patris mei. **C** Et nota q; dans elemosinam pauperi quatuor debet attendere.

C Primo quis petat: qm̄ de⁹. Mat. 6. Nō vni tc. Ibero. Quocienscūq; manum pauperi extenderis xpm̄ cogita. **C** Secundo qd petit deus: qm̄ suum petit: nō tuū. Aug. Dicit tibi xps da mibi de eo qd tibi dedi: de meo quero: et mibi nō donas: da z reddo: habuisti me largitorem facito debitorem. **C** Tertio ad quid petat: nō. n. petit ad dandū: sed ad mutuandū. Aug. Miser homo quid feneraris hoi? fenerare deo: et centuplū accipies. **C** Quarto debet cogitare q; ipse h; petere a deo regnū eternū: qui modo petit ab eo modicū panis. et si negat sibi hoc modicū: negabit sibi deus regnū suū. Prover. 11. Qui obturat aurē suā ad clamorē pauperū clamabit ipse z non exaudietur. Conclusiones dictas de sanctis contra dictorie sumas de damnatis.

Quinta consideratio.

C Ica quintam considerationem ponuntur quinque conclusiones.

C Prima pēlo est: q; Orig. posuit ipios prius post hāc vitā p peccatis suis puniri: s; negat eos eternalr cruciari. Dicit. n. q; b diuina misericordia nō potest sustinere: q; creatura sua quā non odit s; diligit in penis sit eternaliter cruciada: z q; quicūq; minatur peccatoribus penā eternā. Dicit q; hoc nō est dictū fm̄ veritatez: sed h; terrores pminationis. Iste error tanto peior est q̄to minor esse videtur p eo q; diuinā iustitiāz blasphemāt: q; eaz dimittit z in tantū dat locū misericordie q̄tum relinquit locū iustitiē. Ideo dicendū est q; peccator dignus est pena eterna duplici rōne. Tuz pp infinitatez offensi: q; offendit bonū infinitū z eternū: tum pp infinitatem culpe siue offense: Culpa. n. mortalis in qua hō moritur: eterna est z semp durare dz. vñ Ihd. Vermis eorūz nō morit z ignis eorūz non extinguitur.

C Scda pēlo est: q; locus dānationis est infernus. Ubi intelligēduz q; locus animarū post mortē est duplex. Unus ē glorie: z hic est bonorū. Scds ē pene. Aut ergo est tñ ibi pena dāni: z tūc est limbus: z hic est duplex: q; que dā ponitur ibi eternalr: vt paruuli. Quidam ad tps vt patres. Hī fuerunt in supiori parte

que dī sinus habiae. Si vero ponuntur pena sensus hoc est duplr. Aut eternalr: z hic est infernus. Aut ad tps: z tūc est purgatorius. vnde sicut status beatorū distat pfecta distantia a statu dānatorū: sic z locus.

C Tertia pēlo est: q; ille ignis h; sit corpus: tñ affligit demones z reprobos. vñ post iudiciū reprobi triplici igne cruciabantur. s. corporali ymaginali: z intellectuali. Intelligēduz tñ q; eternitas ignis infernalis: nō est h; nāz: nec h; ordinē naturę: cū sit eiusdē sp̄ei cum igne nālī: sed h; ordinē diuine iustitiē. Et ideo fm̄ q; est elementū nāle solus agit virtute naturali in corpora tñ: sed fm̄ q; est instrumentūz iustitiē diuine: sic agit virtute spūali sibi a motore influente in reprobos: reprobi autē h; ab igne patiātur non tñ psumunt. vñ Au. ponit exēplū de salamādra: cum sit mirabilis aliqd aīal in igne pseruari sine afflictioe: q; affligi sine psumptioe.

C Quarta pēlo est: q; ad pfectāz dānationem ipiorū erūt oīa elementa: vt oīs creatura aietur ptra iniustos in vltionē creatoris. Sūt. n. elemēta p̄fusa nō distincta neq; ordiata: z ista cōfusio nō minuit penāz: sed auget: nō augent inter se mutuo: nec patient adinuicez: q; post resurrectionē actio mutua elemētorū cessabit: cū cesset gnatio z corruptio: manebit tñ actio eorū in corpore dānatorū. vnde oīs virtus eorū dirigitur vt corpora reprobūz sentiant afflictioez vnde Greg. In inferno erit frigus ipotabilis: ignis inextinguibilis: fetor intollerabilis.

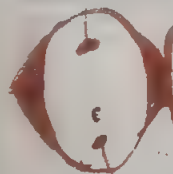
C Quinta pēlo est: q; h; in inferno nulla sit redemptio: tñ ibi aliqd refrigeriū inuenit: z sunt tria

C Primū est ex dei permissione. Istud videtur dicere Aug. super gen. ad līaz dicēs. Qd xpi anima eripuit aliquos de inferno dicēs. Cōfitebor vero inuenisse inferos appellatos: vbi iustorū aīe quiescunt. Sed xpi aīam defecisse vsq; ad ea loca vbi peccatores cruciantur vt eos saluaret a tormentis quos esse saluādos occulta sua iustitia iudicabat: nō immerito credidit quō aliter intelligendum sit: qd dicit apostolus petrus: quē deus suscitauit a morte solutis dolorib; inferni: non video: nisi quosdam apud inferos soluisse eūz accipiamus ea pte q; dñs est cui omne genua flectitur: celestīū: terrestriū: z infernorū. Neq; n. habuissim: neq; ille pauper in sinu eius in doloribus erat. inter quorū requiem z ista inferni tormenta legimus magnum chaos firmatus fuisse. Hec Augusti.

C Scdo ex intima deuotiōe scōrū ipetrātūz

ut p[er] de Breg. qui liberauit suis orationibus
Traianū impatorē de inferno q[ui] pagan[us] erat.
¶ Terno ex celica p[er]passio[n]e: q[ui] s[un]t o[mn]es docto-
res dina p[er]passio semp[er] p[er]minat vltra p[er]dignum.
et punit citra condignum. Quod ad literā in-
telligendū est: q[ui] deus ex liberali misericordia
dat plus de gloria q[uam] s[un]t merita: et semper mi-
n[us] de pena q[uam] demerita s[un]t: ut in oi[us] ope-
ratio[n]e m[er]ita societ iustitie. ¶ Psal. Duo. n. audi-
ui: q[ui] p[er]as est tibi d[omi]ne et m[er]ita: q[ui] cū dānat quasi
inuit[us] dānat. Et h[ic] est q[uod] d[icitu]r in tota clausula v[er]bi
q[ui] ad finē. v[er]bi dicit. Tūc dicit rex illis q[ui] a sin-
istris eius erūt. i. reprobis: volēs seueritatis di-
sceptationē facere q[uam] ad reprobos q[ui] tpalia
ardēter amabāt. Discedite a t[er]ra. Et ibi d[icitu]r h[ic] t[er]ra.
Iusti s[un]t in vitā eternā. Quā nobis p[ro]cedat.

¶ Feria tertia post dominicā puniā in qua
dragelima. Sermo. 46.

Quam intro

isset i[esu]s in lūnam: p[ro]mota
ē vniuersa ciuitas t[er]ra. Adat
thei. 21. Sc[ilicet] q[ui] d[icitu]r Ber-
nar. Babylonica crudeli-
tas est nascētes velle extin-
guere religionē et allidere paruulos israelis.
Mā si q[uod] religio[n]is o[mn]is q[ui]nq[ue] repugnat cū ba-
bylonicis paruulis israeliticis germen conat[ur] ne-
care: imo et nascētes p[er]sequit[ur] saluatorem. Sed
q[ui] in mēte scit. i. grā ipregnata: ne par[us] bone
volūtatis extinguat op[er]e ut ip[s]e necare volētes
ne inualeat: crebri[us] extirpant. vnde saluator
hui[us] extirpationis formā p[re]tendēs in euāg[el]io po-
nit sex cōsiderationes. ¶ Prima ē de huma-
ne nature nobili creatio[n]e. vñ et noiā eā i[er]līmā
¶ Sc[ilicet] ē de eiusdē deprauatio[n]e q[ui] scā est spe-
lunca latronū. ¶ Tertia ē de ei[us] p[er] grā p[er]ueni-
entē redispōne q[ui] p[er]sistit in vitioz extirpatione: et
virtutū infusione. q[ui] de tēplo eiecit emētes et vē-
dētes: et cecos et claudos sanauit. ¶ Quarta ē
de infectiue carnis repugnatione ibi. Vidētes
aut[em] p[ri]ncipes sacerdotū. ¶ Quinta de eoz a grā
xpi derelictione ibi. Et reliq[ui] illis abiit. ¶ Ser-
ta d[icitu]r humil[is] p[er]tētūz approbatio[n]e ibi. Et abiit i
bethaniam et ibi docebat eos de regno.

¶ Sc[ilicet] i[esu]s iste moralis hui[us] euāgelij est: q[ui] d[icitu]r
humanā nāz in p[ri]ma sui creatio[n]e fecerat rectaz
q[ui] dotata iustitia origiali a q[ui] p[er] peccatū ē destitu-
ta ac ē multis scelerib[us] irritata. Saluator vi-

dens eam in p[ar]tis nālib[us] nō posse subsistere
eius infirmitati p[er]descendens ei grām p[re]ueni-
entē infudit: eā p[er] bellū intestinū inter vitia et
virtutes p[er]firmādo: vel iuenu bellū intestinu[m]
inter sensualitatē et rōnez. vñ sensualitatez sibi
inueniēs rebellantē dereligit. Et rōnez. i. hu-
mil[is] ac simpl[is] in inocētia cordis sibi adheren-
tez resouauit: et f[er] h[ic] in v[er]bi occurrit. 6. docu[er]it.
¶ Primus est q[ui] d[icitu]r in p[ri]ma sui creatione fecit
hoiem valde nobilē: quo ad corpus et quo ad
aiam. Mā quo ad corpus fecit eum p[er]fectū: q[ui]
erat potēs mori et non mori. Sed post pecca-
tum potuit mori: et nō potuit nō mori. Sed in
p[ri]ma non poterit mori: et tunc corpus glori-
ficatum erit et spirituale. vnde gen. p[er] actus ē hō
in aiam viuētem. Et in spiritu: et quo ad sp[iritu]
tum fecit euz p[er]fectionem: q[ui] ad imaginē et fili-
tudinē suaz. Ad imaginē: q[ui] ad bona natu-
ralia. i. rōnez: memoriā et voluntatez. Ad fili-
tudinē: q[ui] ad bona gratuita: q[ui] sunt virtu-
tes: grana et dona. Mō q[ui] statim habuerit: s[ed] q[ui]
aptus fact[us] sit recipere eas. Ex isto documēto
eliciuntur. 4. v[er]itates. ¶ Prima q[ui] hō dicit[ur] ima-
go dei: nō q[ui] ip[s]e sit nāliuer imago: s[ed] q[ui] i eo est
imago impressa s[ed] mentem: sicut denarius di-
citur imago c[ar]is: inquantū h[ic] imaginem
c[ar]is sibi ip[s]e pressam. ¶ Sc[ilicet] ē q[ui] d[icitu]r simili-
tudo et imago. Mā similitudo attendit s[im]ilitudinem
tate. q[ui] p[ro]prium est q[ui]litate[m] s[im]ile vel dis-
simile dici. S[ed] imago attenditur s[im]ilitudinem seu
figurandē. In his igitur q[ui] h[ic] magis rōnez
q[ui]latis attenditur p[re]cipue similitudo. ¶ Tertia
veritas est q[ui] in statu innocentie homo dupli-
cem p[er]fectionē habuit. i. iustitie originalis i as-
pectu et s[im]ilitudine in intellectu: q[ui] omnis ignoran-
tia est pena peccati. ¶ Quarta veritas est q[ui] in
p[ri]mis parentibus duplex erat iustitia. Vna
originalis: vel naturalis que est habitus q[uod] d[icitu]r
in anima cuius effectus erat quidem rectitudo
nature: q[ui] corpus erat subditū virtutibus inferio-
ribus: et ille virtutibus superioribus: et iste deo
hūc parētes in filios transfudissent. Alia erat
iustitia gratuita que respicit personā non natu-
ram: et hanc non transfudissent: vnde iustitia
originalis p[ri]mo et persone opponit[ur] peccato-
ribus: sed iustitia gratuita actuali. Talis autē
natura siue aia signata ē p[er] iherosolimā que di-
citur pacis visio: q[ui] eam nō solum in esse natu-
rali creauit: sed etiā adornatio[n]e virtutū eā sibi
dignū habitaculū cōsecrauit: q[ui] etiā de dilige-
ti custodia p[re]manuit. vnde psal. Lauda ieru-

Sermo

salet dominū. Sequitur. Quoniam confortauit seras portarum tuarum. **P**orte eius quæ sensus sunt et affectiones: quæ tunc confortantur quoniam solerti custodia ne inhonestū capiāt pcludūt. **U**n̄ glosa ibidē bñ dīc. Clausa est ianua admissis prudētib⁹ et exclusis fatuis: ut nemo iā creat quē doleāt: vel itret quē timeāt. **S**ecundum documentum est scdm Bede doctrinam: q̄ ex peccato primorū parentū quatuor nobis inflicta sunt: scilicet ignorantia infirmitas: malicia et concupiscentia. **P**rimū patet de ignorantia. **M**āz per peccatum iudiciū subuertitur rationis: et tunc mēs obnubilatur: quia sūm philosophus. **O**mnis malus ignorans est: et cecus efficitur. **S**apie. 2°. **E**xcecauit eos malicia eorum. **S**ecundum patet de infirmitate: q̄ per ipsam promores ad casum: et debiliores ad surgendum efficiuntur: et infirmiores ad resistendū temptationibus: et etiā ad perseverandū in bono: q̄ sine gratia est nobis impossibile. **M**āz sicut egritudo deprauat naturā: ut sēp appetat nocua et ptraia: ita peccatū deprauat aīam: ut sēp mortifera appetat: vñ cū voluptates sint sibi mortifere et delicie spirituales salutifere: anima plus obnoxietur in illis q̄ in istis delectetur. **E**t iō voluptates trahunt nos ad peccatū. **R**atio q̄ fomes quæ mouet ad malū sēp intra nos est. **G**loria vero quā querimus: sēp extra nos est. **P**atet etiā de malicia. vnde **B**er. **I**n nobis duplex malū est. s. innatū et seminatū: sed vtrūq̄ malū: et vtrūq̄ a malo: vtrūq̄ in corde: sed nō vtrūq̄ de corde. vnde idē. **D**ū mala in corde versamus nostra cogitatio est. **M**ā audiuius in nobis homicidia: adulteria: furta: et hīs similia. **H**ec de corde exeūt: sed ē verū q̄ p̄ter ea corde quidē sentitur: nec tñ cordis est eūz sit malū: imittitur autē per angelos malos: sed qd cordi: quid hosti tribuā: incertū est mibi: p̄ enām de concupiscentia alibi. **E**x isto oriuntur quatuor veritates. **P**rima ē q̄ l̄ aīa propter peccatū vulneretur: tamē nō auferit ab ea capacitate. **S**cda est q̄ peccatū mortale et veniale differunt in hoc: q̄ peccatū mortale ab aīa expellit totaliter vñ curatiua: ipsa. s. gratia et debetur sibi pena eterna: peccatū autē veniale non expellit vñ curatiua de se et sibi debetur pena temporalis. **T**ertia veritas est: q̄ nullū peccatū est simpliciter irremissibile: vnde l̄ peccatū in sanctum spiritū sit: cū mens voluntate et iūctiōe

excludit a se penitentiam et remissione: contra peccatū: tamen non est finaliter obstinata: et iō q̄ diu homo vixit in hac vīa potest ab hac iūctiōe recedere: ideo simpliciter ē remissibile. **Q**uarta veritas est: q̄ peccatū ex industria dicitur irremissibile ppter tria. **P**rimo q̄ non h̄ causam excusantem. **S**cdo quia electione peccans adheret pctō vt fini. **T**ertio q̄ repellit ab anima illud p quod sit remissio peccatū. **E**t hoc est q̄ conqueritur saluator dicens. Domus mea domus orationis vocabitur: vos autem fecistis illā speluncam latronū. **G**lo. Domus vertitur in speluncam quando furta: homicidia: adulteria: et alia scelera committuntur. **I**te alia glo. **I**n presenti domus dei est cordis purificatio: et non tñ peccata quæ inerant tollit compunctio diuinū inmissa: sed ne vltā repetantur adiuvat diuina gratia perseverans. **I**te glo. Spelunca tēplum et domus dei est mens et conscientia fidelium: quæ si in leſione proximi peruersas conditiones proferat q̄ in spelūca latrones residēt. **T**ertium documentū ē: q̄ gratia inſusa causat iustificationē impij. **A**d romā. Iustificati gratis per gratiam ipsius. **Q**d patet. **M**āz deus per peccatū offenditur: offensa autē tunc remittitur: quando animus offensi offendenti pacatur. **E**t ideo sūm hoc peccatū nobis remittitur quando deus nobis pacatur: quæ quidem p̄ consistit in dilectione qua nos diligit. **H**ec dilectio l̄ ex parte actus diuini sit eterna: tamen quantū ad effectū quē nobis imprimat quandoq̄ interruptitur: prout. s. ab ipso quādoq̄ deficimus: et quādoq̄ iterū recipimur: **E**fficacis autē diuine dilectionis: qui scilicet per peccatū a nobis tollitur est gratia: qua hō sit dignus vita eterna a qua peccatū mortale excludit. **N**ota q̄ in quolibet operāte est tria considerare: scilicet ipsum actum: gratiam et voluntatē. **I**psa opatio est ab vtroq̄: scilicet a gratia et voluntate: ita q̄ a neutro est: p̄ sone et q̄ plus est a gratia q̄ a voluntate: quia plus virtutis agendi dat gratia voluntati q̄ habeat ex se. **I**n tali autē transmutatione oportet esse magnā commotionem propter contrarietatis potentiam renūcentem. **E**t hoc est qd dicit. **Q**um intrasset iesus liber solymaz cōmota est vniuersa ciuitas etc. **I**dest gratia intrans corda dura facit contritionem p̄mōtione: quia oportet q̄ actus contritionis habeat magnum conatum contra habitus oppositos viciosos.

Ubi dicitur in psal. Comoueat n. facie eius vniuer-
sa terra. Glosa. i. omnis boni comouentur
conuersione ad penitentiam. A facie eius: sci-
licet gratie sue: quia oportet q. penitentia sit to-
talis: quia christus totum hominem saluare fe-
cit. Ex isto eliciuntur quatuor veritates. **Pri-**
ma est: q. homo in statu nature integre indiget
virtute superaddita quantum ad vniuersum: scilicet ad
opus supernaturale: s. i. in statu nature corrupte
quod ad duo. s. vt sanctur et vt bonus supernalis
virtutis opetur quod est meritum: vt ab ipso mo-
ueatur ad bene agendum. **Secunda** est q. gratia
et virtus infusa differunt ratione et essentia: quia vt
dicitur septimo pbi. Virtus est dispositio pfe-
cti. Dico autem pfectum quod est dispositum firmi-
tatem. Ex quo patet q. virtus vniuersalis dicitur in
ordine ad aliquam naturam persistentem: quia. s. vni-
uersum quod est sic dispositum vt congruat sue nature
Ad manifestum autem est: q. virtutes acquisite p. actus
humanos sunt dispositiones quibus homo co-
uenienter disponitur in ordine ad naturam: que
homo est. Virtutes autem infuse disponunt ho-
minem ad altioris finem. s. in ordine ad naturam di-
uinam. Dicitur igitur lumine naturale rationis est ali-
quid pter virtutes acquisite: ita lumen gratie est
aliquid pter virtutes infusas que a lumine ipso
deriuantur: et ad lumen illud ordinantur. Dicitur
enim virtutes acquisite p. ficiunt hominem ad ambulandum
in lumine gratie: ita lumine naturalis rationis.
Ita virtutes infuse p. ficiunt hominem ad am-
bulandum in lumine gratie. **Tertia** veritas
est: q. hec gratia ppter diuersos effectus diuer-
sa habet nomina. Dicitur gratia p. ueniens:
quia mundat et sanat voluntatem a malo: dicitur
gratia subsequens: quia coadiuuat ipsam ad be-
nefaciendum: dicitur operans: quia operatur in libe-
ro arbitrio dei cooperans: quia cooperatur cum libe-
ro arbitrio. **Quarta** est q. hec gratia potest
p. petere omni dono dei et naturali: cum talia do-
na naturalia sint excellentia: sicut est generosus san-
guis vel nobilitas: seu pulchritudo corporis:
et p. placentia gratiosa plerumque abducunt a fine
ultimo: s. m. illud puer. 36. f. allat gratia et va-
na est pulchritudo. Ideo adherendum est gratie
grati facienti: que ordinat nos in vitam eternam.
Ipsa. n. est quedam integritas et quidam decor
omnis virtutum faciens nos deo acceptos.
Quarta documentum est: q. gratia talis est
duplicem habet effectum. **Primus** est ignoran-
tiam depellere et mentem lumine fidei illuminare
q. sicut i. radijs solaribus appareret athomi: ita in

gratia appareret omnis defectus nostri. **Peccatum. n. e**
gratia habet se vt lux et tenebra. Et id vt duo op-
posita mutuo se expellunt. vbi dicitur causa vniuer-
salis illuminationis vt sol: aliter tamen. Nam sol agit
p. necessitatem nature: deus agit voluntarie p. or-
dinem sue sapientie. Licet. n. sol quantum est de
se oia corpora illuminet: si tamen aliquod impedimen-
tum inueniat in aliquo corpore relinquit illud te-
nebrosus: sicut patet de fenestra: sic deus lumen gra-
tie non imittit illis in quibus obstaculum inue-
nit. unde a subtractionis gratie est ille qui po-
nit obstaculum: sed non opponenti obstaculum in-
fundit gratiam et p. ficit intellectui dono sapien-
tie et emollit affectum igne caritatis. **Secun-**
dus effectus est sanitatem inducere. Quia. n. ho-
mo primus et p. p. tota humana natura p. pec-
catum fuerit destituta: ideo multiplex incur-
bat infirmitas et defectus. s. pronitas et imbecil-
litas in voluntate. Et h. q. gratuitas fuit puata:
hanc gratia habet reformare. s. qui in anima virtutes
operatur que spirituales p. ficiunt sanitatem. Unde cum
populi vidissent cecum illuminatum: et claudum sa-
natum dicebant iesus esse prophetam. **Id** propheta est
officiu eruditionis: et iesus est nomen saluationis
quasi diceret: q. cum ipse sit lux illuminans omnes
operatur salutem in medio peccatorum. **Tertius**
effectus est a malo liberare. Quia fit duplex ma-
lus: culpe. s. et pene. Culpa que facit mortem in
anima remouet ipsam. s. viuificando: quia sicut cor-
pus p. animam: ita anima p. gratiam viuunt. Et a pe-
na liberat: quia eternam penam in temporalem
p. mutat vel totaliter auferendo: vt patet in gratia
indulgentiarum: quod nobis meruit christus in
florido sanguine passionis. **Quartus** effe-
ctus est concupiscentiam refrenare. Cum duplex
sit concupiscentia. s. oculorum et carnis: vtrique
est per gratiam restringenda: quia hec duplex
concupiscentia est duplex labes anime: que ci-
to maculat: et vix abstergi potest: et est quidam
ignis: qui vix extingui potest. Et sunt insatia-
biles: quia vna non cessat congregare diuitias
alia delicias. Concupiscentia sola gratia restrin-
gi potest. Et ideo dominus deus est adornans
deuota oratione: quia sine auxilio gratie non sus-
ficiamus refrenare. Unde sapiens. Scio q. ali-
ter non possumus esse continentis nisi deus det. Con-
cupiscentia autem oculorum que insatiabiliter
diuitias congregat gratia restringere non potest
sine voluntate: et ideo saluator voluntatem ex-
plo manuducens et informans templum intra-
uit: ementes et vendentes eiecit: quasi diceret.

Sermo

Licet secularibus propter educationem hereditate moderate liceat thesaurizare, vel pro publicam utilitatem: vel regni defensionem: vel cultus dei ampliationem. personis tamen ecclesiasticis propter naturam licet thesaurizare. Vbi sunt quatuor veritates.

Prima Henrici de gandauo. q. li. 8. q. 24. q. dicitur quod non licet emere redditus ad vitam: seu perpetuos: quia qui pecuniam dat sub pacto: ut plus recipiat committit usuram que est illicita. unde Augustinus super psalmum. Si feneraueris homini. id est. mutuum dederis pecuniam a quo aliquid plusquam dedit: si expectes accipe: siue pecuniam. siue triticum siue vinum: siue quodcumque: es fenerator: sed emere redditus est huiusmodi: siue perpetuos: siue alios. Igitur declaratio huius est. Vbi. Namque differunt mutuum et venditio: et emptio. Mutuum. n. est natura sua liberale: sine spe amplius recipiendi: sed illud evangelii. Mutuum date: nihil inde sperantes. Emptio autem et venditio debent oio esse equales: secundum rationem medij iustitie commutative. Non autem pecunia est tale quod. in qua persone non cadit emptio vel venditio: ut extremum: sed ut medij vtriusque. Et ideo vbiusque et quodcumque tradit pecunia in tractu tantumque extremum: non tantumque medium emptiois et venditionis mutuo tradit. est usura: nec in rei veritate est emptio: licet non censetur: ut palliat vitium. Et hoc propter speciem diutius viuendi: et amplius percipiendi: non obstante dubio mortis. unde presbiteros filiabus suis consilium dantes: tantumque insipientes et ignari viri in usurario tractu deducunt eas in piculum animarum.

Secunda veritas est: quod ad hoc quod redditus coparetur: oportet intervenire alios duos tractus contra rem aliam: quod persone potest esse extremum emptiois et venditionis: ut res alta: puta fundus aut mensura terre primo pro pecunia iuste emat et deinde pro alia quota. id est. summa pecunie annuatim reuendat: vel hereditarie pcedat: vel quota huiusmodi a tali ematur: cui debet iure venditionis: puta quod mensuram terre vendit domui religiosorum pro certa quota pecunie annua: tamen retinendo sibi pro vso illos redditus. Si. n. velit istos redditus vendere: et omne ius quod habet in eis: licitum est alteri: quod eos emat: nec reputabitur dare pecuniam pro redditibus: sed pro iure ipsi. unde istis duobus modis licet emere redditus absque peccato. Hec Henricus de gandauo q. li. 7.

Tertia veritas: quod licet Raimondus in summa damnet eos: quod tempore messis et vindemie emunt annonam: ut postea carius vendant: dicens quod turpe est lucrum. Salua tamen pace sua non oportet sic generali damnare omnes qui emunt res utiles et necessarias: puta pannum bladium: et vinum. Et hoc non videtur de eis vinari sed ut lucrentur: et de lucro viuunt. Bene autem verum est: quod talia mercimonia que quis emit ut reuendat: et lucrentur ratione cupiditatis nimis multiplicandi pecunias: ad quod non est commutatio emptiois et venditionis instituta: sed ad necessariam permutationem faciendam pro necessitate vite humana: ut dictum est. Bene possunt oia esse pccata secundum rationem forme permutationis et per se non oportet. Equale est eis potest custodire medij et equum iustitie: ne plus emat pro tempore et loco: nec vendat quod emit ad reuendendum: quia emptio persone est ad necessarium usum non ad pecuniarum aggregationem: licet ipsa mercatio qua aliquid emit ut reuendatur: est magis detestanda. Et hoc ex intentione ementis: et modo negociationis: qua mensuram occupat. Hec Henricus de gandauo.

Quarta veritas est quod verba Hieronymi super illud: Licetebat vendentes et ementes et. propter modum negotiationis sunt ponderanda: ne ementes ut vendentes inuoluantur. Dicit. n. quod parat rem: ut ipsam integram et immutatam dando lucret: ille eliciendus est de templo. Rem illam dicimus immutatam: que oio manet immutata in manu ementis: et ratione sue subiecte et ratione loci: et ratione temporis. Sic. n. istis tribus modis immutatam rem carius vendere oio peccatum est. Si tamen aliquo dictorum modorum trium fuerit mutata: secundum subiectam potest carius vendi: sicut faber ferrum ratione operis carius vendat.

Item de mutatione ratione loci unde sicut faber potest opus suum vendere in foro. Sic mercator potest carius vendere merces translatas: quia in una terra abundat. Et ideo reputant vilia. Hoc etiam potest de tempore: quia illa que vno tempore abundant: quando erant vilia: custodita in aliud tempus sunt rara iam pro custodia temporis facta sunt pretiosa et vendi possunt pretiosius.

Quinta veritas est quod mutatio casoria licita est: cum numerum persone habeat rationem preij et medij in permutationibus: et non extremum nisi per accidens: ita quod secundum estimationem recte rationis nec plus: nec minus possit. propter quod si quis petit pecuniam permutari pro pecunia secundum equalitatem iustitie naturalis: debet ei commutare equalem in preio pro equale: et non superexcrecens accipere.

Vbi sciendum quod cum numerus sit medij preij in permutationibus hoc non est nisi in tempore et loco: vbi cursum suum habet. Et hoc ex principis statuto ad eius iustitiam est.

mationem: vel ex principis pmissione: vt hic vadunt sterlingi. De mutatioe pecunie igitur p pecunia aut est facienda in loco: in quo pro instanti tempore ambo genera pecuniarum currunt aut est facienda in loco: in quo pro tpe instanti vel alieque pecunie: vel neutrum currit. Si primo modo aut pecunia eius qui vult accipe amplius scio instituto plus valet in pōdere: aut non. Si primo modo dico q ad iustum pccm bz mutare gratis et pondus superexrescens potest vendere in forma ponderis. Non autē in forma pecunie: et tunc accipere amplius sua interest pro pondere: nisi si specialiter et publice fuerit a pncipe interdictum: quemadmodum interdicta est decurtatio nummorum. Translatōis enim gratia facta est pecunia: vt solum in ipsa consideretur ratio pccij ad transferendum rez venalem: et non vt aliquid ponderis abscedat. Si secundo modo sic nullo mō licet accipere amplius: nisi q si sua interest pro labore cōputandi et custodiendi pecunias: et cetera que pntinent ad curam eius: dum tamen hoc fiat bona fide. Si vero nulla carum pecuniarum bz cursum: vt vna tū vbi et quādo fit mutatio: ibi tunc non bz rationem medij et pccij. sed potius extremi et rei appreciande: et pōt licite vendi iusto precio: et ille q emit: pōt industria sua deferre ad locum: vbi bz cursus p ampliori pccio in vsum ponē. Hec Henricus de gandauo vbi supra.

Quintus documentū est: q in cecilia est duplex populus. Unus est beneficijs gratus. s. vbi obediens. Alius est ingratus: vt obstinatus. **P**rimus p3. Nam verus obediens est beneficijs gratus: q fm Ber. dat suum velle: suum nolle. Perfectus obediens morā nescit nec mandatum perastinat. Parit aures auditui: linguaz voci: manus opī: pedes itineri: et tunc totum se recoligit: vt ex toto mandatū impleat impanus. Tales. n. pñcunt laudem dei pmo cum pccordia: q discordia dissonantiā facit a voluntate dei. Et ideo dicit Danielis. 3. Tunc hij tres ex vno ore. i. vna pccordia. Secundo cum mundicia: q non est speciosa laus in ore peccatorum. Ideo dicitur infantius. Apocalypsis. 9. Nemo poterat dicere canticū etc. vnde Ber. Obediencia dirigit gressus nros et sancte ouerlationis gratiam promeretur.

Scōm p3 de obstinato. Hoc enī proprie inheret voluntati: et tanq finem vltimum mediat: et nihil fugit in animo: quod desiderat adipisci: nisi de cordis duritia: qua mediat

quis non legem dñi: sed proprias voluntates. **S**extum documentū est: q obstinatos reprobauit: et obediētes acceptauit. vnde dicitur Et relictis illis. glo. incredulis et inobediētibz. Abijt in Bēthaniā. i. in domum obediēte. Obstinos reprobauit: q obstinatio est subuersio summa religionis: pscuerās in malo: quod est diabolicum: q eos nulla beniuolētia monitionis poterit penetrare. Nec autē obstinatio habet quatuor gradus. **P**rimus est dissimulatio pprie iniquitatis: infirmitatis et inutilitatis: dum sibi parcens: et blandiens: et p suadens: putat homo aliquid esse: cum nihil sit: iam seipsum seducit. **S**cōs est ignorantia sui. Quia. n. primo iniquitatem: infirmitatem: inutilitatem sibi tēret: quid superest: nisi vi vulnēra tecta non videat. Ex quo sequitur: vt alio etiam reuelante vulnere non esse contendat: et tunc conuertitur in verba malicie ad excusandas excusationes in peccatis. **T**ertius est psumptio. Quid. n. malū veretur attractare: q presumit defendere. **Q**uartus est pemptus: qui trahit hominem in impenitentia: et in penitentia obstinate firmatur. Hoc iam peccatū neq in hoc seculo: nec in futuro remittet. Et ideo deus eos relinquit inobediētes: et approbat obediētes. q obediētia est voluntas faciendi pceptum superioris: eius beneficia recipiēs cum gratiarum actione. vnde ad gratiarum actōes quatuor nos incitant. **P**rimus est diuina liberalitas. vnde Ber. Dulce in referēdo gratias non esse tardus: in singulis donis diligēter plicera q apponunt: vt nulla dona dei debita gratiarum actione frustrent. **S**cōm tps opportunitas: cui nulla operatio magis puenire videtur: q gratiarum actio. vnde Augustinus. Quid melius aio geramus et ore promamus q deo gratias. Hoc nec dici breuius: nec audiri leuius: nec agi fructuosius pōt. **T**ertium est eius acceptabilitas: q deum puocat ad largiendum. vnde Grego. Dignum est deo semper gratias agere: q deus nunc cessat benefacere. **Q**uartum est remuneratōis multiplicatō. vnde Ber. Ad loca vnde exiit flumina reuertuntur gratiarū: vt iterum fluant. Dignum est igitur deo gratias agere: q flumina beneficiorum dei non cessant fluere. Quod nobis concedat etc.

Sermo

Feria quarta dominice quadragesime.
Sermo quadragesimus septimus.

Accesierunt ad

Ihs scribe et pharisei etc.
Matthei. 12°. Scdm qd
Bernardus dicit. fratri
bus nostris inter quos vi
uimus ipso iure fraterni
tatis et societatis humane; consilij et auxilij su
mus debitor. Sed nullum consilium meli
us arbitror esse: qd ex exemplo fratrem tuu do
cere studeas: qd oporteat et non oporteat. Pro
uocans eum ad meliora: consulens non soluz
lingua: sed opere et veritate: et ne dissimiles re
darguere culpas eius: et sollicitus sis tanqz an
gelus dei: et pacis de regno dei tollere scdala
occasiones scandaloz penitus remoue. Salua
tor igitur vt nostre infirmitati et miserie pfilio
et auxilio possit succurrere: assumens naturaz
nostraz: frater noster factus e. Sz qz auditores
nri nā fratres: alij sunt nescientes: alij negligen
tes: alij in malo pfectes: et alij penitentes: opz
vt dicit Ihs. de sumo bono: vt iuxta sensui
capacitatem singulis fm suam exigentiam ser
mo diuinus explice. vnde super illud. 2^a. Thi
mot. 4. dicit Augu. Omnis scriptura diuini
tus inspirata vtilis est. s. ad docendu nescien
tes: ad arguendum et conuincendum de ma
lo negligentes: ad corripiendum et increpan
dum dure in malo pfectes: ad erudiendum
penitentes. Et hoc ad iustitiam. i. vt iustiores
fiant: ita vt homo dei instructus: ad omne op
dei sit perfectus: scilicet executione.

Circa sensum moralem est primo premittē
dum: qd pharisei. s. excelsi in via: et scribe. i. ex
celsi in sapientia: figuraz gerunt peccatorum:
qui falsa opinione sue bonitatis decepti sunt: qz
ceteris despectis solum voluit videri. Et ideo
sumentes expumentum christi. s. eius potentie
et sapientie conati sunt eum refutare. vnde sal
uator: sumens niniuitaz conuersionem: et re
gine Sabe sapientie requisitionem comparatio
ne ratione status vtriusqz: et ratione pdicatio
nis eos refellit. Jonas fm Augu. gerit figu
ram saluatoris: q passus est et de terra resurre
xit. vnde peccator accusatur in cōparatione ni
niuitarum et regine austri: qz niniuite peniten
tiam egerunt. Audiunt isti donum spūalr
in imente eis loquentem: et insuper eum occi

derunt: scilicet in peccatorum iteratione. Re
gina austri a finibus terre venit: ppter sapien
tiam Salomonis. Vnde dñs vult ostendere
quales sunt: qui pntem dominum per grati
am contemnunt: quādo alienigene eius pūz
audierunt. Cum imundus spiritus etc. Quā
do enim in sacramento penitentie fit remissio
peccatorum: mundatur domus: et inhabitator
fit sanctus spiritus: et hic nō inhabitat: nisi in
humilibus corde. Ille ergo sanctus spūs im
pler: regit: agū: refrenat a malis: et ad bonū ex
citat. Homo non pot quicqz sine sancti spir
assistentia: que in omnibus bonis inuenit ad
iutorem. Peccator autem psumptuosus: q fal
sa opinione deceptus: credit se esse bonū: exclu
dit a se sanctum spūm: et omne meritum: et licz
eius conscientia munda maneat a peccatis: in
anis est tamen oibus bonis. Sed tale pecca
tum quondaz expulsus: per gratiā nunc reuer
titur: adducens secum alios nequiores se: et erūt
peiores etc. Per septem vniuersitas figuratur
vitiuzum: qui p septem dona spiritus sancti ex
pelluntur. Sed reuertens semper secum neq
ozes ducit: qui dicunt nequiores: vel ppter na
turam: vel propter conatum: vel ppter pecca
tum: vel ppter effectum peccati: qz faciūt cos
ad quos redeunt: nequiores et fictiores: et hū
nouissima illius etc. Temptant etiā eum: quo
ad carnalem affectionez: quos refellit: docens
eos spūalia pponenda: et fm istum moduz
sunt quinque considerationes.

Prima consideratio.
Prima consideratio est de peccatorū
puatione: et hz duas pones.
Prima pō est: qd peccator p pec
catum obtinet multas miseras. Nam ei pma
go deformat: natura vulneratur: vix bonuz
relingitur: dignus accusatione efficit: ad penā
obligatur: deus offenditur: et diuina acceptati
one spoliatur. Hoc. n. p. qz peccatus diuersa
noia sozitur: pp diuersos eius effectus. Di
citur enim macula. ppter deformitatem partis
superioris: et inferioris aie: et ita ponit gratie dei
defectum. Dicit etiam vitiuz: et ideo ponit de
fectum boni nāe. Dicitur etiā peccatus ppter
auersionē a vero bono. Dicit etiaz crimen: et
ideo accusatione dignum. Dicit etiam culpa:
et ideo pene obligat. Dicitur scelus: et ideo of
fensam dei causat. Nefas: qz maxime illicituz
est pōne: et ideo acceptatione dīna indignū.
Secda pō est: qd sex sunt genera peccatoz

que temp
C Prun
pant pū
qualitate
ri timore
timet deu
nam eier
tēptat del
res eum g
et implac
q amabili
litas: p
omnis bo
capat est:
militatis
callide acq
tēptant p
tur: pma
ri. Tales
in oculis
Dre. q
tum est pa
cordia: que
nes est de
qui interfr
in iugurb
pcedia m
ad faciend
remunera
dit et iudi
spuentes
nō quasi
tia puer se
dure argu
ad eum ser
bantur ex
tia: et signi
de se psum
nitione dece
pudentia
mors spūa
gister. Eo
tunt nomen
Colomus
bus: addu
dere: qz ne
mī fuerit

S

que temptant Iesum in sex sibi appropriatis.
Primum appropriatum est iustitia. Hanc te-
 ptant presumptuosi: et hoc quando quisq[ue] contra
 qualitatem sui ordinis: aut virium ex singula-
 ri tumore presumit aggredi q[uod] non licet uel non
 timet deum nec mortem: nec iudicium: nec pe-
 nam eternam. **S**ecundum est materia. Hanc
 teptat desperari: q[uod] dominum ignorant imaginā-
 tes eum grauem et durum: qui pius est: seuerus
 et implacabilem qui misericors est: et horribile
 q[uod] amabilis est: ut dicitur **Ber.** **T**ertium est humi-
 litas: Hanc temptant elati: qui incapaces sunt
 omnis boni spiritualis. Sola enim humilitas
 capax est: spe tamen elatio assumit pallium hu-
 militatis cuius sue ut sub nomine suo gloriā
 callide acquirat. **Q**uartum est sapientia. Hanc
 teptant p[er]tinaces: q[uod] quando p[er] excessum acq[ui]-
 tur: p[er]tinaciter insistant nolentes cedere melio-
 ri. Tales sibi credunt: nec alijs acquiescunt: et
 in oculis suis sunt sapientes. De quibus dicit
Gre. q[uod] plus de se q[uam] sunt sentiunt. **Q**uin-
 tum est pax. Hanc teptant discordes. Nam dis-
 cordia: que est cordium dissonantia inter homi-
 nes est deo odibilis. **Prouer.** Deus odit
 qui inter fratres seminat discordia. unde Sal.
 in iugur bino. Discordia maxime res dilabunt
 discordia minime res crescit. **S**extum est po-
 ad faciendū iudiciū: ad quā p[er]tinet quēq[ue] iuste
 remunerare: sicut illud **Iobis.** s. **P**otestate de-
 di ei iudicium facere. Hanc temptant p[er]nitas re-
 spicientes: q[uod] ex deliberata electioe p[er]dō adherēt
 nō quasi temptatioe vici: s[ed] cum q[uod]dam p[er]place-
 tia puerile voluntatis. vñ dicit. **Postq[ue]** ihs eos
 dure arguisset p[er] eor[um] peccata: tunc accesserūt
 ad eum scribe et pharisei. d. **Pharisei.** n. vide-
 bantur ex celsi s[ecundum] glo. in vita scribe: in sapien-
 tia: et significat duplicem statum p[er]dōz. Unus
 de se p[re]sumentem: et de sua bonitate falsa opi-
 nione deceptus respectu sui ipsius. Et alium
 prudentiā carnis seu mundi habentem: que est
 mors spūalis: ut dicit **Ro.** s. vñ dicunt. **Ad-
 gister.** Ecce modus adulatorius: quare p[re]mit-
 tunt nomen sapie: subdunt actum clementie.
Volumus q[uod] tu p[er]descendas nostris voluntati-
 bus: addunt effectum potentie. Al te signū vi-
 dere: q[uod] nemo p[ot]est hec signa facere: q[uod] tu facis:
 nisi fuerit deus cum eo. **Jo.** 3. **A**pplica.

Scōda p[er]sideratio.

Scōda p[er]sideratio est de saluatoris

arguitōe: vbi occurrunt due p[er]nes.

Prima p[er]lo est: q[uod] arguere pec-

catorum est p[er]suasio resiliōis euz manifestatioe
 turpitudinis deformatis p[er]dōz. **H**ec. n. tur-
 pitude q[uod]tuor in se p[er]tinet: q[uod] retardat et retrabe-
 re debet p[er]dōz. **P**rima est breuitas et vilitas
 in delectatōibus: ex cui[us] p[er]sideratōe mens pec-
 catum abhorret. **S**cōda est deformitas: et circū-
 stantia: et carentia rōnis: de cuius p[er]sideratōe
 mens de p[er]dō penitet: et dolet p[er]uata suo s[er]uio
Tercia est remorsus p[er]cie ex lumine fidei diri-
 gente et ostendente p[er]t[ra]ctat[ur] esse p[er]tra legē diuinam.
Quarta est carentia diuine gr[ati]e et acceptatōis: ex
 cuius consideratione mens retrahitur: q[uod] p[er]
 ipsum dei inimicus efficitur.

Scōda. 3° est: q[uod] saluator q[uod]drupl[iter] arguit pec-
 catorum. **P**rimo p[er] internā inspiratōem p[ro]posi-
 tum bonū infundēdo: et malum impediendo.
2° p[er] scripturā. **I**psa. n. est sicut speculū: in
 quo relucet macule deformantes. **3°** p[er] p[er]cie
 remorsionez. **E**st. n. p[er]curator cordis arguens
 ne q[uod] fiat contra rōnem. **4°** p[er] tribulatōez.
Hec. n. est magis signū mie q[uam] ire. unde ad
 hebr. **Q**uem enim diligit deus: flagellat.

Tertia p[er]sideratio.

Etia p[er]sideratio est de eius reparatōe

vbi. Signum: vbi tres sunt p[er]nes.

Prima p[er]lo est: q[uod] p[er] n[ost]ra rep[ar]atione
 regitur diuina p[er]lo et sapia. **P**rimo de p[er]lo
 p[er]lo: q[uod] humana nā tota corrupta erat p[er] p[er]t[ra]ctat[ur] in
 p[er]mo par[te]: et hoc b[re]uitudine p[er]uata: ad quā in-
 stituta erat. Congruū fuit ip[s]i reparari: s[ed] re-
 paratio non p[ot]est fieri: nisi p[er]t[ra]ctat[ur] remittatur.

Nec iustum est: ut p[er]t[ra]ctat[ur] diminuat sine satisfacti-
 one: sed satisfactio decenter fieri nō potuit: nisi
 ab eo: q[uod] debuit satisfacere: et p[ot]est. sed nō d[icitur]: nisi
 hō: q[uod] peccauit: et non p[ot]est nisi deus. **2^m** p[er]lo
 de sapia. **S**apien. 8. dicit. **S**apia vincit mali-
 tiam. sed p[er] malitiā diaboli et hōis humana nā
 q[uod] est opus dei: delecta est in culpā et miseriam
Ideo decuit ut sapia dei ip[s]a exaltaret. **E**t h[ec] ē
 q[uod] dicit. Signū q[ui]rit. glo. sue potentie et sapie.
Scōda p[er]lo est: q[uod] h[ec] ante passionem a x[p]o
 fuerunt facta multa signa: p[er]na illuminatio ce-
 ci: et resurrectio Lazari: et multa alia: que signa
 erant potentie et sapie: ducenda nos in sp[iritu] n[ost]re
 saluatis: tamen mors et passio x[p]i erant signū
 precipuum: in q[uod] oia signa ducebant. q[uod] dan-
 dum erat eis. **N**am signū respondet signa-
 to. sed ritus veteris legis fuit signum et figu-
 ra **L**ib[er]u. Et ideo de **Z**ona exemplum po-
 nitur de veteri lege. Sicut **J**onas et cetera.

Sermo

Jonas, n. fuit signum nuntiatis dupliciter: scilicet verbo et facto: quia viva voce eis predicavit: q̄ nisi converterentur subverterentur. **¶** a ceto: eo q̄ fuit in ventre ceti.

C Tertia p^oca est: q^d p^o passionē xpi sumus li-
 berati. **E** Primo ap^oca. Apoc. 5. Laui nos
 a p^ois nostris in sanguine suo. **E** Scdo a di-
 bolo. Mā victoris est aduersariū a piāte dñij
 elicere: s; xps p^o passionē victor fuit. Apoc. 9.
 Vicit leo de tribu iuda. **E** Terno a pena eter-
 na. Mā p^octū est causa mortis eterne: s; xps li-
 berauit nos a peccato. **E** Quarto a pena tpa-
 li. Per daues. n. ecclie remittitur pena tpa-
 lis sed tales hnt virtutē et passioe xpi: vnde s; pas-
 sio xpi vt pūsa fuit habuit efficacā q̄tūm ad
 culpe remissionē ⁊ gratie infusionē: qz ista reg-
 runt ad penitus fraudationē: tñ passio
 xpi vt exhibita sup^o banc sufficientiam addit a-
 nue p^otionē sicut patuit i scis p^oib^o post eius
 ascēsiōē. vnde dicit xps. Polusq; Jobis dic-

Quarta consideratio.

Quarta consideratio. **Q**uarta consideratio est videre quod pre-
cautione reciduum cum dicitur. Cum
imundus spūs. ubi occurrūt. 3. p. es.
Prima pō est: q. imundus spūs q. possi-
det nos p. peccatū eijs p. pniaz q. ipsa est in-
finita efficacia: q. remittere peccata nō pōt nisi
solus d's. Mat. 22. Nec autem efficacia pnie
h'z se inq. d. r. p. l. d. f. a. **P**rimo q. aliquādo
hic debetur pena et culpa: sicut quādo tāta ē cō-
tritio et tristitia de malo: quanta fuit aduersio et
delectatio in peccato sicut credit de magdalena
Luc. 8. **S**ecundo hic q. d. o. q. diluitur culpa et
nō pena sicut q. si q. s. cu. z. p. r. i. t. i. o. ē. p. s. i. t. u. r. et non
pōt purgare se p. digna pnia: q. licet sit in gratia
remanet tamē obligatus ad purgatorij penas.
Tertio q. d. o. hic dimittitur pena et nō culpa
vt q. si quis p. s. i. t. u. r. de peccatis alias p. s. s. i. s. p. p.
penā verecundie dimittitur obligadō ad penā
purgatorij: v. l. forte annihilatur ex frequēti itera-
tione: non autem culpa que fuit prius dimissa.
Quarto q. d. o. nec diluitur pena nec culpa:
s. z. augēt vt quādo aliq. s. i. c. t. u. s. accedit. 3o q.
efficacia pnie delet pctā quāntū ad penas et cul-
pam dicitur. Actū. 3. Penitemini et conuer-
timini vt deleantur peccata vestra.
Secūda pō est: q. penitēs p. vitia magnos in-
sultus sustinet: nā vita ante p. u. e. r. s. i. o. n. e. q. si pa-
cem cū hoīe habet. Quādo autē expellunt: tunc
acrioz virtute insurgit. s. i. t. u. t. autē inimica cō-
uersio q. peccatori. p. s. p. e. r. e. blandiebant et blāda

funt ecōuerso que peccatoꝝ aduersa extiterūt. Et hoc ꝑcurante diabolo vt eos abstracta spe in diffidentiam trahat. vnde Drony. Sepe diabolus eos quos ꝑuerti ad penitentiam aspiciunt immanitate scelex ꝑcussos ad desolationē deducit: vt substracta spe venie trahat in diffidentiam quos nō potuit retinere ꝑseuerantes i culꝑa: ⁊ h̄ est qđ dicit. Cū autē imundus spūs ⁊c. q. d. Peccatū ꝑ ꝑniam exꝑulsus ambulat ꝑ loca siccā. s. corda ꝑius humore gratie ⁊ rigore fidei carentia. Querēs regem. i. appetens ibi finalit̄ manere ꝑ infidelitatem ⁊ dānationē Et non inuenit: qꝑ ꝑniam receperunt: redit ad domum illā ⁊ inueniēs mundatā adducit secū septem spūs neqꝑos se: ⁊ erunt nouissima ꝑetiora prioribus. Aug. ꝑ septē vniuersitas figurat totus erat ⁊ totus venit: ⁊ vt totus veniret. Quid est adhuc alius septē? Rūndit Aug. dicēs. Spūs. s. opatio septenaria comēdatur vt fit in nobis spūs sapie ⁊ intellectus: ꝑhilij ⁊ fortitudinis: sciētie pietatis: timoris. Quic se ꝑtenario bono ꝑstituit: ecōuerso septenariū malū. s. spūi stultitiē ⁊ erroꝝ: spūi temeritatis ⁊ ignauitiē: ꝑietatis ⁊ supbie ꝑtra timorem dei ꝑsumptōis. Isti sunt septē spūs neqꝑā. Sz qꝑ sunt septē neqꝑos: hīj in ꝑꝑocrita inueniuntur. vnde est spūs malus stultitiē: alius ꝑetioꝝ: simulatio sapie: spūs erroꝝ malus. alij ꝑetioꝝ: simulatio veritatis: spūs temeritatis malus: alius ꝑetioꝝ: simulatio ꝑietatis. spūs malus elationis: alius ꝑetioꝝ: simulatio timoris. Qui septeꝝ ferre nō potest: qꝑ tam fortis qꝑ quatuordecim ferre potest? Necesse est ergo: vt cum malitię fuerit adiuncta simulatio veritatis: sint ꝑetiora hoīs illius nouissima prioribus.

Tertia p^o est: qꝑ ad h̄ vt arcidū caueat. 4. regum. **E** Prīmū est suiꝑsi⁹ frequēs ꝑiꝑꝑeratio. Qñ. n. aliqꝑ ex negligētia ꝑdit fortitudinē suā: si recuperat diligētius custodit. Cū igit aia fit qđdā spūale fortitūciū: si bene custodiātur nūqꝑ supari poterit. ꝑrouer. 9. Si diligenter custodi cor tuū: qꝑ ⁊c. Si. n. ꝑiculū non custodire castꝝ diligētius custodiatur cor. Ista autē custodia maxie fit i aia ꝑ frequētiōne ꝑsiꝑꝑeratiōis pene: qꝑ si icurate aliqꝑ scintilla ignis sup domū caderet: statim exiguēret: ne domus imo ciuitas tota ꝑsumeret. Ista dꝫ fieri in aia: mox vt sentit scintilla ꝑcti mortalit̄s dꝫ recurrere ad ꝑnias. **S** Sz est rigida viriū inferiorꝝ subdugatio: quia qui nimis confidit frequēter cadunt. Sed qui cauet diligenter custodit se.

Unde ad
ideo opz tu
dei. Et Te
potentia no
quãdo ben
cus agend
boni facio
Et Quart
enim fui d
Prover.
ram serui
meu z in s

ce mater tu
E Prima
bo. dicent
pñt: sine p
hoc seculo
deat: nund
vnde Jo. i
carum nō h
ritas in nob
tozūz dimi
rem pot: se
puertunt. I
vi nos nō d
nūentiam
tua z fratre
turba. L. aff
ad euz. Lu
E Secda
bz ad eoz
hūplicem
post talem
Quauis.
pp ōrietate
delectatio: f
delectat in
disciplina
E Scdō q
angeli solidi
angeli stati
z sic hūisem
cit samuel sa
regnum tuu
E Tercio p
in pñ dūis
nan leuisti

Vnde ad Ro. Noli alta sapere: sed time. Et ideo opz timentem semp recurrere ad auxiliu dei. Tercium est assidua occupatio: qz eade potentia non pot pluribus esse intentu. Et io quando bene occupat circa honesta: non dat locu agendi circa mala. Ihero. Semp aliquid boni facito: vt te diabolus inueniat occupatu. Quartum est corporis castigatio. Quando enim sui delicate nutriuntur: sunt rebelles. Prouer. 29. Vires inferiores habent naturam serui. vnde pma cor. 9. Castigo corpus meum et in seruitutem redigo.

Quinta p'sideratio.

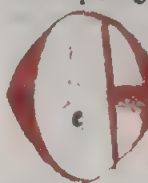
Quinta p'sideratio est qualr in gratia repugnantes temptatōibus a deo acceptantur: cu3 dicit. Dixit qdaz. Ecce mater tua etc. vbi occurrit due p'sones.

Prima p'cto est doctrina I'sidori de sum. bo. dicentis. Adulti viti sine crimine habere possunt: sine peccato aut nō possunt. Itaz q'uis in hoc seculo q'q' magne iusticie claritate respiceat: nunq' tñ ad purum p'cto3 foridib' caret. vnde Jo. in canonica. Si dixerimus qz peccatum nō habemus: ipi nos seducimus: et veritas in nob nō est. vnde I'sido. Quidam electorū dimittunt dina iusticia incidere in errorem p'ci: sed tñ miseratōe eius reducti: denovo pueriunt. Hoc totum de dei p'cedit clemētia: vt nos nō damnet crudelis: sed expectet ad penitentiam patientis. Et h' est q' dicit. Mater tua et fratres tui foris stant: qz nō poterant perturbare. s. affectionum suum seu etiā scelex ire ad euz. Luce. 8. Hec mater est peccabilis nā

Secda p'cto est: qz saluator spūalem affectū bz ad eos: q se a recidino cauēt. Tales. n. quādruplicem p'miationē bz hnt. Prima est: qz post talem victoriam sequitur p'fecta delectatio. Quauis. n. in ipso actu resistendi sit tristitia pp'rietatem: tñ psumata victoria inest p'fecta delectatio: sicut certās in agone post victoriāz delectat in triumpho. vnde bebi. 12. Omnis disciplina in p'nt nō est gaudij: sed meroris. Secdō qz post istā delectationem sequit' p'firmatio solida: qz gl3 post victoriā est fortior. vñ angeli statim fuere p'firmati post temptationēz et sic fuissent p'mi parentes si resistissent. vñ dicit samuel saul. Qd si nō fecisses: bz p'firmassz regnum tuum in eternū. Prima Regū. 13. Tercio post p'firmatōez sequitur facilitatio: qz in p'm' difficile est resistere: tñ post assuefactionem leuissimum. Quarto qz vincenū dat

certa repromissio: q' est in spe vltime exultationis: qz dabit ei sedē in throno meo: sicut ego vici et sedi. Apoc. 2. Hos. n. intendens p'mo manus extēdū in discipulos: et sero in nos oēs et alit. Ecce mater mea: qz me concipiunt in sua mente emendatōem vite p'ponēdo. Sorores mee: qz me pariunt p'ficiendo opere quod in mente p'cepunt. Et fratres mei: qz opa patris mei faciunt: qz mihi coheredes in celo erunt. Quicunqz g' facit voluntatem patris mei in p'pria scificatione: qz hec est voluntas dei sanctificationis vestra. Ipe meus frater: soror: et mater est: meus frater. s. per imitationē paternę voluntatis. Quod nobis p'cedat etc.

Feria quinta dñice prime quadragesime. Sermo quadragesimus octauus.

Aressus ie

lus secessit in p'tes tyri et sydoni etc. Mar. 15. Scd3 q' I'sido. dicit. Adeli' est peccatū cauere q' emendare. Facilius. n. resistū

hosti: a quo nōdum vici sumus: q' et a quo superati sumus. Sz etiā interdū tales deus liberat. dum eorū desperationem ad p'uerfionez libertatis p'mutat. vnde bz Ber. Gemina dulcedo exuberat in p'ctōre dñi ihu: v3 lōganimitas in expectādo: et facilitas in p'donādo. Diu enim suspēdit finem vltionis in p'tenente: vt quādoqz exhibeat gratiā remissiois in penitēte: sicut in hac chananea exēplificat in hodie. no euāgelio. Cuius sensus moralis est: qz aia penitens corrigit mores carnalis vite: qñ post ponit mundanā cupiditatē et carnis voluptatē mediāte gratie diuine assistentia. Sz qz adhuc habet sensualitatē: quā bz custodire: ne dissentiens a voluntate rōnis eundo post p'cupiscētiā suā alios sentiat in salutis tēptationum. Et ideo diuinū auxiliū est inuocandū. Qd si differat ad t'ps pp' augmentū meriti et p'battonem: tamen in fine facit p'uentū. Et fm h' in euangelio occurrunt tres p'siderationes.

Prima p'sideratio.

Prima est de p'cto3 ad p'nia3 receptiōne: et continet tres p'clusiones.

Prima p'cto est: qz tūc bz hoīem deserit: qñ hō deum p'tēhens cadit in p'fundū vitiōz. qd fit pp' ingratitudinē: que obstruit

Sermo

vlam gratie: et vbi ipsa fuerit gratia non pote-
rit loci inuenire. Vnde Ber. dicit. Ingrati-
tudo est hostis gr̃e: inimica salutis: exterminatio
meritorum: virtutum dissipio et p̃ditio b̃nficiorum.
Quali aut cadit h̃o: docet J̃s. d. Quibusdam
gradib⁹ incaluit oē p̃t̃m. Cogitatio nāq; pra-
ua delectationē parit: delectatio p̃sensu: p̃sen-
sus actionē: actio p̃suetudinē: p̃suetudo neces-
sitatē. H̃is vinculis h̃o q̃si carbera vitioꝝ te-
net affricus: ita q; ab illa euelli nequeq; valet.
Vnde dicit apostolus legeꝝ peccati esse in mē-
bris nostris: q̃ est p̃suetudo q̃nā peccando p̃ci-
piamus: et nō ab ea cum velimus discedim⁹: qz
iaz necessitatē vinculo p̃ consuetudinem tene-
mur. vñ dīc idē. Postposita securitate lugen-
dus est ne dei secreto et iusto iudicio deferatur
et p̃dendus in p̃tate demonū relinquatur. Vñ
de iesus videns se non proficere reprehensione
apud sup̃stitiosos phariseos: sed eos magis in-
durari. Egressus est. i. eos reliquit.
¶ Secūda p̃dō est: q; quidaz electoꝝ dimitunt
diuina iustitia in erroreꝝ incidere peccati: sed
tamē miseratione eius reducti denū p̃uertun-
tur: vñ p̃z de genere humano: qd̃ vt reduceret
motus misericordia nām humanaz cū defectib⁹
assumpsit. Qd̃ p̃batur. Nam x̃p̃s venerat ad
redimendū genus humanum: s; opus redem-
ptionis p̃grue cōpleri non poterat nisi per pas-
sionem. Ig̃itur debuit defectus sumere s; q̃s
possibilis fuit. vñdē hebr. 2°. In eo in quo pas-
sus est in carne et tēptatus est. s. a diabolo po-
tens est eis qui temptant auxiliari: qz in carne
quam accepit multa seua passus est: nouitq; p̃
experimentū: que est tribulatio patientiū: et h̃
est qd̃ dicit. Egressus iesus: a secreto sue maie-
statis: secessit p̃ assumptionē humanitatis. In
partes tyri: p̃ susceptionē penalitatis q̃ p̃sequit
humani generis totam sp̃z. Tyrus. n. angus-
tia interpretatur. Et sydonis: p̃ procuratio
nem salutis. Sydon interpretatur venatio: que
duplex est: sp̃aliū et sp̃ritualiū. Primā docuit
fugere. Secūdam exercere. Vñdē Aug. i glo-
sa ad hebre. 1. Quō non dabit nobis bona sua
in celis: q̃ passus est mala nostra in terris? In
quibus abundat nasci laborare et mori: s; tales
merces x̃p̃s p̃parauit et pro eis dedit nobis re-
dasci resurgere et in eternum regnare.
¶ Tertia p̃dō est: qz gratia p̃nialis h̃z effica-
cia a merito passiois x̃p̃i: q; s̃lti modo p̃ ipsaz
aia peccatrix reductū ad amicitia dei. Ad quaz
reductionē reguntur sex in reducēdo et sex in

reducēte. ¶ Primo nāq; requiritur in redu-
cēdo cordis flexibilitas. Sū. n. aliq̃ i tñ duri
vt sicut saxa: nec p̃punctio: nec inspiratio va-
leant imutari: et tales sunt dispositi ad eternaz
reprobationē. Eccli. 4. Cor durū male hēbit
in nouissimo: sed cor ductibile sola inspiratio
seu p̃dicatione flectitur ad p̃niaz. Et hoc notat
cum d̃r. Mulier. Mulieres. n. habēt cor ma-
gis ductibile et facilius ad p̃niam trahunt q̃ vi-
ri. vñdē sapien. Vbi nō est mulier ingenuit
eger. ¶ Secundo regitur cognitio sceleris.
Sunt. n. aliq̃ peccatores q̃ falsa opinione exti-
mant se innocētes. Et ideo sicut iſimus se sa-
nus credens noluit recipere medicinā p̃nie. Jbe.
2°. Dixisti innocēs et absq; peccato ego sum:
Propterea dicit dñs in iudicio p̃ndam tecū
eo q; dixeris nō peccavi. S; cognitio sceleris
disponit ad amicitia dei: qz nullus de peccato
penitet nisi p̃tū in memoria reuocet. vñ apo.
p̃mo. Qui lapsus fueras memor esto vñdē ex-
cideris et age p̃niaz. Et h̃ notatur cū d̃r. Ba-
nanca: p̃pter latratus caninos quos h̃nt sug-
gestio delectatio: et consensus in mēte peccato-
is. Hos. n. beatus Ansel. in lib. de s̃ltitudi-
nibus cōparat triplici cani dicēs. Triplices ca-
nes inueniuntur. s. p̃derosus: et acercatellus
et imensus. H̃is. n. tribus canib⁹ suggestio
delectatio et p̃sensu p̃parant. ¶ Tercium est
peccati depositio. Consuetudo. n. diuturna pec-
candi ita firmat habitū malū q; p̃t in anima
impossibilitatē conerendi quādo p̃sumate et p̃
secte est radicata. Pet. 1. S; potest ethyops
mutare pellem suā et pardus varietatem: ita et
vos benefacere poteritis cū didiceritis malefa-
cere. sed vinum est statim deponendum ne in
se multiplicetur. vñdē Bre. Peccatus qd̃ nō
p̃ p̃niam diluit mor suo pondere ad aliud tra-
hit. Et ideo dicit a finibus illis egressa tyri et
sydonis. Tyrus cupiditas mūdāna. Sydon
carnalis voluptas. Hec. n. multis occasio sūt
ruine. Mōdum. n. erat in ea vitium inuetera-
tum: sicut in illis q̃ peccata nunq; dimittunt.
Sed multos p̃mittit diabolus exire de tyro et
sydone. i. de voluptate et cupiditate p̃ p̃niaz: s;
adhuc retinet eos infra fines. Qui autem oia
deserit p̃ que appropinquo facile fieri potest
ad p̃tū. i. qui elongatur ab oibus: que occasi-
onem p̃stant peccando exire d̃r finis tyri et sy-
donis. i. cupiditatis et voluptatis. ¶ Quartū
est infirmitatis referatio. Infirmitas enim la-
tens est incurabilis. Et ideo ad hoc vt curtur

oportet vt l
delectationē
oportet q; per
men veritatis
te vulnera pū
Aug. Conſo
venie aperte
miseriam tua
dñs suam mi
hec mulier eg
p̃p̃titudinē
cū filia infir
nem obinere
est diuine cle
mabat. Et h̃ fa
Jpe. n. cum
b̃uocentā
Et hec reuer
stra: qua nos
beimus form
non soli erau
et iustitia: sed
peccatores nō
dixisset. Pro
est si pie et per
litem. Vñdē
que ip̃erant p
mo capat ben
do dicēs. Vñ
tiā. Fili dauid
Filia mea ma
suggestione:
quorū latratib⁹
dei. ¶ Secū
tio. Vñdē 13
quem p̃ pecc
tem secundari
ducia pauidis:
discipuli eius
te eam. qz clam
miserie. Inter
misericordiam
plicatio euz lac
que tria fuerun
ti p̃passione mo

¶ Secū
repre
verb
¶ Prima eg

oportet ut latibulum eius ostendatur: sicut ad delectionem peccati dilectio requiritur. Et ideo oportet quod per confessionem que quidem est lumen veritatis manifestemur: ne morbo latente vulnera putrescentia incurabilia fiant. unde Aug. Confessio est per quam morbus latens se aperit. unde Irido. Si ostendis o aia miseriam tuam in confessione nude. Dabit tibi dominus suam misericordiam in remissione. unde l3 hoc mulier egressa sit a finibus tyri et sydonis propter iniquitatem suam voluntatis: tunc conqueritur quod eius filia infirmatur volens per scelus confessionem obtinere gratiam remissionis. Quintus est diuine clementie inuocatio. unde dicitur. Clamabat. Quia sanatio spiritualis largitur a solo deo. Ipse. n. cum sit nostre salutis actor debemus si bene reuerentiam quam exhibemus ei in oratione. Et bene reuerentia confirmatur in humilitate nostra: qua nos offendimus eo indigere: et non debemus formidare propter peccata nostra: quia deus non solum erudit bonos sed etiam peccatores non ex iniuria: sed ex misericordia. unde Aug. Si peccatores non eraudiret deus: frustra publicanus dixisset. Propitius esto mihi peccatori. Vltimus est si pie et perseveranter petit necessaria ad salutem. Unde in hac petitione tria pretendunt: que impetrantur petita apud exaudientes. Primo capiat benignitatem eius potestatem alloquendo dices. Domine. Secundo implorat eius clementiam. si illi dauid. Tercio infirmat indigentiam filia mea male a demonio vexata: sensualitatis suggestionem: delectationem: sensum impetitur: a quoque lacrimis non valet euadere sine auxilio dei. Tercium est intercessionis sanctorum procuratio. Unde l3 sit petendum a deo principaliter ad quem per peccata accedere non possumus: saltem secundario per sanctos petamus: ut detur fiducia pauidis: et hoc est quod dicit. Et accedentes discipuli eius requirebant eum dicentes. Dimittite eam. quia clamat post nos. Copantes eius. misericordie. Inter alia. n. que precipue mouent ad misericordiam est grauitas infirmitatis: supplicatio cum lacrymis: et magnitudo clamoris que tria fuerunt in ista muliere: qua propter apostoli passionem moti dicunt. Dimittite illam etc.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de penitentium reprobatione cum dicitur. Qui non ridet ei verbum. ubi occurrunt due conclusiones.

Prima est quod distaliqui differunt audire per. 4.

Primo ut persuadeat aie de malis exire: in que se precipitauit. Secundo ut innuat quod non dux perfectus orat: ut exaudiri debeat. Tercio ut ex difficultate saluationis sibi magis caueat diligenter custodiendo receptam sanitatem. Quarto ut ostendatur que pena sit non perferis: si tanta difficultas est perferis. Et ideo si non cito exaudimur: Non tamen debemus resilire ab oratione: sed conari ut impedimenta amoueantur. Maximum impedimentum est diffidentia: que contrariatur fidei.

Secunda pars est: quod oratio imitatur principaliter fidei: quia ad efficaciam impetrat: quia per fidem homo nonnullam omnipotentie diuine et misericordie experientiam habet. Et ideo saluator ante eum exauditionem prebuit eius fidei. An sit vera. i. non ficta et mortua: quod sine operibus est: et hoc ad ipsos creditur: sed in tempore temptationis recedit. Et ideo ficta dicitur: quia fragilis est. Nam fides vera quod est credere veritati.

Primo in hijs qui non vident laudabilis est et meritoria: per quam sit actus virtutis. unde Crisostomus. si des scilicet religionis fundamentum est. unde etiam cuncte religio est appellata: quia per eam vni deo religamus animas nostras ad cultum diuinum vinculo coniungimus. Hanc fidem prebuit christus: quod ad longanimitatem: quia christus se excusaret: ipsa tamen non desistit: sed potius insistit. unde l3 patientia sustineat aliquid mala propter bonum: si ex proprio est: facile est: si ex merito difficilius est: unde differre bonum sperantem causat tristitiam. Ponitur. 14. Spes que differtur affligere animas: et hoc pertinet ad longanimitatem: quam prebuit cum exaudire dissimulauit. Unde longanimitas est certa expectatio diuina tam utilitatis quam honestatis boni preparati in futuro cum perfectione mali in presenti oratione ex confidentia diuine bonitatis. Dicitur igitur. Non sum missus nisi ad oues que perierunt domus israel. Que perierunt: scilicet per infidelitatem. Psalmi. Erravi sicut ouis que perijt. Hec missio fuit per gratiam in mente. Psalmi. Misit verbum suum et sanauit eos. Dominus israel est fidelis anima que dominus speculatur per bonam fidem. Oues sunt pure cogitationes et munda affectiones: que tunc perire dicuntur: quando per temptationes dissipantur. unde huiusmodi anima: quam temptatio vexat habet adiuari ne succumbat: Ideo illa venit et adorauit eum dicens. Jam non petita demonio filias liberari: sed se adiuari ut possit dicere illud psalmiste. Misi dominus adiuuat me etc. Unde illa venit magis prope et secuta est eum: quia ante a longe

Sermo

clamabat: et adorabat. d. Dñe adiuua me: per potentiam: qz tu es dñs: misere p misericordiaz qz tu es fili⁹ dauid. **T**ertio pbat eius fidez qz ad humilitatem. Qui respondens ait. **A** cet. n. xps eaz obiurgaret in ipsa humilit respōdit. Humilitas. n. fm Aug. est quedā mentis incuruatio: corā deo nostras petitiones faciens exaudibiles. vnde iudith. 9. Humiluz et mansuetorum semper tibi placet deprecatio. **H**ec aut incuruatio causatur p ex intuitu nre pditionis. vnde Job. Putredini dixi et cetera. **S**ecdo causatur ex intuitu cōditionis in quo nullus est defectus. vnde cōparatione ei⁹ magis apparent defectus nostri. Job xlii. Nunc oculus meus vidette: iō me rephendo. **B**er. Nunquā se melius reprehendit mens humane inspectionis: qz in lumine vultus cui i speculo diuine visionis: vnde saluator obiurgatio ne pbans eius humilitatē rīdit. Nō est bonū qz ptra ordinē iuris et etiam nature. Sumere panem filioz. Panis filioz est veratio tribulationis cui⁹ adiutorio dei: qz sicut nutritur corpus pane: ita virtus pficitur i tribulatione: Ad hebr. 12. Que extra disciplinā sunt: non sunt filij sed adulteri. Canes sūt luxuriosi et voluptuosi. Que sicut canes latrant et sibi lapides proiectos mordent. Ita i tribulationibus impantes remurmurant. Et ideo canes sunt reputandi: et per qñs hoc pane vesci sunt indigni. Nam panis non pceditur nisi filiis et dignis. vnde eccl. 9. Vir sapiens non murmurabit. Sed quasi de encenio gratias agit: qz donuz dei esse intelligit. Et illa dixit. Etiam dñe et c. Ecce humilitas mulieris que tāto plus magnificatur: qz maior fuit obiurgatio. Que quantā fuit: p ex tribus: qz nō filia: nō pane digna: sed potius catula est vocata. Totū pcessit mulier. vnde sequitur: Etia dñe: qñ diceret. Uex est dñe qd tu dicis. Panes. i. grauiores tēptationum pcurssiones debentur filiis et iustis. Sz catelli. i. imperfecti edunt. Adicas. i. exēpla minorū tribulationum recipiunt gratanter p modo suo possibili. vnde necesse est in iustis maiorā exēpla tribulationum pcedere qbus minores valeant lenioribus informari.

Tertia consideratio.

Tertia p̄sideratio est de fidei eius approbatione: dñs. Tunc ridens ihs ait. O mulier: vbi occurrit. 3. p̄el. **P**rima p̄elo est: qz ad magnitudinem fidei pfecte p̄uenit septē. **P**rimū est: vt sit p̄me

veritati innixa: sicut fides moysi: qui se negauit filium filie pharaonis: magis eligēs affligi cū populo dei: qz ipalium habere iocunditatem. **S**ecūm qz sit caritate formata sicut magdalenē: cui dimissa sunt peccata multa: quia dilexit multū. **T**ertiū qz fiat bōa volūtate seruūda: vt hic dicit. O mulier. **Q**uarto qz sit bonis opib⁹ p̄bata sicut fides p̄fessoz. **Q**uinto qz sit fortitudine roborata: sicut fides martyrum. **S**exto qz sit obedientia dcorata: vt fides habrac. **S**eptimo qz sit humilitate subiecta: vt fides beate virginis que ait. Ecce ancilla dñi. **E**t nota qz fides magis innititur auctoritati qz ratioi. Quia f3 Breg. fides nō h3 meritum: vbi humana ratio p̄bet experimentuz. Et hoc est qd dicit. O mulier magna est fides tua. Si p̄sideremus laudatores: sic laudata est maior: qz iste est saluator. **N**ō. n. qui seipsum p̄mendat et c. Si laudatā magna est fides eius: qz mulier humilis. Si rōnem laudis: qz fidel magna et p̄bata multipl̄. Ideo dicit. O mulier fragilis corpore nō mēte. Unde magna ē fides mulieris: qz magnā p̄fidentia: h3 de dei virtute. vñ treno. 3. Moui diluculo qz magna est fides tua.

Secda p̄clusio est: qz per fidez oīa possibilia sunt credenti. s. pertinentia ad saluē: et hoc notatur cum dicit. f. iat tibi sic vis: Blosa. Pro mēsurā fidei qz credidit eum oīa posse: indicat p fidem meruisse cui sicut credit ita sit: f3 tamē grā mediāte: qz in puris nālibus voluntas nō meret. **P**rimū p3. f. qz grā mediante: quia nullū agēs potest pducere effectū excedentem p̄pnam virtutē: nisi adfuit aliorū virtus: f3 credulitate oīa ad salutem p̄nencia mereri ē effectus excedens nālem virtutē voluntatis. Igitur talē effectum sine aliorū virtute pducere nō potest. **H**ec aut virtus est grā: que ē p̄ncipiū p̄ductuū actus meritorij. vnde ap̄s. Iustitiam igitur grā ipsius per fidem: heredes simul fm sp̄z vite eterne. vnde Ihero. Credulitas nostra infirma est nisi innixa fuerit adiutorio di fides cū lachrymis optata vota capit: fiat tibi sicut vis: qñ diceret f3 fido. Sicut homo liberi arbitrij p̄ditus sua mente sponte diuertit se a deo: ita ex p̄pna mentis reuerfioe credēdo recurrit ad eum: ita vt libertas agnoscat arbitrij per propriam voluntatem et beneficium gratie per acceptam fidei veritatem.

Tertia cōclō est: qz p̄mū fidei est curatio sp̄gāl. vñ ait. Sanata ē filia eius ex illa hora

quasi diceret
ad p̄fectionē
fomitis libe
citur: et dem
fomig virtū
Primū
qz actus nol
dunt ex libe
vnde oīs a
relatus in d
credere est:
vine et imp
et tunc sub
vnde actus
bebr. 12. S
vnde dicit. f
des domini
Secda
sunt filij p̄
ne est qz ba
cina declina
caueritis oī
filij qz faciū
qz bec est vo
f illa ei⁹. **L**
Tertia d
duplice san
sup illud pla
in tempore
Quartū
nē xpi erat
vnde dicit.
debetur cur
mici: et p m
nobis debe
mici effem
ei⁹. vñ dñs.
sanādi nos.
dimus nullū
nisi per med
dem nobis

Seria le
Sermo

T

quasi diceret: q. bonis meritis precedentibus ad pfectionē tantam pmouetur: q. a ueracione, fornicis liberat: 7 dinc rōnis sensualitas subijcitur: 7 demoniū exit: cu3 pualente grā malitia fornicij uirtutē amittit. vbi occurrit. 4. docu^r.

C Prīmū est: q. fides est multū meritoria p3 q3 actus nostri sunt meritorij in quantum pce- dunt ex libero arbitrio: moti a deo per gratiaz vnde ois actus si fulcitur libero arbitrio si sit relatus in deū potest meritorius esse: ipsuz aut credere est actus mentis assentientis ueritati di uine 7 impio voluntatis: a deo mote p gratiaz. 7 tunc subiacet libero arbitrio in ordine ad deū vnde actus fidei potest esse meritorij qd patz hebr. 12. Sāci p fidē uicerūt 7c. Est probata vnde dicit. Sanata est. Blosa. Probatur: fi- des domini dū3 sanitas sequitur ferui.

C Scō3 documentū est: q. illi soli curant qui sunt filij p imitationē. Ratio ē: q3 ratio amici- tie est q. d3 pioz vota exaudūt: q. ita a dei ami- citia declinat nō exaudiet. Ysa. 6. Cū multipli caneritis orōnes nō exaudiat 7c. Tales. n. sūt filij q3 faciūt uoluntatē patris. s. p imitationē: q3 bec est uolūtas dei iustificatio uia. vnde dr. f. illa ei⁹. Blos. p imitationē3 pīne uolūtas.

C Tertū documentū est: q. p fidē q3 psequit duplicē sanitatē. s. spūale3 7 eternale. An glo. sup illud psal. Qui sanat pīritus corde, dicit h in tempore 7 in futuro plenarie.

C Quartū documentū est: q. solū post passio- nē xpi erat pgruū tps ad recipiendū sanitatē. vnde dicit. In illa hora: Rō q3 inimicis nulla debetur cura: s3 ante passionē xpi eramus ini- mici: 7 p mortē eius facit sum⁹ amici: 7 p pīs nobis debetur cura sanādi. vñ apls. Luz ini- mici essemus recōciliati sumus p mortē filij ei⁹. vñ dr. Ex illa hora. Opportunū erat tps sanādi nos. vñ Aug. Illa fides sana est: q. cre- dimus nullū hominē liberari a ptagio mortis nisi per mediatorem iesum christum. Quaz si- dem nobis concedat iesus. Amen.

C Feria sexta dominice pīme quadragesime. Sermo quadragesimus nonus.

Rat dies fe

stus iudeoz 7 ascendit ihs iherosolimam. Jobis. 5. Scō3 q. dicit Ihs. de sū- mo bono. Nullus despa-

re d3 etiā si circa finem uite ad penitentiaz con- uertatur. Vñquēq3. n. deus de suo fine non de uita ppetrata iudicat. Multi ergo superne gratie respectu in extremis suis reuertuntur p pñiam 7 quecūq3 mala gesserunt quondianis fletibus purgant: atq3 in bonis factis male ge- sta pmutat. Quibus totū fuisse qd deliquerant ignoscitur: q3 ipsi qd male gesserūt cognoscūt penitēdo: sicut nobis in hoc enāgelio exēplifi- catur i curatiōe vñius. Vnde sensus moralis est: q. p uñs infirmos diuersitas peccatoz de signatur nobis: vñs tñ curatur pp vñitatem fidei. Si ergo volumus ad ueram vñitatem ascēdere cū xpo: op3 q. hoc nunc fiat in die gra- tie que dicitur dies iudeoz. i. penitentiaz: quia illuminati p fidē pñentur suā infirmitatem 7 dei laudē. Ipe dicit. n. est dies spūalis respe- ctu ratiōis: in qua p pñiaz que p pñcinam desi- gnatur homo timore filiali q. per angelū intel- ligitur fultus ascendere. i. resurgere potest d culpa ad gratiā: de gratia ad gloriā. Ad quem ascensum regitur ascensus uoluntatis plena- rie pñdens: q3 ihs iesus pp cogitationū turbā aliqñ declinet: tñ existente spiritali imagine i tēplo mentis 7 sollicitante p emendatione uite pñolatur: 7 nunc3 deserit sic pñerantes: 7 pñ- istam finiam in vñuersali occurrit nobis qua- tuor considerationes. **C** Prīma modum cu- randi insinuat: 7 h in iesu ascensione. **C** Se- cunda curationē exēplificat in saluatoris pñavi- sione ibi. Iesus autē cū uidisset. **C** Tertia ca- lumniā inuidentiū refutat: ppositaz maliciose ibi. Dicebant ergo iudei. **C** Quarta consolaf iesus calūniatū3 uirtuosa aie informatiōe ibi. Iesus aatem declinauit 7c.

C Prīma consideratio. **C** Circa p^m pñiderationē sūt. s. p^{es}. **C** Prīma est: q. p peccatū nā qua- druplt vulneratur. **C** Prīmo lan- guore q. est impotentia ad surgendū. **C** Scōdo cecitate que est error intelligendi. **C** Tertio claudicatiōe que est pñitas ad malū. **C** Quar- to ariditate q. est difficultas opandī bonū. Vñ dr: q. ibi erat multitudo languētū3: cecorum: claudoz: 7 aridoz expectantiū: qd declaratur. **C** Prīmo ipotētia ad surgendū pñgit ex lō- ga infirmitate: que dr lāguor: 7 pñinet ad sup- biā: zinuidiā quā sequūtur instādoes: iactāti- obediētie: pñpirationes: rixe: despationes. **C** Scōdo. Nā error intelligēdi est cecitas i co- gnitiua ne uideāt eterna supplicia: ne terreant

Sermo

quibus merito terrentur. Hanc psequuntur crudelitates: suspensiones iudicij: temeritates varie: opiniões pphane: et vboz novitas et. **T**ertio pñitas ad malū: et difficultas ad bonum attendunt. Scdm pñitiam carnis et oculo: fm pñitiam carnis sequitur desideria: oia: negligentie et similia. Scdm concupiscentiam oculorum sequuntur rapine: calumnie: et actiones: questus: et acceptiones personarum. **Q**uarto. Mā difficultas operandi que per ariditatem intelligitur: contrahitur aliquando ex fomite: aliqñ ex pñitudine. **S**ecunda conclusio est: q quatuor sunt que huiusmodi vulnera faciūt putrescere. **P**rimum est recidiuatio: quando aliquis lz cto cōuertatur: tamen statim post pñitionem labif. vnde Ihero. 3. Non est qui iudicet iudicium tuum ad alliganduz curationem tuam. **S**ecundus pñitudo: qz sicut ex actibus virtuosus generantur habitus virtuosus: ita ex actibz malis vitiōsi. vnde Luc. 4. dicitur de illo qui incidit in latrones: per quez intelligitur peccator quia p peccatum expoliatur de bonis gratis et vulneratur in bonis naturalibus. **T**ertiu est despacio: qz visis plagis et periculis iminentibus despiciat: sicut Judas et saul. **Q**uartum est negligentia. Sicut vulnus cui non imponitur mor remedium fit incurabile: sic peccatū putrescit si negligēt cura. Grego. Peccatū qd p pñiam non diluitur et. vnde hij infirmi dicuntur iacere: qz fm glo. Qui carnali cōsuetudine delectatur difficile surgit: et quem pñitudo male consuetudine premit. **T**ertia conclusio est q vulnus tāto curatur difficilius quanto penetrat profundius: qd autem sistit quasi in superficie cūis facilius curat. Hoc etia p de peccato: vt p in eius pñitudo. Nam peccatum incipit in cogitatione: ex q sequitur delectatio: et quasi in superficie ē vulnus: deinde fit morosa delectatio et deinde trāfitur ad pñitudo: de consensu ad op: de opere ad pñitudinem operandi: et sic pñitudo vulnus. Et hoc est qd dicit. Erat autē quidā homo. f. magnis et multis peccatis pressus. Triginta octo annos habens. Glo. i. duo minus de quadraginta: qui numerus constat ex quatuor et decē et signat pñitionez ope in decem pñitibus legis: et quatuor euangelistis. A quo duo minus bz qz caritate dei et proximi caret: Et iō nihil habuit: qz fm Aug. de ciuitate dei. Oia bona sine caritate non pducunt ad deum: et caritas

etia si esset sola sine alijs nos pducit: imo est donum omnia perficiens: quia sine caritate possunt esse sed non prodesse. **Q**uarta conclusio est: q xps sanat has infirmitates. **P**rimo languido dando spūalem fornicationē. Languidus. n. vocatur q passio: onibus subijcitur que sunt quedaz egritudines anime. vnde dānd petit ab hijz liberari dicēs Adserere mei dñe qm infirmus suz. **S**ecundo xps sanat cecū pñendo spūales illuminationem. Et bene cecitas sequitur ad languorē anime: qz hoies subiecti passionibus non possunt cernere verum. **T**ertio xps sanat claudos: largiēdo spūalem rectitudinē voluntatis. Dicitur autē hoies claudi q timore male humiliante: et amore male inflāmate inclinant: vt sunt acceptatores pñonaz. **Q**uarto sanat aridos eis largiēdo spūalem impugnationem. Aridi. n. dicuntur in quibz ex siccitate ois pñitudo deuotionis deficit. **Q**uinta pñitudo est: q sanatio talis fit p perfectā pñiam: que nobis signatur per pñitiam. Nec pñitiam bz quinqz porticus. **P**rimus porticus est pñitudo virtutis: pñie: et ei efficitur: que oia restaurat et pñituit hoies in statu inocēne: de quo gen. 40. Adhuc tres dies. f. contritio: pñitio: satisfactio: p quos recordabit pharao ministerij tui. f. pñie pñite. **S**ecundus porticus est pñitudo: q post mortē non est locus pñie. Eccl. 9. Quodcuqz pñit manustua instanter opare: qz nec opus: nec ratio nec scia: nec sapia erit apd inferos quo tu pñitras. **T**ertius porticus est honor eterne pñie: vel discretio diuine iustitie. Job. 9. Verebar oia opa mea sciens quia non parcis delinquenti. **Q**uartus porticus est exemplū saluatoris christi. De quo pñie Petri. 2. Christi passus est p nobis: vobis relinquitur exēplum. **Q**uintus porticus est piculuz more et dilatiois. Eccl. 5. Ne tardes pñiri ad dñz et ne deseras. Et hoc est qd dicitur. Est autē pñitudo pñitudo quinqz porticus habēs. Glo. Probatica pñitudo dñi: qz abluantur in ea ca dauera hostiaz. Adagister in hystoria dicit: q pñitudo dicitur aqua collecta ex pluuiālibus ags sic pñitudo est spiritualis pñitudo: in qua ones id est cogitationes: et opationes: et affectiones purificantur aqua pluuiāli lachrymarum. vnde psalmista. Lauabo te. **S**exta pñitudo est: qz bec pñia efficaciaz habet a merito passiois xpi qui p angelū figuratur:

qz ois xpi actio et passio fuit meritoria p oibus
sufficiēter: sed efficaciter p pdestinatis. ¶ Ra
tio pmi est: qz nullus actus est meritorius nisi
sit deo acceptus: sed actus passiois xpi fuit deo
acceptissimus et p oibus efficaciter: in p prede
stinatis: qz volēs ordinate prius alicui vult fi
ne: qz ea que sunt ad finē deus est ordinatissi
me volēs: sed sicut ordinatio eoz q sunt ad fi
nem p supponit ordinatōe finis: sic meritum
qz fuit p passionē: p supponit pdestinatōe
electoz ad gloriā: et hoc est qd dicit. Angelus
aut. Glo. Angelus filius dei latēs in carne i
ter iudeos q moni sunt doctrinis eius: cuius mor
te sanant oēs in vniūte ecclie. Et ideo sicut aq
ista nō habebat virtutē sanatiuā ex nā sua s; ex
aliq virtute occulta. s. ex angelo q descendebat
in piscinā: sic grā prialis efficaciaz bz a passioe
xpi q in Ysaia dicitur angelus magni cōsiliij.
¶ Secūdo sicut hec aqua hāc virtutē nō bz con
tinue: s; determinato tpe: sic pnia soluz in hoc
tpe gracie efficaciam bz et non tpe nature vel le
gis: nec post habebit. vnde dicit. Secūdo temp⁹
¶ Tertio angelus nō videbat. s; motus aque
sic remissio culpe que est effectus penitētie nō
corporaliter videtur: s; motus aque: id est mu
tatio vite peccatricis statu perfectionis ppendi
tur in lachrymis contritionis. Et ideo dicitur
mouebatur aqua. ¶ Quarto sicut virt⁹ aque
finita erat: finitū habens effectus: sic meritum
passiois xpi fuit finitū formale. ¶ Datet qz me
ritum xpi fuit p passionem: fm qd erat volita:
sed volūtas christi que meruit non fuit forma
liter infinita: sed bene voluntas verbi fuit for
maliter infinita. ¶ Hac autem voluntate nō po
tuit mereri: quia deus non potest mereri. Itē
naturā humana in christo quantumcūqz sit vni
ta verbo tamen est finita. Item cause merito
rie i xpo fuerūt finite. s. grā et volūtas. Igit⁹ et
vnde dicit q non saluabat omnes sed vniūz.
¶ Septima pco est: q passio xpi nō solū pre
stat pnie virtutē sanatiuā: sed etiā apit nobis
paradisū ianuam. Qd patet. Nam ianua pa
radisi dicitur clausa p similitudinez: inquantū
est aliquod obstaculum prohibens ab introitu
paradisū. Obstaculum esse potest duplex: vnu
p peccatū: aliud p peccatum originale
¶ Prīmū gdes obstaculū non est cōe oibus
sed in peccatoribus: sed secūdu est cōe oibus:
et hoc gdes obstaculū auferri non potuit: nisi p
eum cuius operatio in totam naturā potuit. s.
xpm. Et ideo ipse nobis ostendit ad h apertionez

ianue meruit qz p peccatum pmi hominis to
ti viciate nature clauferat. vnde ante xpm nū
lus in paradisu intravit: quia sancti patres ad
limbum descenderunt: sed post passionem pa
radisum intraverunt. Sicut dicitur Luce. 23.
Hodie mecum eris in paradiso. Vnde dicit.
Ascendit iesus iherosolimam: qz infusio gra
tie penitentialis quam meruit p xpi passionē
per quā deus ascendit in animam reconciliat
eā deo: eo esse q in contritione sit remissio pec
catorum et pax ad deum.

¶ Octava cōclusio est: q solū reueratio ianue
paradisū pto nobis est in h tpe in quo recōcili
ati sumus patri per mortem filij. vnde s; deus
aliū modum potuisset habuisse nostre recon
ciliationis qz per mortē filij que est secūdaria
causa et meritoria: deus aut causa primaria et
de potētia absoluta si hoc ordinasset: si hoc ma
gis ordinauit p mortē filij fieri. nō vt propter h
ostenderet sumam dilectionē ad homines: tūz
vt ex hoc p amorē euz traheret: tum etiā vt ista
satisfactio esset efficacior et excellentiori mō sic
ret. s. per talem querat infinite diligibilis et p
consequens actus eius in infinitum acceptabi
lis. vnde hoc tempus reconciliationis exprimit
tur cum dicit. Erat dies festus iudeoz. i. peni
tentiu que tunc festinant qm exhibitiōi bono
rum operum insistentes fidei cessant a peccatis
vnde psal. Constituite diē solēnem et.

¶ Secūda consideratio
¶ Circa secundam considerationem oc
currunt octo documenta.

¶ Prīmū documentū est: q quia
essentia diuina continet in se virtualiter omni
um rex notitiam: semper pns est diuino intel
lectu: sequit q deus cognoscat omnes nostras
cognitiones et affectiones: et actiones in essen
tia sua representatas: qz vt ait ap ostolus ad hebre
os. Omnia nuda et apa sunt oculis eius: et iō
homo in turpibus qbuscūqz cognitiōib⁹: vel
factis debet verecundari plus qz: si hominem
haberet intuitiue penitentem.

¶ Secundū documentū est q quis deus
vno simplici actu cognoscat bonum et malū.
maloz tñ nō est cā: qz nō cognoscat ista per suū
beneplacitū: vt sint nisi pmissiue: tñ in qz
sunt corruptiua bonoz. Et iō talia mala volū
tati defectiue sunt attribūenda: et hoc est quod
dicit. Nunc autem cum vidisset iacentem et.
In peccatis. s. pmissiue sed ex parte sui defecti
ue quia resurgere non valuit: vnde psalmus.

Sermo

Audit omnes filios hominum. **Glo.** Audit misericorditer: non peccata quibus auertit faciem: sed omnes filios hominum. id est qui nouam vitam volunt assumere: et ista renasci eos erigere paratus est.

Tertium documentum est: quod deus duplici oculo videt: dextro et sinistro. Dextro respicit bonos oculo misericordie: sed malos oculo sinistro indignationis et iusticie. Adiferatio autem respicit misericordiam. unde congruum est: ut oculo misericordie respiciat eum metuentes. Iustitia autem secundum finem vnam partem est punire malos: de se presumptum: et de suis meritis. Et ideo congruum est ut eos oculo sinistro punitionis respiciat. **vñ glo.** super illud psalmi. Et ne ex infirmitate tua diffidas oculi domini super iustos. id est respectus misericordie dei.

Quartum documentum est: quod ad progressum huius curationis regitur assistentia gratie et assensus liberi arbitrii: quod sine gratia voluntas non perficitur: nec sine voluntate gratia perficitur.

Primum patet. scilicet de gratia. Nam sicut videmus in naturalibus nulla res potest producere effectum excedentem suam virtutem actiua: sed solum potest producere effectum sue nature proportionatum: sic impossibile est hominem facere opera meritoria: nisi assistat altior virtus: et illa est gratia.

Secundum patet de libero arbitrio. Nam in potestate liberi arbitrii est habitam gratiam perseruare et revelare. Sed quod in omni opere bono sunt tria. scilicet velle: posse: et scire. Sed ubi est voluntas non permittit deus deesse posse et scire. Voluntas autem bona est tante virtutis: quod ad alia duo gratia eius attrahimur. unde requirit deus ab homine: ut quantum in se est: suam offerat deo voluntatem: cui inspirat bonitatem: sapientiam: et potentiam: ut bonum propositum possit et sciat perficere: et ut habeat discretionem discernendi bonum a malo. unde **Beatus Bernardus.** Libero arbitrio saluatur opus. tolle liberum arbitrium: et non erit quod saluet. Opus hoc sine duobus fieri non potest. Uno a quo fit. Altero cui vniuersaliter quo fit: deus auctor salutis est: liberum arbitrium capax est: nec dare illud nisi deus: nec capere hoc nisi liberum arbitrium potest. Et ita gratie operanti salutem cooperari dicitur liberum arbitrium: duzco sentit: et dum conat. Et hoc est: quod dicitur. Et ut cognouisset quod iam multum temporis haberet motus misericordia. scilicet super multitudinem et magnitudinem dicit ei. Vis sanus fieri? **Glo.** interlinearis. Incitat eum dominus ad fidem: et non nisi volens deus fieri sanus.

Quintum est: quod in omni iustificatione impij opus est duplex motus libe-

ri arbitrii. Unus quo tendat in dei iusticiam: et alius quo detestetur peccatum. Nam iustificatio impij est quidam motus: quod humana mens mouetur a deo a statu peccati ad statum iusticie. Similiter opus quod mens humana dum iustificatur per motum liberi arbitrii recedat a peccatis et accedat ad iusticiam. Accessus autem et recessus in motu liberi arbitrii accipiuntur secundum desiderium etc. Et hoc est quod dicitur. Domine hominem non habeo: ut cum turbata fuerit aqua etc. quod dicitur. Inualidus sum ex puris neuralibus ad merendum: et cum non habeo gratiam: quam homo ipse mihi meruit sua passione. Et ideo dum ego sine gratia conor surgere: sentisualitas que est alia differens a gratia: preuenit me impediens a salute. Et hoc est quod dicitur glosa Ambrosij super illud **Romani 7.** Velle autem adiacet mihi perficere autem bonum non inuenio. quod dicitur. Iuxta carnem iacet velle meum: et gessit impotens passione surgere ad bonum operandum.

Sextum est: quod huius curationis progressus habet se in triplici gradu. **P**rimus est peccatum deserere. **S**ecundus est ipsum expiare.

Tertius est in opibus virtuosius exercitare.

Primus igitur gradus est peccatum deserere cum dicitur. Surge. unde hoc multiplex motiuus fit quare cito sit surgendum: pro presenti tamen est duplex motiuum. Unum quod cito surgens plus meretur. **R**atio est. Nam sicut perficiens in actu pro habitu continuatur longe plus acquirit: quam alius per actum discontinuatur: sic etiam qui cito surgit. Nam cito resurgenti cito etiam reuiuiscunt opera mortificata: et plus de merito sequitur plus de premio.

Secundus est: quod in mora est periculum. Nam penitentia sera raro est fructuosa: quia fit frequenter timore seruili: non filiali.

Item quod vehemens dolor impedit usum rationis in morte: ne habeat de peccato sufficientem displicentiam.

Secundus est ipsum expiare: quod fit per vite aialis refrenationem. Nam per ipsam homo sequitur delectationes corporales: quibus meriti impeditur: et in vita spiritali retardatur. Talis autem refrenatio fit per opera penalia satisfactionis: quod satisfactio est operatio exterior laboriosa et penalis: voluntarie assumpta ad puniendum peccatum commissum: et ad placandam diuinam offensam. Quod autem satisfactio fit per opera penalia: duplex est ratio quod ibi est infirmati curatio. Infirmus autem per delectationis calorem prouenter curatur per penalitatis algorem.

Secunda quod ibi est debiti redditio: et quod peccator est debitor pene: id est hanc

tenetur reddere. vnde dicitur. Tolle grabatū tuū: id est peccati delectationē: qđ sit p̄ satisfactio. **T**ertius est de virtute in virtutē proficere. vñ cūz bitudo sit p̄mutz virtutū: opz nos multis operibus meritorijs seu virtuosjs insisterē: vt beatitudinē ingramus: qz vñ ait sapiens. Opanti iustitiā merces fidelis: qz oparij merentes opantur vsqz ad vltimū nūc p̄miationis. **R**atio: qz in illo nunc qđ p̄matur: quo nō potest se auertere ponēdo obiecy: sed illud nunc ē illud in quo terminat meritiū z p̄mūm incipit. **Q**uā in isto nūc qđ p̄matur: i quo nō potest se auertere a deo: p̄z qz dñz aliquis est in statu merendi nō necessitat quā possit se auertere: **S**icut. n. demereri est volūariū: ita z mereri: qñ igitur erit statū istū intrat illūm ip̄meritabiliem. Et ideo nullus de seipso dñz p̄sumere: qz q̄mūm qz bonus sit p̄ statu vie: tñ non est sic p̄firmatus: qñ possibile sit ip̄m cadere. Nec ēt quicquid dñz desp̄are de primo quē in vitijs iacere p̄spicit: qz nullus p̄ statu vie finalis est obstinatus: ideo de gratia dei reuocari potest: z b̄ est qđ dicit. Ambulate. **G**lo. De virtute in virtutē. vñ ad ephē. 5. Et filij lucis ambulate. **S**eptimū est: l̄ peccatiū actuale reddat aiaz infirmam: tñ grā cum sit p̄ncipiū vite spirituales ipsam statz sanat: nec obstat qđ non sit i nōstra potestate: cū sit donū sup̄naturale: qz deus sic ordinauit: qz eas disponēt se daret. Unde si cut homo sanus nō incutatur a strarietate buimoz molestāum spiritū: sic in gratia existens nō ingētur ab impugnationibz passionū vñ rantiū ad modū febriūm: qz grā adueniēte aia efficitur sana. vnde **Ysa. 58.** Sanitas tua citius oriet. s. si p̄cesserit debita dispositio. s. volūtatīs ē plensūs: z b̄ ē qđ dicit. Et statū sanat? ē. **E**t octauū est: qđ grā nō solum sanat: s. etiā excitat ad virtuosē opandūz. vnde marinus: si gnum gratie in hoīe est opari virtuosē qđ sine virtutibus nō potest fieri. vñ deus cōferendo gratiam causat virtutes in aia: gbus meritorie potest opari. vnde apostolus. **D**ia possum in gratia que me p̄fortat. vñ **Aug.** Sicut oculus corporis plenissime sanus: nisi candore lucis adiutus nō potest cernere: sic z hō p̄fectissime iustificatus nisi eterna luce diuinitus adiuuet: recte nō potest viuere: sed iustificatio sit p̄ grāz **Romano. 1.** Iustificati gratis per grāz ipsius. **I**gitur etiāz homo iāz habēs grāz indiget alio auxilio gratie ad hoc vt recte viuatur: z hoc ē qđ dicit. Et sustulit grabatū suū z ambulauit. s. ad

uitus p̄ grāz exstantem eum: z impedimentū tollentē segniciei. vnde fin glo. Grabatū s̄gt segniciez: in qua quiescit animus egri que infirmat voluptate carnis z delectatione seculi quā grāta tollit z promptuz reddū ad singula opera meritoria faciēda.

Tertia p̄sideratio.

Quia tertiā considerationem occurrunt quatuor conclusiones.

Prima p̄lo est: qđ dicit apostolus. 2. **thim. 3.** Quis qui pie volunt viuere in xpo p̄secutiones patientur: vbi **Aug.** in glo. Quis qui pie. i. religiose aut iuste volūt viuere in christo qui venit pati patienter in corde vel in corpore: vel a diabolo: vel a malis hominibus: vel a suis p̄cupiscentijs: vel p̄ dolore patientium p̄secutionē zc. Et quo elicitur qđ iusti quadruplicem p̄secutionē a quatuor calūniatoribus patiuntur. s. vel a diabolo: vel a malis hominibus: vel a suis p̄cupiscentijs: vel p̄ dolore patientium. De primo in glo. **H**umane innocentie diabolus vere calūniator dicitur qz innocētes ad culpaz nititur trahere. **D**e secundo sup̄ illud. Non calūnentur me superbi. **G**lo. Superbi sunt iudei quos sapbia de corpore christi p̄secidit. **D**e tertio. **M**ulti p̄secuti sunt me. **G**lo. i. caro p̄cupiscentiarum diuersitate occupata p̄sequitur aiaz. **D**e q̄rto. **Aug.** sup̄ secūda **thi. 3.** Qui corā pio viuūt impie: z si nō obligat consentientes: cruciat tñ senūctē. vñ in euāg. calūniatores pōit iudeos. **S**ecūda p̄clusio est: qđ op̄mittit viuere malos cum bonis pp̄ quinqz rationes. **P**rima vt ipsi exēplo bonoz p̄uertātur. **N**on. n. vult deus mortē peccatoris. **S**ecūda vt iusti p̄cos exerceantur. **E**xercet. n. nos diabolus superius caro inferius: fomes interius: mūdus exteri. **T**ertia est ad demōstrandaz suā potentiaz: vnde homo p̄ peccatū a deo diuisus z sibi dērelictus statim deficeret: nisi manu dei potentie fulciretur. **Q**uarta est ad ostendendū suam sapiam: qz oīum natura cōstantium certus est terminus. z vnumqđqz tempus bz. **Q**uinta ad declarandū suaz clementiam: qz facit solē suū oriri super bonos z malos.

Tertia p̄clusio est: qđ triplex est ratio: quare hominī sabbatū datum est. **P**rima ratio ē: vt. s. illuz diem summo studio honoraret nihil operis faciēdo qđ mētīs quietē in deū impediāt. Unde sic continet transgredi quadrupl̄ **P**rimo manuali opando. **S**ecūdo merca-

Sermo

tionibus intendēdo. Tercio placita secularia frequentando. Quarto actus iudiciarii exercendo. Ex quo p3 q qui sabbatum violat: mortaliter peccat. **¶** Secūda ratio: vt peccata mortalia precauere: qz illo die multo maius est. Unde Aug. Dico tibi q specialiter obserues sabbatum: non quomodo iudei corporali ocio vacare volunt ad nugas: et ad lasciuias et principaliter isto die duo peccata exercentur. s. cho-ree et ebrietates. **¶** Tercia ratio est: vt p oium contemptum et abdicationē ptemplationi vacarent singulorū beneficiorū grās agēdo et rememorando. Ysa. Adserationū dñi recordabor: et laudez dicam pro omnibus que dedit nobis dñs deus noster: et hoc est qd dicit. Erat autēz sabbatum in die illa.

¶ Quarta pco est: q sabbatum erat eis occasio calūniandi: ignorantē q quis excusatur a peccato mortali laborans in sabbato in quatuor casibus. **¶** Primo pp operis modicitatez fm glo. Exodi. 31. Quicūqz polluerit sabbatū. Glo. Turbando quietem aie morte morietur. s. anime et corporis. vnde p3: Qd solus huiusmodi labor causat mortale peccatū. **¶** Secūdo ppter laboris necessitatem que tanta ē esse vt labor operis sine rei pculo nec possit preueniri: nec differri: sicut ptingit in messibus ppter incursum hostium: et etiā in vindemia propter frigus: vel in captura allecum: que solū fit tēpo re determinato: in talibus excusat necessitas q legem non h3: extra de consuetudinē: talis laboris necessitas vel quantitas ad arbitrium boni viri iudicanda ē. vñ dicit. Ad. in glo. q minutores: viatores: ferratores equorū non propter lucrum pprium seu questum: sed propter necessitatem aliorū excusantur a peccato: al's nō. **¶** Tercio ppter paupes: qz h3 bene i sabbato arare et agrorū pauperum seminare: vel ducere ligna religiosi. **¶** Quarto ex publica vtilitate: puta labore p ponte vel via siue ecclesia reparando dum hoc fiat moderate. vñ dñs. Sabbatum est: non licet tibi tollere et. De foro autēz dicendum est: q forū tenetur in die dominica peccatū est omni hora: maxime autem in hora missarum et vespērorū: qz tunc hoies diuino officio pte ceteris horis magis sunt intenti. vñ de dispensatio ipsa non excusat qz sup hoc papa nūc generaliter dispensauit: cum tñ inunda uerit vñdiz talis corruptela generalis: immō generalr phibitum est: extra de se. ca. xj. et de conse. di. 3. Rogationes: nec potest dici q ec-

clesia tollerando dispenset. Unde etiam nec vrgens necessitas excusat: nec pshuendo cui3 i alia die ita cōmode forū possit celebrari. vñde videtur mihi q nullo modo liceat forū in die dñico tenere: et negociatōes: emptiones et venditiones publice exercere: et id episcopus tenetur p sententiā et admonitionē ecclesie illicita: et que coni3 mergunt ptra diuini nominis cultum phibere ne pmittantur: et hoc est qd dicit. Qui me sanum fecit ille mihi dixit. Tolle grabatū tuum et ambula. Applica.

Quarta pseratio.

¶ Circa quartā occurrit. 4. documēta. **¶** Primū documētū est q in de-
clinatione a turba primo xps nobis
erēplicant opēz nostrorū occultatione: exclu-
dendo hominū fauorem. **¶** Secūdo insinuat
nobis eius grātie pentionē. vñde Aug. dñs
q non est vnus de turba: sed q preuenit oēm
turbā. **¶** Tercio dedit nobis modū inuicēdi
eum. vñ Aug. Difficile est eū videre in turba
Turba. n. strepitū h3: vñs autē ista secretū desi-
derat. **¶** Quarto docuit nos piculū impseue-
rantie in bono declinare: qz ad hanc bñdaz in-
uadit nos infestatio turbe carnaliū affectionū
¶ Scdm documētū est: q h3 aliqui p donū
habitualis grātie sint curati: igrant tñ se vltro
alio auxilio indigere. Ideo xps docet eos i tē-
plo deuorōis diuinū auxilium inuocare: quo
mediante adiuti valeant viuere recte. Indiget
eniz quelibet creatura: vt a deo seruetur in bo-
no qd ab ipso accepit: et in statu glie vbi grātia
erit pfecta hō dīno auxilio indigebit. vñ Aug.
dicit. Sicut oculus corporis plenissime sanus
cernere non potest: nisi candore lucis adiutus
sit: sic et homo pfecte iustificatus nisi eterna lu-
ce diuinitus adiunetur: recte nō potest viuere.
Hec autē iustificatio fit p grātiā. Ro. 3. Iusti-
ficati gratis p grātiā ipsius. vñde dñs. **¶** Por-
stea inuenit eū: iesus in templo. Glo. Adhuc
saluatorem ignorabat. s. quo ad secūdam grāz
credens ea nō indigere: sed ppter primam iu-
stificāz: Dignus. n. erat vt ei se saluator ostē-
deret. s. quo ad auxilium pseruans eū i bono.
¶ Terciu documētū est: q etiam iustificat⁹
indiget tali auxilio specialr: qz sine ipso nō pos-
set ad finēz vite sue iustificat⁹ pseuerare: qz mlti-
tis dat grā: qbus nō dat in grā pseuerare. pa-
ratus tñ est semp petentibus pferre eā. Ro. 2.
Deus. n. in oi ope suo est misericors et iustus:
qz mīficos liberalissime dat: qz iustus: ideo nō

dat nī
vilescit
inuenit
licet
factus
care. 2.
Sed i
nauit.
re ē in
c. 2.
nec
fuit
inimic
pctio:
tie: am
tio bene
actione
dicitur
telus et
de crim
benefic
saluos
piger in
deis sal
tur. 2.

C Sa
gesime.

dum p
habent
diuinu
et pign
labor eo
munera
prepara
solidiori
bonibus
ergo p
actū a
mōstrat
pnie cop
aggre
uenē m

dat nisi regatanti: et mihi recognocenti: ne vilescat nobilitas dñi. Et ideo in templum ipfuz inueniens tanq̃ gratum beneficijs sibi contulit perseverantie donum dicens. Ecce sanus factus es: per primam gratiam: Jam noli peccare. Glo. Innuat q̃ pp peccatuz languibat: Sed iesus sicut illum exterius: ita interius sanavit. s. p̃seuerantie perfectiōe. vnde nō peccare ē in statu iustificacionis perseverare.

Quartū documentum est: q̃ maxime in beneficijs iustificaciōis debemus esse grati. Mā sicut Ber. dicit. Ingratitudo est hostis gratie inimica salutis virtutū dispersio: et beneficiōz p̃ditio: sic cōuerso gratia: actio est cara gratie: amica salutis: p̃gregatio virtutum: inuentio beneficiōz. Vnde iste prupit i gratiarum actionem: vt sibi beneficia multiplicaretur. vñ dicitur. Ab ip̃e ille homo et nunciavit iudeis: qz iesus esset q̃ fecit eum sanum nō accusans eum de crimine s̃m Criso. sed magnificās eum de beneficijs cū gratia: actione. cupiens ēt alios saluos fieri. Vnde glo. interlinearis. Nō est piger in annuciādo. Nam ip̃e annunciat iudeis salutē: vt sequantur: sed illi eum p̃sequuntur. Quam salutem nobis concedat iesus.

Sabbato post dominicam p̃mam quadragesima. Sermo quinquagesimus.

Assumpsit iesus petrum et iacobum et iohannem fratrem eius. Matth. 17. Scdm q̃ dicit Ysidor⁹. Quis ars seculi eius amatores strenuos: et ad exequendum p̃mississimos h̃. Et hoc ideo qz presentē habent operis sui remuneratorem. Ars enim diuini nois h̃z s̃c̃tatores: languidos: tepidos et pigritie imberna congelatos. Et hoc ideo: qz labor eorum non p̃ presentē: sed p̃ futuro in remuneratiōe differt. vñ et magna eoz merces preparat q̃ bone p̃uerfōis p̃ncipia augmento solidiori p̃sumat: ac q̃ firmius i duri itineris labombus vsq̃ ad finē p̃seueratē p̃tinuāt. Me ergo p̃ nibilo ducerem⁹ laborē p̃nie deuotus ac sc̃tis aiabus: d̃s aliqui dulcedinē sue gl̃ie demonstrat: q̃tenus h̃ exēplo allecti et aiati labores p̃nie copiosa remuneratiōe recōp̃sādūz vñr aggr̃diatur: et qz apli p̃cipue debebāt tribulationē mūdi sustinere: iō magis dilectos assū-

psit ad sue maiestatis et gl̃ie ostēsiōnez. vñ Ibero. dñ. Post ignominia: crucis gl̃ia resurrectionis addit: vt nō timerēt obprobria crucis: q̃ oculis suis visuri erāt gl̃iaz future resurrectionis. Et h̃z h̃ i euāg⁹ h̃z hystoria sūt. 3. p̃s.

Prima consideratio est de hijs q̃ prece dūt huiusmodi transfigurationē: circa quā sunt 6. documenta.

Primū documentū est q̃ cū testimoniū sit approbatio iustitie assistētis veritati q̃ non pōt demonstratiōe verificari: iō multū ē necessaria. Nam sicut dicit necessarium sine quo res esse non potest: sic credulitas que est de articulis fidei cum non sit p̃ demonstratiōe de necessitate requirit per testimoniū approbatiōe. vnde dicit Iobes. Qui vidit testimoniū p̃hibuit: et scimus qz verum est testimoniū eius.

Scđm documentum est q̃ saluator pro approbatiōe certiori assumpsit hos tres ap̃los. s. Petrum: Iacobū: et Iohannē: et merito. Mā testimoniū nō habet infallibilem certitudinem sed probabilem: Et ideo quicq̃ probabilitate confirmat reddit ip̃m efficax: et verū: et firmū. Nec autē est sufficientia testiū que consistit in fidei firmitate: et in innocentia: et in bona fama: Nec autem erāt in his tribus. iō assumpsit cos Glo. Hos assumpsit vt tribus idoneis testimonijs totus mundus crederet. Petro q̃ clauēs celoz accepit. Iohanni cui mater cōmunit. Iacobō qui prius inter ap̃los solū sacerdotale accepit. Glo. Dat meritorū p̃ditiōz hos p̃fectiō: res fuisse ceteris ap̃lis: et significat illos: qui habent fidem: spem et caritatem. vel per petruz coniugati: p̃ iacobum penitentes: p̃ iohannem virgines intelligi possunt.

Tertium documentū est: q̃ triplex est testimoniū. s. cordis: oris: et operis. Testimoniū oris est duplex. **P**rimū est christiane veritatis affirmande. Prime cor. p̃. In omnibus diuites faci estis in illo in omni verbo: i omni scientia sicut testimoniū christi confirmatum est in vobis. **S**cđm est falsitatis cōsuetudine. Iob. 7. Nō pōt mūdus odisse vos: me autē odit: qz testimoniū p̃hibui d̃ ip̃o: qz opa ei⁹ mala sunt et c. Testimoniū cordis est etiā duplex. **P**rimū conscientie irreprehensibilis. Scđa cor. p̃. Gloria nostra hec est testimoniū conscientie nostre. **S**cđm est familiaris inspirationis. Roma. 8. Ip̃e spiritus testimonium redditū spiritui nostro: q̃ sumus filij dei.

Sermo

Testimonium operis ad utrumq; affirmando
duplex est. ¶ Primum. s. bona faciendo. Joh.
.6. Opera que ego facio: ipsa testimonium pbi/
bent de me. ¶ Secundum in sustinendo ma/
la: q. martyr grece testimonium latine. Actus.
5. Et testis mihi testes i iherosale.

T 4^m documentū; ē qđ habet i glo. Sis reuelato cuiusq; facta: qđ nō p leges ⁊ pphas pfirmat suspecta est. Et iō saluator ē tñ ad pbatōem fidei ⁊ veritatis Adoylen ⁊ Helyas assumptis. Et ideo in glo. Beđe dicit. Helyas cū Adoy se legislator ⁊ eximius pphax apparuit ⁊ loquuntur cum deo in carne viuente: ostendentes ipm esse: qz lex ⁊ pphē pmiserunt. Beđa ponit nō corpora vel alas Helye ⁊ Adoy si apparuisse: sed ex subiecta creatura illa corpora formata fuisse. Potest etiā fm eundem dici angelico ministro illō fuisse: vt angeli ex psonas assumerent. Sec in glo. sup Lucam. Aliiter dicunt alij ⁊ verius: qz vere ipsi in p^a pphā apparuerunt: qđ veri testes eē debebāt. Luc. 9. dī qđ dicebāt ei excessus; eē qz pple torus erat in iherlm. i. passionē ⁊ resurrectionē.

Quintum documentū est: qz vt ecclī. 4. dīcitur. f. unicusulc triplex difficile rumpit. vn. de saluator post testimoniū aplīcū ⁊ pphēticū voluit etiā celeste habere testimoniū: vt nō solum veritas pbatior: ⁊ testimoniū esset efīcacius. S; ēi testes essent certiores: audietes pīs vocē eoz testimoniū pfirmantem: qđ nē tiri nō pōt. vnde dicit. Nīc est filius meus

Glo. Hic vir est ille: quem **A**dhofes vobis
pmisit. **N**unc auscultate: ⁊ oēs auscultare faci
te. vnde dicit: **E**t ecce vox. **E**cce demonstrano
ad homines. **V**ox de celis. i. celestis patris di
cens. **M**on vt in xpo indicet qd nesciat: fs vt au
ditonibus pficiat. **S**ed h fm Bernar. deus
singularitatis dicit: qz ipse est: ⁊ nō alius. si ibi
meus p̄sialis: qz de mea substātia genitus: di
lectus: eternāl: nō in tpe adoptatus. **I**n quo
mibi copulatur: assumere humanitatem tp̄alis
quia in fine temporis incarnatus est. **P**sal.
Dominus dixit ad me. filius meus es tu ⁊ c.
C **S**extus documentū est: qz p̄bitio de testi
monijs p̄bendis mons erat p̄gruentior lo
cus pp̄ gngs. **C** **P**rimo qz ibi ē locus doctri
ne. vnde **A**dhofes ascendit in montē: ⁊ ibi ac
cepit legeꝝ ad docendū pplm: vt dicit exo. 19.
C **S**ecdo qz ibi est locus discipline: qz ibi vna
tamulus cogitationum. vnde videns ihs tur
bas ascendit in mōtem. **C** **T**ertio qz ibi est lo

cus pacis. ⁊ ideo addit fecerim: qꝫ fin glo. iu
sti ⁊ nunc aio sunt ab impijs segregati: ⁊ in fu
turo aio separabunt. Tunc autꝫ abscondet eos
in abscondito faciei sue a conturbatione hoĩz
¶ Quarto qꝫ ibi est locus speculationis: qꝫ inde
videmus patriã celestem. vnde glo. super illũ
Luc. 12. Discipuli aberunt in mōtem: mo
net nos dñs: vt si volumus eum videre ad su
perna: de infimis eleuemur. ¶ Quinto qꝫ ibi
est locus vitandi glĩam mōdi: qꝫ cum xp̃m vo
luisent facere regẽ: fugit in mōtem. Jobis. 6.
vbi glo. interlinearis vt discant glĩam non in
profundo huius seculi: sed supra in regno bea
titudinis esse querendam.

Scda Consideratio.

Secunda cōsideratio est de hijs: que
p̄tinent ad declaratiōem huius transfi
gurationis, vbi occurrūt octo p̄es.

Tertia p̄ctio est. Necessarium erat: q̄ ap̄
stoli p̄ fidem debebāt multa sustinere: vt aliz
qua spiritali p̄solatiōe future gl̄ie in x̄po osē
denda refocillarent: q̄ fecit p̄ eius trāsfigu-
rationem, vide glo. x̄c. 9. dicit. Quia ar-
duum erat aiam piculis: corpus mori offēre
suscitāt humane mentis infirmitatē remune-
ratione p̄sentiu: ne frangat desperatione: v̄te
dio. Uisa. n. eterna gl̄ia ⁊ si in trāsitu sit: ⁊ bre-
ue momētū: fortiores in p̄ra aduersa mundi
reddunt. Ideoq̄ p̄mittit futura gl̄ia videri
in terra: vt certius speretur eterna.

ESCOA p̄lo est: q̄ saluator hos testes voluit
in sua transfiguratioe certificare p̄ sensus visus
tum q̄ p̄ isto statu excellit oēs sensus: q̄ ma
gis visioi intellectiue appropinquat. Et ideo
etiā visio p̄ intellectuā cognitiōe frequēt po
nitur. ¶ Patet: q̄ sicut intellectus transcendit
oēs sensus ex eo q̄ nō solus corporalia: s̄ etiā
sp̄alia speculat. Ita visus oēs alios sensus in
eo q̄ nō solum corruptibilia corpora: s̄ etiā in /
corruptibilia intuet: q̄ nō possunt alijs sensibus
Idem affirmat: q̄ solus visus edificabit in pa
tria. inq̄tum xp̄s fm̄ humanitatē ponit oīm
bificum corporalis visiois: sicut eius diuinas
sp̄ali oculo p̄templat. Quia igit̄ taz excel
lens est sensus visus ⁊ tam certus: debuit eos
xp̄s per eum certificare.

¶ Terna p̃lo est: q̃ differunt t̃ra s̃figuratio e
transf̃o. Ma3 transf̃o est t̃ra s̃us de vna s̃ba
in alia: manentib⁹ m̃ eisde; q̃litan⁹ seu sp̃cib⁹:
sic p3 i eucharistia: s̃ t̃ra s̃figuratio est t̃ra s̃r̃ d
figura ad figurā: manēte tñ eadē s̃ba i suo eē

¶ Quinta
 fa in illa tra-
 claritas fuit
 co. **¶ Illi** qui
 huius mortal-
 itate accepti
 ab ipa accep-
 tibile fplende-
 re paffi fun-
 t unde qñ vi-
 litatem in in-
 tendo: claris-
 tem in ceno-
 figuræ: nō fi-
 ſig: hec oia
 ¶ **¶ Ihero.** di.
 veritate: qu-
 dit. vnde **¶**
 altera: non
¶ Quinta
 ſenſibilis fr-
 offenſione d-
 poſit recurrere
 ſi te. **¶ Dic**
 ſibi veraciter
 gura future c-
¶ Sexta pe-
 loſa: ſicut in
 te virginis
 lauit: fm qd
 poſſito in cor-
 peccati: ex p-
 one ad deſu-
 raculoſa fm a
¶ Septima
 niens ex aliq-
 xpi. **¶ Nec** fuit
 adh: erat pal-
 na corpis: vi-
 ſplendi i ver-
¶ Octava qñ
 in tempore gli-
 ſui propoſio
 elio in plate-
 Et idco dicit
 videat: et nō v-
 tur ſub forma
 forma compo-
 imitate viſum
 ſum ſub forma
 ad conuſpaſ-

¶ Quarta p̄lo est videre de opinione diuer-
sa in ista transfiguratione. Quidā dicunt q̄ ista
claritas fuit i aere circūfuso: nō in corpore dñi
co. Alij dixerunt q̄ dñs accepit in p̄ceptōe cor-
pus mortale et opacū: s; i ista transfiguratione ad
horā accepit corp⁹ imortale et clar⁹. Alij dicūt q̄
ab ip̄a p̄ceptōe hūit corpus imortale et impassi-
bile splēdens p̄ nām. qđ nō apparet. sed volun-
tate passibile p̄ dispensationē incarnationis.
vnde qñ voluit ostēdit dotes corporis: vt subti-
litate in nascēdo: agilitate sup aquas ambu-
lando: claritatē in transfiguratione. impassibilita-
tem in cena. Et tunc fuit trāsitus de figura in
figurā: nō fm rem: s; fm manifestationem.
S; hec oīa tanq̄ falsa elidunt p̄ auctoritatem
Ihero. di. Nemo putet euz amisisse corporis
veritatē: quam nō subtraxit: s; splēdore addi-
dit. vnde Luce. 9. facta est spēs vultus eius
altera: non alia.

¶ Quinta p̄lo est: q̄ claritas ista fuit vera et
sensibilis fm veritatē in xp̄i corpore cypis ad
ostensionē claritatis: quas p̄miserat in sanctis
post resurrectionem futuraz di. fulgebunt iu-
sti etc. Dicit aut̄ xp̄s transfiguratus: q̄ claritatē
sibi veraciter inherente assumpsit ad ip̄s in fi-
gura future claritatis: que erit in sanctis.

¶ Sexta p̄lo est: q̄ talis claritas erat miracu-
losa: sicut miraculose de viro p̄dixit intemera-
te virginis: et sic miraculose sup aquas ambu-
lauit: fm qđ tñ pōt dici nālis: inq̄tum erat dis-
positio in corpore xp̄i ad claritatē ex imunitate
peccati: ex p̄iunctōe ad aiām glīosam: et ex vni-
one ad deitatē. fuit ḡ transfiguratio simplr mi-
raculosa fm quid naturalis.

¶ Septima p̄lo est: q̄ iste fulgor nō fuit p̄ue-
niens ex aliq̄ p̄prietate corporis exite in corpe
xp̄i. Nec fuit in corpore ex aie glīa: q̄ aia xp̄i
adhuc erat passibilis. Et iō respectu q̄ erat for-
ma corporis. vñ glīaz in corp⁹ nō trāsfundebat
et splēdor i vestib⁹ ex claritate corp⁹ p̄cedebat.

¶ Octava p̄lo: q̄uo poterāt apli videre xp̄m
in corpore glīficato: q̄ claritas illa videbat vi-
sui ip̄o proportionata. Dicit q̄ corpus glīficat⁹
est oīo in p̄tate sua: q̄tum ad oēs actōes eius.
Et ideo dicit q̄ in p̄tate corporis glīosus est q̄
videat: et nō videat. Et itē qñ videt q̄ videat
tur sub forma glīe: vel non. Cum. n. in eo sit
forma corporis nālis et forma glīe: pōt s; vnā
imutare visum: vel fm vtutē: et imutare vi-
sum sub forma glīe fm p̄portionem visus: vt
nō corumpat: s; vt delectet ex visibili p̄porcio

nato. Et h̄ est q̄ dicit. Et transfiguratus est añ
eos: et respēdunt facies eius sicut sol etc.

Tertia p̄siderano.

¶ Tertia p̄sideratio est de hīs: que p̄se-
quunt ei⁹ p̄fectionē: ibi. Respōdens
aut̄ Petrus: vbi occurrat ser̄ p̄es.

¶ Prima p̄lo est: q̄ ratio humana in rebus
dinis est multum deficiens. Cuius sign⁹ est:
q̄ p̄hi de rebus humanis nāli inuestigatōe p̄-
scrutātes: in multis errauerunt: et sibi ip̄s cō-
traria senserunt. S; q̄ fm Dīo. lūmē dinūz
nō recipit in nob: nisi fm humanā p̄portionē
ideo cum cognitio nra ex sensu oriat. opz q̄ in
intellectus noster p̄ aliqđ sup̄nāle lumen eleuet:
q̄ nihil pōt in opationem trāscedentem: nisi
eius virtus fortificetur. Visio dīne eēne est
actus trāscedens facultatē humane nāe. Er-
go necessarium est nobis oīum lumen glīe ad
huiusmodi optionem consequendam.

¶ Secūda p̄lo est: q̄ q̄ bñs Petrus specula-
ri volens in dinis rebus humana rōne cecidit
in errorem. Mōdū. n. recepat reuelationē scri-
pturaz. vñ dicebat. factam⁹ tria tab. vñ glo.
Mat. 9. d. In hīs erat Petrus: nūq̄ in via
patriā regit: tum q̄ in glīa tabnacula necessa-
ria fore credidit: tum q̄ vilitatē xp̄i negligit.
vñ Aug. Quid dicit Petre q̄ mūdus p̄r:
et tu secretum q̄ris? Vides tot gētes puenire
in vnū: et vbi eē diligis. Vides tenebras mū-
di: et tu lumen abscondis? Nemo ap̄e accen-
dū lucernam et cetera.

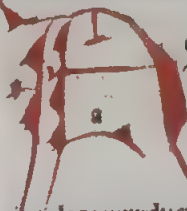
¶ Tertia p̄lo est: q̄ impossib.ile est q̄ volūtas
vnus hoīs s̄ se beat ad diuersa: sicut ad vlti-
mos fines. Ratio est: q̄ sicut in p̄cessu, rōis
p̄m est illd quod nātr cognoscit: ita etiā in p̄-
cessu voluntatis oī eē p̄m id: qđ nātr defice-
ratur. Hoc aut̄ oī esse vnū: q̄ nā non tendit
nisi ad vnū. Nec in p̄cessu voluntatis est vlti-
mus finis. vñ oī id in qđ tendit voluntas esse
sub rōne vltimi finis vnū. vñ l; fm q̄ dicit
Aug. 29. de ci. dei: q̄dam vltimū finē hoīs
posuerunt eē in q̄tuor. s. in voluptate: in gete:
in p̄sidijs nāe et in v̄tute: tendētes ad ea q̄tuz
ad rōnez vltimi finis: q̄ oēs appetunt suā p̄fe-
ctionem adimplere. Vbi gratia. Licet oī gustui
delectabile sit dulce: fm quosdam magis dele-
ctat dulcedo vini: et quosdā dulcedo mellis: sic
l; oēs appetant p̄fectionem suā adimplere: tñ
q̄busdam magis sapit dulcedo voluptatum: q̄
busdam dulcedo diuinitaz. Sic ergo dulce oī
esse simplr melius delectabile: in quo maxime

Sermo

delectatur q bz opt: mū gustum: et sumitur bo-
num opz esse cōpletissimum: qd tanqz vltimū
finem appetit is: q bz affectum bñ disposituz.
¶ Quarta p̄clo est: q beatus Petrus sub ra-
tione vltimi finis tendens in vltimum finem
volens suaz p̄fectionē adimpleri: oblitus glie
eterni regni: visa dñi maiestate: soluz hijs vult
p̄petuo adherere: dicens. Dñe bonū est nos h
ec. vñ dicit glo. ibidez. Si petrus videns cla-
ritatē humanitatis tanto efficit: vt nunqz velit
ab ei⁹ intuitu seiungi. Quid putanduz d hñs:
q dinitatē vidē meruerūt. vñ bonū est nos hic
esse: non ad modicū bz glo. sz ad semp manē.
¶ Quinta p̄clo est: q q timor petri erat p̄ rōnez
ordis hñt rōez p̄ci saltē venia. vñ dicit Ibe.
Audierat petrus q oz iesuz i iberlin ire et mul-
ta pati formidans adhuc pro eo: et nō audens
apte p̄dicere: enigmatē h inuit. Licet g mane-
re semp in loco alto: solitario: securo: iocundo
cū viris potētibz: qñ diceret. Nemo scit vbi
sumus. Et h est q dicit. Et audientes discipuli
ecceiderunt in faciez suā. Cadunt iusti in faciē:
tum pp timorem: vt h: tum pp humilitatez: vt
ibi. Proidentes ado. cum: tum pp gratiaz
actionem. Apocal. 7. Ceciderūt in con. thro.
in facies suas et timuerunt valde. Casus. n. ex-
terior fuit signum timoris in interiori.
¶ Sexta p̄clo est: q bec timoris cā erat scia sui
erroris: obumbratio nubis: et itonatio patet ne
vocis. vñ glo. Timuerunt: qz se erasse cogno-
uerūt: ga nubes apparuit: qz vocē patris audi-
erunt. vñ de errore et de patris voce dictuz est
supra. Sed de nube lucida dicit glo. qest ob-
umbratio dñi spūs: q nō calligat affectib⁹ ho-
minis: sz reuelat occulta cordis. vñ. Ecce nu-
bes lucida. Glo. ibidez ad differentia antiqz
mysterioz: vbi nubes caliginose: qz apparitio
nes ille in timore: ista in amore: illoz cognitio
cum velamine figuraz: nostra sine figuris.
¶ Septima p̄clo est: q hos sic timentes xps
triplex solaf. s. mīa pueniente: gratia adiuuan-
te: et glia psumante. Hijs. n. tribus fit solaf-
tio spūalis. Et h est q dicit Ber. Triplex est
nobis necessaria benedictio. s. pueniens: ad-
iuuans: et psumans. Prima mie. Scda gie.
Tertia glie. Preuenit. n. mīa puerfione: ad-
iuuat gra puerfionem: p̄ficiat glia psumatōez
vñ dicit. Accessit lib. s. pueniendo mīa: qz
p̄fione surgere nō poterant. Tenuit eos. s. gra-
tia sua adiuuādo. Dirigit eis. Surgite cōtra
casum: nolite timere p̄tra metum. Leuātes au-

tem oculos: post xpi tactum et p̄firmationem
Et est argumentum q bec visio corporalis fu-
it. Meminez viderunt nisi solum xpm. Glo.
Abolata nube viderunt Iesuz mā sisse: Ad op-
sem et Melchiam recessisse: qz post qz legis et p̄-
phetaz vmbra discessit: apli eum viderunt: et
reuelata erat eis scriptura. Luce vlt. Et apuit
illis sensum: vt intelligerēt scripturas. vñ eis
phibet hāc visione reuelari: ne fm glo. glia
tanta postensa incredibilis eēt: pp passionem
sequente: et apd iudeos sequēs crux scandaluz
gnāret. Et q scādalo nos p̄seruet lib. Amen.

¶ Dominica scda qdragesime. Sermo. 51.

Sumpsit ie

sus pe. Ia. et iohes etc.
Adat. 17. Adseruans do-
minus cuius mie non est
numerus finens salutem
p̄ctoꝝ p̄culose nauigantiū

in pelago mundi: eis mīa remedia contulit.
Speciali tñ duas naues p̄parauit: quaz vna
est baptismus: in qua vetus hō eruit: et nouus
induitur. Scda est pnia: q naufragium passis
necessaria est ad salutē. Nam ipsa etiā superat
dinum posse: qz nō solum p̄ctm dimittit qd est
soliū dei: sed enā dinaz sniam imutat et cassat
vñd Ber. O felix humilitas penitentia: qz
potens coraz oipotentē: qz facile vincis inuic-
cibilem: qz cito tremendū iudicem p̄uertis in
pijsimum saluatorem. vñd xps p̄siderās no-
stram insufficientiā et p̄nie potentiaz in p̄senti
euangelio dat nob formā aggrediendi ipsam:
dicens. Assumpsit etc. Et diuidit in tres ptes.
¶ In pma ad declarationē future resurrectio-
nis describitur xpi transfiguratio. **¶** In scda
subiugit huius transfiguratiois testificatio: ibi
Et ecce apparuerunt. **¶** In tertia ponitur p̄-
exhibita transfiguratio discipuloꝝ instructio:
ibi. Et descendentibus illis. Et tunc in vniuer-
sali p toto euangelio ponunt ser p̄clusiones.
¶ Prima p̄clo est: q pnia maxime virtutis
est. s. infinite: qz nō solū remittit p̄ctā: vt habet
Adat. 2. qd est soliū dei: sz etiā p ipam dimit-
titur totali pena eterna. **¶** Ratio est: q q̄to
maior est pena damnatiois: tāto maior est act⁹
redemptiois. Et ideo cum pena infinita illata
p̄tra p̄ctm mortale sit infinita. Infinitus g virtu-
tis est actus: quo ista pena totaliter dimittitur.

Iste enim est actus contritionis. Per vnicuique enim actum contritionis pena inferni eterna: que pro peccatis erat debita: totaliter est dimissa. unde Augustinus. Si unus homo omnia peccata hominum a primo usque ad nouissimum perpetrasset: et sicut Caym: Judas: et Phylatus desperasset: et si illi deus veniam denegare iurasset: si contritus veniam peteret: deus pius veniam daret. Nec penia designatur nobis per montes: Nam sicut mons dicitur altus: solitarius: securus: fecundus. sic penia dicitur alta: per meritum: solitaria ratione singulari virtutum: segura dicitur triumpho: fecunda de premio. Et dicitur seorsum: quod de dextro fluit vulnere per meritum passionis. unde psalmista. Induxit eos in montes sanctificationis sue. id est per peniam. Secunda ratio est: quod tria debent habere illi: quod ad hunc montem. scilicet penie assumunt. Primo namque debet habere cognitionis claritatem: quod signatur in petro: quod interpretatur cognoscens. In quo debet esse triplex cognitio. scilicet dei sui: et primi. Deum cognoscimus: cum ante operis perpetrationem perficeramus dei iustitiam. Nec enim excludit presumptionem: et post respicimus misericordiam: quod hec precatio desperationem. unde Bernardus dicit. Ante perpetrationem culpe nunquam de misericordia dei debet cogitari: sed iustitia est iudicium: furor et indignatio. Si quis fuerit incuria peccati admittit: si tunc de misericordia dei est cogitandum: ne despectio superueniat. Nos ipsos cognoscimus: cum propriam infirmitatem et defectus in mente reuoluimus tam naturales quam morales. Talis cognitio generat humilitatem: et precauere presumptionem. unde Bernardus. Quod animam seipsam scire: quod talis scientia non inflat: sed humiliat. Proximos cognoscimus: cum eorum necessitates quasi nostras reputamus. Nec autem cognitio compassionem generat: et cauet crudelitatem. Ad hanc mouet nos primo namque confortum. Ysaia. 8. Carnem tuam ne despereris etc. Secundo propria miseria. Perrouer. 19. Homo indigens misericors est. Nam indigentia propriam docet. Tercio spiritualis fraternitas. fratres enim sumus ex vno patre. scilicet deo nati: et vna matre. scilicet ecclesia eandem hereditatem habuturi. Secundo debet habere operis strenuitatem: quod intelligitur in Iaco. in quo lucta vel supplantatio intelligitur. Nam videtur dicitur Job. 7. Adultera est vita hominis super terram. Et hoc propter continuos aduersarios in solus. Nam aduersatur nobis proprias proprias. Iaco. 3. Unusquisque temptat a concupiscentia propria aduersatur nobis mundus. scilicet sensibus nostris: dele-

ctabilia repitans. ut Daniel. 13. dicitur: quod peribit: ipudice videtur Susanna etc. Aduersatur nobis diabolus: peritue nos ad malum instigans: ut dicitur petrus ananie. Actus. 4. Illa vero quod ab exteriori est facillima: quod si non adiungatur cum interiori: nihil persone facit. Illa vero ab interiori debilissima est: quod habet Augustinus. Debilis est hostis qui non vincit nisi volente. Ex hijs sequitur quod carne supata alij cito vincunt. Hoc autem fit strenuitate operis: quod est actus operis fortitudinis: per quam homo vincit omnia mala retrahentia ab offensione. unde Bernardus. Iustorum fortitudo est vincere carnem propriis voluptatibus: peruenire delectationem per sentis vite extinguere. Tercio debet habere divini beneplaciti conformitatem: quod intelligitur in Iob: quod dicitur in quo est gratia: quod cooperatur nobis ad hanc conformitatem: incipiens: perficiens: et adiuvans. unde per cor. dicitur. Gratia dei sum id quod sum: quod ad primum. Et gratia eius in me vacua non fuit: quod ad 2m. Sed gratia eius semper in me manet: quod ad 3m. Tercia conclusio: quod per huiusmodi prius anima spiritualiter transfiguratur. Nam sicut transfigurationis est transitus de figura in figuram: sic spiritualiter anima transfiguratur: quando obducta pelle peccati anima virtutibus renouatur. Erat namque anima per peccatum figurata per. 4. scilicet diuinorum imitationum peruationem: per diuinorum radiorum repulsionem: per donorum spiritualium expolationem: et propter vilius figurarum inductionem. Primum per. Nam per peccatum deletur imago dei et inducitur quasi forma bruti. psalmista. Homo cum in honore esset non intellexit etc. Secundum patet. Sicut claudens fenestras ponit obicem radijs solis: ita peccans facit diuine gratie: et ideo sicut non potest esse domus pulchra sine radijs: ita anima per peccatum obtenebrata: quod sicut sol est causa puritatis: ita te nebra turpitudinis. Tercium patet: quod cum deus in baptismo ornat animas spiritualibus per peccatum statim omnibus spoliatur: ideo sicut turpe esset de nudare figurarum regis a suis ornatibus: ita est et animam spoliare ornatibus suis spiritualibus unde Ezechielis. Transiui per te et eras nuda et confusione plena. Quartum per. ex quo anima cecidit per peccatum non potest resistere suggestionibus inimicis: et ideo occurrunt fatismata turpia et imagnationes turpius rebus sensibilibus que imprimuntur sibi: et ideo sicut deturpat domus quando turpis depingitur: ita anima quando per peccatum maculatur. Tercio. 4. si accies eorum super carbones denigrata est. Primo igitur anima transfiguratur quasi de forma bruti in transfiguratur de vitijs ad virtutes me-

Sermo

diāre caritate: q̄ est forma oīz virtutum. vñ ad ephe. Renouamini spū mētis vestre: et induite nouū hoīez. **C** Secūdo aīa trāsfīgurat: qñ tenebris peccōz expulsis icipit lumē gl̄ie respēdere. **C** Tertio qñ vestib⁹ turpitudinis exuīs virtutib⁹ ornatib⁹ decorat. **C** Quarto trāsfīgūrat qñ deletis fantasmatibus turpiū inductionum exēpla scōz et doctrine pfectionū impmuntur memorie. Unde pōt adduci illud. 2^a. cor. xj. **C** Angelus saibane aliqñ trāsfīgurat se in angelū lucis. Vñ sathan pōt dici ille qui vita peccualī volūtate saibane se pformat: sed talis se in angelū lucis trāsfīgurat: qñ mutās vitā istam vitiofāz sub grana militat xpī. Vnde sicut lux deformitatē in tenebris occultatū ostēdit: sic lux gratie deformitatem peccatorum ostendit. **C** Quarta p̄lo est: q̄ ad pfectionēz hui⁹ pnie regitur. **C** Primo vīp̄nia sīc vīlīter delicata. Nā pnia particularis et diuisa nō est salubris: sicut sanatio corporis nō est salutifera: si aliqua pars manet egrota: Ideo ait ezechias. Reco/girabo tibi dēs an. me. in am. ani. m. Et ideo dicitur mons: q̄ est locus eminēs: de quo oīa inferiora respiciūt: sic pnia oīa vñ nīl curat. **C** 2^a vñ esse p̄prie psonie iniūcta. Nō. n. sanat oculū medicina pedis. Pnia spālīs est medicīna p̄tra morbū peccati actualis. Unde psona se morbidā sentiēs i corpore p̄prie recipe dñz medicīnā pnie. vnde dicitur. Audiētes discipuli ceciderūt in facie suā et timuerūt valde. Discipuli sunt: q̄ imitātur magistz in doctrīa: vñ xp̄s docet p̄ pniaz peccata delere sub pena dā/natiōis. vnde audiētes vocē dñmationis cadūt in facies suas qñ p̄siderāt turpitudie peccatorū se offendisse diuinā maiestātē et eternā dā/nationē meruisse: et ideo timuerūt valde. De⁹ autem cor contritū et humiliatū sic non despicit. **C** Tertio debet esse voluntarie accepta. Quanto. n. penitētia est magis voluntaria: tāto magis ē satisfactoria: et iō dicit sancti q̄ modicū de penā plus p̄fici i hac vitā q̄ multa in purgatorio: q̄ talis pena nō est voluntarie assumpta: s̄z violenter inflata. vnde Breg. Nō placet deo coacta fuita s̄z voluntaria. Iō dñ. Et accedēs ihs. Accedere est act⁹ volūtatis: Et iō ille dñ accedere: q̄ querēs aīe salutē accedit volūtarie ad pnie sacramētū. **C** Quartū dñz penā applicat: q̄ sicut in vulnerib⁹ vulnerib⁹ sanatur dolor ē medicina doloris: ita in morali bus pene sunt medicīe q̄daz. Qui vult igit pe nuere pfecte sustinēt punit seipm. vñ psal.

Quī ego i flagella te. Et h̄ notat cum dñ. Et tetigit eos. Luc. n. penēs tangit dñ pnie dolor sibi sensibīlīter infligit. Quanto dñ esse in ternaliter profundata: q̄ sicut medicamentū qd solū in superficie dñ supsanare et nō salubriter curare: ita pnia qd nō in p̄fundo aīe intima tur nō est salubris. vñ dñ. Dixitq̄ eis. Surgi te et nolite timere. **C** Sexto dñ esse in finē debui ordinata. s. in deūz. vñ p̄ sequellā christi debet quis subire penā tēporalē. **C** Adat. 3. Sequar te quocūq̄ ieris. Sed multi sunt similes petro: q̄ in cena agni pascalis nō solū sequūt sed p̄cessit. In passiōe autē sequebat euz a longe et tandē fugit. **C** Multi. n. sequūt in p̄p̄ritate fugientes in aduersitate: et hoc est qd dicit. Tenētes autē oculos. s. ne. ui. ni. so. ie. q. d. Nō in oib⁹ opibus virtuosus itētiōne nīaz dirigere debem⁹ i solū ihs ipsaz p̄ficiēdo in bono rez dei: et ad salutē p̄p̄ritatē: et ad p̄mī vilitatē. **C** Quinta p̄ est: q̄ p̄euerantes i opibus pnie sex fructus p̄sequūt in p̄fīa. **C** Primus est nouitas inuariabil: q̄ aīa hic p̄ pniaz inouata p̄grāz: ibi in p̄fīa p̄ lumen gl̄ie tota inouatur in cui⁹ rei signū facies eius sic sol splēdit. **C** Secundus fruct⁹ ē caritas iobfuscabīl: q̄ post tenebras misē lux dīne claritatis irradiat et coruscāt: et iō dñ. Vestimēta at eius sc̄a sunt alba sicut nix. **C** Tertius ē societas īsepabil: q̄ sine socio nullius rei iocūda ē possessio: et sic virtus pnie oī credēt ē in salute: et h̄ est qd dñ. Et appauerūt illis moyses et helyas. **C** Quartus ē sanitas īfalsidibil: q̄ post dolorē pnie sequit̄ īextimabil dilectio: et h̄ est qd dñ de petro. Dñe bōuz ē nos h̄ eē. **C** Quintus ē caritas īpturbabilis: q̄ ibi ē vna et p̄coris volūtas: et h̄ est qd dicit petrus. faciamus hic tria taber. **C** Sextus ē felicitas ītermīabilis: q̄ post penā t̄palē sequūtur gaudia eterna: et hoc ibi notatur. Et ecce vox de nube. s. certifiatiōis saluatori te/stonium perhibens et nostre salutē. **C** Sexta p̄ ē: q̄ i oī tpe meritorio sp̄ obemul laudē humanā decliare: tal nāq̄ laus euacuat oē meritū. vñ Bre. Nōpelloz vobis dicē: vt et bōa q̄ agitis et. s̄z solū gl̄iandū ē in pnia: vt penaz eternaz declinem⁹ et vt ad gaudia celestia anhelemus: et id p̄hibet eos dicēs. Memi dīre ritis vīsiōne hāc: q̄ vos de p̄mīo certificauit: ne fauor humanus ips̄ euacuet: donec fili⁹ hoīs a morte resurgat: qui sua passiōe vniuersaliter penitentiaz exemplificauit in q̄ solū est gl̄iandū ad quam nos ducere velūt resus.

C scri

Alia et in
tra nāli
eo q̄ ip̄
su q̄ aī
nāli: vel
Abdu
aliaz cog
necesse b
cere. **C**
p̄pter h̄
sentim⁹
lio p̄sent
vnde m
causa mo
spiritual
rimus lib
mediator
corporari
necessari
mus eun
Domin
post cōfī
voluntari
lius dei p
nābz ver
q̄ volun
Igitur cor
exaltari pe
a morte pe
q̄ bec nā
idco ad ali
lis est: q̄
p̄fecto ill
cus est ob
Sed q̄ pe
nis: que p
exaltat p
buis peni
catum ad t
uenire: nū
nostre salu
post nāfr

Seria scda dnice scde qdrage. Sermo. 52.

Vouado 7
queritis me etc. Johis. 8.
Scdm q dicit Augu. sup
illd p^o cor. Animalis ho
no capit ea que dei sunt.
Animalis ho est quando in

vita et in sensu aialis e. Vita animalis e: qn in
tra nalis ordinis metas sps rdm no pntet:
eo q ipse deo regendum se no subijcit. In sen
su q aialis e: quando de deo iuxta corporis fan
tasia: vel legis litera: vel rde phisica iudicat.
Modus aut cognoscendi p fide supplet defectu
aliaz cognitionu. Mas si est intellectus rudis
necesse hz credere hys: q hnt intellectum exer
cere. Discntem. n. opz credere. vnde qdam
ppter fidei defectu aiales effecti in reprobum
sensum deuenerunt: quos saluator in euange
lio pnti reprehendit: dicens. Ego vado etc.
vnde moralis sensus pot esse: q peccatum est
causa mortis: q a nobis expellit gratiam nos
spirituali viuificantem: a qua morte non pote
rimus liberari: nisi p mortem xpi: q est verus
medicator. Sed qz mori est p fidem ei non in
corporari: ideo ad repellendum mortis pctm
necessarium est fidei sacramentum. f. q creda
mus cum esse doctorem: creatore et iudicem.
Homines seculi huius non intellexerunt: sed
post cōsiderationem mortis tam digne pfone
voluntarie acceptates cognouerunt. f. q est fi
lius dei: p quez deus oia opatur: cuius doctri
na hz veritatem: et pater essentialis est cum eo:
qz voluntas eius est pformis voluntati patris
Igitur concludit q sine eius assistentia nullus
exaltari poterit ad glām eternā: nec liberatur
a morte peccati: nisi p fidem ei adhereat. Sed
qz hec mā bz locus in dnica de passione et post:
ideo ad aliā transeamus expositionem: que ta
lis est: qz fm Orige. mors saluatoris erat sibi
pfectio illuc vnde venerat: fm illd phi. 2. f. a
ctus est obediens vsq ad mortem crucis etc.

Sed qz penitentia est quedā mortificatio car
nis: que p opa penalia erplet: sequit qz p eam
exaltabit penitens in vita eterna. Sz qz pctm
huius penitentia gratia a nobis expellit: p pec
catum ad talem exaltationem nō poterimus p
uenire: nisi credamus sibi adherendo: ipaz eē
nostre salutis recreatrice: quia est scda tabula
post naufragium: et iustitie doctricem: qua iu

stitia peccatum ordinat in iudicatrice: qua ba
bua omne iudicium cessat. vnde hoies anima
les eam abhominant: non considerantes eius
virtutem: sed laborem. Nam ipsa genita p sal
uatoris passionem: qua mediante deo operatur
omnia: que pntent ad deletionem actualium
peccatorum: cui etiam deus essentialiter assi
sit. Et hoc maxime: quia conformat se volun
tati diuine: que fm aplz est sanctificatio nostra
per ipsam solum implenda. vnde ea median
te liberamur a morte peccati: et exaltamur ad vi
tam eternam. Scdm istum sensum in vniuer
sali occurrunt sex considerationes.

Prima p̄sideratio.

Prima p̄sideratio est videre quō pe
nitentia est mortificatio carnis: cum
dicit. Ego: vbi occurrūt tres p̄ces.
Prima p̄lo est: q p̄supponitur peccatum
habere originē a voluntate: qz fm Aug. nul
la alia re fit mens hois serua libidinis: nisi p
pria voluntate vniuersiūsz p suggestionem:
delectationem: p̄sensuz: et opationem: fm illd
Jaco. 1. vniuersiūsz temptat a p̄cupiscētia sua
Et sequitur. Peccatum cum p̄sumatum fue
rit: generat mortem.

Secda p̄lo est: qz p peccatum in p̄cupiscen
tia generat rebellio: que imoderate ferit in obz
sibi pueniens contra dictamen recte rationis.
Nam p̄cupiscētia p originalem iustitiaz: que
ordinat nos respectu detad obedenduz: respec
tu sui ad subi: tendum inferiores poētias di
ctatui rōnis: recte respectu pximi ad reddendū
vniuersiūsz qd suum erat refrenabat. Sed
talis iustitia tollit p peccatum: et ideo sequit re
bellio: qz deo nō obedit: et inferiores supiori
bus nō subijciūt: nec cuiqz qd suū erat reddidit.
Tertia p̄lo est: qz ad refrenandam hanc re
bellionem pnia est inulū necessaria et cōgrua:
qz vita aialis: p quam hō sequit delectationes
corporales: causans psequenter rebellionem p
penitentiam enarrat: cum sit pena magna.

Ratio: qz sicut magna infirmitas indiget
maxima cura: ita maxima culpa requit f3 iusti
tiam distributivam penaz maximā: qz vt dicit
dente. 25. p mensura peccati erit plagarū mo
dus. Et qz mortalitas culpa est maxima: qua
offendit maiestas infinita: ideo p pncipali pena
instituta est ei contritio: que est maxima pena.
Ad p3: qz cum in ista vita maximuz suppliciu
sit mors: ptingit vt aliq eligant mortem: vt fu
giant tristitiam: cum tamen ad vitanduz mor

Sermo

rem: penam maiorem acceptent: vt pz in illo: qui interfecit seipsum. Et hoc est qd dicit. Ego de quo in psal. 34. dicit. Ego autem cum mihi molesti essent. s. rebelliones ante in concupiscentia. Induebar cilicio. i. penitentie amaritudinem ad refrenandum easdem.

Secunda consideratio.

Circa secundam considerationem que est de penitentie per penitentiam exaltationem cum dicit. Vado occurrere. 3. conclusiones

Prima est: qd penitentia est a deo effectiue a nobis aut dispositiue: qd a creauit nos sine nobis etc. Ad hanc aut dispositionem. 4. requiruntur. **P**rima cognitio fidei inordinis in qua homo cognoscit diuinam iustitiam et bonitatem: cui displicet omne malum: et que nullum malum relinquit impunitum. **S**ecundo requiritur cognitio proprie offese. Nullus enim vnus de peccato penitet: nisi ipse per ad memoriam reuocet. Apoc. 2. Qui lapsus fueras memor esto vnde excideris: et penam age. **T**ertio requiritur eius despectio: qd nisi peccatum displiceat condempnaret. **Q**uarto requiritur cognitio misericordie dei: qua probatur est omni reuerenti dare veniam. **S**oportet. n. aliquid esse in elinans in honore dei: et hoc facit spes de materia

Secunda conclusio est qd penitentia est expulsiua peccati actualis. Nam peccatum actuale est macula animarum deprauans et a bono debilitans: nostram vulnerans per actum voluntatis cum delectatione et libidine: et ideo quintuplex nomen sortitur gratia huiusmodi peccatum expellendo. Dicit enim gratia: in quantum delet culpam deformantem: qd gratie est reformare. dicitur virtus in quantum delet culpam potentias habilitando: qd virtutis est potentias habilitare ad bonum. **T**ertio dicitur sacramentum: in quantum delet culpam vulnerantem naturam: quia sacramentorum est vulnera sanare

Quarto dicitur actus voluntatis: in quantum cum dolore delet culpam ex delectatione perpetratam

Quinto dicitur penitentia: in quantum continet penam in se culpam ordinantem gratia mediante.

Tertia conclusio est: qd est multis meritoria. Nam ex ordine diuine voluntatis de condigno mereri potest vitam eternam: sed non ex natura rei. **P**rimum pz. Nam illud qd est maioris potentie et dignitatis: multo magis potest illud: in quo minor potentia et dignitas respiratur. Sed alique virtutes hoc possunt que sunt minoris dignitatis: cum beatitudo penitus sit virtutum. s. de condigno mereri vitam eternam ex ordinatio diuine voluntatis. Ergo multo magis

gratia penitentia cum sit infinite virtutis: vt pz. **S**ecunda pz. Natura inferior non potest esse condigna superiori: sed corporalia spiritualibus eterna non possunt comparari. Ro. 8. Non sunt condigne passionibus huius temporis etc. Sed ex institutione diuina

Et quod istum actum habet deus acceptum super omne sacrificium: ideo Aug. eam commendat dicens Penitentia est medicamentum miseris: spes salutis: per quam peccatores saluantur: et deus ad misericordiam prouocatur. que non in tempore pensatur: sed profunditate luctus et lachrymarum. vnde potest de ea exponi illud Iobis. 4. Vado parare vobis locum.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est de propugnatione penitentia per peccatum: cum dicit. Queris me: et in peccato vestro moriemini.

Quia sunt tres conclusiones. **P**rima est qd inter concupiscentiam carnis: que carnis peccatum: et inter concupiscentiam spiritus contra peccatum: que spiritus pugna. Et hoc est ex contraditione affectuum vtriusque. **S**ed pz secundum qd dicit Ido. in li. differentiarum. Nam concupiscentia carnis est motus anime turpis in affectum sordide delectationis. Concupiscentia vero spiritus est ardens intentio mentis in desideria sancte virtutis. Ista sibi consentientes mittit in regnum: illa ad supplicium sempiternum. Ista est ex peccato primi hominis damnatione descendens: ista est lex mentis de munere redemptionis nostri descendens. Nec autem sibi inuicem per affectu virtutum vtriusque quotidianam collutatione saliter aduersantur.

Secunda conclusio est: qd peccatum in nobis est occasio spiritualis mortis: secundum illud Iaco. 1. Peccatum cum consummatum fuerit: generat mortem. Nam sicut corpus per animam: ita anima per gratiam vivit. Et ideo sicut decedente anima corpus moritur: ita recedente gratia: que per peccatum expellitur: anima spiritualiter moritur. vnde homines sine gratia vocat scriptura mortuum. Dixit. n. illi dominus qui exciderat a gratia. Nomen habes quod viuas et mortuus es. Apoc. 2. Ideo dicit. In peccato vestro moriemini. Blos. interlinearis. Nisi liberemur per fidem. vnde Aug. in glo. ibidem. Quidam moriuntur peccato: et hec mors est desiderabilis: que consistit in acceptio gratie extinguentis peccatum. Ro. 6. Qui. n. mortuus est peccato: iustificatus est a peccato. Quidam moriuntur per penitentiam perueniens gratiam: et hi sunt qui finaliter moriuntur in peccato: et hec est formidabilis. vnde David. Illumina oculos meos etc.

Tertia conclusio est: qd non solum via opera bona

quo ad
et omni
vnde sic
ad non si
ita de
meriti
est pecc
ritate fa
de cong
num op
vnde g
scilicet q
se fine g
gruo ad
modo ac
posmona
illa opera
multiplic
bueritis
C Secun
lis. Ter
humiliati
in debet
te. Josue
fract ben
factione
portaueri
to ad pec
tem extin
to. C S
benialia
non cruci
tur pena:
qd dicit. E
te. Quid
ca. Mo p
peccato. H

Circa
gratia pe
duplex. C
magis pp
Secundum
lucum m
malum f
Magis po
qd est m
qd passio

quo ad eorum meriti p peccati mortificant: imo et omnia bona ipsius peccatorum merito puant unde sicut seruo de laborio suo qd lucratur ad nō suo tollitur et sibi nihil de hoc deriuatur ita de peccatoris. i. diabolus laboris sui omne meriti tollit. unde que facit peccatum: seruus est peccati. **C** Nota q licet pccōi p opera ex caritate facta nihil mereat de condigno: tñ aliquid de congruo. Peccator enī aliquando facit bonum opus in genere. s. dat elemosinaz ppter vanā gloriā: de hoc meret penā nō mercedem scilicet qñ hoc facit ad honorē dei: hoc nō pōt esse sine gratia gratis data que disponit de congruo ad gratiā grāti facientē qd deus aliquo modo acceptat. Est tamen illud meriti in proportionabile merito caritatis. Valent tamen illa opera extra caritatez ad fer. **C** Quinto ad multiplicationē temporalium: Isa. 10. Si uolueritis et audieritis me bona terre comedetis. **C** Secundo valet ad dimissionē pene tēporalia. Tertij regum. 12. Non ne vidisti achab humiliatū coram me: ideo nō inducam malū in diebus suis. **C** Tertio ad impetrationē gratie. Josue. 6. Raab inuenit gratiā: qz nuncijs israel benefecit. **C** Quarto ad bone uite assuefactionē. unde tēpor. 3. Bonum est viro cū portauerit iugū ab adolescentia sua. **C** Quinto ad peccati resistentiā. Ecclesia. Ignem ardentem extinguit aqua: et elemosina resistit peccato. **C** Sexto valet ad mitigationem pene gehennalis: debende non debite versus dūant: non cruciant: aptant debenda gehenne. **C** Arah tur pena: luescunt culpeqz resistunt. Et hoc ē qd dicit. Ego vado scilicet per meritum penitentie. Quo vos. s. per merita extra caritatem facta. Nō poteritis venire: qz. s. estis mortui in peccato. Psal. Non mortui laudabūt te dñe.

Quarta p̄sideratio.

Egitur quarta consideratio: q̄ est de peccatorum execratione: cū dicit. Dicebāt ḡ iudei. vbi occurrūt due p̄lones.

C Prima p̄lō est: q̄ pccm ex certa malitia est grauius peccato: qd est ex passione. Quod p̄z dupl. **C** Primo p̄lō: qz q̄to motus pccī est magis p̄p̄ius volūtan: tanto pccm graui⁹ est. Sed pccm ex certa malitia est magis p̄p̄ius voluntati: qz ex seipso in malum se plus mouet: qz ab extrinseco mouet. **C** Hic pccm ex passione sic. unde pccm ex h̄ ipso qd est ex malitia: aggrauatur. Et tanto magis: q̄to passio fuerit plus vehemens. unde salua

tor hec peccata damniāns dicit. Vos deorsum estis: ideo s̄m glosam descendetis in infernū. **C** Secda ratio: qz passio que inclinat voluntatem ad peccandū cito transiit: et cito reddit ad bonū p̄positū penitens de peccato. **C** Habitus quo homo ex malitia peccat: est qualitas p̄manens. Et ideo q̄ ex natura peccat: diutius peccat. Et ideo dicit. Vos de hoc mūdo estis. q. d. Sicut vobis innatum est esse mundanos: ita impossibile est vobis dimittere malum: cum p̄ exercitium acquieris habitū malū unde Aug. de ci. dei dicit. q̄ impressiones: q̄ in iuuentute assuecunt: vix deleri possunt.

C Secunda p̄lō est: q̄ execratio cum sit effectus peccati: s̄m illud sapientie. 2. Execrauit eos malitia: aliquando ordinatur ad damnationem: vt hic dicitur. Et non cognouerunt. Aliquando ad salutem: quod declaratur sic. Nam execratio est quoddam p̄ambulū ad peccatum: peccatūz aut ad duo ordinatur. Ad vnum quidem p̄ se. s. ad damnationē. Ad aliud autem ex misericordia dei scilicet ad sanationem: et quantum deus permittit aliquos cadere in peccatum: vt peccatum suū agnoscentes: humilientur et conuertantur: vt dicit etia. Augustinus de natura et gratia. unde execratio ex sua natura ordinatur ad damnationē et qui execratur. Propter quod etiam ponit reprobationis effectus. Sed ex misericordia diuina ad tempus medicinaliter ordinatur ad salutem eorum: qui execrantur. Sed hec misericordia non impeditur omnibus: sed tñ predestinatur: quibus omnia cooperantur in bonū. Romanorum octauo.

Quinta p̄sideratio.

Quinta consideratio est de execrationū reilluminatione: vbi dicitur. Si eis nō credideris. et. vbi sunt tres p̄lōes. **C** Prima p̄lō est: q̄ per lumen fidei cecitas p̄ peccatū causata expellitur. Nā fides nō solū est de hijs que p̄ se sunt intenta: sed etia. d. hijs que sunt ad intentū manifestationē: sed qz et remissio peccatorum est effectus manifestans diuinā maiestatem et xpi incarnationē tanqz causā unde ad remissionē peccatorum habendā necessaria est fides. Et ideo volens ostendere necessitatē fidei ad spirituale regenerationē dicit. Nisi credideris: q̄ ego sū: moriemini i peccatis vestris: q̄si diceret. Nullus potest exuere veterē hominem induere nouum: nisi p̄ sacramentūz fidei. Glo. sup̄ illud psalmiste. Dia opa ei⁹ in

Sermo

fide: dicit q. fides non nisi in fidelibus opatur salutem. vnde euangelii. **O** mulier fides tua te saluauit fecit. vnde omnia opa eius ex fide: et omnia opa que diligit deus eterniter remunerat ex fide. pcedit: que fides est a deo: et oia bona opa sunt a deo.

E Secda pco est: q. de remissione que fit p penitentia: siue de penitentia tria credere debemus. scilicet q. est creatrix nostre salutis: doctrix veritatis: et iudicatrix equitatis. **P**rimo credendum est: q. pnia est creatrix nostre salutis: q. a peccata a deo positi longe: appropinquat ad salutem. vnde dicit Ibero. **N**on ipsa est secunda tabula post naufragium: q. si quis vestem in oceanie in baptismo pceptam corumpit peccando: pnie remedio reparare potest. Ideo Iohis tercio dicit. Penitentiam agite: appropinquabit enim regnum celorum etc. Vnde saluator in pso: na pnie dicit se esse pncipium. s. recreationis. Vnde dicit sic legi. Principium. s. vestre salutis: nre credite et non moriemini in peccatis vestris. **E** Secdo credendum est: q. sit doctrix veritatis. Ipa. n. repellit a mente caliginem causatam a peccato: vnde magister sniaz dicit. Cum. n. quis mortaliter delinquit et gratia virtutis priuatur si qua pcessit: et naturalium bonorum elisionem patitur: vnde intellectus obtunditur: et totus homo interior obumbratur: et ita quasi caliginem q. dammens obuoluitur. **N**unc vero deus pellit cum pnia inmittit p quam bona pda restituit: et vitia reparat. vnde dicit. Et loquar vobis: filio vt doctrix. vnde ad hebreos. Locutus est nobis in filio. **P**nia dicitur filia: q. p filij passionem generata. **T**ertio credendum est q. sit iudicatrix: vnde dicit. Adulta habeo d vobis iudicare et loqui: id est a iudicij pseruare: q. pater omne iudicium debet peccato p delectis. vnde Ambrosius. Pnia dicitur a puniendo: qua quis punit illicita que pmissit: Alias snia extremi iudicij puniret.

Tertia pco est: q. huiusmodi pnie virtus: ostenditur in exptentia penalitatum: que l. i. doq. inchoantibus incutit formidine: fiducia liter tam debz aggredi: vt in pceptu inchoata virtutis ad finem pducatur: sed q. vt p. ex p. cedentibus p penitentiam ad dei amicitiam reuocantur: ideo formidine postposita ad sustinendum eius peram: fiducialiter aggrediamur: et hoc est qd dicit. Cum exaltaueritis filium hominis. s. exaltatione crucis. Tunc cognoscetis

qualis sit p gloriam resurrectionis: quasi diceret. Cum pnia sit filia hominis christi: qua sua passione generauit: cum hec in cruce penalitatis fuerit exaltata: tunc cognoscetur qualis e resurrectionis peccatorum. vnde psalmi. Exaltatus autem sum et humiliatus. Ad eius. n. efficaciam quinq. requiruntur. **P**rimum est q. debz habere pseuerantiam. Nam ipsa sola scilicet p seuerantia pmiu obtinet. Crisostomus. Tolle pseuerantiam: nec obsequium mercedem habebit: nec beneficium gratias: nec laudem fortitudo. Nam non qui ceperit: sed qui pseuerauerit saluus erit. Et ideo dicit. Quia ego sum: quasi diceret: cetera mihi compata quasi non sum q. ego sola reperto mercedem. **E** Secdo quia efficaciam suam non habet a seipsa: sed a merito passionis christi. Et ideo dicit. A meipso nihil facio. q. d. Sicut a meipso non sum: s. a merito passionis christi: sic meritum non e a me: sed a dignitate patientis. **T**ertium est: q. veritatem efficacie penitentie: saluator p. dicit: qui mentiri non potest. Et ideo dicit. Sicut docuit me pater hec loquor. Et io sicut pater mentiri non potest: sic nec ego. **Q**uartum quia grata dei sibi semper assistit: vnde dicit. Qui me misit mecum est: et non relinquit me solus: quasi diceret. Licet gratia dei sit donum super naturale: tamen disponenti se semper assistit. **Q**uintum q. ipsa inquantum e ordinata semper est ad beneplacitum dei. Beneplacitum enim dei est nostra sanctificatio: que tunc pficitur q. p penitentiam impedimentum remouetur: nihil enim tantum impedit sanctificationem nostram sicut vita aialis psequens delectationes corporales que refrenantur pnie penalitate. Et ideo dicit. Que beplacita sunt ei facio semper. **N**on nobis concedat.

Seria tertia dominice secunde qdrageime
Sermo quinquagesimus tertius.

Ap cathe

dra moysi sederunt scribe et pharisei. Mat. 23. Secundum qd dicit aponel ad Eph. 4. Non circumferamur omni vto doctrine

in nequitiam hominum: vel astutia ad circuncutionem errorum: veritatem autem facientes in caritate: crescentes in illo per oia. Qui est caput

nostrum
Aug. de
stra debil
uoz boer
facta in n
in astutia
et in simp
fit ad circ
veritatem
veritate
mus: sec
bona fin
oia. i. on
illo opera
epositor
E. Prim
apparent
cum cre
E. Secu
tu mundi
rine bon
moralium
tas. Sapi
cor machi
lres: sine
falsa dem
que oia q
nre. Et
gelij pnti
es appar
in error
ad predica
cabedra
P
C. Prim
lectione
intention
sensibiles
felle. Ma
tiqu phib
a sentent
nes angu
las: velle
deras
dum vin
fuit qu
qua sent
E. Dec

nostrum rps. Quod verbis exposuisti beatus Aug. dicit. Non circueferamur titubantes nostra debilitate vrgente: oī vento doctrine: prauo doctrina que est quasi ventus et tēpestas facta in negtia hominū. p qua cecati sunt et facie in astutia hominū. i. p hoies maliciosos in se et in simplicium deceptionem: quoz doctrina fit ad circūuentionem errorum: vt sub p̄tectu veritatis magis decipiant trabentes ad errorem veritatem autem facientes: quasi non tales simus: sed potius facientes actus veritatis idest bona fm doctrinā eius: et hoc in caritate. p̄der oīa. i. omni spiritali dono: et hoc in illo: idest illo operante: qui est caput nostrum rps. Ex q̄ expositione eliciuntur duo documenta.

¶ Primum documentū est: q̄ similitudo rei apparentis ad rem existentem causa est simplicium circūuentionis.

¶ Secundum documentū est: q̄ in omni statu mundi talis circūuētiō p̄ similitudinē apparens boni reperitur. vnde Bre. sup illud Job. moralium. Io. dicit. Dridetur iusti simplicitas. Sapia. n. huius mundi est: vt idem dicit cor machinationibus regere: sensus verbis velare: siue falsa: siue vera ostendere: que vā sūt falsa demonstrare. vnde sub prudentia mudi accipit oīa que possunt ad falsam prudentiam p̄tinere. Et fm hunc sensum est introductio euangelij p̄tīs: ne simplices sub debilitate titubantes apparens rei similitudine circūueniantur: et in errorē fidei trahant sua p̄munitione hortat ad predictorū prouidentiam dicens. Super cathedrā vbi occurrunt due p̄siderationes.

¶ Prima consideratio.

¶ Prima consideratio est de lamentabili circūuētiōne apparētis boni: que i oī statu mudi reperit. vbi sūt alij 2os.

¶ Prima p̄clō est: q̄ qdam posuerūt oēs delectationes esse malas: vt stoici. Hoc ideo: q̄ intentionē suā deferrebāt ad solas delectatiōes sensibiles et corporales que sunt magis manifeste. Nam in ceteris intelligibilia sensibilia tanquam philosophi: nec distinguebant intellectus a sensu vt dicitur in libro de anima. Delectationes autem corporales arbitramur oēs esse malas: vt sic homines qui ad delectationes imoderatas sunt p̄ni ab hīs se retrahentes ad mediam virtutis perueniāt: sed hec estimatio nō sūt p̄ueniens: euz nullus possit viuere sine aliqua sensibili: corporali delectatione.

¶ Secunda p̄clō est: q̄ similitudo est cau-

sa circūuentionis. Nam circūuētiō causas ex hoc q̄ bonū apparens loco boni veri se similitudinariē sepe representat. Hoc. n. declarat Nam obiectus delectationis est bonum: s; bonum aliud est apparens: aliud verū: et iō oportet etiam q̄ delectatio sit diuersificetur. s. q̄ alia sit bona et alia mala. Sed q̄ similitudo est causa delectatiōis. vnde sicut delectatio errans in bono apparenti circūfertur: sicut similitudo causans delectationē causat circūuentionē. Ad autem similitudo est causa delectationis: p̄: q̄ similitudo est causa amoris: et amor est causa delectatiōis. Igitur et similitudo est causa delectationis nihilominus causans circūuentionē.

¶ Tertia p̄clō est: q̄ l; falsa doctrina sit p̄culosa mutatione: est in multum vtilis vitanone q̄ sicut s; Augu. Nihil amari potest nisi cognitum: sicut et nec aliquid vitari potest nisi cognitum. vt igitur vitā vitemus: opz vt eoz noticiā habeamus. q̄ fm Grego. Tolera bilis mundi mala suscipimus: si contra hec p̄ prudentie clipeus munimur. vnde dicit. Oīa que dixerint vobis seruate et facite fm opa eorum nolite facere. q. d. Doctrinā eoz debemus in mente seruare quo ad eorum noticiā: et facere. s. eorum vitanonē: que valet ad nostram vilitatem. Sed fm opa eorum nolite facere: scilicet eorum imitationē ea perficiendo: et i eis delectando. vnde glosa ibidez dicit. Tales doctores audiri debent: non imitari.

¶ Quarta p̄clō est: q̄ quatuor vitia carnis sunt. i. prudentia: astutia: dolus: et fraus: que sunt in quatuor reprehensibilia: in quibus sunt non imitanda. ¶ Primum est defectus operationis bone: q̄ dicunt et non faciunt. Ratio ē: Nam ad virtutem veritatis p̄tinet: vt aliquis talem se exhibeat exterius: qualis ē interius: si gna autem exteriora nō solum sunt verba: sed etia; facta. Igitur et. vnde Criso. dicit. s; idē predicant et infideliter agunt. p̄dacent dant: et sibi non habent. Veritatem laudant: et mendacia diligant. ¶ Secundum est auctoritas prelationis: quia imponūt onera grauiā alijs. vnde Crisostomus. Circa vitam tuam debes eē austerus: circa aliorū benignus: Audiat te dominus parua mandantē: et grandis facientem. Nam melius est de misericordia reddere rationem: q̄ de austeritate. vbi paterfamilias largus est: ibi dispensator non debet esse tenax.

¶ Tertium est ostentatio in operatione: qua oīa opera sua faciunt. Glosa. Dupli ratione

Sermo

ab his attendere iubet ne eorum simulatione seducamur: et eorum emulatione inflamemur. Simulatio est in opere: emulatio in voluntate. unde dicit. Dilatate philacteria sua: id est chartas scriptas: et eorum per simulationem impositas in quibus descriptus erat decalogus: male interpretantes illud deuter. 6. Ligabis ea in manibus tuis: et erunt monita ante oculos tuos: cum spiritualiter manus sit intelligenda operatio et oculi magis meditatio. unde Iheronimus. Non intelligebant quod hec portanda erant in corde: et non in corpore. **¶** Quartum est affectus ambitionis: que est duplex. scilicet honoris et laudis. Ambitio honoris exprimitur in duobus. scilicet in locis carnalibus: ut in cenis: et in locis spiritualibus. ut in synagogis. Amant enim primos accubitus. Ambitio laudis etiam exprimitur in duobus: scilicet in apparenti iustitia et in apparenti sapientia. Unde dicit. Et vocari rabbi et amant primas salutationes in foro. Iheronimus. Fidelibus Christus docet illos esse cauendos: qui honorem indebite appetunt: et vocari ab hominibus rabbi volunt nomen appetunt: et officium negligunt.

¶ Secunda consideratio circa secundam considerationem que est de acceptabili directione veritatis summi boni: qui in Christo doctore: et eius doctrina reperitur: occurrunt aliquae conclusiones. **¶** Prima propositio est: Plato non posuit omnes delectationes esse bonas: neque malas: sed quasdam esse bonas: et quasdam esse malas. Ita tamen quod nullum sit summum bonum vel optimum ipse. non deficit in duobus. **¶** Primo quod cum videret delectationes corporales in quodam modo et generatione consistere. Sic patet in repletionibus ciborum. unde cum generatio et motus sint actus imperfecti: sequebatur quod delectatio non haberet ultimi finis rationem. Sed hoc falsum est in delectationibus intellectualibus: cum aliquis non solum delectatur in generatione scientie cum adiscit. sed etiam in contemplando finem scientiam iam acquisitam. **¶** Alio vero modo quia dicebat optimum quod est simpliciter summum bonum: quod. scilicet bonum est quasi abstractum: et non principatum: sicut ipse deus est summum bonum. Nos autem loquimur de optimo in rebus humanis. Optimum autem in vnaquaque re est ultimus finis. si finis autem est duplex. Dicitur enim ipsa res vel rei usus. Sicut finis est pecunia vel possessio pecunie. Et hoc ultimum finis hominis dicitur vel ipse deus: qui est summum

bonum simpliciter: vel fructus ipsius: que habet delectationem quandam in ultimo fine. Et per hunc modum aliqua delectatio hominis potest dici optimum inter bona humana: non quod sit optima ex hoc quod est delectatio: sed ex hoc quod est perfecta quies in optimo. unde beatitudo est optimum: cum sit finis humane vite: cum beatitudo non est sine delectatione. **¶** Psalmus. Adimplebit me letitia etc.

¶ Secunda propositio est: quod delectatio est coniunctio convenienti. Deus autem maxime convenienti: utpote ad imaginem eius facit: quod secundum Augustinum. ideo imago dei est anima: quod ipse est capax: et princeps esse potest. Et hoc maxime fit scilicet quando potentie eius. scilicet voluntas amando: et intellectus cognoscendo stant coniuncte ad deum: Et ideo non est plena delectatio: nisi in perfecta coniunctione potentiarum anime ad deum: si cut est in patria. Et ideo dicit Augustinus. quod omnis delectatio humana est amaritudine temperata ut sciatur quod non est vera delectatio: nisi cum deo. Et ideo saluator dissuadens delectari in mundanis dicit. Vos autem nolite vocari rabbi: quasi si diceret quod delectatio gratiarum quarumcumque soli deo est attribuenda.

¶ Tertia propositio est: quod quatuor sunt virtutes in veritate doctrine Christi: nos dirigentes: que remouent occasiones errorum: quibus simplices circumveniuntur: que sunt prudentia: spiritus eubolia: synesis: et gnomon: de quibus 6. ethicorum philosophus facit mentionem. **¶** Ratio est. Nam virtus proprie ordinatur ad actum: quod reddit bonum. Et ideo oportet secundum differentias actuum esse diuersas virtutes. Actus autem rationis ordinandi sunt diuersi: nec habent eandem rationem bonitatis. unde homo secundum diuersitatem virtutum diuimode habet disponi. unde ad prudentiam pertinet bene consilium impatiue. Ad euboliam pertinet consilium electiue. Ad synesim pertinet recte iudicare secundum regulas communes. Sed gnomon iudicat secundum quasdam singularem perspicacitatem iudicis. **¶** Primum patet de prudentia. Nam secundum Tullium prudentia est rerum bonarum et malarum: et utranque scientia. Hec virtus discernit bona a malis et bona ad inuicem ostendendo quod sit melius: et mala ad inuicem ostendendo quod sit magis malum. unde ad prudentiam pertinet recte consilium: et iudicare: et precipere de his: per que puenitur ad debitum finem. unde ipsa principali ter respicit bonum commune. Unde apostolus de se ipso dicit. Non quero quid inuile sit: sed quid

multis: ut salui fiant: ut dicitur prima corin. 2.
 Nec enim excludit prudentiam carnis: que bonum personale proponit bono communi: quod repugnat caritati: qui non querit: que sua sunt: ut dicitur prima cor. 13. Repugnat etiam rationi: que hoc iudicat: quod bonum commune sit melius quam bonum privatum. Et hoc est quod dicit. Vos autem nolite vocari rabbi: dogmatizantes super ple bonum privatum preferre bono communi: si cut facit prudentia carnis. Nec. n. doctrina generat mortem. Corin. 8. Prudentia carnis mors est. Dio. prudentiam carnis habet quod cum implet que sunt carnis. Prudentia autem spiritus docet que divina et celestia sunt: non solum verba: sed exemplo. unde dicit. Unus est. n. magister. scilicet christus: qui nobis prudentiam spiritus revelavit. Et secundum primum de ebullia: que ut dicitur. 6. ethi. est rectitudo consilij: et est virtus multum necessaria ad obviandum malo consilio. Nam de ratione virtutis humane est quod faciat actum hominis bonum. Inter ceteros hominis actus est consilij: qui iste actus importat quandam inquisitionem rationis circa agenda: in quibus consistit vita humana. Ebullia autem importat bonitatem consilij. Dicitur autem ab eo: quod est bonum et boni: quod est consilium: quasi bona consiliatio. Nec enim excludit falsa consilia astutie ad consequendos malos fines. unde presertim ere consilia ad malum finem consequendum: vel inuenire malas vias ad bonum finem consequendum: utrunque istorum contra rationem ebullie: ut primum. 6. ethi. Et hoc est quod dicit. Quis autem vos fratres estis ab uno patre. scilicet deo geniti: et Adam ad unam hereditatem vocati. scilicet regnum celorum. Et ideo sitis invicem diligentes honoresque prevenientes: excludendo a vobis prestitutionem mali consilij: quo malus finis consequitur. Sed magis consilio recto: et auxilio fraterno invicem subvenientes. Hanc enim fraternitatem christus docuit verbo in exemplo. Et ideo doctrinam astutie a terrenis consiliariis datam nolite sequi. Et hoc est quod dicit. Nolite patrem vobis vocari super terram. scilicet recipiendo ab eo finistram doctrinam: qua poteritis alios circumvenire. Unus est enim pater vester: qui in celis est: qui. scilicet. regeneravit vos verbo vite: cuius doctrinam secutimini in veritate. Tertium primum de synesi. Synesis est virtus recte iudicandi. unde in greco synesis dicuntur homines bene sensati. Multi enim sunt boni consiliarii: qui tamen non sunt bene sensati.

Et ideo non sunt boni iudicarii: quod est propter defectum intellectus: qui contingit maxime ex mala dispositione: scilicet bona dispositione preceat ad synesim. unde cum synesis fuerit bene disposita preceptionibus veris et rectis: per se dubio recte iudicabit. unde dicit. Nec vocemini magistri: quia magister. et. c. q. d. Dolosa persuasio non sit vera doctrina. Prohibet dolosa: dicitur in omni statu: ut ea vitent. Vbis dolosis nullum circumvenias: scilicet vitium doctrina christi: recte iudicantes quod de salute informado. Quartum primum de gnomi: quod importat quendam singularem perspicacitatem iudicij. unde nota quod hitus cognitiui discernuntur secundum altiora et inferiora primum. Adanifestum est autem quod illa: quod sunt preter ordinem primum principiorum primum ad considerandos bene provident. Contingit autem aliquid esse faciendum preter communem regulam agendorum puta in aliquo casu in consuetudo et inopinatio superveniente. Et ut opus de huiusmodi iudicare habet alia altiora principia quam sint regule communes secundum quas iudicat synesis et secundum illa altiora principia erigit altior virtus iudicaria que vocatur gnomi. Nec importat quendam singularem perspicacitatem iudicij. Ad reprehendum igitur fraudem deceptionum valet hec virtus quod bene in omnium statu dominatur fraudi: quod quilibet in omnibus factis alium nutritur supplantare: et hoc quando perspicaciori iudicio vias fraudulentas perscrutatur. unde dicit. Qui maior est vestrum: sit vester minister. Quasi diceret. Quia per fraudulentas vias nutrantur anbelare ad statum altiorum vere suppediuntur: quando eorum fraudes perspicui ingenio precluduntur.

Quarta pars est: quod ad perveniendum boni parentis circumventionem et ad doctrine christi veritatem experiendam: multum valet humilitas: quod secundum Augustinum. humilitas est ex intuitu proprie conditionis: et sui peccatoris voluntaria mentis inclinatio in suo: immo ordinabili ad suum peccatorem. Causa huius inclinationis est intuitus proprie peccationis. Adhuc. 6. Humiliatio tua in medio tui. Illa causa est intuitus peccatoris: in quo nullus est defectus. unde per comparationem eius magis apparent defectus nostri. unde Bernardus. Nunquam se melius deprehendit modus humane perfectionis: quam in lumine vultus tui: et in speculo bene visionis. Ad etiam intuitus proprie peccationis sit causa humilitatis: primum per Bernardum. dicentem. Humilitas est virtus: qua homo verissima sui cognitione sibi ipsi vilescit. Hanc christus nobis co-

Sermo

inendauit: qz p eam maxime remouet impedi-
mentuz humane salutis: qz pñt in b qz bō ad
celestia z spūalia tendit: a qbus homo impedit
dum in terrenis magnificari studet. Et ideo
deus vt impedimētum salutis auferret: exteri-
orem celsitudinem ptemendā ostendit p hu-
militatis exempla. Et sic humilitas est quasi q
dam dispositio ad libez accessum hois in spiri-
tualia z dina bona. Et h est dicit. Qui se hu-
miliat exaltabitur. vnde humiliant pmitatur
spiritualis exaltatio. vnde Augu⁹. Ne putes
subiacere eum: qz se humiliat: cum sit dictū exal-
tabitur. s. spirituali exaltatioe. Et ne opineris
eius exaltationem in oculis hoium per subnul-
litate fieri corporalem.

Quinta pto est: qz supbia multum nos a
via veritatis pfergat. Et ideo Tobie. 6. dicit
Nunqz in tuo sensu aut in tuo verbo supbiam
dominari pmitas. Et hoc ideo: qz lz sit spāle
peccatum hīs speciale obm: qz est inordinatus
appetitus ppter excellentie: tamen ppter redū-
dantiam quandā in alia peccata bz quādam ge-
neralitate: inqz: s. ex supbia oriri possunt
omnia peccata. **E**st notanduz qz supbia vo-
catur ex hoc qz aliqz p voluntate tendit supra
illud qd est. vnde Jhdo. Supbus dictus est
quasi supra vult videri qz est. Qui. n. vult sup
gredi vltra id qd est: supbus est. Habet autēz
hoc recta ratio. vt voluntas vnus cuiusqz fera-
tur in id: quod est ppositum sibi. Et ideo
manifestum est qz supbia importat aliqd qd ad
uersetur recte rōni. Hoc aut facit peccatuz: qz
sin Ziony. malum aie est pter rōnem viuere
vnde Bre. Ipsa vitioz regina supbia est.

Sexta pto est: qz cum quodlz in suo gene-
re debeat esse pfectuz ppter sui operis pfectio-
nem. Ideo dicit qz ad humiliatis pfectionem
duodecim gradus reguntur. quibus duode-
cim gradus supbie opponuntur. **P**rimus
est corde z corpore semp humilitatem ostende-
re defixis in terram aspectibus. **S**ecūds est:
vt pauca verba z rōnabilia loquatur: non cla-
morosa voce. **T**ertius est qz nō sit facilis z
pmpus ad risum. **Q**uartus est taciturni-
tas ad interrogationē: z tunc est tenere qd ha-
bet cois regula monasterij. **S**extus est cre-
dere z pñciare se oibus viliozem. **S**e-
ptimus se ad oia indignum z inutilem pñeri:
z corde credere. **O**ctauus ē pñessio pctōz.
Monus est p obediētia in duris z asperis
patientiam amplecti. **D**ecimus est se cum

obediētia subdere maiori. **U**ndecim⁹ vt
voluntatem ppriam non delectetur implere.
Duodecimus vt deus timeat: z sit memor
omnium que pñcipit. Quod nobis pcedat.

Feria q̄rta dñice. 2. Sermo. 54.

Ascendens
Jhs iherosolimā assum-
psit duodeciz discipulos
suos secreto. **A**d at. 20.
Scdm qd dicit bñs Au-
gustinus sup illo verbo
ad eph. p. Elegit nos ante mundi pñtioneē
vt essemus sancti z immaculati in cōspectu eius
in caritate. Dicit. n. sic. Deus enim ante mū-
di pñtioneē: cum nullus qzqz metuerat: p
ordinauerat qz in tpe gratie aliquos a pñis
separaret: z iustos: z immaculatos faceret. **P**re-
ordinauit etiā qz z illos iustos ad eternā beati-
tudinem pduceret. **H**ay pordinatonum alte-
ram implet bic: qz. i. iustos facit. Alterā in fu-
turo implebit: qz ibi erit oium pñctio. vnde in
tpe gratie elegit nos: vt essemus sancti. s. desti-
nans: vt tales per gratiā eius sint sancti virtu-
tibus: immaculati a malis: z a crimine. **E**t hoc
in pñctu eius: nō hoiz: id est intus vbi ipe
pñcit: nō extra vbi hoies vident. **E**t hoc non
fecit meritis nostris: sed in caritate sua. **A**lmor-
enim dei hoc facit: z sin hoc in euangelio pñt
sunt due considerationes.

Prima pñderatio.
Runa pñderatio est de iustificatori-
a perditis separatione: cum dicitur.
Ascendēs ihs zc. occurrit. 6. p^{es}.
Prima p^o ē videre qd sit pñdestinatio z re-
probatio. **E**t dicit qz pñdestinatio est grē ppara-
tio. i. dina electio qua deus elegit quos volunt
aī mūdi pñtioneē. **R**eprobatio est pñstantia
malitie in quodā nō finiende z reparatio pene
nō terminande. **E**t sicut pñdestinatorum effe-
ctus est grē appositio: ua reprobatiōis effect⁹
induratio. **U**nde effectus pñdestinationis est
gratia: qua in pñenti iustificamur: atqz ad rōe
viuendum z in bono pseuerandum adiuna-
mur: z illa qua in futuro beatificamur. **I**ta re-
probationis effectus est induratio: que causat
ex hoc: qz talibus misericordia iustificationis
non largitur. **E**t est tamen notandum qz re-
probatio dei nō subtrahit aliqd de potentia re-

probat. vnde cum dicitur q̄ reprobatus non potest gratia adipisci hoc nō est intelligendū q̄ impossibilitate absolutā: sed q̄ impossibilitate p̄dicationatā: sicut dicitur est: q̄ p̄destinatus ē necesse saluari necessitate p̄dicationatā: q̄ non tollit arbitrij libertatē. Ita p̄lo p̄ Diony. de diuinis nōib. Adro modo d̄s oīz conditor alios p̄destinādo elegit: alios vō in suis prauis moribus iusto iudicio derelinquit. vñ Jacob dilexi. Esau aut odio habui. vñ dicit. Abscedens iesus iherosolimā. q. d. Licet d̄s voluntate antecedente vult oēs hoīes saluos fieri qd̄ intelligit p̄ ascensū iherosolime: q̄ interpretatur visio pacis: tñ voluntate subsequente: vult solos p̄destinatos saluos fieri.

¶ Secunda cōclō est: q̄ causa p̄destinatiōis nō fit ex merito arbitrij: s̄ ex sola diuina pietate. Hoc pater dimissis opinionibus: q̄ nobis meriti fidei de mīa dei venit: non q̄ p̄ fidei vel aliq̄ meriti elegit d̄s ab eterno aliquos: vel ap̄posuit grāz iustificatē in tpe: sed gratuita sua bonitate elegit vt boni essent. vñ Aug. Non q̄ futuros nos tales esse p̄sciuit: id̄ elegit: s̄ vt essent: tales p̄ ipsam electionē sue gr̄e: q̄ gratificauit nos in dilecto filio suo: et h̄ est qd̄ d. cit. q̄ Iesus assumpsit duodeci discipulos secreto et c. Q. d. q̄ cū talis assūptio discipulorū sit ad eternā vitā eorū p̄destinatio. Tñ ideo secreto eos assumpsit: vt ostēderet hāc p̄destinatiōē a nullo merito: sed a diuina misericordia initium sumpsisse: et consumationem.

¶ Tertia p̄lo est: q̄ p̄destinatio h̄z certitudinem: q̄ rectissime et infallibiliter sequetur suū effectum: nec tñ potuit necessitatē vt effectus eis ex necessitate pueniat. Dicitur est. n. q̄ p̄destinatio est pars p̄uidētie: nō autē oīa que p̄uidētie subduntur necessaria sunt: sed q̄daz p̄tingēter eueniunt s̄m p̄ditiōē causāz primāz: quos ad tales effectus diuina p̄uidētia ordinauit: et tñ p̄uidētie ordo infallibilis est. Sic igit p̄destinatiōis ordo est certus: et tñ libertas arbitrij non tollitur: ex qua p̄tingenter puenit p̄destinatiōis effectus. vñ nec etiā diuina scia nec diuina voluntas p̄tingētiāz a rebus tollit cū certissima et infallibilis sit. vñ l̄ diuina p̄uidētia q̄busdam rebus necessitatē imponit: nō tñ omnibus: cum ad eam p̄tineāt oēs gradus entium pducere. vnde q̄busdaz p̄parauit effectibus causas necessarias: vt euenirent p̄tingēter s̄m p̄ditiōes plurimāz causarum.

¶ Quarta p̄lo est: q̄ s̄m beatum Aug. certū

est numerus p̄destinātorū. **¶** Unde notandū q̄ numerus p̄destinātorū non solus p̄ modum cognitionis: sed etiam p̄ modū cuiusdaz p̄ncipalis p̄fectionis certi numeri qui videntur eē p̄destinati a deo in bonum electorū quibz oīa coopantur in bonū. vnde quidaz dixerunt: q̄ tot saluabunt: quot āgeli ceciderunt: alij dixerunt: q̄ tot saluabuntur: quot steterūt: s̄ securi ē dicēdū: q̄ soli deo est cognit⁹ numerus electorū in sup̄na felicitate locandus hoc innuitur q̄ ponit q̄ duodeci discipulos assumpsit. vñ de numeris duodenarius significat illos qui tenēt decem p̄cepta: et habent duplicem caritatem: scilicet dei et proximi: quorum numerus est cognitus soli deo.

¶ Quinta conclusio est: q̄ r̄ps nobis oībus p̄ passionem suam sufficienter meruit nostram reparationem: l̄ s̄m potētiā absolutā potuiss̄ p̄ alium modū. Ratio est: q̄ mors xpi fuit secūdaria causa et meritoria. Deus aut p̄maria, nō s̄re reparationis. Quicqd̄ igitur potuit deus p̄ alium: potuit sine eo: sed deus deleuit culpam mediante filij sui morte: tanq̄ mediante causa secūda. Igitur sine ea: et h̄ de potentia absoluta. s. p̄ purā creaturam: sed magis ordinauit: vt filius suus satisficeret: tuz p̄ hoc: vt humana natura nō teneretur diligere aliquem tanta dilectione nisi deum. **¶** Itē vt ex hoc ostēdetur summā dilectionē ad hoīem qua eum traheret. **¶** Item vt ista satisfactio esset efficacior et excellenti modo fieret per eū cuius actio esset acceptissima a deo. vnde Augustinus. Elegit nos vt essemus iusti per ipsam electionem sue gr̄e qua gratificauit nos in dilecto filio suo.

¶ Sexta p̄lo est: q̄ solum p̄destinatis meruit ianua paradisi aperitiōē. **¶** Per similitudinē enim ianua paradisi dicitur clausa: in quantum est aliquod obstaculum phibens ab introitu paradisi: quod duplex erat. Unum per peccatum actuale. Aliud per peccatum nature: scilicet originale. **¶** Primum non est commune omnibus: sed tñ peccatoribus: sed h̄z commune est omnibus. Et hoc obstaculū auferri nō potuit nisi per eius: cuius operatio in totā naturam potuit. Hic erat Christus. Sed q̄ talis reservatio solum fuerit facta p̄destinatis: patet: quia volens ordinare prius vult finē alii cui. Deus autem est huiusmodi. Igitur prius voluit et prouidit dare gloriā: q̄ ea que sunt ad finē: vt gratia: sine qua non disponit dare gloriā. Et quādo p̄uidit lapsum in Adā: et

Sermo

manū generis: tunc etiam preuidit de remedio. Ideo sequitur: quod sicut ordiatio eorum que sunt ad finem: presupponit ordinationem finis: sic meritis quod sunt passionibus: presupponit predestinationem electorum ad gloriam. Igitur meriti Christi sunt pro electis lapsuros in adu. Quare sequitur quod Christus meruit solum electis quantum ad efficaciam: et hoc est quod dicit. Filius hominis tradetur: in innumeros et diuersos modos passionis quos etc. sicut genus passionis preuidit.

Secunda consideratio.

 Secunda consideratio est de iustorum predestinationis executione cum dicitur. Tunc accessit ad eum mater. ubi occurrunt sex conclusiones.

Prima conclusio est: quod predestinatio etiam potest inuari precibus sanctorum. unde gen. 18. dicitur: quod Isaac rogauit deum ut daret uxorem sue Rebecce conceptum: ex quo natus est Jacob: qui predestinatus fuit. Igitur etc. Unde in predestinatione duo sunt consideranda: scilicet ipsa predestinatio diuina et effectus: istius ad preteritum nullo modo predestinatio inuari precibus sanctorum. Ad. n. precibus sanctorum fit: quod aliquis predestinetur: quantum ad secundum potest inuari: quod prouidentie illa pars est. Predestinatio. n. non subtrahit causas secundas: sed sic prouidit effectus: ut etiam ordo secundarum causarum subiaceat predestinationi. unde ita predestinatur a deo salus aliquis: ut etiam sub ordine predestinatorum cadat quicquid hominem promouet in salutem: ut oratio propria vel alia bona. Unde predestinati debent bona facere: quibus predestinationem conseruant. Et hoc est quod dicit. Tunc accessit ad eum mater filiorum: et ebedei que erat salome: que interpretatur ipsius rogans pro filiis.

Secunda conclusio est: quod pro hijs qui sunt salutis accedendum est ad solum deum: quod illa bona que principaliter in oratione sunt petenda: a solo deo possunt dari. psal. Gratia et gloria dabit dominus. unde licet petendum sit a deo principaliter: secundario etiam ad sanctos poterimus recursum habere: ut deus fiducia pauidis. ut. s. illi qui non audent per se impetrare: nec possunt saltem per idoneos et impetratores obtineant desiderata.

Tertia conclusio est: quod quatuor sunt que reddunt petitionem nostram exaudibilem. **Primum** est: quod pro quo petit sit in gratia. **Quod primum.** Nam ratio amicitie est: quod deus vota piorum exaudit. unde quicquid a diuina amicitia declinat: non est dignus ut eius oratio exaudiat: per solum petentem declinat ab amicitia dei.

Et ideo per petentem efficitur quod indignus exaudiri. Ysa. p. Cum multiplicaueritis orationes etc. Sed per imitationem vite sancte manet in amicitia dei: et per prius dignus est exaudiri. Unde ista mater petiit pro filiis. q. d. Qui vult obtinere quod petit. si filius sit prius per imitationem. vbi apostolus Imitatores dei estote sic filii: charissimi. **Secundum** est: quod illud quod petit pertineat ad salutem: quod non deest deus dare quod non eripit tue salutem. Unde si vis obtinere quod sunt salutis pete. vn. de cris. Illa pete a deo que tibi magis expedit accipere: et deum deceat prestare. Sequitur. Quomodo tibi illa prestat libenter: que si haberes admonereret: ut teneres. Unde temporalia cum et nos ordinare preterit aliquo modo in salutem. **Secundario** possumus peti: quod ut sic sunt nobis vtilia. unde Augustinus. Temporalia bonum posterius querendum est: non tempus sed dignitate illud tantum bonum nostrum: istud tantum necessarium nostrum. vbi mater petiit ut filius vnus federet ad dexteram: alius ad sinistram. Per dexteram intellige bona eterna. Per sinistram bona temporalia. **Tertium** est: quod orans sit dignus ad quod reguntur tria: ut. s. sit gratus in beneficiis ut ea desideret: et ut sciat se talia habere a deo. Ratio est. Nam deus in omni opere suo est summe misericors: ideo liberalissime predestinat: quod iustus: ideo non dat bonum nisi desideranti: non dat gratiam nisi regram: non impendit misericordiam nisi recognoscit: ut salua fiat libertas arbitrii: et non vilescat nobilitas doni. unde dicitur quod orans erat mater. Que dicitur et iubet reuereri non erat salome: que interpretatur pacifica. unde cor pacificum et tranquillum digne meretur exaudiri. **Quartum** est: quod orans sit assiduus: quod huius Augustinus. Oportet semper orare et non deficere: quod fuit tibi deus quod non vult cito dare: ut tu discas magna desiderare. unde deus differt aliquando exaudire per quatuor rationes. **Primo** ut persuadeat anime: in que mala se precipitauit. **Secundo** ut innuat quia nondum perfecte orat ut exaudiri debeat. **Tertio** ut ex difficultate sanationis diligentius se custodiat. **Quarto** ut ostendatur que pena sit non conuersis: si tanta difficultas est conuersis.

Quarta conclusio est: quod deus aliquando ex amicitia denegat quod petit ab amico: quod cognoscit hoc esse non cunctum: vel prius ei plus expedire: sicut medicus infirmum negat quod petit: considerans quod non expediret ei ad salutem corporis consequendam: et hoc quod ostenditur quomodo deus ex amore quem ad hominem habet eius desideria impleat per officium sibi possumum.

Nō est igitur mirandū: si quāq; eorū: et quos peti-
pue diligit petitionē non implet: ut impleat qd pe-
tenti magis expedit ad salutē: ppter ea. Pau-
lo stimulu carnis non amouit: q̄uis hoc pete-
ret. puidens ei hoc esse vile ad humilitatis cō-
seruationem. ut habetur scbe cor. 12. Vnde
dicitur. Nescitis quid petatis. Roma. 8. Nā
quid oremus sicut opz nescimus: pp hoc dicit
Augu. Bonus dñs q non tribuit nobis sepe
quod volumus ut non male tribuat.

Quinta p̄lo est: q̄ actus martyrii est inul-
tus meritorius. Ratio. Quia q̄stuz vnūq; qz
magis assimilatur cause meritorie: tātō magis et
efficacius hz rationē meriti: sed causa merito-
ria est passio xp̄i. Igitur martyriū in q̄stuz assi-
milatur passioni xp̄i est magis meritoriu. Ad
hoc aut ut aliq; martyrius assimiletur passioni
xp̄i tria requirunt. scilicet q̄ sit voluntarius: inno-
cens: et caritatus: qz xp̄i passio erat volunta-
ria. Nā oblatu est: qz ipse voluit. Innocēs:
vi pilatus testatus est. Luc. 22. Nullā causam
inuenio in eo. Et latro in cruce. Hic nihil ma-
li gessit. Erat etiā caritatus. Jobis. 15. Ada-
iorem caritatem nemo hz: ut c. Ergo ad h̄ q
martyrius sit meritoriu: requiritur q̄ sit volunta-
rium. Nā passionibus innatis vel causali il-
latis: nec meremur: nec demeremur. sed volū-
tarie acceptis. **S**cdo requiritur q̄ sit innocēs
Innocētia est. n. maxime meritoria. Nam p-
ficiens in actibus virtuosus per habitum con-
tinuatus: multo plus meretur q̄ per habitum
discontinuatuz. Et ideo innocens retinens in-
nocentiam vite: et sustinens martyrius inno-
center est magnus. **T**ertio requiritur q̄ sit
caritatus. Nam actus martyrii est caritas: qz
tanto magis offenditur q̄s amare aliquā rem:
q̄to per eā rem magis amatā ptemnit et rem
plus odiosam eligit pati. Vitam. n. plus dili-
git: et mortē plus odit. Vnde pz q̄ martyrius
p quod vita ptemnitur: et mors eligitur est ar-
dor caritatis fm illud Jobis. 15. Ad maiore ca-
ritatez c. Et hoc est qd dñs querit. Potestis
bibere c. Per talem. n. passio significatur: q
tunc bibitur qn voluntarie patienter et innoce-
ter: et ex caritate sufficit. Ad roma. 8. Si cōpa-
timur et coregnabim⁹. vñ sequitur. Calicē qdē
meū bibens. sedere aut ad dexteraz: uel ad sini-
straz c. Glosa. Hoc regnū celoz non est dā-
tis: sed accipientis: id est meritis regni celestis
non est et sola gratia dantis: sed opz etiā q̄ cō-
currat voluntas et meritū recipiens. Non. n.

psonaz acceptio est apud deū. Sed quicūq;
dignus est accipit qd p̄sone nō est paratus sed
vite. Nō est meū dare vobis. scilicet supbis: ut ad-
huc estis: sed alijs qbus paratus ē. Igitur et vos
nolite esse qd estis: sed estote alij: scilicet humiliant
ni q vultis iam exaltari: et est paratū vobis.

Sexta p̄lo est: q̄ ad consequendū effectū
predestinatiōis oportet q̄ humiliare vincat in-
dignationis impedimentū: qz fm Aug. Nisi
humilitas quecūq; facimus precesserit p̄tinu-
ata et secuta fuerit: iā nobis de aliquo facto gau-
dentibus: totus auferit de manu superbia: que
generat indignationem. Nam indignatio est
reputatio indignitatis in illo: qui presumptu-
ose anhelat ad superiora. Provenit autem in-
dignatio ex quatuor: scilicet ex consideratione
sui status venit superbia: et ex consideratione fra-
terna casus venit cōtempus: et ex collectiōe me-
ritorum invidia: de ignorantia iudiciorum dei
admiratio. Sed contra primum temerarium
est superbire aliquem de eo q̄ stat cum cadere
possit. Vnde ad corinthi. decimo. Qui se eri-
gunt stare videat ne cadat. **C**ontra secū-
dum crudeliter est contemnere: Cum huma-
num sit alijs p̄dolere in infirmitatibus. vnde
Adichee septimo. Ne leteris inimica mea sup-
me: qz cecidi. **C**ontra tertium est: equalita-
tem premij ad meritum p̄parare: qz nō sunt cō-
digne passionēs huius tēporis c. Roma. 8.
Contra quartum est illud Roma. 12. S al-
titudo diuitiaz c. Sed sicut p̄sidentia merito-
ru quandoq; parit arrogantia: sic exuerso pec-
cati p̄sideratio humilitatem: et plus placet deo
humilis peccator: q̄ iustus superbus. Et hoc
est qd dicit. Tunc audientes decem indignati
sunt. Blo. Sicut isti carnaliter petierunt esse
super omnes: sic et isti cōtristati sunt esse aliq̄
ante se. Iesus autem vocauit eos: tanq̄ p̄ius
pater: ut ab errore reuocaret. ut pacez reforma-
ret ad se: tanq̄ ad salutis medicum quo minga-
rēt ad pacis vinculum: quo vnirentur dicēs
Scitis quia p̄ncipes gentiū c. Sequitur. Sz
nō ualerit inter uos. q. d. vos more secularium
petistis. et vultis per prelacionem ad regni ce-
lestis possessionem cum e contra ad summam
virtutem ascendatur: nec imperando: sed mini-
strando. Et ideo nō ita erūt inter uos: sicut in-
ter eos: quia si in regno terreno prelati sunt do-
mini. Sed vestrum regnum non est terrenū
sed spirituale. Vnde per oppositum debet in
vobis esse: quia prelati ecclesie sunt ministri.

Sermo

Et feria quinta dominice sancte quadragesime.
Sermo quinquagesimus quintus.

dentis diuinit: q in inferno ad tenuissima per-
tenda compulsus est: qui hic tenuissima nega-
uit. Sicut pz in euangelio: cuz dicit. Homo
quidā &c. vbi occurrunt nob due cōsideratōes

Prima confideratio. Prima confideratio est videre qualiter fuerunt differentes in vita diues et pauper: diuerfa p̄mia merendo: ubi occurrunt nobis sex p̄ciones notande.

Prima p̄cto est: q̄ beatitudo nullo mō pe-
tenda est in transitorijs. s. in hijs quatuor: que
sunt diuine: honor: gloria: ⁊ potestas. Et hoc
ppter quatuor rātiōnes. **P**rimo qz in bea-
titudine nulla est fallacia. Nec autem fallunt.
Nam beatitudo nullum secum compatit̄ ma-
lum. Ista autem simul possintesse in bonis ⁊
in malis. **S**ec̄da beatitudo est per se suffi-
ciens. Nam ea adepta nullum bonum necessa-
rium desit: sed hijs adeptis: adhuc multa defi-
ciunt: puta sapia ⁊ sanitas corporis: securitas
⁊ multa consilia. **T**ertia ex beatitudine nul-
li prouenit malum: sed ex hijs puenit malus:
Ecce. 5. Diuine p̄seruantur in malum dem̄i-
ni fide. **Q**uarta qz ad beatitudinem ordinat̄
quis per principia interiora: cū ad ip̄az natura-
liter ordinat̄. sed hec magis sunt a causis exte-
rioribus: vplurimum a fortuna: vnde ⁊ bo-
na fortune dicuntur. Et ideo dicit̄ psal. Re-
linquunt alienis diuitias suas ⁊c.

T Secūda p̄lo est: q̄ alig ponunt felicitatem suam in diuitijs: alij in honoribus: alij in gloria: alij in potestate. ¶ Primi decipiuntur: qz Eccl̄e. 9. dicitur ¶ Pecunie obediunt omni. Vex est iudicio stultoꝝ omnia corporalīa: sed non spiritalia. ¶ Item dicit q̄ per pecuniaz omnia possident: qz ebi. 5. dicit: q̄ ad h̄ nummus inuentus est: vt sit fideiussor: habendo p̄ eo qd voluerit. Verus est omnia venalia: sed non spiritalia. vnde puer. 17. dicit. Quid p̄desti stulto diuina habere: qbus sapias emere non pōt. ¶ Alij dicūt q̄ felicitas sit in honoribus. Probat illud. Quod maxime desideratur est beatitudo. Honor autem huius est: vt dicit. 4. ebi. qz ppter honorez hoies lacram patiūt in omnibus rebz: ne in ipsa ledantur. Verum est iudicium est signum in honorato: quo mediante credat se esse excellentēz iudicio alioꝝum. ¶ Tertij etiam decipiuntur dicentes. s. q̄ beatitudo sit in gloria. vnde dicunt sin Dionij. Bonum est suspisus diffusiū: sed per gloriam bonum hominis ma-

pume diffundit in notitiam aliorum. **C**leric est q bonum alicuius hominis: quod per gloriam est in cognitione multorum. Sed talis cognitio est de vero bono. Sed si de falso bono nihil est etc. **I**tem quod dicit sanctus in primis est gloria. **R**omano. 8. Non sunt condigne passionibus etc. Loquitur apostolus de gloria: que est a deo: sed non de gloria: que est de hominibus. **Q**uarti etiam decipiunt: ponentes q in potestate sit beatitudo. Omnia enim appetit a simili deo: sed hoc per potestatem. **I**gitur etc. **U**bi est dicendum q diuina potestas est sua bonitas. unde vii sua potestate non potest quis: nisi bene. Sed potestas hominis potest male vii. **I**gitur etc.

Tertia potestas est: q nullus scandalizari debet in malorum prosperitatibus: sed respiciat eorum nouissima. et inueniet eorum temporalem et caducam prosperitatem cito transiuram. Et ideo dicitur **I**sidoro. Quidam simplicitum nescientes dei iudicium: in malorum prosperitatibus scandalizantur dicentes. Quare via impiorum prosperatur: bene est omnibus: qui inique agunt? Tales non mirantur aspicientes eorum felicitatem caducam: sed magis nouissima eorum intendunt: quia illis post hec eterna supplicia preparant: dicente propheta. Ducunt in bonis dies suos: et subito ad inferna descendunt. Et signat vobis in isto diuitem epulone: qui erat diues. scilicet diuitias amando. Et ideo reprobat **I**sidorus iduebat purpura et byssos: non solum quia delicate sunt vestes: sed et per hoc aliquid significet. **P**urpura tingit de sanguine: et quia ea de quibus viuere debent pauperes in usus suos conuertunt: purpuram indui dicunt. unde ecclesiasticus. 34. **D**anis egentium: vita pauperum. **I**tem byssus bene iungitur purpure. **B**yssus candida est: et significat conscientie candorem: quam ad palliandum iniquitatem suam assumunt: et ut iusta videant oia: que faciunt: imponunt crimen eis: quos defendunt: et epulantur quotidie splendide. unde licet semper culpa sit comedentis et bibentis: et non cibi et vini: tamen sunt quedam vitia: que tanguntur hic ex parte rei: quedam ex parte persone. Et pariter: ut epularum voluptuositas: feroculorum diuersitas: crapularum gulositas: occasio alterius mali. **E**t ex parte persone: ut ardor appetitus: et delectatio palati pauperis. **R**eprehenditur etiam luxuria in vestitu: propter sui profusitatem: que respicit precium propter multitudinem: que respicit numerum propter cur-

iositatem: que respicit studium: propter indecentiam: que respicit persone statum: propter fallaciam: que respicit alienum visum: propter ostentationem: que respicit ornatum vanum. unde **G**regorio. Nemo putet in luxu vestium deesse peccatum. **H**ec duo damnat **I**ohannes Baptista cuius vestimenta erant de pilis camelorum: et cibum locuste: et mel siluestre. **M**at. 3.

Quarta potestas est: q voluntaria paupertas est deo multum grata: eo q ordinat perfectionem caritatis: quia status christiane religionis est quodam exercitium: per quod peruenit ad perfectionem caritatis: ad quod quoddam necessarium est q aliquis affectum suum abstrahat a rebus mundanis. Quod fit per paupertatem: quia **A**ugustinus dicit ad deum. **A**dminus te amat qui tecum aliquid amat: quod non propter te amat. **I**dem dicit q augmentum diuitiarum est imminutio caritatis. **E**x hoc enim q aliquis res mundanas possidet: alicuius animus ad earum amorem. Et ideo ad perfectionem caritatis primum fundamentum est voluntaria paupertas: ut aliquis absque proprio viuatur. **M**at. 19. Si vis perfectus esse etc.

Quinta potestas est: q perfectio non consistit totaliter in paupertate: sed in sequela christi: secundum illud **I**heronimus super **A**diantheum. Quia non sufficit oia relinquere: addit petrus. Et secuti sumus etc. **H**oc autem fit per mendacitatem: quia mendicare est viuere ad imitationem christi: iuxta illud psalmista. Ego autem mendicus sum etc. **S**lo. **H**oc dixit christus de se ex forma serui. **N**ota etiam q paupertas est instrumentum perfectionis: quo media te tollunt tria impedimenta caritatis. **P**rimum est sollicitudo in abundantia diuitiarum per quam animus hominis multum impeditur et distrahitur: ne totaliter feratur in obsequium dei: de qua **M**at. 13. Sollicitudo diuitiarum suffocat verbum. **S**ecundum est diuitiarum amor qui ex diuitiis possessio auget. unde **I**heronimus super **M**at. Diuitie possidere difficile preueniuntur. **T**ertium est inanis gloria: que ex diuitiis nascitur: secundum illud psalmista. Qui confidunt in virtute sua: et in multitudine etc.

Sexta potestas est: q dominus deus omnes homines si voluisset diuites fecisset. Sed voluit non sine causa esse pauperes. **P**rimo ut qui sustinent miseriam paupertatis: ad maiorem gloriam probarent. Nam ipsa paupertas est signum dilectionis diuine. **S**ecundo ut sint diuitibus materia excedere pietatis. **U**bi. n. non est

Sermo

miseria: ibi non habet locum misericordia, vn
de prouerbiorum. 19. *f*enerat proximo suo:
et qui preualet manu mandata seruat. *T*er
tio vt haberent homines aliquid: in quo pro
prie deo assimilarent. Et hec est misericordia.
Vnde estote misericordes. *A*dat. 2. *Q*uar
to vt esset aliquid: quod dominus obicere pos
sit reprobis in iudicio. Vnde *A*dat. 25.
*E*surui etc. Et hoc est q. dicit. Erat qdaz men
dicus. vnde licet hac miseria grauatus fuit: nō
tamen non reprobatus: sed predestinatus. Et
ideo nomine lazarus. *L*azarus interpretat ad
iutus: vel auxiliatus a domino: scilicet per gra
tiam predestinationis. *I*ste dicit mendicus:
non pauper. Sunt enim pauperes: qui non
sunt mendici: qui q. impulant: nō ita pietate ex
citant: q. per clamorem paupis pietas ercitat.
*S*tendit igitur indigentia istius mendici ad
pene diuitis augmentationem. *P*rimo in
eius egestate: quia medicus. *S*ecundo in
eius debilitate: quia iacebat ad sanuam iacen
tem. vnde *E*riso. *I*acebat ante ianuaz: vt cru
delitatem diuitis in suo corpore demonstraret.
*T*ertio in eius infirmitate: q. vlcere ple
nus. Solent vlcera infirmorum visa affectus
pietatis prouocare: a qbus qui auertit oculos:
pietati se negat. *Q*uarto in famis anxietate
q. cupierat saturari de micis. vnde pauper si
peteret diuinas: non esset exaudiendus.

*S*chola consideratio.

Quoniam sunt differētes in morte: q. si
cut differētes fuerunt in vita merē
do: sic in morte premium recipiendo: ibi. *f*a
cum est aut etc. vbi occurrūt sex conclusiones.
*P*rima est: q. in hac vita solum est licitum
meritorie operari: quia nunc solum est tempus
misericordie: post modum equitatis. Et quia
meritum fit per virtuosas operationes. *I*gitur
debitores sumus virtutum ac meritōz: et ope
rum perfectorum. Et q. ad hec cumulāda me
rita tempus vite accepimus: ergo operari de
bemus iugiter. Vnde *I*sidus. *T*antum in hac
vita est licitum opera bona: illic non: quia ibi
non operatio expectat: s. retributio meritōz.
*S*ecunda cōclusio: q. post istam vnusq. s. q.
recipiet vicem pro abditis: ideo per opera in
terrogatur anima: vbi debet esse in loco pena
rum: an glorie. *D*icitur enim dispensatori.
*D*oca operarios: redde illis mercedem.
*A*dat. 20. et optime. *R*eddit enim vnusq. s.

ad minimum: vel de iustitia: vel de nequitia:
vnde in euangelio dicitur. *f*actum est au
tem vt inoreretur mendicus: factum est autem
scilicet deo vocante: et a miseria liberante. vn
de non dicitur mori: sed educi de carcere. Et
sic bene dicitur medicus: non *L*azarus: quia
non anima: sed mendicitas est mortua in cōzi
sto: sicut illud apocalypsis. 20. *N*on esurient
neq. sitient etc. *I*n morte implicantur *L*a
zarum tria preterisse: scilicet egestas: vilitas:
et penaltas. *M*ortuus est enim naturaliter: et
sic cessauit egestas. *D*elatus est venerabiliter
et sic cessauit vilitas. *D*epositus est fideliter:
et sic cessauit penaltas: quia dicitur q. depōni
tus est in sinu *A*brabae: qui est locus qui etc.
*M*ortuus est autē diues. s. multis mortib.
*P*rimo morte culpe: quia separat anima a
gratia. *S*ecundo morte corporali: q. sepa
ratur anima a corpore. *T*ertio morte pene
eterne: quia anima separat a dei gloria. Et hoc
est triplex veb. *A*poca. 8. *S*equit. Et sepul
tus est in inferno.

*T*ertia pō est: q. per misericordiam dei ni
hil relaxat de pena damnatorum. *A*poca. 18.
*Q*uantum glorificauit se in deliciis suis: tan
tum date illi tormentum et luctum. *I*ntelligen
dum tamen q. pena damnatoz potest duplici
ter considerari. *P*rimo mō in quantum est
ante taxationem et inflectionem. Sic misericor
dia dei relaxat: q. peccator cum mereret penas
infinitam acerbitate vel intentione: q. offensa
ratione persone est infinita. Et sic deus quasi
infinitam ptem relinquit: q. in omni ope dei ē
misericordia et veritas: vel etiam peccator me
retur penam infinitā duratione: ppter incorri
gibilitatem voluntatis seu culpe. vnde de hac
nihil relaxat. *S*ecundo in q. tuz est post taxatio
nem et inflectionem: sic nihil etiam relaxat. Et
hoc est q. dicit. *E*leuans aut oculos suos: scili
cet qui in inferno nō poterat se leuare: leuauit
oculos ad paupem in tormentis: qui non leua
nerat in deliciis. *C*uz esset in tormentis infer
ni vidit *A*brabā sibi in penas: q. vt *B*rego.
dicit. *O*culos quos culpa claudit: pena aperit
A longe: tuz ppter locorum distantiam: q. di
ues in pfunda: *A*brabam in limbo: tum pro
pter impossibilitatem pmiōz: q. longe a pec
catoribus salus: et *L*azaz in sinu suo. *Q*uē. s.
in sua prosperitate dedignabatur videre: modo
videt ad cumulum pene. Et ipse clamans di
xit pro dolore. *P*ater *A*brabam: cuius erat si

lius genere: sed non imitatione. vnde si q's ho-
spitalis in paupes fuisset: filius Abrahæ esset.
Misere mei. Ecce stulta petitio. Lupit. n.
sibi misereri: qui nec sui: nec Lazari misertus
fuit. Jacobi. 3. Iudicium sine misericordia fi-
et ei: qui non fecit misericordiã. Sinus Abra-
he est requies sanctorum paupum. Scđz glo.
quorum est regnum celorum. Sepultura in
ferni est penarum pfunditas: que superbos &
misericordes post hanc vitam vocat.

Tercia p'lo est: q' per suffragia ecclie nul-
la sit mitigatio pene in damnatis: q' Augu.
dicit de ciuitate dei: q' si sciret patrem suum eẽ
in inferno: non oraret pro eo: quia sciret ei suf-
fragia ecclie non p'desse. Et ideo dicendum
q' damnati cum sint omnino membra p'fusa
ab ecclia: ideo suffragia ecclie eis non pro-
sunt. Hoc enim pz: cum dī. Et mīte Lazaz
vt intingat &c. id est impatire mihi modicum
de meritis Lazari: vt refrigeret linguã meaz.
Ecce conueniens ordinatio pene ad culpam.

Primo q' lingua peccauit: ibidez punitur
iuxta illud sapientis. Per que peccauit &c.

Scđo si iaz possidet te totus ignis inferni
quare solius lingue estibus desideras subue-
niri: q' misericordiam nō precipit fieri? Ideo
addit. Quia crucior in hac flama: hic notat q'
ignis non agit in spiritum virtute nature sue:
sed in q'tum est instrumentum diuine iustitie:
sicut baptismus est instrumentum diuine mīe.

Quinta p'lo est: q' post iudicium mali tri-
stabiliter ponentur in eternis supplicijs: & iu-
sti gaudent in eternis p'mijs. Dicent enim
iusti damnatis illud psal. Ecce homo qui non
posuit deum adiutorem &c. Et ideo Gregori.
dicit: q' aliqui sunt: qui nō iudicant & pereunt:
vt infideles: quia iam iudicati sunt. Alij non
iudicantur & regnant: vt sancti. Alij iudican-
tur & pereunt: vt peccatores fideles. Qui-
bus dicitur. Esuriui & nō dedistis &c. Alij iu-
dicantur & regnant: vt fideles mediocriter.

Quibus dicit. Venite benedicte patris mei.
Et hoc est qđ sequitur. Dixit illi Abraham.
fili. filium autem vocat ipsi: vt dolor eius
augeatur de perdita hereditate. Recordare qz
recepisti bona in vita tua: id est ad voluntatez
tuam. Et Lazarus similiter mala: scilicet tran-
sitoria: quia fm gloriam licet Lazarus aliquid
mali habuit: hoc tamen ignis p'puitatis pur-
gauit. Nunc vero hic consolatur: eterna con-
solatione p' modica tribulatione. Tu vero cru-

ciaris: id est eterno cruciatu pro tēporali dele-
ctione. Et in hijs oibus inter nos & vos ma-
gnum chaos firmatum est. Chaos sz glo. est.
magna distātia meritoz. vñ dī inter diuitez &
pauperem magnuz chaos esse: quia post mor-
tem nequeunt merita mutare: patet textus.

Sexta p'lo est: q' damnati non possunt re-
uerti ad bonuz: q' damnati sunt obstinati in
malo: sicut beati sunt confirmati in bono. Sz
beati ppter confirmationem non pnt in malū.
Igitur &c. Intelligendum tamen: q' cum qua-
druplex sit bonum: scilicet nature: moris: gra-
tie: & glorie. De bono nāe non est questio: q'
damnatio non aufert bonuz nature: vt in ipis
perseueret malum pene fm. Gregori. Si ve-
ro de bono moris intelligat questio: dicenduz
q' velle ex deliberatione potest aliquis duplr:
vel per se ppter ipm bonum: ad quod est p se
& eius amorem: & odium mali: vel per accidēs:
scilicet ppter fugam pene p'prie vel aliorum.

Isto scđo modo dico q' possunt in actu bonū
moris: vt velle nunc actum: qui peccatus fuit
vel est cōmississe: ne eternaliter punirent. Que
tamen voluntas non est bona voluntate moris
q' nec recognoscit illum actum esse malū: nec
displicet ppter se: q' malus. sed solum rōne pe-
ne p'prie vel aliene. Sic ille diues moneri su-
os voluit: vt se a peccatis cohiberent. Non q'
per se hoc voluerit ppter odium peccati & amo-
rem illor: sed q' estimauit se posse corpori suo
restum: & muti ad ipos: & sic a penis subtrahi.
vnde ista monitōe nullo modo simplr ppter
bonum istoruz illos admoneri voluit: sed pro-
pter bonum p'prium: dicente Abraham. Na-
bent Adoyse & pphetas. Respondit. Non
pater Abraham: sed si aliquis ex mortuis &c.
quasi diceret. Per me sic fiat: quia magis ido-
neus sum ad hoc: & mihi magis credendū est.

Si vero fiat questio de bono gratie & glorie:
sine quo ad actum: sine quo ad habituz simpli-
cuer sic tenendum est: q' non possunt reuerti
vnqz ad bonum gratie: aut ad actum gratie &
glorie: siue quo ad actum: siue quo ad habituz
nec ad habendum bonum actum pcedentez a
gratia aut gloria. Et hoc est qđ dicit. Rogo g
te pater. Non est credendū q' rogauerat ex ca-
ritate: quam ante mortez non habuit: nec post
acquisiuit: sed timore pene. Sciebat enim q'
ex consorcio fratrum angeret sibi pena: vt mut-
tas cum scilicet Lazarus in domo patris mei.
Ecce crudelitas. Quia cum non posset impe-

Sermo

rare q. ad euz veniret in infernū rogat saltem
q. ad fratres suos mutatur in mundū. Habeo
eniz quinq. fratres. Hoc ideo forte dixit: q. hz
quinq. sensus delicis dediti erant ipsi: sicut ⁊
ipse cum viuebat: ex quo patet conformitas eo-
rum ad ipsum: vt testetur illis: in eam miseria
Me ⁊ ipsi veniant in hunc locum tormentorū
Aliquo nos preseruet.

Feria sexta secunde dominice quadragesi-
me. Sermo quinquagesimus sextus.

Homo qui

Homo qui plantauit vineā. **Mat.**
21. Scdm q. dicit beatus
Bernar. Nihil ita displi-
cet deo in filiis gratie: sicut
ingratitude. Ingratitudo
eniz vias obstruit gr̃e: ⁊ vbi fuerit illa: iam gr̃a
accessum non inuenit: locū non habet. Nōne
iure perditum reputer: qd ingrato donatū est
aut dedisse peniteat: quod perisse videtur: opz
ergo gratiosum esse hoiez ⁊ deuotum: qui per
cepta gratie numero manere sibi vult ⁊ multi-
plicari. Unde tria mala de ingratitude pue-
niūt. **C** Primo bona a deo accepta auferri fa-
ciūt. **Augu.** Quod deus dederat gratis: detulit
ingratis. **C** Secundo danda impedit. **Gregori.**
Non est dignus dandis: qui non agit grates
de dantis. **C** Tercio quia non solum priuat bo-
nis: sed penam addit. Unde **Ezechias.** Pu-
nitus est de ingratitude triumphi. **Ysa. 38.**
Sed quia deus fm Gregorium nunquā ces-
sat bene facere. Ideo dignum est semper gra-
tias agere. Hoc autem nobis in euāgelio erē-
plificat. vbi occurrit nobis qtuor cōsideratōes.

Prima consideratio est de ineffabili
beniuolentia dei circa nos in benefi-
ciorū largitione. Quod notat vinee
plantatio. vbi occurrunt quatuor cōclusiones.
C Prima conclusio: q. deus est omnium re-
rum creator: patet **Roman. xj.** Ex ipso: ⁊ per
ipsū: ⁊ in ipso sunt omnia preter peccata: quo-
rum creator non est deus. Unde **Augustinus**
dicit. Cū audimus omnia esse de deo: omnes
itaq. naturas intelligere debemus: ⁊ omnia q
naturaliter sunt: neq. ex ipso sunt peccata: que
naturam non seruant: sed vitiant. Unde neces-
se est dicere: Qd omne quocunq. modo est: a

deo est. Si enī aliquid inuenitur in aliquo p
participationem: necesse est q. causetur in ipso
ab eo cui essentialiter conuenit: sicut ferrum sit
ignitum ab igne. Sed quia deus est ipsum eē
subsistens: ⁊ esse subsistens non potest esse ni-
si vnum. Relinquatur igitur q. omnia alia a
deo non sunt suum esse: sed participant: neces-
se est igitur omnia que diuersificantur: fm di-
uersam participationem essendi. Causatur ab
uno priuo ente: quod perfectissimum est. An-
de **Aristoteles. 1. methaph.** dicit. Qd illud
quod est maxime ens: ⁊ maxime verū est cau-
sa omnis entis: ⁊ omnis veri: ⁊ hoc ē quod di-
cit. Homo quidam paterfamilias: scilicet de-
⁊ dominus totius creature. Dicitur enim pa-
ter noster multipliciter. **C** Primo creatione.
Psalmi. Nunquid non est ipse pater tuus: q
fecit inquam te fm corpus. Creauit fm aiam.
posse dicit fm vtrūq. **C** Secundo redempti-
one. **Ysa. 40.** Tu domine pater noster ⁊ redem-
ptor noster a seculo nomen tuum. **C** Tercio fi-
dei instructione. **Ioannes.** Dedit eis potesta-
tem filios dei fieri. **C** Quarto adoptiōe. **Roma-**
norum octauo. Accepistis spiritum adopti-
onis filiorum in quo clamamus. Abba pater.
C Quinto glorie collatione. **Ad gala. 4.** Ita
que. Jaz non est seruus: sed filius ⁊c.

C Secunda conclusio est: q. in mente diuina
sunt forme exemplares. Per quas omnia que
sunt naturaliter: siue per creationem determi-
natas formas consequuntur: quod patet. vnde
oportet dicere: q. i diuina sapientia rationes sunt
oīū rez que dicuntur idee. i. forme exēplares i
mente diuina existētes: qdē multiplicat ad res
Non tamen sunt realiter aliud a diuina essen-
tia: put eius similitudo diuersimode aduersio
pticipari pōt. Posset etiam in rebus creatis q
dam alioz exemplaria dici: fm q. quedam sūt
ad similitudinē aliorum: vel fm eandem spēz
vel fm analogiam alicuius imitationis. vnde
saluator volens pfectionē vite meritorie pdu-
cere in anima: similitudinē exēplaris in vinea
adhibuit: vt ex hoc pfectio vite in aia: determi-
natam formā psequeret: qua mediante redire
possit ad ipsum: a quo pcessit per creationem.
vnde dicit. Qui plantauit vineam. t. aiam ra-
tionabilem. **Ihe. 1.** Ego autem plantauī te vi-
neam electam. vnde glo. ⁊ habetur super illud
Ysa. 5. Vineā dom⁹ sabaoth dom⁹ israhel ⁊c.
Cuncta que dicuntur de vinea ad statum aie
referuntur: que a deo plantata nō attulit vnas

sed labruscas. Dicitur autē aīa vinea. **Pri-**mo ppter inuilitatem sarmenti abscisi a vīe: simul aīa abscisa a spūali edificio: nihil valet. **Secūdo** qz sicut vinea p tormenta. i. abscisio/ nem z terre actionem fructificat: sic aīa per sustinentiam operum penalem. **Tertio**: qz sola vinea dat vīnum: sic aīa deuota soli deo ac cepta. **Quarto**: qz sicut vinea degenerat z luxuriat faciens vīnum debile: qñ vinea sita ē in pingui terra: sic aīa in delicijs. **Quin-**to qz sicut vinea radicata in petra z loco eminēti z in aspectu solis secunda est z forte generat vīnum: sic aīa existens in dura vita seu penurētia. **6. 1.** Adhuc plantabis vineam i mō/ tibus samarie. Ista vinea diuinis solationi/ bus appodiat z ligatur celestibz desiderijs. **Tertia** pso est. qz tria sunt que pīnēt ad cōseruationem huius vinee: qz non sufficit alicuius pfectio si nō pseruetur in esse. **Primus** est spes cūctans: que defendet ab incurribz quotidianis feraz: que est debita custodia sen/ sum z cordis. **Ne. f.** sensus ab extra aliquod delectabile transitorium pīpian: quo possent alicui z a summo delectabili separari. Et ideo p cauendum est. **Primo** ergo dz statz in pīncipio pīcindi: quia infirmitas in pīncipio facilius remediatur: ita spūalis. **6. 1.** Impos/ sibile est in sensum hominis non trruere cogi/ tationes. **Ne** laudatur: qui statim vt ceperit co/ gitare: alidit cogitatus suos ad petram Chri/ stum. **Secundo** vt temptatio figuratur: si/ cut homo sapiens fugit: vbi superare non po/ test: sic Ioannes baptista fugit in desertū. **Ec** clesia. 29. Quasi a facie colubz fuge peccatuz. **Tertio** qz debet penalitatibz expelli sicut vi/ demus in naturalibus: **Qd** nulla forma expel/ litur nisi a sua contraria. Et ideo: quia omnis temptatio est allectua: ideo per penam fugari dz: quia in moralibus pene sunt sic medicine. **Unde** colocen. 3. Adornate membra vestra **Unde** dicit. Et sepem circūdedit ei: id est dili/ gentem custodiam. **Ecclesia. 36.** Vbi non est spes diripiūz possessio. **3. 1.** pro uerbis. 14. Omni custodia custodi cor tuum: quia ex ipso vita procedit. **Secundum** est torcular bone conscientie. vnde sicut in torculari vīnum ex/ pimitur: sic conscientia quadā remurmuratio ne informatia docet facere bonum: z vitare malum. vnde conscientia dicitur duo: scilicet sciē tiam z habum. **Hec** conscientia est habitus naturalis: non solū cognitiuus: s; etiā motiū

Inclinat. n. habum ad perfectionem boni: z fugam mali: vnde pscīa accusat de preteri to: remurmurat de presenti z precauet de futu ro. **Preterita** namq; respicit quando mentem de hoc quod sibi pscīa est reprehendit sicut est de malo cōmisso vel bono ammisso. **Pre** sentia enī respicit pīradicando eis cuius p con scientiam habuimus oppositu. futura quoq; respicit vt quando instituit z stimulat mentem ad ea faciēda: vel vitanda ad que nos iudicat teneri. **Cauenda** est tamē pscīa minus lar/ ga: z minus stricta. **Ma**z prima generat pīe sūptionē. **Secunda** desperationē. **Pri** ma dicit semp malū bonū. **Secunda** bonū malum. Et ideo dicit **Bernar.** qz bonā con/ scientiam faciunt in nobis duo. i. penitētia p quam peccata cōmisssa punimus: z scientia qua puniēda nō pmittimus: z hoc est qz dicit. Et fodit in ea torcular: id est contulit ei pscīa: que preterita accusaret: z presentibz remurmu raret: z futura mala pīuocaret. **Tertium** ē turris patientie. **Nam** sicut turris est securum pīpugnaculū quo mediāte insultus pugnantiū reprimunt: sic patientia ē virtus cōtūmeliaz z ois aduersitatis ipetus cōnīmiter portās. vñ talis dicit. **Patientia** est honestatis: z vtilitat/ causa rex arduaz: z terribilium voluntaria ac diurna perpessio. **6. 1.** Non nisi per pacien tiam implet qd dicit. Regnum celoz vim pa/ titur: z violenti rapiūt illud. vnde **Mat. 5.** Be ati qui persecutiones patiunt ec. Et hoc est qd dicit. Et edificauit turrim in medio eius. vñ de ipa est turris fortitudinis defendens nos a facie inimici. **Quarta** pso: qz saluator multa bona nobis cō tulit: vt patet in bonoz plantatione: z in malo/ ruz amotione: in aduersariorz defensione: in motuū instructiōe: i latide legis: z ruius institu tione. **Tamen** hec omnia que contulit nobis siue naturalia: siue spūalia: siue gratuita cō/ misit libertati nostre voluntatis: siue liberi ar/ bitrij: vt istis mediantibus operatiōe liberi ar/ bitrij efficeremur beati. i. libera eius electiōe vnde liberū arbitriūz est subiectum gratie qua sibi assistente bonum eligit liberum arbitriūz indifferenter se habet ad bene eligendum: vel male. vnde **Ber.** Bonū opus sine duobus fieri non potest. **Nam** deus auctor salutis ē li berum arbitrium capax est salutis: nec dare il la nisi deus: nec capere ista: licet nisi libez arbi trium. Et hoc est qd dicit. Et pēgre pfectus

Sermo

est non mutando locum: sed operandi liberus relinquens arbitrium. vbi Beda. Qui vbiq; est fuit cum viatoribus liberum operandi arbitrium relinquit. Ecclesi. 5. Deus ab initio constituit homines: et reliquit eum in manu populi sui: et loca vite eam agri. vt. s. liber oparetur opibus virtuosus.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de ingrata malivolentia nostri circa deum in beneficiis: vilipensione: quod ostendit nunciorum et heredum necatio: cum dicit. Cum autem ipse fructus appropriatus. vbi occurrit. 4. p. es. **P**rima conclusio est: quod solius hominis est beatitudinem mereri opibus virtuosus: cum beatitudo sit premium virtutis. Cuius ratio est: quod vt dicitur quarto metha. Vnuquodque naturam determinatum est propria sua operatione: sicut oculus ad videndum. Quia igitur inter ceteras creaturas: rationalis creatura est dignior. Ideo magis debet esse determinata sua propria operatione: que est respectu finis ultimi in videndo deum et fruendo: sed quod hunc finem per operationes pure naturales attingere non potest. Ideo oportet superaddere operationes virtuosas: que partim sunt supernaturales: vt finem ultimum attingat. Quia vt ait sapiens operanti iustitiam merces fidelis. Iste autem operationes dicuntur fructus gratie: id quibus dicitur. Cum autem tempus fructuum appropriatus: id est operationum virtuosorum: quos apostolus nominat. gal. 6. dicens. si fructus autem spiritus: caritas: gaudium: pax: patientia: longanimitas: bonitas: benignitas: mansuetudo: fides: modestia: continentia: et castitas. **P**atet autem hijs fructibus possit beatitudo attingi. Patet primo de caritate: quia caritas secundum Augustinum est donum omnia alia dona perficiens: quia sine caritate non producant effectus meritorii. **S**ecundo patet de gaudio: quia gaudium est de bono presenti: spes de futuro: et memoria preteritorum propter certam expectationem preuententem ex gratia dei: et ex meritis precedentibus. **P**atet etiam tertio de pace: Ipsa enim est spiritalis locus dei. Unde secunde cor. ultimo. Pacem habete. **Q**uarto etiam patet de patientia: quia ipsa est radix ceterarum virtutum. vnde dicit glossa super illud. In patientia etc. Patientia est custos et radix omnium virtutum. **Q**uinto patet de longanimitate: que diu expectat promissum vite eterne. Patienter sustinens aduersa: vt dicit Tullius. **S**exto pa-

ter de bonitate virtutis. s. hoc est quando additur omnis perfectio ex parte operantis: que est per habitum mentis bene constitute. **S**eptimo patet de benignitate: que habet effectum bonum vt delectet bene agere maxime egens large subueniendo de facultatibus suis. **O**ctavo patet de mansuetudine: que secundum philosophum. 4. ethico. est moderantia passionum reprimens vindicte appetitum. Vnde mansuetus dicitur quasi manu assuetus: scilicet mala ferendo. **N**ono patet de fide: sine qua impossibile est deo placere: vt dicitur ad hebr. 9. **D**ecimo patet de modestia que cauere indecentiam in verbo: in risu: in motu corporum: in membrorum situ: vel in actu. vnde Tullius. Modestia est qua pudor honestatis puram et instabilem comparat auctoritatem. **V**ndecimo patet de continentia. vnde Bern. Continentia perfecta est virtus: quando solo diuini amoris obtentu peccatis nos continemus. **D**uodecimo patet de castitate. vnde Bernar. Continentia castitatis dicitur: quicquid ante luxuriam inquinauit. **S**ecunda conclusio est: quod in hijs segniter laborantibus mittuntur tres nuncij. Quorum unus informat. Secundus imperat. Tertius incutit timorem. **P**rimus nuncius est sacra scriptura. Nec enim docet vitam oburgare et extirpare et virtutes inferere. vnde secundum de thimo. 3. Omnis scriptura diuinitus inspirata. Vtilis est ad docendum: ad arguendum ad corripiendum: ad erudiendum in iustitia: vt perfectus sit homo dei ad omne opus bonum. **E**x quo patet quod est summe auctoritatis. Et ideo sibi summe adherendum: quia a deo reuelata: nihil continens falsitatis. **S**ecundus nuncius qui increpat est infirmitas. Vnde nuncius mittitur quantum ad corpus: quandoque ad malos et reprobos ad vincendum eorum malitiam: quia ad hoc ne corrigantur subterfugiant predicationes audire. **P**salmi. Noluit intelligere vt bene ageret. Sed dominus occasione mittit ad corpus infligens eis loco predicationis corporis infirmitatem. **P**salmi. Multiplicatae sunt infirmitates eorum. **T**ertius nuncius est timor dei: qui docet fugere quod ei aduersatur. vnde Augustinus. Non est turpis fuga: iacula fugere: scilicet protegendo se: hic a domino mittitur: quando menti infunditur inuitas ad carnis mortificationem: quia ponit fides ante oculos penas eternas timor resistit: et iam non timet pro illis euadendis sustinere penas corpo-

rales. Talis enim timor facit hominem obedi-
entem. Unde Gregorius. Deum timere est
nulla que facienda sunt preterire. **T**alis. n.
timor primo incutitur ex consideratione omni-
potentie dei: quaz nemo refugere potest. et cui
nemo resistere pot. **Y**sa. 44. **D**itione capias:
et non resistet tibi homo. **S**ecundo ex conside-
ratione penarum futurarum: que gravissima est: de qua
Augu. Exuperat omnem penam quam aliquis
in hoc mundo perpeffus est. Et hoc est quod di-
cit. **A**d istos servos suos ad ag. etc.

Tertia conclusio est: quod opera carnis semper
contrariantur fructibus spiritus. unde apostolus
dicit ad gala. quinto. Caro concupiscit ad-
versus spiritum: et econverso. **I**ntelligendo igitur
quod accipiendo opera carnis et fructus: spiritus
sanctus secundum communem rationem contrariantur. **S**pi-
ritus sanctus scilicet movet humanam mentem
ad id quod est secundum rationem. **A**ppetitus autem
carnis trahit ad sensibilia bona: que sunt infra
hominem. Unde sicut motus sursum et deorsum
contrariantur in naturalibus: ita in operi-
bus humanis contrariantur opera carnis fru-
ctibus spiritus. unde quantum ad propositum
contra beneficia: aut etiam inimicitias: conten-
tiones et emulationes: animositates: et discen-
siones opponitur caritas longanimitatis: ad
sustinendum mala hominum: inter quos vivi-
mus: et ad curandum benignitas: et ad igno-
scendum bonitas. **H**eresibus autem opponi-
tur fides: invidie mansuetudo: ebrietatibus et
comestationibus continentia. Et hoc est quod
dicit. **A**gricole autem apprehensis servis suis
Alium ceciderunt. Vere sacra scriptura cedi-
tur: cum non solum nolunt eam intelligere: ut
bene agant: sed etiam agnitam: contradictioni-
bus vite et lingue eam nituntur impugnare.

Sequitur. **A**lium occiderunt. Vere nuntius
dei: qui est infirmitas occiditur: quando obsti-
natus ob spem convalescentie et longioris vi-
te in malo perseverat. **A**lium vero lapidave-
runt. Vere timor dei lapidatur: dum quis pre-
sumptuose inherens proptie voluntati in malo
perseverat. Et vere tales digni sunt perire: quia
nulla ad eos penetrare queat benivolentia mo-
nitoris. **H**ec Bernardus.

Quarta conclusio est: quantum ingrati-
tudo reprehendenda sit: non solum quia non red-
dit bonum pro bono: sed malum pro bono: sed
maxime reprehendenda est: quia summo bene-
factori ablatis muneribus pro hereditate nititur

inferre mortem. Unde licet diversi sint be-
nefactores: tamen sicut excellenti principaliter
debemus deo granarum actiones. Ideo maxi-
me reprehendenda est ingratitude: que acceptis
beneficiis sibi reddit malum etiam mortis.

Istud sic declaratur. **N**am secundum diversas cau-
sas ex quibus aliquid reddi debetur: necesse est
diversificari debiti reddendi rationem: ita ta-
men quod semper in maiori illud quod unius est
continetur. **I**n deo autem primo et princi-
paliter invenitur causa debiti: eo quod ipse est prin-
cipium primum omnium bonorum nostrorum.

Secundo quia est persona que dignitate pre-
cellit: ex qua gratuita beneficia procedunt.

Tertio in aliquo beneficiorum: a quo aliqua
particularia et privata beneficia percipimus: per
quibus particulariter ei obligamur. Sicut ergo quia
deus plus donavit: plus tenemur ei ad gratiarum ac-
tionem. Ita contra maxime reprehendenda est ingrati-
tudo: que deo et de eius preceptis beneficiis ni-
titur reddere et malum mortis. Et hoc est quod
dicit. **M**ouissime misit ad eos filium suum. **M**o-
issum insuper heredem occidit: quo filium dei
puleat: et spiritu quo sanctificatus est: contumelias
facit. unde ihs a mendacibus: a simulato-
ribus et hypocritis occiditur. **I**hs bonitas occidit ab
hijs: qui eius beneficiis non molliuntur: sed du-
riores inveniuntur. **I**hs caritas occidit a cupi-
dis et avaris. **I**hs misericordia et benignitas occiditur
ab hijs: qui peccata iterare non cessant: non atten-
dentes quod deus ad penitentiam eos expectat. **I**hs ius-
titia occiditur ab hijs: qui per insolentiam et con-
tentionem suorum discordiam et pacem infringunt.
Sed extra vineam ipsam eiciunt: quia diabolus
in corde eorum per peccatum diavoli permittunt.

Tertia consideratio.

Eterna consideratio est de iusta sententia
dei circa nostram ingratitude: in
malorum punitione: quod probat vinee abla-
tio: ibi. **C**um venerit dominus vinee: ubi sunt
quatuor conclusiones.

Prima conclusio est: quod in omni iudiciali cau-
sa non est precipitanter agendum: sicut in divina
sententie latione. Sed debet fieri processus
secundum maturi consilii deliberationem. **A**d hoc. n.
regitur discretio. **N**am secundum Bernardum. ubi est ve-
hemens emulatio: ibi maxime discretio neces-
saria est: que est ordinatio caritatis. **S**emper
quidam zelus absque scientia minus utilis et efficax
invenitur: et periculosus valde sentitur. Et ideo
salvator hos ingratos non statim damnavit: sed

Sermo

discrete deliberant: dicēs. Cū venerit dñs vi
nec ꝛc. q. d. in talib⁹ nō est p̄cipit̄ agēduz.
T Secda p̄lo est: q. vindictio correctōis non
semp̄ est differenda: cum iniquus frequenter
ex dilaiōe debite pene p̄oretur: s; illd̄ eccl̄i. 8.
Quia nō cito p̄fertur p̄tra malos snia: filij ho
minum sine timore p̄petrant mala. Cohibent
alij a peccato: qui officium virtutis non hnt:
per hoc q. timent amittere aliqua: q. plus amāt
q. illa: que peccādo adipiscuntur. alij timor
nō p̄speret p̄cā. Et ideo per subtractionez
oim̄ que hō maxime diligit. s. vitaz: corporis
sui libertatem: et bona exteriora: puta diuitias:
patriam et gl̄iam: homo iniquus frequēter cō
pescitur ab iniquitate. vnde aiunt illi. Ad malos
male perdet: et vineam suam locabit alijs agri
colis ꝛc. Et ideo dicit Ber. Quid agimus?
Nōnulli dura ceruice et attrita frōte: quo ma
gis eis compatimur: tanto magis et nostra cō
passione: et patientia abutuntur. Nōne sicut
cōpatiebamur fratri: ita ipsi iusticie compatiē
dum est: quaz videm⁹ abici tam iprudenter?
Scio si qua in nobis est caritas: p̄ceptuz hunc
iusticie ferre equanimiter nō possumus. Hic
est zelus iusticie: qua accendimur aduersus de
linquentes erga iusticiam dei: quam contem
ni videmus.
T Tertia p̄lo est: q. lz quilibet p̄pter nimie
tatem excessus sit iudicāduz: tamen nullus in
hac vita existens est p̄tēendus. Et h̄ p̄p̄tina
Primū est diuine gracie p̄mpta assistētia
Scōm est anime capacitas abundantia.
Tertium est remissionis peccati penitētia.
Quidam. n. dixerunt q. peccatum in spūs san
ctum sit simplr̄ irremissibile: p̄pter finalez im
penitentiam. Iste aut̄ modus non est verus.
Potest. n. p̄cā esse in spūm sanctum: dato q.
non haberent finalez unp̄niam in se: sed tm̄ in
voluntate vel i intentione. Unde licet aliquis
peccaret cum intentione deliberata q. nunquā
peniteret: p̄cā in spūs sc̄us p̄mitteret: dato q.
postea de isto p̄cō peniteret. vnde dīco q. fina
lis unp̄nia in peccato nō facit peccatum in spū
ritum sanctū: q. sic omne p̄cā mortale in quo
homo moritur: eēt p̄cā in spiritum sanctum
Sed p̄cā in spūm sanctum est: cum mens vo
luntate et intentiōe excludit ex se penitentiam et
remissionem: et p̄cā. Et ideo q̄diu homo vi
uit in hac vita: p̄t ab hac intentiōe recedere.
Et ideo simplr̄ est remissibile: lz fm̄ qd sit irre
missibile. i. difficile remissibile: tum p̄pter de

sectum excusantis: vt infirmitas inclinās: tuz
p̄pter nāe p̄nitatem inclinātem: tum p̄pter
remediū repulsiōez. Et hoc est q. dicit. Lapi
dem quez reprobauerunt edificantes ꝛc. quasi
diceret q. nullus in hac vita debet condēnari
q. deus aliquādo ingratos peccatores quo ad
iudiciū nostrum p̄destinauit. vnde lapis
iste dicitur peccator p̄destinatus: sed p̄ tunc re
probatur obstinatus: sed non p̄ semper: quez
edificantes. s. meritum exercitio virtuose actio
nis: reprobauerunt. s. iudicio eoz p̄dēnnan
tes. Hic factus gratia p̄destinata sibi assistēte
In caput anguli. s. p̄fectionis vite: q. fulgebit
exemplo: sicut sol in p̄spectu alioz. Anguli. i.
coniunctionis: q. eius exemplo et doctrina ad
deum multi p̄ueriunt: vt p̄ de p̄d̄aulo.
Quarta p̄lo est: q. iustificatio impij est ma
rum opus. p̄sal. Adificationes eius sup
omnia opa eius. Et Aug⁹. exponens illud
Joh̄is. 14. Maiora horz faciet: dicit q. maius
opus est q. ex impio iustus fiat: q. creare celū
et terram. Et ideo dicitur. A domino factum
est istud: et est mirabile in oculis nostris. s. pp̄
raritatem et magnitudinem potentie facientis.
Quarta p̄sideratio.

Quarta p̄sideratio est de ingratorum
nescientia circa doctrinas xp̄i: i eius
applicatiōe: vbi dicit. Ideo dico vo
bis: auferetur a vobis ꝛc. vbi sunt tres p̄es.
Prima p̄lo est: q. aliqui possunt deleri de
libro vite: fm̄ illud p̄sal. Deleatur de libro vi
te ꝛc. Est. n. liber vite p̄scriptio ordinatorum
in vitam eternam. Ad quam ordinantur ali
qui ex duobus. s. ex p̄destinatione diuina. Et
hec ordinatio nunq̄ deficit: et ex gratia. Qui
cunq; enim gratiam hz: ex hoc ipse dignus est
vita eterna. Et hec ordinatio deficit interdū
per peccatum mortale. Illi inq; qui ex p̄de
stinatione ordinati sunt ad vitam eternam: illi
nunq̄ delentur de libro vite: sed isti qui sunt
ordinati ex gratia sola: sunt scripti non simplr̄
sed fm̄ quid. Et tales possunt deleri de libro
vite. Et hoc est q. dīc. Ideo dico vobis: anse
retur a vobis regnuz dei ꝛc. Dico ergo ex re
stra cōfessione et prophetica reuelatione cōclu
dendo: q. auferetur a vobis regnum dei: idest
gratia p̄destinatiōis delendo noia vestra de
libro viuētiū: et dabitur genti facienti fru
ctus eius. i. peccatori p̄destinato: qui facit fru
ctus: scilicet habendo cordis contritiōem: di
uine legis mediatiōez: beneficiōz dei recoz

damones primorū passionē: et gratiarū actio-
nez. Isti sunt fructus: p quibus dat regnū dei.
¶ Secūda p̄lo est: q̄ causa executiua damna-
tionis est iustitia dei: q̄ iustum est vt fm rectuz
iudiciū deus vnicuiq̄ respōdeat p merito.
¶ Sed q̄ ppter obstinati demeriti: digni sunt
damnatione: iustum est vt talis pena demeri-
ti eis infligat. Talis. n. iustitia pparat penam
fm exigentiā meritōz. vnde dicit. Sup̄ quez
Lapis vero ceciderit. s. lapis pteret eum. vnde glosa
Lapis vero sup̄ illum cadit: quem iudiciū dei
non credentē opprimit. Et ideo totus cōterit.
¶ Criso. Quia xps lapis est magnus: sup̄ quez
ceciderit. s. fm iustitiam dei comminuet eum:
scilicet reprobationem.

¶ Tertia p̄lo ē: q̄ reprobi increpatōez nō su-
stinent: s; eraspati reddūt maledictōez p bono
¶ Prouenit. n. talis eraspatio ex mendacio fal-
se opinionis sui status: qui mentit sibi statum
suum esse pfectū: et increpatione non dignū.
¶ De talibus loquitur apostolus Roma. 2. di-
cens. Deus reddūt vnicuiq̄ fm opa sua. Se-
quitur. P̄ his aut̄ qui ex p̄ntiōe: et qui nō acq̄-
escunt veritati: et credunt iniquitati. Ira et indi-
gnatio. ¶ Criso. Aug. ibidem. Qui p̄tendunt cū
deo nolentes penitere cū ip̄e multis modis ad
penitentiā vocet: et nō acquiescunt veritati: il-
lis dicit credunt iniquitati talibus erit in iudi-
cio ira idest pena materialis: et spiritalis: et in-
dignatio. s. in die iudicii: q̄ sibi ipsis indigna-
bunt. Et hoc est qd̄ dicit. Luz audissent. s. pa-
rabole expositionem: cognouerunt qd̄ de ip̄is
diceret. s. q̄ essent ingrati increduli: et damna-
di: querentes cū tenere timuerūt turbas. Que-
rūt christū in malo tenere: qui desperatione vi-
ctus non cessat a peccato: pro quo passus est: s;
timore turbaz repamitur: qui plus propier ve-
recundiam q̄ ppter deum se cohibet a peccatis.
¶ Et ideo addit. Quia sicut prophetam eū habe-
bant: adherentes eius doctrine: et habentes di-
splicentiam in omni malo etc.

¶ Sabbato post dñicaz 2^am q̄dra. Ser. 57.

Homo qui
dam habuit duos filios.
Luc. 15. Secundum q̄
dicit glosa. Consuetudo
phariseorum erat: et scri-
barum murmurare de al-

terius bono: vt patet de iustificatione magda-
lene: et de peccatorū remissione paralitici. Luc.
50. et de peccatorū receptione. Luc. 15. Sed
quare hoc? Ratio est s; Gregorium. Falla ius-
titia non hz passionē: sed indignationē. vñ
fm glo. hñ duplt errant: q̄ et se iustos putant
cum sint supbi: et alios esse reos: cum iam pe-
niteant. Qd̄ aut̄ nullus d̄ indignari pp̄ pecca-
torū receptionē: ostendit in parabola de filio
p̄digo: cuius p̄nia fuit patri eius gloria: sicut
p̄ nob̄ in p̄senti euanḡ: vbi occurrūt nob̄ sex
considerationes.

¶ Prima consideratio.
Prima est de statu nature: quez pre-
cedit vtriusq̄ filij communis ppa-
gatio: ibi. Homo quidam habebat du-
os filios: vbi occurrunt due conclusiones.

¶ Prima est: q̄ statum nature: quem deus
p̄stitit hoi in sui creatione cum perfectionib⁹
suis gratiis describit bñs Augu. de ci. dei
14. dicens. Viuebat hō in paradiso: sicut vo-
lebat: q̄d̄ v̄ volebat qd̄ deus iusserat: viue-
bat fructus deo: et quo bono erat bonus. Vi-
uebat sine vlla egestate: ita semp̄ viuere: habēs
in potestate. Libus aderat ne esuriret: pot⁹ ne
fureret: lignū vite ne illū senectus dissolueret.
Nihil corruptionis in corpore vel ex corpore:
nullas molestias vllis eius sensib⁹ ingerebat
nullas extrinsecus morbus: summa in carne
sanitas: et in animata tranquillitas.

¶ Secūda p̄lo est: q̄ ex h̄ stipue. s. oleastro hu-
mane nāe due ppagines ascenderūt. s. penitē-
tium et innocentū: qd̄ innuit dicens. Quia ha-
buit duos filios fm glo. s. penitentes et inno-
centes: qd̄ p̄ cum filij sc̄i imitari patrē. De
ppagines dicunt filij: q̄ imitant patrē xpm̄.
¶ Penitentes. n. sunt filij: q̄ imitantes xpm̄: car-
nem suam crucifigunt cum vitijs et cupiscen-
tijs. Quib⁹ dicit Mat. 16. Si q̄s vult venire
In cui⁹ rei testimoniū sup̄ xpm̄ i trāsfuratio-
ne: q̄ significat p̄niam aiam transfigurantem.
Quidia est vox patris. Hic est fili⁹ etc. Inno-
cens etc. Dicunt filij: q̄ p̄destinati sunt ad vītā
eternam: q̄bus prodest passio xpi: de q̄bus ad-
hebr. 10. Non sumus filij subtractionis in per-
ditionem: sed filij dei in acquisitionem anime.
¶ Filius subtractionis fuit Judas: q̄ subtraxit se
numero ap̄loz. Filius acquisitionis est omnis:
cuius exemplo vel exhortatione pueritur quis
ad bonū. vnde p̄me Johis. 5. dr. Qui ex deo
natus est: non peccat: q̄ generatio dei p̄seruat
euz: vt nō peccet. vñ dicit q̄ hñt duos filios.

Sermo

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de lapsu culpe que ostendit filij adolescentioris a patre recessio: et dicit adolescentior ex illis. **P**ater etc. ubi sunt due conclusiones.

Prima p̄lo est: q̄ permutat deus aliquando cadere p̄destinatu in culpam: ut cognitione sui reatus se humiliet: et p̄fectior resurgat. **D**e^o enim nouit de malo maximum bonum elicere q̄ lapsum luciferi ordinauit ad hominis creationem: lapsum hominis ad xp̄i incarnationem quod sup̄mum fuit miraculum: p̄pter qd̄ dicit **B**reg. **S** felix culpa. Non enim est magnus in artifice q̄ de bona materia: faciat bonu; edificium: sed de vili. Sed intelligendum q̄ peccatum cu sit malū ordinauit diuina p̄uidentia in quadruplex bonum. **P**rimo ad extolendam laudem eoꝝ qui nō peccant: q̄ si omnem creaturam deus impecabilem fecisset: nullus esset laudabilis ex eo q̄ nō peccasset: q̄ nullus laudatur de hijs q̄ nō sūt sua potestate. Non enim laudatur mutus q̄ tenet silentiū. **S**ecundo ad eoꝝ augendum honorem: q̄ homo honorabilius possidet regnum: q̄ illud habet per virtutem acquisitionem: q̄ qui habet per solam electionem. Si autē sancti essent impecabiles: sola electione habuissent regnu; et sic nihil meruissent: s; iam meruerunt: q̄ p̄tra peccatū et vicia triumphauerunt. Est autē honestatis signum: q̄ non coronabitur nisi qui legitime certauerit. **S**ecūdo **Thy. 2.** Et pugna nō est nisi p̄tra peccatū. **T**ertio ad diuine iustitie manifestationē. **C**larz enī est fōre iustissimum deum **I**usticia autē nō manifestaret sine peccato. q̄ eius iustitia duas partes habet. s. bonoꝝ remunerationem: et punitiōem maloꝝ: que secundum sine peccato fieri nō pōt. **I**git̄ etc. **Q**uarto ad p̄ficiendum eoꝝ maiorem decorem. **V**idemus enī in sensibilibus q̄ vtile est interdū q̄ aliqua res destruat: ita q̄ melior reparat: ita permittit deus aliquādo cadere sanctos: ut sanctiores resurgāt. **I**sto mō **M**aria magdalena fuit. vnde **A**ug. **M**udeo dicere superbis vtile esse cadere in aliqd̄ manifestum peccatum ut si bi despliccant: qui iam sibi placendo ceciderāt. **S**alubrius enī: petrus displicuit quādo fleuit q̄ sibi placuit q̄ p̄sumpsit. **E**t hoc est qd̄ dicit **E**t dicit a adolescentior ex illis. **D**a mihi portio nē que me ptingit et diuisit illis substantiaz. vnde **A**mbros. **V**idens q̄ diuinum patrimonium datur petentibus. **N**ec putet culpam patris q̄

adolescentiori dedit ip̄e se iudicauit dignum q̄ poposcit: et vtiā non recessisset a patre impeditū nescisset etatis. **P**ortio huius substantie est libeꝝ arbitrium. **E**t vlt̄ igit̄ p̄tem substantie sue dū de viribus suis male presumit viciis potestate libeꝝ arbitrii q̄ gratie non innitens. **C**ōtra quē dicit. **S**ine me nihil potestis facere. **S**ecunda p̄lo est: q̄ per lapsum culpe multa mala eueniunt nobis. **P**rimo a deo peregrinamur. **M**am sicut gratia est distinctiua filioꝝ regni sic peccatum est distinctiuum filioꝝ perditionis per quod discernunt: et peregrinatur a consorcio fidelioꝝ ab amicitia dei. **I**ps̄ sal. **L**onge a peccatoꝝ salus. vnde dicit. **E**t nō post multos dies peregre perfectus est in regionem longinquā. **G**lo. **P**ost institutionē humani gnis: vel p̄siderationē p̄ditōis ei⁹: placuit aie p̄ libeꝝ arbitriū secum quasi quādam potētia suam ferre et deferere eum: a q̄ p̄dita est fidens in viribus suis. **H**as vires tanto cū p̄sumit q̄: q̄to datoreꝝ plus deferat. vñ addit **I**n regionem longin. i. vsq; ad obliuionem dei s̄m glo. interlinearem: non mutando locū. **S**ecūm glo. **Q**uanto q̄ in prauo ope plus de linquit: tanto a gratia dei plus recedit. **Q**uid longius: q̄ a deo recedere? **E**t ibi cōgregatis omnibus: id est p̄sideratis p̄p̄ijs viribus dissiptauit substantiā suā: id est bona gratuita et sp̄alia p̄pter t̄p̄alium amorem. vnde **I**sidus. **S**ciant seculi lucra septantes q̄tū sunt vana vel aduersa que diligunt. **Q**ue etiā in hoc seculo sine p̄tione non cōquerunt: et p̄ quibus in futuro penas dabunt hijs: q̄ in voluntate desiderioꝝum secularium p̄sistunt. **C**um igit̄ triplex sit bonum nature. **A**nim. s. ip̄m subiectum nāie: qd̄ dictum est nature in adiutoriu; meriti. **S**ecūm dona et virtutes. **T**ertiu; est habilitas nāie ad bona gratuita. **P**rimu; vulnerat. **S**ecūm tollit. **T**ertiu; minuit. **E**t h̄ est qd̄ dicit. **P**ostq̄ oia consumpsisset. **S**ecūdo paupertate infert: q̄ hō p̄ peccatū ois boni sp̄ialis p̄uatione destruit. **M**az sicut turpe ē denudare figuraz regis ei⁹ ornatibus: sic turpe est anime ornatibus spiritualibus spoliari: quibus ablatis pauper efficitur. vnde dicit. **I**f acta est fames valida in regione illa: et ip̄e cepit egere. **P**ost omnium bonorum consumptionem sequitur fames valida: id est penuria omnis boni sp̄itūalis et fidei: qui fides est substantia rerum sperandarum etc. **D**ebeꝝ. xj. vel s̄m glofam. **F**ames est indigentia verbiue

ritatis in oblivione creatoris: vel fm glosam interlinearem est carentia bonorum operum & virtutum. Et ideo egere cepit: quia fm glosam nihil satis est prodige voluptati: qz voluptas semper famem sui habet. **C** Item glo. **A**deo rito eger: qui thesauros sapientie divinarumqz altitudinem derelinquit in regione illa: scilicet in statu peccati. Peccatum enim substantiam aufert naturalem: spiritalem: & gratiam. unde de sciendum qz peccatum verum facit venire in alia peccata. Cuius ratio est: qz peccatus est causa peccati: qz directissime vnus peccatus tendit in aliud peccatum. Sicut cum quis cum proposito inebriat se vel replet se calidis: vt concupiscentia inflamat. **C** Scdo etiam: qz non potest vnus peccatum fieri: nisi aliud concomitetur: sicut latro non potest rapere: nisi occidat. Dico tamen qz peccatum non est causa necessaria inducendi peccati: sed est causa concomitans vel disponens voluntate libere peccare. Et ideo potest se libere auertere a peccato: & non peccare divina gratia pueniente. Et hoc est quod dicit. Et abiit. s. pfectu erroris de malo in peius ruendo: fm illud Grego. Peccatum quod per penitentiam &c. Quid enim est abire: nisi peccatus peccato addere? Verbi gratia. Ides spes potest iterare. Item de vna spe in alteram transire. De primo Ihere. 20. Quam mala facta es nimis iterans vias tuas. **T**ertio peccatum diabolo subicit. Nam sicut anima sancta templi dei: ita anima imunda phanum est diaboli: qz inhabitat ipsam: non tamen per essentiam: sicut deus: qui solus essentialiter est in omni re. Non ita diabolus: sed per malitiam inhabitat aiam imundam. Et hoc est quod dicit. Et adhefuit vni cuius regionis illi: s. glo. diabolo. Peregrini regionis huius sunt homines: qz aliqui peccando ad hanc regionem veniunt: aliqui penitendo redeunt. vñ in regione peccati: in ciuitate Babilonis multi sunt ciues sub rege diabolo: sicut in regione gree in ciuitate iherosolimitana multi sunt ciues sub christo. Ad ephe. Jam non estis hospites & adueneris: sed ciues. Et plerumqz contingit qz peccator multis peccatis subiacet & irretitur: qd dum contingit: tunc plus vni vitiorum qz alteri intendit: quia vni cuius regionis illius adberet. unde adorat ab eis: qui ei seruiunt: & deus eorum est diabolus. Aut fm qd ei seruius diuersis feruntur. Peccatum enim circa nocua occupatur. Et ideo comparat egritudine molestanti: quia sicut egritudo deprauat naturam: vt semper ap-

petat nocua & contraria: ita peccatus deprauat animum: vt semper mortifera appetat. vñ cum voluptates sint sibi mortifere: & delicias spirituales salutare: anima plus obnoxietur in illis qz in istis delectetur. Et hoc est quod dicit. Et misit illum in villam suam: vt pasceret porcos. Villa dicitur occupatio carnalis voluptatis. unde glo. In villam mittitur: qui cupiditati mundialis substantie subiugatur. Spiritus igitur immundicie mittit aliquem in villam suam: cum imperat ei tanqz seruo post longam consuetudinem: vt occupetur fm carnalem voluptatem porci. Silique sunt bona temporalia. Pascit igitur porcos: qui abundante temporalium vacando cibis: & potibus: & vestibus delicatis: quibus caro lasciuat: nutrit mortuos immundos. Eph. 5. Nolite inebriari vino in quo est luxuria. Glo. Crassitudo carnalium & deliciose epule prouocant ad libidinem peccati etiam ad errores inclinat. Nam voluntas non fertur in suum obiectum nisi vt a ratione preostensum. Quando igitur intellectus & ratio errant voluntas inordinata dilectione fertur in obiectum suum dedinans a rectitudine arcus. Per peccatum enim mens obnubilatur: & errat quando creature delectatio subvertit iudicium rationis. Unde Augu. Ne oberetis in vestigijs eius: ipsis per amorem adherendo propter se: cum talibus sit vitendum: non fruendum. In hoc enim consistit tota perversitas hominis. Unde isti cito ingrediuntur viam erroris. Et hoc est quod dicit. Et cupiebat implere ventres suos de filiquis &c. Glo. Diuitias terrenas quas porci vel auari libenter comedunt: quibus ventrem: id est affectum cupit peccator implere carnalibus vitijs. Et nemo illi dabat ad saturitatem: quia ventris impiorum insaturabilis. Proverbio. 13.

Tertia consideratio.

Eterna consideratio est de motu penitentie quod probat eius reuersio: ibi. Ipse autem in se reuersus: vbi sunt donec personae. **P**rima conclusio est: quod origo penitentiae est adeo affective: quia ipse est causa efficiens penitentiae. A nobis autem dispositiue: quia fm Augustinum qui creauit nos sine nobis &c. **I**ntelligendum tamen qz ad hanc dispositionem quatuor requiruntur. **P**rimus est cognitio fidei innoxie: in qua homo cognoscit diuinam iustitiam & bonitates: cui displicet omne malum: & quod nullum malum relinquit impunitum.

Germo

Tercio requiritur cognitio proprię offense: que displicet summe bonitati. Nullus. n. vnq̃ de peccato penitet: nisi ad memoriā reuocetur vnde apoc. p̃. Qui lapsus fueras memor esto vnde excideris ⁊ age p̃niam. **T**ercio requiritur despectio perpetrarū sceleris: q̃ nisi peccatum memoriā displicat: p̃dēnat. vnde Job. Tedit aiam meā vite mee ⁊c. **Q**uarto requiritur cognitio mīe dei: qua parat̃ est omni reuertenti ⁊ volenti dare misericordias ⁊ veniā: ex hoc regeneratur remissionis spes. Sponsus enī ē aliq̃ inclinans hoīes ad deū ⁊ hoc facit spes de misericordia: ⁊ ex hīs gnāt̃ur bōitas reuertēdi: ⁊ p̃stendi: ⁊ satisfaciendi p̃ gemitus ⁊ penas: ⁊ sic homo disponit ad p̃niam. Et h̃ est q̃ dicit. Ipse aut̃ in se reuerfus. s. ad cogitandum de seipso: ⁊ de statu: ⁊ d̃ malo. Glo. Vñ in se reuertitur cogitando qd fecit: ⁊ diuinās iustitias: que recte iudicat ⁊ diuinā miam q̃ con donat vltra p̃dignum. Glo. Bene in se reuertitur: qui a se recesserat. Mat. 12. Et petrus ad se reuerfus dixit.

ad illud reuerſus eris: ¶ **C** Secunda p̄co eſt: q̄ ad p̄fectionē iuſtificati
onis impij quatuor regruntur. ſ. infuſio gracie
motus liberi arbitrij p̄ fidem in deum: ⁊ libe
ri arbitrij in peccatū. i. contra: ⁊ remiſſio. ¶ **R**a
tio huius ē. Mā iuſtificatio eſt qdā motus quo
aīa mouetur a deo: a ſtatu culpe in ſtatu iuſti
tie. ¶ **P**rimū p̄ de gracie infuſione. ¶ **R**o. 3.
Iuſtificati gratis p̄ gratiam ipſius. ¶ **E**t ideo in
ſtatu nō poteſt eſſe fine gracie infuſione. ¶ **E**t h
eſt qd̄ dicitur. Quātū mercenarij in domo pa
tris mei abundant panibus. Mercenarij iſti
ſunt: q̄ intuitu mercedis eterne ſeruſi: ⁊ tales
abundant panibus ſpūalibus. ſ. virtutibus ⁊
gracie donis ſm̄ gloſas. ¶ **C** Scōs etiam p̄ de
motu liberi arbitrij in peccatū. ¶ **P**ſal. Digi cō
fitebor aduerſus me ⁊c. ¶ **I**ntelligendum tñ: q̄
iuſtificatio impij eſt quidam motus quo huma
na mens mouetur a deo: a ſtatu peccati in ſtatu
iuſtie. ¶ **O**p̄s igit q̄ humana mēs ſe habeat ad
vtrūq; extremoz. ſm̄ motū liberi arbitrij dū
iuſtificatur v̄ recedat a p̄co ⁊ accedat ad iuſtiti
am: reſcuſus ⁊ acceſſus recipiuntur f̄ deſteſta
tionē ⁊ deſideriū. ¶ **I**deo op̄s q̄ iuſtificationē ipſi
ſit mot⁹ liberi arbitrij duplex. ¶ **V**n⁹ quo in dei
iuſtitiam tendat p̄ deſideriū: ⁊ alius quo de
teſtetur peccatū. ¶ **E**t ideo videns ſe p̄ peccatū
oib⁹ bonis ſpoliatū ſuam miſera: lamentē ſi
dicens. Ego aut̄ hic fame pereō. ¶ **S**lo. 1. penu
ria omnis boni: carendo. ſ. cognitione verita.

tis: dilectione bonitatis: et veneratiōe maiesta-
 tis. ¶ Tertius p[er] de motu liberi arbitrij in deū
 per fidem. Ro. 5. Iustificati igitur p[er] fidē pa-
 cem habemus ad deum. Intelligendū tamen
 q[uod] motus liberi arbitrij requirit ad iustificatio-
 nem impij: s[ed] q[uod] mens hoīs mouetur a deo.
 Deus autē mouet aīam hoīs p[er]uertendo se ad
 ipsam. Et ideo ad iustificationē impij requiritur
 motus mentis quo conuertitur in deum.

Tertia autem quaestio fit p fidej. Ad heb. xj. Accedentem ad deum opz credere. 3te ergo p filius de gratia obtinenda dixit habes momentum liberi arbitrij p mptum ad responsonem. Surgam t ibo ad patrem meum: qz confisus de eius gratia adiutrice: sine qua nō valeo surgere a peccato in quo iacui: nec ire de virtute in virtutem merendo. Et ibo p niam ad patrem a quo recessi p culpam. Et dicam ei: pater peccavi. s. male vivendo. In celū: qd per culpam amisi: t p meam negligentia non quesivi. Et coram te. i. in ipso psciente mee pdaui: cuius solius oculi me penetrant. Psalmis. Tibi soli peccavi. Jam nō sum dignus vocari filius tuus: qz substantie mee prodigus: t etiam qz ingratus te ptempsi. Qd dominus cōquiritur. Ysa. p. Filios enutritu t exaltavi: ipsi autē tē. fac me sicut vnus de mercenariis tuis. Duo sunt mercenarij. Vnus bonus: qz servu. p mercede eterna. Alius malus: qui servit p merce de pali. **Q**uarto pz de remissione culpe: qz nihil est pfectū: nisi puerit ad terminū. Re missio aut culpe est finalis terminus iustificatiōis: t psumat opatiōis gratie ifuse. Unde iste sentiebat p gratie pferentiam: qe psecutum esse culpe remissionē. Et surgens venit ad patrem suuz: quasi dīcret. Quia mihi affuit diuina gratia. Et ideo surgens implendo quod deliberauerat: Nō enīz sufficit bonus pponere: nisi ope impleatur. Venit. i. venire cepit se ad penitentiam disponendo. s. p opa bona: ad patrem suū eius gratias inquirendo: sim illud Dat. xj. Venit ad me oēs qui labo. &c.

Quarta consideratio. Quarta consideratio est de dono gratie: qđ inferet reuerēter a pie benigna suscepito: ibi. Dum adhuc longe esset: vbi sunt quatuor conclusiones.

Et prima ratio est: q̄ deus est ad miserendūz
p̄cipit. mus: ad v̄liscendūz tardus. Ratio
est. Inā q̄ miseretur p̄prium est illi. Et se enīz
sumit materiam miserendi. Et ideo dicitur.

pater miser
 viscerendi:
 nostris pec
 manifestud
 ter expectat
 res. Exhibe
 conclusion
E Primum
 na p supna
 ticia: et
 riora vici
 modis aux
 rede agend
 pter pdition
 h p gratiam
 nettamen i
 nem p qua
 7. Et hoc
 nondū cer
 ta de merita
 lage esse: q
T Secundū
 rionis scilicet
 rem ex toto
 ad eum h
 ter gratia p
 peccato non
 lūet in mo
 uidet illuc
 sa. **I**ndred
 preparand
 bonos: h
 templū t
 non sup om
 tia dei t mis
 spiciens sup
T Tertius d
 plic effectū
 epīpals vici
 vnde sicut c
 per gratiā. **E**
 corpus: ita
 glo. **P**lūm
 cūm. **I**psū
T Scōs ef
 letus nō po
 letus sine g
 sup collum
 t fouendo p
T Tertius

pater misericordiarum. Ex nobis autem sumit
vltiscendi: ad quod eum quodammodo cogim⁹
nostris peccatis. vnde Ber. **Q**uo in deo sunt
mansuetudinis argumenta. Unū est q. patien
ter expectat delinquentes: suspendens iniam
vltionis. Aliud est q. clementer respicit penitē
tes: exhibens eis gratiaz remissionis. Et ista
conclusionē sequuntur aliqua documenta.

C Primum documentū est: q. h. natura huma
na p. sup. naturāle habitum gratie sit sanitatem
psecuta: et etiā eleuata. sit ad operandū op. me
ritoria vite eterne: tñ indiget ad hoc fm alium
modū auxilio gracie: vt. f. a deo moueatur ad
recte agendū: et in bono pseuerandū: q. hoc p
pter pditionē status nature corrupte: que qdē
h. p. gratiam sanetur quantum ad mentē. rema
net tamen in ea corruptio et infectio q. tñ ad car
nem p. quaz seruauit legi peccati: vt dī Rom.
7. Et hoc qd dicit. Cum adhuc longe esset: qz
nondū certificata de pseuerantia: nec informa
ta de meritoria opatōe: h. sanitates psecuta: dī
lōge esse: qz nondum talem gratiaz est adept⁹.

C Scdm documentū est: q. gratia pdestina
tionis semp pfecto est: et nunq. deserit peccato
rem ex toto: qz scriptus est in libro vite q. tñ
ad deum h. non p. presentem iustitiam. Simili
ter gratia pdestinationis non lucet qui sunt i
peccato mortali: sed non eos deserit: quia fina
liter in peccato pmanere non pmitit. vnde dī
Videt illum pater eius et mīa motus ē. Glo
sa. P. pdestinationis oculo. f. gloriā et gratiaz
preparando. Hoc oculo non videt deus nisi
bonos: h. in omni loco oculi dñi sup. bonos cō
templatur et malos: et dicitur puerbi. 15. S.
non sup. omnes mīa mouetur. Sapi. 4. Gra
tia dei et misericordia est in sanctos eius: et re
spiciens super electos suos.

C Tertiu docu. est: q. grā pdestinationis tri
plice effectū in pdestinatis ondu. **C** Prim⁹
ē spūalis viuificatio q. cū pueniēs oē vitū tollit
vnde sicut corpus p. aiām viuūt: ita animā viuūt
per gratiā. Et ideo sicut decedente aiā moritur
corpus: ita et. Et hoc est qd dicit. Et accurre
s glo. Ipsum pueniendo p. misericordiaz pueni
entem. Psal. Misericordia eius puenit me.

C Scds est spūalis pmanutio: sicut homo ex
terius nō potest resistere sine armatura: sic in
terius sine gratia. Et hoc est qd dicit. Cecidit
sup. collum eius: ipsū pueniendo et pseruando
et fouendo p. gratiaz et infidias inimicorum.

C Tertius est diuini reconciliatio. Nam licz

deus quēlibet hoīem posset in puris naturali
bus acceptare ad vitāz eternā: tñ de potētia or
dinata non nisi p. gratiam. Et hoc est quod di
cit. Et osculatus est eū: ipsū sibi pfecte h. glo
sam reconciliando per gratiam subsequentiē
de quo psal. Misericordia tua subsequitur me.

C Secunda p. lo est: q. ad gratiaz adipiscen
dā multū valet humilitas. Ipsa nāq. est radix
ceteraz virtutū. Greg. Digo virtutū humi
litas. Illa virtus in nobis veraciter pullular:
que in radice ppria: hoc est in humilitate per
durat. Nec autem humilitas acquiritur tribus
vijs. **C** Prima est p. respectū ad excellētiās me
liorum p. siderano pprie vilitatis. vñ Bre.

Sicut incentiuū elationis est respectus dete
riorū: ita cautela humilitatis est consideratio
meliorū. vnde dixit. Filius patri. q. d. Consi
deravi vilitatem meam: et tuā pfectionis excellē
tiā. **C** Scba est meditatio absoluta defectū p
priorū: ipsos vilipendo. Nec. n. expellit arro
gantiam. vnde Greg. Sancti viri et humilita
tis in se virtutē custodiāt infirmitates suas an
te oculos mentis student reuocare. Iste igit

p. siderans sui sceleris maculam: damni penaz
et dei offensam dixit. Pater peccauit: ecce macu
la. In celū: ecce pena dāni. Et coram te: ecce
offensa dei. **C** Tertia est patiens sustinentia cō
tumeliāz. vnde Bern. Humiliatio est via ad
humilitatē. Si igit virtutem appetis humilita
tis: viām nō refugas. Et ideo dicit. Jam nō
sum dignus et. Hoc dicit cōsiderans seipsū
per peccatum humiliatū et humilitatione dignū
vñ d. sup. bis resistit: humilibus autē dat grāz.

C Tertia p. est. q. grā remissionis culpe p. cō
rib⁹ impneda: solis ministris ecclie reseruaf:
q. eoz offm ē sollicitudinez gerē de reuocatōe
p. cōz ad gratiā. Nam eis sunt clauē p. misse
vt dictū est eis. Iohis. 20. Accipite spūm san
ctū et. Quod etiā significandū est in resurre
ctione Lazari p. eos: qbus dictū est. Soluite
cum et. Jam. n. suscitatus erat ad vocem xpī
Lazare veni foras. Sic solus deus suscitāt
p. cōrem a morte culpe: et tñ p. nitentem absol
uunt. i. absolutū ostendunt ministri ecclie. Et
hoc est qd dicit. Dixit autē pater ad seruos suos

idest ad suos ministros ecclie: committens eis
clauē ligādi et soluendi. Quem. n. dñs susci
tat p. p. tritionez in cordis secreto vult ipsum p
p. sessionē recipi p. ministros: vt reconcilietur
deo et ecclie. Intelligendū q. ad officiū mi
nistrozum. 4. requirunt. **C** Primum est sa

Sermo

Amicitialis gratie administratio: qđ notatur in stole induitione: stola est innocentia prima. vn de stolam dare est peccatū remittere: sed stolaz pferre est. s. officio absolutū ostendere. **C** Secundu est fidei ministratio: qđ notatur in anu / li datione: qui est fidei signaculum i manu. i. i ope: vt p opa fides clarescat. Jacobi. 2. fides sine opibus mortua est. **T**ertiu est doctrine pđicate p exēplū vite ppe vel aliene: approba tio cū dī. Et calciamenta in pedib⁹ eius ꝛc. De exēplo pprie vite dicit Gre. Qui⁹ vita despici tur ꝛc. Opa virtutum p calcem significatur. Vnde sicut calciamenta pedes muniūt: sic qui se informant bonoz exēplis quibus pficiunt: ꝛ operando bonū: ꝛ pferēdo malū. **Q**uar tum est peccatoꝝ preterite vite reprehensio: vt sic in illis pmo delectabāt: sic nunc ea vilipen dat: ꝛ hoc est qđ dicit. Et adducite vitulum sa ginatū. i. reprehēditē delictis carnalibus de ditum. vnde adducitur vitulus saginatus: dū peccator de ocio: de gula: de luxuria: ꝛ liberta te pprie voluntatis respēditur: sed occiditur bum p ministroz salubrem informationem a dchiderio peccatoꝝ remouetur. **Q**uarta pđo est: qđ tota celestis curia iocun datur in puerfione vnus peccatoꝝ: pꝛ tripli citer. **P**rimo dñs trinitas gaudet: qꝛ videt ppriū plānatis recupationē. De h̄ Jher. 3. Emūdabo illos ab omni iniquitate sua in qua peccauerunt mihi. Et sequit. Et erui mihi in gaudiū. Et in pñi euangelio. Epulari g opꝛ qꝛ pierat ꝛ inuentus ē. **S**ecdo angelus gau det pp deserti loci instaurationē: fm. n. nume rum cadentiū: erit numerus saluandoꝝ. **H**ic dicit. Gaudiū est angelis in celis sup vno pec catore pñiam agente. **T**ertio ois ppchen / sor gaudet pp ampliandi gaudij maiorationē. **N**otandū qđ duplex est gaudiū sanctorum.

Vnū est essenziale qđ habet ex dei fruitione: Hoc autē est essenziale ꝛ non augef. Sed aliud est gaudiū accidentale. s. de bono creato. s. con uersio pctōꝝ. **H**ec ē oib⁹ augmētum gaudij.

Quinta consideratio.

Quinta pđideratio est de stimulo inui die: quē ostendit suscepū fratris a fra tre seniore indignatio: ibi. Erat autē filius eius senior in agro: vbi sunt duo docu⁹. **P**rimū documentū est: qđ illi qui maturio / ribus studiis occupantur ex ga lapsos ꝛ infir mos plus debito inueniunt auferi: ꝛ hoc quia sunt meritis puectiores ppe fragilitatis ignari

Et hoc est qđ dicit. Erat autē frater senior ꝛc. **S**ecūm documentū est: qđ gremium diuine misēcordie semp est aptum ad colligendū peni tentes ex quadaꝝ ptemplatione nō habētes ex / pertentiam infirmitatū: sed ignorantia iudicio rum dei. Et ideo iudeus temerarie inuestigat Nam fm glosaz sup Roma. 2. Iudiciū hu / manū corrumpit amor: odio ꝛ timore. Iudi / ciū dei est fm veritates. Et h̄ est qđ dicit. Cū veniret ꝛ appropinquaret domui. Dom⁹ ē gre miū mie dei nullum venientē respiciens.

Sexta consideratio.

Sexta pđideratio est de virtute christi doctrine quam ostendit indignatiois illius rationalis sedatio: ibi. Pa / ter igitur illius: vbi sunt tres conclusiones.

Prima pđo est: quē plus diligit deus in / ter penitēte ꝛ innocentē. **P**otest dici qđ quā tum ad bonūz premij essentialis equalr diligit si equalē habeant caritatē: vel illū plus q ma / iorem hꝛ caritatem: sed quantū ad pñiūz acci / dentale plus diligit innocentē q penitēte pp dignitatē inocētie: ad quā nō pꝛ pueire penitēf

Secunda pđo est: qđ plus tenetur inno / cens ad grāz actiones q penitēs. vnde Au / gu. secundo libro confessionum dicit. Qui vo catus est a te dñe: secutus est vocē tuā: nō me derideat. **A**b eo dico me egruz sanari: a quo p stituz est ne egrotaret.

Tertia pđo est: qđ differt status penitentiū ꝛ innocentū in hoc: qđ circa penitentes mutat meror ꝛ luctus in gaudiū matris ecclesie: quia sicut de recedentibus est nouus dolor: ita d re deuntibus nouū gaudiū: sed nō circa illos qui pñsunt. Sed qđ pñuz erat pñuatur. vnde apls pñia iher. 3. Nunc viuimus si vos stant in dño. Et hoc est qđ dicit. f illi tu semp mecū es. s. per obseruantia iustitie: ꝛ oia mea tua sūt scilicet bona gratie in re: ꝛ bōa glorie in spe: tā quam iure hereditario. Epulare ꝛ gaudere oꝛ quasi di. **A**decuz fuisti: sed alius filius me⁹ pe / rierat. Et ideo de eius inuentione opꝛ epulari ppter suscitationē: ꝛ applica sicut potes. vnde hꝛ penitens resurgēdo acgrat aliqñ salteꝛ maio rem gratiam: ꝛ p pñis maiorē gloriā: qꝛ reuiui scunt ei oia opa mortificata: ꝛ etiā qꝛ acquirūt sibi nouū meritū p actūz pñessionis ꝛ pñitio / nis: tñ innocens stans in innocentia hꝛ maior de gratia ꝛ gloria: quia proficiens per habitūz continuatum plus acquirūt qꝛ per habitūm dīf continuatum.

Enica tertia quadagesime. Sermo. 53.

Rat ihesus
eiciens demoniuz & illud
erat muti. Luc. xi. Quia
enim fm Greg. Adinus
tacula ferunt que pudent
Ideo venerabilis Beda

describit insidiaz inimici seuitias: & dicit i glo.
sup illud pime Petri. 5. Aduersarius vester
diabolus circuit tanqz hostis obfident muros
clausus aditus explotat an sit pars aliqua mu-
rorum minus stabilis vel meabilis. Qui ad-
tus ad iteriora penetret. Offert oculis formas
illicitas & faciles voluptates: vt visu destruat ca-
sitatem: aures per canora temptat: vt emolliat
ad vanuz amorem: linguaz punitio puocat: ma-
num iniurijs lasciuientibus ad cedem instigat
honores terrenos, pinxit: vt adumat celestes.
Et cu latenter no potest fallere addit terrores:
in pace subdolos: in psecutione violentus: co-
tra que animus dz esse tantum paratus ad resi-
stendum: qm ille ad impugnandū. Et ideo i
euangelio pñenti occurrunt nobis. 5. pñi nes.

Prima consideratio.
Prima pñideratio est de aie infectioe
ex parte peccati quo mediante anima
diabolo subiicitur: qd offendit in hoc
q demonium dr. vbi occurrunt. 4. pñones.

Prima pñclusio: q demones in voluntate
sunt obfidiati: iuxta illud psal. Sapbia eorum
qui te oderunt etc. Et Notandum tñ q omnis
voluntas creature rationalis pp libertatem ar-
bitrij potest flecti in bonum & in malum: exce-
pta anima xpippvionez verbi. Sed hec opi-
nio tollit veritatem stabilitatis a sanctis ange-
lis & hoibus: quia stabilitas vna est de ratione
beatitudinis, vnde & vita eterna nominatur.

Secunda pñclusio est: q demones aliquan-
do cognoscunt cogitationes hominum: pater p
August. in libro de diuinatione demonū. Idre
venire ingt hominum dispositiones non soluz
voce, platas. Veruetiam cognitione conceptuali
ad notitiam demonuz p nonnulla etiam expe-
rimenta expertū est: sed quomodo hoc fiat hoc
nullo mō vel difficile pot ab hib⁹ inuestigari.

Tertia pñclusio est: q homines impugnan-
tur a demonibus: Id ephest. 6. Non est nobis
colluctatio aduersus carnem & sanguinem: sed
aduersus principes & potestates mundi: & re-

tores tenebrarum harum. Unde talis impu-
gnatio fit dupliciter. Vno modo instigando
ad peccatum: sic non mittuntur a deo: sed aliq-
do permutantur fm iusta dei iudicia. Aliqua-
do impugnant homines in puniendo: & sic do
mittuntur.

Quarta conclusio est: q lz diabolus nobis
insidiatur fm Gregori. qui dicit q diabolus
aut opprimendo: aut rapiendo: aut insidiando
circunvolat: aut suadendo blanditur: aut mu-
tando terret: aut desperando frangit: aut per-
mitendo decipit: tamen inter omnia speciali-
ter insidiatur lingue: fm illud Ezechiel tertio
Adberere faciam linguam palato: & eris mu-
tus. Ratio est. Quia nihil ita expellit & ener-
uat virtutem diaboli: sicut lingua recte loquēs
Ecclsi. 4. Labia detestabūtur impiuz. Ideo
diabolus facit os mutum dupliciter: quantum
ad dei laudem: & quantum ad confessionē pec-
cati. Hoc autem pñe omnibus est preciculosissi-
mum ascendere os confessioni: cum peniten-
tia sit sola remedium post baptismum. Intelli-
gendum tamen q quandoqz pudor est vincu-
lum lingue: ne quis confiteatur de peccatis tur-
pibus & abominabilibus. Item quandoqz
stulta spes alias penitendi & confitendi decipit
multos. Et ideo dicitur ecclesiasti. 5. Me tar-
das conuerti. Item quandoque desperatio de-
venia. Gen. 4. Adaior est iniquitas mea etc.
Item quandoqz diffidentia de virtute cla-
ui: quia non credit sibi prodesse sacramentuz
penitentie cum dictum sit petro. Quodcunqz
ligaueris etc. Item dilectio peccati.

Secunda consideratio.
Secunda pñideratio est de diaboli eie-
ctione ex parte xpi: cuius gratia me-
diante anima a seruitute diaboli cri-
pitur: & dicitur. Erat iesus eiciens demoniū
Vbi sunt due conclusiones.

Prima conclusio est: q solum per penitē-
tiam hoc demonium eijcitur: quia ipsa est vir-
tus expulsiua peccati actualis: quo mediante ho-
mo demoniatus efficitur. Nam peccatus actu-
ale est macula animam deprauans: a bono de-
bilitans: naturam vulnerans: perpetratum p
actum voluntatis cum delectatione & libidine.
Unde actum. 3. Penitemini & conuertimini:
vt delcantur peccata vestra.

Secunda pñclusio est: q in pñia sunt tres pñes qbz
mediatibus peccatum expellitur d necessitate.

Sermo

Confirmus est contritio: que declaratur in misterio humane redemptionis: qd fuit necessarium ad humanam salutem. Joannis. xi. Ex pedit vobis: vt vn⁹ moriatur homo. Et tamen in isto sacramento actus contritionis aie christi quem in cruce habuit de nostris peccatis maxime dicitur fuisse salubris: qz passio aie est fortior: et ad merendum efficacior indulgentiam qz passio corporis. Ad autem xps fuit contritus habetur Math. 26. Tristis est anima mea etc. Et ista tristitia de peccatis nostris fuit: et in virtute illius contritionis xpi: habent virtutem oes nostre contritionis alie ad delendum peccata. vnde Ihsid. 61. Spiritus domini sup me. Sequitur: Et q misit me vt mederer contritos corde. Secunda est confessio: nam de peccato mortali facit veniale: qz pro peccato mortali debetur eterna pena. Hanc mutat in temporalem. vnde Aug. sit veniale per confessionem qd fuit criminale per operationem. Et ideo describitur sic. Confessio est proprii sceleris confessio: pcedens ex corde contritio: illi cui auctoritas absoluendi est concessa ad peccati deletionem: et ad gratiam promerendum. Per hoc qd dicit. Confessio est proprii sceleris confessio: innuitur qd debet pferri propria peccata: et non tantum peccatum: sz etiam circumsstantias peccatorum. Per hoc qd dicit. Procedes ex corde pntio: innuit qd pntes in principio confessionis debet oia peccata pmeditari: qz contritio supponit cognitionem: et nihil pteritur: nisi cognitum. Et p hoc qd dicit. Illi cui auctoritas absoluendi est concessa: innuit qd confessio debet fieri proprio sacerdoti. i. qui auctoritate pape e approbat: siue de iure pminu: vt curatus. siue fratres privilegiati: vt minores et predicatorum. Per h qd dicit. Ad peti deletionem: innuit qd confessio ostendit pntem absolutum: p pntionem mutans penam eternam peccati mortalis in tpealem. Et p hoc qd dicit. Gratia opante: innuit qd h sacramenta veteris legis merebant deletionem culpe: tñ gratiaz non meruerunt. Et hoc facit confessio. Tercium est satisfactio: q stricto mo sumpta est opatio exterior laboriosa et penalis voluntarie assumpta: ad puniendum pnti pmissum: et ad placandum diuinam offensam. Intelligenduz tñ qd seipsum sunt: in qbus pssit satisfactio. Primus est feruor caritatis: que deus magis acceptat qz quodcuqz opus laboriosum. Secundum est pntio cordialis: qua deus in tñ acceptat: qz totam aliquam penam relaxat. Tercium est in pfectio

hione humilitas: pprie abiectio: recognoscendo coram deo tot villia: et tollit magnam partem de pena. Quartum est de peccato verecundia: q etiam tollit de pena. Quintus est corporis maceratio: que fit p ieiunium. Sextus est oratio: que mentes hz eleuare in deum. Septimum est aliorum necessitatibus subuenire: qd fit p elemosinas. Et h est qd dicit. Et cum eiecisset de moniuz: locutus est mutus. Primo necessus est: vt eiciat demonium p pntionem: et sic post q mutus fuit: loquitur p confessionem. Et ad mirate sunt turbe satisfactionis efficaciaz: q sua virtute tollit oem penam peccati debitam. Contritio enim cordis naturaliter pcedit confessionem. vñ si eiecuz non fuerit demoniu: non loquitur mutus. Et si non pcedit contritio: non est utilis et efficax confessio: et p pntis satisfactio non tollit penam.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est de impugnatioe indeorum: quorum malitia xpi pietas impedit: ibi. Quidam autem ex eis, vbi sunt due conclusiones.

Prima pntio: q quidam posuerunt q duo essent principia. Unum bonorum et aliud malorum qz pntio effectus pntis sunt cse. Sed in rebus inuenit contrarietas: sz illud ecclesi. 33. Contra bonum malum est: et pntia vitam moris. Igitur etc. In hunc errorem inciderunt manichei: qz non pntiauerunt cam vniuersalem totius entis: sed particularem causas particularium effectuum.

Secunda pntio elicitur ex ista. s. qd aliqui ppter istas positiones iam dictas dicebant in alio: qd in virtute dei posse demonia eici: seu vitia estimantes se vni pnti p aliud eliminari posse. Quorum ratio prima. Omne vitium a iustitia est distinctum. Igitur ratione iniustitie vnus expellit reliquos. Item 2^a puer. 13. dicit. Inter superbos sunt semper iurgia: et tales non ppariunt se mutuo. Et h est qd dicit. Quidam ex eis. s. errore decepti: de principijs: vt dictum est dixerunt pfirmantes ipm in belzebub. s. vnus vitium posse expellere aliud p contrarietatem: vt auaritia p digalitatem. Intelligenduz tñ qd h plura vitia p aliquam pntionem pnt esse simul in eodem: puta qd aliqui potest esse sit cupidus et luxuriosus: hz tñ bene pntios actus: vt pdigalitas et auaritia: rde cuius aliqui vnus vitium expellit reliquum quo ad actum: non quo ad bitum: qz semper manet bitus in aia cuiuslibet pnti: qz bitus non tollit habitum: hz actus actus. Vbi est qd aliqui luxurio

sus: audi
et desider
et pntio
ad actum
gloriam. E
nus. s. qd
vt tandem
tate: et am
rungs et
dicunt ve
ne dicat

Quod dicitur
eorz. vbi o

Primum
vnu expell
ne assu
dum ad du
Omnia g
tanqz sub
sunt: et fac
qd fit diuid
uisionis: el
ritus scilicet
notum disp
Nam fm
cur lux et
virtutes: q
et eoz pnt
g gratia sp
notum. Ad
minus dice
desolabit:
ud ppter p
C. Secunda
influent in
magistz de
sclariam: p
quos pfirm
etoxalinos
pntialiter
moniu. s.
demonia: s
Omnia op
ludacu. 2. f
no alia est
bia. Igitur
ma. s. vitia:
gnum dei.

sus: audit alios multū commendari de castitate: et desiderat ut sitr commendetur: et incipit continere se et sequi honores: ibi supbia eijcit luxuriā: quo ad actum. Sic et hypocrite: qui ieiunāt ad vanas glāias. Et frequenter ptingit qd ex h accidit bonuz. s. qd sicer toto qs eripit ex pctō. verbi grā ut tandē qs cessat a luxuria: et remanet in castitate: et ambit vanam glāiam vana cogitans: perunqz ptingit tales ad cor redire: ita qd pp modicum vane glāie nō vult tantū bonū amittere: ne dicat sibi illō gal. 3. Tāta passi estis sine cā

Quarta consideratio.

Quarta consideratio est de refutatioe xpī cuius sapia vitorū repugnatio retunditur: ibi. Ipe autē ut vidit cogitationes eorū. vbi occurrunt due delusiones.

Prima pō est: qd p strarietate vitorū vnū expellat reliquos: tñ h nullo mō pōt eē si ne assistentia gratie spūs sancti. Ad qd pban dum adducunt quatuor rōes. **P**rima est. Omnia gnā pctōz sicut militāt sub demone tanqz sub capite suo: sic oīa sibi inuicē iuncta. sunt: et faciunt vnum regnum non diuisum / qd si diuideret: desolaretur. Igit qd est cā diuisionis: est causa desolatiois. Sed gratia spūs sancti est cā diuisionis. Ipa. n. in aīa cāt vitorū displicentiā: et eorū inuicem dditionē Nam fm Augu. gratia et pctm opponunt: sicut lux et tenebra. vnde gratia in aīa causat virtutes: quaz pferatio facit vitia displicere et eorū pferia est eis dditionia. Sequit ergo qd gratia spūs sancti est cā desolatiois regni vitorū. Hanc dditionem in vitijz intēdit dominus dicens. Omne regnum in se diuisum desolabit: qd ptingit qd vnum vitium eijcit aliud ppter strarietatem: quam cāt gratia inter ea.

Secunda ratio est causa pmaria: cuius sit magis influens in suum causatum: qd cā scdaria fm magistz de causis. Quicqd pōt deus p causas scdarias: pōt absolute. Sed filij vestri. s. aplī quos pfirmavit virtus gratie spūs sancti. s. p exorcismos eijcunt demonia. Quare magis pncipaliter hoc pōt gratia: et non princeps demomoz. vñ dicit. Si ego in belzeub eijcio demonia: filij vestri ec. **T**ertia ratio est. Omnis opatio spūs sancti est subita: p3 fm illud actu. 2. s. actus est repente et. et oīs opatio alia est successiua. Sed eijcio vitorū est subita. Igit et. Quia si in belzeub eijcio demonia. s. vitia: pfecto. i. in instanti venit in nos regnum dei. i. grā spūs sancti: expellens vitia: q

in aīa facit regnum dei. **Q**uā opatio spiritū sancti sit subita: p3. Nam qdō virtus agentis sit fortior: tanto mā citius disponit. Cum igit virtus diuina sit infinita: pōt quāz mā creatiā subito disponere ad formā: et multo magis liberū arbitriū. vñ dicit. Porro si in digito dei eijcio demonia: pfecto in vos puenit regnū dei.

Quarta ratio est. Nam ad h qd aliquis quiete possideat domiciliū suum: opz eum armis et munitionibus pmuniri: ut eo fortior resistēs securius recipiat inimicorū insultus. Sic etiaz ad h vt aliquis impugnando inimicū suum possit qd inuise possidet accipere: requirit etiaz p munitione armoz. Gratia. n. h3 aīam munire ad modū armature. Sicut hō exterius nō pōt resistere sine armatura. Sic interius sine grā qui semp tēptatione succūbit. Et qñ homo est armatus nō solus pōt resistere: sed etiā supare inimicum. Ita existens in gratia et. vnde ad ephe. 6. Induite vos armatura dei. Et h est qd dicit. Cum foris armatus. Diabolus est foris. Job. xj. Non est sup terrā pās: que ei valet ppari. Arma eius sunt oīa: qbus impugnat boies. s. temptatioes et peccata. Pulchritudo creaturaz exēpla mala: qbus vñ vt armis: qz absqz pnsu nostro nos vulnerare nō pōt. Alium suū. i. pctōes pacifice possidet. Sed tamen non est despandū: qz male fidei possessor est: nec iustum h3 titulū sue possessionis. s. fortior armat est ipse: cuius arma sunt signum crucis: et sacramēta: q sunt in virtute crucis. Sic fortis diabolus vincit et ligat: cū ptatez eius impedit. Arma eius aufert: cū peccata p gratia destruens: oīs vires interioris hominis: et sensus exteriores: qui prius erant arma et vasa diaboli in obsequium suū puerit vnde concludit. Qui non est mecum: quasi diceret. Diabolus nō est mecum: id est de meis pnsentibus: quare contra me est. Et ideo per ipsum non eijcio demonia: sed potius habeo ipsum eijcere: vt mibi puius. Et qui non colligit mecum dispigit: quasi diceret. Bonitas dei est colligere: s3 diaboli disperdere. Igitur mihi contrarius est.

Secunda pō est: qd maxime cauendū est de recidino: cum inimicus insidiat: et habeat naturalia integra. De ista cōclusionē vide plenius et de expositione textus: qui est. Luz im/mundus spiritus et cetera.

In quarta pferatioe in expositione euāgelij serie qrtē post dominicā pmarā qdragesime.

Sermo

Quinta consideratio.

Quinta consideratio est de noue vite in /
stilla de ex pte spūs scī cū opatiōe
pfectio virtutū inserit: cū dī ibi. fa /
cum ē autē cū hec. vbi occurrunt. 4. p̄fones.
¶ Prima p̄fō est: q̄ inter omnes creaturas
solus homo ē beatificabilis. Ratio ē: q̄ beati /
tudo denominat adeptiōē p̄feti boni. Qui /
cūq; ergo est capax p̄feti boni: est beatificabilis.
¶ Homo est huius: q̄d apparet: quia eius intel /
lectus potest apprehendere vniuersale et p̄feti
bonuz: et eius volūtas appetere illud. Et ideo
homo est beatificabilis. vnde psal. Beatus
homo: quē in erudieris dñe. Et hoc est q̄d dīc
factus est cū hoc dixisset. s. p̄muniens p̄reci /
diuū. factus est. i. nobis manifestū est. s. huma /
nā nām beatificabilē. Ex quo eliciunt due ve /
ritates. ¶ Prima est quantū ad ipm bonū be /
atitudinis: quo ad eius obiectum: et causā nul /
lus est beatiō reliquo: q̄ nō ē nisi vñ summu
bonū. s. deus cuius fruitione homines sūt be /
ati. vnde dīc 2da. 20. q̄ omnes q̄ opati sūt
in mea vinea: acceperunt singulos denarios.
et fm s̄re. Equale eterne vite retributionem
sortiti sunt. ¶ Secunda veritas est: q̄ q̄tum
ad huius boni fruitionē pōt vnus fieri p̄fior
alio: q̄ quāto magis aliquis hic bono frui pōt
tanto magis ē beatificabilis: s̄ hoc in vno ma /
gis puenit ppter meliōrē dispositionē ad frui /
tionē. vnde Joannis. 14. dīcī. In domo pa /
tris mei māhōes multe sunt: p̄ q̄s fm Aug.
diuerse meritorū dignitates. i. beatitudines in /
telligunt. Iste veritates intelligunt. Per hoc
q̄d dīcī. Extollēs vocē quedā mulier. Quasi
diceret q̄ glibet h̄ facultatem ad p̄niam: q̄ in /
telligit in muliere: que interpretat mollis aer:
et humilitatem: que est oīum virtutum custos:
que intelligit in turba humilium. Talis exis
hijs virtutibus ad beatitudinē dispositus: po /
test extollere vocem diuine laudis propter gra /
tiam beatificantem.

¶ Secda p̄fō est: q̄ b̄tudo solum habet per /
opationem gratie spūs sancti: fm illud psalm.
Gratiam et glām dabit dñs. Pater: cum oīs
creatura nāe legibus sit subiecta: vtpote habet
limitatā virtutem et actionem: illud q̄d excedit
nām creatā: non pōt fieri a virtute alicui⁹ crea /
ture. Et id. s. fieri opz q̄ sit supra nām. Hoc fit
mediate adeo vt suscitatio mortui: et illumina /
tio cecī. S̄ b̄tudo est quoddā bonū excedēs
nām. Igit̄ impossibile est: vt p̄ actionē alicuius

creature p̄ferat. S̄ hō sit beatus sola grā sp̄r /
ritus scī agēte. Et h̄ est q̄d dīcī. Beat⁹ v̄ter
q̄ te por. q. d. beata mens: q̄ xpm sp̄ualr p̄cepit
Mā s̄z b̄tū Leonē b̄tā virgo p̄us p̄cepit xp̄z
in mente: q̄ carne: et beatiō erat in p̄ceptione
mentis. 2da p̄z. Māz p̄ceptio sp̄ualis est rege /
neratio mentis n̄re p̄ gratiā scī spūs mundan /
tem vel sanctificantem: et in bonis p̄firmantem.
vñ n̄nuit q̄ i tali mūdatione siue p̄ceptione fit
mundatio a culpa: p̄seruatio in bono: vt non
posset q̄s mortāl̄ peccare: et ad venialia min⁹
cum fomes inclinare. Ex quo eliciunt due ve /
ritates. ¶ Ana est q̄ in hac vita pōt h̄r aliq̄ /
lis p̄cipatio b̄titudinis. vñ hoies reputant in
hac vita aliq̄lez b̄titudines p̄ aliquā s̄litudinē
vere b̄titudinis. Vnde psal. Beati immaculati
in via etc. Glo. Propter spem b̄titudinis adi /
piscēde in futuro. Ad Ro. s. scribit. Spe sal /
ui facti sumus. Et h̄ est q̄d dīcī. Et vbera que
suxisti. Ista vbera duo sunt. s. spes future b̄t /
tutinis: et p̄cipatio fruitionis. ¶ Secda veri /
tas est: q̄ p̄fecta et p̄a b̄tudo cū sit p̄fecta et suf /
ficiens bonū: omne malum excludit: et oē defi /
deriū implet. In hac vita non pōt omne ma /
lum excludi: quia multis malis vita subiaccit:
que non possunt vitari.

¶ Tertia p̄fō est: q̄ signūz dīne p̄destinatio /
nis est audire dei v̄bz: et reprobatōis est nō
audire. vnde dīcī. Quinimo beati q̄ audiunt
verbum dei: et custodiunt etc. ¶ Ratio p̄mi ē
q̄ audire verbum dei est p̄ effectum opis oīa:
que s̄riant finī vltimo vincere et supare. vnde
Johis. 2. scribitur. Omne q̄d natūz est ex deo
vincit mundum. Vincere aut mundū est tēde
re in finem vltimūz. Igit̄ h̄ est signum eterne
p̄destinationis: sicut effectus est signū sue cāe.
¶ Ratio secundi est: q̄ ad reprobatōnez seg /
tur obduratio: et nolle audire verbū dei: signū
est eterne obdurationis: q̄ aīal hō non p̄cipit
ea: que spūs dei sunt. Iaco. p̄mo. In mansue /
tudine suscipite verbum etc.

¶ Quarta p̄fō est: q̄ p̄ verbuz dīnum custo /
ditum tria bona cōsequunt. ¶ Primum est:
custodit innocentia a culpa p̄seruando. vnde
puer. 12. Veritas iustitie custodit viam inno /
centie. ¶ Secdm est q̄ p̄fecte voluntatē n̄raz
p̄format voluntati diuine. Nam voluntas di /
uina vult omnes hoies saluos fieri. S̄ h̄ do /
cet sermo diuinus. Johis. 8. Si māseritis in
sermone meo: veri discipuli mei eritis. ¶ Ter /
tium est: q̄ ordinat nos in deum fm triplicem

virtutem.
spem in
oīum bon
batur et c
ritas: de q
id est de p
que est rel
timus vñ
ex puris
na verbū
hunc fine
tenderet:
necessariū
p̄aunt: a
¶ Tertia
cendit in c
Lota. n. d
tur et xpi.
re. L. sic
tutem ord
¶ Note fac
unt illud.
cipere: nisi

¶ Tertia

lectum no
caret. Qu
us p̄ueni
ri: vt nos
culari: vt
ma opa in
opa mōstra
humana n
reue dīcī
tate ad mal
guin⁹ mer
heribns m
scu r̄p̄o d
nms de ter
non abbo
pōis sūi
et efficiat
corpore su

virtutem. s. per fidem verū cognoscendo: per
spem in bonum arduū tendendo: p caritatē di
uinum bonū simplr diligendo. **P**rimū p
batur ex eo q obz diuini sermonis est pma ve
ritas: de quo Iohes. Sermo tuus veritas ē
id est de pma veritate obē. **S**ecūm pz de spe
que est respectu boni ardui. Cum. n. finis vl
timus trāscendat facultatē humane nāe: eo q
ex puris nātibus acqri non pōt: si absqz doctri
na verbi dei relicta fuisset: desparet obtinere
hunc finem. Ideo vt p spem in bonū arduum
tenderet: videt posse accipi: q sermo diuinus
necessarius fuit. Ro. 8. scribit. Quēqz scri
pta sunt: ad nostram doctrinā scripta sunt.
Tertium pz de caritate. Quid in tantū ac
cendit in caritate diuina: sicut sermo diuinus?
Tota. n. doctrina xpī ad dilectionē dei ordina
tur z xpī. Dilectio. n. dei est finis sacre scriptu
re. L. sic pz quō sermo diuinus fin triplicē vir
tutem ordinat nos in deū. vñ Iaco. p. dicit
Estote factores verbi zc. vnde beati q custodi
unt illud. q. d. Non soluz sufficit gratiā dei re
cipere: nisi receptam conferuare studeas.

C Feria 1ª diuice. 3. qdrage. Sermo. 59.

Irerūt pha

nisei ad iesuz. Luc. 4. Se
cundū qd dicit Ber. Ve
nit enim filius dei: z tot: z
tanta mirabilia opatus ē
in mundo: vt in merito itel

lectum nostrū ab omnib⁹ vitijs mūdatis reuo
caret. Quis enim cogitare sufficiat qualiter de
us preuenit nos: subuenit nobis: z voluit mo
ri: vt nos viuereus seruire: vt regnaremus
exulati: vt repariaremus: z vsqz ad seruilissi
ma opa inclinari: vt constitueret nos sup omia
opa nostra. Hoc enīz pgruebat nobis. Nam cū
humana natura nimis esset vulnerata: puta er
rore discernendi: difficultate operandi: z pni
tate ad maluz: z impotentia ad resistendū: indi
guū⁹ merito fidei medico: qui p nostris vul
neribus medēdis pferet medicinā. Hoc enī
fecit xps de quo ecclesiastica. 27. scribit. Altissi
mus de terra creauit medicinā: z vir prudens
non abhoruit eaz. vnde creauit de terra. s. cor
poris sui medicinā. s. sacramenta que virtutes
z efficaciam habent a passione: quā ipe tulit in
corpore suo: que attulit nobis fructū redempti

onis: z efficaciam medendi languorib⁹ aiaris
Sed vir prudēs nō abhorbat eā sz de nouo
suscipit eam. Insanus. n. merito reputaret in
firmus: q medicinam morbi expulsiuam: sani
tatis collatiuā: nāe pfortatiuā abijceret: z eam
nō sollicitē custodiret. Et ideo in pſenti euāg^o
moralr intellecto occurrunt nob in vli quatuor
pſideratōes. **P**rima pſideratio.

Prima pſideratio est de humane nāe
infirmatiōe: ibi. Quanta audiuim⁹
sa. in ca. circa quā sunt tres pſiones
Prima conclusio est: q in humana nā est q
dam appetitus sensitiuus: qui dicit sensualitas
que est corrupta per originale peccatum: z in
ordinata delectatio siue libidinosa: que ex ea p
cedit: de qua dicit Romanor. 7. Non enim
q volo bonum hoc facio: sed q odi malū hoc
facio. Quod exponit beatus Augustinus de
malo concupiscentie: quod constat esse motuz
sensualitatis. Motus huius sensualitatis fm
impulsum fornicis tendit impetuose ad fruiō
nem creature delectabilis.

Secunda cōclusio est: q sanctitas vite per
motus sensualitatis sepe periclitatur perducē
tes ad peccatum: de quibus distinguit Henri
cus de gandauo per gradus peccati dicens.

Primo ex fomite fit motus quidam titilla
tionis in carne: quem apprehendit sensus exi
stens in carne: per cuius apprehensionē primo
mouetur appetitus sensitiui cōiunctus motu de
lectationis. **S**ecundo motu defidēsi ad pse
quendū illud in opus. Et in hoc terminatur
motus primo moti. **P**ostea hunc motū in
appetitu apprehendit ratio simplicis intelligē
tie: per cuius apprehensionem cōmouet volū
tas motu delectationis delectando appetitū.

Quarto motu in delectatōe pſentiendo zc.
Tertia conclusio est: q necessarium est q
hec sensualitas a fluxu concupiscentie restringa
tur. Nam ipsa perturbat multiplr rationem.

Primo. s. per collisionem multipliciū pas
sionum: **S**ecūdo p vehementiā desiderioz.
Tertio per fallaciam circumueniendū iudi
cium rationis. **Q**uarto per sollicitudinem
z distractionem temporalium bonorum.

Quinto per fantasmatū inundationem.
Sexto per temptationum vehementiā. vñ
celestis medicus singlis qbusdā moribus seu
conturbationibus obuiantia adhibet medica
menta. Vnde August. Magnū venit me
dicus: quia magnus vbiqz iacebat egrotus.

Sermo

Et h est qd dicit. Quanta audiui inus factare.
Per capharnaū caro intelligitur. vnde Luc.
4. dicitur. Et tu capharnaū vsq in celuz exal
tata es: vsq in infernuz demergeris. Glo. Et
altata es supbe resistēdo mee p̄dicationi. Et iō
maioribus supplicijs pūeris: qz credē noluit

Secunda consideratio.

Secunda cōsideratio est de spiritali
dicamie p̄fessionū: Cū dr. f ac hic z
in p̄ria tua. vbi occurrūt. tres p̄es.

Prima p̄do est: q celestis medicus fm cō
ditionē vulnēz medicamenta ordinauit. Lul/
pa. n. deuz offendit: naturaz ledit: z offendēdo
deum boies gratia expoliāt: z ledendo naturā
vulnerat naturalia. Hijs p̄ditionibus p̄fide/
ratis x̄ps ordinauit puenientia medicamenta:
que sunt sacramenta. Illa. n. deum placant: z
placando faciunt p̄piciū. Impetrant gratiā:
z velliunt boiem spoliātuz: z boiem infirmuz
sua curant virtute: z reparāt naturalia: in cui⁹
figura p̄ceperat Adōf deus: vt faceret tymia
ma compositum opera pigmentarij.

Secunda conclusio: cum oia sacramenta habeāt
vīm placatiuaz z sanatiuā: tñ sacramentum cō
tritiōis est magis opportunū. Nam medicina
ē sūme operatiua: qñ ē vallata quadruplici cir
cūstantia. **P**rima qñ est facillima. Nam
ista medicina p̄tritionis que instituta est ad cu
randum plagaz peccati mortalis: est facillima
Quia fm Aug. Nihil ita est in potestate volū
tatis sicut acus eius cuius signuz est. Quia l3
aliqua creatura posset nos inducere: nulla ta
men: p̄fius potest nos cōpellere vel impedire
ad volendū: z qz p̄ actum volēdi sequit̄ attritio
Ideo nihil est sic in potestate voluntatis sicut
p̄tritio: z sic ista medicina est facillima. **S**e
cundo qñ est celerrima: sic p̄tritio qz nō tardat
hora nec momētuz: sed in eodem tempore quo
applicatur sanat: Sicut sol emittit radiū suum.

Tercio qñ est integerrima: sic cōtritiō. Qz
impossibile est vnum vulnus peccati mortalis
sanari: quin oia sanentur cū gratia diuina sit in
diuisa. **Q**uarto qñ est saluberrima: sic cō
tritiō. Quia non solū plagam curat: sed etiā gra
tiam: que est p̄fecta vita p̄fert z sanitates anime
inducit: z deinde in posteruz a peccatis p̄ser
uat. Psal. Sanat p̄turos corde: q̄tum ad pec
catoz purgationem. Et alligat p̄tritiōes eozuz
quantum ad peccatoz p̄seruationem.

Tertia conclusio est: qz l3 p̄tritio sit medicina
sine qua nullo modo sanūas spūalis haberi po

test: tamen per quatuor impediri potest.

Primuz est p̄scientie induratio. Sunt. n.
alique anime dure intantū: vt sicut saxa nec cō
punctione: nec inspiratione valeant imutari: si
cut iudei: z tales non sunt idonei ad p̄tritionē:
sed ad reprobationē. Ecclē. 3. L o2 duz male
habebūt in nouissimo. **S**cd3 est p̄suetudo fir
mata. Consuetudo. n. peccandi in potentia ita
firmat habitum malū: vt ponat impossibilitatē
conuertēdi. Iher. 13. Si potest ethyops im
mutare pelles suā: z pardus varietates suā zc.

Tertuz est discensio puocata: qñ. s. est pu
gna inter vires intellectiualis z sensitiualis: quasi
bellum intestinū: de quo apostolus. Caro con
cupiscit zc. Quādo autem passionēs sunt sēda
te: tunc aia est idonea ad p̄tritionem. quia pas
siones incitant ad contrarias delectationes.

Quartū est innocētia estimata: qz qñ aliq
cum sit peccator estimat se falsa opinione inno
centē: tunc non potest ad p̄nam flecti. Sicut i
firmus non vult recipere medicinam qñ nō est
mat se egrotū. vt p3 in freneticis. Iher. 2. Di
risti innocens z absqz peccato ego sum. Ideo
inquit dr. f ac z hic i p̄ria tua: quasi diceret: fa
cta tua p̄ tuam passionē sunt in patria. i. in de
uota mente que patria x̄pi dicitur. Nam sicut
parentes x̄pi dicuntur qui faciunt voluntatem
patris eius: sic z patria x̄pi dicitur mens deuota:
in qua p̄ficitur voluntas patris. vñ Adā. 13.
Veniens in patriam suam docebat eos: s3
p̄phete p̄radicitur. Nec acceptus ē in patria
sua: vbi hec quatuor impedimēta dominant.

Tertia consideratio.

Tertia p̄sideratio est de recipientium
diuersa dispositione: ibi. Ad ulte vi
duc: vbi sunt tres conclusiones.

Prima p̄do est: qz sollicitudo huius seculi
tollit idoneitatē dispositionis in recipiente me
dicinam. Aliud est temporalia habere: z aliud
est de hijs sollicitudines habere. **P**rimuz
non prohibetur: quia eorum vsum non requi
rit necessitas vite: sed sollicitudo de diuitijs z
amor eorum: scilicet cupiditas prohibetur. Ra
tio est: qz sollicitudo de tpalibus renocat a ma
iori sollicitudie. s. de terrenis: z de f̄nēdo deo
p̄hibet. 4. Nihil solliciti sitis. Vnde diuine
spinis comparantur a deo: quia generant solli
citudines cupidis. Vñ dr qz spine suffocauerūt
verbū. Qd intelligēduz ē: nō solū de x̄bo exte
riori: s3 et interiori: qd ē inspiratio boni p̄positi.

Unde diuitie et voluptates: non sunt spine sed se: eo quod non lacerant: sed occasio sollicitudinum quod merere lacerat. Et ideo spine dicitur per sequentem effectum. Et hoc notandum est in vidua: que significat vitam seculi. Decerat in sarcpta sydonie. Sydonia grece dicitur venatio inutilis: Sarcpta incendium vel angustia panis: quod anima inuiti venationi dedita. i. lucris et negociis seruans incendium carnalium voluptatum: et spiritua lem angustiam patitur. Qui celus clausus erat id est instillatio diuine gratie cessabat. sine qua nihil fieri potest. Et permittit multe vidue. Auiditas dicitur sceleritate: quia anima de merito peccatorum a gratia dei deserit: persequitur eam bonorum operum sterilitas et viduitas propter multitudinem vitiorum suorum.

¶ Secunda pars est: quod licet voluntas sit libera: tamen non mouetur ad bonum nisi motione diuina. unde apostolus: Deus est qui operatur in nobis velle et perficere. Intelligendum tamen: quod quicquid reus naturalis possit aliquid mouere quod non est eiusdem nature rei motus: tamen motum naturalem causare non potest: nisi quod est aliquo aliter nature causa. Ad hoc uenit enim lapis sursum ab homine: qui nam lapidis non causat: sed hic motus non est lapidi naturalis. Naturalis autem eius motus non causat: nisi ab eo qui causat naturam. Sic etiam voluntas nostra contingit moueri ab aliquo: qui non est causa eius: sed quod motus voluntarius sit ab aliquo principio extrinseco: quod non est causa voluntatis impossibile est. Voluntatis causa nihil aliud est quam deus. Hoc patet ex hoc: quod voluntas est potentia anime rationalis: quod a solo deo causatur per creationem.

¶ Tertia pars est: quod peruenire in innocentiam gratie baptismalis: meretur idoneitate recipiendi spirituali sanationem. Nam per innocentiam et puritatem seruatur spiritus: quem tunc assequimur si malas cogitationes et desideria praua in ipso suo ortu occidamus: ne per sensum et operationes possint irrumpere. Et ideo sicut perfectissimum remedium est serpentes eicere omnino vel occidere: ne venena diffundant: ita prave cogitationes in suo ortu statim debent cisci et occidi: ne in consensu et opus creant. Si igitur innocentiam et puritatem volumus seruare: oculos quoque ad species illecebrosas et sic omnes sensus rationis: quoque ad cogitationes: affectiones et consensus: piculosos precare. unde psalmi. Perambulabaz in innocentia etc. Et hoc signatum est in Naaman: qui decokus interpretatur: qui significat peccatorem lepra scelerum maculatum

sed sacramento penitentie ab omni mentis et corporis seditate purgatus: qui consilio puellae capte id est supne inspirationis gratie promittitur septies lauari iubetur: quod baptismus lachrymarum penitentie septiformi spiritu regenerat. Et caro eius facta est ut caro pueri: quod ex viro veteri homini reformatus est christo hec glo. Hic. n. mundas per Bethpaz: euzque interpretatur dei mei salutare.

Quarta consideratio.

¶ Quarta consideratio est de ingratorum id est ingratorum cuius dicitur. Et repleti sunt ira. Abi sunt tres conclusiones.

¶ Prima pars est: quod secundum Augustinum peccati et gratia opponuntur: sicut lux et tenebra non possunt esse simul in eodem: sed mutuo se expellunt. Intelligendum tamen: quod in virtute duo considerantur. scilicet habitus virtutis: et actus eius. Actus autem peccati si separatur ad virtutem putatur est habitus quidam non potest eam expellere: si sit unus actus tantum. Sicut non generatur habitus per unum actum ita nec per unum actum oppositum expellitur. Sed si separatur actus peccati ad causam virtutum: sic possibile est quod per unum actum peccati aliquae virtutes que sunt effectus gratie expellantur. Quod libet enim peccatum mortale contrariatur caritati: que est radix omnium virtutum infusarum. Unde exclusa caritate omnes gratie et virtutes excluduntur. Unde dicitur quod volebatur eum ducere in montem. Et elegerunt extra ciuitatem: quasi diceret: quod vitia gratiam semper eiciunt extra conscientie ciuitatem.

¶ Secunda conclusio est: quod nihil adeo excusat mentem: quantum peruersitas stulte emulatio: quod sit per iram inquantum dicitur. Adhibe actionem per quam deordinat homines quantum ad deum: et quantum ad proximum. vult enim expetere per se vindictam. Unde ira instabilis reddit nos ad gratiam dei. Nam gratia dei non quiescit nisi in corde pacifico cuius sit donum spiritus sancti. unde Gregorius. Dum ira animum pulsat sancto spiritui hospitium turbat: unde Augustinus. O homo iram fuge: que est hostis nature: degenerat orationem: excidit mensuram iusticie: amicitiam rumpit: deordinat dissipationem: aufert pacem peccatoris: tollit substantiam eternitatis. unde isti stulti emulatione excecati legis latorem interficere volunt precipitis: quod omnes erant ira repleti: quod secundum glo. videbatur eis quod notaret eos de incredulitate. Unde surruperunt: et dixerunt eum usque ad supercalium montis: ut precipitarent eum. Glo. Non enim

Sermo

salutē merent: g pellūt saluatore de simbo suis.
Tertia p̄do est: q̄ in maliciis maloz eoz
 debemus cedere malicie: pp qd̄ iesus trāsiens
 per mediū illoz ibat. Quia s̄m Aug. Ada/
 gus est cōmendanda sapiā: q̄ eius potentia ex/
 ercenda: cuius exemplo malicie cedere debe/
 mus. Roma. 12. Non vos defendatis charis/
 simi: sed date locum ire. Sed queritur quō ita/
 cito elapsus fuerit de manibus eoz. Dicitur
 q̄ in aia xpi fuit potentia motiua non organica
 que totū corpus cito mouere poterat: non mo/
 tu p̄gressiua partem: post partem: et ista poten/
 tia est etiam in angelo: qua potest mouere et trā/
 fire totū corpus simul. Similr etiam erit in
 aia cuiuslibet beati: non tantū: quantū ad habi/
 tum: sed quantū ad actum s̄m vsus possibilita/
 tem: qua poterit mouere corpus statiz vbi vult
 non tamen partē post partē.

C Feria. 3. dñice. 3. in q̄dragesi. Sermo 60.

Respiciens ie

sus in discipulos suos. 2c.
 Math. 18. Scdm qd̄ dicit
 doctor sanctus correptio vti/
 lis est: vt. s. ex rubore volū/
 tas corrigēdi bona oriatur: si

tamen est filius p̄missionis qui corrigi: tunc
 in strepitu correptōis forinsecus flagellante:
 dens in illo intrinsecus occulta ispiratiōe opaf
 et velle. vnde Aug. Ideo est necessaria corre/
 ptiō: q̄ voluntas hoīs regitur ad hoc q̄ a pec/
 cato abstineat: sed tñ correptio non est sufficiēs
 sine adiutorio dei. Quia tñ excessus aliquādo
 fit manifestus: quando occultus: opz q̄ corre/
 ptiō fiat s̄m modū culpe. **P**rima correptio
 scilicet de manifestis est de foro iudicij exte/
 ris: et p̄tinet ad prelatum. **S**ecūda est de oc/
 cultis: et est de foro iudicij interioris. s. p̄scien/
 tie et p̄tinet ad confessores. Et s̄m h̄ occurrunt
 nobis due considerationes.

Prima consideratio.

Prima p̄sideratio est de fraterna cor/
 reptione inq̄tum p̄tinet ad platos. Cir/
 ca quam occurrunt sex p̄dusiones.

Prima est doctrina beati Bern. dicentis.
 Arguere et increpare aliqui necesse est: serueat
 igitur in nobis amor iustitie et odii iniquitatis.
 Nemo fratris vitia palpet: peccata dissimulet:
 Nemo dicat. Mūgd custos sis mei suz ego?

Est eniz p̄sentire: silere cum arguere possis: et
 scim? qz filis pena faciēs t̄git et p̄senties.
Secūda p̄do est: q̄ fraterna correctio aliquā/
 do est actus charitatis: et aliqui est actus iustitie
 qd̄ sic p̄z: Nā correptio delinquentis est qd̄dā
 remediū qd̄ d̄z adhiberi p̄ra peccatū alicuius.
 Peccatū autē alicuius dupliciter p̄siderari po/
 test. Vno modo inq̄tum ē nocumētū ei q̄ pec/
 cat. Alio modo inquantū est nocumētūz alioz
 qui ex peccato leduntur et scandalizant: et inq̄/
 tum est nocumētū boni p̄munis: cuius iusti/
 tia p̄ peccatum p̄turbatur. Sic igitur duplex
 est correptio delinquentis. Vna que adhibet re/
 mediū peccato: inquantū est malū ipsius pec/
 cantis: et ista est p̄prie fraterna correptio: q̄ or/
 dinat ad emēdationem delinquentis. Nemo/
 uere aut malū alicuius eadē ratione est bonū:
 qua bonū eius p̄curatur. s̄ r̄tris bonū perti/
 net ad charitatem: per quam volumus et ope/
 ramur bonum amico. Vnde sic patet. Quo/
 modo correctio fraterna est actus charitatis: qz
 per eam repellimus malum fratris: scilicet pec/
 catum: cuius remotio magis pertinet ad carita/
 tem: q̄ etia remotio exterior damini? Alio mo/
 do est correptio fraterna: que adhibet remedi/
 um peccati delinquentis: s̄m q̄ est in malum
 alioz et communis boni: et talis correptio ē
 actus iustitie: cuius est conservare rectitudinez
 iustitie vnius ad alterum.

Tertia conclusio est: q̄ correptio fraterna i/
 quantum est actus caritatis: prout dictum est p̄/
 tinet ad quenlibet caritatem habentem: siue sit
 subditus: siue prelati obsequiis debet: et vbi
 debet: et s̄m q̄ debet: et q̄ dispositio eozum que
 sunt ad finem attendatur s̄m rationem finis q̄
 est bonum virtutis. Vnde. 24. questione. 4.
 dicitur. Tam sacerdotes q̄ reliqui omnes fi/
 deles summas debent habere curam de hīs q̄
 pereunt: quatenus eozum redargutiōe aut cor/
 riganur a peccatis: aut si incorrigibiles appa/
 reat: ab ecclesia separentur: sed tamē correctio
 que est actus iustitie quo ad penam non com/
 petit subito respectu prelati: Sed correptio in/
 quantum est actus caritatis: qz vt sic est actus
 virtutis qui debet esse debitis circūstantijs mo/
 deratus. Vnde in omni correptione: qua sub/
 diti corrigunt prelatos debet motus conveni/
 ens adhiberi: vt scilicet cum non p̄teruia et du/
 ricia: sed cum mansuetudine et reuerentia cor/
 riganur. vnde p̄ime thimo. 4. Seniores ne

inreparueris: sed obsecra ut patrem. De con-
 ditiones comprehenduntur sub isto verbo.
 Respiciens Iesus in discipulos suos: scilicet
 imprimens eis in domum corrigendi subduos.
 Erat simoni petro. Ostendens qualiter pre-
 latus corrigere debeat subditos suos. Nam
 Petrus cephas grece: qd latine interpretatur
 caput. Sequitur. Corripe eum inter te et ipsius
 solus. Blosa. Ne publice correptus verecun-
 diam pdat: qua perdita in peccato remaneat.
 Quinta conclusio est: q in omni correccio-
 ne debet fieri secreta monitio. Corripe ipsius in-
 ter te et ipsius: studens correccioni: parcens pu-
 dori: ne forte pre verecundia incipiat defende-
 re peccatum: et ex importuna correccione credis-
 facere meliorem et facis peiorem: quod preca-
 uendum est. Intelligendum tamen q contra
 publicam correccionem peccatorum distingue-
 dum est. Aut enim peccata sunt publica vel oc-
 culta. Si publica: non est ei tantum remedium
 adhibendum: ut melior fiat: sed etiam alijs in
 quorum notitiam deuenit: ut non scandalizen-
 tur. Et ideo talia peccata sunt publice arguen-
 da. Prime thimo. 2. Peccantes coram omni-
 bus argue: ut ceteri timorem habeant. Quod
 intelligitur de publicis fm Augustinum. Si
 vero sunt occulta: sic videtur habere locum qd
 dominus dicit. Si peccauerit in te et cetera. Sz
 quando te offendit publicum coram alijs: ita non
 solum in te peccat: sed etiam alios offendit. De
 peccatis autem occultis est distinguendus: aut
 est in nocuentis: proximum: puta traditio
 ciuitatis: et sic occulte peccatis non solum in te
 peccat: sed etiam in alios. Et ideo oportet sta-
 tum ad denunciations proceedere: nisi forte ali-
 quis firmiter estunaret: q statim per secretam
 admonitionem posset huiusmodi malum im-
 pedire. Quedam sunt peccata: que sunt solum
 in malum peccantis. Unde ut fratri: sic peccata
 si subueniatur: fiat correctio secreta. Et sicut
 medicus corporalis sanitates inferre potest qd
 dog sine alicuius membri absensione: si tamen
 non potest abscondit membrum minus necessa-
 rium: ut vita totius corporis seruetur. Ita et il-
 le qui studet emendationi fratris: debet si fieri
 potest sic emendare fratrem quantum ad con-
 scientiam: ut famam eius conseruet. Que qui-
 dem est utilis ei: non solum in temporalibus:
 sed etiam in spiritualibus: quia pre timore infa-
 mie multi retrahuntur. Unde Iheron. Cor-
 ripiendus est secretum ne si solus pudor ami-

serit: permaneat in peccato. C Secundo debet
 conseruari fratris peccantis fama: tum qd vno
 infamato alij infamantur: tum etiam qd ex pec-
 cato minus publicato: alij minus prouocantur
 ad peccatum. Unde dicit. Corripe ipsius inter
 te et illum. Vide supra.

Quinta conclusio est: q post secreta monitio
 nem debet fieri testium pductio. Nam de vno
 extremo ad aliud extremum conuenienter tra-
 situr per medium. In correccione autem frater
 na dominus voluit: dum peccatum est occultum
 ut frater corrigat fratrem inter se et ipsum solum
 et sic noluit publicari. Aut si est publicum: te-
 stes adduci possunt in medio: ponitur eorum
 inductio testium: ut primo paucis indicet pec-
 catum fratris q prodesse possunt: et non obesse
 ut saltem sic sine multitudinis infamia emen-
 daretur. Sciendum tamen q testes possunt i-
 duci propter tria. C Primo ad ostendendum
 q hoc sit peccatum: de quo aliquis arguitur: ut
 Iheron. dicit. C Secundo ad conuincendum
 de actu: si actus iuratur. ut August. dicit in re-
 gula. C Tertio ad testificandum: q frater ad-
 monens fecit qd in se fuit. Et hoc est quod di-
 cit. Si autem te non audierit: adhibe adhuc vnu
 tecum aut duos. Blos. Studio corrigendi vel
 conuincendi sub testibus. Augustinus. Adhi-
 be eum qui vult pdesse et non obesse. Hoc est si
 correccionem tuam secretam non suscipiet.

Sexta conclusio est: q illi qui ita incorrigibi-
 les et inobedientes sunt ut dictum est: q secre-
 tam correccionem: nec publicam suscipiunt: de-
 beret eijci a communione fraternitatis et ana-
 thematizare. Quod patet. C Primo auctori-
 tate presentis euangelij. Si autem ecclesiaz non
 audierit. Scdz glosaz per oburgationem pre-
 lati vel congregationis ecclesie se non correge-
 rit. Sit tibi sicut ethnicus et. idest deuius eum
 sicut hereticum. C Secundo probatur excm-
 plo apostoli. Prime corin. 5. Qui fornicato-
 rem manifestum tradidit satane. C Tertio p-
 batur sic: Sicut videmus in arte medendi: q
 fm iudicium artis membrum putridum ppter
 aliorum membrorum preservationem a corpore
 est resecandum: sic in spiritualibus si membra
 contingit esse putrida per peccata: et alio mem-
 bra corumpentia. Unde fm rectum regimie
 ordinem: talia membra sunt amputanda: ut que
 nos potuit pudore saluari: saluetur opprobri-
 is: et ut sequestranone rubore emendetur: Sit
 tibi sicut ethnicus et.

Sermo

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de spūali cor-
rectione: in q̄stūm ptinet in foro con-
scientie ad p̄fessores: cuius dicit. Amē
dico vobis q̄cūq; rē. vbi sunt octo p̄clōnes.
Prima p̄clō est: q̄ deus p̄tulit ecclesie cla-
ues regni celoz. **A**dat. 16. Tibi dabo clau-
es regni celoz. **U**nde notandum q̄ clau-
es accipiuntur ad similitudinem clauium māliuz. Si-
cut enim clau-
es materiales sunt instrumenta q̄
dam ad ap̄iendum et claudendum ostium: sic cla-
ues iste dicunt q̄dam p̄tās collata ecclesie ad ap̄i-
endum et claudendum hōibus regnū celoz.
Clausura regni celoz est triplex. Quedā
est v̄tis oīum hōium non p̄petua: que p̄ p̄tā
ade facta est. Cōtra hanc sunt clau-
es date so-
li x̄po. Alia est clausura v̄tis et p̄petua. s. clau-
sura facta p̄ v̄ltimam s̄niām. Contra hanc non
sunt clau-
es. **T**ertia est p̄ticularis: sed nō p̄-
petua: qua q̄s sibi claudit medio t̄pe regnū ce-
lorum per p̄p̄riam culpā et penam illi debitā.
Et contra hanc clausuram est triplex clauis.
Prima est auctoritas: q̄ est in solo deo: que
ap̄it per gratie infusionē. **S**ecunda est excellē-
tie: que est in x̄po: q̄ ap̄it per meritū passionis
x̄pi. **T**ertia ē miserij: q̄ est in p̄tatis ecclesie.
Secunda p̄clō est videre qd sint clau-
es: et dicit
h̄z doctores q̄ clau-
es nihil aliud sunt: nisi que
dam po^a supernaturalis a deo data et infusa: nō in-
nata: non acquisita. Qd apparet. Nam sicut p̄n-
cipium actionum nālium: ē nā et p̄m^m actio-
num voluntariarū est voluntas. Ita principij
actuum illarū actionum: q̄ sunt supra facultatē
nāe et voluntatis est po^a supernaturalis. Et ta-
lis est potestas clauium.
Tertia p̄clō est: q̄ due sunt clau-
es. s. scia et
po^a. vnde glo. sup illud **A**dat. 16. Tibi dabo
clau-
es et c. dicit. Clau-
es dicunt scia et po^a: qua
d̄z dignos recipere: et indignos repellere: q̄ sic
in foro iudiciali duo actus requirunt. s. discer-
nere cām: et post s̄niare: ita est ibi alia auctori-
tas discernēdi cām: et alia s̄niandi. Et sicut in
foro penitētiāli requirit duplex p̄tās. Una. s.
discernēdi in cāe examinatione. Et hec dicit
scia. Alia est potestas s̄niandi in foro p̄niali in
causae determinatione. Et hec dicit clauis potē-
tie. **D**e due clau-
es sunt diuerse in foro p̄niali
Quarta p̄clō est: q̄ clau-
es h̄nt posse in cul-
pam: q̄ **I**oh̄is. 20. dicit. Quorū remiseritis
peccata et c. **I**tem p̄z rōne: q̄ sacramentum
p̄nie est remedium cōtra mortale: sicut bap-
tus

mus contra originale. **I**gitur sicut virtute bap-
tismi deletur originale: ita virtute p̄nie deletur
mortale. **S**z virtus p̄nie p̄sistit penes clau-
es. **I**gitur habent posse in culpam. **D**e ista p̄clōne
sunt q̄nq; opiniones: q̄bus oībus dimissis p̄-
pter breuitatem: dicendū est q̄ h̄z clau-
es non
habeant ad culpā posse absolutū p̄ modum in-
strumenti. **H**abent t̄n posse. s. relatus p̄ coassi-
stentiam virtutis diē. **U**nde h̄z deus dimittit
peccata p̄ se et virtute p̄p̄ria: et p̄ modū auctori-
tatis: t̄n clauis dimittit virtutē diuinā eis assi-
stente: et remittit per modum instrumenti.
Quinta p̄clō est: q̄ clau-
es habēt posse: et su-
per penam eternā: et sup culpā mortalem: q̄
ista inseparabiliter p̄comitantur. s. pena eterna et
culpa mortalis: et illud est posse relatus vel instru-
mentale. **H**abent etiā posse super penā tempo-
ralem: q̄ vniuerse vie dñi misericordia et veri-
tas. **I**deo in iustificatione impij: que est opus
m̄ie: ita remittit culpā: q̄d t̄n non p̄iudicat ri-
gori tristitie. vnde post dimissionē culpe obli-
gat ad penam: que pena ob rigorem dñe iusti-
tie est inproportionabilis viribus m̄is. Et iō
diuina misericordia aliqd adhuc p̄uidit nobis
et p̄stituit in arbitrium sacer dotis: cui dedit po-
testatem taxandi penam: et nobis manifestādi
Dedit ei etiā p̄tatem penę p̄tem remittere vir-
tute clauium: q̄ ei p̄cessit thesaurū ecclesie penitē-
tibus coiccare: q̄ thesaurus subest clauibz. **I**gitur
clau-
es habent posse.
Sexta conclusio est: q̄ sacerdos discrete vsus
arbitrio pōt p̄ libito penam imponere. **R**a-
tio est. **N**am sacerdos in absolutione est sicut
instrumentum viuū: et non mortuū. **A**d de-
bitam aut opationem recti instrumenti tria re-
gruntur. s. instrumenti dispositio: m̄ie p̄p̄atio:
et virtus motoris. **N**ā securis nō secat nisi acu-
ta: et nisi habeat m̄am lignā: et nisi ab aliquo
moueat. **S**ilr ad absolutionē sacerdotis debz
primo p̄currere recta clauis dispositio. s. q̄ sa-
cerdos habeat habitū scie cum auctoritate dis-
cernendi: et p̄tate absolūdi. **S**ecundo d̄z con-
currere p̄paratio penitētiā: et h̄ est quasi p̄pa-
tio m̄ie. **T**ertio debet cōcurrere virtus dei
motoris: hec virtus est interioris mōtis. vñ
sacerdos non pōt p̄ libito suo penam taxare:
sed s̄m q̄ inuenit dispositionē in penitente: et
s̄m q̄ videt deo placere. **I**ste ser p̄clōnes in-
nuuntur: cum dicit. Amen dico vobis. **Q**ue-
cūq; alligaueritis sup terram et c. quasi dice-
ret. **Q**uecūq; discreta discussione p̄ clauē scie

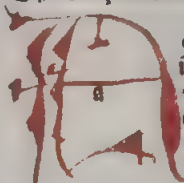
alligaueritis: ad penam temporalem sustinen-
dam pro pena eterna: que fm rigorem iusticie
est debita pena peccati mortalis. Talis alliga-
tio erit i celo confirmata corā deo. Et quecuq;
solueritis sup terras. s. p clauū potestate: q est
vis supernālis. s. a vinculo culpe: et ē a vincu-
lo pene: seu que est pars pene debite: per rela-
tionē clauū potestate: erit solutū i celis. i.
ratam et veram solutionem habebit coram deo
¶ Septima pō est: q male mouētur volen-
tes fratribus pssos teneri ad iterationem cō-
fessionis. Et hic pro presenti pono cās: quare
cōfessio sit iteranda: quas ponit Henricus de
gādauo in quolibz suo. ¶ Prima est sumpta
ex pte pssentis: sic pām itēz confiteri est pfe-
ctionis et pssij. Ad talia aut nō pōt aliq obli-
gari statuto aut pcepto. Ergo nemo statuto
aut pcepto pōt obligari ad iterum cōfitemdum
peccata semel pssia. ¶ Secunda ex pte sacra-
mēti pssionis. Omnia sacramenta perfectā
habent efficaciam in causando suum effectum
sup materiam propriam dispositam ex virtute
passionis xpi. Habēs autē pfectam efficaciaz
in causando suum effectū circa illud qd semel
adhībēt: eidez frustra iterato adhībēret: q nō
restit agendum. et in h etiā veritati et dignitati
sacramēti derogaret. Nec dī fieri qd fit in de-
rogationem sacramenti. Sed nullum sacramē-
tum dī frustra alicui adhībēri: sed penitētie sa-
cramentum iterato necesse esset adhībēri. s. ne-
cesse esset iterato eadem confiteri. ¶ Tertia ex
pte pssionis sic. Si pssio facta esset iteranda
pprio sacerdoti: tunc nihil aut modicū eēt con-
cellum fratribus in absoluendo: qz vt videtur
nō absoluēret: nisi sub pditione. s. si iterato p/
prio sacerdoti psserent. Consequens falsum:
qz papa per pssilegia sua neminē intendit deri-
dere. S; nihil pssere aut modicū: esset deridē
¶ Quarta ex pte maior sacerdotū sic. Si sta-
tutum illud. Omnis vtriusq; sexus in suo ro-
bore dī pmanere. Igit cōfessus episcopo siue
eius penitentiario: denuo suo pprio sacerdoti
dī psseri: qd falsum est. Si q hoc nō est verū
in pssione facta epō siue eius pniario: multo
magis nec in cōfessione facta dño pape aut ei/
pniario: quales sunt religiosi: q auctoritate pa-
pe dicta officia exercent. ¶ Quinta ex pte sta-
tuti. Statutum nō obligat quēq; psseri pro
prio suo sacerdoti semel in anno: nisi hēret ali-
qua alia peccata infra illum annū. Sicut ali-
q p gratiam dei custoditus: p totū annum ab
oi pō tam veniali: q mortali: vt beata Virgo

Iste p statutum nō pstringit ad pssendū semel
suo pprio sacerdoti. ¶ Sexta ex pte pōis.
Nullus tenet psseri nisi peccata: et nō nisi sua
fm illd pssal. Dixi psseror aduersum me in ini-
stiam meā dño et. S; pssus fratri oia pecca-
ta: que pssus hūit: nec erunt: nec mō sunt: qz ri-
te absolutus ab eo: q pōt. ¶ Item si rite abso-
lutus tenet itēz psseri eadem peccata pprio sa-
cerdoti. Aut igit h; vt pōt illa peccata: aut vt
nō peccator nō hās pām: non pmo: qz iam est
imūnis et mundus ab omni pō. Talis autē
nō est pō: nec hās pām. Igit nō tenet itera-
re pssionē. Vide plus in. 8. quoli. Henri-
ci de gādauo. Et h est qd dicit. Si duo ex vo-
bis psserunt sup terrā de omni re quācūq;
petierint: fiet illis et. q. d. Si pro: qz due cla-
ues. s. auctoritas: et auctoritas sūmādi a sum-
mo pōtifice nobis indulte: q pōt et de facto in-
dult. Ex vobis. i. ex vestra industria. i. me-
diante assensu dine grē. Consenserint. s. si
decreuerint aliq; absolvere de pōis: vel liga-
re ad penā tpalez p pōis. postposita pena eter-
na debita p peccatis mortalibus. Sup terrā
id est sup peccato ex infirmitate: vel p hoīem p-
petrato. De omni re. i. de omni genere pō/
rum. Quodcūq; petierint. i. de omni pro cu-
ius pōis absolutōis beneficio petierint. s. ha-
bentes auctoritates a papa: siue de re cōi: sicut
curati: fratres minores: et pdicatores: siue ex
pssilegio: vt alij religiosi: vt p in illis sex rati-
onibus. fiet illis a patre: in cuius solius pātē
est absolute remittere pām p pniām psserorū.
¶ Octaua pō est: q ad h q aliquis sit idone-
us p officio clauium exercendo: virtutib; pol-
lere dī. ¶ Primo dī habere claritatem in co-
gnitione. vnde pssor cum sit persona cōis re-
spectu infirmorū: dī habere puidētiam vlem
que non pōt haberi absq; cognitione. vñ Au-
gustinus de ci. dei. Caueat pssor ne careat
munere scie. Opz. n. q sciat cognoscere qd dī
corrigere. Nam scia est velut oculus in plato:
ne erret in corrigendo. Nam isto oculo carēs
cecus est. Cecus aut si ceco ducatur psser et.
¶ Scō dī habere bonestātē in pssatione.
Ratio est: qz dī alios suo exēplo informare et
exhortari ad virtutes: vt bonū cōe obseruetur
Hoc aut fieri non pōt: nisi ostendat se vt exē-
plar bonestē psserorū. vnde Greg. Adun-
dus dī esse a vitijs: q curat aliena corrigere.
Nequaquā. n. maculā in mēbro pssiderare pōt
oculus: quem pulvis generat: et subiectas for-
des tergere nō valent manus: q lutum tenet.

Sermo

Tertio dicitur habere strenuitatem in defensione: ut propter mortis periculum non timeat defendere tempus. quod bonum cor deum est bono puato. **E**ccl. 1. dicit. Curam illorum habet: et sic considerat letitiam propter illos: et ornatum gratie accipias. Et hoc est quod dicit. Ubi duo vel tres congregati sunt in nomine meo etc. q. d. Ubique scilicet in quocumque loco. Duo. i. caritas dei: et dilectio proximi: vel tres. i. claritas in cognitione: honestas in conversatione: et strenuitas in defensione. Congregati sunt: non in augendis divitiis: sicut cupidi. non in cubilibus et impudicia: sicut luxuriosi. Sed in nomine meo. i. ad salutem propriam vel alienam querendam: et gloriam nominis mei manifestandam. In medio eorum ego sum. i. perficiendo idoneitate mediatoribus hijs in regente: ut idoneus hijs effectus: subditos vtiliter valeat gubernare. Et hijs igitur omnibus elicitur unus documentum: quod quod iste clausus sunt ab infinita dei bonitate collate. et thesaurus penitus nobis dispensandus sit infinitus pro merito passionis christi: qui erat in infinitum acceptissima et pro omnibus sufficientissima: relinquit quod dispensator in dispensando debeat esse mitissimus. Ita tamen quod spiritu discretio non patiat succumbere iustitie metas. unde **C**risostomus. Si erramus aliquando parvas penitencias iniungendo: nonne melius est de misericordia reddere rationem: quam de austeritate. Ubi pater familias largus est non dicitur esse tenax dispensator. Si deus benignus est: ut quod sacerdos austerus. unde **I**heronimus huiusmodi affluentiam largitatis volens exprimit: sub forma austeri ponit mensuram septem numeri largitati remissionis: ad saluatores accessit dicens. Domine quotiens peccabit in me frater meus: et dimittas ei? etc. unde petrus habuit hunc numerum remissionis. Dicendum secundum glossam quod forte habuit ex eo quod dicit **g**en. 4. Septies dabit ultio de capite. Igitur per locum contrarium si septies puniendus quis et septies dimittendus. Vel forte ex eo quod habet. puer. 24. Septies in die cadit in terra et resurgit. vel forte propter septem mortalia. Iohes igitur volens eum infirmare de infinita affluentia largitatis dicit misericordie dixit. Non septies: sed septuagesies septies: quasi dicat secundum glossam quocumque genere peccati. et quotienscumque peccauerit. Dimitte: vel secundum **I**heronimum dimittas in die: quotiens homo posset peccare.

Feria quarta dicitur. 3. quadra. Sermo. 61.

Accesserunt ad

israhel ab iherosolimis scribitur etc. **M**at. 15. Secundum quod dicit beatus **B**reg. Proprium est arroganti mala subditum dure oburgando increpare: nunquam autem bona eorum laudando confirmare. Semper invenire optant quod increpando rigide feriant. Unde scriptum est in ore stulti virga superbie: quod videlicet percutere rigide scit: sed copari humiliter nescit. **H**uius secundum glossam plus zelant transgressores humanarum traditionum: quam divinum preceptum: plus decretalium: quam evangeliorum plus consuetudinum: quam vilitatem. Et ideo superstitiose aliorum facta reprehendunt: ut maioris perfectionis in opinione hominum habeantur. Sed quod diversimode diversi christi sequebantur. scilicet aliqui ut cum obsequeretur. alii ut ab eo nutrimentum haberent. et alii ut doctrinam salutarem ab eo reciperent. **P**rimi fuerunt scribe et pharisei. **S**ecundi turbe. **T**ertij discipuli. Igitur per nostra vilitate hos triplici aggreditur in presenti evangelio.

Prima consideratio circa primam considerationem que est de suppositionis phariseorum refutatione cum dicitur. Accesserunt ad iherosolimam etc.

Ubi occurrunt sex perones. **P**rima perona est videre quod sit lex. Et dicitur quod lex est quedam regula et mensura actuum rationis: secundum quam inducit aliquis ad agendum: vel ab agendo retrahit. Quod autem sit actuum nominis patet. Nam ad legem pertinet precipere: et prohibere: sed hoc pertinet ad rationem. unde lex dicitur a ligando: quia obligat ad agendum secundum dictam rationem cuius est ordinare ad finem actus humani cui sit regula et mensura eorundem.

Secunda perona est: quod multiplex est lex. scilicet lex eterna: lex naturalis: lex humana: lex hominis: lex moysi: lex evangelica: de quibus pertransio.

Tertia perona est: quod ad directionem humane vite necessarium est habere leges dinam. Quod patet duabus rationibus. **P**rima est: quod per legem divinam diriguntur homines ad actus proprios in ordine ad ultimum finem. Sed quod ultimus finis beatitudinis creditur per proportionem naturalis facultatis humane: ideo necessarium fuit: ut supra legem naturalem et humanam: homo duceretur ad finem sine lege divinitus data. **S**ecunda propter incertitudinem humani iudicii: precipue de rebus contingebus et penitentibus. Contingit

enim de actibus diuersorum esse diuersa iudicia: ex quibus cause diuersae et leges contrarie procedunt ut ergo homo absque omni dubitatione scire possit quid sit agendum ei: et quod vitandum: necessarium fuit: ut in actibus propriis dirigeret per legem diuinitus datam: quae non potest errare.

¶ Quarta ratio est: quod secundum quod dicit philosophus primo ethicorum. melius est omnia ordinari lege: quam dimittere iudicium arbitrio. Ratio est duplex. **¶** Prima est quod facilius est inuenire paucos sapientes: quam sufficere ad rectas leges ponendas: quam multos: qui requirerent ad recte iudicandum de singulis.

¶ Secunda ratio est: quod illi qui leges ponunt ex multo tempore considerant quod lege ferendum: sed iudicia de singulis factis sunt ex cordibus subito exortis. Facilius autem ex multis consideratis potest homo videre quid rectum sit: quam solum ex aliquo uno facto.

¶ Quinta ratio est. Secundum Iohannem. ideo facite sunt leges: ut earum metu humana coerceretur audacia: totaque sit inter improbos et in istis personis formidatio: refreneturque nocendi facultas.

¶ Unde nota quod Iohannes. legis perfectione describit dicens. Erunt iusti: bonestas: possibilis secundum naturam: secundum consuetudinem patrie: loco: tempore conueniens: necessaria: utilis: manifesta quoque: ne aliquid per obscuritatem in errore pungat: nullo modo puato omnino: sed quod utilitatem ascripta.

¶ Sexta ratio est: quod rectores multitudinis non possunt in legibus dispensare. Lex enim instituta est per communitatem secundum Iohannem. Sed communitas bonum non debet intermittere per bonum puato alicuius persone. Ipsi autem figurant nobis: cuius dicitur. Accesserunt autem ad Iesum ab iherosolymis. scribae. Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum. quod dicitur. non obstantibus nostris privilegiis: operis et voluminis: ut etiam obligamini ad traditiones nostras. Intelligendum quod eorum traditiones erant defectuose in tribus: tum quod suppositiose: tum quod erant simulatione: tum quod in se includebant impietatem. Suppositio ostendit in his: quod arguebant discipulos in modis: et ipsi reuerant in multis et magnis. unde Matthaeus. 7. Quid vides festucam in oculo fratris tui trabem in oculo tuo non consideras? Item suppositio est aliorum magna minima facere: et sua propria magna reputare. Item suppositio est illud quod licitum est: quasi non liceat reprehendere: ut sic maioris perfectionis in reputatione hominum habeatur. unde pharisaei scribere quasi ratione scire et religionis. Ab iherosolymis. scilicet per loci solennitatem. Iohannes testatur arguendi haereticos et zelum legis. Et sic in eorum accessu simulationis exhibet presumptio. Ac

cesserunt ad Iesum: ad arguendum discipulos: ut quasi amici nollent in publico arguere discipulos coram turba: sed magistro dicere in puato di. Quare discipuli tui: quorum culpa in te redudat quod non corrigis. Transgrediuntur traditiones seniorum: quas operis seruare: quod in antiquis est sapientia. Iohannes. 12. Non enim lauant manus suas cum panem manducant. Beda. Adhuc suorum baptismata fuerunt: quod suorum cordium sordes ablui negligunt. Et ideo suppositio et traditio erat impietas: quod docuerunt filios melius facere offerendo: quam egenis parentibus subueniendo. unde saluator hominum traditionem aggreditur tripliciter.

¶ Primo. scilicet suppositionem et errorem pfutat. unde tertius. Ipse autem respondens. Non directe per eorum indigentiam: sed per priam questionem et argutionem confutans eos aut illis. Quare et vos transgre. man. dei per tradi. v. Obedire operis deo magis quam hominibus. Actus. 4. Nazarus dixit. Hic refutat impietatem traditionum eorum auctoritate Moysi. Nazarus deus dixit exo. 20. Non orara patrem tuum et matrem tuam. necessaria eis dando. Vos autem dicitis. In traditione impietatis alios instruendo: euacuantes legem vineam de honore parentum. Quicumque dicit. et cetera. Ihero. Preceptum dei penurie parentum consulens: ut filii eos in necessariis honoraret. Hanc legem pharisaei subterfugerunt dicitur. filios melius facere offerre: quam parentibus subuenire. Et sic oblatio filiorum tacebat in lucrum sacerdotum. Et ita irri. se. man. dei. scilicet de sustinendis parentibus. Propter tra. ve. quod fuit vice avaritiae. Ypocrite: hic refutat eorum traditionem per simulationem per auctoritatem Iesu. quod ad tra. **¶** 2° quo ad filiationem oris: quia labijs tuis orant. **¶** 3° quo ad elongationem cordis: quod longe cor eorum est. **¶** 4° quo ad frustrationem mercedis: quod sine causa colunt me. Dicit igitur. Ypocrite: quod si tui curat de exteriori lotio. Vnde propheta. de vobis Ysa. Hic populus la. me homo. scilicet. Vobis: non facto: simulatione: non veritate. Cor autem eorum. id est. recordatio eorum quod ad memoriam: intentio quod ad intellectum: dilectio quod ad voluntatem. Longe est a me. Psalmus. Oblivioni datus suus tanquam mortuus. Sine causa eterne mercedis. Colunt me: quod tamen simulatione doctrinas exterius. Docentes: quantum ad credenda. Mandata: quantum ad agenda pertinentis. Et puocatis. hic pfutat traditionem suppositiois dicitur. Et puocatis tur. per phariseos deceptos. Dixit eis. Audite: voce obediendo. Et intelligite: ad discendo veritatem. Non quod in. in os co. ho. i. sed et ratio. quod intrat in os corporis: non coignat aiaj

Sermo

Sed qđ pcedit ex ore dei. s. cordis. Hoc coinquinat hoīem: vel aliter: qđ sordes corporales nō coingnant spūaliter. Ideo non est curandū vix lotis vel nō lotis manibus: corporales cibus accipiat. Criso. Videmus multos cu3 in trant ecclesiam lavantes manus et os. Qualr aut mediatu afficiant aīam: curam nullam habentes. Sordes manū sunt rapina et homicidiū. Sordes oris maledictio et blasphemia.

Secunda consideratio,

Secunda pſideratio est de peccatorū comminatione: ibi. At ille respōdēs ait: vbi occurrunt octo cōclusiones.

Prima pſo est: qđ deus est causa vniuerſalis oīū creaturaz: qđ ppria actio ipsius dei ē creare. Alaz op3 vniuerſales effectus i vlēs et piores causas reducere. Inter oēs aut effectus vniuerſalissimū est ipsum esse. Unde op3 qđ sit pprius effectus pme et vlissimē cause que est d3. Unde dī in libro de causis: qđ nec intelligentia: nec aīa qđcumqđ nobilis dat esse nisi qđ op3 opat opatione diuina. Producere autē esse absolute: nō inqđtum est hoc: vel tale pertinet ad rationē creationis: quare creatio est propria actio dei. vnde Aug. de natura boni. Sūmūz bonum quo supius non est. deus est: Ne p hoc incommutabile bonū. Et ideo vere eternū et vere imortale: cetera vero bona non nisi ab illo sunt. Et sequit. Oīa fecit. Et qđ ex nihilo fecit mutabilia sunt: tū potēs est vt posset etiam de nihilo. i. ex eo qđ oīno non est bona facere: magna et parua: celestia et terrestria: spūalia et corporalia. Sequit igit qđ pmendemus bona qđ dignū est: vt deo auctori attribuiam. Oīs vita: omnis potentia: oīs virtus: oīs salus: omnis memoria: oīs intellectus: oīs tranquillitas: oīs copia: oīs pulchritudo a dño deo sunt quibus bonis oībus si male vtī volueris: diuino iudicio penas subibis.

Secda pſo est: qđ deus nō est causa culpe: s3 pene. Alaz malū qđ in defectu actionis cōsistit semp causatur ex defectu agentis. In deo autē nullus defectus est: sed summa pfectio. Unde malūz qđ in defectu actōis causat non reducit in deum sicut in causas. Sed malum qđ in corruptione aliquaz rex pſistit reducit in deum: sicut i cā3. vnde deus est actor mali: qđ est pena: non actor mali qđ est culpa. vnde Job. p. Omnia p ipsū facta sunt: et sine ipso nō. Vbi Aug. dicit: qđ p nihil potest intelligi peccatum qđ factum est sine eo. Qđ autē peccatū sit nihil

p3: qđ nihil est puatio in eo qđ habere bonum v3 in puationibus corporalibus. Puatio at sicut cecitas est puatio visus: non in omni parte corporis: sed in ea parte que est apta nata habere visum sicut in oculo: ita peccatū est puatio iustitie. Non in omni creatura: sed in creatura rationali: que est apta nata hīre: et tenet habere iustitiaz: et inquantū est puatio nihil est. Unde Aug. Peccatum nihil est: et nihil sunt homines cum peccant: quia licet aliquid sint in eē nature: nihil sunt in esse gratie.

Tertia pſo est: qđ culpa plus h3 de ratione mali qđ pena sensibilis: siue qđ est in puatione corporaliū bonoz: sed et vltier accipiendo penam: s3 qđ est puatio grē et glīe. Rō duplex ē: **P**rima ē qđ ex malo culpe fit aligs malus: non aut ex malo pene. vnde Dyoni. Puniri nō ē malū: sed fieri pena dignū. **S**ecda qđ deus est auctor mali pene: non aut mali culpe: qđ malūz pene puat bonūz creature: siue accipiat bonū creature a deo creatū sicut cecitas puat visū: siue fit bonū increatū: sicut est carentia visionis diē: p quā tollitur bonū increatum creature. Ad aliū autem culpe opponit in bono creato. Priat et3 iplenōi diē volūtatis: et diuino amorī quo diuinūz bonū in se amatur.

Quarta pſo est: qđ diabolus directe nō est causa hoī ad peccandū: qđ pprium pncipiū actus peccati est voluntas. qđ oē peccatū est voluntariū. vnde nihil directe potē esse causa peccati: nisi si qđ potest mouere volūtatem ad peccandum. Volūtas autēz vno modo mouet ab obiecto: sicut dicitur qđ appetibile apphensūz mouet appetitum. Alio modo ille qđ proponit et offert huiusmodi obiectū. Tertiū modo qđ suadet obiectūz et pponit habere rationēz boni. **P**rimo modo res exterius apparentes mouent volūtatem ad peccandū. Secda modor tertiū modo pot diabolus et homo incitare hoīez ad peccandū: s3 nullo istoz triūz modoz pot aligs directe esse causa peccati. Igit sola voluntas directe est cā peccati. vnde Aug. Nulla alia re fit mē hoīs serua libidinis: nisi ppria voluntate.

Quinta pſo est: qđ oīa qđ sunt a deo plantata et radicata sunt: mediāte acceptione stabilita. Vbi. xj. Stabit de germine radicis eius plantatio: sed ea qđ non sunt a deo eradicabunt. Sapientie. 4. Adulterine plantationes nō dabunt radicē aīas. Sequitur et a nimietate ventoz eradicabunt. Plāta qđ profundius imittit radices: tanto altius surgit: et cōuerso. vnde dicit.

omnia pl
has quin
tra radic
sa fund
delibns:
puatione
gno effi
Sext
quintur
catōz ob
excecati
gendū ta
uano vi
nis: ita
spūaliter
pncipiū
turalis v
Impedi
pedimen
manus i
furiosis.
supaddū
tur ab aīa
na: fm qđ
Tertū
hō intellig
mens hoī
slio mode
Sext
sa eccecati
Pm
raueris a
cationis.
sequit qđ
de videt
de viuē
Nota
nationis:
nato oīa p
clanlara f
sol. sed d
dicio lūm
oblaculū
non tū el
quāso in
de est cau
mā eo qđ
dignū
deluere
alioz re
oīa cō

omnis plantatio: quasi dicat apprehendendo has quinque conclusiones. Omnis plantatio patris radicabit: sed quam non plantat eradicabit. scilicet a fundamento temporis: per reprobationem a fidelibus: per persecutionem a terra viventium per suationem. unde Criso. Due sunt pene. scilicet a re gno ejici: et in ignem mitti.

Sexta pars est: quod homines per peccatum conseruuntur mentis cecitatem. Nam merito peccatorum obnubilant in mente permittuntur. Nam excecavit eos malitia eorum. Sapient. 2. Intelligendum tamen quod sicut cecitas corporalis est privatio visus et eius quod est principium corporalis visionis: ita cecitas mentis privatio eius quod est principium spiritualis visionis siue intellectualis. Quod principium est triplex. **Primum** est lumen naturalis visionis: et hoc nunquam privatur ab anima. Impedit tamen quandoque a proprio actu per impedimenta virium inferiorum: quibus indiget humanus intellectus ad intelligendum: sicut patet in furiosis. **Aliud** est lumen habituale naturali rationi supradictum. Et hoc quidem lumen interdum privatur ab anima. Et talis privatio est cecitas: quod est pena: secundum quod privatio luis gratie quod est pena ponitur. **Tertium** est aliquod intellectuale lumen: per quod homo intelligit alia. Tali quidem principium intellectuali mens hominis potest intendere: et non intendere: et isto modo cecitas mentis est peccatum.

Septima pars est videre quid deus est causa excecationis. Excecatio. n. duo importat.

Primum est motus animi inherens malo et averti a divino lumine. sic deus non est causa excecationis. **Secundo** est subtractio gratie: ex qua sequitur quod mens divinitus non illuminatur ad recte videndum: et cor hominis non emolliatur ad recte vivendum: sic deus est causa excecationis.

Nota quod deus est causa universalis illuminationis: sicut sol. Aliiter tamen: quod sol illuminat omnia propter oppositiones: obacula: ut patet in clausura fenestre: ubi tenebrarum causa non est sol: sed claudens fenestra. Deus autem proprio iudicio lumen gratie non imittit in illis: in quibus obaculum invenit. unde causa subtractionis non tamen est ille: quod ponit obaculum: sed etiam deus qui suo iudicio gratiam non apponit. Etiam sic deus est causa excecationis. Et hoc est quod dicit. Si nite eos. scilicet abire in precipitium damnationis: quod in digni sunt reprobatione: quod obstinati sunt sua crudelitate. **Secundum** sunt in se. Et dices cecorum: in aliorum regimine. **Ysa. 55.** Speculatores eius oes cecati sunt. **vi. Raba.** **Secundum** quod sunt. i. mala

datorum dei privati lumine. Et dices: quod alios in precipitium trahunt.

Octava pars est videre quomodo excecatio ordinatur in damnatione. Nam excecatio est quodam pambulum ad penam. Peccatum autem ad duo ordinatur. Unum autem per se. scilicet ad suationem. Aliud autem ex dei misericordis prudentia ad sanationem: in quantum permittit deus aliquos cadere in penam: ut peccatum suum cognoscant: humilientur et convertantur secundum Augustinum. unde excecatio ex sui natura ordinatur ad damnationem eius: quod excecatur: propter quod etiam ponitur reprobationis effectus. Sed ex divina misericordia excecatio ordinatur ad tempus medicinaliter ad salutem eorum: quod excecantur. Sed hec inia non omnibus excecatis impeditur: sed solus predestinatis: quibus omnia preparentur in bonum. **Ro. 8.** Unde quantum ad quosdam excecatio ordinatur ad sanationem: quantum ad alios ad damnationem. Et hoc est quod dicit de illis. Cecus autem. ut platus si ceco. i. inobdito ducatum prestat. Ambo in se: ut eam cadit. i. in foveam pene eterne. **vi. Bre.** Cum pastor: per abrupta vitiorum gradit: necesse est ut grex in precipitium trahatur. unde **Ber.** Ridiculosa res est primo magis periculosa. Speculator cecus: doctor infans: pcurator claudus: pelatus negligens: pro mutus. **S. Den.** si cut claudi volunt preire: ita fami preesse.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est de discipulorum instructione. ubi notandum quod in discipulorum instructione tria facit. **Primo** dissuadet gulositatem. **Secundo** docet omnes refrenationem. **Tertio** persuadet cordis custodiam. **Primo** namque dissuadet gulositatem dicens. Omne quod intrat in os etc. Appentus victualium datus est nobis pro corpore: ut sustentemus nam: et possumus durare in fuitio dei: et multum mereri: et moderatus: et peccus victus et uniformis diutius nam prestat: dum non opprimat vires: sed reficit: et sanitatem conseruat. unde **Ber.** Non sapores: sed fames exciet appetitum in hijs omnibus: non quod voluptas: sed quod necessitas requirit. **vi. gula** est vitium periculosum: quod omnia naturalia: supernalia: gratuita: et etiam bona fortune plumbit. Ipsa. n. est radix omnium malorum: quod hominum parentum transgressionis etiam disponit ad alia peccata. unde **Bre.** Durante gula vitio per carnis cupiditatem simul omnes virtutes obruuntur. Et hoc est quod dicit. Omne quod os intrat: in ventrem vadit: et secessum emittitur

Sermo

quasi diceret cibis inordinate sumptus ut dictum est: discretionis rotem obnubilat: memoriam pfundit: et diuersis infirmitatibus affligit: et mortem percurat aie et corporis. Ecclesia. 7. Propter crapulam multi perierunt. Quod intrat in os corporis: corrumpit spualia: et in ventre vadit: fontem nutriendo: et mittit in secessum eterne danationis. Secundo docet oris refrenationem di. Que autem procedunt de ore. Nam in multiloquio non deest peccatum. Hoc. n. pro. punitur est ille diues epulo: qui inter puuia lingua resoluit in multiloquium. Vnde punitus est in lingua in inferno: ut in quo quis peccat: in illo puniatur. vnde Bre. Sicut malus aer assiduo flatu tractus: inficit corpus: ita puerfa locutio assidue audita infirmos inficit animam: ut incalescat delectatione prauis operibus: assidui iniquitate sermonis. Et nota quod non est idem mentiri et mendacium loqui. Adenarii. n. e. loqui id: quod sentis: quod aie: et sane aliqui verum dicens. Verax non est: quod per sciam loquitur. Mendacium vero est significatio vocis cum intentione fallendi. Ut igitur mendacium sit: necesse est ut falsitas habeat: et per sciam dicat. Vnde Au. Verbum uti ad id ad quod non sunt instituta: peccatum est. Sed sermo datus est: ut per se sint mutue voluntates Ideo magna abusus est ut fallaciter sermone Et ideo saluator docet multiloquium discipulos declinare di. Que autem procedunt de ore: de corde exeunt. Et illa coingnant hominem. scilicet verba mendacii in corde fabricata ad decipiendum: talia coingnant. id est maculant. scilicet hominem: facientes ipsum reum ac indignum pena dignum. Tertio psuadet cordis custodiam di. De corde. n. exeunt et. et ea sunt: que coingnant hominem. scilicet verba mendacii. Vbi nota quod impuritas vniuersiusque rei in hoc persistit: quod rebus vilioribus imiscet. Non enim datur argentum impurius: si auro imisceatur per quod melius redditur: sed ex punitioe plumbi. Ad manifestum est autem quod homo est dignior in omnibus creaturis: et ideo impurius redditur ex his que qualibus se subijcit per amorem. A qua spiritalitate per primum motum purificatur: dum. scilicet tendit in id: quod est super praese. scilicet in deum. In quo motu fides est primum per se. Accedentes autem ad deum operibus credere. Heb. 11. Et ideo primum per se purificatio cordis est fides: que si perficiatur per caritatem formatam perfectam purificationem caret. Vnde Adat. 5. Beati mundo corde. Hieronymus ibidem. Beati mundo corde: quod non arguit per sciam peccatorum: et in munditia. Et nota quod immundicia detestanda est per quod. Primum est dignitas aie:

quam peccatum ingnat: que est imago dei. Secundum est difficultas redeundi: quia postquam prius homo peccauit: nullus purus homo a peccato perfecte purgatus est: ut dignus esset videre faciem dei: donec christi sanguis effusus est: quo ista purgatio est. Tertium est eius vtilitas quod per hunc: quod diis immundiciam corporalem non reputat in preparatione immundicie spiritualis: ut per hunc. De corde exeunt cogitationes male. De sunt que coingnant hominem et. Quartum est quod diis non habita bonum amicum: quod non odiret ad mortem eternam propter maculam vnius peccati mortalis. Ecclesia. 12. Altissimus odio habet peccatores. Quintum est quod maculat et deturpar rez: ideo quam cadit. Quod nisi virtute diuina amoueatur: perditur est. Et ideo hanc cordis immundiciam saluator reprehendit di. De corde exeunt cogitationes male. Nota arguendi sunt ex hac sententia qui cogitationes a diabolo imitti putant: et non ex propria nasci voluntate. Potest enim diabolus esse intemor: non actor malarum cogitationum. Si autem ille qui semper in insidiis positus leuem scintillam cogitationum malarum influmaverit: non debes ex hoc cum opinari se creta cordis nostri posse rimari. Sicut. n. de dedit voluntati dominium: quod voluntas est dominus sui actus. Cui voluntati sola diuina potentia resistit. Sic eius cognitioni dedit scire se cretum: cuius secretum non penetrat: nisi diuina sapia. Sed ex signis interioribus vel exterioribus quandoque cognoscit. Sed quod ex cogitationibus proueniunt mala opera et mala verba sed gloriando addit. Homicidia: per quod accipit omne nocumentum: quod directe persone primi inferi Exo. 20. Non occides. Adulteria et fornicationes: contra illud. Non mechaberis. Furta: contra illud. Non furtum facies. falsa testimonia contra illud. Testis falsus non erit impunitus. Prover. 19. Blasphemie: contra illud leuiti. 20. Educ blasphemum foras. vnde additur. Nec autem sunt: que coingnant hominem. scilicet impuritas et immundum reddunt coram deo. Et in glo. quod huiusmodi verba dant occasionem ex phariseorum nequitias sumpserunt: que traditiones suas diuinas preceptis prescribent. Conuenienter eliminat per se traditio: si conuenienter d. Non lotis manibus manducare et. Criso. Non dixeris in lege phibitas manducare: non coingnat hominem: ne eis possent addicere testimonio legis se munientes. Sed concludit illud de quo erat mentio.

seria

semel a se
facit peccat
rari: nisi i
ta mimum
fericordia
ergo peccat
vbi sup
et gratia.
mont que
in agio m
euangeli
infirma p
nis se febr
defecti di
nalis delec
vitionis?
curat: et sic
deo fit acc
pro omni
na: qui o
tu: aut ad
vnde pfer
re: sed ali
fuit in
puderatione

Pe
que est fin
calorume
lo maxime
manit ad h
ad chisti
um macul
pus erom
mo in vni
Hon. n.
teria facit
ta quod com
fm illud
cum fac
Crilo. p

C Feria quinta dñice. 3. quadra. Sermo. 62.

Argens ie

lus de synagoga etc. Luc.

4. Secundus quod dicit

beat⁹ Ber. Difficilis pr-

sus res ē: et soli diuine vo-

luntati possibilis: susceptus

semel a seruitute peccati de iugo excutere: qui q^u facit peccati: seruus est peccati. Nec est iā libe-
rari: nisi in manu forti. Sicut enim sunt pecca-
ta minima: mediocra et magna: sic est etiam mi-
sericordia pua: mediocris: et magna. Adagn⁹
ergo peccator magna misericordia opus habet
vt vbi suphabundauit delictum: suphabundet
et gratia. Sic patet in euangelio. de socio Si-
moni que. re. ma. feb. i. peccatis: et iō indiguit
magno misericordie medicamento. Et h³ hoc
euangelium pot⁹ moraliter sic exponi. Anima
infirmā ppter peccatū in infusione diuini lumi-
nis se febricitante cognoscit. i. in frigidatā per
defectū diuine dilectionis: et inflammatā est u car-
nalis delectationis: que solū acq^uescens diuinis
visionib⁹ ob meritū virtutum: et intercessiōe
curat: et sic surgens a peccatis exercitio virtutū
deo fit accepta. fit aut⁹ hec curatio per passiōē
xpī omnibus generaliter: que preseruata rui-
na: qñ occasio declinat p fugā a mundi tumul-
tu: aut ad penitentiē desertū: vbi salus inuenit⁹
vnde pfectus effectus nō solū debet sibi viue-
re: sed alijs pficere p imitationis exemplū. Et
fm hoc in euangelio occurrunt nobis quinq³
p⁹siderationes. Prima p⁹sideratio.

Prima p⁹sideratio est de occasione sa-
nationis. vbi sunt due p⁹lōnes.

C Prima p⁹lō est: q^u summa gratia
que est fm Aug. Ypos. vniopmissiue fuit oc-
casio ruine et peccati: Deus enim nouit de ma-
lo maritū bonum clicere: q^u lapsū luciferi ordi-
nauit ad hominis creationē: lapsum hominis
ad ch⁹si incarnationem: quod supremum fu-
it miraculū. vnde Aug⁹. In rebus per icm/
pus exortis ista summa gratia fuit: a qua ho-
mo in vnuate persone coniunctus est deo.

Non. n. est magnus in artifice: si de bona ma-
teria facit bonum artificii: sed de vili. **C** No-
ta q^u cum xp⁹s fuerit iuder seculorum p⁹stauit⁹:
fm illud Iobis. 3. Potestatem dedit ei iudi-
cium facere: q^u ec. oporuit in opibus eius h³
Et ilo. pietatem miseratōis et veritatem iusti-

tie relucere: q^u non fuisset sine p⁹missione hu-
mane ruine. **C** Patet de iustitia. Mā cur d⁹s
fit iustissim⁹: cuius iustitia nō manifestat⁹ sine
p⁹lō: cum eius iustitia beat duplicem partem.
Una q^u est puniō maloz. Et alia q^u est remu-
neratio bonoz. Et p⁹ma sine p⁹lō esse nō pot⁹:
q^u deus supabundat in remunerando: non tñ
in puniendo. **C** Patet etiā de mīa: q^u si pecca-
tum nō esset: diuina mīa nō appareret: q^u mi-
sericordia fit p⁹tra miserā: et miseria nō est sine
p⁹lō: sicut medicina nō est sine egritudine.

Hanc mīam declarauit in maria magdalena
in publicano: et in latrone. Et b³ est q^u dicit.
Surgens ihs de synagoga. q. d. ihs q^ustus ad
incarnationem. Et surgens: declaratōe miseri-
cordie et iustitie. De synagoga. i. de ecclia ma-
lignantium: punienda fm iustitiam: et emen-
danda fm misericordiam.

C Scda p⁹lō est: q^u ad hoc q^u aliquis curetur
de infirmitate spiritali: necesse est vt per gra-
tiam puenientes disponatur. **C** Ratio est: q^u
talis gratia est quoddā bonum donum: inui-
tans hoīem ad malus bonuz: q^u est motus bo-
ne voluntatis: quo deus nos puenit: vt de cō-
gruo nos disponamus ad recipiendū xp⁹m. i.
vnctionem sanatiuā morbi spūalis. s. p⁹cti. vn-
de bene dicit q^usdaz esse gratias misericorditer
nostram puerfionem puenientem: q^u facit no-
bis beneplacitū inuitans puerfiones. Intra-
uit in domum sy. Introitus iste significat do-
ni gratiū infusione: facientis in aīa. p⁹posi-
tum sanctitatis. Et b³ mediante fidei obia incli-
nante p⁹sentum voluntatis cum tremore: et in-
de addit. Domum. i. consciaz. Symonis. i.
obedientis. Et in b³ figuratur puerfio volūta-
tis prauae: auersē: et rebellis in deum.

C Scda p⁹sideratio.
T⁹ca secundam considerationē sunt
due conclusiones.

C Prima p⁹lō est: q^u aīa dicit infir-
mari ad similitudinē infirmitatis corporis. Tūc
aut⁹ dicit corpus esse infirmū: cum debilitatem
in exercitiōe. p⁹prie actōis p⁹ altam inordinatio-
nem p⁹tiū corporis. vbi membz dicit esse in-
firmuz: qñ nō pot⁹ pficere opatōez sibi debuā:
sicut oculus qñ nō pot⁹ clare videre. Sic et in-
firmitas aīe t⁹ qñ ipedit in p⁹pa opatōe p⁹ in-
ordinatōez p⁹tiuz ipi⁹. Sicut aut⁹ p⁹es corporis
dñr eē inordinate: qñ nō sequit⁹ ordinē nē: ita et
p⁹es aīe dñr inordinate: qñ nō subdunt ordina-
tioni rōnis. Rō aut⁹ est vis regiuia p⁹tiuz aīe.

Sermo

Sic igitur quando voluntas quasi extra ordinem rationis effertur aliqua passione: per hoc impedimentum prestatur modo predicto.

¶ Secunda pars est: quod nulla est infirmitas maior quam ista que occidit animam. Nam talis est vita anime: quod nec angeli homines et demones omnes: non possunt unquam animam occidere que est sine corruptione culpe. Quid igitur animam occidit nisi peccatum: quod animam a deo separatur: que est vita anime per infusionem gratie: que est calor spiritualis. Calor enim in corporalibus spiritus vitalis facit subsistere: et ipsa corpora leuia facit. Quia igitur peccatum mortale ponit in anima gratie celestis calorem ipsam animam viuificantem: et ad celestia eleuantem: relinquitur quod anima predicta calore deficiente ad mortem inferni profundat. Et hoc est quod dicunt has duas peccationes. Socrus autem Symonis tenebat magnis febribus. Socrus autem potest significare peccata hominis que ad introitum gratie se febricitantem recognoscit et in frigiditatem per defectum diuine dilectionis: et inflammata est estu carnalis delectationis. Et magnis febribus. Nam sicut Christo fuerit motus fortior passionis propter ordinem rationis: tanto est maior infirmitas anime.

Terna consideratio.

¶ Tertia consideratio que est de merito apostolice intercessionis ibi. Et rogauerunt illum pro ea. ubi sunt due conclusiones.

¶ Prima pars est: quod licet deus principaliter sit inuocandus. Quia illa bona que sunt nos ordinant in finem et etiam ipsum finem a solo deo dantur. Tamen secundario. Cum propter peccata ad deum accedere non audemus: possunt inuocari sancti: ut deus fiducia pauidis: ut scilicet illi qui non audent per se impetrare nec possent: per idoneos impetratores saltem desiderata valeant obtinere. Et hoc ut in orantibus humilitas obseruetur: et in sanctis intercedentibus dignitas declaretur: et etiam in membris Christi caritas ostendatur: et inferiora fiducialiter recurrunt ad superiora: et superiora inferioribus liberaliter condescendant.

¶ Secunda pars est: quod Iesus multos habet discipulos per infirmantibus intercedentes. **¶** Primo in quantum Iesus dicitur veritas: discipuli eius sunt predicatorum et doctores qui intercedunt pro nobis: quoniam docent veritatem vite et doctrine. **¶** Secundo in quantum Iesus est caritas: que est salus anime et victio per quam exhibent opera satisfactionis etc. Sic discipuli eius sunt recordantes malorum que tulit pro nobis et beneficia que nobis contulit. Nec intercedunt pro nobis: quoniam ad reamandum ipsum nos puocant: quod finem apostolum prius nos dilexit et tradidit seipsum pro nobis.

¶ Tercio Iesus in quantum est puritas: quia puer: sic habet discipulos cogitationes et affectiones que per infirmum intercedunt: quoniam de gratia anime a deo collata: cui non debet esse ingrati cogitare. **¶** Quod bene facit: ab eo receptum recensent: cum de eterna salute que per meritis bonorum operum est recipienda pertractant. **¶** Quarto in quantum Iesus est salutis desiderium: sic discipuli eius sunt studium veritatis: et exercitia pietatis: que tunc per nobis intercedunt: quoniam excludunt a nobis simulationem suppletionis et austeritatem: per quod. 2. thi. dicitur. Exercitatio corporis ad medicum valet: pietas autem ad omnia vult esse. **¶** Quinto in quantum Iesus dicitur opus fructuosum: per quod deus manifestat inuictis: sic discipuli eius sunt virtutes et eorum opera pertinentia ad disciplinam Christi. Unde anima penitens dicitur gratie dono et virtutibus illustrata: et in eorum operibus exercitia merito virtutum et beatorum operum perficitur curari. Illi discipuli dicitur intercedere cum ipsis appropinquatur ad hominem: per formitatem morum et virtutum. Nam efficacius operibus quam vocibus supplicat. Et hoc est quod dicitur. Et rogauerunt illum pro ea. scilicet per hoc quod dicitur est anima a noxijs peccatorum saluaretur. Quarta consideratio.

¶ Circa quartam que est de sanationis executione cum dicitur. Stans autem super illam sunt due conclusiones.

¶ Prima pars est: quod sola gratia causat in anima executionem sanationis. Nam sicut homo sanus non incitat a prauitate humorum: spiritus molestantium Ita in gratia existens non ingratatur ab impugnacionibus passionum ipsius vexantibus ad modum febris: et ab ira et concupiscentia. Unde Ysa. 58. dicitur. De anima seipsam ad gratiam disponet. Tunc erumpet quasi mane lumen tuum. scilicet gratie. Et sanitas tuacitius orietur. Nec enim gratia augetur per sanctorum intercessionem: quod sicut sancti impetrant nobis veniam. Habes exemplum de multis in sacra scriptura: ita et cum venia gratiam. Patet de Iherusalem. Ite augetur per angelorum intercessionem que desiderant nos perficere donec attigamus. Sicut sanctus Michael dicitur stare pro filiis populi sui. Danie. 12.

¶ Secunda pars est: quod gratia in executione sanationis spiritualis anime in anima perficitur triplex vnguentum. **¶** Primum namque est pungituum dolore faciens: quod mouet ad propunctionem. Nec est amara recordatio peccatorum. Vnde anima cum incipit cogitare vias suas congregat peritum in mortuario conspectu multas ac varias species peccatorum suorum. Sacrificium est deo spiritus sic peribulatus. **¶** Secundum est temperantium dolore leniens vine bonitatis intuitus: scilicet meditatio beneficiorum dei. Hoc vnguentum

est primo tanto preciosius: quod de nobilioribus
propositum est speciebus. Sic. n. vnguentum illud
de diuinis beneficiis collatis humano generi
Ipsi qui ipsa sibi studiose colligere: et an oculos
mentis digi cum gratia actione reducere curat. **T**er-
tius est sanatum et morbum expellere: et istud est mi-
serationis quod alijs antecedit. Et hoc eo quod fiat de ne-
cessitatibus pauperum: et anxietatibus oppressorum:
et de perturbatibus tristitia: et de culpis deliquen-
tium: et postremo de omnibus miseriorum erumissis etiam
si fuerit iniuria despicabiles videntur spiritus iste
sed etiam super omnia aromata. vnguentum quod ex eis
perficitur sanatum est. Beati misericordes: quoniam
ipsi etc. Igitur multe miserie collecte atque pietatis
intuitu inspicere: ipse sunt spiritus ex quibus vnguen-
ta optima opponunt ad expellendas infirmita-
tes spirituales. Et hoc est quod dicit. Et stans super illas
et iuxta illas iacentes. Ecce diuina dignatio pro-
pta ad sanandos. Impauit febri. i. infirmuati:
Et dimisit eas. Ecce sanatio veritas. Adora-
liter nullus spiritus sanat: nisi sub eo iacentem. i. p-
timorem et reuerentiam se humiliantem. Eccl. p-
Timor domini expellit peccatum.

Quinta consideratio.

Quinta consideratio est de sanitatis vti-
litate cum deo. Et continuo surrexit.
Ubi nota: quod occupationes terrene:
inquantum retrahunt nos a spiritualibus studiis et
reuocant a virtutum exercitiis: causant in nobis
spirituales infirmitates. Et ideo ad preueniendum cau-
sationem huius infirmitatis: opus quod occupationes
terrene deficiant. Hoc autem fit per exercitia bonorum
operationum: que pertinent ad anime salutem: que in vir-
tute perficitur. Et ideo gratia causando in anima sanita-
tem: sepe potius vultuatur: que in euangelio exprimitur.
Prima vtilitas est: quod anima in hac sanatione
suscitat a morte peccati. Nam sicut corpus per
aiam: ita anima per gratiam vivit. Et ideo sicut discit
deus anima corpus mori et adueniente viuificat: ita
anima per gratiam: et ad hoc pertinet ut terrena desideria
necant: quod talia morituri faciunt spirituales. vnde deus
continuo surrexit. Beata. Surgit a terre-
nis desiderijs se leuat: ut iam non cadat. Vnde col.
tertio. Si surrexistis cum christo etc.
Secunda vtilitas est: ad fructum dei: mem-
bra habilitare. Nam seruiss deo est excellentissime
dignitatis: quod quanto altius per actus suos virtuo-
sos plus appropinquet deo: tanto maioris est digni-
tatis: sed homo per seruicium diuinum maxime ap-
propinquat ad deum: quod seruire deo regnare est.
vnde et dicitur. Et ministrabat illis. vnde Be-

da. **H**ec ministrat. i. membra que fuissebant in
mundicie: seruiunt iustitie: et bonis operibus
Moraliter autem per hoc datur intelligi: quod ante
curationem peccatorum non est gratum deo eius
seruitium. Et ideo statim ut se curatum senserit se
totum diuinis fructibus mancipabit. vnde Ro.
octauo. Sicut exhibuistis membra vestra fruire
mundicie et iniquitati: ita nunc exhibite membra ve-
stra seruire iustitie in sanctificationem.

Tertia est omnes participes facere merito pas-
sionis christi. Et hoc cum dicit. Luz sol occidisset.
Beda. **P**er occasum solis mors christi intelligitur:
qui erat generalis omnibus equalis: siue bonis: siue
malis: siue diuitibus: siue pauperibus splendo-
rem suum impartitur: nisi obicere facientibus: sic
passio christi omnibus profuit sufficienter ad salutem:
sed non efficaciter hijs qui obicere poluerunt. vnde
dicit. Luz autem occidisset sol. Glo. **O**ccasus
solis. i. mors christi est causa generalis sanationis ani-
max. vnde psal. Qui sanat pueros corde. Et
alibi. Qui sanat omnes infirmitates tuas. Glo.

Et languore corporis multa suggeruntur anime carna-
lia desideria: sed non est timendum: quod sanat omnes
infirmitates non fruendo blandis: non cedendo
asperis. Dipotenti. n. deo nullus languor oc-
currit insanabilis. Et ideo sequitur. Deus qui ha-
bebat: infirmos varijs la. du. e. ad iesum etc.
Et ille su. manus ipo. Copassioe motus cura-
bat eos: omnes sufficienter: sed predestinatos efficaciter.
Quarta est ab imundis cogitationibus preser-
uatio. Luz dicit. Exibant autem demonia. vnde
Beda. **U**ix autem a demonio liberata animam
ab imunda cogitatione purgata intelligimus: pro-
pter quod etiam possunt dici immisiones pangelos
malos: cogitationes male. Vnde Ber. ponit
tres cogitationes: de quibus multa sollicitudine
cauere necesse sit.

Quinta est quod facit gloriam mundi declinare.
Nam omnia in quibus mundus gloriatur: alienius est a
beatitudine: sicut sunt diuitie: honores: potestates
et vane glorie: quod beatitudo non secum patitur malum
sicut faciunt ista. **T**ercia beatitudo est per se suf-
ficiens. Quivismodi igitur multa deficient: pu-
ta: sapia: bonitas: sanitas: corporis perpetui-
tas. **T**ercia beatitudo non causat alicui malum.
Nec autem patet in diuitijs: preseruat in malum
domini sui. Et ideo quod in hijs non est beatitudo: in
eis non est gloriandum. vnde Bernar. dicit.
Ipsi aliarum mundi gloria digne respicitur. Ipsi se
ni est vapor ad modicum parens: plus habens an-
xietatis quam iocunditatis. Quid enim hic est nisi

Sermo

labor et dolor et afflictio spiritus. unde dicit. Et increpans non sinebat ea loqui. Blo. At inquit nos ab alijs laudari de beneficijs non esse appetendum ostenderet. propter quod etiam factis miraculis de loco recessit.

Sexta est cauere occasione recidui cum dicatur. Facta autem die ibat in desertum locum. Et turbe re. cum. Licet longe grauius sit peccatum: quod post indulgentias iteratur: quam quod primo committitur: quia post carnalia peccata dimissa: spiritualia vicia commissa animam perniciosius vulnerant. Iher. scdo. Quam vilis facta es iterans vias tuas. Et ideo a reciduo maxime est cauendum. Multos insultus habet seruus dei: post conuersionem. Nam vitia que ante conuersionem pacem habent cum homine: quando autem erpelluntur acriori virtute consurgunt et fiunt inimica conuerso: que peccatori prospera blandiebantur. Et sicut ante conuersionem precebat turba peccatorum: obijciens ne ad deum conuertamur: post conuersionem sequitur turba temptatio. Intelligendum quod a reciduo ad quod per predictas impugnationes trahimur a duobus persequimur. Primum est quod temptatio de preceptis statim in principio: quod infirmitas in principio facilius remediatur. unde Ihero. Impossibile est in sensu hominis non irruere cogitationes. Ille igitur laudatur et predicatur sanctus: qui statim ut cepit cogitare aliquid cogitans ad peccatum. id est christum secundum quod debet eam declinare seu fugere: sicut homo sapiens fugit ubi superare non potest: et hoc maxime circa vitia luxurie docet seruari Aug. cui non est resistendum: sed fugiendum. Septima est alijs exemplo bone vite proficere unde dicit. Quia alijs ciuitatibus operum me etiam euangelizare regnum dei. id est penitentias. Ihero. Janua regni est penitentia cum fide que operatur salutem. Ergo quis valeat alijs proficere ad salutem. Ideo salutaris doctrina est a doctoribus virtualiter exemplata: ut non solum doceat: sed etiam faceret: quia facta plus mouent quam verba. unde apostolus per me ad ibi. 2. Prebe exemplum bonorum operum in doctrina: Ista duo si simul obuiant. scilicet doctrina et exemplum: ut doctrina per exemplum bonorum operum confirmetur: et per doctrinam homo ad bona opera excitetur: perfecte ad deum redeundo. unde Aug. in libro confessionum cap. primo. Ille liber Ciceronis qui dicitur oxenensis exhortans ad philosophiam inuitauit ad te domine affectum meum. Preces ac vota mea et vitium mihi omnis vana spes: et immortalis sa-

pietatis habebam occupantem estu cordis in credibili: et surgere iam cepi ut ad te redirem. Et quo sequitur: quod doctrina exemplificata per vitam perfectam: exordium est perfecte conuersionis: quod dicit quod mutasset affectum eius ad deum. Item eleuat desiderium ad deum: quod laus talis rapuit desideria et vota beati Augustini. ad deum. Quod nobis etc.

Seria sexta dñice. 3. quadra. Sermo. 63.

Enit iesus in ciuitatem samarie etc. Iohannis quarto. Quia inter omnia alia que potest exercere vir perfectus in hac vita maxime meritorium est alios docere: et verbum dei predicare: cum hoc requiritur in viro perfecto dulcedinem diuine contemplationis: qua spirituali illustratione hauriat quod alijs proponat. Requirit etiam strenuitatem actionis in verbo et facto: ut eius predicatio sit efficax et virtuosa. Unde Grego. super Ezechielem. Viri perfecti bona celestia que contemplari poterunt fratribus enunciant. Eorum quoque animos in amore et timore caritatis accendant. Hijs pro mercede laborum promittitur vita eterna dicente domino. Qui meum mercedem accipit et congregat fructum in vitam eternam: ut patet in euangelio presenti. Quod sic moraliter potest exponi anima custodia predicationis preseruatur habens ad penitentiam inclinationem percipiens efficaciam passionis christi. Dotata est naturali ratione lumine gratie eleuatur. Hanc gratia dei preueniens intrat ad disponendum liberum arbitrium per conuersionem. Et ideo illustrationes diuinas et motiones secretas mittit tanquam discipulos in ciuitatem cordis: ad informandum populum cogitationum et affectuum de veritate salutis. Hec anima nundum iustificata: tamen iustificanda in corruptionibus vitur ratione non spiritualiter: sed visu nature: scilicet voluptate: gratiam preuenientem iam sentit adesse ei: adhuc ignota ad instruendam eam: Ut petat aquam viuam: id est donum spiritus sancti. Hec autem adhuc ceca miratur eum aquam viuam promittere cum carcat instrumentis: Reputans eum Jacob minorem: qui cum suis usus est fonte illo. Ille vero ostendit ei hanc aquam promitt-

fam esse spiritum
Dicit quod be
maxime qui
non ad malum
tur eam in
hibere ad c
quales: et po
carnaliter
gratie illu
uam recog
pit inuestig
acquirunt
Ideo apostol
dei vitia i
reponit per
vite eterne p
occurrit no

Prima
do
Iheronimus
bat se in qu
do dicit nec
est. De quo
to: in opor
ce. Quilium
te datur. C
entia domi
pore opor
dog dare
egroti dan
C Tercio
quo ad heb
operum
imped. mer
adans. 20
Ad sine tu
abus action
C Secunda
magna op
renna. Ma
e necessari
lungit: pue
cludit iped
aut hunc
ps de uer
indiget vir
tute quam
cundo ut b
tar: quod est

iam esse spiritalem: et bonum spiritus sancti. Dicitur quod hanc bibentes in eternum non sitient maxime qui vivunt ea ad bonum: ut sancti: non ad malum more pecudum. Et ideo hortatur eam intellectum rationalem promptius adhibere ad contemplationem intelligentie spiritualis: et postponere sensualem: que iudicans carnaliter ducit in errorem. Jam enim lumine gratie illuminata: beneficium dei et sui negligenteriam recognoscens: de modo satisfaciendi incipit inuestigare. Sed quia talis gratia maxime acquiritur et infunditur verbo predicationis. Ideo apostolos hortatur ad seminandum verbum dei vite doctrine et vite: ut sic alii perficiens reponat per suum laborem et aliorum profectum vite eterne premiationem. Et finem hunc sensus occurrit nobis in euangelio tres consideraciones.

Prima consideratio est de predicationis oportunitate. Et circa hoc sunt due conclusiones.

Prima conclusio est: quod oportunitas rei habet se in quadruplici differentia. Primo modo dicitur necessitatem: sine qua res esse non potest. De quo glossa super illud psalmis. Adiu tor in oportunitatibus: id est in quo opus est dulce. Auxilium et refrigerium est quod in necessitate datur. Alio modo dicitur quadam convenientia doni. unde glossa super illud psalmis. In tempore opportuno dicit. Preteritis salubriter quod datur dare differt. Nam deus quasi medicus egroti dat quod convenit et quando convenit. Tertio modo dicit adiutorij exhibitione de quo ad hebr. 10. Invenisti gratiam in auxilio opportuno. Quarto dicit quasi amotionem impediendi actionis. Unde de iuda dicitur. Matthei. 20. Querebat oportunitatem. Glo. Ad sine turbis tradent eum: scilicet impediens actionem contradictionis.

Secunda conclusio est: quod doctrina predicationis habet magnam oportunitatem in hac quadruplici differentia. Nam ipsa introducit omne quod bonum est et necessarium ad salutem. Item pervenit ad adiungit: perveniens occasione mali. Item excludit impedimentum boni. Item intellectum elevat lumine quodam supernaturali. Primo per de necessario ad salutem. Nam homo peccator indiget virtute gratuita: superaddita virtuti nature quantum ad tria. Primo ut sancti. Et secundum ut bonum supernaturalis virtutis operetur: quod est meritum. Et tertio indiget auxilio

divino: ut ab ipso moveatur ad bene agendum. Hec autem virtus supernaturalis est gratia que concipitur ex auditu verbi predicationis gratam faciens animam. scilicet causando in ea ceteras virtutes: quibus anima sanatur: a morbo culpe: et cuius radix meriti a deo confertur: ut possint singula opera meritoria fieri: movet semper ad bene operandum. unde apostolus. Omnia posui in gratia que me confortat. Hec autem gratia est penitentia. Unde sicut penitentia est virtus expulsiua peccati actualis animam deformantis sic cuius proprium sit gratie reformare: dicitur gratia inquantum delet culpam: deformantes et vulnerantes restituens homines ad priorem statum. Nam ipsa delet penam et culpam: si tanta sit contritio in malo: quanta fuit delectatio in peccato et etiam gratuita que per peccatum erant perditae. Et hoc est quod dicit. Venit iesus: id est predicatio salutaris. In ciuitate: id est in corde plenum cogitationibus et affectionibus. Que dicitur sychar: quod interpretatur penitens. unde Augustinus. Penitentia est medicamentum miseris: spes salutis: per quam peccatores saluantur: et deus ad misericordiam prouocatur que penitentia licet nobis sit dispositiue: tamen a deo est effectiue. In cuius signum christus predicauit penitentiam in remissione peccatorum. Et ideo dicit. Iuxta pre dictum: id est iuxta meritum. Quod iacobus. 1. christus supplantator principis tenebrarum. Dedit: id est perfecit per passionem. Ioseph: id est predestinatus: quod est filius dei: quod etiam apponit vel augmetat hoc meritum virtuosius operibus. Secundum cundum est sapientia infusa per spiritum sanctum et hoc in predicatione doctrine salutaris. Cuius operationis est conuenienter precludere occasiones mali: et hoc per cognitionem eiusdem et re cordationem. Nullus de peccato penitere potest: nisi cognoscat. Nam cognitio turpitudinis ad fletum prouocat. Iesus desidia: seculi parumpendere facit: et vitam beatam concupiscere. Hoc autem facit sapientia spiritualis que intelligitur per fontes. unde dicitur. Ibi autem erat fons: id est sapientia spiritualis infusa per predicationem. Iacobus: id est illi qui vitijs reluctatur. De quo dicitur sapientie. Et aqua sapientie salutaris potant illi etc. Unde sapientia dicitur quasi sapor virtutis condita. unde Bernardus. Inuenisti sapiam: si prioris vite peccata desceas etc. Tertium est excludens impedimentum boni salutis. Est autem duplex impedimentum salutis. Vnum est peccatum actuale: et non est contra omnes.

Sermo

sed in peccatoribus. Sed illud amouetur per opera penalia pnie. Nam congruum est cum peccator sit pnie debitor: q. merito per ipm dz fieri redditio debiti. s. penā debitaz sustinēdo.

Aliud autē impedimētum boni est peccatuz originale: z illud est cōmune omnibz: et hoc q. dem auferri nō potuit: nisi per eum cuius opatio in totā naturam potuit: z hoc solū p̄inet ad xpm: qd̄ se mel fecit per passionem. Vnde fm Ambz. tantum fuit peccatū vestrum: vt saluari non possemus nisi vnigenitus dei filius moreret. p nobis debitoribus mortis. Et hoc est qd̄ dicit. Jhs sangatus ex itinere sedebat sic supra fontem. quasi dicat ihs est penitens fatigatus ex itinere: ppter penalia opa satisfactionis sedebat. s. perseverando Sup fontem. Hora erat quasi sexta. Hora sexta xps passus zc. Et per horā sextā contritio intelligit meriti scaturiens de puteo voluntatis: pformantis se voluntati diuine: sic vt recipiatur premium vite eterne post deletionē: vel solutionē debiti: qd̄ nobis ostendit verbo predicationis. Vnde aplūs Mos autē pdicamus vob xpm z hūc crucifixū.

Quartum est eleuans intellectum hūe sup nālī. Homo non pōt cognoscere ea: q natura liter rōnem excedunt sine auxilio gratie. Naz actus cuiuscunqz agentis creati depēdet a deo q̄tum ad duo. **E**uno mō q̄tum ab ipso hz pfectionem seu formā: p quaz agit. **A**lio mō q̄tum ab ipso mouet ad agendūz. Vnaqueqz enim forma indita creatis rebus a deo hz efficaciam respectu alicuius actus determinati: in quantum pōt fm suam p̄pnam virtutē. vltra autem non pōt: nisi p aliquam formā supadditam. Sic intellectus humanus habet aliquaz formam. s. ipsum intellectuāle lumē zc. Et ad altiora vero intelligibilia intellectus humanus cognoscere non pōt: nisi formozū lumine fulciat. Sicut lumen fidei vel lumen grane: inq̄tum est nātr supadditum. Et ideo ad cognitionem cuiuscunqz veri indiget hō auxilio diuino: vt intellectus a deo moueatur ad suum actum: s. indiget noua illustratione in hīs que excedūt nālem cognitionēz. Et hoc est qd̄ dicit. Venit mulier de samaria hauriens aquaz. Hec mulier est aia rōnalis. De samaria: adhibens. s. custodiam cordis. Eleuata lumine sapie supnālīs. Hec venit: per diligentem inuestigationem affectu mentis. Ad fontem: xpm in quo sunt infiniti thesauri sapientie. Haurire aquā sapientie salutaris.

Scda p̄sideratio.

Ecunda p̄sideratio est de predicationis sagacitate: cuiz dicit ei ihs. Da mihi bibere. vbi occurrit octo documēta.

Primum documētum est: q. hz deus voluntate antecedente vult omnes hoies saluos fieri: qz equalē est ei cura de oibus: vt dicit sapientie. 6. qz ex equali sapientia z bonitate oia administrat. Tamen voluntate p̄ntē vult solū predestinatos saluos fieri: qz vult eis maius bonum. Voluntas. n. dei est cā voluntatis in rebus zc. Ex hoc aliqua sunt meliora: qz deus eis maius bonum vult. vnde Aug. Omnia enī diligit deus que fecit: z inter ea magis diligit creaturas rationales: z postea q̄ sunt mēbra vnigeniti sui: z multo magis ipsum vnigenitum suum. vnde dicitur. Dicit ei ihs. s. excitans mulierem petendo potum. Da mihi bibere: literat xps petebat potum: qz sitiebat.

Per estum dicit sitiebat etiam hoium salutem. Propter quod etiam dicebat pendens in cruce. Sitio: vbi August. Omnium fidem sitit qui pro omnibus sanguinem fudit.

Secundum documētum est: q. deus ad incitandum hoiem ad suum beneplacitum instillat sibi speciales reuelationes. vidētes eius innocentiam: statum gratie z peccati. Quibz cognitis habilitat ad gratie receptionēz. In hac reuelatione peccata representant se quadruplī.

Primo vt impeditiū diuine gratie: quoniam per ipsum anima spoliatur donis supernaturalibus. **S**ecundo vt lucratiuum infinitē pene: qz pena condigna peccati mortalis est gehenna inextinguibilis. **T**ertio vt amissum glorie: qz nullus exis in mortali peccato hz hereditatem in regno zc. **Q**uarto vt offensiuum maiestatis diuine: quia altissimus odio hz peccatores. Sitr autē gratia econuerso se representat q̄druplī.

Primo vt viuificatiuum anime a morte. **S**ecundo vt excitatiuum a somno delectationis mundane.

Tertio vt munitiū ad modum armature. **Q**uarto vt secundatiuum gr̄e: singula opera faciēdo meritoria. Hīs enim consideratis vitando peccatum z amplectendo gratiam habilitat ad recipiendam influentiam spūales vnde dicitur. Discipuli autem eius abierant. se anime insundendo. In ciuitate: pp multum dinem imaginationū: cogitationum: z affectionum. Ut cibos emerent. i. fidem vel salutem animarum pcurarent: que est cibus dei.

Tertium spūaliū d
in talis cog
ens apparat
tudine. W
teriale cele
māli manu
imperfecta
nōdūz illu
xpi panno
malis pot
lem. d. Q
quasi di. J
nis legē
bis legē
q̄ suz multi
melius te
tans. Et
vnde glo.
q̄ ea: opp
q̄ adēdū
Cuartū
ad qd̄ hanc
saluos. Na
bit. C. J
us. n. est p
debeat dar
etiaz libera
ipropat. v
sue donati
cuius potē
tio ind. ger
pppter flex
vult nos p
nostz impi
entia. vnde
ciens ad p
purgatiua
aquam m
C Quintū
muliere pe
quaz meri
granc dub
v sic ciuit
ret. Vnde
aque p̄mit
batam z ac
cno. Tu p
pico de le
magne pi

Tertium documentum est: qd in cognitiōe spūaliū ducamur p pūaliū manuuctionem in talis cognitiō nō est pfecta. Ad. n. est sufficiens pparatio rex māliū ad imaterialia fm fili tudinē. Vnde ipossibile ē lumie māli ad ima terialē celestiuū pteplationē excitari nisi fm se māli manuuctione ducat in impfecte. vnde pp impfectā fili tudinē rex visibiliū ad inuisibilia nōdus illumiata. Dicit ei mulier. Intelligens xpi penonē de corporali potu: l; etiā occasiōe mālis potus voluit excitare eam ad potu spūalem. d. Quō tu cū iudeus sis petis a me potū? quasi di. Potus carnalis voluptatis fm carnis legē est mihi notus. Sed tu cū sis iudeus hīs legē meā discrepā. Bibere a me petis: qd lux mulier samaritana. forte ē tibi ali? potus melius te satiās. Ad. n. contum iudei samaritanis. Et iō non licet eis eundē bibere potu. vnde glo. Mulier nesciēs quē potu petierat ab ea: opponit se esse de alienigenis vasculis: quoz etiā puerfatiōe nō vniū iudei: sed ihs qd fidem petebat spūm ei dare cupiebat.

Quartū documentū est: qd hoc donū spūaliū ad qd hanc mulierē excitauit est valde effectū saluū. Mā ad h vi aliqd sit effectum tria debz bñe. **P**rimū ex parte dantis potentia. De us. n. est potentissimus. Mōit. n. cui ē qd debet dare: et cui non: et cui subtrahere: et est etiā liberalissimus. Ipse. n. dat oibus et nulli ipropat. vnde dicit. Si scires. i. liberalitatem sue donationis qd spūs sanctus. Et qd est: et cuius potētie est. **S**cōm ex parte petentis indigentia. Tu forsāz petisses. Dicit forsāz ppter flexibilitatem liberi arbitrii. Deus enīz vult nos petere qd indigemus: et vi desideriu nōstū impleat. **T**ertiu ex parte doni sufficiētia. vnde dicit. Quā viūā. Hec. n. est sufficiens ad purgandū. Quā. n. gratie est culpe purgatiua. Ecclēsi. 36. Effundam super vos aquam mundam.

Quintū documentum est: qd iesus ab hac muliere petens potū aque. i. ipletionē legis tāquāz meritoriaz salutis: et nunc pmitens donū gratie dubio pūabilitatis eaz implicat. Et hoc vi sic citius ingrendo ad apicē veritatis pueniret. Vnde hec mulier audiens tantāz efficacā aque pmissē: opinat efficacā legis esse reprobatam et admiratur: pūabili dubitatione arguens: Tu pmitis efficacā meriti: vel tale recipies de lege scripta vel alibi: non de lege: qd est magne pfunditatis et auctoritatis: qd a spiritu

sancto: et delectabilis suauitatis: et secūde veritatis: talem auctoritatē nō habes. Vnde igitur aqua gratie quāz pmissis hz efficacāz: et hoc inuitur euz dicitur. Dicit ei mulier. Dñe neqz in quo haurias habes. q. d. Non habes intellectus sublimitatē: nec spūs sancti auctoritatē. Aditōr igit vnde habes aquā viūā et gratiam Quonenscunqz. n. transcendentū rex notitia in mentē venerit: rotiens facit admirationē cō surgentēz qñ effectus sunt manifesti et causa oculta. vnde putens est lex scripta. Est alius: p funditate. Est. n. magna auctoritate: qd fons ē a patre iacob. i. a spiritu sancto: qd supplantator est inimici. Habet etiā delectabile suauitatem. **P**sal. Quā dulcia faucibz meis. vñ. Ipse ex eo bibit et filij eius et pecora. Est etiā secunda vbertate: qd non solum sapientibus: sed etiā insipientibus dat: qd biberūt etiam pecora. vñ de Orig. Adytice fons iacob scriptura dicit: in qbus instructi bibunt: vt iacob et filij ei? sim plices bibūt more pecudū: pcludit qd iacob maior te est: et ptenus erat informatiōe legis.

Scōz eius argumentū est: **P**recepta sunt & lege scripta: que sunt ita vilia qd sine eis nō potest haberi vita: qd notatur euz dñ. Patres vestri in monte hoc adorauerunt: per montē altitudo meriti pceptoz intelligitur: et vos dicitis meritum pñsistere in gratia spūs. vnde sequitur Et vos dicunt: qd in iherosolymis est locus vbi opz adorare: id est i spiritu pacifico vnico grā dei. Nam iherosolymis pacis visio dñ. Vnde in pace factus est locus eius. S; quomodo potest hoc stare. Cum patres in lege contenti fuerunt te potiores?

Sextū documentū est: qd iesus magis excitans eaz ad credendū: dubiū remonēs: rādēdo ad obiecta ostēdit ei veritatem. Vnde s; August. Licet dubites quātr intelligi debeat illud apostoli: Ihs occidit: spūs viuificat. Secūda cor. 4. Tñ vera sponsa xpi scire bz qd distet inter lraz et spūs: que duo alio modo qñr lex et gratia. Non. n. fructus est bonus qui de caritatis radice non surgit. Si vero adfit fides operans p dilectionē fit delectatio: que nō lre: sed spūali bonum est. Ihs. n. sine adiuuante spiritu occidit: cū vero adest viuificans spūs. Hoc ipsum intus pscriptū facit diligi: qd foris scriptū facit timere. Et hoc est qd dicit. Omnis qui bibit ex aqua hac fiet iux. Ratio. qd habet causāz iēporalē et dñcentē: S; qd bibit ex aqua quā ego dabo nō fiet in eternū: euz habeat causāz per

Sermo

petuam et indeficientem scilicet spiritus sancti. Ubi innuitur perfectio aque gratie in comparatione ad aquam legis: quia opposita iuxta se posita magis elucescunt. Nam aqua gratie excedit alias in quinque. **¶** Primo quia habet singularem effectum: quia satiat appetitum. Et ideo qui biberit ex ea non sitiet in eternum. **¶** Secundo habet singularem ortum: quia a fonte vite oritur. unde dicit. Quam ego dabo ei: quasi diceret. Hec aqua a me oritur. **¶** Tertio habet singularem motum: quia mouet sursum. Et ideo dicitur aqua saliens. **¶** Quarto habet singularem finem: et ideo dicitur quod qui biberit ex ea fiet in eo fons vite. Quia aqua gratie intra animam est. Et ideo sequitur quod non potest sitire terrena. **¶** Quinto habet singularem fructum: qui est vita eterna. unde. Saliet in vitam eternam. Aqua autem legis non extinguit sitim. Quia qui biberit ex ea sitiet iterum. Item oritur de fonte iacob: scilicet de lege. Item moratur deorsum. Item est extra animam: et ideo non extinguit. Sed quomodo intelligit illud: Qui biberit ex hac aqua: non sitiet in eternum. Cum dicatur ecclesi. tertio. Qui biberit me adhuc sitiet: dicitur quod res corporalis aliter de genere sitit: et aliter res spiritualis: quia hec habita non causat sitim sui ipsius: sed alterius. Ista vero tollit sitim alterius relictis: et causat sitim sui ipsius. Ratio est. Nam res temporalis an tequam habeatur: magis precij estimatur et sufficiens: sed habita: quia nec tanta: nec sufficiens inuenitur: ad anime desiderium quietandum: ideo et. Sed ad aliud appetendum mouetur. Res vero spiritualis non cognoscitur nisi cum habeatur. Et ideo cum habet: delectatur affectus et mouet desiderium non ad aliud appetendum: sed ad seipsam perfectius habendam. unde: Qui bibunt me. s. imperfecte. Adhuc sitient. s. perfectione. In vita. n. presenti nunquam desiderium gerat: quod eius quietatio ad vitam futuram referuat. Adhuc. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam. Et ideo sequitur. Dicit ei mulier. Da mihi hanc aquam: ut non sitiam: neque veniam huc haurire. q. d. f. m. Augu. Duplici necessitate teneor. s. sitis et laboris. Erat. n. illuminata a domino. Dicit igitur. Crede mihi mulier. Ubi euacuat meritum legis infra et extollit meritum spiritus et gratie. Quia venit hora: quando neque in monte hoc: neque in ierosolymis adorabis patrem. Adorari est mereri: quasi diceret. Quando veniente tempore gratie: quod per christum iniciat. Nullum meritum

erit nisi per gratiam: et ideo dicit. Vos nescitis quid adoratis: nos autem adoramus quod scimus. Loquens in persona christianorum. Quia salus. s. meriti. Ex iudeis est. s. ex perficientibus christum est acceptus. Sed venit hora et nunc est. s. meriti scilicet postquam ego incarnatus sum. Quando veni adoratores. Non in cerimoniis et figuris. Adorabunt patres. s. christi: quod nos sanguine liberauit: non dominus ut serui. In spiritu. Aug. Quia deus est spiritus. De veritate fidei: vel. In veritate. i. sine fidei ut perperue. Vel in veritate: ut f. m. Criso. Non temporalia et caduca: sed salutaria petant. Nam et pater tales querit. s. acceptat: quod spiritus est deus non corpus. Igitur qui vult sibi assimilari: deus et spiritu adorare. **¶** Septimum documentum est: quod ad perfectionem fidei non sufficit assensus voluntatis: sed etiam ibi requiritur ratio et intellectus: quibus discutatur credenda. Aug. Quis. n. non videat per se esse cogitare quod credere. Nullus. n. credit nisi prius cogitet esse credendum. Quasquaque et ipsius credere nihil aliud sit: quam cum assensu cogitare. Hoc autem pertinet ad intellectum et rationem: ut intelligendo discutiat: et voluntati ostendat: quod voluntas non fert nisi in obiectum a ratione possumum. unde dicit. Voca virum tuum. i. intellectum et rationem ad operem discretionem. Nam f. m. Augu. Vir iste intellectus est: quod voluntas precepit ab intellectu mouere eam: ita voluntas est: sicut mulier. Ratio vero mouens voluntatem: quasi vir eius. Quia igitur voluntas propria erat ad recipiendum: sed non mouebatur ab intellectu et ratione. Ut spiritus hoc intelligeret: sed sensibiliter deiectionebatur. Ideo dicit. Vade voca virum tuum id est intellectum: quo spiritualiter intelligas: quod modo carnaliter sapis. **¶** Octauum documentum est: quod non potest fieri vera illuminatio fidei: nisi primo sensualitas restringatur. unde pergitur quod ratione errare in sensibilibus. unde Ber. respondit. Non habeo vix. i. intellectus regentem: sed adulterum patientem. s. per res. unde vir illegitimus est intellectus errans a quo anima non regitur: sed perditur f. m. Augu. Nam cum anima cepit esse capax rationis: aut a sapiente merito regitur: aut ab errante. unde dixit iesus. Ber. ne dixisti: non habeo vix. Quing. n. habuit: et hic quod habes non est tuus vir. Adhuc autem quing. viri sunt quing. sensus. Quod autem legitimum dicitur f. m. Augu. Ideo est: quia a deo facti sunt et anime donati. Anima autem antequam possit viri mente et ratione viri sensibus carnis

Vir autem illi
de ad oem
relectual
tendus est
rum motu
f. m. aposto
rium carni
Et ideo d
a quo osten
ad eam ve
modico lu
sed de sola
Sed q. m
fidem perf
melliatum
gust. Scie
men docer

loquor vo
C. p. m.
quid supra
Ista etiam
tes aliquor
sensibilibu
sue essentia
mane acie
nisi per in
du etiam h
essentia sic
intellectu
habet quili
sestium est
tem a beati
necessitate
seriam. D
siam potest
quod est pe
tes diuina
tur: q. in et
per. B. f. m.
B. f. m.
rahominu
f. m. a. e. d.
et ostende
um nube
est imago
tunc osten
saluat. M

Vir autem illegitimus est intellectus errans. Unde ad omnem operationem vocanda est discretio intellectualis: quia ipsa est mater virtutum: sed dimittendus est vir sensitivus. id est quinque sensus et eorum motum et instinctus penitus dimittas: quia secundum apostolum spiritu est ambulandum: et desiderium carnis: et sensibilibus non est perficiendum. Et ideo dicit. Domine ut video prophetas es tu a quo ostendit secundum Augustinum. Quia intellectus ad eam venerat non tamen profectus: quia percepto modico lumine: obliuiscitur omnium mundanorum sed de sola doctrina sollicitatur. Et ideo dicit. Scio quia messias veniet. quasi. d. Ego ista per fidem perfecte capere non potero: sed veniente messia: tunc omnia sciemus ista: et sic secundum Augustinum gustu. Sciebat quis eam docere posset: sed tamen docentem non agnovit.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est de predicationis veritate: que fuit samaritanorum conversio cum dicitur. Ego sum qui loquor vobiscum: ubi occurrit. s. documenta. **P**rimum est: quod sicut deus miraculose aliquid supernaturaliter in rebus corporeis operatur ita etiam supernaturaliter et preter ordinem mentes aliquorum in hac carne viventium: sed non sensibilibus carnis videntium: usque ad visionem sue essentie elevat. Augustinus. Adhuc huic manent acies in tam excellenti luce non figitur. nisi per iustitiam fidei emundetur. Et ideo redit etiam hominem impeccabilem. Nam cum divina essentia sit ipsa beatitudo. Hoc modo habet se intellectus videntis divinam essentiam: sicut se habet quilibet homo ad beatitudinem. Adhuc festum est: quod nullus homo potest per voluntatem a beatitudine auerti. Naturaliter enim et ex necessitate vult homo beatitudinem: et fugit miseria. Unde nullus videns deum per essentiam potest voluntate antecedente auerti a deo quod est peccare. Et propter hoc omnes videntes divinam essentiam: sic in amore stabiliuntur: quod in eternum peccare non possunt. Et ideo petit psalmista. Oculum tuum. Oculum tuum. Glosa. Ipse solus est qui ab infirmitate liberat homines. Tu ergo deus pueri nos auersos a te. Aliter non convertimur: nisi tu facias et ostende faciem tuam et illumina famulum tuum nube carnis velatum: id est filium tuum: qui est imago tua. Prius enim deus convertit: et tunc ostendit lumen pietatis: nos inspicendo saluat. Nam conversos solet deus respicere: in

cuius figura dicit. Ego sum qui loquor: quasi diceret. Adhuc quæris: ego sum christus: quia singulariter per participibus meis vinctus. ubi glosa. Ego sum quem expectas futurum: venisse agnosce: et adducto tecum viro: qui te regat: que fidei sunt necessaria: discere labora: Unde quia sciebat quis posset eas docere: et cum eum iam docentem non agnosceret: digna erat ut se ei manifestaret.

Secundum documentum est: quod bona conversio tria amplectitur. **P**rimum est displicentia et detestatio peccati. ut videlicet quantum homo delectatus est in bono commutabili inordinate contra deum: tantumque habeat detestationem peccati. Iher. 25. Convertimini a via vestra pessima. unde dicitur. Ad reliqueris ydriam suam: et curam et sollicitudinem secularium: quia sensus et cogitatio distrabuntur: ut homo non valeat defectus considerare: et de eis displicentiam habere. **S**ecundum est dilectio et affectio ad deum. Et ratio est. Quia cum bonum in communi sit obiectum voluntatis: hoc autem apprehendit sub se: bonum existens et apparens. Sicut igitur homo inordinate delectatus est in bono apparenti: sic modo in plenaria conversione debet delectari in bono existente. Sic autem convertendo ad deum: ipse ad nos convertitur per amorem et dilectionem. Unde zacharie primo. Convertimini ad me et ego convertar ad vos. unde dicitur. Venite et videte hominem. Non dicit credite: quia noverat: si gustarent solum de eodem fonte hec eadem faterentur. Quia secundum crisostomum. Anima divino igne inflammata ad nihil respicit nisi solum ad eam que debet flammam. Nunquid ipse est christus? Quasi dicit. Christus qui futurus expectatur adesse videtur. **T**ertium est desiderium trahendi omnes ad dei dilectionem. Nam gratia disponens hominem ad conversionem causat in eo habitum caritatis: quo mediante in eo non solum divinum perficit beneplacitum sibi vivendo: sed alijs proficiendo. Nam ipsa caritas est habitus quo diliguntur deus: et quo volo alium diligere deum: Sed quia caritas tendit in alterum: nullam excludens: ideo affectu caritatis conversus per gratiam: vult omnem hominem deum diligere: et ad ipsum pertinere. Et ideo etiam omnia que impediuntur auferre: et premunire: ut postponat. Et deo non solum relinquit ydriam: id est concupiscentiam inclinans ad malum.

Sermo

sed abiit in ciuitate: et dixit illis hoibus: **Glo.** verbo dei cognitio: illud vehementer ciuitati-
bus annunciare desiderat. vnde ipsa quasi te-
nuit locum apostoli respectu ciuium: quod secundum **Criso.**
sic apostoli vocati deserunt retia: ita hunc dimittit perditionem
et euangelistarum opus fecit relinquens exemplum
predicationibus suis dimittere curam secularium
negotiorum. Et non solum unum tantum vocat: sed ci-
uitatem integram: volens omnes saluos fieri: et ad
agnitionem dei peruenire. **Prudent.** n. pcedit
ista mulier. **¶ Primo.** n. vocat christum hominem:
ne si diceret eum christum: irascerent auditores: et
nollent exire. Non tamen totaliter siluit: sed quasi du-
bitatue proponit: et sic eius sermonem acceperunt.
vnde sequitur. **¶ Exierunt autem de ciuitate illa mul-**
ti: et uenit ad christum. In quo docemur: quod si ad christum
ire volumus: oportet nos ciuitatem exire. id est amorem
carnalis cupiditatis. **De. 13.** Exeamus ad eum
extra castra.

¶ Tertium documentum est: quod hec conuersio
quod fit per cognitionem vel dilectionem dei: meri-
toria est per gratiam: que cum in anima virtutes: quibus
singule operationes perficiuntur. **¶ Ratio** est.
Nam gratia cum sit radix meriti: a deo perfertur:
sic ut possint singula opera meritoria ab homine per-
fici. **¶ Hoc autem** fit solum per virtutes: quibus sicut
habituibus existit in opera virtuosa. Ideo deus per-
ferendo gratiam causat virtutes in anima: quibus opera
meritoria perfici possunt. vnde apostolus. Omnia
possum in gratia: quod me perficit. vnde sequitur
Et continuo uenerunt discipuli eius. Virtutes
dicuntur discipuli: quod ordinant hominem ad deum:
vel christi doctrinam. vnde et deus de potentia or-
dinata nullum acceptet nisi per gratiam. **¶ De po-**
tentia tamen absoluta posset quilibet hominem in
puris naturalibus acceptare ad vitam. vnde sequitur.
Et mirabantur: quod cum muliere loquebatur: eam
in puris naturalibus acceptando: tamen eius gra-
tia eam peruenit. vnde secundum **Criso.** mirabantur: non
malum suspicabant de tanta christi mansuetudi-
ne: quod cum muliere aliena. scilicet a fide et gratia: sic
humiliter perferbat. **¶ Nemo tamen** dixit. Quid quod
ris aut quid loqueris cum ea? scientes secundum po-
tentiam absolutam eam in puris naturalibus posse
acceptari ad vitam eternam.

¶ Quartum documentum est: quod spiritualis man-
ducatio et refectio christi est conuersio et salus animarum:
quas sibi dum conuertunt incorporat. vnde si-
cut peccatores sunt cibum diaboli: sic penitentes
sunt cibum christi. vnde christus reficit: quando vere
penitentes et a malis operibus quiescentes incor-

porare delectant. **¶ Et hoc** quando non unus: sed
plures conuertuntur. In cuius signum quandoque
cum iniustus uescebat: ut eos ad iustitiam per-
teret: aliqui cum peccatoribus: ut eos ad penitentiam du-
ceret: aliquando cum iustis ut eos in iustitia so-
lidaret: aliqui cum peccatoribus ut eorum substitutione
argueret. vnde sequitur. **¶ Interea.** id est inter recessum
mulieris et aditum samaritanorum rogabant
eum dicentes. Rabbi manduca: arbitrans
aptum esse christus: quod fatigatus erat ex itinere.
Ille autem dixit eis: informans eos ad pretemp-
tationem refectoris carnis: et ad desiderium refectoris
spiritualis: et dixit eis. Ego cibum habeo manduca-
re: quem vos nescitis. id est non capitis. Dicebat ergo.
Numquid aliquis attulit ei manducare? **¶ Nam**
christus secundum gloriam. recepit ab aliis cibos: ut afferen-
tes meritum sequerentur: et discipuli paupertatem
non erubescerent. vnde dominus audiens cogi-
tationes discipulorum: instruit eos magis dicens
Addeus cibus est ut faciat voluntatem eius: quod
misi me: ut perficiam opus eius. **¶ Glo.** Voluntas
patris dei est: ut credamus in eum: et in filium
quem ipse genuit. Opus patris est nostra sa-
lus: quam ipse filius per mortem et suam passionem
nobis procreauit. **¶ Prime Thimothei. 2.** Vult
omnes saluos fieri etc.

¶ Quintum documentum est: quod hanc conuersio
fit effectiue a gratia dei: est tamen dispositiue a
libero arbitrio eligente. **¶ Ratio** est. Ex hoc enim
liberi arbitrii dicuntur: quod possumus unum re-
cipere alio recusato: quod est eligere. Et ideo
nam liberi arbitrii ex electione considerare oportet
Ad electionem autem occurrit aliquid ex parte cogni-
tione virtutis: et aliquid ex parte appetitiue.
Ex parte cognitue requiritur consilium: per quod
dijudicat quid sit alteri preferendum. Ex parte
autem appetitiue requiritur quod apprehendendo ac-
ceptetur illud: quod per consilium dijudicat. Et
ideo in. 3. et ibi. liberum arbitrium vocatur deside-
rium consiliabile: quod proprius electio est id: quod
est ad finem. **¶ Hoc autem** in istum huiusmodi hanc
rationem: quod dicitur uile: per quod cum bonum sit ob-
iectum appetitus: quod conuersio sit a libero arbi-
trio dispositiue eligente. vnde sequitur. **¶ Nonne**
vos dicitis quod adhuc decem menses sunt: et mes-
sis uenit? **¶ Glo.** Vocat menses samaritanorum
dispositas ad recipiendum verbum dei regio-
nes dealbatas. Sicut. n. spicem cum dealbate fu-
erint: parate sunt. Ita et hic parati erant. **¶ Et**

ideo hortatur suos discipulos fin glo. dicens. Ecce dico vobis leuate oculos vestros: et videte regiones: quia iam albe sunt ad messes: quia si dicat adiuuare per predicationes ad implendum voluntatem patris: quia parata est messis. Vide te gentes facile credentes. Albe sunt ad messes. Glo. Transacta hyeme infidelitatis: adest calor fidei: et parata sunt corda: ut opera iustitie ex eis colligatis.

Sextum documentum est: quod doctores fidei sunt apud deum magni meriti: quia illa que docebant: etiam exemplo exhibebant: quia facta plus mouent: quam verba. unde apostolus ad Titum. Prebe exemplum bonorum operum in doctrina. Illa duo. scilicet exempla et doctrina obuiant: ut doctrina per exempla bonorum operum confirmemur: et per doctrinam homo ad bona opera excitetur perfecte ad deum redeundo. unde sequitur. Et qui meruit mercedem accipiet. Glo. Prophe semina uerunt: et apostoli illud messuerunt. Predicatio tamen apostolorum seminatio dici potest et messis. Ad hoc quidem respectu prophetarum: quia fin Orige. in qualis facultate illi seminant: quod per prophetas tradit. Si cut. n. semen virtuale est tota arbor: ita scientia tota virtuale est in principijs. Illi autem merunt in scientijs: quibus declarando principaliter inde fructum scie eliciunt. Dicitur etiam predicatio apostolorum semen respectu fidei: et boni operis respectu subduorum. Eadem etiam bona operatio est semen respectu vite eterne. unde apostolus. Qui seminat in benedictionibus: de bene. etc. In hoc igitur verbum vulgare dictum est: quia alius est qui seminat: et alius qui re. unde unus laborat: et alius fructus sustulit. Quia ego misi vos metere quod non laborastis. unde et alij laborassent: hi tamen laborem illorum intrauerunt: tollendo meritum: quod per aliorum predicationem erat seminum. unde glo. Utroque. n. opus erat: seminare: et melle. Nisi enim parati fuissent per prophetas: non ita facili audissent apostolos. Non enim credere apostolis: nisi prophetas precessissent.

Septimum documentum est: quod per nalem rationem possumus duci in veritatem fidei cognitionis. Nam licet meritoria cognitio et dilectio dei non est nisi per gratiam. Est tamen cognitio aliqua dei: et dilectio naturalis. Nam nalem est quod mens humana ad intelligendum deum ratione vi potest: fin quod imago dei semper permanet in mente: siue sit obumbrata: ut pene nulla sit: ut in hijs que non habent vultum rationis: siue sit obscura atque deformis: ut in pecoribus: siue sit pulchra: ut in iustis.

Hec Augu. libro retractionum. Non approbo quod dicit. Deus qui non nisi mundos vexare voluisti. Potest etiam non mundus multa scire vera. Et hoc per rationem nalem. unde sequitur. Ex ciuitate autem illa multi crediderunt in eum propter verbum mulieris. scilicet nalem rationem: que et potest nos de vero informare: et perfectio fidei facta est per christum. Ideo sequitur. Cum ergo venissent ad illum samaritani rogantes illum: ut ibi maneret: quia precepta fide per eius doctrinam desiderabant amplius informari ad fidei confirmationem: ad quod ratio naturalis non sufficiebat.

Et nota hoc quod samaritani creunt: rogant: et exaudiunt: et christus duobus diebus apud eos manet: quia fin Orige. christus manet apud deprecantes: si exuentes ciuitatem mundi versis cum veniunt. Manet etiam apud eos biduo. quia eis largit amorem dei et proximi.

Octauum documentum est: quod per gratiam christi perfectior cognitio fidei habet: quam per rationem nalem. Ratio est. Nam cognitio quam per rationem nalem habemus: ad minus duo requirit. scilicet fantasma ex sensibus accepta: et lumen nalem intelligentie: cuius virtute intelligibiles cognitiones ab eis abstrahimus. Et quantum ad utrumque luatur humana cognitio per reuelationem gratie. Nam et lumen nalem intellectus perficitur per infusiones luminis gratuiti: et interdum etiam fantasmata in imaginatione hominis formantur diuinitus magis exprimendo res diuinas: quam que naturaliter a sensibus accipimus: sicut apparet in visionibus propheticalibus. Et interdum etiam aliquae res sensibiles formantur diuinitus: ut voces ad aliquid exprimendum: sicut in baptismo visus est spiritus sanctus in specie columbe: et vox patris audita est. Hic est filius meus dilectus. unde sequitur. Et multo plures crediderunt in eum propter sermonem eius. Glo. Quidam crediderunt propter verba veritatis dei: vel quidam propter signa predicationis. Jobis. 2. Multi crediderunt in nomine eius: videntes signa: vel propter exemplum sue scitatis Jobis. 4. Si non vultis mihi credere: operibus credite: et mulier dixerunt. Quia ita non propter tuam loquellam credimus: quia non sufficiens est ratio naturalis. Ipsi. n. audiuiimus et scimus: firmiter credendo: quia in fide maior est certitudo adherere: quam scie. Quis ibi sit tanta certitudo euidentie. Et quia non sufficit corde credere: sed requirit ore profiteri. Ideo dicit. Quia hoc est vere: quo ad eminentiam singularem. Saluator:

Sermo

quo ad efficaciam salutarem. **A**dundi: quo ad influentiam gratialem.

In Sabbato post dominicam tertiam quadragesima. Sermo sexagesimus quartus.

Perrexerit ihesus in montem oliueti. Joannis. 8°. Scdm qd dicit beatus Augu. in libro de spiritu et anima. Nemo d dei pietate diffidat: quoniam maior est eius misericordia quam nostra miseria: et quod quis ad deum ex toto corde clamauerit: exaudiet illum: quia misericors est. Velocius figet videtur deus peccatori veniam dare: quam ipsi peccatores accipere. Sic. n. festinat absolvere reus a tormento conscientie sue: quasi plus cruciat eum compassio miseri: quam ipsum misere compassio sui. Si autem ostendit in euangelio plenum sub mystico intellectu: et habet in glosa. d. Quia mos ei erat de die dominico esse in templo: et vespere reuertere in Bethaniam: que est in monte oliueti: mystice significat altitudinem misericordie. **Q**uia uobis christiana. i. unctio. Et mane redit ad templum. **A**dane est exortus noue lucis post tenebras legis: quo fidelibus in templo eius misericordiam venit pandere et dare. Et sessio est humilitas incarnationis: quia miseretur et docet unde libentius populus venit ad ipsum. sed inimici pharisei temptant de iustitia an contradicant. Sciebant enim eum esse mansuetum: et misericordie predicatorem. unde placebat populo et ideo putabant eum dicturum dimittendam esse adulteram: et in hoc diceretur esse hostis legis. Et ideo etiam cum adultera eum esse reum mortis. **Q**uod si secundum legem lapidandus dixisset: deriderent eum: quasi non haberet mansuetudinem. quam predicabat: pro qua amabatur Ipse autem neutra calumnia capitur: sed seruata mansuetudine respondit quod est vere iustus. Qui sine peccato est: primus in eam lapidem mutat. Non autem statim iudicat: sed inclinans se digito scribebat in terram. Digito dei fuit scripta lex in lapide pro duritia hominis populi. Nunc tam inclinatus in hominem ipse christus legis estlator. Scribens in terra: que fructum reddat temporibus suis. Docet autem nos auditus malis alicuius: non temere iudicare: sed prius digito discretionis nos ipsos in

tus discentere: sicut illis dicit. Qui sine peccato est vestrum: quasi diceret: prius sitis iusti: ut post recta puniatis. Stenium lex iubet punire reos: non tamen a similiter puniendis. Ecce plena iustitia: ut iustus mala puniat: non iniustus. Illi igitur vel ream dimittant: vel eam penam sustineant. Unde sententia iustine quia illi conscientij malorum percussi sunt. Iterum scribit more primo: vultum auertens: ut illis licet sit liberum exire: quos preuidebat citius exituros: quam plura interrogaturos. Et secundum hoc in euangelio occurrunt nobis quatuor considerationes.

Prima consideratio. **I**ntra primam considerationem: que est de christi spirituali eruditione: cum dicitur. Perrexerit ihesus. sunt tria documenta.

Primum est: quod doctor fidei in exordio spiritualis eruditionis cum deuota oratione adire debet altitudinem diuine sapientie: qua speciali illustratione ibi hauriat quod alijs proponat in salutem animarum: quia ut Jacobi primo dicitur. Omne datum optimum: et omne donum perfectum etc. ubi glosa. Quicquid boni agimus: non est a meritis nostris: sed a sola gratia diuine voluntatis. Et ideo dicit pater luminum. i. auctor omnium spiritualium donorum: quia in distributione donorum sola lucis dona: non tenebras errorum imittit. unde h per deuotam orationem impetratur. **M**at. 20. Omnia quecumque petieritis patrem in oratione credentes accipietis. unde dicitur. Ihs perrexit in montem oliueti. **G**los. Causa orandi.

Scdm documentum est: quod quinque sunt predicabilia ordinata in salutem: que quilibet doctor debet ostendere opere et sermone. scilicet: per meritum: que est spiritualis medicina: misericordia cognitio et humilitas. **P**atet de singulis.

Primo de pace: de qua dicitur. 2°. corinth. ultimo. Pacem habete: et deus pacis erit vobiscum. **H**ec conformat nos diuine voluntati: quia in terra pax hominibus bone voluntatis. **V**bi Aug. Qui iugo christi subiectus est: subiectus habet ceteram pacem: quia non resistit quod subiectum est.

Scdm est penitentia: quia est spiritualis medicina. unde sicut sanitas non habetur sine medicina: sic sine penitentia non potest gratia adipisci Et ideo dicit scripta tabula: quod naufragius passus per petram mortale necessaria est ad salutem.

Tertium est misericordia. unde cum mise

ricordia sit
rum: impu
Ire dei refi
misericord
tam est cog
meretur co
boninem
Ad locu
tuntur: vi
milias: q
Humiliu
deprecation
rexit in m
cellia pac
tionis et bu
signum pa
lumba attu
nis diluui
T Sedo
vnde sicut
clari: ipsa s
Luc. 7. &
T Tercio
oleum sup
nones eius
oleum est c
sic et cogni
Roma. p
oleum est
tumore: si
23. Qui
T Tercio
crine reg
quod sit dilig
ei auctore
gior exibi
lis sit ad p
ad 2hy. 4.
ne importu
sancti p
placet: im
sequit. Et
volender
esse commu
hy dant se
nullus est
tum labor
et quilibet
plum. E
mo. quare
bra in disci

ricordia sit virtus respiciens indigentiam aliorum: impetrat apud deum misereri. Grego. Ire dei resistitur: quando ipse met qui irascitur misericordia compellitur misereri. Quarta est cognitio beneficiorum dei. Nec autem meretur eorum augmentationem: in quantum hominem facit deo gratum. vnde Bernar.

Ad locum vnde exeunt flumina gratiarum reuertuntur: ut verum fluant. Quintum est humilitas: quia facit nos deo acceptos. Iudith. 9.

Humilitas et mansuetudo semper tibi placuit deprecatio. Hoc. n. innuitur in h: quia ibi perrexit in montem oliueti. In monte oliueti excellencia pacis et medicine: misericordie et cognitionis et humilitatis designatur. Est. n. oliua signum pacis. vnde genesis. 8. dicitur: quia columba attulit rami oleue in signum cessationis diluuii: et quia deus reconciliatus est mundo.

Secundo oleum est medicinale signans pacem: vnde sicut oleum infusum in vulneribus sanant: ipsa sanat. sic pax curat spirituales morbos Luce. 7. Quis est h: qui etiam pacem dimittit?

Tertio oleum est misericordia. Nam sicut oleum supnat omnibus liquoribus: sic misericordiones eius super omnia opera eius. Quarto oleum est cognitio. Nam olei est illuminare: sic et cognitio rerum notitias cognoscere facit.

Roma. primo. Inuisibilia dei etc. Quinto oleum est humilitas. Nam sicut oleum sedat tumorem: sic et humilitas cordis tumorem. Adat. 23. Qui se humiliat exaltabitur.

Tertium documentum est: quia ad efficaciam doctrine regitur quia triplici ratione sit vallata. scilicet quia sit diligenter exhibitum: communiter insinuatum: et auctoritate approbata. Primo dicitur esse diligenter exhibitum. scilicet ut non solum bonis: sed etiam malis sit ad preceptum: quod apostolus docet. secunde ad Thym. 4. Predica verbum: in omni opportunitate et in importuna. quia dicitur. Predica verbum et instanter predica. scilicet opportune: quantum ad eos: quibus placet: et in importuna. scilicet audire nolentibus. vnde sequitur. Et diluculo ite venit in templum. Glo. ut ostenderet zelum animarum. Secundo debet esse communiter insinuatum contra illos qui soluz dant se subtilitatibus: in quibus quoque ad coes nullus est fructus. Et ideo eorum meritum negligitur: et labor frustratur: sed debet esse communis ut quilibet secundum suam conditionem reperiat disciplinam. Et ideo dicit apostolus secunde Thym. quarto. Tu vero vigila dum tempus habes in disciplinam: et in omnibus laboribus: et

opus fac euangeliste: id est quod ore predicas: hoc opere testare. vnde sequitur. Et omnis populus venit ad eum. ut scilicet quilibet repperet documentum sibi competentem. Tercio debet esse auctoritate approbata contra illos qui quandoque formant sibi falsas fantasias. vnde dicitur. Sedens docebat eos. vnde Augustinus. Sedere pertinet ad magistros: vel ad dignitatem magistrum: quasi diceret: quia debet in docendo sedere: id est contentus esse in dictis sanctorum et doctorum: postponendo erroneas fantasias etc.

Secunda consideratio
Ira secundam considerationem: que est de phariseorum calumniosa temptatione: ibi. Adducunt autem. ubi occurrunt quatuor documenta.

Primum est: quia licet fides: spes: caritas simpliciter sint virtutes potiores: ideo quia simpliciter ordinant in bonum: et ipsum perfectius faciunt consequi: tamen mansuetudo secundum quod est potissima inter virtutes: quibus resistitur affectionibus prauis. Nam ira quare mansuetudo mitigat propter suum impetum: maxime impedit rationem hominis: ne libere iudicet veritatem. Et ideo dicitur quia preparat hominem ad deum: scilicet iram mitigando: et veritati non contradicendo. Hoc etiam patet ratione. Nam tanto aliqua dicitur potentior virtus: quanto magis acceptatur a deo et hominibus. mansuetudo est huiusmodi. vnde ecclesia. primo. Bene placitum est deo fides et mansuetudo. Ibi etiam specialiter innuit nos ad mansuetudinem dicens. Discite a me: quia mitis etc.

Secundum documentum est: quia iustitia et veritas a malis patiuntur persecutionem: et misericordia: et mansuetudo abiectionem. In cuius signum pharisei allegantes legis iustitiam: et scientes misericordie et mansuetudinis portionem in christo causam temptationem fecerunt: ut quam cumque partem teneret siue iustitie: siue mansuetudinis contradictionem pateretur. vnde secundum glossam neutra calumnia capitur: sed seruata mansuetudine. Respondit quia est iustitie. vnde sequitur. Adducunt autem scribe et pharisei mulierem in adulterio deprehensam. Adic inter linearis glossa. Interrogant non ut adiciant: sed ut veritati laqueos nectant. Ideo adducit adulteram: damnamam a lege ad mortem. Deuteronomij vigesimo secundo. Si dormierit vir cum uxore alterius: vterque mouet.

Sermo

Sequitur. Et lapidibus obicitur: ut si iudi-
casset eam dimitti reus esset legis: quod sperabatur
propter eius magnam mitatem: quod si conuerso eam
lapidanda dixisset: eum imitemur et crudeliter iudi-
cassent. unde sequitur. Nec autem dicebant te-
pantes eum ut possent accusare eum.

Tertium documentum est: quod lex contra adulte-
rium statuit maximam penam. scilicet mortem: et hoc
ut terrore mortis homines ab hoc peccato arceren-
tur. unde sequitur. In lege autem mandauit moyses
huiusmodi lapidare.

Nota tamen quod non solum
propter gravitatem culpe: sed etiam propter alias
causas pena gravis infligitur. **P**rimo quidem
propter gravitatem culpe et multitudinem peccati: quod
maiori peccato maior debetur pena ceteris peccatis.

Secundo propter peccati consuetudinem: quod a pec-
catis consuetis non facilius abstrahuntur: nisi per
graves penas. **T**ertio propter multam con-
scientiam et delectationem in peccato. Ab hijs
enim homines non facilius abstrahuntur: nisi propter
graves penas. **Q**uarto propter facilitatem
committendi peccatum vel labendi in ipsum. Hu-
iusmodi enim peccata quando manifestantur
sunt magis punienda ad aliorum terrores.

Tertia consideratio.

Consideratio tertia est de
Christi virtuosa responsione cum dixit. Iesus
autem inclinans se. ubi occurrit. 3. docet.

Primum documentum est: quod omnes differentie
veteris et noue legis accipiuntur secundum perfectum et im-
perfectum. Nam precepta legis cuiuslibet dantur de
actibus virtutum: ad operandum autem virtutum opera:
aliter inclinantur imperfecti: qui non habent virtutis ha-
bitum: et aliter illi qui sunt per habitum virtutis perfecti.
Illi enim qui nondum habent habitum virtutis inclinantur
ad agendum opera virtutis ex aliqua causa ex-
trinseca: puta ex promissione penarum vel ex promif-
sione dopii extrinseci: puta diuitiarum. Et ideo lex
vetus que dabatur imperfectis. id est nondum perfectis
gratiam spiritualem. Dicebat lex timoris in quantum in-
ducebat ad obsequium preceptorum per promissionem
penarum: et ut haberet temporalia promissa. Illi
autem qui habent virtutes inclinantur ad virtutes
opera propter amorem virtutis: non propter aliquam pe-
nam aut remunerationem extrinsecam. Et ideo
lex noua que consistit in spirituali gratia indita cordi-
bus. Dicitur lex amoris: etiam dicitur habere promif-
sa spiritualia et eterna: que sunt obiecta caritatis.
Et ideo lex vetus dicitur prohibere manus non ani-
mum: quod timore pene ab aliquo peccato abstinere
non simpliciter eius voluntas a peccato recedit: sicut

voluntas eius quod ex amore abstinere. unde sequi-
tur. Iesus autem inclinans se: a rigore iustitie
Digito: id est gratia spiritus sancti. Scribebat:
modificando iustitiam. In terra. scilicet nostre infir-
mitatis excusantis peccatum ipsum inuoluntarii red-
dendo: ut sic gratia delicto superabundaret.

Secundum documentum est: quod omnes iudicantes
seu accusantes si rei sunt in hijs in quibus alios
iudicant seu accusant a iudicio sunt resellendi.
Nam secundum Augustinum. Iudicant alius qui iudicandus
est seipsum per denotat. Studeat igitur a se projicere
quod in alijs damnosius viderit accusandum. unde
sequitur. Cum autem persequerentur interrogarent eum
erexit se et dixit eis. Qui sine peccato est vesti-
gatus in illa lapidem mittat. quod dicitur secundum glo-
riam. Prius sitis iustus: et postea reus puniatis. Si enim lex
iubet puniri reos: non tamen similiter a puniendis.

Sed queris virum iudex reus de eodem peccato
de quo alium iudicat peccet mortaliter ferendo sen-
tentiam contra tales: maxime si peccatum est occultum
Nas si est manifestum tunc non est dubium ipsum
peccare alios scandalizando. Ad quod dicendum
quod talis autem penitet se peccasse: aut non. Si uerum
ex corde penitet: cuius iactant coram deo peccatum est
deletum: sic quo ad culpam non peccat. Si si non
penitet. Aut tunc fert sententiam sicut minister legis
sic non peccat ex hoc quod sententiam perferat: quis pec-
cet ex hoc quod fecerit talia: quibus dignus est simi-
lem vel forte maiorem poenam se sententiam recipere.
Aut fert sententiam proprio motu: sic simpliciter peccat:
cum non moueat ad hoc ex amore iustitie: sed ex
aliqua alia mala radice.

Tertium documentum est: quod pharisaei et scri-
be circa iudicialia precepta dupliciter errabant.
quod quedam que in lege erant tradita tanquam pro-
missiones. Estimabant per se esse iusta. scilicet repu-
dium uxoris: vel usuram accipere ab extraneis
Alio modo errabant credentes quedam que lex in-
stituerat facienda per iustitiam esse exequenda ex
appetitu vindicte: vel ex cupiditate: vel ex odio
inimicorum. Et ideo circa huiusmodi iudicialia
precepta legis quedam dominus explanauit per malum
intellectum phariseorum. Et ideo prohibuit uxoris
repudium et usuram acceptionem. Luc. 6. Ite ap-
petitum vindicte credebant esse licitum propter pre-
ceptum talionis datum per iustitiam. Quod remo-
uet dominus hortans nos ad caritatem. Unde dominus per
cepta legis impleuit opere et doctrina. Ope quidem
quia circumcidit voluit: et alia legalia obseruare
que erant obseruanda illo tempore. Gal. 4.
factum sub lege etc. Impleuit etiam doctrina.

C Primo. s. intellectum legis erpando: si-
cut p3 in homicidio et in adulterio: i quoz pbi-
bitione pharisei nō intelligebant nisi exteriorē
actum probibitum. vnde dñs legem adimple-
uit: ostendendo etiam interiores actus pñoz ca-
dere sub phibitōe. **C** Secō ea adimpleuit. s.
supaddendo quedā pfectionis cōsilia: vt patet
Abat. 19. Vnus tibi deest. Si vis pfectus eē
vade et vende oia que hēs et. vnde segtur. Et
iterum se inclinans scribebat in terra. q. d. fm
glo. Digno dei sui scripta lex in lapide ppter
duritiā ppli legem male interpretantis et intelli-
gentis. Sed data snia iustitiē s3 intentionē le-
gislationis: qua pharisei pñqz erroris et malozū
pñssi sunt. Itēz scribebat in terra. s. humane
mentis errorē corrigendo: et scripturā melius
explanādo. Audientes autē hec vnus post aliū
exibant. vnde glo. Audientes autē hec in voce
iustitiē: tanq3 telo pñssi sese inspiciētes et reos
inuenientes. Vnus post aliū exibat incipie-
tes a seniorib3. Dani. 13. Egredia est inq3as
a senioribus israel. Et remāsit ih̄s solus. quo
ad veritatis ostensionem. Remāsit inq3mīa
et miseria simul s3 Aug. Misericordia ex pte
dei xp̄i. Adisericia ex parte mulieris.

Quartā p̄sideratio: q̄ est de
mulieris dignitatis absolutōe: cum
dicitur. Erigens autē se ih̄s. vbi oc-
currunt tria documenta.

C Primū est: q̄ cum mīa et iustitia sint p̄po-
appropriata: tñ magis p̄prie dicitur misericors:
q̄ iustus: cuz sine nobis actū iustitiē nō posset
ereqñ: et mīam semp sine nobis pōt adhibere
s3 qz misericordia p̄prie respicit magis mīfiaz
ibi plus d3 mīsereri: vbi amor miseria reperit.
Sed h3 adulterium spūale: quod est sp̄reto deo
adhesio diaboliē iustionis: est maxima mīfia
tñ hanc miseriā non respuens ppter indigni-
tatem: sed magis oculo mīe respiciens: parat
est eam sibi misericorditer in gratia copulari.
Et ideo dicitur in p̄sona mansueti xp̄i Jhe. 3.
Tu autē fornicata es cuz amatorib3 tuis mīfiaz
tamē reuertere ad me: et ego suscipiā te. Glo.
Argumentū iustitiē pponitur: et tamen nob
post lapsū reuertētib3 nō iustitia: sed pietas
exhibetur. vnde si nobis delinquētib3 tanta
pietate parat: et post delictūz redeuntib3 gra-
tia exhibet: debemus saltem pietatez vocatīs
erubescere: si iustitiam volumus formidare.
qz tanto grauiori improbitate ptemnit: q̄to cō-

temptus ad hec vocare non dedignatur. vnde
sequitur. Erigens autē se a terra: faciem. s. ele-
uans se ad mulierem cōuertit: ostendens eam
iam ad gratiaz fuisse receptā. Jhs. i. saluator.
C Secōm documentum est: q̄ pueritentibus
se ad h3 q̄ in gratia subsistant: quadruplex p̄fer-
tur adiutorium. **C** Primū est spūalis infor-
matio: qua deus sic ad gratiā acceptum: spūi-
tualiter sic informat. s. de deformationē peccati:
vt fugiat. de seueritate iudicij: vt formidet. de
sagacitate iudicis: vt timeat. de acerbitate ge-
henne: vel de incertitudine hore mortis: vt. s.
cūius se disponat. Talis autē informatio aliquā-
do fit per spūalem reuelationē. Aliquādo per
scripturē p̄dicationem. Aliqñ per mali expia-
tionez. vnde segtur q̄ ih̄s dixit eis sic informā-
do et. **C** Sec3 est nāe flexibilitas: qua homo
subijct se diuine volūtati. vnde h3 voluntas crea-
ta p̄ libertatem nature nō posuit necessitari: tñ
pōt diuina motionē manuēdu: que qdem ma-
nūductio est sibi quodāmodo naturalis. Sic
est sibi a deo nāle a deo recipe creationē: et esse
sic est sibi naturale a deo recipe inclinationem
ad h3 vel ad illd faciendum. Et tales sunt ido-
nei ad p̄uersionem ad deum: de qbus Ezech3.
Auferā cor lapideum de carne vestra et. vnde
sequit. Adulier. Adulieres hñt cor magis di-
ctile et facilius ad pñiam trahunt: q̄ viri. Māz
frequentē benigne sunt. vnde dicit sapiens.
vbi nō est mulier: ingemiscit eger. **C** Tertiū
est oium impedimētōz ablatio. Sunt. n. qua-
tuor: que nos impediunt in gratia cōsequēda.
C Primū est recordatio pñis status cum
delectatione. Hanc deus aufert: qñ aīe inspi-
rat notitias rez mundanaz: qua dulcedo mī-
di de aīa extrahitur amaritudine eius remanē-
te: faciens ei tantum displicere: q̄tum antea
circa ea delectabatur. **C** Secōm est horroz in eu-
sus austeritate rigoris pñialis: q̄ respuunt pē-
nitentiam ppter rigore eius: ignorātes dele-
ctationem post triumphū: quam psequunt. vñ
de q̄uis pñie insit tristitia p̄p rigore: h3 tamē
delectationē in fine p̄p fructūz. vñ ad heb. 12.
Omnis disciplina in pñti nō est gaudij: s3 me-
roris. **C** Tertiū est mali exempli corruptio.
Tales etiāz mala exemplo psequuntur. vnde
Bernar. Si p̄prium sanguinem dedit: est p̄-
cium aīaz xp̄s: mibi videt grauiorem ab eo su-
stinere p̄secutionem: qui exēplo pñcioso occa-
sione scandali auertit ab eo animas: quas re-
demit: q̄z a iudeo qui sanguinem eius fudit.

Sermo

Ad refutandum ergo corruptionē mali exēpli
subiārū edificationē p exēpla scōr. **¶** Quar
tū est spes longioris vite. Hanc sustulit per
horē mortis incertitudinē. vñ Augu. de spiri
tu et anima dicit. **¶** Plane scio qā sumus mortā
les: et hūc volum⁹: hūc nolumus omnes mo
rimur. Nil morte certius: nil horā mortis in
certius. Ideo debemus semper esse parati: vt
cuq; corpus reuertitur ad terrā: de qua sumptū
est: spiritus ad dominū redeat: qui fecit illum.
vnde sequit. **¶** Mulier vbi sunt qui te accusabāt
Glo. iterlinea. Nos fugauit iudicio iustitie.
¶ Tertiū documentum est: q; grata cōfert
ea: que expediunt ad salutē: que sunt virtutes:
quas cāt collata gratia. **¶** Que cū sit radix meriti
necessario opouet q; causat virtutes i anima: q;
bus exiit in operationes meritorias: de quo
Aug. pulchre loquitur in libro de spiritu et ani
ma. d. **¶** Habet anima affectiones: quibus exer
cet ad virtutes. Dolor nāq; de peccatis: timor
de supplicijs: desiderium de promissis: gaudi
um de premijs: q; vera sunt exercitia virtutum
Habet et virtutes in qbus instruit et armat cō
tra vitia. Prudentie est nihil penitentem appe
tere: et nihil pter iustū velle facere. Temperan
tie est nihil pter turpia timere: et qeā agim⁹
vel cogitamus ad rationis normam dirigere.
Fortitudinis est terrenas cupiditates non solū
reprimere: sed penitus obliuisci. Iustitie ē oēs
animi cogitationes ad solū deum errigere cūq;
tanq; nihil aliud sit sola mente intueri. Habet
etiam anima sup naturales. i. infusas virtutes
qbus iniatur et consecratur deo. f. fidem: spēs
et sacramenta ecclesie. Habet etiam virtutes: q;
bus proficit: et qb⁹ deo iungit: et intimatur. f.
humilitatem: q; eā deo subijcit. puritatē: que eā
deo. iungit caritatem: que eam deo vnū. Quia
igitur has gratias in nobis causando pōuit: di
ligenter debemus eis insistere: non procrastina
ndo: vt a damnatione eis medianibus erui
mereamur. Vñ beatus Augu. de conflictu vi
tiorū et. animans nos ad exercitia virtutū dicit
Quid tibi ad hec pferenda tam longa tempo
ris spatia pponis? Nunq; scis si crastino vi
uas: immo si vel vnā horam in hac vita facias
nescis: vt xps in euāgelio dicit. Vigilate quia
nescitis diem neq; horam. Quapropter discu
te corporis inertiam: semperq; memento quia
regnum celoz; nō repidi: nō molles: neq; de
sides: sed viorū vimq; facientes diripiunt.
Hec Aug. vnde sequitur. Nemo te condem

nauit mulier. q. d. fugatis impedimentis nō/
dum eijs pōdemnata. Et ideo q; fragilitatē co
gnoscis: dotalicū virtutū tibi dabo: vt nō con
demneris. Segitur. Nemo dñe. Nec ego te
pōdemnabo: sed potius saluabo: q; veni saluos
facere peccatores. Et ita libata est ab impedi
mentis: et dotata virtutibus: et absoluta a pena: et a
culpa: et a damnatione securata. Vade: de virtu
te i virtutē: ope. f. et affectū. Et amplius noli
pec. q. d. q; nō te: sed pām opz rite condēnare
psal. Dulcis et rectus dñs. Nec ego te pōde
nabo: vade et am. no. pec. Sic xps aiam pec
cantem: et a peccō reuertentem tripliciter instruit.
¶ Primo. n. pmittit ei beneficium misatio
nis: vt puocet eū ad gratiarū actionē: ibi. Nō
ego te pōdenabo. **¶** Secūdo inducit exercitium
bone opationis: vt exerceat ad meritorū emula
tionez: ibi. Vade. **¶** Tercio interdicit piculū
recliuatōis: vt adhibeat debuā circumspectio
nem: ibi. Amplius et.

¶ Dominica quarta quadragesime: q; est do
minica letare. Sermo. 65.

Vnde ihesus.

trans mare galilee: quod
est tyberiadis. Johis. 6.
Secūdo q; dicit quidā scūs.
Omnipotētia dei dicit eē
marima in parcēdo hoib⁹
et miserēdo. Nam vltimus effectus diuine vir
tutis est libere peccā condonare: et parcendo ho
minibus: et misando eos pducere ad partici
pationem infini boni. Nam misericordia con
sistit in compatiēdo et subueniendo necessitati
bus proximoz. vnde saluator vidēs humanā
naturā in hīs q; fidei sunt: esse famelicā: ideo
vt verus homo fm glo. miseretur et compatit
humane fragilitatis affectu: ne pueri peccatores
in principio vite vie deficiant: si in sua conscī
entia sine doctrine pabulo dimittat. Hec glo
sa super Albarcum: vt pz in euangelio morali
ter intellecto. vnde fm glosam mare est secūm
Galilea rota: q; hic est volubilitas: nō erectio
ad deum. Hoc transit ihs resurgendo. vnde
eum quem prius vna gens iudeozū desperit:
iam sequit multitudo gentium cupiēs instrui:
sanari et sanari. Iesus autē cum discipulis suis
subijt in montē: spiritalibus aliorū pmitēs:
turbis inferiora et simpliciora: primo pascha.

Hoc egit docēs eps: et docet nos debere trāsire de mūdānis ad celestia. Oculi ihu sunt dona spiritus san. que misertus aperit: ut nō errent veniētes ad se. Ipse sciens temptat discipulum: ut ille tarditatē fidei sue agnosceret: q̄ presente creatore de paucis sufficiētiā multis posse fieri dubitare nō debuit. Nam miraculo quinque panum quis esset ostendit: q̄ hec inusitata visibilia ad cognitiōē inuisibilis dei perducunt: saturant. Qui quibus omnia relinqueret et altiora huius nequeant implere: tamē esuriētes et sitientes iusticiā saturantur: cum audientes mandata dei: ad vitā eternā perueniunt. Et fm hoc occurrunt nobis tres considerationes.

Prima consideratio.

Ratio est de eminenā diuine potētie: quam ostēdit in p̄cōp̄ iustificatiōe: cuius dicit. Abijt ihs. vbi occurrunt quatuor conclusiones.

Prima est: q̄ iustificatio impij pōt eē miraculosa: respiciēdo potētiā agentis: q̄ pōt fieri sola diuina virtute: tanq̄ per causā occultā: q̄ omne opus quod a solo deo fieri potest: miraculosum dicitur. Ratio huius est: q̄ motus volūtatē sua est in anima: sicut inclinatio nātis in rebus naturalibus. Sed quando deus aliquid opatur contra inclinātiōē naturę: est opus miraculosum: ut illuminare cecū. Voluntas autē impij ratione impietatis tendit in malum. Cum ergo deus iustificando hoīes mouet eum in bonū: videtur q̄ iustificatio impij sit miraculosa. vnde dicit. Abijt ihs trans mare galilee: quasi dicat q̄ iste trāsitus maris galilee: qui moraliter iustificatiōē impij designat: solum fit per resum: id est gratiā dei: quasi nobis impossibilis sit sine gratia.

Secunda conclusio est: q̄ respiciēdo formam inductam supra naturalem potētiā: talis meretur sicut in iustificatiōe mortui: vltima est supra naturalem potētiā talis corporis: quantum ad hoc iustificatio impij non est miraculosa. Ratio est: quia naturaliter anima est capax gr̄e. Et enim ipso q̄ facta est ad imaginem dei: capax est dei per gratiā. vnde Augustinus in libro de p̄destinatiōe sanctorū dicit q̄ posse habere fidem sicut posse habere caritatem naturale est homini. Habere autem gratiā est fidelium. vnde ut sic non est miraculosa. vnde sequitur. Et sequebatur eum multitudo magna: q̄ videbant signa: scilicet iusticię naturalis. Sequebatur multitudo viso mi-

raculo fm glo. q̄ quos a corporis infirmitate sanabat: intus spūs reuegrabat: gr̄e capax extēns ex nā: cum insignua sit imagine dei.

Tertia p̄cō est: q̄ respiciēdo singularem ordinem cādi effici p̄ter solitum et p̄suetū modum et cursum: sicut cum aliquis infirmus sanitatem p̄fectam p̄sequit subito p̄ter solitum cursum sanatiōis: q̄ fit cuius nā vel arte: sic quādoq̄ est miraculosa vel non. Est. n. p̄suetus et cois cursus iustificatiōis: ut deo mouēte interi⁹ hō p̄uertatur ad deum. **P**rimo q̄dem p̄uersiōne imp̄fecta: ut postmodū ad p̄fectam deueniat: quia caritas ichoata meret augeri: ut aucta mereatur p̄fici: ut dicit Augu. Quādoq̄ vero tam vehementer deus aiām mouet: ut statim quandā iustine p̄fectionem assequatur: ut patet de Paulo adhibita exterius miraculosa p̄lratione. vnde sequit. Subijt igit in montem ihs. s. potētie: quam ostendit in iustificatiōe impij. Et ibi sedit cuius discipulis suis. i. subijcientibus se doctrinē sue: qui etiam montem interius conuerfi sunt ad deum.

Quarta conclusio est: q̄ tēpus pasche huic iustificatiōi impij maxime congruit: quia ad iustificatiōē requiritur ut fiat transitus de vitijs ad virtutes: de culpa ad gratiā: de seruitute ad libertatem: de corpore diaboli ad corp⁹ xp̄i: et tandem de presentis vite exilio ad patriam felicitatis eterne. Sed hic transitus perficitur per veram confessiōē et penitentiā de peccatis. Nam confessio delet peccatum quoad culpā: q̄ de p̄cō morali facit veniale mutādo penam eternā in t̄palem. vnde Aug. fit veniale per p̄fessionem quod erat criminale p̄ operationem. **I**tem p̄fessio placat deum: qui offensus erat p̄ culpā. vnde Ber. Ihs p̄ peccatorum offensus: sed per cōfessionem placatus clementem se promittit. **I**tem impetrat misericordiam: quia deus videns tuam humilitatem fm Ysido. ostendit suam misericordiā in remissiōe. vnde dicitur. Erat autem primū pascha. Pascha interpretatur transitus: et d̄ festum iudeorū: q̄ fit per veram p̄fessionem. Sed non fit vera p̄nia: nisi cum mentis hylaritate fiat: q̄ bonum si cuius hylaritate fiat: recte factum dicit. vnde Mat. 6. Cuius ieiunans nolite fieri etc.

Secunda consideratio.

Ira scđam p̄sideratiōē: q̄ est de benivolentia diuine miē: quam ostēdit in spūali resectiōe: cum d̄r. Cum subleuasset oculos. vbi occurrunt quatuor documēta.

Sermo

Primum est: qd lz deus oculo sue sapientie oia cognoscat: sz illud ad hebre. 4. *Via nuda et aperta sunt oculis eius: ad que nobis sermo qd oculi eius sunt lucidiores sole circumspectientes oes vias hominu vt dicitur ecclesi. 23. Qmen non desinit electos et pdestinatos intueri adhuc in peccatis existentes: donec illuminati one doctrine salutaris eos respiciens eorum vitia deprehendat: id est faciat displicere. vñ psal. Oculi eius in pauperē. s. gratia in presentia respiciūt. vbi glosa. Respectus nāq dei: et auxilium: et lux suis est: et ideo non sunt timidi tumultus tribulationu: qui in rebus fiunt antequā ad litus eternitatis pueniant. Multi enim de electis sunt in peccato donec eos visitet deus. Matth. 26. Resperxit deus petrum. vnde dr. Cum subleuasset oculos. s. pictans quos tamen semp hz agros cū nihil sibi poterit occultari: sz tūc leuat qñ gratia sua puenit indigentem.*

Secūm documentū est qd propter multitudinem et magnitudinem peccatorum non destitit misereri: immo euz misericordie pprium sit respicere miseriam qsto maior est miseria: tanto citius et promptius misereat. vnde subdit. Et vidistis qd multitudo magna venisset ad eum. Dicitur enī multitudo magna: qd non vnius nationis diuersa genera malitiarum sunt quasi diuersa genera nationū: et fm imitationes diuersarum culpaz vnusquisq ab illo nascit cuius culpam imitat. Ideo mali dicunt nationes. psal. In dicabit in nationibus. Nec etiam vnius lingue qd quot sunt diuersitates intentionu et deherioru: tot sunt diuersitates linguaz. vñ cū tpalia que multa sunt appetunt: lingua pfunditur sicut factus est in edificatione turris babilonie.

Tertium documentū est: qd hec turba panibus empticiis nō potest saturari: sz tñ gratuitis panes. n. empticii sunt delectationes carnales et transitorie: que tot expensis et laboribus acquirunt. Qui care a nobis emuntur: cū perditione aie et corporis sumptuosissime pparatur et non sufficiunt: vt vnusqsz modicus quid accipiat: qd sequit accipit de eo qd non reficit modicus videt. vnde sequit. Dixit ad philippuz. Vnde ememus panes etc. P. rīso. dicit qd xps nōuit: qui discipulorū magis doctrina indigebant. Qualis fuit philippus vt pz Jobis. 14. Vbi ipse ait ad xpm. Ostende nobis ptes etc. vnde segitur. Hoc aut dī. tēptans eum: non vt ignorata discat: sed vt discipulo adhuc rudi ppriaz ruditate ostendat: quā ipse p se perpedere

non valebat. vnde Theo. philippū dñs temptans vtz pfectaz fidez bñet: inuenit adhuc humanis passionibus subiacentē. vnde sequitur. Respondit ei philippus. Ducētoz denarioz panes non sufficiunt. Ducēti dñr qd pertinent ad aiam et corpus. Soli autem panes gratuiti sufficeret reficere possunt: que sunt diuina scriptura. vñ Ysa. 55. Venite emite absq villo argento et absq vlla pmutatione et comedite etc.

Quartū documentū est: qd penitētes sequētes xpm sunt famelici propter quinq. Et ideo opz eos recreari quinq panibus spiritualibz.

Primū est superbia dicens. Erte multis imo et pene oibus melior es xbo et scia: diuitis et cunctis que vel carnalibus vel spūalibus suppetunt crismatibz. Lūcos igit despice: cunctis temetipsuz supioz attende. Nij reficiuntur verā humilitate dicente. Ademento qd puluis es cinis: putredo et vermis. Quiz et si aliquid es nisi tantum humiles te: quantum magnus es: nihiles. Quogd tu altior es qd prius angelus. Nunquid tu splēdidior es iterra qd lucifer in celo. Vñ si ille de tanta sublimitate cecidit p superbiā: quomodo tu ad celsitudinem conscendes supbiens de imis: qui illo qd diu viuīs conditione minor teneris. Vñ de per quendam sapientē dicit. Corpus quod corripitur aggrauat aiam. Et ideo audi veritatem docentē: scilicet in quo esset sequenda dic. Dilice a me quia mitis suz etc. Et illud super quem requiescet spiritus meus nisi super humilem et quietum et tementem sermones meos. Vnde xps humiliavit semetipsum factus obediens etc.

Secūduz est odium di. Absit vt illum ames quē in omnibus ptrarium habes: qui te derogat: qui tibi insultat: qui te in vitis exasperat: qui tibi peccata tua iproperat: qui te dictis operibus atq honoribus semper perire festinat. Nisi enī tibi inuideret: se ita tibi non preferret. Nij reficitur vera caritate dicente. Nunquid quia hec que narras odio habenda sunt in homine: propterea non est amanda dei imago in homine: sicut christus qui in cruce positus inimicos dilexit: et ante crucis tormentu pmonuit dicēs. Diligite inimicos vestros etc. dicit. Noli vinci a malo: sed vince in bono malum. Ideo contra odientes dicit Jobes. Qui odit fratrem suum homicida est. Et qui diligit in deo manet: et conuerso. Omne igit amaritudinem fellis euome: et caritatis dulcedinem sume: nihil enim beatius. vnde Jobes. Vnde

caritas est &c. **T**ertium est desperatio dicēs
 Que & quanta commisiſti: q̄s graua: crimina
 Nec vitam & conuerſationem vtiliter cōrrexi-
 ſti. Ecce enim videris mala conſuetudine te-
 neris: conaris exurgere: ſed peccatorum oneri-
 bus pregrauatus relaberis. Quid igitur agē-
 dum eſt: quando de preteritis certa damnatio
 imminet: de preſentibus nulla emendatio ſuc-
 currit: niſi vt non amittantur rerum tempora-
 lium voluptates: dum conſequi nequeas futu-
 ri ſeculi oblectationes. **H**ij autem reſciuntur
 fiducia ſpei que reſpondit. Si de criminibus
 agitur: ecce dauid: q̄ de adulterio & homicidio
 reus miſericordiam conſecutus eſt. Ecce mag-
 dalena polluta innumeris ſordibus fornicatio-
 num: ſm̄ Auguſtinū inquinata: ad fontem pi-
 etatis currens ablunda: miſericordiam meru-
 it. Ecce petrus & latro &c. Ecce paulus multos
 pro chriſti nomine puniens & martyrum cruo-
 re totum ſe inſiciens: apoſtolus factus in vas
 electionis eſt commutatus. Vbi igitur tanta p-
 cedunt exempla: locus non habebit desperatio
 Cum autem ſcriptum ſit. In quacunq; hora
 peccator ingemuerit &c. S; de conuerſione nō-
 dum in melius mutata: quid reſtat: niſi q̄ heri-
 quicq; non egiſt: hodie agat: dum adhuc viue-
 re licet. Nec diſſerat de die in diem: dum ne-
 ſciat ſi vel vnam correctionis horam habeat.
Quartum eſt cupiditas temporalium calli-
 de d. Sine culpa es: q̄ quedam habenda con-
 cupiſciſ: quia non multiplicare opes appetis:
 ſed egere pertimeſcis: & quod male retines iſte
 melius in vſum pauperum expendes. **H**ij re-
 ſciuntur contemptu mundi dicens. Hec ſine
 periculo non procreantur: quia quanto q̄s am-
 plius habere ceperit: tanto amplius habere cō-
 cupiſcit: ſic quoq; vt modum in concupiſcendo
 non habeat dum innumeris huius ſeculi curis
 deſeruire ſeſtinat. Unde ait ſcriptura. Quaruſ
 pecunijs non impletur. Quem deſtat apo-
 ſtolus dicens. Quaro nihil eſt ſceleftius. An-
 de ſaluator dicit. Difficile qui pecunias habet
 regnum celorum intradunt. Quintus eſt amor
 ſeculi preſentis dicens. Quid pulchrius: quid
 delectabilius q̄ q̄d in preſenti vita cernimus?
Hic numerare potens omnia que in mundo
 delectat. **H**ij reſciuntur pane amoris celeſtis
 patrie di. Si te iſta delectent que ſub celo ſunt.
 igitur magis delectent que ſuper celos ſunt.
 Si ita pulchra eſt patria: ciuitas: domus qua-
 lia ſunt que poſſident peregrini. Qualia igit

ſunt & erunt que poſſident incole. Cum miſeri
 in hac vita taliter ſunt remunerati: immortales
 ſancti & beati qualiter ſunt vita illa dotati. Qua
 ppter recedat amor preſentis ſeculi: in quō mul-
 tus naſcitur: ita vt non moriatur: & ſuccedat a-
 mor futuri ſeculi: in quo omnes ſic viuificatur
 vt deinceps non moriantur. vbi nulla aduer-
 ſitas ſeculi turbat: nlla neceſſitas anguſtat: nul-
 la moleſtia inquietat animam. Sunt autē hij
 panes gratuiti: quia nullo precio emi poſſunt
 he virtutes & opera eorum: ſed quia a ſolo deo
 gratis dari poſſunt & concedi: ideo ſequitur.
 Dicit ei vnus ex diſcipulis andreas frater ſy-
 monis petri. Andreas interpretatur virilis: ſci-
 licet a vigore virtutis: qui eſt principium ope-
 rationis: & in vno opere penitentie complemē-
 tum conſiſtit: quia ad miſericordiam dei perti-
 net q̄ ſit integra penitētia: nec aliter ſufficit ad
 tot infirmitatum diuerſitates ſanandas. Et iō
 andreas dicit. Eſt puer vnus hic qui habet qn
 que panes ordeaceos & duos piſces. Sed hec
 quid ſunt iter tantos: quaſi diceret admirado.
 Domine non ſufficiunt hec niſi tu ſeceris abu-
 dare. Similiter non ſufficiunt quecuq; fece-
 rit miſer peccator: ad hoc vt eruat de pecca-
 to niſi ſubueniat gratia tua. Sed ad huc mirus
 eſt qualiter ſufficere poteſt vnicum remedium
 ad tot diuerſitates membrorum ſanare: quia in
 corporalibus remedijs non ſanat oculum q̄d
 ſanat calcaneum: plures neceſſe fuerunt hoſtie
 ad plures expiationes faciendas: vt legitur in
 leuitico. Sed modo per gratiam tuam ſufficit
 vnica hoſtia: ſcilicet tua mors ſola: oium pecca-
 torum medicina. **H**ij panes ordeacei ſunt.
 Ordeum enim ariſtis pungit: & interiori me-
 dulla reſicit: & cor hominis confortat: & hec ope-
 ra virtuola & penitentialia habent exterius vn-
 de pungant: ſcilicet in quantum afflictio penali
 um operum amara eſt carni. Habent etiā vn-
 de reſiciant interius in quantum operantur ſa-
 lutem & ſpem cōfortant. Duo piſces ſunt ſtabi-
 litas boni propoſiti: & deſiderium in melius p-
 ficiendi. Et hij neceſſario predictis adiungun-
 tur: quia poſt reſectionem predictarum virtu-
 tum: neceſſarium eſt q̄ non redeat ad predi-
 cta vitia. vnde penuriam gratie patiebatur. Et
 ideo neceſſarium eſt ſtabilitas boni propoſiti:
 neceſſarium eſt etiā q̄ contendat de bono in
 melius proficere. Et ideo neceſſarium eſt deſi-
 derium proficiendi. **P**rimus piſcis nutrit
 in aquis ſcripturaz: que vere penitentes docet

Sermo

non iterare peccatum. Luce nono. Nemo mit-
tens manum ad aratrum &c. **¶** Secundus pi-
scis nutritur in aquis exemplorum: que sunt ex-
empla sanctorum. Nam piscis est contra fluxū
aquarum ascendere: hoc est in melius profice-
re. Sed puer iste habens hos quinque panes &
duos pisces: est doctrina noui testamenti. Hic
est puer qui suscitatus est ab Helyleo: vt dicit
quarti regis. 29. Et ideo ossuauit septies: quia
esuriebat hos quinque panes & duos pisces.
Dixit igitur iesus. **¶** Facite homines discum-
bere vsque quinque milia. Erat autem fenum
multum in loco. Non est magnum calcare
fenum: idest carnem & carnalia desideria cum
iam aridum est. Unde Ysaie pmo. Omnis
caro fenum. Sed magnum est calcare fenum
viride: id est carnem & eius desideria in iuuen-
tute. Accepit igitur iesus panes: signans qd
eius solius est pascere: non ministroium: quia
eius solius est gratia dare. Per hoc qd fregit
facilitas significatur sumendi in quocunq; spi-
rituali alimēto. Non enī facile sumitur qd est
integrum: sed facilius sumitur qd minutum di-
uiditur. Et autem impleti sunt & cetera. Vere
mensa diuina mirabilis: in qua plus ē in frag-
menti qd in serculis. Hoc ē gratia primo post
gloria: & premia primo post merita: quia men-
se spiritualis fragmenta expectatus: sed relige
mensam excedunt: quia plus est in gloria qd in
gratia: & plus in premio qd in merito incompa-
rabiliter consequamur. Impleuerunt duode-
cim cophinos fragmentorum. Quid est igitur
duodecim cophinos impleri: nisi resurrectionis
glorificatione corporis quatuor dotib; insigni-
ri: & quantum ad tres vires animam ipsam re-
formari. Duodecim igitur cophini ipleri frag-
menti: corporis & anime perfectam stola; de-
signant. Tertia consideratio.

¶ Tercia sitam considerationem que est
de reuerentia humane gratitudinis
exhibita xpo de beneficijs i gratia;
actione: cui; dr. Illi ergo hoies. sunt tres p^{tes}.
¶ Prima conclusio ē: qd de vniuersis benefi-
cijs dei debemus esse grati. Ratio est: quia ni-
hil habet homo: qd a deo nō accepit. An apo-
stolus. Quid habes quod non accepisti? Et iō
per dilectionem debet se totaliter transfundere
in deum. Ipus pre omnibus diligendo: ex eo
qd pre omnibus tribuit ei non solum tempora-
lia & naturalia: sed etiam spiritualia & moralia &
etia; scilicet. vnde apostolus ad Ro. octauo.

Pro vobis omnibus tradidit euz: quomodo
igitur etiam non omnia vobis cum ipso dona-
uit. De quo Bernar. ait. **¶** Quid debita mise-
ratio qd gratuita & quanta dilectio: & qd stupen-
da dulcedo reges glorie pro despectissimo ver-
miculo crucifigi debemus igitur esse grati.
¶ Secunda conclusio est qd maxime debem⁹
esse grati de operibus miraculosis ab eo factis
Talia enim specialiores habent conditōes ad
mirationis: & diez collaudationis: & iste condi-
tiones sunt tres. **¶** Prima conditio est: qd tra-
scendunt naturas: non enim erigunt ad opus
suum preiacentes materiam: quia ex nullo ope-
rantur: & absq; conatu sed sola voluntate. vnde
psal. Dixit & facta sunt. vnde Iobis primo
Omnia per ipsius facta sunt. vnde Iuliu. 11.
confessi. Verbo tuo coeterno dicis omnia que
dicis: & fit quicquid dicis vt fiat: non aliter qd
dicendo facis. **¶** Secunda est qd transcendunt
artes: Ars enī naturas imitatur: tamen nō at-
tingit ad equalitatem eius: a quo enim natura
simpliciter dicitur nec pōt hoc ars operari: sicut
qd fiat regressus de puatione ad habitum quaz
natura negat nemo facilius audet: sed cui; chri-
stus fit ars patris: qua omnes naturas condi-
dit eade; arte naturas reformatur & perfectius qd
prius fuerat create: quia illud est corpus mira-
culorum: in melius fuit res qd prius fuerat:
sicut patet de aqua mutata in vinum & ita etia;
panes multiplicati in manibus diuinis meli-
ores fuerunt: quaz si per artem fuissent facti.
Et ideo miraculum etiam transcendit artem.
¶ Tertia qd transcendit consuetudines. Con-
suetudo enī est quasi natura que ex longitudo-
ne tēporis accipitur & firmatur. ita vt quasi na-
tura videatur. Sed lex diuina renouet consu-
etudines cum illabitur menti: vt vitiosus p le-
gem dei a vitijs conuertatur ad vitutes: sicut
patet in paulo: & hoc est maius miraculum hu-
iusmodi consuetudines malas tollere: qd ad ali-
ud qd fit in creaturis preter vsitatum & consue-
tuz moduz: quia oportet liberi arbitrij dona co-
operari ad iustificationes. **¶** Hijs enim conside-
ratis confurget mens humana in annunciatio-
nez & gratiarum actionez: & ad diuini nominis
commendationem. vnde dicitur. Illi autē hoc
cuz vidissent qd fecit signum: scilicet transcen-
dens naturam: artem: & consuetudines. Dice-
bant: collaudantes deuz de miraculis. Gre.
ser. 43. conf. 5. cōclu. 3. p. sexta. doc. 1. & 2.
¶ Tertia conclusio est: qd in hac gratitudine

debet esse timor domini: super omnia timēdo quia venturus est in mundo: ut iudex ante cuius conspectum nulla valebit potentia, vel sapientia, vnde Bernar. Veniet inquit dies illa: ubi plus valcbunt pura corda q̄ astuta verba. Bona conscientia q̄ mar subia plena. vbi iudex non decipietur verbis: nec flectatur minis nec donis. Sicut enim tunc magna beneficia confert gratis: ita maxima supplicia ingratius. Iste igitur timor inducit ad gratitudinem beneficiorum dei. vnde hij homines vt viderūt signum predicabant christum verum propheta tam venturum in mundum: qui fm qd̄ dictus erat Ysa. quarto. Predicabunt populis fortitudinem meam: et annuntiabunt gētibz gloriam meam. Ad quam etc.

Et feria secunda post dominicam letare. Sermo sexagesimus sextus.

Prope autem erat pascha iudeorum. Joānis. ij. Scōz q̄ dicit Aug. in lib. de spiritu et aia. Mihi ad beatam vitam prestans videt q̄ velut oculis clau-

sis et carnalibus sensibus: extra carnem mundumq̄ effectum quempiam intra semetipsum conuertit: alienumq̄ effectum a moralium cupiditatibus sibi soli et deo loqui. Ex carne et anima nanq̄ constat homo: et utraq̄ bonum suum habet in quo gaudet. Bonum anime est deus cum affluentia dulcedinis sue. Bonum carnis est mundus cum abundantia iocunditatis sue. Ab huius mundi distractionibus: cor nostrum colligamus et ad interiora gaudia reuocemus. Nec enim est requies nostri cordis cum in dei amore per desiderium figuratur. Nec enim christus in euangelio moraliter intellecto nobis insinuat. vnde ascensus ad eternam pacis visionem per transitum fit a vitijs ad virtutes. Ad quem transitum perficiendum oportet: vt quis consideret seipsum. Aug. Ab hoc mundo reuertentes ad deum: et ab imo sursum ascendentes per nosmetipsos transire debemus. Qui enim interius intrans: et in transitu pene trans semetipsum transcendit: ille veraciter ad deum ascendit: et ideo deus gratiam preuenientem ad templum conscientie premittit: mundat eum ab hijs: que inter sanctas affectiones vel

fide bona: vel a parte mala faciūt. de quo sem plo dicitur secunde cor. iij. Templum dei sanctum est quod estis vos. Tūc igitur homo vendit in templo oues et boues et columbas: quādo in anima bestiales motus erurgent cum de lectione retiet et acceptat pro quibus se homo diabolo vendit. Nam p boues terrena desideria intelliguntur. Per colūbas vero instabilitas: per oues intelligunt opera pietatis facta propter laudem humanam. Nummularij sunt seculi sectatores quorum cesar princeps mundanus. Cuius numisma honor. Pondus delicie: diuitie: et delectationes temporales. Non enim possumus ascendere cum istis ad perfectionem nisi mensa: id est conscientia euerat huiusmodi nummi effundantur. Nam numisma diaboli est peccatum: cuius imago est diaboli mutatio: superscriptio debui pene. Huiusmodi autem gratia preueniens de templo conscientie eicit per penitentiam: que est funiculus triplex propter contritionem: confessionem: et satisfactionem que requiruntur ad integritatem penitentie: de quo ecclesiasti. nono. Funiculus triplex difficile rumpitur: volens conscientie domum sibi dedicari et non negotiationibus occupari. Huiusmodi autem commercia de templo materiali eicit: quia domum dei deccet sanctitudo figurans conscientiam etiam sibi esse electam pro habitaculo. Et ideo a maculis gbus: cumq̄ erat mundanda merito passionis christi et resurrectionis et in nobis merito penitentie. In cuius triduo: scilicet contritionis: confessionis et satisfactionis fit resurrectio spiritualis. In tali enim transitu: scilicet de vitijs ad virtutes multi sequuntur christum cessando ab operibus. Tamen christus non credit se eis per familiarem cohabitationem: quia nondum perfecte ab affectionibus mundanis cessauerunt. Omnia enim tam affectiones: cogitationes: et operationes nuda sunt oculis eius. Hęc expositionem moralem approbat Beda in glossa: Ysaie quinto. Et secundum hoc occurrunt tres considerationes.

Prima consideratio. Tres primam considerationem que est de spiritali transmutatione que fit de vitijs ad virtutes sunt tres p̄es. Prima est: q̄ licet propter magnitudinem peccatorum quisque longe sit a gratia salutari: h̄ tamen in se quilibet quandaz potentiaz obedientia ad gr̄az adipiscendā. que d̄r qdā capacitas

Sermo

Que cum infita sit nobis a natura: retardari potest: non deleri: cum capacitas sit pprietas aie: que fm Augu. est immortalis a nullo: nisi a solo deo pot annibilari. vnde peccatu. nec est aliqd entitatis anime cantis ipm: nec etiā habilitantis fm ad actum: sed potius impediens: vt sit minus habile ad bonuz respectu act⁹ annibilare tamen aiam non pot: cum sit immortalis. vnde Augu. de spiritu ⁊ aia. Immortalis est aia: ne a creatoris sui similitudine discrepare videat. Non. n. poterat esse imago ⁊ si similitudo dei: si mortis termino clauderet: fm quenda motum vite: quem nullo mō amittere pot. vnde dicit. Erat. q. d. Cum fuisset pctōr tamen pp nālez habilitatē: q̄ est indebilis: pot disponi ad grāz nō obstatē magnitudie pctōz.

Secūda p̄lo est: q̄ lz trāsit⁹ de culpa ad gratiam longe fit: q̄sum ad nos. est tñ pprie: quā tum ad miam dei: quam offert. vtrūq; notatur de filio p̄digo. Luc. 15. Qui cum adhuc lōge eēt de patre: dicit ibidez q̄ mīa mōl est ⁊c. Nam homo oīa instrumēta cognoscendi ⁊ diligendi hz ex nā: tamen cognitionem veritatis ⁊ ordinem dilectōis hz ex gratia fm Augu. Facta quidem a deo aia sicut imaginem suscepit: ita cognitionez ⁊ amore. Quia nāq; que creatrix sapientia format vt sint: adintra grātia replet: ne vacua sint: si strēnum opatiūz inuenit. vnde sequitur. Prope erat pascha iudeoz. Pascha dicit trāsit⁹ de culpa ad gratiam: ⁊ hic trāsit⁹ dicitur pprie iudeoz. Iudeus enim dicit: qui spūalr circuncisus per cognitionez: que facit pctū fugere: ⁊ dilectionez que facit deo adherere: abstulit aie preputium carnalis ꝑcupiscentie: ⁊ oīs spūalis imundicie sed xps hanc fecit ppe iustis ad eoz renūtiationem. Yf. 45. Prope feci iustitiā meam Non semp enim ppe fuit iustitia. s. mercedis reddende. Ante incarnationez nullus ꝑctum cūq; iustus mercedez illā recipiebat: lz incarnatione ⁊ passione fecit eaz ppe. vnde dicit ad ephe. sedo. Qui ante eratis longe: facti estis ppe in sanguine christi.

Tertia conclusio est: q̄ trāsit⁹ de presentis vite exilio in patriā felicitatis eterne: fit dispositiue per beatitudinē vie: que est pfectio virtuosarum opationūz: fit tamen simpliciter per gratiam. Ratio est: Māz actus pducens ad finem: opz sint esse pportionatus. Nam sicut videmus in naturalibus: nulla res potest ꝑficere effectum per suam operationem que ex-

divirtutem actiuam: sed sue virtutis pportionatum. Quia autem eterna est finis excedens proportionem nature humane. Et ideo sine virtute altiori hunc adipisci nō pot. Nec vtus gratia est. Ad Ro. 8. Gratia dei vita eterna: ⁊ fm glo. intelligamus deum ad eternam vitāz pro sua miseratione nos perducere. vnde in glofa ibidem dicit. Certum est vitam eternāz bonis opibus reddi. Sed ipsa opera quibus redditur ad dei grātia pertinent: vnde sequit. Et accēdit ihs iherosolimā. Iesus enīz gratia sine qua nō est ascensus ad gloriā: que p iherosolimāz intelligitur. Dicitur enim visio pacis: quod figuratur nobis Luce. 2. vbi dicit q̄ ioseph ⁊ marīa cum iesu ascenderunt. i. per gratiam sit ascensus ad visionem eterne pacis.

Prima ad corin. 15. Non ego: sed gratia dei mecum. vnde Augu. in libro de spiritu ⁊ aia. Sensus luuatur exterius: quia oculus carnis q̄uis ex natura videt: nūq; tamen per se videt: nisi beneficio exterioris lucis. Sic intellectus ⁊ affectus luuatur supius: qz deus ignis ⁊ lux est. Lux igit splendorē emittens ex se quāz retinet in se: illuminat intellectū ad cognitionez veritatis. Ignis vero de se calorē emittens: sed nō amittens inflammat affectū ad amorem virtutis. Et sicut solem non videt oculus nisi in lumine solis: sic verum ac diuinum lūmen non poterit videre intelligentia: nisi in ipsius lumine. vnde psalmista. In lumine tuo videbimus lumen.

Secūda p̄sideratio.

Secunda p̄sideratio est de impedimentorum amotione: cuz dicit. Et venit in templo: vbi sunt tres p̄bnes.

Prima conclusio est: q̄ quatuor sunt impedimenta huius trāsit⁹ ad beatitudinem.

Primus est motus sensualitatis: qui mōuetur fm pulsū somitis: tendens impetuose ad fruiōnem creature delectabilis. Per hoc q̄ dicit sensualitas: tangit causam materialē. Nam in sensualitate tanq; in subiecto est primus motus. Per hoc q̄ dicit frapulsū: tangit causam efficientem. Per hoc q̄ dicit tendens impetuose: tangit formales: que est moderatio: siue improbus impet⁹ libidinis.

Per hoc q̄ dicit ad fruiōnem: notatur finalis causa. Iste motus habet se ad voluntatē ⁊ viam motiuā: sicut cognitio sensus ab intellectu fm viam cognitiuā. Et iste motus dicitur esse peccatus: quia sensualitas in homine

corrupta p originale peccatum et inordinata de
lectatio dicitur motus primus q ex ea pcedit et est
peccatum qz debebat esse iam subiecta ratiohi;
et ipsa mouetur indebito modo pter rōnes per
mittentē: et radices non pmentē: et dicuntur
illi boues eijciendi. Mā sicut bos oculos dclt/
nat in terrā: et ea q carnis sunt qrit et aliuz mi/
nus discrete ipedit: sic et motus sensualitatis.
Prime cor. 7. Nūqd de bobus cura est deo?
q. d. nō. **E** Scdm est multitudo venialū pec
catorū: qz qñ veniale insurgit: si non cobibere
posset pgrederi vsqz ad mortale tñc pter pchu/
deret trāsiū ad vitā. vñ Aug. Nihil a deo ve
niale qd nō posset fieri mortale dum placet. 1.
dum getat voluntas: nō supra ipz veniale: sed
sup illud ad qd ipz erat dispositum qz pgrede
retur de ipso. Vnde veniale ex sua substantia
nūqz fit mortale. Sed ex ipso dispositur et oc
casionat pgreddi ad mortale. Et iō eijci
enda dñr huiusmodi. s. oues et. Quis. n. est
aial inanis et innoce. vnde h veniale dicat
qd venia dignuz: qz ei pena facile indulget: nū
qz disponit ad exterminatiōē est eijciendum.
E Tertiu est accidiosa negligentia: qñ. s. aia q
recipi gratia: nō operat meritorie: sed marces
sit grā data: Contra que dicit Ambro. Nescit
tar da moluū spūs sancti grā. Et eijciendi sunt
Apoc. 3. Quid calidus es: aut frigidus
Tales vendūt colūbas q representat spūs san/
ctus: qñ p negligentia grē spūs san. pro pmo
do tpali pmutatur. vnde in colūbe species spūs
sanctus visus est. **E** Quartum alieni finis si
ue indebiti constitutio. Nam cum vltimus fi
nis: q est ipsa beatitudo dicat quandā vltimā p
fectionē: fm qz diuersimoderes beatitudinis
capaces ad diuersos gradus pfectionis ptinge
re possunt: fm hoc necesse est qz diuersimode
ritudo dicat. Mā in deo est bñtudo p essentia
qz ipz esse est eius opatio qua nō finit alio s;
seipso. In angelis aut deans est vltima pfectio
fm aliquā opationē qz ptingit in bono icrea/
to: et hec opatio eis est vnica et sempiterna: in
hoibus aut est vltima pfectio: fm opationē qz
bomo ptingit deo. Sed hec opatio describitur
qñqz. Nam h pueniant oēs in appetitu vltimi
finis: qz oēs appetunt suā pfectionē adimple
ri q est ratio vltimi finis: in non oēs qñtum ad
id in quo est ratio vltimi finis pueniūt. Nam
qdam appetūt diuitias tanqz psumatū bonuz.
qdam delicias et sic opz de via vitē deuiare. Ta
les. n. dicunt nūmularij qz eterna p tpalibus

pmutant. vnde opz q mēsa pscie subuertatur
et nūmularij de templo et de cōmunitate me
riti ecclesie eijciuntur.

E Scda pco est: qz huiusmodi impedimenta
eijciuntur pñe arduitate. Difficile est. n. oia
facta qñcūqz enormia: que sup patibulo scē
reuelare: s; difficilis est nō solū ista q fecit: s;
q facere pcepit: sed difficillimū est nō solum
ista: s; et oia que facere cū delectatiōe cogitauit:
cum nālis inclinatio boīs sit ad celandū culpā
Iohis. 3. Omnis q male agit odit lucē. Hoc
autem intelligit per flagellū. Nam sicut flagel
lum fit de multis funiculis difficilr punienti/
bus flagellandū. Sic etiā hic sunt quoz opera
multum difficilia penitenti. **E** Prīmū est pce
catū cum amaritudine excogitare: pp qd etiam
iste ezechias fuit miam psecutus post peccatū
magnitudinis qd pmisserat. Ysa. 28. Recogi
tabo tibi oēs annos meos in amaritudine aie
mee. **E** Scdm est omnia peccata cogitare de
testabiliter odire: ppter qd fuit misericordiam
psecutus. Ysaías seipz maledicēs ppter per
cata pccata. Ysa. 6. Vbi mibi qz vir pollutus
labijs suis. Et ideo dictū est ei. Ecce auferetur
iniquitas tua. **E** Tertiu est odia irremediabilr
abnegare: ppter qd miam psecutus est iob di
cens. Repbendo me abnegādo peccata: ideo
repbendo me et ago pñiam. **E** Quartū est oia
sic abnegata integrā refluare: ppter quod ē
miam psecut⁹ dauid. Psal. Dixi pñebor in
iniquitatē et. De isto flagello istis funiculis in
tegrato dr. Et cū fecisset flagellū de funiculis:
de quo flagello dr ecclia. 23. In cogitatu meo
flagellū desiderāui. vbi glo. Desideret in cogi
tatu flagella discipline: et i corde doctrinā sapie
ne forte p ignorantia nō ignoscat pericula deli
ctorū: et multiplicetur ei crimina: p quibus ca
dat in manus aduersarioz. Psal. In flagella
parat⁹ suz. Glo. Scies me deliquisse: et h defi
derat p pñi detestatiōē et cordis pñitionē.
E Tertia pco est: qz licet penitentia eijciēs im
pedimenta: effectiue sit a deo: est tamen dispo
sitiue a nobis. **E** Regit primo ad huiusmo
di dispositionem pñisuz volūtas. **E** Scdo
gratia disponente assistit. Prīmū patet. Luc.
19. Cū intrasset ih̄s domum pñcipis phari
seoz sabato manducare panem in domo pñcie
nostre vt sit munda: et bene disposita debet do
minari princeps phariseoz. Et ratio est: qz ho
nestē et religiose vitam hominis disponit: et in
tali domo facit dominus pñiuium: qz eam pa

Sermo

ter sibi fabricauit: ita q. nulli creature cōiectur:
ut ipsaz per illapsum solus possit inhabitare: &
ideo munda; eam tenebis. **P**er dñā. n. mun-
dicia indigna sit habitatio dei. Nullo enīz mo-
do mundicie actor & amator aīam imundā po-
terit inhabitare. Nam hanc domū facimus do-
mum negociationis p. inordinatū; tpaliū amo-
rem vel circa distractionē eorundē contra pro-
bitionem dei. **P**sal. Diuine si affluant noli-
te &c. Et ideo dñ. Averte ista hinc: & noli te fa-
cere domū pris mei domū negociationis. Ne-
gociatores sum euentes & vendētes. vñ mo-
raliter vendentes dicuntur: q. si qd habēt gra-
tie p. inanis glorie vel cuiuscūq; tēporalis rei
mercede pmutatur: de quo **Mat. 5.** Recepe-
runt mercede; suam. **E**t uez euentes dicunt
qui mala bona dissimulando: simulando labo-
rant: ut credantur habere gratiam: quam non
habent. **A**diferi sane & stulti negociatores hos
eijcit cū exitum suum eis innotescit: & q. nescit
eos q. talibus negociatorib⁹ se imiscēt. **A**d
etiā domū cum sit domus orationis faciūt spe-
lunca; latronū: ut dicitur **Luc. 19.** cum decli-
nantes p. sessionē peccati & abscondentes illece-
bras tēporaliū voluptatū: quasi stola quadāz
in abscondito cordis celamus. vel si p. merijs
idest sceleribus operaz damus. **E**t Scō etiaz
p. scilicet de grana assistente. Nam q. talis do-
mus ipetū insultibus tēporatōz. s. tribulatio-
nis tristitie & erroris. **I**psa sua grā eam cōsola-
tur: liberat: preseruat: & informat: & glorificat.
vnde **Ber.** Quid faciāz qui deum vite mee te-
neo non solū gratitūz largitorē: pium scilicet
consolatorē: sollicitū gubernatorē: sed in super-
copiosissimum redemptorē: eternūz p. seruato-
rēz & glorificatorēz. Quid ei retribuā p. omni-
bus q. retribuit mihi. **E**t Primo me mihi de-
dit. **E**t Secundo se: & vbi se mihi dāt: me mi-
hi reddidit. Datus igitur & redditus. Et si p.
me quicqd. valeo debeo: quid igitur deo retri-
buam pro se. **N**ā etiaz si me milies rependere
possez quid suz ego ad dñi: vnde sequitur. **R**e-
cordati sunt discipuli q. scriptum est. Zelus do-
mus tue comedit me. Zelus fm gloriāz est ser-
uor animi quo mens abiecto humano timore
pro defensione veritatis accenditur. Sed fm
Aug. comedit eum zelus domus dei: qui oia
que videt peruersa satagit corrigere & emenda-
re. Unde fm gloriā zelus est indignatio: qua
indignabar eis pro domo tua. Vel zelus est
amor dei & cetera.

Tertia p. sideratio.

Et circa hanc considerationē que ē de
merito passionis christi & eius adhi-
bitione: cum dicitur. **D**ixerunt iu-
dei. Quod signū &c. **U**bi sunt tres p. siones.
Et Prima est: p. nie efficacia est infinita: q. re-
mittere peccata nō potest alijs nisi solus deus
& p. nia: ut habet **Mat. 2.** **N**ec autē efficacia qua
drupliciter se ostendit in remittendo. Nam ali-
quando remittit penas & culpā. Sicut qñ tanta
est tristitia & p. trino de malo: q. ita fuit auersio &
delectatio in peccato sicut credit de magdalena
cui dimissa sunt &c. **E**t Scōm signū efficacie ē
quādo diluitur culpa & non pena. Sicut q. do-
quis cu; p. tritōe p. fuitur: & non potest purga-
ri condigna p. nia: qui licet sit in gratia: tamē re-
manet obligatus ad purgatorij penas. **E**t Ter-
tium signum efficacie est: quādo dimittitur pe-
na & non culpa. **E**t quando quis confitetur de
peccatis: alias p. fessio propter penas verēcūdie
diminuitur obligatio ad penas purgatorij vel
forte annihilatur ex frequenti iteratione non cul-
pa: quia prius fuit dimissa. **E**t Quartū signū
efficacie est: quando nec diluitur pena: nec cul-
pa sed augetur: ut quando quis fictus & inde-
bite accedit qui peccat mortaliter. **I**deo quia ef-
ficacia huius sacramenti est ad delendūz pecca-
ta: q. nā ad penā & culpā. **I**deo dñ. actū. 3. **P**e-
nitentini & conuertimini ut deleantur peccata
vestra. **E**t sequitur. **D**ixerunt iudei: idest pe-
nitentes: qui habent confidētiā laudis: & pec-
catorum. Quod signum ostendit nobis: scilicet
efficacie & auctoritatis penitentie. Quia hec
facis: scilicet eiiciens de tēplo p. meria p. tōz.
Et Secunda conclusio est: q. efficacia peniten-
tie est ab infinita dei misericordia: quāz nobis
ostendit: seu meruit christus sua passione: que
cum sit infinita transcendit in infinitūz omniūz
peccatōz nostrorūz multitudinez: quā xps no-
bis demonstrat quadruplici exemplo ad confi-
dentiam penitentiū. **E**t Primo i muliere adul-
tera: quam cum **Adolphes** mandasset lapidari:
Dixit iesus in euāgelio **Joh. 4.** **U**ade & om-
plius noli peccare. **E**t Secūdo in muliere cha-
nanea: que cum post christum clamasset: ad ei⁹
pedes veniens audiuit. **I**st tibi sicut vis.
Et Tercio in petro negante: qui postquam fle-
uit amare. **Matthi. 25.** **T**unc non solum fuit
sibi dimissa culpa: sed etiā diligenter p. seruata.
Et Quarto in latrone confitente christūz in pa-
tulo: cui christus postulanti in fine misericor-

Quia non negauit: sed adiecit dicit. Hodie mecum etc. Luc. 23. Unde sequitur. Respondens iesus dixit eis. Soluite templum hoc etc. Illud loquens de templo corporis sui. q. d. Quod per resolutionem: id est per mortem et passionem excitable templum conscientie nostre: et hoc in triduo penitentie: scilicet per contritionem: confessionem et satisfactionem: habentis efficaciam infinitam a passionem christi. Unde super illud psalmi. Apud dominum misericordia etc. Dicit Bernardus. quod non gutta: sed vnda sanguinis largiter per quinque partes sui corporis emanauit. Unde hebrei. nono dicitur. Sanguis christi emundauit conscientiam nostram ab operibus mortis etc. Unde iudei: id est penitentes: efficaciam penitentiae affirmantes dicit. Quadraginta annis edificatum est templum hoc. q. d. Credimus efficaciam penitentiae. Nam templum conscientie in quo habitabat christus per gratiam edificatur per quadraginta annos. Nam quadraginta sunt quater decem. 2. d. q. d. conscientia dignum dei habitaculum ordinatur obseruatione decem preceptorum sub testimonio quatuor euangeliorum et implatione sex operum misericordie: et sic per consequens excitabatur hoc templum in tribus integranibus penitentiam: scilicet contritione: confessione et satisfactione. Quod notandum intelligentes discipuli post resurrectionem nouerunt: scilicet facta reuelatione.

¶ Tertia conclusio est: quod ad veram penitentiam non sufficit cessare ab operibus malis: et etiam insudare bonis: sed etiam requiritur quod cesset ab affectionibus carnalibus: et cogitationibus: et imaginationibus eorundem. Unde penitentia est sicut regula. Ista enim regulat in penitente non solum opera: sed etiam cogitationes et affectiones ad emendationis integritatem. Unde sicut quicumque recedit a penitentia: affectione et cogitatione non est dignus gratia que per penitentiam adipiscitur. unde Bernardus dicit. Corporis conuersio si sola fuerit erit nulla. foris quidem conuersio est non veritas vacua virtute gerens spiritum pietatis. Absister homo quod totus pergens in ea que foris sunt: et ignarus interiorum suorum: putans se aliquid esse cum nihil sit: ipse se deducit. Exteriores quippe superficialiter intuens: salus sibi omnia supplicatur non sentiens verum oculum: qui interna corrodit: solas mouet manus ad opera mandatorum corde penitus arido: ductus consuetu-

dine quadam. Unde sequitur. Quia esset iherosolymis. Blosa. Conuentus adibat ut verbum et signis plures conuerteret. Et quia aliqui solis signis moti credebant: et aliqui nondum erant renati ex aqua et spiritu sancto: et alii qui fidei. id est non corde. Et ideo non erant digni: et alii erant imperfecti: et ideo non poterant capere. Unde sequitur. Iesus autem non credebatur se eis: scilicet per gratiam inhabitantem: quod indigni. Et quod ipse nosset omnes: quod quatuor ponuntur in penitentia formidanda.

¶ Primum fuit esau qui non inuenit locum penitentiae: quatenus cum lachrymis requisitissimus. Ad hebr. 12. Quia a carnis desideriis non abstinebat.

¶ Secundum est achab: qui relapsus fuit in idolatriam. Quartus reg. 12.

¶ Tertius symonis magi: cui post peccatum a petro est dictum. Penitentiam age a negatione tua. Actus. 7.

¶ Postea relapsus est in perfidiam. Quartum est iude: qui penitentia ductus retulit triginta denarios. Matth. 27. Sed quia cum desperatione penituit: ideo relapsus est in homicidium. Et ideo dicit Ysaías. De summo bono irrisor est: et non vere penitens: qui adhuc agit quod penitet. Nec videtur deum poscere subditus: sed subanare superbus: multas lachrymas fundunt: sed peccare non desinunt. Huius effectum penitentiae non recipiunt. Unde quisquis vult effectum penitentiae consequi: necesse habet ut sic admissa defleat: ut iterum stenda non comminat. Quod nobis concedat etc.

¶ Feria tertia dominice Letare.
Sermo seraphinus septimus.

In die festo mediante ascendit iesus in templum. Job. 7. Quia anima rationalis corrupta fuit per peccatum primi parentis: straxit debilitatem in irascibili: promptatem in concupiscibili: caliginem in rationali. Hic est propter debilitatem irascibilis temptationibus fatigata: resistere non potest concupiscibilis voluntatibus illecta cito peccato consentit: et propter caliginem rationalis in cognoscendis et discernendis decipitur et male interpretatur. Unde gratia spiritus sancti in mentem veniens remedium prestat: irascibilem roborans: concupiscibilem a sue pernuatis fluxu stringens: rationales illuminans.

Sermo

Propter quod petiuit ap[osto]lus ad ephe. primo. Pater glorie det vobis sp[iritu]m sapie: et reuelationis: et agnitionis eius: illuminans oculos cordis vestri: vt sciatis q[uod] scilicet spes vocationis eius: sicut p[er] in eu[an]gelio moraliter intellecto. Nam s[ecundu]m d[omi]n[u]m p[er]ge. pascha est festum d[omi]ni: q[uod] in spiritu et veritate perficit[ur]: q[uod] est vita sp[iritu]alis. Et hoc gratia sp[iritu]s sancti inspirante: informante: et opante. Contra quas affectio[n]es carnis stupescientes murmurat: credentes eam esse acquiritam: cum soli deo sit ascribenda. Q[ui] stendit et effectum: et docet remedium: cauens p[er]titione[m]: docens satisfactionem: p[er]stringens fluxu[m] carnalium affectionu[m]: et cessare facit a peccatis sp[iritu]ali circuncisione: q[uod] patribus et sanctis est reuelata: et perficit ingeta mente: et sic inspirationes dicit cum a deo sint opibus carnis et affectionibus p[er]tradunt: et illicunt hoies ad amicitiam dei. Et s[ecundu]m hoc occurrunt in eu[an]gelio quatuor considerationes.

Prima p[er]sideratio.
Prima p[er]sideratio: q[uod] est de gratie affectu: quo ad dona gratuita: quibus anima p[ri]uilegiata ad vite p[er]fectionem disponitur: iam die festo mediante: sunt tres conclusiones.

Prima p[er]lo est: q[uod] multiplex templu[m] in sacra scriptura inuenit[ur]. **Primum** est corpus xpi: de quo mente no[n] est recedendum: q[uia] sicut imorari pium est ad deuotionem: ita fructuosum ad vtilitatem: q[uod] in datca impietas soluit: et diuina potentia suscitauit. Jobis. 20.

Secundu[m] est beata virgo: q[uod] cum sit nostra aduocata: spes: mediatrix: fortitudo: et excusatio: amatrix hoium: sup[er]atrix demonu[m] dei templu[m] de ea no[n] est discernendu[m]: sed in eo preces sunt fundende. **Tertiu[m]** est ecclesia sancta electoru[m]: a qua no[n] est discendum: cum iocundum sit fratres habitare in vnu[m]. **Quartu[m]** est aia nostra. vnde h[ic]is que spectant ad eius sanctificatione[m] tota sollicitudine int[er]dam[us]. **Quintu[m]** est patria celestis.

Secundu[m] p[er]lo est: q[uod] aia dicitur aliquando domus dei: aliquando templum dei. Domus dei dicitur: quando deus in ipsa est per gratia[m] gratis datam: et no[n] gratum facientem. Templu[m] dei est: quando est in ipsa p[er] gratiam gratum facientem. Domus est cum illuminat intellectu[m] de statu suo. Templum est: quando sanctificat affectum ad amorem accedendo. Docet in templo cum diuina i[n]spirat[i]o[n]e intellectus instruens

mouet affectum. Et ideo q[uia] sic intimit se anime per gratia[m] sp[iritu]aliter vult habitare in ea: cu[m] ipsa sola sit capax gratie et gl[ori]e. vnde Augu[stinus]. Anima dei imago est: q[uia] ipsius capax et particeps esse potest. Et hoc: q[uia] delectabiliter speculatur suam pulchritudinem in aia sc[ilicet] p[er] imaginem sibi impressam: sicut in speculo mundo et terro ab oibus sordibus vicio[rum]. vnde puerb. Delicie mee esse etc. vnde dicit. Jam die festo mediante ascendit ihs in templum. De quo festo psal. ait. Relige cogitationum diem festu[m] agent tibi. Blo. Exhibito[n]e boni opis. festu[m] agent tibi. i. mansueti cessabunt a vili ope peccati no[n] intenti mudo: sed in bonis opibus getti cogitatio. n. est conceptio voti: sed relige reditio voti. Duc opatio relinq[ui]t post cogitatio[n]es.

Tertia p[er]lo est: q[uod] talis ascensus gr[ati]e in animam est ei multum fructuosus: q[uia] no[n] intrat sine donis et virtutibus. Est. n. hospes anime: q[uod] nullius indiget boni: sed aiam replet omnibus bonis. Inq[ui]tum est ex pte eius: semp[er] paratus est p[er]ferre sua dona: q[uia] stat ad ostiu[m] et pulsatur: vt affectus cordis sibi apiatur: et intronitatur ad p[er]uinandu[m] sp[iritu]aliter per donu[m] suorum co[n]co[n]ationem: h[ic] alig ponant obstatulum: ostiu[m] cordis claudedo: de q[ui]bus dicit Job. Ipi fuerunt rebelles lumen. i. diuine gratie. Intelligendum tamen co[n]co[n]dando cum eu[an]gelio: q[uod] gratia quinq[ue] effectus opatur in anima.

Primus est illuminare. Nam sicut in radijs solaribus apparent alboni: ita in gra[ti]a apparent o[mn]es defectus nostri latentes. Psal. In lumine tuo. i. gratie videbimus lumen. i. gl[ori]e. vnde segtur. Docebant et mirabantur dei di. Quomodo h[ic] litteras scit: cum no[n] didicerit. q. d. s[ecundu]m glo. kiebant eum sciam acquisitaz non habere: audientes eu[m] p[ro]fundissime loquentem veritatem legis et p[ro]ph[et]az. vnde non in merito mirabantur. **Secundu[m]** est nos deo caros reddere: et h[ic] per humilitate[m]. vnde Bernar. In alto no[n] altum sapes: sed humilibus p[re]sentire: nil deo carius. vnde sequit. Ad ea doctrina non est mea: sed eius q[uod] misit me: ostendens sua humilitatem: et gl[ori]az patris. **Tertius** est sibi iacere nos diuine voluntati: que est regula dirigens actus nostros in debitu[m] finem. vnde segtur. Siquis voluerit voluntatem eius facere: cognoscat de mea doctrina: vtru[m] ex deo sit: an ego a me ipso loquor. q. d. a gratia diuina e[st] facere vel loq[ui] s[ecundu]m inspirationem: sed non s[ecundu]m p[ro]p[ri]u[m] instinatu[m]. **Quartus** est p[ro]p[ri]u[m]

gloriam declinare: ascribendo oīūz opēz me-
rita deo: q̄ opatur oīa in oībus. vnde sequit̄.
Quia seipso loquit̄: gl̄iaz propriā querit: quia
s̄m apl̄z oīs sufficiētia nostra ex deo est: q̄ nō
sumus sufficiētes. 2c. ¶ Quintus est de vita
eterna nos certificare: q̄ h̄z in se rationē acce-
ptationis: vnde sequitur. Qui aut̄ querit gl̄iaz
eius: hic verax est. q. d. Sibi de iure debetur
honor et gloria. Et ideo iniustitia in illo nō est
q̄z debitū reuerētie exhibet deo. Psal. Gra-
tiam et gloriā dabit dominus.

Secūda p̄sideratio. Circa sc̄dam consideratiōē: que est
de eius p̄fectu quo ad opa virtualia
quibus aīa exercitata: ad merendūz
proficit̄. ibi. Nonne Moyses dedit vobis le-
ges: vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima p̄cto est: q̄ gratia est quasi ductor.
et regula q̄daz in fines vltimū ducēs. Alie aut̄
gratie a quibus cadit bō: finalit̄ non ducunt in
fines. Mas et iudas habuit gratiā. sed non erat
hec ducens in finē. Contingit bene p̄destina-
tos peccare: s̄z tamē reuocari et a p̄cto recedere
vnde Ro. 8. Quos p̄destinauit: hos et voca-
uit: hos et magnificauit. Gratia. n. p̄destina-
tionis semp̄ p̄cto est: et nunq̄z deserit peccatorez
p̄destinatus ex toto: q̄ scriptus est in libro vi-
te: q̄z ad terminū: h̄z non per p̄sentēz iustiti-
am lucet eis: q̄ sunt in p̄cto: s̄z t̄m eos non dese-
rit finalit̄ et in p̄cto p̄manere non p̄mittit: q̄z su-
per eos semp̄ mouetur misericordia. Sap̄. 4.

Gratia dei et mīa est in sanctos eius: et res-
pectus sup̄ electos illius. Glo. Sanctos dicit il-
los: qui seruant innocentia: et p̄tinuant sc̄titatez
a qua non decidunt p̄ p̄ctū mortale: et ne post
gratiaz peccet̄: a tēptatione liberat. Electos vo-
cat p̄destinatos.

¶ Secūda p̄cto est: q̄ gratia duplicēz p̄fectum
causat in anima. ¶ Primus effectus gratie ē
quia status peccati notificat: vt fugiatur. Mul-
tus penitere pōt: nisi prius noscat statum p̄cti.
vnde apocal. 17. Qui lapsus fueras: memor
esto vnde excideris: et age penitentiam. vnde
peccatum quadrupliciter se menti representat.

¶ Primo vt priuatiūz diuine gratie: quoni-
am per ipsum aīa spoliat donis spiritualibus.

¶ Secundo vt lucratiūz infinite pene: quia
pena cōdigna peccati mortalis est gehenna in-
extinguibilis. ¶ Tertio vt amissiūz glorie:
q̄z nullus exis in peccato mortali: h̄z heredita-
tem in regno christi et dei. ¶ Quarto vt offen-

suum maiestatis diuine quia altissimus odio
habet peccatores. vnde recordatio vt sic dele-
tionem peccati operatur. Et hoc est q̄d dicit̄.

Nonne moyses dedit vobis legem? Ador-
ses s̄m q̄ legislator signat agnitionem peccati.
Ro. quarto. Per legē agnino p̄cti. vbi Au-
gustinus. Si cognoscant et non cauet̄: p̄uarica-
tio est: et tunc penitētia deletur. Caere autem
non pōt homo p̄ctū: si non adiungetur gratia:
vt cognitiūz caneat̄. vnde Moyses etiaz in-
terp̄tatur assumptus ex aquis. Ero. sc̄do dicit̄

Et signat dolorē a gratia causatū ex cognitiōe
p̄cti plenūz lachrymis. ¶ Sc̄dus affectus gra-
tie est: quia negligenter opantes reprehendit.
Adultos. n. remissos remissa conuersio in pri-
stinos errores reduxit. quorūz exēpla diuina
gratia vitare docet. vnde sequit̄. Et nemo ex
vobis legē facit: quasi dicat. s̄z raus et desidia
in omni ope bono formidanda est. s̄z fraudē fa-
cimur: dum de bono ope nosmetipsos: nō de
vni laudamus. Desidia agimus: dūz p̄ torpo-
rem languide ea q̄ dei sunt agimus.

¶ Tertia conclusio est: q̄ efficacia istius gra-
tie est a passione christi: non ex voluntate: vn-
de Ro. quarto. Omnes peccauerunt: et egēt
gratia dei. vbi dicit Augustinus. Non iustifican-
per legē: nec p̄ propriam voluntatē. sed p̄ gra-
tiam xp̄i. vnde sequitur. Per redēptionem q̄
est nob̄ a xp̄o ih̄u. i. s̄m gloriā per p̄ctum da-
tur nobis a xp̄o. De quo Petrus. Quia nō
corruptibilibus auro vel argēto redēpti estis:
sed p̄cioso sanguine filij dei. Et igitur iustifi-
ficarentur homines diuina gratia: veritas de
Māria orta est: vt pro illis iustificandis offer-
ret sacrificium passionis et crucis. Non enim
a nobis sumeret carnem mortalez christus: si
mozi non posset. Proprie enim dicitur rede-
misit: et non emisit nos. Ip̄sius enīz eramus
ante per naturam: sed nostris delictis sumus
alienati. Sed deus pater longe ante disposuit
vt nos a peccatis liberaret: sicut ante promise-
rat. Quod cūz impleuit: iustum esse se offen-
dit. vnde sequitur. Quid me queritis interfir-
cere? quasi dicat reprehendendo reciduos se
mel passus sum redimens eos: qui mei erant
per naturam: et alienati per culpam. Sed nūc
amplius voluntatem nolite apponere: ne per
vos iterum reciduo vestro mea passio reno-
uetur. Ad hebreos sexto. Rursum crucifigen-
tes sibi met̄ filium dei.

Tertia consideratio

Sermo

Circa tertiam considerationem que est de eius impulsu quo ad vitia carnalia quibus anima angariata impetitur: cum dicit. Respondit turba et dixit. ubi occurrunt tres conclusiones.

Prima p[ar]te est: q[uod] vitia carnalia contra gratiam expellenda ordinant tres acies turbarum.

Prima ipsam aggreditur incipiendo a cogitatione ex qua sequitur delectatio: deinde hec delectatio fit morosa: de qua fit transitus ad consensum: de consensu ad opus: de ope in consuetudinem operandi. **S**ecunda acies sic ordinatur incipiens exterius. scilicet de visu transit ad factum gradatum: de visu ad colloquium: deinde ad frequentiam: deinde ad contactum: deinde ad osculum: tandem ad perfumationem flagitij. **T**ertia acies ordinatur incipiens per gratiam peccatorum de minori ad maius. scilicet quia aliquis non reputat venialia peccata non attendens quod occasione eorum potest incidere in mortalia. unde Aug. Caue minima ne forte subruaris arena. unde subditur Respondit turba et dixit. Hec enim turba est infestatio carnalium motuum opprimens gratiam. unde Irido. de summo bono. Ante conversionem precepsit turba peccatorum: post conversionem sequitur turba temptationum. Illa se obijciunt ne ad deum conuertamur: ista se ingerunt: ne liberis cordis oculis deum cernamus. utriusque tumultus insolentiam nobis gignit inventionem nostram spe fraude multimoda intercludit. unde ad Gala. quarto dicitur. Caro concupiscit adversus spiritum.

Secunda p[ar]te est: quod carnalis concupiscentia sentiens concupiscentes spiritus reluctationem: et se appetitui pertrahit iudicat ipsam diabolice persecutionis seuentem crudelitatem. Habet enim spiritus arma tria: quibus carni reluctatur.

Prima est virtutis exercitum: de quo Aug. Quid tibi adhuc preterenda tam longa temporum proposita spatia? Numquid scis si crastino viuas? unde evangelista. Nescitis diem neque horam. Ideo vigilate: et discite inertiam corporis: semperque memento: quia regnum celorum non tepidi: non desides: sed violenti vimque facientes diripiunt unde dicit. Unum opus feci: et omnes miramini. quasi diceret. Quod omnium virtutum operatio est una propter gratie unitatem: in qua conueniunt qua contra desideria carnalia sit reluctatio. **S**ecundum est cordis mundicia: que est quedam spiritualis circumcisio: qua a corde omnes immundicie cogitationum remouentur:

unde Aug. Circumcisio cordis est: que purificat animas ab immundis cogitationibus: et interior res maculas abscondit: illicitam concupiscentiam amputando: unde sequitur. Propterea moyses dedit vobis circumcisionem. Adhuc asinus putus de aquis est contritio. Hec dedit circumcisionem: a peccatis et cogitationibus eorum. Et hoc in sabbato mentis: et non corporis: quia ad talem circumcisionem requiritur mentis quietudo: et corporis exercitatio. Sed extraneas a deo mentis peragationem et ineptam letitiam munda circumcidit. id est diuidit hominem a gratia dei. unde sequitur. Et in sabbato. scilicet per mentis ocium et ineptam letitiam. Circumcidit hominem: ab amicitia et gratia dei. Et mihi indignamini quia totum hominem saluum feci: a peccatis per gratiam. **T**ertium est omnium rerum in melius interpretatio: que est contra iudicium temerarium: que semper dubia in deteriore partem interpretatur. Hoc non debet fieri: quia includit in se iniurias peritum. unde Roma. 14. dicitur glo. Dubia in meliorem partem sunt interpretanda. unde nullus debet alium continere. Et ideo non apparent manifesta iudicia de malicia alicuius: debemus eum habere pro bono. Abulius. n. est quod aliquis fallatur habens bonam opinionem de malo homine: quod fallatur habens malam opinionem de bono homine. unde dicit. Nolite ergo iudicare secundum faciem: sed secundum rei veritatem inquirite. Job. 29. Laus quam ignorabam: diligenter inuestigabam. Sed secundum iustum iudicium iudicate. Iudicium. n. est actus iustitie. Iustitia autem secundum Aldebrandinum est virtus reddens unicuique quod suum est. unde dicit. Demonium habes. q. d. Tua crudelitas seuens est demoniaca: quia Aug. de ciuitate dei dicit demones habere cupiditatem nocendi: et a iustitia esse alienos: inuidia lividos: et superbia tumidos: et fallacia callidos unde quia reluctando carnis concupiscentiis eis videtur habere has demonis proprietates ipsum dicunt habere demonium.

Tertia p[ar]te est: quod secundum Augustinum in glosa ad gala. sexto. Congruit nostre deuotioni: ut qui domini crucifixi passionem celebramus reprehendarum carnalium voluptatum crucem nobis faciamus. In hac quidem cruce semper debet pendere christianus: ut sit fixus clauis. id est preceptis iustitie: ut ipse in cruce clauis perfusus suus. unde ad Gal. 6. Qui sunt christi: carnem suam crucifixerunt cum vitiis et concupiscentiis. Glo. ibi. dez. Contra malos posita est lex. Bonus au-

tem posita est crux. Et ideo qui sunt Christi: quos necesse est sequi spiritum: carnem crucifixerunt. i. macerauerunt carnem suam: pugnares cum vitijs operum: et concupiscentijs desideriorum. vnde sequitur in euangelio. Dicebant igitur quidam iudei ex iherosolymis. s. assecutiones et opationes spiritus. Nonne hic est quem querunt interficere. s. affectiones carnis spiritui reluctantes succumbere? Ecce palaz loquitur. Ipsa autem gratia supans omnia. s. que expediunt ad destructionem carnis peccati: et ad animationem spiritus. Nunquid vere cognouerunt principes. s. tenebrarum: quorum instinctu et suggestionem caro concupiscit aduersus spiritum: quia hic est xps. i. vnctus iustitia dei: que vngit impium: quando misericorditer de infidelis facit fidelem. vnde sequitur. Hunc scimus vnde sit: quasi dicat. Hec vnctio iustitie proprie dicitur dei: quia de promissione originem habet. Et cum promissum dei redditur: iustitia dei est. Et cum suscipit fugientes ad se: iustitia dei est: quia non suscipit iniquitas est. Chastus autem cuius venerit: vnctio delectationis carnis est. Nemo scit vnde sit: quia non a deo: nec a gratia. Igitur a nullo proficiente ad salutem.

Quarta consideratio.

Clara consideratio est spiritum ad eius ortum quo ad infusa spiritalia seu dona supernaturalia: quibus anima subnata ad premium extollitur: ibi. Clamabat autem ihs docens in templo: vbi sunt. 3. pres. Prima pto est: quia illi qui fomite carnis agitantur: clamando sollicitius debent diuinum auxilium inuocare. Licet. n. coassistente gratia dei: penitens egreditur de peccato: vel quo ad culpam: vel quo ad penam subiiciendose regi mini rationis: tamen ex parte sensualitatis frequenter cogitationibus agitur. Nonnullos enim vidimus: qui ieiunando humiliant se cubantes cinere et cilicio: et disciplinis se affligentes: et tamen adhuc verantur a demonio. s. a fomite: qui ab aplo dicitur angelus sabbane.

Secunda cor. 12. In cuius figura mulier chana nea: cuius filia a demonio vexabatur: ad ihm clamabat pro filia. vnde ihm nominat filium dauid: commemorans quod ipse saul a spiritu malo eum agitante liberauit. vnde xps caritas liberata spiritum inuidie: xps mundicia liberat a spiritu inundo verante. Hanc clamorem xps docet in templo. Et primo cordis per inspirati onem et cogitationem ipsam arguente de mali

cia sua. Psal. Arguam te etc. Et secundo docet in templo animum per scripture amotionem. s. de duritia cordis increpando. Mat. 5. Et tertio docet in templo corporis per infirmitatem. Psal. Adulterate sunt infirmiores eorum etc. Et B est quod ihs clamabat docens in templo.

Et secunda pto est: quod cuiusque puenit non peccare et esse sine peccato: hoc habet ex dono gratie: non ex conditione nature. Ratio est: quod peccare nihil aliud est quam declinare a rectitudine actus. que debet habere: siue accipiatur peccatum in naturalibus: siue in artificialibus: siue in moralibus. Solum autem illud actum a rectitudine declinare: non puenit. Cuius regula est ipsa virtus agens. Sola autem virtus agentis diuina est sui actus: quia non ordinatur ad superiorem finem. Omnis autem voluntas cuiuslibet creature rectitudinem a suo actu non habet: nisi secundum quod regulatur a voluntate diuina: ad quam pertinet ultimus finis. vnde in voluntate diuina non potest esse peccatum: sed in voluntate creata. Vnde cum voluntas diuina sola sit impeccabilis: potest a peccato et ab inclinatione ad peccatum liberare. vnde sequitur. Et me sciens: et vnde scimus. q. d. Omnia dona que vobis preferunt: siue sit remissio culpe: siue sit relaxatio pene: siue preferuatio a malo: siue collatio donorum gratuito: siue moralium: siue gratiarum quarumcunque: a sola voluntate diuina est.

Tertia pto est: quod gratia iustificationis solum tangit efficaciter predestinatos: de qua dicitur De turba autem multi crediderunt in eum. glo. Ro. 8. Predestinato est prescia et preparatio beneficiorum dei: qua certissime liberant quoscunque liberantur. Intelligendum tamen quod predestinatio certissime et infallibiliter presequitur suum effectum nec tamen imponit necessitatem: ut effectus eius scilicet ex necessitate pueniat. Predestinatio enim est prouidentie pars. Non autem omnia: que prouidentie subdunt: necessaria sunt: sed quedam contingenter eueniunt secundum additionem causarum primarum: quos ad tales effectus diuina prouidentia ordinavit. vnde multi. i. electi. De turba. s. vocatorum voluntate dei antecedente: qua omnes sumus vocati: quia omnes ista voluntate voluit saluos fieri. Crediderunt. s. non solum per prouidentie voluntatis inclinationem ad fidem. Sed crediderunt per gratiam predestinationis vocati ad fidem et electi. Romanorum. 6. Quos vocauit: hos et magnificauit.

Sermo

¶ feria quarta. Sermo. 68.

Preteriens

iesus vidit hominem cecum a natiuitate. Iohis. 9. Sicut videmus in naturalibus q̄ doctrina naturalis ad euidentiores mai-

iores aliquando per facta naturalia declaratur ut maioris sit roboris et firmitatis in intellectu audientis: sic reuera xpi doctrina supernaturalis ab eo fuit declarata et confirmata per miraculorum operationes: quod hoc infideles inducebat ad fides et deitatis presentiam demonstrauit. Erat namque mundus in absentia xpi sub quadam umbra. Ipso autem adueniente in mundum aduenit lux et cuius presentia facta est quedam dies: in qua xps manifestabat quid credendum: aliquid quod agendum puta mandata vel precepta. Aliquando quid sperandum: dum promittebat premia: aliquid quid timentum dum imminabat supplicia. Hic ergo manifestabat quid credendum de eo. Ex opere. n. miraculoso voluit credi verus deus: ut patet in euangelio. ¶ Nota symbola est fons ad radicem montis syon: qui in certis horis ebullit: cuius aque ex cipiunt quasi stagnum: non longe a fonte constructum: quare collectionem montis piscinarum: modo naturae appellat scriptura. Secundus glossa cecus si gnatur genus humanum: in quo cecitas est naturalis: quod peccato primo hominem vitium per naturam inoleuit. Unde secundum mentem hominis homo cecus: est natus. Cuius oculus mentis iesus cum apparuisset sua incarnatione docuit eius sacramentum baptismatis a peccato originali purificari: ut sic lumine fidei illuminatus videret oculo mentis deum: seipsum et mundum: que illuminatio recipit solum in sabbato mentis: que est per eterne pacis tranquillationem: cui inuidet diabolice per suasiones ac fomitis inclinationes. unde gratia diuina inueniens illuminatum iam eiecit de synagoga malignantiis: et genua mentis eius iam reuerter flexa ad obediendum diuine voluntati et iussionibus eius: eius per gratiam in filium dei adoptatur. Et secundum hoc occurrunt nobis in euangelio quatuor considerationes.

¶ Prima consideratio.

¶ Circa primas considerationes: quod est de cecitate personae. scilicet quid sit cecitas cum dicitur. Preteriens ihesus etc. Et sunt. 4. Præ-

¶ Prima conclusio est: quod cecitas est ebitudo men-

tis: licet idem sint realiter: differunt tamen ratione. Nam ebitudo mentis importat quandam debilitatem mentis circa considerationes spiritualium bonorum. Cecitas autem mentis omnimodam priuationem cognitionis eorum importat: et utrumque opponitur bono intellectus per quem homo spiritualia bona et eorum interiora subtiliter penetrat.

¶ Secunda conclusio est: quod cecitas inquantum est subtractio gratie ex ea sequitur quod mens diuinitus non illuminetur ad rem videndum: et tunc deus est causa illius. Nam deus est causa visus illuminationis secundum illud Iohis. 1. Erat lux vera etc. Sicut sol est causa visus illuminationis corporum aliter tamen et aliter. Nam sol agit illuminando per necessitatem nature deus autem agit voluntarie per ordinem sue sapientie. Sol autem quantum est in se omnia corpora illuminat: si quod tamen impedimentum inueniat in aliquo corpore relinquit illud tenebrosius: sicut patet de domo cuius fenestre sunt clausae: sed tamen illius oblationis nullo modo causa est sol. Mō. n. suo iudicio agit: ut lumen interius non imitatur: sed causa eius est solum ille qui claudit fenestram. Deus autem proprio iudicio lumen gratie non immitit in quibus obstaculum inuenit. Quia causa subtractionis gratie est non solum ille qui ponit obstaculum gratie: sed etiam deus quo iudicio gratia non apponitur et per hunc modum deus est causa excecationis. Intelligendum tamen quod excecatio inquantum est diuina misericordia ordinatur medicina liter ad salutem eorum qui excecant puta inquantum deus permittit aliquos cadere in peccatum: ut peccatum suum agnoscant humilientur et conuertantur secundum Augustinum in libro de natura et gratia: sed hec misericordia non omnibus impeditur excecatis. sed solum predestinatis quibus omnia cooperantur in bonum. Preteriens iesus. id est dissimulans gratie infusionem quo ad tempus cum videt oculo misericordie cecum. id est finaliter predestinatum: licet fuerit ad rem pus derelictus a necessitate et hoc propter culpam originalem peragat sibi innatam.

¶ Tertia conclusio est: quod excecatio inquantum est auersio a diuino lumine: ut sic vitia carnalibus sumit originem: patet. Nam delectatio applicat intentionem ad ea quibus aliquis delectatur. Unde dicitur sexto ethi. quod unusquisque ea in quibus delectatur optime operatur. Contraria vero nequaquam sed debiliter. Vitia autem carnalia. scilicet gula et luxuria consistunt circa delectationes tactus ciborum et venenorum que vehemētissime inter omnes carnales delectationes. Et ideo per hec vitia intentio hominis maxime

applicatur ad corporalia: et per consequens debilitatur operatio hominis circa intelligibilia. Plus autem per luxuriam quam per gulam quanto delectationes venerce sunt vehementiores et ciborum. Et ideo ex luxuria oritur cecitas mentis: que quasi totaliter spiritualium bonorum cognitionem excludit. Ex gula autem et betudo sanus: que reddit hominem debilem circa huiusmodi intelligenda. Et converso autem oppositae virtutes: scilicet abstinentia et castitas maxime disponunt hominem ad perfectionem intellectualis operationis. Unde Dan. primo dicitur. Quod illis pueris: scilicet abstinentibus et continentibus dedit deus scientiam et disciplinam. unde sequitur. Venerunt discipuli d. Rabbi: quis peccavit: hic autem parentes eius? et cetera. Quasi diceret. Hec cecitas non est innata per pagationem: sed est a vitiis radicata.

¶ Quarta conclusio est: quod non omnis pena infligitur propter peccatum. Ad cuius declarationem nota quod duplex est causa. Una sine qua non sic omnis pena habet culpam sicut causam: quia si non fuisset culpa: nulla fuisset pena.

¶ Alio modo est causa meritoria. Et hoc modo non omnis pena respicit culpam. Aliquando vero infligitur pena ad virtutis probationem sive manifestationem: ut in iob. Aliquando ad virtutis confirmationem: ut in paulo. Quandoque vero ad glorie dei manifestationem: ut hic. Aliquando ad perpetue damnationis inchoationem: ut in herode. Aliquando vero ad culpae expiationem: ut in filiis israel in deserto. unde respondit iesus. Neque hic peccavit neque parentes eius: ut et. quasi dicit. Non fuit cecitas a natiuitate propter peccatum. quia peccatorem esse: presupponit esse nature: neque propter peccatum parentum. Nam pena spiritualis que consistit in priuatione gratie nullus punitur pro alio: cuius anima sit a deo non a parentibus. Sed pena corporalis: unus pro alio punitur: ut patet in sodomitis et alijs multis: et hoc ideo quia filius quo ad corpus est alius quid patris. Non est igitur inconueniens quod deus infligat penam corporibus in remedium anime: que nobilior est corpore: ut nobilioris punitionem ignobilioris reformetur. Et ideo sequitur. Adde oportet operari opera eius qui misit me donec dies est: scilicet opera ad salutem humani generis ordinata: quia nunc est opportunitas operandi quam causat presentia christi qui est verus sol iustitie. Et ideo reppulit no-

ctem seculi: et digne opportune operationi consiliuit. Quia venit nunc quando nemo potest operari. Et ideo studiose operandus est: quia hoc tempus ad merendum datus est: sed post non restat nisi recipere premia: et ideo addit. Quamdiu sum in mundo lux sum mundi.

Secunda consideratio.

¶ Circa secundam considerationem que est de cecitatis et pulsione: quam factam divina benignitas cum dicit. Hec cum dixisset: ubi sunt quatuor conclusiones.

¶ Prima conclusio est: quod luto factum ex spuro significat diuinam incarnationem. unde glo. De salua luto fecit: quando verbis caro factum est. Salua est sapientia que ex ore alissimi prodijt. Terra est caro christi. Augu. super iohannem. Magnus mysterium commendauit christus de salua sua. Luto fecit: quia verbum caro factum est: quasi diceret. Salua terre coniungitur: quando dei filius ex virgine nascitur. unde dicitur. Hec cum dixisset expuit in terram. i. naturam diuinam humane nature que est terra. Uniuersum fecit luto. i. assumpsit humanitatem.

¶ Secunda conclusio est: quod linitio huius luti super oculos cecum signat spiritualem reformationem. Nam ratio nostra lippa est facta et intellectus obscuratus est propter peccatum: ut quod non possumus per nos veritatem cognoscere. Ideo christus venit: ut omnia que ad salutem sunt necessaria sufficienter nobis verbo et exemplo demonstraret. Et ideo luto facto ex spuro linituit oculos nostros. Luto enim fit ex spuro et terra: et incarnatione vnita sunt diuersa: scilicet humana natura et diuina: ex qua vnione homo perfecte illuminatur. Unde glo. Hic luto vnxit oculos illius qui credit verbis: carnem factum. Unde Augu. Oculi nostri hoc luto vnguntur: dum credentes christus incarnatum illuminamur vocatione spiritus sancti. de qua iohis. 3. Vnctio docebit nos de omnibus. unde sequitur. Et linituit luto super oculos eius: scilicet ut videret superiora ut appetatur et inferiora ut contemnantur.

¶ Terna conclusio est: quod ad perfectam illuminationem duo reguntur. i. obediētia subiectio diuine voluntati et lachrymarum effusio contritionis. **¶** Prima pars de obediētia. Unde Ber. Obediētia dirigit gressus nostros et sancte conuersationis promeretur gratiam. **¶** Secunda pars de lachrymarum effusione: quod ducunt nos in cognitionem veritatis. vñ. Si ergo. Quod verius culpa defecit: eo altior

Sermo

cognitio veritatis attingitur: qz ad videndum
internum lumen polluta conscientia lachrymis
baptizata renouatur. vnde sequitur. Vade. s.
proficiendo in virtutibus implens diuina; vo
luntatez; que est sanctificatio nostra sz aplum.
Et lava in natatoria syloe. qd interpretatur mis
sus. q. d. Lava sordida mentis in natatoria sy
loe. i. in flumine lachrymarum pstritionis: q habet
efficacia deletionis ex parte missi. i. xpi: q mis
sus est vt lauaret nos in sanguine suo a sordibz
peccatorum: sm illud hebre. 9°. Sanguis xpi
emundabit conscientiam nostram ab opibz mortis
¶ Quarta conclusio est: q ad hoc q aliquis sit p
fecte illuminatus ne erroris ignorantia obscu
ret per peccatuz: tria requiruntur. ¶ Primum
est vt temptatio fugiatur sicut homo sapiens fu
git: vbi superare non potest. Vnde illi qui se
debiles sentiunt ad resistendum fugiunt: sicut
dauid a facie saul: quod est contra illos qui se in
gerunt locis et spectaculis illicitis. Vnde secun
de petri primo. ¶ Fugientes ea que in mundo
sunt et cetera. ¶ Secundum est vt temptatio
contrarietur: quod fit per penitentiam: sicut vi
demus in naturalibus: q nulla forma expelli
tur: nisi a sua contraria. Et quia omnis tempta
tio est allectus. Ideo per tristitiam et penam su
gari debet: qz in moralibus pene sunt sicut me
dicine. Vnde colocen. tertio. Adorificate in
quit membra vestra. ¶ Tertius est vt habeamz
refugium ad diuinam gratiam: sicut illi qui ini
micis resistere nequeunt ad munitiones recur
runt: sic nos ad celestia recurrere debemus per
contemplationem. Vnde apostolus dicit. Ad
ephe. sexto. Qd contra tales temptationes de
bemus armari spiritualibus armis fidei. An
de dicit. Abijt: scilicet fugiens peccatuz. s. per
contemptum. Et lauit: scilicet lachrymis pstritio
nis p pniaz. Et venit. s. videt p fide ad xpm
p refugio obtinendo. Tertia pviderano.

Quarta pviderano. Circa tertiam pviderationem que est
de aduersantibus remuneratione qua
depellit illuminati fidelitas euz dicit.
Itaqz vicini et. Vbi sunt tres conclusiones.
¶ Prima conclusio est: q omnis temptatio
ortum habet quadruplicem: quia quandoque
temptatur quis ab interiori: vt cum quis tem
ptatur a pronitate propria. Vnde Jacobi pmo
Vnusquisqz temptatur et. Ista pronitas con
cupiscentie dicitur nobis vicina: quia quocun
que nos diuertimz: semper est nobis annexa.
vnde dicitur. Itaqz vicini. Quandoqz tem

ptatur quis a superiori vt a deo. Genesis. 20.
Temptauit deus abraham. vnde dicitur. Et
qui viderant euz prius: quia mendicus erat: p
quos intelligitur ille q nouit abscondita. Quia
doqz etiam temptatur quis ab exteriori: vt a vi
sis vel auditis mundanis. Dani. 13. De pre
sbyteris susannam videntibus. vnde dicitur.
Alij dicebant: Quia hic est. Per quos intel
liguntur exteriora mundana apparenter tem
ptantia. Quandoque autem ab inferiori: scili
cet a diabolo qui instigat ad maluz. Actus. 5.
Cur temptauit sathanas cor tuuz? vnde dicit.
Alij autem nequaquaqz: sed similis eius est. Ista
rum autem temptationu que est a superiori est
bona: quia deus non temptat nisi vt a bono ad
melius procedatur. Vnde Jacobi pmo. De
us interpretator malorum est. Alia est ab interi
ori: et illa est molestissima: qz est intrinsec no
bis annexa. Psalmi. Qui diligit iniquitatem
Illa que est ab exteriori est facillima: quia nisi
ungatur cum interiori nihil per se potest. Illa
que est ab inferiori est debilissima: qz sz Ibe
ro. Debilis est hostis: q non vincit nisi volentez.
¶ Secunda conclusio est: q ille cecus illumi
natus ad refutandum temptamenta quatuor ha
bit adiutoria. Alia quatuor ponuntur super
sermo. 5°. considera. 4°. conclu. 3°. ¶ Pri
mum est humilitas. vnde cognoscens suaz in
sufficienciam de se no presumpt. d. Quia ego
sum: quasi di. Ego nuc illuminatus gratia dei
non industria mea: sum ille mendicus qui fue
ram cecus: propter errorem seu defectum fidei
Vnde Augu. Solus vincit qui de se presu
mit. Solus vincit qui de seipso non presumit.
¶ Nec autem facit humilitas preseruans nos in
temptatione. vnde Augusti. Nisi humilitas
omnia quecunque bene facimus precesserit: et
continuata consecutaz fuerit: itz nobis de ali
quo bono gaudentibus totuz aufert de manu
superbia. Et io dixit diabolus machario. Hu
militas tua sola me vincit. ¶ Secundum est
gratiarum actio. Nec autem maxime debetur
illi: qui gratis beneficium contulit: ad qd non
tenebatur. In deo autem primo et principali
ter inuenitur causa debiti: quia ei obligamur ad
gratiarum actiones: eo quia ipse est primu p
cipium omnium bonorum nostrorum. Adani
festuz autem est: q omnis effectus naturaliter ad
suam causaz puerit sz Dio. di. Deus oia in
se puerit tanqz oiu causa: certu est q benefi
cium inquantuz biniimodi est causa beneficia

ii. Si ideo nālis ordo regit: ut ille q̄ suscipit be-
neficiū per gratiaꝝ recompensationē p̄uertat
ad benefactorē: & h̄c istum modū deū honora-
mus: cū p̄uertimur ad ipsū tanq̄ ab eo benefi-
ciari per gratiarum actionem: & voces laudis.
De quo psalmi. Sacrificium laudis honorifi-
cabit me. Si ideo iste cecus regitus de eius
illuminationē respōdit. Ille hō qui dī xp̄s: lutū
fecit &c. q. di. De esse obligatū deo ad gratiaꝝ
actiōes: q̄ sua incarnatiōe p̄stitit sibi beneficiū
illuminationis. Tertiū est p̄stantia q̄ erat in
eo miranda: quā ostendit in respondendo ca-
lūniātib⁹. vñ Eriso. Est admirāda cecū p̄stantia
q̄ in tanto piculo p̄stitutus non negat: nec con-
traria dicit foribus: sed magis succincte d̄ illu-
minatione. s. xp̄o: & de modo illuminationis
respondit calūniantibus: sicut p̄z in textu. Uñ
Tullius dicit. q̄ constantia est animi stabilitas
firma: & in p̄posito perseverās: maxime in hijs
que sunt fidei. Unde apostolus ad ephē. 4.
Nō simus parvuli vt circūferamur omni ven-
to doctrine. Vnde a p̄posito recedendū est cū
creditur deo displicere: & in eo p̄severandum:
eūz creditur ei placere. Quartus est spiri-
tūalis indignatio: qua seuit oīa vitia: vt malis sug-
gestionib⁹ non patiat se trahi ad p̄sensum peccati
& rep̄mat malos motus in se & in alijs vbi op-
portune potest: & vlticat dei iniurias & trans-
gressiōes iustitie. Vnde iste cecus audiens
xp̄m vocari peccatorē: ipse indignanter contra
eos iratus: nō tanq̄ dubitans de xp̄i sanctitate
sed deridens eorūz malignitatē unprecabatur
eis maledictiones fidei eorūz quā suspicabant
p̄sequi imitationes. vnde dixerunt. Nos sci-
mus q̄ hic homo peccator est. Quibus respō-
dit. Si peccator est nescio. quasi d. Vos dicitis
q̄ scitis eum peccatorem: & ego dico: q̄ nē-
scio eūz peccatorem: imo contrarium probō.
Quia cū essec cecus modo video. Nullus. n.
nisi sanctus: nō peccator potest aliq̄ illuminare.
Tale. n. facit: excedit facultatē totius crea-
ture: sed soli deo p̄petit effectiue: & ex auctorita-
te p̄pria. Sed q̄z hortabant eū sub pallio hono-
ris dei ad blasphemandū xp̄z dixit eis. Nūqd
vos vultis discipuli eius fieri: quasi. d. Quia
reputatis eum peccatorem blasphemantes fi-
lium dei. vos similes peccatoribus efficiemi
ni ignorantes vt dicitis eūz fin dimitatez. Sz
q̄ obstinati nō recipiunt p̄suasione m̄o ex ve-
ritate oīa reddūt vitupationē dicētes. In pec-
catū &c. Propter q̄d eiecerūt eūz ex synagoga

Tertia conclusio est: q̄ hec resistētia solum
habet efficaciam in corde quieto. vnde dicit. Qd
sabbatum erat quādo dominus lutum fecit: et
aperuit oculos cecū: cū sabbatū idem sit q̄d ges
Intelligendum tamen: q̄ triplex est sabbatū
T̄ Primū est corporis & nō mentis. T̄ Secū-
dū est mentis et non corporis. T̄ Tertiuū ē
vtriusq̄ simul. T̄ Primū est in illis: q̄ per vo-
luptatū experientiam gescunt in corpore & per
amarissimū p̄sentē remorūz cruciantur in
mēte. In tali. n. sabbato potius temptationum
habere laxant. T̄ Scdū est mēis & nō corpo-
ris: vt in illis q̄ p̄to carnez suam cum vitijs &
p̄cupiscētijs crucifigunt: tāto plus in mente na-
ture tranquillatiōe p̄ponunt. vnde leuitici. 6.
Dicit sabbatū quietiōis dñi. T̄ Tertiuū ē vtriusq̄:
hoc non habetur nisi in eterna felicitate.
T̄ Primū ē in malorū in p̄senti. T̄ Scdū ē bo-
norū in p̄senti. T̄ Tertiuū ē in bonorū in futuro

Quarta consideratio.

Quarta p̄sideratio q̄ est de gratiarū
actione quā huius illuminationē me-
ruit diuina bonitas. Et eiecerunt eū

extra: sunt tres conclusiones.
T̄ Prima est: q̄ deus penitētes p̄uenit gra-
tia ne per p̄mōs motus & brutales appetitū
opprimantur. Nam per conuersiones quicq̄
impulsu vitiōz grauatur dum ad cognitionē
dei accesserit: de quibus non frangatur dispen-
sator nouit aduēritates reprimere vitiōz suc-
cessione virtutum: vnde est enim dei seruo post
conuersionē temptari: quatenus a torpore ne-
gligētie solutis vitijs ad virtutes trāsserat ani-
mum & exercitum superat vitiōz. Nec Ysid.
de summo bono. vnde Aug. de naturā & gratia
Gratia p̄uenit vt sanemur: subsequitur: vt glo-
rificemur. Et hoc est q̄ dicit. Et eiecerunt eū.
Separantes a malignatū consilio.

T̄ Scda p̄cto est: q̄ nō solū diuina grā p̄uenit
causat cessatiōē a peccatō: sz etiā a peccatō resurgere
facit: reparat hoīez ad ea q̄ peccatō amisit. In-
currit. n. hō triplex detrimentū p̄ peccatū. s. ma-
culaz: corruptionem nālis boni & reatuꝝ pene.
Maculā incurrit inquantū p̄uauit decore gra-
tie: d̄formitate peccati. Bonū aut nāe corruptū
inquantū nā hoīs deordinat voluntate hoīs deo
nō subiecta. Hoc. n. ordine sublato: p̄ns ē vt
tota humana nā hoīs p̄ctis inordinata remane-
at: reatus pene ē p̄ quā homo peccatō mortali-
meretur dānationem eternāz. Patet de hijs
tribus: q̄ non nisi per deū possunt reparari.

Sermo

Cum enim decor gratie pueniat ex illustratōe diuini luminis: non pōt talis decor reparari in anima: nisi deo denuo illustrante. vnde requiritur habituale lumen: quod est gratie lumen. Similit̃ ordo nature reparari non pōt: nisi voluntas hoīs deo subiecta fuerit: quod non erit nisi deo voluntatez hoīs ad se trahente. Similiter creatus pene eterne remitti non potest: nisi a deo. inq̃tum est offensa cōmissa: que est hoīz iudex. Et ideo regitur auxiliū gratie ad h̃ vt amissa recuperentur. vnde fm̃ Lrilo. Qui ppter veritatem et xpi p̃fessionez opprimuntur: hij maxime a deo honorant: qđ in isto ceco facum est. Quod cum audisset ibs: qđ eiecerunt eum foras et c. i. gratia inueniens euz restituit in p̃stinum statuz ppter cordis p̃parationem. vnde psal. P̃parationē cordis eoz et c.

Tertia p̃clo est: qđ gratia sic inuenitur in ardore desiderij: paratum deo fuisse: informans ipsum de eius potentia: et sapientie lumine si dei dignatur illum illustrare. Max̃ vltima beatitudo hoīs consistit in quadam sup̃naturali visionē dei: quam homo pertingere non potest: nisi per fidem. Ipsa enim est radix oīum virtutuz: quibus debetur beatitudo tanq̃ p̃miuz. Ipsa. n. est porta: per quam p̃nceps vniuersoruz intrat in cor hoīs. Sicut p̃z de m̃te virginis: que prius p̃cepit fide q̃ carne: Luce p̃mo Beata que credidisti: qm̃ p̃ficietur et c. vnde Augu⁹. Beatior fuit maria p̃cipiendo fidem xpi: q̃ carnem xpi. Cum igit̃ christus habuisset per fidem in cordibus nostris: quo habito habetur omne bonū: ipsa fides videtur ēē radix oīum bonoruz et virtutum. vnde si radix euellat̃ cetera virtutes arescunt. vnde Grego. Sicut rami sine virtute radicis non crescunt: sic que libet opera l̃z videant̃ bona: sine fide sunt nulla. vnde sequitur. Tu credis in filium dei?

Priusq̃ cecus interiorius illustraretur: interrogatur. Respondit. Quis est dñe: vt credaz in eum? Nō nouerat xpm̃ facie. Cecus. n. recesserat de christo. vnde glosa dicit qđ hoc verbo ostendit̃ se dudum cor ad credendum habuisse paratū: sed in quem credere debeat ignorasse. Quia igit̃ eum videre et in eum credere desiderat: ideo dignum fuit: vt ei fidei veritatem reuelaret: ideo seq̃tur. Et vidisti eum: et qui loquitur tecum ipse est. q. d. Ego sum qui opor mirabilia: vt vidisti: et instruo vultu vt audisti: ostendens tibi diuiaz potentia et sapiāz: qua illustratus saluus factus es. Et ait ille. Credo

domine. Profitetur. n. ore p̃mo: corde et ope Ro. 4. Corde. n. credit ad iustitia. ore aut̃ fit p̃fessio ad salutem. Protestat̃ etiā opere exhibens ei tanq̃ deo latrē cultum. vnde sequitur Et p̃cides adorauit euz. **M**ota qđ xps̃ adoratio latrē est adorandus. vnde l̃z nā diuina in christo sit formalis ratio adoratio latrē: eo qđ h̃z in se rationem summe diligibilis. Et euz hoc h̃z rationē summi boni: tamen in xpo natura humana nō est terminus adoratio latrē Nam diuina nā in christo inq̃tum h̃z rōnem p̃fone: in qua substituit̃ simul cum natura humana. i. inq̃tum h̃z vnū esse in vna p̃fona. s. christi sic adorāt adoratio latrē: sicut nā diuina. vnde Dani. dicit. Adoro xpm̃ siue deum in carnatum et carnem sibi vniā eadem adoratio ponit exemplū ad pbandum. Sicut. n. duz timo ignem: tunc etiā timeo carbonem ignituz ppter ignem sibi copulatū. Sicut etiam dicit debemus adorare suppositū verbi: et etiā naturam humanam verbo suppositā ppter verbum patris: cui vniū.

Et feria quinta dominice letare.
Sermo sexagesimus nonus.

Bat iesus in ciuitatem: que vocat̃ nāp̃z Luce. 7°. Scdm̃ qđ dicit Augu. de ci. dei. 9. Misericordia est aliene miserie in corde nro p̃passio cui p̃cor dat Dan. d. Misericordia est virtus per quam aius sup̃ calamitate mouet̃ afflictoz inter alia qđ precipue mouet ad p̃passionem est grauitas dolor in patiēte: supplicatio euz lachrymis intercedente: et numerus amoris in subueniente Cum igit̃ huius vidue dolor erat grauis: et in xpo amor num⁹: merito ad miserandū excitat̃ vt p̃z in euangelio moraliter intellecto. Sensus animi moralis est Max̃ ciuitas est galilee signans mundum. Interpretatur enim motus vel motio. Nam mundus est in p̃tinuo motu in quam xps̃ adueniens per gratiam eam salubriter cōmouit nouitate doctrine. Johis scdo Cōmota est vniuersa ciuitas. Vel Max̃ est anima instabilis propofui mutabilitate. Huius ciuitatis porte sunt intellectus et affectus: quibus christus appropinquans efferebat̃ peccator occultus per portam: quia iudicio operis

vel locutionis: quasi per ostia sue ciuitatis aliis innotescit. Adater vidua ē ratio plorās mortuum iam peccato: quāz sequitur turba multa scilicet inmundā desideria. Loculus sūm glosas quo effertur secunda desperati cordis est conscientia. Sed domino tangente conscientia; metu iudicii vel mortis turba carnaliū voluptatum coarctetur. Et mens ad se reuersa deo vocante ad vitam: respondet obediendo saluatori. Id hoc enim opere contremiscunt affectiones brutales in suāz pronitate humiliter reuerentes respectu diuine maiestatis. Scdm hoc nobis occurrunt sex considerationes.

Prima consideratio.

Quia primam considerationem: que est de promptitudine miseratōis diuine gratie: cūm dicitur. Ibat iesus occurrunt tres conclusiones.

Prima p̄lo est: q̄l; cōuersio hominis ad deum fiat per libez arbitriū: s̄m hoc precipitur q̄ se ad deum conuertat: tamen libez arbitrium non pōt se conuētere ad deum: nisi deo ipsum ad se p̄uertente: s̄m illd̄ Iher. 31. Cōuerte ad me: et p̄uertar ad vos: q̄ tu dñs deus meus. Et ideo seq̄tur q̄ nihil pōt homo facere nisi a deo moner. Iobis. 5. Sine me nihil potestis facere. Et ideo saluator p̄pter nostrā insufficientiam dignat nobis infundere suam gratiam. vnde dicitur q̄ ibat ihs in ciuitatem que dicitur nāym. Nāym interpretat motus: et significat cor instabile: de quo Bernar. ait.

Cor vanum: vagum: et inscrutabile dum suo ducat arbitrio: et diuino caret cōsilio: in seipso non potest consistere: sed omni mobili mobilius per infinita distrabitur: querens requiem et non inueniens: in labore miserrimum remanet et vacuum a quiete: et substracta diuina gratia: illusione imaginaria demonum circumuenitur: in quod ihs dicitur ire per gratiam vitia remouendo: et ornatu virtutū renouādo eaz.

Secunda cōclusio est: q̄ gratia nunq̄ sola est: sed eam concomitantur virtutes et opera. Nam gratia cum sit adit meriti: a deo confertur: vt possint singla opera ab homine perfici. Et hoc non nisi per virtutes: quibus sicut quibusdam habitibus erit in opera virtuosa. Ideo deus conferendo gratiam: causat virtutes propter meritū. vñ aplūs. Oia possum in grā: que me p̄fortat et. Unde virtutes sicut per gratiam dantur: ita p̄ ipsas reguntur: et in operibus suis mouentur. Sicut in naturalibus:

quod dat esse: dat motum: ita in moralibus: q̄ sic gratia dat esse spirituale. Prima corin. 25.

Gratia dei sum id q̄d sum. Ita motus et opa. vnde sequitur. Et ibant cum eo discipuli eius et turba copiosa: id est virtutes et operationes earundem. Intelligendum q̄ christum triplices discipuli sequebantur: scilicet sui: Iobis: et Moysi. Nam discipuli moysi sunt exercitia rigoris et austeritatis. quales sunt scribe et pharisai: de quibus Luce septimo. Discipuli Joannis sunt studia superstitionis: qui plus attendunt exteriorē abstinentiam corporis: q̄m intīmā pietatem. vnde non facile p̄tinent se a iactantia. Adat. nono. Quare nos et pharisai ieiunamus: discipuli autem ihs non ieiunant? Discipuli iesu sunt studia veritatis: et exercitia pietatis. In quibus studia veritatis excludunt superstitionem: exercitia pietatis austeritatem. vnde prima corinthiorum quarto. Exercitatio corporis ad modicum utilis est.

Pietas autē ad bona valet: et s̄m diuersitatem discipulorum et opera diuersa multiplicatur: que intelliguntur per turbam copiosam.

Tertia consideratio est: q̄ anima duplex habet portas appropinquatione diuine gratie indigentes. Nam sunt porte ciuitatis interioris: per quas deus interiorē hominē ingreditur: et ipse interior homo ad deum supra se ascendit: scilicet intellectus et affectus. Sunt etiam alie porte: scilicet exteriores sensus: quibus interior homo aliquādo egreditur a seipso a se creto cordis: quibus diabolus: mundus et peccatum ingrediuntur. Que debent esse clausę: et nunq̄ aperte: ne homo ad terrenas et carnales affectiones et concupiscentias inclinetur.

Alie porte: scilicet interiores debent semper esse aperte et nunq̄ clausę: vt admittatur s̄m Dionysium supercelestis aduētus. Nam per has intrat deus mediante gratia. S; affectus gratie quando interior exercetur: quandoq̄ etiaz ad exteriores sensus: et ad exteriora mēbra officialia extenditur: vt a suis illicitis actibus inchoandis quandoq̄ perficiendis cōhibeant: q̄d est appropinquare porte. Tunc. n. ihs porte ciuitatis appropinquat: q̄nādo que per vias sensuum ad effectum progrediatur temptatio gratia salutaris prohibet et refrenat.

Secunda consideratio.

Quia secundam considerationem: q̄ est de inquietudine remotionis perturbate p̄scientie: cū dicitur. Et ecce

Sermo

defunctus efferrebat. vbi sunt due conclusiones
E Prima conclusio est: qd peccatum mortale
 in nobis causat mortem. Nam sicut ex sepa-
 tio ne anime a corpore moritur corpus: ita ex sepa-
 tio ne dei ab anima moritur anima. De^o enim
 non separatur ab anima: nisi propter mortale
 peccatum. vnde. Ysid. 29. Iniquitates vestre
 diuiserunt interuos et deū. **E** Intelligendū
 qd peccatum tripliciter peccatū causat in nobis. s.
 culpe qua separatur anima a gratia. Roma. 6.
 Stipendia peccati mors est. Et sequitur. Et gra-
 dei: quā auferit vita eterna. **E** Secūdo indu-
 cit mortem nature: qua separatur anima a cor-
 pore de qua Ber. Peccatum precessit vt se-
 retur mors: qd sane si cauisset: homo mortem
 non gustasset in eternum. Peccando itaqz vi-
 tam amisit et mortem inuenit. **E** Tertio indu-
 cit mortem gehenne: qua separāt a dei gloria:
 In cuius rei euidentiam dicitur peccatoribus.
 Ite maledicti etc.

E Secūda conclusio est: qd mater huius mortis
 est voluntas propria: a qua tanqz a prima cau-
 sa peccatum sumit originē. Vnde Aug. Mul-
 ta alia re fit mens hominis serua libidinis nisi
 propria voluntate: fm illud Jac. Vnusquisqz
 temptatur a concupiscentia sua: abstractus et
 illectus. Deinde concupiscentia cū conceperit
 parit peccatum: Peccatum autem cum confu-
 mata fuerit generat mortem. Ex quo sequitur
 cuz peccatum solum sic: qd voluntariū qd alqs
 volens peccare actu est sub peccato. Voluntas
 autem plena ad peccandum: mortale est pecca-
 tum. Volūm autem pro opere accipitur. vnde
 Aug. Et est peccatum adeo est voluntariū
 Ad si nō: iā nō est peccatum: si ergo opus est
 peccatum per voluntatem: sequit qd sola electio
 voluntatis peccatum includit. Vnde sequitur
 terribile qd anteqz vnum peccatum mortale p-
 ficiat multa frequēter pmitatur: qz glibet pas-
 sus quilibet missio nūcij quodlibet verbum p
 vna fornicatione pmitat: quando electio: et p-
 positum innuatur: est peccatum mortale. Et iō
 hec voluntas dicitur vnica mater defuncti: qz
 sola causa est peccati: et dicitur vidua: qz orbata
 vel repudiata a vero marito. s. spiritu sancto.

Tertia consideratio.

E Circa tertiam considerationem que ē
 de ipeitudine brutalis affectiōis hu-
 mane dementie cum dicit. Et turba
 ciuitatis etc. vbi sunt due conclusiones.

E Prima conclusio est cōmunis opinio que

dicit. Vbi multitudo: ibi cōfusio est falsissima
 cuz nos inueniamus multitudinē in dei seruī-
 tio congregatam in vno fine intentionis ope-
 rum concordare. Et ideo dicendū est qd mul-
 tudo est duplex. Vna que sequitur christum:
 et ista est ordinata propter conformitatem vo-
 luntatis diuine: que est regula dirigens et al-
 liciens et informans nostram voluntatem: de
 qua multitudine dicitur actus. Multitudi-
 nis credentium erat cor vnum vbi glo. Vnus
 sensus vna volūtas erat oīz. Sed alia est mul-
 tudo: qd sequit turbatam psciam: angarians
 ipam: imitat in volūtatē dei. Ista. n. cōcludit
 pfusionem pscie pcurbatōis. vñ dicit. Et mul-
 ta turba ci. etc. Nam videmus qd ad eregas fa-
 ciendas exi de diuersis vicis multitudo hoīz
 De diuersis vicis. i. viribus aie spūalr mul-
 ta turba exi pfusionem faciens in mente. Nā
 de irascibili indignatio de vtilitate pcti sui: hor-
 roz de turpitudine: timor de insufficienti satisf-
 factione: de vico pcurpiscibili dolor de carnalis
 gaudij vanitate: amaritudo de pterita delecta-
 tione: desiderium de pōigna satisfactiōe: de vi-
 co rōnalis mēditatio: de nāliū corruptiōe: de
 gratuitoz spoliatiōe: de eterne vite amissione:
 de pene gehennalis damnatiōe. Nec oīa exi-
 tant lachrymas: et ideo dicuntur ea sequi.

E Secūda pōlo est: qd semp tenemur leg dicta/
 men rōnis siue pscie: inq̄tum dicat necessa-
 ria ad salutem: et faciens pcurarium peccat mor-
 taliter. Nam sicut dictans pcurpue credit h esse
 voluntatis dei: et cum facit pcurarium: inq̄tum
 in se est facit ptra voluntatem dei. Sed cecus
 est quando dicat vtile ad salutem: nisi quis vo-
 to vel precepto fuerit obligatus.

Quarta p̄sideratio.

E Circa quartam p̄siderationē: que est
 de sollicitudine reparatozū paterne
 clementie: cum dicitur. Quam cum
 vidisset. vbi sunt due conclusiones.

E Prima pōlo est: qd lachryme apd deū ma-
 xime merentur misericordiā. Ratio est: qz mi-
 sericordia magis mouetur ad maiore indigen-
 tiam. Non est aut maior indigētia: qz illa quā
 incurrimus per peccatū. Per ipsum. n. ima-
 go dei in aīa deturbatur: radij diuine gratie p-
 cluduntur: ornattibus spūalibus spoliāt: et ima-
 ginationes turpiuz rerum sensibilibus impu-
 muntur: sequit qd ad talē indigētiā bz moue-
 re: maxime si sibi per lachrymas innotescit. Il-
 lum inquit Grego. quem aspicias delicta fletu

belere in pſpectu diuinitatis: non dubites miſericordiam pſequi: qz nullum peccatuz reuerſum ad ſe deſpicit: qui pctōres redimere venit. vnde ſegitur. Quaz cum vidiffet. ſ. oculo mie Dixit illi. Moli flere. In quo verbo notat qz nō eſt longe a ſalute aia: qz peccauit: cum pctm ſam deſlere incipit. Per lachrymas. n. inci- put reuocari z meretur ab illo conſolari: qui di- cicit. Moli flere.

C Scda pſo eſt: qz appropinquatio ſaluato- ris in pctōre cauſat gratiā lachrymarz. vnde di- citur. Cum appropinquaret: vt vidit illaz mia motus eſt. ſ. oſan niſi dñs appropinquaſſet: nōdum gratiā habuiſſet. vnde Jhd. Quisqz pctōz memoria ppungit: ad lamenta dei ſe vi ſitari ſciat pſentia: qñ z illud qd ſe amiſſiſſe re- colit: interius erubeſcu ſuo iudicio penitendo iam punit. Nam tunc petrus fleuit amare: qñ ipſum xp̄s reſpexit. Talis. n. reſpectus erat di- uine mie effectus: cauſans ppunctionez in pec- catoze. Et ideo dicit Ber. Miſeratio diuina fuit: qz viſitauit cor meum: z imutauit: vt ama- ra fierent que male dulcia p̄us erant: z qui le- tabar cum malefacere incipem recogitare an- nos meos i amaritudine aie mee. Et tunc di- co. Lōmouiſi terram cordis: ſana p̄ritiones eius: quia cōmota eſt.

Quinta pſideratio.

Circa quintaz pſiderationem: que eſt de ap̄itudine repationis noſtre in- digentie: ibi. Et acceſſit z tetigit lo. vbi ſunt due conſiſiones.

C Prima eſt: qz hec repatio eſt per efficiē gra- tie. vñ dicit. Et acceſſit z tetigit zc. Quomō- di accedere: qvbiqz eſt? Et qv̄is nō longe ſit ab vnoquoqz noſtrum: tamen accedere dicit: quādo gr̄atie eius efficius manifeſtaſt. Quasi a peccatoze longe ſtat: ideo dicitur. Acceſſit.

Accedere diuina gratia p̄deſtinationis: quaſi a peccatoze longe ſtat: dum in peccato perſeue- rat. Sed non videt vera elongatio: cum reci- diua ſit. ſed potius elongationis aſſimulatio. Preſciſis aut z ſi aliquādo gratiaz dat: nō eſt vera appropinquatio: ſed eius aſſimulatio: cū ab eis finali ſit reſeſſurus: qz dicit Jhd̄s. 8°. Ego vado: z in pctō v̄ſtro moriemini. Eius autez acceſſus eſt p̄ gr̄atie efficiē. Intelligēduz tamen qz talis gratia repationis per quadru- plicem efficiē p̄cedit. **C** Primus eſt tact⁹ cō- ſcientie per ppunctōis inmiſſionem. Quod ſit qñ interius in corde hois bona deſideria ſur-

gunt: vt calcant mala. vnde ſm Jhd̄. tunc hō magis ſe d̄z exacuere ad ppunctionem: qñ ſen- tit deum interius opantem: quo mens hois iū ſit ex vera ppunctōe rapiat. De quo pſal. Tā- ge mōtes: z ſumigabunt: vbi glo. Deus enīz eſt qz operat ſia in nobis: z ipſe eſt qz tangit cō- punctione mōtes. i. p̄ſumptuosos de ſe p̄ſu- mentes. Et ſumigabunt. i. p̄ces deo reddent. Et ſacrificiuz cordis ſumigat: qñ incipit flere p̄ delictis. Nam z ſumus excurit lachrymas: z hoc eſt tangere loculum: qñ p̄ſcie gratiaz cō- punctionis imittit. **C** Scds eſt a pctis ceſſa- tio. ſ. qz illi qz portabant ſeterunt. Anteqz ſuſci- ter facit ſtare: qz non p̄us curat aiam dominuſ qz incepit a peccato ceſſare. Et hoc ipm gr̄e eſt qz dñs occurrat peccandi p̄poſito: z impedit ne p̄ficiat qd intendit: vel auferendo opportunita- tes: que cōcurrunt ad h̄: vt opus pcti p̄ficiat. Dominus igit portatores ſtare facit: cum per gratiā ſuam has p̄ſimileſqz actōes z oppor- tunitates p̄ſcindit. vnde grana aiam munit vir- tutibus: vt p̄bitum virtutum p̄tinue ſe exerci- tando habitum vicioſum exſpoliat. vnde ſicut homo armatus non ſolum p̄or reſiſtere: ſed eti- am ſupare: ita exiſtens in gratia.

C Secunda cōcluſio eſt: qz adoleſcentie etas multum prona eſt ad maluz: eo qz per laſciuos diſcurſus eſtu carnalis cōcupiſcentie agitur. Hoc pz Jhd̄. 20. Q̄ ſia eius implebunt vinis adoleſcentie. vñ glo. ſup illud pſal. In quo cor- rigit adoleſcentior zc. dicit. Reuera in hac eta- te termini neſcia poſſimus eſſe arbitror mala corrigere. Melius eſt. n. p̄uenire iuuentutem correctōe: qz lapſum recordatōe deſlere. vnde tr̄cñ. 3. Bonum eſt viro cum poſtauerit iugū ab adoleſcentia ſua. vnde dicitur. Adoleſcens tibi dico ſurge. Intelligēdu qz gratia dei inue- niens flexibilitatē in adoleſcentia: in ea multi- plicem ordinat efficiē. Nam gr̄a ſalutaris eſt: z ideo ſuſciat mortuuz. Virtus dei eſt: z ideo iacentem paulatim erigit infirmum: oſtendēs difficultatem ſurgendi ab infirmitate peccati. Et ideo primo deſcribit eum reſidentem: non dum perfecte ſtātem. vnde dicit. Reſedit: qz in p̄ius iacens h̄rebat totus terrenis. Pſal. Adheſit pavimento aia mea. Prius. n. eſt ia- cere qz reſidere: z prius eſt reſidere qz ſurgere vel ſtare. Facere eſt pctōz reſidere: penitentiū ſtare: ſive ſurgere bene opantiū. Verbu ſpi- rituale eſt: z iō informat ad p̄ſſionis verbū. Sed quia eſt cōfeſſio peccatorum: z poſt ipam

Sermo

confessio laudis prius aperiendū est os ad verbum confessionis q̄ ad verbum laudis. Et iō dicit. Et cepit loqui: incipit loqui: qui peccata incipit confiteri. Quādiu enim in peccato manet est animal et tunc non dicitur loqui. Cum autem exiit bestialem naturā: quod fit per confessionem: tunc incipit loqui in confessione: et tunc matri datur: id est gratie conservatrici: in quo patet q̄ nullus sibi sufficit ad diu standum nisi per gratiam conservetur.

Sexta consideratio.

Circa sextam considerationem: que est de certitudine admirationis precepte benivolentie: cum dicitur. Accepit autē omnes timor. vbi sunt due conclusiones.

Prima conclusio est: q̄ opera diuine potētie et clementie excitant nos ad reuerentiam filialis timoris. Iste enim timor respicit deum sicut terminum a quo refugit separari per culpam que ex dilectione causatur. Ecclesi. sexto. Timor domini initium est dilectionis. Et Joannis. 4. In hoc est perfecta caritas dei nobiscū ut fiduciam habeamus in die iudicii. Ex isto timore fit homo sapiens. Sapi. Initium sapientie est timor domini. Alus enim huius timoris est quedam resiliō a dei altitudine in propriam paruitatem: vel quedam fuga spiritualis diuine altitudinis: qua scilicet electi refugit se equare deo: volētes et esse subiectissimi voluntarie: cauētes eius offensam: vnde dicitur.

Accepit omnes timor. q. d. q̄ ex consideratione miraculose operis que est suffocatio spiritualis affectiones nostre debent premiscere: et in suam pronitatem humiliter resilire respectu diuine maiestatis: et debent affici deuotione aspectu diuine bonitatis. Intelligentum tamen: q̄ multa nobis incuriant hunc timorē. **P**rimum est culpabilitas nostra. **S**ecundum ē infirmitas. **T**ertium est facilis pereundi.

Quartum est dei potētia: quam nemo refugere potest. **Q**uintum dei sapientia lucide omnia videns. **S**extum extremum iudiciū. **S**eptimum consideratio penarū dānatorū. **S**ecunda conclusio est: q̄ timor in mentes causatur ex consideratione diuine sapientie et bonitatis cum dicitur. Quia propheta magn⁹ surrexit in nobis. Hoc dicit de iesu que ē gratia salutaris: et hanc p̄ferri debent affectiones anime magnum prophetā. Nam gratia in presentī ut fides inquantum est sub ratione speculati et emigratio futuram pronuncians cognitiō-

nem propheta est: et quia magna erit cognitiō in propria operatione eius que est in presenti: recte dicit magn⁹ propheta. Prime ad corin. 13. Ex parte enim cognoscimus: et ex parte p̄phetamus. Et bene dicitur. Quia deus visita uit plebem suam: que sunt vires anime cognitiones et affectiones. Est enim deus veritas conferens gratiam plene cognitionis: virtus expediens motiua ad actum perfecte operationis. Bonitas spirans gratiam conseruatiuā ne deficiamus: et consumatiuā ut perseueremus. Qd nobis concedat iesus xps. Amen.

Seria sexta dominice letare.

Sermo septuagesimus.

Rat quidāz languēs lazarus. Joh. 11. Licet peccator predestinatus peccet: ptingit tamē eū reuocari et a peccato cessare. Mouit enim deus qui

sunt predestinati. Iher. p̄. Priusq̄ te forma rem in vtero noui te etc. Vnde gratia predestinationis licet per presentem iustitiam deserat peccatorem: et non luceat hijs qui sunt in peccato mortali: nunq̄ tamen deserit peccatorem ex toto cum sit scriptus in libro vite: quia finaliter eos in peccato mortali manere non permittit. vnde Ro. 8. Quos predestinavit hos et vocauit: quos vocauit hos et iustificauit etc. Vnde sapientie. 4. Gratia dei et misericordia in sanctos cuius et respectus sup electos illi. Glo. Sanctos hic vocat p̄tinentes innocentiam: a qua non decidit per peccatū. Electos vero vocat predestinatos: qui aliquādo a gratia peccando excidunt: et tamen resurgunt. Et s̄ hoc in euangelio presentī moraliter intellecto concurrunt quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Circa primam considerationem que est de morbida per peccatum infectio he: cuj dicitur. Erat quidā languēs lazarus. vbi sunt quatuor conclusiones.

Prima conclusio est: q̄ licet deus diligat omnia communiter inquantum vult eis aliquod bonum: tamen specialiter diligit electos amore amicitie. **P**rimus patet quia anima adit aliquid ultra sup amorē: q̄ ad rationē amoris sufficit q̄ homo velit bonū q̄cūq̄ alicui.

Ad rationem autē amicitie oportet qd aliquis velit alteri bonum qd vult sibi: vt qui velit conuersari cum ipso & viuere cum illis quos maxime amat. Sicut igitur deus cōter loquēdo de dilectione: diligit oia inquantum vult eis bonū aliqd. s. nāle ipsoz. sed bonum qd sibi vult. s. visionem sui & fruitionē qua ipse beatus ē vult quidem omni homini voluntate antecedente: sed voluntate consequente solis electis que est voluntas simplr. Et ideo solos electos diligit amore amicitie. Alios aut diligit amore cōmuni niter dicto. vnde dicit. Dñe quem amas infirmatur. q. d. licet deus oia amet: singulariter tñ diligit electos: scilicet amore amicitie.

¶ Scda pco est: qd dñs magis diligit peccato rem pdestinatum: qz iustuz pscitum. Ratio ē. Nam dilectio est causa electionis: sed peccato rem pdestinatu elegit: dñs igitur ipsum magis diligit qz iustum pscitū quē nō diligit. **¶** Mo/ tandum qd pdestinatio fm rōnez psuppōit electionem: electio dilectionē. Ratio est qz pdestinatio est pars pudentie. Pro uidentia autē est ratio existens in intellectu preceptiua ordinationis aliquoz in fines: non aut pcpitur ad ordinandum in finem nisi ex presenti voluntate finis. Unde pdestinatio finem aliquo modo psupponit fm rationem qd deus illoz salutē velit ad quod ptnet electio & dilectio. Dilectio quidem inquantum vult eis hoc bonū salutis eterne. Nam diligere est velle alicui bonum. Electio inquantum hoc bonū aliquibus pre alijs vult cū quosdā reprobabat. Ro. 8. Quos pscit hos & pdestinauit. dicit Glo. Pdestinatio est prescientia & preparatio beneficiorum dei qua certissime liberant quicunqz liberātur vñ dñi. Diligebat autē ihs marthā. i. actiua vitā Et inaniā. i. pemptiua vitāz. Et lazaz. i. peccatores. s. pro presenti sed electum pro futuro: quem scilicet gratia pdestinationis propter dilectionē non dimittit.

¶ Tertia pco est. qd pdestinatus quo ad p/ sentem iustitiam deseritur qñqz excidēs a grā p peccatum lz nō finalr: qz a peccato reuocatur hoc autē peccati causatur in aia ex quibusdam infirmitatibus de qbus Tullius dicit. Egritudine autē aie infirmitates dicuntur ex quibus peccatum causatur. Intelligendū qd causa peccati pprie est ex parte aie: in qua pncipalr ē peccatū. Potest autē dici infirmitas in aia ad similitudinē infirmitatis corporis. Dicit autē corpus hois esse infirmū qñ debilitat vel impedit

in executione pprie actionis propter aliquam inordinationē partū corporis. Vnde membz dr esse infirmū qñ non potest pficere opationē pprias: sicut oculus qñ nō potest clare videre Vnde & infirmitas dr aie qñ impedit aia in ppria opatione ppter inordinationē partū ipsius. Sicut partes corporis dicuntur esse inordinatē qñ nō sequuntur ordinem nature: ita & partes aie dicuntur inordinatē: qñ nō subduntur ordini rōnis. Ratio. n. est vis regitua partū aie. Sic ergo qñ extra ordinez rationis vis cōcupiscibilis aut irascibilis aliqua passione efficitur: & p hoc impedimentū prestatur modo p dicto debite actiōi hominis: dr peccatum eē ex infirmitate: & hoc est qd dicit. Erat quidaz languidus lazarus a bethania. Lazarus interpretatur adiutus. Nam inter oēs mortuos a rpo suscitatos hic magis videt. adiutus: qz minus ad surgendū dispositus. vnde Aug. Inter oia mirabilia que fecit dñs lazari suscitatio plus p dicatur: sed iste decubuit in bethania: qd interpretatur obediens signans qd infirmū curari volētem oportet esse obediētem.

¶ Quarta cōco est: qd talis infirmitas in aia causatur ex quadaz delectatione corporali dicente Aug. Languet aut lazarus i peccati delectatione. Eccl. 4. Languor plius grauat medicum. Intelligendū tñ qd delectationes corporales impediunt vsuz rōnis triplici ratiōe. **¶** Pri mo qdem ratiōe distractionis: qz ad ea in quibz delectamur multuz attendimus: cū autē attētiō foriter iudicat alicui rei: debilitat circa alias res vel totalr ab eis reuocat. Et fm h delectatio corporalis si fuerit: vel totalr impedit vsum rationis ad se animi intentionē abstrahendo. vel multuz impedit. **¶** Scdo rōe trietatis. Quedaz. n. delectatiōes maxie supercellentes sunt contra ordinē ratiōis. Vnde ps. 6. eibi. dicit: qd delectatiōes corporales corrumpūt estimationē prudētie. **¶** Tertiū fm qdaz ligatio nē inqñuz. s. ad delectationē segtur quedā trāsmutatio corporalis: maior etiā qz in alijs passionibus: quanto vehementius afficitur appetitus ad presentem rem: qz ad absentez. Huius modi autē corporales pturbationes impediūt vsuz rationis. vnde sicut quāto motus fuerit fortior in corpore pter ordinē nature: tanto est maior infirmitas: ita qzto fuerit motus fortior passionis pter ordinē rationis: tanto maior est infirmitas aie. vnde dr. Maria autēz foror lazari erat: que vnxit dñm vnguento & terxit pe

Sermo

des eius. Capillis. s. hec corporali delectatione erat infirma: q. fm Aug. de pñcia virtutum & vitiorum dicitur. Ecce maria magdalena in numeris sordibus inquinata ad fontem pietatis antea currēs: dominiq. vestigia lachrymis rigans: capillis detergens: & deosculans: & per ungens abluī meruit: dans curandi formam: i. firme delectationis: quia scdm Gregorium. Quot in se habuit oblectamenta: tot de se inuenit holocausta.

Secunda pñderatio.

Quarta secundam considerationē: que est de dura mortis consecutione cuius dicitur. Audiens autem iesus, ubi sunt quatuor conclusiones.

Prima est: q. mors est pena peccati: s. illud Roma. 5. Per unum hominē peccatū i. hunc mundus intrauit: & per peccatū mors. Intelligendum tamen q. si aliquis propter culpā suā prevenitur aliquo beneficio sibi dato: carentia illius beneficii est culpe illius pena. Sic homini in prima sui creatione hoc beneficiū fuit collatum divinitus: ut quādiu mens eius anime esset deo subiecta: inferiores vires anime subijcerentur rationali menti & corpus subijceretur anime: sed quia mens hominis per peccatū a divina suggestionē recessit: consecutum est ut inferiores vires totaliter rationi nō subijcerentur. Unde tanta est rebellio appetitus ad rationē: ut etiā corpus totaliter subijceret anime. vnde sequitur: mors & alij corporales defectus. vnde p. 3. q. sicut rebellio carnalis ad spm est pena peccati primorum parentū: ita & mors.

Secunda conclusio est: q. sepe pene temporales ad gloriā dei quibusdam rñcerunt. vnde beatus Aug. in libro de mirabilibus sacre scripture dicit. Deus immobilis voluntate vitas vniuerso certo suo spatio ordinavit: quorū ergo vita ut non moriantur morte interfici videntur eorum ordini in nullo derogat: sed ut per hoc q. eos resuscitavit: clarioz appareret & resuscitati sicut deo: sic & hoibus cari haberentur. vñ dicitur. Nec infirmitas non est ad mortē. i. tanq. ad finalem terminū: q. ibi non sistitur: s. est ad hoc ut mortuus resuscitet: & suscitator gloriificetur. vnde sequitur. s. p. gloriā dei: ut gloriificetur filius dei per eū &c. Aug. Lazarus cito moritur: sed p. filium dei qui in eo glorificatur: vivificatur. vnde l. 3. mors lazari fuerit ex causa naturali: nihilominus tñ non repugnat: quin etiā fuerit ad gloriā dei: q. non est impossibile

q. eadem infirmitas pparet ad causam nālem: & ad pudentiam divinā. Sicut nō est impossibile q. infirmitas lazari ex causa naturali ordinetur ad resuscitationē: relata ad pudentiā divinā ex qua deus glorificatur: sic non ē impossibile: q. aia naturali inclinatione infirmata ad hoc peccato moriatur: ut sic a peccati morte gratia dei resuscitet: & deus in suis appropriatis: que sunt iustitia & mīa nobis notificetur: & per pñs glorificetur. Nam iustitia dei non manifestatur sine peccato cuius ad eaz pñceat punitio malorū. Adificordia autem dei apparet p. peccatū: cū misericordia sit contra miseriam: & miseria non sit sine peccato: sicut medicina nō est sine egritudine. Deus autē in mīa & iustitia sume pñendatur. Psal. Adificordiam & iudicium cantabo tibi domine.

Tertia conclusio est: q. resuscitationē spiritus lem aliqui a peccatis deus differt ad tps. ppter tres causas. **P**rima ut pñadeat anime in que mala se precipitant. **S**ecunda ut ex difficultate suscitatiois: sibi inde magis caveat & si at diligentior in custodia recepte resuscitationis. **T**ertia ut ostendat que pena sit non resuscitatio: si tanta difficultas est in istis. vnde sequitur. Et ergo audiuit q. infirmabatur tunc qdē manifest in eodez loco duobus diebus: & hoc est fm Criso. ut mortuus expiraret & sepeliretur: & dicitur. Quia feter: ita q. nullus posset dicere quin non defunctus suscitavit: qñ stupor in eo fuit & non mors. volens ostendere iustificationem esse miraculosam: quia qui mortuus est p. consensum & operationem: & feter per malam famam: & quatrīduanus est per malam consuetudinem & necessitatem: impossibile est resuscitari: nisi per gratiam dei.

Quarta conclusio est: q. Aug. in glosa facti mentionem de tribus mortuis suscitatis. **P**rimo de filia archisynagogi: quam dñs suscitavit in domo. **M**arc. 7. Nec signat peccatum occultum delectationis & consensus plene: q. occidit animam: q. omne peccatū mortale mors est anime: fm Augusti. **S**ecundo de vidue filio portato extra domum ad portā civitatis. **L**uc. septimo. Per quez significatur peccatum manifestum: quod per exemplū periculosum: iā alios ad peccatū provocat: quod periculosius est pmo. **T**ertio i sepulchro iam quatuor dies habente: per quod signatur peccatū consuetudinis vel necessitatis q. iam feter in monumento. vnde dicitur. Lazarus mor

tuus est: qui interpretatur aidutus. *Dein glo.*
Ad autē peccatum sit causa spiritualis mortis
 patet: qz sicut ex separatione anime a corpore se
 quitur mors: ita ex separatione dei ab aia mori
 tur anima. *Deus. n.* non separatur ab aia nisi
 ppter mortale peccatū. Ideo dicitur *Ysa. 29.*
Iniquitates vestre diuiserūt inter vos et deum.

Tertia pſideratio.

Quia tertiā pſiderationem que est
 de huius mortui miraculosa suscitati
 one cuꝝ dī. *Emus in iudeaz iteruz*

Ubi occurrunt aliqui que pcedunt hanc su
 scitationem: aliqua cooperantur ad eam: et ali
 qua sequunt eaz. *Ex qz pcedūt suscitatioez.*

Primū est confidentia de dei misericordia
 Deus enī cum sit summe misericors pōpior
 est misericors a miseria liberare: qz ipsi libera
 ri. *Unde augustinus. Domine vna spes: vna*
fiducia: vna firma promissio misericordia tua.
unde dicit. Miserunt ergo sorores: f3 iudgo.
Insinuatio est quedam spēs orationis: que ali
quando fit fiducia siue cōfidentia. Iohis. xj.
De matre christi insinuante defecit vini. vñ
de Lriso. dicit. Ad quia vehementer de eo cō
fidebant ex frequenti familiaritate. Ideo mise
runt et non personaliter venerunt.

Secundum est assistentia diuine virtutis que
 predestinatum vsqz in finē non relinquit: cer
 tissime consequens suū effectum: nec tamen i
 ponit necessitatem: vt effectus eius ex necessita
 te pueniat. Nam predestinatio est pars pro
 uidentie. Non autem omnia que prouidentie
 subduntur necessaria sunt: sed quedam contin
 genter eueniunt: sūm conditionem causarū p
 rinarum: quas ad tales effectus diuina proui
 dentia ordinauit: et tamen prouidentie ordo in
 fallibilis est. Sic ergo et ordo predestinationis
 certus est: et tamen libertas arbitrij nō tollitur
 ex quo cōtingenter puenit predestinationis
 effectus. vñ sequitur. *Emus in iudeaz ite*
rum: vbi glosa interlinearis qz discessit fuit in
firmitatis: qz redire est potestatis. vñ Augu
stinus. Inde discessit vt homo: sed in redeun
do quasi oblitus infirmitatē ostendit pātem.

Tertium est expulsio timoris: quo quis ti
 met amittere quod dō plus amat. Nam timor
 ex amore nascitur. Unde isto timore petrus ti
 mens perdere vitam negauit christum. Iste ti
 mor est malus: nam quāuis sit naturale qz ho
 mo fugiat corporis detrimentū vel damna tē

poralium rex. Non tamen propter ista debet
 recedere a iustitia: quod est contra rationē na
 turalem. vñ dicitur. *3. ethicorū. Ad quedaz*
sunt peccatorum opera: ad que nullo timore de
bet aliquis cogi. De quibus dicitur. Dicunt
ei discipuli. Rabbi nunc querebant te iudei la
pidare et uex vadis illuc: quasi diceret. Spou
tanēus vadis ad mortem: frustra timent disci
puli: cum quibus erat fortitudo. Psalmista.
Dominus illuminatio mea et cetera. Ubi glo
sa. Dominus habitans in me per gratiam est
lux: et est salus mea contra infirmitatem: vt eo
medante iam possum resistere peccato. Quez
ergo timebo? Nullum: quia nullus potest con
tra eum: quia potentissimus est: qui illuminat
saluat et protegit. Ideo nullus timet preter ipz
ambulans in lumie firmitatis grē sue. vñ seqt
Wōne duodeci sunt hore diei? volens ibi eos
securare. q. d. Qui ambulat i luce materiali nō
timet: qz nō offendit: sed ambulans in nocte of
fendit: qz lucē huius mudi non videt. Igitur
qui ambulat in luce mee presentie non debet ti
mere: qz protegit. Vel aliter. Nonne duodeci
zc. q. d. In duodeci hore pōt hō bene muta
ri. Hōctiam innuit Thomas dicens. Eam
et nos et moriamur cū illo. Ubi Lriso. dicit.
Ad hoc verbū fuit timidi animi infirmior erat
alijs. vñ dicebat. Emus. q. d. Nō timet mor
tem: sed nos vult occidere. Beda tñ dicit qz lo
quitur ex pstantia.

Quartū est necessitas: pueniens enim ē tā
 tā necessitatē patienti subuenire. vñ qui tpe
 necessitatis desinit subuenire: amicus non est
Eccle. 6. Amicus est f3 tempus suum et non
permanebit in tempore tribulationis: licet nō
hic est in amico vero. Prouer. 17. Omni tem
pore diligit qui amicus est: vñ dicit. Lazarus
amicus noster dormit: morte. s. naturali. Que
rīt quomō per lazarum quē deus amabat pec
cator significatur. Respondit Augu. dicens.
Amat quidem peccatores secundum predesi
nationem: sed non scdm presentem iustitiam.
Nam sūm Augusti. Si peccatores non amat
set de celo non descendisset.

Quintū est confirmatio fidei: sine qua deo
 nemo placere potest. Nulla alia secta ad sui
 confirmationem habet miracula sicut fides ca
 tholica. Non enim virtuosū vel laude dignū
 est credere qd manifeste probabile est. S; cre
 dere deo in hijs que sensus vel ratio dissuade
 re videtur: sicut pz de abrahā qui credidit deo.

Sermo

Nam sicut videmus in naturalibus q̄ doctrina naturalis ad euidentiā maiorez quandoq̄ p̄ facta naturalia declaraf: vt maioris fit firmitatis in intellectu audiētis. Sic doctrina christi sup̄naturalis ab eo fuit declarāda p̄ miraculorū opationez: q̄ hoc infideles inducebat in fidem: et deitas p̄nīaz demonstrabat. vnde dicitur. Et gaudeo p̄pter vos. et p̄pter vilitatez et p̄firmationez fidei vestre: vt ex h̄ sumatis ex p̄mentuz deitatis mee: cuius est absentia videre: vt credatis qm̄ non eram ibi. q. d. Ibi non eram: et tñ vidi. Et h̄ est ad augendū fidez vestram: qua debetis credere me esse illum: q̄ virtute p̄pria etiā possum putrescentē mortuū suscitare. vnde l̄ inuenerunt eum quatuor dies habentē in monumēto: et non p̄uenerunt mortem. Tamen p̄pter hoc non tarde venit: immo cito venit. qui p̄uentuz morte suscitauit: et tunc fides multorū roborat: q̄ dicit. Adulci ex iudeis et cetera.

Sextus est humilis subiectio mētis diuine ordinationi. Per obedientiam. n. deo subdimur. vnde sicut p̄ctm̄ p̄sistit in h̄: q̄ homo conrepto deo p̄mutabilibus bonis inheret: ita meruum virtuosi actus eoz in h̄ p̄sistit: q̄ h̄ p̄tē p̄tis bonis creatis deo inheret. Et subditur. H̄ docauit fit p̄ virtutē obediētie: que h̄z alias virtutes menti inserere fm̄ Bre. vlt. mora. vnde Ber. Obediētia dirigit gressus n̄ros: et scie p̄uersationis gratiā p̄meret. vñ sequit. Erat aut̄ bethania iuxta iherosolimā. Bethania aut̄ interpretatur domus obediētie: et signat statum eoz: qui obediunt mandatis dei: et h̄j de morte sp̄uali excitari merētur. Sed hec bethania erat iuxta iherosolimā: innuēs q̄ q̄ volunt in futuro eterna pace frui: h̄j mundanis vanitatibus contemptis: h̄ in p̄siti voluntate subijciuntur diuine iussioni. Nam iherosolyma pacis visio interpretatur.

Septimum est dispositio virtutum: quib⁹ exitur in merituz boni actionis: et p̄uenitur ad gratiā contēplationis. H̄is. n. duobus obtinetur iustificatio et sp̄ualis suscitatio. vnde d̄r. Adulci aut̄ ex iudeis vt. ad mar. et ma. vt p̄lo larentur eas de fratre suo. Quid p̄ iudeos intelligimus: nisi virtutes: quibus p̄puriū carnalis p̄cupiscentie: et oēs sp̄rituales imundicie p̄scinduntur: Et h̄ cultello p̄fessionis peccatoruz: quo ad penitētes. et iustrumēto p̄fessionis laudis: quo ad iustos. H̄is enī maria scilicet contēplatiua vita: et martha. i. actiua vi-

ta consolātur: quando h̄is virtutibus in actu exitur viriūsq̄ vite: merētis de congruo alteri p̄stias gratiā: q̄ homo in gratia constitutus: in h̄is complet dei voluntatē. Congruus est fm̄ amicoz proportione: vt deus impleat hominis voluntatē in saluatione alterius: l̄ quādoq̄ possit habere impedimētuz ex p̄te illius: cui aliquis sanctus iustificationē desiderat: et i signum huius Lazarus obtinuit suscitationē a dño impetrare. Et h̄ merito vite actiue et cōtēplatiue. vnde dicit. Martha autē vt audiuit q̄ ihs venit: occurrit illi. Ecce p̄mpra accele-ratio. **U**bi nota d̄r am̄ inter actiua vitam et contēplatiua: quia actiua. i. martha occurrit chusto p̄ sanctā opationem. Sed contēplatiua scilicet maria sedet p̄ sancta contemplatione m. Dicit ei martha: ecce fidelis confessio vite actiue: Confitef. n. de xpo. **P**rimo q̄ sua potentia potuit p̄uenire mortē sp̄rituale p̄dōis. Exēplum de virgine b̄ndicta: quam preseruauit a contagione. vnde dicitur. Domine si fuisses hic: frater meus etc. **S**ecdo q̄ xps iam p̄uentuz morte poterat suscitare. Et ideo dicit. Sed et nunc scio: q̄ quecumq̄ poposceris etc. Et ideo meruit a christo certificationē de sp̄rituali resurrectione: vnde sequitur. Dicit ei ihs Resurget frater tuus. Dicit ei martha: Scio q̄ resurget in nouissimo die. q. d. de ista resurrectione securā suz: sed de ista nō. Hoc. n. sciebat ex verbis dñi fm̄ Criso. Adierat. n. h̄ mulier multa a xpo de resurrectione: vt Jo. 6. Ego resuscitabo eum in nouissimo die. Dicit ei ihs. f. instruens eam de resurrectionis causa. Ego sum resurrectio et vita. i. ego suz causare resurrectionis et vite. q. d. per me pōt̄ resurgere frater tuus. Mā vita p̄sentiam est cā omnis vite: sed resurrectio est redditio vite. Quare dicit. Qui credit in me etiā si mortuus fuerit: viuet. **U**bi nota q̄ sicut duplex est mors: ita et resurrectio. Est. n. mors anime ex h̄: q̄ anima separatur a deo. Ab hac morte resurget anima per fidē et gratiam. **S**ecda mors est corporis: cui respōdet resurrectio corporis.

Et ideo p̄mo fit mentio de resurrectione anime: quādo dicit. Qui credit in me etiā si mortuus fuerit: viuet. f. in aīa. **S**ecdo fit mentio de resurrectione corporis. vnde sequit. Omnis qui viuit et credit in me. i. omnis qui h̄z vitam anime credendo in me: et si moriat in corpore ad ip̄s non morietur in eternū. i. semp: q̄ aliquid quando resurget. Nam xps mediator habuit

aspectum
quens iup
lido qui a
relargit in
ly. Quo
esper bon
fidem reg
querit tan
non suffic
Rom. 6.
p̄fessio fit
tuz ordin
Si credid
Dia possi
didit q̄ tu
cit q̄ mar
virtute et
et oīa alia
mo vocat
cundo ad
nit ad eu
nisset ma
et p̄fessio
tha eum r
seingerer
lum opat
Iudei et
q̄ sequeb
Adulci
fuerunt
p̄ter vna
ordinauit
dens eum
p̄fessio d̄r
et verbis
C̄ prim
p̄fessionem
tamen aliq
sunt magi
C̄ Secdo
et l̄ q̄ nō
doctrina et
quat p̄dō
C̄ Tertio
b̄ndicta ma
fuit h̄z an
tute et p̄f
ramus res
C̄ p̄fessio
non p̄tēf
vius p̄dō

aspectum super totum hominem et per conse-
quens super resurrectione anime et corporis. Et
ideo qui adheret mediatori per fidem: non solum
resurget in anima sed in corpore. *Prima cor.*
15. Quoniam quidem per hominem mors:
et per hominem resurrectio mortuorum. Hanc enim
fidem requirit deus dicens. Credis hoc? Non
querit tantum ignorans: sed ut doceamur. *Ab*
non sufficit credere nisi homo confiteatur ore.
Rom. 6. Corde creditur ad iustitiam: ore autem
confessio fit ad salutem. Unde patet: quod fides mul-
tuz ordinatur ad interpretationem. unde sequitur
Si credideris videbis gloriam dei. *Matth. 6.*
Oia possibilis sunt credenti. Aut illi. Ego cre-
didi quia tu es christus filius dei viui. ubi *Augu.* di-
cit quod martha ex his confessa est totum illud: cuius
virtute est resurrectio: et vita: et participatio mortis
et oia alia. *C* Sequitur et confessio marie: ubi pri-
mo vocatur ibi. *Abiit et vocavit mariam.* *C* Se-
cundo accelerat: quod vidit surrexit cito: et ve-
nit ad eum. Ex quo patet secundum *Augu.* quod illa preue-
nisset martham: si prescisset aduentum christi
et presentiam. Sed christus mansit in loco. scilicet ubi mar-
tha eum reliquerat secundum *Erasmus.* ne videretur
se ingerere miraculo. sed dum rogatus miracu-
lum operatur: rogantes presententur lazari mortui
Iudei etiam eum sequuntur. *Crisostomus.* dicit quod hi:
qui sequebantur: non erant mali: sed credentes.
Abulcr. n. iam credebant. *Augu.* dicit quod plures
fuerunt testes miraculi. unde hi sequentur per
per unam carnem. tamen divina providentia ad alios
ordinavit. unde ponit marie reverentia: quod vi-
dens eum cecidit ad pedes eius. Sequitur eius
confessio dicens. Domine si fuisses hic. unde
ex verbis istis prebendit marie fervorem in tribus.
C Primo non est verecundata nec timuit su-
spicionem: quam iudei de christo habebant: cum
tamen alii essent presentes. sed oia pretempit pre-
sente magistro: solum vacans circa honorem eius.
C Secundo prebenditur ex his: quod cecidit ad pedes
iesu: quod non legitur de martha: et ideo meruit
doctrinam christi. *Deuterio. 33.* Qui appropin-
quat pedibus eius: accipiet de doctrina illius.
C Tercio prebenditur ex hoc: quod non dixit torver-
ba: sicut martha. ubi *Beda* ponit rationem: quod co-
suetudo hominum more propter lachrymas non po-
tuit oia preferre: que voluit. Ea vero quibus spi-
ritualis resuscitatio executione habet: quinque sunt
C Primum est peccatum. Nam sine contritione
non potest esse resuscitatio spiritualis. Quod patet: quia
actus peccatoris meretur remissionem culpe mortua-

lis: et infusionem gratie. Ratio est. Nam anima
existens in gratia a sola ordinatione divina incre-
tur de indigno gloriam. Ergo multo magis gra-
tiam et culpe remissionem. Et quod istum actum habet
trini acceptum super omne sacrificium: ideo dicebat
Azarias Dani. 3. Non est in hoc tempore sacrifici-
um: sed in animo struere: et in spiritu humilitatis
suscipiamur in gratia dei. unde *Bre.* Illum
quem conspicias delicta stetit delere: in conspectu
dei non dubites miseriam sequi: quod nullam peccantem
reversum ad se despicit: quod peccatores redimere venit
unde *psalm.* Lachrymis meis stratum meum feci.
Glo. Lachrymis meis in amaritudine percipiam.
Stratum meum. id est cumulum peccatorum. *Rigabo*
resolvens umbram lachrymarum. unde sequitur.
Ihs igitur ut vidit eas plorantes: et iudeos et.
Abulcr. est anima struere: que plorat cum iudeis. id est
cum omnibus peccatis anime de excessu peccatorum.
C Secundum est meritum passionis christi. Nos. n.
oppressi eramus sub onere peccati: a quo per nos li-
berari non poteramus. Sed christus veniens onus:
id est penam pro peccatis super se levavit: ut dicit
psalm. Peccata nostra ipse portavit in corpore
suo super lignum. Hoc patet: quod totum corpus suum
sudavit sanguinem sudorem: et insuper totaliter est
laceratum: et hoc propter nimiam caritatem.
Ephe. 2. Propter nimiam caritatem suam: qua
dilexit nos deus: cum essemus mortui peccatis:
convincentur nos christus: cuius gratia salvati su-
mus. *Abulcr.* huius passionis ostendit *Augu.*
de spiritu et anima dicens. Miser ego sum: quoniam
deberem diligere deum meum: qui me fecit quan-
do non eram: redemit cum precium. Quando
in peccatis meis venundatus eram: passionem
sustinuit et mortem: sanguinem sui precium pro
me appendens: nec prohibens omnibus quod illi re-
peccandam habeo: nisi tantum ut diligam. *Mon. n.*
decentius et melius: quam per dilectionem rependi
potest: quod per dilectionem datum est. unde se-
quitur. Infirmavit spiritu: et turbavit seipsum.
Fremere est timorem vultus ad vocem dedu-
cere. *Fremuit* igitur spiritu: quando pendens
in cruce: in anima pro peccatis nostris est contritus.
Abulcr. 25. Tristis est anima mea et. In hac con-
tritione christi habent virtutem omnes contri-
tiones nostre ad delendum peccata: et hoc quo ad
passionem anime. unde sequitur. Et turbavit
seipsum. id est voluntarie suscipiens passiones.
C Tercio nota: quod sic fremens instruit peccatores
unde secundum *Augu.* dominus fremens ostendens
quod fides hominis sibi displicentis fremere de-

Sermo

bet in accusatione malorum operum: violentie penitendi cedat consuetudo peccandi in spiritus. unde puerb. 33. Sicut fremitus leonis: ita et i. a regis. q. d. Sicut ad fremitu leonis sistunt omnia animalia: ita ad fremitu spiritus sistunt omnes motus animales: q. designantur per illos. Quidam autem ex ipsis dicebant et. Lachrymans est in glo. infirmitas nostram: ut et nos peccata que sunt actus infirmitatis desicemus. Psal. si uerunt mihi lachryme mee et.

Tertium est depositio obstinationis: que est subuersio religionis ortus habens a propria uoluntate. Hec. n. firmat impietatem: q. est pectus in spiritum sanctum: q. neq. h. remittet: neq. in futuro: q. cor durat et induratum: nec deum timet: nec hominem reueret. Qui sic in oibus uis suis adheret diabolo: q. sit unus spiritus cum eo. Hec obstinatio eicitur: cum grana dei appropinquant. unde dicit. Ihs. g. rursum fremitus uenit ad monumentum. Erat autem spelunca et lapis. Ad monumentum dicit quasi muniens mentem: signans conscientiam: q. sentiens culpa et eius penam pœnignam remissione: munit mentem mediantibus opibus uirtutibus. Hoc autem monumentum spelunca fit latronum: si inflexione proximi peruersas cogitationes perfert: et si in eo diuersa peccata committuntur: declinantes professionem peccati: et abscondentes illecebras ipsorum uoluptatum: que quasi spolia quidam in abscondito cordis celant de quo dicit glo. ibid. dicit. et. Domus mea ueritur in spelunca latronum: quando furta: homicidia: adulteria: et alia scelera committuntur. Hec lapide intelligitur facultas quedam: que remanet ex consuetudine peccandi etiam post penam ad quam vincenda q. non sufficit nisi recte dicit martha. Jam fecit: p. mala. i. fama. Quarriduanus est. q. d. pp. inhabilitate surgendi habens quatuor dies. **P**rima est pueria uoluntas. **S**ecunda est libido. **T**ertia consuetudo. **Q**uarta necessitas: ut p. p. Aug. 8. conf. Ideo. n. in hijs inhabilis est ad bona: et facile relabatur ad penam: nisi gratia adiuuet. Ro. 7. Velle mihi adiacet. Et ideo dicit ei ihs. Non ne dixi tibi: q. si credideris uidebis gloriam dei: q. hec difficultas quandoq. subito per gratiam amouetur. Et ideo dicit. Tollite lapidem et. Tulerunt igitur lapidem. i. penam in consuetudine: quemadmodum lapis indurat mentem. unde Ezechie. 36. Auferam a uobis cor lapideum. **Q**uartum est gratitudo de beneficijs dei. **O**rdo naturalis et moralis dicitur: ut ille q. sci-

scipit beneficium per gratiarum actionem: pueratur ad benefactorem: et in istum modum deum honoramus: cum puerimur ad ipsum per gratiarum actionem: tanq. ab eo beneficiati: et etiam per uocem laudis. i. uocaliter beneficia referendo in deum. de quo psal. Sacrificium laudis honorificabit me contra illos: q. beneficia dei pro suis meritis precepisse putant. Talibus autem deus aliquando beneficia retrahit: ne tanq. in gratia extollentia plus peccent. Et ideo si pœnie speculum intuetur: apparebit beneficijs dei tibi collatum non esse propter merita tua. Et ideo recurrendum est cogitatione et effectu ad magnitudinem diuine miserationis: tanq. ad oium beneficiorum nostrorum largitorem. Et si est q. dicit. Iesus autem eleuatis oculis sursum. ubi Orige. Necesse est uolentem orare ad exemplar christi eleuare oculos cordis sursum. Et dixit. Gratias tibi ago: ostendens affectus eius ad nos: et sic pro nobis orauit. ubi Hieronymus. Eum sibi non perficeret deprecationis sermo: ad perfectum tamen si dei nostre loquebat. unde sequitur. Qui exaudisti me. Et ne aliquis crederet quoniam solum per tunc et non alias cum exaudisset: ideo subditur. Ego sciebam quoniam semper me audis. Et ne crederetur q. hec oratio magis fuisset propter indigentiam: q. propter nos: subdit. Sed propter populum: q. circumstat dicit: ut credant quod tu me misisti. i. ne existimet me deo prius: sed uidebam in te tuam uoluntatem miraculi fieri. ubi in Criso. gratiarum actio ostendit uoluntatis unitatem inter patrem et filium. **Q**uintum est uox diuine uoluntatis: cuius inflexioni subiacet ois creatura. Licet. n. christus uocet nos nunc per pœnie stimulum arguente de malicia. psal. Arguam te et. nunc per scripturam amonitionem de duritia cordis: nunc per flagellationem. psal. Multiplicare sunt infirmitates eorum. Tandem per mortem cum uocatio patris sit per predicationem inueniente in penam ad penam et in futuro ad gloriam: de qua dicit Ysa. 4. et Lu. 3. Vox clamantis in deserto. unde psal. Dabit uox sue uocem uirtutis. i. efficaciam resuscitandi mortuos. unde dicit. Uoce magna clamauit Nazare ueni foras. In quo uerbo in glo. de clarat ex parte peccatoris inclusum: et quasi incarcerationum in spelunca peccati. Josue. 4. Aperite os spelunce. **S**ecundo ostendit in ea affectuosam benignitatem: quod extrahit peccatorem de altitudine peccati ad latitudinem gratie. d. Ueni foras. unde ecclesia. 33. Adifere nostri deus: et respice nos

e ostende nobis lucē mīfationū tuarū. Et ideo
sequitur effectus huius vocis in duobus: qz. s.
mortuus p̄dixit viuus: et qz ligatus, p̄dixit. vñ
Augu. sup̄ Jobez. Quō p̄cessit ligatis pedib⁹
miraris: et nō miraris qz surrexit q̄riduanus.
In vtroqz po⁹ dei erat: nō vires mortui. Ea
vero q̄ sp̄iales resuscitationē sequunt: duo sūt.
Primum est absolutio clauū eccl̄ie. vnde
dicitur. Soluite et sinite abire. De hīs clauī
bus supra satis dictū est s̄mone. 60. p̄side. 2.
p̄sone p̄ima: secunda: tertia et quarta.

Secūda queritur quare ip̄semet nō soluit liga
menta: sed p̄cepit alijs vt soluerēt. Potuit. n.
soluere p̄ seipsum: q̄ potuit suscitare. Sic Be
da respōdit dī. qz ip̄s poterat seip̄m soluere:
sicut suscitare tñ alijs p̄cepit ad infinuandū vni
tatem eccl̄ie ad vīnā caritatē. Nam et si per se
ip̄sum potuit facere: voluit tñ ministris eccl̄ie
suam p̄tatem coiccare. vnde in omelia dicitur.
Quid est soluite et sinite abire: nisi q̄ que solve
ritis super terram: erunt soluta et in celo?

Secūdo querit vtrū ministri eccl̄ie absoluant
a pena. Et videt q̄ sic: qz Jo. 20. dicit. Quo
rum remisistis p̄cā et c. Tercio querit vtrū
alijs aliquo mō absoluat seip̄sum. Vbi scien
dum q̄ absolueret a culpa: et a pena eterna: et a
p̄e p̄ncipalis: p̄tinet ad deum et ad ministrū
eccl̄ie. Tamen ad culpā p̄suetudinariā p̄sequit
difficultas ad bene cogitandum: que designat
in ligatura faciei. Sequitur etiam difficultas:
que actum ad bñ operandum: q̄ designat in li
gatura manuum. Sequit tertia difficultas ad
bene volendū: signata in ligatura pedum. Ab
hīs difficultatibus absolueret p̄t se p̄cōr abso
lutus a culpa p̄ exercitium boni opis assuefaci
endo se ad fr̄ia eorū. Secūda est exercitatio
in bonis opibus. vñ dicit. Et sinite abire. i. re
cedere p̄ exercitia virtutū a p̄suetudine viciōrū.

Quarta p̄sideratio. circa quartā p̄siderationē: que est de
vtili circa aliorū p̄uersionem fructifi
catione: cum dicit. Multi igit ex iu
deis et c. Vbi nota qz hī sūt maioris meriti sine
miraculis credere: tamen xp̄s fecit signa pro
pter quadruplicem rationē. Prima est: vt
suam doctrinā q̄ est sup̄naturalis: miraculis
p̄firmaret. Talia fuerunt obscuratio solis tpe
passiōis. Item notitia linguarū data apl̄s
Et illuminatio subita: qua hī q̄ fuerunt p̄deo
te docti sunt facti. Item roboratio ap̄loz: q̄
cum unbecalles ēent: sed p̄firmati nullū tūne

bant. Item subingatio mundi p̄ paucos sim
plices. Item in nomine xp̄i multi infirmi
sunt sanati: et mortui resuscitati. Secūda est:
vt suam potentia demonstraret: et per hoc ad
crudelitatem induceret. vnde dicit. Si non fe
cissim in vobis signa: que nemo alijs facere
potest: non vtrūqz crederetis. Tertia vt suā
deitatem demonstraret: qz vbi aliquis operat
ibi est. Quarta vt affectum nostrum ad se
diligendum excitaret. Et ideo etiam in anima
et corpore curauit. vnde sequitur. Multi ergo
ex iudeis qui venerant ad mariam et marthā
videntes que fecit ih̄s: crediderunt in eum.
In quo p̄z q̄ miraculum xp̄i habuit efficacā
Dixerat enim supra. Hoc dixi vt credatis.

Sabbato dñice in letare. Sermo. 71.

Ego sum lux
mundi. Joh̄s. 8. Dupli
cem potentiam dicit p̄nu
titer anima habere. s. intel
lectuam: qua perficitur lu
mine veri: et affectuā: qua

inflāmatur amore bōi. Quod etiā ostēdit Au
gustinus in libro de spiritu et anima. Sunt. n.
duo in anima: et sunt idez quod anima: scilicet
rationalis sensus cognoscens omnia et iudi
cans inter omnia et naturalis effectus: quo suo
ordine et gradu diligit omnia. Sequitur. Ve
runtamen facultates et quasi instrumēta agno
scendi et diligendi omnia habet ex natura. Co
gnitionem tamen veritatis et ordinem dilectio
nis nequaquā habet: nisi ex gratia dei. Anima
enim facta a deo sicut imaginem suscipit: ita co
gnitionem et amorem. Ex quo sequitur vt etiā
dicitur p̄mo metha. Quia si omnes hoīes na
turaliter scire desiderāt: ne naturale desiderū
sit frustra. tamen intellectus non potens per
se quod cupit p̄quirere doctorem querit: cuius
doctrina ad notitiā desiderate rei attingat: sic et
nātr hō desiderat h̄re notitiā de dñis et de salu
te sua s̄z Aristot. 3. ethicorū. Intellectū: et virtu
tes. i. cognitionē et opationēz q̄rimus felicitā
tis gr̄a: hoc est p̄pter salutē: sed qz ad cognitio
nē p̄ nos nō possum⁹ attingere: ideo saluator in
euangelio sub methaphorica locutiōe ostendit
se doctore salutis dī. Ego sum lux mundi et c.
Nam sicut lux habet illustrare et tenebras de
pellere: et etiam ad bonum concupitum dirigere

Sermo

re. Ita etiam christus per gratias habet illustrare mentes hominum: et peccatorum tenebras depellere: et etiam dirigere ad bonum eternum. Et sic hoc occurrunt quinque considerationes.

Prima consideratio.

Circa primam considerationem que est de quidditate eius dicitur. Ego sum lux mundi: sunt sex conclusiones.

C Prima conclusio est: quod lux: lumen: radius et splendor sunt idem realiter: differunt tamen ratione. Nam lux dicitur forma corporis luminosi: lumen dicitur formam corporis dyaphani: in quo recipit si calor qui est in corpore calido: et caliditas que est in corpore calefacto. Radius autem dicitur illuminatio per directas lineas ad corpus. Et ideo ubique est radius: ibi est lumen: et non e converso. Contingit enim esse lumen ex reflectione radiorum solis: quibus non ex directa oppositione propter corpus aliquod interiacens. Splendor autem est ex reflectione radiorum solis ad aliquod corpus tersum et politum: sicut ad aurum vel argentum. Huiusmodi autem lumen: quod est qualitas primi alterati. sicut celi quod non habet peritiam. Et ideo subito fit in materia. In alijs autem qualitatibus propter resistenciam peritiam fit successio. unde dicitur. Ego sum lux mundi.

C Secunda conclusio est de quidditate lucis diversa est opinio: quibus dimissis dico secundum damascenum quod lux est quedam qualitas. Nam sicut calor est quedam qualitas activa presequens formam substantialem ignis: ita lux est qualitas activa presequens formam substantialem solis. unde dicitur. Ego sum lux mundi.

C Tertia conclusio est: quod deus dicitur lux secundum divinam naturam et humanam essentialiter et proprie illustrans: non tamen interior per inspirationem: sed exterior in doctrina factus et conversatione. De quo Iohannis primo. Deus lux est. Sapientia 8. Candor est lucis eterne etc. Excludens ex se omnes rationes tenebrarum. Et ideo dicitur lux vera: quod permixta. unde glossa. Iohannis. primo. dicitur. Deus est lux. Qui igitur vult habere societatem cum luce per lat tenebras peccatorum: quod tenebre cum luce societatem habere non possunt. Et ideo dicitur glossa ibidem. Applicuimus nos ad lucem: sicut lux irradiavit nobis tenebre eramus: modo per lucem sumus et alios illuminamus: dum peccata dimittit et tenebras expelli nunciamus. unde dicitur. Ego sum lux etc.

C Quarta conclusio est: quod omnis lux alia a deo alia qua tenebra permiscetur. Lux autem a manifestando dicitur. Ephe. 5. Omnia inquit que ar-

guuntur: a lumine manifestantur. Ex quo patet quod tamen unumquodque sortitur de ratione luminis quantum participat de ratione manifestationis. Et quantum de ratione occultationis admittit: tamen a ratione lucis deficit. **C** Intelligendum tamen quod de manifestatione lucis fit manifestatio. quadruplex enim pertingit variari. **C** Est enim quedam lux: primo que manifestat se primo: et alia alteri. Sed nec se: nec alia manifestat sibi ipsi: ut est lux ipsa corporalis: que tamen habet tenebram admixtam: quantum aliorum: et superius occultationem habet ad seipsam. **C** Est lux secundo cui manifestant alia et ipsa alteri: sed non ipsa sibi ut est lux sensuum particularium: quod habet sensus particulares alia sentiat. Non tamen ipsa sibi: sed sensu communi manifestant. Et ideo tantum admiscetur de tenebris: quantum non manifestantur sibi ipsis. **C** Est tertio lux que manifestat se sibi et alijs cui manifestant alia: sed in virtute alterius: et non in virtute propria: ut est lux intellectus: quod se cognoscit et alia: sed in virtute alterius. Et ideo hoc ipso quod ex se non habet manifestationem: patitur in se tenebre admixtionem. **C** Est lux quarto que se manifestat et alias sibi et alijs et totum in virtute propria et huiusmodi lux est deus in quo quod nulla deest ratio manifestationis: nihil permiscetur ei de tenebris: ideo bene dicitur. Lux est et tenebre in eo non sunt velle. unde de ego sum lux mundi.

C Quinta conclusio est: quod deus est lux mundi duplici modo. **C** Primo per modum obiecti: quia ipsa lux per se prima solus homo inter mortales percipere potest. unde Augustinus super Iohannis. Ex ipsa vita illuminantur homines non peccata: quod non habent rationales mentes que possunt videre sapientiam. **C** Secundo modo participative: ut in tantum dicant homines illuminari: in quantum participant luce intellectuali que nos illuminat ut speculamur et dirigunt ut recte operemur: de qua participatione dicitur in psalmo. Signatum est super nos lumen etc. unde dicitur. Ego sum lux etc. Vbi Christus ostendit se esse lucem increatam. Si Christus non fuisset deus non dixisset. Ego sum lux mundi. Et per hoc excludit error nestoriani qui ponit quod Christus non erat filius dei nisi per gratias inhabitantes. unde secundum theodorum non dicitur. In me est lux mundi. Quasi in eo sit deus per inhabitationem. Sed ait. Ego sum lux mundi. id est hominum exitum in mundo. Iohannis primo. Ipse illuminat omnes homines etc. Et hic excluditur error manicheorum: qui posuerunt deum esse quoddam corpus et quandam lucem in servitutibus. Huiusmodi autem posuerunt esse solis istum ma-

teriale visibilem lucente ex participatione illius lucis. Hoc excludens ipse dicit se esse lucem hominum ita quod est lux intelligibilis: non sensibilis etc.

Secunda consideratio.

Circa secundam considerationem: quod est de eius vitalitate cum dicitur. Qui sequitur me. etc. sunt sex actiones.

Prima actio est: quod illud utile dicitur ad perfectionem alicuius: sine quo illius perfectio bene haberi non potest. Sequitur quod hec lux multum utilis nobis est ad perfectionem vite spiritualis. Nam vita spiritualis multum impeditur per tenebras peccatorum: et per subtractionem luminis vite. Hec autem lux: que est ipse: expellit tenebras: et dat lumen vite. Igitur pater eius vitalis.

Secunda conclusio est: quod natura nostra absolute in se sine hac luce est tenebrosa. Nam si cut se habet aer ad lucem sensibilem: ita anima nostra ad lucem primam intelligibilem. Sicut ergo aer est de se tenebrosus: nisi principet lucem sensibilem: ita natura nostra de se tenebrosa est nisi principet primam lucem intelligibilem. Dignus: Sicut aer per se ipsum non lucet: sed tenebrarum vocabulo intelligitur: ita ipsa natura nostra dum per se ipsum consideratur: quedam tenebrosa substantia est capax et particeps lucis sapientie. Unde hec lux lucet in nobis: quod tamen relictus sumus tenebre.

Tertia conclusio est: quod hec lux semper presens est intellectui nostro: licet intellectus nostrus non apprehendat. Unde Augustinus super Iob. Quomodo homo cecus positus in sole presens est illi soli: sed ipse soli absens est. Sic ois homo stultus: iniquus: impius: cecus est corde presente sapientia que non est absens illi: sed ipse est absens ab illa. Unde dicitur Iob. 3. Lux in tenebris. id est sapientia prima de se lucet: sed intellectus stultus quod est tenebra eam non comprehendit.

Quarta conclusio est: quod hanc lucem sequi est nobis utile propter tria. **P**rimo quod est via in obliquabilis. Nam unumquodque ordinatur in finem: potens oberrare et abduci a suo fine indiget aliquo directo. Finis noster est beatitudo a qua deuius error abducit. **S**ecundo quia est veritas infallibilis: nihil continens falsitatis: quia est veritas increata. Omnis autem veritas creata includit falsitatem. **T**ertio quod est bonitas inhaustibilis: quod solum in ea voluntas et appetitus quiescit: quod anima ad deum facta in nullo circa deum quietari potest. Et ideo dicitur

Qui sequitur me. Quasi. dicit. quod propter has rationes cum sequi debemus eum affectu bone actionis: intellectum vere cognitionis et affectu subiacere dilectionis.

Quinta actio est: quod si ambulauerimus per exercitum virtuosae operationis: ad meliora proficiendo. Unde dicit Balaam. Iob. 22. Homo in luce ambulat: quod virtutum operibus ad meliora proficitur: liberum a tenebris peccatorum. Si tamen non reputauerimus nos impeccabiles. Unde glossa. ibidem. 2. Iob. 3. Ira sumus mundi. Sed tamen non debemus nos putare quod diu viuimus omnes a peccatis posse mundari. Unde sequitur. Non ambulat in tenebris. **P**rimo. scilicet culpe: quod huiusmodi lux dat lumen gracie euacuans ipsam. **P**rimo Iob. 3. Tenebre transierunt: et lumen verum iam lucet. **S**ecundo non ambulat in tenebris ignorantie: quod hec lux dat lumen sapientie: expellens ipsam. Eph. 7. Eratis aliquando tenebre: nunc autem lux in domino. **T**ertio non ambulat in tenebris damnationis et miserie: quod ista lux dat lumen vite. id est lumen: in quo attingimus fontem luminis. **P**sal. 138. In lumine tuo videbimus lumen.

Sexta actio est: quod etiam sic ambulantes persequitur lumen vite. Nam cum triplex sit vita. scilicet interior exterior et superior. **P**rima causatur lumen gratie: qua ad diuine bonitatis amicitiam accipimur. unde **P**rimo ad Cor. 13. facit est primus adam in animam viuente. **S**ecundus autem adam in animam viuificatus. **S**ecundus. scilicet exterior causatur per sanctam ouerfatorem. Unde deut. 28. Erit vita tua pedens ante te. **T**ertia vita. scilicet superior per gloriam est causa finalis. **P**er hanc. n. ad actus perfectionis deificae eleuamur cuius est. **N**ihil. n. potest in operatione transcendente propriam virtutis actionem: nisi eius virtus fortificet sicut opaphanum non potest illuminari nisi actu recipiat lucem: sed visio essentie diuine quod est nobis vita est actio transcendens facultatem humane nature. Et ideo ad huiusmodi perfectionem requiritur lumen glorie quo eleuamur. unde dicit. Sed habebit lumen vite. **S**lo. nunc et in futuro.

Tertia consideratio.

Circa tertiam considerationem que est de eius certitudine: cum dicit. Durauerunt pharisei. ibi sunt quidam. **P**rima actio est: quod testificari est de necessitate salutis suppositum testimonium idoneitate et ordine iuris. Et ideo ad cautelam falsi testimonij

Sermo

vitandi aliqui a testimonio repelluntur: quia testimonium habet certitudinem probabilem. Et ideo quicquid tollit testimonii probabilitatem: ipsius reddit inefficax. Hoc enim facit infirmitas testificantis sicut quidam propter culpam. ut infames: propter defectum rationis ut pueri et mulieres quidam propter affectum: ut inimici: quia isti de facili possunt induci ad testimonium contra veritatem ferendum.

C Secunda ratio est: quod licet in causa criminali testimonium quod quis profert contra seipsum sit efficax. ut patet. 2. regum. 3. de adolescente qui dicebat dauid saule et jonathan se interfecisse: contra quem dauid ferens sententiam dixit. Sanguis tuus supra caput tuum. Os enim tuum contra te locutum est dicens. Ego interfeci christum dominum. Tamen testimonium laudis: quod quis profert de seipso efficacia caret. unde sequitur. Tu de teipso testimonium probas: testimonium tuum non est verum. i. acceptum et agruam secundum gloriam. unde prime corinthios. 10. Non enim quod seipsum commendat. Prover. 27. Laudet te os alienum: et non tuum.

C Tertia ratio est: quod licet taciturnitas: que est ad edificationem sit laudanda secundum Augustinum. Licet inquit predicatores rex eternarum narrationem ipsorum ad edificationem non punientius occultare: metiri tamen nunquam licet. Taciturnitas tamen veritatis et divine laudis est semper culpabilis: cum sit contra mentem. unde Augustinus. Quisquis metu cuiuslibet peccantis veritatem occultat: iram dei supra se provocat: quia. si magis timet hominem: quam deum. Et ideo sequitur. Rudit ibis et dixit. si ea que pertinent ad dei laudem et nostram edificationem.

C Quarta ratio est: quod licet testimonium puri hominis in re propria non sit efficax: tamen non est filius dei et de dei filio: qui potest in re propria sibi testimonium probare. unde Crisostomus. Cum filius equalis sit patri: eum bene testificari potest de seipso: sicut pater. unde sequitur. Et si ego testimonium probabo de meipso: testimonium meum verum est.

C Quinta ratio est: quod hanc conclusionem probat triplici modo. Primo ille qui novit perfecte deum a quo est et ad quem vadit: potest verum testificari de seipso: quia cum deus sit veritas: a veritate venit: et ad veritatem vadit. Sed ego scio unde venio inquit et quo vado. Igitur etc.

C Secundo ille potest bene verum testificari de seipso qui perfecte novit seipsum. Sed ego perfecte novi meipsum: sciendo unde venio et quo vado. Igitur etc. Tercio deus est sibi sufficiens testimonium vel testis: quia deus est lumen. Luminis autem est manifestare se et alia. Sed ego sum

deus. Scio enim unde venio: et quo vado: id est scio deum esse principium meum: scio me esse deum ex deo. Igitur etc.

Quarta consideratio.

C Circa quartam considerationem: que est de eius occultatione: cum dicit. Vos autem nescitis. ubi occurrunt aliquae conclusiones.

C Prima ratio est: quod licet ignorantia et nescientia sint realiter idem: differunt tamen ratione. Nam nescientia dicit simplicem scientie negationem. unde ignorantia cuiuslibet scibilis potest dici nescientia. secundum quem modum Dionysius in angelis nescientiam ponit ecclesie ierarchie. 6. capitulum. Ignorantia vero importat scientie privationem: dum. scilicet cui deest scientia eorum que aptus natus est scire. Horum autem quedam sunt: que aliquis non tenetur scire: illa scilicet quorum scientia non potest debitum actum recte exercere. unde non oportet tenetur scire illa: que sunt ad fidem pertinentia et universa iuris precepta. Sed singuli ea que ad eorum statum vel officium spectant: tenentur scire.

C Secunda ratio est: quod triplex est nescientia obligans ad peccatum: quod negligit scire ea: que tenetur. Prima est nescientia simpliciter affectata: de qua psalmus. Noluit intelligere ut bene etc.

C Secunda est nescientia ingratitudinis obligans ad peccatum: in qua est summus gradus in qua homo beneficia dei non cognoscit.

C Tertia est nescientia infidelitatis: que fundamentum spiritualis edificii subvertit: de quibus Ambrosius tangit super illud apostoli. Ignoras quod benignitas dei etc. dicens. Si non timeas peccas si ignoras. unde psalmus. Nescierunt neque intellexerunt: in tenebris ambulant etc. Sequitur. Vos autem nescitis unde venio aut quo vado. Unde advertendum quod christus est lux de luce: quia ratio sua est originata a patre. Ex quo sequitur quod quicumque ignorat originem istius lucis: ignorat ipsam lucem: sicut iudei fecerunt. Et hoc est quod dicit littera. Vos autem nescitis unde venio etc. i. nescitis eternum meum processum. Ysaia. 53. Generatores eius quod enarrabit.

C Tertia ratio est: quod nescientia malorum circa dei beneficia causatur ex eo quod ignorantes divinum potentiam respiciunt hominem solum. unde dicit. Vos autem secundum carnem iudicatis. Nam iudei nihil attribuerunt christo: nisi puro homini: unde dicebatur quod indecens erat sibi et quicumque alteri hominum testimonium probi-

bere de seipso. Ipsi enim credebant xpm fore purum hominem. Et ideo: quia xps dicit. Non sum ego solus: sed ego et qui misit me pater. Ideo interrogant. Ubi est pater tuus? vñ potest dici qd iudei pronice dixerunt.

Quarta conclusio est: qd in xpo est omnis scientia excludens omnem nescientiam. d. Ego non iudico quicquid. s. iudicio sententie: et dñationis. Quia ratio est: quia non veni ut iudicem: sed ut saluem mundum. Et si ego iudico. i. de aliquo sententio: non ignoraret hoc facio: sicut vos. s. scienter. Jo iudiciū meū ē vñ: qz solus nō sum: sed ego: et qd misit me pater. q. d. Pater meū est qui me gignit: et gignendo me comunicat mihi essentiam suā et comunicat mihi veritatē. Ex quo sequi qd ego sum veritas. Veritas autē ē redere testimoniū vñ. Sequitur. In lege vñ scriptū est: ubi p rationē ostendit: qd testimoniū suū est legitimum que talis est. Testimoniū psonā legi est legitimum testimoniū meū ē huiusmodi: quia fm legem statui testimonio duorum. Sic autem est in testimonio meo: quia non solum testimoniū perhibeo de meipso: sed et testimoniū phibet mihi pater: sicut ibi. Hic est filius meus dilectus. Et sic filius meus es tu q. d. lex vestra approbat testimoniū duorum hominum: qui decipi possunt: multo magis dñs approbare testimoniū meum et patris: qui decipi non possumus.

Quinta p^a est: qd illi q nūc ignorāt xpm. s. q ad eius iustitiam timendo: eius miam sperando eius bonitatē diligendo: eius beneficia p debitas gratiarum actōes non recōpensando: hic in pñti tales in futuro ab ipso ignorabunt. Et id dñs pqueritur. Iher. 2°. Tēcentes legem nesciunt me. vñ dicit glo. Nesciunt se a sacerdotibus pqueritur veritas: et nescire se pncipatū nescientiū prestat. vñ si quis ignorat: ignorabit. vñ de sequitur. Neqz scitis me. s. in mīa et beneficijs. Neqz patrē meū scitis. s. in iustitia et bonitate: q reddet unicuiqz iuxta opa sua. Max si nescieritis pñderātes cum gratitudine actiōis miam qua mistus sum vestri: et beneficia tam spūalia qz gratuita: q ptuli vobis: vñqz sciretis et patrē meum in retributiōe eternoꝝ donoz Sed q ignoratis: audietis refutationem. dñ. Nescio vos etc.

Quinta pñderatio.

Item qntas pñderatiōem: q est de ei⁹ virtuositate: cū dicit. Hec verba locutus est ih̄s etc. sunt due pñones.

Prima pñ est: qd virtus: fortitudo: grā violentia: honestas sint realit̄ idem: differūt tñ rōne. Nam virtus dicit fortitudo: inqñtum la bores et dolores facile pōt vincere. Dicit grā inqñtum respicit liberalitatē dei: cum donū est habentes se deo gratum facere. Dicit virtus: inquantum respicit opus: quod ab ea est. Dicitur violentia: inquantum violentē rapit regnum celozum. Ad dñm scđo. Regnum celozum vim patitur: et violenti rapiunt illud. Dicitur etiam honestas. vñ de fm yf. Honestas est turpitudinis carceria. vñ de hominibus virtuosis et honestis honor maritus exhibendus est.

Secūda pñ est: qd hec lux diuina quadruplicem habet virtuositatem. **Prima** est qd facit spūaliter laborantes et diligētē facile superare: inqñtum seruozū dei fortitudo laborantiū in sustentia penitentiali succūbēt: si diuina allocutio verbo cōsolationis eos nō solidaret: qz docet vitare mala. pmitens eterna. vñ de audientes verbum dei p effectū operis: facile oīa que prostergāt nos a consecutione vltimi finis possunt vincere. vñ de dicit Job. p. Omne quod natum est ex deo vincit mundū. vñ de re autem mundū est tendē in vltimū finē: qd fit cū conamine pprie voluntatis. Gratia mediantē in sulis temptationū repūmit: et infilitur bonis operibus qbus dñe voluntati cōformamur: qz voluntas dei ē sanctificatio nostra fm apostolū. vñ de tales possunt dicere illud eph. vltimo. Discite in quibus sum sufficiens quasi diceret qd eozum sufficientia solum est ex lumine iformationis diuini sermonis. **Secūda** est qd facit omnes eam audientes: et ei⁹ doctrinam sequentes deo acceptos inquantum dei gratia. Gratia enim cum sit donū supnatūrale a solo deo est effectiue collata: hñs in se rationem acceptationis: omnes quos inhabitat deo gratos et acceptos facit. **Tercia** enī spūritualem acceptationem deo causat quidam decor spūritualis. Gratia autem est quedam integritas et decor omnium virtutum. Nam sicut pulchritudo faciei non est aliqua vna qualitas sed integritas exurgens ex omnibus. s. colore figuratur magnitudine et proportione. Ita gratia que est animi decor est integritas exurgens ex omnibus virtutibus. vñ de aposto. etc. quasi. d. q quia omnia habet a deo p gratiam eius q ideo merito debet et esse gratus.

Sermo

Signum. n. acceptationis diuine est custodi-
tio a culpa: et preseruatō a pena: et collatio vite
eterne. **C**ollatio autē diuina pmo custodit
a culpa. vt dī prouerbi. 12. Veritas iustitie cu-
stodit viam innocentie. **C** Secdo pseruat a pe-
na. **E**ccli. 10. Qui custodit pceptū nō expet-
tur quicq̃ mali. **C** Tertio dat vitā eternam.
Prouer. 3°. Custodi legem atq; p̃silia et eris
uiuens. Segtur igitur quāsi verbum diuinū
deo gratos nos reddit. **C** Tertia est q̃ hortat
nos ad virtuosas opationes inq̃tum dī vir-
tus. Nam cū beatitudo virtutum sit premiū
non acquiritur nisi p virtutes quibus sit debi-
ta dispositio tendentibus ad ipsas. Et ideo vt
quis beatitudinē adipisci possit oportet operari
virtuose: qz opus nostz supposita motione di-
uina qua mediante meretur ex p̃digno: hz etiā
rationē meriti p̃grui: inquantū pcedit ex libe-
ro arbitrio inquantū volūtarie aliquid facim⁹
qz p̃gruum est vt cū homo bene vitur sua vir-
tute: dens s̃z excellentem virtutem excellenter
operetur. s. qz p̃gruum est: vt qñ quis s̃m suā
possibilitatem operatur virtuose q̃ s̃a ipsū re-
muneret copiose beatitudine. Talis tñ opera-
tio solum hz locum in hac vita. Nam post hanc
vitam solus tps est non meriti sed extreme re-
tributionis: qz tunc reddet cuiuslibet iuxta opera
sua. Quō ergo sermo diuinus hortatur nos ad
hanc operationem virtuosam: patet **I**obis. 8.
vbi dī. Si manseritis in sermone meo: veri
discipuli mei eritis. Tunc manet quis in s̃mo/
ne dei: qñ operibus virtuosis fugit quis pecca-
ta perficiens beneplacita dei: qz sermo dei do-
cet vitare malū et sectari bonū. **C** Quarto q̃
docet nos toto conamine postponēdo impedi-
menta regnum adipisci inquantum dicit violē-
tia. vnde dñs virtuosos vocat violentos. In-
telligendū q̃ virtuosus triplices vim facit sibi
C Prima ardua aggrediendo: et ea que sunt
supra hoies. **C** Secda aduersa patiēdo. **A**ct. 9.
Per multas tribulationes opz nos intrare in
regnum celoz. **C** Tertia a placitis abstīnēdo
Beti. 8. Sēsus et cogitatio humani cordis in
malū prona sunt ab adolescentia sua. Ideo cū
quodaz violentia opz hoies ab hīs que placēt
sibi p̃pesci. vnde poeta. Est virtus placitis ab-
stinuisse bonis. **A**dat. 11. Regnū celoz vim
patitur. **S**lo. Dū peccator ad id est in alienū
locū intrat p̃ p̃niam. Est. n. regnum celorum
sicut castz qd a multis obsidet: et sicut cōtingit
q̃ a quibūsdaz castz obsessuz nō cito capif: sed

post longaz obsidionē ab alijs cito capitur qui
forte et strēnue pugnant et p̃prio sanguine nō
parentes seip̃os exponere piculo non timēt:
ita ē de quibūsdaz qui remissius aliq̃tulum pe-
nitentiam suaz agētes eam diuinus p̃trahunt et
tandem regnum celoz assequuntur. Alij sunt
qui districtius agentes et p̃niam certiorē ducē-
tes p̃pēdiosius ad ipsūz p̃ingunt: quantūz ad
istos quodāmodo vīz patit regnum celorum.
C Secdo ē regnū celoz vīz patitur: qñ ab ex-
traneis capif. vnde **M**yla. Regnū celoz vim
patit: qz gloria de patribus debita: a p̃p̃etis p̃-
nunciata: a xp̃o oblata fide gentiū occupatur.
cum p̃ p̃niaz et fidez renūscit ad celestes p̃riaz
quasi alienum locū penetrantes et violenti qui
scilicet non vidētur habere ius sicut publicani
et peccatores rapiunt illud: exclusis. s. filiis re-
gni. **C** Quinta est: q̃ docet honeste cōuersari
inq̃tūz dī honestas. Nam honestas est virtuo-
sa opatio: cum p̃positione mox respiciens vitia
i se: et in alto intuitu dī. Vbi innuit q̃ honestas
p̃sistit in quatuor virtutibus. **C** Prima est de-
clinatio mali. s. peccati. vnde dī respiciens vitia
vnde sapi. 4. In fraude circūuentiūz affuit
illi: ne. s. deceptus peccaret: et tūc honestus fecit
illū. **C** Secda est opatio boni: qz dicit q̃ sit vir-
tuosa operatio. **O**ciosus. n. q̃tūcūq; sit p̃po-
situs in exterioribus non reputat honestus.
Sap. 8. In opibus manū illius honestas si-
ne fictione. **C** Tertia exterior mox cōpositio
Prima thesa. 4. Honestē ambulatis ad ea q̃
foris sunt. **C** Quarta est in hīs oibus recta i-
tentio: sine hac est honestas ficta: est et non ve-
ra. **P**rima cor. 5. Omnia honeste et s̃m ordi-
nem fiant. s. vt intentio oīa ordinet inter se: et i
finē debū. Segtur in textu. Hec verba locu-
tus est iesus in gazophilato docens in templo
et nemo apprehē. eūz. qz nondū venit hora ei⁹
C Nota s̃z **O**rige. Gazophilatū est loc⁹ nū-
mismatūz in honorem dei et dispensationē pau-
perz oblatoz: hic nūmismata obtulit xp̃s in iel-
lectuali gazophilato: qz verbi dei p̃tulit. **A**er-
ba. n. dei sunt qdam nūmismata imaginē cele-
stis regis habētia imp̃siaz. vnde **B**eda. Tūc
xp̃s loquitur in gazophilatio quando ad iude-
os in parabolis loquitur. Tunc gazophilatūz
aperitur: quando discipulis celestia referantur
Quod nobis et.

C Domi

credūtur.
de dei oip
pora susci
male senti
plos in pec
aliari. Ali
vindictatur
non vindi
oipotentia
et bonitate
modo p̃sist
testium p
igitur tot
biles sunt
dei veritate
dominica i
de passione
gantes in
munt sunt
nō occurr

C Pri
Etiō s̃z q̃
uerfimode
est in intell
p̃ter in int
signo enun
tas disting
tas rei: veri
sue enunc
det ab alia.
C Primo
di. q̃ verit
que sine vill
citur esse sol
scribitur pe
rei est. p̃p̃i
hz esse in el
lariū dī. U

Dominica in passione. Sermo. 71.

Quis ex vobis

bis arguet me de peccato. Jobis. 9. Scdm Criso. fides est virtus: que ea q ad fundamentum religio-

nis pntinent recte firmiterq credunt. Nam fm Aug. Aliqui male sentiunt de dei oipotentia negantes deum no posse cor pora suscipere vel naz nostram assumere. Alij male sentiunt de eius bonitate. s. qui negat la/plos in peccatum p priam non posse deo reco culari. Alij de eius iustitia: vt qui deuz negant vindicaturum peccata: aut q dicunt eum saltez non vindicaturz eternaliter. fides autē nostra oipotentiam dei predicat: z summā eius sapiāz z bonitatem. Huius fidei veritas multiplici modo pfirmatur. s. miraculoz coruscatione: restitum pductione z diuina reuelatione. Luz igitur tot habeat veritas argumenta: inexcusa biles sunt nō credentes: qz non cessant ipsaz fi dei veritatez vita z verbo impugnare. Et ideo dominica ista in qua legitur hoc euangeliz dr de passione: nō qz ista die xps passus fuit: s; co gitanter in corde xpm interficeret: azaz etiaz niti sunt necare: z fm hoc in euangelio presen ti occurrunt tres considerationes.

Prima pconsideratio.

Ira pnam pconsiderationem: q est de veritatis doctrine xpi essentia, occur runt septem conclusiones.

Primo p est: q cū veritas ppiū sit inesse. Et idē s; q plurib; diuersimode uest: s; h z di uersimode distingui pōt. Naz veritas p prius est in intellectu diuino: consequenter inesse rei pnter in intellectu appbendente: psequenter in signo enunciante: z fm hoc quadruplex veri tas distingui potest: sicut veritas prima: veri tas rei: veritas appreb: nsonis: z veritas signi fice enunciations: quaz vna p ordinem depē det ab alia. Et sic diuersimode etiā describitur **P**rimo per augu. in libro de vera religioe di. q veritas est summa similitudo principij: que sine vlla dissimilitudine est. Isto modo di citur esse soluz i intellectu diuino. **S**ecda de scribitur per Aug. di. Veritas vniuersusque rei est: ppietas sui esse qd stabilitū est ei z tunc hz esse in esse rei. **T**ertio describit per Hy larii di. Vt est declaratiū aut manifestatiū

esse: z hoc pertinet ad veritatē: s; qd est in itel lectu. **Q**uarto describitur in libro de diffin: i nōibus. Veritas est adequatio rei z intellectū z tunc potest esse in signo enunciante.

Secda pclusio est: q dū existēs vna z pma z summe veritas pntens in intellectu diuino p priam rōnez veritatis eruat de corde oēs dies creatas veritates. Et ideo l; in multis itellecti bus creans sint multe veritates: z in vno ec dem itellectu sint plura cognita: tū omnia ista oriū habent in intellectu diuino. Vnde glo. di cit sup illud psal. Diminute sunt veritates eius a filiis hominū: q sicut ab vna facie hois resul tant multe similitudines hois in speculo: sic ab vna veritate diuina resultant multe veritates vnde dr. Si veritatem dico vobis &c.

Tertia pclusio est: q xps est veritas qz est ver bum increatū z incarnatum: excludēs a se oēs falsitatem. **P**rimo qz est verbum increatum equale patri z pforme: excludit a se falsitatez: qz vt sic plenuz est grana z veruare. Job. 9. Est etiam patri psubstantialē: sic excludit veritatez mutabilitatis. Jobis. 9. Et cognosceat veritatē

Item in quantum est verbum incarnatum sic pma veritas excludit a se vmbriam legalem Jacob. 9. Voluntarie. n. genuit nos verbo ve ritatis sue. **S**ecundo patet: qz in ipso est im pletio omnū pmissionū pphetarū. Jobis pmo. Gratia z veritas per ipsum xpm facta ē

Tertio qz in ipso est satisfactio plena oium iniuriarū. Psal. 144. a veritas obuiauerit sibi. Et hoc ideo qz cum sit veritas z bonitas qz ista duo in supposito quertant cum ente: licz differunt fm rationem. Nam veritas respicit ipsum esse simplr z immediate. Ratio autem boni consequitur esse: fm q est aliquo modo pfectum: s; qz oportet doctorem veritatem enun ciare: non solum verbo: sed etiā facto. Quia s; Grego. Lūius vīa despiciit &c. Ideo xps p mittit. Quis ex vobis arguet me de peccato, q. d. Ille doctor qui non deficit in bonitate nō potest argui de peccato: z per pns de insufficie tia. **M**ota qz xps peccare non potuit ppter sacerdotij pmiūatem. Si. n. peccare potuiss; mediatore indiguisset: z tunc non fuisset pmius

Primo Pet. 2. Qui peccatum non fecit &c. Psal. Omnes declinauerunt &c. b Jero. De us est in quem peccatū cadere nō potest. **Q**uarta pclusio est: q xps nobis triplicez ve ritatem exēplificat. s. veritatem vite: doctrine: z iustitie. Veritas vite est fm quā ad opus est

Sermo

verum non sibi quam aliquid ostenditur verum.
Dicitur autem vita vera ex hoc: quod attingit regulam
et mensuram secundum divinam legem: per cuius profectum
mitatem rectitudinem habet: hec necessaria est actus
Ysaie. 38. Memeto domine quomodo ambulaverim co-
ram te in veritate et corde perfecto. Veritas do-
ctrine est secundum quam homo in dictis et factis ostendit
se ut est: et hoc persistit in quodam manifestati-
one verborum de quibus est scientia: et hec necessaria
est preceptoribus et doctoribus. De quo dicitur. 2. Adat
th. 22. Magister scimus quod verax es etc. Veri-
tas iustitie est: sed quam aliquis rectitudinem legis
in iudiciis que ad alterum sunt servant: quod iusti-
tia est quedam rectitudo regulata secundum regulam divine
legis. Hec veritas necessaria est preceptoribus. Pro-
pter. 18. Accipe personam in iudicio non est bonum:
vita veritate declines. Unde sequitur. Si
veritate dico vobis: quare non cre. etc.
Quinta pars est: quod audire verbum divinum
signum est predestinationis: et non audire improba-
tio. Ratio prima est: quod audire verbum dei est per
effectum operis: omnia que nos retardant a salute su-
perare. Iohannis. 5. Omne quod natum est ex deo vi-
dit mundum: nam vanitas mundi nos retardat: et
hic in verbo divino docetur refutari. Ratio se-
cunda est. scilicet quod nolle audire verbum dei est signum
reprobationis ad quam sequitur induratio: quod videtur
interne idurari: quod respuit illa que dirigunt ho-
mines in viam vite: docentis coningere ea que
abducunt a salute: quod fit in verbo divino. unde
dicitur. Qui ex deo est etc.
Sexta pars est: quod reprobi increpationes non
sustinent: sed exasperati reddunt maledictiones
pro bono verbo. Unde. puer. 4. dicitur. Qui ar-
guit impium sibi maculam generat. Glossa. Quia
frustra laborat qui verbum sapientie inculcare niti-
tur: ei qui audire contemnit sapientiorum se do-
ctore et maiorem credens. Tales. n. plus exas-
perant et peiorantur. Et ideo secundum glossam non est
timendum tibi cum arguitur impius: si contra-
melias inferat. Sed hoc potius providendum
ne tractus ad odium inde fiat peior. Ideoque ali-
quotiens ab eius correctione non time timidi-
tis: sed dilectionis eius gratia est abstinendum.
unde dicitur. Responderunt ergo iudei et di-
xerunt. scilicet verbum maledictum pro benedicto. scilicet
demonium habet: et quod samaritanus esset: et hoc secundum
Origenem. Quia dicebat sermones transcendentes
capacitatem humanam: puta quod processisset a deo
et quod esset equalis patri.
Septima pars est: quod predicator verbi dei debet

habere patientiam si aliquis contumeliam sibi in-
fert propter veritatem. Nam per patientiam acquirit
regnum celorum. Quia secundum Iheronimum. non nisi per pa-
tientiam implet quod dicitur. Regnum celorum vinum
patitur. unde Mattheus. 5. Beati qui persecutiones
patiuntur propter iustitiam etc. Et ideo non est red-
denda contumelia pro contumelia: tamen si crimen fal-
sum obicit persistenter resistendum est: quod Christus fecit
cum dicitur. Ego demonium non habeo: et si quid
verum dicit non est negandum: quod Christus fecit: quoniam
se samaritanum non negavit. Patientiam do-
cet in hoc: quod maledicentibus contumeliam non
reddidit iuxta illud. Qui cum malediceretur
non etc. Nota igitur expresse non dicat eos ha-
bere demonium: ne vindicare se videretur: tamen
hoc subtilius innuit cum addidit. Sed bono
patre meo: et vos in bono. etc. In hoc quod dicitur.
Ego honorifico patrem meum: affirmat se non
habere demonium. Diabolus. n. non honorat
patrem. Quia ea que patris sunt sibi usurpavit
scilicet potentiam: Cum dicit Ysaia. Ponam se-
dem meam etc. Sed cum dicit. Vos in bono. etc.
innuit eos habere demonium et similes diabo-
lo: quia sicut non honoravit patrem: sic non ho-
noravit filium: cui ausus est dicere. Hec omnia
tibi dabo: si procidens etc. Mattheus. 4. Et ideo
demonium non habeo. Et ratio potest esse talis.
Demonium est querere in suis sermonibus gloriam
proprie et ostentationem sue scientie. Ego autem in ser-
monibus meis quos vocatis transcendentes non
quero gloriam meam sed magis patris. Dixi. n.
me esse ab eo: dixi etiam me scientiam habere
ab eo: et non ex me. Igitur demonium non habeo.
Unde licet non quereretur gloriam propriam in
quantum homo: tamen querebat eam deus pa-
ter. et ideo dicitur. Et pater qui querat et iudicet:
Tunc pater querit gloriam Christi: dum recipien-
tes Christum glorificat: iudicat tamen dum contra-
dicentes Christo condemnat.

Secunda consideratio.
Arca secundam considerationem: que est
de veritatis efficacia cum dicitur. Am-
ico vobis etc. Sunt sex conclusiones.
Prima conclusio est: quod sermonis divini ser-
vatio liberat a morte culpe et ab eterne damna-
tionis pena. Cuius ratio est. Illud quod cu-
stodit innocentis viam liberat a morte culpe: ve-
ritas iustitie custodit viam innocentie. Prover-
12. Veritas autem iustitie est divini sermonis
servatio. Ergo etc.

C Secun-
monis con-
Nam vita
Et ideo p-
le vifioni
intelligit
Et ideo se-
rum vita c-
dam pino-
tam beata-
aus. Et i-
ne peruen-
divinus pe-
cur igitur se-
pducit fru-
fic sermo di-
ducit ceter-
premiu ete-
memat ali-
C Terna-
monis do-
luntati con-
stram salut-
sua regula.
Voluntas
Et ideo non
est iudex sin-
tatis create-
tatem divi-
potest. Et i-
meus serva-
Non dicitur
sicutibus
ita de verbo
fit. Ideo ia-
Ad rama.
apud deum
habunt mon-
quia est semp-
nitione semp-
C Quarta
tumeliam no-
nec propter
mitenda. Q-
Hunc cogn-
ritas doctrin-
nem etc. C-
Non audire
quod quinqu-
mo eius vite
C Secundo ei-

C Secunda conclusio est: q. veritas diuini sermonis confert vitam eternam. Ratio potest esse. Nam vita beata in visione et fructu persistit. Et ideo per exclusionem mortis gehennae: que huic visioni opponitur consecutio beatitudinis intelligitur. Hoc autem fit per verbum diuinum. Et ideo semini comparatur. Luce. 9. In quantum vita eterna in verbo dei consistit sicut in quo dam principio seminali: q. finaliter ducit ad vitam beatam: sicut virtute seminis producit fructum. Et ideo sicut qui seruat semen a corruptione peruenit ad fructum: Sic seruans verbum diuinum: peruenit ad beatitudinis statum. Sicut igitur semen seruatur et seminatur in terra producit fructum conseruatiuum vite corporalis sic sermo diuinus seruatur ab aia fructum producit conseruatiuum vite spiritualis et acquisitionem premij eternalis. Proverb. 3. Custodi leges meas atq. consilia tua erit viuens anima tua.

C Tertia conclusio est: q. seruatio diuini sermonis docet voluntatem nostram diuine voluntati conformare: quod necessarium est ad nostram salutem. Nam voluntas creata non est sua regula. Ideo potest a rectitudine declinare. Voluntas autem diuina sola est regula sui actus. Et ideo non potest deficere. Sicut ergo rectus est iudex sui et obliquus sic omne iudicium voluntatis create sumendum est in ordine ad voluntatem diuinam: que sola recta est et obliquari non potest. Et hoc est qd dicit. Si quis sermonem meum seruauerit: mortem non gustabit in eternum. Non dicit qui audierit: sed qui seruauerit. Nam sicut cibis sumptus non nutrit si statim reijcit ita de verbo dei nihil valet qd in transitu perit. Ideo iacob p. Estote factores verbi etc.

Ad roma. 10. Non auditores legis iusti sunt apud deum: sed factores. Dicit etiam. Non gustabunt mortem. Nam mors illa gustari dicitur quia est semper quasi in gustu et nunq. in digestionem semper incipit et nunquam desinit.

C Quarta conclusio est: q. propter iteratam contumeliam non est desistendum a predicatione nec propter scandalum est veritas doctrine dimittenda. Contumelia iterata fuit cum dicunt. Nunc cognouimus quia demonium habes: veritas doctrine erat cuius dicit. Si quis sermonem meum etc. Veritatem doctrine non dimisit dei. Non audis quia ex deo non esis. **C** Nota q. quintupliciter contumelia intulerunt ei. **C** Primo eius vite dicentes eum samaritanum esse.

C Secundo eius potentie dicentes. Demonium

habes: cum mira et magna hoc faceret et doceret: non ascribebatur hoc diuine virtuti: sed demoni.

C Tercio eius veritati dicentes. Abrahā mortuus est. q. d. falsus est qd loqueris: ex quo illi qui optime seruauerunt sermonem dei mortui sunt preponentes ei abrahā.

C Quarto eius dignitati dicentes. Nunquid tu maior es patre nostro abrahā? Dñs autem ostendens se superiorem et dñm abrahe ait. Abrahā pater vester exultauit: id est cum gaudio desiderauit spiritum sancto reuelante. Et videret: id est intelligeret diem meum: scilicet incarnationis et eternitatis mee. Vidit: id est intellexit in fide. Et gaudius est: pater ergo me esse illi superiores qui desiderat me redemptorem.

C Quinto eius eternitati. d. Quadraginta annos nōdū habes etc. Labor enim et calor regionis et inopia rerum consumplerunt eius naturam delicatam: ut videretur maioris etatis. Quibus etiam reddens rationem diuinitatis sue mysterium aperuit dicens. Antequam abrahā fieret ego sum: quasi diceret: ille ē factura: ego autē creatrix essentia.

C Quinta conclusio est: q. non debemus ex bono opere gloriam nobis querere. unde dicit. Ego gloriam meam non quero. Nihil ita notum est homini sano sicut aer corruptus: unde si homo sanus exponit se aeri corrupto inficitur et infirmatur. Sanitas anime est gratia et bona opera. Vana autem gloria est ventus vel corruptus aer. Sicut igitur sanitas corrupto aere corrumpitur. Ita per ventum inanis glorie bona opera corrumpuntur. E conuerso bonus ventus sanitatem conseruat et nutrit. Bonus ventus vel aer: est gloria que ex deo est: quia non est de corrupto loco: ideo dicit. Gloriam meam nō quero: sed fugio quasi aerem feridum et corruptum. Unde dicit. Si ego glorifico meipsum: gloria mea nihil est. Quod verificatur tribus modis.

C Primo modo d. filio dei: quia nihil habet nisi naturam et ab alio. Si q. gloriaretur in aliquo: q. si illi bñt a se: gloria sua nulla esset: q. gloriaretur in eo quod nō est: sed filius nihil habet nisi innatum et ab alio. Igitur etc.

C Alio modo intelligitur de homine christo: qui non poterat gloriari in aliquo: quasi per se haberet illud: quia quicquid est in creatura: ab alio est. **C** Prima ad cor. 4. Quid habes quod nō accepisti? Quid gloriaris etc. **C** Tercio modo sic ut sit sensus. Si ego glorifico meipsum gloria mea nihil est: id est vana a vobis reputabitur: sicut illius qui commendat seipsum.

Sermo

E Sexta p̄cto est: q̄ non est gloria, nisi quē a deo est. Sc̄da ad cor. xi. Qui gloriatur in domino gloriatur. i. s̄m glosam v̄r domino attri- buat confidentiam ⁊ gloriā: cuius gratia est q̄ non potest ille qui non h̄z a deo potestatem: q̄ suam gloriā querit. Non. n. qui seip̄z cō- mendat ille ⁊c. i. q̄ extra deum gloriā: sibi at- tribuendo quod dei est. Et ideo in nullo gl̄ia rī debemus q̄d alienuz est a beatitudine: q̄ ta- lis non p̄baretur a deo. sicut p̄z in mundanis qui gl̄iantur in diuitijs: honoribus: gl̄ia mun- dana: ⁊ p̄tate magna. Ista. n. oīa aliena sunt a vera b̄itudine: nec p̄ferunt ad eam: sed ple- runq̄z impediunt. Cuius ratio p̄z. Nam cum b̄itudo cum sit bonum p̄fectuz hoīs: ex eo nō potest malum aliter puenire: q̄d p̄ngit in pre- missis. Dicit. n. ecc̄lia. 2. q̄ diuitie interdū cō- seruantur in maluz dñi sui: ⁊ simile p̄z in alijs tribus. Et ideo solum in deo vel in h̄ijs: q̄ or- dinant nos in deum gl̄iandum. Et ideo dicit. Est qui glorificat me. i. gl̄iam meāz querit: ge- nerans me de eterna essentia: quem vos dici- tis q̄ deus vester est per op̄ez imutationem: ⁊ p̄ceptoz impletionē: ⁊ tñ falsum est. Quod ex hoc p̄batur: q̄ non cognouistis eum: ac per hoc non cognoscitis gl̄iam: quam vere cōmuni- cat generando. Quāuis in dei deum cogno- scerent sub rōne deitatis: non tñ cognoscebant ipsam sub rōne trinitatis: nec sub omni modo cognitōis. Ego aut̄ noui eum: sicut filius eius naturalis habēs eandem s̄bam cum ipso: nō so- lum sub rōne dei: sed sub ratione patris gl̄iam coicantis. Noui aut̄ eum notitia infinita ⁊ cō- prehensua: inq̄tum sum deus. Notitia clara ⁊ intuitiua inq̄tum sum hō deus notitia clari- ori: q̄ aliqua creatura. Et si dixero q̄ nescio eum: ero similis vobis mendax: quasi dicat h̄z. P̄iso. Sicut dicentes eū nescire mentemini ita ego si dixero me nescire: ero mendax: quod est impossibile: cum sum veritas. S̄z scio eū ⁊c.

Tertia p̄sideratio.

Arcatertiam considerationem: que est de malignantis malitia: cuz di- citur. Tulerunt igitur lapides ⁊c. vbi occurrunt quinque conclusiones.

Prima p̄cto est: q̄ licet voluntas propria ⁊ consilium proprium: cor instabile ⁊ cor duruz sint idem realiter: differunt tamen ratione. Dicitur. n. voluntas propria: que nō est cois cum deo ⁊ hoībuz: sed nostra tñ: quando q̄d volumus: non ad honorē dei: non ad vtilitē

factum: sed propter nosmetipsos facimus.

Propriū p̄silium dicit obstinatio in p̄prio errore: ita q̄ nullius velint cōsilijs acgescere: placētes sibi in oculis suis: ignorātes dei iusti- tiam: ⁊ suā volentes p̄sistere voluntatē. Vi- citur aut̄ cor instabile: inq̄tum defluit per pra- uas cogitādoēs. vñ duz suo ducit arbitrio: ⁊ di- uino caret p̄silio: in seip̄o non pōt p̄sistere: sed omni mobili mobilius p̄ infinita distrahitur. Dicit aut̄ cor duruz: q̄ nec p̄punctione scindit: nec pietate molli- nec mouet p̄ab̄: minis nō cedit: ⁊ flagellis induratur. Hec Bernar.

Sc̄da p̄cto est: q̄ hec quatuor p̄dicta indu- rant hoīem: quasi lapideum reddētes: ⁊ inba- bilem ad gratiā dei: q̄ meatus sp̄iales gratie dei obstruunt: vt dicit p̄mo macha. 5. Obstru- xerunt portas lapidib̄. Mas lapis dicit quasi ledens pedē. Sic isti dicunt lapides: tuz q̄ le- dunt. i. puerunt affectuz libidinosa delectatōe in creaturis: tum q̄ ledunt affectionē diuine vo- luntatis: q̄ est sanctificatio nostra s̄m apl̄m. vñ glo. sup̄ Job. 2. d. Cor ei⁹ indurabit q̄si lapis q̄ nulla vñq̄ p̄uersionis p̄ria molliet.

Tertia p̄cto est: q̄ hanc indurationē non causat deus: nisi inq̄tum deus gratiam suam nō largit: s̄m illud ad Ro. 9. Quem vult in- durat: ⁊ cui vult miseret. vbi dicit glo. Aug. Intelligendū nō est q̄ sic induret deus: q̄ alii quem peccare cogat: sed tñ q̄busdam peccanti- bus misericordiā iustificationis sue non largit ⁊ ob hoc eos indurare dicitur: q̄ nō eoz mise- retur: non q̄ impellit vt peccent. Eorum autē non miseretur: quibus gratiā non esse p̄ben- dam equitate occultissima ⁊ ab humanis sensi- bus remotissima iudicat: quam non apit apl̄s sed miratur dicens. Quidam diuitiaz ⁊c.

Quarta p̄cto est: q̄ h̄ijs lapidibus ihs mlti- pliciter dicitur lapidari spiritualiter. **P**ri- mo nanq̄ ihs in quantum dicitur veritas: sic lapidatur a repugnātibz veritati. s. a mēda- cibus: simulatoribus ⁊ ypocritis. **S**ecun- do inq̄tum dicitur bonitas: sic lapidatur ab h̄ijs: qui beneficijs dei non emolliuntur: sed duriores inueniuntur. **T**ertio ihs inq̄- tum dicitur misericordia ⁊ benignitas: lapidat̄ ab h̄ijs: qui nō attendunt q̄ deus expectat eos ad penitentiam: ⁊ peccata iterare non cessant: contra quos ad Ro. 9. An diuitias bonitatis ⁊c. **Q**uarto inq̄tū deus est caritas: lapida- tur a cupidis ⁊ auariis. **Q**uinto inq̄tantuz dicitur mundicia: lapidat̄ ab illis: q̄ in seip̄is

penitentiam
alem cor
ria. s. flag
flagellis n
deteriores
pharom
par. s. 2m
p̄ illos q̄
quatuor
Tulerunt
Augu. 2
pides sibi
Quin
dit a mēda
bus ⁊ ypo
tas ab ing
ab obstru
mundicia
militas a
meam ab
mortui.
Abcond
ritas abs
Eam app
veritas fig
go. Quid
nisi vt cum
bientium
tum vt off
mo. vnde
pidibus si
cordibus
dise ⁊ erig
du se in an
muncula si
diuentens:
fidantibus
rum ibat.
condite vt
dōq̄ sit pro
malis. C
nis. Dicit
enja: quam
ecire expet
lam delectat
trat operati
gnat conce
tione nos li

continentiam virginalem ac conjugalem et vidualem corumpunt. Sexto inquit dicit iustitia. scilicet flagellando impios lapidatur ab hijs qui flagellis non emendantur: sed cum pharaone deteriores fiunt. Exodi. 8. Induratus est cor pharaonis. Septimo inquit iesus dicit par. scilicet. pmerges sanctas aggregationes lapidat p illos q per insolentias pacem dissipant. De quatuor pones includuntur in h qd dicitur. Tulerunt ergo lapides vt tacerent in eum: vbi Augu. Tanta duritia quo curreret nisi ad lapides sibi similes.

Quinta pco est: q merito veritas abscondit a mendacibus: a detractoribus: ab adulatoribus et hypocritis: et veritas dicens bonitas ab ingratis: iustitia ab iconizibilibus. mra ab obstinatis peccatoribus: largitas a cupidis mndicia a luxuriosis: sobrietas a gulosis: humilitas a superbis. vnde psal. Abscondit faciem meam ab eis etc. Sed qre hoc propter triplex motiu. Primo in signu. De quo Bre. Abscondendo se dñs signat: q ab eis seipsa veritas abscondit qui eius verba sequi ptemunt. Eam gippe mentem quam non inuenit humile veritas fugit. Secdo in exempli de q Bre go. Quid autem nobis hoc exeplo dñs loquitur nisi vt cum etiam resistere possumus iras superbientium declinemus. Tertio in documentum vt ostenderet nobis q ipse erat verus homo. vnde Aug. super Job. Tanq homo a lapidibus fugit. Sz veh illis: a quoru lapideis cordibus deus fugit. vnde suoditur. Abscondit se et erijt de templo. Scdz Aug. non abscondit se in angulo templi: quasi iumens: aut in domunculā fugiens: vel post mu: vel columnā diuertens: sed potestate celsa inuisibilem se in fidiantibus constituens. Per medium illorum ibat. Nota q quandoq dominus abscondit se vt deserat: qd oq vt corripiat: quandoq sit promoueat. Primo abscondit se a malis. Secdo ab infirmis. Tertio a bonis. Dicit etia. Et iuit de templo. i. de conscientia: quam sibi templum consecrauit. A quo erire expellitur: quando homo admittit malum delectationem. Violatur: quando peperat operationem: Lapidatur: quando impugnat connectidem. Et patet hic. a qua impugnatione nos liberet iesus. amen.

¶ Feria scda donice in passiōe. Sermo. 73.

Dixerunt pri

cipes et pharisei. Job. 7. Scdz qd dicit augu. in libro qui speculum manuale intulaf: dum cogito mirari nō cesso illam in deoz impietate q manus in xp̄s dñm iniecerunt verbis celestibus intonante: tantisq miraculis coruscante. Corda saxa duriora. et brutis seris crudeliora. Rogo vbi sensus mīseroz qñ videbant celestes medicum infinitas languentiu turbam gratis sanare: demones excutere: cecos illuminare: leprosos mūdare: et huiusmodi multa q solius verbi potestate sine mora potuit agere. Qd hesitabat in cordibus cecū cū ipsa quoque clementia famulari ei cernerent: adeo vt i gressus mare ventis iperans pcellas ppekeret. Qd sedisti evidentiū signis ipm tuū esse filiu dñs pater. Et qbus verbis isert q in hoc euangelio ostēditur executio machinatiois iudeoz i mortem xp̄i que in die dnica post lazari suscitationē erat excogitata diffinitue. Et ideo in euāgelio occurrunt quatuor p̄siderationes.

Prima p̄sideratio.

¶ Gra p̄mam p̄siderationē que est de pueritate stulte emulationis iudeoz cum dicitur. Miserunt principes etc.

Occurrunt due conclusiones.

¶ Prima conclusio est doctrina fido. de suo bono quam transeo.

¶ Secda pco est: q pp inuidiā iudei xp̄s per sequebantur. Nā sz augu. Inuidia est odiū aliene p̄speritatis: qua hō dolet aliū sibi equari et p̄ferri: et cupit ei malū: et de bono eius dolet. Vnde inuidia dñi non vidēdo: qz non potest videre bona alioz. Drauis nanq inuidia est malum p malo reddere. grauior aut odire illuz q nihil nocuit. Drauissima aut maluz p bono retribuere: et odio hñc aliqñ qui bonū est sicut iudei christum: vnde dicitur. Miserunt principes et pharisei etc. Quia audientes turbaz christo acquiescentem turbati miserunt etc. Ex quo patet s m Crisostomuz. Qd solutio sabbati nō erat causa totalis persecutionis christi et odij sz quia turbe cum glorificabant. Ecce inuidia: q fm augu. est odiū felicitatis aliene.

Secunda consideratio.

Sermo

Circa secundā considerationē q̄ est de
agruis passiois preordinatione:
cūz dī. Adhuc modicū tps vobiscū
sum. vbi sunt tres conclusiones.

Prima conclō est q̄ sicut passio xpi preuisa
fuit in mente dīna ab eterno. s. q̄ moriēs p no
stra salute: sua morte nos liberaret: s; a morte
pene culpe r gehēne: Sic r genus passionis
modus r tps: vt videlicet q̄ deberet mori i cru
ce: r tali modo r tali tpe. In cuius signū iudei
passionis tps preuenire volentes: ipsū capere
non poterant. Dicit glo. Adhuc modicū tps
vobiscū suz. q. d. Adhuc me cape non potestis
q̄ hoc est tps puerlationis vobiscū: r non tps
s; glosaz mortis. Sum. n. vobiscū puerla
tione: ibo ad patrem per passionem.

Secda p̄clō est: q̄ tps christi fuit modicum
ppter duo. **P**rimo ad ostendendū xpi vir
tutes: q̄ taz modico tpe mūdūz imutauit. **S**e
cundo ne discipuli in eo terminū ponerēt: quia
humilitas xpi fuit via: p quā deueniē ad di
uinitatez. s. vī aut xps via r terminus. s. vīa
Rādens q̄ christus: volēs satisfacere voluntati
persequentūz. Ad vultis facere facturi estis:
sed non modo: q̄ modicū tps vobiscū sum.

Tertia p̄clō est: q̄ malignantium hominūz
voluntas nō potest impleri nisi deus dederit po
testatem: vt dicit fīdo. Nā dūz hoies deo p
mutante: malū q̄ pcupiscunt p̄ficiāt: tpe dī fa
cere qui p̄mittit. Vextū q̄ iniqui ex voluntate
mala volunt. Itcirco d̄s p̄ficiēdi dedit pote
statem p suaz bonam voluntatē: q̄ de nro ma
lo ipse multa bona opatur. Quidam tū volun
tati dei resistunt: nesciētes p̄siliū dei faciunt:
qui nouerūt sic deo subiecta esse oīa: vt r ipsi q̄
eius dispositioni aduersant eius ipteant volū
tatem: ideo dicit. Queritis me. i. meaz corpo
ralem presentiaz. Queritis: volūte nocendi
Et non inuenietis: potestate offendēdi. Ex q̄
p̄z q̄ voluntas nocēdi est vnicuiq; a se: s; pote
stas est a deo. Unde dixit p̄lato iniuste eūz iu
dicanti. Nō haberes in me potestatem r c. Lu
ius ratio est. Quia vbi ego suz: non dicit: vbi
ero: q̄ semp erat xps quo fuerat iturus. Sic
enīz venit vt non recederet. Vbi in alio loco dī
fīmo ascendit in celūz nisi qui de celo descē
dit: filius hoīs qui est in celo. Nō dixit qui fu
it: s; q̄ ē: q̄ fm carnē fuit in terra: s; maiestātē
erat i celo r i terra. Tertia p̄sideratio.

Circa tertiam p̄siderationē que est de
nostre salutis per iudeos p̄phetatione:

cum dixit. Dixerunt ergo iudei ad semetipsos
vbi occurrunt tres conclusiones.

Prima p̄clō est: q̄ sicut d̄s ē cā vniuersa
lis in agēdo: r nō p̄exigit materiāz: nec aliquā
dispositionē materie in corporalibus affectibus
r simul pōt mām r dispositionē r formā indu
cere: sic ē in effectibus spūalibus non p̄exigit
aliquā dispōnēz: s; potest simul cū affectu spūa
li iducere dispōnem p̄ueniētem q̄lis regeret
vt. s. aīaz i ipsa sui creatiōe disponeret ad p̄phe
tiaz r daret ei gratiaz p̄phetalem. Nā iudei p̄
lumen legis scripte habiliores erāt ad donum
p̄phetie q̄ gentes. Ratio est. Nā sicut in re
bus corporalibus abente passione remanet q̄
dazabilitas ad h̄ q̄ facilius illustret iterato.

Sic etiā mens semel ad deuotionē pristīnā reuoca
tur. Propter qd̄ Augusti. in libro de orando
dñm dicit esse necessarias crebras orationes:
ne p̄cepta deuotio totaliter extingatur: sic u/
dei ex lumine legis habiles effecti ad p̄ceptiōez
diuinoz que p̄fici p̄phetiaz poterāt velamen
p̄phetie remouere. Unde audientes in verbis
christi alibi eūz itūz p̄iecturari poterant ex scri
ptura legis: eius p̄sentia ppter veritatis agm/
te ipugnationem eos nō esse dignos. Et ideo
eo dicente. Quo ego vado vos nō potestis ve
nire. Dixerunt ad semetipsos. s. occasione su
inientes ex scriptura. Quo. s. iturus est: dubiā
do scripture p̄stationez r eoz indignationē.
Secda conclusio est: q̄ h̄ donūz p̄phetie de
tur aliquibus ppter alioz vilitatem: r ppter
mentis p̄prie illustrationē: sicut patz in hīs in
quoz animas sapientia diuina: per gratiaz san
cti spūs se transferens amicos dei r p̄phetias
p̄stituit qui sunt quasi instrumenta diuine ope
rationis: r non ad voluntatem p̄p̄iam. vnde
Ihero. sup. Math. Prop̄hetare vel virtutes
facere interdū non est meriti que operator: sed
inuocationis noīs xpi. Hoc aut fit ob p̄dēnatio
nez eoz qui inuocant: vel ad vilitatez eoz qui
inuocant: vel ad vilitatez q̄ audiunt r vident.
vnde sequitur. Nūquid in disp̄sione gentium
iturus est r docturus gētes? **N**ota q̄ sic di
centes nostrā salutem p̄phetauerūt nescientes
quid dicerent. vnde Augu. Dñs erat iturus
ad gentes: non p̄sentia corporis: sed misit nos
membra sua: r fecit nos membra sua. vñ glos.
ibidē dicit: cū dñs diceret. Ego sum non pote
stis venire. Nescierūt: r tamen aliqd̄ qd̄ futūz
erat nescientes: p̄nunciauerunt. s. q̄ si non p̄e

sentiauer: tamē p apostolos esset iuratus ad gē
tes crediturus. Et dicit ibidem glo. Cū igno/
rantes pphetasent veritatem replicantes ean/
dem questionez ostendunt se ex ignorantia p/
phetasse. vnde Augu. in libro de mirabilibus
sacre scripture: de asina balaan: q̄ quasi queru/
losa angelo loquente dicit. Quāvis asina ppe/
tentia verba pferat: non tñ sua mente: nec esse
ctu loquitur: sed dñs: de quo dr. Et aperuit os
asine: sicut ad loquēdū os aperuit: ita ⁊ linguā
⁊ palatū in verba gubernauit. Asina. n. quo/
modo ⁊ quid: ⁊ si quid oīno diceret nesciuit.
Sic hoīes alieno afflati spiritu loquunt. Ne/
sciunt tamen quid dicunt. Ex quo pz deum nī/
hil in natura asine mutasse: qñ vbi vult spirat.
Pz igitur duobus causis adeo balaan pmissus
est venīre: vt p mutū aīal: eius insipicētia
pferatur: ne de dñi spiritu ⁊ si in se loqueret:
elatus in supbiā esset: ⁊ aduentus xpī pphē/
tatus ex gētibz q̄ futurus gentiū saluator esset
in lege dei describeret. Quarta p̄fide.

Circa quartā p̄fiderationem de aptitu/
dine temporis passionis ad gratiam
vocatione cum dicitur. In nouissimō

autem die. vbi occurrunt tres p̄clusiones.
C̄ Prima p̄lo est: q̄ ante horā passionis xpī
nulla p̄titiō gratie impetrande erat exaudibi/
lis. Ratio est. Quia quēcunq; p̄titiō facta ab
inimico non est exaudibilis: sed ante passionē
xpī eramus inimici. Igitur pro nīc p̄titiō nō
erat exaudibilis. Sed per mortem xpī facti su/
mus amici. Igitur tempus passionis est tēpus
aptum ad reconciliationem. Unde apostolus.
Cum inimici essemus reconciliati sumus per
mortem filij eius. Iaz vero passione imminente
vocat clamatorie promittens nobis suam gra/
tiam largiri. vnde sequitur. In nouissimō autē
die magne festiuitatis stabat iesus. festus. n.
hoc mihi signat tempus gratie. In quo solum
scilicet licitum est mereri per virtuosas opera/
tiones. Sed dies passionis dicitur nouissim⁹
dies: eo q̄ per passionem meritum gratie chri/
stus cōsumauit. vnde. In nouissimō die: id est
tempore passionis. Stabat: immobiliter para/
tus. Et clamabat: nunc voce suplicando: nunc
minando: nunc beneficia largiendo.

C̄ Secunda p̄clusio est: q̄ licet liberum arbi/
trium ad bonum ⁊ ad malum naturalem habe
at libertatem. Tamen ppter fomitem origina/
lis p̄fectionis ad malum habet quandam ser/
uilem inclinationē. Sed illud apostoli. Qui

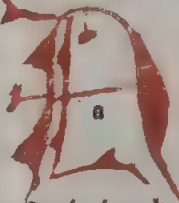
facit peccatum: seruus est peccati. C̄ Prim⁹
pater: quia liberum arbitrium est illa anime ra/
tionalis potentia: qua velle bonum ⁊ malū po/
test vtrūq; discernens: vt dicit magister. vnde
dicit liberum quantum ad voluntatem: que ad
vtrūq; flecti potest. arbitrium: quantum ad ra/
tionem. Cuius est discernere inter bonum ⁊
malum. C̄ Secundum etiam patet per beatū
D. Voluntas cui⁹ sit libera se seruam facit pec/
cati peccato assentiēdo. Sed q̄ deus in omni
opere suo ē summe misericors ⁊ iustus. Quia
misericors: ideo liberalissime condescendit hu/
mane miserie per infusionē sue gratie. Quia
vero est iustus. Non dat donum sue gratie nī
si desideranti: nec profectum nisi regratiāti:
nec impendit misericordiam: nisi eaz recogno/
scenti: vt salua sit libertas liberi arbitrij: ⁊ non
vilescat nobilitas doni. Et ideo ad consecū/
tionem doni siue gratie: oportet q̄ liberum ar/
bitrium moueatur a motore vniuersali: qui est
deus. vnde ad philippenses secundo dicitur.
Deus est qui operatur velle ⁊ perficere. Ra/
tio est. Quia omnis motus naturalis est ab eo
qui causat naturam. vnde dicitur octauo p̄by.
Nō generans mouet fm loca grauia ⁊ leuia:
sed voluntatis causa nihil aliud potest esse: q̄
deus. Quod pater dupliciter. C̄ Primo ex B
q̄ voluntas est potentia anime rationalis: que
a solo deo causatur per creationem. C̄ Secun/
do ex hoc q̄ voluntas habet ordinē ad vniuer/
sale bonum: quia deus est causa quare mouet
anima naturali ⁊ vniuersali motu. Sicut vni/
uersalis motus ad vniuersale obiectū volunta/
tis q̄ est bonū: ⁊ sine vniuersali motione ho/
mo non potest aliud velle: lz homo per rationē
determinet ad volendū: hoc vniuersali illud qd
est vel vix bonū: vel apparens bonū: sed ta/
men interdum specialiter deus mouet aliquos
ad aliquid determinate volendū: quod est bo/
num: sicut est in hijs quos mouet per gratiaz.
vnde impossibile est q̄ motus volūtarius ei⁹
sit ab aliquo p̄ncipio extrinseco: q̄ nō sit causa
voluntatis. vnde lz res nālis moueat aliquan/
do ab aliquo: q̄ non est causa rei mote: tamen
talis motus nō est nālis. vnde lapis si ab hoīe
sursus mouetur: tñ hoc non est causa naturalis
lapidis: ⁊ ideo talis motus non est naturalis.
Et ideo saluator inuitans nos ad sue gratie p/
ceptionem dicens. Si quis fuit veniat ad me:
⁊ bibat: quasi diceret. Neminē violētia traho:
lz si quis desiderat hanc grāz benigne offero.

Sermo

Si quis ergo ex quocumque sit ille: nullum exclu-
do: veniat: quod offero sine preventionem merito-
rum: sine exceptioe aliquorum: sine perversione op-
probriorum. **Iaco. 2°.** Sigs indiget sapia: po-
stulet a deo: quod dat quod ad primis omnibus quo ad secundum
affluenter quod ad tertium: et non impropat quod ad quartum.
Terna p^olo est: quod hoc donum gratie spiritus
sancti maxime habet per fidem formatam: que est
virtus intellectualis: perficiens potentiam huma-
nam: et determinans eam ad actum bonum. **Fi-**
des formata est: quando fides in intellectu: et ca-
ritas in affectu. **Si** dies informis est secundum **Ber.**
quando caritas non est in affectu: sed ante passio-
nem christi. **Si** fides erat informis: et ideo non pote-
rat habere perfectionem meriti: quod per passionem
est presumatum. **Ratio** etiam potest adduci per
illud: quod gratia spiritus sancti potest haberi: per quod
quis deo fit acceptus. **Sed** per fidem quis deo
fit acceptus: quod impossibile est sine fide placere
deo. **Nam** sicut anima non est deo grata: nisi sit
ordinata quantum ad voluntatem per habitum
caritatis. Sic etiam opus quod intellectus ordinat
per fidem. Sequitur cum per fidem quis acce-
ptus sit deo: et acceptatio mereatur donum spiritus
sancti sibi largiri: quod per fidem donum spiritus
sancti adipiscatur. **Et** hoc est quod dicit. Qui
credit in me: de ventre eius fluent aque vive.
Maz credere est in potestate nostra. **Unde**
nota quod iste fons est primo intrinsecus infusus.
Et ideo ait **Aug.** Qui bibit credendo in christum:
haurit fontem. quo hausto: vivet scilicet per secula: que
est venter interioris hominis: et etiam ipsa fons erit.
Secundo iste fons erit copiosus et abundans:
et ideo dicit flumina. unde **Criso.** flumina di-
cit: et non flumen: copiositate et ubertate occul-
tam insinuans. **Tercio** iste fons est profusus
et redundans: et ideo dicit. fluent. ubi **Aug.**
fluvius qui manat de ventre interioris homi-
nis: est benivolentia: qua quis vult proximo con-
sulere. Si enim putet quod quod bibit soli ipse de-
beat sufficere: non fluit aqua viva de ventre eius.
Si autem proximo festinet consulere: ideo non sic
catur: quia manat. **Quarto** iste fons est con-
tinuus et opans. **Et** ideo dicit. Aque vive.
Aqua enim aqua continuatur fonti: et iste flu-
vus continuatur spiritui sancto. **Psalm.** Apud te est
fons vite. **Criso.** dicit aquam semper vivam.
Spiritus sancti enim gratia cum in mentem
intraverit: omni fonte magis manat. **Et** ne-
que deficit: neque evacuatur: nec stat. unde se-
quitur. **Hoc** autem dicit de spiritu sancto: quem

accepturi erant credentes in eum. **Actuum. 2°.**
factus est repente de celo etc. unde **Ihero.** in
glo. Audacter pronuncio: quod ex eo tempore quo apostoli
domino crediderunt: super eos habuisse spiritum
sanctum: nec potuissent signa facere absque spi-
ritus sancti gratia: sed promissio et mensura. **Ideo**
christus clamat d. Si quis scire: non quod tunc: quia
nondum notus in apostolis radicabatur. Sicut per
cum duceretur ihesus ad passionem: negant se christum
scire. **Postquam** autem baptizantur spiritu sancto:
tunc libere loquuntur ad indeorum principes.
Actu. 7°. **Porro** deo obedire etc. **Ad** duos
suscitant inter flagella: letantur: fundunt san-
guinem: et aliis supplicij coronant. **Quorum**
meritis principes faciat nos ihesus christus.

Feria. 3^a. dñice in passione. **Ser. 74.**

Ambulabat

iesus in galilea etc. **Joan-**
nis. 7. **Secundo** quod dicit **Bre-**
gorius in mora. **Odire**
bonum est maius peccatum
quam non facere bonum.

Contingit. n. aliquando ex infirmitate quod homo
amat bonum: sed implere non potest. Sicut ergo
gravius est peccatum diligere: quam ipsius perpetrare.
ita nequius est etiam odire iustitiam: quam non se-
cisse. unde secundum eundem illi: quod non solum bonum
non faciunt: sed etiam facientes persequuntur
et bonum quod in se non habent: in alijs derelictum
tor: peccant non per ignorantiam vel infirmitatem.
Sed ex certa malicia: sicut per in evangelio de
indeis christum persequentibus: cum esset summum
bonum: a quo nobis omne derivat. unde dicit.
Ambulabat ihesus etc. **Et** secundum hoc in evangelio per
sentit occurrunt nobis quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Item per hanc considerationem: quod est de
indeorum persecutio: cum dicit. **Ambu-**
labat ihesus etc. sunt tres personae.

Prima p^olo est: quod amor bonorum est argu-
mentum virtutis: et odium est argumentum
vitiij. **Boni.** n. amant bonum: in quocumque il-
lud inveniunt: et odium non nam: sed vitium.
Alii autem amant malum et odium bonum: in
quocumque illud inveniunt. **Et** ideo signum est
quod illi qui amantur a bonis: sunt virtuosus: licet
boni aliquando falluntur. **Non** quod de rebus
Bene enim sciunt quod iustitia est amanda: in quo

eunq; sit: sed de hoibus: quorum non nouerunt cōscientiam. vnde Augu. super Jobem. Pertinet ad nos non hominem indagare cōscientias: sed de ipsis rebus habeamus veras certamq; sententias. E cōuerso in malis argumentum est vitij odij a bonis: et in bonis argumentum vitij amari a malis.

Secunda conclusio est: q; licet christus nō potuerit interfici ante tempus suum: nolebat tamen in iudeam ambulare ppter quatuor rationes. **Prima** Erso. q; christus ostendebat quandoq; q; erant diuinitatis: quādoq; ea que erant humanitatis. s; ugiebat enim persecutores: vt homo. Apparebat autem persecutoribus: vt deus. Et utrunq; vere existens.

Secūda est Theo. d. Secessit nunc in galileam: quia nondum passionis tempus aduenierat. vnde vanum reputabat in medio inimicorum esse: et eos magis incitare ad odiū.

Tertia est Augu. di. q; hoc xps fecit descendens nostre infirmitati: q; futurū erat vt quis fidelis christi absconderet se ne a persecutoribus inueniretur: et ne illi pro crimine obijceretur bene latibulūz pcessu in capite q; in mēbro confirmaretur. Hic xps fecit eundem potentiam suam demonstrauit quando voluit: sed infirmitati nostre pbebat exemplum. **Quarta** est Aug. 2c. In glo. vt qualiter nos de vitijs ad virtutes debeamus transire doceret. vnde dicit. Dominus in carne manens frequenter in galileam ambulat: vt eum imitari volentes de vitijs ad virtutes trāsmigrare discant: q; illa figurabat velut illius tps sancti de iudea ad gentes verbi dei transitum facientes.

Tertia p^o ē: q; gl; patietē psecutiōez aliorū debeat sustinere ppter tria. s; q; maiores et meliores eo hec sustinuerunt. Etiam hec persecutio est eis ad argumentum virtutis: et etiam est ppter veritatem quāz sustinent: dicente Aug. Non debent membra sup caput esse: vt si xps sit passus odium q; est caput: et membra nō debent reculare. Recusat enim esse in corpore: qui odium nō vult sustinere cu; capite. Ad hebreos. 11. Recognite eum q; talem sustinuit passiones 2c. Potest tamē q; vitare periculū tripliter. **Primo** timore cogēte. **Mat. 26.** Discipuli autem relicto eo fugierunt. **Secūdo** prudentia suadente. hoc dupliciter: vel cū vita sua sibi: vel alijs est necessaria. **Mat. 10.** ca. puto. Cum vos psecuti fuerint in vna ciuitate

te fugite in aliam: vel quando persecutio est psonalis ne persequētes peius faciant. **Ecl. 4.** Noli resistere contra faciem potentis. vnde sequitur. Ambulabat. Textus patet ex pdictis.

Secunda consideratio.

Quarta secundam considerationē: que est de samaritanorū falsa persuasione cum dicit. Erat autem dies festus iudeorū. vbi sunt tres conclusiones.

Prima p^o est: q; omnis piliarius eē d; peditus duplici virtute. s; prudentia et beniuolentia. **Primo** p; de prudentia. vnde Seneca. Prudentis ppiū est examinare cōsilia. et nō cito labi taz facili credulitate ad falsa p labi. Prudens nō nisi iudicio credit: et nō nisi examinātā sūm in cōsensum credulitatis admittit. **Scdm** p; de beniuolentia. Nam beniuolentia est actus bone voluntatis: nulli reddens malū p bono. Sed omni reddens bonum p bono: et bonum p malo. Et oēs actus suos ordinans in laudem et honorē dei: et salutem aīaz: et vtilitatem pximi. vnde Bernardus dicit. Ad piliū soli eligant: qui et prudētes esse videntur: et beniuoli. Absq; n. prudentia et beniuolentia nō sunt pfecta cōsilia.

Secūda p^o est: q; persuadere malū in piculum aīe: est spūaliter occidere. vnde Augustinus. Si fratri tuo mala psuades: occidis. Nam cōsulens malū: occidit in ppiā pscia: q; facit eū peccare. sepans eū a vita sua. s; deo. vnde idēz Periculose decipiunt: qui existimantū eos homicidas: qui manibus hoīum occidunt homines: et nō potius eos: per quorū cōsiliū: et fraudem: et exhortationē hoīes extinguuntur. Nam iudei xpm nō manibus: sed linguis occiderunt. vnde dicit. Direrunt autē ad eum fratres eius. Transi hinc: et vade in iudeam.

Notat hic Chyso. dicit h; insinuari hos cōsanguineos xpi voluisse christum tradere et p dere iudeis. Et ideo **3bere. 9.** Datur piliūz q; vnusquisq; se a pximo suo custodiat: et in oī fratre suo fiduciā non ponat. **Glo. interline.** Cognatum fratremq; caue: eorumq; sodalem vnde Grego. ibidem dicit. Callidus hostis cum a bonorū cordibus se cōpelli aspicit: eos qui ab illis valde diligunt: exquirat. et per eorū verba blandiens loquitur: qui plus ceteris amat: vt dum vis amoris cor pforat: facile psuasione gladius ad iture recitūdinis munimīna prozompat.

Tertia p^o est: q; psuasio de querēda glo-

Sermo

ria mundi est piculosa salutis animarum. Ratio est. Nam gloria celestis sufficientissima est quia replet vniuersaliter totum hominis desiderium: ad quam aspirare debemus. Gloria autem mundi est vacua. Et ideo replere non potest mentem hominis. Ratio est. Nam cor hominis repleri non potest: nisi producat ad finem. Si autem hominis est deus. Augustinus. Homo eo ipso ad imaginem dei factus est: quo capax et particeps eius esse potest: ideo nihil mundanum ipsum implere potest. Cor enim hominis est sicut vas. Et ideo quando ad terrena incurnatur: non impletur. immo plus euacuatur. Sed quia ad deum conueritur: tunc in rectum diriguntur: et propter hoc solum bonis eternis repletur. Psalmus. Replebimur in bonis domus tue. Unde prudentes sunt: qui per istas bonis temporalibus transitorias eligunt celestia et stulti sunt: qui eligunt ea: que sunt sibi noxia ut patet. Unde dicitur. Transi hinc et cetera. Per sua dent enim christo secundum gloriam: sicut inanis glorie cupidi. Est autem proprium talium: ut quicquid fit ab eis a suis: ut ostendatur in publico: ut videantur ab hominibus. Et quia ipse tunc agebat inanis glorie propter multitudinem populi: quia erat dies festus iudeorum scenophegie. id est actionis tabernaculorum: quia tunc per septem dies habitabant in tabernaculis. In memoria: quia quadraginta annis fuerunt in deserto. Et ideo addit. Memoro quippe in occulto aliquid facit: quasi sub duobus persuadentes: verum christus miracula faciat. Et ideo dicant. Si hoc facis: manifesta teipsum mundo. Ratio dubij erat: quia fratres eius non credebant in eum. Unde augustinus. Isti christum sanguineum habere potuerunt: Credere autem in eum fastidierunt. Nam sepe inimici hominis domestici eius. Unde glossa ibidem dicit. Opera que veri discipuli faciebant: isti nesciebant. Laudes diuinas populari fauore offerendas existimant. Et ideo non confidebat de eorum consilijs secundum illud psalmus. Non sedi cum consilio vanitatis. Glo. Cor meum non apposui illis et cetera. Qui pre inani gloria bene fieri in transitorijs putabant: que causa est omnium iniquitatum quasi dicat. Tractatum iniquorum vitam: facta autem nec incepi.

Tertia consideratio.

Circa tertiam considerationem: que est de christi humili declinatione: tam dicitur. Dixit ergo eis ihs. ubi etiam sunt tres conclusiones.

Prima conclusio est: quod ascendere ad celestia vo-

lentibus maxime expedit humilitas. Hoc enim proprie pertinet ad humilitatem: ut aliquis reprimat seipsum: ne feratur in ea que sunt supra se. Ad hoc autem necessarium est: ut aliquis cognoscat id in quo deficit a proportionem eius: qui sua virtutem excedit. Unde sua cognitio proprie de se factus pertinet ad humilitatem: sicut regula que dam directiuam appetitus. Et ideo cum aliquis considerat suam defectum: tenet se infirmum sed modum suum. Unde Ihs. dicit. Humilis dicit quasi humo accluis. Debemus igit nos in imo volutare per proprie laudis declinationem et propriam reputationem: et laudare diuinam potentiam: et sic honorat deus. Ecclesia. Magna potentia dei solius: et ab humilibus honorat: qui. s. totum tribuit deo: sibi autem nihil. Contra autem superbus quod est in se: deo aufert honorem. Roma. 2. dicitur de superbo. Qui in in lege gloriatur per preuaricationem legis: deum in bonos: Quod contra illos: qui non laudem dei: sed suam querunt. Christus enim humillimus fuit: et ideo precipue humilitatem commendauit verbo et exemplo: quia per hoc maxime remouetur impedimentum salutis humane: quod consistit in hoc: quod homo ad celestia tendat. Quibus homo impeditur dum in terrenis magnificare se studet. Ideo etiam exteriori celsitudine commendandam monstrauit per humilitatem: quia continentibus terrena: promittuntur celestia. Dixit ergo eis iesus: quia ipse ex sua humilitate fugiens gloriam humanam distulit ascendere ad filium. Ratio est: quia tempus meum nondum aduenit: tempus autem vestrum semper paratum est. Quasi dicit secundum Augustinum. Vos inuitatis me ad gloriam. Tempus autem meum. s. glorie mee quo veniam iudicaturus cum potentia: nondum aduenit. Tempus autem vestrum qui mundi gloriam queritis semper est paratum. quod d. Duplex est tempus. s. futurum et presens. Ad tempus futurum perueniunt sancti per tribulationem. Unde sap. Tandem aurum in fornace et cetera. Sequitur Et in tempore erit respectus illorum. et hoc tempus non semper est paratum: sed in spe expectat Aliud est tempus presens quo mundani gloriam querant. Unde hoc? Ideo quia ipsi mundo consentiunt et mundus eis.

Secunda conclusio est: quod reprehensio malorum fomitem odii ministrat. Nam contrarietas operum arguit contrarietatem mentium: et per omnes odium. Sed quia opera mundi et christi erant contraria. Ideo etiam mente aduersabantur. Ideo christus mundum

redarguens ppter peruersitatē operum: corū indignationē incurrit. vnde de hoc conquerit dñs. Amos. 7. dicens. Quid habuerunt corripientes in porta. vbi glo. Iheronymi. Por- te mortis vitia: porte viue virtutes. Habetur et odio iustus existēs in porta virtutū: si corripi maluz existēt in porta mortis. Sic etiam consentiens in malo fouet pacez malorum: qz equalitas operum arguit equalitatem mentiu: et concordiam: s; cum maloz opa sint eadem et mente concordabunt. vnde Bre. Sicut solet esse noriū si vnitas desit bonis: ita pñciosum ē si nō desit malis: vnde pñciosos quippe vnitas corroborat: dñs recordat: et q̄to magis vnāimel sunt: tāto magis iterribiles: et h̄ qd̄ dicit. Nō potest mūdus vos odisse: qz segmīni pplacētia mūdi: me autē odit: qz testimonium phibeo de illo: qz opa eius mala sunt. Et ideo ea redarguo. Et quo sequitur qz odium causatur ex redargutione malorum operum.

¶ Tertia p̄do est: qz sicut humilitas est via ad celestia: ita gloria mundi est vitanda: qz impeditur est ascendēbus ad celestia. Et ideo dominus recusauit ascendere ad festum p gloria mūdi: p̄misi tñ eos ascendere p tres rationes.

¶ Prima est: vt doceret nos vitare oēs vanā gloriā. vnde Theo. Si xps vana gloria dei: neretur: retinisset eos secuz. Mā glorie mūdi cupidī osuerūt multos habere secuz. ¶ Secūda est: vt doceret eos vitare adulationez. vñ Criso. dicit. Abusus dicit: vos ascendite: ostēdēs qz eis blandiri nō vult. ¶ Tercio vt ostēderet eos q̄rere gloriā mundi. Vnde Augu. Vlos ascēdē: qz gloriāz humanā queritis: vbi extēdere vultis carnalia gaudia nō eterna cogitare. Nec cum dixisset māsīt in galileam ibi faciens aliquale dilationē. Ut autē ascendēdū frates eius: tñ et ipse ascendit non in manifestis: sed q̄ in occulto. Sic h̄ xps vidēat sibi p̄tradicere. s. de ascensu: tñ fm Aug. xps non ascēdit eo. s. modo quo p̄suadebāt sibi discipuli: qz postea ascēdit nō gloriari paliter: sed docere salubriter. Ascēdit etiā nō in manifesto: s; q̄ in occulto. ¶ Primo ad humanitatis ostēdēz. ¶ Secūdo ad exēplūz nostz: vt h̄ aliq̄do p̄tingat nos incidere periculūz: sciamus quid nos oporteat agere. ¶ Tercio vt doceret nos declinare humanū fauorem fm alcuinū.

Quarta p̄sideratio.

O Bre quartā p̄siderationē que est de iudeoz curiosa requisitione cum dñs.

Iudei autē querebant eū: occurrūt tres p̄nes. ¶ Prima conclusio est: qz h̄ christus a diuersis diuersimode queratur. Nam primo alii qui ipsum querunt in ipso delectando vt contēplatiui. Psal. Retentur oēs qui querūt te etc. Alii ppter refectionē. Psal. Et querebant a deo escam sibi. Alii ppter cure sanitatē. Sa pien. 28. A deo querit medelam. Alii ppter institutionē. Proverbior. 17. Cor sapiētis querit doctrinam. Alii ppter mortis occasiōem: sicut iudei contra eum indignati. propterea quia eorum maliciaz redarguit. vnde glo. super illud psal. Considerat peccator iustum et querit mortificare eum d. Peccator iustificatur iusto quia grauius est ei ad videndum: et dissimilis est ei vita ei. Et ideo querit occidere eū Iudei igit querebant in die festo. vñ q̄rentes eū dñ. Vbi est ille: nō vbi ē iesus: qz fm Criso sto. q̄rebāt euz ex odio: et non cū noisabant pui pēdētes eū et indignāter ferētes ei? correctiōez.

¶ Secūda conclusio est: qz diuersa erat opinio de xpo. Nam qdam p̄siderantes opa eius. s. p̄dicationem: infirmoz curationē: et miraculorū conuersionē: dicebant ipsum esse bonūz. Alii autem p̄sequētes eum ppter iustitiaz: et p̄dōz redargutionē: vice p̄traria murmurabant de eo. s. ei culpā imponētes: martine de eo qz ad p̄dōez et publicanos diuertisset se: iustos reputantes: euz essent maiores p̄dōez. Et seq̄ Et murmur multus erat. l. p̄tradio opinio nis erat de eo in turba. Nam qdam dicebant: quia bonus est. Alii non: sed seductor.

¶ Nota fm Augu. qz seductor aliqui sumitur in bonam partē. Nam seducere aliqui idem est qd̄ seorsum ducere: qd̄ fit dupliciter. ¶ Vno modo a veritate in falsitatez. Sic xps non fuit seductor: qz fuit ipsa veritas: que in falsitate ducere nō potuit: vel ecōuerso a falsitate in veritatem: et sic xps seductor dici potuit. Ihere. 20. Seduxisti me dñe et seductus sum. Aliqz idē est qd̄ decipere sic nullo modo dñ seductor.

¶ Tertia p̄do est: qz met? iudeoz tā maiores qz minores ppulit: vt quisqz opinionem suam de christo: siue bonam: siue malam: manifeste nō auderet fateri. Nam maiores frequēter libenter intulissent xpo mortem. sed non audebant: qz timebant turbas: q̄cum tanqz ppbe tam habebant. Minores autem territi timore superiorum: non audebant cōfiteri ipsum esse christum. Et ideo vt dicitur Maty in secundo. vtriqz erant murmurantes in cordibus suis.

Sermo

Et hoc est qđ dicitur. Nemo tamen palam loquebatur propter metum iudeorum. Nam illa vox: scilicet bonus est: erat multitudinis: qđ nō audebant palam loqui: ppter metum principū. Sed illa vox: scilicet seductor est: erat principū qui etiam propter turbam non loquebant palam: quia turbe eum vt prophetam habebant. De quo Crisostomus. Qui principabantur corruptionem habebant. Qui autem subijciuntur: sani quidem erant iudicio. sed libertatem dicendi non habebant. Quam libertatem nobis concedat ih̄s xp̄s passus pro nobis.

¶ Feria quarta dominice in passione.
Sermo septuagesimus quintus.

Facta sunt encenia in iherosolymis et hys ems erat. Jobis. 10. Secundu: qđ dicit Bernar. in sermone quodaz. Quotiens peccantē videris fratrem continuo debet procedere compassionis affectus. Ne ergo quis dura ceruice beneficio compassionis abutatur et zelus iustitie abijciat. Ideo oportet spiritū discretiōis adesse: vt sicut compatiebatur fratri: ita etiam compatiatur iustitie dum sit. Et ideo Bernar. in li. de correctione dicit. Arguere interdum est necessarius. ¶ Feruat igitur in nobis amor iustitie: et odius iniquitatis. Nemo fratris vitia dissimulet di. Nunquid custos fratris mei sum ego? Est ergo consentire simile cum arguere possis: et scimus qđ similis pena debetur facienti et consentienti. Vidēs igitur saluator iudeos lenitē tpali deditos que finalit̄ auferet a nobis gaudiū eternū. Copatiens infirmitatē: zelo iustitie eos corripit scilicet de pfidia et duritia cordis: vt p̄ in euangelio moralr̄ intellecto. Nam inordinata letitia parit confidentiam de mundo: et dissidentiam de deo et cor ad spiritualia indurat. Et ideo in euangelio occurrūt nobis sex p̄siderationes.

¶ Prima p̄sideratio.

Arcu primam p̄sideratiōem que est de mundi defectuosa affectione cū dicit. Facta sunt encenia etc. Nam deficit affectus: cuius sp̄ito sumo bono in tpalibus hō q̄rit delectari. Et ideo occurrunt tres p̄siones. ¶ Prima p̄sio est: qđ summus artifex humanam nām fecit tam generosam. Nec. n. gene-

rositas naturalis patet in hoc: qđ nbi nāliet ad tui decorez impressa est imago beatissime trinitatis. vnde Anselmus. si atcor dñe et gratias ago: qđ me creasti ad imaginem tuam: tui memor sum: te cogitez: te diligaz. vnde Bernar. Scdm̄ interiores hoīem tria in me inuenio: p̄ que deus recolo conspicio et concupisco. i. memoriaz: intelligentiaz et voluntatez. Cū dei reminiscor in ip̄o p̄delector: cum p̄ intelligentiaz intueor stupesco: et cum deum per voluntatem diligo meipsum in illū transformo. Et ideo recognoſce qđ mira et inextimabilis dignitas est esse: non solum vestigiū creatoris qđ p̄mune est omnibus creaturis: sed eē ad imaginē qđ est propriū hoīs. Igitur exulta et gaude insignita dei imagine. Decorato similitudine: pariceps rōis: capax eterne beatitudinis. ¶ Itē dedit nbi nām imortalez: substantiaz incorruptibilem: durationē interminabile: vtiā p̄petuā. ¶ Itē deus in te bitionē suā p̄parauit. vñ xp̄s dicit. Ego et pater ad eum veniemus: et mansionē etc. Unde gaude: qđ potes esse hō: spiritus tantū hospitiū p̄ debitas p̄parationē. vñ de Bernar. Negare ei celū non poterit et eternam requiez: qui sibi in hac vita requiez in mēte p̄parauit: qđ ip̄e solus et non aliū sariare appetitū poterit. vnde Hugo. Sis iocunditas et suauitas opulentiāq; rerum creaturarū potest afficere: potest non sariare cor humanū. ¶ Itē omnia subiectū sub pedibus eius. vñ de Hugo. Minis natura tuis vtditatibus deservit: tuis oblectationibus fm̄ distributionēz tēpōz indefinenter occurrit. vñ creator eius totam machināz mūdiale ad tuum ordinauit ministeriū. ¶ Itē angli inflāmant tuū affectū informant tuū intellectū: p̄ficiunt et custodiūt totum tuū subiectum: nos in bono conseruant et desiderio nos ad nostrā salutē expectant. Et ideo in euangelio iherosalem noīatur: qđ interpretatur pacis visio. Ad intellectū pertinet visio: pax est habitus voluntatis.

¶ Secunda p̄sio est: qđ natura humana sue dignitatis oblita per varias et mundi transitorias delectationes abdicatur talibus per amores inherendo: qbus Augu. maledictionē imprecatur di. Vbi qui oberrāt in vestigiis tuis: abducti scilicet delectatione creaturarum. vñ Bernar. Quanto p̄sicio dignitatem meāz conspicio: tanto magis viāz degenerem me dixisse confundor. Timeo. n. qđ tanto grauior est culpa: quanto dignior est natura. Et quāto maior est

offensa: tanto maior est excellentia offensi. Et tanto maior est iniuria: quanto maiora fuerit beneficia. Unde intellexisti q̄ generosa formata sis per naturam. vide nunc q̄ vitiose deformata sis per culpaz. Et ideo dī q̄ in hac iherusalem facta sunt encenia. i. noua dedicatio templi. Nam aia templus: consecrata deo dicitur enenari: quando p̄ deformitatem sceleris diabolo dedicat: et hoc p̄ festū ipalis letitie: que p̄sistit in gl̄ia mudi postposito festo solēnuatis eterne.

Tertia p̄clusio est: q̄ aia sic mundi delectationi seducta multis miserijs implicat. Et ideo status eius hyemi cōparatur: cum dicit. Et hyems erat. vnde glo. super illud Job. 37. P̄cepit hyems pluuias etc. Dicit hyems est vita p̄sens: in q̄ nos mortalitatis nostre frigidus torpor constringit. Nam in hyeme est gelicidium: sunt venti: obscuritas aeris: frigus: via lutoſa. Nec concurrunt enī in statu peccatorum. Nam ibi est gelicidium caritatis: ventus superbie: obscuritas aeris inuidie: frigus accidie: gelu auaritie: comestio gula: via lutoſa luxurie. Et ideo etiā frigescit fides in deū. Nota tamē: q̄ hyemi status peccati cōparatur.

Primo q̄ sicut frigus tollit calorem. Sic peccatum ardorem caritatis. **Secundo** sicut frigus homines pigritat: ita peccatum pigros facit in bene operando. **Tertio** sicut frigus inducit sterilitatē: ita peccata in bonis opibus. **Quarto** sicut frigus mortificat terram nascentia: sic peccata omnia bona. **Quinto** sicut frigus tollit vigorem: ita peccatum bonum propositū extinguit. **Sexto** sicut in hyeme aque mundat: sic vnū peccatū facit ruere in aliū. **Septimo** q̄ sicut in hyeme est elongatio a sole: ita per peccatū est elongatio a deo. **Octa** uo sicut in hyeme est itēpties aeris: sic in peccato re est itēpties affectionū. Scda p̄side.

Ira secunda consideratione que est de xpi affectuosa p̄passione ibi: Et ambulabat et c. vbi sunt tres p̄clusiones.

Prima p̄clō est: q̄ ambulare accipit spiritalit̄ similitudinariē a motu corporali: quo videlicet aliq̄ corp⁹ mouet a termino: a quo ad terminū ad quē relinquendo vnū vbi: et accipiendo aliud: q̄ simul et semel naturaliter nō potest esse in duobus locis. Sic et spūalr ambulare: nihil aliud est q̄ spūalr moueri de termino: a quo qui est mundus ipm̄ relinquēdo ad terminū ad quē ip̄s accipiendo. Terminus autē ad quem accipēdus: est finis vltim⁹: q̄ accipi nō potest sine creature defitione: et hoc est spiritaliter ambulare. de q̄ ad Gal. 7. Si spiritu uiuimus: spū et ambulemus. Nam sicut motus corporalis non potest esse in corpore naturali nisi p̄ vitam nālez: ita motus spiritalis in deū: nō potest esse nisi per vitam spūalem. Vita spūalis aīe ē xps. h̄ Aug. et h̄ Jobez. Ego sum via vitas et vita. via directiua: veritas declatiua vita getatiua. vñ dī. Ambulabat ihs. f. vbo et exemplo nob̄ declarās ambulationē spūalem.

Secunda p̄clō est: q̄ hec spiritalis ambulatione p̄inet ad voluntatem et ad intellectus. tñ p̄ncipaliter p̄inet ad voluntatē. Ratio cuius est: illius potētie est spiritaliter ambulare: cuius est moueri ad res ip̄as: h̄ hoc est volūtas: q̄ ut tertio de aia dicit. Differentia est inter intellectum et voluntatē: q̄ appetitus est motus aīe ad rē: sed intelligere est motus rex ad aīaz et iō intellectus: q̄ recipit species rex intelligibilis: nō intendit ad aliud sicut voluntas que actu suo tendit ad rē extra. Et hoc est spiritaliter ambulare. Sicut patet in actibus voluntatis. f. desiderij et dil. cionis: q̄ enī desiderij vñ sit respectu boni nō habuit: sed accipēdi: nō bilominus qui in statu vie sumus motu desiderij spūalr ad deū ambulamur. vnde ad Gal. 7. Spiritu ambulate et desideria carnis non perficietis. Patet et de actu dilectionis: q̄ fm̄ Aug. Sicut se amor h̄z in spūalib⁹ sic pondus in corporalibus q̄ ingit amor meus: pondus meum: eo feror quocunq̄ feror: ideo scōs accipiendo tendēdi in deū est dilectio. vñ ad eph. 7. Ambulate i dilectōe: sic et xps dilexit vos. Et h̄ est q̄ dīc. In porticu salomōis. i. i volūtatē tibi salomō celestis rex. i. xps sibi oratorū ordinauit.

Tertia p̄clō est videre p̄ quos gradus debemus ambulare: reuertēdo ad xpm̄. vbi sciendum q̄ motus cōuersionis est retrogradus per p̄parationē ad motū p̄uersionis: vbi n. debes tuaz p̄uersionē inchoare: vbi p̄s auersionem p̄sumasti.

Primus gradus p̄uersionis est p̄sideratio tui. Exemplum de filio p̄digo in se reuerso. vnde Ysaic. 48. Redite p̄ uaricatores ad cor. **Scōs** est peccati detestatio. Ysa. 18. Derelinquat impius vias suas etc. **Tertius** est p̄sentis seclī desolatio. Ihere. Reuertere filia israel ad ciuitates tuas. **Quartus** est beneficij gratitudo. Ihere. 3. Reuertere filia israel: et ego assumam vos. **Quintus** est in corde recollectio virtutis aīe. Nam impossibile est hōi dissipato: dissipato cor,

Sermo

de beneficia xpi recogitare. Exo. Reuertatur vnusquisq; in domū suā. **C**ertus est desiderij sublimatio. Eccli. p. Ad loca vnde creunt fluita reuertuntur. **C** Septimus est dei in hac vita pteplatio: siue vite pteplatiue exercitatio. Ezech. p. Alia ibant et re. Abant p actionē salutari ministerij. Reuertebant p iuge exercitium pteplandi. Tertia pſideratio.

Circa tertiam pſideratōē: q̄ est de calumnia iudeorū aggressione: cum dicit. Circūdederūt cum iudei. vbi sunt tres conclusiones.

C1^a p^o est: q̄ ois cōuersus si mor oēs carnis stimulos cupit pculcare: et summā virtutū subire pteadat: si forte adhuc aliqua aduersa de carnis molestijs tollat: nō frangatur: q̄ distansator bonorū nouit aduersitates repumere vitiorū: successione virtutum. Nam tunc magis grauari se impulsu vitiorū agnoscit: dū acceſſerit ad cognitionē dei. Et h̄ est q̄ dicitur. Circūdederunt igitur cum iudei. Iudeus inter pſentis. vñ p iudeos intelliguntur illi: q̄ querunt gl̄iaz pſentiam: seipsos pſentes. vñ sic iudei sunt cogitationes: cor iusti eleuantes in supbiā: ponētes ante oculos eius dignitatē.

C2^a p^o est: q̄ tales cogitationes sunt statim repumende: q̄ ducerent nos in despatio/nem. s. delendo in nobis cognitionē dei. Si cut p p Ber. di. forte aliq; in se reuersus: cogitans postponere carnalē puerſionem: igno/rans bonitatē dei. Et q̄ multus sit ad ignoscēdū: nō ne sua carnalis cogitatio arguet eū. d. Quid facis? Dicit istam vis pderē: et futurā? Peccata tua maxima sunt et multa: non sufficis satisfacere: ppterio tenera est: vita delicata: pſuetudinem difficile vinctes. Et p hijs et similibus despat^o resilit miser ignorans dei bonitatem: q̄ neminem vult pīre. Ipſi imaginantur ipsum seuē et implacabilem: q̄ est misericors. vñ sequitur. Quousq; aiā nostrāz tollis? vbi Criso. dicit eos h̄ fecisse adulatorie: vt euz per aliquam captionē inuenirent. vñ dicit. Si tu es xps: dic nobis palā. Qd si dixisset q̄ sic: fuissent calūniati: q̄ si sibi arrogasset regiā pteatēz.

C3^a p^o est: q̄ fin Ber. tria sunt gnā cogitationum: a qbus multa sollicitudine cauere necesse est volentibus ad deum reuerti.

CPrime sunt cogitationes ocioſe: et ad rez nō pmentes: quas tam facile abicere q̄ recipere possumus. **C**Alie sunt violente magis: q̄. s. ad necessitatem nāe pūnent. Que si pax nob

insiderēt: auelli nequeunt sine leſione. Sepe enī sic afficit nos cogitatio de necessarijs vite q̄ de cordibus nō possunt eradicari. **C**Plane opz repumere quē extinguerē non possumus appetitū. **C**Tertius gen^o imundum et fetidū est: q̄ nulla rōne est admittendū: et ille pūnet ad luxuriā et ad alia vitia. Opz si mundas volumus h̄re aīas: hijs cum multa indignatione occurrere: vt nullus eis deat accessus.

CQuarta pſideratio. **C**Quarta pſiderationē que est de fructuosa xpi informatōe: cum dicit. Rādū ibs et dixit. Loquor vobis et. vbi occurrūt tres conclusiones.

CPrima p^o est: q̄ docet nos vitare incredulitatem: q̄ hec facit nos indignos dei grā: cuz beāt rōez grauissimā peccati. Nā omne pctm̄ pſitū fornat in auersione a deo. Et tanto ali quod pctm̄ est grauius: q̄to p ipz bō magis a deo sepat. **C**Hoc autē sic p pctm̄ infidelitatis: q̄ veram dei cognitionē nō h̄z: sed falsam: p quā ab eo elongamur: et nō ad deū appropinquamus: nec ille dei cognoscit: q̄ falsam opinionē de eo habet. vnde pater q̄ peccatuz infidelitatis est maior oibus peccatis: q̄ pangunt in per uersione mox. vñ et euidētia veritatis: et al legatione opoz pſentis exeraf eoz incredulitatem di. Loquor vobis: et non creditis opa: q̄ ego facio in noīe patris mei: hec testimoniū perhibent de me. q̄. d. Et verbis meis potestis me cognoscē p fidez: quā neglexistis. q̄ tñ nō ē ex pte credibilis: s̄ ex pte vñ intellectus. Rō est. Nam s̄mo q̄ pſentat p miraculum est credibilis: s̄ s̄mo. meus pſentat per opa: q̄ ego facio in noīe patris mei. Igitur et. s. testificant q̄ a dō sum: q̄ nō pſit fieri nisi a deo: cum sint transcēdētia cursum nāe. vñ pp infidelitatē merito a me estis elogati. vñ subdit. S̄z vos nō creditis: q̄ nō estis ex oib^o meis. **C**Hec dicit pp ea q̄ eos videbat ad sempiternū interitū ordiatos.

CSecūda p^o est: q̄ tria sunt: q̄ faciunt nos dignos grā di. s. fidelis adheſio. 2ª xpi imitatio 3ª est finalis pūnuatio. vñ dicit. Ques mee vo. me. audi. s. credēdo q̄ fides ex auditu. Et ego co. ques meas: a malis discernēdo. **C**Secūda Th̄. 2. Monit dñs q̄ sunt eius. Et se. me. s. p imitationē. **C**Matth. 16. Qui vult ve. post me et. Et ego vitā eternā do eis: et nō peribunt. **C**Johis. 6. Dis q̄ credit in me: b̄z vi. eter. q̄ solum dat pſeuerantibus. vñ Augu. **C**Hec vox q̄ pſeuerauerit solū audit ab oib^o pdestinatis

Tertia p^o est: xps fidelr sibi adherentes p fidem diligent custoditoe tuef. Et b^o ofidit. d. Et nō rapiet eas q^uq^{ue} de manu mea. Hoc p^o bat duabus rōibus. **P**rima est: q^u illud qd maius est oibus: violētias pati non pōt: s^{ed} da- tum mibi a p^{re} est humilitatē. **I**git^{ur} rē. Et b^o ē qd dicit l^{it}a. q. d. bñ dico: q^u nō pibunt: q^u illd p^{re} non pōt esse ex p^{re} p^{re}ntis: q^u est eternū: nec pōt esse violētia ex p^{re} rapientis. **P**ater. n. ge nerādo dedit mibi ecēnā suā et filiatōez: et illd est mal^o oīuz. **S**ecda rō. Null^{us} p^{re}trape de manu patris: q^u oīpotens ē. **P**sal. Terribilis es: et q^u re. ti. S^{ed} vna ē man^{us} p^{re}is et mea vni tate ecēntie et nāc. vñ opante p^{re}: opat^{ur} fili^{us}: q^u vna est opatio vtriusq^{ue}. **E**t iō dicit. Ego et p^{re} vnum sumus. **Q**uinta p^{re}ideratio.

Quinta p^{re}ideratio est de furiosa iude orum indiscretōe: cum d^{icit}. Sustule runt. vbi occurrunt tres p^{re}lones. **P**rima p^o est: q^u nihil adeo excecāt mētez: q^u p^{re}ueritas stultie emulatōis. qd p^{re} in hac indiscreta lapidatōe stulta emulatōe legis: exceca ti legislatorē lapidare volētē. **I**ll^{ud}. n. n. **A** cui. 7 Quicunq^{ue} blasphemauerit nō. me. la. obru. rē. nō tāg^{it} xpm: cui^{us} fimo fuit ad glificandū p^{re}ez se patri coeternū onidendo. d. Ego et p^{re} vnum su. vñ sustulerunt lapides lapidibus duriores vñ nullus d^{icit} tantus zelator d^{icit}no^{rum} eē: vt excedens p^{re}tra legem d^{icit}nas peccet: se vindicando. **P**sal. Dum loquebar illis impu. me gratus. **S**ecda p^o ē: q^u s^{ed} Ber. vbi vehemēs emulatio est: discretio est necessaria: q^u ordinat cari tatem. **S**ēp. n. zelus sine discretōe p^{re}uiciosus valde sentit. **M**ā feruor vehemēs absq^{ue} discre tionis temperamento p^{re}cipitat. **E**t ideo xps in deos ad discretionem inducere volens: dicit. **A**multa opa bona ex p^{re} ondi vob^{is}: p^{er} qd rē. eoz scuitiā reprehendēs. **B**ñficiuz p^{re}memorat p^{er} qd op^{us} honorare euz: nō lapidare. vñ p^{re}que rit **I**here. 17. **M**ūgd reddi^t p^{er} bono malū rē. **N**ota q^u reddere malū p^{er} malo est fragilitatē sed reddere malū p^{er} bono ē p^{re}ueritatis: s^{ed} red dere bonū p^{er} malo est p^{re}fectōis. sed reddere bonū p^{er} bono est eq^uitatis. vnde respōderunt ei **D**e bono ope nō lapidam^{us} te: s^{ed} de blasfemia. **T**ertia p^o ē: q^u iudei xps i doctria et factis nouissent eū ē filiū dei: tñ inuidiose opa eius transcendētia nāz: se nescire simulātes: eū puz hoies reputabāt: rōne cui^{us} ipm dicebāt eē blas femā: q^u dicebant ipossibile eē creature. s. q^u sit equalis deo. **S**exta p^{re}ideratio.

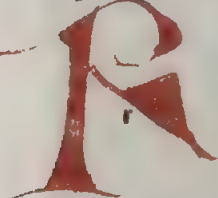
Etta p^{re}ideratio est de xpi victoriosa supatōe: cui^{us} dicit. **R**espōdit eis ihs vbi sunt tres conclusiones.

Prima p^o ē q^u ista p^{re}positio ego et p^{re} vñ sum^{us} nō verificat de creatura et dō: s^{ed} solū de hīs: q^u sūt vñ^{us} nāc et ecēntie sic p^{re} de p^{re} et filio i d^{icit}nis **S**ecda p^o est: q^u xps p^{re}surat suos persequē tes: ostendens se non esse blasphemū: p^{er} hoc q^u pbat se esse deum. **E**t ad h^{oc} duo adducit testi monia. s. legis et operum. **P**rimo format rano talis. **S**criptura vocat quosdā deos: ad quos sermo dei factus est: et tamen non blasfe mat. **I**git^{ur} multo minus ego: quem pater san ctificauit et misit in mundū: non blasfemo dicē do me esse deū. **P**rimo enim ostendit q^u lux quosdā vocat deos. **S**ecdo ostendit q^u hec lux non pōt mētiri: et p^{re}consequēs nec blas femare: ibi. **S**i illos deos dixi rē. **T**ertio ex hoc cōcludit: q^u multo minus ipse blasfemat ibi. **Q**uez pater sanctificauit. **Q**uantū ad pri mum dicit. **N**onne scriptū est in lege vestra: quia ego dixi rē. **N**ota q^u p^{re}pter iria hoies d^{icit}ij vocant. **P**rimo p^{re}pter veritatis cogni nonez. **I**hero. **Q**ui de deo loquunt: nō hoies sed d^{icit}ij appellant. **S**ecdo p^{re}pter p^{re}icipatōez potentie et opatōis. vnde dicit actū. **D**ij siles hoibus descendērūt. **T**ertio p^{re}pter p^{re}icipa tionem sanctificatōis. vnde **A**ugu^{stinus}. sup p^{re}sal. dicit q^u deus h^{oc} verbū vocat q^u est factor deoz. **D**edit. n. eis p^{re}atēz filios dei fieri rē. **S**ic igit^{ur} illos dicit deos: hic ofidit q^u scriptura nō blasfe mat sic rōne. **B**lasphemus mēntitur: q^u sibi vel alijs tribuit: qd non est suum: sed dei. **S**z scri ptura non pōt mētiri. **I**git^{ur} rē. **H**ecratio elicif ex h^{oc}: q^u scriptura illos dicit deos: ad quos sermo dei factus est: vt p^{re}phas et alios sanctos et non potest solui scriptura. i. falsa reputari. **A**dat. 7. **J**ota vnum aut vnus aper rē. **S**eq tur. **Q**uem pater scitificauit. i. sanctum genuit vel misit in mundum p^{er} carnis assumptionem **N**os dicitis q^u blasfemat: q^u dixi. s^{ed} filius dei sum. q. d. irrationabiliter dicitis. **S**ecūdo adducit testimoniu op^{er}ez dicens. **S**i nō facio opa patris mei. **R**atio talis est. **I**lle q^u facit q^u nullus alius facē pōt nisi solus d^{icit}s non blasfe mat si se dicat eē deū: s^{ed} ego suz talis rē. **T**re ille q^u facit opa patris: ille ē in p^{re}: et pater in eo et p^{re}ns nō blasfemat si dicat se esse deū. **E**n onidit q^u sine opib^{us} eēnt excusabiles. d. **S**i nō facio opa p^{re}is mei. i. q^u pater fac. **E**t h^{oc} mibi. i. f^{id}moni meo: nō vultis credē: opib^{us} credite.

Sermo

Tertia p̄lo est: q̄ credēs p̄fēz esse in xp̄o: et xp̄z in patrē talis fides meret vitā eternam. vnde dicit. *Ulcognoscatis et credatis et c.* Est i me. i. p̄ gratiaz vnionis. vnde apls. *Qui p̄de stinatus est filius dei in virtute fm̄ sp̄m̄ san/ctificationis: et sic sc̄ificatio refert ad hoīez vni tum. vñ Aug. S̄ctus fieri de nō sc̄o est hoīs s̄ sc̄us gigni ē soli⁹ dei. ad quā sc̄ificatiōez et:*

Seria quinta dñice in passiōe. Sermo. 76.

Rogabat ie

sum quidam phariseus vt māducaret cū illo. Luc. 7. Quia p̄ passiōem christi mors euacuatur: et p̄ peccatū soluit. Scdm̄ q̄ dicit Da/

ma. libro. 4. Per nullū aut̄ tantum xp̄i passio renouatur: sicut p̄ peccati iterationē: Quia fm̄ Ber. in s̄mone de p̄uersione beati pauli apli Si p̄p̄rius sanguinez dedit in p̄ciuz redēptio/ nis aīaz: nonne tibi videt̄ grauiorem ab eo su stinere p̄secutionem: q̄ exēplo p̄nicioso auertit̄ aīas quas redemit q̄ aiudeo q̄ sanguinez eius fudit: Sz q̄ taliter lapsi p̄ solā p̄niam possunt reconciliari: cuius efficacia taz facit̄ tanta et tot peccata delet cum sit a diuina mīa que est infinita. Et ideo trāscendit in infinitūz omniūz pec/ catoz nostrōz multitudinem: sicut demonstrat̄ in hac euangelica peccatrice: que huic phariseo posita est in exemplum: cum dī. Rogabat et c. vbi occurrunt nobis quatuor consideratiōes.

Prima p̄sideratio.

Arca p̄nam p̄siderationem que ē de peccatoz p̄sumpta arrogātia: quia roganit. occurrūt tres p̄clusiones.

Prima p̄ est: q̄ peccatoz per opa extra ca ritatez facta nihil meretur de p̄digno: meretur tñ aliqd̄ de congruo. Peccatoz. n. aliquando facit opus de genere bonoz pp̄ vanas gloriā. Ex tali opere non meretur mercedez sed penā q̄ p̄cedit ad p̄uincias dei. Aliqñ facit ad glo riam dei. Hoc. n. non potest esse nisi d̄ grana gratis data que disponit de p̄gruo ad grana gratum facientez: est tñ illud meritum omnino improporcionabile merito caritatis. Intelligē dum tamen q̄ opa extra caritatem facta valent ad ser. **P**rimo ad multiplicationem tp̄aliuz Ysa. p̄. Si audieritis me bona comedetis. **S**ecdo ad dimissionēz pene tēporalis: vt p̄z

de achab humiliato coram deo. Et ideo in die bus suis non induxit malū sup̄ eum. Tercio regū. 12. **T**ercio ad bone viue assuefactionē Treno. 3. Bonū ē viro cū p̄nta et c. **Q**uarto ad peccati resistentiaz. Iaco. 3. Elemosina resistit peccatis. **Q**uinto ad vilitatē virtuo forum operis disponunt. vnde Iherē. Sicut ethiops et c. Sic nec vos cūz didiceritis: sic ep̄ **S**erto ad mitigationēz pene hyemalis de bende non debite. vnde dicitur: non cruciant: cupant debenda gebēne. Iaratur pena succūit culpeq̄ resistunt. vnde dī. Rogabat iesum q̄ dam phariseus. i. peccatoz positus extra carita tem. Rogabat. i. operibus. Iesum. i. gratiaz dei: que fm̄ gloriāz venit ad eū corporalr. i. sua opera accipiendo de p̄gruo disponens ipsum ad gratiam gratum facientem.

Secunda p̄lo est: q̄ quatuor sunt impedi/ menta: ne quis de condigno recipiet merendo gratiam gratū facientem: que ponunt in glo. **P**rimū ē falsa iustitia. **S**ecūz est sup̄bia **T**ertium est motus compassiōis carentia. **Q**uartum est sue fragilitatis ignorantia.

Primū p̄z fm̄ Bedāz super lucā ad līam qui dicit q̄ p̄cōres non solū ad dei verbū audi endum: et ad colloquendū recepti sunt: sed etiā ad p̄uiscendum. Unde dedignantur iudei: et pharisei: q̄ falsa iustitia nō p̄passionez sed dedi gnationez h̄z. **S**ecūz p̄z de sup̄bia: q̄ reddit hoīem incapacem oīs spiritalis boni: cūz hu/ militas ei opposita sola h̄z capacitatem gratam q̄ deus superbiis resistit: humiliō aut̄ dat gra tiam. Greg. Sup̄biātō a diuina luce longe sunt: q̄to apud se humiles non sunt. **T**er tium est carentia motus p̄passionis. Nam si cut p̄passio meretur beatitudinē: s̄z illud Luc. nono. Cum facis cōuuiuium voca pauperes et debiles et beatus eris: ita carentes inotu p̄pas sionis: seneritatez iustitie recipient et damnatio nis fm̄ illud Iaco. 3. Iudicium sine misericor dia fiet illi q̄ non facit mīam. vnde Beda ibi dem dicit in glo. Quo quis maiorem misicor diam a dño confectur: eo iustus negat p̄ximo mīaz idigenti: et iustus seruat penas impietatis Sicut in iudicio dolebit q̄ non fecit mīam: ut a g fecit remuneratus gaudet. **Q**uarto est fragilitatis ignorantia: hec. n. parit sup̄biam. sed cognitio humilitatē. vñ Ber. In medita tionib⁹ negligētes: in sui cognitiōe respēdit dī. Adulā multa sciunt: et seipsos nesciūt. vnde dī Adichee. Humiliatio tui i medio tui. De

gbus vnijs di. Aug. de aia z spiritu. Multa
ingt sunt in me: de gbus corā me erubescō: z p
gb⁹ valde displicere tuncō: z h dīc glo. iterli.
I. q. pbariseus erat plen⁹ falsa tristitia: supb⁹
nulla ppassione motas: sue fragilitatis oblit⁹.
Tertia pco est: q. deus nullus respuens oi
bus inuuantibus psto est: l3 diuersimode fin
illud A cōis pape: in sermone natiuitatis dñi.
Sicut nullū a reatu libez repit: ita liberandis
oibus venit. S3 q. diuersimode iuitat pfectio
ne virtutū: gbus psto est glificatōe a gbus dā
Infirmū gbus psto est. Roboratiōe: a qui
bus dā pueritate: gbus psto est iustitie severita
te. Unde dñs legi discubuisse in puuio aliqñ
apud phariseos: vt bīc: vt pfunderet eoz fallaz
iustitiaz. Aliqñ apud publicos. Luce. 7. Ut
pocaret eos ad pñiam. Aliqñ apud familia
res z amicos: vt Job. 12. Ut foueat amicitiaz
Aliqñ apud paupes: cognatos suos: vt supple
at eoz inopiaz.

Secda pñideratio.

Circa secundā pñiderationem que est
de peccatricis deuota pñia: cuz dicit.
Et ecce mulier. vbi sunt. 4. pñoncl.
Prima pco est de doctrina. Iñid. de sum.
bo. di. Quauis per pñiaz pñitatio pñōrum
fuit: tū sine metu esse nō d3: q. pñie satisfactio: di
uino nū pensat iudicio: non humano: proinde
q. mīfatio dei occulta est sine itermixtōe falla
cie. Necesse est nunq. securitate de peccato p
nō esse penitēti. Nā securitas negligentia pa
rit. Negligētia autē sepe incautū ad vitia trans
acta reducit. Et ideo omnia que impediūt peni
tentiam sunt recludenda.

Secda pco ē: q. quoz sit impedimēta pñie q.
euāgelista remouet ab hac peccatrice. C. Pri
mum est pñienie induratio. Sunt. n. aliq. vt
fati indurati q. nec pñonacione scindunt: nec in
spiratiōe: nec timore: nec terrore: nec amore va
leāt imitari. Tales. n. nō sunt idonei ad pñiaz
sed ad eternā reprobationē. Eccl. 3. Cor duz
male habebit in nouissimis: illud impedimen
tū remouet ab ista peccatrice cū dicit. Mulier
Mulieres. n. habēt cor magis ductile z facile
q. viri trahuntur ad penitentiā. Et ideo tardi
us inueniunt indurate: z magis benigne pp
q. dicit sapientie. Vbi nō est mulier igemiscit
eger. C. Secundus est pñuetudo pñi firmata.
Consuetudo. n. ita firmat habitū malū q. etiaz
inducit impossibilitatem puerēdi qñ pfecte est
radicata. Et nō dīc Ibe. 13. Si pōt mutare ethi
ops pellē suā z pardus varietatē suā: ita z vos

benefacere poteritis cū didiceritis male facere.
Et istud impedimentū remouet in pñerito di.
Que erat. Nōdū. n. erat in ea vitii inuetera
tum: sicut in illis quos peccata dimittit: q. cir
ca quinquaginta annos viri: postq. ad xp̄z puer
la fuit. C. Tertū est dissenso interius: puoca
ta: qñ. s. est pugna inter rōnem z sensualitatem
de q. aplūs ait. Q. d. caro concupiscit aduersus
sp̄m: z cō. De inq. sibi inuicez aduersant
vt nō quecunq. vultis illa faciatis. Salat. 7.
Istud impedimentū remouet cuz dīc. In ciuita
te iherusalem: que dīc visio pacis. Qñ. n. aia est
pacata z rura passionū est sedata: itē ē ad pñiaz
idonea: q. passioēs incitat ad pñias delectatiōes
C. Quarta est eximata inocentia: q. qñ aliq.
cum sit peccator estimat se falsa opinione inno
centes: tunc nō potest ad pñiam flecti sicut isir
mus nō vult recipere medicinā qñ nō estimat se
egrotū: vt ps in freneticis z in fatuis q. sapien
tem q. se reputat: renuit disciplinas. Iher. 2.
Vix isti innocens z absq. peccato ego suz: pro
pterea ego ingt dñs in iudicio pñendā tecum.
q. d. Q. d. talis in iudicio ostendet abhominā
bilis. Istud impedimentū aufert: cū dīc. Pecca
trix: que. s. nō reputat se inocentem.

Tertia pco est: q. quoz sunt act⁹ deducen
tes ad pñetaz pñiam: q. in hac peccatrice osten
duntur. C. Prim⁹ est diligens iuestigatio. vñ
dīc. Ac cognouit q. iesus accubuit i domo pha
risei: Isti rei notitia nō habuisset: nisi vex p
cessus iuestigasset. Et p istū modū penitē volē
tes: sollicitie regant pñiaz: p quā possunt citius
xp̄i misericordiam inuenire: sicut illi qui sunt
de gratia alicuius terreni principis deieci.

Secundus actus est cōueniens preparatio
Nam postquam eum inuenit quem querebat
sufficienter se preparauit ad pñiendū qd̄ intē
debat: z ideo seq. Multit alabastrū vnguenti.
Nihil. n. tantū preparat hominē ad gratiā adi
piscendā sicut pñpositū firmū bone voluntatis
qd̄ signat p alabastruz: q. sicut est vas pñiosuz
z pñiosoz cōtentiū: ita pñpositū bonū est vñ
guentū: in quo deus summe delectat. C. Ter
tius est erubescens occultatio. Postq. enī
preparatā inuenit faciez xp̄i erubuit pñiciētia si
bi de peccatis: z tō sicut inuerecūdi non audēt
in faciez respicere: sed querūt se occultare: et pp
hoc dicunt sapientes q. natura intēdens se oc
cultare sanguinē ad faciē mittit cū erubescit. et
iō cū hec venissz stetit retro xp̄i vultū ferre nō
sustinens. Et per istū modū q. vult verā pñiaz

Sermo

agere: in aspectu dei cuncta prospicientis debet vehementer erubescere: qz verecundia est passio quam incurrit appetitus de aliquo turpi maxime in aspectu honestorum. Et qz seditas peccati est turpissima et facies dei honestissima. Debe peccator dum penitet erubescere vehementer.

Quartus est actus humiliatio. Postquam enim erubuit semetipsum humiliavit. Et id dicitur euangelista: qz se posuit secus pedes domini humiliter se prosternendo. Et per istum modum qui vult penitere perfecte debet se profundissime humiliare: oē autē peccatū pcedit ex superbia: qz nullus peccat mortaliter nisi ex inobediētia et cōtumacia diuinorum preceptorum. vnde numeri. 17. Anima qz per supbiam peccauerit peribit quando aduersus deum rebellis fuit.

Quarta pōlo est: qz pfecta pnia sequitur quatuor ministeria. **P**rimū est cōfessio peccatorum: et ista significat per actum ablutionis: cū dicitur Et lachrymis cepit rigare pedes eius: qz sicut aqua munda ingratia carnis abluit: ita pfectio pura fordes mētis diluit. **P**sal. Confitebor aduersus me etc. Et per fusiōe lachrymarum peccata nō solū remittunt: s; et elōgātur. **J**ō seq. De xpi i diluio aquarum mltarum. **S**cōdus est satisfactio peccata de peccatis iā pfectis. Ista significat per actum abstergiōis cuius dicitur. Et capillis suis ter. qz lachryma per actum pfectiōis abluit culpa: nō pēna alioquin frustra iponeret pnia. Sic autē per pfectiōe abluit culpa: ita per satisfactiōe qz fit i pnia dimittit peccata et abstergit. vñ. puer. 3. Lumor vulneris. i. opacitas sua et angustia satisfactiōis abstergit malum. i. penas ad quas anima remanet obligata pfoluendas in alio mūdo duri: si nō vlt i isto mūdo. **T**ertius ē reconciliatio psumata post pfectā satisfactiōe: et ista significat per osculū. Qui. n. reconciliatur: se mutuo osculari solent: vt dicitur. Qñ dauid reconciliatur sibi absold osculari est eū. **S**cōdo regū. 12. **Q**uartus est pfolatio amena: qz post actū satisfactiōis ē delectatio sincera. Ista significat per actum vinctiōis cū dicitur. Et vnguento vnguebat. **H**ec ē. n. delectabilis: et illud est de nā cuiuslibet actus vtuosi: vt habeat delectationem post iustitiā: sicut actus malus hēbat tristitiam post delectatiōem: et id dat vna regula in sacra scriptura qz angelus bonus appens in principio turbat et i fine getat. **D**aniel. 2. et **L**uce. 11. **M**alvus in pñ° allicit: et i fine offendit: sicut in paradiso euā. Et qz pfecte reconciliatus cū xpō magis delectat. **J**ō dicit apoc. 3. Ego sto ad foras et pulso. Si qz etc. Ista autē delectatiōe alle-

cia fuit hec femina: qz tanqz spūalr iebolata: nullā verecundiā in aspectu oīum patiebatur: pnia sua nō occultādo: s; publicādo i aspectu pniū tium: pniū importuna: beneficio opportuna.

Tertia pōsideratio.

Quia tertiā pōsideratiōem: que est de pharisei falsa iustitia: cum dicitur. **V**i dens autē phariseus. vbi sūt tres pōses.

Prima pōlo ē: qz aliqui pōderia vitiōrum parit arrogantiā: sicut illud pōsal. Prodiit quasi ex adipe. Et id ē s; aliqui permittit cadere aliqz in peccatū manifestus: vt ex pōsideratiōe sui status resurgēs se humiliet: vt pō p. **A**ug. 14. dicitur. dei. **P**lus. n. placet deo peccatō: nullis qz iustus supbus et arrogas. **E**cce qz dissimilē vox illa. **P**er peccatū i celoz corā te: et vox pharisei. **N**ō sūz sic ceteri boies. **N**ō antedendo illud **L**u. 17. **C**uz oia benefeceris etc. vñ phariseus dicit diuinus studēs solus circa appetitiā quā diuidit solū ab existētia pfecte religionis. **C**uius iustitia dicit esse falsa: qz eius cordis intentio i suis opibus si stebat in laudibus hominū et non dei.

Scōda pōlo ē: qz tales ipsi cōtētes suā pfectiōem: quā solus ostēdunt appetenter de se capiunt psumere et alios iudicāt vitiōs aphice inintētes sūt. **S**pūalis oia iudicat: hec ē pestis pestima et mortifera: hec fraternā lacerat caritatē: s; spūali letitia plenū: ad accidiā adducit. vnde sic iudicās magis sibi pceptū facit. **P**one gte in pōsideratiōe tui i nouissimo loco: et cadere nō valebis. vnde apōlus. **N**ō vult inuere qz spūalis oia dicit iudicare ad dānationem: cum alibi dicat. **N**olite ante tēps iudicare. **S**ed dicat qz ista secreta. s. dīne sapie iudicia nō papit hō carnalis: s; spūali vita pōditus. **M**elius. n. in qzlibet creatura iudicabit. discernet oia. s. dīnas potētiāz sapiāz: et bonitatē in omni creatura: discernēs in omniūz honorificat conditorē. vnde seguitur. **A**lit intra se. s. psumens de sua pfectiōe. **H**ic si esset ppheta: sciret vtiqz que etc. vbi dicit glo. **E**rrat qz se putat iustos: cuz sint supbi: et illos eē reos cū iāz peniteāt. **L**aue ne pōres pōdnel s; pōne ppatēs vitiū displiceat tibi: nihilominus laudās deū: qui non pmissit te illud vitiūz ppetrare. Et forte sine ipso turpissima ducens ad effectum.

Tertia pōlo ē: qz stultū est iudicare aliquem s; ea qz foris sunt: cū solus dei sit cordiū secreta pscrutari. **Q**uia multi sunt s; **P**ro. 8. sum. bo. **Q**ui adhuc s; humanū iudiciū: cernunt stare cū iāz i dei oculis ceciderūt. **M**ultū etiam apud

boia rep:
et cōuer:
tio exteri:
trariū disc:
pno velle e:
bōitatis f:

O

Primū
iudicantē
cognitiōes
a temerarij
adulterā p
maloz suo
Symō ba
obediēcia
deuota: vt
fo: et dec.
Duc ergo
sibi sua de

Secundū
nia sum? e
te: qz nullū
duo gñi d
qz alio scā
qz scā dā
debuores
et occult?
iō dī sēn
naz: et p
ruz: qz lib
dūlitate d
nos gñg
gressiōe: p
gnaz sensu
numet? p
tur. **S**i i
Hos den
erunt imā
est imā
Tertia
est ad id.
tam libera
dānet vlt
minis dī
ulna nā
pier fidu
vū dehe
Johell

boies reprobi sunt: et apud deū electi reputantur et cōuersi. Nō tū dico qm multoties puerfa-
tio exterior cōrespōdeat interiori: et qz h vel cō-
trariū discernē nō ualemus: magna est psum-
ptio uelle et ga. primum limitare influentiam diuine
bōnatis: sicut d' isto pbariseo.

Quarta p̄sideratio.

Quarta p̄sideratio ē qz est de refu-
sione ei⁹ ex p̄p̄ia n̄ia cū addit. Et refu-
sione iesus dicit. occurrit tres p̄ces.

Prima cōclusio est: qz dñs aliqui temerarie
iudicantibus: secreto sui cordis ip̄imit oculis
cognitiōis excessuū suoz: ut sic i se erubescētes
a temerarijs iudicijs cessent: ut p̄ de pbariseis
adultera p̄stantib⁹: qbus scribēdo i terra oīz
maloz suoz nōtūā imp̄ssit. vnde dicit et huic.
Spmō habeo tibi aliqd dicē. Spmō inter p̄tā
obediēs. Et enī obia dīceta ut i petro. Alia
deuota: ut i chananea. Alia imunda: ut i lepro-
so: et hec. Alia exorta ut i symone cirenense.
Huc ergo leproso symōi dñs loquitur occulte
sibi suā defectionem spiritualem reuelando.

Secunda cōclusio est: qz l̄z oēs p̄ peccata
n̄ia sum⁹ debitorēs s̄z iustit̄ia diuinae pene debi-
te: qz nullū p̄ctm remanebit ip̄unit⁹. Sunt tū
duo gn̄a debitor. i. maiores et notori⁹ p̄ctōres
q alios scādalyant: et minores sic occultū p̄ctōres
q scādalyz nō fecerunt. Et h̄ est qd dicit. Duo
debitorēs erāt cuiāda fenerator. i. p̄ctōr notori⁹
et occult⁹. Debebat cūda feneratori. i. deo: q
iō dī fenerator: qz p culpa n̄ia erigū penā eter-
naz: et p donis gr̄az erigū merita bonoz ope-
ru: q libenter mutuū pcedit. Mat̄. 27. Qui
districte debitiū erigū. S; vnus debebat dena-
rios gngētos. Denari⁹ appellat emēda. p trāf-
gressiōe: vtrūqz debitiū multiplicat p gngē: qz p
gngē sensus p̄ctm pmutat. S; i p cētenarius
numer⁹ ponit: qz p hec p̄ctā enozmia designā-
tur. S; i scdo numero p̄ctā minora itelligunt.
Mos denarios. i. emēdaz nō recipi dñs nisi fu-
erint i imagine sue gr̄atie impresse eis. Lūus
est imago hec et c. Mat̄. 17.

Tertia p̄do est: qz diuina m̄ia p̄mptissima
est ad indulgendū oībus. Ip̄le. n. fm Ber.
tam liberali p̄donat oēm iniuriā: ut iam nec
dānet vlciscendo: nec p̄fundat i p̄operādo: nec
minus dilgat i p̄uicēdo benignissima est di-
uina nā liberali agit: ignoscit plenarie: ut ut p
pter fiducias peccatorū penitentiū: vbi abunda-
uit delictum faciant grām abundare. vnde dī
Jobelis et c. Cōuertimini ad dñm deus vestz

qz benignus et misericors est: et p̄stabilis super
malicia. Et h̄ est qd dicit. Non h̄ntibus illis
vnde redderēt. Nō h̄z peccator vñ reddat: qz
totū bonū qd h̄z ē alienū. Ip̄rie cor. 4. Quid
habet qd nō accepisti? Itē qz totū alia d cā
est debitiū. Psal. Quid retribuā dñmho et c.
Itē qz totū qd p̄t soluere est ip̄secū. Ip̄ria
cor. 4. fact⁹ est velutes sonās et c. Itē qz p
se nō p̄t. Job. 17. Sine me nihil potestis fa-
ci. Item qz vsura. i. pena excreseu in inensūz
Psal. Ex vsuris et iniquitate et c. Itē dīc. Dona-
uit vtrūqz: sine. n. dono ei⁹ gratuito non fit re-
missio p̄cti. Ro. 4. Iustificati grati⁹ p gr̄az ei⁹
Ip̄le. n. dat locū p̄nie. Job. 24. Itē ip̄s ad
reconciliādūz. Apo. 4. Itē legē ad instruēdū
Legē dabit de iniquitatib⁹ i via. Itē p̄ctū ad
redimendūz. Psal. Redemptioez mi
sit dñs populo suo. Itē gratias ad mūdūz.
Ezech. 36. Effundam super vos aquam et c.
Item p̄seuerātiā ad sanandūz.

Quarta p̄do ē vidē an qz teneat plus dīli-
gere ex commisso. i. dono gratuito vel dimisso
peccato. Dicēdūz videt⁹: qz dimissio ē abso-
luto a reatu pene. Commisso autē est aliqñ p̄do
na gratuita facere dignūz vita eterna. Ip̄sser
autēz alicui dimitti p̄ctm et absolui a reatu pene
absqz eo qz dignus esset vita eterna: qz posset si
ne donis gratuitis manere in puris nālbus:
Et ex hoc videt⁹ qz dimissio donoz sit maius do-
nūz: qz dimissio peccatorū. Unde p̄cluditur qz
aliquis magis tenet dilgere ex commisso qz ex di-
misso. Vñ beata virgo plus dilexit qz magda-
lenā. Cū tū sibi p̄ctā nō sint dimissa: s; iusta do-
na p̄missa. vñ dicit. Estimo cui plus donauit.
Quia fm Greg. Luz crescunt dona: etiam et
rationes donoz crescunt. Dicendūz igitur qz
innocens plus d; dilgere ex commisso: sed peni-
tēs ex dimisso. Vnde xps hoc probat appli-
cando parabolam. Vbi pbariseus qui ex com-
misso plus recepit eius ingratitudinem repre-
hendit: sed peccatrix minus recepit ex dimissis
tamen gratias egit p dilectionē. vnde addidit.
Et conuersus ad mulierem: dixit symoni. Ex
quo intraui in domū tuā. i. p gr̄az disponētes.
Aquam: scilicet p̄ntionis. Vbi non dedisti
pedibus meis. i. affectionib⁹. Nec autē lachry-
marum aqua est p̄ctosior: qz aqua viua est. de
qua Johts. 4. ficit in eo fons aque viue sa. et c.
Nec autē rigauit pe. me. deuota p̄fessione: sed
capillis tergebat: p̄fecta satisfactione. Vñ sciluz
pact⁹ trāgillatus in corde tuo nō dedisti mibi

Sermo

Hec autem non cessauit osculari pedes meos
spūali reconciliatōe. Oleo caput meum: nō vn
xili elemosinaz largitione. Hec autē vnxit pe
des meos. i. paupes eis ppariendo: et effectui:
et affectui. Et ideo pp hec facta remittit ei pctā
multa: qz qzto plus peccauit: tanto plus ei xps
dimisit: et tanto plus ipsa xpm dilexit eū ope
rum exhibitōe. vnde glo. Ardoz caritatis in
rubiginem pctōz expulsi. Et addit. Qui mi
nus dimittitur: minus diligit. Dicendum q
istud vi frequētius vex est: qz illi qui surgunt
de maximis pctis: postea cōparato habitu op/
posito: seruētiōres sunt in dīna dilectione: qz
illi q de paruis et medicribus surgunt. Non
tamen opz illad necessario semp esse verum.
Qualiter h sit intelligendum: dictū est supra.
vnde enā ei non solum pctā dimisit: sed ei vitā
eternā donauit. Et tō dicit. si ides tua te saluā
fecit: vade i pace. Glo. In via pacis abire pēci
pit: vt a vītatis trinitate i via scādali nō labat.
Septima pō est: qz h multi conuēseban
tur cum xpo fiduciali fide adherētes ei: tamen
mirabant de hijs: que opabatur: tanqz deus
forte talis admiratio fuit reuerentiē: nō dubie
tatis causata nihilominus ex hoc: qz inconfue
ta: et rara: et sup humanam facultatē. Et potest
adduci talis ratio. Nam quotiēscunqz transcē
dentium notitia in memoriā venerit: totiēs re
nouat in mente miraculū. Cum igitur opera
xpi: puta mortuos suscitare: infirmos curare:
et pctā dimittere: sint transcendētia nostram fa
cultatē: et ofidentia dīnam bonitatem: potius
vtebat eos in admirationē. vnde dicit. Et ce
perunt q finit discubebant dicere. Quis est h
et. q. dī. Q potest q sit dō humanat? qz solus
deus pōt peccata diuinitere. Et vius remissiōis
nos pncipes faciat ihs xps. Amen.

¶ Feria. 6. ante festū palmarū. Sermo. 77.

Collegerunt
pontifices et pharisei pñliū.
Jobis. 2. Scdm qd dicit
Ber. vtrūqz nob necessari
um erat: mors xpi. s. et vīte
recordatio. Nam vita xpi vīdēti mibi regla ex
stitit: mors autē a morte redēptio. Nam vita in
struxit vitā istam: et morte mortē istam destru
xit. Vīta qdem laboriosa: s. mors preciosa.
S. qz mors xpi pdesse non pōt negre vīcti

nec eius vīta damnabit morienti: ideo viuere
do viuere docuit: et mortē moriendo securam
reddidit: qm qdem resurrector occubuit: et
spem fecit morientibus resurgēdi. S. qz qz
vita xpi nobis vīte et discipline documentū et
speculum extitit: supra multipliciter offensum
sit ad eius mortē pgruitatem pcedamus. In
quam pharisei et pncipes machinati sunt nutu
tamen dei ac diuina pōrdinatione: vt dicatur.
Collegerūt et. vbi occurrunt. 4. pñderatōes.

Prima pñderatō: que est
de machinantū iudeoz pñpiratione
in mortē xpi: cum dicit. Collegerūt
vbi sunt tres conclusiones.

¶ Prima pñderatō est: qz mors xpi ab eterno in
mente dīna fuerat pñsa ppter nostraz salutē.
Deus. n. nouit de malo maximū bonum eli
cere. vnde h mors simplr fuit mala: tamen
erat ordinata ad nostram salutē. vnde Ber.
Adors itaqz xpi mors est mee mortis: quia ille
mortuus est: vt ego viuere.

¶ Secda pñderatō est: qz h pñsum fuerit ab eterno
xpi tali morte mori: in iudei machinatōes i mor
tem xpi peccauerūt. Ratio est hec: qz oē pctm
qd fit ex libera electōe et puerla intentōe: maxi
mum est. Hec aut pñsecutio erat huiusmōdi. Er
go et. vii cum dī. Collegerūt: pñ pñlium cor
fuisse ex deliberatōe. S. qz erat aduersus ihs
pñ pñsse ex puerla intentōe. vii augu. Plus
pñditi hoies cogitant quō nocerēt: vi se pderēt
qz quō sibi pñsulerent: ne pīrent. Istō. n. pñ sa
pie. 2. vbi dī. Circūueniamus vī: iustū: qm
prius ē opib? nris. s. carnalib?. vii glo. Qui
de futura vīta nō cogitant: spēs future vīte sue
volūtati pferri dolēt. vii ei mortē machinant.
di. Adors turpissima pñnem? euz. s. crucis.

¶ Tertia pñderatō est. s. qz timor mundanus fuit cā
pñsecutōis xpi in iudeis: qz fecit eos recedere a
vīa iustitie et veritatis. Amor. n. mundanus
pprie dicitur: quo aliqz mundo innititur: tan
quaz finit: et sic est amor mūdān? semp malus:
a quo timor mundanus semp nascitur. Illud
enim homo timet amittere qd amat. Et ideo ti
mor mundanus: dicit malus: qz ab amore mū
dano tanqz a mala radice procedit: quando. s.
homo: pp mala que timet recedit a deo. Istō ni
more vt ait aug. Petrus negauit xpm. Vn
de qz naturalē sit qz homo fugiat ppj cor
poris detrimentam: vel etiam damna tēpora
lium retum: non tamen propter ista debz rece

dere a iustitia: quod est contra rationem naturalem. unde dicitur. 3°. ethicor. Quidam sunt peccatorum opera: ad que nec timore dei aliquis cogitur: et hoc est quod dicitur. Quid faciemus? quia hic homo multa signa facit. Quod exponitur f3. Criso. sic. Hic homo multa signa facit: ex quibus si dimittatur adunabatur sibi multam gentem: et suscitabit tyrannidem in nos: quasi velle surgere contra rempublicam: et sic destruent civitates et templum. Nam eius doctrina est contra templum et paternas leges. Rigenes enim dicit: quod hoc dictum fuit presagium futurorum. Licet enim hoc non intenderent. Loco enim gentium romani ponuntur qui nunc locum occupant indeorum per causam eorum salus gentibus euenit.

Secunda Consideratio.

Quia secundam considerationem: que est de determinatione mortis in vilitatem nostram cum dicitur. Unus autem ex ipsis etc. ubi sunt tres conclusiones.

Prima conclusio est: quod Cayphas donando consilium in mortem christi dicit. Expedit etc. Si protulit verba hec ut homo peruersus: ex mala intentione et ad malum finem sic peccauit: sed si solus fuit annunciator prophetie et instrumentum spiritus sancti: ut sic non peccauit. unde Criso. Gratia spiritus sancti solum via ore Cayphe. Cor autem contaminatum non tetigit. unde dicitur. Unus autem ex ipsis Cayphas nomine: cuius esset pontifex etc. et pontificatus habens potestatem dixit. Vos nescitis: quasi dicens arguendo per bonum priuatum est destruendum: in quantum preiudicat bono communi: bonum christi est huiusmodi. Ergo etc. quasi dicens. Plus. n. expedit hunc seductorem mori: quam totum populum seduci. Et ideo auferre eum quod timeo quod modicus error in principio magnus erit in fine. scilicet quando tota gens erit seducta.

Secunda conclusio est: quod mors christi maxime expedit humano generi propter magnitudinem debiti mortis: quod sine eo non poterat solui. Cuius etiam efficacia oibus sufficiebat. De quo Ansel. pulchre loquens ait. Mirabilis deus restaurauit humanam naturam: quam restaurauit. Sed homo antequam esset non peccauit: ut fieri non deberet. Postquam vero factus est: peccando meruit: ut quod et ad quod factus erat: perderet. Quis non perdidit quod factus erat: ut esset qui puniret: aut cui deus miserere tur. Tanto ergo mirabilis deus illum restaurauit: quanto hoc de homine peccatore pro merito

illud non de peccatore nec pro merito fecit.

Poterat utique illa redemptio quam christus fecit per mortem non coactus: sed ex propria voluntate: que necessitari non potest: ut prodesset omnibus tam tunc presentibus quam futuris. unde de glo. super illud Ysa. 23. Dominus posuit in eo omnium iniquitatum nostrarum: dicit penam omnium iniquitatum et peccatorum nostrorum: quam sustinere negamus: sustinuit homo deus. Intelligendum quod huiusmodi expediente quod erat motiua. **P**rimum quod nullus debet et iuste redimitur iniuria facta: nisi detur tantum: in quantum dominus dampnificauit. Offensa dei erat infinita quod eius dignitas infinita: si infinitum debuit solui: re est solui deus: et non puri homines. Ergo etc. **S**ecundum est: scilicet propter quod redimitur: deus enim in bono ipsum est in malo: peccatum a quo redimitur, alioquin non esset equalis commutatio. Peccatum ad futurum erat magis in malum: quam aliqua creatura in bono: quod probat Anselmus eo quod nullus debet magis vitare anichilationem vniuersi: quam lapsum peccati mortalis.

Tertium est quod nullus potest alicui satisfacere pro alio: pro eo quod ipsemet debet. Omnis autem creatura debet deo quicquid habet. Itaque pro alio satisfacere non potest. **Q**uartum est quod propter quod redimitur: iuste debet habere equalitatem valoris cum redempto. Nulla autem creatura equiualeat toti nature humane. Et ideo omnes homines non possunt redimi. Quibus uis. scilicet pater: et spiritus sanctus dixerunt: quod filius daret seipsum pro precio redemptionis humane nature. unde dicit. Expedit ut unus moriatur pro populo: ut non tota gens pereat etc. Vbi glo. dicit: quod f3 intentionem spiritus sancti et non cayphe infertur hoc ad passionem christi.

Tertia conclusio est: quod deus dono prophetie dignitatem pontificatus in caypham honorauit: licet eam non acceptauit. ubi Orige. Hic docemur quod aliqua per nos dicimus nulla inducente virtute ad proferendum. Quodam uero dicimus suadente nobis: quodam virtute quibus non accipiamus: intentionem auctoris. ut patet in caypha: quia enim erat pontifex prophetauit unde dicitur. Hoc autem a semetipso non dixit: sed cum esset pontifex anni illius prophetauit quia iesus moriturus erat pro gente. unde Criso. Vide quanta est virtus spiritus sancti: amantem enim mala: et voluit verba prophetie proferre. Vide etiam quanta sit virtus pontificalis potestatis: pontifex enim effectus: et si indignus

Sermo

tamē prophetavit nesciēs quid diceret: in quo docemur q̄ multa bona deus fecit p̄ malos sacerdotes. Et additur. Et non tantum p̄o genere: sed ut filios dei qui erant dispersi congregaret. Et vnde augu. Moverat euangelista eē alias oues p̄ter oues domus israel: q̄s op̄z aducere.

Tertia p̄sideratio.

Circa tertiam p̄siderationem: que est de executione determinationis mortis Christi: cum dicitur. Ab illo ergo die etc. vbi occurrunt tres p̄clusiones.

Prima conclusio est: q̄ mors xpi in veteri testamento fuit p̄nunciata testimonio quatuor prophetarū. **P**rimus fuit ysaias. Ysa. 73. Sicut ovis ad occisionē ductus est hic. **S**ecundus fuit iheremias. Ihere. 14. Quare dñs quasi colonus in terra etc. **T**ertius ezechie. 47. Qui vidit aquam egredientem de templo. i. de christo: et omnis anima ad quā p̄tinebat salua facta est. **Q**uartus est ozias. Ozee tertio. vbi dicitur. O mors ero mors tua etc.

Secūda p̄clo est: q̄ intentio mortis christi a iudeis triplices habuit progressus. **P**rimus erat per malas cogitationes ortas a perversa voluntate: quibus diabolo persuadente machinabantur in mortem xpi. vnde dicit glo. super illud Math. 17. De corde enim exeunt cogitationes. **M**ale cogitationes. n. a diabolo inmittuntur: sed ex propria voluntate nascuntur. **D**iabolus. n. intentor est non auctor: quia nec interiora nisi per habitum et gestus novit. vnde dicitur. Ab illo ergo die. i. post determinationem mortis: beatissime trinitatis et post p̄nunciationem p̄phetarum. **L**ogitauerunt ut interficerent eum. i. primo aggressi sunt cogitationibus p̄meditando tempus et locus et modum et opportunitatem mortis inferende. vnde dicit Ihere. Venite cogitemus para iustum etc. **S**ecundus progressus fuit per linguā euz blasphemando et falsum testimonium adducendo: quo ipse erat accusatus: et p̄nuntiatus. vnde p̄queritur in psal. **A**ccusati sunt aduersus me lingua dolosa. vnde dicit Ihere. Venite percutiamus eum lingua. **T**ertius progressus fuit virgis et verberibus et plagis: q̄ pillatus apprehendit xpm et flagella uit eum. Iuxta illud p̄bentus. Corpus meū dedi percutientibus.

Tertia p̄clo est: q̄ mors xpi fuit quatuor rebus cōparata. **P**rimo p̄cio: q̄ ibi fuit xps expositus p̄ precio nostre redēptionis. **S**ecundo fuit p̄perta vindicte: q̄ ibi fuit iracūdia

dei placata. **T**ertio satisfactioni: iuxta illud veteris testamenti in p̄sona dei patris. **N**on quod dabo primogenitum p̄ scelere meo? **Q**uarto fuit p̄parata iudicio: quia princeps mūdi huius expulsus fuit: q̄ iniuste voluit xps possidere.

Quarta p̄sideratio.

Circa quartam p̄siderationem: q̄ est de xpi exemplari declinatione: cum dicitur. Iesus autē iaz in palaz etc. **V**bi nota fm augu. q̄ causa huius declinationis fuit nō impotentia: sed ut daret exemplū discipulis: non sc̄z esse p̄ctm subtrahere se ab oculis persequentiū: et furorē sceleratorū latendo potius deuitare: q̄ se offerendo magis accedere. **S**ecunda causa fm Origenē est ut ostenderet sicut bone stum est gratia veritatis subire mortem: ita nō est minus honestus: nō inducere se tēptationi p̄pter experientiam virtutis: tum etiā q̄ ignoratur reuēctus: et exitus. **T**ertia cā est q̄ in subtrahēdo se aufertur cā mali ne male agant. **S**equitur. **E**t abiit in regiones iuxta def. **Q**uā xps recedebat a iudeis fuit figura q̄ erat accessurus ad gētes: de quo accessu dicit apostolus. **M**ulte filie deserte magis q̄ eius q̄ h̄z vix.

Sabbato in vigilia palmarū. Sermo. 78.

Logitauerūt autem p̄ncipes sacerdotum. **J**obis. 12. **S**edm q̄ dicit **B**er. Homo peccando vitam amittit et mortem invenit: q̄ et d̄s ita p̄dixerat et iustus p̄fecto erat ut si peccaret homo moreretur. **N**ota q̄ dem anime deus est ipsa corporis. **N**ō potuit diuidi aia a deo nisi peccando: nec corpus ab ipsa nisi moriendo: nihil p̄fecto congruētius q̄ ut mors operata sit mortem spiritūalis corporales. **C**ulpabilis: penalē. **V**oluntaria: necessaria. **L**uz hac gemia morte hō dānat fuisse: vtrāq̄ d̄s et hō vita sua corporali et voluntaria benigne et potēter occurrit vtrūq̄ dānando ut sicut vna i nobis in culpe meriti et altera in pene debiti reputaret. **S**ic corporali patiens soluit pene debiti et voluntarie moriens nobis vitam et iustitiam p̄meret. vnde p̄ mortis meritum eē peccatū: et peccati debiti mors: xpo remittente peccatū: et moriente p̄ peccatoribus: p̄fecto nullū est iaz meriti: et solutū est debitum: ut p̄ in p̄fenti euāgelio. vbi occurrūt octo p̄siderationes.

Prima p̄sideratio.

Circa primam p̄siderationem: que est de sp̄ualis vite p̄ morte xpi resuscitatione cum dicitur. Cogitauerunt: sunt tres conclusiones.

Circa prima conclusio est: q̄ quantūcūq; alijs sit magnus peccator: nō d̄z desperare etiam de maxima gr̄a acq̄renda: cuz habeat possibilitatē ad gradū quēcūq; gr̄e possidet ipsi creature. Max̄ h̄ peccatum inclinet ad oppositū: et q̄stum etiā maius est magis inclinari: t̄ capacitatez gr̄a non aufert: cū ipsa sit homini n̄alis etiā cū gr̄a q̄ etiā cum quocūq; gradu gr̄e sit a distributione diuina. Ideo nulla est dispositio necessitata: ad quēcūq; gradū gr̄e ex parte hoīs. Et grauiz t̄ est: vt in equalibz p̄ferat gratiā ineq̄liter se disponētibz. vnde istud intelligitur i lazaro quatrīduano: q̄ signat maximā peccatorē: qui sp̄ualiter mortuus erat: p̄ peccatū quādrifarie. s. p̄ consensu: per op̄is impletionem p̄ delectationem: et p̄ uictuādinē: Is t̄ a morte sp̄uali p̄ gr̄az merito passionis excitatur.

Circa secunda p̄sideratio est: q̄ d̄s conuersos frequenter permittit suscinere insultus tēptationū: vt i vir tūtibz exerceat. vnde Iſido. de sum. bo. Tūc grauari magis se q̄sq; impulsu vitioz agnoscit dum ad cognitionē dei accesserit. Mā vitia an p̄uersionē p̄cez cū homine h̄nt: quādo autē expelluntur: tunc acroiz virtute p̄surgētes: sūt inimica p̄uersionē: q̄ peccatoz antea blandiebant̄ s̄ it̄ talis afflictus nō ad d̄nationē: s̄ ad p̄banonē. vñ sequitur. Vñle est seruo dei post cōuersionē tēptari: quatenus a torpore negligētie sollicitantibus vitis ad virtutes: animā per exercitiū prepararet vitioz. vñ dicitur. Cogitauerunt p̄ncipes sacerdotū: vt lazari interficerent. Principes autē cogitationes sapie secularis: que p̄sideratione nobilitatis generis dicuntur p̄ncipes: et p̄sideratione dignitatis sacerdotēs dicuntur. Et p̄sideratiōe sagacitatis dicuntur scribe: et p̄sideratione vite singularitatis dicuntur pharisēi. De dicuntur tēptationes: quia eleuantes cor iusti in superbiam trahere nituntur in reciduum.

Circa tertia conclusio est: q̄ perfectio vite post conuersionem efficac̄ est: alijs etiā ad exēplum conuersionis. Nam talis mutatio dicitur dextre excelsi. Cuius est motu proprio voluntates flectere. Nec enim taliter in nomine p̄uersionez operatur: vt etiā simul cuz hoc moneat voluntē ad donum gr̄e acceptandum. Vñ. Ro. 4.

Ipsē enim est: qui iustificat impium et. vnde dicitur. Multi p̄pter illum abibant et crediderunt in ihm. Quid per iudeos intelligit: nisi eos: q̄ exēplo p̄uerfi: sp̄uali circuncisione auserentes: p̄putium carnis occupiscentie cultro cōfessionis exercitāt se in laude diuina. H̄ij autē abeuntes a p̄fortio iudeoz. i. demonum. Demones. n. credunt: et tremiscunt. Jacobi. 2. Crediderunt in ihm: ei p̄ fidem: spem et caritatem inherendo. vñ fm̄ Ysa. lex dei quotidie ad aures nostras pullat: et factorū documenta bonoz cordis nostri affectum puocant. Et si p̄uoz sepe secuti sumus exempla: cur nō imitatur sanctoz digna et deo placita facta?

Secunda p̄sideratio.

Circa secundam p̄siderationem: q̄ est de p̄uersionē debui obsequi exhibitōe: cuz dicitur. In crastino autēz. occurrunt tres conclusiones.

Circa prima p̄sideratio est: q̄ ad verā p̄uersionē nō sufficit mala relinquere: s̄ op̄z etiā se exercere in opibz virtuos. vñ Grego. in ome. dicit q̄ minus est malū nō agere: q̄ nisi q̄sq; etiā et. Et hoc intelligitur cū dicit. Turba multa. i. iudeoz: q̄ iaz penitentiā sp̄ualis p̄uerfiōis abstulerunt penitentiā carnalis occupiscentie: que cuz audisset aure cordis: p̄ inspirationes secretas uocationem p̄ scripturas et p̄dicationes. s. q̄ venit iesus. i. gratia saluus nobis venerit per passionē ei⁹: iherosolymaz. i. vt nos transferret in supernā pacem vite eterne acceperunt et.

Circa secunda p̄sideratio est. q̄ talis conuersio debet esse festina cōtra illos q̄ dicunt vsq; in senectū et senium. vnde licet aliqui tales deus diutius expectet tñ in fine eos acrius punit. In mora est enīz p̄iculum. Eccl. 7. Ne tardes conuerti ad dominū: et ne differas de die in diē: subitō enim veniet ira eius et in tempore vindicte dispdet. Et hoc ē q̄ dicit. in crastino autē. q. d. q̄ tale exercitiū nō est p̄crastinādū: sed statim post conuersionem in crastino. i. sine differētia est incipiendum et perficiendum.

Circa tertia p̄sideratio est: q̄ post conuersionē exercitatio debet fieri maxime in tribus. Primo in imitatione bonoz op̄ez in alijs. Mā virtutes nō sunt nobis a natura: sed ab alioz exemplis acquirunt. vñ Iſid. d̄c̄ ad correctionē mox multū valēt exēpla bonoz. 2d̄ c̄tes. n. ichoan tium non queunt proficere ad bene viuendum nisi perfectozum informēt exemplis. vñ dicit

Sermo

Acceperunt ramos palmarū. vnde ramos de arboribus decerpunt: q̄ sibi in bonis opibus viros spūales ad imitandū pponunt: q̄ accipiuntur p̄ arbores: q̄ surgentes de terra: erigunt se sursum ad celum. Quidā sunt vt palma: et de ista decerpendus est ramus pnie. Psal. Justus vt palma florebit. i. victores: qui idez sunt vt iusti. Quidā sunt vt oliua: et de ista decerpendus est ramus mie. Psal. Ego sicut oliua. Quidā sunt sicut cedri: q̄ est arbor imputribilis. Ab ista decerpendus est ramus virginis tatis. vnde eccli. 4. Quasi cedrus exaltata suz.

Scdo in proprioz operum p̄uensione. Hoc. n. facit vere humilis: qui ex humilitate non reputat opa sua bona. Luce. 17. Lūz oia feceritis: q̄ p̄cepta sunt vobis et. Glo. respectu dei: q̄ bonoz nostroz non indiget: non respectu sui vel primi. Glo. Si vero homo ab hoie seruo nō vniforme: sed multiplex ministeriuz exigit: q̄to magis vos nō vnus tm̄ opis vsu vos exercere debetis: sed scmp̄ nouis studiis augere p̄ora. vnde tanto magis debem⁹ nos humiliare: cum de illis multa omiserim⁹. Debemus igit̄ nunq̄ cessare a bono opere: et tamen totum meritum nostz insufficiens respectu mercedis eterne reputare verum est de cōdigno: non de p̄gruo. Non sunt p̄digne passi ones et. vnde dicit. Processerunt. s. cum meritis. Obuiaz et. s. diue bonitati ascribendo.

Tertio in diuine laudis gratiaz actione: q̄ maxime debet illi: qui gratis beneficiuz p̄tulit: ad qd̄ non tenebat. In deo aut̄ p̄ncipali inuenitur causa debiti: cum sit p̄ncipium oīum bonoz nostroz. vnde regitur q̄ ille q̄ suscipit beneficium: obliget̄ ad gratiaz actiones. Lū ergo a deo sumus beneficiati: sumus sibi grati voce laudis. Hoc. n. est sibi maxime gratum. Psal. Sacrificium laudis honorificabit me. vnde isti aduertentes multitudinē culpe sue et miserationis dei: deuotione magna q̄ est amor interioz aie: clamabant magna voce de sua miseria dolentes: de sua suauitate gaudentes: et gratias agētes. d. Osanna benedic⁹ q̄ venit in noie domini: rex israel. C̄tibi p̄mo posuit suffragium: q̄ osanna idem est qd̄ salua obsecro. Hsai. 33. Ipse venit et saluabit nos.

Scdo reducit debitum obsequium. Quilibet enim tenetur benedicere et laudare deum. Psal. In omni loco dominationis eius et.

Scdo in omni tpe p̄pter p̄tinuam influentiaz pietatis. Lbo. 4. Omni tpe benedic deū.

Tertio omnibus modis p̄pter influentiam infinitam bonitatis. Lbo. 13. Benedicite dominum omnes electi eius. Et dicit. In nomine domini. i. patris: in cuius gl̄iaz oia ordinabat. Dicunt etiam rex israel: q̄ fin Aug. rps dicitur rex ab effectu: eo q̄ mentem regat: vel eo q̄ ad regnum celorum pducit.

Tertia p̄sideratio.

Circatertiam p̄siderationem: q̄ est de gratie p̄uenientis dispositione: quod inducit humane nature subiugatio: cum dicitur. Et inuenit ih̄s asinus. vbi occurrunt tres conclusiones.

Prima p̄lo est: q̄ h̄ gratia dei oibus sine acceptatione p̄sonaz p̄stet: cum sit donum dei sup̄naturale a solo deo vere collatum: regit tamen dispōnem debitā in recipiente. Max sicut videmus in agente nāl: q̄ agens naturale non pōt inducere formā: nisi materia sit p̄parata. Et ideo alteratio p̄cedit introductionē forme substantialis: vt contraria dispositiones amoueantur: et conuenientes introducantur.

Sic etiam est in spūalibus: q̄ ab agente p̄mo et principali. s. deo nō introducitur forma gratie in aīam tanq̄ in suoz p̄fectibile: nisi anima disposita et p̄parata sit. Hoc intelligit cum dicitur. Iesus. i. gratia salutaris. Inuenit ascellū. Per asinum intelligitur humana natura obtusa sensu: que impedit ad recipiendū gratiam p̄pter indispositionē: habilis tamen ad dispositionem. Ipsa. n. humana natura h̄ lapsa fuerit: non tamen inueterata et obstinata: et p̄consequens in ea remāsit aliqua aptitudo ad susceptiones gr̄e: et nō in anglo cū fuerit obstinat⁹.

Nota tamen q̄ aliqd̄ est habile ad gratiam dupliciter. Vel p̄ potentiam dei absolutam: et sic vtraz ad gratiaz fuit habilis vel repabilis. Vel per potentiam dei ordinatam: et sic humana natura solum est habilis. Si loquamur de potentia reparabili. Hoc etiam dupliciter: vel de potentia actiua: vel de potentia passiua. Et hoc dupliciter. **P**rimo modo vt est aptitudo nuda obedientialis: sic vtraz fuit reparabilis. **A**lio modo vt est aptitudo disposita: sic humana natura erat habilis: quia sola penitentie susceptibilis.

Scda p̄lo est: q̄ gratia dei inueniēs in nobis habilitatez: p̄fert nobis dispōnem: causando in nobis alias virtutes: q̄bus adipiscimur dei acceptationem. Ratio est hec: q̄ nullus ē deo acceptus et gratus: nisi sit promptus

ad singula opera virtutū: quam prōptitudinē habet per virtutes quibus exiit in actus virtuosos. Sicut etiā aīa nō est pncipium opū naturalium: nisi p organa in corpore determinata. Sic gratia gratum faciens ceteras virtutes includit: quibus fit acceptabilis deo. Et hoc est quod dicit: qd ibi: id est gratia sedit sup eum: in anima causando virtutes integrantes gratuito sitatem deo acceptabilem.

Tertia pō est: qd sex sunt virtutes nos disponentes nobis collate per gratiam. **P**rima est lumen fidei: qua mens illustratur veritate cor: que ad salutē regunt. vnde Augu. dicit. *si ides est omnium bonorū fundamentū humane salutis inuitum: sine hac nemo pōt ad filiorū dei numerū pertinere.* vnde licet intellet noster sufficiēter intelligat ea: que sunt sub sua facultate: indiget tamē lumine fidei: in his qd excedunt naturalem cognitionē. Et hoc lumen dicit lumen gratie: in qd est nature su peradditū. vnde dicit. Sicut scriptū est. Quasi dicens qd omnia que sunt necessaria ad salutē: scripta sunt in his qd fidei sunt fulcimentū.

Scda est fiducia de deo: qd excludit timorē. Nam ipsa est spes roborata et alia firma opimone. Et ideo excludit timorē. *Psalm.* *si iduci aliter agā in eo etc.* vnde nota qd fiducia aliquādo pceptitur ex hoc qd alius credit alicuius auxiliū pmittentis. Sed qd fides dicitur etiam opimo vehemens: ptingit aliquem vehementem opinari: nō solum ex dicto alterius: sed ex facto pferato alicuius amicitie: puta cum aliquis pferat alium amicum suum esse potentes: fiduciam huius iuvabit eo: et sic timorē cassat vnde dicitur. *Moli timere.* vbi Augu. *Moli timere cui patitur ille: qd eius sanguis p se funditur: per quem tuum delictum deletur: et vita redimitur.* **T**ertia est dilectio dei: qua adoptamur in filios dei. *Ad Ro. 8.* *Non accepistis spūm fuitius: sed accepistis spūm adoptionis filiorum dei.* Ratio est. Nam ppius est filiorū adimplere pceptum patris. sed caritas facit adimplere pcepta dei. Ideo causat in nobis adoptionē filiorum dei. vnde pma ad **Thimo. pmo.** *Caritas est finis pcepti de corde puro: et conscientia bona: et fide non ficta.*

Slo. *Caritas est finis psumationis: non con sumptionis.* Plenitudo. n. legis est dilectio. vnde aīa in caritate radicata: dicitur filia spon qd interpretatur specula. Nam aīa exis in alto pfectionis: sollicita speculatur: pferando ea:

que beneplacita sunt dilecto. vbi Augu. in li. de pceptione et gratia. *Cuz dixisset qd sine gratia nullum bonum hoies faciunt: subdit. Non solum vt ministrante ipsa qd faciendū sit sciāt verum etia vt pstante ipsa faciant cum dilectione qd sciūt.* Et sic p qd causat gratia caritatem. **Q**uarta est vera obia. Ipsa. n. est fm **Greg.** sola virtus: que alias virtutes mēti inserit: insertaqz custodit. Et ideo regit oēs nostras meritorias actiones: in qd est. s. ordi nantur ad obediendū diuine voluntati: qd fm **Ber.** dirigit gressus nostros: et sancte pueris onis gratia pmeretur. Et ideo dicitur rex virtutum. Quod p cum dicitur. *Ecce rex tuus venit sedens sup pullum asine: intelligendū qd obia huius officii regis.* **P**rimo qd regit ea que possidet. **Greg.** *Si alieni voluntati subdimur nos ipos superamus.* **S**ecundo qd facit nos acceptatōe dignos. **Ber.** *Quid vis me facere? Est verbum omni acceptatione dignum.* **T**ertio qd subdit deus nostre voluntati. **Greg.** *Si obediētes fuerimus ppositis nostris: obedit dō orōibus nostris.* **Q**uarto qd nos efficit reges regni celestis. **Mat. 12.** *Si vis ad vitam ingredi: serua mandata.*

Quinto est testimonium pscie: quo qd certificatur in mentis pferatōe de regis ad salutem. vnde apłs videns testimonia xpī: qui opatus est salutem nostrā esse credibilia dixit. **S**cda ad **Thimo. pmo.** *Scio cui credididi: et certus sum etc.* De quo **Ber.** aut sup cantica. *Nihil ab hac luce clarius vel glorioius huius testimonio: cuz veritas insulget: et mens nostra in veritate se videt. Sed qualē? Pndicam: vere cundā: pauidā: circumspectā: nihil penitus admittentem: qd euacuet glām pscie attestantis: in nullo psciam sibi faciens. In quo erubescat pscia veritatis. Scdm eundem testimoniū pscie vix est. Cum spūitus sanctus testimonium phibet spūitui nostro qd peccata pdonat: et merita donat: et pnia ipse redonat. vnde dicit Testimonium qd phibebat turba. q. d. Turba sanctarū affectionum: que erat cum gratia: quādo lazari. i. pctorē vocauit. s. ad gratiā cōdōnando: testimonium phibebat. s. potētie eius: quādo eum suscitauit a morte: merita donādo. Et ppterea venit ei turba obuiā: qd audiebāt eum fecisse huius signū. s. mirabile: qd illi peccato ri pnia redonauit. vnde Aug. *Utile est testimonium: qd ordinat ad introducendū fidei in cordibus hoium.* **S**exta est zelus iustitie:*

Sermo

quia tales taliter in fide solidati: miraculis ⁊ cre-
pulis gelando p fidem: oēs nituntur subdere fi-
dei: ⁊ retrahere a psecutione. vnde dicit. phar-
risei ergo. s. illi q expectabāt salutem. Dixerūt
adunicez: admirantes mirabilia dei. Audietis
quia nihil pspicimus psequendo: q̄ ista que vi-
demus: a deo ordinata sunt ad oīum salutem.
Ecce mundus totus post eum abiit. s. a perfi-
dia iudeoz: ⁊ adheret ei. vbi dicit Criso. q̄ nō
fuit verbum phariseoz inuidentū: sed magis
credentium: volentium retrahere alios a per-
secutione christi.

Quarta confideratio.

Circa quartaz consideracionem que ē de sufficiētia meriti christi mortis generalis applicatiōe que innuit legis nature admissio cuius dicit. Erant autē gentiles: vbi sunt tres conclusiones.

Congruentia p^{er} se ē: q^{ui} passio xpi opportunitate
congruentis nō necessitatis fuerit ad hoc ordi-
nata: ut suos redimeret: oportuit non sibi sibi
adherentibus subuenire: sed et eos: q^{ui} p^{er} petm
obierant p^{er} suaz gratia reuocare: cū p^{er} se redi-
re nō sufficiat. Quid mir^{or}: si oportuit eū addu-
cere: cum q^{ui} longe maius est: oportuit eūz bu-
mris p^{er} p^{er}petuū reportare: Tunc. n. a deo recedi-
tur p^{er} petm: eūz cogitationes z affectiones aīr
tates tales z corruptibiles occupant. Sz qñ
se subiiciunt recte rationis ordinationi se regē-
das: tunc gratia dei adunant: de quo osēe p^{er} p^{er}-
mo. Congregabunt filij israel. i. cogitationes
z affectiones: z ponent sibi caput vnum. vnde
dicit. Erant autem gentiles qdam q^{ui} ascende.

Gentiles. n. sunt appetitus carnales qui sollicitantur in superfluis & temporalibus. Max in gentili sunt duo. s. prepuccium & idolatria. Prepuccium est caro superflua signans superfluitatem eorum & corporis sunt: vt victus & vestitus quorum sollicitudo est prepuccium cordis. Iher. 4. Circūcidimini viri iuda & auferite p̄pucia eorum vestroꝝ. Et Iez sunt idolatre. Lupidus est idolatra. Colo. 3. Auaritia est idoloz scruius. vnde dicit. Erant gentiles. i. spirituales. Hii. s. vocati inspiratione ascenderunt affertur: vt adorarent: sed diuinam clementiam pro venia. In die festo. Id est in tempore gratie: quosoli: neq; ante: neq; post orationes exaudimur & venia condonatur.

E Seda pto est: q. due sunt vie perducentel
in vltimum finem: sed cognitio diuina & dile
ctio pcedens a duplici potentia, s. intellectua:

⁊ volūta. Probaf. n. qꝫ finis nō attingit nifi
 per operationē eius qđ est ad finem: sicut vide
 mus in naturalibus qꝫ gravia nō attingunt cen
 trum: nisi per motuꝝ deorsuꝝ: sꝫ finis vltimus
 rationalis creature est beatitudo. ⁊ gñt ad hūc
 finem nō pertingit hic nisi per operationes: ⁊
 maxime per tales operationes que cōgruūt fi
 ni: sicut ē cognitio ⁊ dilectio. ⁊ gñt iste due vie
 Qđ aut cognitio pgruit fin ips. Job. 15. Nec
 est vita eterna vt cognoscant te. ⁊ paret etiam
 de dilectione p illud. Job. 8. Si qđ diligū me
 Et hoc ē qđ dicit. Hī ergo accesserūt ad phil
 lippus: qui interpretat os lampadis: id est in
 telligen s p̄dicator domine sapiētie. ⁊ Bethsaida:
 Id est de domo venatoꝝ: id est apostolorꝝ qui
 predicatione fidei venati sunt animas que peri
 erunt. Galilee: Id est transmigrationis: qꝫ ani
 mas transmutare fecerunt de culpa ad gratiā
 de pena ad gloriā: Et interrogauerunt eum
 domine volumus ibi videre. Id est saluari.
 Sꝫ qꝫ caritas nō pōt esse sine cognitionē: eo qꝫ
 oportet obiectum offendi ipsi volumuti ab in
 tellectu. Idco precedit cognitio vt via necessa
 ria ⁊ p̄uenia ad actus amoris: ⁊ tunc p viam qꝫ
 viam accedunt ad vltimum finem: et hoc ē qꝫ
 post gentiles: id est appetitus carnales. Accē
 dunt ad philippum: id est ad cognitionē suam
 infirmare: iustitie egrotare: mic promptu di
 nem: ⁊ pene acerbitate cōsiderando. Sed phil
 lippus dicit andree. Andreas. n. virilis inter
 pretat ⁊ signat dilectionē: que omnes nostras
 operationes viriles facit ad merenduꝝ. Et hī
 duo. scilicet cognitio et dilectio. Dicunt ihesu.
 id est introducunt penitentem ad salutem.

¶ Tertia p̄so est: q̄ p̄ passionē x̄pi nobis ve-
nit tempus reconciliationis: in quo p̄mitti-
mus est ad recipiendum nos ad suam gratiā.
¶ Itaq̄ homine facto inimico dei: dispōsit tota
trinitas illum nō admittē ad beatitudinē nisi
per aliq̄ obsequiū alicui⁹ creature magis dile-
cte q̄s fuerit offensa displicens. Talē aut̄ perso-
nam: non hūit humana natura: q̄ tota fuit ini-
mica. Ideo placuit humanā naturā ad amicit-
tiam reuocare per obsequiū mortis christi. s.
persone magis dilecte. vñ apostolus. Quia ini-
mici essemus reconciliati sumus p̄ mortē filij
eius. vñ dicit. Ihesus aut̄ respōdit. rbi Aug.
hic predictit futuram conversionē gentium: q̄
isti desiderauerūt viderē. Et tō iam p̄mittit
adesse horā sue glorificationis: que facta in ce-
lis quia gentes fuerāt crediturē: et ideo dicit.

Veni hora ut clarificetur hic filius hominis
scilicet in passione: resurrectione: et ascensione
quasi dicat. Gentiles petunt me: sed magis me
perent: quando conuerteretur. Sed hec puerio
sequitur glorificationem meam: que est per pas-
sionem et resurrectionem. Et hoc est quod dicit se
glorificari debere. Et ideo subdit exemplum
bonum dicens. Quid sicut granum non fructifi-
cat nisi moriatur: ita et filius hominis. ubi dicit
filium hominis esse granum: et cadens in ter-
ram: et moriturum: et fructificaturum.

Quinta consideratio.

Et circa quintam considerationem: que
est de huiusmodi meriti participatio-
ne: quod preterit ad eius imitatio-
nem dicitur. Quia in animam suam. ubi sunt
tres conclusiones.

Prima pro est: quod passio Christi fuit nobis me-
ritum et meritoria. Ratio huius est. Nam ad
meritum concurrunt tria. **Primum** est ut
ille qui meretur: sit in statu accipendi mercedem:
quod que sunt in termino nihil meretur: qui nihil
accipere possunt. Et hoc pro quod Christus mereri po-
tuit: quod Christus ipsum ad aliquid in termino perfe-
ctionis fuerit. scilicet ipsum ad rationes anime: quibus
beatus erat et prebenso: tamen ipsum ad ali-
quid perfectum pariebatur eorum: que ad gloriam
pertinent: in quantum. scilicet erat passibilis anima
et corpore: et in quantum erat corpore mortalis.
Et fin hoc erat maior in statu merendi.

Secundo. scilicet ut sit dominus sue actionis.
Alias autem per actionem suam non dignificatur
ad aliquid habendum. Et ideo ea que agunt
per necessitates nature vel etiam per violentiam
de hijs non merentur. Abusus ergo passione
sua meruit: quod erat dominus actuum suorum
per liberum arbitrium. unde habere. Oblatus est
quod ipse voluit. **Tertio** ut actio equiparetur
mercedi secundum equalitatem proportionis: que regu-
ritur in iustitia distributiva: qua deus premia
eterna partitur. Actio autem proportionata ad vitam
eterna: est actio ex caritate facta. Et ideo per
ipsam ex digno meretur quis ea: que ad vitam
eternam pertinent. Sed quia passio Christi erat in-
formata caritate: ideo erat meritoria.

Secunda pro est: quod gratia que est principium
merendi et alia naturalia que erigunt ad me-
ritum: sub merito non cadunt. **Primum** pro.
Nam radi merendi est gratia: merces est ter-
minus cuiuslibet boni operis. Qui ergo non
habet principium boni operis: non potest mereri.

unde ad Roman. quarto. Si ex operibus ius-
tificatur homo iam non ex grana.

Tertia pro est: quod Christus volens nos invitare
ad imitationem meritorie passionis: hortatur nos
ad tria: que perficiunt meritum passionis.

Primum est caritas ordinata. Caritas. n.
perficit omnem operationem. unde ad Colo. 3. Caritas est
vinculum perfectionis. Sufferentia autem passio-
nis inter omnes actus virtuosos maxime demon-
strat actus perfectionis et caritatis: quod tanto ma-
gis ostenditur aliquis aliquam rem amare: quanto pro
ea rem amatam magis premitur: et rem magis
odiosam eligit pati. Ad manifestum est autem quod inter
omnia bona presentis vite maxime homo amat ipsam
vitam: et pro odium ipsam mortem: et precipue cum
doloribus corporalium tormentorum: quorum mo-
tu etiam bruta a maximis voluptatibus abstra-
huntur secundum August. 83. quoniam. Cum igitur cari-
tas perficit eam: ut fiat meritoria: quare et. Et
hoc est quod dicit. Qui amat animam suam: perdet eam
et qui odit animam suam et c. q. d. Inordinatus amor
anime facit eam perire. Ordinatum autem odium
facit eam inuenire. ut sic. Verus amor rei propter
mittit minus bonum pro maius bonum. Ad id autem
autem est bonum spirituale quam corporale. Et ideo vere ille
amat seipsum: qui se exponit ad periculum bonum corpo-
rale: ne perdat spirituale. Et ille odit seipsum: qui perdit
spirituale pro carnali. vel sic. Qui amat vitam suam
amore vero: perdet eam. i. exponet eam: ut perdat
antequam bonum spirituale. q. d. Ille vere amat: qui
vult perdere quod minus est: ut habeat quod maius est
Et qui odit animam suam in hoc mundo: exponendo
eam perditioni. Inueniet eam. scilicet melioratam.

Secunda est voluntas propria. unde 13 secundum philosophum
2. ubi. passionibus non meremur nec demere-
mur: verum est in se consideratis. Maxime tamen me-
remur passionibus voluntarie acceptatis. Ra-
tio huius est: quod quanto aliquid habet magis rationem cause
meritorie: tanto efficacius habet rationem meriti.
Sed causa meritoria. scilicet passio Christi erat voluntaria.
Magis oblatus est: quod ipse voluit. Ergo et c. unde 13
opus nostrum habet rationem meriti de digno ex vi mo-
tionis digne: de ingratis tamen habet rationem meriti: secundum
quod preceps ex libero arbitrio: in quantum volunta-
rie aliquid facimus. Congruum est. n. ut cum homo
bonum viuit sua virtute. Dominus secundum excellentem virtu-
tem excellenter operetur remunerando. unde dicit. Si
quis mihi ministrat: me sequatur. q. d. Bonus mi-
nister erit ea: que placent domino suo: voluntatem
suam voluntati eius confirmando. Sed dominus voluntarie
sustinet. Igitur et tollerantia nostra sit voluntaria.

Sermo

Vnde dicit. Qui seqt me etc. q. d. Ego pces-
si: voluntarie sustinens pro alijs ex vero amo-
re. sequatur me voluntarie sustinendo: et sic
querit honorem meum: communicabo sibi gloriam
meam. vnde seqtur. Vbi sum ego: illic et mihi
fuer meus erit. s. non tantum qsum ad locum: sed
etiam ad glorie participationem. Tercium est
possibilis equivalencia operationis ad mercedem
vnde l3 fm aplm: ad roma. 8. Passiones hu-
ius tps non sunt pdigne ad futuras gloriam p-
merendam. Ex institutione tñ diuine bonita-
tis opera fm nostram possibilitatem multipli-
cata et intentione recta ad honorem dei: et ad sa-
lutem pximi ordinata saltem pgruenter equi-
valent eterne mercedi. Cōgruum. n. est: vt de-
bite se exercitantes: in operibus virtuosis: vt
eterna mercede pmiētur. vnde Aldat. 20. Vo-
ca operarios etc. Et ad ro. 2. Gloria aut et ho-
nor: et pax omni opanti bonuz. vnde sequitur.
Si qs me honorifi. s. in operationibus suis. s.
honorem meum psendendo: honorificabit euz
pater meus. Quia de seruo faciet filium. Ad
Roma. 8. Ipse spiritus testimoniu reddū spi-
ritui nostro q sumus filij dei.

Sexta consideratio.

Circa sextam pconsiderationem: que est
de patris approbatione: quod pbat
celice vocis iconatio ibi. Nūc aut aia
mea etc. vbi occurrunt tres conclusiōes.

Prima conclusio est: q l3 passio xpi corpora-
lis fuit sufficiens solutio debiti omnium pecca-
torum nostror. Dicit. n. Bern. q vna gutta
sanguinis xpi suffecisset: et hoc ppter dignitatē
persone: tamen maior vis sufficientie in contri-
tione aie eius pssistebat: vnde l3 mors expedies
fuerit pro nobis: tñ actus pstritionis anime xpi
qua in cruce fuit pstritus de nostris peccatis ma-
xime dicitur fuisse salubris: qz passio aie est for-
tior: et ad merendum efficacior indulgentia qz
corporis passio. Qd autem xps fuit contritus
patet cum dicitur. Nūc aia mea turbata est: et
ista turbatio de peccatis nostris fuit. fuit etiaz
cum summa gratia que est pstritio pfecta: vt pa-
tuit: et in veritate in virtute istius pstritiōis xpi
habent virtutem oēs nostre pstritiones: alie
ad delendum peccata. vnde sequitur. Quid vi-
cam. i. quid plus faciam p peccatis populorū:
cū passio corporalis et mentalis sit sufficientissi-
ma: Et ideo. Pater saluifica me ex hac hora:
idest saluos fac eos fieri: quos mihi pdestina-
tione appropriasti: et p quibus hec sustinui: qz

propterea in hanc horā veni: quā ab eterno p-
destinasti: vt hec pro peccatoribus sustinerem.

Secunda pclusio est q deus contritionem ap-
probat sufficientem: et acceptat etiam p omni-
bus peccatis: que etiā peccator posset excogita-
re. Ratio est. Nā contritio peccatoris magna
infirmitas est et indiget magna cura: ita maxi-
ma culpa requirit fm iustitiam distributivam
maximā penā. vñ deuterio. 27. Pro mensu-
ra peccati erit plagarum modus. Quia pecca-
tum mortale est maxima culpa in qua offendit
maiestas infinita: ideo pro principali pena in-
stituta est ei contritio: que est maxima pena: qz
includit tristitiam contritionis: que dicit pena
penar. Qd aut contritio sit pena penar patet
quia si felicitas padisi posset eē cū displicentia
et tristitia nō esset gloria: cū nullū violentū: aut
displicens delectare possit. Et ideo tristitia est
maxima pena: que tāto felicitatē absorbere po-
test q non potuit absorbere maxima xpi pe-
na. Et iō decuit tali pena infligere peccatori: vt
deus fieret ei placatus. Psal. Cor pstritū et hu-
miliatum deus nō despiciet. Vnde vt huius
pstritionis acceptatio pateret: venit vox de celo
dicēs. Clarificauit et itez clarificabo: qñ dicens
eam accepto hic ad grāz: et in futuro ad gloriā.
Tertia conclusio est: q l3 passio penitentialis
ad quam nos xps sua passione inuitat sit mul-
tum vtilis nobis: tam qz p ipsā eterna pena to-
taliter dimittit: pena purgatorij diminiuit: gra-
tia dei augetur: gloria eterna accumulatur. Est
tamen in terrore: eis et abominationē pstrita.
qui felicitatez suam inordinatis delectationibz
corporis ponunt: et hoc ppter cordis induratio-
nem: cōsuetudinis firmitatem et propter bel-
lum intestinum interrogationē et sensualitatez:
et propter innocentie fallam estimationez. The-
re. 2. dixisti Innocens absqz peccato sum: pro-
pterea in iudicio ptendam tecum. Et qz in iudi-
cio tales offenduntur abominabiles: qz nunc
respuunt pnie acrimoniam: ideo dicit. Turba
scilicet carnalium voluptatum. Que stabat. s.
obstinata. Et audierat: aure. s. terrene affectio-
nis. Dicebat tonitruū eē: formidātes amittere
carnalem delectationem. Psalini. A voce to-
nitrus tui formidabunt aque.

Septima pconsideratio.

Circa septimā pconsiderationem: q est de
principis mundi cecitiōe: qd pbat iudi-
cij aduocatio: cū dicitur. Nūc iudiciuz
est mundi: nunc princeps huius mundi ceciet

foras. ubi sunt tres conclusiones.

Prima p̄lo est: q̄ per solum p̄m hō s̄ie ctus est diabolo. Nam sicut aia sancta tēplum dei est: ita aia immunda phanum est diaboli: q̄ inhabitat ip̄m. Non tñ per essentiam sicut deus: q̄ solus essentialr est in omni re. Diabolus aut oio est ita. S̄ sicut deus inhabitat animam per gratia: ita diabolus aiam imundam per malitiam. Sic intelligitur illud Jobis. 13. Cum diabolus iam misisset in corde: vt traderet eum iudas symonis scarioth. Et ideo p̄prie dicitur haberi a demonio: cuius est possessio: cuius p̄ati se tradidit. Et ideo bene etiam p̄ctores dicuntur demoniaci arrepticij: quia a diabolo rapiuntur. vnde sicut boni ducuntur spiritu sancto: ita mali diabolica persuasione.

Et nota q̄ duplex est demoniū. Vnus agitanus mentem: vt spiritus inuidie et superbie. Aliud agitanus carnem. s. fomes: q̄ dicitur sa/thane. Sc̄da ad corinthios secundo.

Sc̄da p̄lo est: q̄ per passionē p̄legmur duplicem utilitatem. s. cyrographi deletionem: et a diaboli subiectione liberationē. **P**rimū patet. Nam q̄ diabolus misit manum in illuz in quo ius non hēbat: amittere debuit eos: quos iuste possidebat. vnde rano soluitur letifere possessionis male pluasa et conscripta per iniustitiam plus petendi. Et ideo totius debiti summa euacuatur. vnde Augu. dicit. Culpae parui cyrographi deleti sunt: quibus diabolo tenebamur. Et dicit cyrographus culpe et de creti: q̄ talis obligatio surgit ex nostra culpa: tanq̄ ex merito: et ex diuina sententia: tanq̄ ex decreto. Hanc obligationem christus de leuit per passionē. Et h̄ est q̄ dicitur. Nunc iudicium est mundi. s. discretionis: et non condemnationis: quasi dicat. Nunc iminet tempus passionis mee. In cuius virtute multi saluabuntur: et reuētes damnabuntur. Et sic discernentur boni a malis. **S**ecundū p̄. Nam ante passionem diabolus habuit duplicem manum: videlicet attrahentem et impellētem. Attrahens erat potestas trahendi ad libum: etiam iustos et sanctos: Adanus impellens erat potestas precipitandi in malum: vt p̄ fallaciam: vel per violentia. De p̄tates sunt ei ablatae per passionem: quā abhorret super oia: cuius potestate ab eius subiectione sumus liberati. Et ideo dicit Criso. q̄ diabolus sustinet vindictam eoz: que fecit in nos: per ea que fecit in xpm. Nos eramus debitores pene: xps

autem non. Et ideo vindicatus est in diabolo qui xpm expectabat: cum nō esset debitor pene. Et hoc est quod dicit. Et princeps mundi huius eijcietur foras. s. de cordibus hominum. Et introducetur notitia beneficiorum xpi. vñ augu. Non est electus diabolus quin tēptet: sed est electus ne regnet. Quādiu autē homines sunt in peccato: regnat ab iterion. Expulso autem peccato et si diabolus tēptat exterius non tñ regnat interius. Dicit etiā p̄nceps mundi. i. maloz hoīuz: q̄ sunt in mundo. Non autē eoz: q̄ h̄ corpore sint in mūdo: p̄uersione tñ sunt in celis. Hec autē electio fit per passionem ideo dicit. Si exaltatus fuero a terra etc. q. d. Illi q̄ tenent a p̄ncipe: p̄ se nequeūt euadē: nisi vtute passiōis trahāt. h̄ aut dicebat signās etc. **T**ertia p̄lo est: q̄ iudei virtutem passionis ignorabāt duplici cecitate p̄cussi. **P**ri ma est error circa diuinitatem quam in xpo negabant p̄pter mortem. vnde dicit hic. Respondit ei turba nos audiuimus ex lege etc. **S**ecundus error circa humanitatem eius quam eternam dicebant. vnde dicit. Quis ē iste filius hominis: Et ideo ihs reprehendēs eoz cecitatem dixit eis. Adhuc modicū lūmē in vobis est. Q̄ patet q̄ turbe ex lumine sciētie sue nō intellerūt legē. d. Nos audiuim. ex lege etc. Dan. 7. Potestas eius potestas eterna. Hec solum nō dixit: sed etiam dixit q̄ deberet mori. Isai. 73. Tanq̄ ouis ad occisiōnem du. In eis igit modicū scripture erat: q̄ ex scriptura debebant intelligē q̄ immortalitatem xpi nō derogabat mors eius: q̄ fm humanitatem mortuus est: fm diuitatem manēs in eternum. Ergo etc. **O**ctaua p̄sideratio.

Circa octauam cōsiderationem: q̄ est de xpi exhortatiua p̄monitione: q̄ probat iterati lapsus p̄clusio: cum dicit. Ambulate. ubi occurrūt tres p̄lones.

Prima p̄lo est: q̄ fides integra et nō ficta est maxime necessaria ad nostram glorificationem. Nam in ipsa sine intermissione debem⁹ ambulare: q̄ ipsa est lux tenebras infidelitatis expellens. Et ideo bene dicitur stella matutina solem iustitie et intelligente p̄ueniens. Hanc per eam oitur dies gracie. Cum igitur xps habiter per fidem in cordibus nostris: quo habito habetur omne bonum: q̄ ipsa fides videtur esse radix oim bonoz: et ceteraz virtutū vnde si hec radix euellatur: ceterae virtutes arefcunt. vnde Grego. Sicut rami sine radicis

Sermo

¶ Dominica in ramis palmarum. Ser. 79

virtute non crescunt: sic quilibet opus videantur bona: nulla sunt: si a fidei soliditate disjungantur. Qui enim sine fide est: omni bono vacuus est: unde Christus dicit. Ambulate dum lucem habetis ut tenebre vos non apprehendant. Quasi. d. modicum lumen fidei in vobis est: dum scilicet parum intelligitis de Christo. s. q. manet in eternum. Ergo dum lucem habetis ambulate in ea. Et in ea perficite ut totum Christum intelligatis. ut. s. et non solum in eternum secundum divinitatem: sed etiam mortuorum: secundum humanitatem: resurrectorum. Vos tenebre. s. ignorantie in presenti: et tenebre gehenne in futuro non comprehendant.

¶ Secunda pars est: q. illi qui spreto lumine fidei ambulant in obscuro ignorantie per lubricum carnalis concupiscentie: nescienter ambulant in tenebras exteriores eterne damnationis. unde Beata Sophia super illud. puer. 2. Qui relinquunt iter rectum et ambulant per vias tenebras dicit q. nesciunt quo eant. Si enim ad quas tendunt penas aspicerent gressus cohiberent. et noxas letitias salubri fletu castigarent: et ideo dicit Bernardus. Illuminemus nos lumine fidei priusquam de huius mundi tenebris exeamus ne de tenebris transeamus ad tenebras sempiternas. unde dicit. Qui ambulat in tenebris. Quia sine luce periculosum est iter: nescit quo vadat: non prevideat penam: quare meretur operibus tenebrarum. Et ideo dum lucem habetis. s. de eternitate. Creditur in lucem: id est per fidem credendo perficite. Ut filii lucis sitis. s. successione hereditaria. unde Augustinus. Nemo sine fide potest ad filiorum dei numerum pertinere.

¶ Tertia pars est: q. Iesus volens roborare fidem nostram: quo ad illos articulos: qui sunt de Christi humanitate: in quibus etiam apostoli passionis trepidabant. Abscondit se ab eis et abiit per hoc volens ostendere q. omnia: que in eo erant: tam infirmitatis: quam maiestatis: nobis perficiebant ad salutem. unde Bernardus. Totum nobis valuit de Christo: totum salutarum: totumque necessarium fuit: nec minus profuit infirmitas: quam maiestas. quia et si ex divinitatis potentia iugum peccati iubendo submoverit: ex carnis tamen infirmitate mortis curam moriendo concussit. Abiit ergo: docens nos vitare malorum consortia. Et abscondit se: ut infirmus: patefaciens meritum passionis. Ad quod meritum nos perducatur ipse Iesus. Amen.

Qum appropinquasset Iesus Iherosolimam. Matt. 21. Quia predestinatio est alicuius ad gloriam preparatione: sive ordinatio. Et sicut antecedens ad consequens.

Et ideo sub predestinatione non solum cadit gloria: sed illud etiam quod sequitur. Sicut antecedens et consequens: q. sunt merita: vel quibus meretur: sicut est vno homine nature ad suppositum verbi in Christo: ut esset in remedium nature lapsae. Ex quo elicitur q. in tali predestinatione fuit aliquis ordo: q. volens ordinare primo vult finem: et postea q. sunt ad finem: sed in executione ne est error. Sed q. deus est ordinate volens.

¶ Primo predestinavit Christum ad tantam gloriam meretur dei unionem: postea voluit q. talis unio esset in remedium nature lapsae. Et igitur primo deus vult elevari gloriam. Et secundo vult eis merita: per que mereantur talem gloriam. Tale autem meritum consistit in passione Christi: q. omnis Christi actio et passio: tam intrinseca quam extrinseca: et precipue passio eius fuit sufficienter merito: pro omnibus. Et hoc: q. deo erat acceptissima. Et hoc propter passionem persone: que meruit: q. non fuit purus homo: sed etiam fuit deus. Et ideo tantum superabundavit meritum Christi: q. etiam una gutta sanguinis sui sacri corporis sufficere. Sed q. deus providit non solum passionem: sed etiam modum: locum: et tempus: et instrumentum: ideo in evangelio presenti circa passionem occurrunt septem consideranda.

Primum principale. Circa primum principale ubi proponit nobis predestinationis excellentia: cum dicitur. Cum appropinquasset. sunt. 3. rationes.

¶ Prima pars est: q. per solum peccatum elongamur a deo: secundum illud psalmum. Longe a peccatoribus salus. Et Iesus deus semper sit personam anime per essentiam: ut actum. 7. dicitur. Tamen non est per gratiam: sed secundum quantitatem culpe longe abest. Marc. 8. Quidam ex eis de longe venerunt. Non est autem in parte hominis peccatoris q. appropinquet deo: sed tantum conari q. appropinquet deo. Ad Romanos. 6. Velle mihi adiacet: sed appropinquare est de misericordia dei. Ad Romanos. 9. Non est volens neque etc. Econtra non est in deo se elongare ab anima:

q: semp presens est per essentiā. Quantum in se est: nunq̄ deest p gratiā: s: dei pprius est appropinquare ad aiam: q: p b factū eā appropinquare sibi. Ideo dicit pma Jobis. 2. In b est caritas dei etc. vnde dicit appropinquare iberio solymis. s. aie peccatū per gratiā pueniendo.

E Scda pto est: q: talis appropinquatio fit p meritum passionis xpi: ideo dominus r re/demptor noster imminente tpe passionis sue: vt passionē suā ostenderet voluntariā: ad locum ascendit: in quo erat passurus: r se presentem exhibuit. vnde t tps: r locus: r genus mortis non fm euentus casualē: sed fm ipsius puihomem fuerunt. Preuidit enim vbi: r quando: r quo: r quo genere moris moriturus esset.

E Tertia p est: q: volentes eē picipes meriti passionis xpi: necessarie sunt eis tres vtutes. s. pfectionis puritas: obie humilitas: r mie sili/mitas. Debern. n. p pfectionem pctā nā pu re detegere: pceptis superiorū humiliter obedire: aliorū necessitantibus ppati: r misericorditer sberire. L pfectionez debes tibi ppi: vt q peccādo te ingnasti: p pfectionē te mundes. Obiaz de/ bes superiori tuo: vt ei obedias. De ipis. n. q: p nob vigilat: r miaz obdes pimus tuus: vt eo rum necessitatibus iuxta vires tuas succurras.

E hōb. 4. Si multus tibi fuerit: abundanter tribue etc. **E** Prima vtutem. s. pfectionez designat bebbphage: qd interpretat domus oris vnde dicit in glo. q: erat viculus sacerdotum: quoz offm est recipere pfectionem. **E** bant. 16. Quodcuqz ligauer. etc. **E** Scda vtutē designat bebbantia: q domus obie interpretatur. vnde in cathalago pctōz ponit apls parentibus nō obediētes. Ad nō solum intelligit de parentibus carnalibus: sed etiaz spūalibus qbus obediendū est in pceptis r in cunctis pe nitentijs: q: inobediētes nō ipis: sed deo cō tradunt. **E** Tertiā vtutē designat mons oliueti. In b notat q: mia est virtus excellens pper moniez. n. eminētia: sicut per oliuetū mia intelligitur. Ideo autē hec virtus excellit: quia in ipsa maxime imitatur deus. vnde Lu ce sexto. Estote misericordes.

E Scdm pncipale.

E Itē scdm vbi pponitur nob suffici entia patientis: cum dicit. Tan mi/ sit etc. vbi sunt tres conclusiones.

E Prima p est: q: in hac vita solum est lictū meritorie opari: q: nunc solum est tpus mie: postmodū egratis. vnde Jh. Tm in hac vita

licitū est opari bonū. Illic namq: opatio non expectat: sed retributio meritorū. vnde dicit. Tūc. q. d. q: hoc presens meritum ante tem pus passionis erat ei pnuiciatum.

E Secunda conclusio est: q: per passionē xpi venit nobis tēpus reconciliationis in quo pio ptissimus ad gratiā conferendā fuit. Nā boie facto inimico disposuit tota trinitas illi nō recō ciliari nisi per aliq obsequiū alicui psona ma gis dilecte: q: fuerit tota offensa displicēs. La/ lem autē psonam non habuit natura humana: q: fuit tota inimica. Ideo placuit naturam hu manam vocare ad amicitia p obsequium mortis xpi. s. psona magis dilecte. vnde aplos. Cum inimici eēmus: recōciliati sumus p mortē filij eius. vñ dicit. **E** dicit. q. d. q: deus pater misit filium suum reconciliatōre. vnde sufficientiam merentis ostendit Damaf. di. Caro xpi r aia erat quasi instrumentum deitatis. Et quia in/ strumentum agit vi pncipalis agētis: iō dicit q: ea q: hois sunt: sup hoiez agebat. vñ actio xpi Quis fuit humana: potens tū agebat in vtute diuina. Et iō potens sup totā nām. Et q: oēs hoies sunt vnus hō in nā cōi: ideo xpi meritiū ad oēs r etiam ad singulos se extendebat.

E Tertia p est: q: l3 meritum fit efficaciter a passione xpi: nihilominus tamen fit etiam sal/ tez dispositiue per virtuosas opationes. Ideo debitores sumus virtutum meritorū ac pfectio num: q: ad hec cumulanda tps vite accepim. Et ideo egressa anima psumata vita corporali petetur ab ea que sint eius pfectiones: que me/ rita r demerita. Luce. 16. Redde rōnem villi cationis tue. vnde dicit. Quos discipulos: id est omnes virtutes dispositiue merentes. Et misit: q: nobis non sunt innata: sed a deo do/ nata. **E** Et nota q: omnes virtutes dicuntur duo discipuli: q: in eaz actione d3 esse gemina dilectio. s. dei r pxi. Et in opatione d3 esse duplex mundicia. s. mentis r corporis. Et in docēte d3 esse veritas duplex. s. doctrine r vi te. Et ideo etiam additur. Aut illis. s. doctrina vera r vita.

E Tertium pncipale.

E Itē tertium vbi pponitur nob il/ lorum pro quibus passus est indigē tia: cum dicit. Ite in castellū qd etc. vbi sunt octo conclusiones.

E Prima conclusio est: q: castrum realiter di citur locus munitus vel presidium: quo inimi cis resistitur: r hostes impugnantur.

Sermo

Tercia conclusio est qd triplex est impugnatio sz qd tria sunt castra. Etenim primus castrum christi quo impugnatur diabolus. scilicet ecclesia vel religio. Aliud est castrum diaboli quod impugnatur xps. Et tertium est mundus et eius amatores: qui diuinis preceptis contradicunt. **T**ertium castrum est peccatrix anima que spiritualibus virtutibus: et penitentiae disciplinis contraria est. Talis enim anima turrimus habitationis: et multum obstinationis et pre eminentia superbie erectam.

Tercia conclusio est: qd hanc animam peccatricem: que sic repugnant diuinis iussionibus: non cessant impugnare predicatorum et doctores machinis doctrinarum. Unde non obstante turri superbie: ac pertinacitatis muro: fit tandem ruinosa: dummodo machine fidei: penetrando feriat medullas corda iaculis veritatis. unde dicit. Ite in castellum. Inquantum ergo docent contemptum ipsalium et amorem eternorum: quid aliud agunt: quam eunt in illud: quod est propter eos castellum? Et carnalia desideria repugnare: quid est aliud quam in castellum ire?

Quarta conclusio est: qd in hoc castro est propter uersa: nostre salutis multa pericula. Nam concupiscentia carnis: que continue causat peccatum spiritui repugnat: et hoc ex contradictione affectuum virtutum. Quod dionysius pulchre declarat in libro differentiarum. d. Concupiscentia carnis est motus anime turpis affectu sordide delectationis. Concupiscentia vero spiritus est ardens intentio mentis in desiderio sancte virtutis. Illa sibi presentantes mittit ad regnum: illa ad supplicium sempiternum. Illa ex peccato est damna tione discendens: illa est lex mentis de munere redemptoris descendens. Peccant sibi inuicem per effectum virtutum virtutumque quotidiana colluctatione taliter aduersantur. Nam concupiscentia carnis primum illecebras virtutum gignit: in cogitationibus. Concupiscentia vero spiritus contra cogitationes sanctas indefinenter opponit. Illa fabulis vanis oblectatur et verbis: illa scripturarum meditationibus atque preceptis. Illa gaudet spectaculis rerum terrestrium: illa contemplatione celestium gaudiorum: illa terrena gaudia querit: illa gemit et suspiria trahit. illa torpore atque somni pigritia corpus relaxat: illa vigilis et orationibus laborat. Hinc est qd concupiscentia carnis: usque in huius vite terminum inuincari non cessat. Unde bene dicit. Quod contra vos est. id est vobis eripio. Et hoc ideo dicit: quia preuidebat dominus adictionem futuram.

Psalmista. Vidi contradictionem in ciuitate. unde contra vos dissimili conuersatione mentis obstinatione: et oris oburgatione.

Quinta conclusio est: qd ad sedandum huius mentis disturbium necesse sunt due virtutes: scilicet humilis simplicitas que per asinas designatur. Et agilis libertas: que per pullum designatur. **P**rimum patet de humilitate. Nam ipsa reparat caritatem. Ver. Sola virtus humilitatis lese est reparatio caritatis. **S**ecundo patet de libertate. Nam secundum Bernardum. Grate operanti salutem. Cooperari debet voluntas libertate: ut dum libere consentit: placide se obtemperans deo: siue iubenti acquiescendo: siue pellice credendo siue reddenti gratias agendo. unde dicit. Et statim inuenietis asinam alligatum et pullum cum ea. Humilis simplicitas est asinus que iugo subponitur. Et dicit ad mansuetudinem inuitans dicit. Adhuc. et tollite iugum meum super vos etc. Et statim quid sit iugum tollere subinfert dicit. Discite a me. Et agilis libertas est pullus: qui adhuc sua libertate pascitur. Iohes. Si filius vos liberauerit: tunc vero liberi eritis.

Sexta conclusio est: qd he due virtutes alligate inueniuntur in castello intellectus. Sic quod nequaquam exercentur ad fructum meriti: et hoc duobus vinculis que sunt pudor et timor. Nam prauus pudor impedit simplicitatem: ne veram in se humilitatem ostendere audeat. Et prauus timor impedit libertatem: ne suam puritatem exercere presumat. **P**rimus patet de pudore. Vera namque humilitas ostenditur in professione quas frustrat verecundie pudor. Nam ignominiosa pudet in professione recolere: sed magis pudet dicere: quod non potuit facere. Et ideo necesse est sz Ambrosio. ut lachrymis lauet quod pudor est confiteri. **S**ecundo patet de timore: quod timor mundanus qui semper est primus: qui fuit causa persecutionis christi in herode et in iudeis: quod fecit eos recedere e via iusticie et veritatis. Ille. n. amor mundanus proprie dicitur a quo timor mundanus nascitur. Illud. n. homo timet amittere: quod amat. Et ideo timor mundanus dicitur malus: quod ab amore mundano tanquam a mala radice procedit: quoniam homo propter mala que timet recedit a deo. unde dicit: qd in castello alligata inueniuntur.

Septima conclusio est: qd he due virtutes sic ligate quod non proferunt fructum soluiuntur: et ad ielsum ducentur. scilicet per amorem ordinatum et timorem. Amor. n. ordinatus prauum expellit pudorem: et preualeat simplicitas et sic soluitur

afina. T
rem: v
Amor q
veritatem
tus est: v
quod in
et sic solu
natus a p
mor: bon
Et qd no
ducantur
ducantur
salutis fr
rentes ter
de quo d
mercedem
C. Scia
hys con
stination
liber et si
dit timor
dicit. S
dar spual
potest qu
hys op
cessaria s
vt teip
licet iud
agentes
zelo iust
um te no

est cc. v
C. Prim
non indi
qd in se
ctus crea
ideo dicit
tis nostr
pphetie
mur et d
sionem:
videam
est vt ip
C. Sec
velit
cus: a se
los. Jo

afina. Timor ordinatus eliminat prauum timorem: ut vigeat libertas: et sic soluitur pullus. Amor quidem ordinatus est: ut cum quis ita amat veritatem quod odio habet vanitatem. Timor ordinatus est: ut cum quis ita timet id quod est penale quod tamen non timet prosequi quod est culpabile et sic solvantur afina et pullus. scilicet quoniam amor ordinatus a prauo pudore simplicitatem liberat et timor bonus a prauo pudore liberat libertatem. Et quod non sufficit quod hec solvantur nisi ad iesum ducantur soluta: quod fit quando de virtutes due: ita intentione pura exercentur: ut persequantur salutis fructum: quod non faciunt hypocrite querentes terrenum primum et humanum fauorem de quo **Matth. 6.** Amen dico vobis receperunt mercedem suam.

C Octaua conclusio est: quod satius cogitatus est quod hijs contradicitur timens elatione et pertinet oblatione. Timor. n. amori diuino obsequi ne liberet simplicitatem. Timor. n. diuinum impedit timorem ne liberet vigorem libertatis. Et ideo dicit. Si quis vobis aliquid dixerit etc. Sed quod dat spirituale dominum perfectionis pertingere non potest qui hoc non exerceat. unde dicitur. Dominus hijs opus habet. q. d. Et spirituali domino duo necessaria sunt. scilicet potestas et audacia. Potestas: ut seipsum et subditos illicita committentes humiliter iudicare queas. Audacia: ut alios prauae agentes: pro re et tempore et pro persona et loco: zelo iustitiae redarguere valeas. Illas domini uim te non habere cognoscas.

Quartum principale.

C Circa quartum principale: ubi proponitur nobis scripture sancte implere congruentia. unde dicit. Hoc autem factum est etc. ubi sunt due conclusiones.

C Prima conclusio est quod haec diuina veritas: per se non indigeat confirmatione facta per testimonium: quod in se firmissima est: tamen propter dubium intellectus creati indigne testimonio confirmante. Et ideo dicit Leo papa in sermone. Ne infirmitas nostre perturbemur angustijs euangelice nos prophetie adiuvant voces: quibus ita accendimur et docemur: ut nobis natiuitatem domini et passionem: et omnia eius opera: tam peritura quam perennia videamus inspicere. unde dicit. Hoc totum factum est ut impleretur quod dictum est per prophetas.

C Secunda conclusio est: quod doctrina christi habet veritatem vel testimonium a diuinis personis: a uiris electis: a scripturis sanctis: et ab operibus miraculosis. **Jobis. 4.** Quia ego facio testimonium

perhibent de me: opera. n. que christus fecit tam per se quam per electos excedebant facultatem nature si bi relicte perhibebant uerum christi testimonium cum testimonia scripture aduersarioz maiorem habeant efficaciam. unde adducit prophetiam **Isa. 54.** charie nono. Dicitur filie syon etc. Qui erat propheta aduersariorum christi: scilicet iudeorum **Psalmus.** Testimonia tua credibilia etc.

Alie considerationes.

C Circa alias considerationes que tangunt initium passionis christi est notandum quod hodie christus honorifice a iudeis sit receptus: tamen eodem die machinabantur in eius mortem. Hic est quod hodie legitur duplex euangelium. Unum in processione: in quo recitatur quomodo hodie fuerit honoratus. Alterum in missa in quo narratur quomodo fuerit feria sexta tractatus. In hoc. n. insinuat nobis dolorem et ignominiam fructum esse glorie temporalis ad hoc etiam post tantam gloriam uoluit tam ignominiose tractari: ut in eo impleatur illud quod scribitur per machabeos: Sed eius gloria multiplicata est ignominia eius. Tanguntur autem septem in quibus dominus est hodie honoratus. Et istis etiam septem modis potest dominus spiritualiter honorari et exhonoriari. Primo ergo honorauerunt eum discipuli precepto eius humiliter obediendo. Unde in euangelio. Eunt autem discipuli fecerunt etc. Isti modo honorat deus spiritualiter quando ei in mandatis eius obediunt humiliter. Et contra hoc autem rem inhonoratus est ab eisdem discipulis feria sexta: quoniam omnes relicto eo fugerunt: unde si tunc uellet aliquid precipere non haberet cui precipere. Isti modo exhonoriatur deus spiritualiter quando homo ab eius obedientia fugit: et precepta eius contemnit. Unde ad **Roma. 2.** Qui in lege gloriaris persequendo te esse christianum: per peruationem legis deum inhonoras.

C Secundo honorauerunt eum turba et obuiam precendo. unde. **Job. 12.** dicitur quod processerunt ei obuiam: hoc modo honoratur deus spiritualiter: per ueram cordis contritionem. Unde cordis contritio dicitur quasi contritio: et in contritione: seu contritione mutat statum suum peccator: et ita quasi mutat locum suum: procedendo de loco uitij: in quo erat ad locum uirtutis: in quo non erat et sicut uadit obuiam christo: ut **Magdalena** ad suscitandum lazarium. i. spiritum peccato mortuum. **Job. 10.** **C** Nota quod multi credunt obuiam christo ire in. xl. scilicet per ieiunia: et huiusmodi qui tamen in hoc ipsum non honorant: sed

Sermo

magis inhonorant: quia non cum debito modo: nec debito apparatu vadunt obuiam ei: quod sine contritione: et defectu consideratione: et lachrymatione: et eternorum desiderio non dant gloriam deo. E conuerso autem feria sexta inhonorauerunt ipsum: scilicet de ciuitate turpi eiciendo. Iohis decimonono. Batulans sibi crucem exiit in eum qui dicitur caluarie locus. Sic spiritualiter multi obuiates christo in quadagesima: et recipientes eum in die pasche: postea per peccatum turpius eiciunt ipsum quod est magna proditio. Tercio inhonorauerunt eum vestimenta sua in via sternendo. Unde in euangelio. Plurima autem turba strauerunt vestimenta etc. Per ista vestimenta intelliguntur bona temporalia. unde Gregorius. Quid aliud sunt temporalia: quam quedam corporis indumenta? Nec enim vestimenta debent sterni in via: id est erogari pauperibus. Qui dicuntur via: quia sunt conculcati in mundo. Amos septimo. Qui conterunt super puluerem terre capita pauperum. Quando autem hec vestimenta in via sternuntur: tunc deus spiritualiter honoratur. Matth. vigesimo septimo. Quod vni ex minimis meis fecistis etc. E conuerso autem inhonorauerunt eum iudei feria sexta ipsum vestibis propriis spoliando. Sic etiam inhonorant dominum qui pauperes spoliant. scilicet usurarii et raptores. De quibus Job. 24. Mudos faciunt homines et cetera. Sic usurarii qui vendunt pauperi tempus quod suum est: vel etiam pauperes contemnendo. Tales exprobant factori suo: sicut quando despiciunt opus: sic de decus factori seu opario. Sed qui tantum ipsum appreciantur: quod dent ei aliquid ipsum honorant. unde sequitur. Honorat deum qui ministrat pauperi. Similiter ipsi inhonorant qui auferunt a proximo vestimenta bone fame: sicut detractores. Quarto inhonorauerunt eum ramis et virgis viam decorando. unde in euangelio. Alii autem cedebant ramos de arboribus et sternerbant etc. Sic et nos debemus ei obuiare habentes virgas discipline in manibus: nos ipsos per penitentiam scilicet disciplinando. Hoc autem modo honoratur deus spiritualiter sicut regi terreno est honor habere bonam iustitiam: sic regi celesti bonorem facit qui bene se iustificat per penitentiam. E conuerso autem ipsum inhonorauerunt feria sexta ipsi virgis verberando. Sic spiritualiter multi post pascha inhonorant deum: affligendo

eum scilicet quantus in se est. de ipsa penitentia quas fecerant in quadagesima recedendo. Et bene affligunt: quia cum in quadagesima propria corpora affligerant: post pascha inuoluit se delictis: tales virgam discipline percipiunt: sed virga piecta vertitur in colubrum. Exodi. 4. id est in penam eternam. Quinto inhonorauerunt ipsum ipsi saluatorem ostendendo. unde dicunt. Sanna in excelsis. id est salua obsecro: quod sit per fidem et spem. Hoc modo honoratur deus spiritualiter quando credit quis eum esse saluatorem: et ponit in ipso omnes fiducias. E conuerso inhonorauerunt eum feria sexta ipsum et fidem eius abnegando. Unde qui prius clamabant. Sanna: modo clamant. Alios saluos fecit: seipsum non potest saluum facere. Isto modo inhonorant ipsum heretici et infideles de deo diffidentes. Sexto inhonorauerunt eum laudando et cum laudibus suscipiendo. Unde dicitur. Turbe autem que precedebant et que sequebantur: clamabant dicentes. Sanna filio dauid. Et isto modo spiritualiter honoratur deus: scilicet per laudem in ecclesia. Psalmista. Sacrificium laudis honora me et cetera. Et cauendum est ne sit discordia in isto cantu: scilicet quod os discordet a corde: ne dicatur illud Ysaie secundo. Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est a me. E conuerso inhonorauerunt ipsi feria sexta blasphemando: hoc modo a multis inhonoratur: qui faciunt eum testem falsum per iurando. Nam secundum Augustinum. Iurare est deus in testem inuocare. Et hoc modo inhonorabant ipsum iudei qui dicebant ipsi esse demoniacum. Job. octauo. Quibus dicit. Ego demonium non habeo sed honorifico patrem: et vos inhonorastis me. Septimo inhonorauerunt ipsi per regem habendo et regis dignitatem ei tribuendo. Unde dicunt. Benedictus qui venit in nomine domini: rex israel. Isto modo honoratur spiritualiter ab humilibus qui ipsum habent pro rege ei attribuendo regis dignitatem: scilicet gloriam de bonis operibus quam sibi sicut regi retinuit. Gloriam inquit meam alteri non dabo. Apostolus. Soli inquit deo honor et gloria. E conuerso inhonorauerunt eum iudei feria sexta dicentes. Non habemus regem nisi cesarem. Et hoc modo inhonorant eum superbi gloriam de bonis operibus sibi usurpantes: sicut herodes: acui duodecimo. Quis scisset herodes populus acclamabat voces dei non

hominis.
angelus
expirans
Qui bono

Incipit
Sermo de

in sacram
Primum
non est mal
sine creat
suum cor
tere dicere
Opera e
tennas.
biliter ma
ostendit su
dedit: tam
Adiferen
metia p
Certe
ibi statu
priositate
in te sper
cipe desig
tu manu
eucharist
Ideo ad
dum sunt

Aliud est
quod cernit
ni in calic
nitor san
quod sub sp
esse crede
xpi ex vi
pane faci
guis xpi

hominis. Et sequitur q̄ confestim percussit eū angelus domini. Et consumptus a veribus expiravit. Et q̄d non dedisset honorem deo. Qui honor et gloria in secula seculorū. Amen.

Incipit de sacramento in cena domini.
Sermo octuagesimus.

Memoriaz se

at mirabiliū suoz miser-
corz et miserator dñs ekeaz
dedit timētibz se. psal.
Quia xps dñs est pnceps
regū terre. Apoc. p. 10
in sacramēto eucharistie tria signa cōmendant
¶ Primo ostendit in ea suam potentiam: qz
nō est maioris virtutis mundā de nibilo facere
siue creare q̄ substantiā totam panis: subito in
suum corpus incorruptibile et p̄sistens puer-
tere dicēs. Ad memoria fecit mirabiliū suoz.
Opera enim mirabilia declarant diuināz po-
tētiāz. psalmista. Confitebor tibi quia terri-
biliter magnificatus es et cetera. ¶ Secundo
ostendit suā clementiam: quia seipsum totum
dedit: tam indignis q̄ dignis. Et ideo seq̄tur.
Miserere corz et miserator dominus. De qua cle-
mētia psalm. Suavis dominus vniuersis et c.
¶ Tertio ostendit xps suā magnificentiā: qz
ibi statuit vere vniūz sc̄culū: q̄ in se plus bz de
p̄ciositate q̄ totū suū regnū. psal. Oculi oīz
in te sperāt dñe et c. Et qz opatio manus in p̄-
cipe designat magnificentiā: nō adūgit. Ap̄s-
tu manū tuam et c. Quia ergo circa sacramentūz
eucharistie est p̄ns nostra inētiōz solennitas.
Ideo ad istius sacramēti mysterium declaran-
dum sunt quatuor contemplationes.

Prima contemplatio.

Prima contemplatio est de huius sacra-
menti entitate. Ubi est sciendū q̄ si-
cut dicit Greg. in omelia pascale.

Aliud est q̄d cernit: et aliud q̄d creditur. Illud
q̄d cernitur est species panis i hostia: et spēs vi-
ni in calice. Sed illud q̄d creditur ē veritas car-
nis et sanguinis xpi. Pro quo est intelligendū
q̄ sub specie panis: que videt in hostia quatuor
esse credunt. ¶ Primo credit ibi esse corpus
xpi ex vi verborū: qz verba p̄secratiōis de solo
pane faciunt mentionem. ¶ Secūdo est ibi san-
guis xpi ex cōcomitantia imediata: qz sanguis

immediate disponit corpus ad vitāz. ¶ Tertio ē
anima ex cōcomitantia propinqua: qz anima
non viuificet corpus: nisi mediāte sanguine: in
p̄inet ad eandem nām. Et ideo cōcomitatur
ipsum propinque. ¶ Quarto est ibi diuinitas
verbi ex cōcomitantia remota: quia licet diui-
nitas cum tribus p̄cedentibus faciat vnum
suppositum: tamen non pertinet ad vnā nām.
Et ex istis accipiuntur duo documenta.

¶ Primum documentū est: qz sanguis xpi
fit non solum est in calice: sicut aliqui imaginā-
tur: et corpus tantū in hostia: immo totus san-
guis xpi ē vere in hostia. Quia ex quo xpi
stus vere resurrexit sanguis eius non fuit ni-
si intra suum corpus.

¶ Secundum documentum est: qz rationabi-
lis est institutio ecclesie moderne: quod cum in
p̄mitiua ecclesie sacramentum hoc sub vtraq̄
specie toti populo ministraretur: quod nunc nō
fit ab ecclesia moderna: quia circa species vini
multa pericula accidunt effusionis. Ideo in-
stitutus est: vt species panis tantum populo cō-
municetur: quia sub vtraque specie: tam corp⁹
q̄ sanguis suscipitur. ¶ Intelligendum q̄d
in calice creduntur esse eadem quatuor, que
in hostia: sed alio ordine. ¶ Nam primo est ibi
sanguis ex virtute verborū: pro eo qz verba
consecrationis calicis de solo sanguine faciunt
mentionem. ¶ Secundo conceditur ibi esse
corpus xpi ē ex cōcomitantia imediata: qz
corpus sanguis est immediatum receptiuum.
¶ Tertio conceditur ibi esse anima: ex cōco-
mitantia propinqua: quia pertinet ad eandem
naturam humanam. ¶ Quarto creditur ibi
esse diuinitas ex cōcomitantia remota: quia nō
pertinet ad eandem naturam: quāuis bene ad
idem suppositum. Sed hic accipiuntur alia duo
documenta.

¶ Primum documentum est: q̄d cum hic sit
aliud quod cernitur oculis corporis: aliud q̄d
cernitur oculis mentis: in hoc sacramēto ado-
ratio non ē dirigenda ad illud quod cernitur:
s; ad illud quod creditur tantum: quia illud est
dignum adoratione.

¶ Secundum documentum est: q̄d quia ver-
ba consecrationis proferantur secrete a sacerdo-
te. Ideo hostia non est adoranda donec eleue-
tur a sacerdote: quia nondum constat ibi ē cor-
pus xpi. Ideo p̄pter periculūz idolatrie i fide
ecclesie adoranda est et c. Ad autem ista quatuor
tuor sint ibi: patet per Ambrosium dicentem:

Sermo

q̄ illa que fuerunt in vtero virginis: inueniuntur in hoc sacramento. Sed circa ista accipiuntur quatuor veritates.

¶ Prima veritas est: q̄ in hoc sacramento p̄prie non videtur x̄ps oculo corporali: q̄ aliud est quod cernitur: et aliud q̄ credit̄ s̄m augu. Ideo cum x̄ps ibi credatur esse: si ibi cerneret̄ idem esset quod cerneret̄ et quod crederetur.

¶ Ratio aut̄ quare x̄ps non cernit̄ ibi eē: est q̄ accidentia que ibi cernunt̄: non sunt in corpore x̄pi: sicut in subiecto. Nullum autem corpus videri potest: nisi per colorem: qui forma liter est in subiecto.

¶ Secunda veritas est: q̄ h̄ x̄ps ibi p̄prie non videatur: non tamen errant fideles: q̄ dicunt se vidisse deum in manibus sacerdotis: quia nullus erat. Tuus verba possunt verificari eo modo: quo verificatur divina scriptura. In qua dicitur q̄ aliqui viderunt dñm oculo corporali: sicut Moyses cernēdo corporaliter rubum. Exodi. 3. Non q̄ ibi videret diuinitatem: sed quia diuinitas assistebat illi rubo. Ita corpus christi suo modo assistit speciebus que in hoc sacramento cernuntur.

¶ Tertia veritas est: q̄ si beatus Petrus celebrasset missam in triduo illo cū cena fuit ordinatus sacerdos: tunc in hostia non fuisset nisi dno. s. corpus x̄pi et eius diuinitas: q̄ tunc caro x̄pi fuit mortua. Et ideo tunc eaz aia non cōmutabatur: nec etiā sanguis: q̄ iam effusus erat sup̄ terras: et corpus in sepulchro: et anima in inferno. Et ideo cum aia et sanguis no sint in hostia nisi per cōmitantia: tunc ibi non fuissent. Tamen q̄ diuinitas corpori remansit vnita in morte: ideo fuisset ibi ex tali cōmitantia.

¶ Quarta veritas est: q̄ si beatus Jacobus: q̄ primus missam ordinauit: dixisset missam in hoc triduo: tunc in hoc calice nō fuisset nisi sanguis: q̄ ibi non est corpus et aia: nisi per cōcomitantiam: et tunc erant a sanguine separata: nec diuinitas ita fuit sanguini: sicut carni vnita q̄ nō remansit coicatio ydiomatū: que puenit ex tali vnione: vt dicitur in decrenis. Non enim erat vix dicere hoc sanguine demonstrato hic sanguis effusus est deus: sicut ppter sepulturam corporis dicimus deum fuisse sepultum: nō in cruce remansisse: sicut sanguis remansit. **¶** Et istius ratio est: q̄ corpus est p̄ncipalis hois pars: et non sanguis. **¶** Intelligendum tamen q̄ quādo sacerdos est deferēs corpus x̄pi ad coicandum infirmum: ei dicit.

Credis hoc esse corpus x̄pi de virgine natu: in cruce passum? Tunc vterq̄ et sacerdos p̄ferens: et fidelis p̄stans d̄z dirigere suam intentionem ad illud: quod creditur: et non ad illud quod cernitur. Alias vterq̄ erraret: cum illud quod cernit̄: nō sit corpus x̄pi s̄m Bre. **¶** Intelligendū tamen q̄ cum sensus hominis sint proni ad dirigendum iudicium rōnis ad illa que cernunt̄: nisi instruant̄ fide. Ideo videt̄ tutius dicere. Credis h̄ eē corpus x̄pi? Et tunc possz intentio dirigi ad illud: q̄ cernit̄ q̄ in sp̄ibus illis quas cernimus: est vere corpus x̄pi. Cum vero q̄s dirigit intentionē suā ad fidem eccl̄ie in cō: tunc nullū videt̄ eē piculum: s̄ remanet h̄ dubitatio. Si sanguis x̄pi ē venerādus: q̄ est in aliquibus reliquijs: p̄ter eucharistiā. Dicūt multi q̄ nō: q̄ x̄ps totū sanguinem reasumpsit. Tamen nō videt̄ inconueniēs si aliq̄ portio remansit: cū nō indiget tāto sanguine corp⁹ gl̄ificatus. Et iō venerari p̄t. **¶** Secūda dubitatio est: si talis sanguis sit venerandus: sicut in eucharistia. Dicit̄ q̄ nō: quia nō est vnitas diuinitati: sicut nec in triduo mortis x̄pi. vnde sicut in triduo nullus debuisset adorare calicem s̄m latriā: eo q̄ nō erat diuinitas vnita. Ita nec sanguinē istum: q̄ est sapor a corpore: cum sanguis in eucharistia est sibi iunctus. **¶** Secūda p̄templatio.

¶ Circa sc̄dam p̄templationem: q̄ est de istius sacramenti vnitate: est intelligendum q̄ in h̄ sacramento non est vnitas simplicitatis: s̄ vnitas integritatis: cū in eo p̄tineant s̄m p̄missa q̄dam infinite distātia. **¶** Intelligendū tamen q̄ ad integritatem istius sacramenti sunt quatuor cāe: sicut solet inquiri in quolibet nālī effectu. s. causa efficiens formalis: mālīs: et finalis. Ideo ad integritatem istius sacramenti est panis in hostia: et vinum in calice causa mālīs. forma autem sunt verba consecrationis. Efficāns sacerdos rite ordinatus loquente de efficiēte materiali: quia p̄ncipalis causa efficiens constat esse deum. finis autem est intentio debita proferentis. Et ideo quia ibi ista quatuor requiruntur: ne altero istorum desinente: ibi nil fiat. Ideo dicitur in libro de reglīs theologie in quarta regula q̄ ad hoc q̄ panis conuertatur in corp⁹ christi: requiritur q̄ in pane sit materia: in verbis forma: in agente intentio: in persona ordinatio. Cum ista quatuor concurrunt: sequitur cōsecratio. Sc̄z hoc sunt quatuor p̄sideratōes.

¶ Circa panem
gineo:
vnus
C
sacram
allo cor
ret: q̄

Prima consideratio.
 Prima est de causa efficiēte tali. scilicet ministeriali: de qua nunc loquimur. Nul-
 lus huius potestatem perficiendi: nisi sit sacer-
 dos ordinatus per episcopum: quod Paulus apo-
 stolus cum ordinasset Titum episcopum: ex hoc de-
 dit sibi auctoritatem ordinandi sacerdotes di-
 ad Titum. Huius rei gratia relige te crete: ut co-
 stituas presbyteros. Quod si frustra factum fuisset:
 si non episcopus sacerdos ordinare potuisset. Ex quo
 concluditur error maldensium: qui consecrationem
 istius sacramenti omni fidei et virginitati con-
 mittunt. Sed circa istam causam efficientem sunt ali-
 que questiones. **Prima** est si sacerdos he-
 reticus potest perficere. Dicitur quod sic: quod istud sacra-
 mentum fit in fide ecclesie: et non in fide unius
 singularis persone secundum Augustinum.
Secunda questio si sacerdos schismaticus.
 Dicitur quod sic. **Tertia** si irregularis sacerdos
 Dicitur quod sic: quod irregularitas est pena iuris hu-
 mani: et auctoritas perficiendi potestas iuris di-
 uini est. Ideo illa non potest istam auferre: sicut
 nec ius humanum potest diuinum auferre.
Quarta questio est: si sacerdos degradatus
 potest perficere. Dicitur quod sic: cum character sit in-
 deletibilis: in quo perficitur potestas conficiendi. Sed
 remanet ad dubium: si sacerdos malus celebrans
 est audiendus. Dicitur quod si placet ipsum esse
 in mortali peccato: quod celebrando peccat morta-
 liter: et ideo ei non est coicandum in tali actu.
 Quia tamen proprius cordis est interior occulta
 et repentina propter peccata manifesta non est
 omittendum: nisi de scandalo timeatur.
Secunda dubitatio est si sacerdos excommuni-
 catus est audiendus. Dicitur quod non: quod contri-
 tio occulta penam iuris non habet extrinsecam euacu-
 are. Corpus autem christi sic est venerandum in
 manu sua: sicut alterius: quod ita vere conficitur
 in malo: sicut a bono ministro.

Secunda consideratio.

Quantum ad causam materiam istius
 sacramenti primo videndum est de materia
 in hostia. **Secundo** de materia in calice.
Circa primum nota quod materia in hostia est
 panis triticeus. unde si perficeretur in pane sili-
 gineo: vel ordeaceo: vel spelte: non fieret: quia
 unius sacramenti una est materia in specie.
Circa materiam calicis dicitur quod materia istius
 sacramenti est vinum de vite. unde si aliquis in
 alio conficeret: sicut in vino pomorum: nihil face-
 ret: quod unius sacramenti una est materia secundum

speciem: ut panis supra. Quantum ad causam
 formalem in hostia dicitur quod sicut in hostia sunt
 quatuor. scilicet corpus: sanguis: anima: et diuinitas
 ita quatuor sunt verba: per quod hostia consecratur:
 scilicet. Hoc est corpus meum. Istam autem
 formam consecrationis tradidit Christus ad Matthei
 26. ubi sunt quatuor documenta.

Primum documentum est: quod ista consecratio
 secundum formam primo fuit inuenta vel facta in lin-
 gua hebreica: quod illa lingua loquebatur Christus et apostoli
Secundum documentum est: quod deinde fuit facta
 in lingua greca: quia post hebreos greci ve-
 haberetur in actibus de viduis grecorum.

Tertium documentum est: quod deinde factum
 fuit in lingua latina: quod beatus Petrus roma-
 nis tradidit. Et perficitur: quod secundum Augustinum de ci-
 dei in istis linguis fuit scriptus titulus. Et con-
 firmatur: quod ad Mattheum scriptum hanc formam
 in hebraico: Lucas in greco: ad Marcum in latino.
 Iohannes vero nullam formam expressit.

Quartum documentum est: quod ista consecra-
 tio fieri posset in omni lingua eadem ratione:
 qua et in istis. Sed hic est dubium: quod in cano-
 ne tradito a beato Petro non ponitur ista prelatio
 enim. Dicitur quod enim non pertinet ad formam con-
 secrationis: sed in perpetuum ad precedentia. unde
 si omitteretur: adhuc conficeretur. Quis scienter
 omittens peccaret mortaliter. **Secundum** est
 si solum per verba illa posset fieri consecratio. Di-
 citur doctor subtilis quod non: quia verba sic absolu-
 te prelatant sensum ac si perficiens vellet confi-
 cere corpus suum proprium: sic etiam Christus ex-
 pressit. Et ideo dicitur quod sunt necessaria verba
 preambula: per que significetur sacerdos dicere
 hec non in propria persona: sed Christus recitando pro-
 ferens. Et illud fit ab illo loco: ut nobis corpus et
 sanguis fiat dilectissimi filii tui domini nostri ihesu Christi

Circa formam consecrationis calicis sicut
 per quod vulnera sanguis eruit de corpore Christi
 principaliter: ideo per quodque verba fit consecra-
 tio ista: que sunt. Hic est calix sanguinis mei.
 Istam formam habetur ad Matthei. 16. ad Marcum. 14.
 Lucam. 22. Tamen sicut iacet ad litteram in no-
 stro missali non inuenitur in aliquo euangelista
 sed beatus Petrus istam formam tradidit ec-
 clesie. **Quantum** ad causam finalem dicitur
 quod finis noster accipitur pro intentione conse-
 crantis: ut intendat facere quod Christus fecit: quod
 facit ecclesia. **Circa** istum finem sunt quatuor
 veritates. **Prima** est ad conficiendum istud
 sacramentum non requiritur intentio actualis

Sermo

quia s'm Iheronimū. Dominus nullum obli-
gat ad impossibile. Nō est autē in potestate no-
stra subito in instanti: dum proferuntur conse-
crationis verba: q' ille qui est ad alia: distract⁹
posset ita actualiter cogitare: nec per consequē
intendere. **E** Secunda est q' ad illaz consecra-
tionem non sufficit intentio habitualis: q' cum
illa manet etiam in homine dormiente: sicut eti-
am et habitus. Tunc homo dormiens potest cō-
ficere verba debita proferendo. **E** Tertia est:
q' ad istam requiritur et sufficit intentio virtua-
lis: vt scilicet intendat s'm omnem dispositionē
se ad celebranduz conferte. **E** Quarta veritas
est: q' ad illam consecrationem non requiritur
intentio spiritalis: vt conficiens semper inten-
dat bonuz spirituale: propter qd illud sacramē-
tum est institutum s'm Dionysiu. Vnde si ma-
lus sacerdos propter lucruz temporale celebra-
ret conficeret.

Tertia contēplatio.

E Circa tertiā p'temationem que est de
istius sacramēti veritate est intelligen-
di q' istius sacramēti veritas est in se
euidētissima cū pre ceteris sacramentis in scri-
ptura ei⁹ veritas sit expressa: tñ est mēbus no-
stris sine occulta pre ceteris eccl'ie sacramētis
Et ad illud ducit ratio et exemplum. Ratio q'z
transcendit propter s'blimitatem eius intellectū
nostrum. Et ideo non est intelligibile sibi p/
portionatum: Exemplum est ad propositum:
quia sicut se habet oculus noctue ad lumen so-
lis: ita se habet intellectus noster ad ea que zc.
Et quia illud sacramentum est occultissimum
nobis: ideo sancti multum sunt conati ad ipsuz
declarandum: vt euacuarent dubia: que circa
istam materiam excecāt insipientem. Et ad
hoc faciendum occurrunt nobis quatuor con-
siderationes.

E Prima est de istius sacramēti conuersio-
ne. **E** Secunda de eius extensione. **E** Tertia
de eius locatione. **E** Quarta de eius impossibi-
litate.

Prima p'sideratio.

Quam ad primam occurrūt obstacu-
lum qd est hoc: q' aliqui nō vident
quomodo tam subito substantia panis
corruptibilis posset conuerti i corpus ch'isti in
corruptibile: Sed huic obstaculo occurrit con-
sideratio beati Ambrosij in libro de sacramen-
tis. Qui volens ostendere q' deus potest con-
vertere quodlibet in quodlibet per suaz omni-
potentiam ponit multa exēpla diuine scripture

vt quando mulier subito de co'sta viri facta fuit
et quando virga moysi in serpentem fuit con-
uersa. Et confirmatur per rationem q' plus de-
stant ens et non ens: q' duo entia s'm distantia
essentialē. Et q' deus s'm omnium fidez po-
test aliquid de nihilo facere. Igitur multo fort⁹
de vno ente aliud ens quodecunq' potest facere
et operari.

Secda p'sideratio.

Ecunda consideratio de istius sacra-
mēti extēsiōe occurrūt duo obstacula
E Primuz est q' aliqui nō possunt
intelligere quomodo corpus ch'isti itaz magnū
potest esse infra tam paruaz hostiaz totum con-
tentum cūz imaginentur maius corpus infra
minus totaliter non posse contineri. S'z huic
occurrit consideratio beati augustini de quan-
titate anime: qui probat animam esse maiorem
corpore: q' totaz mundi magnitudinē infra se
cogitare potest: et sic infra se continere: et sic cū
sit maior corpore tota est infra corp⁹. Adde cō-
simili corpus ch'isti cum sit maius hostiaz totuz
est infra ipsam: non coartatū: sed ita magnum
et perfectuz sicut est in celo. **E** Secundum ob-
staculum q' non percipiunt cum hostia diuida-
tur in fractione: quin corpus ch'isti infra eri-
stens diuidatur: cum ad diuisionem cuiuscūq'
corporis: sequitur diuisio sue virtutis: huic oc-
currit consideratio beati Augu. in libro de spi-
ritu et anima: qui ponit q' anima est tota in qua
libet parte corporis: et nō diuidit s'z diuisione
corporis. Et ita q' corpus xpi totū est in quali-
bet particula hostie ipsa diuisa: non diuiditur.

Tertia p'sideratio.

Quam ad tertiā p'siderationem q'
est de huiusmodi sacramenti locatio-
ne occurrunt aliqua obstacula.

E Primuz est q' non possunt aliqui intelli-
gere xpm ad altare descendere de celo: et ibi ma-
nere. Cum dicat augustinus q' donec finietur
seculum sursum est dñs. Sed huic occurrit cō-
sideratio Origenis sup Matth. Qui dicit q'
dei filius veniens in virginez totus remansit
apud patrē: vt non dimidiū apud deū et dimi-
diū esset in virgine: sicut veritas quaz mente
p'cipimus cū eam docemus tota remanet apud
nos: et tota transit in adscētes. Sic de corpo-
re xpi zc. **E** Secundum est q' non capiunt quo
in tam breui momento sicut verba consecratio-
nis proferuntur: ch'istus posset transire de ce-
lo empireo ad altare. Huic occurrit considera-
tio beati Augustini: qui dicit q' subito dñs ocu-

lus aperitur habetur visibile: quantumcumq;
distans: transire velocissimo attingitur usq; ad
celum. Et ideo non est mirandum de corpo-
re christi: cum sol in instanti mittat radium suū
ab oriente in occidentem. **T**ertius est q; nō
vident quomodo idem corpus posset esse in di-
uersis locis simul. Sed huic occurrit confi-
deratio Hugonis de sacramentis qui ponit.
Ideo non posset idem corpus esse in diuersis
locis: quia dens conditor nature talem corpo-
ribus legem dedit. Et ideo cum quilibet legis-
lator posset dispensare in lege: quam ipse statu-
it: immo oppositum ordinare. Ita potest deus
in vniuerso. **Q**uartum est quia non videt
quomodo duo corpora possunt esse in eodez lo-
co: ut corpus christi sit infra dimensiones ho-
mie: nisi forte ponatur ibi in aliqua concavitate.
Sed huic obstaculo occurrit consideratio da-
masceni ponentis ignem ferro intinatum: cuius
sit corpus subtile: et ita corpus christi cuius sit sub-
tilius igne. **Q**uarta consideratio.

Quam ad quartam considerationem
de eius impassibilitate: sunt duo ob-
stacula. **P**rimum q; non vident
quomodo christus non patitur cum hostia frā-
gatur et multipliciter alteratur. Sed huic occur-
rit consideratio pauli. Secunde cor. xj. Ipse
sathanas transfiguratur se in angelus lucis. Ista
autem transfiguratio potest fieri per assumptio-
nem corporis luminosi et decori: et tunc si tale
corpus scindatur: aut qualitercunque patitur
nullatenus angelus malus patitur: ita nec cor-
pus christi in hostia. **S**ecundum est q; nō
vident quomodo corpus christi ex frequenti sum-
ptione successiva non consumatur: et ipse spe-
cies consumantur. Huic occurrit consideratio
sapientis. Ecclesiasti. 12. Ubi loquitur de con-
sumptione humani corporis: anima non con-
sumptibili existente. Unde dicit. Reuertatur
pulsus in terram vnde erat: et spiritus redeat ad
dominum etc. **Q**uarta p[re]lano.

Quarta p[re]lano. **A**rcu quartaz p[re]mptionez: que est
de ei[us] bonitate: occurrit. 4. p[re]f[ati]ones.
Prima p[re]fatio ē de ei[us] celebritate
Secunda p[re]fatio est de ei[us] institutione.
Tertia p[re]fatio est de eius susceptione.
Quarta p[re]fatio est de eius perfectione.

Prima p[re]fatio.
Quam ad primam dicendum est: q;
celeberrimū inter oīa sacramenta no-
ui testamenti. Et ideo eius officium

celebratio vocatur. In hoc. n. officio maxime
militans etiā imitatur ecclesiā triūphantem: q;
sicut in hac vita sunt instituti sex ordines eccle-
sie ad ministrandū sacerdoti: ita in celesti hierar-
chia sunt instituti sex ordines angeloz ad mini-
strandū christo. Tres. n. sup[er]mi ordines non
sunt administrantes: sed assistentes ut dicit Do-
nysius. **E**t ideo circa istā p[re]fationem pri-
mo insistendū est circa istius sacramenti solēni-
tatez. **S**ecundo circa eius figuraz. **Q**uo ad
primū ē intelligendū q; in hoc sacramento p[re]-
bantur esse quatuor solēnitates. **P**rima est
ex p[re]sentia trium p[er]sonaz diuinaz. Tota. n. trini-
tas est p[re]s[ent]is huic p[re]fationi: et hoc ex singulari
ratione tanti miraculi: q; nō potest effici nisi a
tribus personis modo mirabili: q; sicut pater et
filius et sp[irit]us sanctus sunt vnus p[ri]ncipiū crea-
ture: ex de trinitate. Ita sunt vnū p[ri]ncipiū
huius sacramenti et singulari modo actus que
est tam mirabilis: ad quez nulla alia causa atin-
gere potest. **S**ecunda solēnitās est ex p[re]sentia
sanctorum angelorum: q; scilicet doctores non dubitāt
ibi esse p[re]s[ent]iaz sanctorum angelorum aduenientium de
celo. vnde dicit Greg. Quis fidelium dubium
habere possit in illa imolationis hora celus ape-
riri: et angelorum choros adesse ad vocē sacerdo-
tis. **T**ertia solēnitās est ex p[re]sentia sanctarū
aiarum: q; sicut angeli: ita et sancti christum comū-
tar quocumq; p[er]git. Et ideo dicit Ihero. Quā-
tū sanctorum in hoc mundo comūtar christus quo-
cumq; ierit. Inducens illud apoc. Nū sequun-
tur agnum quocumq; ierit. Et cuius vere veniat
ad istud sacramentū ip[s]us ibi sequunt. **Q**uar-
ta solēnitās ē ex p[re]s[ent]ia matris christi que est regina
virginū: q; h[ec] Ihero. Istud officiū associandū
fuit p[re]lacio virginis ex sua puritate. Dicit. n.
virgines sunt et sequuntur agnum quocumq; ierit.
Apoc. 14. Et q; mater dñi cuius ceteris virgini-
bus maxime h[ec] hoc p[re]lacio: maxime ei con-
uenit hoc officiū. **S**ecunda huius p[re]fatiōis p[re]fatiōis
rōnis est de diuina scriptura: in q[ua] hoc sacramē-
tum quadrupliciter figuratur. **P**rimo in sa-
crificio melchisedech. Gen. 14. Quia sic mel-
chisedech: cuius esset sacerdos altissimi offerebat
panem et vinum. Ita christus sub specie panis et vi-
ni instituit hoc sacramentum. Psalmi. Tu es
sacerdos in eternum s[ecundum] ordinē melchisedech
Secundo fuit figuratus i imolatione agni pascha-
lis. Exo. 12. Quia sicut ibi agnus fuit imolat[us]
p[ro] salute populi israelitici. Ita hic agnus dei
imolatus est p[ro] salute totius populi christiani.

Sermo

Tertio fuit figuratū in mānā deserti. **E**ro. 16. **Q**uod sic ille cibus fuit indignis abhominabilis: quod dicebant. Anima nostra nauseat super isto cibo leuissimo et dignis sume delectabilis: quod videtur sapiens. Habebat omnis delectamēti suauitatem ut ad conuiscuntque desiderium conuerteretur. Ita ille cibus est indignis nocuus a dignis summe precius: quod dicit Dionysius: quod confert iustis sanctificationem: sicut indignis condemnationem sicut de iuda dicit in Job. Post bucellā statim introiuit in eum sathanas: scilicet tamen illa bucella non fuit corpus christi. **Q**uarto fuit figuratū in panibus propositionis. **E**ro. 21. **Q**uod sicut illi panes quotidie non ministrabantur nisi aliqui a sacerdotibus: ita quotidie eucharistiam sumere non puenit nisi solis sacerdotibus: et sicut tempore necessitatis illi panes fuerunt ceteris ministrati requisita corporis puritate. secundum Dionysium ut patet de abunalech: qui dicit ad dauid primo. **R**eg. Si munda sunt vasa puerorum maxime a mulieribus anteque daret eis istos panes propositionis: ita hoc sacramentum in certis articulis ministratur communiter fidelibus. Sed ante regit cordis et corporis puritatem scilicet Dionysium. Ex istis accipio duo documenta.

Primum documentum est: quod ille qui accedit ad illud altissimum sacramentum debet accedere cum summa preparationis diligentia: quod tanta sunt ibi solēnia. **S**ecundum est: quod illi qui assistunt debent assistere cum summa reuerentia: quod tanta dicuntur de hoc sacramento vilia preconia.

Secunda consideratio.

Quod quantum ad secundam considerationem que est de istius sacramenti institutione sunt quatuor requirenda.

Primū est qualiter fuerit institutū. **S**ecundū quoniam. **T**ertium ubi. **Q**uartum quare. **Q**uo ad primum: Istud sacramentum fuit institutum quintuplici circumstantia modificata: sicut habetur in canone beati petri. **P**rima est eleuatio oculorum. Eleuatis. n. oculis in celis. Ex quo accipitur documentum: quod illi qui assumunt hoc sacramentum debent habere oculos mentis eleuatos in deum: et non depressos ad inferiora. **S**ecunda fuit gratiarum actio cum inquit patri Gratias agēs. Ex quo accipitur documentum: quod circa istud sacramentum versantes debent deo esse grati de tam inenarrabili beneficio. **T**ertia est benedictio. Benedixit inquit Ex quo accipitur documentum: quod christus benedicens consecrauit: et facta consecratione dixit.

Hoc est corpus meum: et sic non confecit per illa verba per que nos perficimus secundum Innocentium. **T**amen ad oppositum videtur dicere Ambrosius de sacramentis: et Ciprianus martyr: qui dicunt quod eadem facimus et non alia quod ea que christus fecit. **Q**uarta est panis diuisio. Ipsi regit inquit Ex quo sumitur documentum: quod si tempore quo christus habuit corpus passibile et mortale: tale quale habuit de deo apostolis: fregit species panis sine sui lesione corporis: multo plus post resurrectionem: cum habeat corpus impassibile. **Q**uinta fuit liberalis communicatio. Deduxit inquit discipulis. Ex quo accipitur documentum: quod istud sacramentum cum summa liberalitate est ministrandum dicente domino. **S**gratis accepistis gratis date. unde de symonia circa illud sacramentum est maxime detestabilis. Quanto. n. excellentius est donum dei: tanto magis venditio est vitanda dicente petro apostolo symoni mago act. 7. Pecunia tua tecum sit in perditionem: quod estimabas donum dei peruenire perparari. **D**e secunda particula istius considerationis quoniam istud sacramentum fuit institutum et constat quod in cena domini: que fuit feria quinta ante festum pasche: ut testantur euangeliste. **I**ntelligendum tamen quod ista dies inuenitur in sacra scriptura quadruplici mysterio consecrata. **P**rimo quidem mysterio formationis auium: quod isto die formate fuerunt aues a deo. **G**ene. primo. Ex quo datur intelligi quod homines habentes alas contemplationis secundum Augustinum idonei sunt ad percipiendum illud sacramentum. **S**ecundo fuit consecrata mysterio formationis piscium: quod illo die fuerunt creati a deo. **T**ertio fuit consecrata mysterio diuine oblationis: quod feria quinta christus oblatus fuit a matre in templo: cuius fuit natus in die dominico ut alibi patet. Ita sacerdos christum offert in hoc sacramento mirabiliter sicut virgo in templo visibiliter ipsum obtulit. **Q**uarto fuit consecrata domine ascensionis mysterio: quod isto die fuit christus in celum assumptus ut habetur in actibus: et ita dicit Gregorius. **D**e expleto hoc sacramento in celum rapitur. Sed quid de hora dicitur? **H**oc sacramentum fuit institutum hora completionis: quod vespere factum in cena discubuit. **M**atth. 27. Et ista hora inuenitur quadruplici mysterio consecrata. **P**rimo quidem mysterio mundialis creationis. **I**sta. n. hora credunt aliqui quod mundus fuit creatus: quod pro primo die. scilicet dominico scriptum est genesis primo. factum est vespere et mane dies primus: incipiendo a vespere scilicet Augustinus. de trinitate. 4. **S**ecundo fuit consecrata my-

sterio paschalis agni: q̄ ista hora fuit celebratū
primum pascha in egypto: ⁊ agnus comestus
vt habetur in exodo: vt veritas correspondet
figure. **T**ertio fuit p̄secrata mysterio angeli
ce annunciationis. Et ideo fm̄ traditionē pa-
trum ista hora a fidelibus mater dñi saluat.
Quarto fuit consecrata mysterio dominice
sepulture: quia ista hora fuit xpi corpus in se-
pulchro clausum: vt habetur in euangelio.
De tertia p̄tula huius cōsiderationis vbi
fuit istud sacramentum institutū. Et dicitur q̄
istud fuit institutum in ciuitate iherusalem: in
qua xps cenauit testimonio quatuor euangeli-
starum. **S**ed est intelligēdum q̄ in h̄ loco
fuerunt instituta quatuor sacramenta: que h̄nt
adinuicem p̄nexionem. **P**rimum est sacra-
mentum baptismi. **M**at. 28°. Euntes docete
omnes gentes baptizantes ⁊c. **S**ecūm fuit
sacramentum ordinis: q̄ in cena xps ordina-
uit ap̄los sacerdotes cum dedit eis p̄tatem p̄fi-
ciendi. **L**uce. 22. **M**oc facite in meam ⁊c.
Tertium fuit sacramentū p̄nie. **J**oh. 20.
Quoz remiseritis peccata ⁊c. **Q**uartū sa-
cramentum eucharistie: vt patuit in cena.
Quarta p̄tula est quare h̄ sacramentū fuit
institutum. **S**ed est attendēdum q̄ ad istius
sacramenti institutionem ponunt. 4. rationes.
Prima est ad fidem catholicā extollendā.
q̄ cum virtus sit de dono difficult: q̄to est dif-
ficilior: tanto est laudabilior: q̄ istud est arduū
ad credēdum. Ideo dignificat fides credentiū
⁊ eius exaltat meritum. Ideo dicitur in cano-
ne petri mysteriū fidei. **S**ecūda ratio est ad
memoriā de p̄teritis retinendā: vt nō obliuiscē-
rentur tantoꝝ beneficiorum: quoz illud sacra-
mentum est signum rememoratiū. Et ideo
scribit p̄ma cor. 11. **M**oc facite quotienscūq̄
sumitis in meam p̄memorationem. **T**ertia
ratio est ad spem de futuro p̄firmandā: quia
spes p̄nisi boni multū p̄firmatur per arrā.
Istud sacramentum est pignus ⁊ arra future
beatitudinis. vnde non solum est signū retine-
morum: sed etiam p̄noscitū: fm̄ Diony.
de celesti iherarchia. **Q**uarta ratio est ad ca-
ritatem in nobis accendēdā: q̄ homo natu-
raliter inclinatur ad diligendū se diligentes.
Et ideo xps vt nos maxime incitaret ad carita-
tem: in h̄ sacramento suam maximā dilectionē
voluit demonstrare: in quo non sua: sed semet
ipsū nobis dedit. Et istud ē sacramentū q̄ tenet
ecclīaz maxime in sc̄ritate ⁊ puritate. **D**io.

Tertia consideratio.

Quantum ad tertiam considerationē
que est de istius sacramenti susceptio-
ne primo videndum est quot modis
sumitur. **S**ecundo qui sunt admittēdi.
Tertio q̄ excludēdi. **Q**uarto quomodo
sit sumendū. **D**e p̄ est intelligendū q̄ fm̄
apostolum sc̄be cor. 11. possunt sumi quadru-
pliciter. **P**rimo ab aliquibus sumit: nec sa-
cramentaliter nec spiritualiter: sicut illi qui spe-
ciebus istis vtuntur sicut cōmūibus cibis ad
sacietatem ⁊ ebrietatem. de quibus dicit apo-
stolus. **U**nus quidem esturū: alius autē ebrius
est. **A**lij sumunt sacramentaliter ⁊ nō spiritualiter:
sicut q̄ sumunt cum peccato mortali. de q̄-
bus dicit apostolus. **Q**ui manducat ⁊ bibit i-
digne iudicium ⁊c. **A**lij sumunt spiritualiter:
⁊ nō sacramentaliter sicut illi qui fide ⁊ deuoti-
one ad istud sacramentum flagitant existētes
in gratia: sed propter aliq̄ impedimentū non
possunt ip̄m percipere: q̄bus dicit Aug. **C**re-
de ⁊ manducasti. **A**lij sumunt spiritualiter: ⁊
sacramentaliter: sicut illi qui cum debita prepa-
ratione de facto ip̄m percipiunt: de q̄bus idē apo-
stolus ait. **P**robat autē se ip̄sum homo ⁊ sic ⁊c.
De sc̄da p̄tula est intelligēdum q̄ ad istud
sacramentum obligantur fideles fm̄ quadru-
plicem gradū. **P**rimo aliqui obligantur so-
lum ad credēdū ⁊ amandū: sicut illi qui sunt
fideles: vt nullo mō possint habere copias: q̄
fm̄ iherony. nemo ad impossibile obligatur.
vnde Aug. **Q**ui seruum pigrum non dam-
naret: si ea que fieri ⁊c. **S**ecūdo aliqui obligā-
tur nō solum ad credendū ⁊ ad amandū: s̄
etiā ad venerandū: sicut inter fideles sunt q̄-
bus nō legitime impediis in diebus domini-
cis ad minus vt audiant missam obligant.
Tertio aliqui obligant nō solum ad vene-
randū: sed etiam ad sumēdū. sicut oēs ho-
mines p̄fecte etatis circa dominicā resurrectione
nem: q̄ eo tpe h̄ sacramentum institutū fuit.
Quarto aliqui obligant nō solum ad veneran-
dū ⁊ sumēdū: sed etiam ad conficiendū
sicut omnes sacerdotes nō impediti in celebra-
tibus magnis. **A**lij. n. qui nunq̄ celebrant:
tenent ociosas dignissimam p̄tēz.
De tertia p̄tula est intelligendū q̄ beatus
Diony. in p̄allegato ca°. de ecclīastica iherar-
chia ponit quatuor p̄sonaz genera: que ab hoc
sacramento excluderant in primitiua ecclīa.
Primo chatecumini: q̄ nondū erāt renati

Sermo

C Scdo apostate: qz in h sacramento fuerit exclusi et abiecti. **C** Tertio temptationibz verati. **C** Quarto ab hijs qdem purgari: sed nondum virtute pfecti. Sed remanet dubitatio: si mini strans: qualitercuqz circa istud sacramentum cuqz peccato mortali peccet mortali. Dicitur qz non ut diaconus aut subdiaconus: qz illud iure diuino non est explicite phibitum. **C** Secunduz dubium est: vtz quicunqz indigne sumit peccet. **C** Dicendum qz sic: qz illa est expressa determinatio apostoli. Prima cor. xj. Qui manducat et. **C** Tertia dubitatio si psecrans indigne peccet mortali: semp dicitur qz sic p locum a minoribz: qz plus est corpus christi conficere qz sumere. **C** Quarta dubitatio cuqz fm pssimas causas indigne celebrans pmittit mortale peccatum: in quo grauius peccat in sumendo vel psecrando? Dicit qz cuqz illud pueniat ex irreuerentia. Et ideo cu dignus sit pficere videtur tunc magis peccare. Unde talibus dr in psalmo. Quare tu enarras iustitias meas: et assumis testamentum meum per os tuum? **C** De quarta particula. s. quotiens sumendum sit: ponitur. 4. veritates. **C** Prima est qz illud sacramentum non dicitur in die frequenter iterari sine necessitate legitima: qz ex frequentia nimia soler oriri pemptus. **C** Scda est: qz ab ista regula natiuitas dñi est excepta. **C** Tertia est: qz cu sit de necessitate possunt dicialijs tpibus ducisse. At qñ propter inopias sacerdotum: necesse habeatur vnus ad fuiendum duabus parrochijs. Et qdo aduenit magna psona que non potest esse sine missa: vt notatur. 4. sententiarum. **C** Quarta qz nunqz licet iterare nisi in preedente celebratione se obseruauerit a sumptione vini et aque: qz non ieiuno non licet accedere ad sacramentum. **C** Sed est dubitatio si quoti die sumere eucharistia est pueniens. Dicit Augustinus: qz qñ die sumere non laudo nec vitupero. Dicunt tñ doctores qz si ex tali frequentia deuotio augeat: est iteranda: si autem minuat est dimittenda. **C** Secunda dubitatio est: si in periculo mortis dicitur quilibet illud sacramentum requirere. Dicitur qz sic. Quia illud sacramentum est viaticum. In transitu beati Ambrosij sic dicitur: qz pducit aiam vsqz ad vite portam. vnde bene fuit figuratum p illud panem subcinericius cuius virtute ambulauit Helias qdragita diebus et qdragita noctibus. Tercio regu nono.

Quarta pñsideratio.

C Circa quartaz pñsiderationes: que est de istius sacri pñfectione. **C** Et pñ sciendum qz istius sacramenti sunt. 4. pñuilegia. **C** Primum est de istius sacramenti figura: qz cetera sacra noue legis signant directe gratiam. Istud hñ directe suaz significatione circa gliaz: qz dicit Dionys. Ad sicut notitia dinax scripturaz est nobis imago future pñeplationis in pñia ita sumptio dignissime eucharistie est imitatio illius fructuosis bñfice: qua satiabimur cum ap paruerit gloria ei. Et id dicit saluator Luc. 22. Non manducabo illud donec impleat in regno dei. **C** Scdus est de istius sacramenti natura. Quia cum pmanencia habeat etiam nax portiores qz successiua cu transeat. Istud autem est pmanens cu ta diu pmaneat sacramentum istud: qz diu spēs durate possunt: vt notatur quarto sententiarum. **C** Tertium est de ei⁹ virtute: qz in ceteris iucnif sacri fine re sacramenti: vt cu qz fictus accedit. Hic autem semp res sacramenti est cu sacro qñtum cuqz fictus qz pficiat: qz vere corpus xpi est ibi vt patuit. Unde istud est semper verius quod efficit qz quod figurat. **C** Quartum est de eius causalitate: qz cetera sacramenta hñ causalitate tm respectu vnius gñe ibe rentis. Istud autem sa: fm respectu duplicis gratie. s. inherens et subsistens: qz duplices pferre hñ grāz: imo pfectius qz alia sacramenta. **C** Circa bonitate istius sacramenti scdo intelligendum est de ei⁹ beneficio et sunt quatuor: **C** Primum est gratiaz augmentatio: qz cuqz requiritur hoies in gra exiitum. Gratiaz pñ non dñat: sed ipsaz datā augmetat. Et id dr eucharistia: qñ bñ gra: qz pficit grāz collatā fñz Dio. **C** Scdm est gratiaz pñseruatio. Sicut. n. alimentum corporis hñ vitā pñseruare: ita istud sacramentum cuqz sit cibum aie: hñ ipsaz in gra pñseruare que est vita ipsius aie. Et id datū est hñ sacramentum sub silitudine cibi et potus. Vnde dicit xps Jobis. 6. Nisi mandu. carnes filij hoies et. **C** Tertium est peccatorum remissio: quia habet omnia peccata venialia delere: sicut aggrauare mortalia quando inueniunt vt notat quarto sententiarum. Et ideo saluator instituens hñ sacramentum: post formam consecrationis adiunxit. In remissionem peccatorum. **C** Quartum est premiorum promissio que saluator Ioannis. 5. certitudinaliter promissit. Qui manducat meam carnem. et. **C** Circa hñ sacri nota qz eius sunt. 3. saporos **C** Primum est sapor puritatis ex pñsentia

Impiditate. Impuritas. n. sapor ab aliquo impuro resoluitur. Unde si considerentur oia principia h corpus pficientia: inuenitur in ipso sapor puritatis. Adarteria. n. huius corporis fuit purissimus sanguis vteri virgialis: virtus in eo diffusa est virtus altissimi. Luc. p. Efficiens ipsius est spūs scūs. Assumēs h corpus filius altissimi aia de nouo a manibus trinitatis creata et puritati corpori diffusa. Quid. n. impuritas in h corpore coicari poterit? Proorsus nihil. Huius. n. purissimus ex oi parte saporē: si puris faucibus degustetur.

Secundo huius saporem dulcedinis ex sanguine. Male. n. est q ois sanguis dulcis est saporis. Quanto igit putas dulcedis est sanguis sacramenti huius: q a tā dulci fonte manauit: et a tam dulcis fontis hauriēte i taz dulce vas ē trāsfusus. fons. n. huius sacramenti est sanguis ptenus i visceribz gloriose virgis. hauriens est spūs sancti vas in qd trāsfundit corpus dñicū: est: ex q etia manat in sacramētū: et ex sacramēto in corda fidelium: que oia nūq bnt amaritudinis admittūz. vnde spōsa de fructu arboris crucis loquēs dicit. Cant. 2. Sub vmbra illius quem desiderabā sedī: et fructus eius dulcis ēc. Et hoc dicit pp sanguinem de cruce stillantem.

Tertio h sacramētū huius saporem aromaticū ex aia que oibus virtutibz ē et erit plenissima semp. Unde d ortu deliciarū dī cāt. 4. Veni auster pfla oz. me. ec. Per aromata fignatur spūs scī aspiratio: altissimaz caritatem: et deuotionē humidam pietatis pfolatiōe resolvens: et spirare faciens ortum istum vi aromaticus eius sapor in omnem ecclesiā diffundat.

Quarto habet saporem gratiosum ex deitate: Ioannis p. Vidimus gloriā eius plenū gratia et veritate. Hic sapor pfertur omnibus delectationibus. Hic est delectabilis sapor et sufficiens oi desiderio: si ppleat delectat aiaz.

Quinto habet saporem celestem ex vnione deitatis. Ex quo habet saporem inusitatum in terris: qui est sapor celestium gaudiorū: quem christus digne gustantibus hoc sacramētum infundit: et hic est sapor vite eterne. De quo puerbi. ultimo. Gustauit et vidit q bona ē ec.

Hec enī est vinea engaddi. gaudiū eternū inferens gustū et sapores eternorum bonorū. Queritur vtz debuit hoc sacramētū in alimēto institui. Et videtur q nō: qz sicut videmus in alimēto corporali: sic de spiritali: sed corporale qd est: ptra naturā non nutrit naturā

sed pimit. Igitur etiam alimētū spūale qd est contra rationem spiritus ipsū non nutrit: sed perimit: eucharistia est huiusmodi ec. Dicendum q ratio huius sacramēti hz duplicē vitāz scilicet inferiorē: q respicit cās inferiores et nāles. Et superiorē que pnsiderat leges eternas. Igitur sacramētū h fit ptra iudiciū rationis inferioris: nō tñ ptra iudiciū rōnis superioris: que iudicat fm rationē potētie: sapie et bonitatis dei. Debuit igit institui. qz sicut vita corporis nō seruatur absqz alimēto corporali: sic nec spiritalis absqz alimēto spiritali. Alimētū spūale est eucharistia. Atqz hec institutio debuit fieri tpe grē. Dī q sic: et h pp duas cās.

Primo pp rem pntam in h sacramēto: qd est vtz corpus xpī: qd tñ in tpe gracie fuit. Et ideo nō ante potuit institui. Secundo ppter eius efficacā: que est pfectio siue pfirmatio caritatis: que in noua lege abundauit. Et hec institutio celebrata est in cena ppter quatuor.

Primo ppter corporalis pntie subtrahēz: qz non fuit pueniēs q simul haberetur corpus: et sacramentaliter. Nec debuit etiam deesse pntum ad vtzqz: sed manere eūz discipulis debuit in altero illoz. in sacramēto pntia in via: s; in corporali i patria.

Secundo ppter veteris sacramenti terminationē: qd in passione fuit terminādum. Non. n. pueniens fuit vmbzā simul et veritatē currere. Non etia fuit conueniens vmbzaz cessare nōdum habita veritate. Tertio pp passionis pntationē. Ideo enī passione imminente institutū est vt efficacē passionēz impmeret. Quarto pp maiorē memorie pncipationem: vt in vltimo recessu traditum. Unde comesto agno paschali statim debuit institui sacramētum nostre fidei et transitus nostri. Utrum existens in peccato mortali scienter communicando peccet mortaliter. Dicendum qd accedens ad sacramētum: aut habet conscientiaz mortalis peccati: aut nō. Si habet: aut illa conscientia confurgit ex certitudine sufficienti: vt qui scit se fornicatum: sic peccat mortaliter. Aut confurgit ex certitudine probabilī: vt qui morose delectatus est: timet consensum fuisse in mortale. Sic similiter peccat mortaliter. Aut confurgit ex certitudine leui: prout homo consentiosus timet de leui delectatione q sit mortale: et sic non peccat si conscientia leuiter pungat. Si conscientia formaliter pungat. Tunc stante cōscientia peccat mortaliter: aut non hz pscientiā pccat mortalis.

Sermo

Hoc etiam potest esse tripliciter aut preparando se sufficienter s'm veritate diligenter sciencia examinando et peritos consulendo. Talis manducat digne et vitat offensas et meretur gratias aut probabiliter examinavit sciencias et confusus est: hic manducat medio modo nec digne nec indigne. unde vitat offensas: sed non meretur gratiam. Aut preparavit se negligenter: et sic peccat mortaliter si sic magna negligentia. **Item** eucharistia debeat peccatum mortale. **C** Dicendum quod sicut alimentum naturale se habet ad vitam naturalem: sic spirituale ad vitam spirituales. unde sicut alimentum naturale tantum predestinatum vivis: sic spirituale tantum predestinatum spiritualiter viventibus. **unde** de hoc sacramentum vitas non dat: sed conservat sicut alimentum naturale modo eucharistie delectat mortalia: nisi forte obliata non tamen limitat largitatem dei.

C Sermo octuagesimus primus.

Angelorum

esca nutriti populus tuus Sapientia. 16. Esca angelorum dicit eucharistia. **C** Primo quod in hoc sacramentum exhibetur nobis iste in escam

in cuius contemplatione beati angelorum visus gustu reficiuntur. **C** Secundo quod in huius sacramenti administratione assistunt et ministrant reuerenter. **Item** n. verba supradicta s'm lralem intelligentiam de ista esca loquatur: qua dominus pavit filios israel: videlicet de manna spirituali: tamen intellecta loquuntur de ista dulcissima esca: qua dominus pavit filios israel: videlicet suos discipulos in cena: et qua quotidie nos in sacramento pascit: et tunc instituit. **C** Circa premissa thematicis verba ponunt tres considerationes predicandas huius sacramenti. **Prima** consideratio.

Prima consideratio est de excellentia dignitatis huius sacramenti: cum dicitur. In angelorum esca. et continet. 4. documenta. **C** Primum documentum est: quod aliqua esca predestinatur quoniam est pretiositate incomparabilis: ita quod non potest ei simile inveniri: quod ei comparetur. Talem escam Christus nobis exhibuit et preparavit in sacramento: ubi seipsum nobis in escam: et in alimentum dedit. Et deo huius esce nullus precium ex digno paratur. **Ad** autem nobis preciosissimam escam dedit. Hoc fuit in signum amoris

is excellentissimum: et hoc ut nobis hic peregrinantibus ostenderet spem salutis. **Si** n. probatio dilectionis exhibitio est operis: que magna dat: se magnus amicus ostendit: quod maiora maiorem et quod maxima maximum: scilicet maximum nobis exhibuit cum carne suam: et sanguinem in escam nobis dedit. Et ideo ministratio huius sacramenti maximum amicus se nobis ostendit. Cum n. quis vult se ostendere aliquem diligere tenerrime dicit. **Tu** diligo ipsum: quod de carne mea dare ei manducare: et de sanguine meo bibere: quod fecit Christus in sacramenti institutione. **C** Et nota quod in nocte ce ne fecit Christus sicut frequenter faciunt vinifices amici suis. Cum n. quis habet vinum pro vocat aliquem de amicis suis: et dat illis primo de vino probare: et prius comicat eis vinum: quod exponat venditori. Sic Christus in hac nocte discipulos provocavit et eis cenam paravit. scilicet carnem suam et vinum optimum dedit. scilicet sanguinem suum: et tantum biberunt quod fuerunt inebriati. unde Iosaphat. statim obdormiunt. **Item** trinus gladius extraxit: et serum pontificis vulneravit. **Item** huiusmodi solent facere ebrii. **Item** si gurati est gene. 43. **Ubi** dicitur quod Iosaphat vocavit fratres suos ad primum: et dicit ibi quod biberunt et inebriati sunt cumeo. **In** crastino autem ipse dominus vini illud oibus exposuit. scilicet sanguinem suum. Et ut oes possent bibere et inebriari delium cor: portis sui in quinque locis perforavit. Et dignitate igitur huius esce: quod est signum amoris ad nos tam precipui debet in nobis magna gratiarum actio: spes et confidentia generari: quod certissimum signum est: quod non vult nos perire: quos dignatus est esca tam nobili sustentare.

C Secundum documentum est: quod aliqua esca commendatur quoniam est singularitate admirabilis: ita quod non potest ei simile inveniri: nec potest plus haberi. Talis est esca regum et magnatorum: quod non datur in mensa communia fercula: sed nova et exquisita. Sic dominus noster rex regum vocans nos ad mensam. scilicet altaris: dat nobis cibum singularem et exquisitum: et inter oes extraneum. **Item** cum in aliis cibis color tibi et substantia et sapor humano sensu percipiunt. Non sic autem est in isto sacramento imo voluit nobis dare carnem suam in cibum sub specie aliena: sub colore alieno: sub sapore alieno: scilicet panis et vini: et istud est singulare et novum. **C** Item in aliis cibis qui habet partem eius quod videt oculis non habet totum: sed habet sub quolibet parte hostie est totus Christus: et hoc est singulare et admirabile. **C** Item in aliis cibis impossibile est eundem cibum in diversis mensis esse simul. **Hic** autem

cibus est simul et semel in diuersis altaribus. scilicet in celo et in terra: sicut dicitur **Abat.** vii. Ecce ego vobiscum sum usque ad consumationem seculi. Et per hoc patet non esse cibum corporis: sed animarum: eo quod sensu humano non potest percipi: quod habet per se dei nostre meriti augmentationem: quod est in **Bre go.** fides non habet meritum: cum humana ratio prebet experimentum. Et quod abhorrent homines carnem crudam comedere: ideo dedit nobis sub speciebus istis. Sic ergo patet quod Christus dedit nobis in sacramento singularem cibum et dignum admiratione. Cuius singularitas et admiratio beneficii gignatur in manna: quod significat corpus Christi. Quod videntes filii israel: dixerunt. **Abanhu:** quod interpretatur quod est hoc? Et **Iobis.** 6. Quomodo poterit nobis dare carnem suam ad manducandum? Ideo propheta ait. **Admonia** fecit mirabilia. etc.

Tertium documentum est: quod aliqua esca commendatur: quando est saporis delectabilis. **Talem.** n. esca voluit nobis dare habere laborantibus et desolatis: ut nos per beneficium eterne glorie tonis recrearet. **Istius** autem esce suauitas figuratur in manna: quod habuit gustum filicem cum melle: sicut dicitur **exod.** 16. Et sapiebat sicut vinum cuiusque voluntate. Et sapiens. 16. Panem de celo prestiti eis etc. Et habere sapientissime instituit: quod cum bonum sit ex anima et corpore: et anima sit incorporeabiliter nobilior quam corpus: valde decuit ut sicut corpori preesse sunt esce in quibus delectatur: sic anima habeat escam: in qua delectetur. Sed sicut videmus quod infirmus hominis palatum male dispositum non sentit dulcedinem cibi: nec sapit ei. Sic multi non sapiunt dulcedinem huius cibi: quod habet palatum cordis male dispositum. Quod figuratur per **bel.** scilicet **Regum.** 19. qui dixit ad dauid: quod offerebat ei cibos mens sue. Quod cogenarius sum: hodie non vigent in me sensus ad discernendum suave vel amari: nec delectari potest ferum tuum cibis vel potus. Et signat inueteratos in peccato: quibus non sapit hec esca.

Quartum documentum est: quod aliqua esca commendatur: quando est virtuosa et medicinalis: scilicet quando comedente reddit fortes et sanos. Talem escam parauit nobis dominus in hoc sacramento: quod nos reddat sanos a morbo cupiditatis et peccati. Et quod cupiditas penam corrupti onem facit in perditione: ideo quotidie petimus. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Reddit autem anima per istum cibum fortis ad bene operandum et sustinendum. **Psalm.** Panis eorum homines perficitur. Tertio regum. 19. dicitur quod

Delias ambulauit in fortitudine cibi illius: usque ad montem dei oreb: id est ad paradisum.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est de efficacia virtutis sacramenti huius: cum dicitur **Matruisti.** De qua efficacia vide considerationem quartam sermonis precedentis de quadruplici bonitate huius sacramenti.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est de accedentibus idoneitate ibi. **Populum tuum.** Et ponit tria notabilia. **Notandum** primum quod quatuor sunt: que faciunt homines esse de populo dei: et dignos ad susceptionem huius sacramenti. **Primum** est mundicie et timoris pulchritudo. **Prima petri.** 2. Vos estis gens electa: regale sacerdotium: gens sancta: populus acquisitio nis: ut virtutes eius annuncietis eis.

Secundum est promptitudo obediendi in mandatis. **Deutero.** 18. En dominus deus tuus elegit te hodie: ut sis populus peculiaris: et custodies omnia mandata eius. **Tertium** est tolerantia patientie in aduersis. **Per** hanc. n. assumulamur ei: et imitatur ipsum: sicut sequitur populus dominum. **Psalm.** Populum tuum humiliauerunt. Et sequitur. Quoniam tu populus humilem saluum facies etc. **Quartum** est contemptus mundane prosperitatis et mentis elatio ad superna: per desideria celestis patrie.

Philippen. 3. Nostra conuersatio in celis est. Illi sunt de populo alicuius et familia: qui conuersantur cum eo in eadem patria. Sic sunt de populo dei quos dominus vocauit ad istam escam. **Notandum** secundo quod quatuor genera hominum prohibeantur in veteri lege ab esu agni paschalis. scilicet alienigenae: aduene: mercenarii: incircuncisi. ut dicitur **Exodi.** 14. Alienigena dicebatur in lege: qui non poterat indicare domum patris sui et semen suum utrum ex israel esset: et signat illos qui non habent opera de genere bonorum: per que possunt se ostendere esse filios sanctorum patrum per imitationem: vel angelorum per humilitatem qui superbis angelis cadentibus humiliter steterunt: vel patriarcharum per fidem: vel prophetarum per intelligentiam: vel apostolorum per caritatem: vel martyrum per fortitudinem: vel confessorum per austeritatem vite et misericordiam: vel virginum per puritatem et continentiam. **Aduena** est qui de nouo venit et cito recessurus est: et signat illos qui sunt aduentitij et non in gratia et cito reuertuntur

Sermo

ad ea q̄ euoimuerunt. Mercenarius est qui seruit p̄p̄luc̄ ip̄ale: et signat illos q̄ opera sua faciunt ut videatur ab hoibus. Incircūcisus ē mo-raliter qui nondum vniuersas mundicias mētis et corporis circūcidit: et signat illos qui nec confessi nec contriti in peccatis iacent.

¶ Notandum tertio q̄ sicut quadruplex differe-ntia hominū prohibebatur ad esu agni pascha-lis: sic necesse est homines inueniri in quatuor differentiis oppositis q̄ digne et munde ad esu agni paschalis immaculati accedat. Oportet igitur cum homo cessauerit a peccatis: ut habeat firmum propositum nō resumēdū peccata: et cū aliquantulum exercitauerit se in bonis propo-sitis et operibus: ut hec omnia non faciat intuitu dei: quia qui non reliquit peccata: accedit in circūcisus. Et qui cessauit a peccatis: et nō ha-bet firmum propositum nō relabendi: aduena accedit. Qui in operibus se non exercitauerit: alienigena accedit. Et qui simplr omnia ope-ra sua intuitu dei nō fecerit: mercenarius acce-dit. Ad hoc conuincit ad q̄d vtriusq̄ sexus omnis fidelis postq̄ ad annos discretionis p- uenerit: omnia peccata sua confitendo fideliter et inuictam sibi penitentia viribus adimplēdo se mel in anno. s. pascha reuerenter tenetur ac-cedere: nisi forte de confessoris sui consilio ob aliquam causam rationabilem ad tempus du-xerit abstinendū. Alioquin ab ingressu ecclē-sie viuens arceatur: et moriens ecclesiastica care-at sepultura: ut dicitur in decretali Innocēti.

In parascue. Sermo. 82.

Ec passe sūt

absq̄ iniquitate man⁹ mee
Jobis. 16. Hec vba sunt
Job post tolerantiam do-
lorum et passionum suarū
que possunt bene coaptari

presenti t̄p̄i. s. passionis xp̄i: quod nobis mo-
do representat ecclē. Duo dicuntur de passio-
ne in verbis propositis: videlicet eius patien-
tia: et eius innocentia.

¶ Circa passionem eius. 4. sunt considerāda
¶ Primo q̄ passio sua fuit talis. s. supplicia
quo nullum grauius. Opprobrium: quo nul-
lum villius. Precium: quo nullum pueniēti-

tius. Exemplum: quo nullum perfectius.

¶ Primo dico q̄ passio xp̄i fuit suppliciu et.
Ibere. 8°. Dolor meus sup̄ dolorem. Istud
possumus p̄siderare p̄ tria: q̄ fuerit in ipso pa-
tiente. ¶ Primo p̄pter nāe teneritudinem.
Ipse. n. inter oēs fuit tenerrimus. Ipse enim
fuit figuratus p̄ vitulu: quē tulit Abraham ad
coquendū. Abraham p̄ multaz gentiū: p̄ cele-
stis: intulit vitulu tenerrimu: hoc ē corpus filij
sui ad coquendū in cruce. In quo corpore nihil
fuit: nisi de tenera carne virginis: nihil d̄ massa
nāe corruptionis. Partus. n. virginis fuit te-
nerrimus. Quanto. n. caro fuit tenerior: et nā
melior: tanto dolor maior. vnde Aug. Dolor
est testimonium bone nāe. ¶ Secūdo p̄pter nāe
fortitudinē. Ipse. n. fortissima hūit naturalia.
Non. n. fuerunt corrupta p̄ pctā: q̄ peccatuz
non fecit: nec inuentus etc. Nec grauata p̄ in-
firmitatem: q̄ non recepit infirmitates: nisi q̄
coiter sequuntur nām: sicut esurire in defectu
cibi: sitire et mori. Quanto natura fortior: tan-
to dolor acerbior. ¶ Tertio p̄pter amorem in-
ter carnem et sp̄m. Nunq̄. n. caro eius pcu-
puit aduersus sp̄ritum. Quanto igitur inter
eos amor eminetior: tanto eorū in separatione
fuit dolor acerbior. Sicut dicit Augu. Dolor
est separatio puenientis a conuenienti. Istud
patet: q̄ corpus non est ita vile: q̄n timet mor-
tis penam. Etiam sancti: quoz fuit gloria
eterna. Et de xp̄o legit̄ q̄ instāte hora mortis
orauit patres. Pater si fieri pōt: transcat a me
calix iste: et ex timore mortis sudauit aquam et
sanguinē. Propter hec tria fuit dolor et ac-
erbissimus. Sed adhuc nondū apparet qd sen-
serit. Vide dimensionem corporis eius in lon-
gitudine: latitudine et p̄funditate. In longitu-
dine. s. vide quid passus est a capite vsq̄ ad pe-
des. Bernar. Respice a planta pedis vsq̄ ad
verticem: vbiq̄ meror et dolor. In latitudine
id est a dextera vsq̄ ad sinistraz: et ibi vide oia
que passus est in manib⁹ et brachijs: in hume-
ris confixiones: distensiones: denudationes:
flagellatiōes. In p̄funditate vide q̄ p̄fundi-
de in corpore fuerunt clauī et lancea: q̄ de pro-
fundo exierunt sanguis et aqua. Bernardus.
O q̄ vehementi amplexu amplexatus es me
domine Iesu in cruce. vbi sanguis de corde:
aqua de latere: anima de corpore exiuit: ut ex
predictis omnibus pateat illud prophetiā ad-
implendū esse. Vinumerauerunt oia ossa mea
¶ Secundo dico q̄ passio eius fuit opproba-

um: quo nullum vilius. Vnde sapien. secundo
 Adorte turpissima condemnemus eum. Tur
 pis fuit passio eius ratione loci: turpior ratio
 ne temporis: turpissima ratione sociorum: cui
 quibus passus fuit. **E**t primo fuit turpis ra
 tione loci. Aggravatur enim ex locorum multitu
 dine: quanto quis pluribus locis confunditur
 tanto grauius. Ecce christus in orto ligatur:
 in domo ceditur: in domo capherne confutur:
 in domo herodis illuditur: in via crucis a se ba
 tulatur: in golgatha transfigitur. **E**t iterum ex lo
 ei turpitudine. Jobis decimonono. Exiit in
 eum qui dicitur caluarie locum: qui sic dicitur p
 pter varios decollatos: et ossa per capita decal
 uata. Turpis igitur erat locus iste: et propter
 tormenta: et propter cadauera damnatorum.
Et iterum propter loci altitudinem. In alto. n.
 suspendebatur: ut manifestus confunderetur
 Sed quod illi ad confusionem: christus ad sa
 lutem fecit. In altum ascendit: ut ab omnibus
 audiretur. Namque lacrymas addidit: ut ho
 mo compateretur. **E**t secundo fuit turpior rati
 one temporis. Aggravatur enim christi passio
 nem tempus. Tercio. Vocauit aduer
 sum me tempus. Et hoc fuit tripliciter.
Et primo propter festi magnitudinem: propter
 quod multi iherusalem venerunt: et sic a pluri
 bus vel coram pluribus innotabatur. fuit
 etiam tempus gaudij: et sic in pluribus affligi
 tur et grauius. **E**cce. tertio. Tempus flendi:
 et tempus ridendi. **E**t secundo propter sup
 plicij longitudinem. Passus enim est per to
 tam noctem: et per diem usque ad nonam horarum
 qua expirauit. **P**sal. Die ac nocte circundede
 runt te. **E**t tertio propter beneficij ingratitu
 dinem. Illo enim tempore a iudeis patitur: quo
 eos de egypto liberauit. Insuper anima eius
 illo die expirauit: quando homini animam inspi
 rauit. Illo die latus eius transfixit: quo de la
 tere homini matrem fecit. **E**t tertio passio ei
 fuit turpissima ratione sociorum: cum quibus fuit
 passus. Graue est cum vilibus pati: regem cum
 latronibus. **Y**sa. 53. Cum sceleratus deputa
 tus est. Graue est pati cum conuiuantibus.
Mat. 26. Qui cum eo crucifisci erant: conui
 uantur ei. Grauius est pati cum caris et ci
 uitantibus: vixote cum patre vel matre et fra
 tre suspensi: et ecce mater eius cum ipso cruciaba
 tur. **L**uce. 2. Tuam ipsius animam praestabit gladius
Et tertio fuit passio eius peccatum: quo nullus
 puenientius: ut sicut per lignum culpa intrauerat

ita per lignum curaretur. Et hoc est quod di
 cit Gregorius. Qui saluatur homani generis
 in ligno crucis etc. Conuenientissimum preci
 um nostre redemptionis fuit per lignum cru
 cis: quia non per violentiam: sed per iustitiam
 nos redemit. fuit etiam natura humana propter
 peccatum irrecupabilis: quia culpa fuit infinita
 tripliciter. **E**t primo quia abstulit homini suam
 excellentiam: quia imago infecta. Et per hoc in
 fecit totam humanam naturam: que multiplica
 batur in infinita supposita. **E**t secundo quia of
 fenderat diuinam potentiam: que etiam infini
 ta est. Et quia fuit magnitudinem et dignitatem
 offensi erit emenda: ideo etc. **E**t tertio quia diabo
 licas incurerat seruitutem: in tantum quod homini non suffi
 ceret sua merita quoniam oportet ipsum descendere ad
 limbum etiam Iohes Baptista. Et quia non erat
 potestas que ei posset resistere: ideo etc. **H**ic est quod
 peccatum requirit infinitam emendam: que a
 puro homine fieri non potest. **H**inc est quod de
 buit esse deus et homo. **D**eus quod posset: homo
 qui deberet. Ecce misera humane nature con
 ditio: sed venit filius hominis saluare quod pe
 rierat. Iuste sibi acquisiuit humanam naturam
 non violenter faciens salutem in medio terre:
 hoc est in ligno crucis: tanquam pius medicus sa
 ciens homini balneum lotionis de sanguine cor
 dis sui: ut eum lauaret a peccato: restituendo ei
 diuinam similitudinem. **A**pocalypsis primo.
 Lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo.
Et secundo tanquam mediator et sacerdos:
 ut diuinam potentiam nobis placaret: offerens
 se hostiam in ligno crucis: quod preuiderat psal
 mista. Audiam inquit quid loquatur in me de
 quoniam loquetur pacem in plebem suam in
 ter deum et homines: et angelos. **E**t tertio tan
 quam pugil: pugnaturus cum diabolo a pote
 state eius hominem erueno. **U**nde Zachari
 as referebat gratias deo: dicens. Benedictus
 dominus deus israel: quia visitauit etc. Sed
 quia tu es illiteratus. lege in tuo libro id est in
 ligno crucis. **A**ccepe primo balneum ex la
 tere christi: quo lauaberis et mundaberis.
Et secundo ex capite inclinato ad osculandum
 et brachijs extensis ad amplexandum. **I**n fi
 gnum reconciliationis huius solet fieri recon
 ciliatio. **E**t tertio coronam in capite in signum
 victoriae et libertatis: quia liberauit te a seruitu
 te diaboli Corona victoribus datur.
Et quarto fuit passio christi exemplum: quo
 nullum perfectius vnde petrus. Christus passus

Sermo

est, p nobis vobis relinquēs exemplū ꝛc. Erē
pluz dedit nobis pfectuz in sua puerlatione: p
fectus in discipuloꝝ lotionē: sed pfectissimum
in sua passione: in qua summū gradū patientie
docuit. Graue est pati sine offensione: graui
us pro falsi criminis ipositione: granissimum
pro beneficij exhibitioe. **De primo prima**
De. 2. Qui peccatū non fecit. Et latro in cru
ce. **Lu. 21.** Hic vero nil mali gessit: ꝛ qđ plus
est iudex dixit. **Luc. 22.** Nullā causā inuenio
in eo: ꝛ traditor. Peccauit tradens sanguinem
iustum. Et cetero dixit. Vere hic homo iust⁹
erat. Et vxor pillati. Nihil tibi ꝛ iusto illi ꝛc.
De secūdo pz: qz unposuerunt sibi de pbi
tione tributi: de vsurpatione regni: de destru
ctione tēpli. **De tertio Jhere. 18.** Nūquid
reddidit pro bono malum: qz ꝛc. **Psal.** Iniqui
persecuti sunt me gratis. Cum hijs qui oderūt
pacem eram pacificus ꝛc.

Sermo octuagesimus tertius.

Ilius regis
mortuus est ꝛc. Scđi regnū
18. Verba pposita sunt ad
lraz de absolō filio dāuid.
Absolō interpretatur pax
patris: q etiā adhefit quer
ui ꝛ tribus lāceis trāsfixus est in corde ꝛ mor
tuus est. **Hoc fecit iobab** qui interpretatur retinē
filius ergo regis altissimi xps hodie p mortē
suaz pacē fecit inter nos ꝛ patrem suum. Dicit
igitur. Filius regis mortuus est ꝛc. Juxta h
missa verba due notantur considerationes.

Prima p̄sideratio.

Consideratio p̄ma hz sex p̄clusiones
ꝛ sunt vtilitates mortis christi.
Prima p̄clo. Utilitas p̄ma mor
tis xpi est gloria trinitatis: vt in redēptioe ho
minis deus apperet gloriosus. Cōminat⁹ nā
qz fuerat homini mortē: si transgredetur mā
datū. vnde iusto iudicio transgressores mortis
sua est subsecuta. Cecidit homo triplici casu.
de vita in mortalitate: de mortalitate in mortē
de morte in dānationem: ꝛ affigebatur miser
ꝛ valde miserabilis in vltionem p̄uocationis
sue: nec videbatur d̄s flecti misericordia sub eo
Vnde psal. conquerens ait. Nūquid in eter

num p̄siciet deus. s. genus humanūz a facie
gratie sue: aut non apponet vt p̄tēplatio sit ad
huc? idēst m̄ficiūz liberādo renouando: aut
in finez m̄iaz suā abscinderēz qz sit misericors a
gnatione in gnationem: vt sicut ante legē: ita ꝛ
post legē m̄ia non moneat? Aut obliuiscetur
misereri deus: cū sit sors m̄ie effluēs ꝛ nūqz
deficiens. Aut p̄inebit i ira sua misericordias
suas. vt ira v̄lcat m̄iam: ꝛ non potius miseri
cordia vincat iram? Cepit ita in corde deimise
ricordia pro homine allegare: vt nobilē creatu
ram perire non sineret benignitas creatoris.
Stabat p̄tra diuina veritas pponēs hois trāsf
gressionē simul ꝛ p̄tra eū iam late sine firmita
tem. Dūqz allegaret illa ꝛ repelleret: ꝛ ista im
pelleret neqz volens offendere iudex iustus
qz m̄iam ꝛ veritatem diligit: p̄siliūz inuenit: vt
m̄ia sup̄exaltaret iudicio: nec remissit qdēz pec
catum gratis: nec mutauit sniam mortis: s; pie
tate motus formā serui accepit: ꝛ ex sola carita
te mortē sustinuit: cum tñ nihil mori deberet:
vt in h singulari ꝛ excellentissimo opere appare
ret benignitas creatoris creaturā suaz p̄ueniēs
Nihil. n. d̄s magis potuit p̄ hoie facere: nihil
qz est maius vnde homo deus debeat glorifica
re: ꝛ h est opus gloriosus de quo pater ait. **Ysa
ie. 42.** Gloria meā alteri non dabo. Aliter. s.
in substantia: qm̄ filius est p̄substantialis patri
p quem disposuit redimere humanūz genus:
vt omnis gloria referatur ad ipsum.
Secda cōclusio hoc est vtilitas est reparatio
angelice dignitatis. **Proposuerat. n. deus** vt
ex hoie quē sine peccato fecerat: casuz angeloz
restauraret. Vnde oportebat hoiez angelis eē
coequalē: alioquin nō possent illi p̄ hominem
restaurari. **Proinde** talis factus est homo qz
angelis in naturalibus. deinde in gratuitis cō
ueniret. Conueniūt enim in eo qz facti sunt ad
imaginem ꝛ similitudinē dei. Angelus nūqz
viget cognitione creatoris vel veritatis. vnde
dicitur lux. **Similiter** amore virtutis. vñ
de dicitur ignis. Eodem modo ante peccatum
anima hominis habuit cognitionē creatoris in
intellectu ꝛ amore eius in affectu: s; qz crea
ta dicitur ad imaginē ꝛ similitudinē dei. **Ip̄z**
quoqz corpus ratione immortalitatis accedebat
ad similitudinē angelozū: sed post peccatum
obscuratus est intellectus per ignorantia. extin
ctus est affectus p̄ cōcupiscentia. corpus quoqz
ipsa mortalitate est dānatum propter hoc vt si
similitudinē amissam recuperaret. necesse fuit

filii dei incarnari et pati. ut miraculis pariter et doctrinis illuminaret intellectum passionem simul et morte accederet humanum affectum. deinde resurgeret ut ad speciem immortalitatis hominem in formaret. Hec est mulier euangelica eterna. scilicet sapientia. que accendit lucernam. id est diuinitati uniti naturam humanam: ut dragmas decimam recuperaret. id est amissam similitudinem hominem repararet: id est ad dignitatem pueret angelorum.

Tertia conclusio hoc est utilitas est sufficientia satisfactionis pro peccato humani generis. quod sicut dicit Ambrosius. Tantum fuit peccatum nostrum ut saluari non possemus. nisi unigenitus dei filius moreretur pro nobis debitoribus mortis. Homo namque iniuriam fecisse deo conuincitur. quod preceptum eius contempsit. et se in manu aliena constituens dominum illi sue intulit seruitutis. Opponebat ergo ut damnum quod intulerat restitueret: et de contemptu similiter satisfaceret: sed nihil inueniebatur quod digne pro illato damno reciperetur: quod si quid de irrationabilibus offerret pro homine minus esset. Sed nec homines pro homine reddere poterat. quod iustum et innocentem abstulerat: et nemo sine peccato erat. Sine ergo sua siue seipsum daret receptio digna non esset. Unde michae. 6. dicitur. Quid digne offeram domino? Nunquid offeram ei holocausta virulos et agniculos? Nunquid placari poterit in milibus arietum. aut in multis milibus hyrcorum pinguium? Nunquid dabo unigenitum meum pro scelere meo. fructum ventris mei. pro peccato aie mee? Ut ergo deus ab homine placari posset: gratis se dedit hominibus. ut deus factus homo. pro homine redderetur. **I**n natiuitate igitur christi iuste placatus est homini deus. quod talis homo restitutus est ei qui non solum equalis esset ade. sed et maior esset eo. Unde et tunc angeli cecinerunt. Luc. 2. Gloria in excelsis deo. Sed adhuc restabat ut pro contemptu satisfaceret ei: quod puenientius fieri non poterat: nisi talis homo pro hominibus penam suscipere. que nihil pene deberet. Talis nullus inueniri poterat nisi christus. qui nascendo debuit deo patri solui. et moriendo reatum hominis expiauit. unde Ro. 5. Cum inimici essemus reconciliati sumus pro morte filii eius.

Quarta conclusio siue utilitas est superatio seductoris. quod sicut ait augustinus. homo in paradiso factus sine peccato quasi positus est iter dei et diaboli. ut diaboli vinceret non sentiendo peccatum suadenti ad accusationem et confusionem diaboli. cum ille infirmior in terra non pe-

caret diabolo suadente: qui fortior peccauit in celo sine suasionem alicuius. Sed sponte se vincit permissit ad voluntatem diaboli et contra voluntatem et honorem dei: sic itaque diabolus hominem temptatione decipit et in mortem prostravit sibi: eum per violentiam subiugauit. Quare erat necessarium christum pro nobis temptari et mori. ut secundum Gregorium. temptationes nostras: suis temptationibus vinceret. et mortem nostram: morte propria superaret. Antiquus hostis hominem triplici temptatione deciecit. Nam in temptatione cibi vetiti eum temptauit de gula que est immoderata concupiscentia edendi. In promissione diuinitatis de vana gloria que est immoderatum desiderium excellendi. In promissione scientie que est nimius appetitus habendi vel possidendi. Sed eisdem modis christo temptato succubuit. Temptauit illum namque de gula quando dixit. Dic ut lapides isti panes fiant: in quo superatus per uerum et costrictus ab eo recessit usque ad tempus. scilicet usque ad horam passionis. in qua putauit eum deicere timore mortis. Sed sicut ait Augustinus. quia diabolus misit manum suam in illum in quo nihil iuris habebat. iustum fuit ut amitteret illos in quibus aliquid iuris videbatur habere. Et ita per mortem redemptoris: iure amissum genus humanum. et locum calumniandi ultra non habuit.

Quinta conclusio siue utilitas est accensio caritatis. Non enim potuit nos magis ad amorem accendere quam per passionem crucis et tollentiam mortis. Unde ait. Maiorem caritatem. Hoc enim est quod potentissime cor nostrum ad amorem excitat et manus ad operationem. et accendit animum ad tribulationem per passionem. Unde ait cantus. 4. Domine me sicut signaculum super cor tuum. Ecce primum: et signaculum super brachium tuum. Ecce secundum. quod fortis est ut mors dilectio. Ecce tertium. Domine. Memento homo qualem te fecerim. qualiter te dignitate nobilitauerim. qualiter sub pedibus tuis omnia subiecerim. memento quod dura quam indigna per te pertulerim. et vide si non iniquis agis contra me si non amas me. Domine igitur me super cor tuum. super omne quod amas. et omne quod carum est proponas et me superponas. et me plus diligas. Igitur quia probatio dilectionis exhibitio est operis. pone me super brachium tuum. nec mihi simulatione adulterii adulteris ut dicas. Domine amo te. Si amas me: ostende quod amas: non verbo sed opere et veritate.

Sermo

Sexta conclusio siue utilitas est imitatiois exemplum. Ob hoc enim passus est i meridie et in loco comuni. ut significaret qd p exemplū patiebatur. Prima pe. 2. Xps pro nobis passus est vobis relinquens exemplum.

Secunda consideratio
conclusionem. Xps reliquit penitētiis iustis et religiosis exemplum.

Et primo exemplum penitentie monstravit i confusione membrorum. in apertione lateris. in ardore fuit. In fixione notatur compunctio. in qua velut tribus clavis compungitur anima. Ab inferiori timore pene qua veementem pūgit et quasi quandā sanem lachrymas penitentie elicit. Ecclesia. 22. Pūgens oculū educit lachrymas. A dextris pudore offensa tā boni p̄ris: tāz largi benefactoris. Incutit antiqua peccata nouū timorē malis. Sicut inquit pater vester: vbi honor meus? Michae sexto Popule meus qd tibi debui faceret non feci? A sinistris dolore culpae aiam maculatis: p̄sciētiā remordentis: samā ledentis. Psal. Dolor meus in p̄spectu meo est semp. In apertione lateris notatur p̄fessio: que aperit q̄quid latet in corde. Iuxta illud psal. Reuella dño viā tuam. Seneca. Projice quēcūq; cor tuūz latuit: que si aliter extrahi nequirent ipsum cor tuūz illis euellendū erat. Lancea que cor aperit est caritas: vnde canticorūz: iurā alia frām. Vulnerata caritate ego suz. Debet autē inde sanguis scilicet peccatorūz: et aqua idest compunctio lachrymarū. Unde Job. Loquar in amaritudine anime mee etc. In ardore fuit notatur feruor satisfactionis. vnde Math. 5. Beat i qui esuriunt et sitiunt iustitiam: idest opera iustitie ieiunium elemosinam et orationē. **S**ecundo monstravit exemplum iustitie: et hoc qd ipse se sponte ad mortem obtulit: in quo nos instruit: ut nec per iniurias: nec per contumelias nec propter laborem: nec mortem a iustitia recedamus. Eccl. 4. Usq; ad mortem certa pro iustitia. **S**ecundū exemplū martyres speculiter secuti fuerunt qui tardiderūt corpora sua propter deum ad supplicia. vnde Aug. Xps viliissimum genus mortis sustinuit ut nullū genus mortis formidaret martyres. Docuit enim prospera mūdi despiciere et aduersa diligere. **T**ertio monstravit exemplum religiose vite in hoc qd nudus crucem ascendit: in quo innit qd religiosus nihil debet habere in mūdo:

ut sicut dicit Greg. nudus cum nudo luctet. **I**tem in hoc qd propter matrem non descendit de cruce sed commendauit eam iohanni: sic et religiosus nihil debet habere in mūdo: nec propter parentes debet redire ad seculum: sed tantum pro peccatis orare. **I**tem in hoc qd inclinato capite tradidit spiritum: prebēs exemplū obedientie consummate. vnde Bernardus. Audite fratres hec. Christus ne perderet obedientiam: perdidit vitam. Ecce manifeste apparet quantum expediebat: quāq; necessarium erat vnum hominem pati: id est christum pro nobis. Ipsi laus et gloria in secula seculorūz.

Eadez die. Sermo octuagesimus quartus.

Xpedit uobis

bis: vrinus homo moriatur pro populo: et non tota gens pereat. Job. 1. Quia humane nature reparatio fit causa motiua passiōis christi. **A**utā sicut dicit Gregorius. Modus redimendi naturam humanam per mortem filij dei fuit conuenientior inter omnes alios: quia erat satisfactio efficacior et excellentior. quia deo acceptior et nobis vtilior. **H**anc mortem euangelista Iohannes introducit: ut humane nature reparatiuam: et eiusdem nature p̄seruatiuam. **E**t fin hoc in premisis verbis ponuntur due considerationes.

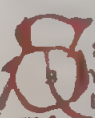
Prima p̄sideratio.

Prima p̄sideratio h̄z duas p̄clusiōes. **P**rima p̄clusio est. Differūt necessarium: expediens: et congruum. **N**ecessarium dicitur sine quo res esse non potest: vel sine quo quis finem suum consequi nō potest: ut sanitas sine medicina. **E**xpediens est quod ordinat et disponit in debitum finem: ut patet de gratia quam meruit. **S**ed congruum est: quia licet sine ipsa alius modus fuerit: iste tamen conuenientior. **P**onuntur tamen sepe in sacro eloquio pro eodem.

Secunda conclusio. **A**d consequendū aliquem finem aliqua expediunt apparenter: aliqua probabiliter: aliqua veraciter. **E**t fin hoc in euangelio ponuntur tria motiua mortis christi. **P**rimum est timor mundanus iudeorum. **U**nde dicitur. Collegerūt principes etc. **M**ic nāq; timor est: cum quis debito plus ti-

met amittere bona mundi. Hic timor semper est malus. et multa mala ex se generat. Nam filios israel miris angustiis afflixit: ne multiplicati pharaonem regno priuarent. Hic innocentes trucidauit. Hic fecit interficere christum: ut patet hic. Adducit ad negandum fidem multos ut patet inter saracenos. Item ducit ad furta et perfuriam. Propter 30. Salomon petit. Mendacitatem ne dederis mihi ne egestate fueris: et compulsi perire nomen dei. Item adducit ad infidelitatem fraudis: exemplum in villico. Item inducit meretrices ad meretricium. Ecclesia. 17. Propter inopiam multi perierunt. Item non permittit usurarios restitutiones debitas facere. Item tenet homines in continua afflictione et inquietudine dum semper sunt pro rebus suis in continua sollicitudine. Item priuat hominem melioribus bonis: scilicet spiritualibus et eternis: dum facit eum intendere circa temporalia. Secundum motum est reparatio humane nature: scilicet quod de necessitate non absoluta: sed ordinata a diuina voluntate: que congrue ordinat omnia: necessarium fuit filium dei pati. Ratio est. Illud super quo diuina predestinatio fuisset cassa circa hominem est expediens causa passionis christi. Sed sine humana reparatione predestinatio circa hominem fuisset cassa: quia nunquam fuisset securus effectus. Item 2c. Ad hanc passionem mouebant eum multa. Primo ut ex hoc ostenderet summam dilectionem ad homines. Ita ut etiam in ista satisfactio esset efficacior: et excellenti modo fieret: scilicet per talem qui infinite erat diligibilis: et per consequens eius actio erat infinite acceptabilis. Unde dicit. Expedit vobis ut vnus homo moriatur. Ut ista morte debitum mortis soluatur. Et non tota gens pereat morte culpe: et gehenne: et carentie visionis diuine. Tertium motum est veritatis: scilicet ut satisfactio per mortem christi omnibus sufficeret: sed solum predestinatis proficeret. Primum patet quia patiens erat infinite acceptabilis: propter dignitatem persone. Sed actus infinite acceptabilis pro quocumque habet sufficientiam. Secundum etiam patet: quia sicut christus vult omnes saluos fieri voluntate antecedente: sed voluntate consequente predestinatos tantum. Ita eodem modo voluntate antecedente pro omnibus passus est: sed voluntate consequente pro predestinatis. Nam passio christi non habet redundantiam: nisi in

illos pro quibus voluit pati voluntate consequente: quia alij non sunt dispositi ad recipiendum illud. unde dicit. Et non tantum pro gente: sed pro omnibus sufficienter est mortuus. Sed efficaciter profuit scilicet. Ut filios dei: scilicet predestinatos. Qui erant dispersi: id est diuisi a deo ante mortem: quia habebant carentiam diuine visionis. Congregaret. id est conuocaret: scilicet in vnum meritum vel premium efficaciter accipiendum: quod eis meruit per passionem. Nota quod propter secundam et tertiam rationem christus voluntarie se obtulit ad passionem. Sed propter primam abiit in regionem longinquam iuxta desertum.

Secunda consideratio

Secunda consideratio continet istam vnicam conclusionem. Christus multipliciter recedit ab homine. Primo gratiam subtrahendo. unde non recedit ab aliquo: nisi prius ab eo fuerit derelictus. Secundo tribulationibus eum exponendo ad correctionem: et hoc proprie dicitur visitare. Tertio flagellum subtrahendo: tunc dereliquit cum non corripit. unde Augustinus. Ubi non speratur emendatio: ibi non adhibetur correctio. Quarto cognitionem suam subtrahendo. Augustinus. Hac animaduersione percutitur peccator: ut mortuus obliuiscatur sui qui dum viuere oblitus est dei. Hanc etiam passionem videmus in ecclesia multipliciter renouari. Primo eius sanguinem effundendo per peccatorum iterationem. Nam sicut per sanguinem nos liberauit: sic per iterationem peccatorum: effusio sanguinis renouatur. Unde sicut presente interfectore sanguinant vulnera interfecti: ita erit de christi vulneribus in die iudicii: in condemnationem illorum qui tunc erant presentes: in signum quod tunc per peccatum eum occiderunt. Secundo crucifigendo: per innocentium oppressionem. Daniel. 5. Quod vni ex minimis meis fecistis etc. Tertio pedes eius confodiendo. Pedes eius sunt pauperes. Hos confodit: qui exactionibus: molestiis: et defraudationibus opprimunt pauperes. Pro verb. 14. Qui calumniatur egeno: exprobrat factori suo. Nota quod sicut pedes sustentant corpus. Sic per pauperes christi sustentatur ecclesia. Et ideo non sunt confundendi: constringendi. Sed laudandi et recreandi per necessarium ministerium.

Sermo

¶ Quarto man⁹ pfodiēdo: Manus xpi sunt religiosi: q pfodiunt cū facta eoz bona intentione malitiose pscrutant. vt dicit puer. Ne insidieris t ne qras impietatez in domo xpi. De his duobus conquerit dominus in psal. 130. derunt manus meas q pe. 2c. **¶** Quinto coronā spineam capui eius imponendo. Caput xpi sunt sacerdotes q plati: qz debēt peminere nō prudentia mundi: sed sapiētia celesti. vnde illi spms coronant: qm ipsi q vacare deberent spiritualibus: sollicitudine tēporalium occupāt q pūgnūt. vñ saluator dicit diuinitas ēē spmas. **¶** Sexto oculos eius velando. Oculi sunt iudices qui debēt excessus plustrare: vt corrigāt sed hij oculi velant per munerū acceptionē: ita q nō vident facere iustitiam. Eccl. 20. Ence: nia q dona excecāt oculos. **¶** Et nota q velamē oculoz in latronibus signū est mortis: sic i istis signus ē eterne dānationis. **¶** Septimo corpus xpi flagellādo. Corpus xpi sunt religiosi: nā sicut corpus xpi nudatū fuit i cruce: sic isti nudauerūt se ppria voluntate. Tales flagellantur cū eis manus violente iniiciunt. Zach. Qui tetigerit vos tanger pupillā oculi mei. Hanc etiā persecutionē percipit qsqz deuotus in seipso: nā sacerdotes sunt sensualitates: qz sacerdos dicit qst donū saturitatis: qd puenit sensualitati: hoz principes sunt potentia q astutia mundana: que presentando sensualitati diuitias q delicias mudi ipsaz ad huiusmodi inclinātes: ipi sensualitati pncipent. Pharisei sunt appetitus mundani honoris. Ipsi nāqz boni appetere conabant: q nō existeret tales: qz ihs id est deuotus p caritatez roborat: gratta dei facit signa: que idest q p vitā facinorū erat mortua: q ceca q multiplicet vulnerata modo p penitentia renouiscit: q videt ppriam infirmitatē sanatur: q iō fit accepta. p exercitationē virtutū meret gloriā adipisci: q iō numentes locū: idest conscientia canteriatā q sensus allectos p vana sensibilia i deest populū sine gentē perdere: nitunt ielum p suasionibus q delectationib⁹ auertere a bono suo: sed cayphas idest sagax cuius propriū est diligentius inuestigare p lumen fidei vt diskutiat: vt boni pfectus nō ppediant: videns pscientiā habere populū: idest in omnibus sibi expediendis cogitationib⁹ occupari: Et gentes: idest affectiōes esse ordinatas. Ne ergo maloz exemplo pereant consiliuz dat. Et vn⁹ homo: idest animalis q nō pcepit que dei sunt scdm aplm: peccato monat. Et nō to-

ta gens pereat. s. cogitationū affectionū q ope rationum: idest in meruo nō frustratur. Hoc aute indicat cayphas: id est ratio. Quia erat pontifex. Ipsa. n. ratio spernentib⁹ mundū in formationibus inspirationū dominat dirigēs q pficiens cos vt spiritualis vita pseruet: ideo ibs cū discipulis. s. virtutibus declinat societatem maloz q vadit iuxta desertum esse. i. in religionē vbi exercitium meritorie actionis inuenitur: qbus meretur glām. Quā nobis 2c.

¶ Sermo. 85.

Anguis chri

sti emundabit pscientias vestras ab operibus mortuis ad seruendum deo viuē. n. Ad hebre. 9. Ver. dicit Apud dominū misericordia q copiosa redēptio fuit: qz nō gutta s. vnda sanguinis largit p qnz ptes sui corporis emendauit. Ne igit tāū beneficiū finis ingrat: hūc sanguinē apostolus ad memoriā reducit di. Sanguis xpi 2c. Pns fmo in duas ptes pncipales diuidit. Prima pars.

¶ Prima principalis pars cōtinet tres conclusiones. **¶** Prima pso est. Lustris sanguis describit vt piositate carior: vt puritate clarior vt fecunditate rarior. Sane et piositatez innuit sue originis eminentia: eius puritatem innuit sui purgaminis resurgētia. Ideo dicit. Emundabit pscias vestras ab op. mort. Eius vero fecunditatem innuit iuuamini pferētia. L. d. fert. n. iuuamen ad viuendū deo viuēt. Describit p sacri sanguinis: vt piositate carior: qz sanguis xpi. De quo pot exponi illd p. 1. De. 2. Redēpti estis piofio sanguine: quasi agni imaculati ihu xpi. In qua auctoritate vide tria hui⁹ sanguinis piositatem attestāta. s. vit. n. format⁹ nobilr: deificatus sublimiter: scificatus totalr s. vit p formatus nobilr. Nam spūs sanct⁹ fuit eius cū efficeus. Mat. 2. Qd in ea. s. maria natum est: de spiritu scō est. Aliqd etiā delicatum fuit in maria sanguis huius mā pnciens: q huius grā ponit in pcorātia sanguine quasi agni imaculati. s. vit. n. sicut q totū corp⁹ xpi: sic etiā q sanguis eius formatus de sanguine: qst agni imaculati. i. de purissimis sanguinib⁹ marie corporis virginis fm Dio. de di. noi.

Secundo fuit deificatus subtiliter. unde dicitur. *Ihu xpi.* unde fin doctores quicquid fuit in xpo ad integritate huius nate ptenens: totum fuit deificatus pp eius assumptione ad diuinitum suppositum: sed sanguis ptenet ad integritatem humane nate: cum sine ipso non possit vivere. Ergo. *zc.* **T**ertio fuit sanctificatus totaliter. unde pma cor. 4. *Calix cui benedictus mus nos: coicatio sanguinis est xpi.* Sanguis inquit xpi cuius immaculatam sanctitatem traditor sanguinis auerterat. di. *Peccati tradens sanguinem iustum.* Pater igitur ex nobili formatione: ex subtili deificatione: ex totali sanctificatione: qz hic sanguis est preciositate carior.

Secundo est puritate clarior: qz emundabit conscientias nostras. *Mon. n.* hic tm sanguis carnis vs sanguis figuratiuus: immo etiam conscientie: aie purgatiuus ab opibus mortuis id est peccatis: qz dicuntur opa meritoria: qz ledunt vitam nature: et reddunt hominem indignum vita glorie: et sunt meritoria mortis eterne: et priuant vitam gratie. **S**ed hic est triplex mirabile. **P**rimum quia. n. alius sanguis potius inquit: quomodo potest esse qz iste emundetur? **S**ecundum quomodo esse possit ut sanguis: qui est res corporalis conscientia que est intra spiritum eripiet. **T**ertium quomodo possit esse: ut sanguis mortui a morte liberet: et tunc ita est ut dicitur pma iohis pmo. *Sanguis ihu christi emundet nos ab omni peccato.* *Hy* unde h in eternabilis vigor hinc benedicto sanguini? *Reuera* ex summa sanctitate xpi: et maxime ex virtute infinita diuinit suppositi: cuius fuit hic sanguis: sicut natura humana assumpta contine: et in morte penali effusue. Bene igitur hic sanguis sic mundificans conscientias dicitur puritate clarior. **T**ertio tangitur qz est fecunditate carior. *Dominem. n.* spirituali fecundat ut habilitet deo seruiat. Ideo dicitur. *Ad seruiendum deo uiuenti.* Sine. n. effusione sanguinis huius nullus alius potuit pfectum facere seruientem: ut dicitur heb. 9. *Si ergo sumus sanguine secundati: euamus deo in sanctitate et iustitia coram illo.* *Luce pmo.*

Secunda pso. Sanguis xpi efficit in nobis nobiles additiones. **P**rimo generis nobilitatem. *Apoca. 2.* *Redemisti nos domine in sanguine tuo: et fecisti nos regnum et sacerdotes deo patri: et regnabimus super terram.* **U**bi notatur qz ex sanguine xpi sumus tripliciter nobilitati: v3 sumus virtuose liberati

per ipsius generose sublimatiz psose dedicati.

Primo sumus virtuose liberati: quod notatur ibi. *Redemisti nos in sanguine tuo.* Et hoc etiam a tribus. s. a potestate seualis demeritis: aculpabilitate mortalis criminis: ab acerbitate penalis voraginis. **P**rimum patet: quia hostis antiquus in temptando et superando primos parentes: totum genus humanum sibi subiecerat. s. quia ianuas paradisi clauferat. Sed imminente hora passionis xpi: quando effusus erat eius sanguis: dixit xps. *Nunc princeps mundi. s. demon qui toti mundo dominatur eijciatur foras.* Ergo per xpi passionem sumus liberati a demeritis pte. **S**ecundum etiam patet et tertium: quia virtute huius sanguinis sunt nobis collata sacramenta efficacissima: per quorum deuotum vsum euadere possumus omnem culpam deprauantem: et omnem penam trucidantem. *Zacharie. 9.* *Tu in sanguine testamēti tui emisisti victos de lacu: ubi non erat aqua scilicet gratia consolantis: sed dolor imminens cruciantis.* **S**ecundo per ipsum sumus gloriose sublimati: ibi. *Et fecisti nos regnum deo zc.* Et *Dani. secdo.* *Suscitabit dominus de celi regnum: quod in eternum non dissipabit.* Hoc regnum est cetus oium fidelium: quod regnum est eleuatus a generibus sanctitatis: regulatum legibus equitatis: adunatum nexibus caritatis. Sic ergo sumus xpi sanguine sublimati. **T**ertio sumus preciose dedicati: quia per ipsum facti sumus sacerdotes deo patri. **P**ri^o. *De.* *Vos estis genus electum: regale sacerdotium.* Sunt igitur cuncti xpi fideles sacerdotes. *Ipsorum. n.* oium est sacra contemplari: et sacra operari. Sic patet quomodo sanguis christi efficit in nobis generis nobilitatem.

Tertia pso est. Sanguis xpi efficit in nobis mentis et corporis sinceritatem: lauit enim in homine peccatorum forditatem. *Apoc. 7.* *W*illexit nos et lauit in sanguine. In cuius effusione fuit summa humilitas: et ideo lauit superbiam. Summa caritas: et ideo lauit inuidiam. Summa largitas: et ideo lauit auaritiam. Summa mentis pbitas: et ideo lauit accidia. Summa cibi et potus parcitas: et ideo lauit gulam. Summa carnis asperitas: et ideo lauit luxuriam. Ideo paulus apostolus dicit ad hebze. 4. qz impossibile est sine sanguinis effusione remitti peccata.

Tertio hoiem cum angelis pacificat. Eius enim virtute homo cum angelis concordatur

Sermo

angelice custodie mancipat: super choros angelorum in premio collocatur. Colocen. p. Complacuit deo patri per xpm reconciliari: omnia pacificans in sanguine crucis ei: siue que in celis: siue que in terris sunt.

Secunda pars principalis huius sermonis continet septem considerationes.

Prima consideratio.

Prima consideratio est qualiter sanguis iste in veteri lege fuit prefiguratus. Dicitur qd sicut omnia sacramenta noui testamenti habent efficaciam virtute sanguinis xpi: ita omnia sacramenta veteris testamenti pene in sanguine psumabantur. Ad heb. Et intelligenda tñ qd in veteri testamento fuit populus p. p sanguine emundat: vt patet in leuitis vbi nō fiebat sine sanguinis effusione remissio peccator. vñ dominus p. hiebat sanguine: cōdi: leuitici. 17. qz sanguis pro anima placatio erat. Et Secundo per sanguinem fit populus sanctificatus: qz moyses aspergens ipsum dixit. Hic est sanguis etc.

Tertio sine sanguine nullus fuit sancta sanctorum ingressus. Ad heb. et habet in leuitico. Sic in nouo testamento p sanguinem xpi fuit ppl's sanctificatus: dicente aplo. Jhs vt sanctificaret per sanguine pplm extra portam passus est.

Quarto p sanguinem xpi ppl's fuit ad scā sanctorum translatus. Apoca. Cantantibus sanctis redemisti nos dñe deus in sanguine tuo.

Secunda consideratio.

Secunda consideratio est qualiter fuit iste sanguis in nouo testamento generatus. vbi sunt quatuor veritates.

Prima est ex pte materie: ex qua est. fuit enim generatus ex purissimis sanguibus beate virginis fm Diony. de dinis nobis.

Secunda est ex parte efficientis: quia virtute spiritus sancti fuit formatus.

Tertia ex pte modi: que a mō tam mirabili qd eius generatio est ignota omni menti etia summis seraph fm Dionysium.

Quarta est ex pte loci: qz loco sacratissimo scilicet virginis vtero: in quo factum est sacramentum incarnationis: qd est oim maxime. Et ideo ppter modum sue generatōis indyete vocatur sanguis agni immaculat. Prima p tri primo.

Tertia consideratio.

Tertia consideratio est qualiter fuit a deitate assumptus. Et vbi notandum qd quatuor naturas assumpsit:

animam. s. ad delendum nostrā superbiam: p quam cecidit primo spiritus creatus. Et Secundo carnem ad delendum nostram luxuriam: quo carnis habitus est ingnatus. vnde nefas est ingnare tantū bituz a tanto rege assumptū. Et Tertio nām ossis iuxta illud. Palpate et videte etc. Ad delendum pctm duritie et malitie: quo peccator manet obstinat. Et Quarto sanguinem ppter pctm iracundie: qd est sanguis inflāmatius. vnde apls. Deus damnavit pctm in semetipso: assumendo. s. naturas: per quas sumus ad peccatum proni: vt talis prontas remitteretur. Quarta consideratio.

Quarta consideratio est qualiter fuit cōsecrat. Et vbi nota qd sicut p qnq vulnera sanguis xpi fuit effusus: ita p qnq verba fuit psecratus: et in remissionem bonis: et in damnationem malis. Que verba sunt ista. Hic est calix sanguinis mei.

Quinta consideratio.

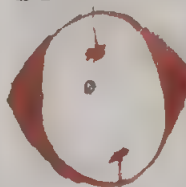
Quinta consideratio est qualiter fuit effusus. Et dicit qd sicut in paradiso fuerunt quatuor fluij emanātes: sic in corpore xpi viuentis fuerunt quatuor fontes sanguinis. s. in manibus et pedibus: ex quibus pcellerunt quatuor fluij sanguinis totū mundum rigantes. Et Item sicut Ezechiel vidit aquas egredientes de templo a latere dextro: ita Jobes vidit aquam et sanguine egredientem de latere xpi post mortem. Et oēs salui fiebāt ad quos puenit fluius ille: qz nō fuit fusus nisi p electis: dicente dño. Pro multis effundetur. Licet. n. sufficebat pro oibus: tamen reprobi nō pmittunt ipsum ad se venire. ppter finalem impietatem: ad quam non attingit virtus huius sacramēti. Sexta consideratio.

Sexta consideratio est qualiter fuit re sumptus. Dicitur qd virtute diuina fuit re collectus: et a corruptione sua: tus sicut caro: et corpori infusus. Et Intelligendum tamen qd quatuor fuerunt reunita: scilicet corpus et anima: sanguis et diuinitas. Licet. n. diuinitas fuerit cum corpore et anima: tamē in triduo non putatur vnita cum effuso sanguine immediate. vnde calix queq benedicimus: coicatio chasti est. Septima consideratio.

Septima consideratio est qualiter iste sanguis fuit glorificatus: qz fm quatuor resurrectionis ornamenta. s. fm claritatem agilitatem etc. vnde incorruptibilitatem insinuat petrus di. Non corruptibilis

auro et argento etc. Istis autem septem considerationibus alludunt septem alia beneficia corporis christi. **¶** Quorum primum est: quod sicut per penam adeo facti sumus inimici: sic per istum ei sumus pacificati: per sanguinem crucis. **¶** Secundum est: quod sicut per illum fuimus venditi inimicis: sic per istum redempti sumus ab inimicis. **¶** Eph. 1. 7. Habemus redemptionem per sanguinem eius. **¶** Tertium est: quod per istum sanguinem: iugum veteris legis importabile a nobis supplantavit et se petro in acibus. **¶** Quartus est: quod in ipso sanguine novum testamentum. scilicet gratia est confirmatus: cum dicit. Hic est calix sanguinis mei novi et eterni testamenti. **¶** Quintum est: quod per istum sanguinem christus est nobis inclinatus: et manet in nobis. unde Iohannes. Qui bibit meum sanguinem: in me manet: et ego in eo. **¶** Sextum est: quod per ipsum erimus in patria decorati. unde ad questionem factam de amictus stollis albis: dicitur in apocalypsa. Illi lauerunt stollas suas in sanguine agni. Ideo regnant cum deo: ragnum dei cum illis. **¶** Septimus potest apponi: quod per hunc sanguinem fides per miracula confirmatur: et passio christi in nobis renouatur: ut per mira: que deus in pluribus locis operatur. Et sic fides que quodammodo fuit inueterata: per hunc renouatur. imo quasi mortua resuscitatur: et vivificatur. Iohannis. 6. Nisi biberitis sanguinem etc. Exemplum de pellicano: qui resuscitat pullos suos mortuos sanguine proprio. Iste sanguis debet ostendi et manifestari populo: ut animetur contra peccatorum exercitium. **¶** Prima machabeorum. 7. Stenderunt elephantes sanguinem mori. Lulus christi sanguine participes nos efficiat qui in trinitate perfecta vivit et regnat deus. Amen.

¶ In die sancto pasche. Sermo. 86.

O porte bat

patri christum et resurrexit a mortuis tertia die. Luce vigesimo quarto. **¶** Circa primum negotium sunt. 7. considerationes videlicet de resurrectione domini. Prima consideratio.

¶ Prima est de eius conditione. scilicet quod sit resurrexerit. **¶** Vbi sciendum putat dicitur beatus Hieronymus. de ange. lib. 2. quod mors non est alicuius rei presumptio: sed coniunctio separatio.

Et ideo per oppositum resurrectio non est alicuius rei separatio: sed coniunctio separatio. **¶** Intellegendum tamen quod in morte christi fuerunt. 4. separationes. **¶** Prima fuit anime a corpore. de quo Mat. 27. Ihs clamans voce magna emisit spiritum. **¶** Secunda fuit separatio divinitatis ab humanitate: quia christus non fuit homo in triduo: ut dicunt dagores. Et per hanc separationem christus clamavit in cruce. Deus pater meus etc. Mat. 27. **¶** Tertia separatio fuit sanguinis a corpore. **¶** Quarta fuit separatio sanguinis a deitate remanente ea coniuncta cum corpore: quia quodammodo sanguis fuit intra corpus: fuit coniunctus divinitati sicut corpus. Tamen quod et quo fuit a corpore fusus: videtur finaliter fuisse separatus a divinitate: quia illa quod exhibebat de corpore christi: non tenebat suppositum in divinitate propter animam. Iustus autem separatio signum est: quia licet dicamus per coniunctionem per idiomatum: dei filius fuit sepultus. Non tamen dicitur quod filius dei fuit effusus super terram: sicut in illo triduo fuit sepultus. Ista autem coniunctio per idiomatum est nota unionis: que fuit quadruplex. **¶** Prima fuit sanguinis in corpore: quia anima non potest uniri corpori: nisi corpus humore sanguinis sit sufficienter irrigatum. Alioquin per effusionem sanguinis nullus more retur. **¶** Secunda reunitio fuit sanguinis cum deitate. Sicut sanguis per hunc fuit effusus a corpore: fuit separatus a deitate. Ita per hunc sanguis fuit reunitus corpori: fuit reunitus deitati. **¶** Tertia reunitio fuit anime cum corpore: quia postquam corpus christi fuit debite dispositum: anima potuit introduci. **¶** Quarta fuit reunitio divinitatis cum humanitate resurgente ex anima et corpore: quia licet christus in triduo non fuerit homo: tamen post triduum fuit vere homo: sicut ante mortem. unde propheta in plena christi humanitate iterum assumptis ait. Resurrexi: et adhuc tecum sum. unde sequitur quod illud dictum beati Anselmi. Quod deus assumpsit: nunquam dimisit: est intelligendum quantum ad partes hominis minis essentielles: que sunt anima et corpus: quia de sanguine et humanitate constat esse oppositum. **¶** Sed hic posset esse dubium de dicto beati Dionysii: qui dicit quod mors non est attingens rei consumptio: cum tamen posatur: quod christi humanitas non permansit in triduo. Et dicitur quod illud dicit sanctus Dionysius per animam volens distinguere mortem hominis a morte bruti in qua anima fuit presumpta.

Secunda consideratio.

¶ Secunda consideratio si christus resurrexit. **¶** Quamvis ad istas considerationes non est quod christus vere resurrexit: quod declaratur

Sermo

virtusq; testamēti testimonio que testificata fu-
erunt xpi resurrectionē. **C** Quorū primū fuit
in veteri testamēto: vbi in pluribus locis dñs
pmisit se resurrecturū. **C** Scdo in nouo testa-
mento anteq; fieret: xps is pñciauit: **Adat.**
10. Ecce ascendum⁹ iherosolimā etc. Et sequi-
tur. Tertia die resurget. **C** Intelligendū tñ
q; ista resurrectio fuit pfirmata postq; fuit facta
quadruplici testimonio angelico. Quia quorū
angelī in die resurrectionis ipsas fuerunt testi-
ficati. **C** Primus fuit q; apparuit extra sepul-
chru. **Adat.** 28. Angelus dñi descendit de ce-
lo. Iste angelus fuit virtuosus in suo aspectu
q; erat aspectus eius sicut fulgur: vestimēta ei⁹
sicut nix. f. vñt terribilis i effectu: q; pte timore
eius exterriti sunt custodes. f. vñt etiā affabilis
in suo affatu: q; dixit mulieribus. Nolite timē-
scio etc. Sequitur. Surrexit nō est hic. q. d. fm
Breg. Paveat qui non amant aduentū sup-
noꝝ ciuiz: uos autē cur pñescitis: q; vestros
pñes cernitis. **C** Scds angelus apparuit ea-
dem hora isra sepulchꝝ. **Adat.** 16. Ubi dicit
q; iste mulieres qbus facta fuit visio introcun-
tes: renoluto lapide a pmo angelo: in monumē-
tu: viderunt in dextris monumēti iuuenem
sedētem cooptum stolla cādidat obstupuerunt
qui dixit illis. Surrexit non est hic. **C** Tertius
et quartus fuerunt duo angeli quos vidit ma-
ria magdalena in monumēto sola: quorū vnus
erat ad caput: et alius ad pedes. **Joh.** 20. Qui
dixerunt ei. Mulier qd ploras? De istis vide-
tur facere mentionē **Lucas.** 24. Duo inquit
viri steterunt iuxta illas in veste fulgēti: nisi for-
te dicatur q; illi fuerūt alij duo qui apparuerūt
tribus mulieribus fil. d. Quid q̄ritis viuen-
tem cū mortuis? Et sic essent sex angeli testes.
S; ex istis duo accipiuntur documenta.

C Primū documentū est q; xpi resurrectio
fuit sufficienter p̄bata ex testiu qualitate: q; an-
gelī cū eēnt i grā pfirmati nō potuerūt mortali-
nec veniali peccare. Et iō nec mētiri valebāt.
C Scdm documentū est: q; illa resurrectio fu-
it sufficientissime p̄bata ex testiu q̄titate: q; a-
lex diuina dicit q; in ore duorū vel trium testiu
stet omne verbum. f. ad sufficientiam duo: ad
abundantiam tres: ad redūdantiaz sex.

Tertia p̄sideratio.

C Tria p̄sideratio est quasi xps resur-
rexit. Et dñ: q; sicut xps fuit ad mo-
dum agni imolatus: ita fuit ad modū
leonis resuscitatus. Pro cuius resurrectione

dicatur apoca. 7. Dicit leo de tribu iuda etc.

C Intelligendum tñ: q; in resurrectione fuit
xps leo ppter quadruplicē fortitudinis actum
C Quorū primus fuit: q; claustra inferni fire-
git. **2. sec.** 13. Q mors ero mors tua: morsus
tuus ero inferne. **C** Scds actus: q; potentia
inferni subuertit. **Luc.** 12. Cum fortis armat⁹
custodit atrium suū etc. **C** Tertius actus est: q;
captiuos de inferno reduxit. **Psal.** Captiuaz
dixit captiuitatez. **C** Quartus actus est: quia
semeipsum p̄p̄ia virtute resuscitauit: vt p ipso
dicit **Jacob gene.** 40. Ad predā ascendisti fili
mi: requiescens accubisti vt leo et q̄si leona.

Et quis suscitabit eum: quasi di. Nullus nisi
ipse met. **C** Et nota q; xpi resurrectio fuit qua-
lificata quadruplici dispositione. **C** Prima fu-
it q; eius caro sanctissima fuit ab omni corrupti-
one per triduum diuina virtute p̄seruata pro
qua dispositione dicit **Petrus** in actibus. Q
caro eius nō vidit corruptionē. **C** Scda dis-
positio est: q; caro xpi fuit reparata. Cum entz
ibi fuerunt plage et vulnera ex flagellis fm ya-
cintum **Ysaie.** Omnia illa fuerunt ex diuina
virtute saluata: nō medicamine. **C** Terna dis-
positio fuit: q; in carne xpi fuerunt quinq; p̄n-
cipaliora vulnera derelicta in signū passionis
preterite. vnde dicit **Thomas.** Nisi videro in
manibus eius fissuram clauorū etc. Et post di-
es octo dixit ad eū. Infer digitū tuum huc etc.
Joh. 30. **C** Quarta dispositio est: q; caro xpi
fuit glorificata. **C** Q; f; sanctos habuit p̄mo-
dotez: ipassibilitatis: q; dicit apostolus: **Adoro**
illi vltra non dñabitur. **C** Scdo dotem subti-
latis: p quā exiuit de sepulchro clauso. **Adat.**
28. **C** Tertio dotem agilitatis p quaz evanuit
ab oculis eorū. **Luc.** 24. **C** Quarto dotē clari-
tatis: q; quasi peregrinus apparuit discipulis.
non in ea claritate qua nunc fulget: vt determi-
nat **Augu.** de ciuitate dei. Sed attendendū q;
vulnera in xpo remanserunt: vt discipuli cum
citius cognoscerent: et ppter multa alia que in
alio sermone patent.

Quarta p̄sideratio.

C Quarta p̄sideratio quando resurre-
xit: in qua occurrunt quatuor p̄ticule
C Prima est de anno. vbi sciendū
q; xps fuit. 30. anno baptizatus postea triānio
docuit. f. q; fuit mortuus et suscitatus. 33. anno
quā etate dicit **Aug.** perfectissimā esse in libro
de ciuitate dei: q; vñ ad illam etatez homo p-
fuit: et ex tunc incipit discere: et istam etatez xpi

dicat apostolus plenam esse. Ephesiorum. 4.
T Secunda particula est de mense. Constat autem xpus
 resurrexisse in mense martij: secundum quod nos
 accipimus mensum: quod sexto kal. aprilis ut ba/
 betur ex dictis Aug. 4. de ciuit. dei. **T** Intel/
 ligendum tamen quod iste mensis dicitur quadri/
 pliciter mysterio consecratus. **T** Primo quod in isto
 mense traditur mundus fuisse creatus. Unde
 de hoc mense dicitur exo. 12. Adhuc ille prin/
 cipius mensium: et sic in christi resurrectione mu/
 dus fuit renouatus: dicente apostolo: Quomo/
 do xpus resurrexit per gloriam patris: ita et nos
 in nouitate vite ambulemus. **T** Secundo quia
 in illo mense fuit israeliticus populus ab egi/
 ptijs liberatus ibidem: et ita in resurrectione san/
 cti fuerunt de egipto que dicitur regio tenebrarum
 extracti. scilicet de inferno. **T** Tercio illo mense popu/
 lus egiptiorum fuit flagellatus: sic illo mense
 xpo in infernum descendente populus demoni/
 orum fuit afflicus: et clamabant: Cur in mun/
 dum venisti ante tempus torquere nos? **T** Quar/
 to illo mense sicut fuit rex egipti submersus: ita
 in christi passione fuit satanas alligatus quod est rex
 tenebrarum: per christum ad inferos descendente
 unde Apo. legitur. Satanas alligatus est qui
 est rex tenebrarum.
T De quarta particula patet quod dies in quo resur/
 rexit christus fuit dies dominica. **M**arci ultimo
 Surgens ihesus mane prima sabbati: id est toti/
 us septimane. Illa enim est dies dominica.
Ben. p. Unde patet quod errant qui primam die
 diem hunc in septimana putant. **T** Intelligen/
 dum tamen quod illa dies inuenit quadrupliciter my/
 sterio sollempnizata: ut fieret dies dominice re/
 surrectionis. **T** Primo quod angeli illo die fue/
 runt creati. **B**ene. p. Dixit deus. fiat lux: p/
 quam intelligit Yfido. etymologiaque angelos
 dicens quod deus prima die sub lucis noie creauit
 angelos. **T** Secundo quod illo die fuerunt diuini ser/
 mones auditi. Illa. n. die lex fuit audita in mo/
 te synagoge: quod quinto die a liberatione populi fuit Aug.
 de tri. et fuit Bre. fuit imolatus feria. 6. et sabba/
 to per mare rubrum tractus: et die dominice perfecte
 liberatus: et quinquagesima die tunc est dies do/
 minica. **T** Tercio quod illo die fuerunt pastores
 illuminati: quando eis apparuit angelus annun/
 cians christi natiuitatem. **L**um. n. annunciano fue/
 rit facta feria sexta: sequitur natiuitas semper in die
 dominica. **T** Quarto quod illo die fuerunt apostoli in fide
 matu veniente spiritu sancto super eos repete quin/
 to die a resurrectione: que est semper dominica.

Actu. p. Sed ex istis accipiunt. 4. documenta
T Primum quod conuenienter diuina ordina/
 tione in noua lege conuersus est cultus diei sab/
 bati: in cultum diei dominice: quia maiora be/
 neficia sunt humano generi collocata in eo: ut
 patet ex premissis.

T Secundum est quod in principio mundi licet de/
 us plus post diem dominicum honorauit di/
 em sabbati quam quinqz precedentes: tamen plus
 honorauit secundum veritatem diem dominicam
 quam sabbatum apud se ipsum: quod licet dignius sit
 vacare quam operibus mechanicis intendere: ta/
 men dignius est operari spiritualia quam cessare.
 Sicut autem in sabbato vacauit et in quinqz diebus
 fuit intentus sensibus: quasi mechanicis: die
 autem dominica suis spiritualibus producedi.

T Tertium est quod magis tenentur christiani ad
 cultum huius diei quam iudei ad obseruantiam sab/
 bati: quod illud quod est dignius est magis honorandum
 et ista dies ut patet fuit plus honorata a deo.
T Quartum est quod licet christiani in die illa de/
 beant ab operibus seruilibus abstinere: non
 tamen a spiritualibus immo tunc principaliter
 in spiritualibus debent se exercere.

T Quarta particula est de hora in qua constat
 christum in aurora surrexisse. Unde Aug. 4. de
 trinitate. dicit quod surrexit in diluculo: et ideo di/
 citur valde mane vna sabbatorum: id est vna die
 septimane. **M**arth. ultimo. ideo dicit prophe/
 ta. Exurge gloria mea exurge per salterium et cy/
 thara exurgam diluculo. **T** Intelligendum tamen
 quod illa hora habet quatuor proprietates christi resur/
 rectioni conuenientes. **T** Prima est quod illumi/
 natur: et ideo cum sit illatiua solis homines inui/
 piunt tunc plus occulta cognoscere. **T** Huius autem
 est sol iustitie et lux illuminationis. **T** Secundo est
 letificatiua quod tunc oritur sol qui habet influen/
 tiam et resurrectione christi inenarrabile gaudium ac/
 tulit discipulis. ideo dicit Ioh. 4. Gausi sunt
 discipuli viso domino. **T** Tercio est exterritiua
 bestiarum. **P**sal. Ortus est sol et congregati
 sunt: et ita in christi resurrectione fuerunt iudei ex/
 territi: et ideo conduxerunt custodes ut celarent
 mysterium resurrectionis: ut dicit euangelista
T Quarto illa hora est assecuratiua propter quod
 dicit propheta. Exhibuit homo ad opus suum
 etc. Et ita in resurrectione mulieres que sunt na/
 turaher timide: ita fuerunt assecurate ut leuici
 am iudeorum non formidarent. Sed ex istis ac/
 cipitur documentum quod hora ista est queniens
 ad orandum. Et ideo ipsas dominus voluit gau/
 dium

Sermo

dio sue resurrectionis illustrare. Eccli. 29. In
stus cor suum tradet ad vigilandum diluculo.

Quinta consideratio.

Quinta consideratio est. vnus xps re
surrexit. **E**st attendendū q̄ i omni
transitu locali qui designatur per vbi
est p̄siderare terminum a quo ⁊ terminum ad
quem: ⁊ ideo vadit primo de termino a quo. s.
vnde resurrexit. 2. ad terminum ad quem resur
rexit de termino a quo xps resurrexit. **E**st
attendendū q̄ de inferno ad quem locum descen
derat. vnde dicit apostolus ad Eph. 5. Dece
dit christus primum ad inferiores partes terre
vbi. s. est infernus in centro terre: ille autē sunt
partes infernales: ⁊ ideo constat q̄ ipse ab infe
ris resurrexit. **P**er. act. 2. Christus nō fuit de
relictus in inferno sicut caro eius nō vidit cor
ruptionem. **E**st intelligendū tamen q̄ in infer
no sunt quatuor mansiones. **P**rima dicit
inferno: in quo sunt damnati. **S**ecunda est
limbus in quo sunt paruuli in peccato origina
li decedentes. **T**ertia est purgatoriu in quo
sunt fideles qui decesserunt nondum purgati.
Quarta est sinus abrahe in qua erant sancti
sine omni pena: immo cum ingenti letitia. **L**u
ce. 15. **N**ic consolatur: tu vero cruciaris. **N**ūc
igit christus nō resurrexit ab inferis: id est ab i
ferno inferiori q̄ ad illud non descendit q̄ ibi
est sempiterna dei blasphemia vt habet in apo.
Nec a limbo cum sint in mortali culpa sine di
uina gratia immo in ira: sed resurrexit de pur
gatorio quia illic descendit ad soluendas illoz
penas. **A**lqui. 2. **N**unc deus suscitauit a mor
tuis solutis dolorib⁹ inferni: resurrexit ⁊ de si
nu abrahe quia sanctos in aduētu eius inde de
ducit. vnde **J**acob gen. 44. dr. Salutare tuū
expectabo dñe. **E**st attendendū q̄ xps
rediens de inferno adduxit secum quadrupli
cem militiam. **P**rima fuit animarū de sinu
abrahe exeuntium vt supra patuit. **S**ecun
da angeloz eis ministrantium in illo loco q̄
angeli ibi ministrarent patet quia lazarus fuit
ab angelis deportatus in illū locum. **L**uce. 16.
vnde fuit euacuatum illud mysteriū: cum nul
lus ampli⁹ illuc descēdebat. **T**ertia fuit ani
marum de purgatorio venientium: sicut fuit
osus supra. **Q**uarta fuit angeloz sanctorū
illuc ministrantium quia ille pene cum fuerint
salutiferi ad modum medicine non videntur
ministrari ab inimicis: ⁊ non videtur q̄ deus
vasa gratie sue tradat in manibus inimicorū

vnde angeli suos electos vsq̄ ad vltimū termi
num associare credunt. vnde p̄ illis generib⁹
aiarū intelligitur illd̄ p̄phetiāz gene. 49. Ad
p̄dam fili mi ascendisti ⁊c.

Sexta consideratio.

Sexta consideratio est: vbi resurrexit
xps. s. de termino: ad quem dicendū
fm̄ **A**ug. q̄ remeant de inferno ad
sepulchrum: sic q̄ in sepulchro facta fuit resur
rectio: q̄ vbi fuit corpus mortuum: ibi fuit eti
am resuscitatum. **E**st intelligendū q̄ in xpi
resurrectione fuerunt facta miracula ex pte cor
poris. **P**rimū fuit: q̄ corpus xpi fuit re
organizatum: cum aliqua organizatio fuerit in
passione destructa: p̄ quam mors fuit secuta.
Secū fuit: q̄ illud corpus fuit diuinitus
immutatum: quia de corruptibili factum fuit in
corruptibile: vt de isto diceret ap̄lus. Christus
tam non morit. **T**ertium fuit: q̄ corpus su
iūsiatum. **N**ulla. n. creatura pōt facere corpus
aiatum animā infundendo: cū resuscitare mor
tuos sit p̄prium dñi: miraculū fm̄ **A**ugm̄.
Quartum fuit: q̄ tunc fuit renouatus idem
omnino p̄positus: vt vere xps idem homo eēt
per resurrectionē: qui fuerat per generationē.
vnde bis fuit factus homo. **S**ed ex pte sangui
nis fuerunt quatuor miracula q̄a facta.
Primū est: q̄ fuit renouatum omnino
idem: q̄ sanguis xpi q̄ fuit effusus sup̄ terrā in
triduo: diuina virtute a resolutōe preseruatus
fuit: sicut ⁊ caro a putrefactōe: q̄ dicit p̄ph̄a.
Non dabis sanctum tuum videre corruptōe:
Secū fuit: q̄ sanguis xpi sit preseruatus.
fuit p̄ mysteriū angeloz re collectus: q̄ vbi
sufficit virtus angelica: non est necessaria vir
tus maior: vt est diuina imediate ⁊ totaliter f̄z
Aug. 3. de tri. **T**ertius est: q̄ ille sanguis
fuit p̄ diuinā potentā infra sepulchz indutus
quia tunc oportuit esse in eodē loco: quod est p̄
prium diuine virtutis: vtp̄ in. 4. sententiarū.
Quartum fuit: q̄ ille sanguis fuit subito di
uina virtute corpori reinfusus: q̄ virtus ange
lica nō videtur sufficere ad hoc ita repēte disp
sa ad singla loca mittendo. **E**t istis oib⁹ p̄e
missis xpi resurrectio in sepulchro fuit p̄suma
ta: ⁊ tot ⁊ tanta beneficia ⁊ miracula in h̄ sepul
chro perpetrata. **E**t ideo **Y**sa. dicit. **E**t erit se
pulchrum eius gloriofum. **S**ed ex h̄is accipi
untur duo documenta.
Primū est: q̄ filatio respectu x̄ginis in
puncto resurrectionis repata fuit: q̄ xps nō erat

filii virginis in hoc triduo. Sz qz in resurrectione redit omnis talis humanitas: ideo pma nec filiatio z maternitas.

Sedim: qz in patria remanebunt ille generationes parentu z filioz: z p sequeus cōsan guineozum z fratrum: qz sunt ad illos: qz in tali statu erimus sicut christus. quādo resurrexit.

Septima p̄sideratio.

Quēptima p̄sideratio est quare xps resurrexit. Et dicit apls ad Roma. 4. vi dicitur simul uiuus z mortuus. Et istius signu est qd Mat. 28. dicit xps. Data est mibi ois p̄as in celo z in terra. Intellegendum qz xpi resurrectio fuit accelerata quādruplici rōne. **P**rima fuit ad diuine scripturę veritatem adimplendā: dicente aplo qz xps resurrexit a mortuis s̄m scripturas. vnde osee dicit. **Q**uificabit nos post duos dies: loquendo in p̄sona totius generis humani de christo.

In cuius resurrectione fuimus p̄s resuscitati.

Secda fuit ad veritatem fidei p̄firmendam: qz discipuli post mortem xpi a fide deciderunt vt habet in Iob. Et ideo opus fuit vt p̄miraculū resurrectionis fides in ip̄is refozmaret. vñ dicitur Luc. 24. Stulti z tardi corde ad credendum. **T**ertia fuit ad inimicōz negtiam p̄firmendam. vnde sicut iudei gloriabant de ei⁹ occasione: ita p̄stati sunt de eua resurrectione vt non gloriēt se vicisse: sicut clamabat psal. Non p̄ualeat aduersus iustuz impius. Et idē petit. Illumina dñe oculos meos: ne vnqz obdormias in morte: ne qñ dicat inimicus meus p̄ualui aduersus eum. **Q**uarta fuit ad scōz resurrectionē veram insinuandā. Licet. n. ante ipsum fuerint sex mortui suscitati: duo p̄ Heleum: vnus per Helpā: z tres per ip̄m dñz tamen nullus potuit resurgere vera resurrectione non sicut mortuus: nisi p̄mo xps resurgeret: gest p̄mogenitus mortuoz. Apoc. p̄: Et ideo p̄ resurrexit: z sic sanctos alios multos suscitauit. Sz attendendū qz de istis sanctis euz xpo suscitatis accipiant ex dictis bñ Ibe. tria argumēta apparetia. **P**rimū est: qz isti surrexerūt vere: z nō fantasice: qz dicebāt illi quoz verba beat⁹ Ihero. recitat: qz veri testes nō essent: nisi esset vera eoz resurrectio. Et cōfirmatur: qz scriptura dicit qz surrexerūt corpora multa scōz. Cuius verba fuerūt simplr verificata. vnde ecclia repellit eos: qz dicunt qz de xpi latere non exiit aqua: sed flegma: qz scriptura dicit oppositū. **S**edim argumētū est

qz isti sancti nō redierunt in terre puluere: qz mors est pena peccati. z ipsi oēs erant peccato purgati vltimate. in om̄i beat: cū beatitudine in aia segit glificatio in corporibus. Et aliter non fuisset vera resurrectio: nisi resurrexissent cum xpo. **T**ertū est qz tales nō resurgēt in nouissimo die: qz iam sunt p̄fecte resuscitati. Et quo accipit documentū qz illi qz sunt p̄uilegiani: nō intelliguntur in literis z regulis gnālibus includi diuine scripture. Quare illi qz iaz vere cum christo resurrexerunt: non includuntur sub regula: cum dicat apls. Omnes qdem resurgemus. Sicut nec mater dñi cum fuerit sine omni peccato: non p̄tinet ad illam reglām. Omnes peccauerūt: z egent gratia dei. vnde etiam Augu. dicit qz credibile est in quolibz resurrectionis dñice die aliquos sanctos resuscitari zc. Cuius domūce resurrectionis nos faciat participes: qz deus viuū z homo. Amen.

In die pasche. Sermo. 87.

X purgatē ue

tus fermentum: vt fuit zc.

Prima cor. 5. Sedm qd

dicit Grego. in moralibus

tres sunt cause: quare impe-

dimur in cognitiōe vite eter-

ne. f. p̄ctm: occupatio circa corpus: z mudi sensibilibus amplexus. Et ideo p̄parat nos paralitico: cui si apponat cibis delectabilis: nō sentit eius suauitatem: donec curet paralitico: z auferat mala dispositio. Sic dicit esse in nobis respectu dulcedinis vite eterne. **E**t hoc primo ppter peccata z coionem corporis mortalis. **P**eccata. n. inficiunt appetitum aie rationalis z molles corporis aggrauat aiam. Et ideo nō sentimus illam delectationē: nec allicimur ad eam: nisi p̄us deposuerimus a ceruicibus nostris iugū voluptatis. **S**ecdo ppter aie occupationē circa corpus. Nam dicit qz sbaz aie corpus occupat: z reddit eam stultā in p̄fectōe ingrendi qz sibi p̄petunt: z p̄ficiendi delectatōez p̄fectōis sue. **T**ertio ppter occupationem cum mundo. Quia. n. sumus deducti mundo sensibili: ideo negligimus insensibilem z spūalem: s̄m qd edocet Augenna. Apls vero videns nos hui⁹ impedimētis p̄stergatos a gustatōe dulcedis eterne felicitatis: qz p̄ agnuz paschalē figurat. In epla p̄posita hortat nos ad etia.

Sermo

Primus est mundificatio anime a peccatis di. Expurgate. **S**ecundus est subtrahio anime a sollicitudine corporis di. Ut sitis noua cōspersio. **T**ertius est suspensio mentis a fructu mundi sensibilis: ibi. Itaq; epulemur &c. **Q**ui igitur. Expurgate vetus. **C**irca totū in vniuersali occurrunt due considerationes.

Prima cōsideratio.

Prima habebit octo cōclusiones & veritates tres. **S**ecunda cōsideratio continet in se tria dubia.

Prima p^o p^ome cōsideratiōis est videre sensum morale q^o talis est: q^o quia xps resurrexit pp^o nostrā spūales resurrectionez: ideo ad h^o vt spūritualiter resurgamus oportet expurgare: id est eijcere corruptionez peccati: que per vetus fermentum intelligimur. **U**t sitis noua cōspersio: id est purificati renouatione virtutis per p^oniaz. **S**icut estis: id est fuisistis in baptismo p^o gratiam. **A**zimi: id est puri sine fermento corruptionis peccati. **E**t ideo q^o xps immolatus est pro nobis in passione qui pascha nostrum est. i. agn^o paschalis innocenter passus quem sacramentaliter edere debemus. **E**t ideo epulemur: nos ipsi incorporando. **N**on in corruptione veteri scilicet originalis culpe & actualis malicie in deum & in proximum. sed in sinceritate: a vitijs declinādo: in nouitate vite & veritate bene semper operando: declinās simulationem in cōclusionem veritatis.

Secunda cōclusio est: q^o per hoc fermentum spirituale peccatum signatur. **H**oc. n. p^o ex ei^o proprietatibus peccato puenientibus. **N**ā Yfido. dicit: q^o i fermento est terrestris putredo ratione substantie: & in frigidatio ratione qualitatibus. **I**n ipso enim est virtus in frigiditū p^o suā acetositatem. **Q**uicēna dicit q^o est saporis acritudo que est acetositas: & sic declinat a naturali dulcedine & corruptione adulterino rancore: & est rei cui admiscetur inflatio. **A**l seruoze ex ipso resolutio resoluit: vt ait auicenna. **T**ale enī est peccatum. **P**rimo enī putredo vt ait amos quarto. **A**scendere feci putredinem castrozum. **S**ecundo est anime in frigiditū. **I**bere. sexto. **S**icut cisterna aquam suā sic frigidā facit &c. **T**ertio acetosam acritudinem saporis. **I**bere. tertio. **O**mnis qui comederit vitam acerbā oblupefcent dentes eius. **Q**uarto declinat a dulcedine nālī que est in diuina consolatione. **U**nde tren. 3. **R**epleuit me amaritudinibus. **Q**uinto est tumescitio. & inflatio. **J**ob. 25.

Quid times contra deū? **S**exto est anime corruptio & in defectus resolutio. **U**nde apostolus dicit: q^o modicum fermenti totā massam corrumpit. **U**nde prohibetur Exo. 12. **N**on erit fermentum in domo vestra. **I**ntelligendū tamen q^o est quadruplex fermentū. **P**rimū est male suggestionis. **S**ec. 7. **Q**uiēit ciuitas paululum amixtione fermenti. **S**ecūm est simulationis. **M**atth. 23. **E**uete a fermento phariseoz. **T**ertius est malicie. Exo. 23. **N**on imolabis sup fermentum sanguinem victimę tue. **Q**uartus est nequitię: vt habetur p^oma cor. 5. **U**nde dicitur. **E**xpurgate &c. id est a cordibus eijcite. **V**etus fermentum: id est peccatum scilicet originale: q^o vetus dicitur respectu actualium peccatorum.

Tertia cōclusio est: q^o tale fermentum. i. peccatum eijciendum est ppter quatuor. **P**rimū est q^o est infructuosus actu. **N**am nullus actus meritorius ex ipso vel per ipsū producit. **R**adix. n. ē venenosa. **E**t ideo nihil erit ide nī si venenosus & ministratium mortis. **U**nde **M**atth. 10. dicitur peccatoribus in moral: exi stentibus. **Q**uid hic statis tota die ociosi? **R**euerā illi ociosi sunt: qui & si laborant: fructus tñ ex labore nō percipiunt. **E**t tales sunt peccatores. **L**aborant. n. infructuose. **R**om. 3. **Q**uē fructum habuistis tunc in quibus erubescitis nūc? **Q**uasi di. **N**ullū. **S**ecū q^o est plagio summatu. **Q**ui enim picem tangit inquinabit ab ea. **S**ic qui adheret peccatoribus inficietur per eos. vnde psal. **L**uz peruerso peruerteris. **T**ertium est q^o est piculosum lapsu. **L**abuntur. n. peccatores peccati merito d^o peccato i peccatum & tandem in infernū. **P**eccatū. n. q^o per penitentiam non diluit sūm **G**regorium: mox suo pondere ad aliud trahit. **Q**uartum est: q^o est laboriosum victu. **V**iuūt. n. homo in eo multum laboriose & sine quiete pscientie que cōtinuo remordet. vnde dicit **M**ichee. 2. **S**urgite. i. a statu peccati: & ue: q^o nō habetis hic requiem. **D**icit igitur. **E**xpurgate.

Quarta cōclusio est: q^o q^o nō sufficit mala non agere: nisi & quisq; studeat bōis operibus isu dare: vt dicit **G**reg. **I**deo post peccati eiecō onem oportet virtutibus insistere pglutinationis vinculis caritatis: vt spiritualiter noster status renouetur: q^o fit per penitentiam voluntariā & perfectam. **P**rimū p^o p^o p^o. **N**am quantum p^onia est magis voluntaria: tanto est magis satisfactoria: & ideo dicunt sancti q^o modicum de

infectoria: et ideo dicunt sancti q̄ modici de penitētia plus perficit in hac vita q̄ multa in purgatorio: q̄ illa pena non est voluntarie assumpta sed violenter inflata. Unde iudicium. 5°. Qui sponte obtulisti animas vestras bene dicite dominum. Secundū patet. Nam maxime culpe debetur maxima pena. s̄m Bre. s̄m magnitudinem culpe debet esse magnitudo pene. ut sint digni fructus penitentie. vñ deuterio. 15. Scdm̄ mensuram peccati erit plagarum modus. Nam si quis penitentiam adeq̄ tam perficeret: statim post mortem euclaret.

Docuimus fit quando penitentia penitenti applicatur per contritionem: nā actus contritiōis penaliūmus est: q̄ ab infinitis pcedēs omnia exteriora turbat dicente Iheremia. Contritum est cor meum in medio mei: contremuerunt omnia ossa mea. Docuimus intelligitur per cōfessionem. Nam secū us glossa. Conspersio est farina p aquam aglutinata sine fermento: Et hoc est q̄ dicit. Ut sis noua conspersio: id est pura congregatio innouati. s. virtutibus et sine corruptione peccati puri. Dicenim noua: nā prima conspersio erat per baptismum. s. noua. Et Secunda innouans fit per penitentiam. vnde dicit. Sicut estis aq̄m. Slo. i. si cui facti estis puri in baptismo per gratiam.

Quinta conclusio est q̄ talis expurgatio a vitiis et vitiis occasio malis: est nobis meritoria vite eterne: et hoc ppter xp̄i passionē: vñ dicit. Etenim p q̄ vñ h̄ puri esse debemus: q̄ xp̄s immolatus est pro nobis. s. suo patri: in ara crucis per mortem et passionem. vñ philosophi vident h̄ sensisse: nā porphirius dicit peccata non posse purgari nisi per dei filium. Et dicit quidam expostitor q̄ in turba platonis aureis literis est quedam scriptura sup pectus ei⁹: p̄nēs hec vba. Credo i xp̄s nasciturū de virgine: passurū pro humano genere: et tertia die resurrecurū. Hoc etiam confirmat articulus fidei: quem scripsit andreas ap̄lus. di. q̄ passus est sub pontio pillato crucifixus mortuus et sepultus. Hic intelliguntur quatuor creditas veritates. Prima est de xp̄i passione. Secunda de crucifixione q̄ a crucifix⁹. Tertia de morte: q̄ mortu⁹. Quarta de sepultura: q̄ sepultus: et hoc contra quatuor hereticas prauiates. Prima fuit quorundam dicentium xp̄m omnino fuisse impassibilem nec passū nisi s̄m appentiam ut recitat dam de heresi. Alij dixerunt eum non posse

mori: q̄ sunt genitus sine corruptione. Alij dixerunt q̄ omnia que fuerunt facta circa xp̄m esse sancta: et iō nō esse vere sepultū. Quomodo igitur filius dei mortuus ē posset argui sic. Nihil moritur nisi compositus: q̄ mors ē separatio anime a corpore hoc ē partus a pie i composito moriente: s̄ dei filius moriebatur: igitur et. Et h̄c est aduertendū q̄ filij psonalitas secundū se nō vulnerabatur nec sepe liebatur nec moriebatur: sed ista sunt vera de filio dei s̄m cōmunicationem ydiomatus. vnde cum dicitur filius dei mortuus est: id est aliqd deo vnitum ppositice ut corpus carens vita mortuum est. vnde Ambro. dicit. Xps dei filius et natus ex virgine id ē patiebatur: nō pariebatur: resurgebat et non resurgebat: s̄m vnā naturam passibilis erat: id est s̄m carnem que mortua fuit nō s̄m verbum q̄ apud deū semper manebat. vnde dei filius mortē in anima pertulit: et in maiestate nō sensu: sed tantū participatiue infirmitatis rer glorie est crucifixus vnde dicitur pascha. Nā grece pati dicitur patiō pascha passio dicitur esse: immolatus est sed p passionem. vnde magister sententiarū in. 3. libro distinctio. 20. dicit q̄ peccata nostra id est penam peccatorum que cōuerso debetur per ipsius penam quam in cruce tulit in baptismo penitus relatur et in penitentia minoratur. Non enim sufficeret illa penitentia qua penitētes ligat ecclia. nisi xp̄i pena cooperaretur qui pro nobis soluit. Xps igitur sacerdos ē et hostia et precium nostre redēptionis qui se in ara crucis non diabolo sed deo trinitati se obtulit pro omnibus quantum ad precij sufficientiam: s̄ pro electis tantum quantum ad efficaciam. vñ dicitur. Immolatus est sed primo a patre. immo a tota trinitate quia voluntarie eius passus est. Ipse etiā seipsum obtulit: q̄ sponte ad passionem accessit: iudas obtulit eum tradendo: inde intelligādo vñ dicit Aug.

Sexta conclusio est: q̄ propter hanc sustinentiam passionis psona filij est nobis magis diligibilis q̄ persona patris et spiritus sancti. Ratio est. Nam de xp̄o habebatur cognitio: qua non cognoscebat pater nec spiritus sanctus. Igitur etiam specialiter diligebat: q̄ christus potuit videri oculo corporali mediante ei⁹ humanitate: et diligere per accidens. Et ex hoc solo q̄ humanitas sibi vnita propter aliquā conditionem placibilem humanitatis per se diligebat: puta p sufficientiā acerbissime passionis.

Sermo

Nota q̄ aliqua pueniunt persone filij : que ad personalitatez diuinam siue eternā non p̄tinent. Et hec pueniunt essentie diuine: q̄ est cōmunis tribus psonis: vt sic singulr nō pōt diligi sine alijs. Sic etiā aliqua pueniunt sibi fm̄ humanitatez tpalem : vt passio eius et alie iustitie et actiones plures. Sic loquendo alig vident habere maiorem deuotiōem ad vnā psonam q̄ ad aliam. Qui p̄cordare videt ecclia faciens orōnes p̄ vnā psona nō sic dirigēdo ad aliam: vt p̄ de psona filij: q̄ in humanitate redemit nos: natus et passus est pro nobis: ideo posset licite plus diligi q̄ alia psona. Hec autē sibi pueniunt nō solum rōne humanitatis: q̄ non illa sola redemit nos: nec illa sola passa est et mortua: s̄ filius dei in ipsa. Propter h̄ filius magno amore diligi possumus: imo certissime ad h̄ tenemur. Ex h̄is dictis sunt. 3. v̄tates.

Prima veritas est: q̄ idem filius meruit diligi amore magno: quia spontaneē tñ dilexit nos q̄ voluit sponte mori: et gratuite p̄ nobis pati. Nam si solū coacte plus teneremur coactōri q̄ sibi: et certe quo ad hoc tñ obligamur patri: sicut sibi fm̄ velle suum spontaneum diuinum: q̄ illud velle diuinum spontaneū fuit tribus psonis cōe et oēs voluerunt: s̄ solus filius voluit voluntate creata: p̄pter quam sibi obligamur: nec p̄ se loquendo passio illa plus respicit psonam eternam filij q̄ patris. Licet quatenus vera passio humanitatis sibi pueniat fm̄ coactionem p̄dicatori: h̄ est q̄ generauit suāz humanitatem: q̄ sibi fuit suppositaliter vnita.

Scda veritas est: q̄ quo ad opus operatur quo videlicet nō solum voluit nos redimi: sed quo ad executōez nos redemit: et multa p̄ nobis passus p̄ amorez: quo obligamur sue humanitati: q̄ etiā hoc voluit voluntate creata. Et hec penalīa p̄ se et directe p̄pessa ē: p̄ quo sibi plus q̄ alicui creature tenemur. Qui etiā amor in filium referendus est: q̄ subsistit in ipsa humanitate. vnde si vnus angelus vel purus hō redemisset nos: eque ex cā diligeremus eum: si cut nunc diligimus filiū ceteris paribus: q̄ cū filius simul cum h̄ q̄ nos redemit deus est: iō plus eum diligimus q̄ puram creaturaz: que nos redemisset: sed tunc ex causa alia: q̄ deus est: eque diligimus vt patrem.

Tertia est: q̄ toti trinitati tenemur equaliter h̄ q̄ voluerūt nos p̄ dinaz psonam redimi. Ad autē vltra h̄ fuit filius: hoc suppositum per q̄ redempti sumus: plus certe sibi regratiamur.

tenemur: q̄ pure creature et p̄ euz toti trinitati. Nam gratitudo plus debet affectui: q̄ exteriōri opatōi. imo in nobis nō sunt ista exteriora opa moralē bona: nisi p̄ bonitatez affectiōis: ex qua sūt exteriorēs: et multo fortius nō debet supposito opanti vel ex sequenti: nisi q̄ debet nāe vel naturis et affectōi eaz. vñ dī. Aduē. q̄ propter acceptionem humanitatis nostre in vnitate diuine p̄sone: et p̄pter fixuras clauoz et passionem: et redemptionem d̄z homini esse gaudiū infinitum. Et hoc est q̄ dicit. Ita q̄ epule. vnde Luce. 15. Epulari et gaudere ōz. vbi glosa. Epulatio. n. est comestio lenite forciata. Epulatio p̄tinet ad occisionem vituli. i. ad passionem xp̄i. Sed gaudium ad gustationē: q̄ veritas sine falsitate et fallacia: caritas sine inuidia: iocunditas sine tristitia: salutaritas sine fastidio.

Septima p̄do est: q̄ volūtarie pati sine culpa pro xp̄o est multū meritorium. Nam pati sine culpa est ex voluntate dei. S̄z hanc passionem voluntarie acceptare: est ipsam referre in deum per p̄formationem voluntatis: et in hoc p̄sistit meriti ratio p̄ncipalis: cum fm̄ apostolū voluntas dei sit sanctificatio nostra: et etiā q̄ talis volūtaria sustinentia minuit temptatōes: remittit p̄ccatū: et meret gratie infusionem.

Et nota fm̄ glo. tria sunt gn̄a patientium.

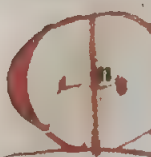
Primo q̄ innocens patit: xp̄m imitatur. Qui vero flagellis corripit: latronem imitatur q̄ cum xp̄o paradisum intravit. Qui nec flagellis corrigitur: finis latronez imitat: qui post cruce in tartarū irruit. Ut igitur xp̄m imitemur: molestias sine culpa illatas patienter sustineamus: q̄ xp̄s frequenter p̄ponitur nobis in exemplū: q̄ fm̄ Augu. summa p̄fectio xp̄iane religionis est imitari q̄d colim⁹. vnde p̄ma petri. 3. Christus semel p̄ p̄ccis nostris ē mortuus. Et h̄ est q̄ dicit. Non in sermen. ve. s. originalis culpe. Neq̄ in fer. malitie. s. culpe actualis in deuz. Et neq̄tie. s. culpe actualis in p̄ximum: saluatur meritum voluntarie passionis: q̄ rediligim⁹ xp̄m p̄ nobis passū: volūtarie.

Scda p̄do est: q̄ dictum est q̄ xp̄s imolatus patri p̄ passionem est pascha nostrum. i. transitus: per quem transire debemus de mūdo ad patrem. Scdm̄ Augu. reuera saluberrimum transitum facimus: cum a vitijs transimus ad virtutes: a virtutibus ad gratiam: a

Gratia ad gloriam: vel a diabolo ad xpm: ab in
stabili seculo ad eius fundacissimū regnū: ne
cum h mundo transeunte transeamus. Talis
tamen transitus pgruit solum iustis dñis ius/
tionibus obedientibus p bonam voluntatem
vnde dicit Ansel. q deus obedientibus sibi p
parauit pmissiones felicitē: et inobedientibus
pmissionem terribilem. Bona aut voluntas
pfitit in cultu diuino. vnde idē dicit in 2.º de
diuina natura. Cultus diuinus apertissimū fest
idēq castissimū atq sanctissimū plenissi/
musq pietatis: vt euz semp pura: integra et in
corrupta mente et voce veneremur. Nec enim
voluntas in azima intelligitur: q dē esse purar
recta. Nam azima dicitur ab a quod est sine: et
zima grece: quod est fermentū corruptōis latu/
ne. vnde dicit in azimis. i. in puritate sincerita/
tis: a vitis quo ad declinationem mali: et veri/
tatis quo ad opationem boni: vel in azimis sin/
ceritatis. i. noue vite quo ad puerfionem: et ve/
ritatis quo ad pocrisim et simulationem. vel
sinceritatis in affectu p virtutis amorem: et ve/
ritatis in intellectu per veritatis cognitionem
vnde hanc vocem vocat Aug. affectionē iu/
sticie. s. quando hō hz aliquem actum bonū et
ordinatū circa deum: vt quando hō vult de/
um esse bonū et iustum: et vult circa eum que
sunt iusta et ei placētia. Hic sunt tria dubia.
¶ Primum si obseruantia mandatorū dei suf/
ficiat ad salutem: sū illud Adā. Si vis ad vi/
tam ingredi: serua mādata: et hoc sine caritate
Scotus arguit q nō. Sic deus papiens in/
tendebatq uenlibet obligare ad seruandū pce/
pta ex caritate. Igit qcuq facientes opus pre/
cepti non ex caritate peccant mortalr. Et h de
pcepto negatiuo: ad qd tenetur semp et p semp
ita q si teneatur ad illud ex caritate: quādo illd
seruat non ex caritate peccat mortalr. Similr
de pcepto affirmatiuo: ad quod tenet p aliquē:
si pro tunc nō seruat ex caritate: peccat mortalr
Solutio verū esse pbatur: q faciens opus pre/
cepti non ex caritate: quando tenet exeq opus
illud ex pcepto peccat mortaliter: nō quia facit
opus pcepti: sed q non ex caritate facit illud.
Et etiā q tenetur habere caritatem: et nō hz.
Adulto tamen minus peccat nō ex caritate fa/
ciendo opus: q si opus non faceret. Obliga/
enim tunc ad tria. s. ad habendam caritatem: et
ad operandum tale opus: et ex caritate cum sci/
at horam: pro qua sic obligatur operari.
¶ Scdm dubium est: si actus bonus in ba/
bente caritatem et operantem ex ea non facit ad
augmentum meriti: cum tota qritas meriti cō/
sistat in bonis voluntatibus libere et sū iudi/
ciū recte rationis elicientibus: q habitis illis
necessario inferat actio exterior. ex novo et deci/
mo metaphysice. Si ergo totum meritum in
voluntate est: ergo opus bonum non remane/
ratur: sed sola voluntas. Solutio dicitur vera
citer q sola voluntas bonis: siue ad bonū: siue
ad malum sola remuneratur. Et rursum cōue/
nienter dicitur q opus: et voluntas: et etiā ipse
homo operans et volens: p voluntate et opere
remuneratur. Dicitur quide voluntas remu/
nerari: q in ipsa meritum pfitit. Dicit et op⁹
remunerari: q in ipso consistit causa siue occa/
sio merendi. Voluntas remuneratur p opere
et opus pro voluntate: quia ex ipfis vt pz: acce/
pit voluntas quod placet: quia bona est.
¶ Item ipsa iustitia est que placet. Opus pla/
cet quod ex voluntate bona est. Ergo sola iusti/
tia est pro qua voluntas et opus voluntatis pla/
cet. Sic nō due. sed vna retributio que est vo/
luntas remuneratur: et opus voluntatis. vnde
homo remunerari dicitur: q illi datur et op⁹
remunerat: q pro ipsa datur: et opus remune/
ratur: in quo ipsa voluntas placens meretur.
¶ Tertium dubium est si rectitudo voluntatis
sufficit ad merendū. Dicitur q nō: si intelliga/
tur de rectitudine nālī: q sū scripturam deus
creauit hoīem rectum: et tamen h homo vñ an/
gelus ex puris naturalibus stare poterit: non
tamen proficere: vt dicit magister de anglis di/
stinctione. 20. et de homine. 24. 2. lib: i finax.
Rectitudo tamen gratuita bene sufficit: q ista
includit gratiā: q voluntas recta vt sit sū An/
selmum: non est aliud: nisi eam velle illud: qd
deus vult eam velle. vnde deus sū potentiaz
suam ordinatam: hanc rectitudinem volunta/
tis non potest auferre sine eius demerito: quia
quandū voluntas persistit in hoc q vult illud
et non aliud: non q deus velit eam velle ipsa
nō demeret: et per cōsequens a deo auferri nō
poterit. Sed ipsamet cessare poterit ab hac re/
ctitudine volendo illud quod deus nō vult eā
velle sū precepta sua. Et tunc potest sibi deus
sū leges cōmunes aut ferre caritatem et recti/
tudinē habitualet et cetera bona sua.

Sermo

In festo pasche. Sermo. 88.

Aria magda

lenaz maria iacobi et maria sa-
lome cinerunt aromata etc.
Ad attb. ultimo. Quia hodie
saluator noster translatus est p
resurrectione corporali de morte ad vitam. Et
stat h' peregrisse ad nostras salutes et doctrinas.
Et. s. spualiter de morte peccati ad vitam g're tra-
firemus: vel de vita actiua ad vitam p'teplatiua
mentaliter transferamur. Unde ad Ro. 6. dr.
Sicut xps surrexit a mortuis p gloriam pa-
tris: ita et nos in nouitate vite ambulemus: s;
qz vita p'teplatiua est quedam spiritalis resur-
rectio: sursum agens nos per desiderium in de-
um: qz in actu p'templationis deus descendit ad
nos per ostensionem sui ipsius et celestius reuela-
tionez: et nos in ipsius ascendimus per dilectio-
nem et desiderium eternorum. vnde apostolus
ad phi. 3. Mostra puerfano in celis est. Sicut
enim res ignita sursum fert: ita aia caritate in-
flamata sursum agitur. Ideo in euangelio pre-
senti circa hanc vitam p'templatiua p'ponuntur
nobis quatuor considerationes.

Prima consideratio.

Prima p'sideratio est de istius vite in-
choatione. vbi sunt due p'clutiones.
C' Prima p' est: qz vita actiua est se-
mita p qua ornate ad istam vitam puenitur. vnde
fm Bre. ad vitam p'teplatiua no peruenit nisi
mediante actiua: que e ad ipsas dispositio p'ma
sicut labor e dispositio ad regem: et sicut finis bel-
li est pax s; Aug. C' Et nota qz sunt tria q reg-
runt ad p'fectionem vite actiue. C' Primo reuo-
care errantem instructioe. Job. 20. Oculi sunt
ceco. Curare infirmos visitatioe. Adat. 23. In-
firmus fui etc. Subuenire paupibus in necessi-
tate: subuentione. Eccli. 3. Propter mandatum
assuine paupem. Qd pulchre signat cu dr. Ma-
ria mag. et iaco. et salo. De marie sunt tres ne-
cessitates que p'sistunt circa tria. s. circa aiaz cor-
pus et possessione: maior e necessitas aie qz cor-
poris: et corporis qz possessionis: i quibus tene-
mur primo subuenire. Na ligua instruit: meo
ppatitur: et manus largitur indigenti.

C' Secda p' est: qz he tres marie q vitam actiuam
p'ficiunt. s. solatio verbi p lingua: ppassio affe-
ctus p mentem: dispensatio opis per manus: Alro-
maticas vinctioes preparant qbus alliciunt p'te-

platiua: quaz quelibet fert sua vnguenta. Un-
gueta mentis sunt p'itio: copassio et deuotio.
Ungueta p'itiois p'ficiunt de sp'ibus vilissimis
et pprijs p'cis q crescunt in orto nostro. Un-
gueta ppassiois p'ficiunt ex sp'ibus amarissimis:
id est ex oibus misijs primor q crescunt in orto
vicini. Unguetum deuotiois p'ficiunt de sp'ibus
p'ciosissimis. s. oibus beneficijs xpi: q crescunt
in orto dnico. Ungueta lingue sunt p'fessio ad
accusandum seipsos: exhortatio ad edificandam
proximu: gratia actio ad laudandum deum. C' Primu
colligit in orto humilitatis. C' Secd i orto carita-
tis. C' Tertiu i orto voluuntarie paupertatis. Un-
gueta manus sunt opa mie. Et h' est qd dicit.
Emertaro. vi. ve. vn. ie. Nec aut vnguenta
dnr opa pietatis. Hoc aut fit quoties sepultus
in p'teplatioe ad opa p'dicta inuita: vñ magdale-
na dr vnxisse pedes dni qd fit qz pauperibus et
peregrinis supradicta obsequia impenduntur.

Secda consideratio.

Secunda est de eius descriptione. vbi
sunt due conclusiones.

C Prima p'lo est videre qd sit vita
p'teplatiua: et dr s; Dio. Vita p'teplatiua e as-
sisteta sp'ualis q assistit aia nra deo. Maz s; os
fit semp p'ns oibus: m res no sunt sp' p'ntes do
Tuc aut ei efficiuntur p'ntes qn castissimis oio-
nib' ad dinaz p'teplationem nos reuelata mente
p'ntimus. Et tuc dic Dio. qz trahim' deum ad
nos: vt p'z s'istudiarie: q si exites i nauis lignea
ad lapide in litore manentem et fixu nos vellem'
ad nos lapide p' fune trahere: nos ipsos et nauem
ad lapide traheremus: ita dicit qz in actu p'tepla-
tiois no trahimus deum ad nos p'manentes i loco
suo immobili: s; nos ipsos trahimus ad deum. Et u-
ius ro est: qz p'teplatio no est nisi qda mot' me-
tis i deum: p motu no ducit terminus ad mobile
s; e p'. Sicut xps i ascensione no trassulit ad se-
celum: s; seipz ad celum leuauit: vnde s; Aug. vl-
timus finis p'trahit oem affectu. vñ Ja. 4. Ap-
propinquate deo: et appropinquabit vobis: qz du
volumus ire ad ipz: ipse sua mira benignitate
tenet nimis humilis dignat ad nos accedere:
Et h' e qd dicit. Et val. ma. ve. ad mo. vbi po-
nunt aliqui p'digoes: q ad p'fectionem actus reg-
runt. C' Primu e feruor dilectionis. Arvalde
mane: no. n. sinebat eos feruor amoris dormi-
re. C' Secd est metus fragilitas: qz in pace fa-
ctus e locus eius. Vnde dicit vna sab. l. i pace
et qeto pectoris. C' Tertiu est meritoria ac-
tione bona fama. vñ portabat aromata. C' Quartu

est diuine grane assistentia di. Orto ias sole. i. mediante gratia et illustrat in mente: qz ipsa est lumē et regula q ipsa pteplatiua regulat. Et h marime p actuz reuelatiōis diuine quo reuelan tur ea celestia qbus pteplatiui alluciantur: qz si se licitatē posuerūt pbi in reuelatiōe nālī nālūz re ruz: qsto magis nos in reuelatiōe supnaturalū eternoz: fz Dio. vnde psalm. Bñs hō quez tu erudieris domine et.

E Scōa p est: qz sicut resurrectio xpi celebra ta est in monumēto corporali: sic nostra spūa lis resurrectio que est qdam sursum actio. s. vita pteplatiua celebrat in pscieie pteplatiua. De mo numēto. n. xpi legit q erat excusū in petra: qd nullus corporis nodum fuerat habuaculū: qd erat diligentissime signauit: qd fuit in sollicitudie custodiū. Hō. n. apparet certitudo resurre ctiōis. Hō. n. poterat fodi: qz in petra erat iei suz: nec aliū resurrexisse potuit dici: qz erat no uum: nec poterat temere violari: qz sigillo pxi dis erat sigillatuz: nec occulte potuit ide corpuf xpi furari: quia sollicita erat custodia militum. Sic igit tale monumētuz pscieia nostra i qua manēs vita pteplatiua sursum agat ad supna: vt sit petra frigida: p carnis integritatē: dura p pa nētie stabilitatē et soliditatē: sit nouū p incētie puritatē et calpe immunitatē: sit a qtuor militibuf custodituz. s. a prudētia i agēdis: a tēperātia in viciēdis: a fortitudine in supandis: a iustitia in credēdis. Sit et sigillatuz sigillo honestatis in visu: ne apiatur oculus ad aspectū vanoz: i au ditu sobrietatis: i gustu inedia: in olfatu aspitas: in tactu ariditas. Et h est qd dicit. Ad monu

Cmentum.

Tertia pscieia.

Tertia pscieia est de ipedimentoz admonitiōe ibi. Dixerūt ad inuicem vbi nō. qz huius vite. 4. sūt ipedimēta. Prīmū est nimia loqctas q vertit in stulti tia: qz denudans oia sua iteriora denudat et de honestatē seipfuz: vt pz in nobis: qz cuz passiōes q impugnat aiaz nostrā. sint oculte ipsas extri secus celare nō possumus: fz p effectus exte rio res tanqz p voces ipsas manifestamus. vñ cū vnusqzqz nostrz fz qd ē affectus opef exte rius ostēdendo: claret qz sicut mibil celās est famul qz ad quodcūqz inclinamur intrinsecus volumus pferre exte rius. fz iste mulieres dixerunt ad in uicē. Prudētē. s. de deo. i. de hīs q erant fa lunt. Vñ puerbi. io. Qui moderat labia sua prudentissimus est. 3ie ibidē. 9. dī. Vbi sunt verba plurima: ibi frequētē est egestas. s. diuine

consolationis et carentia veritatis. Ideo dicit se nece. Si vis habere prudentiā celestē: mōres dei et angeloz pauca loquere. **E** Scōz est pscieia deratio futuroz: qz ille q solū pntia. i. nō futu ra pscierat. distātia picula viuare nō potest: et fa cile labit in pētiū. Ista prudētia valet ad qdru plices pscieia deratiōez. **E** Quaz pma est qz volu ptas cito trāsit. **E** Scōa qz pscieia laiciatam reliquit. **E** Tertia qz amittit gliaz. **E** Quarta qz acquirit penā: et qd plus ē dīnaz offēdaz pno cat. Vñ eccl. 7. dī. Admōrare nouissima tua et eternū nō peccabis. Ber. Hāc prudētiā habētes de mulieres dixerūt. Quis renouet nobis lapidez et. Lapis est difficultas qdaz q remanet ex pscieia deratiōe peccati post pniām: et qz pscieia deratiōe pntia insufficiētiā prudēter sollici tabant p assistentia grē: Inabilis est. n. ois ad bona opa et facile relabit ad pētiū nisi grā adiu uet. **E** Tertiū est dfectus grāz. 3 pz pp idigni tates nostraz dīna grā nobis non sp assistat: tñ qstuz in se est sp pscieia est desideratibus et dispo nentibus se ad ipsas. **E** Et nota qz qdaz mēda citer iponunt grē qz sit ipeditiua salutis: hac ra tiōe mōit: qz illud q peccat est ipeditiua salutis. fz grā peccat. Vñ si habens grāz mortālē pec cet grauius peccabit: qz q grāz nō bñet nec ha buisset: qz talis magis grate faceret: qz facilius posset pētiū vitare. Igit grā est sibi cā vt graui us peccet. Istud etiā pz de virtutibus qd bus pōt hō supbire: vt de fide et scieia et de bōitate aīe pprie nālī: et ita ista bona quoz etiā multa sunt ad salutem necessaria possunt esse occasio nō data fz accepta peccati. Virtus et scia et fides q scit et credit qd sit fugiendū et agendū si hō no uit se pformare recte dictamini rōis ē occasio: et cā p accidens grē grauius peccat qz facit ydi ota. 3z scia nō agit p se ad pētiū imo reluctat qz in se est indicās et instruens vt nō pecca ret: sicut est de caritate. Cōcedo igit qz talis grauius peccat. Sed nego qz ideo grā sit cā pecca ti siue grauius peccat: sed ipsa met non vitens grā cum ipse posset et deberet ad resistendū vel vitandūz tēptationez peccati: sic et scieia qz nō pformat se sue scieie in volendo et agendo pec cat. Et h est qd dicit. Et respicientes viderunt reuolutum lapidez. Quia hec difficultas. s. cō suetudinis qdaz p gratiā subito admonetur recte dicitur: Vt mōstretur effectus grāie: re spicientes: quia maior est gratia que vincit. **E** Quartuz est obduratio mentis. Sunt. n. aliquē anime dure intantuz qz sicut saxa nec cō

Gerisio

punctione aut inspiratione valeant imitari si-
cut fuerunt iudei ab initio dure ceruicis: quibus
dicitur in ezechiele. Auferā cor lapideū de car-
ne vestra et dabo vobis cor carneū: et tales non
sunt idonei ad sursum actionem. Et istud ipedi-
mentum remonebāt iste mulieres: quia mulieres
habent cor magis ductile et tardius inueniunt
indurate et magis benigne. unde sapien. dicit.
Vbi non est mulier igemiscit eger. unde con-
siderantes magnitudinem indurationis dixe-
runt. Erat quippe magnus valde. Et nota
etiam philosophus quod lapides sunt duobus mo-
dis. Uno modo ex luto ventoso congluti-
nato per calorem solis. Alio modo ex aqua co-
gellata per virtutem terrestris societatis. Sic et
aliqui ad hanc vitam habendam per duo indurantur.
Primum est cupiditas quod rebus temporalibus con-
glutinatissimi sunt per amorem: ut quasi bruta animalia nun-
quam affectum erigant ad eterna. Secundus est infi-
delitas quod obstinati et quasi congelati intellectu car-
nali semper veritati resistunt: non talis lapis ob-
stinationis dicitur valde magnus: quia pure na-
turalia non sufficiunt cum remouere sine auxilio
gratie divine.

Quarta consideratio.

Quarta consideratio est videre que sint
huius vite certa indicia. Vbi nota
quod septem sunt. Primum est ut a
seculi vanitatibus nos caute separemus: sicut il-
lud apostoli. Ephe. 4. Hoc dico et testificor co-
ram deo: ut tam non ambulens: sicut et gentes
ambulant in vanitate sensus sui: tenebris obscu-
raturum habentes intellectum et alienati a via dei
per ignorantiam que est in illis per cecitatem cor-
dis illorum. unde Hieronimus dicit. Vanitas sensus et
mentis obscuritas bisarie diuiditur: seculi hu-
ius negotia et in sapientiam secularem: Quan-
do aut in hijs que mundi sunt huius: et cito transi-
eunt detinemur: aut non profutura cognosci-
mus. unde Augustinus libro confessionum dicit.
Vita hec misera est: mors incerta subito obre-
pit: et indubitater suos amatores mortifero po-
culo sic inebriat: ut que sunt necessaria sue salu-
tis ac sanitati: nec noscant nec discere acquiescant.
Item Augustinus. Ego cum amatores huius seculi
intueor: nescio quando possit esse ad eorum ani-
mos sanandos opportuna sapientia. unde sum-
ma sapientia est seculum renunciare: quia sapere
secularia inutilia est sicut Ambrosius. Et hoc est quod

dicit. Et introeuntes in monumentum. id est que
rentes loca solitaria a tumultu et seculi vanitate
unde beatus Antonius dicit: Non simul esse cum
deo et hominibus possum. Et ideo sancti pres-
ad desertum fugierunt: ut liberius contemplatio-
ni vacarent. Nam qui vult cum hominibus iu-
giter conuersari: non potest deum pura mente
contemplari. Secundum est iugis meditatio
scripture sacre. Nam sicut Dionysius de diuinis
nominibus in diuina scriptura est lumen et re-
gula qua regulatur vita contemplativa. Nam
idem Dionysius dicit de angelica hierarchia
quod diuinarum scripturarum consideratio est no-
bis imaginatio contemplationis quas habemus
in patria. Psalmi. Beatus homo que tu cru-
dieris domine etc. Unde mirari solent mundi
sapientes: et lucris temporalibus et commodis
inhiantes de sacre scripture amatoribus quos in-
dicant insipientes simplices et fatuos: cur tam
solicite in hac scientia: cum fides per nouitia suffici-
at ipsorum iudicio: inaniter occupant dies su-
os: nec lucrari possunt temporalia. Tale studi-
um est valde meritorium: cum ad hoc eligitur: ut
deus feruentius diligatur: et amor proximi nu-
triat: spes salutis augeatur: anima pascatur:
ac crebris consolationibus spiritus repleatur ut
spiritus angelici studentibus assistant: auxilia
faciant: et assistentes diuini eloquijs reficiant.
Et hoc est quod dicit. Viderunt iuuenem seden-
tem in dextris cooperitum stolla candida: et obstu-
perunt. Quid per angelum qui apparet in spe-
cie iuuenis significatur: nisi bona opera quod ostē-
dunt in eis sursum actionem? Et quia sunt noue vi-
te: bene per iuuenem significantur: quia cado-
rem habent virtutum: recte describitur cooper-
tus stolla candida. Et quis assidua sunt per eter-
nis: dicitur sedere a dextris. Unde quanta mira-
ti etiam multi mirantur: recte dicitur. Et obstu-
perunt. unde psalmus. Consitebuntur tibi mirabi-
lia tua. Vel aliter. Quid. n. per iustitiam: nisi
fortitudo operis. quod per stollam candidam nisi puritas
intentionis: quod per sedere a dextris: nisi contempla-
tio eterne remunerationis signatur? Quia quod con-
templatur non reputant aggredi fortia et panem du-
ra. Cum dicitur obstupuerunt: signatur quod operationes
prioris status in sic proficiente faciunt omnes mira-
tes: et hec omnia in sacra scriptura luculenter preplac-
Tertium est plena confidentia de deo. Nam
christus discipulis laborantibus dixit. Confidite et
nolite timere. Sequitur. In mundo pressuraz

habebitis. Quia sicut Ambrosius. Robur spei non
 stare et quedam sperandi auctoritas: confiden-
 tia est. Et ideo Gregorius dicit in moralibus. In
 si viri securitas recte leoni comparatur: quia cum
 contra se quolibet insurgere conspiciat: ad men-
 tis sue confidentiam redit: et scit quia cunctos ad-
 uersantes superat: quia illum solum diligit quem
 inuit nullo modo admittit. unde sequitur. Qui
 dicit illis. scilicet angelus. Nolite expauescere. Ma-
 ior enim sine securitate est pars miserie: quia nesci-
 tur qua hora dominus vester venturus sit: nec
 aliquis scit viam amoris vel odio dignus sit: sicut
 nec virum prebitus vel predestinatus: quia. scilicet.
 in fine occulto iudicio dei mali conuertuntur: et
 boni auertuntur: unde angelus volens eos as-
 securare dicit. Nolite expauescere: quia isti sunt
 in diuinis contemplationibus intenti: sunt ita
 perfectis affectionibus accensi: quia perfecta ca-
 ritas fons mittit timorem. Qui enim timet non
 est perfectus in caritate. ¶ Quartus est sancta
 violentia que necessaria est omni fidei: tunc pro-
 pter se: tum propter proximos. unde ipsa com-
 mendat christus dicens. Regnum celorum vis
 patitur et violenti rapiunt illud. unde Hieronymus.
 Que maior violentia quam quod caro vult esse spiri-
 tus: homo deus: et caro fragilis illo a quo de-
 cidit angelica natura? Unde addit idem. Esto
 pater regni celorum non pauperum animarum
 non pecuniarum et muscularum. Sancta autem
 violentia filia est fortitudinis quam vincimus mu-
 di occupationes: seculi prospera: et aduersa dia-
 boli et spirituales nequitias: carnem crucifigen-
 tes cum vitijs et concupiscentijs: signata do-
 mini portantes in corporibus nostris. Et hoc
 est de quibus dicitur. Jesum queritis nazare-
 num? Nazarenus enim dicitur flos per quem
 odor contemplationis spargitur qui demulcet
 illum cuius sensus suspensi sunt ab omni exer-
 citio: Ipsa enim contemplatio quedam crux est
 sensibus. Et ideo recte addit. Crucifixus. Sic
 igitur quandoque querimus in contemplatione
 christum et non inuenimus: sed in actione et per
 eum. ¶ Quintus est vera innocentia. Nec enim sepa-
 rat nos ab omni iniustitia et impietate. Propter
 11. Justitia custodit innocentis viam. Impie-
 tas autem peccatorem supplantat. unde propheta
 in persona innocentis dicit. Perambulabam
 in innocentia cordis mei. Namque vniuersa innocen-
 tia est fundamentum spiritualis structure in quo
 valeat homo liber ab hostibus habitare. unde

Hieronymus. Edificantur spirituales domum
 non super leuitatem arene. Sed supra petre so-
 liditatem innocentie in primis fundamentum
 ponatur super quod facilius valeat arduum in-
 stitit culmen surgere. Maxima enim partes
 equitatis impleuit que nulli nocuit. Ipsa siqui-
 dem innocentia hominem filio dei adherere fa-
 cit per quem liberamur. Unde psalmista. In-
 nocentes et recti adhaerunt mihi. Non enim
 priuabit bonis eos qui ambulant in innocen-
 tia. unde Hieronymus. Gaude innocentia: et
 exulta quia vbique es illesa: et vbique secuta.
 Si temptaris proficis: si humiliaris erigis
 si pugnas vincis: si cecideris coronaris. Hoc
 tangitur cum dicitur. Surrexit non est hic.
 quasi diceret. Non sedet in puluere defectus
 Sed iam surrexit: id est stare cepit per iustitiam
 erectus: et propter inchoatam felicitatem: quia
 sicut Dionysius: illi qui in hac vita dediti sunt
 contemplationi: istius felicitatis iam participes
 sunt effecti. Quia sicut apostolum gustauerunt
 vitam futuri seculi. ¶ Sextus est virtuosa ope-
 ratio. Nam ad hoc ut in hac vita contemplati-
 ua quis esse comprobetur: oportet ut accensus
 amore beatitudinis superne in via diuine legis
 per exercitium operis virtuosum sollicitudine procedat
 sicut illud psalmista. Beati immaculati in via.
 Et certe congruus est ordo: ut scilicet primo a
 vitijs per innocentiam discedamus: ac deinde
 per exercitium boni operis in virtutibus pro-
 cedamus. Nam sicut dicit Bernardus. Nul-
 li eodem statu esse conceditur seruo dei. Aut
 semper proficiendum: aut deficiendum est. un-
 de dum tempus habemus operemur bonum
 ad omnes. Nam ut dicit Hugo. Operatio
 bona est via: qua sit ad vitam beatitudinis eter-
 ne. Nam bonus usus virtutum requiritur con-
 sequenter ad ostensionem habituum: quia signum
 continuati habitus est delectatio in opere. Sic
 et de habitu infuso requiritur in ista exercitatio-
 ne aliquod augmentum meriti: quia semper in
 omni opere virtuoso augetur gratia: et prome-
 retur gloria. Et hoc intendit cum dicit. Ecce
 locus ubi posuerunt eum. Quasi diceret. Quod
 tantus est profectus contemplationis: quod tam
 minores quam maiores informantur: ut non so-
 lum equeantur alijs: sed eos qui solebant precel-
 lere virtute meritorum precellant. Propter quod
 ecclesia. xj. dicitur. Benedictio dei in merce-
 dem iusti: id est contemplatiui.

Sermo

Septimum et ultimus est gloriosa remuneratio. Nam beatitudo est primus virtutum. Sicut igitur ex ordinatio divina virtutibus beatitudo adiungitur: sic in beatitudine virtutes remunerantur. unde dicitur. Omni operanti bonum merces debet eternam: non quidam temporalis: que frequenter desolatur: insolenter perturbatur: indifferenter occupatur: violententer usurpatur. Sed regni celestis: quod habet eternitatem duratorem: securitatem possessionis: suavitatem refectionis: dignitatem dominationis. unde Augustinus. Illic festinate: ubi semper vivatis. Si enim sic amatis istam miseram fluidamque vitam: ubi cum tanto labore vivitis: et ubi vix currendo: latagendo: sudando: suspirando: necessariis corporis satisfaciunt. Quanto magis amare debetis vitam eternam: ubi nullum laboris sustinebitis: ubi semper summa securitas: summa felicitas: felix libertas: ubi homines erunt filii angelis. De quo Gregorius. Hereditas illa est omnibus una et singulis tota: et nihil deest: nihil obest: nihil deest: nihil superfluit: nihil exterius quod appetatur: nihil interius quod fastidiat. Et hoc intendit dominus. Ite. scilicet de virtute in virtutes merendo. Dicite discipulis eius. id est imitatoribus. Et Petro. id est superioribus: exemplum perfectionis prebendo in doctrina et operando: quod precedet vos in galileam. Interpretatur. id est transmigrationem. Est. id est triplex transmigrationem. Prima est de culpa ad gratiam. Secunda virtute in virtute. Tertia de virtute ad gloriam. unde precedet hanc transmigrationem quod est de virtute ad gloriam: quod super omnes promittitur. vel aliter. Dicite discipulis eius etc. quod aliqui quod minor est inter fratres: ad tantam perfectionem ascendit: quod contemplationis puritate precellit maiores distinguat: et pre ceteris divinis revelationibus illustratur. vel aliter sic. Precedet vos in galileam. id est in excellentia operis ad activam vitam pertinentis: quod significat per galileam: que interpretatur revelationem: quod merito bone actionis pervenit ad gratiam prelationis: cognitionis et revelationis. Quam nobis etc.

Feria secunda in paschalis. Sermo. 89.

Gaudemus in solus peregrinus etc. Luc. ultimo. Presens sermo dividitur in duas partes principales. Prima continet divisionem thematis: in quo introducuntur quatuor mysteria ad divinam perso-

nam pertinentia. Primus est eternalis emanationis: ubi. Tu demonstras ad oculum. Psalmus. Filius meus es tu. Secundus est personalis distinctionis: ubi. Solus. Persona. id est filij distincti: gignitur suppositum: quod habet esse incoicabile. Ysa. 64. Torcular calcavi solus. Tertium est temporalis inclinationis: ubi. Peregrinus. Sicut enim peregrinus recipitur in domo aliena: ita christi deitas fuit in eius incarnatione recepta in extranea natura. unde genese dicitur. Semen tuum erit peregrinum in terra. Quartum est supernaturalis resurrectionis: cum dicitur. Es. Esse. id est accipit per resurrectionem: sicut per mariam generationem. unde exodi tertio.

Ego sum qui sum.

Secunda pars principali subius sermonis est sub hac conclusione. Leges quas christus sub typo peregrini in se habuit: et cuilibet fidei anime habendas dimisit: sub duodenario comprehenduntur numero. Prima lex peregrini: quod a sua patria sponte discedit: et per hanc legem distinguitur a figurativa: qui violenta a sua patria in regionem alienam expellitur. Ideo genese duodecimo dicitur: quod Abraham descendit in egyptum: ut peregrinaretur ibi: et non dicitur fugit. Descendere enim est actus spontaneus. Istam autem legem christus non observabat in sua incarnatione: quia nunquam a suo patre discessit. Sed in passione: quia tunc anima eius sponte regionem sui corporis dimisit: et sine coactione. unde dicit. Testatem habeo ponendi animam meam etc.

Et rursum. Nemo auferat eam a me. Sed ego ponam eam a meipso. Iohannis. xj. Illam autem legem debet servare quelibet anima fidelis: ut sponte discedat a regione propria: seipsam quantum potest a regione sua subtrahendo: in qua est orta: dum est a deo infusa: et infundendo creata. Tunc anima nostra sponte egreditur: quando ad eius incitamenta non inclinatur: sed ad superiorem ora afficitur: quia affectus est motus animi ad res: ut sancti docent: quia qui in carne sunt: placere deo non possunt: id est qui secantur corporis leges ad ipsas non possunt inclinari. Romanorum tertio. Illi autem qui placere deo desiderant: a carne ipsam odiendo fugiunt. Sicut enim in corporalibus idem est persecutio et fuga: ita in spiritualibus idem est fuga: volitio: et appetitus: quod persecutio. Et Gregorius de talibus dicit apostolus. Non enim estis in carne: sed in spiritu.

¶ Secunda lex est: q. peregrinus per rectam viam incedit non querens diuerticula ne forte non attingat terminum per errorem viarum. vnde sollicitus est querere viam rectam: q. in iōga via nullus diuertit libenter ne magis plonget ipsam. Via autem peregrinationis est longa. *Psalmi.* Deu mihi q. incolatus meus prolongatus est. Illam seruauit xps in sua peregrinatione: quia via qua venit et quam tenuit: non solum fuit recta: sed etiam omnis rectitudinis regula. *Secūm Augustini:* sicut artifex regula mensurat rectitudinem sue artis: ita q. quantum distat quodlibet ab eius conformitate: q. tātz habuit de obliquitate. Ita aia q. tūz cūq. habuit de deformitate a via christi: tantū habuit de obliquitate bonitatis et perfectionis vnde *Iobis. 14.* Ego sum via veritas et vita. *Ratio* autem tota consistit in conformitate et rectitudine voluntatis et rationis. Illam autem legem d. seruare anima fidelis que peregrinatur ad patriam: vt directe semper incedat. Nulla autem recte ad celum peregrinari potest: nisi accedat directe sine omni difficultate: vt sicut ascensus montis: qui fit per lineas trasuersales non est directus ascensus: sed qui fit perpendiculariter sic plus esset de affectu terrenoz q. supernorum: tunc est ascensus dyametricus: et si sola affectio mūdialis tunc esset descensus perpendicularis: Et ratio. Qui a bonarum mentium est perfecte incedere et directe descendere: vt dicitur *deuteronomij. 5.* Nō declinabis ad dexteram neq. ad sinistram.

¶ Tertia lex est: q. peregrinus nō retroducit q. sibi esset impedire et non pergere. Ille enī qui peregrinatur desiderat terminū sue peregrinationis: ideo non requirit ab eo elongari gratis. Istaz autem lege xps seruauit q. in sua passione non retrocessit: s. hostibus ipz querentibus obuiāuit. *Iobis. 5.* vt perficeret cursum quez inchoauit. Istam autē lege d. seruare anima fidelis: vt accepto virtutis proposito nō respiscat. Aliud est enim in via cadere: aliud retrocedere. Nam ille qui a bono statu ad malum transiit: non retrocedit: s. cadit sic peccando. Isto modo qui de peccatis pmissis non conuertitur: nō recedit: sed retrocedit. Sic vero qui a statu superiori ad statum inferiorē l. bonum transiit retrocedit: q. plus distat a termino supremo. Et de talibus dicitur *Luce. 9.* Nemo mittens manum ad aratrum et respiciens retro aptus est regno dei.

¶ Quarta lex est: q. peregrinus in terra peregrinationis non subsistit: q. si ibi vltimate subsisteret: non peregrinus sed indigena esset reputandus et non aduena: cum omnis peregrinus sit aduena. *Psalmi.* Aduena ego sum apud te etc. Istam legem christus seruauit quia affectione sua in terrenis nullatenus quietauit vñ cum vellent eum reges facere solus fugit i. motem. *Iobis. 6.* Istam legem debet seruare anima fidelis: vt requiem suam non querat in rebus huius mundi: appetendo eas sui gratia: si cut illi qui nihil aliud desiderant preter illa vel propter illam. Non enim habemus hic manētem ciuitatem: sed futurā in grinus. *Heb. 13.*

¶ Quinta lex est: q. peregrinus in terra peregrinationis sue amicitias non querit: quia ad amicos pertinet pariter conuersari. Talis enī amicitia nō esset eis p. ficia. Et ideo illos q. humano auxilio destituti sunt respicit dominus. Et ideo dicitur. *4. deuterio.* Deus vult peregrinum et dat ei victum et vestitum. Istam legem seruauit christus: quia amicitias cum omnibus huius mundi contrahere non voluit: vt p. de phariseis: quibus se cōiungere noluit. Istā legem debet seruare anima fidelis: vt peregrinans per hunc mundum: amicitiam cum huius mundi incolis non contrahat: quia qui tetigerit picem inquinabitur ab ea. ideo *Ioannes et alij patres fugierunt in desertum: ne amicitia huius seculi macularentur.*

¶ Sexta lex est: vt in terra peregrinationis nō accipiat delectationes. quia impossibile est alium quem delectari perfecte in motu existente: cum perfecta delectatio sit coniuncta quieti. Istaz legem seruauit christus seruando supplicia mortis: et multa alia aspera que insinuit: cum tamen non haberet peccatum. Istam legem seruare d. aia fidelis: vt voluptates et delectationes sensibiles nō regat: q. illa exstinguit in nobis spiritalia carismata. vnde *Abanthei quarto dicitur:* q. diuitie ex quibus concupiscentie oruntur suffocant verbum diuinum.

¶ Septima lex est: q. peregrinus in terra peregrinationis sue hereditatem non petit: quia ibi non vult habere quietem. Istam legem in se christus seruauit: quia hereditatem regis dauid: que etiam de iure sibi debebatur non postulauit: immo reculauit dicens. Regnum meum non est de hoc mundo: et illam legem debet seruare anima fidelis: vt hereditatem non vendat in terris: sed in celestibus: quia anima nō

Sermo

est de terris: sed patria sua est celestis. Ideo q
vult in terris hereditatem habere: iuste priua/
bitur debita hereditate in excelsis.

¶ Octava lex est: q in terra aliena de negocijs
cuius se non intromittit: quia cum causaz igno
ret: non potest bene de ea iudicare. Istam le/
gem christus seruauit: quia de negocijs mun/
di se nullatenus intromisit. Istam legem tene
re debet anima fidelis: quia nullus perfecte po
test intēdere ad duo negocia disparia q̄ia sunt
diuina et secularia. Unde dicitur. Memō mili/
tans dō implicat se negocijs secularibus.

¶ Nonā lex est: q peregrinus in terra aliena
non extollitur: q̄ cum extollentia sit prouocati/
ua aliorum nō expedit: q in terra aliena ab ali
is extollatur. Istam legem christus seruauit: q̄
etiam supra discipulos suos se extollere noluit:
vt patet in ministrando eis et pedes lauando.
Luce. 22. Quis maior est: qui ministrat an qui
recumbit? etc. Hanc legem seruare debet fide/
lis anima vt non extollatur: quia licet sit nobi/
lissimis orta natalibus cum sit a deo creata: ta/
mē est brutali corpori sociata: et quasi matrimo
nio copulata. Psalmista. Domus cui in bono
re esset et cetera.

¶ Decima lex est: q peregrinus in domo alie
na recipitur. Istam legem seruauit christus q̄
in hac vita existens propriam domum non ha
buit: sed semper in aliena fuit receptus. Luce
nono. Filius hominis non habet vbi caput su
um reclinet. Istam legem debet seruare anima
fidelis: q̄ carnem in qua habitat reputet alie/
nam: et seipsam etiā peregrinam sciat: quia nul
lus de domo ppria expellitur violenter. Sed
aia nostra postq̄ fuit ibi hospitata modico tem
pore inde expellitur cum violentia tanq̄ a do/
mo aliena. Et iō sicut filia regis in domo igno
bili desponsata cupit in domo patris regredi: vi
culo matrimonij soluto: ita anima debet desi
derare ad domū paternam. Sapient. 12. Spī
ritus redeat ad dominum.

¶ Undecima lex est: q in terra peregrinatio/
nis sue iniurias equanimiter tolerat: quia cum
sit ibi incognitus et despectus non habet auxi
lium per quod resistat. Et ideo sapienter malū
illatum dissimulat. Istam legem xps seruauit:
quia nobis exempla patientie monstrauit. Illā
legē d̄z habere aia deuota: q̄ ira et perturbatio la
rens lacerat mētez. Luc. 21. In patientia v̄sa etc.
¶ Duodecima lex est: q exis in terra aliena
desiderat ad p̄mam redire: q̄ oia nāliter appe

tunt locū suū. Et ideo cū patria sit locus p/
prius peregrini ad ipsum desiderant redire.
Hanc legē xps seruauit: q̄z difficillimū ama
rissime passionis et mortis passus transire habe
ret: tñ desiderabat ad patriā redire. Istā legē
seruare d̄z aia fidelis: vt seip̄ ad patriā super
nam aspiciat cū apostolo dicēte. Desidero dis
soluti et esse cū xpo. Ille est locus originis aie
q̄z in primo instanti sue creationis aia infun
ditur: tamen p̄ius natura a tota trinitate crea
tur q̄z carni vniatur.

¶ Feria tertia pasche. Sermo nonagesim⁹.

Tunc aperu/
it illis sensum vt intellige
rent scripturas. Presens
s̄mo diuidit in duas pres.
¶ Prima pars ex ratione
scripture in h̄ euangelio p
batur ista conclusio. Oportuit pati xpm. vii d̄.
Aperuit illis sensus: vt ex ratione scripture in
telligerent istam p̄conez. **¶** Notandum autē
q duplex est probatio. Vna ad sensus. Altera
ad intellectū. **¶** Et p̄mo approbat p̄ illam que
est ad sensus visus: cū dixit. Videte man⁹ me
as. **¶** Sec̄do quo ad tactū cū dixit. Palpate.
¶ Tercio q̄ ad gustū. Cū adhuc illis nō credē
tib⁹ et mirātib⁹ p̄ gaudio dixit. Nēq̄ aliqd etc.
¶ Quarto quo ad sensus auditus cum dixit.
Hec sunt verba que etc. Vbi verba q̄ dixerat
ad memoriā illis reduxit: et eadē dixit vt sic ostē
deret veritatē resurrectionis. Deinde subdit pa
rabolā quo ad intellectū in verbo prius p̄posi
to cū dixit. Tunc aperuit illis sensus. i. interiorez
rationē. Vt intelligerent scripturas: vt ex rōne
scripture ad intellectum huius conclusiōis de
uenirent: scilicet oportuit pati christum.

¶ Sec̄da pars. Vbi innuit dñs ingrendū no
bis quare oportuit pati xpm verbū. s. eternum
supplicii crucis: Et r̄ndens. Ap̄ls p̄ma cor.
p̄. Vt esset virtus crucis pereuntibus salutina
nobis autē q̄ salui sūt dei virtus et sapia in san
ctificatione et redēptiōe. Et bene dīc virtus dī
q̄ ois virtus siue cardinalis siue theologica: his
in xpi passiōe p̄plet. Nā virtus in infirmitate p
ficit. Sec̄da cor. xi. Et ideo oportuit pati xpm
p̄ certitudine fidei: p̄ corroboratiōe sp̄ci: et
p̄ ardore caritatis: p̄ directionē prudentie:
p̄ p̄firmationē iustitie: p̄ robur fortitudinis

propter exemplum tēperantiē. **P**rimo igit
ppter fidei certitudinē: qz nō solū in pmissio
ne: sed multiplici certitudine nobis firmata ē.
In pmissis. n. fit multis modis certitudo. **Q**uā
eniz pmissiō nō credit: addit iuramentū: qūq;
vero ad maiore certitudinē adhibetur instrumē
tū: vt lre in qb² pmissus pūet: adhibent q;
do q; testes: et ad vltimū tradunt obfides: et h
totū ad certitudinē. **A**ldagna. n. certitudo ē qū
famuli tradunt obfides: maior qū amici: ma
ximū qū filius. **A**ac. n. certitudine maior fieri
nō potest. **E**t ideo oportuit pati xpm. **A**brahe
facie sunt pmissiōes de eterna hereditate: et qū
nō h sufficeret additū est iuramentū. **A**n ge
nef. **P**er memetipsum iurauit dñs: qz feci
sti rem hanc et nō pepisti filio etc. **S**ed ad ma
iorem certitudinē adhibuit est instrumentum:
qū. s. data ē lre: sicut instrumentū in quo pūne
bantur pmissiōes. vñ et scripta est digito dei: si
cut legit Exo. 20. **D**einde adhibuit sunt testes p
pheie pmissiōē adhibētes. **D**einde adhibuit
sunt obfides. s. sancti patres. **D**e qbus dñs be
re. xj. q sunt ludibria et verba expi ad testu
moniu pmissiōis. **U**nde sequit. **E**t hñ oēs te
stimonio fidei probati inuenti sunt. **S**z adhuc
oportuit vt maior certitudo fieret: quo nō potu
it maior certitudo fieri. s. vt traderet vnigenitū
p obfide vt pignus haberemus: et certi eēmus
de pmissiōe. **Q**uid q fecit ipse dñs pater? **D**ide
am⁹ apl⁹ d. **I**ko. filio suo vnig. nō pep. et quō
q; illo nō oia nobis dōauit? **I**deo igit opor
tuit pati xpm ad certitudinē fidei. **E**t **S**cdo ad
spe pfirmatiōē. **D**iffidētia. n. ex duob⁹ nascit
scilicet ex psciētia peccatorū vel ex defectu meri
torū. **P**rimū fuit in cayz cū dixit. **A**ldaior ē
iniquitas mea etc. **A**lii sunt q de meritis suis nō
psumūt impedire miseria in q inuoluti sunt. **A**n
spei duplex est impedimentū. **U**nū ex pte mī
serie impedientis ad bonū. **A**liud ex pte culpe
q psciētia reprehendit a malo. **E**t iō oportuit
pati xpm: vt amplius diffidētia locū nō habeat:
sed vt spes qūq; sic in alijs roboretur. **P**ri
mo ergo oportuit pati xpm vt remoueret diffi
dētia ex parte peccatorū: qz dicit **I**obes in ca
nonica sua. **S**i q; peccauit aduocatum habe
mus apud patrē. **I**lle aduocatus bonus est: q
causas semp bene pcurat. **E**t ideo despatio in
nobis locum nō habeat: et sic nullū est peccatū
ad mortem: qd morte christi nō soluat: cuz p
mortem eius nobis venerit tam potens et effi
cac medicamentum q nullus potest maligni

tate morbi deterreri. **E**t ideo errauit cayz di
cēs. **A**ldaior est iniquitas mea etc. **S**ecūdo
oportuit pati xpm vt remoueret diffidētia ex
parte meritorū sine defectu meritorū. **S**i. n. cō
sideremus qstoz tps voluptatibus carnis de
dit suū multū est diffidētia. **S**z sicut dicit
apl⁹ ad heb. **N**ō hēm⁹ pōnificē q nō sciat ppa
ri i firmitatib⁹ nris etc. **E**t iō dñs. **A**ldam⁹ cum
fiducia ad thronū grē. vñ **B**er. **N**ō mīhi dest
ō meis meritis: vsurpo dñs viscerib⁹ dñi: nec de
sunt forania p q effluat. **I**oderū ei man⁹ et pe
des: p q; rimas h mibi sugē mel de petra oleū
q; de saxo durissimo. **P**roinde meū meritiū est
mīseratio dñi: nec vnq; sine meritis esse potero
q; diu durabit dñi mīseratio. **E**t sic ois diffiden
tia remouet p dñi passionē. **A**ld heb. **M**ñres si
ducia etc. **T**ertio ad caritatis pbatōē. **D**u
pliciter. n. pbat dilectio. **N**ā sic dicit **G**re. p
batio dilectōis ē exhibitio opis. **D**onū. n. est fi
gnū dilectōis et mai⁹ donū maiors et maximū
maxie. **M**ulta dedit nobis dñs p. **Y**sid. dicit
pma dei dona eē: qb⁹ nobis rcos nos eē ondit
q alicut⁹ sub reatu culpe iustos nos eē credebā
m⁹. **D**enit q xps et patefecit vuln⁹: pposuit se
metipz: et de morte sua medicinā aptauit: vt nō
eēt tñ offēsor vulneris s; saluator. **S**icut patm
nō admisit. **I**ta penā nri pti suscepit: vt p ide
bitā. s. penā suā: nra; abluēt culpā. **D**edit. n.
primo imaginē in creatiōe: deinde oia sua. vñ
hoiem pstituit sup opa manū suaz. **A**ngelos
etiā suos ad custodiā dedit. **P**sal. **A**ngelis su
is mandauit etc. **A**d ibi dicit de capite: de mē
bris potest dici. **D**edit nobis vnigenitū suū: si
cut dicit **I**obes in euāg. **S**ic dñs dilexit mūdū
etc. **E**t maius dare nō potuit qz dedit ipse fili⁹.
Iohil. 19. **O**ia mea tua sunt. **D**ādo igit filijz
suū oia sua dedit ipse i effectu: vbi pbat dilectio
ipsa: s; adhuc magis pbat in effectu passionis
q; actionis. **Q**ui. n. aliqd p aliquo facit: signū
est q diligit eū: qui nō soluz facit sed etiā patitur
signum est q magis diligit. **M**axime dñs pa
ter dilexit in creatione rationalem creaturā po
tius q; aliquam aliam. **N**ullā enim ad suam
imaginē fecit dñs nisi istaz. **S**ed qd amplius?
Hominē angelo pretulit in effectu incarnatio
nis: qū hoiez assumpsit nō angelos. **N**ñ apl⁹
ad heb. **N**ō angelos apprehēdit: s; semē abra
he etc. **Q**uid de pati dicem⁹? **A**ldaiorem vero
caritatē nemo habet: vt animam suam ponat
q; pro et cetera. **I**sta proposito vera videtur
et tamen si maior videatur: illa maxima est.

Sermo

Hanc xps ostendit: quando posuit animam suam p inimicis suis. Ad Roma. Cum mihi essemus deo: reconciliati sumus per mortem filij eius. Et quo arguit qd sume nos dilexit. vnde Ber. Multu laboravit soluator meo pro me: nec in prima mundi fabrica tamen satisfactionis assumpsit: ibi dixit. Et facta sunt sicut hec sustinuit: in verbis contradictores: et in factis: observatores: in tormentis illatores: in morte exprobatos: et ideo oportuit pati xpm ad probationem dilectionis. Quarto ad prudentie directionem. Prudentia enim est electiva opando: et ideo homines decipiunt: gaudent qd eligere debent: non oportuit pati xpm ut ostenderet ide que essent eligenda. vñ Aug. de vera religione. Tria sunt que eligant homines: et inde error et via perditionis. scilicet diuitias honores: et voluptates. Et ideo oēs perierunt. Supbi propter ambitionem honorum: cupidi propter appetitum diuitiarum. Et ideo oportuit et. ut ostenderet ista fugienda esse. Et ideo contra ista tria sustinuit: paupertatem contra cupiditatem. vnde et nudatus est. Ignominiam et confusionem sustinuit: ut confunderet ambitionem honoris. Et item tribulationem et angustiam: quia nulla maior contra appetitum delicarum. Et ideo oportuit pati xpm. Quinto ad iustitie consummationem. vnde ad Iohem dixit. Sic nos oportet implere oēm iustitiam. Iustitia vero non implet nisi per ea: per que peccauit quis: per eadem quis puniatur. Totum. n. genus humanum peccatum erat: nec satisfactio recipiebat. Assumpsit ergo nostram naturam: ut adimpleret oēm iustitiam: sicut patet. Consideremus igitur illud peccatum transgressionis et alia peccata actualia: quod plus super addimus: et videbimus quod satisfecit xps: scilicet quod ipse factus est sanctificatio nostra: iustitia et redemptio. In prima. n. transgressionem duo fuerunt. Consensus suggestionis diaboli: quoniam dixit. Eritis sicut dii. Deinde consecuta est transgressio in actu: cum tulit lignum et comedit eum. In suggestionem ligni illiusit diabolus ut persuaderet: quod in tribus decepit. Primo enim suggestionem ligni comestione: cuius dixit. In quacunque die comederitis etc. Deinde retulit ad pietatem: cuius dixit. Eritis sicut dii. Tertio suggestionem scientie curiositate: ibi. Scientes bonum et malum. Quia vero sic triplex diabolus illiusit ideo in tribus locis xps est illusit: in domo sacerdotis: ubi velabant faciem eius: in domo principis: ubi plectentes spinam coronam ponebant

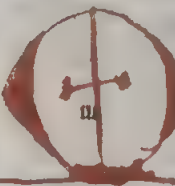
in capite eius. Et quasi non satis ei esset illusit: adhuc tertio est ei illusit cruce: quando dictum est ei. Vab qui destruis templum dei. Sicut igitur diabolus triplex illusit in prima suggestionem: ita similiter christo illusit in passione. in domo sacerdotis. a quo requiritur scientia: ut contra scientie curiositate satisfaceret. in domo principis contra ambitionem potestatis. in ligno crucis: ut satisfaceret pro illusione: qua illusit diabolus adam in suggestionem ligni voluptuosi. Respicendo ergo transgressionem. prima per quam peccauit rat adam satisfecit christus: secutus est postea actus et consumatus per quatuor sensus. scilicet per auditum: quo persensit dicto diaboli: quod audiebat. Per visum quando vidit lignum: quod erat pulchrum visu et ad edendum suauem. Per actum quoniam tulit lignum: ut comederet: et in sensu gustus consumata est transgressio: quando comedit. Primo igitur audiuit. Secundo vidit. Tertio tetigit. Quarto comedit. Contra contumelias et insultus iudeorum xps audiuit ut satisfaceret per auditum. Velata fuit facies et oculi clausi: ut satisfaceret contra visum. Fecit et satisfactionem per transgressionem in tactu. Mulier. n. quando perierit ad arborem: distinxit pedes: coniunxit manus. Contra xps in cruce habuit manus distinctas et pedes coniunctos. Jam. n. satisfactum fuit per triplicem sensum: et ideo fitebat: ut satisfaceret pro gustu. vnde. Potauerunt me aceto: et tunc dixit. Consumatus est. Consideremus item peccata actualia: et passionem christi: et videbitur quod suffecerit christus. Job in persona domini dixit. Etiam appenderentur peccata mea: quibus etc. et huiusmodi peccata nostra sua dixit: non quod ipse fecit: sed quod per ipsum satisfecit. Quosdam vero decipit diabolus ex timore male humiliante. Quosdam vero ex amore male accendente. Et ideo oportet etc. Et ideo illusum est ei in veste alba et cocinea. Tres committimus peccata triplex secundum triplicem actum cordis: oris: operis. Et ideo per triplicem percussio collis: quod colaphis eum cedebat. Item percussio faciei: quod alapis cedebat. Percussio capitis quod arundine caput eius percutiebant. Percussio enim capitis sustinuit propter peccatum mentis collis propter peccatum oris siue vocis: quod per cellum vox formatur. scilicet faciei: quod manibus datur propter peccatum operis. Et ideo oportuit pati xpm. Sexta propter robur fortitudinis. Robur enim fortitudinis tripliciter enervatur propter timorem acerbitatis ipsius peccati. Aliquando. n.

propter
hominem
et lapsum
scholarem
nem intrinsecum
et pene
mentem generant
non sustinent
acerbitatem
bissimam
et vos
doloris
fundamentum
et ideo peccatum
est quod per
cruce me
strabebat
nuit. Per
a iumentum
stigationem
quiere.
na. Et
exemplum
tus ex
do siue
um pedem
um pedem
voluit
tineri.
ostende
a plium
quod aliquando
lectatio
aliquando
feda est
ma nocet
mogeni
scas: talis
cogitatio
his cogitatio
vero co
stimen
et cibum
signan
Ab his
endunt
hoc ex
Et
tuo in
tia quo
tertium

propter durationem pene. **D**raque enim timet homines. Prius. n. sustinet quis decapitari q̄ lapidari: diuturna ac maior pena est: et ideo scholares libentius crucē accipiunt q̄ religionem intrarent q̄ magis diuturnitatem timent q̄ pene acerbiter. **T**ertij vero sunt qui timent genus mortis et isti viliissimum cruciatum non sustinerent: et ideo voluit x̄ps pati ut non acerbiter pene timeremus. vñ etiā penā acerbissimā sustinuit: et ideo dicit **I**her. ire. 3°. **D** vos omnes etc. Quasi. d. Videri potest q̄ dolor meus maior ē q̄ alius dolor: sensus enim fundatur in nervis et ligaturis membrorum: et ideo pena quam patitur nervus acerbissima est q̄ principium sensus est: sic fuit in x̄po q̄ i cruce membra eius extendebant: nervi eius distrahiebantur. **I**tem diuturnitatem pene sustinuit. **P**sal. **P**auper sum ego et in laboribus a iumentis mea et fui flagellatus tota die: et castigatio mea in matu. i. in nocte dū alij sunt in quiete. **E**t quare hoc? **N**ec timeretur pena eterna. **I**tem septimo oportet pati x̄pm ppter exemplum temperantie: q̄ temperantie est motus exterior et interior affectus siue operatio siue numerando cogitationes quibus in deum tendimus. Non enim ambulamus in deum pedibus corporis sed affectibus. **I**gitur pedibus voluit phigi ut ostenderet affectum debere contineri. **T**res manibus voluit affigi ut per h ostenderet opera debere temperari. **L**atus eius a p̄tini est et exiuit sanguis et aqua ppter. 3°. q̄ aliquando voluit cogitatio in corde sine delectatione: et ideo vana est et signatur per aquam aliquando voluit in corde cū delectatione: et tunc feda est et tunc signatur per sanguinem. **P**ri-
ma nociva est. **U**nde **S**en. dicitur. **R**ubē pri-
mogenitus meus effusus es sicut aqua nō cre-
scas: tales enim quorū corda effundunt p tales
cogitationes non crescunt in gratia. vnde ta-
lis cogitatio impedit augmentum gratie. **A**lia
vero cogitatio periculosa est. vnde **Y**sa. **D**e-
stimētum iuxta sanguine erit in p̄bustione
et cibum ignis. **P**er vestimenta vero virtutes
signantur. vñ in **A**poc. **B**eatus qui cust. etc.
Ab hīs q̄ oportet temperari et ideo ad perfici-
endum temperantiam exiuit sanguis et aqua et
hoc ex parte corporis vbi voluitur cogitatio.
Et est notabile q̄ hoc factum est x̄po i mor-
tuo in quo notatur q̄ licet habeatur temperan-
tia quo ad duos primos gradus tamen quo ad
tertium non habet q̄ in aliquo aliq̄tū mortuo

iaz mundo manet illud. 3°. et ideo oportet exi-
re aquam vilis cogitationis et sanguinem fede
distraktionis: et hoc post mortem etc.

Conferia quarta post pascha. Sermo 91.

Manifestavit

iterum. i. d. f. **J**oh. 21.
Quia perseverantia in bo-
no sola mercede p̄leg fac-
q̄ q̄ perseveraverit vsq̄ etc.
Maz fm **T**ullij tolle pse-
uerantia: nec obsequium mercedez debet: nec be-
neficiū gr̄as: nec laudem fortitudo. **S**z q̄ fm
Ber. cor. instabile dūz suo ducit arbitrio: et di-
uino caret p̄silio: in seipso subsistere non potest: sz
distrabit p̄ infinita: indiget gr̄a assistente. **V**i-
dens saluator mentis instabilitatem: et insidia
tis calliditate: sue gratie assistentiā s̄ministrat
di. **M**anifestavit etc. vbi ponunt. 7. docu.
Primum est: q̄ illi q̄ nouerunt mō surrexe-
runt cum x̄po: x̄po plus ad cognitiōez et dilecti-
onem dei accesserunt: tanto sciant se maiori im-
pulsu grauari vitioz. **M**az vñ aī p̄uersionē
pacem cum boie hnt: qñ aut expellunt acriori
virtute p̄surgunt. fiunt aut inūnica p̄uerso: q̄
p̄ctōri p̄spera blandiebant ante cōuersionem.
Precedit turba vitioz retrahens nos a p̄uer-
sione: post p̄uersionē pegit in nos turba tēpta-
tionum: ne deo adheream. **E**t ideo si post cō-
uersionem patiamur infestatōez: nō frangaris.
Sen. n. d̄s aduersitates rep̄mere vitioz: suc-
cessionē virtutum. **H**ij aut p̄uersi intelligunt
per discipulos in piscatura maris laborantes.
Scōm documentū est: q̄ mare p̄parat mū-
do pp̄ maris multa picula: q̄ sp̄alr inueniunt
in mundo. **P**rimum est aque receptio p̄ ri-
mas nauis. **S**ic gl̄bet perditat recipies aq̄s
delectationū in vanitatibus et delicijs mūdi. i.
sensuum rimas. vnde sicut obstructa est rima
nauis: ita ad h̄ ne sp̄ituali p̄dicemur obstru-
endi sunt sensus nostri. **S**cōz est eius pro-
funditas. **S**ic in mundo piclatur q̄s per im-
plicationem seclarij negotioz: q̄ sine seu fun-
do carent. **S**cōz cor. 2°. **Q**ui volunt diuites
fieri: incidunt in tēptationes etc. **T**ertium est
tempestas. **H**ac etiā sic rumpunt funes et ar-
mamenta: et nauis allidit ad petraz. **S**ic p̄ im-
patientiam piclatur: q̄ p̄cepta et virtutes rū-
puntur: que sunt armamenta sp̄itualia.

Gerino

¶ Quarto qñ nauis adheret zabulo non mo-
uetur: sic spūal. ter qñ circa curaz carnis nimis
solicitatur: nō mouet de desiderio in deū. **¶** Psal.
Oglutinatū ē in terra vĕter noster. **¶** Q^{ui}ntus
est vĕtoꝝ validū. i. sĕptatio. vñ **¶** Abat. Cū
vidiss; veniū validū timuū. **¶** Sextus est ppra-
tū inuasio. i. supbia q̄ furatur oē bonum hoīs.
Vñ si nauis ē fracta recurrēdus est ad scūdaz
tabulā naufragij. i. pniaz. Si vero nauis ē ite-
gra: recurrēdus ē ad plura reme. **¶** I^{ste} primo
nauis d3 p paupertatem exonerari. **¶** Scōdo
aq̄ de extra pici p p̄fessionē. **¶** T^{er}tio forami-
na sensuū p sedulā custoditiōē obstruuntur.
¶ Q^{ui}arto vt anchora sp̄i p̄iciatur. **¶** Nec. n.
custodit nauē cordis ne fluctet. **¶** Q^{ui}nto vt
lucerna fidei īp̄iciat q̄ portum salutis offēdit.
¶ S^{exto} sicut p̄licatōes faciūt vota: sic spūalr
te voueas deo: ei⁹ regni te p̄mittendo.
¶ T^{er}tius est qđ p hos sēptē discipulos i mari
piscātes itelligunt sēptē gnā hoīum: g in statu
suo piscant merita suaz opationū. **¶** P^{ri}mus
status est dñorum. **¶** Hīs dñs se manifestat cum
sua humilitate eos docet vt ī memoria sua ha-
beant q̄ equales seruis suis p̄diti sunt in nā.
¶ I^{ste} ne supbiant p̄tra deūz de munere subdi-
tos eq̄les eis p nature p̄sortiū agnoscendo: q̄-
bus dñ. Remitte minas seruoz: scientes q̄ il-
lox z vester dñs est in celis. **¶** S^{ec}undus sta-
tus est seruoz: qbus dñs se manifestauit eius
obīa: vt in se humilitatis aspiciant p̄duionem
z ne dños deficiant: nec ordinationi eoz sup-
biendo p̄tradant: z vt scāt se esse suos dñoz
quibus enaz dñ. Serui obedite dñis carnali/
bus. **¶** T^{er}tius status est iudiciū: qbus dñs se
māifestat: cū seueritate dñe iustitie eos docz: q
i iudicio nō recipiā p̄sonā. Qui. n. ob plangu
nitatis z amicitie fauozes siue īnīcitiāz odio
iudiciū p̄uertit: i xp̄i iustitiā peccare nōcuntur.
¶ Q^{ui}artus ē status diuinū: qbus dñs paup̄a-
te sua se manifestat p̄tra elationē inferendo me-
tus. vñde apls de diuinibus dicit. **¶** P̄cipe di-
uitibus huius seculi nō supbe sapes: neq; sp̄are
īn incerto diuitiaz suarūz. **¶** I^{tem} qñq; docet
sua misericorditer tribuere z agnoscere se a deo
positos disp̄satores sp̄aliūz subdiūoz z cē bu-
miles scientes aliena esse q̄ disp̄sant. **¶** Q^{ui}ntus
status ē paupeꝝ: qbus eternoz p̄missione
se est manifestans dīces. Beati paupes sp̄itu-
al. **¶** S^{extus} ē iugatoꝝ qbus se manife-
stat m̄rmonij sui p̄ntia approbās: docuit eos
sic ea que mūdi sunt agere: vt tñ etiam que dei

funt appetat: sic de bonoy pñtibus gaudeant: vt cū intentiōe sollicita mala eterna pñtēscāt: et vt insuppiēde pñs cā se meminerint eē pñctos et in moderate admittitōi seruāt: p pagationis articulū in vsuz trāsferūt volūtatis. vii apls. Qui hñt vxores sunt tanq̃ nō hñt. Et Septi m^o stat^o ē virginit: qb^o se cūā māifestat qñ virginitē in mñez elegit: cui^o ē mñes pñt esse oēs virgines cū maria hñt eternū pñs fecerūt volūtatez s: Aug. hñs septē noibus xp̃s noiauat. Dr. n. dñs vñ p3 Jo. 13. Vocatis me magister et dñe et. iuz etñi. Et vocat fr̃us qz venit i for̃ma sui misirare nō misirari. Et Itēz dr iudez Jo. 5. Itēz dedit ei iudiciū facē et. Ipse ē dr p aplz diues in oēs. Et Itēz dr paup. vnde dicit p pph̃az. Ego aut mendic^o sum et paup. Et Itē fili^o hois nō h3 vbi caput snū et. Et Itē qz mñuonū sui pñtia plectur et vñe virgo in mñez elegit. vñ ipse dr dr spōsus et sponsa elect^o Mat. 24. Tardate aut spōlo et. Et Itēz dr virgo: qz de eius puritate oēs accepim^o. Et qz virginitatez pēlegit et. Jo in hñs statib^o dr se manifestasse. Jobis. 17. Pater manifestauit nomen tuum hominibus et. quos et. Et Quaru^o est q: ante tpa xp̃i nullū erat meriti^o s3 solū i tpe gracie. s. xp̃i laborat meritorie. Et plūm de patribus in libo. Psal. Vanū est nobis aīe lucez surgē. s. gracie: q̃ mediāte merito opatur. Et s3 est qd dicit. In illa nocte nībil pñhendiderunt et. Et Quintuz documentum est q: ad meritiū adi pñscendū. 4. regnunt. s. feruor dilectiōis q: intelligit p pñzanas: rigor afflictionis q: intelligit p pñce astuz: dulcor deuotiōis q: intelligit p fauū mellis: et vñor bōe opationis q: intelligunt p panē. Jā in ipsa apparitiōe discipuli obulerūt ei pñtez pñcis asti et fauū mellis. Hic etiā fit mēō de pñce: pñnis et pane: vt p bec significent qd ad meritiū adipiscendū regnunt. Et Sextuz documentuz est: q: sic in merito pñficientes nō estimant a seip̃is cāz meriti habere: q: vt sic spoliāt deum suo honore et dñio vñ et. ingratū sunt ei de beneficiis acceptis. Hoc vñum impedit nos ne maiora bōa deo accipiam^o qz indignos nos reddūt supbie reatus gr̃e dei: aut si plus daret nobis extolleremur: aut i grati efficeremur: aut nō digne in gr̃a oparemur: et sic grauioz pñcati rei efficeremur: vnde sepe magis est clementia parentis dñi: negare amplioza gracie dona q̃s pñtia trāscentis. Et s3 Afferte de piscibus quos pñcudistis. q. d. Ta

ha sunt m
Cum fece
iutiles su
est. f. g op
bit ascribe
purs nā
habens d
E Sepu
ercent i o
tia gratie
mini frui
cum dici

T. Serra

modo v
tius hun
ges cog
Tu cog
sequen
tur Ab
re. Qui
intento
occurrit
E. Id
cuigilar
Job. xj
do vi a
du in
ra. E. p
suscepti
Adoru
ges mor
ad pbi
vificati
sint sep
annis. I
byelan
ad Ro
sunt qu
more t
redire
q. in
natoris

lia sunt mihi attribueda nō vobis. vñ dñ Luce
Cum feceritis oia q̄ pcepta sunt vobis dicite sui
iutiles sumus. vñ Petrus cū audisset qz dñs
est. s. q opat meriti. Tunica succitit se. s. sibi ni
hil ascribendo. Erat. n. mundus. s. a meruo in
puris nātibus. Et misit se i mare. s. pfidentiaz
habens de assistentia diuine grane.

Septimum documentū est: qd illi q se sic ex
ercent i opibus virtuosis r mediante assisten
tia gratie diuine. Manducabunt in mensa do
mini fructione premij sempiterni qd innuitur
cum dicitur. Venite pā. Quod &c.

Sermo nonagesimus secundus.

Cognoui.

sti sessiones meā r resurre
ctiones meā. Potest istud
verbū intelligi duobus mo
dis. E Vno mō vt fit ver
bus xpi ad patres. E Alio

modo vt fit verbū dauid ad xpi loquentis p to
tius humani finali resurrectione quā pcedit re
ges eoz. Ideo q̄tum ad requies pcedente dñ
Tu cognouisti sessionem meā: ad euigilatioez
sequentes: r resurrectiones meā p quibus dicitur
Adidice. 7. Surgā cū sedero in tenebris
&c. Quia vero circa finalem resurrectionez est
intentio principalis. Ideo circa eam in sistēdo
occurrunt quindecim articuli.

Primus qd est resurrectio. Dicitur q est
euigilatio hominū a somno mortis: iuxta illud
Joh. xj. Lazarus amicus noster dormit: s; va
do vi a somno mortis excitet eū. E Intelligē
dū tñ q quadruplex mors iuenitur i sacra scriptu
ra. E Prima tpalis q quis moritur mundo p
suscceptionez religiois. De q ad Col. 3. dicit.
Adormi estis cū xpo &c. E Secda spūalis qua
gs morit xpo p culpā trāsgressiois: vt hētur
ad Phil. 2. Cū essemus mortui delictis: xps
uiuificauit nos deo. E Tertia est corporalis q
siq separationez aie a corpore: sicut habet Jo
annis. xj. Lazarus mortuus est. E Quarta ē
hymnalis q fit per dānationez gehenne. vnde
ad Ro. 5. Per peccatū mort. Cum igitur ista
sunt quatuor gna mortis: resurrectio non fit a
morte tpali: vt gs ad mundū ab eo relicū iam
redire possit. E Item nō fit a morte eternali:
qz in inferno nulla est redemptio fñi iñiaz sal
uatoris. E Item fit resurrectio a morte spūali

p sacramentū pñie de q dicit apl's Eph. Sur
ge qui dormis r exurge a mortuis: r illumina
bit te xps. E Item fit quarto resurrectio a mor
te corporis p miraculū diuine potentie: sicut fu
it resurrectio Lazari: q statim pduxit cū foras:
qui mortuus fuerat. Et talis erit omniū fina
lis resurrectio: de qua nostra pñs est licentio:
p qua. P^o cor. 15. Dēs qdēz resurget te.
E Scds articulus est quot sunt resurrectiones
Dicit q scriptura ponit. 4. fines humanos.

Primus: resurrectio pma. Scds resurre
ctio scda. Tertius mors pma. Quartus mors
secunda. vnde apocal. quinto. Beatus r san
ctus qui habet partem in resurrectione pma.
In hīs secunda mors non habet potestatem.
Vnde pma resurrectio dat intelligere scdam
Et secunda primam per naturam corpoz. Et
fm istos quatuor fines possunt hic fieri qua
tuor questiones. E Prima qd est resurrectio
pma. Dicitur q non est resurrectio spūua
lis q fit in pnia: nec resumptio corpoz ab aia:
qz iste resurrectiones multis ppetant: in qbus
habet partē mors scda: sed est ista. s. pfirmatio
in gratia qua pfirmat aia: qñ cū grā a corpore
separatur: sicut angeli ab initio fuerunt in grā
confirmati post q fuerunt ad deum conuerſi:
r post talem conuersionem secunda mors nō
habet in eis potestatem. Dicitur autem ista re
surrectio confirmatio: quia post peccatū tran
sit anima ad statum immortalitatis: pro qua re
surrectione induatur illud psalmi. Non re
surgent impij in iudicio scilicet particulari: qd
fit in cuiuslibet peccatoris morte: quia de iudi
cio vniuersali dicit saluator oppositum. E Se
cunda est quid est resurrectio secunda. Dicitur
q est vnio anime cū corpore que expectatur
in fine: quia ista resurrectio scda: sequitur ime
diate primā. E Tertia questio qd est mors pma.
Dicitur q non est spūualis que fit p pec
catū: qz tunc mors totalis esset mors secunda:
que statim sequitur eaz: si mors esset corpozis.
E Prima est corpozis quā in reprobis imme
diate sequitur mors secunda. E Quarta que
stio quid est mort. 2. Dicit q mors. 2. accipi
tur pro eterna dānatione reprobū. vñ Aplo.
20. dicitur q infernus r mors missa in flagitū
ignis r sulphuris. hec est mors. 2. quo ad il
los qui sunt inuenti in libro vite vt dicitur ibi
dem. Nunc autem non est intentio de resurre
ctione pma quia illa fit in morte sanctorū: s;
de secunda que fit vniuersaliter in fine seculorū

Sermo

Tertius articulus est: q. vniuersalis resur-
rectio oīū erit: q. d. h. scripsit beatus mathias
duodecimū articulus fidei de carnis resurrecti-
one. Et pfirmo istud auctoritate vtriusq. testa-
menti. **P**rimo q. d. dñi. dñi q. multi q.
dormierūt in puluere terre euigilabūt: alij in vi-
tam eternā: alij in opprobriū sempiternū. Dico
aut multi: et nō oēs: pp illos qui sunt resuscitati
iam: tum etiā q. dicit Job. 5. q. qui bona fece-
runt pcedent in resurrectionē vite. Qui vero
mala: in resurrectionē iudicij. Et cōstat qdem
q. omnes hoies aut sunt boni: aut sunt mali.
Intelligendum tñ q. circa virtutē istius ar-
ticuli. s. de resurrectionē finali fuerūt. 4. errores
Primus fuit saduceorū: q. ipaz negauerūt:
sicut dicit Māt. 22. Saducei q. dñt resurrectio-
nē nō esse ec. 53. Saducei dicunt resurrectio-
nē nō esse mortuorū: neq. angelos: neq. spūs
Scōs error fuit phcoz: q. posuerunt resur-
rectionem iam esse factam dicente aplo. 2. ad
Thimo. 2. q. philetus et homoneus a verita-
te ceciderūt dicentes resurrectioz suā iam factā.
Tertius fuit cherinthiano: q. aqdam cherin-
tho: q. posuerunt post resurrectioz futurā mille
annos in voluptatib. corporis: nō attendētes
saluatoris dictū in resurrectionē: neq. nubēt: n3
nubentur: sed erunt sicut angeli dei in celo.
Quartus fuit arriano: q. posuerunt q. aīa
siml. cum corpore mori: et vtrūq. simul resur-
get in fine. Ad quē errorē abolendū dixit bea-
tus Mātthi. Carnis resurrectioz: et nō spūs.
Quartus articulus est qñ erit. Dixit mar-
tha. In nouissimo die. Job. xij. Et si querat
q. tūm distat ista dies. Dicit fm Aug. q. ei9
distātia oībus viuētib. est occīta: tum q. que-
rentib. aplis actu. p. et dicentibus. Dñe si in
tpe h. restituēs regnum israel: dicit. Non est
vrm nosse tpa vl. momenta: q. pater posuit in
sua pte. et multo minus alioz: cum illi fuerūt
supni in ecclīastica iberat. Tūz q. d. dñi. 20.
dicit dñs. De die illa et hora nemo scit: neq. an-
geli celoz: nisi solus pater. S3 istd est valde
mirabile: tum q. apli dixerunt dño Job. 1. 2.
Nunc scimus q. scis oīa. Tum q. Job. 18. 2.
Sciens ihs oīa q. ventura erant super euz ec.
Et h. nō h3 distinguere de xpo fm diuinitatez
et fm humanitatem: quia fm humanitatez nō
uit omnia futura in verbo: sicut omnes magi
fina. Ad hoc autem respondetur dupliciter.
Anomode sicut dicit saluator. Mātthi. 5.
Nemo bonus nisi solus dñs: q. nullus alius h3

bonitate a se: q. nō oīs creatura bona iuxta illd
gene. Vīdit dñs cūcta q. fecerat et erat valde bōa
Et h3 istū modū pōt. intelligi q. solus p. scit istā
horaz: q. fili9 et spūs scūs nesciūt eam a se: Et si
huic obstat: q. eadez rōe fili9 nō est bonus aut
spūs sanctus cū glibet fit ab alio bon9. **A**lio
modo dñi q. xps scit oīa sicut audiēs pfectionēz
Mā audiēs pfectionē possunt negare se scire
illa q. ibi audiūt cū publice agitur aut qñq.
alia secreta. Ita xps sub secreto a deo pfe istud
audiuit. Quare qrentibus aplis potuit dicere
se ignorare. s. modo cōcabili: et ista videt inten-
tio tertus: et huic snie pcedat beatus Aug. qui
dicit q. xps dixit se nescire diē iudicij: q. nō istā
sciebat vt discipulus tunc manifestaret.
Quintus articulus vbi fiet ista resurrectio.
Dñi q. in sepulchris et in locis vbi corpora pri-
mitus generūt: tūz q. illi cūz xpo surrexerūt de
monumētis erierūt. vt habet Mātth. 27. tñ q.
Jo. 5. dicit saluator. Venit hora et nūc ē in qua
oēs q. in monumētis sunt audiēt vocē filij dei.
Et h. accipiunt duo catholica documenta.
Primū ē: q. non imerito sepulchra fideli-
um venerant pp spēs resurrectionis: imo sancti
ad loca suoz sepulchroz afficiūt: q. ibi resur-
scitabunt. **I**ntelligendū tñ q. ad pficiendum
istā resurrectionē. 4. sunt premittēda. **P**ri-
mū est angeloz missio: q. xps mittet angelos
p. vniuersūz mundū. **E**t p. ad colligēdūz oīa
scādala vt habet Māt. 13. et multo magis me-
rita. **S**cōdo ad pgregādūz oēs: vt habetur
Māt. 14. Mittere fili9 hoīs angelos suos et cō-
gregabūt electos suos a quatuor vntis terre a su-
mis eoz: vsq. ad terminos eoz. **S**cōz opus
est angeloz ministratio: q. angeli p. cineres eoz
pgregabūt eandē numero māj: vt fiat eadē nu-
mero resurrectio: h3 hoc dictū a quatuor vntis
terre ec. Et postea deferent ad sepulchra.
Tertū opus erit opatio dīnaz psonaz: q.
dīna virtute ex illis cineribus congregatis for-
mabit idē corpus qd. spūs q. angeli nō possunt
p. se talia pducere. vt dicit Aug. 4. de trinitate.
Quartū opus aīaz appropinā. Aut emz
ip. p. se veniēt: aut deferent ab angelis. Qui-
bus pmissis aīa in instāū ifundet corporibus
ab eo q. solus potest resuscitare: qd. est mai9 mi-
raculū qd. facere pgregationē corporoz dispoz.
vnde Bre. ponit optimā similitudinē di. Cum
dubitans animus de resurrectionis potētia ra-
nones qrit: eaz rex ei qñces inferende sunt q.
icellanter fuit et cū rōne nequaq. p. bēdi pnt.

Ecce in vno grano pulcherrimi seminis latet tota
fortitudo ligni: aspiras corticis: odoris saporis/
qz suauitas: vbertas fructuū z viriditas folioz
ex semine pducit radix: ex radice virgultuz: ex
virgulto fructus: ex fructu semē: z ita latet semē
in semine. Quid igit mīz: si ossa carne neruos
capillos reducat ex puluere: q lignuz fructus z
folia i magna mole arboris ex paruo quotidie
grano seminis restituar?

Sextus articulus est q cito fit. Dicit apls
ad Ro. Qd in momento in actu oculi i nouissi/
ma tuba zc. Ista aut tuba erit vox xpi cū clamo
re ad iudiciū venientis. Tū qz Jo. 5. dicit salua
tor. Mōra est qm morui audit vocē zc. Tū qz
dī ad Gal. q ipē dñs i iussu: z i voce archāge
li zc. **Intelligendū** m q i isto momento veni
ent aie resurgentū a qdruplici parte. **Primo**
a paradiso: qz mortui q in xpo sunt: resur/
gent pmi. **Secūdo** de purgatorio illi q in xpo
dormierunt: cum sint in grata. **Tertio** illi
de limbo: qz i infernus dabit mortuos: vt habe
tur apoca. 20. **Quarto** illi de inferno inferi
ori: q illi sunt remotissimi a paradiso: de qui
bus dicit saluator vbi supra: q q mala egerunt
procedent in resurrectionem iudicii.

Septimus articulus in qua etate fiet. Dicit
tur fm magm in. 4. sniaz: q in etate. 33. an/
norum in qua xps resurrexit: fm illd ad eph.
4°. Donec occurramus oēs in vnitae fidei z
agnitionis filij dei in vix pfectum in mensurā
plenitudinis xpi. Sz h solet formari qstio qua
liter in tali etate. Et dicit fm Augu. de ci. dei
q tunc nā humana est in optimo statu vsqz tūc
pficiens z extunc deficiens. Et eadem rōne
pmi parentes in tali etate fuerunt formati.

Secūda qstio fiet de puulis. Dicit p supple
tur dina virtute: qd deficit vsqz ad talem etatē.
Ideo dicit apostolus in virum perfectum.

Tertia qstio qd fiet de senibus. Dicitur q
renouabunt recuperando amissa: iuxta illd. Re
nouabitur vt aquila iuuentus tua.

Quarta qstio qd fiet de gigantibus z nan/
nis. Dicit q reducentur ad formā moderatā.
vñ Ysa. 26. Gigantes nō resurgent. s. in tali
qstitate: z nullo minus nāni. Sz remanet du
bium si oēs resurgēt in eadē qstitate. Dicit q
oēs resurgēt in qstitate debita: q pplerioni pue
niens erit: resecatis superfluis z ablatis defectib⁹

Secūda dubia si oēs resurgēt i eadē affinita
te q prius z sanguinitate. Dicitur q sic: quia
post resurrectionē mater xpi mater est dicta est

Mat. 12. **Tertū dubiū**: si oēs resurgēt euz cir
cūcisione. Dī q qz prepuciu videt pūnere ad
integritatē hois cū eo: q videt esse futura resur
rectio: cū sic fuerūt pami parentes. Sz nūc est
mīz si xps cū prepucio resurrexit. Dicit q sic:
qz dicit apls q in vix pfectū. **Quartū du**
bium: si oēs resurgēt virgines. Dicit q sic: qz
cū virginatis amissio sit quedā deformitas: z
ista excludit: z dō reformabit corpora integra:
sicut primo formauit. Ideo omnes qui sequū
tur agnum dicuntur virgines.

Quintus articulus est qualr boni resurgēt
Dicit q illustrati qdruplici dote. **Primo**
dote ipassibilitatis: iuxta illud. Nō eluriet zc.
Secūdo agilitatis vt agiler possint ire vbiqz
iuxta illud. Assumēt penas vt aqle. **Tertio**
subtilitatis: vt celus possint penetrare: sz illud
Egrediētur z videbūt cadauera viroz q pua
ricati sunt in me. **Quarto** claritatis: iuxta il
lud. Jf ulgebunt iusti zc. Sed hic possunt for
mari. 4. qōnes. **Primo** si sancti resurgent
nudi aut induti. Dicitur fm Aug. q nudi: qz
maxima z honorabilissima erit i corporib⁹ eoz
honestas: qlis erat in pmiis parentibus ante
peccatum. **Secūda qstio**: si resurgent cū suis
cicatricibus. Dicit Aug. de ciuitate dei: q sic:
sicut fuerunt in xpo resurgēt: q istud cedit ad
honorez ipsoz: z loqur de cicatricibus sulce/
ptis in martyrio. **Tertia qstio**: si xps ve
niens apparebit cum cicatricibus suis. Dicit
q sic: qz videbit euz ois caro: z q eum pupige
runt: vt habet Apoc. **Quarta qstio** est: si
xpi cicatri: es remanebunt perpetuo. Dicit q
sic: sicut in sanctis alijs ad bonore recordatiōis
sue victorie. Jsa. 49. p. dī q vuln⁹ z plagas zc.

Monus articulus qualiter resurgent mali.
Dicitur q cū quatuor corporis anxietatibus:
opposita qdruplici dote. **Primo** p ipassibi
litate sensibilitatē penaz: q magis est radicata
in aia p immortalitatez. **Secūdo** p subtilitate
grossiciē: vt se mutuo pprimant z includent in
inferno fm illud psalmi. Sicut oues in infer
no zc. **Tertio** p dote agilitatis grauitatem
vt nequeant se mouere: iuxta illud sapientie.
Lassati sumus in via perditionis. **Quarto**
pro dote claritatis: opacitatem: z turpitudinem
vt videri non debeant: iuxta illud Ihabacub.
Abundi sunt oculi tui dñe. vt non videas ma
lum: z ad iniquitatem respicere nō poteris. Sed
oritur qstio: si dñati resurgent cum suis defor
mitatibus. Dicit q sic: sicut leprosi aut claudi:

Sermo

qz non sunt beneficio dei digni. Istud tamen
nō valet: qz resurrectio est diuinum beneficium
Et ideo videt qz sicut in demonibz nātia splē
dida remāserunt: ita videtur in damnatis.

C Secūda qstio si mali mox resurgētes crucia
buntur. Dicit qz sicut in scis tunc nō interrū
petur actus bñficus: ita nec in damnatis. Aie
autem cruciabunt: tñ corpora nō videbunt cre
manda: donec dicat. Ite maledicti in ignē etc.

C Decimus articulus: qualr discernēt boni
a malis. Dicit qz cum qtuor sint loca vnde re
surgent: illi q de paradiso sunt: scient se esse sal
uandos: cū iam viderint dinam essentia: z vi
deant. Illi aut de inferno cūz sciant se iāz dam
natos eterno supplicio: nō spabunt bonuz. Et
idem de illis: q venient de limbo. Illi tamen
de purgatorio qz expientur se magis: sperabūt
ad illū sine omni dubitatōe. **C** Intelligenduz
tñ qz qtuor erunt signa inter bonos z malos:
z eoz q resurgent: q nondūz fuerāt in inferno
aut i paradiso: si relinquēdi sunt in h mundo.

C Quoz pñmū erit: qz xps apparebit malis
tñ in forma hoīs: z iustis nō solum in forma
hoīs: s; dei: iuxta illd. Tollat impius: ne vide
at glām dei. Istū signū ponit explicite beatus
Aug. p. de tri. **C** Scdm signū qz corpa scōz
erūt ipassibilia: s; damnatoz passibilia: qzuis
in corruptibilia. **C** Tertū signum: qz reprobi
erunt inclinati ad dinam blasphemiaz: z electi
ad laudē. vñ apoca. dicit qz mali nō agēt pñiaz
s; blasphemabūt nomen dei hñus ptātem sup
plagas eoz. **C** Quartū signum: qz cum in illa
die sit futurus maximas plāctus in hoībuz: si
cut bētur Zach. 13. Boni plāgent cū solo amo
re. vñ ibi dicit qz plāgent eum qñ vnigenitum
z dolebunt sicut in morte primogeniti. Et iste
plāctus dilectōis pueniet ex passionis recorda
tione: cūz viderint. Mali aut plāgent ex i mo
re: iuxta illd apoca. Plāgent se sup eum oēs
tribus terre. Et seqt de eis q purgauerūt: q. s.
timebunt. Qd aut iste zach. plāctus sit bonoz
pbatur: qz in plāgentibus illis noiant familie
hoiū honestoz: vt ibi pz.

C Undecimus articulus qz erunt excepti a re
surrectione finali. Dicit qz l; ista lex sit vniuer
salis ad bonos z ad malos: z nō est intelligen
dum de cōl lege: qz ex pñilegio nōnulli erunt
exēpti ab ea. **C** Intelligendū tñ qz circa istam
reglaz occurrunt qtuor exceptōes. **C** Prima
de xpo: q nō resurget eo q resurrexit: iux illd.
Xps resurgens a mortuis: iam nō etc. **C** Se

cunda de brā marīa: de qua ple credit ecclesia: q
sit assumpta in celū in corpore z aīa: z sic nō in
diget resurrectione finali. **C** Tertia de illis: qu
cum xpo surrexerunt: qz sicut Ibero. dicit: sen
tentia fuit antiquoz doctoz q illi resurrexerūt
cum xpo virtute resuscitadi in die resurrectionis
sicut inducū bñs Aug. in smone de martyri
bus: qui legiunt post pascha.

C Duodecim articulus: qualr resurgēt illi q
vsqz ad vltimū xpi aduētū remanebunt in h
mūdo: de q ad iher. 4. loqz apłs de hora resur
rectionis. Deinde nos q viuimus etc. dicit bea
tus Aug. de ci. dei q istoz trāllā de hac vita
ad futurā fiet vno dnoz modoz. Aut p repen
tinam mortem z festinā resurrectionē. Aut p so
lam mutacōez ad incorruptibilitatē. Tame ad
pñmaz magis videt declinare pp legē vlem re
surrectionis. **C** Intelligenduz tamē qz isti de q
bus dicit apłs. Deinde nos q vi. etc. hēbunt cir
ca se qdruplicēz actuz. **C** Quoz pñmus est: qz
ipsi viuentes z nōdūz mortui: scis resuscitātū
associabunt: qz postqz dixit apłs q mortui q in
xpo sunt: resurgent pñi: addit de nob. Deinde
nos q viuimus etc. Et sic pz qd post scōz re
surrectionēz erunt adhuc in prima vita relicti.

C Scds actus ē: qd illi sic scis associati: sunt
cum illis eleuabunt ascendentes obuiā xpo in
aera. Ideo aut. Siml rapiemur cum illis obui
am xpo in aera: z sic semp cum dño erimus.

C Tertius actus: qd in tali eleuatōe sbito oēs
isti morient: qz nōdūz vñ carnis debuū exsol
uerant: facillima z leuissima morte certificari de
sua felicitate. Et ista est snia Aug. de cin. dei.
C Quartus actus: qd post talem mortē repē
te resuscitabunt a xpo: vt trāseant ad vitā scōz
iuxta illd. Et nos immutabimur. Et postea a
xpo nunqz discedent: iuxta illd. Et sic semp cū
dño erimus. vbi Ambz. In ipso raptu eoz: q
vini rapienī mors erit z resurrectio: vt aīa q p
sopozē egressa de corpe i eodē momēto reddat

C Decimus tertius articulus: si oēs damnati
q nūc sunt in inferno resurgent: aut qdaz. Di
citur qd in inferno dñr esse qtuor gnā dñatoz

C Primum demonūz: qbus nō ppetit resur
rectio: qz sunt imortales. **C** Scd: de aiabz
oīum maloz in inferno iserion existentium: z
isti resurgent: fin illd Job. q pcedent qui ma
la egerunt in resurrectione iudicij. **C** Tertius
est i aiabz puuloz: q fm legem dei sunt exter
minati de pplo suo: qz nō renati. vñ in leuitico
Aīa cuius ppuciā caro circuncisa nō fuerit: pi

bit de populo meo: quia pactum meum irritum fecit: et talibus debet resurrectio: quia minus mali: Quartus illos: qui credunt in inferno in corpore et in anima: sicut dicit de dathan et abiron.

Numerorum. 16. quod descenderunt viui in infernum: quia contra dominum rebelles fuerunt: et tales non resurgent: sicut nec facti in corpore et anima. Sed remanet dubium quod fiet de malis: qui remanebunt usque ad aduentum christi. Dicit quod sicut boni associabuntur sanctis: ita isti mali suscitabuntur: et postea morientur et cito resurgent: sicut dictum est de bonis: nisi forte omnes mali tunc fuerint pempti a plagis preuenientibus christi secundum aduentum.

Decimus quartus articulus est si post resurrectionem istam boni preest ad celum euolabunt. et mali demergent in infernum. Dicit quod non: quia boni post suam resurrectionem habebunt quadruplice dispositione. Prima quod unanimiter congregabuntur secundum illud Ecclesiastici. quod electi colligentur a quatuor plagis terre. Secunda quod eleuabuntur obuiam christo. Tercia quod reuertentur ad iudiciu: iuxta illud. Ysaia. 3. Venter dominus ad iudiciu cum sanctis milibus suis. Quarta audient dulcem sententiam: quia audita euolabunt. Reprobi autem e contrario habebunt quadruplice dispositione. Primo a demonibus accipient: quod denotat saluator in euangelio: quod missionem honorum angelorum non refert nisi ad electorum congregationem. Secundo ad iudiciu adducentur secundum illud. Congregabuntur ante eum omnes gentes. Tercio radarguentur sancti illud. Disceptabo cum eis dicit dominus. Quarto sententia buntur et preest cum demonibus abyssabunt secundum illud. Ite maledicti in ignem eternum.

Decimus quintus articulus. Quare fiet resurrectio. Dicit quod ideo quia dominus vult manifestare suam omnipotentiam cum secundum Augustinum. nullum sit inter divina miracula maius quam resurrectio mortuorum. Intelligendum quod istorum miraculorum assignatur quadruplex ratio. Prima ad mundi uni-

uersitatem perficiendam quia cum in fine vniuersus optimus esse debeat eo quod tunc maxime erit fini coniunctum: oportet quod species humana citra angelos optima reperiat in sufficienti copia superpositorum. Secunda ratio ad animam separatam gerendam: quia cum anima habeat inclinationem naturalem ad perficiendum corpus illud naturale desiderium esset frustra: nisi perficeretur. Propter hoc dicunt aliqui sanctos a perfecta gloria retardari. Tercia ratio ad dinam iustitiam perficiendam: tum quia concinitur ut per hoc per quod quis peccat: per hoc torqueatur secundum regulam sapientis. Et impii per corpus peccauerunt: tunc quia congruit ut per quod quis meruit: per hoc remuneretur. Eadem ratio et sancti per sua corpora meruerunt. Quarta ratio ad sanctorum lenitiam geminandam ut sint glorificati non solum interius: sed exterius: secundum illud. Ingredietur et egredietur: et pascua inueniet. De qua duplici felicitate dicit Ysaia. 4. In terra sua possidebunt duplicia. Ista est terra de qua in psalmo. Credo videre bona domini in terra viventium. Cuius terre nos principes etc.

Et in hoc sermone primum volumen de tempore finitur et explicat.

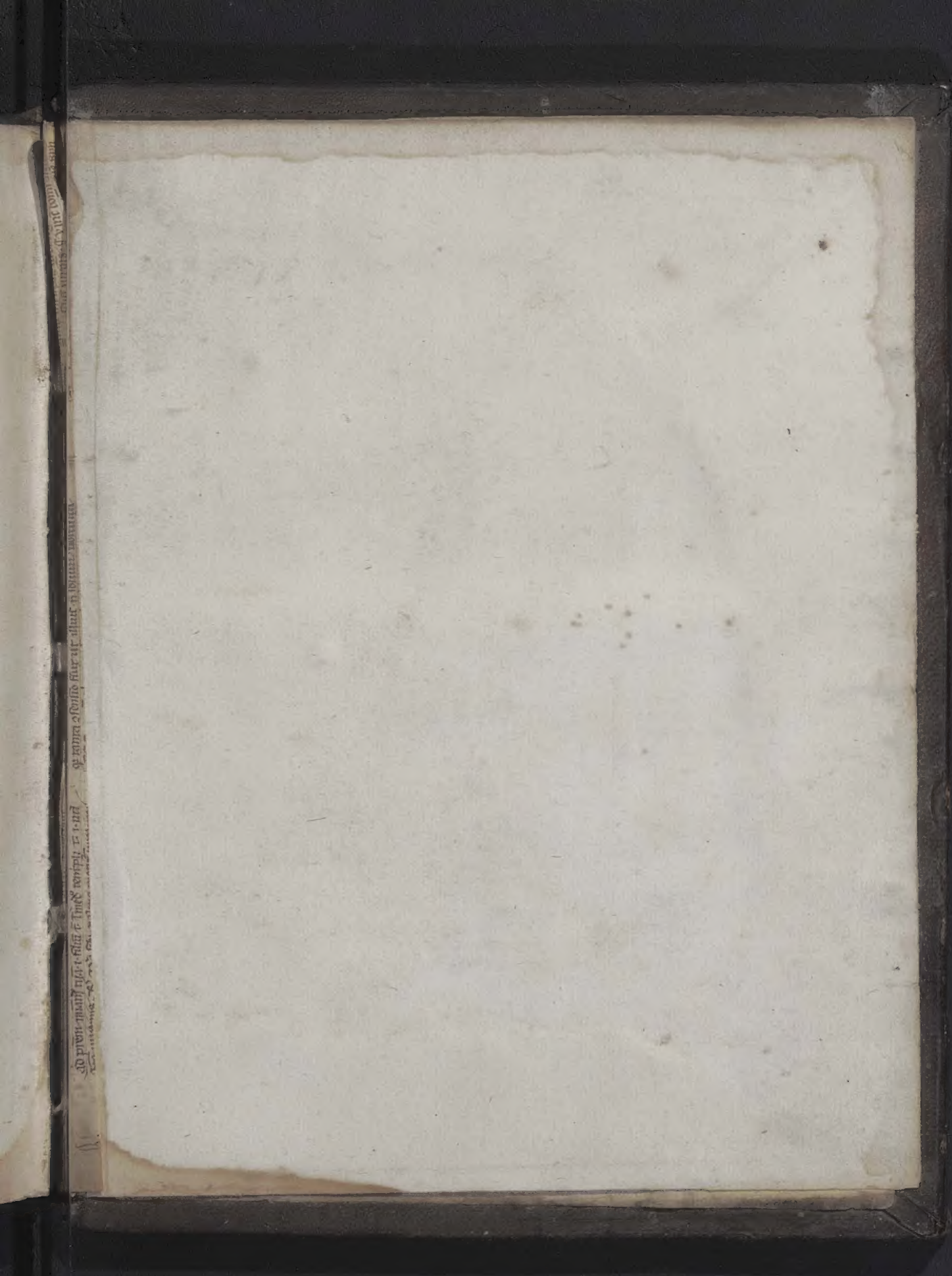
Francisci mayronis aurei doctoris illuminati sermones explicantur. Genetijs diligentissime ac summo studio impressi per Bernardinum de Nouaria. Anno ab incarnatione domini MCCCCLXXXI. die vero. XX. mensis Ianuarii.

Registrum.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z et 2. Omnes hii sunt quaterni: excepto 2 quod est duernum.

Finis.

BIBLIOTHECA
UNIV. OXFON.
GRAND BRIT.

6 11 74

ll
The 9th of May 1800

